

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

BULETINUL OFICIAL AL PATRIARHIEI ROMÂNE
ANUL CXII, Nr. 1—6, IANUARIE—IUNIE, 1994

CUPRINS

<i>Pastorala Prea Fericitului Părinte Patriarh Teotist adresată credincioșilor, cu prilejul Sărbătorii Sărbătorii ale Învierii Domnului, 1994</i>	3

VIATA BISERICESCA

<i>Alegerea și instalarea Prea Sfințitului Nifon Mihailă ca episcop al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor (Gheorghe Vasilescu)</i>	8
<i>Visita în România a I.P.S. Ioan, Arhiepiscopul Katolilor și al întregii Finlande (Liviu Stăian)</i>	33
<i>Visita P.S. Episcop Nathanael al Episcopiei ortodoxe române din America - Valtru Românească, în România</i>	143
<i>Alegerea și hirotonirea noului episcop-vicar patriarhal Vincentiu Ploieșteanul (Gheorghe Vasilescu)</i>	159
<i>Alegerea și hirotonirea Prea Sfințitului Teodosie Snagoveanul, noul episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor (Gheorghe Vasilescu)</i>	169
<i>Alegerea și hirotonirea Prea Sfințitului Iustin Sigheteanul ca arhiepiscop-vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmărulei (Pr. Ciprian Suărasan)</i>	178
<i>Sărbătorirea zilei de naștere a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teotist (Gheorghe Vasilescu)</i>	183
<i>Săptămâna de rugăciune pentru unitatea creștină (Gheorghe Vasilescu)</i>	191
<i>În ziua învierii plecut amtre noi Arhiepiscopul Anfim Nica, al Dunării de Jos (Gheorghe Vasilescu)</i>	195
<i>Încrederea în cele veșnice a P.S. Episcop Roman Ilfoveanul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor (Gheorghe Vasilescu)</i>	210
C o n t i n u ă	225

PARTEA OFICIALĂ

<i>Lucrările Adunării Naționale Bisericești (Sumarul sesiunii de lucru din 11 ianuarie 1994)</i>	232
<i>Lucrările Sfințitului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. (Sumarul sesiunii de lucru din 12-14 ianuarie 1994)</i>	241
<i>Lucrările Sfințitului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. (Sumarul sesiunii de lucru din 22-23 martie 1994)</i>	269

RECENZII

<i>Vol. 12 Anuaul Cerurilor Ortului, Scoalile Arhimandritului Barfolomeu la Imaș, și Programele ale lui Dumitru F. Dumitru. Din inițiativa, cu binecuvântarea și președăria P.S. Gherasim al Râmnicului și Argeșului, Episcop al Episcopiei Râmnicului și Argeșului. Râmnicu-Vâlcea 1990, 332 p., 1200 lei (Pr. Ion Ionescu)</i>	295

11.064
RT-4

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

BULETINUL OFICIAL AL PATRIARHIEI ROMÂNE
ANUL CXII, Nr. 1—6, IANUARIE—IUNIE, 1994
BUCUREȘTI

COMITETUL DE REDACȚIE :

Președinte : *Prea Fericitul Părinte TEOCTIST, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.*

Membri : *P. S. TEODOSIE SNAGOVEANUL, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor ; P. S. CALINIC BOTOȘĂNEANUL, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iașilor ; P. S. SERAFIM FAGĂRAȘANUL, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului ; P. S. DAMASCHIN SEVERINEANUL, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Craiovei.*

Redactor : *Pr. DUMITRU DIMA.*

COLABORATORI :

Înalt Prea Sfințitul Mitropolit, Prea Sfințitul Episcop, Profesori Facultăților de teologie, ai Seminariilor teologice și ai Școlilor de cântăreși biserictești ; Prea Cucernicii Consilieri administrativi, patriarhali și eparhiali, protopopi, preoți, candidați la titlul de doctor în teologie ș.a.

PASTORALE

† TEOCTIST

DIN MILA LUI DUMNEZEU
ARHIEPISCOP AL BUCUREȘTIILOR,
MITROPOLIT AL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI,
PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

IUBITULUI NOSTRU CLER. CINULUI MONAHAL
ȘI DREPTCREDINCIOȘILOR CREȘTINI, HAR ȘI PACE
DE LA DUMNEZEU-TATĂL, IAR DE LA NOI
PARINTEASCA BINECUVÂNTARE

HRISTOS A INVIAT!

*Iubiți fii și fiice în Hristos Domnul
Cel răstignit și înviat,*

Cu făclile aprinse din candela de pe sfânta masă din Altar, ca în fiecare an, în această noapte sfântă și binecuvântată, ne alăturăm femeilor mironosițe, spre a ne învrednici să fim purtători și mărturisitori ai mesajului de bucurie și nădejde al luminii celei neapuse a lui Hristos, care a izvorât din mormântul gol în zorii celei de a treia zi a Învierii Sale. Praznicul Sfințelor Paști este cunoscut în viața Bisericii creștine dintru începuturi ca cea mai mare și mai însemnată sărbătoare, slăvită în Ortodoxie ca *«Împărăteasă și doamnă, praznic al praznicelor și sărbătoare a sărbătorilor»*.

Paștile ocupă locul central în viața creștină pentru că în Înviere își găsesc împlinirea desăvârșită toate profețiile și faptele minunate ale lui Dumnezeu pentru pregătirea mântuirii neamului omenesc. În Înviere, Patimile cele de bună voie și moartea pe Cruce a lui Hristos, Dumnezeu-Omul, pentru noi și pentru a noastră mântuire, își află scopul și finalitatea. Mormântul gol și piatra răsturnată de la intrare, dau mereu răspunsul hotărâtor căutărilor omului dintotdeauna despre scopul și finalitatea vieții sale pe pământ și despre viața veșnică în Împărăția lui Dumnezeu.

În perspectiva adevărului învierii din morți, credința și strădania duhovnicească a vieții creștine își descoperă, de asemenea, adevăratul sens și rațiunea cuvântului Sfântului Apostol Pavel: *«Iar dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică și credința voastră»* (I Corinteni 15, 14). De aproape două mii de ani, însă, creștinătatea se îndestulează din acest izvor de viață al Învierii, de nădejde, adevăr și bucurie, ceea ce ne încredințează că propovăduirea Apostolilor și credința noastră n-au fost și nici nu vor fi zadarnice. Dar Învierea este și o sărbătoare a jertfei, a iertării, a bucuriei și a păcii, pentru că prin moartea de Lună voie pe Cruce și prin Înviere, zidul despărțitor dintre oameni și Dumnezeu a fost sfărâmat (Efeseni 2, 14). Hristos, Paștile nostru (I Corinteni 5, 7), împreună cu firea noastră pe care și-a asumat-o la Întrupare, Se aduce pe Sine Însuși, pentru noi, Jertfă neprihănită, trecându-ne astfel pe noi și lumea întreagă: *«de la moarte la viață și de pe pământ la cer»*. Așadar, nu numai omul este hărăzit acestei treceri, ci toată creația lui Dumnezeu *«s-a umplut de lumină: și cerul și pământul și cele dedesubt. Deci să prăznuiască toată făptura Învierea lui Hristos»*, îndeamnă Biserica noastră în aceste luminate zile de Paști.

Iubiți credincioși,

Spre deosebire de celelalte slujbe din timpul anului bisericesc, în noaptea sfântă a Învierii, lumina lui Hristos de pe masa Altarului se oferă mai întâi credincioșilor, iar slujba Învierii Domnului se desfășoară afară, în fața bisericii. Această rânduială pascală scoate în evidență, în primul rând, adevărul veșnic al Evangheliei că Învierea Mântuitorului Hristos, ca urmare firească a operei Sale mântuitoare, nu se limitează doar la un anumit spațiu sau numai la oameni, ci se adresează întregii făpturi dintotdeauna și de pretutindeni, care *«suspină laolaltă și suferă în durerile nașterii»* (Rom. 8, 22).

În al doilea rând, prin slujba săvârșită în afara bisericilor, se reafirmă că Hristos a murit și a înviat pentru toată omenirea; cinstirea Învierii Sale fiind sărbătoarea unității, a iertării și a comuniunii între toți oamenii de pe pământ. Hristos, Domnul dragostei și al păcii, dărâmand, prin Crucea și prin Învierea Sa, zidul despărțitor al păcatului dintre Dumnezeu și om, revarsă de atunci și până la sfârșitul veacurilor, prin Sfintele Taine ale Bisericii roadele Duhului Sfânt, sădește dragostea și pacea Sa între toți oamenii. Lumina Învierii Sale alungă din sufletele lor întunericul păcatului, mistuie în focul dragostei Sale purificatoare, spinii egoismului și ai urii. De aceea, oamenii se redescoperă azi, din perspectiva Învierii, ca frați între ei și fiu și fiice ai Aceluiași Părinte.

Înfrățiți în această comuniune de învățătură și măntuirisire, intonăm împreună cu Biserica primelor secole : «Ziua Învierii ! Să ne luminăm cu prăznuirea, și unul pe altul să ne îmbrățișăm. Să zicem : fraților ! și celor ce ne urâsc pe noi ; să iertăm toate pentru Înviere. Și așa să strigăm : Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând, și celor din morminte viață dăruindu-le».

În al treilea rând, slujba procesiunii în afara bisericii din noaptea Învierii, ne reamintește despre vocația ecumenică și deschiderea Bisericii Ortodoxe, dorința ei de a dăruii tuturor lumina dragostei lui Hristos, Cel înviat, de a se implica în strădanile creștine de redescoperire a unității văzute a Bisericii lui Hristos și de împreună-slujire a lumii cu toți oamenii doritori de bine, pace și dragoste.

Iubiți frați creștini,

Mântuitorul Hristos, Domnul Cel Înviat și pururea prezent, prin Duhul Sfânt, în mijlocul nostru, ne cheamă în fiecare clipă, zicându-ne : «*Rămâneți întru iubirea Mea... Voi sunteți prietenii Mei*» (Ioan 15, 9, 14). Din cele mai vechi timpuri, istoria, confirmând adevărul veșnic al Scripturii, ne arată, cu prisosință, că toate strădanile omenirii de dezvoltare, civilizație și chiar cultură, clădite pe negarea sau excluderea lui Dumnezeu din creația Sa și pe încălcarea Voinței Lui, au sfârșit într-un tragic proces de dezechilibru și distrugere a naturii înconjurătoare, a omului însuși și a relațiilor sale interumane. Prin slăbirea credinței în Dumnezeu, în purtarea Sa de grijă față de lume și în Învierea lui Hristos ca scop și finalitate a vieții pe pământ, omul se așază pe tronul lui Dumnezeu, devine incapabil de a mai experimenta dragostea jertfelnică a lui Hristos, în raportul cu Creatorul și cu semenii săi. Urmările unei astfel de situații dureroase le zugrăvește Însuși Mântuitorul Iisus Hristos în parabola bogatului nemilostiv, egoist, lăcom și fără suflet. Atunci când acesta se credea în oulmea fericirii lui pământești, Dumnezeu i-a zis : «*Nebunule, în noaptea aceasta îți vor cere sufletul. Și cele ce le-ai pregătit ale cui vor fi ?*» (Luca 12, 16—20).

Situația societății noastre românești contemporane și chiar a lumii ne arată că multe din semnele slăbirii dragostei față de Dumnezeu și a trăirii ei în viața de zi cu zi sunt realități cu care ne confruntăm deseori. Ne apasă manifestările de ură și dezbinare între frați, de egoism și de lăcomie, tendința de dominare și de nesocotire a semenului și încălcarea drepturilor acestuia, neajutorarea celor bolnavi și a celor fără de apărare mărește îngrijorarea și nesiguranța. Acestora li se adaugă glasul sinistru al armelor ucigătoare auzite nu departe de noi

și în multe părți ale lumii secerând vieți omenești, distrugând agoniseli de secole, pustiind familii, lăsând în urmă văduve, orfani, suferinzi și fără de adăpost. Este dureros că la acest sfârșit de veac și în plină dezvoltare a dialogului teologic, bunii noștri credincioși, fiii de aproape două mij de ani ai Bisericii strămoșești sunt agresati prin acțiuni prozelitiste pentru a părăsi credința părinților și strămoșilor lor.

Este iarăși nespus de dureros că valorile moral-creștine tradiționale și veșnice ale Evangheliei lui Hristos sunt confruntate și adeseori înlocuite de deșertăciuni, otrăvitoare de suflet. În această situație, cea mai afectată este familia, instituția sfântă, întemeiată de Dumnezeu, prin intermediul căreia El își continuă, prin și cu ajutorul omului, opera creației Sale în lume. Păcatele împotriva firii sunt legalizate și acceptate ca normale și firești. Numărul crimelor comise asupra propriilor copii, prin avort, cunoaște o creștere îngrijorătoare. Familiile se dezbină, divorțurile se înmulțesc, iar copiii, cele mai sfinte și mai fragede vârstare umane, sunt părăsiți și lăsați pe străzi, în voia soartei. Pe de altă parte, părinții, după o viață de sacrificii și de muncă grea, sunt alungați de acasă de propriii lor copii sau nepoți, fiind nevoiți să-și ducă ultimele zile ale vieții în singurătate. Trebuie să ne îngrijoreze, de asemenea, feluritele capcane de felul drogurilor, sau practicile aberante, foarte primejdioase, care atentează la integritatea morală a tineretului.

Iubiții mei,

Biserica noastră străbună ne cheamă în această mare și sfântă zi de Paști la întâlnirea cu Hristos Cel Înviat și ne trimite apoi în lume pentru a duce pretutindeni, prin faptele și cuvintele noastre, lumina Învierii și a vesti împăcarea omului cu Dumnezeu, a vieții celei veșnice, a iertării, a unității și a comuniunii între toți oamenii, indiferent de culoare, rasă sau apartenență națională, socială sau religioasă. Din acest izvor pascal, al Învierii Domnului, îndreptăm cuvânt de dragoste către toți frații conducători, slujitori și credincioși ai Bisericilor creștine din țara noastră și de pretutindeni spre a ne deschide inimile și sufletele ca Domnul vieții, al luminii și al păcii, să-și mângâie prin noi și cu participarea noastră, poporul Său; să potolească ura și dezbinarea; să pună capăt tuturor războaielor, jafurilor, crimelor și tuturor păcatelor; să readucă armonia și pacea în familii; să ne dea putere și răbdare în a ne ușura unii altora poverile ca în acest chip să plinim legea lui Hristos (Galateni 6, 2).

Iubiți fii duhovnicești,

Să-L rugăm cu smerenie pe Hristos Cel înviat să reaprindă în inimile părinților flacăra dragostei pentru nașterea de prunci și pentru creșterea lor cu bucurie jertfelnică. Să insuflă în inimi și în gând dragostea și respectul copiilor față de părinții bătrâni, bolnavi și în neputințe. Să cuprindem în rugăciunile și dragostea noastră tineretul țării și floarea Bisericii noastre ce crește cu vârsta și cu înțelepciunea spre a învinge ispitele vieții ca aceasta să fie oferită lui Dumnezeu și oamenilor. Pe creștini să-i adune laolaltă, ca la începuturi, în Biserica Sa cea una, sfântă, sobornicească și apostolească. Tuturor să ne picure în inimi din roua harului Său pentru a ne îngădui unii pe alții, a ne ajuta în nevoi, a ne ierta greșelile unii altora și a ne iubi ca frații.

De aici din preajma Mormântului învierii lui Hristos, în această zi sfântă să-i cuprindem în iubirea și rugăciunile noastre pe toți românii de pretutindeni din rândul cărora apare chipul senin al întemnițatului Ilie Ilașcu și ai celorlalți români condamnați pe nedrept, cu nădejdea și credința că Cei ce a zdrobit porțile iadului, Iisus Hristos, îi va izbăvi din lanțuri, «spre libertatea slavei fiilor lui Dumnezeu» (Rom. 8, 21).

Întorc și închei firul gândului meu la iubiți preoți și credincioși de peste hotare și din țară, la cei din această Arhiepiscopie a Bucureștilor, la vrednicii slujitori ai sfintelor altare și la rugătorii din mănăstiri, monahi și monahii, spre a le împărtăși tuturor binecuvântări și sfinte bucurii cu prilejul Sfintelor Paști. Potrivit tradiției noastre străbune, tuturor vă adresez cuvântul mântuitor :

HRISTOS A INVIAT !

Pentru toți fiii și fiicele duhovnicești, înălțăm
smerite rugăciuni către Hristos Cel înviat,

† TEOCTIST

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

• VIAȚA BISERICĂȘCĂ •

ALEGEREA ȘI INSTALAREA P. S. NIFON MIHĂIȚA CA EPISCOP AL EPISCOPIEI SLOBOZIEI ȘI CĂLĂRAȘILOR

I. ÎNFIINȚAREA EPISCOPIEI SLOBOZIEI ȘI CĂLĂRAȘILOR

Noile cerințe contemporane, de impulsionare a vieții spirituale, au determinat Sfântul Sinod, între altele, să porceadă și la înființarea de episcopii noi în teritoriul unor eparhii cu o întindere prea mare pentru puterea de ocărmuire duhovnicească a unui singur ierarh, pentru ca, printr-o mai susținută lucrare pastorală și misionară, să se asigure împlinirea tuturor cerințelor sufletești ale credincioșilor și, prin aceasta, apărarea corpului sănătos al Ortodoxiei românești față de manifestările prozelitiste tot mai insistente ale unor curente de gândire străine de adevăr și de neamul nostru.

Pentru înființarea de eparhii noi s-au primit la Cancelaria Sfântului Sinod și propuneri din partea preoților și credincioșilor, îndeosebi a unor intelectuali, din partea a numeroși tineri creștini ortodocși și chiar de la unele organe locale de stat, care au făcut cunoscut că sunt pregătite să asigure reședințe pentru viitorii episcopi și sedii pentru administrațiile eparhiale.

În ansamblul acestor preocupări de îmbunătățire a cadrului administrativ al vieții bisericești se înscrie la loc de seamă, între evenimentele bisericești ale anului 1993, înființarea *Episcopiei Sloboziei și Călărașilor*, împlinindu-se atât o cerință de ordin pastoral și misionar, cât și dorința arzătoare a clerului și credincioșilor din partea de răsărit a Munteniei de a avea la Slobozia un scaun vlădicesc propriu, care să se constituie într-o nouă vatră de lumină pentru harnicul popor drept credincios din mijlocul Bărăganului.

S-ar părea că tânăra Episcopie a Sloboziei și Călărașilor n-are tradiție istorică, fiind nou înființată. Totuși acest spațiu bisericesc din Câmpia Dunării și Bărăganului a fost locuit din epocile străvechi de

o populație ce a cunoscut o viață creștină frământată și o adâncă trăire duhovnicească, trecând prin toate etapele dezvoltării istorice a poporului român.

Cercetările arheologice din ultimele decenii au dovedit prezența unor comunități organizate îndeosebi pe malurile Dunării, Borcei, Mostiștei și Ialomiței încă de timpuriu, încadrând estul Munteniei în contextul civilizației neolitice caracteristice întregului teritoriu carpato-danubiano-pontic. În prima jumătate a mileniului al IV-lea î.Hr., la Grădiștea Ulmilor, s-a încheiat una din cele mai importante civilizații neolitice. Alte așezări aparținând acestei culturi au fost descoperite la Vărăști, Bogata, Rasa, Călărași, Crăsani, Amara, Slobozia, Bora etc. Creatorii culturii Boian locuiau în așezări întărite cu șanțuri de apărare, prelucrau ceramica și practicau îndeosebi agricultura. Reprezentative pentru sfârșitul neoliticului sunt așezările de la Cunești, Bordușani, Vlădeni și altele, încadrate tipologic în cultura Gumelnița, care se remarcă printr-o mare putere de sinteză și creație a locuitorilor acestor așezări.

În Epoca bronzului (1800—800 î.Hr.) au loc intense schimburi culturale cu lumea helladică și miceniană, care vor influența puternic populațiile nord-dunărene. Acestei epoci îi este specifică cultura Coslogeni, pusă în evidență de cercetările arheologice efectuate la Balta Ialomiței. Tot din această perioadă datează și majoritatea movilelor (peste o mie) răspândite pe Câmpia Bărăganului, reprezentând morminte ale purtătorilor culturii Coslogeni.

Pentru Epoca fierului (800 î.Hr. — sec. I—II d. Hr.), când triburile geto-dace se desprind de masa tracilor, descoperirile arheologice au dat la iveală circa 50 de așezări getice, din cele peste 200 cercetate până acum în Câmpia Muntenă, amplasate de-a lungul principalelor cursuri de apă care străbat această regiune. Semnificativă este în acest sens și relatarea lui Herodot despre râurile ce străbat teritoriile locuite de geto-daci, care se varsă în Dunăre, și în rândul cărora el menționează Naparis, pe care istoricii l-au identificat cu râul Ialomița.

Scăpată de incursiunile sciților, după înfrângerea acestora de către Filip al II-lea, regele Macedoniei, civilizația geto-dacilor va cunoaște, la sfârșitul mileniului I î.Hr., o puternică înflorire generată și de legăturile cu negustorii greci din cetățile de pe malul Pontului Euxin: Histria, Tomis, Calatis.

Cercetările arheologice efectuate la Piscul Crăsanilor, pe Ialomița, au dovedit existența unei cetăți întărite cu val de pământ și șanț de apărare (dava) datând din secolele IV—I î.Hr., ce constituia centrul politic, religios, meșteșugăresc și comercial al unei uniuni de triburi gete. Așezarea de la Piscul Crăsanilor, care a avut o istorie frământată, după cum arată mărturiile arheologice, trebuind să facă față presiunii triburilor nomade ce s-au abătut în această regiune, a cunoscut o maximă înflorire în secolele II—I î.Hr., adică în perioada premergătoare și în timpul statului dac centralizat, întemeiat de marele rege geto-dac Burebista. Este perioada în care apar și se dezvoltă așezări civile în jurul cetății, cu o viață economico-socială activă, ceea ce dovedește existența unei societăți getice bine încheiate, cu o remarcabilă cultură

materială și spirituală, care i-a permis să se organizeze într-o puternică uniune tribală, aici fiind, se pare, centrul politic, militar, administrativ, economic și social al geților din Bărăgan.

Uniunea de triburi gete din răsăritul Munteniei apare impunătoare cu deosebire în jurul anului 300 î.Hr., când, sub conducerea lui Dromihete, înregistrează succese de mare răsunet în războaiele cu Lisimah, general al lui Alexandru cel Mare, ajuns după moartea acestuia diadoh (guvernator) și apoi rege al Traciei, peste care va domni până la anul 281 î.Hr. Conflictul dintre Lisimah și Dromihete a izbucnit se pare, pe de o parte, din cauza pretențiilor celui dintâi de a-și întinde stăpânirea asupra țărmului stâng al Dunării, pe de altă parte, fiindcă regele get revendica cetățile de pe malul dobrogean al Dunării, care dominau Câmpia Muntenă. Luptele au durat mai mulți ani și s-au încheiat de fiecare dată nefavorabil regelui macedonean. Într-una din aceste lupte a căzut prizonier însuși fiul lui Lisimah, tânărul Agatoeles, care a fost ținut în captivitate multă vreme, până la anul 292 î.Hr., când Dromihete l-a eliberat în speranța că va obține o pace favorabilă. Dar Lisimah, nesocotind intențiile pașnice ale lui Dromihete, a trecut Dunărea cu o armată numeroasă și a pătruns în interiorul țării, unde a început curând a suferi de foame și de sete, căci geții, așa cum vor face și românii mai târziu, arseseră se vede totul în calea năvălitorilor. În cele din urmă, armata macedoneană, cuprinsă de deznadejde, a fost încercuită, iar Lisimah a fost capturat și dus la Helis, reședința căpeteniei gete, identificată de istoricul Vasile Pârvan cu Piscul Crăsani. În schimbul eliberării sale, Lisimah a recunoscut anumite drepturi geților și le-a restituit câteva cetăți de pe malul drept al Dunării.

La începutul secolului al II-lea î.Hr., Histria și celelalte orașe grecești de pe coasta dobrogeană, expuse în mai multe rânduri atacurilor prădănice ale unei căpetenii trace cu numele de Zoltes, au cerut ajutorul regelui get Rhemaxos, din Muntenia, cu sprijinul căruia au izbutit să înlăture primejdia amenințătoare, după cum aflăm dintr-o inscripție epigrafică făcută pe la anul 180 î.Hr. În cinstea acestui eveniment, Rhemaxos trebuie să fi fost conducătorul aceleiași uniuni de triburi gete din Câmpia Bărăganului în fruntea căreia stătuse mai înainte Dromihete.

După extinderea stăpânirii romane în Dobrogea (secolul I î.Hr.), în stânga Dunării încep să pătrundă puternice influențe romane. Mărturie stă tezaurul de monede de argint romane (circa 500 de piese) descoperit la Jegălia, care demonstrează strânsele legături comerciale ale geților cu negustorii romani, precum și existența aici, în Bărăgan, a unei puternice uniuni tribale, cu o economie capabilă să satisfacă cerințele și pretențiile culturii latine.

Cucerirea Daciei de către romani și includerea ei în Imperiul roman, moment important în procesul de formare a poporului și limbii române, precum și existența puternicului focar de romanitate din Dobrogea, cu influențe directe asupra geto-dacilor din Bărăgan, au favorizat contactul nemijlocit cu civilizația romană, fie prin intermediul militarilor sau negustorilor, fie prin coloniștii romani stabiliți în Dacia,

realizându-se astfel romanizarea acestor teritorii. Descoperirile arheologice de la Călărași și Ceacu (amfore și cărămizi romane) arată că procesul de romanizare a avut loc și în câmpie, la fel ca în întreaga Dacie, că și această zonă a constituit un spațiu prielnic pentru dezvoltarea așezărilor daco-romane.

Când Sfântul Apostol Andrei evangheliza Dacia Pontică, el își va fi trimis ucenicii la propovăduire nu numai în cetățile Pontului Euxin, ci și la nordul Dunării unde, deși izvoarele literare și arheologice sunt sărace pentru această perioadă, nu lipsesc argumentele de ordin logic și istoric privind răspândirea creștinismului în Câmpia Munteană încă din secolele II—III, iar în Bobrogea de azi, din a doua jumătate a secolului I. În vremea când creștinismul era persecutat în Imperiul roman, în Muntenia, daco-romanii, având o organizare bisericească de timpuriu încheată, au păstrat și apărât dreapta credință. Săvârșirea cultului ne duce la concluzia că existau aici preoți și diaconi, poate și episcopi, căci în primele veacuri fiecare cetate putea să-și aibă episcopul ei.

După retragerea aureliană (275 d.Hr.), majoritatea populației daco-romane a rămas în vechea Dacie, întreținând legături continue cu dacii romanizați din zonele libere și cu romanitatea sud-dunăreană. Datorită superiorității sale numerice și culturale, la care trebuie să adăugăm atașamentul față de credința creștină și de pământul străbun, poporul român în plină formare a asimilat grupurile de migratori carpici, sarmatici, germanici care se opriseră la Dunăre, dar cu privirile mereu ațintite peste granița Imperiului roman.

În vederea apărării graniței dunărene de eventualele invazii ale barbarilor, împărații romani își vor menține autoritatea la nordul fluviului nu numai pe plan militar, ci și economic și comercial, favorizând în felul acesta continuarea strânselor legături cu populația daco-romană, care era și ea interesată de contactele cu Imperiul, deoarece aici rămăseseră și mulți etnici romani.

Asistăm astfel la o puternică influență romană, mai ales în timpul lui Constantin cel Mare, când se refac construcțiile romane în spațiul nord-dunărean, în care se cuprinde și estul Munteniei, iar legăturile cu Imperiul se desfășoară acum nestingherit și pe plan spiritual-creștin. Cercetările arheologice au dat la iveală, aproape de vărsarea Ialomiței în Dunăre, la Piuța Pietrii, o cetate romană în ruinele căreia au fost găsite monede și fragmente ceramice din secolele IV—V.

Întinsele legături ale Imperiului cu populația din Muntenia vor continua și în secolul al VI-lea, așa cum o demonstrează și tezaurul de monede bizantine descoperit la Șocariciu, în județul Ialomița, datând din timpul lui Justin II (565—578) și Mauriciu Tiberiu (582—602).

Pornind o amplă acțiune împotriva avarilor, împăratul Mauriciu Tiberiu și-a trimis în anul 592 trupele peste Dunăre, pe la Durostorum. În timpul luptelor, un detașament bizantin a traversat râul Ilivachia, identificat de lingviști cu Ialomița, surprinzând în Câmpia Munteană o căpetenie avară pe care o fac prizonieră.

Cuceririle lui Constantin cel Mare și ale celorlalți împărați bizantini pe malul stâng al Dunării au impulsivat dezvoltarea creștinis-

mului în aceste teritorii, deschizând calea propagării lui prin misionari sau prin legăturile directe dintre locuitorii celor două maluri ale fluviului. Cum s-a dovedit arheologic, creștinismul a fost promovat aici și de militari din Legiunea XI Claudia Pia Fideles, cu sediul la Durostorum (Silistra), cunoscut centru creștin. De-a lungul Dunării, apar acum peste tot comunități creștine și se întemeiază episcopate.

Episcopia Tomisului (Constanța de astăzi), pe care o aflăm fiindând începând din secolul IV, într-o perioadă de mari dispute hristologice care au dus la convocarea primelor cinci sinoade ecumenice, la care ierarhii tomitani au adus o contribuție însemnată, stăruind pentru păstrarea unității Bisericii creștine și a dreptei credințe, ferindu-și credincioșii de învățăturile eretice, își întindea jurisdicția nu numai în Scythia Minor, ci și la nordul Dunării, în Muntenia și Moldova, de la Olt până la Nistru. În secolul al VI-lea, în timpul împăratului Anastasie I (491—518), Tomisul a căpătat o însemnată și mai mare în lumea sud-dunăreană, având 14 scaune episcopale, în fruntea lor aflându-se ierarhul de la Tomis, care dobândește rangul de «episcopus metropolitanius», adică mitropolit.

În secolul al VII-lea, după prăbușirea limesului dunărean, la anul 602, sub presiunea avarilor și altor populații migratoare și, odată cu el, a frontierei bizantine a Dunării, ținuturile nord-dunărene, inclusiv zona Bărăganului, au devenit centrul de greutate al romanității daco-moesice, în esența ei creștină.

Descoperirile arheologice de pe teritoriul de astăzi al județelor Ialomița și Călărași au pus în evidență prezența a peste 30 de așezări românești stabile, pe vechile vetre de locuire (Călărași, Coslogeni, Pietroiu, Bordușani, Piuva Pietrii, Tândărei, Slotozia și altele), datând din secolele VIII—X, dovadă că în această perioadă procesul de formare a poporului și limbii române se încheiase.

La sfârșitul secolului al X-lea, Imperiul bizantin, recucerind Bulgaria și Dobrogea, intră din nou în contact cu populația românească din stânga Dunării. Cronicile bizantine consemnează că mai multe căpetenii locale din stânga Dunării au venit să se închine împăratului Ioan Tzimiskes (969—976), pe când acesta se afla la Durostorum. Un sigiliu descoperit pe malul stâng al Dunării, la est de Călărași, poartă numele lui «Leon strateg istriani», căruia Tzimiskes îi încredințase comanda flotei imperiale de pe Dunăre în timpul luptelor împotriva cneazului Sviatoslav al Kievului, iar apoi i-a lăsat conducerea themei bizantine Paristrion.

În această perioadă au fost refăcute unele din vechile cetăți romane de pe linia Dunării și a fost construită puternica cetate din ostrovul Păcuilui lui Soare (în imediata vecinătate a orașului Călărași de astăzi), port al flotei ce naviga pe Dunăre și punct de iradiere a civilizației bizantine în teritoriile românești din stânga fluviului. Un sigiliu de plumb descoperit pe malul drept al Dunării, aproape de cetatea bizantină Păcuilui lui Soare, poartă pe o față busturile sfinților militari Teodor și Gheorghe, iar pe cealaltă, inițialele lui Ioan Malesses, strateg, aflat la jumătatea secolului al XI-lea la conducerea themei Paristrion.

Cetatea Păcuilui lui Soare, identificată de unii istorici cu orașul Vicina, a continuat să existe până în secolul al XV-lea, fiind stăpânit și de Mircea cel Bătrân, împreună cu întreaga Dobroge, inclusiv cetatea Durostorum. Pe calea schimburilor comerciale ce se realizau între cetatea de la Păcuilui lui Soare și locuitorii din stânga Dunării, așezările ialomițene își fac simțită prezența în schimbul european de mărfuri. Prin intermediul navigatorilor genovezi produsele românești luau drumul Europei. De altfel, rolul economic important al Câmpiei Dunării este consemnat în documente încă de la mijlocul secolului al XIV-lea. Astfel, într-o diplomă a regelui Ludovic I al Ungariei din anul 1358 se specifică dreptul negustorilor brașoveni de a face comerț liber, de la vârsarea Ialomiței până la vârsarea Siretului.

Hrisoavele domnești de la începutul secolului al XV-lea pomenesc la vârsarea Ialomiței, localitatea Târgul de Floci, denumită așa datorită comerțului de lână (floace sau floci de lână, cum ziceau bătrânii noștri). Amintit ca oraș în documentele ulterioare, ceea ce atestă puternicia lui dezvoltare economică, el va ajunge, după ocuparea de către turci a cetăților Giurgiu, Turnu și Brăila, cel mai important port al Țării Românești. Capitală a județului Ialomița încă din 1470, funcție pe care o va deține până către sfârșitul secolului al XVIII-lea, Orașul de Floci a îndeplinit și un rol politic important în istoria Țării Românești, de această localitate legându-și numele Mihai Viteazul, născut aici în anul 1558, ca fiu natural al lui Pătrașcu Voievod și al Teodorei, maica Teofana de mai târziu.

Multe documente scrise datând din perioada feudală amintesc și de alte localități din partea de răsărit a Câmpiei Munteniei. Așa de pildă, într-un act de cancelarie domnească din 1396, satul Hagieni este închinat mănăstirii Cozia care, în timpul și după domnia lui Mircea cel Bătrân, stăpânea mai multe sate în această zonă, amplasate pe linia Dunării, cu vamă din pește, miere și ceara prisăcilor. Într-un hrisov emis la 15 ianuarie 1467 de către domnitorul Radu cel Frumos sunt menționate satele Stelnica, Bordușani, Făcăieni și Vlădeni, ca puncte de încărcare a peștelui prins în bălțile din jur. Începând cu secolul al XVI-lea, actele domnești pomenesc și de alte localități amplasate pe văile Ialomiței și ale Dunării, între care Fetești, Lichircști (Călărași), Vaideei (Slobozia) și Tândărei.

Locuitorii acestor așezări au fost nu numai mari producători de bunuri materiale și adânc trăitori ai vieții creștine ortodoxe, dar și apărători neînfricați ai pământului românesc. Această regiune a constituit, secole de-a rândul, nu numai cea mai fertilă câmpie a Țării Românești, ci și o pavază împotriva otomanilor, care au făcut dese incursiuni în partea locului. De aceea, volvezii cu dragoste de țară, ca Mircea cel Bătrân, Vlad Tepeș, Mihai Viteazul, Matei Basarab, Radu Mihnea, Șerban Cantacuzino, Constantin Brâncoveanu și alții asemenea lor, s-au îngrijit de buna administrare, întărirea strategică și militară a acestor locuri, de apărarea independenței și ființei statale românești.

Matei Basarab, de pildă, a refăcut din temelie în centrul Bărăganului, la Vaideei (Slobozia), mănăstirea postelnicului Ianache Caragea, pe care a întărit-o cu puternice ziduri de apărare, făcând din ea o mănăstire

strategică. Zidurile de incintă păstrează și astăzi crenelurile prin care, cei ce se adăposteau după ele, în caz de primejdie, se apărau împotriva necredincioșilor invadatori. Ceva mai târziu, Constantin Brâncoveanu a stabilit la Lichirești o căpetenie de margine și un detașament de călărași ștafetari. Pe acest tereni, târgul Lichirești, unde exista o biserică atestată documentar la 1630, a început să fie numit de pe la 1775 și Călărași.

Despre mănăstirea postelnicului Ianache, «care se cheamă Vaideei» sau Slobozia lui Ianache, documentele spun că ea a fost ridicată de ctitorul ei pe seliștea satului Vaideei, ce i-a fost dăruită de domnitorul Radu Mihnea. Prin hrisovul dat în Târgoviște, în martie 1614, domnitorul a scutit de dări și de slujbe pe timp de trei ani pe toți cei ce se vor așeza pe această seliște, care a devenit astfel o slobozie. Așadar, încă de pe vremea lui Radu Vodă Mihnea se inaugurează o adevărată colonizare în jurul mănăstirii, iar viitorul oraș Slobozia datorează dezvoltarea sa ulterioară acestui sfânt lăcaș.

Mănăstirea s-a întreținut din evlavie mai multor particulari până când Matei Basarab, văzând-o surpată în multe părți, a rezidit-o din temelie și a înfrumusețat-o ca pe un edificiu de seamă, înzestrând-o cu odore și cărți bisericești, iar prin hrisovul din 4 septembrie 1634 a întărit satul Vaideei, scutind pe toată vremea locuitorii de dajdie și de bir și totodată i-a dăruit veniturile moșiei Sărăteni din apropiere, «ca să fie călugărilor de hrană și de folosință». La slujba de sfințire, oficiată la 8 noiembrie 1647, au fost de față Matei Basarab și Elina Doamna, cu o seamă de mari boieri ai țării.

Când patriarhul Macarie al Antiohiei și-a încheiat vizita în Țara Românească, la întoarcerea spre casă, în septembrie 1658, a trecut și pe la mănăstirea lui Ianache de la Slobozia, de pe malul Ialomiței, unde a trebuit să ajungă cu bărcile, apele râului fiind revărsate, și a găsit-o «înconjurată cu ziduri mari de piatră, ca un castel», după cum ne înfărmăză diaconul Paul din Alep, însoțitorul patriarhului, în însemnările sale. Călătorii au rămas la mănăstire mai multe zile, «din cauza grelor ploii ce căzură în această lună septembrie, însoțite de furtuni violente, tunete, fulgere și grindină». Continuându-și drumul, ei au trecut «printr-o câmpie întinsă, străbătând locuri renumite prin creșterea cailor de rasă», așa cum spune diaconul Paul din Alep, până ce au ajuns la râul Siret, iar de acolo, prin Brăila, la Galați, de unde au pornit mai departe cu corăbiile pe mare.

Pe lângă daniile lui Matei Basarab, întărite de Antonie Vodă, la 1669, și de Constantin Brâncoveanu, în 1709, mănăstirea și-a mai adăugat altele, așa că, în secolul următor ea avea 13 moșii și 2 metoace: mănăstirea Apostolache, din județul Buzău, și schitul Cuihuri, din județul Ialomița. În această vreme, pe lângă mănăstire funcționa o școală pentru cei care se pregăteau să fie preoți.

Cu timpul, biserica mănăstirii ruinandu-se, iar la cutremurul din 1838 avariindu-se grav, vechea ctitorie a lui Matei Basarab a fost dărâmată în 1840 și în locul ei s-a ridicat, în 1842, din veniturile mănăstirii și prin grija egumenului Gavriil, actualul edificiu, devenit mai târziu

biserică de enorie, în care se află zugrăviți Matei Basarab și postelnicul Ianache.

La sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului următor, județul Ialomița, pe atunci cu altă întindere teritorială și împărțire administrativă, având 6 plăși (Călărași, Stelnică, Slobozia, Gârbovi, Jilavele și Dridu) și reședința la Urziceni, a devenit locul de desfășurare a războaielor ruso-turce. Lupte puternice s-au dat în raza satelor Ulmu (1806) și Obilești (1807), în urma cărora turcii au fost înfrânți și alungați peste Dunăre. De altfel, armistițiul avea să se încheie la 24 august 1807 la Slobozia.

După Tratatul de la Adrianopole (1829), Muntenia și Moldova vor beneficia din plin de avantajele oferite de libertatea comerțului. Producând tot mai mult pentru export, agricultura începe să se integreze treptat în economia de piață. Prin măsurile luate ca urmare a aplicării Regulamentului Organic (1831—1832), județul Ialomița va cunoaște o nouă împărțire administrativă, teritoriul său fiind divizat în 4 plăși (Borcea, Balta, Ialomița și Câmpul), iar reședința a fost mutată în aprilie 1833 la Călărași. Creșterea populației și a suprafețelor cultivate cu cereale, diversificarea ocupațiilor locuitorilor și începutul învățământului de stat la sate pot fi considerate ca principalele jaloane ale dezvoltării județului în această perioadă.

Viața bisericească intensă și pietatea oamenilor acestor locuri au dus la sfârșitul secolului al XVIII-lea și în prima jumătate a secolului următor la sporirea numărului de biserici prin târguri și sate, unele fiind construcții trainice de zid care au dăinuit până în zilele noastre. Dintre ele, documentele menționează bisericele târgurilor: Urziceni, amintită la 30 septembrie 1833; Lehlu, pomenită la 12 ianuarie 1833; Fetești, consemnată la 28 iunie 1833, pe lângă una mai veche atestată la 15 iunie 1647, și pe cele din satele: Poiana, comuna Ciulnița, construită de Gh. Târcă la 1746 din bârne masive de stejar; Orboiești, comuna Andrășești, ridicată între 1793—1795; Retezatu, comuna Stelnică, zidită între 1825—1827; Piteșteanu, comuna Balaciu, construită la 1825 și transformată în mănăstire la anul 1934, precum și biserica de cărămidă din Bora, ctitorită la 1846 de Manda Doicescu, soția contelei franceze de Tré.

În șirul acestor monumente se înscrie și crucea de la Coslogeni, comuna Dichiseni, și cea de la Jegălia, cu simboluri străvechi, ca brăduțul, soarele și șarpele, ridicate fie ca semne de hotar, de proprietate sau de pomenire, fie pentru a marca evenimente istorice sau trecerea unor personalități ale vremii prin Câmpia Bărăganului.

Din veacurile al XVIII-lea și al XIX-lea au rămas și câteva monumente cioplite în piatră, cum sunt frumosul colac de fântână al lui Aron Nedelcovici din satul Piteșteanu, comuna Balaciu, datat 1853, colacul în formă de cană din Ghimpați-Ciulnița, păstrând încrustate numele lui Ioniță, zis Suflet, vestit haiduc, și crucea «înaltă» de lângă Pădurea Chirana.

Avantajat de introducerea unor noi tehnici de lucrare a pământului, județul Ialomița, care era considerat grănarul Țării Românești încă de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, continuă să fie și în secolul al XIX-lea

și până astăzi principalul producător de cereale al țării. De altfel, informațiile vremii amintesc că în Ialomița, grâul se găsea din abundență și că, alături de pește, constituia hrana de bază a populației. Nu întâmplător, aceste două elemente (un snop de grâu și un pește) vor constitui însemnele heraldice ale județului.

Întinderea județului Ialomița, care avoa trei orașe (Călărași, Slobozia și Fetești) și reședința la Călărași, va rămâne în linii generale nemodificată până în septembrie 1950, când teritoriul țării a fost reimpărțit în regiuni și raioane, renunțându-se la divizarea lui în județe și plăși. S-au înființat acum 28 de regiuni, între care și regiunea Ialomița, cu reședința la Călărași, având centre raionale la Slobozia, Urziceni, Fetești, Lehliu și Oltenița. În 1960, reducându-se numărul de regiuni de la 28 la 16, regiunea Ialomița s-a desființat, contopindu-se cu regiunea București, iar Călărașul a devenit centru raional. Apoi, în 1968, când s-au desființat regiunile și s-a revenit la vechiul sistem de împărțire teritorială a țării, județul Ialomița a fost reînființat, de data aceasta cu reședința la Slobozia. În 1981, s-au adus unele modificări în organizarea administrativ-teritorială a județelor Ialomița și Ilfov. Prin restrângerea județului Ialomița și desființarea județului Ilfov, s-au constituit două noi județe: Giurgiu și Călărași, precum și Sectorul Agricol Ilfov, cu o suprafață redusă ca întindere în jurul capitalei București. Astfel, partea de răsărit a Câmpiei Dunării și mijlocul Bărăganului sunt cuprinse astăzi în județele Ialomița, cu reședința la Slobozia, și Călărași, cu reședința în municipiul Călărași.

Din punct de vedere administrativ-bisericesc, această latură de țară, cu bisericile, prootii și credincioșii ei, a stat dintru început, așa cum s-a arătat, sub autoritatea episcopilor de la Tomis, apoi, a ierarhilor de la Vicina, pentru ca, după 1359, când Iachint Critopol, titularul acestui scaun vlădicesc, a fost strămutat cu toate rânduielile canonice la Curtea de Argeș, ca primul mitropolit al Țării Românești, el și ierarhii care i-au urmat și-au exercitat jurisdicția peste toată Muntenia, deci și în aceste părți ale Câmpiei Dunării, Bărăganului și în Dobrogea.

În 1923, înființându-se Episcopia Constanței, i s-a atribuit și județul Ialomița, desprins de la Arhiepiscopia Bucureștilor. În aprilie 1950, după contopirea Episcopiei Constanței cu Episcopia Galaților (sub denumirea de Episcopia Dunării de Jos), județul Ialomița a fost dat Episcopiei Buzăului, dar pentru scurtă vreme, căci, la 1 ianuarie 1951, a revenit la Arhiepiscopia Bucureștilor, sub jurisdicția căreia a intrat, încă de la înființarea lui în 1981, și județul Călărași.

În prezent, în aceste două județe sunt patru protoierii, câte două în fiecare: Slobozia și Urziceni, în județul Ialomița, Călărași și Oltenița, în județul Călărași, cu un total de 263 parohii și 250 de prootii, precum și două mănăstiri: Piteșteanu, în comuna Balaciu, județul Ialomița, și Radu Negru, lângă Călărași, amândouă de curând reînființate.

În municipiul Slobozia sunt trei biserici și una în construcție, care se dorește să fie un edificiu mare, o adevărată catedrală, rivalizând cu cea de la Alba Iulia, la care chiar Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, în 16 iulie 1992, a rostit rugăciunea de binecuvântare a locului cu prilejul punerii pietrei de temelie. Municipiul Călărași are patru biserici cu înfățișare și proporții monumentale.

La capătul acestei prezentări a istoriei, vieții și lucrării bisericești în părțile de răsărit ale Munteniei, se poate afirma că aceste meleaguri n-au fost numai martore ale unor fapte de seamă ale zbuciumatei noastre istorii, ci mai ales adevărate vetre de cultură, de trăire duhovnicească și de spiritualitate românească, îndreptățind dorința clerului și credincioșilor din județele Ialomița și Călărași de a avea un scaun vlădicesc propriu.

Pe temeiul acestei bogate și înfloritoare tradiții bisericești, naționale și culturale, desfășurate de secole în Câmpia Dunării și Bărăganului, Consiliul eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor, în ședința sa din 22 iunie 1993, a luat în discuție cererea protoierilor din cuprinsul județelor Ialomița și Călărași pentru înființarea unei episcopii locale.

Având în vedere că această cerere este întărită, pe lângă considerente de ordin istoric, și cu propuneri de îmbunătățire a activității pastoral-misionare și de promovare a educației moral-religioase pentru păstrarea și consolidarea credinței ortodoxe ;

Luând în considerație că ea este sprijinită și de autoritățile locale de stat, care s-au oferit să asigure posibilități corespunzătoare pentru buna funcționare a episcopiei ;

Ținând seama că Arhiepiscopia Bucureștilor are sub jurisdicție o întindere teritorială alcătuită din patru județe (Prahova, Giurgiu, Ialomița și Călărași), mai mult ca celelalte eparhii (ce au în cuprinderea lor două și trei județe), la care se adaugă Sectorul Agricol Ilfov, capitala București și propopiatul Videle, din județul Teleorman ;

Consiliul eparhial s-a declarat în principiu de acord cu înființarea unei episcopii locale pentru județele Ialomița și Călărași, de care să aparțină protoierii Slobozia, Urziceni, Călărași și Oltenița.

Propunerea Consiliului eparhial a fost comunicată Cancelariei Sf. Sinod cu adresa Arhiepiscopiei Bucureștilor nr. 2743/1993, aducându-se în susținerea ei, pe lângă motivația de mai sus, și argumentul pe deplin întemeiat că un episcop cu reședința în centrul Câmpiei Bărăganului ar putea asigura o mai eficientă lucrare pastoral-misionară de teren, cunoscând dificultățile care există în momentul de față pentru vizitarea canonică a acestei regiuni, destul de depărtată de București

și ar contrabalansa programul misionar al cultelor neoprotestante și al sectelor care vizează astăzi în special Câmpia Română. Totodată, s-a mai arătat că rețeaua feroviară și rutieră de care dispune regiunea, precum și așezarea ei geografică, vecină cu reședința de la Silistra a nou înființatei Mitropolii a Durostorului din Patriarhia Bulgară, favorizează legătura directă cu toate orașele din județele Călărași și Ialomița și reechilibrează rangurile celor două administrații bisericești de pe malurile Dunării, consolidând spiritualitatea ortodoxă românească de aici.

Sfântul Sinod, în ședința sa de lucru din 6—8 iulie 1993, luând în examinare adresa Arhiepiscopiei Bucureștilor nr. 2743/1993 privind propunerea Consiliului eparhial al acestei eparhii de înființare a unei episcopii în partea de răsărit a Câmpiei Dunării și Bărăganului a constatat următoarele :

Preoții se confruntă în aceste părți cu mari greutăți în activitatea pastoral-misionară datorită presiunilor tot mai fățișe ale grupărilor neoprotestante și sectare ;

Prezența unui episcop în mijlocul clerului și credincioșilor de aici va duce la diminuarea prozelitismului sectar și va impulsiona eforturile de păstrare și apărare a credinței creștine ortodoxe, a sfintelor tradiții și obiceiurilor strămoșești ;

Activitatea de predare a învățământului religios în școlile de stat va fi supravegheată și îndrumată îndeaproape și va fi mai eficientă ;

Chiriarhul va putea influența pozitiv prezența și lucrarea preoților în spitale, orfelinate, azile, penitenciare și în general în activitatea caritativă ;

Prin intermediul și cu sprijinul episcopului locului, parohiile vor putea intra în toate drepturile lor asupra bunurilor mobile și imobile care le-au aparținut ;

Mănăstirile cu veche tradiție din regiune își vor putea recăpăta importanța lor istorică și utilitatea bisericească ;

În urma discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei canonică, juridică și pentru disciplină, Sfântul Sinod a aprobat înființarea unei noi episcopii pentru județele Ialomița și Călărași, cu denumirea *Episcopia Sloboziei și Călărașilor*, încadrată în jurisdicția canonică a

Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, urmând ca reședința să fie stabilită după cunoașterea exactă a situației pe plan local.

Hotărârea Sfântului Sinod privind înființarea unei episcopii cuprinzând județele Ialomița și Călărași, provenite de la Arhiepiscopia Bucureștilor, ca sufragana a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, a fost comunicată Arhiepiscopiei Bucureștilor cu adresa Cancelariei Sf. Sinod nr. 4176/1993. Totodată, hotărârea sinodală a fost adusă și la cunoștința preoților și credincioșilor printr-un Comunicat al Biroului de Presă al Patriarhiei Române publicat în *Vestitorul Ortodoxiei* (anul V, nr. 98—99 din iulie 1993), periodic al Patriarhiei Române, care a fost reprodus și de ziarele centrale și a fost citit și la posturile naționale de radio și televiziune.

Vestea înființării acestui centru eparhial a fost primită cu bucurie de clerul și credincioșii din județele Ialomița și Călărași, care și-au văzut împlinită, astfel, năzuința lor de a avea un scaun vlădesc propriu. Prin apeluri și memorii către Sfântul Sinod ei și-au exprimat toată disponibilitatea ca această hotărâre să se finalizeze cât mai degrabă, considerând că prezența permanentă a unui arhiereu în mijlocul lor este astăzi imperios necesară nu numai din motive de ordin istoric, ci și administrativ-bisericesc și misionar-pastoral, pentru a binecuvânta și sfinți munca și strădaniile oamenilor de pe meleagurile Bărăganului, a cultiva în duhul Ortodoxiei dragostea și respectul față de Biserica lui Hristos, spre binele neamului, al țării și spiritualității românești.

Dând urmare dorinței clerului și credincioșilor din partea de răsărit punerea în rânduială a episcopiei locale, Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Bucureștilor s-a întrunit în ședință extraordinară în ziua de 2 septembrie 1993 și a luat în discuție adresa Cancelariei Sfântului Sinod nr. 4176/1993 privind înființarea Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, aprobată de Sfântul Sinod la propunerea Consiliului eparhial.

În urma dezbaterilor și pe temeiul art. 94, lit. M din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Bucureștilor, procedând în spiritul hotărârii sinodale, a confirmat înființarea Episcopiei Sloboziei și Călărașilor și i-a stabilit reședința în municipiul Slobozia, unde s-au asigurat între timp, prin grija organelor locale de stat, condiții corespunzătoare pentru

reședința episcopului și pentru administrația eparhială. Trecând apoi la fixarea limitelor noii episcopii, care a luat ființă prin împărțirea teritoriului său, Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Bucureștiului a stabilit ca ea să cuprindă protoierile Slobozia și Urziceni, din județul Ialomița, și protoierile Călărași și Oltenița, din județul Călărași, iar protoierile din capitala București și Sectorul Agricol Ilfov, cele din județele Prahova și Giurgiu și protoieria Videle, din județul Teleorman și rămână mai departe sub jurisdicția Arhiepiscopiei Bucureștilor.

În continuare, potrivit rânduielilor statutare, hotărârea Sfântului Sinod de înființare a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, confirmată de Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Bucureștilor și adusă la cunoștința Cancelariei Sf. Sinod cu adresa acestei eparhii nr. 5996 din 22 septembrie 1993, a fost supusă examinării Adunării Naționale Bisericești, convocată în ședință extraordinară la 5 octombrie 1993.

Stimați membri ai Adunării Naționale Bisericești

Motivul convocării ședinței extraordinare de astăzi a fost, în primul rând, faptul că preoții și credincioșii dinspre Dunăre ai Arhiepiscopiei Bucureștilor, cei din județele Slobozia și Călărași, de mai mult timp și-au arătat dorința de a avea mai des un ierarh prezent în mijlocul lor. Eu personal, ca ierarh al acestor laturi, mai ales acum, simt nevoia unei mai apropiate și susținute activități pastorale, misionare și administrative. Am fost Episcop Vicar, aici, aproape 13 ani și știu ce înseamnă prea marea întindere a unei eparhii și de asemenea, știu câte dificultăți se ivesc, în astfel de condiții, pentru o lucrare rodnică.

Avem acum obligația de a sluji credincioșii și preoțimea noastră nu numai prin cuvânt, nu numai în trecere, cu prilejul sfințirilor de biserici, al conferințelor sau întâlnirilor ocazionale, ci printr-o prezență continuă în mijlocul lor și printr-o lucrare permanentă. Plantele într-o grădină nu cresc și nu se dezvoltă numai prin vizitele grădinarului, ci ele aduc rod doar atunci când îngrijitorul se ocupă îndeaproape de ele, se apleacă asupra fiecăreia în parte, ca marii iubitori de natură, le cunoaște și le dă nume, realizându-se astfel o comuniune între om și aceste frumuseți pe care Dumnezeu le-a lăsat pe pământ pentru sufletul și pentru binele omului. Tot așa, și mai mult decât atât, trebuie să stea lucrurile și în Biserica noastră.

Acum, i s-au deschis Bisericii noi tărâmurii de activitate, care cer prezența preotului în școală, în spitale, în orfeline, în căminele de bătrâni și în general, în toată viața localității, a parohiei respective, iar noi, Ierarhii, suntem puțini pentru a putea împlini toate aceste cerințe pe care ni le adresează credincioșii și instituțiile care au luat naștere în ultimii ani și care, spre bucuria noastră, tot mai mult caută colaborarea Bisericii. Zilele acestea, de pildă, cu prilejul deschiderii anului școlar, noi cei de la București, aproape că n-am putut să cuprindem toate unitățile de învățământ la care am fost solicitați să mergem și să ducem binecuvântarea Bisericii.

Dar, și aceasta este foarte puțin, căci rostul nostru este de a face ca Biserica să pătrundă în fiecare familie, în fiecare suflet. De aceea este atât de necesară prezența Ierarhului și în această latură dintre București și Dunăre, cale de trecere în istorie a atâtor neamuri și care, în ciuda tuturor vânturilor, a păstrat de la începuturi și până astăzi un sat riguros, cu oameni curați la suflet și sănătoși la minte, legați ca nicăieri în altă parte de țarină, de pământul Bărăganului. Iată de ce, încă de atunci de când lucram în calitate de Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, mă gândeam la înființarea unei noi eparhii în această parte de țară, unde sunt urme însemnate de viață creștină, una dintre ele fiind mănăstirea Slobozia, clădită pe vremea lui Matei Basarab, ridicată pe temelii mai vechi. Avem apoi mănăstirea Balaciu, nu departe de orașul Slobozia. Abia acum am putut să pornim lucrarea aceasta. Ea a fost, mai întâi, prezentată în Consiliul eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor, apoi la Sfântul Sinod, după care a trecut la Adunarea eparhială, iar astăzi, pentru cele legale, a fost adusă în deliberarea Adunării Naționale Bisericești. Trebuie să anunț că Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Bucureștilor, luând în discuție stabilirea reședinței viitoarei eparhii și având de ales între Slobozia și Călărași, fiecare din aceste două municipii dorind să fie centru vlădicesc, în urma unor discuții foarte animate, dar ziditoare în același timp, a inclinat în favoarea municipiului Slobozia, pentru considerente pastorale. În primul rând, pentru că este așezat la o întretăiere de drumuri, dar și pentru faptul că acolo, mai ușor se poate pune la îndemâna noii eparhii o modestă reședință, loc de unde noul vlădică, cel pe care Dumnezeu îl va chema, să poată îndeplini misiunea Bisericii noastre.

Așadar, prima cerință care ne-a determinat să convocăm Adunarea Națională Bisericească în ședință extraordinară este luarea în deliberare a înființării unei noi eparhii, desprinsă din Arhiepiscopia Bucureștilor, cu titulatura Episcopia Sloboziei și Călărașilor, cuprinzând județele Ialomița și Călărași, având reședința în municipiul Slobozia, ca sufragana a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, urmând ca, după aprobare, să se constituie Adunarea eparhială a acestei episcopii. Apoi se vor face alegeri pentru ocuparea scaunului vlădicesc, dar până atunci va mai trece oarecare timp».

Cele arătate de Prea Fericitul Părinte Patriarh au fost însușite de membrii Adunării Naționale Bisericești care, în discuțiile ce au urmat, au pus în evidență și alte aspecte ce îndreptățesc înființarea Episcopiei Sloboziei și Călărașilor.

Având în vedere puternica tradiție istorică a Câmpiei Dunării și Bărăganului și temeinicia argumentației de ordin misionar-pastoral și administrativ-bisericesc adusă de Consiliul eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor, în ședința sa din 22 iunie 1993, pentru susținerea cererii preoților și credincioșilor din județele Ialomița și Călărași de a avea o episcopie proprie în aceste locuri ;

Ținând seama că această argumentație a fost acceptată și întărită cu noi motivări de Sfântul Sinod care, prin hotărârea nr. 4176 din 6—8 iulie 1993, a fost de acord cu înființarea Episcopiei Sloboziei și Călărașilor ;

Luând în considerare că hotărârea sinodală a fost confirmată de Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Bucureștilor, în ședința sa din 2 septembrie 1993, care a stabilit și întinderea teritorială a noii episcopii, precum și reședința episcopului ;

Pe temeiul prevederilor art. 7, al. 2 și art. 20, lit. «e» din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române și art. 59, lit. «e» din Regulamentul organelor centrale din Patriarhia Română, Adunarea Națională Bisericească a aprobat înființarea Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, cu reședința în municipiul Slobozia, ca sufragana a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, având jurisdicția asupra județelor Ialomița și Călărași, cu protoieriele : Slobozia, Urziceni, Călărași și Oltenița.

De asemenea, Adunarea Națională Bisericească a aprobat ca Arhiepiscopia Bucureștilor, de la care s-a desprins Episcopia Sloboziei și Călărașilor, să aibă întindere teritorială jurisdicțională asupra Capitalei, Sectorului Agricol Ilfov, județelor Prahova și Giurgiu și protoieriei Videle, din județul Teleorman.

Totodată, Adunarea Națională Bisericească a aprobat modificarea art. 5, par. I din Statutul Bisericii Ortodoxe Române, la care a introdus punctul 7, cu următorul conținut: *Episcopia Sloboziei și Călărașilor, cu reședința în municipiul Slobozia*, concomitent cu renumerotarea de la 8 la 19 a actualelor puncte 7—18 ale paragrafelor II, III, IV și V din art. 5, în ordinea eparhiilor prevăzută în Statut.

În zilele imediat următoare, prin Hotărârea Guvernului României nr. 545 din 9 octombrie 1993, publicată în Monitorul Oficial nr. 270/23 noiembrie 1993, s-a transmis către Patriarhia Română, din patrimoniul Societății comerciale *Fortuna S.A.*, imobilul situat în str. Lucrețiu Pătrășcanu nr. 2 bis din municipiul Slobozia, județul Ialomița, spre a servi Episcopiei Sloboziei și Călărașilor ca reședință chiriarhală și sediu pentru administrația eparhială.

În continuare, Arhiepiscopia Bucureștilor a trecut la organizarea noii episcopii, care s-a înființat prin împărțirea teritoriului său, luând măsurile statutare și regulamentare pentru constituirea celor 10 Circumscripții electorale în vederea alegerii membrilor clerici și mireni în Adunarea eparhială a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor și a membrilor celorlalte organe eparhiale (Consiliul și Consistoriul eparhial), precum și a membrilor delegați ai acestei eparhii în Adunarea Națională Bisericească, concomitent cu completarea locurilor de membri rămase vacante în organele eparhiale ale Arhiepiscopiei Bucureștilor prin trecerea județelor Ialomița și Călărași la noua Episcopie a Sloboziei și Călărașilor.

Totodată, potrivit Deciziei patriarhale nr. 9/1993, comunicată Arhiepiscopiei Bucureștilor cu adresa Cancelariei Sf. Sinod nr. 6227/1993, s-a stabilit data de 9 decembrie 1993 pentru alegerea de membri clerici și mireni în Adunarea eparhială a Sloboziei și Călărașilor.

De asemenea, în conformitate cu prevederile art. 69 din Regulamentul organelor deliberative, s-a constituit la Arhiepiscopia București-

lor, de la care s-a desprins Episcopia Sloboziei și Călărașilor, *Biroul electoral eparhial*, care să coordoneze pregătirea alegerilor și să rezolve eventualele întâmpinări motivate ce ar putea să apară pe parcursul desfășurării lor.

În sfârșit, prin Ordinul circular nr. 6790/1993 al Consiliului eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor, s-a adus la cunoștința tuturor parohiilor și filiilor din cuprinsul Episcopiei Sloboziei și Călărașilor atât componența nominală a celor 10 Circumscripții electorale și data alegerilor, cât și localitățile stabilite pentru întrunirea Colegiilor electorale și președinții acestora, dimpreună cu toate dispozițiunile regulamentare privind desfășurarea alegerilor eparhiale.

În urma alegerilor, desfășurate cu bună rânduielă în ziua de 9 decembrie 1993, au fost desemnați cei 30 de membri (10 clerici și 20 mireni) în Adunarea eparhială a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor și s-au completat locurile de membri rămase vacante în organele eparhiale ale Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Încheindu-se termenul regulamentar prevăzut pentru contestații, pe temeiul art. 94 și 96 din Regulamentul pentru alegerea, funcționarea și dizolvarea organelor deliberative și executive din parohiile, protopopiatele și eparhiile din Patriarhia Română, Prea Fericitul Patriarh Teoctist, cu Decizia chiriarhală nr. 8236/1993, a convocat în ședință de constituire Adunarea eparhială a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor în ziua de miercuri 29 decembrie 1993, la sediul protoieriei Slobozia.

Apoi, în conformitate cu prevederile art. 14 și 70 din Regulamentul pentru alegerea, funcționarea și dizolvarea organelor deliberative și executive, cu Decizia Patriarhală nr. 15 din 30 decembrie 1993 a fost constituită Adunarea eparhială a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor.

Prin constituirea Adunării eparhiale a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor și desemnarea membrilor clerici și mireni delegați ai acestei eparhii în Adunarea Națională Bisericească, toate formalitățile prevăzute de Statut și regulamente au fost îndeplinite și s-a putut trece la convocarea Colegiului Electoral Bisericesc pentru alegerea titularului în scaunul de episcop al Sloboziei și Călărașilor.

II. ALEGEREA PREA SFINȚITULUI EPISCOP VICAR PATRIARHAL NIFON MIHĂIȚĂ CA EPISCOP TITULAR AL SLOBOZIEI ȘI CĂLĂRAȘILOR

Pe temeiul prevederilor art. 30, lit. «g» și art. 130 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Patriarh Teoctist, cu Decizia nr. 8160 din 17 decembrie 1993, a convocat Colegiul Electoral Bisericesc — constituit din membrii Sfântului Sinod, membrii clerici și mireni delegați ai celor 19 eparhii din cuprinsul Patriarhiei Române în Adunarea Națională Bisericească, membrii clerici și mireni ai Adunării eparhiale a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, precum și decanii și directorii instituțiilor de învățământ teologic din Biserica Ortodoxă Română, ca membri de drept — pentru ziua de marți 11 ianuarie 1994 în vederea alegerii titularului în scaunul vacant de episcop al Sloboziei și Călărașilor.

După slujba Te-Deum-ului, oficiată în Catedrala patriarhală, s-a intrunit, mai întâi, în sala sinodală a Palatului patriarhal, sub președinția Prea Fericitului Patriarh Teoctist, Adunarea Națională Bisericească pentru validarea mandatelor membrilor clerici și mireni delegați în acest for bisericesc de adunările eparhiale ale Arhiepiscopiei Bucureștilor și Episcopiei Sloboziei și Călărașilor în urma alegerilor care au avut loc la 9 decembrie 1993 în cele două eparhii, apoi, după o scurtă pauză, s-au reunit, în aceeași sală, membrii Colegiului Electoral Bisericesc.

Îndeplinindu-se formalitățile prevăzute de Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române s-a ales Secretariatul ședinței și s-a dat citire apelului nominal al membrilor Colegiului Electoral Bisericesc.

După citirea apelului nominal s-a constatat, scăzându-se cele 2 locuri de membri vacante, că rămân un număr de 141 membri cu drept de vot, dintre care 13 fiind absenți motivat, sunt prezenți un număr de 128 membri îndreptățiți a-și da votul la această alegere.

Constatându-se legalitatea constituirii Colegiului Electoral Bisericesc, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, Președintele Colegiului, luând cuvântul, a rostit următoarele :

Onorați membri ai Colegiului Electoral Bisericesc,

Clerul și credincioșii din județele Ialomița și Călărași, din teritoriul acestia, ce poate fi numit «Țara pânii» românești, Bărăganul străbun, de mult timp au dorit să aibă și ei păstor sufletească mai la îndemână, și duhovnicească dar și geografică. Ar fi fost de neînțeles ca acum, când ne bucurăm de libertatea sfântă dăruită de Dumnezeu, să nu împlinim

dorința credincioșilor din această latură de țară, oameni atât de iubitori de brazdă și de Biserică, legați, deci, de cer și de pământ, și să nu le dăm un păstor duhovnicesc și prin aceasta, o mare mângâiere.

Chiar voievozii noștri s-au legat strâns de aceste ținuturi prin cîtitoriile lor sau prin așezămintele ridicate de sfințicii lor. Atât orașul Slobozia, cât și orașul Călărași au constituit de totdeauna centre de cultură, încă înainte de întruparea Mântuitorului. Apoi creștinate și-au zidit o pilduitoare și foarte bogată viață duhovnicească. Și într-un oraș și în celălalt s-au găsit vechi mărturii creștine, iar astăzi sunt biserici și mănăstiri, parohii și credincioși de o înaltă ținută ortodoxă. Aici n-au pătruns, ca în alte părți, curente de dezbinare întru credință, grupările sectare sau de altă natură, și de aceea, Dumnezeu a ascultat rugăciunile acestor creștini de a avea episcopia lor.

Vechea mănăstire Sfinții Arhangheli de pe vremea lui Matei Basarab, care dăinuie și astăzi în Slobozia, cu zidurile și arhitectura ei unică, mărturisește despre îndreptățirea acestei hotărâri pe care a luat-o, mai întâi, Arhiepiscopia Bucureștilor, prin Adunarea eparhială, și apoi Adunarea Națională Bisericească și Sfântul Sinod în ședința trecută, și pe care năzuim astăzi să o îndeplinim prin rolul venerabililor membri ai Colegiului Electoral Bisericesc.

Despre însemnătatea pastorală a noii eparhii și mai ales despre datoria noastră, a celor ce ne aflăm aici, de a înțelege această cerință urgentă a Bisericii, nu mai este nevoie să vorbim. Este o îndreptățire dumnezeiască aceasta. E de ajuns să vă aduc la cunoștință că am întâmpinat la toate forurile de stat, centrale sau locale, o mare bunăvoință, spre a îndeplini dorința arzătoare a clerului și credincioșilor de a avea o episcopie în aceste locuri. Acum, ne aflăm în posesia reședinței episcopiei și a catedralei, precum și a altor înlesniri necesare unui Centru eparhial. Două județe, cu patru protopopiate destul de mari, constituie o însemnată arie pastorală misionară și duhovnicească pentru această episcopie, iar celelalte se vor adăuga și se vor întregi prin cel pe care Bunul Dumnezeu îl va chema, prin votul nostru, ca să păstorească în această parte de țară. Arhiepiscopia Bucureștilor, de unde s-au desprins județele Ialomița și Călărași, cum știți, este destul de întinsă și nu se reușește cercetarea după trebuință a tuturor parohiilor și mănăstirilor existente aici. De aceea, astăzi suntem chemați să ne spunem cuvântul, prin vot secret, asupra persoanei îndreptățite să păstorească credincioșii și preoții din noua eparhie.

Fiecare dintre dumneavoastră aveți o imagine clară despre slujitorii Bisericii noastre, despre ierarhii ei, despre persoanele care ar putea să fie chemate să îndeplinească această slujire. Este îndeosebi o slujire de renaștere și de reînnoire duhovnicească, de răspândire a cuvântului lui Dumnezeu, a adevărului Evangheliei și a iubirii pe pământ. Vă veți face, deci, ca și în alte împrejurări, această îndatorire de mare răspundere și de mare cinste pe care o aveți și o avem împreună, ca să rămânem acolo un păstor vrednic.

Înscrierea, în istoria Bisericii noastre a unei episcopii noi, este un act important în viața noastră bisericească și acesta arată maturitatea de gândire a credincioșilor, a preoților și a noastră. Aceasta dovedește că suntem noi înșine pătrunși de marea responsabilitate ca adevărul dumnezeiesc și lumina lui Hristos să pătrundă pretutindeni și să lumineze toate sufletele, pentru că toți avem nevoie de această lumină a lui Hristos. Cu acest gând închei cuvântul de deschidere. Cu acest gând și cu această conștiință să semnăm actul de astăzi, ca să fie cu adevărat dumnezeiesc, spre slava Bisericii noastre, spre lauda ei și spre împlinirea năzuințelor bunilor credincioși din aceste părți ale Bărăganului, care frământă pământul și dau «pâinea cea de toate zilele» întregii țări.

Dumnezeu să ne lumineze cugetul și să ne ajute să săvârșim această lucrare spre slava Lui și spre mulțumirea conștiinței noastre».

În continuare, Prea Fericitul Patriarh Teoctist a dat scurte lămuriri în legătură cu alegerea și a rânduit citirea art. 129 și 130 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române privind procedura de urmat.

Sedinta Colegiului Electoral Bisericesc s-a suspendat apoi timp de 30 de minute spre a se da posibilitatea alegătorilor să se consulte în vederea desemnării prin vot secret a noului episcop.

În reluarea lucrărilor, s-au împărțit buletinele de vot, iar Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, Președintele Colegiului Electoral Bisericesc, a dispus chemarea alegătorilor la urne pentru depunerea voturilor, în ordinea apelului nominal.

Procedându-se la despușirea scrutinului, s-a constatat că majoritatea voturilor necesare pentru ocuparea scaunului de episcop al Slo-

boziei și Călărașilor — 117 la număr — au fost întrunite de **Prea Sfințitul Episcop Nifon** (Mihăiță) Ploieșteanul, vicar patriarhal.

În urma rezultatului votării, **Prea Fericitul Patriarh Teoctist**, Președintele Colegiului Electoral Bisericesc, a proclamat ales ca Episcop al Sloboziei și Călărașilor pe **Prea Sfințitul Nifon Mihăiță**, apoi a felicitat călduros pe noul ales, spunând cele ce urmează :

Prea Sfințite Episcop Nifon,

«Cu dragoste vă aducem la cunoștință, de data aceasta în calitate de președinte al Colegiului Electoral Bisericesc că votul înaltului for electiv s-a oprit asupra **Prea Sfinției Voastre**. Nu întâmplător, majoritatea membrilor Colegiului Electoral Bisericesc v-au acordat încrederea lor, pentru că anii pe care i-ați petrecut în strădanii pastorale la **Sfânta Patriarhie** și la **Arhiepiscopia Bucureștilor** v-au făcut cunoscut în parohiile din **Mitropolia Munteniei și Dobrogei**. **Preoțimea** v-a cunoscut, credincioșii, de asemenea, și mai ales acești reprezentanți ai **Bărăganului**, membrii **Adunării eparhiale** a noii episcopii, care și-au îndreptat cu multă dragoste și încredere atenția și gândul lor spre **Prea Sfinția Voastră**.

Alegera nu este întâmplătoare, ci rânduită de **Duhul Sfânt**. La aceasta, repet, se adaugă faptul că ați fost cunoscut, după cum au fost cunoscuți și ceilalți ierarhi, membri ai **Sfântului Sinod**, care au primit astăzi voturi din partea Colegiului Electoral. Este pentru noi o mare bucurie că această episcopie, care se înscrie acum în istoria Bisericii noastre, dobândește un ierarh cu experiență, cu ani de muncă încordată chiar aici, la **Patriarhie**, în vremuri de prefaceri adânci în sânul Bisericii și în viața credincioșilor. Votul exprimă încrederea preoților și credincioșilor din **Câmpia Bărăganului**, iar încrederea lor se tâlmăcește ca sete de reînnoire, de renaștere, ca dor de a-și încălzi cugetele și sufletele cu dragostea, cu râvna și cu înțelepciunea **Prea Sfinției Voastre**. În aceste locuri din **Ialomița** și **Călărași** trăiesc oameni minunați, care știu, cum spuneam, ce înseamnă legătura cu pământul ca nimănui altii. Pentru că acest pământ, atât de darnic și atât de roditor când **Dumnezeu** îl binecuvintează, îl leagă pe om, iar după ploile binefăcătoare își arată dragostea pentru cel care-l îngrijește prin îmbrățișarea lui, că nu mai poți scoate piciorul din noroi. Omul, uneori, nu mai poate ieși din brazda care strânge piciorul sau unealta, dar care ne

hrănește pe toți și se întruchiează în Sfânta Împărtașanie, în Trupul și Sângele Domnului Hristos. Pe acești oameni îi veți păstori, cu aceștia veți lucra, cu ei împreună veți aduce slavă Sfintei Treimi. Să-i aveți, astfel, și pe ei coroana arhieriei Prea Sfinției Voastre. Să vă ajute Dumnezeu ca să aveți parte de roade îmbelșugate în lucrarea aceasta.

Personal, cum am mai spus, nu am chiar cuvinte de bucurie, pentru că fiecare își poate imagina ce însemnează acum, când Patriarhia este atât de solicitată, să te lipsești de un colaborator foarte prețios. Dar, Dumnezeu va ajuta și va împlini acest gol care rămâne prin plecarea Prea Sfinției Voastre.

Dumnezeu să vă ajute și să vă binecuvinteze acest pas, să duceți acolo dragostea, prețuirea și căldura Sfântului Sinod, a Măritului Colegiu Electoral din această zi.

Așa să vă ajute Dumnezeu !».

Vădit emoționat de solemnitatea momentului, **Prea Sfințitul Nifon Mihăiță**, nou alesul Episcop al Sloboziei și Călărașilor, a adresat Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, membrilor Sfântului Sinod și membrilor Colegiului Electoral Bisericesc următoarele cuvinte :

*«Prea Fericite Părinte Patriarh,
Înalt Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Părinți,
Mărit Colegiu Electoral Bisericesc,*

În aceste clipe binecuvântate îmi îndrept, în primul rând, gândurile către Dumnezeu pentru bunătatea ce a revărsat asupra mea astăzi, când, în ogorul Bisericii noastre strămoșești o nouă eparhie a luat ființă, aceea a Sloboziei și Călărașilor, care reprezintă, fără îndoială, încă o ctitorie bisericească importantă a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist.

A binevoit Dumnezeu ca Măritul Colegiu Electoral Bisericesc să hotărască, prin votul exprimat, alegerea mea în scaunul de episcop al acestei nou înființate eparhii. Primesc cu bucurie această alegere, dar, în egală măsură, și cu îngrijorare, pentru că odată cu cinstea sporește și răspunderea în fața lui Dumnezeu și a oamenilor. Este un prilej de bucurie, pentru că mi se oferă acum o nouă posibilitate de a impulsiona slujirea mea închinată Domnului nostru Iisus Hristos și Bisericii pe care El a întemeiat-o, episcopul mijlocind harurile sfințitoare și mântuitoare ale Duhului Sfânt către întreaga obște dreptmăritoare. Cunoscând, deci, aceste îndatoriri ale episcopului, făgăduiesc astăzi, aici, că voi depune toate strădanile ca să îndeplinesc cu dăruire și cu jertfelnicie noua

misiune ce mi s-a încredințat. În același timp, alegerea mea este un prilej de îngrijorare, pentru că, așa cum a menționat Prea Fericirea Sa, am fost trimis ca păstor la o eparhie care abia acum a luat ființă. Nu este o eparhie cu trecut și cu tradiție. Însăși înființarea ei constituie un moment istoric, care se va înscrie, fără îndoială, la loc de cinste în istoria bimilenară a Bisericii și a neamului nostru românesc.

Mărturisesc, însă, că sunt pe deplin încredințat că Dumnezeu, care pe toate le împlinește, mă va ajuta ca să duc la bun sfârșit încrederea ce mi s-a acordat. Voi depune toate strădanile ca să mă adăp permanent, ca și până acum, din izvorul cel veșnic viu al sfintei noastre Ortodoxii și din tradiția Bisericii noastre strămoșești. Sfântul Apostol Pavel ne învață să nu stângem harul Duhului Sfânt, «căci Dumnezeu nu ne-a dat duhul temerii, ci al puterii și al dragostei și al înțelegerii» (2 Tim., 1, 7). Acest indemn îmi va sta totdeauna la suflet în slujirea pastorală și misionară a sfintei noastre Biserici, a cărei prezență binefăcătoare în societatea noastră de astăzi este mai mult ca oricând evidentă.

Cunoscându-i pe vrednicii preoți și pe buni credincioși din această nouă episcopie, îndrăznesc să cred că ea va fi una dintre cele mai frumoase eparhii ale Bisericii noastre, așa cum este Dunărea și câmpiile mănoase ale Bărăganului, muncite cu dragoste și cu trudă de dreptmăritorii creștini ai acestor meleaguri. De aceea, voi lucra cu râvnă și devotament, împreună cu toți filii noștri duhovnicești, preoți și credincioși, ca și această eparhie, cu cele circa 300 de parohii, să devină un vlăstar viguros al sfintei noastre Biserici strămoșești. Blândețea și smerenia Mântuitorului nostru Iisus Hristos vor călăuzi toată lucrarea mea și de acum înainte. Nu voi uita indemnul Sfântului Apostol Petru, care spune: «păstoriți turma lui Dumnezeu, dată în paza voastră, cercetând-o nu cu silnicie ci cu voie bună, după Dumnezeu și din dragoste» (1 Petru 5, 2).

În numele preoților și credincioșilor din Episcopia Sloboziei și Călărașilor mulțumim din tot sufletul *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist* pentru tot ceea ce a făcut până acum pentru noi și ne exprimăm încrederea și speranța, în calitate de eparhie sufragana Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, că Prea Fericirea Sa nu va înceta să ne ocrotească și să ne povățuiască și de acum înainte cu aceeași dragoste și grijă părintească.

În aceste momente solemne, doresc să asigur pe toți membrii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române de prețuirea, respectul și toată dragostea mea. Îmbrățișez cu dragoste pe toți membrii Colegiului

Electoral Bisericesc care mi-au acordat încrederea lor. Un cuvânt special de prețuire și iubire adresez membrilor Adunării eparhiale a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor pentru atașamentul lor față de Biserica neamului nostru și îmi exprim, totodată, speranța că vor lucra și pe mai departe, cu dăruire și devotament, în ogorul acesta mare al eparhiei noastre, unde împreună avem multe de îndeplinit.

În încheiere, întăresc făgăduința că voi lucra cu sârguință și zel apostolic în noua misiune la care am fost chemat și nădăjduiesc în ajutorul lui Dumnezeu, pe care îl rog să-mi călăuzească pașii, după cuvântul Său.

Așa să-mi ajute Dumnezeu !».

În încheiere, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a mulțumit tuturor membrilor Colegiului Electoral Bisericesc pentru participare la alegerea titularului în scaunul de episcop al Sloboziei și Călărașilor și pentru voturile exprimate.

S-a rostit rugăciunea «*Cuvine-se cu adevărat*».

A doua zi, 12 ianuarie 1994, Sfântul Sinod, pe temeiul dispozițiilor art. 10, lit. «e», 130 și 131 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, a procedat la examinarea și cercetarea canonică a alegerii noului episcop al Sloboziei și Călărașilor de către Colegiul Electoral Bisericesc și constatând că alegerea s-a făcut cu respectarea rânduielilor canonice și statutele legale, la propunerea Comisiei canonice, juridică și pentru disciplină, a validat alegerea Prea Sfințitului Episcop Nifon Ploieșteanul, vicar patriarhal, în scaunul de Episcop al Sloboziei și Călărașilor.

La mijlocirea Sfântului Sinod și a recomandării Secretariatului de Stat pentru Culte, *Prea Sfințitul Episcop Nifon Ploieșteanul* a fost recunoscut în funcția de Episcop titular al Sloboziei și Călărașilor prin Decretul Prezidențial nr. 8 din 27 ianuarie 1994, publicat în Monitorul Oficial nr. 34/4 februarie 1994.

Festivitatea instalării în scaun a Prea Sfințitului Episcop Nifon s-a stabilit a se desfășura, după toate rânduielile bisericești tradiționale, în ziua de duminică 6 februarie 1994, în catedrala cu hramul «Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil» din municipiul Slobozia.

Alegerea Prea Sfințitului Nifon Mihăiță ca episcop titular al Sloboziei și Călărașilor și fixarea datei instalării în scaun au fost aduse la cunoștința clerului și credincioșilor de posturile naționale de radio și televiziune și a fost consemnată ca atare în presa laică și bisericească, împreună cu scurte date biografice ale Prea Sfinției Sale.

Vestitorul Ortodoxiei, periodic al Patriarhiei Române, de pildă, în nr. 108 din 15 ianuarie 1994, a pus în lumină bogata activitate depusă timp de opt ani de Prea Sfințitul Nifon ca episcop vicar patriarhal, care a îndreptățit alegerea făcută de Colegiul Electoral Bisericesc în persoana Prea Sfinției Sale pentru scaunul vacant de episcop al nou înființatei Episcopii a Sloboziei și Călărașilor.

III. INSTALAREA PRAE SFINȚITULUI NIFON MIHAIȚA ÎN SCAUNUL DE EPISCOP AL SLOBOZIEI ȘI CĂLĂRAȘILOR

Ziua de duminică 6 februarie 1994 va rămâne înscrisă ca o pagină memorabilă în cronică Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, pentru că, în această zi, *Prea Fericitul Patriarh Teoctist* a înmănat *Prea Sfințitului Nifon*, în catedrala cu hramul «Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil» din municipiul Slobozia, *Gramata* și *cârja* de arhipăstor, instalându-l, astfel, după toate rânduielile canonice, în acest nou înființat scaun vlădicesc.

Vestea instalării *Prea Sfințitului Nifon*, așteptată cu nerăbdare de poporul dreptcredincios din județele Ialomița și Călărași, s-a răspândit cu iuteală în întreaga eparhie, deoarece cu mult timp înainte, în toate bisericile, după sfintele slujbe, preoții i-au anunțat pe credincioși despre importantul eveniment, invitându-i la festivitățile înscăunării primului lor arhipăstor, episcopia fiind nou înființată.

La festivitățile de instalare, care s-au desfășurat cu o deosebită solemnitate, pe lângă Înălții Ierarhi ai Sfântului Sinod și reprezentanți ai autorităților de stat centrale și locale, au luat parte și numeroși oaspeți și invitați veniți din București și din diferite părți ale țării, fie în rosturi oficiale, fie din dragoste și prețuire pentru harnicul vlădică : consilieri de la Administrația Patriarhală și Arhiepiscopia Bucureștilor, cadre didactice de la școlile teologice, delegați ai Centrelor eparhiale din Mitropolia Munteniei și Dobrogei, membri ai Adunării eparhiale a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, protopopi, preoți, călugări și călugărițe, studenți și elevi teologi, reprezentanți ai unor Bănci și firme comerciale, oameni de afaceri și desigur, foarte mulți credincioși.

Dintre membrii Sfântului Sinod, alături de *Prea Fericitul Patriarh Teoctist*, au participat : II.PP.SS. Mitropoliți Daniel al Moldovei și Bucovinei și Antonie al Transilvaniei, II.PP.SS. Arhiepiscopi Lucian al Tomisului și Vasile al Târgoviștei, PP.SS. Episcopi Gherasim al Râmnicului, Epifanie al Buzăului, Calinic al Argeșului și Andrei al Alba Iuliei, precum și P. S. Arhiereu Casian Gălățeanul, Vicar al Episcopiei Dunării de Jos.

Din partea autorităților centrale de stat au fost prezenți : Dl. Nicolae Văcăroiu, Prim-Ministru al Guvernului României, împreună cu Domnii Miniștri Nicolae Oancea, Octavian Cosmâncă, Gheorghe Dănescu, Nicolae Spiroiu, precum și Dl. Gheorghe Vlăduțescu, Secretar de Stat la Secretariatul de Stat pentru Culte.

Au mai luat parte : Domnii Victor Opaschi și Mișu Negrițoiu, consilieri ai Președintelui României, și Ion Manea Drăgulin, Procurorul General al României.

De asemenea, au mai participat senatori și deputați, prefectii județelor Ialomița și Călărași și primarii orașelor și municipiilor din cele două județe, precum și alți reprezentanți ai autorităților de stat locale.

Au fost de față și membri ai familiei Prea Sfințitului Episcop Nifon. Sâmbătă seara, în catedrală s-a oficiat slujba Privegherii, la care au participat și unii invitați la solemnitățile instalării, sosiți la Slobozia încă din ziua precedentă.

În dimineața zilei de duminică, mulțimea credincioșilor a umplut catedrala episcopală, incinta sfântului lăcaș și străzile dimprejurul catedralei. Se puteau vedea strălucind în mulțimea adunată în curtea catedralei, ca o grădină inundată de soarele primăverii, pitoreștile costume naționale ale credincioșilor din satele Bărăganului, sosiți la festivități împreună cu preoții de la parohiile lor.

În dimineața zilei de duminică, mulțimea credincioșilor a umplut duri, formând un culoar de trecere prin mulțimea credincioșilor, așteptau sosirea Înaltilor Ierarhi și a celorlalți oaspeți și invitați.

În cele două strane ale bisericii au luat loc, pe rând, în ordinea sosirii, invitații, reprezentanții autorităților de stat centrale și locale, ceilalți oaspeți, precum și rudele Prea Sfințitului Episcop Nifon.

La orele 9,00, în dangătul prelung al clopotelor, revărsat ca o rugăciune sfântă peste vechea cetate a Sloboziei, vestind o zi de mare praznic, un sobor de preoți înveșmântați în odăjdii au întâmpinat la intrarea în catedrală, cu Sfânta Evanghelie și Sfânta Cruce, pe Înălții Ierarhi veniți ca să officieze Sfânta Liturghie.

Prea Fericitul Patriarh Teoctist, care a ostenit mult pentru înființarea acestei noi eparhii în Câmpia Bărăganului, însoțit de Prea Sfințitul Nifon, Episcopul Sloboziei și Călărașilor, și de ceilalți Înalți Ierarhi, au fost primiți în biserică, după cuviință și rânduială, cu acordurile Imnului arhieresc.

În sfântul lăcaș, Înălții Ierarhi au binecuvântat pe credincioși, iar Prea Sfințitul Episcop Nifon i-au fost adresate cuvinte de omagiere, însoțite de buchete de flori.

Aparatele de fotografiat ale reporterilor de la ziarele centrale și locale și camerele de luat vederi ale televiziunii, care a transmis în direct imagini de la festivitățile de instalare, s-au grăbit să înregistreze cât mai multe aspecte de la deschiderea acestor festivități. Totodată, întreaga slujbă și ceremonia de înscăunare a fost transmisă în direct pe posturile naționale de radio.

La orele 9,30, Prea Fericitul Patriarh Teoctist și Înălții Ierarhi, înconjurați de un impresionant sobor de preoți și diaconi, au început oficierea Sfintei Liturghii. Răspunsurile liturgice au fost date de Corala Sfintei Patriarhii, dirijată de PC. Pr. Constantin Drăgușin, venită anume de la București pentru a contribui la caracterul înălțător al acestui moment sărbătorec. Armoniile pieselor liturgice s-au împletit cu vibrațiile simțirii religioase, întreaga asistență trăind momente de adevărat reviriment spiritual.

După otpustul Sfintei Liturghii a urmat festivitatea propriu-zisă de instalare a Prea Sfințitului Nifon în scaunul de Episcop al Sloboziei și Călărașilor.

Potrivit rânduielii, *Prea Fericitul Patriarh Teoctist* și soborul Ierarhilor, împreună cu preoții și diaconii slujitori au ieșit pe solee, iar PC. Pr. Constantin Părvu, consilier patriarhal, a citit din încredințarea *Prea Fericirii Sale*, următoarea *Gramată Patriarhală* și *Sinodală* de instalare :

† TEOCTIST

DIN MILA LUI DUMNEZEU PATRIARH AL ROMÂNIEI
ȘI MITROPOLIT AL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI

Prea iubitului cler și tuturor dreptcredincioșilor creștini din de Dumnezeu păzita Episcopie a Sloboziei și Călărașilor și tuturor ascultătorilor și cititorilor acestei mitropolitane și patriarhale Gramate, har și pace de la Dumnezeu, Părintele nostru cel din ceruri, iar de la Noi binecuvântare arhi-păstorească.

Se cuvine să facem cunoscut tuturor, că Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos a așezat în Sfânta sa Biserică dregătorii și vrednicii deosebite și, prin trimiterea din ceruri, în chipul limbilor de foc a Prea Sfântului și de viață făcătorului Duh, peste Sfinții săi Ucenici și Apostoli, i-a întărit pe aceștia întru propovăduirea cuvântului Evangheliei Sale, iar prin punerea mâinilor, într-o neîntreruptă succesiune de la Sfinții Apostoli și până astăzi, pe toți slujitorii Bisericii îi face vrednici de a fi părtași darurilor sale de multe feluri, în treptele rânduite, ca diaconi, preoți și arhierei.

Ca smerit slujitor al lui Hristos în vrednicia de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române și Mitropolit al Munteniei și Dobrogei, cunoscând că Sfântul Sinod și Adunarea Națională Bisericească au aprobat înființarea Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, și călăuzit fiind de îndatorirea de a nu lăsa această nouă episcopie lipsită de arhipăstor canonic, pe temeiul articolelor 30 litera «g» și 130 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, am convocat cu adresa Noastră nr. 8160 din 15 decembrie 1993, Colegiul Electoral Bisericesc, pentru alegerea Episcopului titular al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, în ziua de marți 11 ianuarie 1994, orele 11 în sala sinodală a reședinței patriarhale din București.

Acest Colegiu, după săvârșirea cuvenitei slujbe religioase în Catedrala Sfintei Patriarhii a ales prin vot secret în scaunul vacant de ierarh eparhiot, pe Prea Sfințitul Episcop

Vicar Patriarhal Nifon Ploieșteanul, care s-a arătat vrednic de această chemare prin alegerea și îmbrățișarea cinului monahal la vatra de trăire duhovnicească a Mănăstirii Cernica, prin mărturisirea și trăirea credinței noastre strămoșești, prin pregătirea teologică dobândită în Seminarul Teologic și Institutul Teologic Universitar din București, prin studii de doctorat și cercetare biblică în țară și peste hotare la Universitățile din Londra, Oxford, Ierusalim și Geneva, prin vocația sa pentru slujirea sfântului altar în țară și în mijlocul românilor ortodocși din afară, prin statornicia cu care a slujit Biserica în funcțiile care i s-au rânduit ca profesor la Seminarul Teologic din București, secretar de redacție al Almanahului «Altarul» al parohiei ortodoxe române din Londra, șef serviciu, secretar și consilier patriarhal la Sectorul relațiilor externe bisericești, ca preot slujitor la Mănăstirea Antim din Capitală, iar din anul 1985 prin slujirea în treapta arhieriei, ca episcop vicar patriarhal și Secretar al Sfântului Sinod, prin competența și devotamentul cu care a reprezentat Patriarhia Română ca trimis la numeroase întruniri, simpozioane, conferințe ecumenice și ca delegat în unele organizații creștine internaționale, dând întru toate dovadă de aleasă pregătire teologică și de bun chivernisitor al treburilor administrative încredințate, arătând întotdeauna ascultare față de Sfântul Sinod și de rânduielile canonice ale Sfintei noastre Biserici.

Sfântul Sinod, potrivit dispozițiilor art. 10, alin. «e», art. 130 și 131 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, procedând, în ziua de 13 ianuarie 1994 la examinarea și cercetarea canonică a alegerii noului episcop făcută de Colegiul Electoral Bisericesc în ziua de 11 ianuarie 1994, a constatat că alegerea P. S. Episcop Nifon Mihăiță în scaunul vacant de Episcop al Sloboziei și Călărașilor s-a săvârșit cu păzirea normelor canonice și legale.

În urma mijlocirii Sfântului Sinod și a Secretariatului de Stat pentru Culte, P. S. Episcop Nifon Mihăiță a fost recunoscut în funcția de Episcop al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor prin Decretul nr. 8 din 27 ianuarie 1994.

Astăzi, 6 februarie 1994, în catedrala episcopală din Municipiul Slobozia, cu hramul Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil, după rânduielile bisericești, Noi, TEOCTIST, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române și Mitropolit al Munteniei și Dobrogei, înmănăm Prea Sfințitului Episcop Nifon, cărja

arhipăstorească și îl așezăm în scaunul de episcop al Sloboziei și Călărașilor.

Pe temeiul celor arătate mai sus, al sfintelor canoane și al prevederilor cuprinse în art. 131 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, Noi, Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române și Mitropolitul Munteniei și Dobrogei, facem cunoscută tuturor această Gramată mitropolitană și dăm alesului Episcop, Prea Sfinției Sale Nifon Mihăiță, imputernicirea canonică de arhipăstorire ca Episcop al de Dumnezeu păzitei Episcopii a Sloboziei și Călărașilor, cu toate orașele și satele care țin astăzi și vor ține și în viitor de această eparhie, drept mărturie că Prea Sfinția Sa, dobândind jurisdicția de Episcop, are darul și puterea de a așeza după rânduielile Sfintei noastre Biserici dreptmăritoare de Răsărit și după Legile Țării: citești, cântărești, ipodiaconi, diaconi, preoți și protopopi la toate bisericile din Episcopia Prea Sfinției Sale, stareți și starețe, egumeni și egumene la mănăstiri și schituri, și de a îndeplini toate câte i se cuvin ca ierarh spre zidirea duhovnicească a turmei sale duhovnicești.

Din partea Prea Sfinției Sale așteptăm cinstire și ascultare către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, precum și lucrare neobosită pastorală și misionară, jertfelnicie în slujirea caritativă și socială, grijă pentru promovarea învățământului religios, înțelepciune și dragoste față de dreptcredincioșii creștini și părintească îndrumare a tineretului ortodox, făcându-se tuturor călăuză întru păstrarea neștirbită a dreptei credințe și a rânduielilor Bisericii noastre străbune.

Așadar, tuturor celor din cinul preoțesc și călugăresc, precum și tuturor dreptcredincioșilor din de Dumnezeu păzita Episcopie a Sloboziei și Călărașilor, le recomandăm cu căldură și dragoste pe Prea Sfinția Sa Episcopul Nifon Mihăiță drept Chiriarh iubit al lor, povățuindu-i să-l cinstască, plecându-i-se cu toată voia și arătându-i în toate împrejurările supunere și ascultare întru împlinirea îndatoririlor lor de buni fii ai Bisericii și ai Țării noastre.

Cunoscând însuflețirea cu care slujitorii și credincioșii din ținutul Ialomiței și Călărașilor au întâmpinat întotdeauna cuvântul ierarhilor, îi îndemnăm pe toți cu părintească dragoste ca, sub cârmuirea noului arhipăstor, să păstreze unita-

tea dreptei noastre credințe, viețuind în pace și bună înțelegere ca fii adevărați ce cred cu statornicie «întru una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică».

Și astfel, cu un cuget și o inimă, să preamărim pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită. Amin.

Data în reședința noastră patriarhală din București, la 4 ianuarie, anul mântuirii una mie nouă sute nouăzeci și patru.

† TEOCTIST

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMANE
ȘI MITROPOLITUL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI

În continuare, Dl. Victor Opaschi, consilier prezidențial, a dat citire Decretului Președintelui României nr. 8 din 27 ianuarie 1994 de recunoaștere a alegerii Prea Sfințitului Episcop Vicar Nifon Mihăiță în funcția de Episcop al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor.

După citirea Gramatei de instalare și a Decretului de recunoaștere, Prea Fericitul Patriarh Teoctist a înmănat Prea Sfințitului Nifon cărja episcopală și engolpionul cu icoana Prea Sfintei Treimi, pronunând tradiționalul «Vrednic este», repetat de trei ori de mulțimea credincioșilor, însufleții de solemnitatea momentului.

Prea Sfințitul Episcop Nifon a fost apoi condus în jilțul arhieresc. A urmat cea dintâi binecuvântare dată credincioșilor în calitate de Chiriarh al locului și primul imn arhieresc intonat de corul catedralei pentru noul investit episcop al Sloboziei și Călărașilor.

Apoi, Prea Fericitul Patriarh Teoctist a adresat noului episcop, clerului și credincioșilor Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, întregii asistențe, următoarea cuvântare :

*Înalt Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Părinți,
Prea Cucernici Părinți,
Domnule Prim-Ministru al Guvernului României,
Onorați reprezentanți ai autorităților centrale și locale,
Iubiți credincioși,*

«Trăim astăzi, așa cum ați auzit din citirea Gramatei patriarhale, o zi însemnată pentru istoria Bisericii Ortodoxe Române, pentru istoria acestor strămoșești ținuturi ale țării noastre, pentru dăinuirea acestui ținut al pâinii, cuprins în hotarele județelor Ialomița și Călărași.

Este un ținut binecuvântat de Dumnezeu, este o parte din Câmpia Dunării, este vatra viețuirii neamului nostru românesc. Dacă Ardealul cu frumusețile lui a păstrat atât de autentic ființa neamului la adăpostul Carpaților ca într-un fagure de miere, aici, pe această vatră a pâinii, care este Câmpia Dunării, românii și-au menținut în chip minu-

nat identitatea luptând împotriva tuturor răutăților, făcând zid de apărare în calea năvălirii popoarelor migratoare credința, limba și rodnicia pământului. Adăpostiți în locuințele lor modeste și aproape îngropate în glie, înșiruiți aproape de luncile râurilor, care brăzdează câmpia, ei au străbătut secolele și au păstrat credința ortodoxă strămoșească în toată frumusețea ei filocalică. Au menținut tradițiile și au promovat conștiința statorniciei într-un mod pilduitor.

Această catedrală în care ne găsim astăzi este mărturia cunoscutei mănăstiri Slobozia, închinată soborului Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil datând din secolele XV—XVI, în care s-au înălțat rugăciuni fierbinți către Bunul Dumnezeu. Aceste cupole și abside impresionante păstrează încă eco-ul rugăciunilor și predicilor care s-au rostit de la amvonul acestei biserici. Încă se mai face simțită, la popasul acesta din Câmpia Română, întâlnirea dintre cultura venită dinspre Bizanț și cea autohtonă, care se pămădește temeinic în Țările Române. Văzduhul spiritual în care ne mișcăm, pe această câmpie fără margini radiază puritate sufletească, evlavie și virtuți creștinești și românești, sunt așa cum le-am practicat și ni le-au lăsat părinții și moșii noștri.

Credincioșii din această zonă, care lucrează pe ogor, îți vor fi, Prea Sfințite Părinte Nifon, cei mai statornici ascultători și colaboratori, pentru că, ei au rămas atașați de pământ cu toată ființa lor, în care rodește neîncetat darul Duhului Sfânt. Verticalitatea lor de cunoșcători ai brazdei și de căutători ai tainelor rămâne dreaptă și înfruntă furtunile de orice fel pentru că îl au drept călăuză pe Dumnezeu. Ei trăiesc întru aceste dimensiuni în care neamul nostru a viețuit de două mii de ani cu credința în Dumnezeu și brazda strămoșească bătătorită cu tălpile și palmele lor.

Prea Sfințite Părinte, veniți în aceste locuri, cum s-a arătat în Gramata patriarhală, cu o bogată experiență de slujire a Bisericii noastre și iată sunteți întâmpinat cu bucurie de creștinii de aici, care și-au așteptat de multă vreme ierarhul, păstorul lor duhovnicesc. Și iată, Dumnezeu a ajutat, ca astăzi, împreună cu Înalt Prea Sfințitul Mitropolit și cu Prea Sfinții Episcopi, cu preoții și credincioșii, cu reprezentanții forurilor de stat, să vă așezăm în jilful păstoresc pentru care ați fost ales de Colegiul Electoral Bisericesc și ați fost confirmat apoi de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Sunteți primul episcop al eparhiei Sloboziei și Călărașilor.

Veți înțelege, și ca fiu al acestei Câmpii românești, că urechea Prea Sfinției Voastre trebuie să fie pururea îndreptată către împlinirea dorințelor și năzuințelor credincioșilor și preoților, legate de sporul pastoral, misionar și gospodăresc, de bunăstarea sfintelor biserici, a

sfințelor mănăstiri, dar și de starea lor sufletească, mai ales a tineretului și a copiilor. Avem în seama noastră a răspunde nu numai de monumentele istorice, biserici și mănăstiri, ci și de sufletele păstoriiilor noastre, de bisericile cele vii, care sunt dreptcredincioșii ortodocși români, pe care Dumnezeu, cu toată nevrednicia noastră, ni l-a încredințat ca să-i slujim. Găsiți aici inimi curate, inimi bune, însetate după hrana sufletului, căci, acești credincioși, care muncesc pământul și culeg grâul, sunt cei care aduc apoi prescura la Sfântul Altar din care ne împărtășim cu toții.

Vă întâmpină astăzi acești oameni ai pământului, dar nu biruiți de cele pământești, nu stăpâniți de patimi trupești, ci frânând ei inșiși pornirile spre pierzania sufletească. Credincioșii de pe aceste întinderi de pământ cunosc și înțeleg taina vieții din semănatul și cultivarea plăpânderilor fire de grâu. Lumina credinței lor curate le descoperă și taina prezenței lui Dumnezeu în lume și învederarea unității de credință în trupul cel tainic al lui Hristos pe care îl alcătuim noi toți. Aceeași lumină a credinței le descoperă vrednicia lor și valoarea talanților încredințați fiecăruia spre însușită și înmiiată rodire, cum am auzit astăzi din pilda talanților (Matei, 25, 14—30). Lor, zic, acestor fii ai câmpiei, le sunt scumpe valorile noastre strămoșești, ortodoxe și românești; credința în Dumnezeu și iubirea de neam și de brazdă. Din această minune a firii, care an de an se înnoiește, ei desprind mai lesne înțelesele spuselor Mântuitorului Hristos: «Orice răsad pe care nu l-a sădit Tatăl Meu Cei ceresc va fi smuls din rădăcină» (Mat., 13, 13). Această boală de virtuți îi ține departe de pericolul unor păcate grele care năvălesc și prihănesc uneori sufletul curat românesc. Această legătură cu Sfințele Taine le deschide ochii minții spre a nu confunda lumina cu întunericul, spre a nu vedea anormalul ca normal și spre a face distincția dintre instinct și chemarea superioară a omului.

Pentru mine personal este o bucurie că sunteți aici, cu experiența pe care o aveți de păstorire, dar, în același timp, simt și o oarecare tristețe pentru că mă despart de un colaborator dintre cei mai iscușiți, dintre cei mai pricepuți. Dumnezeu v-a rânduit însă aici, ca să împlinească această lipsă, pentru așezarea pe temelii trainice a acestui scaun vlădicesc.

Iată în ce fel de grădină de virtuți intrați, Prea Sfințite. Ați urcat în calitate de prim episcop ales în această prețioasă strănă arhierească a mănăstirii, restaurată între alții, și de iubitorul de Hristos Domnitorul Matei Basarab. Priviți la stema bizantină de deasupra acestei strane, înfățișând pajura basileilor exprimând comuniunea înaintașilor noștri și legătura lor cu Ortodoxia ecumenică. Este întruchiparea a

tot ce a însemnat istorie la poporul nostru dreptcredincios, evlavios și ospitalier, care a știut să recolteze din acest pământ pâinea cea de toate zilele pentru hrana trupului, dar s-a învrednicit să plămădească din viața și strădania sa, din lucrarea și arta sa și pâinea cea de toate zilele a sufletului omenesc.

Un cuvânt de mulțumire către autoritățile centrale și locale, pentru înțelegerea arătată în așezarea acestei episcopii, restituind Bisericii imobilul destinat reședinței episcopale. Oricât de iubitori am fi de spiritualitate, oricât am practica viața de rugăciune și de contemplație, suntem obligați să rostuim și cele materiale. Biserica este o instituție divino-umană care, din punct de vedere uman, își cere toate drepturile ei pentru a-și putea împlini misiunea ce-i este încredințată de Mântuitorul în lumea aceasta. Așa interpretăm prezența domnului Prim-Ministru al Guvernului, precum și mesajul domnului Președinte al României, pe care l-am considerat ca pe un sprijin oferit Bisericii Naționale, ca aceasta să redevină instituție de luminare, de transfigurare a sufletelor credincioșilor și să poată împlini rolul de mamă spirituală a poporului român.

Iubiți părinți și dragi credincioși, vă mulțumesc tuturor pentru cinstirea arătată membrilor Sfântului Sinod. Sunt pentru ultima dată aici ca arhiepiscop și mitropolit al dumneavoastră. Din aceste clipe, a preluat lucrarea pastorală Prea Sfințitul Episcop Nifon, prin Gramata oferită, prin așezarea sa în strana episcopală, prin engolpionul dăruit cu acest istoric și sfânt prilej în amintirea vrednicului de pomenire Patriarhul Justin Moisescu al cărui colaborator și fiu duhovnicesc este Prea Sfințitul Episcop Nifon, și prin cărja înmănată pe care am primit-o de la Patriarhia Constantinopolului, împreună cu Sfintele Vase euharistice dăruite tot de Sanctitatea Sa Patriarhu! Bartolomeu I, pe care ați auzit că-l pomenim la slujbă. Este mărturia comuniunii noastre, este continuarea acestui frumos itinerar istoric al neamului nostru românesc, dar și exprimarea setei de renaștere duhovnicească, la care ne cheamă neîncetat Sfânta noastră Biserică.

Prea Sfințite Episcop Nifon,

Împreună cu ierarhii care mă înconjoară și cărora le sunt recunoscător pentru participarea la acest moment solemn, împreună cu profesorii de Teologie, cu preoții vrednici din acest ținut al Ialomiței și Călărașilor și cu bunii credincioși care ne-au primit astăzi cu atâta căldură, vă exprimăm dragostea, nădejdea și încrederea noastră în lucrarea ce vă așteaptă, rămânând mai departe alături de Prea Sfinția

Voastră, de consiliul eparhial și de toți colaboratorii cu sprijinul și înțelegerea noastră.

Bunul Dumnezeu să vă fie în ajutor și El să vă călăuzească gândul și fapta în slujirea bunilor credincioși și a slujitorilor sfințelor altare din această Eparhie».

În continuare, Dl. Victor Opaschi, consilier prezidențial, a citit următorul mesaj adresat de Dl. Ion Iliescu, Președintele României, membrilor Sfântului Sinod, *Prea Sfințitului Episcop Nifon* și tuturor participanților la festivitățile de înscăunare a noului Chiriarh al Sloboziei și Călărașilor :

*«Prea Fericirea Voastră Părinte Patriarh,
Înalt Prea Sfințiile Voastre Părinți Mitropoliți,
Prea Sfințiile Voastre Părinți Episcopi,
Prea Sfințite Părinte Episcop Nifon,
Onorată adunare,*

În această zi de mare bucurie și de sărbătoare pentru creștinii acestor meleaguri, aș dori să fac o mărturisire de credință. Sunt pe deplin convins de necesitatea grăbirii lucrărilor de restabilire a rolului important pe care l-a avut Biserica Ortodoxă în societatea românească, de consolidare a Bisericii noastre naționale, pentru a putea răspunde, pe măsura vocațiilor și tradițiilor sale, aspirațiilor religioase și morale ale poporului român.

Vă rog să fiți încredințați că în această zi de sărbătoare și de împlinire din viața Bisericii, sufletește sunt alături de Dumneavoastră și sper în același crez.

Crearea Episcopiei Sloboziei și Călărașilor este un act care completează șirul momentelor solemne legate de activitatea deosebit de rodnică a Sfântului Sinod. Este un act de dreptate, gândind măcar că mulți și mari meșteri și zidari, în timp ce lucrau pentru Biserică și neam în alte zone ale țării, se hrăneau cu pâinea cea de toate zilele a Bărăganului.

Alegerea în demnitatea de episcop al noii Eparhii a Prea Sfințitului Nifon, vlăstarul unei familii de țărani din Bărăgan, cu o bogată cultură teologică și laică, pe care a dobândit-o în țară și în străinătate, strălucit reprezentant al Bisericii Ortodoxe Române la numeroase întruniri teologice și culturale internaționale, oferă garanția că această Eparhie va deveni o Episcopie de frunte a Bisericii noastre, în conformitate cu așteptările legitime ale credincioșilor și autorităților publice, preocupate de starea organizării și funcționării instituțiilor de bază ale poporului român.

Prea Sfinția Voastră Părinte Nifon,

Doresc să vă asigur de toată prețuirea și înțelegerea noastră în susținerea drepturilor Eparhiei Sloboziei și Călărașilor și vă doresc roade cât mai bogate în lucrarea nobilă și de mare răspundere la care ați fost chemat.

Prea Fericirea Voastră Părinte Patriarh Teoctist,

Poate că destinul vă este hărăzit de Pronia Divină să înscrieți momente de profundă semnificație tocmai în preajma zilei Dumneavoastră de naștere. Anul trecut, la Cluj-Napoca, în ziua de 7 ianuarie, l-ați instalat pe Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Bartolomeu, iar astăzi, în ajunul zilei Dumneavoastră de naștere, pe Prea Sfințitul Episcop Nifon.

Folosim și acest prilej pentru a vă arăta admirația noastră, dorindu-vă să aveți și pe mai departe aceeași tărie morală și fizică pentru a izbândi în lucrarea de adâncă spiritualitate pe care Biserica și-a asumat-o, aceea de a contribui la redresarea morală a națiunii, la construirea unor punți de încredere și speranță pentru depășirea greutăților cu care țara întreagă se confruntă.

Adresând aceste gânduri în această zi de sărbătoare, permiteti-mi ca, împreună cu ele, să transmit urările mele de sănătate și bucurie, pace și bunăstare tuturor celor de față.

După cuvântarea Prea Fericitului Patriarh Teoctist și citirea mesajului Președintelui României, ascultate cu atenție și mult interes de cei aflați în catedrală și de mulțimea credincioșilor adunați în curtea bisericii, unde au fost montate difuzoare, din jilțul arhieresc, *Prea Sfințitul Episcop Nifon, profund emoționat, a spus următoarele :*

*«Prea Fericite Părinte Patriarh,
Înalt Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Părinți,
Prea Cucernici Părinți,
Domnule Prim-Ministru al Guvernului României,
Onorați reprezentanți ai autorităților centrale și locale,
Iubiți credincioși,*

A binecuvântat Dumnezeu ziua de astăzi, când ați poposit aici, în această biserică, veche ctitorie voievodală în mare parte a domnitorului Matei Basarab care a înfrumusețat-o cu ziduri ce dăinuiesc până în vremea noastră în Câmpia mănoasă a Bărăganului.

Ați cinstit cu prezența întemeierea unei noi Eparhii pentru parohiile din Câmpia Dunării și Bărăganului și instalarea mea ca episcop titular, fiind martori cu toții la înmânarea Gramatei Patriarhale și Sinodale, precum și a cărjei episcopale, de către Prea Fericitul Părinte Teoctist, dată mie pentru a fi păstor al accelor meleaguri, pentru a o întrebuința cu grijă și răspundere și pentru «a-mi fi roazem și întârire».

Sărbătoarea aceasta reunește astăzi o parte din Înălții Ierarhii ai Bisericii noastre, în frunte cu Prea Fericirea Voastră, Întăistătătorul Bisericii noastre strămoșești.

Cu bucurie, salutăm prezenta în această catedrală episcopală a Domnului Prim-Ministru, a Domnilor Miniștri și a reprezentanților autori-

tăților centrale și locale din județele Ialomița și Călărași, reluând astfel tradiția veche a conlucrării responsabile și demne dintre autoritățile spirituale și cele temporale.

Sunt recunoscător pentru participarea profesorilor de teologie, a foștilor colaboratori din Administrația Patriarhală, a preoților, monahilor și credincioșilor care, prin prezența lor, contribuie la înalta semnificație a acestei zile din viața tinerii Episcopii a Slobozici și Călărașilor.

Episcopia aceasta reprezintă, desigur, încă o cîntorie bisericească importantă a Prea Fericirii Voastre.

Dau mărturie astăzi în fața lui Dumnezeu că slujirea de la Patriarhie, de-a lungul a mai mulți ani alături de Prea Fericitul Părinte Patriarh și de membrii Sfântului Sinod, a constituit pentru mine o perioadă de profund devotament în slujirea Sfintei noastre Biserici, în ciuda greutăților de tot felul impuse de regimul totalitar ateu.

*Prea Fericirea Voastră,
Iubiți credincioși,*

Eparhia noastră tânără, care-și primește ascuți păstorul, își desfășoară misiunea ei mântuitoare asupra parohiilor din județele Călărași și Ialomița, așezări binecuvântate de Dumnezeu pe pământul nostru românesc.

Orașul Călărași a făcut parte din zona în care populația daco-romană era bine organizată atât în perioada romană, cât și în cea bizantină. În epoca bizantină s-a exercitat intens influența cetății Durostorum — veche așezare traço-dacică, centru militar și administrativ foarte important. Orașul Călărași a fost în secolul al X-lea centrul politic și administrativ al unui voievodat român. Iar Slobozia se înscrie în zona culturii străromâne Dridu, caracteristică populației autohtone în secolele VIII—XI, care nu și-a părăsit glia, în ciuda vitregiei timpurilor.

Desigur, că și aceste locuri din estul Munteniei — Câmpiile Dunării și Bărăganului — au avut parte de o frământare istorică și o încărcătură duhovnicească prin jertfa strămoșilor până în sfânta zi de astăzi.

Foarte succint voi evoca anumite elemente semnificative din istoria acestor ținuturi, care au importanța lor.

Partea de sud a Eparhiei mărturisește, prin descoperirile arheologice, o existență de peste zece mii de ani, cu o populație harnică și cu o viață socială neîntreruptă. Pe aici a trecut Darius al lui Istaspe, cum spune Herodot, dar și marele nostru Eminescu. Aici, la plămâni Dunării, de unde începe brațul Bratovez, Dromihete, prinț geto-dac, a dus tratative cu năvălitorii. Pe aici, împăratul Alexandru Macedon cu oștile

sale și-a făcut cale spre Occident, culcând la pământ spicele de grâu, descălecând și adăpându-și calul în fluviul Dunării. Spre izvoare sau spre vărsare, Dunărea, cu bogăția apelor sale, ne-a menținut și ne-a făcut rezistenți în fața migratorilor și a năvălitorilor de dinainte și de după Hristos.

Tot pe aici, și cu început pentru veșnicie, Sfântul Apostol Andrei și-a găsit sălaș și a aruncat sămânța curată a Evangheliei, care a rodit atunci ca și astăzi. Sfântul Andrei a predicat în perioada de Pax Romana, când Dacia era aliata Romei și când începuse zămislirea neamului nostru românesc.

Perioada creștină, mai ales a lui Constantin cel Mare, a întărit și stabilizat pe locuitorii autohtoni, ca vajnici apărători ai Imperiului roman de Răsărit. Cetatea Capidava, cu existența ei creștină de peste un mileniu, cercetată de-abia în vremea noastră, ne este mărturie istorică și bisericească. Vasul de lut descoperit aici, cu inscripția latină : PETRE, din secolul X d.Hr., păstra în el Mîrul ierarhului acestor locuri.

Piese arheologice de mare valoare istorică, bisericească și culturală se află în Muzeul din Călărași. Prin Călărași, din sudul Dunării, Voievodul Mircea cel Bătrân a adus la București și Argeș, moaștele Sfintei Mucenice Filoteia.

Viața religioasă în această zonă a Bărăganului și-a păstrat drumul ei în ciuda vicisitudinilor istoriei. Se știe că Mitropolia Proilaviei avea în jurisdicție, pe lângă Brăila și celelalte cetăți, și Călărași, cu toate împrejurimile sale până la Slobozia, care este astăzi un centru agro-industrial și istoric-cultural, cu treptele sale specifice, datorită poziției sale geografice de inimă a Bărăganului. După Vasile Părvan, Slobozia poate fi chiar antica cetate Naparis, de pe râul cu același nume (Ialomița).

Este adevărat că migratorii au distrus schituri și mănăstiri, au ars biserici, au profanat mormintele, iar în ultima vreme, brazda «colectivului» a acoperit nemilos istoria locului. Nu departe se află localități cu ape tămăduitoare, unde de milenii slujitorii lui Zalmoxe și schivnicii. De mai târziu făceau vindecări. Aici au fost ridicate apoi schituri și bolnițe : Amara, Tinosu ș. a.

Numele Slobozia vine de la țărani liberi, slobozi ; terenurile lor, moștenite de veacuri, ca și acum, au constituit și constituie centrul grănarului țării. În vremea lui Radu Vodă Mihnea, sfetnicul său Ianache a zidit o mănăstire, pe o veche vatră de sihăstrie, numind-o Slobozia. Mănăstirea-cetate în care noi ne aflăm astăzi, ca și orașul Slobozia, au fost refăcute și înfrumusețate de cel mai mare ctitor de biserici și mănăstiri din Țara Românească : Matei Basarab Voievod. Multe alte

mărturii se pot aduce în legătură cu intensă și neîntreruptă viață creștină a locuitorilor acestor meleaguri, făcând front comun duhovnicesc cu toate ținuturile locuite de români.

Iubiți credincioși,

Biserica lui Hristos a fost păstrată pe pământul românesc din generație în generație de către credincioși, prin râvna și osteneala atâtor înaintași, mari păstori de suflete și oameni de cultură. Urmând pilda lor, ne revine astăzi datoria sfântă de a promova dreapta credință a moșilor și strămoșilor noștri, care reprezintă legătura cea mai sfântă a poporului român cu Hristos «iubitorul de oameni», precum și chezașa unității noastre spirituale, din neam în neam.

Unitatea bisericească și națională constituie o datorie sfântă pentru orice ierarh sau slujitor al Bisericii care, prin natura și vocația slujirii sale, are datoria de a promova reconcilierea, înfrățirea și unitatea, atunci când păcatul și patimile omenești, personale sau colective, lucrează nedreptatea și dezbinarea. Hristos cel răstignit și înviat ne cheamă tot mai mult să promovăm comuniunea frățească și să slujim societatea noastră care are atâta nevoie astăzi de reînnoire și de însănătoșire.

Biserica este chemată să fie un factor de înnoire, reconciliere și unitate spirituală, este chemată să sfințească și să binecuvinteze viața întregului popor. Dar, pentru a-și îndeplini misiunea ei sfântă și atât de necesară, ea are nevoie să fie ajutată.

Sarcinile care ne stau în față sunt multe.

Eparhia cea nou înființată pe aceste meleaguri așa de binecuvântate ale Câmpiei Dunării și Bărăganului este dătătoare de pâine sfântă pentru întreaga țară și trebuie să ne străduim ca și pâinea duhovnicească a Cuvântului dumnezeiesc să nu lipsească din sufletele credincioșilor.

Ziua de astăzi va rămâne de neuit în activitatea mea de ierarh și în rugăciunile mele către Dumnezeu Cel Atotputernic. Sunt conștient că pentru îndeplinirea acestei chemări și încrederi cu care am fost investit pentru conducerea acestei Episcopii de către Înaltul Colegiu Electoral Bisericesc, format din membrii Sfântului Sinod și reprezentanții clerici și mireni din Patriarhia Română, trebuie depuse eforturi susținute la acest început cu totul nou de lucrare bisericească. Va fi greu, știu, dar cred cu tărie că alături de frățile voastre, preoți și credincioși, Dumnezeu ne dă putere și sfinții ne vin în ajutor. În același timp, știu că adevăratul și cel dintâi sprijin și ajutor îl pot aștepta în primul rând de la Dumnezeu, care pe toate le orânduiește spre bine. Înțeleg că sarcina mea la conducerea acestei Eparhii nu va fi ușoară. Dar având în

vedere idealul sfânt al zidirii sufletești a credincioșilor în Duhul lui Hristos, care trebuie să stea la baza activității mele, dar și a preoților pe care-i doresc vrednici și devotați slujitori ai Mântuitorului, sunt încrezător în viitor, sub călăuzirea Duhului Sfânt.

Astfel, scaunul vlădicesc de la Slobozia și Călărași, care a luat ființă, trebuie să dea dovadă de lucrare duhovnicească, de lucrare caritativă, de educație și misiune creștină, în special în rândul tineretului, pentru a zidi și însufleți virtuțile nemuritoare ale creștinismului: evlavie, bunătate, cinste, dăruire și întrajutorare între credincioși. Cu ajutorul lui Dumnezeu vom depune strădanii ca și viața monahală, în sfintele mănăstiri, să înceapă să ființeze. Ne rugăm Bunului Dumnezeu pentru aceasta.

Ca părinte sufletesc, voi arăta întotdeauna purtare de grijă păstoritorilor mei — preoți și credincioși — stându-le la îndemână în toate împrejurările, lucrându-ne de toate succesele lor și întărindu-i în cele cu lipsă.

Voi pune în lucrare toate forțele sufletului, credinței și faptei ziditoare pentru îndeplinirea misiunii apostolice ce mi se încredințează astăzi. Nu voi progeta a predica Evanghelia lui Hristos, călăuzind spre mântuire sufletele credincioșilor, sfătuindu-i și rugându-mă pentru ei și împreună cu ei.

Voi lua aminte, Prea Fericite Părinte Patriarh, la toate îndemnulurile ce mi-ați adresat de a lucra neîncetat pentru păstrarea și întărirea credinței și a demnității și slujirii sacerdotale jertfelnice.

Cu sentimente de profundă recunoștință față de toți cei care mi-au acordat încredere atunci când m-au ales Episcop al acestei Eparhii și mai ales față de Sfântul Sinod în frunte cu Prea Fericirea Voastră, Prea Fericite Părinte Patriarh, cu sentimente de părintească dragoste față de toți slujitorii și credincioșii eparhiei din partea de est a Munteniei, desprinsă din Arhiepiscopia Bucureștilor, cu sentimente de stimă față de toate autoritățile centrale, și acum mulțumesc mesajului și gândului bun adresat de Președintele României, precum și față de autoritățile locale din municipiile Ialomița și Călărași, prezente aici, imi pun nădejdea în puterea harului Prea milostivului Dumnezeu, în credința tare a poporului dreptcredincios și înțelegerea și colaborarea tuturor celor ce iubesc Biserica și binele comun al Patriei.

Ne vom strădui cu dragoste și responsabilitate să răspundem chemării sfinte de a sluji lui Dumnezeu și oamenilor.

Ne vom strădui să zidim catedrală în municipiul Slobozia și catedrală în municipiul Călărași, precum și alte biserici în eparhie, să întemeiem școli teologice și centre monahale.

Ne vom strădui să zidim biserici calde și binecuvântate în sufletele tuturor oamenilor, mai ales ale tinerilor, prin învățământul religios în școli.

Ne vom strădui să dezvoltăm dragostea de oameni prin activitățile filantropice, spre slava lui Dumnezeu și mântuirea noastră, a tuturor.

Ca arhipăstor al de Dumnezeu păzitei Episcopii a Sloboziei și Călărașilor, cu dragoste fierbinte rog pe Bunul Dumnezeu să binecuvinteze și să întărească credința, speranța și dragostea noastră a tuturor, să înnoiască și să sfințească viața noastră.

Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți. Amin».

Încheindu-și cuvântarea, Prea Sfințitul Nifon, cu dichero-tricherul, a binecuvântat pentru a doua oară pe credincioși ca episcop legiuit și canonic al lor, corul intonând Imnul arhieresc.

La sfârșit, s-a oficiat un Polihroniu pentru *Prea Fericitul Patriarh Teoctist*, pentru membrii Sfântului Sinod, pentru Prea Sfințitul Episcop Nifon și pentru toți cei de față.

Au urmat felicitările primite de noul episcop al Sloboziei și Călărașilor din partea Înălților Ierarhi ai Bisericii noastre, a membrilor Guvernului și a reprezentanților autorităților de stat locale prezenți la festivități, a invitaților și a credincioșilor.

La ieșirea din catedrală, în acordurile Imnului arhieresc, Prea Fericitul Patriarh Teoctist, Prea Sfințitul Episcop Nifon și ceilalți Înălți Ierarhi ai Bisericii noastre au fost înconjurați cu deosebită dragoste și considerație de credincioși.

Festivitățile înscăunării s-au prelungit la reședința eparhială, unde Prea Sfințitul Episcop Nifon a continuat să primească urări și felicitări, precum și la agapa pe care Dl. Ilie Alexandru, patronul firmei Hermes din municipiul Slobozia, a oferit-o la Complexul Hermes Ranch, de la marginea orașului, în onoarea Prea Sfinției Sale și a oaspeților veniți la instalare.

Organizatorul, cunoscut pentru amabilitatea sa, a avut grijă ca agapa dată la Complexul pe care-l conduce să îndeplinească condiții estetice, dar și sobrietatea cerută de caracterul sărbătoririi. Astfel, Salo-nul Restaurantului a prezentat oaspeților o înfățișare pe cât de solemnă, pe atât de caldă. Pe pereți, câteva icoane dominau încăperea, iar pe mese, de jur-împrejur, multe flori.

Masa comună în onoarea invitaților a fost însoțită de numeroase cuvântări și toasturi în care au fost exprimate bucuria, speranțele și încrederea tuturor în viitoarea activitate a noului ierarh.

Într-o atmosferă de satisfacție generală, *Prea Fericitul Patriarh Teoctist* a deschis seria acestor cuvântări, exprimând gândul de bucurie că parohiile din Câmpia Bărăganului au dobândit acum un nou ierarh, care a fost colaboratorul apropiat al Prea Fericitii Sale timp de șapte ani. Mărturisind apoi că îi sunt bine cunoscute pinurile lălmuitei și

Călărașilor, cu bogăția lor spirituală și sufletească, încă din anii 1950-1962, de pe când era episcop-vicar patriarhal, Prea Fericea Sa a arătat că a sfințit aici multe biserici și a cunoscut mulți preoți, unii trecuți la Domnul, alții fiind astăzi de față la această solemnitate. Totodată, a mai spus că s-a bucurat văzând că mănăstirea lui Matei Basarab, din municipiul Slobozia, este în stare bună și poate servi un timp drept catedrală episcopală. Dând scurte lămuriri în legătură cu stabilirea reședinței noii episcopii în municipiul Slobozia, Prea Fericea Sa a subliniat că aici s-au oferit cele mai bune condiții pentru reședința episcopului și pentru administrația eparhială și a mulțumit autorităților locale pentru sprijinul acordat și pentru participarea la ceremonia de înscăunare a titularului noii eparhii înființate în aceste locuri.

A luat apoi cuvântul *Dl. Prim-Ministru Nicolae Văcăroiu*, care a mărturisit că a participat cu bucurie la festivitățile de instalare a primului episcop al Eparhiei Sloboziei și Călărașilor, nou înființată prin osârdia *Prea Fericitului Patriarh Teoctist* pe mănăsele Câmpii ale Bărăganului, unde nu s-a stins niciodată flacăra credinței strămoșești, iar conștiința unității naționale a fost mereu trează. În continuare, Domnia Sa a dat expresie dorinței Guvernului pe care-l conduce de a sprijini Biserica Ortodoxă, «care este Biserica neamului nostru», ca să-și redobândească locul și rolul ce i se cuvin în societate, pentru a putea contribui, potrivit misiunii și vocației sale, la renașterea spiritual-morală a României de azi. În încheiere, *Dl. Nicolae Văcăroiu* a felicitat pe Prea Sfințitul Nifon pentru cinstea de care s-a învrednicit de a fi ales și instalat episcop al acestei tinere eparhii și totodată, având în vedere că a doua zi, 7 februarie, *Prea Fericitul Patriarh Teoctist* își aniversază ziua de naștere, a adresat Prea Fericii Sale urări de sănătate, viață îndelungată și putere de muncă cu roade îmbelșugate la cârma Bisericii strămoșești.

În continuare, *PP CC Pr. Cosma Drăghicescu și Purcărea* au adus salutul preoților și credincioșilor din județele Ialomița și Călărași, asigurându-l pe Prea Sfințitul Episcop Nifon de deplina lor ascultare și colaborare.

Luând cuvântul, *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Antonie al Transilvaniei* și-a exprimat satisfacția de a fi putut participa la această înscăunare și a evocat perioada în care, fiind episcop-vicar patriarhal, l-a avut ucenic și colaborator pe Prea Sfințitul Nifon, pe atunci tânăr teolog în formare. Apoi, *Înalt Prea Sfinția Sa*, pornind de la participarea largă a invitaților la înscăunare, a extras indemnuri pentru activitatea noului episcop, care trebuie orientată spre a răspunde nădejdiilor clerului și credincioșilor eparhiei și a urat Prea Sfințitului Nifon o păstorie pe cât de îndelungată, pe atât de rodnică și de fertilă.

Prezentând Prea Sfințitului Episcop Nifon felicitările cadrelor didactice și studenților Facultății de Teologie din București, *PC Pr. Dumitru Popescu*, decanul facultății, a subliniat sprijinul pe care Prea Sfinția Sa l-a acordat, pe când era Episcop-vicar patriarhal, învățământului teologic și formării viitorilor slujitori ai altarelor străbune și a exprimat,

totodată, convingerea că acest sprijin va fi sporit în noua funcție a Prea Sfinției Sale, de Episcop titular al Eparhiei Sloboziei și Călărașilor.

A vorbit apoi *Dl. ing. Savu Gheorghe* prefectul județului Ialomița, care s-a referit la sprijinul acordat de autoritățile locale pentru înființarea noii Episcopii și la hărnicia locuitorilor Bărăganului, care au dorit să aibă un scaun vlădicesc propriu pe aceste meleaguri.

A mai luat cuvântul, *Prea Sfințitul Arhiereu-Vicar Casian Gălățeanul*, care și-a exprimat mai întâi prețuirea pentru noul episcop însăunat, apoi s-a referit la vecinătatea celor două eparhii, remarcând că ele trebuie să colaboreze fructuos pentru cultivarea valorilor religioase și culturale ale dreptmăritorilor creștini din aceste părți de țară.

În continuare, *PP SS Episcopi Gherasim al Râmnicului și Andrei al Alba Iuliei* au adus dragostea și omagiul clerului și credincioșilor acelor eparhii pentru noul episcop al Sloboziei și Călărașilor, asigurându-l pe Prea Sfințitul Nifon de împreună-conlucrarea spre binele Bisericii și neamului românesc.

În șirul vorbitorilor s-au numărat și *Dl. procuror Svincu*, membru al Adunării eparhiale a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor și *Dl. doctor Paul Blidaru*, membru în Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Bucureștilor, care au adresat noului episcop alese doriri de sănătate, îndelungată păstorie și bun spor în toate.

Înalt Prea Sfințitul Mitropolit *Daniel al Moldovei și Bucovinei* a subliniat, în cuvântarea rostită, că înființarea Episcopiei Sloboziei și Călărașilor este un act bisericesc cu semnificație spirituală deosebită, iar titularul noii eparhii are o largă deschidere atât asupra problemelor interne, cât și internaționale. Totodată, Înalt Prea Sfinția Sa a mai arătat că ucenicia Prea Sfințitului Nifon pe lângă Prea Fericitul Patriarh Teoctist i-a dat simțul liturgic, care se adaugă la simțul muzical, pe care îl are de la Dumnezeu, ceea ce constituie un început bun pentru noua eparhie.

Vorbind în numele foștilor colaboratori de la Cancelaria Sfântului Sinod și Administrația Patriarhală, *PC Pr. Constantin Părvu*, consilier patriarhal, a exprimat bucuria lor pentru cinstea ce i s-a acordat Prea Sfințitului Nifon, prin alegerea și investirea ca Episcop al Sloboziei și Călărașilor, unde este «așteptat și primit cu inima deschisă, ca unul ce este legat de aceste meleaguri» și i-a adresat doriri de sănătate, îndelungă și fructuoasă arhipăstorie.

Calde felicitări și urări de bună sporire în toate au mai adresat noului episcop cu prilejul alegerii și instalării, și *Domnii Nicolae Spiroiu, Victor Surdu și Ion Manea Drăgulin*.

De asemenea, reprezentanții unor Bănci și ai unor Firme comerciale, și-au anunțat disponibilitatea de a sprijini tânărul Centru eparhial ca să se consolideze și din punct de vedere material și financiar.

Tuturor, le-a răspuns *Prea Sfințitul Episcop Nifon* care, după ce a mulțumit pentru larga participare la festivitățile de însăunare și pentru dragostea unanimă cu care a fost înconjurat, precum și pentru cuvintele și îndemnurile pline de înțelepciune ce i-au fost adresate și asigurările ce i s-au făcut că va fi ajutat în lucrarea de cărmuire a

eparhiei la care a fost chemat, a făgăduit că se va strădui din răsputeri ca noua Episcopie să fie cu adevărat un așezământ duhovnicesc pentru toți credincioșii Bărăganului, împlinind prin aceasta nădejile lor și îndemnându-i la fapte tot așa de bune și vrednice de laudă.

Astfel, cu bucurie, cu demnitate și cu prețioase învățăminte pentru dreapta orientare a strădaniilor viitoare în slujba Bisericii și neamului, s-a desfășurat praznicul așezării Prea Sfințitului Nifon în scaunul de Episcop al nou înființatei Eparhii a Sloboziei și Călărașilor.

Toți cei care au luat parte în ziua de 6 februarie la festivitățile de instalare a Prea Sfințitului Nifon vor păstra în suflet multă vreme amintirea acestui eveniment, care se va înscrie ca un moment de seamă în cronică tinerei Episcopii a Sloboziei și Călărașilor.

Nu putem încheia acest reportaj fără a pomeni, cu laudă și mulțumire, pe toți ostenitorii care au contribuit, într-un fel sau altul, la reușita solemnității. Munca lor tăcută și devotată a dat roadele așteptate. Au dorit să-i facă Prea Sfințitului Episcop Nifon și invitaților săi o frumoasă primire. Dorința lor s-a împlinit. Dumnezeu să le răsplătească ostencile.

IV. PREA SFINȚITUL NIFON MIHĂIȚĂ EPISCOPUL SLOBOZIEI ȘI CĂLĂRAȘILOR

Titularul nou înființatului scaun vlădicesc al Sloboziei și Călărașilor, Prea Sfințitul Episcop Nifon, s-a născut la 5 ianuarie 1944 în comuna Crețești-Vidra, Județul Giurgiu, fiind al treilea din cei patru copii ai evlavioșilor săi părinți Anghel și Maria Mihăiță și a primit la botez numele Nicolae.

După absolvirea școlii primare și secundare în comuna natală, dând urmare unui îndemn lăuntric de a pași mai departe pe treptele învățături și de a sluji pe Dumnezeu din proprie inițiativă, a urmat între anii 1959—1961 cursurile Școlii de cântăreți și Seminarul teologic din București, apoi, în urma promovării examenului de admitere, s-a înscris la Institutul teologic de grad universitar din București. La sfârșitul celor patru ani de studii, în 1968 a obținut titlul de licențiat în teologie, cu lucrarea având ca subiect *Aspecte noi în eclesiologia ortodoxă contemporană*, susținută la catedra de Teologie Dogmatică și Simbolică.

Dorind să-și perfectioneze studiile teologice, după obținerea licenței, s-a înscris la doctorat și a urmat timp de trei ani cursuri de specialitate la Vechiul Testament și Limba Ebraică, în cadrul secției Biblice, la același institut. Între anii 1971—1974, beneficiind de o bursă de studii în Anglia, a urmat cursuri de specializare la Universitățile din Londra și Oxford, precum și la Ierusalim (iulie-septembrie 1972), în cadrul Colegiului Anglican din Țara Sfântă, în vederea alcătuirii tezei de doctorat cu tema: *Cartea lui Mica: teologie și exegeză*. Pentru titlul de *Master of Theology* a prezentat la Universitatea din Londra o disertație cu titlul: *O nouă evaluare a formării canonului Vechiului Testament*. De asemenea, între septembrie 1977—iunie 1978 a beneficiat și de o bursă din partea Consiliului Ecumenic al Bisericilor, la Universitatea din Geneva — Elveția.

Aceeași râvnă cu care s-a evidențiat la studii, a arătat-o și în funcțiile didactice și administrative ce i-au fost încredințate: pedagog și profesor la Semi-

narul teologic din București; cântăreț bisericesc la parohia ortodoxă română din Londra și secretar de redacție al almanahului *Altarul*, editat de comunitatea românească din capitala Angliei, în care a publicat mai multe articole, reportaje, note și recenzii; documentarist principal și apoi șef serviciu și secretar al Sectorului Relații Externe Bisericești din cadrul Administrației Patriarhale.

În căutarea agonisitei duhovniciei a intrat în monahism la 8 mai 1980, când a primit și patronimicul de Nifon, cu închinovierea la mănăstirea Cernica. Hirotonit ieromonah la 15 mai 1980, s-a îmbrășcat, în același an, ca preot slujitor la mănăstirea cu hramul «Toți Sfinții», din București, ctitoria mitropolitului martir Antim Ivireanul. Pentru meritele sale deosebite și devotamentul cu care a slujit Biserica pe plan teologic, ecumenic și administrativ-bisericesc, Sfântul Sinod i-a acordat, la 16 iulie 1980, rangul de arhimandrit.

Din iulie 1980 și până în aprilie 1982, părintele arhimandrit Nifon Mihăiță s-a aflat în misiune bisericească în Canada. Revenit în țară, vrednicul de pomenire patriarhul Iustin Moisescu, având în vedere pregătirea sa teologică și experiența acumulată în activitatea ecumenică, l-a numit la 1 decembrie 1982 în postul de consilier patriarhal pentru Sectorul Relații Externe Bisericești, iar de la 1 februarie, anul următor, l-a încredințat și conducerea mănăstirii Antim din București.

Truda sa în dobândirea culturii, priceperea, hărnicia și pregătirea sa duhovnicească, au îndemnat pe patriarhul Iustin să-i încredințeze funcțiuni de mai înaltă răspundere în slujirea Bisericii. Fiind vacant de câțiva ani unul din cele două posturi de episcop vicar patriarhal și înmulțindu-se problemele de rezolvat la Administrația Patriarhală, la propunerea patriarhului Iustin, părintele arhimandrit Nifon Mihăiță a fost ales de Sfântul Sinod în acest post la 30 septembrie 1985, acordându-i-se totodată și rangul de arhieru cu titlul de Ploieșteanul.

Hirotonia întru arhieru a avut loc în catedrala patriarhală din București, în ziua de duminică 24 noiembrie 1985, în cadrul slujbei Sfintei Liturghii oficiată de patriarhul Iustin Moisescu, împreună cu IPS Arhiepiscop Vasile al Târgoviștei, pe atunci episcop vicar patriarhal, și regretatul episcop Roman Ialomiteanul, vicarul Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Prea Sfințitul Nifon Ploieșteanul a îndeplinit cu conștiință arhierască în cel opt ani cât a funcționat ca episcop vicar patriarhal, importante atribuțiuni. Totodată, a făcut parte din delegații oficiale și a reprezentat cu demnitate Biserica și pe Întâistătorul ei în felurite împrejurări.

Ca episcop vicar patriarhal, Prea Sfinția Sa a coordonat până în anul 1990 Sectorul Relații Externe Bisericești, iar după acest an i s-a încredințat Sectorul economic al Patriarhiei Române, cu instituțiile sale anexe, precum și Comisia de pictură bisericească. În tot acest timp (1985—1993), a condus Cancelaria Sfintei Patriarhii și a fost secretarul Sfântului Sinod.

Neuitând buna tradiție a Bisericii creștine de a se îngriji de alinarea durerilor celor în suferință, Prea Sfințitul Episcop Nifon Ploieșteanul, în calitate de vicepreședinte al Consiliului Național al Societății de Cruce Roșie din România și de Președinte al acestei societăți pentru municipiul București, s-a învrednicit să inițieze și să organizeze, după anul 1990, o amplă acțiune de mobilizare a clerului și credincioșilor la ajutorarea dezmoștenitorilor soartei din cămine, azile, leagăne și orfelinate, din spitale și penitenciare, arătându-le tuturor câtă nevoie are astăzi țara noastră de lucrarea samariteană.

Devotat studiului cărții, Prea Sfințitul Episcop Nifon Ploieșteanul a împletit în mod fericit activitatea administrativă și social-caritativă cu meditația teologică și cu rugăciunea, publicând numeroase articole și studii în diverse reviste teologice din țară și de peste hotare. De asemenea, încă din timpul studiilor în Occident și după aceea, a susținut conferințe și comunicări, tratând probleme de teologie și de cultură dintre cele mai variate. Unele dintre acestea au și fost publicate.

Din publicistica Prea Sfinției Sale menționăm îndeosebi titlurile următoare: *Studii de exegeză și de critică de text la Psalmi*, *O nouă evaluare teologică a formării canonului Vechiului Testament*, *Unitatea Bisericii după epistolele sobornicești*, *Noțiunea dreptății după Vechiul Testament*, *Teologia Biblică și autoritatea Vechiului Testament* și altele. O notă aparte o constituie cartea intitulată *Orthodox Youth and the Ecumenical Movement* (Tineretul ortodox și Mișcarea Ecumenică), Geneva, 1978, care reprezintă nu numai o prezentă teologică românească de prestigiu, ci și o recunoaștere pe planul ecumenismului contemporan a personalității autorului ei în slujba Ortodoxiei ecumenice și românești.

Statornic ostentilor pentru promovarea ecumenismului, Prea Sfințitul Episcop Nifon Ploieșteanul a sprijinit cu hotărâre acest înalt deziderat al zilelor noastre atât pe plan local, cât și la întrunirile internaționale la care a participat.

Astfel, pe plan extern, a reprezentat Biserica Ortodoxă Română la diferite adunări, congrese și conferințe ale organizațiilor intercreștinești mondiale; a făcut parte din înalte delegații bisericești care au stabilit sau aprofundat relații cu alte Biserici; a adus o contribuție însemnată în cadrul unor comisii de dialog teologic interconfesional și interreligios, făcând cunoscute pozițiile Bisericii Ortodoxe Române în problemele de doctrină teologică sau în cele care preocupă lumea contemporană. Pentru competența și rezultatele activității sale, a fost ales în forurile de conducere și în comisiile de lucru ale unor importante organizații creștine internaționale.

Prea Sfințitul Episcop Nifon Ploieșteanul s-a arătat cu inițiativă și în dialogul ecumenic pe plan intern. Adeseori, a participat și prezidat conferințe interconfesionale, a ținut cuvântări, a scris articole în presa bisericească și a vorbit la posturile noastre de radio și televiziune exprimând voința clerului și credincioșilor Bisericii Ortodoxe Române de apropiere și colaborare între creștini.

Urmare a contribuției aduse la promovarea ecumenismului local este și alegerea Prea Sfinției Sale, de către Adunarea generală a Asociației Ecumenice a Bisericilor din România (AIDROM), care a avut loc la 20 mai 1994, la mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, în funcția de președinte, pentru o perioadă de doi ani, al acestei Asociații, constituită în 1990 de către trei Biserici fondatoare (Ortodoxă, Luterană și Reformată) în scopul revigorării aportului umanitar, spiritual și moral-educativ adus de Biserica creștină în cadrul societății românești contemporane.

Pe bună dreptate s-a spus că alegerea Prea Sfințitului Nifon în scaunul nou înălțat al Episcopiei a Sloboziei și Cățărașilor răsplătește nu numai truda unei vieți închinată Bisericii, dar ea leagă în chip fericit și cele mai bune nădejdi de cârmuire vrednicului ierarh chemat să cărmuiască duhovnicește ținutul Bărăganului, ce credincioși săi harnici și evlavioși.

Gh. VASILESCU

VIZITA ÎN ROMÂNIA A ÎNALT PEA SFINȚITULUI IOAN, ARHIEPISCOPUL KARELIEI ȘI AL ÎNTREGII FINLANDE

(20—25 mai 1994)

În Karelia — partea de est a Finlandei, Evanghelia Mântuitorului Hristos a fost cunoscută începând din secolul al XI-lea. În secolul următor, învățătura creștină este răspândită de misionari în zona lacului Ladoga, carelienii fiind convertiți, treptat, la creștinism.

În secolele al XII-lea, al XIII-lea, este clădită mănăstirea Valamo, într-o insulă din zona aceluiași lac. În secolul al XVI-lea sunt fondate mănăstirile Konevița și Petsamo, în Laponia.

În secolul al XVII-lea, pe când Karelia ortodoxă aparținea regatului Suediei, s-a încercat convertirea întregii provincii la luteranism, dar fără rezultat. Din cauza persecuției, mulți ortodocși au părăsit țara.

În 1892 a luat ființă eparhia ortodoxă a Finlandei. În 1917, când Finlanda devine de-sine-stătătoare, Biserica Ortodoxă Finlandeză este declarată autonomă, fapt recunoscut de patriarhul Tihon al Moscovei. Din 1923, Biserica Ortodoxă din Finlanda s-a alăturat Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol, cu numele de «Arhiepiscopia Ortodoxă Autonomă a Finlandei». Această situație a Bisericii finlandeze a fost recunoscută de patriarhul Alexei al Moscovei și de către Sinodul Bisericii Ortodoxe Ruse, la 30 aprilie 1957.

În cel de-al doilea război mondial, Biserica Ortodoxă din Finlanda a pierdut aproape toate bunurile sale, iar majoritatea credincioșilor s-au dispersat în toată țara sau în străinătate.

În 1949, Parlamentul finlandez a adoptat o lege specială care a constituit baza legală a refacerii acestei Biserici începând cu anul 1950, pe cheltuielă integrală a statului.

Azi, Biserica Ortodoxă din Finlanda este a doua Biserică națională a țării, prima fiind cea luterană. Din punct de vedere jurisdicțional, aparține de Patriarhia Ecumenică de Constantinopol, deși la început s-a aflat sub jurisdicția Patriarhiei Ruse.

Are un număr de circa 56.096 credincioși (31.12.1993) organizați canonic în trei eparhii (dioceze) :

- Eparhia *Kareliei* cu centrul la Kuopio unde își are reședința primul arhiepiscop încă din 1940 ;

- Eparhia din *Helsinki* care are în jurisdicție pe ortodocșii din sudul Finlandei ;

- Eparhia *Oulu*, înființată în 1980, a cărei jurisdicție cuprinde partea de nord a Finlandei.

Biserica Ortodoxă din Finlanda este subvenționată de stat la întreținerea episcopilor, a administrației bisericești centrale, a Seminarului teologic de la *Kuopio* și a parohiilor sărace.

În problemele religioase ale Bisericii decid două foruri bisericești : *Conferința episcopală* și *Sinodul*.

ÎNALT PREA SFÎNȚITUL IOAN, ARHIEPISCOPUL KARELIEI ȘI AL ÎNTREGII FINLANDE

Scurte date biografice

S-a născut la 16 august 1923 în orașul Turku. În octombrie 1966 s-a încreștinat în ritul ortodox.

A fost hirotonit diacon, apoi preot în 1967, iar ca episcop de Lapland la 26 mai 1969.

La 1 noiembrie 1969 este ales episcop de Helsinki.

În 1970 obține titlul de «doctor în Teologie» la Tesalonici (Grecia).

La 1 februarie 1972 este numit mitropolit de Helsinki, iar la 15 octombrie 1987, arhiepiscop al Kareliei și al întregii Finlande.

Din activitatea bisericească, ecumenistă și publicistică

I.P.S. Arhiepiscop Ioan a participat la diverse dialoguri interteologice cu alte Biserici.

A făcut vizite oficiale sau neoficiale în cele mai multe din țările europene, din cele două Americi, în Australia, în Africa de Est și Sud, precum și în Orientul Mijlociu.

Este președintele Administrației Bisericii Finlandei și președintele Comitetului de Coordonare al Muzeului Bisericii Ortodoxe din Finlanda. Totodată este conducătorul Curții supreme bisericești din cadrul Parlamentului Finlandei.

Membre, între 1970—1973 și apoi președinte între 1978—1979 al Institutului ecumenic nordic. În același timp este profesor universitar în orașele Turku, Helsinki și Joensuu.

A publicat diverse articole în limba finlandeză, precum și în limbi străine, de teologie dogmatică, de drept canonic și ecumenism.

VIZITA ÎN ROMÂNIA A Î.P.S. IOAN, ARHIEPISCOPUL KARELIEI ȘI AL ÎNTREGII FINLANDE

Vizita pe care I.P.S. Ioan, Arhiepiscopul Kareliei și al întregii Finlande, însoțit de preotul Arto Leskinen și de diaconul Jyrky Ojapello de la parohia «Învierea lui Hristos» din Juyveaskyla, au făcut-o Bisericii Ortodoxe Române, la invitația *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist*, a început în după-amiaza zilei de vineri, 20 mai 1994, când au sosit pe aeroportul internațional București-Otopeni.

Delegația Bisericii Ortodoxe din Finlanda a fost întâmpinată de Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, însoțit de *Prea Sfinții Episcopi Calinic al Argeșului și Teleormanului, Nifon al Sloboziei și Călărașilor, Casian, episcop-loco-tenent de Galați, de consilieri patriarhali*. Au fost de față reprezentanți ai Ambasadei Finlandei la București, ai Președinției României și ai Guvernului. Delegației Bisericii Ortodoxe din Finlanda i s-a alăturat P. C. Pr. Matty Syderoff, care își desfășoară activitatea la organizația ecumenică AIDROM din București. În salonul oficial al aeroportului, atât I.P.S. Arhiepiscop Ioan, cât și *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, au făcut declarații de presă pentru reprezentanții mass-media.

Înalt Prea Sfințitul Ioan, arhiepiscopul Kareliei și al întregii Finlande, a declarat :

«Aș dori să spun de la început că sunt foarte bucuros să mă aflu din nou aici, după mulți, mulți ani și să am posibilitatea să vizitez pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, Biserica Ortodoxă Română și țara dumneavoastră. Și sper din inimă că această vizită va contribui, în felul său specific, la bunele și călduroasele relații existente între Bisericile noastre.

L-am întâlnit pentru prima dată pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist acum 25 ani când a venit împreună cu o delegație în Finlanda și sunt foarte bucuros că după aceasta am avut multe ocazii în care l-am întâlnit pe Prea Fericirea Sa și totdeauna am simțit că *avem* în persoana sa un foarte bun prieten, al Bisericii Ortodoxe din Finlanda și al poporului finlandez».

La solicitarea reprezentanților mass-media, prezenți la aeroport, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a făcut următoarea declarație, în legătură cu această vizită :

«În grija Ortodoxiei, în general, de a-și aduce contribuția ei la o promovare a valorilor autentic creștine, Bisericile naționale locale organizează aceste întâlniri periodice între Întăistătătorii lor. Biserica noastră s-a aflat întotdeauna în rândul Bisericilor autocefale Ortodoxe cu o lucrare bogată și diversă, cu un mare număr de legături din trecut, care fac ca astăzi ea să fie căutată, prețuită și chiar iubită de celelalte Biserici Ortodoxe, ca și de alte Biserici creștine din lume.

În rândul acestor întâlniri se numără și vizita Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Ioan al Finlandei, slujitor al Ortodoxiei, foarte cunoscut în lumea creștină. Această vizită va contribui la întărirea legăturilor existente între Bisericile noastre. Deși Biserica Finlandei, ca număr de credincioși și de activități, se află în rândul Bisericilor tinere și mici în Ortodoxie, totuși în ceea ce privește credința și prezența ei vie în lumea creștină, această Biserică valorează foarte mult în întreaga Ortodoxie. În același timp, ea valorează mult și prin personalitatea Înalt Prea Sfințitului Ioan al Kareliei și al întregii Finlande, care este un mare dogmatist, un om de carte cunoscut în toată lumea ortodoxă și care, paradoxal, aduce de acolo, din nord, mireasma insulei Patmos unde I.P.S. Sa a îmbrăcat haina monahală încă din tinerețea sa.

Înalt Prea Sfinția Sa este un fervent cunoscător și practicant al Ortodoxiei. Ne-am întâlnit de multe ori nu numai în Finlanda sau la noi în țară ; dar ne-am întâlnit chiar acolo, în peștera în care a locuit și a scris Sfântul Evanghelist Ioan, Apocalipsa sa, în primul secol al creii creștine, unde am slujit și ne-am rugat împreună. Avem, deci, în mijlocul nostru un om al teologiei, al rugăciunii și al ecumenismului.

Nădăduim că întâlnirea Înalt Prea Sfinției Sale cu clerul și credincioșii Bisericii noastre va însemna un mare și important moment pentru promovarea ideilor de o deosebită valoare în lumea creștină

căci de data aceasta se întâlnește o Biserică din extremul nordic cu o Biserică de aici, de la porțile Orientului, de la Dunărea de Jos, și nădăjduim că, în istorie, ca și în lumea contemporană, acest act să însemne foarte mult pentru dialogul teologic, pentru dialogul ecumenic și pentru promovarea valorilor Ortodoxiei în Europa astăzi.

La catedrala patriarhală din București, credincioși, preoți, profesori de teologie, consilieri, elevi seminaristi și studenți teologi au întâmpinat pe oaspeți în acordurile clopotelor și ale imnelor înălțate de corul Seminarului teologic liceal din București, dirijat de arhid. prof. Marin Velea, și de corala «Nicolae Lungu» a Patriarhiei Române, dirijată de pr. prof. Constantin Drăgușin.

Înălții ierarhi, întâmpinați cu Sfânta Evanghelie și cu Sfânta Cruce de către un sobor de arhimandriți, preoți și ierarhi, s-au închinat la moaștele Sfântului Dimitrie cel Nou, după care a urmat un Te-Deum cu polihroniu săvârșit de slujitorii catedralei.

La sfârșit, adresându-se oaspeților cu numeroase asistente, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a rostit următorul cuvânt:

«În această seară de ajun a hramului catedralei noastre patriarhale primim aici un înalt sol al Ortodoxiei din nordul Europei, al Bisericii Ortodoxe Finlandeze, în persoana I.P.S. Arhiepiscop Ioan al Kareliei și întregii Finlande.

Trăim marea bucurie a Învierii Mântuitorului nostru Iisus Hristos, aflându-ne încă în perioada celor 40 de zile dinainte de Înălțare, când Domnul Hristos a petrecut împreună cu Apostolii, care erau dornici să-L mai vadă și să-L mai audă. Aceeași bucurie și aceeași nădejde o trăim și noi în Bisericile noastre în această perioadă pascală, fie aici, la acest secular altar voievodal din capitala României, fie în Finlanda, în îndepărtatul oraș Kuopio, reședința Bisericii Ortodoxe Finlandeze, fie în oricare altă parte a pământului creat de Dumnezeu. Această nădejde și această bucurie o simțim, mai ales, atunci când ne întâlnim noi slujitorii Bisericilor Ortodoxe, rânduiți de Duhul Sfânt în slujba credincioșilor, acolo, în partea cea mai de nord a Europei, în Finlanda, și aici, în România, numită «Grădina Maicii Domnului».

I.P.S. Arhiepiscop Ioan este foarte iubit și prețuit în Biserica Ortodoxă Finlandeză, pe care o păstorește. Totodată, este și un teolog cunoscut în lumea ortodoxă și, deopotrivă, în lumea creștină de azi, prin participarea I.P.S. Sale la dialogul teologic, mai cu seamă, la dialogul cu anglicanii. A fost profesor de Dogmatică la diverse școli teologice, împărtășind tinerilor săi ascultători din valorile Ortodoxiei.

Cu toate că a străbătut perioada grea a comunismului ateu, Biserica noastră, datorită vocației de arhipăstor a patriarhului Justinian Marina și a Sfântului Sinod, a menținut relațiile cu Bisericile creștine și indeesebi a păstrat legătura canonică și de cult cu toate Bisericile Ortodoxe, atât cu cele care au milioane de credincioși, cât și cu cele cu un număr mai mic de credincioși, cum este Biserica Ortodoxă din Finlanda.

Am vizitat Biserica Finlandeză în anul 1971, conducând o delegație ecumenică a Bisericilor din România, și ne-am cunoscut cu I.P.S. Arhi-

episcop Ioan și cu înaintașul I.P.S. Sale, Fericitul întru pomenire, arhiepiscopul Paavali, care ne-a vizitat țara în mai multe rânduri. În una din aceste vizite a fost însoțit de corul catedralei din Kuopio, care, între altele, a cântat românește o melodie psaltică a regretatului nostru profesor Nicolae Lungu. Așa de mult au îndrăgit ortodocșii finlandezi Biserica noastră românească încât, jată, între primele vizite pe care I.P.S. Arhiepiscop Ioan le întreprinde în calitate de întâistătător al Bisericii Ortodoxe Finlandeze se înscrie vizita pe care o face acum Bisericii Ortodoxe surori din România.

Sunt bucuros, iubii mei, că tinerii noștri studenți teologi și elevi seminariști pot să adauge acum la curățenia lor sufletească această imagine frumoasă a Ortodoxiei, legăturile strânse pe care Biserica Ortodoxă le au între ele. Acum, când Europa și lumea întreagă se zbuciumă sufletește, dar și trupește, când atâtea false curente religioase năvălesc țara și Biserica noastră, întinzând capcane și atentând la integritatea morală a credincioșilor și mai ales a tineretului ortodox român, noi, ierarhii și clerul Bisericii Ortodoxe Române, profesorii de teologie, trebuie să ne aflăm în primele rânduri și să apărăm, cu conștiința și cu devotamentul nostru, valorile Ortodoxiei, puritatea sufletească a credincioșilor noștri, aducându-ne, în același timp, contribuția autentică, teologică, liturgică și de rugăciune, la liniștea și la înseninarea omenirii, atât de întunecată în zilele noastre.

Înalt Prea Sfinția Voastră, aveți aici, în fața I.P.S. Voastre, mulți tineri, viitorul Bisericii noastre, dar veți cunoaște mai bine Biserica noastră, o Biserică ce năzuiește, clipă de clipă, sa-și aducă contribuția ei la strângerea legăturilor între Bisericile Ortodoxe, între toți cei ce cred și mărturisesc adevărul învierii Mântuitorului Iisus Hristos.

Cu toată dragostea, împreună cu toți cei prezenți, ierarhii, preoți și credincioși, întâmpinăm pe I.P.S. Voastră și delegația ce conduceți și, în același timp, de aici, din catedrala noastră patriarhală, îndreptăm un gând de dragoste și prețuire către credincioșii și clerul pe care-l păstoriți, rugând pe Bunul Dumnezeu să binecuvânteze vizita pe care o faceți la noi și să vă ajute să răspândiți cuvântul adevărului, al nădejzii, cuvântul de bucurie al învierii Mântuitorului Iisus Hristos.

Bine ați venit !».

La aceste cuvinte călduroase rostite de Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, I.P.S. Arhiepiscop Ioan a răspuns prin următoarea cuvântare :

*«Prea Fericirea Voastră,
Iubiți frați în Domnul nostru Iisus Hristos,
Iubiți credincioși,
Hristos a înviat !*

Pentru mine acesta este un moment foarte fericit, și îi mulțumesc lui Dumnezeu că m-a învrednicit să fac această vizită în România. De asemenea sunt recunoscător Prea Fericii Sale pentru că m-a invitat să vizitez această Biserică Ortodoxă a Dvs., înfloritoare și cu mulți credincioși.

Sunt bucuros să mă aflu aici, deoarece această vizită îmi dă posibilitatea să mărturisim credința noastră comună ortodoxă. Și prin comuniunea noastră ortodoxă să ne manifestăm unitatea noastră. În Finlanda, Biserica Ortodoxă Română se bucură de un bun renume.

Acest lucru a fost împlinit de Prea Fericirea Sa, Teotist, și de către patriarhii care au fost în scaunul acesta sfânt înaintea Sa. Și în timp ce mi-aduc aminte de toate întâlnirile anterioare cu Prea Fericirea Sa și de toate ocaziile pe care le-am avut până acum de a vizita Sfânta Biserică a României, ori de câte ori un finlandez ortodox vine aici este, într-un anume fel, o vizită a unui frate mai mic la un frate mai mare. Pentru noi, în Finlanda, contactele cu Biserica Ortodoxă Română au o însemnătate foarte mare.

Viața și activitatea Bisericii Ortodoxe Române ne întăresc credința și speranțele, iar relațiile personale pe care le avem cu Prea Fericirea Sa și cu alte personalități din Biserica dumneavoastră, au, de asemenea, o mare însemnătate.

Ori de câte ori mă îndrept spre plaiurile Dvs., simt că nu vin într-o țară străină. Personalitatea Prea Fericirii Sale și dragostea dumneavoastră, a tuturor, cler și credincioși, ne dau posibilitatea, nouă și preoților noștri, să ne simțim aici ca acasă.

Suntem foarte bucuroși să ne manifestăm bucuria pentru faptul că ne acceptați împreună cu dumneavoastră aici și, de asemenea, pentru primirea deosebit de călduroasă pe care ne-ați făcut-o.

Nădăjduiesc că această vizită va promova în felul ei modest și va întări legăturile dintre Bisericile noastre, de asemenea și dintre țările noastre. Va întări bunele relații între popoarele lumii și în același timp nu numai legăturile dintre două Biserici naționale ci dintre toate Bisericile Ortodoxe din întreaga lume.

Sunt foarte bucuros să văd aici atât de mulți preoți și tineri din Biserica dumneavoastră. Prezența dumneavoastră aici, în catedrala patriarhală, arată dragostea pe care o simțim împreună, iar prezența tinerilor este o făgăduință pentru viitor. O făgăduință că noi, ortodocșii, vom încerca împreună să răspândim mesajul Ortodoxiei în întreaga lume.

Din adâncul inimii mulțumesc Prea Fericirii Voastre pentru ocazia pe care mi-ați acordat-o, mie personal, precum și tovarășilor mei de călătorie, de a veni aici și de a mă întâlni, în mijlocul credincioșilor, cu Prea Fericirea Voastră, în această seară.

Mulțumesc !».

A urmat un schimb de daruri între Întăistătătorii celor două Biserici.

Sâmbătă, 21 mai 1994. La sărbătoarea Sfinților Împărați Constantin și mama sa Elena, hramul catedralei patriarhale, oaspeții finlandezi au săvârșit Sfânta Liturghie împreună cu *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teotist* și alți ierarhi, membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române : Î.P.S. Arhiepiscop Vasile al Târgoviștei, Prea Sfinții Episcopi Calinic al Argeșului și Teleormanului, Nifon al Sloboziei

și Călărașilor, Casian, episcop-locotenent de Galați, Teofan Sinaitul, vicar patriarhal.

Data fiind importanța sărbătorii, slujba a fost transmisă, în direct, la postul național de Radio, atât pe programul «România-Actualități» (fragmente), cât și pe programul «România-Cultural» (în întregime). Au fost prezente și două echipe de filmare ale Studioului național «Sahia-Film» și Televiziunii Române.

La sfârșitul Sfintei Liturghii, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, adresându-se credincioșilor, veniți în număr foarte mare și oaspeților, a spus :

«Trăim clipe înălțătoare în această zi de cinstire a Sfinților *Împărați Constantin și Elena*, hramul sfintei noastre catedrale și ne aducem aminte că, în dănuirea ei seculară, această catedrală a noastră a mai cunoscut asemenea momente de descoperire dumnezeiască atunci când patriarhi ai Orientului, ierarhi, preoți și credincioși din celelalte țări ortodoxe au venit în Țara Românească nu numai după milostenie, dar să și admire, să se și împărtășească din credința și rodul duhovniciei neamului nostru românesc.

Această sărbătoare, care ni-l aduce aproape de suflet pe Sfântul *Împărat Constantin* și pe maica sa *Elena*, ne poartă în același timp către secolul al IV-lea, cel plin de persecuții, de dureri, când sute și mii de martiri, de mărturisitori au suferit pentru credința creștină, ea fiind pe atunci persecutată pretutindeni în Imperiul roman. A înălțat Bunul Dumnezeu pe tronul Imperiului roman pe binecredinciosul împărat *Constantin cel Mare*, care după rugăciuni și semne cerești, a dat libertate deplină creștinismului la anul 313, prin *Edictul de la Milan*, în urma căruia persecuțiile au încetat.

Legăm de Sfântul *Împărat Constantin cel Mare*, mai ales, două mari fapte pentru care, în general, Biserica creștină îl cinstește în chip deosebit.

Pentru prima dată, după sinodul Sf. Apostoli din anul 50, acest slăvit împărat *Constantin*, al Romei și al Răsăritului, a convocat *părinții Bisericii*, în anul 325, la Niceea, la primul sinod ecumenic, pentru precizarea învățăturii de credință. A fost un eveniment de mare însemnătate și cu urmări adânci pentru Biserica noastră, pe care le simțim până în ziua de astăzi. Au venit *părinții Bisericii*, mari învățați în același timp, la sinodul de la Niceea din toate colțurile pământului cunoscute atunci în lumea creștină, din Antiohia, de la Ierusalim, de la Roma; unii, cu rănilor încă deschise din timpul prigonirilor, alții cu suferințele nevindicate pe care le-au îndurat în închisori în timpul persecuțiilor. Istoricul bisericesc, episcopul *Eusebiu din Cezareea*, ne transmite știrea importantă că la acest sinod, cel dintâi ecumenic, a

participat și un episcop «scit», adică daco-roman (Eusebiu, *Viața fericitului împărat Constantin, III, 7*), Sciția cuprinzând la vremea aceea și părțile noastre de la Dunărea de Jos.

Cealaltă mare faptă a împăratului Constantin cel Mare, iubitor de Hristos, constă în aceea că el nu s-a mulțumit doar să acorde libertate creștinismului, ci s-a preocupat îndeaproape și de bunul mers al Bisericii creștine. Ajutat de maica sa Elena, împăratul Constantin cel Mare a sprijinit cultul cinstirii sfințelor icoane, a reparat biserici și mănăstiri și a construit altele noi la Ierusalim, Antiohia, Tyr, Nicomidia și mai ales la Constantinopol, unde a zidit catedrale mărețe, veșnicindu-și numele și ca mare ctitor de biserici. De aceea, pentru că a dat libertate creștinismului, după lunga perioadă de persecuții și pentru marile servicii aduse Bisericii creștine la începuturile organizării ei, aceasta l-a cinstit în chip deosebit pe împăratul Constantin cel Mare, trecându-l în rândul sfinților și numindu-l «Cel întocmai cu Apostolii».

Pentru aceleași fapte minunate, pentru aceeași credință și dăruire față de Dumnezeu l-a așezat Biserica între sfinții ei și pe Constantin Brâncoveanu, mai ales că voievodul român a preferat să i se taie capul, după ce a văzut tăierea capetelor copiilor săi, decât să se lepede de Ortodoxie. Și alți purtători ai numelui de Constantin a adus Dumnezeu pe bolta Ortodoxiei noastre românești și ne gândim acum la binecredinciosul domn Constantin Șerban Basarab, cel care, după exemplul lui Constantin cel Mare, a ctitorit catedrala aceasta din București, închinată Sfinților Împărați Constantin și Elena.

Momentele mari pe care le-au trăit strămoșii noștri aici, în această catedrală, le-am trăit și noi, chiar și în anii de apăsare a comunismului ateu, datorită prezenței unor ierarhi de seamă ai lumii ortodoxe care ne-au vizitat în această perioadă grea. Din acest loc, credincioșii au primit binecuvântare, au primit cuvânt ziditor de suflet și bucuria duhovnicească a credinței noastre ortodoxe. În rândul lor, așezăm cu bucurie, astăzi, întâlnirea noastră și împreună-liturgisirea cu I.P.S. Arhiepiscop Ioan al Kareliei și întregii Finlande, care, în fruntea unei delegații a Bisericii Ortodoxe Finlandeze, face o vizită în țara noastră.

Biserica Ortodoxă Finlandeză, iubiți credincioși, păstrează acolo, în nordul Europei, Ortodoxia în toată frumusețea ei. Personal, am făcut o vizită în Finlanda în anul 1971 și ne-am întâlnit cu I.P.S. Arhiepiscop Ioan, pe atunci episcop de Helsinki, la Sf. Liturghie pe care am săvârșit-o împreună în catedrala ortodoxă din Helsinki, înconjurați de clerici și credincioși ai acestei Biserici.

Astăzi ne regăsim aici în comuniune noi, ortodocșii de la Dunăre, pentru că alături de noi se află și P.S. Episcop Ilarion din Biserica

Sinodul se reunește doar o dată la trei ani și constituie autoritatea administrativă supremă pentru toate chestiunile care nu cer, în mod expres, hotărârea guvernului finlandez.

Slujbele religioase se oficiază în limba finlandeză, cu excepția câtorva parohii unde se folosește limba slavonă.

RELAȚIILE CU BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

— 7—14 august 1969, Biserica Ortodoxă Română a fost vizitată de Înalt Prea Sfințitul Paavali, arhiepiscop al Kareliei și a toată Finlanda, însoțit de un grup de 37 de persoane (clerici, seminariști și membri ai coralei religioase din Kuopio).

— 13—19 septembrie 1971 a vizitat Biserica Ortodoxă din Finlanda o delegație a Bisericii Ortodoxe Române formată din Prea Fericitul Patriarh Teoctist (pe atunci episcop al Aradului), Prea Sfințitul Episcop Irineu Suceveanul, Pr. Ilie Georgescu și Prof. Remus Rus.

— 1975: la semicentenarul Patriarhiei Române a participat și o delegație a Bisericii Ortodoxe Finlandeze condusă de episcopul Ioan de Helsinki.

— 19 iunie 1977 — la întronizarea Patriarhului Iustin a participat arhiepiscopul Paavali al Kareliei și a toată Finlanda însoțit de mitropolitul Ioan de Helsinki.

— 16 noiembrie 1986 — la întronizarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist a participat mitropolitul Ioan de Helsinki și protopopul Olli Bergman, ca reprezentanți ai mitropolitului Paavali al Kareliei și întregii Finlande.

— 20—25 mai 1994 — Vizita Î.P.S. Sale Ioan, arhiepiscopul Kareliei și al întregii Finlande, însoțit de P. C. Preot Arto Leskinen, de la parohia «Învierie lui Hristos» din Juyveaeskyla și P. C. Diacon Jyrky Ojapelto, de la aceeași parohie.

În perioada 1991—1994, între cele două Biserici au avut loc întâlniri directe cu ocazia diverselor întruniri ecumenice.

În ceea ce privește relațiile bilaterale, reprezentanți ai celor două Biserici Ortodoxe, română și finlandeză, au participat, ca delegați ai respectivelor Biserici, la diversele reuniuni organizate de către Consiliul Ecumenic al Bisericilor sau Conferința Bisericilor Europene în mod reciproc, atât pe teritoriul României, cât și pe teritoriul Finlandei. De asemenea, au avut loc contacte între reprezentanții celor două Biserici și în cadrul reuniunilor panortodoxe, precum și în cadrul sesiunilor de pregătire a Sfântului și Marelui Sinod panortodox.

În prezent, la București își desfășoară activitatea, în cadrul organizației AIDROM (Ajutor pentru România) Pr. Matty Sydoroff ca delegat din partea Bisericii Ortodoxe a Finlandei.

Ortodoxă Bulgară, care a venit la București, cu binecuvântarea Prea Fericitului Patriarh Maxim, pentru a sărbători cu credincioșii și preotul bulgar din capitală o aniversare culturală, și ortodocșii din nordul Europei, ai Bisericii Ortodoxe Finlandeze, săvârșind împreună Sf. Liturghie, cu cântările închinat Sf. Împărați Constantin și Elena, hramul acestei catedrale. Deci, ne regăsim astăzi aici, simbolic vorbind, trei Biserici Ortodoxe.

Îl întâmpinăm cu mare bucurie pe I.P.S. Arhiepiscop Ioan, gândindu-ne la credincioșii Bisericii Ortodoxe Finlandeze care păstrează neclintită Ortodoxia acolo, în nordul Europei, în noianul altor confesiuni creștine. Nu-i lucru ușor să păstrezi credința ortodoxă în condiții atât de grele. Dar, Europa are nevoie de rugăciunile noastre, iubiți frați și surori, are nevoie de gândurile noastre și mai ales de valorile noastre nemuritoare pe care le păstrăm noi în Ortodoxie.

Ortodoxia noastră românească, de pildă, aduce în Europa gândirea și lucrarea vrednică a episcopilor de la Tomis, Constanța de astăzi, aduce sângele martirilor, jertfele lor, aduce operele de mare valoare ale Sfântului Ioan Casian, Sfântului Dionisie cel Mic și ale altor scriitori bisericești de-ai noștri, numiți de istorici «străromâni», care au trăit în Dobrogea și dincoace de Dunăre, până în Transilvania. Această gândire și această lucrare în artă, în cultură, în muzică, în arhitectură o aduce Ortodoxia în Europa și îndeosebi Ortodoxia românească, pentru că Ortodoxia noastră, adică Bisericiile Ortodoxe, unite ca verigile unui lanț, de la Marea Nordului și până la Marea Mediterană, a fost un zid de apărare a Europei în vremuri grele, în secolele XIV—XVII. Voievozii români, ca Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare, numit atlet al lui Hristos, Mihai Viteazul și alții, au stat de strajă aici, la poarta de răsărit a Europei, apărând prin credința și vitejia lor, creștinătatea apuseană.

Iată, astăzi, aici, în ziua prăznuirii Sfinților Împărați Constantin și Elena, noi, slujitorii Bisericii Ortodoxe Române, I.P.S. Arhiepiscop Ioan al Bisericii Ortodoxe Finlandeze și P.S. Episcop Ilarion din Biserica Ortodoxă Bulgară, ne-am unit în același potir dumnezeiesc și vi-l împărtășim și dumneavoastră credincioșilor, întâmpinându-l pe I.P.S. Arhiepiscop Ioan cu inima deschisă, plină de dragoste, pentru că a venit în numele Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Bine ați venit, I.P.S. Voastră, Părinte Arhiepiscop Ioan și, în semn de dragoste și de prețuire, vă oferim simbolul vieții și prezenței Mântuitorului Iisus Hristos în inimile noastre, engolpionul care ne leagă împreună în Biserica cea una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserica Mântuitorului Iisus Hristos.

Să-l purtați cu dragoste și să vă rugați pentru noi!

Însoțitorilor I.P.S. Arhiepiscop Ioan le oferim crucea patriarhală, pe care o avem moștenire de la cel care a fost primul nostru patriarh, Miron Cristea și care se acordă celor ce se învrednicesc să vină în legătură și în sfântă comuniune cu noi.

Tuturor credincioșilor care au fost astăzi aici le dorim să ducă în familiile lor și pretutindeni binecuvântarea și dragostea Ortodoxiei noastre. Să fiți totdeauna, iubiții mei, mângâiați că sunteți fiii Bisericii noastre strămoșești.

Celor care purtați numele de Constantin sau numele de Elena vă dorim de aici, de la Sfântul Altar, bună sporire în toate, pace și mulți ani cu sănătate!

Aș mai dori, iubiți credincioși, să mulțumim cu toții Bunului Dumnezeu pentru această zi mare și sfântă, a prăznuirii Sfinților Împărași Constantin și Elena, hramul catedralei noastre, când lumina bucuriei învierii Domnului Hristos se revarsă asupra fiecărei familii, în sufletul fiecărui credincios, așa cum am trăit noi astăzi aceste momente foarte frumoase de rugăciune și de comuniune cu Biserica Ortodoxă Finlandeză, reprezentată prin I.P.S. Arhiepiscop Ioan, și cu Biserica Ortodoxă Bulgară, prezentă prin P.S. Episcop Ilarion, reprezentantul Prea Fericitului Patriarh Maxim. Am spus să mulțumim lui Dumnezeu, pentru că mulțumirea adusă lui Dumnezeu este un dar deosebit. Nu oricine își dă seama de puterea lui Dumnezeu. Nu oricine știe cât de mult îl ajută Dumnezeu pe om în viața aceasta. Numai prin rugăciune noi putem să înțelegem această taină a vieții noastre.

Sfinții Împărați Constantin și Elena, Sf. Constantin Brâncoveanu, binecredinciosul Voievod Constantin Șerban Basarab, ctitorul acestei catedrale, alți voievozi ai noștri, au mulțumit lui Dumnezeu apărând credința, zidind biserici și mănăstiri și ajutându-i pe frații lor în suferință. Aceasta este viața creștină, să rămână în urma noastră ceva. Fie că suntem instăriți sau lipsiți, fie că ne aflăm pe diferite trepte în viața socială, culturală, credința ne unește și fiecare creștin se înscrie în cernităte cu ceea ce lasă în urma sa. În viața creștină, nu numai cu fapte mari precum cele ale Sfântului Constantin Brâncoveanu, ale binecredinciosului voievod Ștefan cel Mare și Sfânt, ale lui Mihai Viteazul, Constantin Șerban Basarab sau ca faptele Sfinților Împărați Constantin și Elena, ci fiecare, după puterea lui și după credința lui, poate să fie bine primit și mare înaintea lui Dumnezeu. De aceea, am spus că rugăciunea de mulțumire lui Dumnezeu este cea mai curată rugăciune, cea mai ușor de învățat, cea mai lesne de îndeplinit. Nu se

cer eforturi mari, ci doar ne gândim la Dumnezeu și zicem o rugăciune de recunoștință pentru viața noastră.

I.P.S. Arhiepiscop Ioan este un mare teolog și un mare ecumenist. Ne-am întâlnit cu I.P.S. Sa în multe foruri internaționale creștine. Bisericele Ortodoxe trebuie să-și aducă astăzi contribuția lor la viața Europei. Nu se poate o Europă, din punct de vedere spiritual, fără Ortodoxie. Ortodoxia a salvat Europa în evul mediu, atunci când era amenințată. De aceea, și astăzi, numai cuvântul Evangheliei, prezența Mântuitorului Iisus Hristos și ajutorul Sfântului Duh pot să reînnoiască viața și să renască omul.

Iată de ce, Înalt Prea Sfințite Arhiepiscop Ioan și Prea Sfințite Episcop Ilarion, de aici, din acest loc, credincioșii sunt bucuroși să asculte și să primească cuvântul de dragoste al frăților voastre.

Hristos a înviat și la mulți ani !».

În continuare a luat cuvântul Înalt Prea Sfințitul Ioan, arhiepiscopul Kareliei și al întregii Finlande, care a spus :

«Prea Fericirea Voastră, Iubite Frate în Hristos,

Iubiți părinți slujitori și iubiți credincioși,

Frați și surori în Hristos,

Este o mare bucurie pentru mine să fiu astăzi în această catedrală. Pentru aceasta mulțumesc Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist pentru invitația ce mi s-a adresat să vizitez țara și Biserica Dvs. Pentru prima dată, am vizitat această catedrală, din afară, în 1962. Din afară, pentru că am venit ca un turist tânăr. Pentru prima dată am intrat în această catedrală în 1968. De atunci, Dumnezeu mi-a dat așa de multe ocazii ca să vizitez țara Dvs. și să mă rog. Să mă rog în această catedrală, să mă rog și să slujesc în multe alte părți ale țării, în special în Moldova, când Prea Fericirea Sa era mitropolit al Moldovei. Mi-a dat așa de multe ocazii ca să trăiesc personal minunata unitate a Ortodoxiei și împreună să mărturisim credința cea una, ortodoxă. Astăzi, trăiesc un mare sentiment de bucurie și de recunoștință în această catedrală. Mai mare bucurie și recunoștință pentru că ne aflăm într-o vreme de mai multă libertate pentru a ne putea ruga împreună. De aceea, avem un motiv deosebit să mulțumim lui Dumnezeu pentru această libertate de care ne bucurăm. În felul acesta noi putem să îndeplinim misiunea noastră, noi, slujitorii Bisericii, mult mai bine decât înainte. Știu, de asemenea, foarte bine că Sfânta Biserică a României, deși au fost vremuri grele, dar a slujit poporul din țara dumneavoastră cu ajutorul și Harul lui Dumnezeu. De aceea, trebuie să ne bucurăm cu toții că posibilitatea de a sluji Biserica lui Dumnezeu este mult mai bună decât în trecut. Tradiția Bisericii noastre este foarte veche. Cu ajutorul lui Dumnezeu, noi reprezentăm tradiția apostolică. Viața de astăzi este foarte diferită într-un fel de viața Bisericii primare. Modul de viață este diferit, chiar și modul de a ne exprima este astăzi altul decât cel din timpurile primare. Dar, în toate părțile esen-

tiale, mesajul Bisericii de astăzi este același ca acela al Bisericii dintru început. Poate că aceste condiții exterioare diferă, dar sarcina și misiunea Bisericii rămâne mereu aceeași. De aceea, contactele dintre diferite Biserici creștine nu fac decât să ne întărească, să ne încurajeze. Finlanda este departe de aici. Biserica Ortodoxă este mică în acea țară, dar avem aceleași tradiții, aceeași moștenire ca marea Biserică creștină dintru început. Ca să păstrăm această moștenire sfântă, ortodoxă, noi avem nevoie de rugăciunile și de sprijinul marilor și vechilor Biserici Ortodoxe. De aceea, considerăm că aceste relații ale noastre cu sfânta și marea Biserică Ortodoxă a României este de o importanță deosebită pentru noi. De aceea, sunt adânc recunoscător Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și Dvs., tuturor, pentru că ne întăriți în această credință.

Prea Fericirea Voastră și iubiți credincioși,

Vă cer să ne sprijiniți în rugăciunile Prea Fericirii Voastre și ale Dvs., ale tuturor, pentru că o punte de rugăciuni ne poate uni pe noi pe toți. Și cu cât suntem mai credincioși tradiției noastre ortodoxe, cu atât întărim credința noastră și comuniunea noastră ortodoxă.

Vă adresez tuturor salutările frățești din partea tuturor credincioșilor ortodocși din Finlanda, frați și surori. Ne vom aminti în rugăciunile noastre de Dvs., de toți.

Dumnezeu să vă binecuvânteze pe voi toți !

Dumnezeu să binecuvânteze Biserica Ortodoxă Română și poporul român !».

După rostirea cuvântărilor, a urmat un schimb de daruri. Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan a oferit Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist icoana Maicii Domnului de Konewitz (copie) și diotricherele pentru slujirile arhieresti.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a oferit Înalt Prea Sfințitului Ioan un engolpion lucrat în atelierele Patriarhiei Române, iar celor doi însoțitori crucea patriarhală pentru preoți.

După amiază, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și oaspeții finlandezi, însoțiți de PP. SS. Episcopi Nifon al Sloboziei și Căărășilor, Casian al Dunării de Jos, P.C. Pr. Mihai Țița, consilier patriarhal și de Prof. Liviu Stoina, consilier de presă la Patriarhia Română, s-au îndreptat spre mănăstirea Zamfira, făcând un popas la catedrala «Sf. Ioan Botezătorul» din Ploiești unde, în prezența a numeroși preoți și credincioși, a reprezentanților mass-media, s-a oficiat o scurtă slujbă cu polihroniu. P.C. Pr. Protopop Gheorghe Lazăr, a rostit un scurt cuvânt de bun-sosie, exprimând bucuria preoților din protoieria Ploiești pentru această vizită.

A luat apoi Cuvântul Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan, care a spus următoarele :

«Dragi frați și surori în Hristos,

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a spus deja că vin din nordul îndepărtat al Europei. Sunt mii și mii de km care despart țările noastre. Dar există ceva care este mult mai puternic decât orice di-

tanță din lume. Este ceva care trece dincolo de întinderile mărilor și ceva care se prelungește chiar deasupra munților celor mai înalți. Și acest lucru este puterea rugăciunii, rugăciunea noastră în Duhul credinței ortodoxe.

Rugăciunea ne poate uni în ciuda distanțelor mari dintre noi și poate constitui un imbold între țările și Bisericile noastre. Când vă aduc călduroasele urări de bine din partea credincioșilor ortodocși din Finlanda, vreau să vă asigur că vă avem în rugăciunile noastre și în viața noastră totdeauna.

Și nădăjduiesc că și Dumneavoastră aici, în Ploiești, precum și în alte părți din România vă veți aminti în rugăciuni de noi, de credincioșii noștri ortodocși din această îndepărtată țară a Finlandei.

În acest fel ne putem întări și încuraja unii pe alții în credința voastră și în același timp doresc să vă transmit binecuvântările noastre mulți preoți aici. Este important ca Bisericile noastre să aibă legături la nivel de episcopi și preoți. Dar aceste legături nu trebuie niciodată să rămână la acest nivel. Este foarte important să avem legături cu oamenii și între oameni. Și de aceea sunt foarte bucuros să vă întâmpin pe Dumneavoastră cu urări, credincioși din Ploiești. Și sunt foarte recunoscător Prea Fericitului Părinte Patriarh că a pregătit programul de așa manieră ca în această seară să ne întâlnim aici, în această Biserică. Și sunt convins că toți ne vom reaminti de această întâlnire. Și dacă ne vom reaminti de această întâlnire vom putea atunci să ne rugăm unii pentru ceilalți.

Cu aceste cuvinte vă salut cordial și cu multă căldură pe Dumneavoastră și în același timp doresc să vă transmit binecuvântările noastre, din acel nord îndepărtat al Europei, atât pentru Dumneavoastră, cât și pentru țara Dumneavoastră, și să mă rog pentru Dumneavoastră toți.

Fie ca Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toți și pe cei dragi ai Dumneavoastră.

Hristos a înviat !».

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, ținând seama de faptul că orașul Ploiești este un puternic și foarte dezvoltat centru industrial, cu mulți și buni creștini, cu multe biserici noi, supus însă unei puternice și susținute acțiuni prozelitiste, sectare a adresat ascultătorilor un important cuvânt, cu un profund conținut misionar-pastoral, spunând :

«Biserica noastră trăiește, într-un mod aparte, perioada celor 40 de zile de după Înviere, când Mântuitorul nostru Iisus Hristos, acum aproape două mii de ani, a petrecut pe pământ cu Sfinții Apostoli până la înălțarea la cer. Și noi, asemenea ucenicilor și ucenițelor, trăim bucuria întâlnirii noastre, pentru că orice întâlnire între slujitorii bisericești, orice întâlnire între credincioși, și mai ales între credincioșii ortodocși și părinții lor duhovnicești, înseamnă, în același timp, și o întâlnire cu Mântuitorul nostru. Pentru că în chipul fiecărui semen îl

vedem pe Iisus cel inviat, pentru că în fiecare faţă de om, fie că este de o culoare sau alta, un creştin în general, şi mai ales un creştin ortodox, vedem chipul lui Dumnezeu. De aceea pentru Biserica noastră Ortodoxă Română este o sărbătoare deosebită şi o bucurie negrăită în acelaşi timp, că acum, în această zi de 21 mai, când noi la Patriarhie am cinstit, potrivit tradiţiei, hramul catedralei patriarhale închinată Sfinţilor Impăraţi Constantin şi Elena, după dorinţa ctitorului bisericii Constantin Şerban Voievod Basarab, am avut bucuria să liturghisim împreună în această dimineaţă cu înalt Prea Sfinţitul Arhiepiscop Ioan al Kareliei şi al întregii Finlande.

Înalt Prea Sfinţia Sa se află pe pământul nostru strămoşesc şi în mijlocul credincioşilor de la noi pentru a ne aduce curaj şi îmbărbătare de acolo, din extremul nordic, din îndepărtata ţară, Finlanda, care se învecinează cu Potul Nord, unde se păstrează Ortodoxia aşa cum o avem şi noi, şi să ne aducă, totodată, această puritate ortodoxă, nevoinţele şi dorinţele unei Biserici mici, ca număr de credincioşi, dar o Biserică viguroasă, care a înfruntat vitregiile secolelor.

Biserica Ortodoxă din Finlanda este condusă de o ierarhie bisericască, în frunte cu Arhiepiscopul primat şi alţi episcopi cu pregătire teologică, cu parohii şi mănăstiri, preoţi, monahi şi credincioşi devotaţi Bisericii.

Biserica noastră Ortodoxă Română a întreţinut şi în trecut legături cu celelalte Biserici Ortodoxe şi cu toate Bisericile creştine în general, şi chiar cu unele confesiuni necreştine, fiind o Biserică întemeiată prin predica Sfântului Apostol Andrei — «cel întâi chemat» la apostolie de către Mântuitorul, o Biserică străveche, cu un trecut de două ori milenar, cu o doctrină, cu o spiritualitate cunoscută în lume, cu sfinţi, cu mărturisitori, cu numeroşi martiri de-a lungul secolelor de viaţă creştină, o Biserică aşezată pe temelii de credinţă în Mântuitorul Iisus Hristos, pe credinţa şi pe rânduielile Sfinţilor Apostoli şi ale Sfinţilor noştri Părinţi. Biserica noastră, aşadar, a avut legături frăţeşti şi a dăruit dintotdeauna creştinătăţii din vistieria ei nemuritoare. A dăruit, întâi de toate, evlavie străbună, darul rugăciunii, darul suferinţelor care au odrăslit apoi sfinţi şi mucenici, a dăruit moaşte şi sfinţi lumii creştine, a dăruit jertfe nenumărate, ca celelalte popoare europene să prospere în urmarea Sfintei Evanghelii. Toate acestea le vedem aievea, dacă ne întoarcem cu mintea spre evul mediu, spre acel timp îndepărtat în istorie, când s-a întemeiat la noi mitropolia Ţării Româneşti, la 1359, când s-au înfiripat şi Principatele Române, şi când aceste Principate s-au făcut cunoscute în lumea întreagă prin credinţă, prin

dorința obștii ortodoxe de a avea mitropolit atât la Argeș, în 1359, cât și în Moldova, la Suceava în 1400. În acest timp la noi se zideau biserici și mănăstiri, cum sunt cele de piatră din orașele Siret, Rădăuți, Curtea de Argeș sau Câmpulung-Muscel. Alte biserici, cunoscute astăzi doar prin vestigii: temelii, fundații, de pildă în Dobrogea, unde sunt foarte numeroase, la Tomis, la Callatis, în celelalte centre creștine din Dobrogea, biserica celor patru martiri de la Niculițel, ale căror moaște se află, spre cinstire, la biserica mănăstirii Cocoșu. Suntem fiii unei Biserici, așezată pe credința apostolică, pe temelia pusă de însuși Domnul nostru Iisus Hristos.

O Biserică, așadar, cu un trecut, o cultură vastă și cu un popor credincios și evlavios. Așa ne-a cunoscut lumea creștină și toată Europa. Rar se găsesc în Europa prinți, luptători pentru credință ca Mircea cel Bătrân, ca Mihai Viteazul, ca Ștefan cel Mare, Vasile Lupu, Matei Basarab, Constantin Brâncoveanu, care și-au dat viața, unii suferind jertfă martirică pentru credința în Mântuitorul nostru Iisus Hristos și pentru credința în dăinuirea neamului nostru.

Vă amintiți de sfârșitul atât de dureros al domnitorului Constantin Brâncoveanu, cu cei patru fii ai săi, martirizați prin tăierea capetelor la Constantinopol, în ziua de Sfânta Maria Mare. Constantin Brâncoveanu suferea clipele sfâșietoare, văzându-și fiii, unul după altul, zbătându-li-se trunchiurile fără capete. A venit, apoi, rândul domnitorului Brâncoveanu să i se ceară părăsirea credinței, la care, a rezistat cu bărbăție, tăindu-i-se și lui capul și dobândind astfel cununa cea nevestejită a muceniciei. Aruncat în valurile Bosforului, trupul domnitorului, prin grija doamnei Maria, a fost recuperat și așezat, o vreme, în biserica Sf. Gheorghe din insula Halchi, iar mai târziu, transferat în taină, în țară și înmormântat în ctitoria sa din București, biserica Sf. Gheorghe-Nou — în anul 1716. Candela de la mormânt a păstrat tainic inscripția, până când marele nostru istoric Nicolae Iorga, a descoperit înscrisul prețios despre domnitorul martir al neamului nostru.

Mormântul, fără nici o însemnare pe lespedea sa, a rămas timp de 300 de ani, «un mormânt mut», omenеște vorbind, dar spiritualicește și duhovnicește, un mormânt grăitor, care avea să descopere perioada de slavă a domnitorului Constantin Brâncoveanu și, la 21 mai 1992, să fie proclamat sfânt împreună cu cei patru fii ai săi Constantin, Radu, Ștefan și Matei și sfetnicul său devotat, Ianache. Suntem o națiune mult încercată de istorie, poate ca nici o altă în lume. Nicăieri, pe pământ, nu s-au dat atâtea lupte grele, cu jertfe deosebit de dureroase ca în țara noastră întâmplat pe pământul nostru românesc. Nici o altă țară nu a

fost înconjurată de atâtea imperii ca noi : imperiul austro-ungar, creștin, dar o creștinătate cu tendință de prozelitism care a dus la dezbinarea unei părți a credincioșilor transilvăneni, cu tendința de a se pierde atât conștiința ortodoxă, cât și conștiința românească ; imperiul de la răsărit, marele imperiu țarist, ortodox, dar din nefericire, cu aceleași tendințe de cotropire și, mai ales, de cotropire a sufletului românesc, tendințe de care se pare că nu am scăpat nici până în ziua de astăzi. Chiar în aceste momente, bucuria întâlnirii noastre este atenuată de gândul că, la Tiraspol, suferă în temniță Ilie Ilașcu și ceilalți români, pentru că se afirmă ca români. Impotriva tuturor reglementărilor și intervențiilor, ei sunt tratați inuman, așa cum ați auzit zilele acestea și la radio, din spusele mamei și soției sale. Suferim și astăzi, așadar, din rănilor pricinuite de aceste două imperii, răni care au rămas pe trupul sfânt al moștenirii noastre, al pământului strămoșesc din Bucovina, Herța și Basarabia.

În sfârșit, în sud am avut Imperiul otoman, o altă mare putere. Istoricii, poate și noi de multe ori, suntem ispășiți a crede, cercetând paginile istoriei, că parcă turcul a fost mai cu înțelegere, cum spunea și Ștefan cel Mare pe patul de moarte, fiului său Bogdan. Parcă turcii au fost mai cu înțelegere pentru că au dat autonomie Principatelor Române, nu s-au amestecat în Biserică, în legile interne, țara s-a dezvoltat, deși a dat tribut foarte dureros, mai cu seamă tributul de copii. Iată primejdii pricinuite de cei trei mari vecini. Ce situație grea au avut domnitorii și voievozii noștri cu astfel de vecini ! Cât trebuiau să reziste ei, cât de curajoși trebuiau să fie ei, când din toate părțile se învecinau numai cu cotropitori, și când toate marile confruntări militare, războinice, se desfășurau pe pământul nostru românesc. Aceste imperii se luptau neîncetat între ele sau cu ceilalți, din Apus, aria de luptă fiind pământul românesc. Atâtea oști care au invadat pământul nostru, cu câte sacrificii a trebuit să le suporte strămoșii noștri, cu neînchipuite și înimaginabile suferințe, dar au scăpat, cu ajutorul lui Dumnezeu și cu sacrificiul lor, din mari vitregii ; strămoșii noștri au salvat credința ortodoxă, au salvat așezările noastre bisericești, mănăstiri și biserici, comori de artă, comori de limbă românească.

Aceste comori le avem și astăzi ca moștenire. Cine poposește puțin și citește pisania mănăstirii Războieni din județul Neamț, va descoperi o pagină dintre cele mai dramatice, dar de învățătură pentru noi. Va afla felul cum Ștefan cel Mare a fost învins de turci la Valea Albă, dar n-a fost zdrobit sufletește, n-a rămas deznădăjduit. Mama sa, aflată în cetatea Neamțului, unde Ștefan a bătut la poartă, înfrigurat și părăsit,

aceasta nu l-a primit ca pe fiul ei ci l-a trimis la oștire, l-a încurajat cu dragoste și cu credință în ajutorul lui Dumnezeu, parcă ar fi fost azi glasul mamei lui Ilie Ilașcu. Cei ce i-ați auzit glasul la radio, cu vocea atât de clară, ați putut asculta cât de frumos și duios a rostit ea cuvântul românesc. În același timp, parcă ar fi fost și vocea soției lui care vorbea foarte clar, încât nu arăta nici un fel de dramatizare lăuntrică sau să exprime durerea ce înfrânge pe orice mamă. A vorbit așa de curajos încurajându-l că este doar o încercare trecătoare. Numai Dumnezeu, cu puterea Lui, ne va ajuta și-l vom avea iarăși sănătos acasă, iar fetițele lui se vor bucura că el va reveni în sânul familiei lui. Vedem același fir de credință; felul cum strămoșii noștri și cum românii întâmpină și astăzi marile încercări, marile suferințe. Noi nu ne-am lăcomit vreo dată în istorie la pământ străin. În unele medii, suntem de multe ori acuzați că am primit sau că am ocupat bisericile cultului catolic de rit bizantin, cu alte cuvinte că ne-am lăcomit la clădirile și bunurile lor bisericești. N-am primit sau n-am răpit nimic de la nimeni. Dimpotrivă !

Nu ne-am lăcomit nici măcar la un sfeșnic, nici la un veșmânt. Bisericile din Transilvania, existente în 1948, să știe fiecare creștin și fiecare preot, au fost dintotdeauna și au rămas în proprietatea parohiei, a credincioșilor. Obștea credincioșilor, consiliul și comitetul parohial împreună cu preoții lor, au hotărât asupra inventarului lor. Ei le-au folosit în continuare după regulile stabilite. În 1948, ei s-au socotit ortodocși și români în același timp, și au cerut preoți de la Sfântul Sinod. Mai multe serii de teologi absolvenți au fost numiți la parohiile din Transilvania și aceiași credincioși au hotărât asupra bisericilor sau a bunurilor lor, care de fapt sunt și astăzi tot în grija și răspunderea lor. Din 1948 și până astăzi, în toți acești ani, s-a schimbat mult mentalitatea; ei au rămas ortodocși. Nici astăzi ei nu se recunosc catolici. Este meritul acestor credincioși și preoți care, în continuare mărturisesc credința ortodoxă, așa cum au avut-o dintotdeauna. Credincioșii și monahii sunt legați de tradiție, de liturgie și de frumusețile Ortodoxiei. Catolicii de rit bizantin au slujit și slujesc în piețe, nu pentru că nu au unde sluji, ci pentru că ortodocșii le-au oferit, la început, bisericile, dar, odată intrați în ele, nu voiau să le mai părăsească. Le-au oferit și catolicilor biserici pentru slujbe dar n-au vrut, făcând slujbele religioase în piață pentru a fi văzuți și compătimiți de popor, pentru a dramatiza situația, pentru a culpabiliza pe alții.

Noi le-am oferit ospitalitate, i-am invitat, am stat de vorbă de foarte multe ori, eu personal și, desigur, cu mitropolitii, episcopii și profesorii de teologie, spre a găsi cele mai bune mijloace de dialog. Nu

putem forța credincioșii și preoții să le pună la dispoziție bisericile și nici nu îndrăznim să trecem peste voința credincioșilor, pentru că bisericile le aparțin lor, iar noi nu le putem încălca dreptul elementar al voinței.

Înaintașii noștri și-au apărât întotdeauna vatra părintească, și-au păzit credința și neamul, cum spune poetul nostru național, Mihai Eminescu. Nu a atentat asupra averii cuiva.

De aceea, iată că în zilele noastre avem foarte multe griji, foarte multe neplăceri, dureri chiar, când acest popor român, neam de voievozi, de martiri, de sfinți, de cuvioși, de mărturisitori ai credinței, peste toată aria românească care și-a păstrat limba intactă, care și-a păstrat credința, unitatea de conștiință, conștiința națională, acest popor este invadat astăzi de atâția «evangheliști» care vă calcă pragurile. Ei vă cheamă insistent la adunări, vă agresează chiar la locuință, cu broșuri sectare și otrăvitoare de suflet, sau chiar cu ajutoare materiale, cu Biblii, cu cărți care nu sunt din cele folositoare cunoștințelor bisericesti.

Fiecare din noi trebuie să fim acum un apostol al Domnului, fiecare din noi trebuie să fie ca și Brâncoveanu, ca și Ștefan cel Mare, ca și Mihai Viteazul, ca și mărturisitorii din Ardeal care au suferit pentru păstrarea credinței și care s-au făcut apărători ai credinței, atleți ai lui Hristos. Nu putem numai noi singuri, iubiți credincioși și credincioase, ci trebuie să vă apărați și dumneavoastră, fiecare în parte. Aveți un suflet dat de Dumnezeu și de părinții dumneavoastră. Aveți un tezaur de credință ortodoxă. Aveți rânduielile noastre bisericesti, atât de frumoase, atât de mântuitoare. Vedem, ca și acum, această revărsare de tineret, care vine nu numai în noaptea Învierii la chemarea preotului: «Veniți de luați lumină», ca pe un semn binecuvântat al lui Dumnezeu, și îi admirăm la toate slujbele și sărbătorile noastre.

În aceste împrejurări, Biserica noastră Ortodoxă se află în legătură cu celelalte Biserici; și cu Bisericile istorice, cum am avut anul trecut vizita Sanctității Sale, Bartolomeu, patriarhul ecumenic al Constantinopolului, care a admirat datinile și evlavia credincioșilor ardeleni la mănăstirea Sămbăta de Sus, sau vizita Primatului Angliei și a văzut peste 30.000 de credincioși adunați la Botoșani, într-o singură zi, doar de ziua hramului, la mănăstirea Vorona, stând în picioare ca într-o catedrală uriașă și ascultând slujbele și binecuvântările care s-au rostit acolo. S-a minunat acest conducător al Bisericii Anglicane de evlavia românilor. Avem deci un tezaur de neprețuit. Nu cedați așa de ușor! La toate aceste amăgiri pe care le fac frații predicatori care, din păcate, se numesc tot creștini, trebuie să vă păstrați credința strămoșească.

Țineți legătura cu Sfânta Biserică. Cine nu cunoaște Biserica, nu cunoaște și nu poate să cunoască Tainele ei dătătoare de viață.

Numai cel care nu cunoaște Tainele Bisericii și dulceața unei rugăciuni, sau dulceața duhovnicească a unei Liturghii, sau liniștea și pacea unei spovedanii și a unei împărtășanii, numai asemenea creștini pot fi prinși în mrejele dezbinătorilor de unitate a credinței. Numai cei ce nu cunoaște bucuria acestei întâlniri scurte pe care o avem noi în această seară, ca o vecernie închinată Sfinților Împărați Constantin și Elena și Învierii Mântuitorului Iisus Hristos, se răcește de Ortodoxie. Dumneavoastră, iubiți credincioși și credincioase, continuați viața de credință, de evlavie, viața de rugăciune, viața de tradiție ortodoxă, atât de frumoasă pentru că rugăciunea este aducătoare de liniște și pace sufletească. Întâlnirile pe care le avem, fie cu Bisericile mari, fie cu Bisericile mici, cum este Biserica Finlandei, care numără peste 70.000 de credincioși, dar care este o Biserică vie, aduc folos nouă și altor creștini. Am fost în Finlanda și m-am bucurat de ospitalitatea Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Ioan și dânsul m-a vizitat și altădată și este cunoscut, în toată Ortodoxia, ca unul din cei mai luminați ierarhi ai Ortodoxiei noastre, cu mare rol în toate întâlnirile creștine.

Am folosit acest prilej, spre a vedea catedrala cu părinții slujitori și credincioși, precum și lucrările foarte frumoase de la această biserică. Dumnezeu a rânduit să facem un popas împreună cu Înalt Prea Sfințitul Ioan, care, iată, poartă numele ocrotitorului acestei biserici.

Să ne bucurăm cu toții și să dăm slavă lui Dumnezeu pentru că această binecuvântare dumnezeiască de a-l avea, aici, între noi, pe Înalt Prea Sfințitul Ioan și să-i dorim ca această vizită să fie cât mai plăcută și mai de folos !».

După vizitarea catedralei «Sf. Ioan Botezătorul» oaspeții s-au îndreptat spre mănăstirea Zamfira, unde aveau să facă un popas până în ziua următoare.

La poarta mănăstirii, oaspeții au fost întâmpinați, cu pâine și sare, de către maica stareță Mihaela Ioniță, de P. Cuv. Gavrilă Stoica, duhovnicul mănăstirii, și de P.C. Pr. Ilie Vasile, protopop de Văleni, de monahi, de mireni, de cadre didactice și de copiii satului de care aparține mănăstirea.

P.C. Protopop Ilie Vasile a adresat apoi, Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și distinșilor săi însoțitori, un emoționant și călduros cuvânt de bun soset.

Profund marcat de călduroasa primire, I.P.S. Arhiepiscop Ioan a adresat gazdelor și tuturor celor prezenți următorul cuvânt :

«E o mare bucurie pentru mine să vă aduc salutări, tuturor celor prezenți aici, din partea credincioșilor și preoților ortodocși din întreaga

Finlandă. Acolo, în Finlanda, în timpul vacanței de vară noi avem mai multe tabere pentru tineret, pentru copii, tabere care aparțin Bisericii noastre. Copiii vin pentru o săptămână sau pentru mai mult timp în aceste tabere ale Bisericii, unde au un program special de rugăciune. În aceste tabere noi încercăm să-i adunăm pe tineri și pe copii pentru a aprecia moștenirea sfântă a Ortodoxiei noastre. Aici, la aceste mănăstire, faceți de fapt același lucru pentru a vă împărtăși din frumusețile credinței noastre ortodoxe. Când mă voi întoarce în acele tabere de copii ale Bisericii, le voi transmite salutările celor de aici și le voi vorbi despre prezența mea astăzi în această oază duhovnicească.

Am să spun tineretului nostru că v-am întâlnit astăzi în număr așa de mare aici.

De asemenea, adresez un salut special pentru prea cuvioasele maici din partea mănăstirii noastre de maici care, după nume și localitate geografică, se numește mănăstirea Lintula. Dar hramul mănăstirii este «Sfânta Treime». Este o mănăstire mică, pentru că ortodocșii nu sunt așa de mulți în Finlanda, dar sunt, totuși, zece călugărițe, pentru moment. A fost o binecuvântare de la Dumnezeu că am putut să primim mai multe ucenice la mănăstire. Vizitez acea mănăstire foarte des pentru că nu este așa departe de locul unde stau și găsesc o atmosferă foarte plăcută și duhovnicească. Eu sunt convins că prea cuvioasele maici creează o atmosferă plăcută, spirituală, oriunde s-ar găsi așezămintele lor monahale. Din acest motiv sunt așa de bucuros că am putut să vizitez această mănăstire astăzi seară și vă rog, prea cuvioase maici, să vă rugați pentru mănăstirea noastră din Finlanda. Mulțumesc încă o dată Prea Fericirii Sale, Prea Fericitului Patriarh Teoctist pentru că m-a adus pe mine și pe însoțitorii mei să vizităm această sfântă mănăstire. Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toți !».

Adânc mișcat de primirea deosebită la această mănăstire și de prezența și contribuția copiilor școlari, care, dirijați de profesorul lor de muzică și de religie, au interpretat cântări bisericești și pascale, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a rostit următorul cuvânt :

«Poate pentru prima dată avem ocazia să ne întâlnim într-o seară atât de frumoasă și importantă, precum cea de acum, când Biserica noastră prăznuiește pe sfinții împărați Constantin și mama sa, Elena, și când noi avem oaspete pe Înalț Prea Sfințul Arhiepiscop Ioan din Finlanda, cea mai îndepărtată parte, din nord, a Ortodoxiei. Cunoaștem cu toții că în lume există foarte multe Biserici creștine. Dar, cea care păstrează învățătura Mântuitorului Hristos, a Sfinților Apostoli și a Sfinților Părinți, așa cum au rânduit-o ei la Sinoadele ecumenice, este Biserica Ortodoxă, Ortodoxia noastră.

Popoarele, așa cum știți, s-au format în lume după diferite criterii : culturale, geografice, politice, sociale, economice etc. Dar Biserica creștină le apropie prin credință și cultură. Ea nu le dezbină, ci le avertizează asupra altor capcane de tot felul, cum ar fi cele politice de co-

tropire, bogățiile naturale poftite de cei tari, spiritul războinic de cucerire și multe asemenea, de altă natură. În ciuda acestor realități dureroase, în ciuda frontierelor — mai peste tot nedrepte —, Biserica, chiar dacă în lume există atâtea Biserici sau confesiuni, apropie neamurile pe baza învățăturii Mântuitorului Hristos, care S-a rugat ca toți credincioșii să fie una, să fie o turmă și un păstor (Ioan 17, 21), așa cum ne rugăm și noi neîncetat.

Chipul unității îl avem și îl trăim cu smerenie și cu nădejde în Biserica Ortodoxă. De aceea Bisericile nu mai pot fi izolate în granițele lor spirituale, tradiționale, numai cu învățăturile și practicile lor proprii, cu frumusețea cerească a mănăstirilor lor, cu picturile sau arhitectura acestora, ci, Biserica trebuie să împărtășească toate aceste valori cu celelalte Biserici surori ortodoxe sau eterodoxe. Ea le face cunoscute tuturor ca bunuri și roade ale Evangheliei. În acest duh Biserica Ortodoxă Română a avut și a păstrat legăturile cu celelalte Biserici Ortodoxe din lume, cu Bisericile creștine, precum și cu religiile necreștine. Dar a ținut foarte mult, Biserica noastră, să încetească mai ales relațiile cu Ortodoxia de pretutindeni. Pentru că Ortodoxia a fost și în trecut supusă unor grele persecuții și îngrădiri de către comunism, iar acum este atacată fie de secte, fie de cei ce nu o cunosc, fie de secularismul ateu, de indiferentism, fie de alte curente religioase recente care, din cauza accentuatei crize materiale și morale prin care trecem, prin mijloace dintre cele mai atrăgătoare caută să atragă pe credincioși de partea lor.

Aveți în față reprezentanții a două Biserici Ortodoxe: română și finlandeză. L-ați auzit pe Înalt Prea Sfințitul spunând că Biserica din Finlanda este destul de mică față de Biserica noastră ortodoxă sau față de alte Biserici Ortodoxe surori, ca număr de credincioși. Dar acolo, credința ortodoxă, conținutul și practica ei este tot atât de valoroasă, ca și la Bisericile mari sau poate și mai valoroasă. Ați reținut din cuvântarea Înalt Prea Sfințitului că Biserica Ortodoxă din Finlanda organizează tabere de odihnă pentru copii, un fel de grădinițe, în așa măsură încât copiii se odihnesc și activează acolo. Va trebui să organizăm și noi această asistență, ceea ce n-am putut încă până acum, reușind de-abia să introducem religia în școală, pentru a nu-i lipsi pe copii de învățământul religios.

Iubiți profesori, ne-ați impresionat întâmpinându-ne cu acești mici școlari, cei mai curați, cei mai îmbunătățiți dintre pământeni. Ei sunt copiii pe care Iisus îi chema la Sine. Prin Taina Sfântului Botez copiii devin ingeri, deoarece ei, până la vârsta adolescenței, nu sunt în stare să păcătuiască sau să urască. Cântarea și rugăciunile lor, semnul sfintei

cruci pe care-l fac ca rugăciune, pentru noi și pentru părinții lor, valorează foarte mult în fața lui Dumnezeu. Ce fericii sunt părinții care au astfel de copii, pe care să-i închine Bisericii, Mântuitorului Iisus Hristos, Maicii Domnului și neamului nostru! Ce frumoasă întâlnire între copii, între noi și maicile din sfânta biserică a mănăstirii Zamfira, din această seară! Ce fericire mai mare poate fi într-o familie creștină decât aceea de a-și crește copilașii în frica lui Dumnezeu, în iubire de semenii, în virtute? Vedeți câte necazuri se abat asupra oamenilor și mai ales asupra acelor care nu respectă învățătura Evangheliei, câte nenorociri, câte hoții, câte crime, câte abandonări de copii sau dezbinări de familii se întâmplă în societatea noastră românească, cum nu s-a mai auzit în istorie. Una din pricinile acestor rele nu este numai sărăcia sau criza economică pe care o suferim cu toții, dar și tendința multora de a se îmbogăți pe nedrept și de a se îndepărta de credință, de a se înstrăina de principiile morale ale Bisericii. Este foarte dureros că unele din familiile creștine, stăpânite de egoism și sub motiv de a avea mai puține griji în viață, folosesc fel de fel de mijloace, unele dintre cele mai condamnabile și mai grele păcate din punct de vedere religios, pentru a întrerupe nașterea copiilor. Fiecare copil vine de la Dumnezeu, cu vocația și cu rostul lui în viață. Nici unul dintre noi și nici chiar părinții n-au dreptul de a hotări asupra îndatoririi sfinte a mamei de a naște fii. Și nu părinții singuri sunt cei care trebuie să se îngrijească de existența și viața copiilor cum vor trăi, cum își vor croi un drum în societate, ci Dumnezeu este cel care poartă de grijă tuturor. Dumnezeu a făcut cerul și pământul și pe om ca pe o coroană a creației Sale.

Este un mare păcat pentru acele mame care întrerup sarcina, mare păcat pentru părinții care nu îngrijesc de copii, mare păcat pentru cei ce îi abandonează. Nici necuvântătoarele nu fac așa ceva, ci au instinctul matern foarte dezvoltat. Privindu-i și afară, la primire, și aici, ascultându-le cântările, iată ce flori avem în fața noastră! Cât de frumos învață, cât de frumos cresc în înțelepciune, când sunt educați, când aud acasă învățături și exemple frumoase. Familia, părinții înțeleg ceea ce ei învață la școală sau la biserică. Avem profesori de religie în toate școlile primare. Se învață și rugăciuni, se învață și rânduielile bisericești și iau lecții de învățătură morală, de credință în Dumnezeu și de iubire a semenilor. Avem rezultate frumoase, încât copiii sunt cei care vin acasă și-i învață acum pe părinții lor rugăciuni sau rânduielile bisericești, să aibă icoană în casă la răsărit, să aibă sînta cruce ca armă împotriva diavolului.

Îată pentru ce, iubiți credincioși și credincioase, trebuie să ne gândim că darul lui Dumnezeu se revarsă în fiecare familie și prin copii. Dar și familia are datoria să dăruiască lui Dumnezeu ceea ce I se cuvine Lui: continuarea vieții omenești. Dumnezeu a binecuvântat prima familie (Facerea I, 28—29). Fiul Său a binecuvântat tânăra familie la Căna Galileii (Ioan 2, 1—11), iar Biserica îi binecuvintează la cununie pe tineri cu rodul pruncilor.

Felicit din toată inima pe domnii profesori, pe doamnele profesoare, pentru devotamentul cu care-i învață pe copii credința și toate celelalte cunoștințe. Este lucrul cel mai sfânt, cel mai mare, pentru că în viață, oricât de mare ar ajunge cineva, dacă pierde credința în Dumnezeu se prăbușește, nu mai este bun de nimic. Credința dă valoare vieții, dă valoare științei, dă valoare tuturor cunoștințelor, talentelor, științei și tehnicii cu care este înzestrat omul. Să nu vă lipsească, dragii mei, rugăciunea — seara, dimineața și în tot timpul și locul. Să nu roștiți cuvinte jignitoare unii față de alții. E mare păcat! Evitați să smintiți copiii cu trivialități. Să nu audă copilașul pe tata sau pe mama epostrofându-se reciproc, vorbind între ei ceea ce nu se cuvine și de dușmănie a semenilor. Copilul înregistrează totul, mai bine decât microfoanele acestea cu care suntem întâmpinați peste tot. Copilașii rețin mai bine și prind totul: cum ne închinăm, cum ne primim unii pe alții și cum ne adresăm unii altora. Când în familie este înțelegere și pace, copilul crește și se dezvoltă în această atmosferă armonioasă.

Vă mulțumim foarte mult, domnilor profesori și iubiți elevi, și să țineți minte că v-ați întâlnit astăzi cu mine, cu Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române și cu Mitropolitul Bisericii Ortodoxe din Finlanda. La școală să vă uitați pe hartă și să vedeți unde se află Finlanda. Veți înțelege cât de departe este această țară, tocmai la nord; acolo se trăiește greu, puține zile din an sunt calde ca la noi, puține, foarte puține, pentru că este aproape de polul nord. Când am vizitat această țară, înalt Prea Sfințitul Ioan, pe atunci episcop de Helsinki, m-a invitat să slujesc și să vizitez parohii, școli, spitale și cămine de bătrâni, aflate în grija Bisericii. Credincioșii trăiesc în condiții grele și în condiții și mai grele păstrează ortodoxia, credința noastră; deși puțini, ei sunt atașați de Biserică.

Și astfel, deși Biserica din Finlanda este cu credincioși puțini, înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan ne-a dăruit două mii de dolari drept ajutor pentru copiii orfani. Ca simbol, jertfa aceasta este mare. Vă mulțumim mult pentru primire și pentru flori, pentru pâinea și pentru sarea cu care ne-ați întâmpinat. Acestea sunt simbolul existenței și unității noastre sufletești. Florile sunt simbolul curățeniei, simbolul credinței curate, a frumuseții lui Dumnezeu. Ceea ce împlinim pe pă-

mânt, trebuie să fie atrăgător și îmbălsămat ca și florile. Cu florile virtuților să împodobim Biserica Mântuitorului nostru Iisus Hristos: viața, credința, bunătatea noastră. De la flori învățăm că totul este trecător ca și tinerețea și averea, însă Biserica rămâne veșnică. Sfântul Apostol Pavel, în epistola sa adresată credincioșilor din Filipi, laudându-i pentru statornicia lor în credință, le spune: «De aceea, prea iubiți și mult doriții mei frați, voi sunteți bucuria și cununa mea» (Filip. 4, 1). Am putea și noi să spunem, gândindu-ne că la catedrala din Ploiești, ne-au întâmpinat, ca și aici, foarte mulți copii, tineri și credincioși, că sunteți, iubiți credincioși, coroana apostoliei noastre. Credincioșii, credincioasele, preoțimea, monahii, monahiile sunt coroană, sunt flori alese ale Bisericii noastre. Și ei ne ajută în toate strădanile Bisericii, ne inspiră curaj și tărie în depășirea unor obstacole, în predarea religiei în școlile publice, în construirea de noi biserici și mănăstiri, în ajutoarea săracilor, orfanilor și în împlinirea multor altor forme filantropice. Ne bucurăm că mâine, noua biserică din Boldești, adevărată jertfă a preotului și credincioșilor din această parohie, o vom sfinți, o vom îmbrăca în lumina nouă a harului dumnezeiesc. Și această lucrare trebuie să fie cu atât mai prețuită cu cât a fost realizată în timpul dictaturii comuniste. Când sunteți măhniiți, când necazurile năvălesc din cauza sărăciei și a îndepărtării de voia lui Dumnezeu, atunci îndreptați-vă pașii și gândurile către Mântuitorul Hristos, care de bună voie a suferit răstignire și moarte pentru mântuirea noastră și a lumii. Să ne gândim că înaintașii — părinții și strămoșii noștri — n-au trăit numai în confort și indestulare, ci și ei au suferit la rândul lor. Și poate mai mult decât noi, fiind obidiți sub stăpâniri străine, secole de-a rândul. Dar nu s-au lăsat doborâți de greutate, nu s-au dat învinși de păcate pentru că, oricât de mare păcătos ar fi cineva nu trebuie să cadă în deznădejde, ci trebuie să-și mărturisească păcatele și să intre în bucuria Domnului.

Ați auzit în noaptea Învierii cuvântul Sfântului Ioan Gură de Aur, cât de frumos cheamă acest Sfânt Părinte credincioșii: «Veniți la ospățul credinței, adică la Sfânta Împărtășanie, veniți și cei care ați lucrat din ceasul al nouălea ca și cei ce ați venit în ceasul al doisprezecelea și cei ce ați postit și cei ce nu ați putut posti». Această chemare rămâne mereu actuală în viața noastră creștină. Omul însă trebuie să lupte cu păcatul. El dispune de o tărie extraordinară, tăria sufletului și a credinței. Nu trebuie să se descurajeze oricât de păcătos ar fi. Biserica are în tezaurul ei de învățătură și de dreptare căi și pilde de pocăință. Biserica, în același timp, nu poate admite legiferarea răului, viciului, păcatului contra firii, cum se încearcă în Parlament să se admită ca

normal ceea ce este anormal. Biserica nu-l condamnă pe cel păcătos, nu-l judecă, deoarece judecata aparține lui Hristos. Biserica are îndatorirea să educe, să aducă pe calea credinței, pe calea cea dreaptă spre mântuirea sufletului.

Ați auzit Sfânta Evanghelie de la denia din Joia Mare, când unul dintre cei doi tâlhari, răstigniți de-o parte și de alta a Mântuitorului, îl ruga: «Pomenește-mă, Doamne, când vei veni întru împărăția Ta!» (Luca 23, 42). Și Domnul Hristos nu i-a mai cerut alte mărturii asupra sincerității sale de pocăință și iertare, ci i-a răspuns: «Astăzi vei fi cu Mine în rai».

Tălmăcind acest act de pocăință în ultima clipă a vieții, Sfântul Ioan Gură de Aur, conchide: «Vedeți tâlharul acesta, care a rămas tâlhar până în ultima clipă, L-a tâlhărit și pe Hristos. A furat raiul pentru că s-a pocăit, pentru că a recunoscut că este păcătos și pentru că s-a rugat cu convingere: «Doamne, pomenește-mă, când vei veni întru împărăția Ta!».

Iată o rugăciune foarte scurtă: «Doamne miluiește», «Doamne ajută să Te avem în gând și în inimă». Rostindu-le, ne izbăvim de necaz, de ură, de pornirea spre rău. Diavolul îl ispitește permanent pe om și pe tineri, mai ales cu nebănuite atracții spre păcat, dar dacă ei sunt înarmați cu credință și cu rugăciune, scapă de toate aceste rele.

Iubiți credincioși, copii, doamnelor și domnilor profesori, ne-ați făcut o mare bucurie că ați arătat oaspeților noștri din îndepărtata Finlandă, de la nord, nu numai căldura sufletelor și a frumuseților de primăvară, ci și dragostea pentru Biserică și pentru mănăstire. Dumnezeu să vă binecuvinteze cu sănătate, cu pace și cu răbdare. Am putea spune că aici, iubiții mei, în mănăstirea Zamfira, suntem slujitori ai altarului, credincioșii împreună cu soborul maicilor și mărturisim pe Hristos ca Domnul și Stăpânul vieții noastre și al lumii, izvorul vieții și izvorul luminii. Suntem chemați parcă de acești copii-elevi, pe care Hristos îi caută neîncetat, îi iubește și îi cheamă la Sine. Avem impresia că ei ne-au adunat pentru ca noi să ne cunoaștem mai bine, pentru ca noi să adâncim mai mult îndatoririle noastre legate de slujirea lor, a acestor ființe dornice de lumina și adevărul vieții.

În vremurile acestea atât de grele pentru omenire și pentru viața societății noastre românești, fapta de ajutorare, de mângâiere creștină, de iubire creștină și de ușurare a vieții, a acelor ce nu au adăpost, înseamnă foarte mult și credem că această instituție mondială, Consiliul Ecumenic al Bisericilor, cu sectoarele lui de întraajutorare își găsește o împlinire deosebit de importantă. Salutăm din inimă activitatea de ajutorare și exprim reprezentantului Consiliului Ecumenic al Bisericilor

prezent aici, părintelui finlandez Matty Sydoroff, mulțumiri din partea Bisericii Ortodoxe Române și toată prețuirea noastră pentru această muncă desfășurată și înțelegem să sprijinim mai departe opera de binefacere, până când Dumnezeu ne va ajuta ca instituțiile care iau naștere acum, prin ajutorul celorlalte Biserici din afară, prin Consiliul Ecumenic al Bisericilor să rodească.

Mulțumesc Înalt Prea Sfințitului Ioan, Arhiepiscopul Kareliei și a toată Finlanda, pentru cuvântul său de învățătură și pentru ajutorul acordat pentru tipărirea celei de-a doua ediții a manualelor de religie pentru primii trei ani. Este rodul dragostei sale pentru copiii-elevi care ne-au făcut o mare surpriză, primindu-ne cu dragostea și gingășia proprii nevinovăției lor. Glasurile, cuvintele, florile și bucuria de pe fețele lor și ale profesoarelor și profesorilor au însemnat pentru noi balsamul cel ce nu se va uita niciodată. Această emoționantă trăire, această comuniune sufletească între ei, muguri Bisericii secolului douăzeci și unu, și între noi, slujitorii și credincioșii din zbuciumatul secol ajuns la sfârșitul său, reprezentanți a două Biserici Ortodoxe surori — România și Finlanda —, această frescă a vieții noastre bisericești realizată de ei, aici, în mănăstirea Zamfira, iubită de talentatul pictor Grigorescu la vârsta apropiată de cea a școlarilor prezenți, toate acestea dau zilei de astăzi și sfântului lăcaș monahal dimensiunea cea veșnică a Ortodoxiei românești, ca «piatra din capul unghiului» pe bolta creștinătății contemporane. Să mulțumim cu smerenie Prea Sfintei Treimi pentru bucuria de la această vecernie și să rugăm ca Maica Domnului și toți sfinții să mijlocească pentru noi și în această viață și în cea viitoare».

În numele soborului mănăstirii și al tuturor celor de față, P. Cuv. Gabriel Stoica, duhovnicul obștii, a rostit un scurt cuvânt de mulțumire pentru popasul făcut la acest slănt așezământ, după care Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a adăugat următoarele cuvinte :

«Biserica a reușit să reintroducă religia în școală, asistența religioasă în spitale, în orfelinate, în penitenciare și se pregătește pentru prezența în armată, în spiritul acesta nou de libertate, care este înțeles câteodată anarhic și în care omenirea suferă foarte mult. Sunt atâtea semeni ai noștri rămași astăzi fără asistența zilnică, îndeosebi copiii orfani, dar și vârstnici deopotrivă, și care îl așteaptă pe Hristos să le aducă o rază de mângâiere prin noi, slujitorii Lui, o rază de mângâiere venită prin Consiliul Ecumenic al Bisericilor sau prin UNICEF și, mai ales, adusă de parohii, căci Mântuitorul Hristos vine și acum și mângâie pe toți cei care îl așteaptă și suferă din diferite pricini, acum când lumea se crede mai civilizată ca oricând.

Acea categorie de oameni pe care Mântuitorul Hristos o ia drept criteriu al faptelor bune, de legătură și cunoaștere a voii lui Dumnezeu, de răsplată în viața viitoare, adică semenii din închisori, cei însetați, cei bolnavi, în general toți suferinzii au nevoie de ajutorul nostru, așa cum ne apare Mântuitorul Hristos în Evanghelia Sa, mai ales în pericopa din *Duminica Înfricoșatei Judecăți* (Matei 25, 31—46), unde vorbește despre judecata Sa viitoare, pe care o va face după faptele noastre cele bune: «Atunci va zice Împăratul celor de-a dreapta Lui: Veniți, binecuvântații Tatălui Meu și moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine» (Matei 25, 34—36).

La noi în țară, din nefericire, printre primele țări cu cei mai mulți orfani, cu foarte mulți copii bolnavi sau abandonati, cu foarte multe cazuri când mamele își omoară propriul copil îndată după conceperea lui, faptă pe care învățătura noastră creștină o consideră ca un mare păcat înaintea lui Dumnezeu, Biserica are o chemare deosebită și o mare responsabilitate în slujirea ei. Bisericile noastre, prin aceste două dimensiuni ale slujirii creștine la fel de importante: slujirea acestei lumi neajutorate și, în același timp, ne cheamă în numele Lui, în numele acestor chipuri care sunt chipurile lui Hristos.

Și am putea spune că aici suntem adunați reprezentanții Bisericilor din România, a celor ce mărturisim pe Hristos ca Domnul și Stăpânul vieții noastre și al lumii, izvorul vieții și al luminii, suntem adunați de acei oropsiți ai soartei, pe care Hristos îi caută neîncetat. Aceștia ne-au adunat pentru ca noi să ne cunoaștem mai bine, să adâncim mai mult îndatoririle noastre legate de slujirea lor, a acestor ființe suferinde și, desigur, a lumii în general și care e de datoria noastră a cunoaște această solidaritate mântuitoare, nu numai cu acest prilej, ci și mai departe cu alte ocazii. De aceea, ne arătăm aici toată recunoștința noastră, a Bisericii Ortodoxe Române, tuturor acelor care s-au bucurat până acum de sprijinul venit prin Consiliul Ecumenic al Bisericilor sau prin UNICEF, prin instituția creată aici în țara noastră, numită AIDROM, Ajutor pentru România.

Și în vremurile acestea atât de grele pentru omenire și pentru viața societății noastre românești, fapta aceasta de mângâiere creștină, de iubire creștină și de ușurare a vieții acelor care nu au nici un fel de adăpost, înseamnă foarte mult acum și credem că această instituție mondială, Consiliul Ecumenic al Bisericilor, cu sectoarele lui de

intrajutorare își găsește o împlinire deosebit de importantă cu acest prilej.

Ajutorarea semenilor aflați în suferință este una din împlinirile unei astfel de instituții mondiale, cum este Consiliul Ecumenic al Bisericilor. Salutăm din inimă această activitate și exprim încă o dată reprezentanților Consiliului Ecumenic al Bisericilor prezenți aici, părintelui ortodox din Finlanda, Matty Sydoroff, care este reprezentantul permanent aici la noi, în România, alese mulțumiri din partea Bisericii Ortodoxe Române, și toată prețuirea noastră pentru munca pe care a desfășurat-o până acum și în același timp, înțelegem să sprijinim mai departe această operă de binefacere, până când Dumnezeu ne va ajuta ca instituțiile care iau naștere acum prin ajutorul celorlalte Biserici din afară, prin Consiliul Ecumenic al Bisericilor, să le păstrăm mai departe și totodată să colaborăm mai strâns, Bisericile în primul rând, cele care facem parte din Consiliul Ecumenic al Bisericilor; să ne refacem pe temelii noi acum activitatea noastră în slujirea lumii, în slujirea credincioșilor noștri spre scopul final care este cunoașterea lui Dumnezeu spre dobândirea mântuirii la care suntem cu toții chemați și la care trebuie să depunem eforturi personale. Chiar dacă aparținem acum diferitelor Biserici creștine, trebuie să ne străduim să găsim căile spre comuniunea creștină, spre slujirea Evangheliei, spre slujirea lui Hristos, Domnul nostru, până când Mântuitorul nostru, al tuturor, va dobândi dreptul Său cel întreg, în fiecare dintre credincioși, în fiecare din cei care se numără cu numele de creștin.

Dumnezeu să binecuvânteze întâlnirea și lucrarea noastră și să ne ajute ca pe mai departe să fim folositori lumii și credincioșilor noștri.

Duminică, 22 mai 1994, a avut loc slujba de târnosire a noului biserici din orașul Boldești, județul Prahova. Slujba a fost săvârșită de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și de Î.P.S. Arhiepiscop Ioan al Kareliei și al întregii Finlande, înconjuțați de Prea Sfințitul Episcop Nifon al Sloboziei și Călărașilor, de preoții finlandezi Arto Leskinen și Matty Sidoroff, de diaconul finlandez Jyrky Ojapello, preotul Marcel Manole, secretarul Arhiepiscopiei Bucureștilor, de preoți din protoieria Văleni, diaconi. Au participat numeroși preoți și credincioși din împrejurimi.

În cadrul Sfintei Liturghii, după citirea Sfintei Evanghelii, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a adresat un prim-cuvânt miilor de credincioși prezenți, cât și ascultătorilor din întreaga țară, slujba fiind transmisă, în direct, și la Radio-București :

«Prin voia lui Dumnezeu, prin pogorârea Duhului Sfânt s-a săvârșit astăzi sfințirea acestei mărețe biserici, o adevărată catedrală a orașului Boldești, din protoieria Vălenii de Munte. Ea se adaugă numeroaselor
B.O.R. — 6

mănăstiri și biserici care în această parte de țară străjuiesc sufletul neamului nostru românesc. Cu turlele lor înălțate spre azurul cerului și așezate aici în preajma munților care fac legătura cu Transilvania, mănăstirile și bisericile acestea, zidite cu râvnă deosebită de credincioși, în această zonă a Vălenilor de Munte, poartă și mesajul legăturii de socol între românii de o parte și de alta a Carpaților.

Începând cu mănăstirea Cheia, din sec. XV—XVI, cu mănăstirea Suzana, apoi cu diferite biserici frumoase, ca și aceasta din Boldești, toate aceste sfinte lăcașuri transmit mesajul dumnezeiesc și ne aduc dorul, ne aduc oful fraților din Transilvania, pământ românesc de unde au venit pe aceste locuri mulți români în timpul persecuțiilor habsburgice, pentru mărturisirea credinței lor ortodoxe și s-au așezat pentru totdeauna în aceste părți, împreună cu frații lor de neam și de credință. Toți acești credincioși, prezenți azi la sfințirea noului altar de jertfă mântuitoare, trăiesc acum împlinirea dorului de comuniune sfântă cu sfinții și cu strămoșii de pretutindeni. Credincioșii din această parohie călăuziți de vrednicul lor preot, părintele Părvu Octavian, au pus temelile noului altar cu ani înainte și au participat la zidirea bisericii, de la primele lucrări până azi, la sfințirea noului lăcaș, așa cum o vor face și în continuare, din tată în fiu.

Miile de credincioși aflați în jurul acestei catedrale au venit stăpâniți, fiecare din ei, de recunoștință față de Dumnezeu, dar și de unele frământări, întrebări asupra rostului credinței în viață. Nu știm dacă noi, slujitorii Bisericii, vom fi în stare să răspundem la toate dorințele lor, la rugăciunile lor fierbinți pentru a ne folosi din bucuria acestei zile.

Iubiți frați, cutezăm a mărturisi cu smerenie că Duhul Sfânt, Duhul Înțelepciunii, al păcii, al sfințeniei, care s-a revărsat în aceste clipe aici, în noul lăcaș din Boldești, ne sfințește și pe noi, slujitorii altarelor, ne aduce și nouă în inimi darul și râvna de a sluji credincioșii după voia Mântuitorului Hristos. În acest simțământ de iubire vă comunicăm și vă mărturisim bucuria noastră tainică, din bucuria dumneavoastră celor prezenți. În aceste clipe slujim cu icoane noi, în privirea mângâietoare a sfinților din catapeteasmă, măiestrit lucrată, ne unim tainic cu ceilalți sfinți din fresca zidurilor, sorbim apa cea vie din identitatea lor harică, din credința lor bogată și statornică pe care numai ei ne-o pot dărui, precum au mărturisit-o pe pământ personal ca pe o ofrandă vie a sufletului lor.

Această comuniune este de altfel una din multele frumuseți ale Ortodoxiei noastre. Rostim, de aceea, împreună cu Sfântul Apostol Pavel: «Binecuvântat fie Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus

Hristos, Cel ce întru Hristos ne-a binecuvântat pe noi, în cereștile locașuri cu toată binecuvântarea duhovnicească» (Efes. 1, 3). Afluența credincioșilor la sfințirea de biserici, la sărbătoarea învierii Domnului, la hramurile bisericilor și mănăstirilor, mai neobișnuită decât în duminici și sărbătorile de peste săptămână, când ei vin obișnuit la sfânta biserică, ne arată azi cât de bogat este sufletul românesc. Mulțimile de credincioși ne aduc și ne-au adus în clipele acestea bucuria lor, ne-au adus din bogăția lor sufletească cu care ne-au întâmpinat astăzi, în frunte cu copilașii lor, cu mulțimea de flori, într-un moment atât de emoționant, pentru mine și pentru cei care mă însoțesc, încât am văcut aievea pe Insuși Mântuitorul Iisus Hristos, Credincioșii, credincioasele, dar mai cu seamă acești copilași cu sufletele și inimile lor curate, de patru ani de zile urmează orele de religie în școli, L-au văzut pe El. Li întâlnim ca și astăzi atenți, ordonați, siguri pe ei și zeloși să participe la asemenea momente, adevărind astfel, prin râvna și dorința lor vie, că îl întâmpină pe Insuși Iisus Hristos sau pe Sfinții Săi Apostoli.

Taina Ortodoxiei noastre, iubiți credincioși și credincioase, aceasta este: misterul liturgic fără de care nu se poate viață creștină, nu se poate vorbi de un urcuș spre învierea cea de obște, decât prin Biserică, prin care și de la care primim iertarea și Sfânta Împărtășanie. Cât de frumos propovăduiesc și mărturisesc credincioșii și credincioasele noastre, împreună cu copilașii lor, această taină a participării lor la sfintele slujbe ale Bisericii și în chip deosebit la Sfânta Liturghie unde toți credincioșii mărturisesc unitatea de credință ortodoxă! Ce frumos mărturisesc ei și ce pildă vie dau ei altor creștini și chiar slujitorilor stăinței și scrisului, care încă nu cunosc binefacerile mântuitoare ale Bisericii.

Această mulțime imensă de credincioși, veniți azi la această sfântă slujbă, ca și neastâmpărul lor este, în realitate, acea imbulzență de pe timpul când Mântuitorul Iisus Hristos intra în Ierusalim, precum și dorința de a se atinge de veșmintele Sale. Este aceeași dorință a credincioșilor de azi de a se atinge de veșmintele și de icoanele sfințite acum, care tâlmăcește în același timp evlavia credincioșilor, asemenea celor ce doreau să se atingă de veșmintele Mântuitorului Hristos și mulți dintre ei se tămăduiau de suferințele lor.

În Biserică, așadar, îl aflăm pe Iisus și credința cea adevărată. Aici, împreună, mărturisim și ne închinăm Prea Sfintei Treimi: Tatălui și Fiului și Duhului Sfânt. Mai cu seamă acum și la acest altar sfințit în sobor de ierarhi cu Înalt Prea Sfințitul Ioan al Kareliei și a toată Finlanda, cu cei trei distinși însoțitori ai săi, veniți din îndepărtata țară

a zecilor de mii de lacuri. Parcă fiecare dintre credincioși ar dori să primească în inimă, în chivotul credinței lor, în cugetul și în amintirea lor, chipul ierarhului ortodox din Finlanda, unde Ortodoxia se păstrează neștirbită, apostolică, patristică, universală, așa cum ne-au lăsat-o cele șapte sinoade ecumenice. Ne-am legat sufletește și aici, în acest sfânt lăcaș, unde ne-am îmbrățișat în Domnul în fața sfintei mese și a credincioșilor, în lacrimile lor de bucurie și ne-am rugat pentru istoricul, credinciosul și distinsul fiu al Bisericii Ortodoxe, Nicolae Iorga, cel care și-a legat numele și de Vălenii de Munte. Ne-am rugat două Biserici, aducând fiecare jertfa sa neprețuită, jertfa cuvântătoare pentru Ortodoxia întreagă, pentru pacea lumii, pentru apropierea popoarelor Europei de Dumnezeu, pentru îndepărtarea războaielor, pentru încetarea vărsărilor de sânge în atâtea părți ale pământului, din nefericire, încercat și astăzi de aprige suferințe. Am înălțat rugăciuni pentru frații noștri din Basarabia, din Bucovina, din ținutul Herței. L-am pomenit și pe acel nestrămutat mărturisitor, Ilie Ilașcu, întemnițat la Tiraspol alături de ceilalți frați români. Suntem încredințați că în aceste clipe sufletul lor tresare într-un chip tainic în nădejdea izbăvirii și a revederii familiei și a copiilor lor. Facem astăzi, iubiții mei, amintire de legăturile trainice existente între Finlanda și România, între Bisericile celor două țări, între Biserica Ortodoxă și celelalte Biserici purtând la fel suferințele din trecut, purtând și nedreptățile de astăzi ale istoriei care s-au abătut și asupra Finlandei și asupra României. Dar vestim cu curaj, vestim cu încredere și tărie pe Hristos cel înviat, pe Hristos cel care a biruit moartea, pe Hristos care ne este nouă pildă de urmat și care ne învață mereu, deci și astăzi, să fim buni, să fim credincioși, învață și îndeamnă mamele să fie vrednice creștine, să nu păcătuiască pierzând pruncii care au prins viață în măruntaiele lor. Cu cât popoarele lumii vor păși cu mai mult curaj, cu mai multă hotărâre pe drumul Sfintei Evanghelii, pe drumul Mântuitorului Hristos, cu atât neînțelegerile și suferințele omenirii se vor dezlega în duhul adevărului și al iubirii lăsată de Iisus drept cale de urmat.

Sunt bucuroși, iubiți credincioși și credincioase, că ne-a învrednicit Dumnezeu ca să-l avem în mijlocul nostru la această sfințire de biserică pe înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan al Finlandei. Credincioșii de aici au dorit de multă vreme să vin în mijlocul lor. Mi-au condiționat sfințirea bisericii de prezența mea și Dumnezeu mi-a ajutat. Îi mulțumesc din adâncul sufletului pentru toate câte mi-a dăruit în această viață.

Dar Dumnezeu și-a arătat bunătatea Sa față de noi, față de Dvs., credincioșii de aici, față de preoțime, că am venit la sfințire nu numai

eu, ci am venit însoțit și de Înalt Prea Sfințitul Ioan al Finlandei, Prea Sfințitul Episcop Nifon al Sloboziei și Călărașilor, titularul celei mai tinere episcopii a Bisericii noastre.

Începem Sfânta Liturghie și vă rog să ascultați cu liniște, cu răbdare, cu înțelepciunea dvs. dintotdeauna. Rugați pe Dumnezeu pentru că aveți trecere în fața Lui; să se roage tinerii și copilașii, care sunt ca și îngerii, pentru pacea lumii, pentru mântuirea noastră, pentru încetarea urii, pentru a fi mai buni și iertători în viața cea de toate zilele. Să ne ajute Dumnezeu să nu cădem în multe curse întinse sub diferite forme credincioșilor de către așa numiții «evangelisti», predicatori și alți «lupi» îmbrăcați în piei de oi. Se organizează adunări numite «creștine», dar dezbinătoare de credință. Cel care dezbină credința sau unitatea nu poate fi decât slujitorul răului, al lui Satana.

Biserica, potrivit învățăturii Mântuitorului Hristos, cheamă la unitate. La dezbinare lucrează cei ce se intitulează «evangelisti», veniți de dincolo de Ocean, sau din alte țări sub falsă misiune de evanghelizare. Or, poporul român trăiește Evanghelia predicată strămoșilor noștri daco-romani de Sfântul Apostol Andrei. Pe pământul nostru străbun, Evanghelia a rodit de două mii de ani, sfinți, martiri, precum cei de la mănăstirea Căcoșu. Domnitorii noștri ca Mihai Viteazul, Ștefan cel Mare, Constantin Brâncoveanu și mulți alții au înfăptuit opere sfinte și au apărut credința cu prețul vieții lor. Așadar, Evanghelia a odrăslit la noi roade îmbelșugate.

Dumnezeu să ne ajute, Dumnezeu să ne dea putere, Dumnezeu să ne facă să plecăm de aici astăzi cu sfințirea care s-a revărsat peste noi toți.

Hristos a înviat ! Hristos a înviat ! Hristos a înviat ! ».

La sfârșitul Sfintei Liturghii a avut loc o scurtă ceremonie în cadrul căreia i s-a acordat preotului paroh Octavian Părvu vrednicia de iconom stavrofor și crucea patriarhală pentru râvnă, tenacitatea și hărnicia sa, după care, părintele Octavian Părvu a prezentat, într-un scurt cuvânt, situația acestei biserici, neajunsurile întâmpinate, munca susținută a consilierilor și a credincioșilor în frunte cu preotul paroh și bucuria împlinirii în această sfântă zi, prin sfințirea sfântului locaș, într-un cadru atât de solemn.

Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan a rostit, apoi, următoarea cuvântare :

«Este o mare bucurie pentru mine și pentru întreaga delegație a Bisericii din Finlanda, ca să fiu astăzi aici împreună cu Dumneavoastră. Este, într-adevăr, o mare sărbătoare astăzi. Măreția nu este însă singurul lucru important.

Ceea ce este foarte important pentru noi constă în această mărturie, în această dovadă a vieții, și speranța pentru viitor. Faptul că ați reușit să reconstruiți biserica, dovedește credința Dvs. în Biserică. Înseamnă dragostea Dvs. pentru Biserică și de asemenea credința Dvs. nestrămutată în viitorul Sfintei Biserici Ortodoxe pe aceste meleaguri. Iar faptul că mulți credincioși ați venit astăzi la sfințire este un semn al vieții și nădejdii în viitor.

De aceea târnosirea Bisericii și Sfânta Liturghie în care ne-am rugat cu toții este, într-adevăr, un semn al speranței și al puterii Bisericii. Pentru toate aceste motive în numele meu personal și al delegației care mă însoțește, doresc să mulțumesc Prea Fericitului Patriarh Teoctist al României, îi mulțumim pentru ocazia ce ne-a oferit ca să venim astăzi aici. Dar vă mulțumim și Dvs. tuturor, credincioși ai lui Dumnezeu, pentru o prezență vie în această parte a României.

Prezența Dvs. în număr așa de mare, alături de cler, de preoți, într-adevăr, a făcut ca ziua de astăzi să fie măreață!

Vă aduc salutul frătesc și creștinesc din partea credincioșilor ortodocși din Finlanda și vă rugăm să înălțați rugăciuni la Bunul Dumnezeu pentru noi.

Prea Fericirea Voastră, iubite frate în Hristos, iubiți frați în Hristos, Dumnezeu să vă binecuvinteze și să fie cu voi întotdeauna!

Ținând seama de faptul că orașul Boldești-Scăeni, ca și localitățile din împrejurimi, sunt agresate de prozelitismul sectar, mai ales în climatul de libertate de după decembrie 1989, iar la Sfânta Liturghie erau prezenți numeroși credincioși, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a rostit un nou cuvânt misionar-pastoral :

«Sunt deosebit de bucuros că astăzi am avut acest minunat prilej să sfințim noua biserică și să slujim împreună cu Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop al Finlandei — Ioan. Prezența dumneavoastră și prezența Înalt Prea Sfințitului Ioan, cu delegația sa, ne-a umplut inima de bucurie duhovnicească. Am venit aici cu multă dragoste.

Sfânta noastră Biserică trece încă prin greutăți din cauza crizei materiale și morale. Prilejul sfințirii unei biserici cum este aceasta de la Boldești, ne revarsă în suflele mulțumire și odihnă sufletească.

Dacă ați văzut vreun film sau vreun tablou cu marea involburată în timp de uragan cu un vapor pe valurile ei furtunoase, în acest fel apare Biserica în lume. Păstrarea credinței niciodată nu presupune o stare confortabilă pentru cel care s-a afirmat credincios și devotat Bisericii. Credința s-a păstrat cu eforturi, de multe ori l-a făcut pe om nu numai să sufere, dar să-și piardă și viața pentru credință, cum au fost Sfântul Voievod Constantin Brâncoveanu și fiii săi.

De aceea, în toată istoria ei, Biserica nu a avut niciodată confort, fiind ca și viața Domnului nostru Iisus Hristos, Care a avut puține zile ca să se bucure cu ucenicii și cu cei ce credeau în El. Când vedeau, El

și cu Apostolii, atâta suferință, atâția suferinzi, numai lacrimi la cei sărmani, la cei neputincioși care veneau să fie vindecați, nu puteau rămâne indiferenți la semenii lor. Nu putea Mântuitorul Hristos, ca Fiul al Omului să nu împărtășească suferința nevăzătorilor, sau a celor cuprinși de boli foarte grele, a părinților, a mamelor, de aceea Biserica și noi cei care «luăm Crucea lui Hristos» și vrem să-L urmăm, întâmpinăm în viață multe greutăți, dar pe care nu le putem trece decât cu ajutorul Său.

Și greutățile vin mai întâi de la noi înșine, de la puțină noastră credință. Într-o anumită împrejurare, Mântuitorul Hristos se adresează apostolului Petru spunându-i: «Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?» (Matei, 14, 31).

Vedeți, iubiți credincioși, noi, românii avem o istorie de 2000 de ani de viață creștină. Noi suntem botezați cu toții, avem mănăstiri, avem biserici. Iată, ne adunăm în număr mare la biserică, fapt care îi impresionează profund pe cei care ne vizitează. De aceea n-ar trebui să ne mai îndoim sau să fim slabi în credință. N-ar trebui să punem la târgulală credința, valorile credinței, valorile neamului nostru.

N-ar trebui să dăm crezare oricărui sectant, oricărui predicator care are gură mai bogată. Pentru că în Biserică după cum ați văzut și astăzi, nu oricine poate deschide cartea «Apostolul» sau «Evangelia» sau «Biblia», mai ales ca să o citească și să o tâlmăcească și celorlalți, precum fac acești sectanți.

Foarte dureros, iubiți credincioși, că mai avem frați de-ai noștri — și aici în zona Vălenilor de Munte —, credincioși ortodocși, români, din neam în neam ardeleni, deveniți acum sectanți. Sau în Transilvania, unde avem catolici sau greco-catolici. Este foarte dureros pentru toți! În schimb, pentru sfânta noastră Biserică, pentru Sfântul Sinod, pentru oaspeții noștri care, iată, vin de departe și când văd o asemenea adunare, precum cea de astăzi, parcă este Biserica întreagă, reprezentată de parohia de aici.

De aceea, este mai greu de înțeles, ca un creștin botezat, care beneficiază de atâtea și atâtea daruri ale Bisericii, să se mai întrebe asupra credinței și asupra valorii credinței noastre. Biserica, așa cum o vedem noi astăzi, așa trebuie să fie, iar întâlnirea noastră trebuie să ne întărească această nădejde, în unitatea de credință. Cel care divizează creștinii între noi nu poate fi altul decât diavolul.

Or, diavolul nu are ce căuta în casa unui creștin botezat «în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh», a unui creștin cuminecat, a unui creștin care trece prin baia spovedaniei, a mărturisirii de credință, a celui care are darurile Bisericii, toate la îndemâna lui. Ri-

serica, așa cum o vedem e atât de frumoasă în valori, o Biserică misionară, vie, care ne educă.

Cine nu vine la biserică, nu are de unde să cunoască credința și valorile ei. Credința adevărată, ca și bogatele ei valori, se cunosc numai venind la biserică, numai ascultând Sfânta Evanghelie, numai ascultând predica, numai dând copiii la școală să învețe religia pentru a afla frumoasele taine ale Bisericii și valoarea noastră în același timp. Căci, spune Sfântul Apostol Petru: «Iar voi sunteți seminție aleasă, preoție împărătească, neam sfânt, popor agonisit de Dumnezeu...» (II, 9).

Puține neamuri de pe pământ pot să-și asume acest cuvânt apostolic, că sunteți preoție sfântă, neam ales; românii fac parte din acest neam ales pentru că noi în istorie ne-am născut creștini ortodocși. Avem o creștinătate de aproape 2000 de ani, cu biserici, cu viață creștină aleasă și frumoasă

Când au apărut sectanții? Sau cei ce-și spun cu atâta aroganță «evangelisti»? Acum câteva decenii, la sfârșitul secolului trecut, baptiștii, adventiștii, ceilalți mai noi, iar acum cei care vin în valuri din Europa și America, ca să ne evanghelizeze pe noi, pe Dvs., credincioșii, adică. Cei care stați la o slujbă, cum spunea înalt Prea Sfințitul Ioan al Finlandei, nicăieri în lume nu vom găsi credincioși atât de buni, atât de statornici ca să stea așa de mulți, și deși în biserică și în picioare, ascultând slujba și cuvântul lui Dumnezeu.

Numai românii au această evlavie foarte adâncă și frumoasă. De aceea, să nu cădeți în cursa acestor falsificatori de Evanghelie, acestor predicatori, de oriunde ar veni ei. Am făcut apel și protest împotriva acestor metode la Ministerul Învățământului pentru a nu mai da autorizație să vină asemenea «mari evangheliști», «mari profesori», care să ne învețe pe noi cum se predică religia în școală. Sub această mască au venit la București, iar cei de la Ministerul Învățământului, crezând că vin cu metode, cum vin și în latura economică, de cultură sau militară, că vin oameni care ne aduc metode noi, le-au aprobat să țină o conferință de mai multe zile în Capitală. Și când colo, aceștia erau sectanți, necunoscuți la noi până acum, gânditori care sunt ateii, nicidecum creștini, cum își spun ei. Am făcut un protest foarte direct în numele Sfântului Sinod și al Bisericii noastre pe lângă Ministerul Învățământului. De aceea, folosesc împrejurarea pentru a mă adresa părintelui protopop, părintelui paroh de aici, ca nu cumva să scape vreun lup în staulul mieilor și, în același timp, fac apel către inspectorii de învățământ județean sau comunal, către autoritățile locale, că numai Biserica singură nu poate să întrețină și să păstreze puritatea națiunii noastre.

Trebuie ca toți factorii de cultură, dar pornind cu Biserica, cu credința în Dumnezeu, să lucreze în acest sens.

În zadar scriu neîncetat ziarele și se împart atâtea opinii deșarte, atâtea filosofii care de care mai de neînțeles. Dacă ei nu vin la biserică, nu-și pleacă fruntea și genunchii în fața lui Dumnezeu, în fața Maicii Domnului, nimic nu sporesc. Creăm doar confuzie. De aceea, apelul meu este și către autoritățile locale, către inspectorii de învățământ, către profesorii de la școli, de la licee, către părinți, care s-au arătat foarte deschiși cu o muncă mare pentru religie, pentru că primul an școlar a fost gratuit, benevol din partea preoților, fără nici un salariu.

Acum, într-adevăr, ei primesc ceva de la stat, prin Ministerul Învățământului, dar cu totul modest, sunt plătiți cu ora, deci o sumă mai mult simbolică. Vom ajunge să ne organizăm mai bine. Fiecare preot este pentru enoria sa, măsura lucrărilor în parohie, începând cu Sfânta Liturghie, cu rânduielile noastre bisericești, cu sfintele Taine sau cu sfintele ierurgii. Un preot trebuie să fie întotdeauna model, acum când lumea așteaptă atât de multe de la Biserică. Unii se întreabă în presă: «încotro Biserica»? Sau se întreabă: «Dar Biserica»? Ca și cum Biserica ar fi o instituție omenească, sau o identitate fizică, o concepție filosofică pe care s-o iei de aici și s-o pui dincolo, ca pe un oricare lucru.

Dar aceasta nu se poate, iubii mei! Biserica este aici, este văzută, unde i-au pus temelii strămoșii noștri. Mănăstirile de la Curtea de Argeș, de la Voroneș, toate ctitoriile lui Ștefan cel Mare și Sfânt, ca de altfel multe altele, sunt acolo, unde le-au fost puse temeliiile din vechime.

În Biserică se învață cuvântul lui Dumnezeu. Biserica este acolo unde a întemeiat-o Mântuitorul Hristos și unde au consolidat-o și au așezat-o Sfinții Părinți prin Sinodele lor. Acolo este și acolo rămâne Biserica. Cel care se întreabă, înseamnă că nu știe ce-i Biserica, nu știe unde este Biserica. Biserica nu se mută și nu se schimbă în învățătură după culoarea partidelor sau guvernelor sau celor care sunt vremelnic la putere.

Biserica este veșnică și nici porțile iadului nu o vor birui, cum ne-au arătat aceste patru decenii, pentru că Biserica a avut credincioși, pentru că a avut slujitori la altar. Biserica a rămas în slujba credinței, pentru că a avut mereu slujitori vrednici la altar; Biserica a rămas aceeași în ciuda comunismului ateu și militant care luptă împotriva religiei.

Biserica a rămas aceeași în deceniile de dictatură comunistă și atee, încât nici de la o altă adunare, iubii credincioși, din țara noastră, nu

s-a implorat puterea lui Dumnezeu, nu s-a proclamat puterea lui Dumnezeu și nu s-a spus mai cu tărie: «Tu ești Dumnezeul nostru în cer și pe pământ», decât numai în Biserică și numai de la amvonul ei.

Celelalte instituții au proclamat alți idoli și altceva decât pe Dumnezeu și credința în El.

De aici, de la amvon, ca și de la toate amvoanele Bisericii noastre, cu auzit credincioșii de-a lungul deceniilor chemarea: «Sus să avem înimile!». La celelalte adunări se strigă altfel. De aceea, cei care au frecventat atunci biserica, credincioșii care au ajutat la restaurarea mănăstirilor, bisericilor, aceia sunt și acum credincioși.

Ne bucurăm de prezența tinerilor, a copilașilor, mai ales. De aceea, depinde de Dvs. credința creștină și dăinuirea ei. Sunteți familii consolidate pe credința ortodoxă. În contextul de azi, trebuie consolidată familia. Soțul și soția trebuie să aibă o slujire în casă, în familie, încât soția să fie mângâierea soțului, și soțul mângâierea soției. Așa învață Sfinții Părinți. Pentru că aici noi suntem familia mare, în Biserică, dar acasă familia se completează cu copiii, cu rugăciunea, cu credința Mântuitorului Hristos, prin credință adevărată, statornică și trăire curată. Nu trebuie să lipsească din familie rugăciunea, nu trebuie să lipsească din viața oricărui credincios o rugăciune, fie aceasta cât de scurtă.

Omul se sălăbățește, dacă nu-l mai vede pe Dumnezeu în Treime, dacă nu se mai gândește la Dumnezeu, la Maica Domnului, la sfinții Săi, dacă nu meditează și la sfârșitul vieții sale. Nu suntem veșnici pe acest pământ. Viața pământească este scurtă, dar în viață trebuie să fim legați de rugăciune; rugăciunea ne ajută foarte mult, căci aduce bucuria în familie, aduce încrederea în familie, aduce apoi conștiința morală religioasă, care te ține în legătură cu Biserica și cu Sfintele Taine.

Mama care nu se spovedește un an de zile săvârșește un mare păcat, iar tatăl, la fel. De asemenea, în libertatea mare de azi, natalitatea noastră a scăzut îngrijorător. Libertatea este înțeleasă de mulți ca libertinaj. Se înmulțesc sectanții, se înmulțesc romii, se înmulțesc turcii, dar românii rămân în urmă.

Nu este normal, nu este după legea lui Dumnezeu, căci e un mare păcat pentru mama care săvârșește asemenea foptă, foarte greu de suportat și pentru părinți. Copiii sunt podoaba nu numai a părinților, ci și a Bisericii.

Brâncoveanu este sfânt și prin cei patru copii ai săi care au ajuns mucenici. Li s-a tăiat capul în fața tatălui lor ca să se lepede de credință. De aceea, aceasta este o foarte mare îndatorire a voastră, o îndatorire de căpetenie a familiei creștine, a familiei române. Fac un apel călduros

la părinți, la părinții duhovnici, fiecare preot fiind un duhovnic, să ia toți aminte că vor răspunde înaintea lui Dumnezeu. Nu se poate nimeni apropia de Sfintele Taine cu asemenea păcate. Mai sunt și celelalte păcate împotriva tineretului, care îi paște azi, de aceea păziți-vă copiii, creșteți-i în frica lui Dumnezeu, în respect pentru semenii, pentru țară, pentru neam, căci libertatea este frumoasă, dar libertatea prea mare nu aduce întotdeauna bine. Ne spune însuși Sfântul Apostol Pavel: «Căci nu fac binele pe care îl voiesc, ci răul pe care nu-l voiesc, pe acela îl săvârșesc» (Rom. 7, 19). Învățați-i să respecte principiile morale, pentru că din Europa și din lume ne vin, de multe ori, lucruri foarte vătămătoare de suflet.

Acele legi pentru care noi am făcut intervenție la Parlament și la Senat ca să nu se voteze ca lege cu cei care — vă amintiți din Biblie (Sodoma și Gomora) —, Dumnezeu i-a pedepsit cu foc și pucioasă, i-a prefăcut în stană de piatră. Este păcatul cel mai greu. Doamne ferește, să se întâmple în lumea noastră românească așa ceva, adică să se legeze un păcat condamnat de învățătura creștină. Păcatul există, suferința există, nu putem să le ignorăm. Dar Biserica are, în felurile ei mijloace pastorale, leacuri pentru fiecare suferință sau păcat.

În primul rând avem rugăciunea. În al doilea rând credința, în al treilea rând bunătatea, în al patrulea rând milostenia, în al cincilea rând Tainele Bisericii, în chip deosebit Spovedania care nu trebuie să lipsească din viața creștinului și, așa mai departe, avem o întreagă posibilitate, un șir duhovnicesc foarte frumos pentru tineri, pentru creștinii adulți sau vârstnici, pentru oamenii de artă, pentru iubitori de muzică, pentru creatori de opere literare. Cărui iubitor de muzică nu i-ar fi plăcut corul nostru de astăzi, corul care ne-a cântat așa de frumos?

Găsești asemenea cântări mai frumoase la adunările sectanților? Nu le găsec mai frumoase decât aici. De aceea, Biserica răspunde la toate dorințele omului în general și Ortodoxia este aceea care satisface omului și libertatea de gândire, și toate capacitățile și talentele sale.

De aceea, iubii mei, pentru a încheia acest cuvânt, care a abuzat de răbdarea și situația incomodă în care îl ascultați, aș vrea să mulțumesc părintelui paroh, părintelui protopop, mai cu deosebire Dvs., credincioșilor, consiliului și comitetului parohial din parohia aceasta, pentru această frumoasă operă care va trece veacurile, a unui nou sfânt lăcaș de rugăciune.

Fiecare dintre Dvs. sunteți semnat acum în culoarea, în cărămida, în zidurile acestei biserici. Să fiți liniștiți, să fiți întotdeauna cu nădejdea vie în Dumnezeu. Să mulțumim lui Dumnezeu că ne-a ajutat, să ne rugăm împreună, cu atâția preoți aici, cu atâția copii, cu atâția tineri!

Să fiți fericiți că Dumnezeu ne-a ascultat rugăciunea și fiecare dintre Dvs. puteți să împărtășiți celorlalți aceste gânduri frumoase din partea noastră.

Eu îl felicit pe părintele paroh Octavian Părvu pentru că în biserică, un cuvânt trebuie să fie faptă, pentru că citim în Sfânta Evanghelie de la Sfântul Evanghelist Ioan: «Cuvântul trup s-a făcut» (Ioan 1, 14).

Dacă rămânem numai la cuvinte, nu mai are valoare prezența noastră, de aceea, trecând și la fapte, eu îi acord părintelui paroh Octavian Părvu distincția aceasta, cea mai mare a Patriarhiei noastre, de purtător al Crucii Patriarhale. Această distincție bisericească este de la Prea Fericitul Patriarh Miron Cristea, Primul Patriarh al României și care se acordă în asemenea împrejurări, precum cele de astăzi, de la sfîntirea bisericii din Boldești-Prahova.

Eu cred că atunci când înaintașul meu, vrednicul de pomenire Patriarhul Justinian a fost aici, i s-a dat părintelui paroh din vremea aceea tot o asemenea distincție.

Să o poarte cu sănătate părintele Părvu până la adânci bătrâneți! Și dacă va mai zidi vreo biserică, îi vom mai da încă o distincție patriarhală! Vrednic este!».

A vorbit apoi, P. C. Pr. Ilie Vasile, protopopul protoleriei Văleni, care a mulțumit Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, Înalt Prea Sfințitului Ioan al Kareliei și Finlandei, celorlalți oaspeți pentru înălțătoarele momente pe care le-au prilejuit credincioșilor din această parte de țară, prin oficierea unei slujbe atât de înălțătoare. P. C. Sa a spus, între altele:

«Altarul de rugăciune, înălțat și sfințit astăzi, aici, la Boldești-Scăieni, capătă strălucire și putere mântuitoare pentru toți credincioșii care îi vor păși treptele, pentru a căuta reazem și putere de înălțare către dobândirea mântuirii, a Împărăției lui Dumnezeu, la care ne duce acest sfânt lăcaș, precum arca lui Noe pe valurile involburate ale potopului.

Va rămâne pecetluită pentru veșnicie această sfântă slujbă de astăzi, precum și cuvintele înalților noștri ierarhi, întăritători ai Bisericilor Ortodoxe din Finlanda și România.

Va fi un îndemn pentru noi ca slujitori ai lui Dumnezeu, dar și pentru enoriași, de a respecta Sfânta Biserică, Sfintele ei slujbe, rânduielile și tradițiile ei, de a avea credință curată și statornică, de a o înmulți și de a o face cunoscută copilașilor noștri, pentru a o transmite, peste veacuri, la generațiile următoare».

Slujba de sfințire a fost transmisă în întregime pe programul «România-Cultural», iar o echipă a Televiziunii Române, de la redacția «Viața spirituală», a realizat un reportaj. Secvențe de la acest moment

duhovnicească au fost surprinse și de către o echipă de filmare de la Studioul național «Sahia Film».

După amiază a fost vizitată mănăstirea Suzana.

Oaspeții au fost întâmpinați de părintele protopop Ilie Vasile, care a rostit un cuvânt de întâmpinare, după care maica Singilitichia Marin a prezentat oaspeților istoricul mănăstirii și situația ei actuală, arătând cum viețuitoarele de aici îmbină fericit munca și rugăciunea.

A luat cuvântul, după aceea, I.P.S. Arhiepiscop Ioan, care a spus :

«Este o binecuvântare pentru mine personal ca și pentru însoțitorii mei din Finlanda de a fi împreună aici, în această mănăstire. Cum știm cu toții, mănăstirea este un loc special pentru rugăciune și în același timp un loc de muncă. În lumea de astăzi se pare că există din ce în ce mai mult o tendință spre accentuarea părții materiale a lucrurilor. De aceea este foarte important pentru noi toți că există oameni care se dedică rugăciunii. Nu vă rugați doar pentru Dvs., dar vă rugați în același timp pentru întreaga Biserică și pentru toți credincioșii și chiar pentru întreaga lume.

Nădăjduiesc că Dumnezeu vă va da putere să vă continuați această viață în rugăciune. Și de asemenea că vă veți aminti în rugăciunile voastre de frații credincioși din îndepărtata Finlandă. Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toți. Noi vă aducem salutările Bisericii noastre din Finlanda.

Cu această ocazie trebuie să adaug că aduc cu mine și o altă salutare și anume din partea Consiliului ecumenic local al Bisericilor din Finlanda. Cîrca 7 sau 8 Biserici din Finlanda sunt membre ale acestui Consiliu, cele mai importante fiind Biserica Luterană, Biserica Ortodoxă și Biserica Romano-Catolică.

Probabil, știți că în Finlanda există o Biserică similară cu Biserica reformată. Sunt președintele acestui Consiliu, pentru al doilea mandat acum. Întotdeauna acest președinte era un episcop luteran. Deci sunt primul președinte ortodox și neluteran al acestui Consiliu ecumenic, ceea ce înseamnă că Ortodoxia se bucură de prețuire din partea celorlalte confesiuni din Finlanda. Și aș vrea să spun că alegerea mea ca președinte s-a făcut ca urmare a propunerii făcută de arhiepiscopul luteran al Finlandei.

În același timp aș vrea să spun că în ultima vreme, Consiliul nostru ecumenic a devenit și mai ecumenic dintr-un anumit punct de vedere. Înainte secretarul general era întotdeauna luteran și anul trecut am ales pe acest post de secretar un baptist. El reprezintă acolo o Biserică destul de mică și de asemenea reprezintă și minoritatea de limbă suedeză din Finlanda. Și aș putea să spun că acum dominația luterană nu mai este așa puternică cum era înainte. Probabil că între timp, și noi am devenit mai deschiși ceea ce este deosebit de important.

Prea Fericitul Teoctist s-a referit deja la acest lucru aici și anume activitatea și lucrarea spre realizarea unității. Știm cu toții că aceasta este dorința lui Hristos așa cum Sfintele Evanghelii ne-o mărturisesc, iar Biserica Ortodoxă a avut unitatea creștină mereu ca temă principală. Îi sunt recunoscător *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist* că a făcut

posibilă această vizită pe care o facem în România. Și mă rog lui Dumnezeu pentru o bună colaborare și înțelegere între Bisericile noastre!».

După popasul de la mănăstirea Suzana, a fost vizitat centrul ecumenic de la biserica reformată «Casa Speranței» din Brașov, unde oaspeții au fost întâmpinați de dl. Antal Ferencz, episcop-vicar reformat de Cluj, și de pastorul Miklos Menessy. Au avut loc scurte convorbiri, în care s-au subliniat bunele relații între Biserica Ortodoxă și cea Protestantă din Finlanda, ea și între Bisericile din România, după care s-au dat scurte declarații de presă.

Seara, oaspeții au poposit la mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, unde au fost întâmpinați de către I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, Maramureșului și Crișanei, și de soborul mănăstirii, având în frunte pe cei doi stareți: P. Cuv. Veniamin Tohăneanu (onorific) și P. Cuv. Irineu Duvlea (în funcțiune).

În noua biserică, zidită în cinstea Adormirii Maicii Domnului și a «Sfinților martiri Brâncoveni», Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Antonie s-a adresat înalților oaspeți, robind următoarea cuvântare:

«Iată, Prea Fericite Părinte Patriarh, că a trecut o perioadă de timp când, în cursul anului trecut, la sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, împreună cu Sanctitatea Sa, Bartolomeu I, Patriarhul Constantinopolului, ați săvârșit sfințirea acestei mănăstiri.

Ne bucurăm foarte mult că s-a ivit prilejul să veniți din nou în această mănăstire și să aduceți aici și pe Înalt Prea Sfințitul Ioan, îndrăznesc să spun, vechi prieten al Bisericii noastre și de ce să n-o spun, vechi prieten și al meu, fiindcă pe lângă faptul că l-am vizitat de multe ori acasă, am lucrat mult împreună în Consiliul Ecumenic al Bisericilor și apoi, în 1983, Înalt Prea Sfinția Sa a mai fost aici, la Sâmbăta.

Sperăm să observe că tot ceea ce vede astăzi este altă Sâmbăta decât aceea pe care a văzut-o în 1983. Am bucuria să-i reamintesc Înalt Prea Sfințitului că atunci cu am hirotonit preot pe părintele Teofil, iar Înalt Prea Sfinția Sa l-a făcut diacon pe actualul stareț al mănăstirii, Irineu Duvlea. Și iată că tânărul diacon de atunci este astăzi arhimandritul Irineu, starețul mănăstirii, cu care încercăm să ducem mai departe lucrarea de desăvârșire, de zidire a acestei mănăstiri, și țin să vă spun că, printre altele, atunci când veți mai veni, Vă vom primi aici, probabil într-o biserică pictată. E una dintre lucrările care ne așteaptă. Deci de la ultima vizită a Înalt Prea Sfinției Voastre la noi, a apărut această mănăstire zidită din nou, bineînțeles cu excepția bisericii din centrul mănăstirii.

Când ați fost aici era iarbă peste tot în jurul bisericuței mici brâncovenesti și iată acum vă întâmpină o mănăstire, albă, frumoasă. Am aprins ieri, în cinstea vizitei Prea Fericirii Voastre și a Înalt Prea Sfinției Voastre, toate luminile, care să scoată în evidență albul mănăstirii și am făcut și ceva mai mult. O să vedeți când o să ieșiți afară, am aprins și Luna!

Mănăstirea s-a zidit cu greu, dar și cu îndrăzneală, fiindcă s-a făcut în vremuri destul de grele, și pentru Biserica noastră și pentru țara noastră, în vremea dictaturii; iar noi am început zidirea cu îndrăzneală,

pretextând că facem altceva decât o mănăstire. De pildă această sală era prevăzută să fie sală de expunere de bunuri de patrimoniu: cărți, icoane etc. Altarul de aici era asouat printr-un zid de cărămidă ca să nu se prindă autoritățile de atunci că facem o biserică.

Urma să așteptăm să se termine cu dictatura ca să dăm peretele jos și să apară altarul. Ceea ce s-a și întâmplat! A doua zi după revoluție părinții au dat jos zidul și au instalat, provizoriu deocamdată, un iconostas. Vom avea desigur altul, care își va păstra caracterul pe care-l vedeți, adică va fi, probabil, primul iconostas din România cu icoane, pictate pe sticlă, de către călugări din această mănăstire.

Putem deschide și acolo în spate! Dacă priviți cu atenție, locul este gata! Acolo e mascat cafasul, care e deja executat! Cum vă spun, am lucrat aici cu bună știință că facem o mănăstire, deși spuneam tuturor celor care veneau aici să facem o sală de patrimoniu.

Dacă ar fi avut ochi ar fi văzut că am făcut până și găurile conice care nu erau pentru o sală de expoziții. Acolo sunt niște ulcioare, niște ulcioare pentru multiplicarea vocii. Se observă de altfel ce bine e studiată construcția, ca de altfel toată mănăstirea. Și trebuie să vă spun cu bucurie, Prea Fericite Părinte Patriarh că, așa cum bănuim încă de atunci, rugăciunile care se fac în această biserică — deși există la noi în ceea ce privește monahismul bărbătesc o secetă —, totuși sunt mulți care vin la această mănăstire. Este, așadar, o revărsare de tineri monahi, ceea ce vrea să spună că, adică, aici, la Sâmbăta, avem vocații. Aș zice că, iată, toți acești tineri pe care-i vedeți, majoritatea dintre ei au venit numai de la sfințire încoace și au ajuns la numărul de aproape cincizeci. Așa încât acum se pune problema să-i selecționăm pe cei care vin și nu să deschidem porțile oricui.

Vă mulțumim pentru această vizită, Vă mulțumim că ați programat și Sâmbăta în itinerariul înalt Prea Sfinției Voastre.

Bine ați venit sănătoși!

A luat, apoi, cuvântul înalt Prea Sfințitul Ioan al Kareliei și Finlandei, care a spus următoarele:

«Este un moment foarte important din viața mea, pe care aș dori să-l afirm acum. Îmi amintesc foarte bine de vizita mea aici în 1983, când ne-am rugat și am săvârșit aici o slujbă, chiar în aer liber. A fost un moment foarte important.

Mii și mii de credincioși au participat atunci la slujbă. De câte ori ne întâlnim cu înalt Prea Sfințitul Mitropolit Antonie în ultimii ani, ne spunea despre progresul care se făcea aici cu clădirea mănăstirii. Iar anul trecut am aflat din mărturia dată de Săntătatea Sa, Patriarhul Ecumenic, despre ceea ce s-a realizat aici.

Imediat după vizita în România, Patriarhul Ecumenic a venit în Finlanda pentru o scurtă vacanță. Și ne-a spus despre minunata experiență pe care a trăit-o aici și cât de adânc a fost impresionat. Și mi-aduc aminte că anul trecut, când s-a discutat despre posibila mea vizită în România, înalt Prea Sfințitul Mitropolit Antonie a stăruit pentru includerea în program și a vizitei la Sâmbăta de Sus.

Prea Fericitul Patriarh, cu înțelepciune și cu amabilitate, a inclus această mănăstire în program. De asemenea, sunt foarte bucuros să văd,

după atâția ani, pe tânărul monah pe care l-am hirotonit ca diacon și să constat că a făcut un progres real în treptele de slujire a Bisericii.

În această dimineață când Prea Fericitul Patriarh a târnosit o biserică importantă, mi-am dat seama că există o mare speranță pentru viitorul credinței și al Bisericii.

Înalt Prea Sfinția Voastră, Vă asigur că și acum, când am pășit în această sfântă mănăstire, am putut remarca un semn și o mărturie a vieții și speranței duhovnicești.

Dumnezeu a binecuvântat așa de bogat și rodnic Biserica Ortodoxă Română. Și într-adevăr am văzut mărturie atât de convingătoare într-o singură zi. Și sunt așa de bucurios să vorbesc ortodocșilor din Finlanda, despre realizările deosebite de aici, din România.

Într-adevăr, după libertatea câștigată în ultimul timp în România este acum mai posibil decât în trecut pentru Prea Fericirea Voastră, pentru Înalt Prea Sfințiile și pentru Sfințiile lor, membrii Sfântului Sinod, pentru tot clerul și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române, să-și afirme credința și slujirea în Sfânta Biserică. Și aș dori să mai adaug ceva. Suntem acum într-o mănăstire. Înalt Prea Sfințitul Antonie a menționat despre acest semn încurajator al vocației mănăstirești pentru călugări și într-adevăr consider că este ceva plin de speranță. Eu însumi sunt călugăr; deși episcop finlandez sunt călugăr «grec» pentru că eu aparțin frăției Sfintei mănăstiri a Sfântului Ioan Evanghelistul din Patmos. Și tocmai în calitatea mea și de călugăr, mă bucur așa de mult să văd că înfloarește viața monahală în această sfântă mănăstire de sub conducerea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Antonie și a Prea Cuviosului arhimandrit Irineu.

Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toți !».

În încheierea festivității oficiale de primire a înalților oaspeți, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a rostit următoarea cuvântare :

«Atât de frumoase sunt momentele din seara aceasta, aici, la mănăstirea Sâmbăta de Sus și atât de frumos au vorbit Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Antonie și Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan, încât foarte greu s-ar mai putea adăuga ceva. Totuși, luând drumul umintirilor legate de lucrările de aici, mă gândeam la vremea când Înalt Prea Sfințitul Antonie a început zidirea acestui sfânt așezământ pe terenul liber din jurul bisericii brâncovenești și cum Dumnezeu a rânduit să apară în jurul ei, ca prin minune, o astfel de mănăstire în țara noastră și unică în Ortodoxie, pe măsura domnitorului martir Constantin Brâncoveanu. Spun aceasta pentru toți cei care, în afară de părintele stareț Veniamin și părintele Teofil, nu mai știu ce era aici în anii '50, când am cunoscut eu mănăstirea Sâmbăta și de care m-am legat nespun de mult. Părinții de atunci, ca părintele arhimandrit Ioan, părintele arhimandrit Serafim, trecuți de mult la cele veșnice, ca și mitropolitul Nicolae Bălan, toate aceste chipuri fac parte din ființa și spiritualitatea neamului românesc.

Așa cum fiecăruia ne-au fost și ne sunt scumpe mănăstirile în care am intrat când «am părăsit lumea» și ne-am dăruit slujirii lui Dumnezeu, cum sunt mănăstirile din jurul Botoșanilor sau din ținutul Neamțului, mănăstirea aceasta, Brâncoveanu, n-a mai fost absentă pentru mine și din viața mea, începând din anii '50. În multe rânduri, cu părinții de aici, cu părintele arhimandrit Ioan, de atunci, am urcat muntele până sus, pe creasta cu zăpadă, la cota numită «La fereastră». Ajuns «La fereastră», privești nestânjenit ținutul Argeșului, iar dincoace și se așterne la picioare țara Făgărașului. Îmi amintesc că de câte ori am fost acolo, am simțit măreția lui Dumnezeu. De câte ori urci «La fereastră», de atâtea ori vezi mai frumos și în alt chip mănăstirea lui Brâncoveanu și măreția lui Dumnezeu, încât poți rosti împreună cu psalmistul: «Cât s-au mărit lucrurile Tale, Doamne, toate cu înțelepciune le-ai făcut!» (Psalm 103, 25).

Așadar, mănăstirea de aici, cum am auzit din cuvântul Înalt Prea Sfințitului Antonie, este rezultatul multor ani de trudă. Înalt Prea Sfințitul Antonie ne vorbea de multe ori despre începutul lucrărilor și despre strategia pusă la cale de I.P.S. Sa. Și de fiecare dată, când îl ascultam mă gândeam la jocurile de copii. De multe ori copiii, în nevinovăția lor, construiesc neîncetat, construiesc fel de fel de castele din nisip pe malul mării. Uneori săvârșesc și sfinte taine, așa cum știm și din viețile Sfinților Părinți, de exemplu Sfântul Atanasie cel Mare, care ne vorbește de copiii care se jucau «de-a hotezul».

Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Antonie, cu trecutul său monahal, sănătos și cu puterea sa de imaginație și de creație rar întâlnite, cu voința sa de asemenea, foarte dărză, a încercat prima dată un fel de joc de imagini, de real și de ireal, întrezărind, în gândirea sa de atunci, imaginea unei asemenea opere de dimensiunea mănăstirii de acum. Este ca un vis acum împlinit, pe pajiștea pe care, altădată, părinții veneau noaptea, la utrenie, de la locurile lor și unde se întâlneau câteodată chiar și cu câte un urs. De la acel stadiu și până acum, când vedem zidurile strălucind de prospețime, s-a parcurs un drum anevoios, dar rodnic.

Când am fost la sfințire, anul trecut, m-au frământat o mulțime de gânduri, dar în prezența delegației oficiale care era la un nivel așa de înalt nu puteam să-mi mărturisesc toate aceste gânduri care privesc un trecut atât de dureros și chiar dramatic.

Numai un om de talia Înalt Prea Sfințitului Antonie care a început să se joace cu proiectele, cu planurile, cu imaginația, cu realul și cu irealul, în același timp a putut continua și lucra sub această prigoană

nemaiîntâlnită în istoria omenirii, a unei prigoane ateiste militante. Nu puteai atunci să-ți ascunzi nici gândul, ți-era frică de gândul tău, îți era teamă de planurile care nu erau cunoscute decât de tine însuși, și se părea că un oarecare, un necunoscut din fața ta, ți-a descoperit gândul și ești gata să fii trimis la un interogatoriu nesfârșit, apoi chiar în temniță. Desigur, acum este foarte interesant capitolul acesta de frământări, de visare, de credință și nădejde, de îndoială și stare nesfârșită de temeri pe care le-a avut Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Antonie pentru a ajunge la ceea ce vedem cu toții și ceea ce va mai fi pentru viitor, pe care tot dânsul le urzește și le țese. Vor veni toate, pentru că toate s-au făcut cu credință în Dumnezeu, cu ajutorul Maicii Domnului. Viitorul, cei ce vor veni după noi, vor da multe interpretări modului în care s-au împlinit asemenea lucrări în dictatura comunistă. Toate marile opere de artă, de arhitectură din lume, moștenite de omenire, au dobândit tălmăciri și explicații cu totul altele decât cele petrecute în realitate. Dar ele au rămas tot frumoase și de valoare, pentru frumusețea lucrului în sine, pentru trăinicia operei în sine.

Revenind la această ctitorie, privesc ceata părinților, a fraților tineri și aș așeza-o în rândul acestor ani de păstorire a Înalt Prea Sfințitului Antonie ca pe o agonisită a sa. Mi se pare că această ceată de frați tineri și hotărâți a urma pe Hristos în viața monahală ar fi pe măsura acestei împliniri trăncovenești, care, acum întrupată, îi așteaptă pe ei. Această lucrare de formare a tinerilor și de a-i statornici aici în ascultare, este, de asemenea, mare și uriașă pentru viitorul sfântului lăcaș monahal, și în această strădanie e nevoie de aceeași imaginație, de aceiași răbdare, de aceeași stăruință. Se pare că suntem însă neputincioși. Se constată că în ceea ce privește mănăstirile de călugări există mai puțină vocație pentru monahism, decât în ceea ce privește mănăstirile de mări. Aș vrea să spun, însă, că nevoia de duhovnici este și mai mare. Pentru aceasta aș dori să vă rog pe Prea Cuvioșii Voasire, părinte Veniamin, părinte Teofil, să puneți în lucru toată măiestria de care este capabil un duhovnic ortodox, și mănăstirile noastre au duhovnici remarcabili, pentru ca aceste cărămizi vii care le aveți aici să devină și melii trănice, asemenea celor puse la zidirea și înălțarea minunatei incinte și a paraclisului din fața noastră. Împreună cu părințele stareț Irineu, prea cuvioșii voastre, veți izbuti ca lucrarea de modelare duhovnicească să fie folositoare pentru sfânta noastră Ortodoxie.

Trebuie să fim cu luare aminte noi, fiii și fiicele Bisericii strămoșești. Vremurile sunt de așa fel încât ne aflăm în situația de a fi cernuți precum grâul, cum spune Insuși Mântuitorul Iisus Hristos. De aceea stăruie și Sfântul Apostol Pavel, zicând: «Fiți treji, privegheați.

Potrivnicul vostru, diavolul, umblă ca un leu, răcnind căutând pe cine să înghită» (I Petru 5, 8). Ținta diavolului este îndreptată spre slujitorii Bisericii, preoți și monahi, pentru că ei sunt cei ce-L slujesc pe Hristos și cei ce călăuzesc credincioșii pe calea mântuirii. Dar satana ia diferite forme și chiar uniforme, iscodește fel de fel de idei, unele mai curioase decât altele pentru a rătați mințile oamenilor și a-i atrage în diferite chipuri în lațurile sale pierzătoare de suflete. Nu-i de mirare că ierarhi, călugări, călugărițe suntem supuși unei cernerii; trecem prin capcane bine pregătite de diavolul sau de slujitorii lui, care pândesc azi tineretul țării noastre, care pândesc copilașii țării noastre, pândesc credincioșii, ademenindu-i cu ajutoare materiale, adunări, cărți și altele. Acești lupi îmbrăcați în blănuri de oaie se prezintă ca evangheliști, predicatori, gânditori, filosofi cu cele mai periculoase și mincinoase sisteme de gândire și practici spre dezbinarea credinței strămoșești și a unității, păstrate de veacuri cu jertfe și sfințenie.

Văzându-vă cât de tineri sunteți, iubiți frați de mănăstire, înconju-rați de credincioși de asemenea foarte tineri, vă îndemn cu aceleași cuvinte ale Sfântului Apostol Petru: «Stați împotriva ispitelor și păcatelor; fiți tari în credință, știind că aceleași suferințe le îndură și frații voștri care sunt în lume» (I Petru 5, 9).

Toți avem nevoie de dragostea și rugăciunile credincioșilor, ale tinerilor, ale copiilor, care ne-au oferit la sosire flori, aducând cu ei curajul și hotărârea de a apăra credința, fiecare după măsura sa, toți, cler și credincioși.

Vă aflați aici, un mănunchi de credincioși și credincioase, care aveți la inimă valoarea sfaturilor evanghelice recomandate de Sfântul Apostol Pavel, care au rodit și au înălțat această mănăstire. De altfel, fiecare familie creștină are menirea să cultive în sânul ei aceleași virtuți ca la mănăstire: lepădarea de sine, fecioria și ascultarea. Aceeași ascultare, aceeași iubire, aceeași înțelegere și aceleași virtuți sunt recomandate de Biserică și familiei creștine, ridicând-o la aceeași desăvârșire ca și viața monahală. Toate sunt rânduite atât de frumos în Biserică încât familia este numită de Sfinții Părinți ca «biserica cea mică», «biserica de-acasă». Aici se săvârșește neîncetat virtutea, dragostea, înțelegerea, nașterea de fii și celelalte forme de viață și înaintare către învierea cea de obște.

Iubiți părinți și frați,

Sunt bucuros să revăd în această mănăstire, cum spuneam, atâtea frați ai obștei, fapt care îmi dă putere în ascultarea pe care eu o am ca Patriarh. Știu că eu sunt cel din urmă la rugăciune. Rugăciunea mea

este foarte puțină pentru că solicitările sunt atât de numeroase și atât de grele, dar știu că în mănăstiri se roagă cineva și pentru mine și pentru membrii Sfântului Sinod.

Știu că în fiecare familie creștină, de asemenea, se roagă cineva, așa cum ne-au înconjurat astăzi mîile de credincioși prezenți la târnosirea bisericii noi din parohia Boldești-Prahova. Când copiii, în număr impresionant, cu flori în brațe ca o pajiște uriașă ne-au întâmpinat de dimineață cu cântarea «Hristos a înviat!», toți cei prezenți au trăit momente de emoție.

Cântarea de biruință a acestor copii are darul să ne încurajeze, să ne spună că poporul român, țara noastră, lumea întreagă nu este sortită morții, ci învierii și nemuririi. Împreună cu Înalt Prea Sfințitul Ioan al Finlandei am slăvit pe Dumnezeu și am văzut cum se petrece renașterea spirituală a poporului nostru românesc.

Mă bucur iarăși, iubii frați, că ați rămas statornici în jurul Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Antonie, că visul de odinioară și munca sa s-au împlinit atât de durabil. Iată că din acel vis de atunci n-ați lipsit frățiile voastre și nu veți lipsi niciodată din dragostea sa și a noastră. Dumnezeu să vă binecuvânteze și să vă ajute, cu sănătate, pace și cu fericire duhovnicească. «Hristos a înviat! Amin!».

Luni, 23 mai 1994, oaspeții s-au închinat și în biserica veche a ctitoriei Brâncoveanu, au vizitat mănăstirea, noua sală modernă și spațioasă de conferințe, după care au semnat în cartea de aur.

De la mănăstirea Brâncoveanu, oaspeții s-au îndreptat spre Sibiu, unde s-au bucurat de o călduroasă primire în catedrală, în reședința mitropolitană și la Facultatea de teologie ortodoxă. În catedrala arhiepiscopală, unde erau de față credincioși, profesori și studenți teologi, reprezentanți ai autorităților locale, s-a săvârșit Te Deum-ul cu polihroniu, după care, salutând prezența Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, a înalților oaspeți finlandezi, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Antonie, a spus:

«Catedrala mitropolitană din Sibiu trăiește azi momente de mare bucurie duhovnicească. Acestor momente le dau strălucire distinși noștri oaspeți care pășesc pe aceste meleaguri transilvane pentru a le da binecuvântare și strălucire.

Biserica Ortodoxă soră a Finlandei este prezentă aici prin Întăistătorul ei, însoțit de doi vrednici slujitori ai Ortodoxiei pe pământul îndepărtat unde a odrăslit Evanghelia Mântuitorului Hristos.

Îl cunoaștem pe Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan al Kareliei și întregii Finlande, de mai multă vreme, pentru că împreună am făcut parte din mai multe comitete și comisii internaționale. În plus, oaspețele noastre a mai vizitat Sibiu prin 1983, când a făcut și atunci un popas la mănăstirea Sămbăta, unde ne-a făcut bucuria de a hirotoni un tânăr monah în treapta de diacon, care a devenit, între timp, arhimandrit și stareșul mănăstirii.

Aseară l-am primit pe Prea Fericirea Sa și pe Înalt Prea Sfințitul Ioan la mănăstirea Sămbăta, îmbrăcată astăzi în cu totul alt straș decât în 1983. Oaspeții noștri au găsit de data aceasta o mănăstire completamente nouă, zidită din temelii, în condiții vitrege, dar, cu toate acestea, s-a realizat o mănăstire de mare frumusețe, pe care am avut bucuria de a o sfinți anul trecut, cu un prilej oferit tot de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, care a oficiat sfințirea împreună cu un alt oaspete: Sanctitatea Sa Bartolomeu I, patriarhul ecumenic de la Constantinopol... La o sfințire de mănăstire voievodală nu mai fusese în România un patriarh ecumenic de la 1517 când domnitorul Neagoe Basarab a invitat pe patriarhul Teolipt al Constantinopolului la sfințirea mănăstirii de la Curtea de Argeș...

Sfințirea mănăstirii de la Sămbăta s-a întâmplat la un an după declararea lui Constantin Brâncoveanu și a fiilor săi ca martiri și sfinți ai Ortodoxiei, fiind introduși în calendar, întrucât au murit pentru apărarea țării și a credinței lor ortodoxe.

În continuare, Înalt Prea Sfințitul Antonie a oferit oaspetelui date în legătură cu Mitropolia Ardealului, spunând: «N-am putea să stabilim un an al înființării ei. Am putea zice mai degrabă că Mitropolia Ardealului a existat dintotdeauna. Nu ne-au rămas prea multe dovezi în acest sens pentru că Transilvania a fost supusă multor năvăliri și năvălitorii le-au distrus transilvănenilor multe biserici și documente. În orice caz, cel mai vechi nume de mitropolă a fost descoperit pe un perete de biserică mănăstirească, la Râmeți, fiind vorba de Ghelasie, de la sfârșitul secolului al XIV-lea. Mitropolia ortodoxă de aici a durat până la 1700, când catolicii au desființat-o, pretinzând o vreme că toată Transilvania a trecut de la Ortodoxie la o altă credință. În realitate însă, Ortodoxia a rămas aici mai vie ca oricând, întrucât, în ciuda faptului că habsburgii au distrus cu tunul, sau le-au dat foc, peste 150 de mănăstiri și biserici, multe din lemn, ei n-au reușit să distrugă și să ardă credința din sufletele românilor. Ortodoxia a continuat să rămână, încât, la 1761, li s-a permis din nou românilor din Transilvania să aibă un episcop ortodox, dar care din păcate n-a fost român, ci sârb. Multă vreme li s-au impus românilor transilvăneni, episcopi străini. Abia în secolul al XIX-lea este ales un episcop român, în persoana lui Vasile Moga, iar după el a venit Andrei Șaguna, considerat de toată lumea cel mai mare ierarh al Transilvaniei și care a reînălțat Mitropolia la 1864. Urmașii lui au zidit această catedrală, după ce el însuși a plănuțit-o, dar n-a mai apucat să-și vadă planul realizat».

Înalt Prea Sfinția Sa a arătat apoi că pot fi sesizate, în arhitectura catedralei elemente împrumutate de la Sfânta Sofia din Constantinopol, faptul acesta datorându-se lui Miron Cristea, primul patriarh al României, care în calitate Sa anterioară de asesor consistorial la Sibiu, a recomandat ca model catedrala Sfintei Sofii.

Referindu-se din nou la mitropolitul Șaguna, Înalt Prea Sfințitul a subliniat meritul deosebit al acestuia de a fi făcut din Mitropolia Transilvaniei un fel de guvern pentru românii de aici, care se aflau sub stăpânire străină. El i-a dat Mitropoliei o constituție care a fost «Regula-

mentul organic» în care se prevedea participarea și a laicilor la conducerea treburilor bisericești (proportia laicilor în forurile de conducere ale Bisericii este de 2/3), astfel încât, întreg poporul credincios să se implice în administrarea treburilor bisericești.

După ce a trecut în revistă șirul mitropoliților care au urmat după Șaguna, înalt Prea Sfințitul Mitropolit Antonie a oferit date concrete privind viața bisericească de azi a Mitropoliei Ardealului. «Avem 630 de parohii — a arătat I.P.S. Sa — cu mai mulți preoți și diaconi. Avem și o școală teologică, veche de peste 200 de ani, care, după Revoluție, a devenit Facultate de teologie, cu trei ramuri, în fapt trei facultăți, în strânsă legătură între ele: ramura pastorală, menită să pregătească viitori preoți; ramura Teologie-litere, menită să pregătească viitori profesori de religie și de alte discipline; ramura de Teologie-asistență socială, menită să pregătească personal care să pună din nou în valoare activitatea filantropică a Bisericii, dedicându-se slujirii bolnavilor, săracilor, celor aflați în nevoi».

Completând tabloul vieții bisericești din Arhiepiscopia Sibiului, I.P.S. Antonie a menționat existența celei mai vechi publicații bisericești cu apariție neîntreruptă din țara noastră — «Telegraful român», a «Revistei teologice» și a «Îndrumătorului pastoral misionar». S-a referit la tipografia eparhială existentă tot din vremea lui Șaguna, dar modernizată și re tehnologizată în ultimii ani, între altele și cu concursul Episcopiei Evanghelice de la Sibiu. «Dânșii ne-au ajutat, a precizat I.P.S. Sa, să aducem printr-o firmă din Viena, mașini tipografice, iar noi le-am dat în schimb ajutoare pentru restaurarea «Bisericii Negre» din Brașov».

Un sector aparte la care s-a referit apoi I.P.S. Antonie este cel social, arătând că la Sibiu a fost organizat un fond filantropic eparhial, din care sunt ajutați, în special cu medicamente, bolnavi lipsiți de mijloace materiale.

I.P.S. Sa a vorbit în continuare despre construirea de noi biserici, precizând că înainte de Revoluție au fost construite 10 biserici, iar în prezent s-a ajuns la 24 de biserici noi. S-a trecut și la refacerea unora dintre mănăstirile dăruite de habsburgii catolici, așa încât au fost reînălțate pe raza eparhiei 15 mănăstiri și schituri. «Ridicarea acestora aparține credincioșilor, jertfelniciei și credinței lor ortodoxe puternice».

Adresându-se credincioșilor români, I.P.S. Antonie a arătat că Biserica Finlandei, al cărei înțaietător este I.P.S. Ioan, este a doua ca mărime din acea țară, după Biserica luterană.

I.P.S. Antonie a încheiat mulțumind Eminenței Sale, Christoph Klein, reprezentanților prefecturii, primăriei, învățământului, armatei, pentru participarea la primirea înalt Prea Sfințitului Ioan al Kareliei și întregii Finlande.

A luat, apoi cuvântul înalt Prea Sfințitul Ioan al Kareliei și Finlandei, care a spus:

«Este o zi mare din viața mea pentru această ocazie pe care o am, să vizitez încă o dată acest frumos oraș — Sibiu. Primirea entuziastă, din suflet, a clerului și credincioșilor sibieni este pentru mine o dovadă foarte clară a dragostei Bisericii Ortodoxe Române, pentru Biserica Ortodoxă din Finlanda. Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a vor-

bit atât de încurajator despre Biserica noastră din Finlanda, iar pe de altă parte aș dori să precizez că am și un motiv special pentru a-i mulțumi Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Antonie pentru aceste cuvinte calde pe care mi le-a adresat.

Sunt foarte bucuros să confirm și eu că există legături mai vechi și personale între mine însumi și Biserica locală din această mitropolie. În timpul acestei scurte vizite în România am fost bucuros să constat un semn real al vieții și al speranței pentru Biserica creștină. Și aceste semne ale vieții și ale speranței sunt așa de vizibile în România, dar nu numai, și în mod special pot afirma că noi trăim într-o parte a lumii unde Bisericile creștine se bucură de noi posibilități și de noi perspective, iar aceste noi posibilități implică și noi responsabilități. Multe Biserici au așa de multe sarcini de îndeplinit astăzi încât trebuie să depună eforturi considerabile pentru împlinirea lor. În același timp aceste posibilități, care se oferă tuturor Bisericilor Ortodoxe din diferite părți ale lumii, presupun continuarea și dezvoltarea relațiilor de colaborare.

O cale sigură de dezvoltare este aceea a vizitelor. În felul acesta ne putem întâlni reciproc și ne putem încuraja în toate problemele care apar și cu care se confruntă viața Bisericilor noastre.

Această vizită în România o interpretez ca un prilej deosebit pentru a întări relațiile dintre Bisericile noastre. În același timp aș dori să spun că pentru mine personal și pentru cei ce mă însoțesc este o întâlnire duhovnicească personală, deosebită. Posibilitățile și oportunitățile dvs. sunt în același timp o încurajare pentru noi, cei care venim din îndepărtata țară a Finlandei.

De aceea dorim ca aceste raporturi strânse dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Ortodoxă din Finlanda să se dezvolte și mai mult. Referitor la reprezentanții sau conducătorii bisericești neortodocși care sunt aici, aș dori să aduc salutul Consiliului ecumenic al Bisericilor din Finlanda. Pentru a doua oară îndeplinesc mandatul de președinte al Consiliului ecumenic al Bisericilor din țara mea. În acest Consiliu există cooperare între Bisericile Luterană, Ortodoxă și Catolică; în ciuda diferențelor dintre noi încercăm să dăm mărturie comună din punct de vedere creștin. În numele acestei mărturii comune, vă adresez un salut din partea Consiliului ecumenic al Bisericilor din Finlanda. Apreciez în mod deosebit prezența autorităților locale aici și prezența credincioșilor din acest oraș.

Văd în prezența dvs., a tuturor, aici, mărturia dragostei pe care o aveți pentru Biserica Ortodoxă, a dragostei pe care o aveți pentru Biserica finlandeză».

În încheierea festivității de primire din catedrala mitropolitană din Sibiu a luat cuvântul *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, care a rostit următoarea cuvântare :

*Înalt Prea Sfințite Mitropolit Antonie,
Iubiți credincioși, dragi tineri,*

«Nu vă înjuगाți la jug străin cu cei necredincioși» (II Cor. 6, 14).

Îmi va stăruia încă mult timp în amintire vizita de anul trecut, din această catedrală mitropolitană din Sibiu, împreună cu Sanctitatea Sa, Patriarhul Ecumenic, Bartolomeu I. Ca și astăzi, bolțile acestei catedrale au răsunat și atunci de frumusețea imnelor și a cuvântărilor inspirate prin care I.P.S. Mitropolit Antonie, clerul și credincioșii au întâmpinat delegația Patriarhiei Ecumenice. Sunt deosebit de recunoscător, în primul rând lui Dumnezeu că aceste întâlniri — cum este și cea de astăzi, când ați primit binecuvântarea I.P.S. Ioan, Arhiepiscopul Kareliei și a toată Finlanda, aduc și au adus spor duhovnicesc în viața credincioșilor și *Bisericii noastre*.

Iubiți credincioși,

De data aceasta l-ați văzut și l-ați ascultat, predicându-vă, pe Întăistătorul Bisericii Ortodoxe din Finlanda. Ortodoxia din partea cea mai de nord a continentului nostru, Biserica Ortodoxă din Finlanda este o *Biserică mică* după numărul de credincioși, dar autonomă și națională, așa cum este și Biserica Luterană Finlandeză. Cu prilejul unei călătorii în țara miilor de lacuri — cum mai este numită uneori Finlanda — am admirat atașamentul credincioșilor arătat Bisericii, care prin cei patru ierarhi ai ei desfășoară o remarcabilă activitate culturală și misionară. Însuși I.P.S. Ioan, Întăistătorul ei, ca teolog profund al Ortodoxiei ecumenice, participă constant la diferitele conferințe, simpozioane și întâlniri ortodoxe și creștine, în general. Am putea afirma că, prin aportul ei teologic, social și misionar, Biserica Finlandeză se străduiește să păstreze neștirbită dreapta credință, să fie prezentă în societatea finlandeză cu arta și tradiția liturgică bizantină, cu opera de asistență socială, într-un cuvânt cu râvna slujitorilor de la parohii și mănăstiri de a se face tuturor toate, ca pe toți să-i dobândească.

Precum bine cunoașteți, această vizită se adaugă vizitei de curând făcute Mitropoliei Transilvaniei de către Prea Sfințitul Nathanel al Episcopiei Ortodoxe Române de la Vatra, din America, însoțit de câțiva preoți din acea episcopie. Pe acest mare continent american își desfășoară activitatea și Arhiepiscopia Română condusă de I.P.S. Arhiepiscop Victorin, având reședința în orașul Detroit. Cu ajutorul Bunului Dumnezeu și lucrării Duhului Sfânt, în primul rând, și datorită dorinței preoților și credincioșilor de pe acele îndepărtate meleaguri ale Americii, dintre care foarte mulți sunt ardeleni, Prea Sfințitul Episcop Nathaniel a pășit pentru prima dată pe pământul strămoșilor săi, spre a vedea Biserica, mănăstirile, preoțimea și frumusețile țării de obârșie. Ne-au făcut o deosebită bucurie aceste vizite, gândindu-ne la puterea minunată

a lui Dumnezeu, care face totdeauna mai mult decât putem să facem noi, oamenii.

Apreciind, în general, ca foarte utile aceste vizite, cu dragoste aducem la cunoștința tuturor că în relațiile sale cu celelalte Biserici surori și cu reprezentanții organizațiilor și confesiunilor religioase, Biserica Ortodoxă Română nu este stăpânită de nici un gând de hegemonie sau superioritate, ci le întâmpină cu sinceritate frățească și în duhul iubirii în Hristos (1 Cor. 13, 13). Îi primim chiar și pe unii care vin de dincolo de ocean sau din Europa, prezentându-se ca evangheliști sau evanghelizatori. Aceștia însă le arătăm că pe pământul nostru noi avem înrădăcinat Cuvântul roditor al Sfintei Evanghelii de aproape două milenii, datorită misiunii Sfântului Apostol Andrei. Pe vatra țării noastre, Biserica a odrăslit din primele secole creștine eroi ai credinței, mărturisitori, scriitori, cititori de mănăstiri și biserici și o bogată cultură și civilizație creștină, cunoscute și apreciate atât în răsărit cât și în apus. Celor ce vin să ne evanghelizeze le spunem să meargă în alte părți de pe pământ, unde nu sunt cunoscute numele și învățătura lui Iisus Hristos, pentru că în România Iisus Și-a făcut sălaș în inimile a milioane de credincioși încă din vremuri apostolice. A evangheliza, ca pe niște păgâni, pe creștinii care au trăit și trăiesc Evanghelia este un gând străin Sfintei Evanghelii. Istoria ne arată că foarte mulți dintre înaintașii noștri și-au sacrificat viața pentru apărarea credinței. În rândul acestor sfinți martiri se numără cei din Dobrogea, cei din părțile Buzăului, ierarhi ardeleni, monahii din cele 150 de biserici din Transilvania distruse de stăpânirea habsburgică după anul 1762; se numără credincioși alături de domnitori, cum sunt familia de Sfinți Brâncoveni, martirizați prin sabie în anul 1714, la Constantinopol. Iată doar câteva categorii și nume de sfinți români legate de această parte de țară românească. Unde veți mai găsi, le zicem fraților evanghelizatori, o țară sau un popor în care atât de grăitor să se fi arătat și trăit duhul autentic al Evangheliei lui Iisus, ca în România?

E adevărat, este dureros de adevărat că libertatea existentă azi în România permite oricui să vină și să-și manifeste intențiile necreștine, departe de spiritul și conținutul învățăturii lui Hristos. Însuși Mântuitorul Iisus Hristos, în predica Sa de pe munte, ne învață zicând: «Feriți-vă de proorocii mincinoși, care vin la voi în haine de oi, iar pe dinăuntru sunt lupi răpitori» (Matei 7, 15). Câte suflete naive, înstrăinate de Biserică și de credință n-au căzut în capcana acestor falși evangheliști, predicatori sau preținși vindecători? Această faptă de dezbinare și de rupere de adevărata Biserică a unor creștini dăruți ei de douăzeci de

secole constituie o negare a Evangheliei. Credincioșii Ortodoxiei românești nu trebuie să rămână nepăsători, fără a lua atitudine în apărarea valorilor noastre, a moștenirii mântuitoare pe care o avem de la înaintași. Biserica și-a făcut auzit glasul său în aceste încercări, nu cu răutate, ci totdeauna cu răbdare și cu dragoste. Nu facem, deci, un front de apărare cu dușmănie și cu ură împotriva nimănui, ci doar ne unim în dragostea curată spre a le arăta celor ce vin la noi, cine suntem, ce credem și cum ne trăim credința.

Pe lângă această tentativă venită din afară spre a ne dezbină și a ne îndepărta de credința noastră ortodoxă, sunt însă și multe alte rele și păcate care se abat în ultima vreme asupra familiei și a tineretului, folosindu-se mijloace de otrăvire și atentare la integritatea morală a familiei și a sufletelor curate ale tinerilor, ca avortul, drogul, desfrânarea, pervertirea firii, despre care Sfântul Apostol Pavel nici nu cutează să scrie.

În fața acestor primejdii, adevărate curse ale diavolului, nu putem face față doar noi, oamenii Bisericii, și nici numai forurile legiuitoare, deși ele ar trebui să facă mai mult în această privință, ci trebuie să ne aflăm cu toții în trezirea conștiințelor creștine. Depinde de fiecare dintre noi ca flacăra credinței care licărește în inima fiecărui ortodox român să nu se stingă. Părinții au datoria mari față de copiii lor, dar și copiii față de părinți. Recunoaștem însă că nouă, ierarhilor și preoților, ne revin cele mai mari îndatoriri. Chemăm alături de noi pe toți credincioșii și credincioasele Bisericii noastre, pentru că și în trecut, cei care au apărut credința lor ortodoxă au fost patriarhii, mitropoliții, episcopii, preoții, călugării, domnitorii, ostașii, muncitorii, țărani, intelectuali, uniți în dragostea de neam și de credință. Și astăzi, în fața valurilor amenințătoare ale prozelitismului și agresiunii morale, care ne amenință familiile și credința, și ne siluiesc conștiința creștină ortodoxă, se cuvine ca toți, împreună, să fim cu foarte mare luare aminte, dar purtând totdeauna făclia dragostei și a statorniciei în virtute. Aș îndrăzni să vă așez la inimă cuvântul Sfântului Apostol Pavel, atât de actual: «Voi sunteți templul lui Dumnezeu și Duhul lui Dumnezeu locuiește întru voi» (1 Cor 3, 16).

Remarc aici cu deosebită bucurie prezența în această catedrală a fraților noștri episcopi luterani, ca mărturie a dorinței comune de a ne apropia împreună de Hristos și împreună a împlini voia Lui. Prin însăși ființa și structura ei, Ortodoxia este deschisă dialogului și concepția ei de viață este Iisus Hristos, care a întemeiat Biserica pe temelia proorocilor și apostolilor, și prin trimiterea Duhului Sfânt de la Tatăl, ea este stâlpul și temelia adevărului (1 Tim. 3, 15), este așezământ divin-uman

călăuzit în lume de Duhul Sfânt, prin care Dumnezeu inundă lumea cu lumina iubirii. Așa cum s-a subliniat în Documentul-Apel al Patriarhilor și Întăistătorilor Bisericii Ortodoxe, la reuniunea din Duminica Ortodoxiei care a avut loc la Constantinopol, în 1992, o importanță deosebită în contemporaneitate o are identitatea doctrinară a Bisericilor și deschiderea lor față de lume, aportul lor în refacerea unității Europei pe bazele adevărului și libertății omului, și în continuarea dialogului teologic dintre Biserica Romano-Catolică și Biserica Ortodoxă asupra temei uniției. Acest Document-Apel va aduce roade și va fi folositor dacă el va fi înțeles pretutindeni ca o cale de reconciliere și unitate, cum a stabilit apoi și Documentul de la Balamand — Liban. Astfel slujim apropierea și unitatea dintre credincioși și promovăm împreună valorile creștine și pacea între oameni.

În drum spre mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, am oprit împreună cu Înalt Prea Sfințitul Ioan la Centrul ecumenic al Bisericii reformate din Brașov. Aici am găsit o atmosferă creștinească, de sinceritate și loialitate. O astfel de atmosferă căutăm și o vom sluji întotdeauna cu mare dăruire.

Să înțelegem, iubiți credincioși, iubiți studenți și iubiți tineri, că vremurile acestea cu multe obstacole și greutăți pe care le parcurgem, ne prilejuiesc și redescoperirea calității noastre de ființe zidite de Dumnezeu și de fii ai acestui pământ românesc. Să învățați și să înscrieți în inimile voastre dragostea de credința ortodoxă străbună și de Biserica noastră strămoșească. O pildă vie sunt mulțimile de credincioși, care se adună în jurul sfintelor altare la hramuri, în duminici și sărbători, care înalță împreună cu păstorii lor sfintele lăcașuri și mănăstiri, jertfind, cu dragoste din avuții lor pentru aceste lucrări sfinte. Este o mare mângâiere pentru mine, ca peste tot unde merg, — însoțit de oaspeți, ca și astăzi —, să constat această pilduitoare eulavie a credincioșilor Bisericii noastre strămoșești și dragostea lor fierbinte față de Dumnezeu și de oameni.

În încheiere, mulțumesc frățește I.P.S. Mitropolit Antonie pentru primirea și găzduirea de la mănăstirea Brâncoveanu, rectitorită de I.P.S. Sa, și pentru această frumoasă întâmpinare. Întâlnirea noastră, a tuturor, cu Întăistătorul Bisericii Ortodoxe din Finlanda și rugăciunile înălțate împreună constituie un act istoric, dar și o mărturie că Dumnezeu este cu noi. Să-L rugăm să rămână cu noi și să poposească în sufletele și în căminele noastre, tuturor celor care au participat la slujbă în această sfântă catedrală.

«Drept aceea, frații mei iubiți, fiți tari, neclintiti, totdeauna sporind în lucrul Domnului, știind că osteneala voastră nu este zadarnică întru Domnul» (1 Cor. 15, 58).

După încheierea festivității de întâmpinare care s-a desfășurat în catedrala mitropolitană a urmat o recepție oferită de I.P.S. Mitropolit Antonie în sala de conferințe a reședinței mitropolitane, la care au luat parte reprezentanți ai vieții publice din Sibiu, oameni de cultură, arhimandriți, preoți, profesori universitari etc. În cadrul recepției I.P.S. Mitropolit Antonie a rostit un scurt cuvânt de salut.

După încheierea recepției, înalții oaspeți au fost invitați să viziteze capela mitropolitană care este în același timp și paraclis al Facultății de teologie, unde au fost întâmpinați de P.C. Prof. Mircea Păcurariu, decanul Facultății de teologie, de profesori și studenți ai Facultății. P.C. Pr. Decan Mircea Păcurariu a rostit un respectuos cuvânt de salut. Un cor al studenților a prezentat un scurt concert de cântări religioase.

La invitația I.P.S. Mitropolit Antonie, înaltul oaspete finlandez a rostit următoarea cuvântare, adresată studenților teologi prezenți și tuturor celor de față :

«Sunt bucuros că am această ocazie să vă adresez un scurt salut. Voi rezuma în acest scurt cuvânt un lucru care privește studiile voastre.

Îmi vine în minte, acum, un lucru care-mi amintește și mie de perioada cât am studiat la Tesalonici în Grecia și de profesorii de acolo care încercau să ne arate ceea ce este important pentru un student la o Facultate de Teologie Ortodoxă.

Desigur ai nevoie de cunoaștere, de știință, să ai cunoștință despre moștenirea pe care am primit-o de la Sfinții Părinți ai Bisericii, cunoștințe despre tradiția Bisericii. Principalul scop al vostru nu este numai acela de a avea cunoștințe, dar mai mult decât atât de a gândi într-un mod ortodox. Sunt convins că acest lucru să vină și din partea mea ca un cuvânt personal.

Vă aduc de asemenea salutul Departamentului de teologie de la Universitatea din Iosno. Avem această secție academică, ortodoxă cu durata studiilor de 4 ani și care ne dă speranțe noi. Dar desigur că avem nevoie și de sprijinul altor Facultăți de teologie, mai vechi, din alte locuri.

Sunt convins că legăturile cu Biserica Ortodoxă Română cu facultățile și seminariile de teologie din România ne vor întări, împreună, să atingem acel mod de gândire ortodoxă.

Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toți !».

După aceea, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a rostit următoarea cuvântare :

«Adresăm felicitări studenților pentru terminarea anului universitar. Aș dori să vă spun că aveți condiții bune de studii și profesori de prestigiu din Biserica noastră, cu pregătire și cu experiență personală. Ne revine tuturor îndatorirea să prețuim toate acestea. Sibiul a fost

totdeauna o vatră de lumină pentru întreg Ardealul și chiar pentru Țara Românească, în stare să apere Ortodoxia. Colegii dumneavoastră din ceilalți ani, deși unii dintre ei proveniți din «cealaltă strană», s-au dovedit, în anii de după 1990 încoace, de o mare valoare pastorală, având un rol foarte important în păstrarea unității de credință în Transilvania, în ciuda atâtor și atâtor necazuri și agresiuni pentru ocuparea bisericilor, prin violență, de către catolici de rit bizantin. Din rândurile dumneavoastră au fost cei ce, împreună cu credincioșii, l-ați ajutat pe înalt Prea Sfințitul Mitropolit Antonie să-l instaleze la Baia Mare pe primul episcop, Prea Sfinția Sa Justinian Chira, la noua eparhie a Maramureșului și Sătmarului.

Așadar, aveți o tradiție foarte frumoasă de slujire a Ortodoxiei. Sunteți tineri și poate n-ați cunoscut necazurile, lupta și suferințele înaintașilor dumneavoastră pentru a rezista prozelitismului de dezbinare a credinței noastre strămoșești. Văd și studenți de care Biserica are trebuință pentru opera sa caritativă. Nimeni nu va rămâne în afară de cerințele multiple ale Bisericii. În scurt timp noi trebuie să organizăm activitatea slujitorilor Bisericii în cultură, în asistență socială, în spitale, în penitenciare, în armată și în general în toate domeniile de viață socială. Vom avea nevoie de slujitori în toate aceste trebuințe ale Bisericii. Pe bună dreptate că auzim unele glasuri care apreciază că suntem în urmă față de așteptările credincioșilor. Totdeauna aceste așteptări izvorăsc dintr-un gând curat, creștinesc. În general am făcut eforturi mari și mulțumim lui Dumnezeu pentru cele ce am putut înfăptui până acum. Spre a face și mai mult — și trebuie să facem — ni se cere tuturor mult mai mult spirit de dăruire după pilda înaintașilor noștri.

În slujirea preoției, a credincioșilor, să nu ne așteptăm la o viață de confort. Nu putem avea o activitate întotdeauna mulțumitoare, pentru că viața este foarte complicată. Dar în latura duhovnicească, sufletească, suntem la noi acasă. Suntem suveranii voinței și credinței noastre. Nimeni nu ne poate stânjeni în lupta pentru credință când dispunem în chip liber de voința de a-L sluji pe Hristos. Trebuie să ne formăm convingerile creștine, ferme, pe baza învățăturilor Sfinților Părinți. Strădaniilor depuse în acest scop, li se adaugă cele ale înaintașilor pentru păstrarea trupului întreg al Bisericii noastre. De aceea, folosind acest prilej al vizitei înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Ioan al Finlandei la Sibiu, cu dragoste vă îndemn, și pe mai departe, la studiu, răbdare, înțelepciune, în tot ceea ce gândiți sau faceți, ca pentru Dumnezeu care v-a chemat aici.

Vom păstra contacte permanente cu Bisericile Ortodoxe surori, inclusiv pentru a obține burse de studiu, într-un cuvânt, pentru a avea

viața bisericească la ceea ce trebuie să fie ea într-o societate aflată în durerile nașterii ei în Duh și Adevăr.

Mulumesc părintelui decan pentru invitația de a vă asculta cântările, intonate acum și de colegele de la Teologie. Vă doresc multă sănătate, putere de muncă și curaj în misiunea sfântă pe care ați ales-o când ați intrat în această Facultate de Teologie.

«Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu duhul vostru» (Filimon 1, 25).

În timpul vizitei la Sibiu, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a acordat, la reședința mitropolitană, două interviuri, unul pentru postul de radio local din Sibiu și celălalt pentru un post de radio privat tot din Sibiu.

Reporterul de la postul local de radiodifuziune s-a arătat interesat de importanța vizitei, de programul acesteia, de relațiile dintre cele două Biserici Ortodoxe, ca și de impresiile produse de vizita la Sibiu și în eparhia Sibiului.

După ce a răspuns întrebărilor referitoare la importanța vizitei Înaltului ierarh ortodox finlandez și la programul vizitei în țara noastră, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a arătat că relațiile dintre cele două Biserici Ortodoxe, română și finlandeză, deși nu se pierd în negura istoriei, se poate spune că, deja sunt foarte vechi. Prea Fericitul Părinte Patriarh s-a referit la faptul că, în anii '50 când era rector al Institutului Teologic din București, studiau aici doi tineri ortodocși finlandezi; unul dintre ei fiind hirotonit preot și având o activitate remarcabilă, a fost reînălțat de Prea Fericirea Sa în timpul unei vizite făcută cu ani în urmă în Finlanda.

Referitor la vizita de la Sibiu și în eparhia Sibiului Prea Fericitul Părinte Patriarh a avut cuvinte de apreciere pentru modul în care au fost primiți, Prea Fericirea Sa și oaspeții finlandezi, peste tot în eparhie, și în mod special la așezământul de la Sâmbăta de Sus.

La sfârșit, Prea Fericirea Sa, amintind că a fost episcop al Aradului timp de unsprezece ani și locțiitor de mitropolit al Ardealului timp de un an și jumătate, s-a referit la «sufletul ardelenesc, bogat și rodnic în evlavie și în jertfire pentru Biserică».

În cel de-al doilea interviu, acordat postului privat de radio «Activ» din Sibiu, răspunzând întrebărilor adresate, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a arătat că eparhia Sibiului a fost inclusă în programul vizitei Î.P.S. Ioan, la dorința sa. Î.P.S. Sa, fiind la curent cu lucrările de la mănăstirea Sâmbăta de Sus, a dorit să cunoască situația actuală a acestei mănăstiri pe care a vizitat-o cu mulți ani în urmă.

Referindu-se la statutul femeii în viața Bisericii, după ce a subliniat rolul important al acesteia în cadrul familiei, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a menționat că, actualmente, la toate facultățile de teologie din București și din țară există un mare număr de studențe, care, în viitor, se vor implica în diversele activități bisericești, începând cu predarea religiei în școli și continuând cu integrarea acestora «cu dăruire» în activitățile filantropice ale Bisericii.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist s-a mai referit la faptul că a avut ocazia să cunoască direct pe credincioșii ardeleni, pe profesorii de teologie, studenții teologi etc., și a avut cuvinte de apreciere pentru evlavia și, în general, pentru viața religioasă a credincioșilor ardeleni.

«Tradiția acestei catedrale, cu slujbele și cu propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, este cunoscută pretutindeni și îmi pare bine că și acum se menține aici, foarte vie, această tendință de împletire a Sfintei Liturghii cu predică», a încheiat *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*.

În după amiaza zilei de 23 mai 1996, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, înalt Prea Sfințitul Ioan al Kareliei și Finlandei, împreună cu însoțitorii lor au părăsit Sibiul îndreptându-se spre Râmnicu-Vâlcea. În drum spre centrul episcopal de la Râmnicu-Vâlcea, delegațiile celor două Biserici au făcut un scurt popas la mănăstirea Cozia, unde au fost întâmpinați de P. Cuv. Arhimandrit Gamaliil Vaida, starețul mănăstirii, înconjurat de soborul mănăstirii, P. Cuv. Gamaliil a prezentat, în câteva cuvinte, istoricul și importanța bisericii zidită din porunca domnitorului Mircea cel Bătrân, precum și obștea mănăstirii Cozia.

Î.P.S. Ioan al Kareliei și Finlandei a avut o scurtă intervenție în care a vorbit despre anterioara sa vizită la Cozia și despre întâlnirile cu P. Cuv. stareț Gamaliil la diverse întâlniri ecumenice și a transmis părintelui stareț și obștii monahale binecuvântarea și salutul Bisericii Ortodoxe Finlandeze.

După vizitarea mănăstirii întreaga delegație și-a continuat drumul spre catedrala episcopală din Râmnicu-Vâlcea, unde oaspeții au fost întâmpinați de pâine și sare de către P. S. Episcop Gherasim Cristea, înconjurat de P. S. Arhiepiscop Irineu Slătineanu, vicarul Episcopiei, de slujitorii catedralei, profesori și elevi ai Seminarului teologic, de numeroși credincioși. Erau de față reprezentanții autorităților locale.

În catedrală oaspeții s-au închinat la moaștele sfinților Teodor Stratilat, Carp și Mercurie, după care s-a săvârșit un Te-Deum cu poli-hroniu, după care, P. S. Gherasim a rostit următoarea cuvântare :

«Binecuvântat fie bunul Dumnezeu că ne-a învrednicit ca astăzi, în această catedrală și în această frumoasă zi de primăvară, să aducem bucurie după bucurie, bucurie după bucuria Învierii, să avem în mijlocul nostru, pe părintele nostru duhovnicesc, pe Prea Fericirea Sa, Părintele Patriarh Teoctist, împreună cu distinsul său oaspete, înalt Prea Sfințitul Ioan, arhiepiscop al întregii Finlande, și să primim înaltă binecuvântare. Am dori, în același timp, să aducem la cunoștința distinșilor noștri oaspeți că episcopia de Vâlcea datează, după documente, de la începutul secolului al XVI-lea, dar există mărturii certe că aici s-a cinstit numele Preabunului Dumnezeu, al Tatălui, al Fiului și Sfântului Duh chiar din primele secole.

Acastă eparhie binecuvântată, este formată din două județe, Oltul și Vâlcea, care au aproape un milion de credincioși, cu aproximativ 600 preoți, cu 21 de mănăstiri, mai bine de 500 de monahi și monahii. Încredințăm pe înalt Prea Sfinția Sa că tot aici cuvântul lui Dumnezeu a fost propovăduit și în scris, pentru că în județul Vâlcea, de la începutul

secolului al XVI-lea și până în zilele noastre, lucrul tipografic n-a încetat nici o clipă. Mai mult decât atât, în anul 1640, la mănăstirea Govora, s-a tipărit *cartea de legiuri* atât pentru treburile bisericești, cât și pentru cele politicești, cum se spunea atunci.

De aceea, credincioșii au dorit astăzi să Vă întâmpine pe Prea Fericea Voastră și pe Înalt Prea Sfinția Voastră, împreună cu distinsele noastre autorități, domnul prefect al județului, domnul președinte și domnul primar cu care ne lăudăm pentru că urbea noastră, sub oblăduirea lor, își desfășoară viața în mod normal, ba mai mult chiar în zilele acestea s-au încheiat lucrările de modernizare a sistemului de aprovizionare cu apă a orașului, ceea ce înseamnă nespus de mult pentru locuitorii noștri.

Prin urmare avem aici bucuria de a Vă arăta că atât viața bisericească, cât și cea gospodărească, se desfășoară în mod normal. De aceea, Înalt Prea Sfinția Voastră Vă rog să fiți incredințat că bisericile din eparhia noastră și din întreaga țară au fost și sunt deschise pentru trebuințele duhovnicești ale credincioșilor noștri, preoții își fac datoria după a lor putință și de aceea sunt incredințat că Înalt Prea Sfinția Voastră ne veți binecuvânta ca lucrul nostru să fie și mai cu spor și rugăm și noi smerit pe Bunul Dumnezeu să dăruiască Prea Fericitului Părintelui nostru Patriarh, Înalt Prea Sfinției Voastre și Prea Sfinției Voastre, sănătate, «La mulți ani și «Bine ați venit sănătoși!».

După cuvântul de întâmpinare al P. S. Episcop Gherasim a luat cuvântul I.P.S. Arhiepiscop Ioan care a spus următoarele :

«Acum circa douăzeci de ani am avut prilejul de a vizita această Sfântă Episcopie și a asista la Sfânta Liturghie chiar în catedrala în care ne aflăm. Atunci nu mă gândeam, însă, că voi mai vizita vreodată această catedrală episcopală. Mulțumită lui Dumnezeu, astăzi mă aflu, încă o dată în acest loc binecuvântat. Acum douăzeci de ani, în vremea păstoririi episcopului Iosif, am venit să participăm la o sesiune de dialog teologic.

În acel timp Biserica Ortodoxă Română trecea prin dificultăți din cauza totalitarismului, dar, în ciuda acestui fapt, era foarte activă și avea multe realizări. Acum pot constata într-adevăr că sunt noi posibilități și noi binecuvântări asupra Bisericii și asupra poporului român. Am mai spus de câteva ori, în cursul vizitei mele, că am constatat semne de viață bisericească și speranță reală pentru Biserică și pentru poporul român.

De asemenea aș vrea să menționez că îl cunosc deja pe Prea Sfințitul Episcop Gherasim. Totdeauna este o experiență duhovnicească nouă să întâlnești oameni pe care i-ai mai cunoscut. Din datele pe care ni le-a expus Prea Sfinția Sa, astăzi, reiese că viața bisericească este foarte puternică în această eparhie. Mulțumim lui Dumnezeu pentru toate aceste realizări și binecuvântări pe care le putem constata sub păstoria Prea Sfințitului Gherasim.

Mă bucur mult că Seminarul teologic de aici este așa de prezent și de activ. Sunt convins că preabunul Dumnezeu a binecuvântat și a revărsat cu prisosință harurile Sale asupra acestei Episcopii, asupra

Bisericii din regiunea Vâlcea și sunt recunoscător Prea Fericitului Părinte Patriarh că m-a adus aici.

Sunt, de asemenea, bucuros să salut prezența autorităților locale de aici și sunt bucuros să dau slavă lui Dumnezeu pentru prezența tuturor credincioșilor astăzi la catedrala episcopală. Într-adevăr, atât eu, cât și însoțitorii mei din Finlanda vom păstra amintiri deosebit de plăcute din această vizită.

Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toți !».

A luat apoi cuvântul Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, care, adresându-se întregii asistențe a spus următoarele :

«S-a spus, temeinic, și s-a înțeles rostul prezenței noastre aici. Ar trebui acum să tragem anumite învățăminte pentru viața fiecăruia dintre noi, pentru preoți, pentru credincioși. Biserica Ortodoxă se confruntă cu unele atacuri destul de grele din partea sectelor, din partea așa-zișilor «evangelicști» și în fața acestor atacuri, ea nu poate sta indiferentă, ci trebuie să iasă în întâmpinare cu tezaurul ei de credință.

Întâlnirile dintre Bisericile Ortodoxe, cum este și aceasta de acum cu Biserica Finlandeză ca și vizita Prea Sfințitului Episcop Nathanael din America, precum și cea de anul trecut a patriarhului ecumenic Bartolomeu I, vor să arate că Bisericile Ortodoxe, unite în aceeași credință, se afirmă în lume cu valorile lor autentice. Deși Biserica Finlandei se află tocmai în nord, iar noi, cei de aici, la vărsarea Dunării în mare, odevărurile de credință, viața, ne apropie și ne unesc în Sfintele Taine.

Prin aceste întâlniri și slujbe în comun, punem mai ușor în evidență valorile comune ortodoxe, le putem arăta astfel și altor creștini, care nu au aceeași credință ca și noi. Biserica Ortodoxă, deși este organizată pe națiuni, în hotarele unei țări, fiecare Biserică locală deține însă comorile doctrinare evanghelice, formulate de Sfinții Părinți în sinoadele ecumenice și le predică fiilor neamului pe care îl slujește în limba lui. Prin păstrarea neștirbită a acestor învățături și prin statornicia canonică, ele sunt unite în Hristos, unite în credință și în Taine, formând o singură Biserică Ortodoxă. În al doilea rând, deși o Biserică e mai mare sau mai mică, din punct de vedere doctrinar și canonic, ele au aceeași valoare în fața Ortodoxiei Universale și în fața celorlalte Biserici creștine. În al treilea rând, deși o Biserică locală este mai mică în ce privește numărul de credincioși, cu toate acestea, în Ortodoxie, spre deosebire de celelalte confesiuni creștine, aceste Biserici se tratează reciproc, de la frate la frate, de la slujitor la slujitor, în duhul dragostei și al smereniei creștine. Așadar, o Biserică nu este mai mare sau mai importantă decât celelalte, prin faptul că are mai mulți credincioși. Valoarea unei Biserici o dă însăși activitatea ei, lucrare care se îndreaptă

spre promovarea valorilor evanghelice universale și spre unitatea creștină.

Între noi și Biserica Ortodoxă din Finlanda nu este nici o deosebire din punct de vedere al credinței, din punct de vedere al sfintelor canoane, al lucrării noastre bisericești, pentru că această Biserică-soră, deși cu un număr mai mic de credincioși și care își desfășoară lucrarea în condiții foarte grele, într-un ocean de protestantism, a păstrat Ortodoxia ca și noi, având cărți de învățătură, școli și operă filantropică. Am putea spune că Biserica Ortodoxă din Finlanda, datorită ierarhilor și preoților ei, este mai activă decât noi prin misiunea ei socială. Contactele dintre noi, slujitorii și credincioșii ortodocși, ne oferă prilejul să ne cunoaștem mai bine valorile, care ne definesc în lumea creștină. Ori de câte ori ne adunăm, — și ne adunăm cu valorile noastre proprii —, ne îmbogățim duhovnicește reciproc. Noi, românii, participăm la conferințele creștine internaționale cu felul nostru propriu de a face cunoscute roadele acestor valori în societatea noastră.

Suntem, iubiți frați, Biserică de obârșie apostolică, având, în istorie o vechime de aproape două mii de ani și cu un aport chiar și în cultura universală, cu jertfe de martiri și cu vrednicii de gândire și artă bisericească de folos întregii Ortodoxii. În câmpul mișcării ecumenice ne impletim aportul spiritual cu celelalte Biserici Ortodoxe și creștine în general. Spre a face față unor asemenea situații, reprezentanții Bisericii — ierarhi, preoți și laici — trebuie să fie înzestrați cu o cultură și viață duhovnicească pilduitoare, buni teologi, cunoscători de limbi străine etc. Biserica noastră are contribuția sa, ca și Biserica soră a Finlandei, mai ales în ultimele decenii, pentru întărirea Ortodoxiei și pentru afirmarea ecumenismului. Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan este membru al unor foruri teologice panortodoxe de dialog și este cunoscut astfel în întreaga Biserică. La toate se adaugă și statura sa de fiu duhovnicesc al binecunoscutei, în Ortodoxie, mănăstiri «Sf. Ioan» din insula Patmos, unde a depus voturile monahale. Este o bucurie să vă spun că ne cunoaștem de multă vreme. Personal, am vizitat Finlanda și am văzut organizarea bisericească, am vizitat școli și parohii. Am fost primit la reședința înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Ioan și m-am bucurat de ospitalitatea sa. Și-a arătat bunătatea față de românii așezați în Finlanda, cărora le-a oferit paraclisul reședinței sale, pentru ca păstorul lor sufletesc de atunci, părintele profesor Alexandru Ciurea, trimis pentru comunitatea românilor din Suedia și Finlanda, să celebreze Sfânta Liturghie.

Iată cum Ortodoxia, pe de o parte, este bunul suprem al fiecărei națiuni, a cărei cultură o promovează prin scriere, gândire și artă, iar

pe de altă parte ea adună popoarele, unindu-le în adevărul cel veșnic.

Ne bucurăm că Înalt Prea Sfinția Sa a acceptat această vizită în țara noastră. Printre însoțitorii săi se află și părintele Matty Sidoroff, care este membru în Consiliul de Ajutoare al Consiliului Ecumenic al Bisericilor din România și lucrează în acest organism ca reprezentant al Bisericii sale și care acum vorbește și slujește românește. În cursul acestei vizite, ne-am întâlnit și cu pastori protestanți, reformați, cu călugări și călugărițe, care ne-au umplut inima de bucurie și de mare mângâiere pentru evlavia lor cunoscută. Am văzut cum preoțimea noastră se ocupă de zidirea de biserici noi, ieri sfințind biserica din orașul Boldești de lângă Vălenii de Munte. Ca o catedrală, ca și aceasta episcopală, biserica sfințită duminică este înălțată în timpul dictaturii comuniste și finalizată acum, după revoluție, de către credincioșii din acea localitate. Dumnezeu a rânduit ca această vizită care a fost de fapt planificată și altădată, precum și sfințirea bisericii, să fie condiționate de prezența mea. Și Duhul Sfânt a rânduit să nu fiu numai eu singur, ci să fiu cu Înalt Prea Sfințitul Ioan și cu Prea Sfințitul Nifon, spre lucruria zecilor de mii de credincioși și a celor peste treizeci de preoți prezenți la această sfințire.

Iată numai un moment, dar care arată frumusețea Ortodoxiei noastre. Fac și cu acest prilej aceste îndemnuri către Prea Sfințitul Episcop Gherasim și vicarului său, Prea Sfințitul Irineu Slătineanu, precum și către preoți, către părinții profesori, către dumneavoastră, către elevi și tineret, să păstrați cu sfințenie și să apărați credința ortodoxă. Să respectăm rânduielile noastre ortodoxe, să iubim Biserica, să arătăm «predicatorilor» veniți cu gând de dezbinare, că nu este nevoie de ei și că nu este loc pentru ei în această țară creștină. Să arătăm că suntem demni și statornici credincioși și că nu avem trebuință de «evangelisti» din afară, de sectanți, de fel de fel de predicatori, care adună lumea în stadioane sau în căminele culturale, primind cu multă ușurință aprobare din partea unora din reprezentanții autorităților locale. Aceștia caută să slăbească și unitatea și integritatea morală a tineretului nostru. Ortodoxia are în tezaurul ei de învățătură tot ceea ce trebuie să fie de folos vieții — și tânărului și cărturarului și muncitorului și țăranului și omului credincios. Biserica este în stare să răspundă la toate aceste cerințe firești ale oamenilor. Care «evangelist» poate fi mai învățat, mai dotat decât preotul și chiar creștinul care frecventează biserica și se împărtășește cu Sfintele Taine?! De aceea, trebuie să depunem multă străduință să ținem piept acestui prozelitism, nădăjduind că și credincioșii vor fi apărătorii credinței. Apărați-vă familia, apărați-vă copilașii, apărați-vă tinerii, căci există foarte multe capcane

care vor să zădărnicească creșterea și dezvoltarea vieții noastre creștine ortodoxe.

Nu înseamnă să urâm pe cineva sau să ne izolăm de Europa, sau dacă noi, cele două Biserici, ne-am întâlnit acum, nu înseamnă că punem crva la cale contra celorlalte Biserici sau chiar împotriva celor ce există. Ci suntem contra metodelor neloiale și necreștine de a atrage credincioșii ortodocși la cultele lor. Să le arătăm, însă, că suntem la posturile noastre de veghere. Să pregătim credincioșii cu cunoștințele necesare pentru a respinge orice fel de agresiune, de prozelitism care e atât de dăunător.

De aceea, nădăjduim că, mai ales în zona aceasta a Vălci, unde Sfântul Calinic, ierarhul de odinioară de aici și ctitorul acestei biserici, Sfinții Brâncoveni și mulți alți sfinți care împodobesc pământul Olteniei cu moaștele lor, vă vor ajuta, iubiți credincioși și elevi, care vă pregătiți pentru a sluji sfântului nostru altar.

Vă mulțumim pentru întâmpinare și bine v-am găsit, Prea Sfințite Episcop Gherasim. Bine v-am găsit, iubiți părinți și iubiți elevi, și vă felicit că ați produs o așa surpriză și o binecuvântare pentru Înalt Prea Sfințitul Ioan. Dumnezeu voastră, tuturor, vă dorim multă sănătate și spor să învingeți tot ce este rău și să mergeți pe calea adevărului și a virtuții către o viață pe care o merită acest popor ce a suferit atâtea în istoria sa.

«Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi» (I Tes. 5, 28). *Hristos a înviat!*

După încheierea ceremoniei de primire în catedrala episcopală, Prea Sfințitul Episcop Gherasim a oferit, în reședința episcopală, un prânz, în cadrul căruia s-au rostit cuvântări pline de semnificație.

Astfel, în cuvântul său, I.P.S. Arhiepiscop Ioan a subliniat impresia pe care Biserica Ortodoxă Română, clerul și credincioșii au imprimat-o până acum în sufletul său. Peste tot unde oaspeții s-au oprit, credincioșii au fost prezenți în biserici într-un număr foarte mare, pentru o țară în care, aproape jumătate de secol, a fost impusă o ideologie atee. Mulțimile de credincioși au demonstrat că această ideologie nu a avut succes. Desigur, unul din pericolele cele mai mari în aceste condiții de libertate și de exprimare, pe lângă multe altele, este și pericolul sectelor de tot felul care au năpădit și asaltează, uneori foarte insistent, pe credincioși. «Văzând, în aceste zile, atâtea dragoste a poporului drept-credincios pentru Biserică — a spus I.P.S. Arhiepiscop Ioan, cred că nu există motiv ca cineva să se teamă de acest fenomen sectar. Cred că iubirea pentru Biserica Ortodoxă a românilor este mai puternică decât atacul acestor secte».

Înalt Prea Sfinția Sa a accentuat că acest pericol este frecvent și în alte țări din estul Europei, care au avut un regim totalitar comunist.

«Și în țările din fosta Uniune Sovietică există multe secte americane sau occidentale care atacă insistent și neconținut pe dreptcredincioșii ortodocși. În Karelia rusească, de pildă, există mulți finlandezi care nu vorbesc limba rusă, ci finlandeza. Ca păstor al lor am trimis mulți preoți, cântăreți bisericești sau grupuri de misionari, de pildă în noaptea Învierii, să ajute la oficierea tuturor slujbelor, tocmai pentru a contracara eventualele acțiuni ale sectarilor».

În ceea ce privește Biserica Ortodoxă Română, Înalț Prea Sfinția Sa a conchis: «Cred că aveți nevoie de foarte puțin ajutor sau deloc pentru a-i contracara și a scăpa de acești sectari. Dacă Biserica Ortodoxă Română își urmează tradiția ei cu fidelitate, așa cum a făcut-o întotdeauna în istoria sa, acesta este cel mai puternic argument împotriva sectelor de orice fel».

În după amiaza zilei de 23 mai, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, împreună cu I.P.S. Ioan al Kareliei și Finlandei, și însoțitorii lor la care s-a adăugat și P.S. Gherasim, au pornit de la Rm-Vâlcea spre Curtea de Argeș. Ajunși, în cursul serii, în voleyodalul oras, oaspeții au vizitat, mai întâi, vestita biserică «Sfântul Nicolae Domnesc», după care s-au deplasat la biserica episcopală unde au fost întâmpinați de numeroși credincioși, preoți, profesori și elevi seminariști. S-a oficiat un Te-Deum, răspunsurile liturgice au fost date de corul Seminarului teologic Curtea de Argeș.

P.S. Colinic, episcopul Argeșului și Teleormanului, a adresat oaspeților un cuvânt de bun sosit, spunând:

«Prin purtarea de grijă a bunului Dumnezeu, catedrala episcopului a Argeșului primește cu bucurie vizita Prea Fericii Voastre, Prea Fericele Părinte Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, dimpreună cu Înalț Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan al Kareliei și al întregii Finlande.

Biserica aceasta, în care ne aflăm în aceste momente înălțătoare, zidită din credință tare și sfântă evlavie este expresia de netăgăduit a geniului creștin românesc, expresie care grăiește celor cuminti la cuget și curățu cu inima, despre neamul gospodar care trăiește de mii de ani aici, în arcu carpatu, neam care a zidit cu inima și sufletul său, acest «potir de aur», pe care îl vedem aici la Argeș, și nu numai aici, ctitorii, aș putea spune, de Feți Frumoși din lacrimă.

În numele fraților mei argeșeni și a creștinilor dreptmăritori, vă spunem «bine ați venit» aici, la vatra celei dintâi mitropolii a Țării Românești.

Credincioșii din eparhia noastră, în frunte cu păstorii lor sufletești, s-au adunat, în această seară minunată de primăvară, pentru a vă întâmpina, după datina noastră străbună, în acest loc sfânt al moșilor și strămoșilor noștri, și a vă asculta, în același timp, cuvânt de mult folos duhovnicesc!

Totodată, slujitorii din eparhia noastră, credincioșii, seminariștii, vă întâmpină și vă arată recunoștința lor, avându-vă în mijlocul lor, alături de înalții oaspeți din îndepărtata țară a Finlandei.

Încă o dată, Prea Fericele Părinte Patriarh, Înalț Prea Sfințite Arhiepiscop Ioan, stimați oaspeți, bine ați venit! ».

Luând apoi cuvântul, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan a spus următoarele :

«Încerc să realizez, în acest moment, care este impresia cea mai puternică pe care o am. Impresia pe care mi-am făcut-o îndată ce am ajuns în acest oraș și în acest loc sfânt este că de fapt am ajuns la rădăcinile Bisericii Ortodoxe Române.

Știu că istoria, de fapt, a început mult mai devreme, dar aici am văzut dovezile cele mai timpurii care astfel sunt semne ale Bisericii văzute Sfinte și Ortodoxe. Aici într-adevăr sfintele rădăcini ale Ortodoxiei sunt adânc implantate în pământul românesc. Și spun aceasta nu numai din punct de vedere formal, exterior, personal sunt convins că rădăcinile apostolice ale credinței Dvs. sunt adânc înfipite în inimile și în sufletele tuturor. Și trebuie să spunem că este important nu numai să avem legături și rădăcini istorice, dar în același timp aceste rădăcini sau baza profundă a credinței noastre, trebuie să alimenteze viața creștină actuală. Înțelegerea ortodoxă a Tradiției este aceea că deși noi trăim în trecut, acest trecut trebuie experimentat și trăit de asemenea într-un prezent continuu.

S-a spus, de asemenea, că Sfânta Tradiție înseamnă viața Sfântului Duh care se prelungește mereu în prezent. Este convingerea și speranța mea că rădăcinile Dvs. în istorie trebuie să rodească astăzi în viața Bisericii și în credința de astăzi. Într-adevăr, istoria bisericească, cât și cea națională, pot să întărească foarte mult pe fiecare în credința sa, pot să vă ajute și să vă sprijine în înțelegerea cea mai corectă a credinței pentru zilele noastre.

Împor ajutorul și harul lui Dumnezeu ca să trăiți credința aceasta sfântă ortodoxă care vine din rădăcinile istoriei Dvs. naționale.

Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toți !».

A luat, apoi, cuvântul Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, care a spus :

«Se află în vizită, în Biserica noastră, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan din îndepărtata țară a Finlandei. Cunoașteți cu toții, de la geografie, unde se găsește pe hartă această mică bucată de pământ care continuă, până la Polul Nord, continentul nostru european, și unde cei ce trăiesc acolo duc o viață foarte grea luptându-se cu natura și mai ales cu vitregiile ei, pentru existență. Și natura deci, dar și alte împrejurări fac pe acești oameni nordici să fie prevăzători, să fie înțelepți și prudenți și iată că Ortodoxia, de aici de la gurile Dunării, s-a întins, după încreștinarea rușilor, și în părțile nordice și astfel a luat ființă această Biserică, recunoscută azi în lume ca una din Bisericile Ortodoxe autonome.

Deși Biserica are un număr mic de credincioși și preoți cu ierarhii și Întăistătorul ei, de-a lungul timpului, ea s-a făcut cunoscută prin activitatea, prin teologia și prin statornicia acestor oameni, care se luptă permanent cu natura și care păzesc tot așa de bine Ortodoxia, canoele Bisericii și tot ceea ce avem noi ca frumusețe ortodoxă.

Am avut legături trainice cu această Biserică. Acolo au făcut vizite ierarhi ai noștri și profesori. Personal am vizitat Biserica Finlandei și pe Înalt Prea Sfințitul Ioan la reședința sa pe când era episcop de Helsinki. Biserica are reședința în orașul Kuopio în partea ortodoxă a Finlandei, provincia Karelia, iar partea cea mai bogată în Ortodoxie, cu mănăstiri și biserici se află și astăzi sub ocupație rusească. Cu toate acestea Biserica Finlandei dăinuie și am putea spune că, din punct de vedere al lucrării misionare și al activității caritative și filantropice, se află printre primele Biserici.

Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan al Kareliei și al întregii Finlande este o personalitate teologică recunoscută în lumea noastră ortodoxă și în lumea creștină ecumenică. Înalt Prea Sfinția Sa este bine cunoscut în mod deosebit Patriarhiei Ecumenice și apreciat ca un ierarh de nădejde și ca un valoros teolog. I.P.S. Sa participă la numeroase ședințe și dialoguri la care Ortodoxia trebuie prezentată cu valorile ei adevărate, cu fondul ei doctrinar, păstrat de veacuri, pentru a nu se pierde nimic din tradiția patristică și cultul Bisericii Ortodoxe.

Așadar, ne găsim pe traseul unui arc spiritual al zilelor noastre, de aici de la episcopia Curtea de Argeș, de la rădăcinile Bisericii noastre, cum spunea însuși Înalt Prea Sfinția Sa, un arc spiritual care merge până la nordul îndepărtat, în Finlanda. Deși puțini credincioși, în jur de 70.000, ei au rămas atașați Ortodoxiei în lumea protestantă din această țară îndepărtată și s-au înrădăcinat pe solul pământului finlandez, în țara miilor de lacuri, cum se mai numește Finlanda, încă astăzi Biserica Finlandeză este ca și stânca pe care se află această mică țară și ca și steaua polară care nu se mișcă niciodată din loc. Astfel se prezintă Biserica Ortodoxă Finlandeză cu credincioșii, preoții, cu misiunea ei pilduitoare în lumea contemporană.

După cum spunea Înalt Prea Sfinția Sa, suntem chemați să aducem roade bogate în contemporaneitate, iar dacă suntem o Biserică Apostolică, noi trebuie să dăm rod bogat ca în primele veacuri creștine. Cu astfel de roade ne înfățișăm noii Europe.

Ortodoxia, prin valorile ei spirituale, reprezintă pentru Europa o adevărată salvare.

Tot ceea ce am moștenit: credință ortodoxă, viață, învățătură și scris în graiul poporului, împlinite de evlavia românească, exprimată în iubire și ctitorii de biserici și mănăstiri, ca această catedrală zidită de Neagoe Basarab sau ca biserica Sfântul Nicolae-«Domnesc», ctitorită de Nicolae-Alexandru Basarab — fondator al Țării Românești, ca Mușatinii în Moldova, și principii din Transilvania, toate acestea arată cât de puternică a fost apostolicitatea noastră, credința noastră creștină.

trăită peste veacuri, în ciuda multor agresiuni îndreptate asupra noastră din partea acelor care au vrut să dezbină Ortodoxia și să sfășie trupul Țării. Referindu-se la perioada de astăzi, Înalt Prea Sfinția Sa, un bun cunoscător al spiritului și relațiilor ecumenice dintre Biserici, a pericolelor care încă amenință Ortodoxia, ne-a învățat și îndemnat, în cuvântul său, să păstrăm unitatea de credință. Trebuie să folosim tezaurul patristic, tezaurul de învățătură, să folosim tot ceea ce Biserica păstrează din frumusețea Bizanțului intrupată pe pământul nostru românesc în învățătură și trăire. Să nu risipim din acest tezaur al moștenirii noastre veșnice, al doctrinei ortodoxe, pe care trebuie să-l mărturisim cu tărie lumii de azi, spre a îndeplini cuvântul Mântuitorului: «Eu Te-am preaslăvit pe Tine pe pământ; lucrul pe care Mi l-ai dat să-l fac, l-am săvârșit» (Ioan 17, 3).

Aceasta este prima mea vizită la Episcopia Argeșului de la instalarea Prea Sfințitului Calinic și mă bucur să văd tineri seminariști împreună cu preoții vârstnici și tineri, cu profesorii și direcțiunea Seminarului, înconjurându-ne cu bucurie și primindu-ne în chip deosebit de frumos. Este o zi, un semn și o dovadă a lucrării Duhului Sfânt această întâlnire. Am văzut copilașii de-a lungul drumului nostru, ca și astăzi aici, și mi-a spus unul dintre ei, în fața Bisericii, că a luat nota 10 la religie. Faptul că se studiază religia în școală este o roadă nespus de prețioasă pentru Biserica noastră. De aceea trebuie ca acum, în contemporaneitate, fiecare dintre credincioși, nu numai preoți, nu numai ierarhii Sfântului Sinod și nu numai tinerii studenți, seminariști sau teologi, dar fiecare familie, fiecare credincios trebuie să se facă apărătorul celor mai sfinte principii de viață morală care au dus-o strămoșii noștri de-a lungul veacurilor. Nu trebuie făcute concesii păcatului sau dezmățului de către tineretul nostru supus multor agresiuni morale, mai ales din punct de vedere doctrinar sau social. Nu tot ceea ce vine din Europa este bun. Am putea spune că dimpotrivă. Ceea ce vine, ca moravuri, constituie de multe ori un rău pentru noi, pentru Ortodoxie, și pentru valorile noastre morale, despre care vorbea Înalt Prea Sfințitul Ioan atât de frumos. Drogurile, sistemul de viață, libertate prea mare, interpretată foarte greșit, îl aduce pe om într-o stare de instrăinare față de realitatea vieții spirituale. În ceea ce privește familia, ea este amenințată de pătrunderea în legislația noastră a unor libertăți sub formă de «drepturi» ale omului, dar care atentează la principiile creștine ale familiei ca păcatul avortului, abandonarea copiilor, destrăbălarea tineretului. Toate acestea sunt primejdii mari care amenință moralitatea poporului nostru. Să păzim cuvintele Sfântului Apostol Pavel: «Nimeni să nu vă amăgească cu vorbe deșarte, că din pricina acestora vine mânia lui Dum-

nezeu peste fiii neascultării...» (Efeseni 5, 6), «...nu fiți părtași la faptele cele neroditoare ale întinericului, ci mai degrabă osândiți-le fățiș...» (Efeseni 5, 11).

Este în primul rând datoria fiecărei familii creștine de a veghea la sănătatea ei morală și fizică, de a cultiva aceste valori ale Ortodoxiei în simțul ei și de a da o educație sănătoasă, bazată pe învățătura Bisericii, copiilor, care vor deveni stâlpi de nădejde ai ei. Familia este sfântă, așa cum a lăsat-o Dumnezeu și binecuvântată de Mântuitorul. Ca fii ai Bisericii nu vedem în cununie numai un act convențional și social, ci un legământ dumnezeiesc, asemenea celui legământ pe care-l face preotul în sfântul altar la hirotonie. Așa este, de asemenea, legământul pe care-l face călugărul în fața sfântului altar că se leapădă de lume, adică de lumea cea deșartă, de tot ceea ce este rău și slujește lui Dumnezeu și semenilor. Așa este și în cazul căsătoriei creștine, care este o taină dumnezeiască, după cum auzim citindu-se în Apostol: «Pentru aceasta va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de femeia sa și vor fi amândoi un trup. Taina aceasta mare este; iar eu zic, în Hristos și în Biserica» (Efeseni 5, 31—32).

Din clipa cununiei, fiica nu mai este a părinților ei, ci devine soție, făcând un singur trup cu soțul cu care s-a cununat. În fața sfântului altar se slujește unirea spirituală binecuvântată de Biserică, iar între cei doi se împlinește unitatea tainică și traică a familiei și a credinței strămoșești. Familia devine o vatră de simțire, de lumină, de credință, de iubire reciprocă a soților, școală a virtuților, iar coroana familiei sunt copiii, pe care părinții sunt datori să-i crească întru învățătura și certarea Domnului (Efeseni 6, 4). În familia creștină se cultivă, de asemenea, fecioria, curătenia trupească, care nu este numai apanajul monahilor. Este regula de viață virtuoasă mare și sfântă și pentru cei căsătoriți. Așa ne învață din totdeauna Sfinții Părinți.

Aceasta este tradiția trăită de părinții noștri și ea trebuie continuată în practică, în zilele noastre, ca și pe viitor. O astfel de familie românească poate fi asemenea familiilor care au lăsat Bisericii noastre strămoșești sfinți, martiri, viteji și purtători de Dumnezeu. Folosesc această împrejurare, a întâlnirii cu înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan din Finlanda, ca și la alte întâlniri cu dumneavoastră, spre a vă aminti aceste învățături ale Ortodoxiei. Importanța libertății și felul de a o folosi spre dezvoltarea personalității umane nu o poate schimba decât Mântuitorul Iisus Hristos. Persoana umană este zidirea lui Dumnezeu, este întruchiparea dragostei lui Dumnezeu. El l-a înzestrat pe om cu forța aceasta teribilă care se numește libertate. Libertatea de a alege între bine și rău

aparține fiecărei persoane, fiecărui credincios în parte, așa cum spune și apostolul neamurilor : «Fîndcă voi, fraților, ați fost chemați la libertate ; numai să nu vă folosiți libertatea ca prilej de a-i sluji trupului, ci slujiți-vă unul altuia prin iubire.» (Galateni 5, 13).

Iată, iubitorilor, darul libertății și răspunderea pentru folosirea acesteia. Fiecare creștin trebuie să devină un teolog, un învățător, un făcător de bine în obștea în care trăiește. În felul acesta vom avea o societate prosperă și material și spiritual. Anul acesta a și fost consacrat familiei. În Biserică familia este dumnezeiască, este sfântă.

Și noi alcătuim familia neamului românesc în întregimea lui. În Biserică fiecare familie în parte este alcătuită după imaginea Sfintei Treimi. Ea trebuie să fie un model de unitate, de iubire, de curățenie, de credință, de fapte bune, străduindu-ne ca toți membrii familiei să umele «ca fii ai luminii». «Pentru că roada luminii este în orice bună-tate, dreptate și adevăr-osebind ce este bineplăcut Domnului» (Efeseni 5, 9—10). Mă bucur că văd tineri orgeșeni aici la seminar. Ce loc minunat pentru un tânăr de a-și descoperi vocația slujirii lui Dumnezeu, a slujirii valorilor pe care le avem de la strămoși și slujirea credincioșilor care este cea mai înaltă slujire de pe pământ, ca acest seminar și această vatră de spiritualitate și istorie a neamului !

Dragi elevi, pentru aceasta trebuie să stăruiti în învățătură, să cunoașteți pravila Bisericii noastre, să cunoașteți rânduielile bisericești, pentru ca atunci când veți apărea în fața credincioșilor la amvon să puteți vesti Cuvântul lui Dumnezeu, dres cu mult har și înțelepciune, cum spune de multe ori Sfânta Scriptură. Și aceasta se desprinde de aici ; se învață și din pilda profesorilor și preoților noștri. Agonișiți ca albina din florile câmpului numai ceea ce este bun. Nu luați din viață exemplele rele, luați-le și folosiți-le pe cele bune. Așa cum ne îndeamnă Sfinții Părinți care au trăit cu adevărat Taina Preoției și care i-au închinat pagini de o neasemuită frumusețe, precum Sfinții Trei Ierarhi.

Felicit pe Prea Sfințitul Episcop Calinic pentru că a reușit să înjghebeze școli bisericești în cuprinsul Eparhiei, Seminariei și Facultatea de teologie din Pitești. Este un lucru deosebit de important. Aceasta înseamnă renaștere, pentru cerințele noastre spirituale, renaștere sufletească într-adevăr, pentru cunoașterea învățăturii Mântuitorului Hristos.

Vă binecuvântează, dragi elevi, și rog pe Bunul Dumnezeu să vă ajute. Rugați-vă și voi, ca să ajugeți propovăduitori și mărturisitori ai Cuvântului lui Dumnezeu. Pe părintele director și pe părinții profesori, de asemenea, îi binecuvântează, cât și pe ceilalți preoți care ați venit, care

aveți bucuria să slujiți în acest timp de libertate religioasă. Să împliniți cu râvnă ceea ce rânduieste Sfântul Sinod al Bisericii noastre.

Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toți cu darul și iubirea Sa de oameni.

Hristos a înviat și bine v-am găsit sănătoși !».

După terminarea festivităților din frumoasa catedrală a lui Neagoe Basarab, oaspeții au vizitat paraclisul episcopal și s-au închinat la moaștele sfintei mucenici Filofteia.

Marti, 24 mai 1994, în sala de conferințe a Episcopiei, renumita «sală a lui Manole», au avut loc discuții între Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan, discuții care s-au desfășurat într-o atmosferă destinsă, frățească și sinceră. S-a evidențiat faptul că, astăzi, Ortodoxia este confruntată cu foarte multe neajunsuri, cu foarte multe potrivnicii. Catolicismul, sectele, franc-masoneria și politicianismul sunt foarte agresive față de ea.

Este de remarcat faptul că, în ciuda acestei realități triste, Ortodoxia, fie ea majoritară sau minoritară, este mult mai tolerantă și mai cooperantă decât oricare altă confesiune creștină. Și în acest context exemplul Bisericii Ortodoxe Române ca și cel al Bisericii Ortodoxe din Finlanda sunt concludente. Tot în acest context s-a subliniat ideea că memoriile conducătorilor bisericești, implicați, între altele, și în raporturile dintre Culte, ar fi foarte utile și ar servi ca experiență de viață. Aceste memorii ar intra în tezaurul național al Bisericii. Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist s-a referit la propunerile care i s-au făcut, în preajma împlinirii vârstei de 80 de ani, de a-și scrie și edita memoriile.

Oricum, s-a concluzionat, Ortodoxia trebuie să-și păstreze și să-și reafirme, prin orice mijloace, cu toată puterea, identitatea ei și tezaurul ei propriu de valori creștine.

În cadrul acestor discuții s-a mai vorbit și despre învățământul religios în școli, despre «învățământul confesional» și pericolele pe care le prezintă pentru Biserica noastră.

În cursul aceleiași zile, 24 mai, delegația finlandeză, însoțită de PP.SS. Episcopi Calinic al Argeșului și Nifon al Sloboziei și Călărașilor, a făcut o vizită la barajul și hidrocentralele de la Vidraru.

În după-amiaza aceleiași zile oaspeții au poposit la Pitești unde, în biserica «Sf. Vineri», erau așteptați de o mare mulțime de credincioși și preoți, profesori de teologie, seminariști și studenți.

S-a săvârșit un Te-Deum, după care deoanul Facultății de teologie, Pr. prof. dr. Dănuț Manu, a rostit un scurt cuvânt de întâmpinare, prin prin care și-a exprimat profunda bucurie pentru această înaltă vizită și a rugat pe Prea Fericitul Părinte Patriarh să mângâie și să întărească cu cuvântul Prea Fericitului Sale marea mulțime de credincioși, prezentă în catedrală.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a rostit următorul cuvânt pastoral-misionar :

«De la Domnul am primit ceea ce v-am predat și vouă» (I Cor. 11, 23).

«Pentru prima dată de la deschiderea Facultății de teologie în orașul Pitești, ne aflăm mai mulți ierarhi în această sfântă biserică, adică la Facultatea de teologie și la Seminarul teologic. Este firească această prezență. Dumnezeu a rânduit să ne întâlnim aici la biserica «Sfânta Vineri» și nu la Universitate, unde funcționează cursurile Facultății de teologie și ale Seminarului teologic.

Este firesc pentru că «teologie» nu înseamnă numai vorbire despre Dumnezeu, învățătura normelor de credință ale Sfintei Scripturi și ale Sfintei Tradiții, ci «teologie», în adevăratul ei sens, înseamnă trăire, rugăciune, liturghie. Și unde în altă parte decât în biserică ar putea tinerii sau tinerele să învețe mai cu spor această «știință a științelor» cum numea Sfântul Grigorie de Nazianz teologia, decât în lăcașul cel sfânt, participând la rugăciune și la Sfânta Liturghie. Părinții filocalici spuneau: «Dacă ești teolog, roagă-te cu adevărat; iar dacă te rogi cu adevărat, ești teolog».

Această dimensiune liturgică a vieții creștine își arată valoarea mai ales astăzi în viața creștină ecumenică, în lumea ortodoxă, dar și în lumea creștină, în general. Bisericele, care datorită dezbinării lor față de Trupul unic al lui Hristos, s-au îndepărtat de credința și tradiția apostolică, acele Biserici ieșite din învățătura lui Luther și a urmașilor lui însetează azi după misterul liturgic, după frumusețea Sfintei Liturghii pe care ei nu o mai au. Acum doresc să aibă icoane, care atât de sugestiv reprezintă adevărurile de credință, frumusețea și taina întrupării Mântuitorului Hristos, precum și celelalte taine ale Bisericii. Ei doresc să aibă cântarea bisericească, cea pe care Sfinții Apostoli și urmașii lor au cântat-o, au împlinit-o și apoi Sfinții Părinți au desăvârșit-o, ceea ce Ortodoxia a păstrat din veac și până-n veac, așa cum am moștenit-o și noi românii. Aceste frumuseți ale Ortodoxiei, iubiți credincioși și iubiți studenți și elevi, nu le au nici «evangelistii» care vă agrează pe dvs. și pe noi, acești «celebri» predicatori care bat la ușa apartamentului și care invită credincioșii la adunări, sau îi cheamă să le dea ajutoare sau diverse cărți stricătoare de suflet, cărți eretice.

Sfânta noastră teologie ne apropie de Dumnezeu, în primul rând; dar apropiindu-ne de Dumnezeu, în același timp, ea ne apropie și de oameni. Nu se poate să-L iubim pe Dumnezeu și să-i urâm pe oameni. Nu putem să ne apropiem de Dumnezeu cu cuvântul, cu cântarea, cu adunarea și în același timp să ne îndepărtăm de Trupul tainic al Domnului, de Biserica întemeiată de Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Este foarte dureros pentru acei creștini, care se leapădă de frații și părinții

lor, așa cum fac cei care pierd dreapta credință, trecând la diferite secte. Îndeosebi, în acest timp de confuzii și criză, în Biserica noastră, ca de altfel în lume, sectele și rătăcirile religioase reprezintă un mare pericol.

Este semnificativă întâlnirea noastră în biserică și nu în clădirea Universității. Este foarte important și felicit pe Prea Sfințitul Episcop Calinic și pe părinții profesori că au avut această idee de adevărată comuniune în sfântul lăcaș, nu într-un spațiu larg, ca pe un stadion sau o sală de spectacol, ci într-un spațiu sfânt, dumnezeiesc, care este biserica, lăcaș sfințit prin puterea lui Dumnezeu.

Numai cu Biserica putem birui greutățile vieții, acum, când lumea este atât de frământată și societatea noastră românească atât de zbuciumată și ca orientare și gândire. Acum trebuie să ne înrădăcinăm mai mult credința noastră, simțirile noastre, convingerile noastre, mai ales la anii tinereții, să ne ancorăm pe trupul Bisericii, pe învățătura ei, pe Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie și pe Sfintele Taine. Fără valorile ei nu se poate vorbi de un creștinism autentic, nu se poate vorbi de credință adevărată. Fără jertfa Mântuitorului Hristos, fără învierea Sa nu se poate vorbi de creștinismul renașterii din duh și adevăr, de unde încercă să se abată marii «cunoscători» ai exegezei biblice de dincolo de ocean sau din alte părți ale lumii.

Cuvintele Sfântului Apostol Pavel devin de mare actualitate pentru noi. «Nimeni, scrie el, să nu vă înșele prin vorba amăgitoare... Luați aminte ca nu cumva cineva să facă din voi o pradă prin filosofie și prin deșarta înșelăciune din predania omenească, după stihilele lumii și nu după Hristos. Căci întru El locuiește trupește toată deplinătatea dumnezeirii» (Coloseni 2, 4, 8—9).

Este foarte important să ținem cont de aceste realități, de «semnele vremii» cum le numește Sfântul Evanghelist Ioan în multe locuri din Apocalipsă sau Sfântul Apostol și Evanghelist Matei în Evanghelia sa (cap. 16). Aceste semne ale vremii noi să le întâmpinăm cu credință, cu rugăciune neîncetată către Dumnezeu. Să ne silim să ținem învățătura Sfinților Părinți și să o facem cunoscută tuturor.

Fiecare păstor de suflete, fiecare slujitor, fiecare profesor și apoi fiecare student și elev, care au îmbrățișat această slujire sau cei care doresc să o întâmpine, se cade a fi conștienți că fără Sf. Liturghie, fără cunoașterea aprofundată a domeniului liturgic atât teoretic, cât și practic, fără lucrarea Sfintelor Taine și a ierurgilor nu se poate aștepta la un progres pastoral, la un cuvânt convingător pentru cei care se află încă în necunoașterea credinței ortodoxe și pentru folosul săvârșirii faptelor plătuitoare în fața credincioșilor. Ca dintr-un izvor dobândesc roade

lor, așa cum fac cei care pierd dreapta credință, trecând la diferite secte. *Indeosebi, în acest timp de confuzii și criză, în Biserica noastră, ca de altfel în lume, sectele și rătăcirile religioase reprezintă un mare pericol.*

Este semnificativă întâlnirea noastră în biserică și nu în clădirea Universității. Este foarte important și felicit pe Prea Sfințitul Episcop Calinic și pe părinții profesori că au avut această idee de adevărată comuniune în sfântul lăcaș, nu într-un spațiu larg, ca pe un stadion sau o sală de spectacol, ci într-un spațiu sfânt, dumnezeiesc, care este biserica, lăcaș sfințit prin puterea lui Dumnezeu.

Numai cu Biserica putem birui greutățile vieții, acum, când lumea este atât de frământată și societatea noastră românească atât de zbucimată și ca orientare și gândire. Acum trebuie să ne înrădăcinăm mai mult credința noastră, simțirile noastre, convingerile noastre, mai ales la anii tinereții, să ne ancorăm pe trupul Bisericii, pe învățătura ei, pe Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie și pe Sfintele Taine. Fără valorile ei nu se poate vorbi de un creștinism autentic, nu se poate vorbi de credință adevărată. Fără jertfa Mântuitorului Hristos, fără învierea Sa nu se poate vorbi de creștinismul renașterii din duh și adevăr, de unde încearcă să se abată marii «cunoscători» ai exegezei biblice de dincolo de ocean sau din alte părți ale lumii.

Cuvintele Sfântului Apostol Pavel devin de mare actualitate pentru noi. «Nimeni, scrie el, să nu vă înșele prin vorba amăgitoare... Luați aminte ca nu cumva cineva să facă din voi o pradă prin filosofie și prin deșarta înșelăciune din predania omenească, după stihiiile lumii și nu după Hristos. Căci întru El locuiește trupește toată deplinătatea dumnezeirii» (Coloseni 2, 4, 8—9).

Este foarte important să ținem cont de aceste realități, de «semnele vremii» cum le numește Sfântul Evanghelist Ioan în multe locuri din Apocalipsă sau Sfântul Apostol și Evanghelist Matei în Evanghelia sa (cap. 16). Aceste semne ale vremii noi să le întâmpinăm cu credință, cu rugăciune neîncetată către Dumnezeu. Să ne silim să ținem învățătura Sfinților Părinți și să o facem cunoscută tuturor.

Fiecare păstor de suflete, fiecare slujitor, fiecare profesor și apoi fiecare student și elev, care au îmbrățișat această slujire sau cei care doresc să o întâmpine, se cade a fi conștienți că fără Sf. Liturghie, fără cunoașterea aprofundată a domeniului liturgic atât teoretic, cât și practic, fără lucrarea Sfințelor Taine și a ierurgiilor nu se poate aștepta la un progres pastoral, la un cuvânt convingător pentru cei care se află încă în necunoașterea credinței ortodoxe și pentru folosul săvârșirii faptelor pilduitoare în fața credincioșilor. Ca dintr-un izvor dobândesc roade

toate activitățile preotului săvârșind Sf. Liturghie. Cuvântul lui Iisus: «Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încât ei să vadă laptele voastre cele bune și să-L slăvească pe Tatăl vostru cel din ceruri» (Matei 5, 16), iar Sfânta Liturghie va străluci cu mai multă bogăție sufletele credincioșilor.

Dacă Biserica noastră a străbătut aproape 2000 de ani înfruntând furtuni, necredință, greutate și cea mai dureroasă stăpânire, cea comunist-ateă, și a dăinuit, s-a datorat și rugăciunilor credincioșilor, monahilor și preoților, pe lângă ajutorul lui Dumnezeu. A fost o adevărată minune dumnezeiască. Deși apăsăți și nedreptățiți în istorie, românii n-au părăsit credința în Dumnezeu, nu s-au îndepărtat de El, ci L-au păstrat întotdeauna în sufletul lor, așa cum l-au trăit moșii și strămoșii lor. Această conștiință trebuie să o deprindă viitorii preoți și profesori de religie, pornind de aici, de la Altar, izvorul tuturor îndatoririlor noastre pastorale. Avem încă foarte multe lipsuri în activitatea noastră. Trebuie să facem din misiunea noastră o permanentă grijă, cum este menirea ei din clipa hirotoniei, misiunea împlinită în felul în care credincioșii să simtă cu adevărat că trebuie să vină la biserică, în care amvonul să strălucească prin cuvântul dumnezeiesc mântuitor, să străpungă inimile credincioșilor, iar faptele să fie pilduitoare.

Biserica, cuvântul dumnezeiesc și pilda preotului revarsă în inimă bunătatea, dragostea de oameni, ca temelii ale acțiunilor caritative, de ajutorare, a slujirii preoților în spitale, în orfelinate, unde cu câțiva ani în urmă se interziceau asemenea prezențe. Am rânduit preoți cu misiune în penitenciare, în spitale, în școală etc. La această lucrare ne vor ajuta și absolvenții de teologie și teologii, care urmează facultățile de teologie de profil. Cu această pregătire teologică și liturgică trebuie să fiți prezenți la parohie unde vă doresc și vă așteaptă credincioșii. Prin cuvânt și pildă, fiecare credincios să devină un purtător de valori: al valorilor nemuritoare, ortodoxe și românești. Pe acestea să le faceți cunoscute și să le tălmăciți, părinților profesori, acestor tineri care se pregătesc să slujească Dumnezeiasca Liturghie și să predice Evanghelia lui Hristos.

Iată, iubiții mei, unele din preocupările Sfântului Sinod privitoare la pregătirea viitorilor slujitori ai sfintelor altare, la învățământul teologic, la activitatea părinților profesori și, în general, la misiunea preoșimii noastre ortodoxe. Se cuvine să fim mai prezenți în activitatea noastră pastorală. Nu vă lăsați intimidați în fața așa-zisilor «evangelisti», veniți cu gând de prozelitism, îngânfându-se că sunt «mari exegeți biblici», spre a semăna confuzie religioasă. Nu știu ei mai mult decât Dvs. Cel mai din urmă preot, cel mai modest slujitor al Bisericii, știe

mai mult decât cel care vine cu mândrie satanică la adunările pregătite de adepții lor, uneori chiar la căminele culturale sau pe stadioane. Pe ceaștia, Sfântul Apostol Pavel îi numea «mîncînoși, lucrători vicleni care iau chip de apostoli ai lui Hristos. Și nu-i de mirare, continuă Apostolul neamurilor, de vreme ce însuși Satana ia chip de inger al luminii; așadar, nu-i mare lucru dacă și slujitorii lui își iau chip de slujitori ai dreptății, al căror sfârșit va fi după faptele lor» (II Cor. 11, 13—15). În ce mare greșală pot cădea creștinii care ascultă de falsele chemări ale acestor furi de suflete ca și cei duși în eroare de unii prețiși profeți și prețiși «văzători ai Maicii Domnului».

Această mândrie și agresiune însoțită de daruri, ajutoare și broșuri, arată că la baza activității lor nu este nimic de la Dumnezeu, ci este o acțiune diabolică. Numai diavolul dezbină; de la el este mândria, izvorul tuturor relelor, el «umblă ca un leu răcnind, căutând pe cine să înghită» (I Petru 5, 8); pe când Biserica, Sfânta Liturghie ne adună, nu ne dezbină; ne transformă sufletește, ne mîngăie și ne mîntuiește prin Sfintele Taine. Prozelitismul de orice fel, și din partea oricui ar veni, și vine din nefericire și din partea catolicismului și din partea sectelor, ca și din partea altor organizații sub formă de ajutoare umanitare, înseamnă dezbinare și de la credință și de la iubirea frățească. Noi trebuie să fim de strajă, la păzirea Cuvîntului lui Dumnezeu, a legăturii cu Biserica, cu teologia, cu revistele bisericești, cu scrierile Sfinților Părinți, tipărite cu binecuvîntarea Sfântului Sinod. Până acum s-au tipărit milioane de exemplare din: Mica Biblie, Noul Testament, Catehism, cărți ziditoare de suflet — eparhia Argeșului ca și cea a Râmnicului arătându-se în acest sens vrednice și sensibile într-o astfel de activitate misionară și culturală.

Trebuie să revenim, iubii părinți, la întreținerea și la cercetarea bibliotecii parohiale care este foarte prețioasă. Preotul trebuie să știe să ia atitudine, în problemele de apărare a credinței, să călăuzească enoriașii ca un bun păstor. În împlinirea acestei frumoase chemări ne îndreaptă luarea aminte Duhul Sfânt prin cuvîntul care spune: «Buzele preotului vor păzi știința și din gura lui se va cere învățătura, căci este sulul Domnului Savaot» (Maleahi 2, 7).

Mă bucur că, iată, astăzi, cum a spus părintele decan, sunt aici cu înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan al Finlandei. De pe hartă cunoașteți unde se găsește Finlanda: în punctul geografic cel mai de nord al planetei noastre. Acolo, însă, se păstrează de veacuri Ortodoxia. Este «Biserică mai mică, dar dinamică și vie, cu valori tot așa de sfinte și universale ca și Biserica noastră sau celelalte Patriarhii. Este bine orga-

nizată și avem legături frățești, apropiate cu Întăistătătorul ei, care, însoțit de o delegație se află în vizită la noi pentru a cunoaște mai bine Biserica, pentru a schimba păreri în problemele care frământă astăzi omenirea ca : prozelitismul, suferințele din lume, criza morală, secularizarea, războaiele, inechitățile sociale și bolile cu multe victime omenești.

Nu putem fi indiferenți față de aceste stări grave. Intervenim pe lângă Bisericile surori sau pe lângă forurile mondiale spre a face cunoscută prigoana fraților noștri din Basarabia, a lui Ilie Ilăscu, întemnițat împreună cu ceilalți români. Nu ne este indiferentă nici nedreptatea ce li se face românilor din Bucovina, din ținutul Herța, pe care trebuie să-i ajutăm.

Aveți astăzi, iubiți studenți, un prilej rar. Poate unic în viața Dvs., de elevi și studenți teologi. Biserica noastră se află în lumea creștină cu o deschidere ecumenică frățască, de dialog. Ea poartă mesajul dragostei și al păcii pe care i l-a lăsat Mântuitorul. Ne-ați întâmpinat foarte frumos în această biserică din Pitești, profesori, reprezentanți ai culturii locale, preoțimea vrednică de sub oblăduirea canonică a Prea Sfințitului Calinic. Vă felicit pentru această inițiativă de a ne opri aici, pe elevii și studenții care au cântat atât de impresionant. Ei constituie prima serie de absolvenți în teologie la această Universitate.

Iubiți tineri, să vă îndepliniți îndatoririle, acum pe cele studențești iar la parohie pe cele pastorale, mergând pe urmele vrednicilor preoți piteșteni, a vrednicilor preoți musceleni, a vrednicilor preoți argeșeni. Aceste localități au dat spiritualității noastre naționale, pe măsura izvoarelor sfinte din străvechile ctitorii voievodale, lumină și vigoare neamului nostru în vremuri de primejdie.

Rog pe Bunul Dumnezeu să binecuvânteze strădania tuturor, a părinților profesori și a studenților și elevilor Universității piteștene. Transmiteți domnului rector și Senatului Universității, din partea noastră, binecuvântări pentru ospitalitatea oferită facultăților de teologie».

«HRISTOS A INVIAT!»

A luat apoi cuvântul înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan, care a spus :

«Vă aduc salutul frățesc din partea fraților și surorilor ortodoxe din îndepărtată Finlandă. Acum aș dori să spun câteva cuvinte către studenți și elevi. Toți cei din lumea ortodoxă ne bucurăm așa de mult că în România după răsturnarea dictaturii aveți multă libertate care vă oferă alte posibilități ca să cercetați și să adânciți studiul Ortodoxiei. De asemenea, profesorilor și studenților în teologie aș dori să le aduc un salut special, frățesc din partea Facultății de teologie din Joensuu.

Multe posibilități pe care le aveți acum înseamnă și multe îndatoriri. Noile posibilități există, dar depinde de Dvs. foarte mult dacă veți ști să le folosiți când studiați ca să deveniți slujitori ai Sfintei Biserici și de un lucru trebuie să luați aminte.

Într-adevăr, aveți o responsabilitate mare, încât atât preoții, cât și profesorii de religie au îndatorirea sacră de a transmite bogăția tradiției către poporul român astăzi. În fond, nu este ceva mai mare în această lume decât a sluji pe Iisus Hristos și Biserica Sa astăzi.

Se vorbește adesea de diminuarea semnificației religioase și morale. Poate că într-o anumită măsură așa este, dar înseamnă de asemenea, și o creștere, o dezvoltare. Prin străduințele Dvs., ale tuturor, puteți să promovați acea creștere duhovnicească.

Rostind aceste cuvinte, rog pe Bunul Dumnezeu să vă dea putere și voință adevărată de a deveni buni slujitori ai Bisericii lui Hristos. Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toți !».

A vorbit, apoi, P.S. Episcop Calinic al Argeșului, care a spus :

«Prea Fericitul Părinte Patriarh Teotist, totdeauna când e vorba de luat cuvântul în fața unei mulțimi, spune că trebuie să scripești în idei, să spui multe idei, valoroase și pătrunzătoare, dar în cuvinte puține.

Aș dori în calitate pe care o am, aceea de episcop al Argeșului și gazdă a distinșilor noștri oaspeți doar pentru puține clipe, să văd dacă pot să înfăptuiesc acest lucru.

Mai întâi, aș dori să subliniez că nu trebuie să ne speriem niciodată în misiunea noastră. Spaima cea mai mare trebuie să o avem atunci când Duhul Sfânt ne părăsește și nu ne mai binecuvântează viața ! Esențial este să cucrim, în această viață, clipă de clipă, pe Duhul Sfânt, pe Mângâietorul vieții noastre duhovnicești ! Duhul Sfânt nu sălășluiește decât într-o inimă curată ; nu sălășluiește decât dacă-l rugăm, dacă-l implorăm prin rugăciune adevărată, nu sălășluiește în noi și nici în Biserică dacă nu venim în Biserică.

Prea Fericirea Voastră,

Argeșenii și autoritățile județului nostru, și mai ales inspectoratul învățământului, au înțeles atât de rapid și de percutant problematica învățământului religios în școlile de stat și a învățământului religios în general, încât tot ceea ce am reușit noi — și slavă lui Dumnezeu că nu ne putem plânge — se datorează celor cu inima bună care au pus atâta suflet și neprecupețit efort pentru ca învățământul religios să-și recapete locul pe care-l merită în societatea românească, societatea creștină prin menirea ei !

Toți cei care s-au ostenit pentru acest deziderat sacru nu pot avea decât inimă curată, iar lucrarea lor nu poate fi decât binecuvântată de Duhul Sfânt !

Nu ne rămâne decât să ne rugăm Preabunului Dumnezeu să ne dăruiască Duhul Său Cel Sfânt pentru a ne ajuta în eforturile noastre de zi cu zi, în strădanile noastre de a cuceri împărăția lui Dumnezeu care începe de aici, din mijlocul nostru !

Să-L rugăm să ne ajute, iar învățământul nostru teologic să crească în Biserică, prin Biserică și cu ajutorul Bisericii.

Așa cum spunea *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* este atât de grăitoare prezența noastră în «catedrala eroilor» din Pitești ca și întâlnirea cu elevii și studenții teologi în atmosfera tainică a Bisericii. Învățământul teologic nu se poate dezvolta fără lucrarea Duhului Sfânt care este prezent acolo unde este Biserica!»

După încheierea festivității din biserica «Sfânta Vineri», supranumită «catedrala eroilor» din Pitești cei doi Întăistătători au binecuvântat mulțimea credincioșilor, pe tinerii seminariști și studenții teologi, după care întreaga delegație, părăsind biserica, s-a îndreptat spre București.

Miercuri, 24 mai 1994, reveniți la București, oaspeții finlandezi au făcut o scurtă vizită la Ministerul Afacerilor Externe, unde au avut o întrevedere cu dl. ministru Teodor Meleșcanu. Ei au fost însoțiți de P.S. Episcop Vincențiu Ploieșteanul, vicar patriarhal, și de Prof. univ. dr. Remus Rus.

În aceeași zi, împreună cu *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* și alți ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, oaspeții finlandezi au vizitat Facultatea de teologie din București.

În aula Facultății de teologie, înalții oaspeți au fost salutați, în numele profesorilor și al studenților de către P.C. Pr. prof. dr. Dumitru Popescu, decanul Facultății, care, referindu-se la actuala situație a învățământului teologic ortodox, a spus :

«Avem astăzi deosebita bucurie să primim la Facultatea de teologie ortodoxă din București, pe înalt *Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan al Kareliei* și al întregii Finlande. Cred că este pentru prima oară când înalt *Prea Sfinția Sa* face o vizită oficială la Facultatea de teologie din București. Este mare bucuria noastră și în numele Facultății noastre îi spunem : «Bine ați venit !».

Această vizită se desfășoară în noile condiții de învățământ al Facultății noastre. După o perioadă de patru decenii și jumătate, în care Facultatea noastră, după ce a fost îndepărtată din Universitate și-a desfășurat activitatea sub oblăduirea și grija directă a Bisericii Ortodoxe Române.

Biserica Ortodoxă Română a făcut tot posibilul ca în această perioadă de grea încercare, atât pentru ea însăși, cât și pentru învățământul teologic, să pună la dispoziția școlilor și instituțiilor teologice de la București și Sibiu, resursele intelectuale, spirituale și materiale, pentru ca acest învățământ să se dezvolte în condițiile cele mai bune și să pregătească pentru Biserică slujitori de adevărată vocație care să-și împlinească misiunea în acea perioadă grea.

Și trebuie să spunem că cel ce a contribuit în mod deosebit la așezarea învățământului teologic pe bazele sănătoase care i-au dat posibilitatea să răspundă nevoilor Bisericii în acea perioadă a fost patriarhul României, Justinian, iar cel dintâi rector al Institutului teologic, al acelei perioade a fost *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, vrednic ucenic al marelui patriarh amintit.

De acolo începând, învățământul nostru s-a dezvoltat depășind toate așteptările. Și marele paradox al acelor vremuri constă în faptul că, deși

am trecut printr-o perioadă de ideologie atee, totuși teologia românească a contribuit în mod pozitiv la dezvoltarea spiritualității românești, așa cum nu s-a întâmplat niciodată în trecut.

Operele teologice cele mai de seamă ale unor mari profesori de teologie și teologi ai noștri, cum au fost Părintele profesor Dumitru Stăniloae, Părintele profesor Ioan Coman, Teodor Popescu și mulți alți vestiți și iluștri profesori, au apărut în această perioadă, ele constituind hrana spirituală care a dat posibilitate Bisericii să facă față nevoilor vremii.

Atât prin înțelepciunea conducerii Bisericii, cât și prin înțelepciunea celor care au condus fostele Institute de teologie din România, în frunte cu Prea Fericirea Sa, și-au făcut datoria în modul cel mai deplin fiindcă, acum după revoluție s-a constatat un lucru extraordinar, că România este țara în care populația este botezată în întregime. În timp ce în alte țări sunt sute de mii de oameni care se botează astăzi, fiindcă s-au eliberat de sub dominația comunistă, în România, poporul a rămas credincios, s-a botezat, s-a cununat, s-a înmormântat sub aripa ocrotitoare a Bisericii străbune.

Cu toate încercările pe care le-a avut de înfruntat, Biserica noastră a știut în aceste vremuri grele, să fie la înălțimea chemării ei. Astăzi trăim în condiții noi, fiindcă am fost din nou integrați Universității București de care practic am aparținut, am înmulțit secțiile din cadrul Facultății de teologie; avem o secție de teologie pastorală, o secție de teologie literă, o secție de teologie asistență socială și din toamnă, cu ajutorul lui Dumnezeu, vom mai înființa o secție, de patrimoniu, în vederea restaurării.

După cum vedeți avem astăzi în Facultatea noastră studenți și studențe, situație imposibil de conceput înainte de Revoluție, și toți își aduc contribuția, ca pregătirea cadrelor de care are nevoie Biserica astăzi, când este chemată să desfășoare o activitate nu numai în lăcașurile de cult, ci și în cadrul societății, să desfășoare misiune socială caritativă, de ocrotire pentru cei care au nevoie de sprijin din partea Bisericii.

Și trebuie să spunem că Biserica noastră cu toate că trece prin grele dificultăți financiare a reușit totuși, datorită înțelepciunii celor care o cărmuiesc, să se angajeze în această operă extraordinară și să-și desfășoare misiunea în cadrul societății românești actuale.

Suntem foarte bucuroși că veniți și la noi, pentru că este o bucurie ca să vă primim să fiți alături de noi, ca și pentru faptul că faceți această vizită Bisericii noastre și Facultății noastre de Teologie în vremuri în care suntem asaltați de o mișcare prozelitistă fără egal în istoria Bisericii noastre.

Și trebuie să Vă spunem că suntem supuși la presiunea unei spiritualități care este cu totul străină spiritualității noastre răsăritene. Întâi de toate este vorba despre o spiritualitate care caută să terorizeze sufletul omului cu vedenii, cu voci care vorbesc din senin, cu experiențe extrasenzoriale sau cu sperietoarea celor care tipă și se mișcă noaptea.

Există o altă spiritualitate care terorizează trupul, așa cum s-a întâmplat în trecut prin flagelare, sau așa cum se vede astăzi cu ocazia

sărbătorii Paștelui, când oamenii sunt răstigniți pe cruce și li se bat cuib în mâini și picioare, ca să îmbețe patimile lui Hristos.

Această spiritualitate consideră că trupul și materia este rea, iar consecința extraordinară a acesteia, care se adresează sufletului, a dus la slăbirea extraordinară a creștinismului și la singularizarea lui, pentru un simplu motiv, acela că Hristos a fost îndepăntat din sfera activităților obiective și materiale, a încetat să mai fie Hristos, Mântuitorul cosmosului, pentru a deveni un simplu salvator de suflete.

Astăzi mai mult ca niciodată lumea creștină are nevoie de spiritualitate ortodoxă, să-l aducă din nou în lumea creștină pe Hristos, ori Hristos care are puterea nu numai asupra minții omului, nu numai asupra trupului, asupra întregului univers și numai această putere extraordinară a lui Hristos, poate să ajute lumea contemporană, poate să aibă influență asupra politicii, asupra economiei pentru ca să ajute lumea să iasă de sub dominația întunericului, de sub stăpânirea secularizării și dominației și să tindă către comuniune, către Dumnezeu și Biserică.

Mesajul ortodox este mesajul lui Hristos care S-a făcut om pentru ca omul să se îndumnezeiască. Am spus toate acestea pentru ca să vedeți direcția în care se îndreaptă învățământul nostru teologic și se dezvoltă, ca să vedeți că deși Biserica nu se amestecă în treburile politice, totuși cu puterea lui Dumnezeu care a mântuit universul, poate să exercite o influență considerabilă asupra lumii în care trăim și să ducă lumea pe făgașul voit de Dumnezeu.

Puterea Ortodoxiei nu stă în înțelepciunea omenească, stă în puterea lui Dumnezeu, care a creat lumea. Acesta este mesajul pe care îl adresează Ortodoxia lumii și aceasta este educația pe care o dăm studenților noștri ca să fie folositori Bisericii și neamului.

Mulțumim călduros pentru vizita pe care ați făcut-o la Facultatea noastră de Teologie, care va rămâne memorabilă și scoate în evidență legătura teologiei ortodoxe de pretutindeni în lume, contribuind la latura dezvoltării legăturilor noastre, fiindcă sunteți mesagerul unei voite păci între popoarele noastre.

Vă mulțumim pentru vizită și ne rugăm lui Dumnezeu, să vă dea puterea de care aveți nevoie ca să duceți mai departe mesajul Ortodoxiei.

A luat apoi cuvântul, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, care a spus următoarele :

«Biserica Ortodoxă a Finlandei este o Biserică răstignită în istorie de mai multe ori. După cum ați auzit, Înalt Prea Sfințitul poartă titlul de «Ioan al Kareliei și a toată Finlanda». Numele acesta, «Karelia», definește Ortodoxia nordică. Este vorba de provincia, odinioară ortodoxă, sută la sută finlandeză, care a fost cotoptită, ca și Basarabia și Bucovina, de imperiul comunist sovietic, și i-a rămas Finlandei numai o parte mică din ceea ce era odinioară Karelia, unde își are reședința Biserica Ortodoxă — orașul Kuopio, cealaltă parte, cu mănăstiri cele-

bre, cu parohii, cu artă bisericească, de o deosebită valoare, care reprezintă Ortodoxia aceasta nordică, a fost, la fel cotropită, subjugată, aflându-se acum în partea rusească.

Deși trecută prin atâtea valuri de suferințe, Biserica a rezistat și este astăzi o Biserică dinamică și vie cu patru ierarhi, cu Facultate de teologie, cu activitate misionară, liturgică, cu activitate caritativă, cu activitate îndreptată cu grijă asupra educației tineretului, asupra educației moral-religioase a copiilor, activitate care, în unele privințe, ne poate fi pildă.

De aceea, am socotit să continuăm și să întărim legăturile frățestre cu această Biserică. Legăturile cu Biserica Ortodoxă Finlandeză dăinuiesc de mult timp. Personal am vizitat această Biserică în anul 1971, conducând o delegație ecumenică din țara noastră, pentru că în Finlanda, ca și în Suedia, majoritatea locuitorilor este de credință luterană, iar cu Biserica Luterană suntem, în general, în apropiate și rodnice legături.

Înalt Prea Sfinția Sa Ioan continuă tradiția înaintașilor săi. În Institutul teologic din București, de acum 45 de ani, au studiat doi studenți ortodocși, recomandați de Biserica Finlandei. Unul dintre ei a ajuns preot de parohie apreciat pentru munca sa pastorală. Cu prilejul vizitei l-am întâlnit și mi-a împărtășit cât de mult i-a ajutat în pastorație experiența de la București. Celălalt student, fiu de preot, inclinat spre arta muzicală a devenit un mare dirijor și compozitor.

În câmpul Ortodoxiei, Înalt Prea Sfințitul Ioan este prezent în comisiile de dialog teologic cu Bisericile eterodoxe, implicat în ecumenismul teologic local și în cel multilateral. În repetate rânduri este întâlnit la diferite conferințe sau ținând cursuri de teologie în unele centre de cultură din străinătate, ortodoxe, protestante sau anglicane. Este fiul duhovnicesc al mănăstirii din insula Patmos, calitate privilegiată cu care Înalt Prea Sfinția Sa se prezintă în fața auditoriului. În lumea teologică, este apreciat ca un teolog erudit, respectat de profesorii Facultăților de teologie din lume.

Deși Biserica finlandeză este în Ortodoxie una dintre cele mai mici Biserici totuși valoarea ei harică, liturgică, canonică și administrativă este de aceeași importanță ca și a oricărei Biserici autocefale. Biserica Ortodoxă a Finlandei este o parte a Bisericii Universale. În acest context noi păstrăm și dezvoltăm cu ea relații de frățietate și deplină egalitate ca între Bisericile Ortodoxe surori. De aceea, în Ortodoxie, Bisericile nu se apreciază după numărul parohiilor sau al credincioșilor, ci după felul în care se păstrează neștirbit tezaurul de credință ortodoxă și comuniune cu întreaga Ortodoxie. La comisiile sau conferințele panortodoxe cu sediul la stavropighia Sf. Paul de la Chambésy din Elveția, Biserica Orto-

doră Finlandeză participă, la egalitate cu toate Bisericele Ortodoxe surori, având drept la cuvânt și la vot. În raport cu Patriarhia Ecumenică de la Constantinopol ea are statut de «autonomie» cu administrație și teritoriu propriu, încorporată în Biserica-mamă — ca Biserica-fică.

Sfântul Sinod apreciază legăturile cu Bisericele Ortodoxe, în primul rând cu Patriarhia Ecumenică, cu celelalte Biserici și chiar cu alte Biserici creștine. Nu neglijăm legăturile cu Eparhiile ortodoxe române de peste hotare, depunând eforturi pentru a le oferi tuturor fraților noștri români bucuria iubirii Bisericii-mame, de acasă. De curând am primit vizita Prea Sfințitului Nathaniel, episcopul celei de-a doua eparhii românești «Vatra Românească» din S.U.A., cu preoți și credincioși ortodocși români stabiliți peste ocean. Cealaltă eparhie, organizată ca arhiepiscopie autonomă, cu reședința în orașul Detroit este condusă de Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Victorin, membru al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Aceste întâlniri, ca și cele de anul trecut cu patriarhul ecumenic de la Constantinopol și anul acesta cu patriarhul Alexandriei, mărturisesc grăitor că Ortodoxia viază și răspunde cerințelor vremurilor pe care le străbatem. Dorința preoților români care au venit din America împreună cu P.S. Episcop Nathaniel este semnificativă pentru românii de pretutindeni, care nu pot uita plaiurile natale, părinții și frații lor. Și Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Victorin și preoții săi, au fost în țară și vor mai veni să-și adape suftetele din frumusețile strămoșești.

Tot ca expresie a legăturii Bisericii-mame cu fiii ei din Europa este și alegerea Înalt Prea Sfințitului Serafim ca mitropolit al Germaniei și al Europei Centrale, fapt care denotă creșterea conștiinței de comuniune a preoților și credincioșilor ortodocși români cu Biserica-mamă.

Nădăjduim că și vizita Înalt Prea Sfințitului Ioan și a colaboratorilor săi în România va aduce roade; schimburi de studenți, o cunoaștere reciprocă mai bună și un spor în colaborarea noastră în afirmarea Ortodoxiei pe plan internațional, deoarece, cum am mai spus, Biserica finlandeză, prin Înalt Prea Sfințitul Ioan este prezentă și în Biserica protestantă și în cea catolică sau anglicană.

Și acum ca și la Sibiu, Boldești-Scăieni, Pitești, Curtea de Argeș, unde ne-am întâlnit cu studenți și studente, cu mule de credincioși și copii care ne-au înconjurat cu multă dragoste, cu multă evlavie, văd că prezența înalților oaspeți din nord reprezintă și pentru dvs. o mare bucurie și un prilej rar de a auzi cuvânt ziditor de suflet și zel preoțesc.

În continuare, a luat cuvântul I.P.S. Arhiepiscop Ioan al Kareliei și Finlandei, care a spus următoarele :

«Sunt foarte încântat să pot vizita Facultatea dvs. de teologie, în special să vă transmit salutul Facultății noastre de teologie ortodoxă din Finlanda. Acum câțiva ani aveam și noi un seminar teologic, însă, în cursul timpului, acest seminar a fost ridicat la rangul de Facultate sau departament de teologie în cadrul Universității.

Suntem parte integrantă din tânăra Universitate din Suensi, în partea de răsărit a Finlandei. Deci studiile universitare au o durată de 4 ani. Avem programe diferite. Unul din acestea este pentru cei care vor sluji Biserica noastră în calitate de preoți. Un alt program este pentru cei care vor preda religia ortodoxă în școală. Și în acel program sunt angajate și fete, iar al treilea program este pentru muzică bisericească. La acestea se adaugă un program special. Este vorba de preoții care au studiat la Seminarul teologic și doresc acum să-și completeze studiile. Dacă îi socotim pe toți cei care participă la cele patru programe, numărul lor se ridică la aproximativ 120 persoane. Pentru condițiile noastre mici, acesta este un număr suficient și vă pot spune că atât cât a existat seminarul nu am avut mai mult de 20 studenți.

Sunt două lucruri pe care aș dori să vi le adresez în acest cuvânt de salut. Le-am mai spus și la începutul vizitei mele în România, însă doresc, neapărat, să le repet și în fața dumneavoastră.

Unul din acestea se referă la rolul important pe care dvs. îl veți avea în viitor în lucrarea multiplă a Bisericii. Dvs. sunteți cei care aveți datoria să transmiteți mai departe credința ortodoxă, atât în calitate de preoți cât și ca profesori de religie. Este important să nu uitați că depinde de dvs. modul în care veți păstra vie credința ortodoxă. Acest lucru trebuie să vă dea mai mult elan de studiu. Prin activitatea dvs. viitoare, valorile ortodoxe vor fi transmise poporului român.

Celălalt punct de salut al meu are în vedere un alt lucru. Este ceva ce am învățat personal în timpul studiilor postuniversitare la Tesalonic, cu aproximativ 30 de ani în urmă, când ni se atrăgea atenția că nu trebuie să ne mulțumim numai cu cunoștințele pe care le-am dobândit în vremea studiilor, oricât de exacte ar fi acestea, ci trebuie, în același timp, să înțelegem modul în care trebuie să folosim cunoștințele noastre ortodoxe.

Dvs. aveți, cred, suficiente cunoștințe de limba greacă pentru a înțelege cuvântul *γνῶσις* = «cunoaștere», «calea cunoașterii». Așadar, cu cât veți putea gândi mai bine, mai exact ortodox, cu atât mai mult veți putea transmite mai autentic valorile ortodoxe.

Cu nădejdea că am trezit interesul dvs. față de cele două aspecte ale activității preotești, aș dori să mulțumesc Prea Fericirii Sale pentru

că a inclus în programul vizitei și Facultatea de teologie, mulțumesc părintelui decan și tuturor celor prezenți pentru deosebita amabilitate arătată în timpul acestei vizite.

Bunul Dumnezeu să vă binecuvânteze și să vă ajute în strădaniile dvs. studioase».

După vizitarea Facultății de teologie, oaspeții s-au întors la Reședința patriarhală, unde, la vremea amiezii, a avut loc un moment emoționant, înscrierea în Condica sfântă a Patriarhiei Române a următorului document :

ÎNSEMNARE

Cu voia Domnului Celui în Treime lăudat, în zilele de 20—25 mai 1994, Biserica Ortodoxă Română a fost vizitată de Înalt Prea Sfințitul Ioan, Arhiepiscopul Kareliei și al întregii Finlande, la invitația Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul României. Înalt Prea Sfinția Sa a fost însoțit de P.C. Preot Arto Leskinen și P.C. Diacon Jyrky Ojapelto.

În decursul celor cinci zile ale vizitei, delegația Bisericii Ortodoxe din Finlanda a avut posibilitatea să cunoască viața creștină din România cu împlinirile și problemele ei. Au fost vizitate biserici de parohie, mănăstiri și școli teologice, înalții oaspeți finlandezi putând cunoaște modalitatea în care creștinii ortodocși din România trăiesc astăzi adevărul sfânt al Evangheliei.

Astfel, după primirea frățească de la catedrala patriarhală din București și închinarea la moaștele Sfântului Dimitrie cel Nou, în ziua de 20 mai 1994, a doua zi, de sărbătoarea Sfinților Împărați Constantin și Elena și hranul catedralei, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan au slujit Sfânta Liturghie și au împărtășit credincioșilor ales cuvânt de învățătură.

În aceeași zi a fost vizitată mănăstirea Zamfira, iar în ziua următoare, 22 mai 1994, a avut loc sfințirea bisericii din Boldești-Prahova, unde cei doi Întâistătători au avut posibilitatea să cunoască rodul jertfei credincioșilor din această localitate, în dorința lor de a avea un nou lăcaș de închinare.

După o scurtă vizită la parohia reformată din Brașov, următorul popas al pelerinajului a fost mănăstirea Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus, străvechi centru de spiritualitate ortodoxă românească și loc de rezistență a ortodocșilor români din Transilvania întru apărarea dreptei credințe.

Luni, 23 mai 1994, a fost vizitată catedrala și reședința Arhiepiscopiei Sibiului, mănăstirea Cozia, străvechi așezământ monahal din Oltenia, catedrala Episcopiei din Râmnicu-Vâlcea, ctitorie a Sfântului Calinic de la Cernica, biserica «Domnească» din Curtea de Argeș, unul din cele mai vechi locașuri de rugăciune din România, precum și mănăstirea Curtea de Argeș, unde sunt adăpostite moaștele Sfintei Mucenițe Filofteia.

Programul șederii în România a delegației ortodoxe finlandeze a mai inclus o vizită la barajul Vidraru-Argeș, întâlnirea Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Ioan cu profesorii și studenții Facultății de teologie din Sibiu, Pitești și București, precum și o întrevedere la Ministerul Afacerilor Externe al României și la Ambasada Finlandei la București.

Drept mărturie a bucuriei prilejuite de vizita în România a Înalt Prea Sfințitului Ioan Arhiepiscopul Kareliei și al întregii Finlande și a momentelor de adâncă semnificație duhovnicească trăite cu aceiași ocazie, consemnatu-s-a această însemnare în Condica sfântă a evenimentelor din Biserica Ortodoxă Română.

† TEOCTIST
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE
ROMÂNE

† IOAN
ARHIEPISCOP AL KARELIEI
ȘI AL ÎNTREGII FINLANDE

După ce au semnat în Condica sfântă și ceilalți ierarhi, prezenți la eveniment, cei doi Întăistătători au avut o întâlnire cu ziariștii și reprezentanții mass-media cărora le-au acordat interviuri.

Înalt Prea Sfințitul Ioan a răspuns la următoarele întrebări:

«Reporter: Înalt Prea Sfinția Voastră, care a fost specificul vizitei în România?»

Răspuns: «Mai întâi vreau să menționez că am venit în România la invitația Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist al Bisericii Ortodoxe Române și scopul vizitei mele a fost mai întâi, cel oficial, de a vizita România pentru prima dată în calitate mea de Întăistător al Bisericii Ortodoxe a Finlandei și în al doilea rând un scop concret pentru a vedea personal condițiile noastre și problemele diverse care există în România în această perioadă».

Reporter: «Care au fost problemele abordate în cadrul discuțiilor avute cu oficialitățile românești și în cadrul întâlnirilor cu membrii Sfântului Sinod și cu Prea Fericitul Părinte Teoctist?»

Răspuns: «Dați ar fi să vorbesc într-un mod pozitiv, în primul rând s-a desprins faptul că există mari speranțe pentru viitorul vieții bisericești în România și mă refer în mod special la faptul că am discutat problemele și speranțele mai ales pe care Biserica le are pe tărâmul educației religioase, a vieții mănăstirești, a construcției de biserici noi ș.a.m.d.

În același timp ar trebui să reținem și faptul că din discuțiile pe care le-am avut s-a desprins și ideea dificultăților care există în atingerea acestor

deziderate ale Bisericii astăzi, fie din cauza lipsei personalului calificat care să predea învățământul religios în școli de stat și de asemenea din cauza lipsurilor financiare, care contribuie la dezvoltarea acestui sector al activității Bisericii în societatea românească de astăzi».

Reporter : «Cum ați simțit căldura credincioșilor Bisericii Ortodoxe Române în popasurile de suflet pe care le-ați avut de-a lungul vizitei?»

Răspuns : «Dacă ar fi să mă refer la întâlnirile pe care le-am avut cu ierarhii și cu clericii Bisericii Ortodoxe Române, trebuie să spun că am fost primit cu cea mai mare cordialitate și dragoste.

Nu ne-am simțit nici o clipă străini! Aici, ci dimpotrivă am simțit dragostea credincioșilor. În ceea ce privește contactul direct cu credincioșii, desi nu am putut bineînțeles să discut sau să iau contact direct cu mii de oameni care ne-au întâmpinat, totuși am văzut aceste mii de credincioși care au venit să ne întâmpine peste tot unde am fost, care și-au manifestat dragostea pe care o au față de Biserică și față de slujitorii săi, ierarhii și clericii Bisericii.

Puterea Bisericii Ortodoxe Române, sunt sigur se bazează pe mulți factori și unul din factorii cei mai importanți este cu siguranță dragostea și atașamentul credincioșilor săi față de Biserică».

Reporter : «Înalt Prea Sfinția Voastră cu ce gânduri ați venit în România și cu ce gânduri plecați, de la Biserica soră, Biserica Ortodoxă Română?»

Răspuns : «Așa cum ați spus, așteptările mele au fost acelea de a întâlni prieteni mai vechi ai mei, în primul rând pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, dar și alții ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, pe care i-am întâlnit cu diferite ocazii înainte și în același timp de a cunoaște personal realizările ca și problemele cu care este confruntată Biserica Ortodoxă Română, și eu cred că ambele scopuri au fost atinse foarte bine.

De altfel din discuțiile pe care le-am avut s-a reliefat faptul că unele relații care există între Biserica Ortodoxă Română și Biserica Ortodoxă a Finlandei nu pot face decât să contribuie la continuarea bunelor relații între Bisericile noastre și la realizarea păcii în întreaga lume.

De altfel cu toată modestia vreau să spun și să sper că această vizită a noastră în România, la invitația Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, de a vizita Biserica Ortodoxă Română, își va aduce contribuția sa la continuarea foarte bune relații dintre Bisericile noastre Ortodoxe. În întâlnirea de aseară cu domnul ambasador al Finlandei, dânsul a mărturisit același lucru, faptul că vizita noastră aici va constitui o contribuție importantă la bunele relații care există între țările și popoarele română și finlandeză».

Reporter : «Înalt Prea Sfinția Voastră, Vă rugăm, acum, la finalul interviului, să acordați un gând și pentru ascultătorii postului național de radio și în același timp o binecuvântare».

Răspuns : «Cred că un episcop ortodox nu poate avea decât un singur cuvânt final, acela că toți cei care fac parte din poporul lui Dumnezeu, fie ei clerici sau credincioși, trebuie să apărăm și să promovăm tradiția noastră ortodoxă. Fie ca Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toți».

La rândul său, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, a răspuns la următoarele întrebări :

Reporter : «Prea Fericirea Voastră, ați fost gazda Înalt Prea Sfinției Sale Ioan și a delegației Bisericii Ortodoxe din Finlanda. Cum apreciați această vizită pe care Înalt Prea Sfinția Sa a făcut-o în Biserica noastră?»

Răspuns: «Valoarea acestei vizite în câmpul Ortodoxiei este foarte însemnată.

Acum când în Europa și în lumea întreagă apare un noian de gândiri din cele mai neașteptate și acum când și în lumea creștină se petrec mutații, atât în gândirea teologilor, cât și în cea a credincioșilor, acum când Ortodoxia este cercetată de mulți oameni, intelectuali mai ales și am adăuga căutată de unii, iar de alții contestată, putem spune că această vizită este foarte importantă. De aceea apreciez că este la fel de importantă legătura și apropierea dintre Bisericele Ortodoxe surori. De altfel, în anii trecuți noi am avut o întâlnire la Constantinopol cu toți Întâistătătorii Bisericilor Ortodoxe și acolo am semnat un document de mare importanță unde am prevăzut aceste legături ale Ortodoxiei și contactele cât mai dese dintre Bisericele Ortodoxe.

Îndeosebi cu Biserica Ortodoxă din Finlanda, cum a spus și Înalt Prea Sfințitul, avem legături vechi, legături foarte apropiate, am putea să spunem legături de suflet care depășesc protocolul. Când am vizitat Finlanda în 1971, am fost foarte plăcut surprins când am auzit într-o biserică, un cor dând răspunsurile în limba română. Înaintașul I.P.S. Ioan, arhiepiscopul Pavel, a vizitat țara noastră în mai multe rânduri și a luat de aici cântările bisericești ale profesorului Nicolae Lungu și le-a introdus și în Biserica sa, unele chiar în limba română. Sunt legături de inimă, de suflet, și de aceea apreciez această vizită».

Reporter: «Prin emisiunea «Cuvânt și suflet», de la Radio «România Actualității», Vă rugăm să transmiteți încă o dată gândurile Prea Fericirii Voastre tuturor ascultătorilor români».

Răspuns: «De data aceasta mi-aș împlini gândurile cu cele ale Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Ioan pentru a arăta că Ortodoxia se află la un stadiu înaintat de cunoaștere reciprocă, de cunoaștere a realităților din interiorul Bisericilor, dar în același timp și din afară. Aș adresa un cuvânt frățesc și părintesc, pentru ca toți cei ce mărturisesc credința ortodoxă să rămână statornici pe temeliiile acestei credințe ortodoxe. Și aceasta nu numai prin atitudini sau cuvinte, căci Ortodoxie înseamnă credință dreaptă, prin iubire și faptă. Credința trebuie să o mărturisim prin atașamentul față de Biserică, în special față de Sfânta Liturghie și prin comuniunea cu Sfintele Taine ale Bisericii.

Sunt încredințat, că așa cum au întâmpinat credincioșii în acest lung turneu de două zile pe Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan și cum ne-au întâmpinat ei și pe noi cu multă dragoste și evlavie pentru Biserica străbună, tot așa vom reuși să rămânem, și mai departe creștini buni ca și părinții noștri și să transmitem generațiilor viitoare valorile nemuritoare legate de Ortodoxia noastră românească».

După acordarea acestor declarații în fața reprezentanților mass-media, cei doi Întâistătători, împreună cu delegațiile însoțitoare, s-au îndreptat spre cimitirul «Eroilor Revoluției» unde au depus flori și s-au rugat pentru sufletele tinerilor martiri care și-au jertfit viața pentru libertatea, demnitatea și credința poporului român, apoi s-a vizitat biserica «Eroilor Revoluției», aflată în plină construcție.

Aici, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan a rostit un scurt cuvânt, spunând:

«Aș vrea să exprim, în numele meu și al delegației care mă însoțește, mulțumirile noastre cele mai cordiale, Prea Fericirii Voastre, și tuturor celor care au colaborat cu Prea Fericirea Voastră».

Această vizită a fost o experiență foarte pozitivă care cu siguranță va întări și mai mult legăturile dintre Bisericile noastre și vreau să cred că va întări și legăturile dintre țările noastre. De acum încolo așteptăm vizita Prea Fericirii Voastre în Finlanda».

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a răspuns cu următorul cuvânt, la invitația I.P.S. Ioan :

«Dacă Dumnezeu va mai dăruî din bunătatea Lui încă ani și vremuri de pace, de așezare, vom răspunde cu toată bucuria la invitația de a vizita Finlanda. Deocamdată, suntem, așa cum ați văzut, în preocupări și griji de reorganizare a Bisericii. Acest început pe care-l avem de a se preda religia în școală, cu înființarea școlilor post-liceale, a seminariilor, a facultăților de teologie, ne dau griji foarte multe până vom duce lucrul la bun sfârșit.

Suntem gata pentru constituirea organelor statutare, eparhiale și patriarhale, de convocarea Colegiului electoral și al Adunării Naționale Bisericești, deoarece avem de făcut trei alegeri de noi episcopi. Acest lucru este destul de important pentru că la organismele amintite participă și mireni. În total sunt 150 persoane, din care doar 40-50 sunt clerici, ceilalți sunt mireni. Cu atât mai mult acum, în stare de democrație, înțelegă uneori greșit, fiecare membru are dreptul să vină cu păreri, iar votul se desfășoară secret prin buletine de vot. Sunt unele persoane apreciate ca foarte potrivite, dar votul poate aduce pe altul. Se adaugă grija pentru reînființarea de mănăstiri, pentru zidirea de biserici noi, prezența Bisericii în spitale, în penitenciare, în armată, în orfeline, în azile de bătrâni etc.

Așa-zisa vacanță de vară a profesorilor o folosim pentru a face cursuri de metodologie pentru profesorii de religie în școli. Avem mai multe centre în țară. Toate trebuie să pornească de la Patriarhie. Cu ajutorul lui Dumnezeu vom duce la bun sfârșit și această muncă.

Ar fi o mare bucurie să ne putem întâlni în Finlanda. Desigur, ne vom mai întâlni pe plan panortodox. Vom avea problema aceasta mare a diasporei ortodoxe, care este dificilă, dar și importantă.

La încheierea vizitei I.P.S. Voastre în țara noastră rugăm pe Bunul Dumnezeu să vă aibă în sfânta sa pază și să vă binecuvânteze călătoria de întoarcere în patrie !»

După amiază, oaspeții au fost conduși la aeroportul internațional București-Otopeni, de unde s-au îndreptat, pe calca aerului, spre Finlanda.

*
* *

Vizita în România a înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Ioan al Kareliei și al întregii Finlande, însoțit de preotul Arto Leskinen și de diaco-

nul Jyrky Ojapello de la parohia «Invierea lui Hristos» din Juyveaskyla se înscrie, firește, în legăturile tradiționale dintre cele două Biserici Ortodoxe, legături care s-au păstrat de-a lungul timpului și au contribuit la întărirea comuniunii ortodoxe.

Este prima vizită a Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Ioan în calitate de Întâistătător al Bisericii Ortodoxe din Finlanda, Înalt Prea Sfinția Sa fiind un ierarh apropiat de țara și Biserica noastră.

Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan precum și însoțitorii săi, au dorit să cunoască îndeaproape poporul român și Biserica Ortodoxă, cultura și spiritualitatea sa, despre care luaseră cunoștință cu diferite ocazii: întruniri, conferințe, simpozioane etc., când a avut ocazia să se întâlnească cu ierarhi români. Arhiepiscopul finlandez a cunoscut astfel, în mod direct, Biserica Ortodoxă Română și credincioșii ei care, în ciuda perioadei grele de totalitarism ateu prin care a trecut, aproape o jumătate de veac, este vie și lucrătoare, cu valori ale credinței pilduitoare și pentru alte neamuri creștine.

Astfel, oaspeții finlandezi au fost impresionați de numărul mare de mănăstiri și biserici care au fost zidite sau restaurate, cu pictură deosebit de valoroasă, întâlnite la tot pasul în țara noastră, de numărul mare de credincioși care participă la sfintele slujbe pentru a se împărtăși de harul cel dumnezeiesc, de apropierea și dragostea cu care au fost întâmpinați, fie la mănăstiri, fie la parohiile vizitate.

De asemenea, oaspeții finlandezi au avut ocazia să cunoască un mare număr de preoți, de monahi și monahii, ca semn al credinței adevărate și al vocației pentru slujirea lui Dumnezeu și a poporului drept-credincios.

În ceea ce privește învățământul teologic, facultățile de teologie și seminariile teologice vizitate în Arhiepiscopia Bucureștilor și Arhiepiscopia Sibiului, în Episcopia Râmnicului și în cea a Argeșului au fost dovezi grătore pentru oaspeții finlandezi că în condițiile actuale acest domeniu al culturii teologice și slujirii preoțești cunoaște o deosebită înflorire în Biserica Ortodoxă Română, ceea ce înseamnă că se manifestă cu prisosință vocația către Taina Preoției, către slujirea lui Dumnezeu și a semenilor. Numărul mare de elevi seminariști sau de studenți teologi la diferite secții ale facultăților de teologie arată cu prisosință chemarea pe care o au mulți tineri pentru preoție și pentru predarea religiei în școlile de stat.

Numărul mare de facultăți de teologie și de seminarii teologice, precum și al școlilor de cântăreți bisericești, dovedește grija Bisericii străbune, în chip deosebit a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teotist, pentru cultivarea vocației pastorale, misionare și sacerdotale, cu multiplele sale aspecte în viața credincioșilor noștri.

De asemenea, grija față de viitorii slujitori ai Bisericii străbune este o pavăză contra prozelitismului sectar, care ia amploare datorită condițiilor de după decembrie 1989, din țara noastră.

Oaspeții finlandezi au aflat, în mod direct, de amalgamul sectelor moderne care agresează tot mai mult credincioșii ortodocși, căutând să-i despartă de Biserica-mamă, așa cum de fapt se întâmplă în toate țările din estul Europei. În ciuda acestor agresiuni sectare, credința ortodoxă

păstrată de poporul dreptcredincios și trăirea lui în Hristos sunt tot mai vii și lucrătoare.

Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan a cunoscut îndeaproape realitățile vieții de parohie, în orașe precum Ploiești, Boldești-Scăleni, Brașov, unde agresiunile sectare sunt tot mai evidente. În același timp, înalt Prea Sfinția Sa a remarcat credința vie, păstrarea cu sfințenie a datinilor străbune, cultul bogat și bisericile noi, care toate la un loc, constituie o pavăză temeinică împotriva atacurilor sectare.

Delegația oaspeților finlandezi a admirat în chip deosebit spiritualitatea ortodoxă, cu valorile ei neprețuite, care dau veșnicie neamului nostru. Astfel, la mănăstirile Zamfira și Suzana, oaspeții finlandezi au fost impresionați de frumusețea bisericilor, de valoarea picturilor, de viața monahală deosebită, de numărul mare al monahiilor care își duc viața în rugăciune și muncă.

La mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, îmbrăcată în noua ei haină de după sfințirea de la 15 august 1993, oaspeții finlandezi au admirat geniul creator și jertfelnic al domnitorilor martiri ai neamului nostru. De asemenea, au avut ocazia să admire măiestria creatoare a poporului, oglindită în arta icoanelor pe sticlă.

De asemenea, delegația finlandeză a fost impresionată de numărul mare al monahilor tineri, care vin tot mai mult spre oazele duhovnicești ce mențin echilibrul și sănătatea morală a neamului nostru, locuri sfinte ale poporului român, unde au loc adevărate pelerinaje ale credincioșilor ortodocși, îndeosebi la sărbătorile mari sau la hramuri. Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan a apreciat relațiile ecumenice pe care Biserica Ortodoxă Română le are cu alte culte din țara noastră, tradiția acestor relații și conlucrarea cu alte Biserici creștine în forurile ecumenice. Cea mai concludentă dovadă a fost întâlnirea celor două delegații ortodoxe cu reprezentanți ai altor culte la centrul ecumenic de la parohia reformată din Brașov.

Totodată, au fost apreciate relațiile armonioase cu societatea, modul în care Biserica Ortodoxă Română se implică în diferite domenii ale slujirii aproapelui, precum și interesul pe care mijloacele de comunicare în masă l-au manifestat față de Biserică, față de viața religioasă, precum și față de vizita delegației finlandeze.

Atât Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, cât și Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan au răspuns pozitiv interesului arătat de presă față de această vizită, față de cele două Biserici Ortodoxe. Astfel, Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe din Finlanda a avut posibilitatea să ia legătură nemijlocită cu ierarhi, cu oameni de cultură și reprezentanți ai autorităților locale, preoți, credincioși, profesori de teologie și studenți teologi.

Pe tot timpul vizitei, I.P.S. Arhiepiscop Ioan a purtat discuții deosebit de interesante, pentru prezența și mesajul Ortodoxiei în lumea de azi, cu Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române, cu ierarhi, preoți, credincioși, cu oameni de cultură sau cu reprezentanți ai altor culte creștine din România.

Prin această vizită s-au adus noi contribuții la întărirea legăturilor dintre cele două Biserici Ortodoxe surori, la sporirea comuniunii și a măderii în unitatea creștină.

VIZITA ÎN ROMÂNIA A PS EPISCOP NATHANIEL POPP ÎN FRUNTEA UNEI DELEGAȚII A EPISCOPIEI ORTODOXE ROMÂNE DIN AMERICA

La invitația Patriarhiei Române, în perioada 6—23 mai 1994, o delegație a Episcopiei Ortodoxe Române din America, de sub jurisdicția Bisericii Ortodoxe Americane (OCA), a făcut un pelerinaj la Locurile Sfinte din România.

Delegația, condusă de PS. Episcop Nathaniel Popp și formată din părinții protopopi Richard Grabowski, Constantin Tofan, Simion Pavel, Laurențiu Lazăr, Constantin Alece, Arhimandritul Roman Braga și soții Dinu și Manuela Cruga, secretarii episcopiei, a vizitat biserici, mănăstiri și schituri, centre mitropolitane, arhiepiscopale și episcopale, școli teologice, așezăminte de binefacere, alte locuri reprezentative pentru spiritualitatea românească, precum și mormântul primului episcop român ortodox al Americii, Policarp Morușca, îngropat la mănăstirea «Sf. Ioan Botezătorul», lângă Alba Iulia.

Scopul vizitei a fost, așadar, pur spiritual, desfășurându-se în cadrul Bisericii, membrii delegației căutând să se pătrundă de duhul Ortodoxiei românești, să vadă tăria în credință a românilor, în pofida celor peste patru decenii de ateism oficial, să cunoască datinile și obiceiurile neamului, așa cum se manifestă ele acasă. De asemenea, s-a avut în vedere și desfășurarea programului «Ajutor pentru România», inițiat de P. S. Episcop Nathaniel, începând din 1990, prin care s-au adus până acum în țară, din America, bunuri în valoare de 50 milioane dolari — constând în special din medicamente, alimente și îmbrăcăminte pentru spitale, azile și orfelinate și cărți pentru elevi și studenți — și stabilirea modalităților de continuare a acestui ajutor. În sfârșit, un alt obiectiv al vizitei a fost acela al reluării legăturilor spirituale cu Biserica-mamă, căci românii ortodocși din diaspora nu pot sta în izolare, ci trebuie să aibă contacte permanente cu Biserica din Țară.

Data fiind semnificația deosebită a acestei prime vizite pe care o face în România o delegație a Episcopiei Ortodoxe Române din America, ce nu este sub jurisdicția Patriarhiei Române, prezentăm o situație generală a Ortodoxiei românești pe continentul nord-american.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ca o consecință a împrejurărilor politice și economice din Transilvania, Banat și Bucovina, mulți români din aceste teritorii aflate sub dominația străină au simțit nevoia de a emigra. Unii au găsit adăpost, cum era și firesc, în vechiul Regat, cei mai mulți au luat, însă, drumul adevăratei pribegii, îndreptându-se spre continentul american. Pe măsură ce situația populației românești din Transilvania, Banat și Bucovina, aflate sub dominația Austro-Ungariei, se înrăutățea și numărul emigranților români în America creștea. Spre continentul american au plecat și români din vechiul Regat, Macedonia și Basarabia, aceștia din urmă concentrându-se mai mult în Canada. Ritmul emigrării s-a intensificat pe la anul 1890, iar numărul românilor stabiliți pe continentul american era estimat la începutul anului 1918 la circa 150.000 suflete.

Încă de la început, românii s-au constituit în colonii, organizarea lor mergând pe două direcții: economico-culturală (asociații de ajutor reciproc și societăți culturale) și religioasă (înființarea de parohii). Ei și-au creat școli duminicale, biblioteci, coruri, au editat gazete și ziare în limba română, au construit biserici, cu ajutorul cărora și-au putut păstra datinile, obiceiurile, tradițiile și, mai presus de toate, graiul și dragostea lor pentru pământul strămoșesc.

Prima parohie românească de pe continentul nord-american a fost «Sf. Nicolae», întemeiată în anul 1902, în orașul Regina, Sask., Canada, al cărei paroh avea să fie, începând din 1903, arhimandritul Evghenie Ungureanu. În Statele Unite, prima parohie românească a fost «Sf. Maria», constituită în 1904, în orașul Cleveland, statul Ohio.

Legătura spirituală a fost ținută până în anul 1818 cu Mitropolia de la Sibiu, care a și inspirat primele încercări de organizare bisericească ale românilor din America. De aici au plecat cei dintâi preoți misionari (Moise Balea, Simion Mihălțan, Ican Podea) care au înființat primele parohii și au inițiat construirea de biserici românești în America.

În timpul primului război mondial, când armatele germane și austro-ungare au copleșit pământul strămoșesc, românii din America, întruniți într-un congres bisericesc, care s-a ținut la biserica Sf. Treime din orașul Youngstown, statul Ohio, în zilele de 9 și 10 martie 1918, au hotărât să rupă orice legătură cu statul austro-ungar și, ca să nu mai rămână nici o urmă din trecut, au întrerupt și raporturile ierarhice cu Mitropolia de la Sibiu, atâta timp cât Transilvania mai rămânea sub dominația austro-ungară. Totodată, ei s-au declarat pentru unirea tuturor bisericilor românești din America într-o episcopie supusă jurisdicției Mitropoliei de la București.

Împrejurările istorice prin care trecea România în acea perioadă n-au îngăduit adoptarea unei hotărâri cu privire la înființarea unei episcopii pentru românii americani, așa încât, la 7 octombrie 1924, preoții români hirotoniți în America de episcopi ruși au ținut o conferință la Pittsburgh, exprimându-și din nou dorința de a vedea înființată o episcopie românească, adăugând că până atunci ei se vor supune jurisdicției episcopului rus Adam Filipowski.

Abla peste un deceniu, Sfântul Sinod, în ședința sa din 29 mai 1928, reluând chestiunea, a hotărât, în principiu, să înființeze o episcopie în America, sub jurisdicția Patriarhiei Române. Pentru punerea în aplicare a acestei hotărâri, a fost trimis în America preotul Trandafir Scorobet, consilier la Arhiepiscopia Sibiului, care mai lucrase acolo, timp de trei ani, ca misionar. După ce a vizitat mai multe parohii, el a convocat, sub președinția sa, între 25—28 aprilie 1929, la biserica «Sf. Gheorghe» din Detroit, statul Michigan, primul congres general bisericesc-național, care a reafirmat hotărârea constituirii parohiilor ortodoxe românești din America într-o episcopie autonomă, sub jurisdicția Patriarhiei Române, care să se conducă după Statutul Bisericii Ortodoxe Române, adaptat condițiilor americane, iar episcopul, ce va fi ales pe

plan local, să fie membru de drept al Sfântului Sinod. Până la alegerea episcopului, pentru rezolvarea treburilor administrativ-bisericești, congresul a desemnat o comisie interimară, formată din 4 preoți și 2 mireni.

La 1 noiembrie 1930, patriarhul Miron Cristea a semnat hotărârea nr. 10 219 prin care Episcopia Ortodoxă Română din America a fost canonic instituită.

Din cauza grelei situații financiare prin care trecea România provocată de marea criză economică din 1929—1933, nu s-au putut asigura atunci fondurile necesare pentru organizarea episcopiei. Aceasta a fost posibilă după adoptarea de către Corpurile Legiuitoare a Legii pentru înființarea unei episcopii misionare pentru românii ortodocși din America, publicată în Monitorul Oficial nr. 105/8 mai 1934.

După promulgarea legii și alocarea fondurilor bugetare trebuitoare, Sfântul Sinod, în ședința sa din 26 ianuarie 1935, a procedat la alegerea episcopului, în persoana arhimandritului Policarp Morușca. Hirotonit arhieru la București, în ziua de 24 martie 1935, noul episcop a fost instalat la 4 iulie 1935 în biserica «Sf. Gheorghe» din Detroit, în prezența reprezentanților clericilor și credincioșilor români ortodocși din America și a membrilor Legației române de la Washington. Cu acest prilej s-a citit Gramata de înscăunare emisă de patriarhul Miron Cristea, în calitate de mitropolit al Ungrovlahiei, al cărui sufragane era noul episcop.

Reședința episcopului și birourile eparhiale au fost stabilite inițial la Cleveland, Ohio, pentru că orașul era centrul de viață bisericească românească, având parohia cea mai bine organizată, cu biserică frumoasă, sediu cultural și casă parohială și tot aici apărea ziarul românesc «America».

Cea dintâi grijă a episcopului Policarp a fost vizitarea și sfințirea bisericilor românești, după rânduiala ortodoxă, pentru că ele, în lipsa unui arhieru, fuseseră numai binecuvântate și stropite cu aghiasmă de către preoți. De asemenea, el a făcut mai multe călătorii misionare pentru a cerceta și cunoaște toate coloniile românești din America și Canada. La 23 februarie 1936, episcopul Policarp a scos ziarul «Solia», foaie de zidire sufletească a episcopiei, ce apărea săptămânal, duminica, tipărită la început la Yohagstown, Ohio, iar din toamna lui 1936, la Detroit, Michigan. Prin purtarea sa de grijă a fost cumpărat terenul și s-a construit «Vatra Românească» din Grass-Lake, statul Michigan, în apropiere de Detroit, unde s-a mutat reședința și birourile episcopale și în jurul căreia s-a creat apoi un adevărat așezământ de cultură și educație creștină și românească, inaugurat la 4 iulie 1938.

Episcopul Policarp Morușca a rămas în America până în vara anului 1939, când a venit în țară spre a participa la ședințele Sfântului Sinod din toamna aceluiași an. El nu s-a mai putut întoarce în eparhia sa, mai întâi, din cauza opoziției unor preoți care, prin memorii înaintate Patriarhiei și Guvernului României, au cerut înlocuirea lui, apoi, din pricina izbucnirii celui de-al doilea război mondial.

Temp de mai mulți ani, Episcopia din America a rămas fără conducător, problemele bisericești-administrative fiind rezolvate de Con-

siliul eparhial, în frunte cu preotul Simion Mihălțan, ce fusese numit vicar administrativ de episcopul Policarp, înainte de plecarea sa în România. În anul 1948, Policarp Morușca a fost pus în retragere din oficiu din funcțiunea de episcop al Americii. Rămăși fără episcop titular, românii ortodocși din America și preoții lor s-au divizat în mai multe tabere, aflate într-o continuă frământare, fiecare căutând să impună în fruntea episcopiei persoana agreată.

Situația aceasta a durat până la 17 mai 1950, când congresul bisericesc ținut la Detroit a ales episcop pe protopopul Andrei Moldovan din Akron, statul Ohio, fost secretar al episcopiei timp de 8 ani. Sfântul Sinod, în ședința sa din 4 octombrie 1950, a ratificat această hotărâre și a invitat pe cel ales să vină în țară pentru a fi hirotonit arhiereu. Andrei Moldovan a fost hirotonit arhiereu la 12 noiembrie 1950, în catedrala din Sibiu, de către mitropolitul Nicolae Bălan, iar la 19 noiembrie, același an, în sala sinodală din București, a fost investit episcop pentru românii din America. La 20 noiembrie 1950, noul episcop s-a întors peste ocean, ducând cu sine Gramata de instalare emisă de patriarhul Justinian. El a cărmuit eparhia — nu fără unele greutăți pricinuite de o dizidență care, în anul 1951, și-a făcut loc printre românii ortodocși din America — până la 14 martie 1963, când a trecut la cele veșnice.

Eparhia a fost condusă în continuare de Consiliul eparhial — având vicar administrativ pe preotul Simion Mihălțan, iar din august 1964, pe protopopul Ioan Bugariu — până la 23 aprilie 1966, când congresul bisericesc întrunit în catedrala Sf. Treime din Detroit a ales episcop pe arhimandritul Victorin Ursache, fost stareț al mănăstirii Neamț și superior al Așezămintelor românești de la Ierusalim, de unde s-a retras în 1956, stabilindu-se în America, pentru a funcționa profesor la Seminarul teologic Sf. Tihon din South Caran, Pennsylvania.

Confirmat de Sfântul Sinod la 7 iunie 1966, a fost hirotonit arhiereu în America, în catedrala «Sf. Gheorghe» din Windsor, Ontario, Canada, în ziua de 7 august 1966, și a fost instalat la 21 august, același an, în biserica «Sf. Treime» din Detroit, când s-a citit Gramata patriarhului Justinian. La 11 iunie 1973, Sfântul Sinod a acordat Proa Sfințitului Victorin rangul de arhiepiscop, iar congresul bisericesc, întrunit la Edmonton și la Boian, Alberta, la 21 iulie 1973, a ridicat Episcopia Ortodoxă Română din America și Canada la treapta de Arhiepiscopie.

În anul 1951, după alegerea episcopului Andrei Moldovan, un număr de parohii, cu preoții și credincioșii lor, refuzând să recunoască autoritatea episcopului ales în mod canonic, au ieșit de sub jurisdicția Patriarhiei Române și, alegându-și episcop pe Valerian Trifa, la congresul ținut între 3—5 iulie la Chicago, s-au constituit într-o eparhie separată, cu titulatura Episcopia Ortodoxă Română din America și reședința la Vatra Românească.

Referitor la hotărârea amintitului congres, de a rupe legăturile cu Biserica-mamă, revista «Frăția ortodoxă», nr. 5 7/1954, editată în Germania sub patronajul Episcopiei Ortodoxe Române din America,

găzduia în paginile sale următoarea apreciere : «...ar fi de observat că congresul din 1951 a mers poate prea departe, atunci când și-a proclamat autonomia administrativă și spirituală în mod definitiv și pentru totdeauna. S-ar fi accentuat mai mult caracterul românesc al Episcopiei și libertatea ei, dacă congresul de la Chicago s-ar fi mulțumit cu o autonomie condiționată și justificată de împrejurările politice extraordinare și pentru timpul cât România și Biserica Ortodoxă Română se vor găsi sub robia ruso-comunistă».

Această eparhie, care a continuat să editeze gazeta «Solia», a stat în izolare completă față de Biserica universală până în anul 1970, când s-a integrat, conform Acordului din 17 decembrie 1970, Bisericii Ortodoxe din America (OCA), constituită din mai multe ramuri etnice, la 10 aprilie 1970, ca Biserică autocefală, dar nerecunoscută de toate celelalte Biserici ortodoxe.

Congresul extraordinar al Episcopiei de la Vatra, ținut la Cleveland, a ales ca episcop auxiliar al eparhiei pe preotul Nathaniel Popp, care a fost hirotonit arhieru la 15 noiembrie 1980, în biserica «Sf. Gheorghe» din Detroit, Michigan, considerată catedrală episcopală, de către mitropolitul Teodosie, primatul Bisericii Ortodoxe din America, și arhiepiscopul Valerian al Episcopiei românești.

La 28 iulie 1984, arhiepiscopul Valerian s-a pensionat și s-a retras în Portugalia, unde a și murit acum câțiva ani, la o vârstă înaintată.

După retragerea arhiepiscopului Valerian, conducerea eparhiei a fost îndeplinită de Mitropolitul Teodosie, ca locțiitor de episcop, până la 20 octombrie 1984, când episcopul auxiliar Nathaniel a fost ales episcop titular de către Sinodul Bisericii Ortodoxe din America și reprezentanții clerului și credincioșilor Episcopiei de la Vatra.

P. S. Episcop Nathaniel Popp, actualul conducător al Episcopiei de la Vatra, s-a născut la 12 iunie 1940, în Aurora, Illinois, într-o familie de emigranți români greco-catolici.

După absolvirea Colegiului Sf. Procopie, Lisle, Illinois, și-a luat licența în teologie la Universitatea pontificală gregoriană din Roma. Tot aici a fost hirotonit diacon și preot, în 1966, în cadrul Bisericii catolice de rit bizantin, de către episcopul unit Vasile Cristea.

Întorcându-se în America, a trecut în 1968 la Ortodoxie și s-a atașat, ca monah, Episcopiei de la Vatra. La 1 decembrie 1975 a devenit preot la parohia Hermitage, Pennsylvania. De asemenea, a fost profesor, scriitor, traducător și redactor de publicații cu caracter educativ religios.

În momentul de față, Episcopia Ortodoxă Română din America are 59 de parohii, organizate în 10 misiuni și 6 protopopiate, pe teritoriul SUA și Canadei.

După Revoluția din 1989, Episcopia a inaugurat programele «Ajutor pentru România» și «Ajutor pentru copiii din România», ca modalități de ajutorare a poporului român.

După o scurtă vizită la Centrul eparhial Oradea, în ziua de vineri, 6 mai 1994, unde s-au oprit la intrarea în România, în zilele de 7—9 mai, P. S. Episcop Nathaniel și membrii delegației Episcopiei de la Vatra

s-au aflat la București, ca oaspeți ai Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist.

În Duminică Tomii, 8 mai, dimineța, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* și P. S. Episcop Nathaniel, după ce s-au închinat la moaștele Sf. Dimitrie cel Nou din catedrala patriarhală, au săvârșit Sf. Liturghie, în prezența unui mare număr de credincioși. Din sobor au făcut parte, alături de slujitori de la catedrală, și preoții din America, membri ai delegației care l-a însoțit pe P. S. Episcop Nathaniel în vizita în România.

La sfârșitul slujbei, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a adresat un cuvânt de bun-venit în România delegației Episcopiei de la Vatra, prilej de frățescă bucurie în săptămâna pascală și, păstrând tradiția împământenită în astfel de ocazii, a oferit P. S. Episcop Nathaniel engolpionul arhieresc, iar preoților din delegație crucea patriarhală, ca o cinste deosebită din partea Bisericii Ortodoxe Române.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a rostit următoarea cuvântare :

Iubiți credincioși,

«În această duminică a pomenirii Sfântului Apostol Toma pentru îndoiala sa roditoare de credință și de mântuire, avem bucuria ca în sfânta noastră catedrală să săvârșim dumnezeiasca Liturghie împreună cu Prea Sfințitul Episcop Nathaniel, înconjuțați de distinși preoți ai Episcopiei Ortodoxe Române din America, una dintre episcopiile românești de peste hotare. Pentru că Prea Sfințitul Nathaniel a venit pentru întâia dată în țară, cu dragoste și cu râvnă, ca să cunoască Biserica neamului nostru românesc ai cărei fii îi păstorește și calcă pentru prima dată pe pământul părinților și strămoșilor săi, dăm slavă lui Dumnezeu că acum, în mărturia învierii și în lumina lui Hristos, ne regăsim la acest străbun altar al Patriarhiei noastre ortodoxe române împreună cu Prea Sfinția Sa și cu ceilalți preoți care îl însoțesc.

Să ne rugăm Bunului Dumnezeu ca acest prim pas să fie binecuvântat cu roade duhovnicești întru unitatea românilor de pretutindeni, pentru care noi ne rugăm neconținut. El ne va ajuta, așa cum a ajutat de-a lungul secolelor neamul nostru românesc și Biserica cea sădită în mijlocul lui de Sfântul Apostol Andrei, ca să biruie toate greutățile, să slujească pe Mântuitorul Iisus Hristos, să slujească apropierea între oameni și pacea pe pământ.

Sfânta Liturghie să reverse asupra noastră a tuturor darurile mântuitoare după care pururea însetăm. Încredințați de prezența Mântuitorului Iisus Hristos în mijlocul nostru, să rostim împreună cu Sfântul Apostol Toma : «Domnul meu și Dumnezeul meu !» (Ioan, XX, 28).

Hristos a înviat !

Iubiți credincioși,
Iubiți părinți și frați,

De când l-am întâlnit la Vatra Românească, și până astăzi, la acest Sfânt Altar, Prea Sfințitul Episcop Nathaniel a făcut progrese mari în ceea ce privește limba română. A rostit în frumosul nostru grai o predică tot așa de frumoasă despre însemnătatea credinței, despre ceea ce l-a stăpânit pe Sfântul Apostol Toma foarte mult și stăpânește și astăzi foarte mulți credincioși și anume curiozitatea de a-L pipăi, de a-L vedea și de a ști că Mântuitorul Hristos săvârșește minuni cu fiecare dintre noi. Fiecare dintre noi avem frământări sufletești, avem dorințe, avem cereri și adresăm rugăciuni Mântuitorului Hristos pentru împlinirea lor, deși aceste dorințe și aceste cereri sunt subiective. Ele însă sunt ale noastre și sunt foarte importante. Omul nu știe întotdeauna ce îi este de folos și cum să se roage lui Dumnezeu și ce să ceară lui Dumnezeu ca rugăciunea să-i fie împlinită. De aceea, foarte mulți dintre credincioșii noștri sunt în situația Apostolului Toma. Ei doresc să se apropie, să vadă și să pipăie, oarecum, tainele și Biserica, să se bucure personal de binefacerile și minunile de care vorbesc Sfintele Evanghelii și Sfinții Părinți. Este ade-vărat că în Biserică se săvârșesc minuni. Puțini dintre noi au credința arzătoare a sfântului Apostol Toma, au acea dorință vie în cunoașterea mai clară a voii lui Dumnezeu spre a ne bucura de aceste minuni. Nu facem eforturile pe care le-a făcut Apostolul Toma ca să ne învrednicim a atinge semnele rănilor Mântuitorului Iisus Hristos în chipurile semenilor noștri. Nu avem voința în a ne smeri, a îngenunchia, a ne pocăi în fața lui Dumnezeu, așa cum a făcut Toma, care a căzut înaintea Mântuitorului Hristos și a zis: «Domnul meu și Dumnezeul meu!».

Până să ajungem la rostirea acestor cuvinte ale Sfântului Apostol Toma, până să ne învrednicim de dragostea Mântuitorului Iisus Hristos, așa cum s-a învrednicit Toma, până atunci, zic, se cuvine să nu încetăm a dori și a mărturisi statornicia lui Toma în stăruința de a se convinge personal. Fiecare dintre noi trebuie să depună personal eforturi, jertfă personală, să facă binele, să cultive virtutea în viață, iubirea față de semenii, credința puternică în Dumnezeu, chiar și atunci când nu ni se împlinesc cererile și dorințele noastre, pentru că Mântuitorul Hristos este în mijlocul nostru, cum a fost în mijlocul Apostolilor, îndată după înviere și apoi după opt zile și în multe rânduri, când

li s-a arătat ca să-i întărească. Înălțându-se la cer, Mântuitorul i-a încredințat de venirea Duhului Sfânt. Iar la Cincizecime s-a întemeiat pe pământ Biserica, Sf. Taine, care lucrează în numele Mântuitorului Hristos. Prin Sfântul Duh și prin Sfintele Taine, așadar, Hristos este pururea în mijlocul nostru. Este minunea euharistică pe care nu putem să o înțelegem, să o pipăim, cum a spus foarte bine Prea Sfințitul Episcop Nathaniel, dar care se săvârșește în Sfântul Altar odată cu Sfânta Liturghie. Împreună cu noi, la timpul rânduit s-ar cuveni să se împărtășească și credincioșii. În acest timp cu ochii credinței, vedem lucruri minunate la Sfânta Masă, pe care le-au văzut și Sfinții Părinți. La rândul lor, credincioșii le văd prin puterea credinței lor. Această smerenie a credincioșilor de a nu vedea tot ceea ce se petrece în Sfântul Altar, îi determină să se concentreze în rugăciune. Acestea susțin ceremonialul preoților din Altar, ei cântă, ei confirmă adevărurile pe care le vestește de pe amvon predicatorul, ei, împreună cu slujitorii bisericești, alcătuiesc Biserica cea vie. Credincioșii ortodocși români, în aceste zile de Paști, au aprins rugurile cele nestinse în veci pe tot plaiul românesc, prin primirea luminii Învierii și prin mărturisirea Bisericii că : Hristos a Înviat !

Cât de statornici au fost românii de-a lungul secolelor în credința Învierii Mântuitorului Iisus Hristos ! Cât de convingător au crezut ei în predica Sfântului Andrei, la fel ca și ortodocșii indieni, în predica Sfântului Toma, ca și grecii, în predica Sfântului Apostol Pavel, ca și românii, în predica Sfântului Apostol Petru, ca și cei din Asia Mică și din Africa, în predica Sfinților Apostoli și a ucenicilor lor. Au fost tari în credință românii, oriunde au ajuns ei. Indiferent ce motive i-au dus departe de vatra părintească, fie în Europa, fie în America sau Australia sau Noua Zeelandă, ei au continuat să-L aibă pe Hristos în mijlocul lor. Încă de la sfârșitul secolului trecut, s-au organizat bisericeste, având biserici proprii, iar din anul 1928 și episcopi și preoți români, în legătură spirituală cu Biserica-mamă.

Pe unii dintre preoții de astăzi ai românilor din America, îi vedeți acum în dreapta și în stânga noastră. Ei sunt fiii neamului nostru, îndestulați din teologia Bisericii strămoșești. Peste Ocean, în Statele Unite și Canada, ei împlinesc o misiune deosebit de frumoasă sub călăuză Prea Sfințitului Episcop Nathaniel și a I.P.S. Arhiepiscop Victorin, pentru cei care țin de Arhiepiscopia Ortodoxă Română cu reședința la Detroit. În zilele Paștilor, Dumnezeu ne-a adus bucuria ca părinții de față, având în frunte pe Prea Sfințitul Episcop Nathaniel, să vină să vadă plaiul natal, să se împărtășească din binefacerea Învierii

cu părinții, cu neamurile, cu noi. Neamul românesc alcătuiește o singură familie unită prin credință, prin limbă, datini, vatră strămoșească, în ciuda deosebirilor de păreri trecătoare. Credința în Dumnezeu, în vătătura Bisericii și rânduielile ei sunt și rămân veșnice în veacul veacului.

Astăzi, frați creștini, ne-am bucurat să slujim împreună cu preoții Episcopiei de la Vatra Românească, de sub păstorirea Prea Sfințitului Episcop Nathaniel, care alături și împreună cu Arhiepiscopia de la Detroit, condusă de Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Victorin, asigură îndrumarea duhovnicească a românilor ortodocși stabiliți în America și Canada. Vizita de astăzi ne dă o mare nădejde fiindcă românii de peste tot, cu preoții și episcopii lor, trebuie să se apropie, să se cunoască mai bine, să se bucure unii de alții și să slujească împreună Sfânta Evanghelie, Biserica strămoșească și credința ortodoxă în general.

Arătăm multă prețuire Prea Sfințitului Episcop Nathaniel, cum spuneam la început, care vine pentru prima dată în România, țara părinților și strămoșilor tuturor românilor din cele două Americi. Prea Sfinția Sa va vizita sfintele mănăstiri împreună cu preoții care-l însoțesc și care cunosc mai dinainte țara și Biserica noastră. Mulțumim Prea Sfințitului Episcop Nathaniel și părintelui Richard Grabowski, care a fost dintru început delegatul Prea Sfinției Sale pentru multele și feluritele ajutoare și daruri primite din partea Episcopiei de la Vatra Românească și de care s-au bucurat copiii orfani, bolnavii, handicapății, spitalele, studenții și alte instituții de caritate din țara noastră.

Cu acest prilej, Prea Sfinția Voastră și iubiți părinți, primiți din partea credincioșilor și a noastră cele mai calde mulțumiri și vă rugăm să transmiteți dragostea și prețuirea noastră tuturor fraților români pe care-i păstoriți. Dumnezeu vă va ajuta să vă încoronați arhieria cu vrednicii și înfăptuiți netrecătoare. Păstoriți slujitorii și credincioșii asemenea acestora care v-au înconjurat cu bucurie astăzi în această catedrală cărora le-ați adresat cuvinte atât de frumoase. Oriunde veți merge în țară veți găsi pe frații, rudele și neamurile românilor de peste Ocean. Ceea ce Dumnezeu a unit prin credință, prin naștere, prin leagănul părintesc, nimeni nu poate despărți. Credința, leagănul românesc, graiul natal, Biserica strămoșească, dăinuiesc peste timp și spațiu, peste distanțe, și acestea ne leagă în sfântă comuniune. Pururea ne rugăm lui Dumnezeu la acest altar, și la toate altarele, pentru Prea Sfinția Voastră, pentru preoții și pentru frații români de pretutindeni.

Să mulțumim deci lui Dumnezeu cu adâncă smerenie pentru aceste momente de bucurie duhovnicească pe care le-am trăit astăzi împreună.

Să ne gândim și să ne rugăm întotdeauna pentru frații noștri români de pe toate meridianele lumii, pentru unitatea tuturor și pentru pacea lumii. Bunul Dumnezeu să ne ferească de primejdii, despre care vorbea Prea Sfințitul Episcop Nathaniel, de capcanele ce pândesc astăzi pe bunii noștri creștini, care s-au știut din neam în neam ortodocși și se văd acum agresați din toate părțile de curente sectante. Stăpâniți de duhul dezbinării, ei bat la ușa locuințelor creștinilor ortodocși, îi amăgesc cu fel de fel de promisiuni și-i cheamă la adunările lor. Fiecare, asemenea Sfântului Apostol Toma, trebuie să ne încredințăm bine, să nu ne lăsăm biruiți de frică, de supărare, de necunoaștere și să căutăm pe Mântuitorul Hristos. Să ingenunchem cu smerenie în fața icoanei Lui de unde ne privește cu blândețe, și să rostim: «Domnul meu și Dumnezeul meu».

Dorim Prea Sfințitului Episcop Nathaniel și părinților care-l însoțesc, frați de-ai noștri români de peste Ocean, sănătate și bucurie asemenea celei trăite astăzi în Domnul Hristos. Ca această împreună liturghisire să fie pecetluită în inima Prea Sfințitului Episcop Nathaniel și să-și aducă aminte de noi, în rugăciunile Prea Sfinției Sale, îi oferim, din partea Patriarhiei Române, un engolpion, simbolul treptei arhieresti, cu chipul Mântuitorului Iisus Hristos. Jertfa, învierea și învătura Lui ne vor uni gândurile și rugăciunile pentru pacea lumii. Precum El a fost una cu Tatăl, tot așa trebuie să fim una și noi, fiii neamului românesc de pretutindeni.

Cu binecuvântarea Prea Sfințitului Episcop Nathaniel, oferim părinților slujitorii Crucii Patriarhiei Române, pe care înaintașii noștri au purtat-o și au sfințit-o cu viața lor. Această cruce a fost instituită de cel dintâi patriarh al României, fericitul întru pomenire Miron Cristea, și este moștenire de dragoste și de prețuire pentru slujitorii și credincioșii lor de pe celălalt țărm al oceanului Atlantic. V-o oferim, iubiți părinți, cu gândul și cu dorința să o purtați cu sănătate, pentru că ati sprijinit ajutorul organizat de Episcopia de la Vatra pentru copilași, tineret și credincioși din România.

Să învățăm, iubiți credincioși, din acestea, că Dumnezeu ne ocrotește, că întâlnirea cu frații noștri din America este semnul întâlnirii în Hristos, este semnul puterii lui Dumnezeu și a Maicii Domnului, a Sfinților noștri români, a Sfinților Brâncoveni și a tuturor Sfinților. Să fim încredințați că Ei ne ajută, ne binecuvintează viața, neamul și familia.

Iubiți credincioși,

Iată cum credința ne adună, ne face mai buni, mai blânzi, mai prietenoși. Tot credința adună și fiii neamului nostru românesc, care, în decursul istoriei, a suferit mult și doar credința l-a bucurat. Istoria ne arată că, în existența sa, neamul nostru a urcat în diferite chipuri Golgota răstignirii, dar a trăit și momente de revelație dumnezeiască. Im-

preună cu Prea Sfințitul Episcop Nathaniel cu părintele protopop Buburuz din Basarabia și cu părinții din Statele Unite, am trăit clipe deosebit de frumoase, de adâncă simțire și de credință românească.

Să avem în sufletul nostru totdeauna convingerea că Mântuitorul Hristos ne ajută, că staulul nostru cel ceresc și leagănul nostru matern este Biserica Ortodoxă și nu alt cult sau alt curent de gândire, care năvălesc astăzi în țara noastră și prihănesc pământul din care au odrăslit viteji, eroi și pe care s-a vărsat sânge martiric.

Dumnezeu să ne ajute tuturor! Vă mulțumesc pentru prezența la Sfânta Liturghie și vă doresc sănătate și bucurie duhovnicească. Din partea noastră transmitem tuturor binecuvântare spre a menține aprinsă lumina Învierii lui Hristos, pe care să o cântăm și să o lăudăm totdeauna.

Hristos a înviat !.

Plin de emoție, în răspunsul său, P. S. Episcop Nathaniel, după ce s-a referit la îndoijala roditoare de credință a Sf. Apostol Toma, pomenit în această duminică, a mulțumit călduros Prea Fericitului Patriarh Teoctist pentru ospitalitatea cu care a fost primit, spunând următoarele :

Hristos a înviat !

«Să știți că am venit din America și nu vorbesc românește așa ca voi, dar cred că veți înțelege ceea ce am să spun.

În această duminică, Biserica Ortodoxă sărbătorește pe Sf. Apostol Toma. Lumea îi spune Toma Necredinciosul. Dar să știți că el n-a fost necredincios. Măcar de-am avea noi toți jumătate din credința Sf. Apostol Toma. El a crezut atât de mult în Fiul lui Dumnezeu încât a plecat în India, predicând Evanghelia Lui, și a murit acolo, fiind îngropat în orașul Madas.

Evanghelia spune că Apostolii erau adunați într-o casă, la Ierusalim, și încălaseră ușa pe dinăuntru, căci se temeau ca nu cumva să vină iudeii să-i omoare. După ce Mântuitorul a înviat, a intrat la ei, prin ușa încuiată și, pentru ca să nu se sperie că văd o nălucă, le-a arătat mâinile și coasta, semnele sulței și piroanelor. S-au bucurat ucenicii, incredințându-se că este cu adevărat Mântuitorul Hristos. După opt zile, când a venit și Toma, Mântuitorul «n-a vrut» să-i arate și lui semnele piroanelor, ci a pretins ca el să creadă fără să vadă.

De ce această diferență de tratament? Este adevărat că Toma a spus Apostolilor : «Nu vă cred pe cuvânt, vreau să văd și eu, cum ați văzut și voi, numai atunci vă cred» (Ioan, 20, 25). Mântuitorul Hristos a cerut însă lui Toma să reprezinte o anumită categorie de oameni, a celor ce cred astăzi, au crezut în trecut și vor crede în viitor că Hristos

este Dumnezeu, fără să-l fi văzut cu ochii fizici. Nu trupul, nu mintea, ci Duhul Sfânt, care locuiește în noi, ne determină să strigăm: «Domnul meu și Dumnezeul meu!» (Ioan, 20, 28). Cu simțurile trupesti descoperim lumea care ne înconjoară, în care orice minte sănătoasă vede amprente dumnezeirii, însă Dumnezeu nu cade sub simțuri, nu se poate pipăi și nu este nici o achiziție a intelectului, ci Dumnezeu este viață și El se descoperă numai celor care au o autentică trăire în duhul rugăciunii, căci Duh este Dumnezeu și cel ce se închină Lui se închină în duh și adevăr. Când Duhul Sfânt a coborât peste Apostoli, nu le-au mai trebuit argumentele ce vin prin simțuri, căci El le-a dezvăluit că Hristos este Logosul consubstanțial cu Tatăl. Hristos le-a spus ucenicilor: «De Mă voi duce, vă voi trimite pe Duhul, care de la Tatăl precede. El vă va învăța toate» (Ioan, 26; 7, 13).

De aceea, «Feriți-vă cei ce n-au văzut și au crezut» (Ioan, 20, 29). Aceștia suntem noi, creștinii de astăzi, care nu-L cunoaștem pe Hristos prin simțuri, adică prin văz, prin pipăit, așa cum l-a cunoscut Sf. Apostol Toma și totuși credem, iar unii au crezut atât de puternic încât și-au dat viața pentru El. Această credință a noastră vine de la Duhul Sfânt, în care ne-am îmbrăcat prin botez, căci așa zice Scriptura, că orice mărturisire că Hristos este Dumnezeu de la Duhul Sfânt vine.

Mai este și un alt motiv pentru care Iisus a îngăduit lui Toma să pipăie coasta. Noi nu trebuie să credem oricum și orice. Mântuitorul Însuși a spus că vor veni mulți hristoși mincinoși (Mat., 24, 24 și Marcu, 13, 22) și vor spune că «Eu sunt». Să nu-i credeți. Unii, vor face și minuni, ca să vă poată înșela. Știți că Diavolul se poate îmbrăca chiar și în înger de lumină. Nu trebuie să primim orice. Lucrurile trebuiesc verificate în lumina învățăturii Bisericii și a credinței Sfinților Părinți.

Și aici, ca și la noi, în America, sunt oameni care umblă după minuni, după lucruri senzaționale, ca și cum Biserica lui Dumnezeu ar fi un club la care ne ducem să trăim senzații tari. Acești oameni, de fapt, nu cred în Dumnezeu, ci în minuni. Mântuitorul a condamnat aspru această atitudine, zicând: «Neamul acesta necredincios și pervers cere semne și minuni, dar semne nu i se vor da lui, decât semnul lui Iona proorocul» (Mat., 12, 39), adică semnul Învierii Domnului. Căci, într-adevăr, ce minune mai mare poate fi faptul că Dumnezeu S-a întrupat, a pățimit, a murit și a înviat pentru noi. Cea mai mare minune a Bisericii este Sf. Euharistie, care se petrece în fiecare duminică, pe Sf. Masă din Sf. Altar și nimeni nu vorbește de această minune. Toți umblă după

satisfacerea curiozității și a dorinței după senzațional. Trăim într-o vreme când ortodocșii sunt expuși la curente de fals misticism, aduse din Orient sau inventate de oameni iresponsabili.

Iubiți frați întru Hristos,

Atitudinea Sf. Apostol Toma nu a fost nicicând mai actuală, mai necesară. Se impune o verificare a credinței, iar îndreptarul trebuie să fie experiența de două mii de ani a Bisericii.

Dumnezeu să vă lumineze, să vă binecuvinteze.

Hristos a înviat !».

În după amiaza zilei de duminică, 8 mai, PS Episcop Nathaniel și preoții din America, însoțiți de PS Episcop-vicar patriarhal Teofan Sinaitul, au fost în pelerinaj la mănăstirea Antim, unde au vizitat biserica, paraclisul și biblioteca Sf. Sinod, care a servit în anii '50 drept sală de meditații spirituale grupului de înduhovnicire cunoscut sub numele de «Rugul aprins», din care au făcut parte, între alții, marele dogmatist Dumitru Stăniloae, scriitorul Sandu Tudor, precum și doi membri ai delegației Episcopiei de la Vatra, arhimandritul Roman Braga și secretarul eparhial, Dinu Cruga.

De la mănăstirea Antim, oaspeții au plecat în Parcul Carol, unde au oficiat un trisaghion la mormântul «Eroului necunoscut», iar de aici, la cimitirul Eroilor Revoluției, în capela căruia au săvârșit o slujbă de pomenire a tinerilor căzuți în decembrie 1989. Ultimul obiectiv vizitat în această zi a fost mănăstirea Cernicu, unde oaspeții au participat la slujba vecerniei și s-au închinat la moaștele Sf. Ierarh Calinic, după care au făcut un scurt popas de reculegere și rugăciune memorială la mormântul preotului profesor Dumitru Stăniloae și al preotului scriitor Gala Galaction, îngropați în cimitirul mănăstirii.

A doua zi, luni, 9 mai, dimineața, PS Episcop Nathaniel și membrii delegației au vizitat mănăstirea Cristiana și Orfelinatul de fete de la Chitila, unde Episcopia de la Vatra a dat ajutor pentru dotarea cu cele trebuincioase. În programul zilei a fost înscrisă și o vizită la Atelierele Patriarhiei de la mănăstirea Plumbuita, unde se confecționează obiecte bisericești, precum și la tipografia Institutului biblic, ce are în dotarea ei o mașină de tipărit (fotocopiat) donată de Episcopia de la Vatra.

La orele prânzului, PS Episcop Nathaniel și membrii delegației au avut la palatul patriarhal o întâlnire cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și câțiva membri ai Sfântului Sinod: IPS Mitropolit Antonie al Ardealului, IPS Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului, PS Episcop Nifon al Sloboziei și Călărașilor și PP SS Episcopi-vicari patriarhali Teofan Sinaitul și Vincentiu Ploieșteanul, în cadrul căreia s-a dialogat despre viața religioasă a românilor din diaspora, discuțiile încheindu-se cu o agapă frățască.

Vizita delegației Episcopiei Ortodoxe Române din America, condusă de PS Episcop Nathaniel, a continuat în zilele următoare pe un lung traseu, în Dobrogea, apoi, în Moldova, Ardeal, la Certeza de Argeș, în Oltenia și în Banat, adică aproape în întreaga țară.

Astfel, marți, 19 mai, dimineață, oaspeții au plecat din București și s-au oprit la Târgoviște, unde au fost întâmpinați de IPS Arhiepiscop Vasile, la invitația căruia au vizitat catedrala și reședința arhiepiscopală, precum și mănăstirea Dealu, apoi, au făcut un scurt popas la Slobozia, fiind așteptați la catedrala Sf. Apostoli din localitate de PS Episcop Nifon al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, iar seara, au ajuns la Constanța și, după ce au admirat biserica Navigatorilor din oraș, cu hramul Sf. Nicolae, construită în ultimii doi ani, au fost conduși de IPS Arhiepiscop Lucian al Tomisului la mănăstirea Techirghiol, unde au fost găzduiți peste noapte.

Miercuri, 11 mai, străbătând prin arșița dobrogeană a Babadagului, Tulcei și Isacei și privind în trecere istoricele mănăstiri Niculițel, Cocos și Celic-Dere, delegația a ajuns la Măcin, unde a trecut Dunărea cu bacul, pe malul Brăilei, iar de aici la Galați, fiind așteptați în catedrala episcopală de PS Arhiepiscop Casian Gălățeanul, locțiitor de episcop al Dunării de Jos, unde s-a oficiat un Te-Deum, apoi un trisaghion la mormântul Arhiepiscopului Antim Nica, trecut la cele veșnice în prima zi de Sf. Paști.

De la Galați, după o scurtă oprire la biserica «Sf. Dumitru» din Tecuci, oaspeții au ajuns, spre seară, la Mitropolia din Iași, fiind primiți de IPS Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei, iar a doua zi, *joii, 12 mai*, dimineața, s-au întâlnit cu elevii și studenții Seminarului și Facultății de teologie, apoi, după prânz, au vizitat biserica Sf. Trei Ierarhi, ctitoria domnitorului Vasile Lupu, și catedrala mitropolitană, unde s-au închinat la moaștele Sf. Cuv. Paraschiva.

În aceeași zi, membrii delegației au sosit la Suceava, unde au fost întâmpinați de IPS Arhiepiscop Pimen și au făcut un scurt popas duhovnicesc la catedrala arhiepiscopală, în fața moaștelor Sf. Ioan cel Nou, apoi, însoțiți de PS Episcop-vicar Gherasim Putneanul, prin Rădăuți, au ajuns, spre seară, la mănăstirea Putna, ctitorie a binecredinciosului voievod Ștefan cel Mare și Sfânt.

Vineri dimineață, 13 mai, însoțiți de PS Episcop-vicar Calinic Botoșaneanul, oaspeții au vizitat istoricele mănăstiri bucovinene: Voroneț, Moldovița, Sucovița și Dragomirna, iar după amiază, mănăstirile din Munții Neamțului: Agapia, Secu, Sihăstria, Neamț și Văratec, unde au rămas peste noapte.

În dimineața zilei de sâmbătă, 14 mai, membrii delegației au pornit, prin Tg. Neamț, spre Ardeal, făcând un scurt popas la mănăstirea Toplița, iar de aici au ajuns spre seară, la mănăstirea Sâmbăta de Sus,

ctitorie brâncovenească, unde au fost găzduiți până a doua zi, duminică, 15 mai, când au plecat la Sibiu, unde IPS Mitropolit Antonie al Ardealului și PS Episcop Nathaniel au săvârșit Sf. Liturghie în catedrala arhiepiscopală, înconjurați de un impunător sobor de slujitori din care au făcut parte și preoții de la Vatra.

Sosind la Alba Iulia, în după amiaza aceleiași zile, membrii delegației au fost invitați de PS Episcop Andrei la slujba vecerniei în catedrala episcopală, apoi, oaspeții și gazde au mers în procesiune la mănăstirea «Sf. Ioan Botezătorul», la 2 km. de catedrală, unde au săvârșit un parastas la mormântul primului episcop al românilor ortodocși din America, Policarp Morușca.

Luni, 16 mai, dimineata, trecând prin Blaj, unde au vizitat noua catedrală ortodoxă, aflată în construcție, în locul celui vechi, ocupată abuziv de greco-catolici după anul 1989, oaspeții au poposit la mănăstirea Recea, pentru a binecuvânta azilul de bătrâni nou construit, la dotarea căruia Episcopia de la Vatra a contribuit cu 150 de paturi și alte ajutoare.

După amiază, pe Valea Oltului, membrii delegației s-au îndreptat spre Episcopia Râmnicului, unde au ajuns seara târziu, fiind întâmpinați de PS Episcop Gherasim, care i-a găzduit la reședința episcopală.

Mărti, 17 mai, însoțiți de PS Episcop Gherasim al Râmnicului, oaspeții au vizitat Mănăstirea Curtea de Argeș și s-au închinat la moaștele Sf. Filofteia, apoi Mănăstirea Hurezi, ctitoria voievodului martir Constantin Brâncoveanu, iar de aici au plecat la Mănăstirea Poșovragi, unde au fost așteptați de IPS Mitropolit Nestor al Olteniei, care i-a condus la Mănăstirea Lainici și la Mănăstirea Tismana, unde au înnoptat.

În dimineața zilei de miercuri, 18 mai, delegația a vizitat Centrul mitropolitan Craiova, iar după amiază, Mănăstirea Jitlanu și Seminarul teologic din Mofleni.

Joi, 19 mai, PS Episcop Nathaniel și însoțitorii săi au pornit spre Timișoara, unde au fost primiți de IPS Mitropolit Nicolae al Banatului, iar a doua zi, vineri, 20 mai, s-au închinat la moaștele Sf. Iosif cel Nou de la Partoș, așezate în catedrala mitropolitană, și au vizitat șase biserici nou construite în ultimii ani, în orașul Timișoara și împrejurimi.

Sâmbătă, 21 mai de ziua praznicului Sf. Împărați Constantin și Elena, IPS Mitropolit Nicolae și PS Episcop Nathaniel au oficiat Sf. Liturghie în catedrala mitropolitană din Timișoara, din sobor făcând parte și preoții din delegația Episcopiei de la Vatra.

În după amiaza aceleiași zile, oaspeții au plecat spre Episcopia Aradului, fiind întâmpinați la biserica din localitatea Șagu de PS Episcop

Timotei, care i-a condus la Mănăstirea Hodoș-Bodrog, unde au participat la slujba vecerniei, fiind găzduiți peste noapte la Mănăstirea Gai, de lângă Arad.

Duminică, 22 mai, PS Episcop Nathaniel și preoții însoțitori, la invitația PS Episcop Timotei, au participat la sfințirea bisericii cu hramul «Sf. Dumitru» din comuna Zăbrani, Episcopia Aradului, după care au săvârșit Sf. Liturghie la altarul special amenajat afară, pe un podium, dat fiind numărul mare de credincioși prezenți la slujbă, mulți și din satele învecinate.

Pe această notă harică, vizita în România a PS Episcop Nathaniel și a delegației Episcopiei de la Vatra a luat sfârșit, oaspeții revenind a doua zi la București, de unde, miercuri, 25 mai, au plecat cu avionul spre America.

Impresiile oaspeților despre vizita în România au fost clar exprimate în scrisoarea de mulțumire adresată *Prea Fericitului Patriarh Teoctist*, la scurtă vreme după întoarcerea în America, de către Episcopul Nathaniel care, între altele, mărturisea: «Pentru noi, această vizită a fost o necesitate și în același timp o mare bucurie duhovnicească, putând să înțelegem mai bine, acum, năzuințele și grijile clerului și credincioșilor noștri din trecut și din prezent, iar din punctul nostru de vedere personal, sentimentul nostru de a fi de origine română este mai limpede».

În consens cu ierarhul său, părintele protopop Constantin Alecse scria și el în revista «Viața creștină», nr. 7—8/1994, a bisericii Sf. Treime din Los Angeles, California, al cărei paroh este:

«Ne-am adăpat sufletul la fântâna spiritualității din Țara Mamă, rugându-ne la mănăstirile voievozilor și în istoricele biserici românești, care au ținut flacăra credinței nestinsă, în pofida ateismului oficial de mai bine de 45 de ani.

Misterul este viu: bisericile sunt pline de copii, tineret și vârstnici, care n-au devenit creștini peste noapte, ci au învățat religie de la mamele și bunicile lor, rugăciunile rostindu-le acum cu voce tare, în biserici, pe stradă, în școli și instituții, oriunde.

Tot de credința lor tare, este legat și misterul zidirii de biserici noi, în pofida inflației și a lipsurilor materiale ce bântuie întreaga țară...

Mănăstirile sunt populate cu călugărițe și călugări tineri. Se fac mănăstiri noi...

Am văzut reinnoire și în cadrul ierarhiei bisericești. Foarte mulți ierarhi sunt tineri...

Am găsit nou-înființate episcopii, ca de pildă, la Târgoviște și la Slobozia...».

Din cele relatate, rezultă, așadar, că această vizită a fost de folos deopotrivă, Bisericii din Țară și Episcopiei de la Vatra.

GH. VASILESCU

ALEGEREA ȘI HIROTONIA NOULUI EPISCOP VICAR PATRIARHAL VINCENTIU PLOIEȘTEANUL

Devenind vacant unul din cele două posturi de episcop-vicar patriarhal, prin alegerea de către Colegiul electoral bisericesc, la 11 ianuarie 1994, a Prea Sfințitului Nifon Mihăiță ca episcop al nou înființatei eparhii a Sloboziei și Călărașilor, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, având în vedere complexitatea și varietatea activităților de la Centrul patriarhal, care impun completarea imediată a acestui post cu o persoană cu pregătire teologică corespunzătoare și cu experiență și râvnă pentru lucrarea Bisericii noastre, l-a recomandat Sfântului Sinod pe Prea Cuviosul Arhimandrit *Vincentiu Grifoni*, superiorul Așezămintelor românești de la Ierusalim.

Luând în examinare recomandarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, Sfântul Sinod, în ședința sa de lucru din 12 ianuarie 1994 — la propunerea Comisiei canonice, juridică și pentru disciplină care, procedând la cercetarea canonică a celui recomandat, a constatat că acesta întrunește condițiile cerute candidaților la arhierie, fiind vrednic de această chemare — a aprobat în unanimitate de voturi alegerea în demnitatea de episcop-vicar patriarhal a Prea Cuviosului Arhimandrit *Vincentiu Grifoni* și ridicarea sa la treapta de arhierie, cu titulatura de «*Ploieșteanul*».

Prea Cuviosul Arhimandrit *Vincentiu Grifoni* a fost invitat apoi în sala sinodală, iar Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist i-a adus la cunoștință că Sfântul Sinod, în urma votului exprimat, l-a chemat la treapta arhieriei și la slujirea de episcop-vicar patriarhal și i-a făcut urări de deplin succes în noua funcție care i s-a încredințat.

Răspunzând chemării, Prea Cuviosul Arhimandrit *Vincentiu Grifoni*, în cuvinte emoționante, și-a exprimat, mai întâi, recunoștința față de Bunul Dumnezeu, care i-a condus pașii în viață către această slujire, apoi a mulțumit Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și membrilor Sfântului Sinod, prin care s-a împlinit voința Celui Atotputernic în chemarea sa la demnitatea arhieriei.

În continuare, arătând că, la recomandarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, Sfântul Sinod, prin votul exprimat, l-a ales în această nouă slujire pe temeiul cunoașterii activității sale de până acum în ogorul Domnului, Prea Cuviosul Arhimandrit *Vincentiu* a scos în evidență grija părintească cu care Întăistătorul Bisericii Ortodoxe Române înconjoară pe toți slujitorii Sfântului Altar, nu numai aici, în țară, ci și peste hotare, unde a slujit și Prea Cuviosia Sa timp de aproape patru ani, în calitate de superior al Așezămintelor românești din Țara Sfântă.

Subliniind, în încheiere, că înțelege bine că de acum înainte îi revin multe și mari îndatoriri, Prea Cuviosia Sa a spus că nădăjduiește în ajutorul lui Dumnezeu și în povățuirea părintească a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, care se bazează pe înțelepciune și pe ani lungi de experiență, precum și în sprijinul membrilor Sfântului Sinod. Încredințând pe Întăistătorul Bisericii noastre că va stăruia cu tot devotamentul și cu toată puterea de muncă în a îndeplini sarcinile ce i se vor

Încredința, nou alesul episcop-vicar patriarhal a exprimat hotărârea sa fermă de a primi cu recunoștință orice sfat și orice îndrumare pentru a sluji cât mai bine și cu cât mai mult folos Biserica strămoșească și neamul românesc.

La sfârșit, Prea Cuviosul Arhimandrit Vincențiu Grifoni a mulțumit încă o dată *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist* pentru încrederea arătată, aducând «slavă lui Dumnezeu pentru toate», iar membrii Sfântului Sinod l-au felicitat călduros pe noul chemat la treapta arhieriei.

Nou-alesul episcop-vicar patriarhal s-a născut la 23 august 1954, în București, fiind unul din cei patru copii cu care Dumnezeu a înzestrat familia inginerului Petru și Elena Grifoni, creștini buni și evlavioși (acum decedați amândoi), și a primit la botez numele de Victor.

A urmat școala generală și liceul la București. După luarea bacalaureatului, în anul 1973, la liceul Matei Basarab, a urmat, între anii 1974—1978, cursurile Facultății de teologie ortodoxă din Sibiu, unde a obținut licența în teologie cu teza: *Sfinții Părinți din secolul al IV-lea, îndrumători ai vieții duhovnicești*.

Dovedind reale calități pentru studiu, în anul 1978 a fost încadrat la editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, unde s-a îngrijit, între altele, fiind cunoscător al limbii engleze, și cu pregătirea volumelor editate în această limbă.

În toamna anului 1983 s-a transferat ca redactor la editura Arhiepiscopiei Craiovei, iar la scurt timp, arătând râvnă pentru viața monahală, a intrat ca frate în obștea mănăstirii Lainici, unde a și fost tuns în monahism la 1 octombrie, același an, primind numele de Vincențiu. La 26 octombrie 1983 a fost hirotonit ierodiacon, iar la 25 decembrie, același an, a primit Sfânta Taină a Preoției.

Adâncind în mod pilduitor și statornic ascultările la care a fost rânduit, la 26 octombrie 1985, prin purtarea de grijă a Arhiepiscopiei Craiovei a fost hirotesit protosinghel, iar la 14 iunie 1987, la propunerea IPS Mitropolit Nestor al Olteniei, Sfântul Sinod i-a acordat rangul de arhimandrit.

La 1 august 1990 i s-a încredințat conducerea Așezămintelor românești de la Ierusalim și Iordania, precum și rolul de reprezentant al Patriarhiei Române pe lângă Patriarhia Ierusalimului.

În această activitate de răspundere, punând în aplicare pregătirea sa teologică, a arătat statornicie și devotament în slujirea Bisericii, precum și o bună orientare în problemele vieții bisericești, zidind cu înțelepciune, dragoste și respect în jurul său.

Cunoscător al limbilor greacă, franceză și engleză, a întreținut bune raporturi cu Patriarhia Ierusalimului, fiind apreciat atât de ierarhii greci din Ierusalim, cât și de reprezentanții celorlalte culte religioase de acolo.

Pe lângă calitățile de bun slujitor și îndrumător al românilor ortodocși veniți în pelerinaj la Locurile Sfinte, s-a dovedit a fi și un bun chivernisitor, aducând importante îmbunătățiri administrativ-gospodărești Așezământului nostru din Ierusalim. De asemenea, s-a remarcat

și prin strădaniile pe care le-a depus pentru editarea publicației românești *Înviearea*.

Pentru spiritul ecumenic de care a dat dovadă și pentru demnitatea cu care a reprezentat Ortodoxia românească în Țara Sfântă, la 28 februarie 1993, Patriarbul Diodor al Ierusalimului i-a acordat ordinul *Crucea Sfântului Mormânt*.

Hirotonia în arhieru a Prea Cuviosului Arhimandrit Vincențiu Grifoni a avut loc în ziua de marți, 2 februarie 1994, la praznicul Întâmpinării Domnului, în biserica Sf. Spiridon Nou din București.

Potrivit rânduielilor tipiconale, în ajun, luni, 1 februarie, în catedrala patriarhală, după oficierea slujbei Vecerniei, de către P. S. Episcop Teofan Sinaitul, vicar patriarhal, și un sobor de preoți și diaconi ai catedralei, a avut loc, în prezența a doi dintre ierarhii rânduiți să săvârșescă acul hirotonirii — I. P. S. Mitropolit Nestor al Olteniei și P. S. Episcop Nifon al Sloboziei și Călărașilor — ceremonia iposifirii viitorului arhieru. Erau prezenți consilieri și salariați de la Administrația Patriarhală, preoți, profesori și studenți teologi, precum și numeroși credincioși. P. C. Pr. Ioan Sauca, consilier patriarhal, a citit *Chemarea* la treapta de arhieru a Prea Cuviosului Arhimandrit Vincențiu Grifoni, după care cel chemat la arhierie a rostit cuvenitul *Răspuns*, în care a mulțumit lui Dumnezeu pentru cinstea dăruită și s-a angajat înaintea reprezentanților Sfântului Sinod să respecte dreapta credință și tradițiile Bisericii Ortodoxe Române și să-și îndeplinească cu conștiinciozitate slujirea arhierescă.

Hirotonia a avut loc a doua zi, în biserica Sf. Spiridon Nou, în cadrul Sfintei Liturghii săvârșită de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, împreună cu I. P. S. Mitropolit Nestor al Olteniei, P. S. Episcop Epifanie al Buzăului, P. S. Episcop Nifon al Sloboziei și Călărașilor și P. S. Episcop Teofan Sinaitul, vicar patriarhal, în fruntea unui sobor de preoți și diaconi de la catedrala patriarhală.

Au fost prezenți la slujbă consilieri și salariați de la Administrația Patriarhală și centrul eparhial București, profesori, studenți și elevi de la Seminarul teologic și Facultatea de teologie din București, protopopi și preoți din Capitală și împrejurimi, monahi și monahii din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor, precum și un mare număr de credincioși.

Au mai participat, de asemenea, Dl. Victor Opaschi, consilier prezidențial, și Dl. Prof. Gh. Vlăduțescu, secretar de stat la Secretariatul de Stat pentru Culte.

Răspunsurile liturgice au fost date de corala catedralei patriarhale, dirijată de P. C. Pr. Constantin Drăgușin.

La ora 9,00, în sunetul clopotelor, înalții ierarhi au intrat în biserică, fiind întâmpinați, după toată rânduiala și tradiția, cu Sfânta Evanghelie și Sfânta Cruce, apoi, înveșmântați în mantii arhieresti, s-au închinat la sfintele icoane.

După terminarea Utreniei, înalții ierarhi, înconjurați de soborul slujitorilor, au ieșit pe solee. Iposifiul, îmbrăcat în epitrahil și felon, a fost adus din Sfântul Altar de către diaconi, iar primii preoți slujitori — P. Cuv. Arhimandrit Grigore Băbuș și P. Cuv. Arhimandrit Teofil

Panaî — l-au prezentat pe rând, în etape, înalţilor ierarhi, spre a face cuvenita mărturisire publică de credinţă, zicând: «Se aduce prea iubitul de Dumnezeu, ipopsiul Vinčenţiu, spre a fi hirotonit arhieru, în funcţia de episcop-vicear patriarhal, cu titlul de «Ploieşteanul».

La întrebările puse de ierarhii slujitori, ipopsiul a răspuns citind pe rând trei părţi ale mărturisirii sale de credinţă. Făcând expunerea amănunţită a dreptei credinţe a Bisericii Ortodoxe, ipopsiul a declarat solemn că mărturiseşte şi apără această credinţă împotriva ereziilor care, de-a lungul timpului, au încercat să-i zdruncine unitatea. Soborul arhieresc l-a binecuvântat, zicându-i: «Harul Sfântului Duh să fie cu tine, luminându-te, întărindu-te şi înţelegându-te în toate zilele vieţii tale». Înaintea înalţilor ierarhi şi a tuturor celor de faţă, ingenunchind, ipopsiul a semnat declaraţia făcută.

Soborul ierarhilor şi slujitorilor a intrat apoi în Sfântul Altar, unde s-a săvârşit ritualul hirotonirii în arhieru a Arhimandritului Vinčenţiu Grifoni. În faţa Sfintei Mese, punându-şi mâinile pe capul noului chemat la slujba arhieriei, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a rostit rugăciunile de invocare a Duhului Sfânt.

După săvârşirea actului hirotonirii, noul arhieru a fost înfăţişat credincioşilor, în faţa sfinţelor uşi ale altarului.

În acest moment al slujbei, P. C. Pr. Constantin Părvu, consilier patriarhal, din încredinţarea Întăistătorului Bisericii Ortodoxe Române, a dat citire *Actului sinodal*, prin care se aduce la cunoştinţa clerului şi credincioşilor alegerea Prea Cuviosului Arhimandrit Vinčenţiu Grifoni ca episcop-vicear patriarhal, cu titlul de «Ploieşteanul», după care Dl. Victor Opaschi, consilier prezidenţial, a citit *Decretul* Preşedintelui României, nr. 7/27 ianuarie 1994, de recunoaştere în funcţia de episcop-vicear patriarhal a Prea Cuviosului Arhimandrit Vinčenţiu Grifoni. Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a înmănat, apoi, noului episcop însemnele rangului arhieresc: sacosul, omoforul, engolpionul, mitra, mantia şi cârja, în timp ce corul şi întreaga asistenţă au intonat imnul «Vrednic este!».

În continuare, a luat cuvântul *Prea Sfinţitul Episcop-vicear Patriarhal Vinčenţiu Ploieşteanul*, care a mulţumit *Prea Fericitului Patriarh Teoctist* pentru încrederea acordată prin ridicarea sa la treapta arhieriei şi a dat asigurări că va păzi cu sfinţenie dogmele şi canoanele Bisericii Ortodoxe Române, având totodată în atenţia preocupărilor sale grija pentru slujirea credincioşilor.

În încheierea cuvântului său, noul hirotonit episcop-vicear patriarhal a spus următoarele:

«Odată cu hirotonirea într-un arhieru mi s-a rânduit ascultarea de episcop-vicear patriarhal, urmând să-mi desfăşor activitatea în binecuvântata capitală a ţării noastre, unde m-am născut şi am trăit mulţi ani.

Aducându-mi aminte de cuvintele Sf. Apostol Pavel, care zice: «Mulţumesc Celui ce m-a întărit, lui Iisus Hristos, Domnul nostru, că m-a socotit credincios şi m-a pus să-L slujesc» (I Tim. 1, 12), voi mul-

tumi neîncetat lui Dumnezeu, prin smerite rugăciuni, pentru binecuvântările pe care le-a revărsat asupra mea și pentru mila cu care mi-a călăuzit pașii până în acest ceas. Incredințându-i toată viața și toate strădaniile mele, voi răspunde ca odinioară Samuil : «Vorbește, Doamne, căci robul Tău ascultă» (I Sam. 3, 9), străduindu-mă să pun în lucrare harul lui Dumnezeu pe care l-am primit prin Taina punerii mâinilor.

Voi propovădui cu timp și fără timp Evanghelia Mântuitorului Iisus Hristos, în așa fel încât roadele credinței de care vorbește Sf. Apostol Pavel : «dragostea, bucuria, pacea, îndelunga-răbdare, bună-lata, facerea de bine, blândețea, înfrânarea, curăția» (Gal. 5, 22—23), să fie prezente mereu în viața mea și în viața credincioșilor.

Știind că arhiereul este ales dintre oameni și sfințit prin harul lui Dumnezeu ca să fie de folos oamenilor spre mântuire, voi căuta să le fiu pildă prin cuvânt și faptă, cu dragoste și frăție, pentru că arhiereul este o mărturie vie a prezenței lui Hristos în lume.

În aceste clipe sfinte din viața mea îmi îndrept gândul cu recunoștință către părinții mei trupești, adormiți întru nădejdea învierii, spre învățătorii, profesorii, preoții, spre toți cei care, de-a lungul vieții, mi-au îndrumat pașii către Domnul.

Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și ierarhilor care au săvârșit astăzi actul hirotonirii mele întru arhiereu le datorez profundă recunoștință pentru osteneala ce și-au luat de a participa la aceste momente de mare și deosebită importanță din viața mea, când am fost chemat la o nouă slujire ca episcop-vicar patriarhal și membru al Sfântului Sinod.

Făgăduiesc solemn în fața tuturor că-mi voi face ascultarea mea pe deplin, slujind cu toată râvna lui Dumnezeu și Bisericii noastre drept-credincioase. Făgăduiesc, de asemenea, să fiu un arhiereu cu inima bună și suflet deschis pentru toți fiii Bisericii noastre, împlinind prin fapta și cuvântul meu porunca Mântuitorului : «Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând ei faptele voastre cele bune, să preamărească pe Tatăl vostru Cel din ceruri» (Matei 5, 16). Amin !».

Sfânta Liturghie a continuat, apoi, potrivit rânduielilor cultice, având în fruntea soborului de slujitori pe noul hirotonit episcop.

La sfârșitul Sfintei Liturghii, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a rostit o cuvântare în care a pus în lumină rolul și însemnătatea slujirii arhierești, spunând cele ce urmează :

*Înalt Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Părinți,
Iubiți credincioși,
Prea Sfințite Părinte Vincentiu,*

În această zi de adâncă trăire duhovnicească, sărbătoarea Întâmpinării Domnului Iisus Hristos, iubiți credincioși, un nou frate al nostru,

chemat de Duhul Sfânt, a primit hirotonia întru arhieru și însemnele acestei slujiri a lui Hristos și a oamenilor. Se cuvine a ști încă de la început, iubite frate și părinte Vincențiu, că în această dumnezeiască slujire, nu trebuie să ne așteptăm la o viață de comoditate, odihnă și liniște. Niciodată, de altfel, în decursul istoriei, Biserica n-a cunoscut liniștea, confortul, ci, totdeauna, ea s-a aflat în luptă, a fost mereu în stare de veghe, și-a împropătat continuu energiile ei cu ajutorul Duhului Sfânt, ca să prelungească până-n veac lucrarea mântuitoare a Domnului Iisus Hristos pe pământ.

Nu vă așteptați, așadar, slava omenească, care-i trecătoare. Pe un slujitor al altarului, mai ales pe cel din treapta arhieriei, îl așteaptă grija și munca de zi și de noapte, pentru că diavolul, cel ce caută neîncetat să câștige cât mai multe suflete pentru iad, pentru păcat, pentru moartea duhovnicească, acest pricinuitoare de rău, zic, nu doarme niciodată, nu se odihnește. El veghează neîncetat. De altfel, Sfinții Părinți îl descriu pe satana, într-un mod foarte interesant ca având și virtuți, asemenea celor pe care încercăm noi să le dobândim: privegherea, postul, neliniștea, răbdarea, mai ales răbdarea lui de două mii de ani ca să câștige noi adepți păcatului. Are, deci, și el însuși ademenitoare, după cum și păcatul de toate zilele și relele au părțile lor atrăgătoare pentru om, pentru creștini. Satana, însă, nu are smerenie, nu are acea stare de pocăință ca Dumnezeu să-l ierte pentru tot răul pe care l-a făcut. De aceea, bătrânii noștri din mănăstiri, cuvioși și învățători de Dumnezeu, recunoșteau unele păcate de care erau acuzați pe nedrept, deci chiar când nu le aveau și suportau cu răbdare și dragoste. Dar, atunci când erau acuzați de erezie, de credință deșartă acești bătrâni îmbunătățiți și smeriți reacționau ca atinși de luminare și nimic nu recunoșteau.

Iată, iubii mei frați, cum Biserica noastră predică de două mii de ani, în primul rând, smerenia, adevărul credinței în Dumnezeu. Aceste veșminte luminoase pe care le îmbrăcăm pentru săvârșirea Sf. Liturghii și a celorlalte slujbe dumnezeiești nu sunt rânduite la întâmplare. Din neștiință, poate unii dintre frații noștri s-ar duce cu mintea în a vedea în acestea ca și în obiectele prețioase prea mult fast, prea mult ceremonial. Ca și sfântul lăcaș, toate odoarele și veșmintele au

semnificația lor aparte. Fiecare dintre acestea este un simbol, o călăuză duhovnicească spre înțelesul învățaturii și rânduielii bisericești. Ca oameni și ființe limitate avem trebuință de scări sau trepte materiale spre a ne înălța la cele nemateriale. Aceste veșminte împodobesc omul deși încătos și trecător, chemat însă de Hristos să slujească Biserica în Duhul Sfânt. Din clipa când tânărul teolog îmbracă veșmântul diaconesc sau veșmântul preotesc nu mai este el ca individ, supus greșelilor sau păcatelor, ci, din clipa hirotoniei, el devine purtător de Hristos. El este altă persoană, plin de Duhul Sfânt ca și Apostolii după coborârea limbilor «ca de foc» în ziua Cincizecimii. Ceea ce admirăm în arta Bisericii: icoanele, obiectele de cult, veșmintele, întocmirea atât de armonioasă a lăcașurilor de închinare, toate acestea ne îndreaptă luarea aminte către frumusețea cea dumnezeiască, către strălucirea credinței ortodoxe, către îndestularea din Sfintele Taine, către intruparea cuvântului lui Dumnezeu în sufletele noastre.

De aceea, este foarte important ca fiecare creștin să cunoască aceste semnificații liturgice ale obiectelor de cult. În acest scop mântuitor și educativ, domnitorii și credincioșii români ofereau adevărate comori pământești: zidiri și împodobiri de biserici la Muntele Athos, la mănăstirea Sf. Ecaterina de pe Muntele Sinai, sau la Sfintele Locuri de unde vine și unde a slujit câțiva ani Prea Sfințitul Vincențiu. Prin această faptă comorile pământești au dăinuit și au rămas nemuritoare. Au trecut în veșnicie, ca evlavie și ofrandă a neamului nostru românesc, la întărirea credinței, la mângâierea celor ce le văd. Când am participat în anul 1989, la aniversarea a 900 de ani de la întemeierea mănăstirii din insula Patmos, închinată Sf. Evangelist Ioan, am rămas impresionat, văzând și acolo darurile Domnitorului martir, Constantin Brâncoveanu și ale multor ierarhi români, păstrate în bună cuviință spre pomenirea lor veșnică. Aproape că nu este mănăstire sau așezământ bisericesc în Orientul Mijlociu unde să nu se afle daniile domnitorilor români. Din bunuri sau averi trecătoare, ei au făcut bunuri și valori netrecătoare pentru că le-au oferit lui Dumnezeu cu credință și cu dragoste.

Aceste valori veșnice, iubii mei, continuă să le predice Biserica Ortodoxă Română, de atâtea ori martiră în istorie, de atâtea ori răstignită și apoi reinviată cu sprijinul și evlavia credincioșilor. Prin jertfele de vieți tinere, ca cele ale celor patru feciori ai lui Brâncoveanu sau ca cele ale tinerilor din decembrie 1989, noi românii ne continuăm lu-

crarea aceasta de slujire a Bisericii și a credincioșilor ei, care au zămislit neîncetat asemenea valori nemuritoare Europei și lumii. Un bărbat ca Ilie Ilașcu din cușca de la Tiraspol, de pildă, nu au multe popoare. El nu caută avere, nu apără sete de stăpânire, ci, acest credincios pe care a încercat Prea Sfințitul Episcop Teofan și cu părintele Arhimandrit Sofian Boghiu să-l vadă, să-l mângâie și să-i ducă din partea noastră sfânta cruce, simbolul jertfei, acest Horia al zilelor noastre, suferă, trăiește în smerenie, în credința creștină ortodoxă. Rar se vor găsi între popoarele dezvoltate ale lumii asemenea coloane de foc ale credinței și ale neamului cum am avut noi românii și cum mai avem și acum din darul lui Dumnezeu. Din acest prinos de dar dumnezeiesc dăruim mereu și altora, iubiții mei, nu numai ca Sfinții Brâncoveni, ca Ștefan, cel Mare, și mulți alții, ci și pilde de viață creștină, de bunătate și de iubire. Astăzi se încheie acea colecție binecuvântată din partea slujitorilor și credincioșilor noștri pentru ajutorarea copiilor, victime ale războiului din fosta Jugoslavie, care după pilda văduvei, spusă de Mântuitorul, va împlini acolo o parte din noianul de lipsuri și suferințe. «Cei doi bănuți» sunt simbolul solidarității, al comuniunii noastre creștine, al bunătății, pe care românii au avut-o totdeauna în istorie, ca, dincolo de etnie, de credință, să miluiască, să dăruiască, să iubească în Dumnezeu.

Aceste frumuseți le-am moștenit de la Biserica noastră, de la Biserica aceasta, care slujește și astăzi neamul românesc. Ați fost, iubiți frați creștini, martorii unui moment înălțător: hirotonirea unui arhiereu. Fericiți sunt creștinii care participă la asemenea momente, având prilejul să cunoască frumusețea de învățătură și viață a Bisericii Ortodoxe. Văzând acestea, și mai ales cunoscându-le, credincioșii nu pot cădea pradă prozelitismului sectant, care ne invadează Țara. S-ar cuveni ca fiecare creștin ortodox să cunoască acest tezuur de frumuseți, această artă, această poezie, această muzică a Bisericii noastre.

Prea Sfințite Vincențiu, vom avea foarte mult de lucru, împreună cu Sfântul Sinod spre a ține mereu vie această neprețuită comoară de învățătură și practică a Ortodoxiei. Străbatem vremuri grele, de încercări sufletești, de neajunsuri materiale, de mahniri că nu izbutim să dăm așa cum am dori, valoare misiunii noastre pastorale, misionare, caritative și de răspândire a învățăturii Sf. Evanghelii și a Sfinților Părinți. În miezul tuturor îndatoririlor noastre, rămâne cea legată de

săvârșirea Sf. Liturghii cu participarea credincioșilor. Aici, ei văd viața și lucrarea Domnului nostru Iisus Hristos și aud cuvântul Său. Nu le auă acestea și nu le văd în ultă parte decât la sfânta biserică. Strămoșii noștri n-aveau în viața lor plină de necazuri alt drum mai prețios decât drumul sfintei biserici, a Sf. Liturghii săvârșite de preotul lor apropiat de ei după vorbă și după port. Evanghelia, credința în Dumnezeu, predica, cuvintele lui întăritoare, de suflet și ziditoare de viață morală erau pentru ei măsura vieții, erau echilibrul și statornicia lor în desele încercări. Călăuziți de aceste valori, strămoșii ne-au lăsat o atât de neprețuită comoară de viață, care este Sfânta Ortodoxie. De aceea, după deceniile de întuneric ateist și comunist, una din primele preocupări ale Sf. Sinod a fost formarea de păstori duhovnicești, introducerea religiei în școlile de stat, pentru ca vlăstarele neamului nostru să învețe credința încă de mici când aceasta rămâne vie în sufletele lor. Ceea ce vedem noi că se potrece astăzi în lume : suferințe, vârsări de sânge, emigrări a milioane de oameni dintr-o parte în alta de frica armelor, arată lipsa credinței în Dumnezeu, lipsa iubirii Lui și a valorilor creștinismului. Din cunoașterea Sfintei Liturghii și din împărtășirea din darurile ei sfințitoare, credincioșii îl redobândesc pe Dumnezeu și își reinnoiesc trăirea personală, în familie, în societate și în lume.

Pe acest drum al slujirii noastre, s-a înființat o episcopie nouă în istoria Bisericii noastre, numită a Sloboziei și Călărașilor, cu reședința în municipiul Slobozia. Colegiul electoral bisericesc a ales în postul de episcop pe Prea Sfințitul Nifon, vicarul nostru de la Patriarhie. Dumnezeu ne-a ajutat, ca în această «Țară a pâinii», cum este numit Bărăganul nostru strămoșesc, să avem o episcopie, iar duminica viitoare îl vom instala pe Prea Sfințitul Episcop Nifon. Este de la sine înțeles că nu mă despart ușor de un colaborator prețios, pentru că lucrările de la Sf. Patriarhie sunt numeroase și grele. Spre a împlini acest gol, după o adâncă gândire, am recomandat Sf. Sinod pe părintele Vincențiu, cu ani de ucenicie, de vocație în slujirea Bisericii, să fie promovat în treapta arhierască. Această chemare la arhierie sau la preoție se petrece în mod tainic sub ocrotirea lui Dumnezeu. Ca oameni, dar cu răspundere în fața Mântuitorului Hristos, noi căutăm, întrebăm și ne rugăm Maicii Domnului pentru a-l alege pe cel mai corespunzător. În felul acesta Biserica se înnoiește mereu, nu numai prin persoane, ci și prin învătătură, prin bunătate, prin dragoste, prin toate valorile noastre omenești, prin tot ceea ce neîncetat împlinim spre mântuire. Cu fiecare nou

botezat, cu fiecare nouă familie cununată, cu fiecare nou preot sau arhieru și cu fiecare spovedanie și împărtășire Biserica se înnoiește.

Năzuim să le împlinim pe toate, iubiți credincioși, să dăm strălucire vocației preotești, să avem preoți buni și devotați, să arătăm pretutindeni vuloarea credinței noastre ortodoxe. De asemenea încercăm să spunem cuvântul Bisericii, cel din izvoarele Sfinților Apostoli și Sfinților Părinți. Nu întotdeauna el este primit bine de cei care nu cunosc învățătura Bisericii. Încercăm să slujim și să dăm credincioșilor noștri ceea ce este veșnic, să le împărtășim darurile Duhului Sfânt. Sfântul Sinod a examinat și a rânduit în ultimii patru ani mai mult decât înainte pentru slujbele bisericești, iar credincioșii s-au arătat deosebit de înțelegători, deosebit de râvnitori pentru tot ceea ce s-a izbutit să se facă.

Ne rugăm Bunului Dumnezeu să ne ajute și astăzi, când pruncul Iisus, după 40 de zile, a fost primit la templu de acel bătrân îmbunătățit Simeon, să ne învrednicească și pe noi și pe Prea Sfințitul Vincențiu cu să-L primim pe Domnul Hristos la noi. În clipa aceea, când îl vom simți în templul sufletului nostru, vom putea și noi să rostim ca și bătrânul Simeon: «Acum, slobozește pe robul Tău, Doamne, în pace» (Luca II, 29).

Mulțumesc înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nestor al Olteniei și Prea Sfințitului Episcop Epifanie al Buzăului pentru participarea la sărbătoarea de astăzi, care se înscrie nu în ordinea zilelor trecătoare, ci se înscrie în filele veșnice ale cărții vieții, pentru că Duhul Sfânt lucrează în Biserică și în chip văzut, așa cum ați asistat astăzi la hirotonirea noului arhieru, la acest unic ceremonial din viața noastră, care trebuie să ne sâdească în suflete și în inimi dorința de a ne împărtăși cu Sf. Taine cu care s-au împărtășit Sf. Apostoli și Sf. Părinți. Credința noastră ortodoxă trebuie să rămână comoara cea mai de preț a fiecărui credincios și a fiecărei credincioase a Bisericii noastre.

Dumnezeu să vă ajute, să vă binecuvinteze și să vă aducă sănătate și pace, ca să-L primiți pe Mântuitorul Iisus Hristos în templul sufletelor dumneavoastră. Amin!

La sfârșitul slujbei s-a oficiat un Te-Deum pentru înalții ierarhi, pentru soborul slujitorilor și pentru credincioși.

În încheiere, Prea Sfințitului Episcop-vicar patriarhal Vincențiu Ploieșteanul i s-au adresat felicitări pentru alegerea și hirotonirea sa și i s-au făcut urări de lucrare rodnică, pentru ca, sub îndrumarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, să-și aducă pe deplin contribuția la realizarea aspirațiilor creștinești și românești ale credincioșilor, atât de atașați Bisericii strămoșești.

ALEGEREA ȘI HIROTONIA PREA SFÎNȚITULUI TEODOSIE SNAGOVEANUL NOUL EPISCOP VICAR AL ARHIEPISCOPIEI BUCUREȘTILOR

Prin trecerea la cele veșnice a Prea Sfințitului Roman Ialomiteanul, postul de episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor a devenit vacant. Ținând seamă de multiplele probleme pastorale, misionare și administrativ-gospodărești de la Centrul Eparhial care se cer a fi rezolvate, *Prea Fericitul Patriarh Teoctist*, în calitate de Arhiepiscop al Bucureștilor și Mitropolit al Munteniei și Dobrogei, a făcut demersurile statutare pentru ocuparea imediată a acestui post cu o persoană având pregătire teologică corespunzătoare și calități de bun organizator și chivernisitor. Drept urmare, la recomandarea *Prea Fericitului Patriarh Teoctist*, Sinodul Permanent a propus Sfântului Sinod plenar alegerea în acest post a Prea Cuviosului Arhimandrit Teodosie Petrescu, asistent universitar la Facultatea de Teologie din București.

Sfântul Sinod plenar, în ședința sa de lucru din 22 martie 1994, a luat în examinare propunerea Sinodului Permanent și, pe temeiul concluziilor Comisiei canonică, juridică și pentru disciplină, care a constatat că cel recomandat întrunște condițiile cerute pentru ridicarea la treapta arhieriei, în unanimitatea voturilor a aprobat alegerea Prea Cuviosului Arhimandrit *Teodosie Petrescu* în postul vacant de episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, acordându-i rangul de Arhieru. Totodată, la propunerea Sinodului Permanent, a aprobat ca noul ales să poarte titulatura de «*Snagoveanul*».

Prea Cuviosul Arhimandrit Teodosie Petrescu a fost apoi invitat în sala de ședințe a Sfântului Sinod, pentru a primi din partea Prea Fericitului Patriarh Teoctist înștiințarea oficială a alegerii sale în postul de episcop vicar la Arhiepiscopia Bucureștilor. Felicitându-l pentru această alegere, Prea Fericirea Sa i-a urat bun-venit între membrii înaltului for de conducere al Bisericii Ortodoxe Române și totodată și-a exprimat încrederea că noul ales în treapta arhieriei va desfășura o rodnică activitate ca episcop vicar la Arhiepiscopia Bucureștilor, răspunzând cu demnitate încrederii ce i s-a acordat.

Luând cuvântul, Prea Cuviosul Arhimandrit Teodosie Petrescu a mărturisit emoția de care este cuprins aflând cinstirea ce i s-a făcut de a fi ales în postul vacant de episcop vicar la Arhiepiscopia Bucureștilor, arătându-și totodată și îngrijorarea față de răspunderea cu care este împreună această misiune. Apoi, și-a exprimat recunoștința față de Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române pentru recomandarea făcută Sinodului Permanent în vederea alegerii sale ca episcop vicar la Arhiepiscopia Bucureștilor, asigurându-l pe Prea Fericirea Sa că va sta sub ascultare și în rânduială, fiindu-i un sincer și devotat colaborator. În încheiere, a adus călduroase mulțumiri membrilor Sfântului Sinod pen-

tru ridicarea sa la treapta Arhieriei, exprimând întregul său devotament în noua slujire ce i s-a încredințat.

Prea Cuviosul Arhimandrit Teodosie s-a născut la 12 decembrie 1955, la Vatra Dornei, fiind ultimul din cei 17 copii, dintre care 10 în viață, ai familiei de agricultori harnici și buni creștini Procopie și Elisabeta Petrescu, și a primit la botez numele de Macedon.

După absolvirea școlii generale în comuna Dorna-Arini și a Seminarului Teologic de la Mănăstirea Neamț, între anii 1976—1980 a urmat Facultatea de Teologie din București. Luându-și licența în teologie, în octombrie 1980 s-a înscris la doctorat, specialitatea Studiul Biblic al Vechiului Testament și Limba ebraică. În timpul cursurilor de doctorat a pregătit și publicat unele lucrări de doctrină și morală după textul Sfintei Scripturi, dar mai ales al Psalmilor, iar după promovarea examenului de admisibilitate a trecut la elaborarea tezei sale de doctorat intitulată: *Cartea Psalmilor și importanța ei religios-morală în viața pastoral-misionară a Bisericii*.

În noiembrie 1982 a fost încadrat în postul de cântăreț bisericesc la Paraclisul patriarhal Antim, unde a funcționat fără întrerupere până la 1 octombrie 1986, când a fost titularizat prin concurs ca asistent universitar la Facultatea de Teologie din București, secția Practică.

Ca doctorand în teologie și ca asistent universitar, s-a distins prin elaborarea și publicarea în presa bisericească și în cea laică a numeroase studii și articole, precum și prin participarea la emisiunile cu tematică moral-religioasă de la radio și televiziune, împletind armonios activitatea didactică și de cercetare teologică cu cea de pregătire liturgică și de cântare bisericească a studenților teologi, viitori preoți.

De-a lungul studiilor teologice, precum și tot timpul activității de cântăreț bisericesc și apoi de cadru didactic universitar a manifestat profund atașament pentru Biserică și vocație pentru credința strămoșească, dublate de o viață evlavioasă și o pilduitoare trăire creștină, ceea ce l-a determinat în anul 1987 să se închinovieze ca frate la Mănăstirea Crasna, din județul Prahova, unde a și fost tuns în monahism, la 6 decembrie 1990, când a primit și numele de Teodosie. La 16 decembrie 1990 a fost hirotonit ierodiacon pe seama Paraclisului Facultății de Teologie din București, cu hramul Sf. Ecaterina, iar în martie 1992, ieromonah, acordându-i-se și rangul de protosinghel. Pentru meritele sale deosebite și pentru devotamentul cu care a slujit Biserica, pe plan teologic și pastoral-misionar, la începutul anului 1994, la propunerea Prea Fericitului Patriarh Teoctist, în calitate de Arhiepiscop al Bucureștilor, Sfântul Sinod l-a ridicat la treapta de Arhimandrit.

Ca slujitor bisericesc a desfășurat o susținută activitate liturgică și omiletică la Catedrala patriarhală, la Mănăstirea Antim și la Paraclisul Sf. Ecaterina al Facultății de Teologie din București, iar ca preot misionar, în cadrul programului de asistență religioasă și caritativ-filantrropică *Diaconia* de la Centrul Patriarhal, a fost prezent în spitale,

orfelinate, azile și penitenciare, antrenând la acțiunile social-caritative pe care le-a inițiat și pe studenții teologi încredințați spre îndrumare.

Înzestrat cu reale calități intelectuale și cu o bună pregătire teologică, a participat ca delegat al Patriarhiei Române la diferite conferințe, simpozioane și întruniri bisericești și interreligioase. În perioada 1 octombrie 1992—1 aprilie 1993, beneficiind de o bursă de studii în Anglia, a urmat un stagiu de pregătire la Universitatea din Birmingham.

Plin de vigoare și elan tineresc, a dovedit răvnă pentru slujirea la Sfântul Altar, experiență și tact pastoral și misionar, ascultare și respect pentru rânduielile bisericești, precum și dragoste față de credincioși.

Ceremonia hirotonirii în arhieru a Prea Cuviosului Arhimandrit Teodosie Petrescu a avut loc în ziua de 3 aprilie 1994 (Duminică Sf. Cruci), în cadrul Sfintei Liturghii oficiată de un ales sobor de ierarhi, de preoți și diaconi în biserica Sf. Spiridon Nou din Capitală.

În fapt, această cermone a început încă de sâmbătă seara, în Catedrala patriarhală, după slujba Vecerniei oficiată de P.S. Episcop Teofan Sinaitul, Vicar Patriarhal și un sobor de preoți și diaconi slujitori ai Catedralei, când I.P.S. Arhiepiscop Vasile al Târgovistei, P.S. Episcop Nifon al Sloboziei și Călărașilor, P.S. Episcop Vincențiu Ploieșteanul, Vicar Patriarhal și P.S. Arhieru Casian Gălățeanul, Vicar al Episcopiei Dunării de Jos, în prezența unei numeroase asistențe formată din profesori și studenți ai Facultății de Teologie din București, consilieri și salariați de la Centrul Eparhial, preoți și credincioși, au săvârșit chemarea Iposifiului Teodosie la treapta arhieriei.

După otpustul Vecerniei, în fața ierarhilor prezenți, s-a oficiat slujba de iposifiere, apoi P.C. Pr. Ioan Sauca, consilier patriarhal, potrivit rânduielii tipiconale, a citit *chemarea* Prea Cuviosului Arhimandrit Teodosie la treapta de Arhieru, pentru postul de episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor. A urmat cuvenitul *răspuns* al iposifiului Teodosie, care a mulțumit mai întâi Bunului Dumnezeu că l-a învrednicit cu această chemare și apoi Sfântului Sinod pentru alegerea sa ca episcop vicar la Arhiepiscopia Bucureștilor, precum și ierarhilor ce și-au luat osteneala de a participa la slujba hirotonirii sale întru arhieru, încredințându-i că va lucra cu stăruință pentru întărirea dreptei credințe strămoșești, pentru unirea și înfrățirea bisericească și românească și pentru consolidarea libertății noastre, dobândită cu jertfe atât de grele.

Duminică dimineața, impunătorul locaș al bisericii Sf. Spiridon Nou, martor al atâtor evenimente bisericești și naționale, a primit în dangătul clopotelor ce vesteau bucuria acestei sărbători, pe înalții ierarhi, pe oaspeți și invitați, clerici și mireni, dimpreună cu mulțimea credincioșilor din Capitală și din alte părți, veniți să ia parte la hirotonirea noului episcop vicar al Eparhiei Bucureștilor. Au fost prezenți profesori de la Facultatea de Teologie și de la Seminarul Teologic din

București, membri ai Consiliului și ai Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor, consilieri și salariați de la Centrul Eparhial și de la Administrația Patriarhală, protopopii Eparhiei, preoți din Capitală și din alte parohii, monahi și monahii din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor, studenți teologi și elevi seminariști. De asemenea, au mai fost prezenți părinții, membri ai familiei și rude ale celui chemat la arhierie, precum și prieteni, foști colegi și un grup de credincioși din localitatea sa natală. Au mai participat Dl. Victor Opaschi, consilier prezidențial și Dl. Prof. Gh. Vlăduțescu, secretar de stat la Secretariatul de Stat pentru Culte.

Sfânta Liturghie a fost oficiată de un impresionant sobor de slujitori alcătuit din ieromonahi și ierodiaconi de la Catedrala patriarhală și preoți și diaconi profesori la Facultatea de Teologie și la Seminarul Teologic din București, având în mijlocul lor pe Prea Fericitul Patriarh Teoctist, I.P.S. Arhiepiscop Vasile al Târgoviștei, P.S. Episcop Calinic al Argeșului, P.S. Episcop Epifanie al Buzăului, P.S. Episcop Nifon al Sloboziei și Călărașilor, P.S. Episcop Teofan Sinaitul și P.S. Episcop Vincențiu Ploieșteanul, Vicari Patriarhali și P.S. Arhiereu Casian Gălățeanul, Vicarul Episcopiei Dunării de Jos.

După slujba Utreniei, ipopsifiul, îmbrăcat în epitrahil și felon, a fost adus din Sfântul Altar de către Prea Cuviosul Arhimandrit Sofian Boghiu, starețul Mănăstirii Antim și Prea Cuviosul Arhimandrit Grigore Băbuș, protosul Catedralei patriarhale, înaintea ierarhilor slujitori, rânduiți pe solee, zicând: «Se aduce preaiubitul de Dumnezeu ipopsifiul Teodosie, spre a fi hirotonit arhieru, în funcția de episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, cu titlul de Snagoveanul». La întrebările puse de înalții ierarhi asupra credinței sale, ipopsifiul a răspuns citind pe rând cele trei părți ale mărturisirii sale de credință. După ce a făcut prezentarea amănunțită a dreptei credințe a Bisericii Ortodoxe, părintele Teodosie a declarat solemn că mărturisește și apără această credință împotriva tuturor ereziilor care au încercat și încearcă să-i zdruncine unitatea, la care soborul arhieresc l-a binecuvântat cu cuvintele: «Harul Sfântului Duh să fie cu tine, luminându-te, întărindu-te și înțeleptindu-te în toate zilele vieții tale». În fața înalților ierarhi, a soborului slujitor și a tuturor celor prezenți în biserică, ingenunchind, ipopsifiul a semnat declarația făcută.

A început apoi slujba arhierască a Sfintei Liturghii, plină de har și de îndestulare duhovnicească. Răspunsurile au fost date cu deosebită armonie și căldură de corul studenților Facultății de Teologie din București. Potrivit rânduielii, la întreita cântare «Sfinte Dumnezeule», Prea Cuviosul Arhimandrit Teodosie Petrescu a fost condus în fața Sfântului Altar, unde a făcut trei metanii, apoi I.P.S. Arhiepiscop Vasile al Târgoviștei și P.S. Episcop Epifanie al Buzăului, luându-l de mâini, au înconjurat Sfânta Masă cu cântările: «Sfinților mucenici!..», «Mărire Ție, Hristoase!..» și «Isaia dântuiește!..».

A urmat îndată momentul culminant al hirotoniei, când cei aflați sub bolta bisericii și-au plecat smeriți genunchii și inima, așteptând coborârea harului Sfântului Duh, care pe toate cele neputincioase le întărește și pe cele cu lipsă le împlinește. Ipopsifiul a îngenuncheat, cu mâinile pe Sfânta Masă, și i s-a așezat pe cap omoforul arhieresc și Sfânta Evanghelie, iar Prea Fericitul Patriarh Teoctist și ierarhii coliturghisitori, ca oarecând Sfinții Apostoli, și-au pus mâinile lor și s-au rugat invocând coborârea harului Duhului Sfânt peste cel ales să fie slujitor și următor Marelui Arhieru Iisus Hristos, în succesiune ierarhică neîntreruptă.

Noul hirotonit Arhieru a fost apoi înfățișat credincioșilor înaintea Sfântului Altar, iar Prea Fericitul Patriarh Teoctist i-a înmănat însemnele arhieresti: sacosul, omoforul, engolpionul și mîtra, rostind în auzul și cu aprobarea tuturor celor de față tradiționala formulă: «Vrednic este !», repetată de trei ori.

Noul episcop a dat apoi întâia binecuvântare arhierescă cu diche-rul și tricherul și a preluat, potrivit rânduielii, protia slujbei Sfintei Liturghii până la sfârșitul ei.

S-a citit, pe rând, Apostolul și Evanghelia zilei, având ca pericopă cinstirea Sfintei Cruci, după care Prea Fericitul Patriarh Teoctist a rostit un pilduitor cuvânt de învățătură privind înțelesurile adânci ale Sfintei Cruci pentru viața creștină.

Slujba Sfintei Liturghii a continuat, după rânduială, cu deosebită solemnitate și adâncă pietate, iar la sfârșit, Prea Sfințitul Teodosie Snagoveanul a rostit o scurtă cuvântare în care a mulțumit membrilor Sfântului Sinod în frunte cu Prea Fericitul Patriarh Teoctist pentru cinstea de a fi ales în postul de episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor și a exprimat, totodată, hotărârea sa fermă de a lucra neobosit în ogrorul Domnului spre a îndeplini cu răspundere noua slujire ce i s-a încredințat.

După otpustul Sfintei Liturghii a avut loc ceremonia instalării Prea Sfințitului Teodosie în funcția de episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor. În fața întregii asistențe și a soborului slujitor, care a ieșit pe solee, înaintea iconostasului, P.C. Pr. Constantin Părvu, consilier patriarhal, a citit *actul sinodal* prin care se aduce la cunoștința clerului și credincioșilor alegerea Prea Sfințitului Teodosie în funcția de episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, cu titlul de *Snagoveanul*, iar Dl. Victor Opaschi, consilier prezidențial, a citit *Decretul* Președintelui României de recunoaștere a acestei alegeri, după care Prea Fericitul Patriarh Teoctist a înmănat Prea Sfințitului Teodosie cărja pastorală, însemn al investirii în noua funcție și slujire arhierescă.

Felicitându-l cu multă dragoste și căldură pe nou-alesul episcop vicar, menit să-i fie, de acum, cel mai apropiat sprijin și colaborator la conducerea Eparhiei, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a dat

glas simțămintelor ce le-a purtat cu acest prilej, rostind următoarea cuvântare :

Iubiți credincioși,

«Iată, s-a împlinit astăzi una din cerințele Bisericii noastre privitoare la Arhiepiscopia Bucureștilor. Între nevoile mari de care a fost lipsită Biserica în trecut, atunci când credința era prigonită și îngrădită, a fost și lipsa de ierarhi. Foarte greu se putea face alegere de mitropolit sau episcop, foarte greu se puteau înființa mănăstiri, mai curând se desființau, foarte greu se înființau eparhii noi și iată, Dumnezeu ne-a ajutat ca în acest răstimp să împlinim aceste lipsuri cu darul Duhului Sfânt, ca să putem răspunde la așteptările credincioșilor și clerului nostru.

Astăzi, cum ați auzit din Actul Sinodal, a avut loc hirotonirea unui nou ierarh al Bisericii noastre. Cele ce ați auzit, sunt îndeajuns ca să vă dați seama cât de mult trebuie să fim atenți și să cercetăm pe cei care se dovedesc vrednici în slujirea Bisericii noastre. Am fost și răsplătiți de Dumnezeu cu multe bucurii, pentru care îi mulțumim neîncetat Celui Atotmilostiv, dar am fost și încercați, cum știți, aici, la București, prin trecerea la Domnul a Prea Sfințitului Episcop Roman Ialomiteanul, care era Vicarul meu. Gândul mi-a fost să găsesc un urmaș vrednic în această mare răspundere pe care o avem astăzi în Biserică.

Părintele Episcop Teodosie Snagoveanul este fiu de credincioși români din Bucovina, a cărui mamă, surori, rude și prieteni sunt prezenți aici, în costumele lor foarte frumoase bucovinene. Este al 17-lea copil din această familie binecuvântată de Dumnezeu. Harnic, cu vocație de slujire a Bisericii, Părintele Teodosie, după ce a urmat Seminarul și Facultatea de teologie, luându-și titlurile academice, a apucat calea mănăstirii, mai întâi, la Mănăstirea Antim, apoi, la Mănăstirea Crasna, unde și-a depus voturile monahale și acum s-a învrednicit cu să primească în fața noastră a tuturor, toiașul acesta al răspunderii arhieriești și mantia de predicare a cuvântului lui Dumnezeu.

Este pentru mine o mare binefacere dumnezeiască, pentru că îmi va fi de mare ajutor la Eparhia Bucureștilor. Prea Sfinții Părinți Episcopi, care sunt de față, cunosc bine cerințele de astăzi ale Bisericii noastre, căci suntem chemați să fim prezenți în mijlocul credincioșilor, la spitale, azile, orfeline, la penitenciare, în armată, în școli și pretutindeni unde există frații noștri creștini ortodocși și chiar neortodocși,

spre a fi mângâiați de cuvântul, de puterea sfințitoare a unui slujitor bisericesc. Îi doresc Părintelui Teodosie să înceapă cu spor o altă formă de slujire, nu numai ca preot și ca profesor pentru studenții noștri, ci, de acum înainte, din treapta arhieriei. La Arhiepiscopia Bucureștilor va avea de examinat și de soluționat multe și felurite probleme, fel de fel de nedumeriri și de solicitări pe care ni le trimite preoții și dumneavoastră, credincioșii. Părinții protopopi și părinții consilieri, care sunt de față, cunosc zbatările noastre ca să le rânduiască pe toate potrivit canoanelor și reglementărilor noastre bisericești.

Dacă Biserica a străbătut aproape două mii de ani, iubiții mei, aceasta o datorăm păstrării Sfintelor canoane și rânduielilor noastre bisericești. Ceea ce ați auzit și ați văzut astăzi, aici, s-a făcut după rânduielile noastre canonice. Din mărturisirea tânărului preot care a fost hirotonit astăzi, Părintele Florian, pentru parohia Slănic-Prahova, ați auzit că un preot, când intră la slujirea Altarului, are ca primă și importantă îndatorire să asculte de Ierarhul său, să respecte Sfintele canoane, să păstreze Sf. Tradiție a Bisericii noastre.

Acestea sunt cheazășii de mare importanță și ne mănește, desigur, atitudinea acelor preoți care își nesocotesc chemarea și scriu prin ziare neadevăruri împotriva Bisericii, a Ierarhilor, încălcând astfel canoanele și principiile cele mai sfinte de morală la care sunt supuși toți creștinii și mai cu seamă clericii. Ne confruntăm, după cum știți, și cu asemenea situații. Ne doare această lipsă de conștiință și de principii morale, ori de unde ar veni, mai ales de la foștii preoți, pentru că faptele lor, abuzurile lor îi scot afară din preoție. Nu-i scoatem noi, ci, ei singuri ies din preoție și de aceea, e foarte important ca buni credincioși să cunoască și să nu confunde cumva pe preot cu omul din el. De multe ori acest dualism își strică armonia și omul se arată stăpânit mai mult de cele lumești, de cele pământești, de instinct, decât de principii morale. Or, fiecare creștin, în înțelesul Bisericii, trebuie să fie model de credință, de conștiință, de conduită și de respectare a moralei creștine. Noi, Ierarhii Sfântului Sinod, nu putem să luptăm întotdeauna cu folos împotriva unor astfel de abateri grave. Este ca și cum te-ai lupta cu vântul, pentru că avem de-a face, câteodată, cu un adevărat dezmăț din partea unor preoți, cum cunoașteți, și aceasta ne doare foarte mult.

Suntem recunoscători credincioșilor noștri buni și curați, care respectă posturile, respectă rânduielile, respectă pe preot, respectă Ierarhia

Bisericii. Nu vom avea niciodată, iubiți credincioși, cuvinte potrivite ca să dăm expresie prețuirii noastre, a Sfântului Sinod, față de dumneavoastră, cei care ați fost astăzi la biserică, care ați fost și acum zece și douăzeci de ani și de-a lungul deceniilor de întuneric prin care am trecut noi, sub comunism. Ce credincioși buni și statornici a avut și are Biserica noastră! Imi amintesc de tinerii de atunci, credincioși de astăzi din Bucovina, de unde vine Prea Sfințitul Teodosie, care erau, acolo, prezenți în număr mare la biserică, la sărbători, la sfințiri, la hramuri, înconjurându-i cu dragoste pe preoți și pe Ierarhi. Credința vie și puternică în Dumnezeu se arată neconținut! Tot dumneavoastră sunteți cei care și astăzi stați în jurul nostru.

Ce frumos exemplu ați dat, când noi am apela la dumneavoastră și ați contribuit la ajutorarea copilor orfani din Bosnia-Herțegovina și fosta Iugoslavie. Ne-a mulțumit Sanctitatea Sa Patriarhul și episcopii Bisericii din Serbia. Cu câtă dragoste ați participat apoi la colecta pentru Fondul Central Misionar din Duminica Ortodoxiei, cu care ajutăm și pe credincioșii din străinătate și pe cei din Transilvania. Ce pildă de evlavie creștinească arătați dumneavoastră, ascultând cu răbdare slujbele noastre până la sfârșit, ca și astăzi. De aceea, nu avem cuvinte îndeajuns de frumoase prin care să ne exprimăm toată dragostea și prețuirea pentru credincioșii Bisericii Ortodoxe Române.

Veți lucra, Părinte Teodosie, cu părinții protopopi, consilieri, cu membrii Adunării și Consiliului Eparhial de față, și veți lucra, mai ales, cu preoții și credincioșii, ce nu sunt din Eparhia aceasta. A rămas încă destul de întinsă, după ce s-au desprins de la ea Arhiepiscopia Târgoviștei, Episcopiile Argeșului și Sloboziei și Călărașilor. Prea Sfințiii Episcopi ai acestor Eparhii, iice ale Arhiepiscopiei Bucureștilor, sunt de față și le mulțumim cu toții pentru dragostea ce au avut de a fi împreună cu noi în această zi. Veți avea de aici înainte întâlniri cu preoții, la protopopiate, și cu credincioșii, la sfințiri de biserici. Să ne rămână nouă, Ierarhilor, întotdeauna, grija de a nu pune preoților, colaboratorilor sau credincioșilor un jug pe care, mai întâi, nu l-am încercat noi. Trebuie să încercăm noi, mai întâi, jugul pe care-l punem pe colaboratorii noștri. Este vorba de jugul lui Hristos, jugul slujirii Bisericii, despre care Domnul Hristos spune: «jugul Meu e bun și povara Mea este ușoară» (Mat. XI, 30). Atunci când este purtată cu dragă inimă. Nu mă indoiesc că Prea Sfinția Ta o vei face din tot sufletul, pentru că ai iubit Biserica și ai iubit studenții, care au fost atât de recunoscători încât au venit să cânte astăzi o Liturghie atât de frumoasă.

Aș vrea să mai adaug un fapt important pentru noi. Dacă Părintele Teofan Sinaitul a venit de la mănăstire, după studiile făcute la Paris, iar Părintele Vincențiu Ploieșteanul a venit de la slujirea Bisericii noastre de la Ierusalim, Părintele Teodosie Snagoveanul vine din mediul universitar, din rândul slujitorilor Facultății de Teologie. Este o mare bucurie pentru mine că, în Facultatea noastră de Teologie, părinții profesori au format, în ani mulți de studiu și de lucrare, un teolog cu vocație, cu răvnă, cu devotament pentru Biserică. Îi aduc felicitări Părintelui Decan aflat aici, și celorlalți profesori ai Facultății care au contribuit, cu experiența și cu știința lor, la formarea teologică a Prea Sfințitului Părinte Teodosie Snagoveanul. Ziua de azi, cum a predicat Prea Sfințitul Teodosie, adâncind însemnătatea cinstirii Sfintei Cruci și părtășia noastră la purtarea ei, la sprijinul pe care trebuie să-l dăm Bisericii Mântuitorului Iisus Hristos, am credința și convingerea că va rodi în viața Prea Sfinției Sale și la Sf. Arhiepiscopie a Bucureștilor, unde suntem solicitați permanent.

Un cuvânt de mulțumire, în încheiere, aș vrea să adresez Prea Sfințiilor Părinți Episcopi din Mitropolia Munteniei și Dobrogei, care, potrivit canoanelor, dar și dragostei noastre frățești în Biserică, și-au lăsat treburile și au fost astăzi alături de noi. Mulțumesc, în același timp, D-lui Consilier prezidențial Victor Opaschi, pentru aducerea Decretului de recunoaștere, D-lui Prof. Gh. Vlăduțescu, Ministru secretar de stat pentru culte, membrilor Adunării Eparhiale și Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor, precum și membrilor Consiliului profesoral al Facultății de Teologie din București.

Rog pe Bunul Dumnezeu ca să ajute Părintelui Teodosie, să-i facă parte de bucurii, de vrednicii, în drumul greu pe care-l are de străbătut de aici înainte.

Dumnezeu să ajute cu binecuvântările Sale și dumneavoastră, tuturor!

Sănătate și pace la toți! Amin! ».

Solemnitatea instalării noului episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor s-a încheiat într-o atmosferă sărbătorească, de mare bucurie, prilejuind manifestarea unor simțăminte de largă deschidere sufletească față de Sfânta noastră Biserică și față de neamul românesc dreptcredincios. La ieșirea din sfântul locaș, corul studenților dimpreună cu credincioșii și întreaga asistență au intonat un întreit «Mulți ani trăiască!» în cinstea Prea Fericitului Patriarh Teoctist, a Ierarhilor slujitori și a Prea Sfințitului Teodosie Snagoveanul.

GH. VASILESCU

ALEGEREA ȘI HIROTONIREA PREA SFINȚITULUI JUSTIN SIGHETEANUL CA ARHIEREU-VICAR AL EPISCOPIEI MARAMUREȘULUI ȘI SĂTMARULUI

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa de lucru din 22 martie 1994, examinând recomandarea Sinodului Permanent referitoare la propunerea Prea Sfințitului Justinian Chira pentru alegerea Prea cuviosului arhimandrit *Justin Hodea*, ca vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmărilor, a aprobat, cu unanimitate de voturi, această recomandare urmând ca p. cuv. să fie ridicat la treapta arhieriei și să poarte titlatura «*Sigheteanul*».

Îndeplinindu-se cuvenitele rânduieli canonice și statutare bisericești pentru ridicarea Prea cuviosului arhimandrit Justin Hodea la treapta arhieriei, în seara zilei de 16 aprilie 1994 au început festivitățile solemne.

Potrivit aprobării P. S. Episcop Justinian, sâmbătă seara, un sobor de slujitori în frunte cu P. cuv. Justin Hodea, a oficiat slujba vecerniei, în prezența I. P. S. Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului, a PP. SS. Episcopi Justinian al Maramureșului și Sătmărilor, Andrei al Alba-Iuliei și Ioan al Orădiei, care au săvârșit și îndătinată iposifierea a candidatului la arhierie, urmând ca a doua zi, în cadrul Sfintei Liturghii, iposifiul să fie hirotonit arhieriu.

Duminică 17 aprilie, Sfânta Liturghie a fost săvârșită de un bogat sobor de slujitori în frunte cu I. P. S. Mitropolit Antonie al Transilvaniei, Crișanei și Maramureșului, înconjurat de I.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului, PP. SS. Episcopi Andrei al Alba Iuliei, Calinic al Argeșului, Justinian al Maramureșului și Sătmărilor, Ioan al Orădiei și P. S. Arhieriu Emilian Arădeanul.

Au fost de față la această slujbă solemnă, delegați ai celorlalte culte, reprezentanți ai autorității de stat, centrale și locale.

La vremea rânduită, în cadrul cântării «Sfinte Dumnezeu!», trei arhieriei din sobor I.P.S. Antonie, I.P.S. Bartolomeu și P.S. Justinian au săvârșit hirotonirea în treapta arhieriei a iposifiului, P. cuv. arhim. Justin Hodea, după care I.P.S. Mitropolit Antonie a prezentat credincioșilor pe noul hirotonit înmânându-i veșmintele arhiericești (sacosul, omoferul, engolpionul, crucea și mitra) cu îndătinatul «Vrednic este!» la care corurile prezente (al catedralei din Baia Mare și al Seminarului teologic din Baia Mare) împreună cu mulțimea de credincioși au răspuns: «Vrednic este!». Prea Sfințitul Arhieriu Justin Sigheteanul a continuat (ca protos) săvârșirea Sfintei Liturghii asistat de soborul de ierarhi și slujitori.

După încheierea Sfintei Liturghii, P.C. prof. dr. Alexandru Moraru, decanul Facultății de teologie din Cluj a dat citire *Gramatei mitropolitane*, iar dl. Victor Opaschi a dat citire *Decretului prezidențial* de re-

cunoaștere a hotărârii Sfântului Sinod, privind alegerea, hirotonirea și instalarea P.S. Arhiereu-vicar Justin Sigheteanul, ca vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului.

Au urmat apoi cuvântările oficiale. Cel dintâi a vorbit I.P.S. Mitropolit Antonie care, cu bogată și adecvată argumentare scripturistică, s-a referit la importanța episcopului în viața de totdeauna și de astăzi a Bisericii și a făcut cuvenitele recomandări noului membru al ierarhiei sinodale a Bisericii noastre.

«De voiește cineva episcopie», spune Sfântul Apostol Pavel, «bun lucru dorește» dar cu câtă răspundere își asumă episcopia ! Aș vrea să mă refer la unele indatoriri specific arhieresti. În primul rând, trebuie să aperi adevărata credință, *aceea care vine prin Sfinții Apostoli de la Mântuitorul*, cu atât mai mult cu cât și în vremea noastră, ca și în vremurile trecute, s-au găsit destui și se găsesc și azi care să falsifice adevărata credință în Dumnezeu. Chiar Timotei e prevenit de Sfântul Pavel, atunci când a găsit necredință sau falsificări ale credinței (referire la Imeneu și Alexandru, pe care «i-a dat satanei»). Așadar Sfântul Apostol Pavel previne pe ucenicii săi în legătură cu cei care învață altfel».

Episcopul să fie bun, iertător, să fie înțelegător și, am să spun un cuvânt foarte pretențios, *să fie sfânt*. Lumea aceasta așteaptă de la noi să fim sfinți, nimeni nu ne iartă dacă nu suntem sfinți.

Să fiți cu ascultare și bun colaborator al Prea Sfințitului Justinian, cu ascultare către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Biserica, asemenea cu armata, are nevoie de o conducere spirituală responsabilă și iată că permanent se reînnoiește. Acestea considerăm că sunt semne bune, că Biserica își cunoaște rostul, lucrează pentru îmbunătățirea, pentru desăvârșirea vieții creștine în mijlocul poporului nostru. Iar dumneavoastră, iubiți credincioși, am să vă spun un cuvânt pe care în Ardeal l-am găsit pentru prima dată, când «credincioșii vorbind cu preotul sau cu episcopul, la sfârșit spun : «Dumnezeu să-ți ție harul». Așa că, să-i urăm toți, împreună, Prea Sfințitului Justin : «Dumnezeu să-i ție harul!».

La sfârșitul cuvântului său, I.P.S. Mitropolit Antonie a înmănat noului arhiereu cărja arhierască, rostind după rânduială cunoscutele cuvinte «Primește toiagul acesta...».

A vorbit apoi, P.S. Episcop Justinian al Maramureșului și Sătmăruului care a dat citire mesajului transmis de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist :

«Înalți Prea Sfințiți și Prea Sfințiți, Cinstiți părinți, iubiți fii și fiice întru Hristos Domnul,

Știu, din invitația adresată de Prea Sfințitul Episcop Justinian, că sfințita adunare a arhierelor, preoților și dreptmăritorilor creștini au dorit să fie în mijlocul lor, la acest moment sărbătoresc al Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului, hirotonia întru arhiereu a Prea Sfin-

Ńitului Justin Sigheteanul, dar mulŃimea îndatoririlor de la Patriarhie cu care ne-a învrednicit Dumnezeu, m-au oprit să fiu în mijlocul dragostei voastre, pe acele binecuvântate plaiuri ale ńării.

Deşi departe cu trupul, cu sufletul sunt alături de voi, îndemnându-vă să vă desăvârşiţi în credinŃa ortodoxă, să fiţi uniţi în cuget, să trăiţi în pace, şi Dumnezeu dragostei şi al păcii va fi cu voi.

Hirotonia unui arhieru este un moment de mare însemnătate în viaŃa Bisericii noastre Ortodoxe, de aceea, vă îndemn să vă rugaţi alături de noi ca Dumnezeu să dăruiască noului arhieru, Prea SfinŃitului Justin Sigheteanul, duhul puterii, al dragostei şi al înŃelepciunii, o viaŃă paşnică şi liniştită, toată cuvioşia şi bunăcuviinŃa.

Aducându-mi aminte neîncetat, în rugăciune, de lucrul credinŃei voastre, pe acele binecuvântate plaiuri, de osteneŃile iubirii şi de stăruinŃa nădejdiei voastre în Domnul nostru Iisus Hristos vă binecuvânŃez cu părintească dragoste, dorind Prea SfinŃitului Arhieru Justin, Sigheteanul, mulŃi ani de arhierie lucrătoare în ogrul Bisericii noastre strămoşesti, iar Dumnezeu păcii să vă întărească în orice lucru bun.

În această sfântă bucurie îmbrăŃişez cu dragoste frăŃească pe Înalt Prea SfinŃiŃii şi Prea SfinŃiŃii membri ai Sfântului Sinod, pe fiecare dintre vrednicii slujitori care înconjoară astăzi soborul cel sfinŃit al arhierilor, pe toŃi binecredincioşii creştini ortodocşi din Ńara Maramureşului şi a Sătmărlui, rugându-vă să duceţi dragostea şi preŃuirea noastră tuturor fiilor şi fiicelor Bisericii noastre strămoşesti.

† TEOCTIST,
PATRIARHUL ROMÂNIEI

În cuvântul său, P.S. Episcop Justinian a rostit cuvinte de mulŃumire către preabunul Dumnezeu, pentru tot darul pe care l-a revărsat asupra acestor Ńinuturi în această binecuvântată zi.

«Dumnezeu ne-a ajutat să sfinŃim pe primul episcop născut cu ade-vărat «moroşan». Pentru acest lucru am ascultat de glasul lui Dumnezeu ca să-l propun pe acest tânăr din Maramureş să fie ridicat, să fie trimis să vorbească în faŃa poporului în mijlocul căruia s-a născut şi în mijlocul căruia a copilărit.

Să-i ajute bunul Dumnezeu să fie un model de ierarh, cinste pentru întreg Maramureşul. Să ne rugăm cu toŃii să trăiască în sfinŃenie, aşa cum a spus Înalt Prea SfinŃitul Antonie, mitropolitul Ardealului», a încheiat P.S. Episcop Justinian.

A vorbit apoi, P.S. Arhieru Justin Sigheteanul, care a mulŃumit, cu smerenie, tuturor celor ce au slujit şi au participat la înălŃătoarea slujbă în cadrul căreia a avut loc hirotonia sa.

«Nu am considerat scaunul de stareț pe care l-am ocupat până acum și nici mitra arhierească și cărja pe care le-am primit acum, ca pe niște favoruri, ci le consider ca pe crucea și cununa de spini ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos pe care sunt adunate toate durerile și suferințele oamenilor. Acum când această cruce mi-a fost pusă pe umeri, nu se poate, iubiți credincioși, să uit să mulțumesc lui Dumnezeu și Maicii Domnului care m-a ocrotit până acum, aici, în acest loc sfânt și mi-au purtat de grijă.

Mulțumesc Prea Fericitului Părinte Teotist, Patriarhul nostru, Înalt Prea Sfințitului Antonie Mitropolitul nostru, Prea Sfințitului Justinian, părintele meu, și tuturor membrilor Sfântului Sinod și mai ales celor ce sunt de față, pentru dragostea pe care mi-au arătat-o, venind, cu osteneală, astăzi, aici, ca să săvârșească această înălțătoare slujbă... Nu voi uita pe părinții mei care m-au născut și mai ales pe mama mea care m-a născut și care m-a crescut singură de la vârsta de 8 ani, iar după aceea pe drumul crucii mele m-a însoțit cu rugăciune, pas cu pas, până aici încât m-a prezentat dumneavoastră ca să vă slujesc. Și pentru că este în viață, nădăjduiesc că și de astăzi înainte se va ruga pentru mine, pentru că în fața rugăciunilor mamei nici iadul întreg nu poate să stea, ci se prăbușește... Iar Prea Sfințitului Justinian, care m-a luat de mână și m-a introdus în sala Sfântului Sinod, ca să-i fiu adevărat fiu și colaborator, ajutor și sprijin, îi datorez veșnic recunoștință și cred că Dumnezeu îmi va ajuta să fiu destul de înțelept ca să nu-i îngreuez ostenelele și rodnicia păstorire.

Vă rog din suflet, iubiți credincioși, să fiți într-un cuget și într-un gând, să ziceți un «Doamne ajută» pentru cel care astăzi vă stă înainte, iar pentru înalții ierarhi ai Sfântului Sinod să cereți puteri sporite de muncă, pentru că grele și numeroase sunt sarcinile care ne poartă pe cărările vieții acesteia, dar avem pururea cu noi pe Dumnezeu. Amin!».

După încheierea cuvântărilor a urmat o agapă frățească pregătită de către monahii mănăstirii Rohia, ca semn al mulțumirii și bucuriei.

La agapa frățească au rostit cuvinte emoționante: Prea Sfințitul Emilian Arădeanul, Prea Sfințitul Justinian și Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Antonie, întreaga manifestare de la mănăstirea «Sf. Ana»-Rohia, încheindu-se sub semnul binecuvântării dumnezeiești, într-o atmosferă de profundă bucurie creștină și trăire românească.

Curriculum vitae

Prea Sfințitul Arhiepiscop-vicar Justin Hodea «Sigheteanul», s-a născut la 23 iunie 1961 (în ajunul Sănzienelor) în frumoasa comună Rozavlea de pe Valea Izei în «Țara bisericilor de lemn» cum o numește autorul cărții cu același titlu, George Cristea.

A fost mare bucurie în casa bunilor credincioși Ștefan și Maria, care, din mila lui Dumnezeu, la acea dată mai aveau trei copii, dar din rânduiala lui Dumnezeu, după opt ani de zile tatăl, Ștefan, trece la cele veșnice, întreaga greutate a familiei rămânând pe umerii mamei.

A absolvit 10 clase în Rozavlea, comuna natală. După terminarea clasei a 8-a a luat contact pentru prima dată cu mănăstirea «Sfânta Ana», Rohia, unde și-a și petrecut ultimele vacanțe ale școlii elementare. După terminarea clasei a zecea, în urma unei vizite împreună cu mama sa la Rohia, l-a mărturisit acesteia: «eu aici vreau să rămân!» și din acea clipă hotărârea a fost luată definitiv, iar mama l-a rugat pe starețul de atunci al mănăstirii, arhimandritul Serafim, să-l primească în mănăstire. Starețul l-a primit, iar în anul 1978 l-a trimis la Seminarul teologic de la Craiova, de unde, după terminarea anului I, s-a transferat la Seminarul teologic din Cluj, pe care l-a absolvit în anul 1983.

În toamna aceluiași an, 1983, la cerea mănăstirii și a starețului Serafim Man a fost hirotonit diacon pe șrama mănăstirii Sfânta Ana Rohia, iar un an mai târziu preot celib. În 1985 a depus voturile monahale primind la călugărie numele de Iustin, având ca «naș» de călugărie pe însuși P.S.-Justinian, pe atunci episcop-vicar al Arhiepiscopiei Clujului, care l-a hirotonit atât ca diacon, cât și ca preot.

A continuat să lucreze la Rohia ca viettor cu ascultarea de secretar la cancelaria mănăstirii până în anul 1988, când I.P.S. Teofil și P.S. Justinian au hotărât să-l încredințeze conducerea provizorie a mănăstirii. În anul următor, la 24 mai 1989 a fost numit stareț al sfintei mănăstiri Rohia. În anul 1988 se înscrie la Institutul teologic ortodox din Sibiu, cursuri fără frecvență, pe care le-a absolvit în 1992, susținându-și teza de licență, cu titlul: «Mănăstirea — parte constitutivă a Bisericii — focar de spiritualitate și trăire duhovnicească», lucrare întocmită sub supravegherea Arhid. prof. dr. Ioan N. Floca, de la catedra de Drept bisericesc.

În 1990 a fost distins de către P.S. Justinian, cu treapta de protoșinghel, iar în 1993 în urma recomandării făcute tot de P.S. Justinian, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române i-a acordat rangul de arhimandrit.

După numirea sa ca stareț, l-a preocupat consolidarea obștii monahale de la Rohia, care, datorită interdicțiilor, număra, la acea vreme, doar 4-5 persoane. A reușit în timp scurt și cu ajutorul Bunului Dumnezeu formarea unei obști numeroase din care, imediat după reînființarea noilor mănăstiri, s-au putut desprinde câteva nuclee, care au început viața monahală la Măriș, Scărișoara Nouă și la Rohița.

După aprilie 1994, când Dumnezeu l-a chemat la o nouă și înaltă slujire, iar Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a ales și l-a rânduit arhieru-vicar pe vocea Episcopiei, reînființate, a Maramureșului, și Sătmăului, sfera atribuțiilor s-a lărgit așa după cum rezultă din Decizia 486/94 dată de P.S. Episcop Justinian.

Pr. SUĂRĂȘAN CIPRIAN,
vicar administrativ

SĂRBĂTORIREA ZILEI DE NAȘTERE A PREA FERICITULUI PĂRINTE PATRIARH TEOCTIST

Pline de adânci semnificații sunt aniversările în viața noastră de neîncetată strădanie spre desăvârșire, căci ele se constituie în adevărate popasuri duhovnicești care prilejuiesc trăirea duhului comuniunii, iar cununa acestuia este bucuria inimii pentru ceea ce s-a înfăptuit și, ca izvor de nădejde și încredințare, pentru ceea ce trebuie împlinit. Privit prin această prismă, orice moment sărbătoresc pentru viața fiecăruia dintre noi, a obștii în care trăim, a instituției căreia îi slujim și a poporului din care facem parte, este o îndreptățită treaptă, necesară și firească, a permanentului urcuș spre care suntem chemați. El mărește perspectiva viitorului și dă aură împlinirilor, adică acea strălucire și frumusețe care ne face să înțelegem și mai bine sensul vieții și slujirii noastre. De aceea, nici nu poate fi concepută viața fără asemenea momente de evaluare a strădaniilor trecutului și de aspirație firească umană spre și mai alce înfăptuiri. Asemenea momente negreșit poartă pecetea timpului pe care-l trăim, a duhului epocii în care ne este dat să ostenim.

Un moment de bucurie duhovnicească pentru slujitorii și credincioșii Bisericii noastre dreptmăritoare îl constituie ziua de 7 februarie a fiecărui an, pentru că la acest crug de vreme are loc sărbătorirea zilei de naștere a *Prea Fericitului Părinte Teoctist*, Întâistătorul Bisericii Ortodoxe Române. Demn urmaș al celor patru mari patriarhi în slăvitul jii al Patriarhiei Române, mlădiță a ținuturilor botoșănene, încărcate de frumuseți și de istorie, Prea Fericirea Sa aparține acum prin chemare dumnezeiască tuturor, îndreptând îndemn plin de dragoste părintească către toți fiii săi duhovnicești din țară și de peste hotare, întru păstrarea dreptei credințe, a omeniei, hărniciei și demnității românești.

Ctitor de viață bisericească pe toate tărâmurile : pastoral-misionar, social-caritativ și ecumenic-creștin, *Prea Fericitul Părinte Teoctist* a adus în ogorul Bisericii strămoșești, în cei șapte ani de slujire patriarhală, frumoase împliniri care au făcut să rodească trăirea duhovnicească a preoților și credincioșilor. Dragostea pentru sfintele lăcașuri, restaurarea mănăstirilor, construirea de biserici noi și repararea multor altora, canonizarea unor sfinți români, cărțile de slujbă noi, publicațiile Institutului Biblic, obiectele de cult, veșmintele și podoabele artistice bisericești, larg răspândite în toate parohiile, Sf. Scriptură tipărită în ediție nouă revăzută, la îndemâna preoților și credincioșilor, dezvoltarea și îmbunătățirea învățământului teologic, promovarea predării religiei în școlile de stat, sprijinirea cântării omofone care tinde ca toți creștinii să participe la săvârșirea sfintelor slujbe, iată atâtea motive pentru care clerul și credincioșii datorează recunoștință Prea Fericirii Sale.

Și anul acesta, ca și în anii trecuți, membri ai Sfântului Sinod, reprezentanți ai Administrației Patriarhale, ai Arhiepiscopiei Bucureștilor

și Școlilor de învățământ teologic, protoierei și preoți din Capitală și împrejurimi, stareții de mănăstiri, reprezentanți ai tineretului creștin ortodox, credincioși, n-au lăsat să treacă ziua aceasta și au urcat Dealul Patriarhiei ca să depună, odată cu florile, mărturia dragostei și devotamentului lor, respectul filial duhovnicesc și înalta prețuire înăltătată-torului Bisericii noastre.

Popasul acesta sărbătorec a fost împlinit cu simplitate, în prezența Prea Fericirii Sale, într-o atmosferă de bucurie duhovnicească, reținută și sobră.

Au participat din partea Sfântului Sinod: IPS Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei, IPS Arhiepiscop Vasile al Târgoviștei, PP. SS. Episcopi Gherasim al Râmnicului, Epiianie al Buzăului, Calinic al Argeșului și Nifon al Sloboziei și Călărașilor, PP. SS. Episcopi Vicari patriarhali Teofan Sinaitul și Vincențiu Ploieșteanul, PP. SS. Episcopi Vicari Roman Ialomițeanul al Arhiepiscopiei Bucureștilor și Gherasim Rădăuțeanul al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, PS Arhieru Vicar Casian Gălățeanul al Episcopiei Dunării de Jos și PS Episcop pensionar Valeria Zaharia.

În Paraclisul palatului patriarhal, PS Arhieru Vicar Casian Gălățeanul, împreună cu un sobor de preoți și diaconi, au înălțat rugăciuni către Atotputernicul Dumnezeu spre a revărsa asupra vieții și strădaniilor Prea Fericirii Sale îndelungare de zile și belșug de daruri cerești, întru călăuzirea tuturor pe calea mântuirii.

După săvârșirea Te-Deum-ului, IPS Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei a rostit un scut cuvânt. Tălcuind înțelesul adânc al unei astfel de sărbători și punând în lumină faptele mai de seamă ce dau conținut slujirii patriarhale, Înalt Prea Sfinția Sa a spus următoarele:

*Prea Fericite Părinte Patriarh,
Înalt Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Părinți,
Prea Cucernici Părinți,*

«Aniversarea zilei de naștere a unui conducător bisericesc sau părinte duhovnicesc are o întreită semnificație.

În primul rând, așa cum a reieșit și din slujba *Te-Deumului* de astăzi, la care am participat cu multă bucurie, cel dintâi lucru pe care Biserica Ortodoxă îl face atunci când aniversează ziua de naștere a unui părinte duhovnicesc este *mulțumirea adusă lui Dumnezeu* pentru darul sfânt al vieții. Cea mai înaltă activitate a omului pe pământ și: unica activitate pe care el o exprimă în modul cel mai inteligent, mai conștient și mai simțit, este mulțumirea adusă lui Dumnezeu pentru darul vieții.

În al doilea rând, din citirea Apostolului și a Evangheliei, astăzi, am învățat că cinstirea pe care suntem datori să o aducem conducă-

torului bisericesc sau părintelui duhovnicesc se fundamentează pe *mare* răspundere pe care acesta o are în fața lui Dumnezeu pentru mântuirea sufletelor. Sf. Apostol Pavel spune: «Cinstiți pe conducătorii voștri, fiindcă ei priveghează la mântuirea sufletelor voastre și este de folos ca aceasta să o faceți cu bucurie și nu cu suspin» (Ev. 13, 17). Deci, cinstirea conducătorului unei Biserici sau unei comunități creștine se datorează răspunderii și, în același timp, grijii pe care el o are permanent pentru mântuirea sufletelor celor incredințați spre păstorire.

În al treilea rând, așa cum ne-a arătat Sf. Evanghelie de astăzi, un conducător bisericesc nu este un conducător ca oricare altul, ci este un *păstor care se jertfește zi de zi*, punându-și viața pentru slujirea semenilor, pentru slujirea mântuirii celor incredințați lui. Iată, de ce, această solemnitate ia forma unei liturghisiri, a unei simțiri profunde în fața lui Dumnezeu pentru darul pe care L-a dat poporului, atunci când I-a dat conducător duhovnicesc care să-l conducă pe calea mântuirii.

Ceea ce reținem, în mod deosebit, acum, este faptul că mulțumirea pe care i-o aducem lui Dumnezeu este mulțumirea pentru darurile cu care El a înzestrat pe Prea Fericirea Voastră spre folosul întregului popor român dreptcredincios.

Cel dintâi dar pe care Dumnezeu îl dă atunci când dorește să cinstească un popor este *darul înțelepciunii conducătorilor lui spirituali*. Cred că, în vremea aceasta tulbure, de schimbări, de la sfârșit de mileniu, Dumnezeu a vrut să înzestreze poporul român, pentru credința și jertfelnicia lui, cu un patriarh care are, ca prim dar, darul înțelepciunii.

Înțelepciunea nu este o simplă inteligență. Inteligență au și demonii, dar înțelepciune au numai sfinții și dreptii. Înțelepciunea este darul inteligenței pusă în slujba mântuirii și a vieții. Acest dar este foarte prețios mai ales în vremurile când libertatea poate deveni anarhică și poate să se transforme în libertatea de a face răul. Este, deci, un mare dar pentru Biserica noastră de a avea în fruntea ei un părinte duhovnicesc cu darul înțelepciunii, al echilibrului, al inteligenței puse în slujba comuniunii, nu numai pe plan național, ci și pe plan internațional.

La Ierusalim, recent, am trăit momente de bucurie când Arhiepiscopul de Canterbury, Primat al Bisericii Angliei, s-a apropiat de noi și ne-a rugat să transmitem Prea Fericirii Voastre salutările sale calde, frățești, pline de multă admirație și apreciere. Acum, cu prilejul aniversării zilei de naștere, vă rugăm să primiți acest mesaj de apre-

ciere a străinilor pentru darurile cu care Dumnezeu a înzestrat pe Prea Fericirea Voastră. Este o bucurie a noastră, a românilor, că Biserici care nu sunt imediat legate de noi, prin aceeași credință și viață liturgică ortodoxă, dar care simt unde se află darurile Duhului Sfânt, fac astfel de mărturisiri și aprecieri de față cu alții.

Aceeași stimă și respect față de Prea Fericirea Voastră le-am în-tălnit și la Patriarhul Ierusalimului, unde Prea Fericitul Patriarh Diodor, dimpreună cu Sinodul care-l înconjoară, are sentimente de prețuire deosebită pentru Prea Fericirea Voastră și, prin Prea Fericirea Voastră, pentru întreaga Ortodoxie românească, tocmai datorită acestui dar mare al înțelepciunii, al inteligenței pusă în slujba iubirii față de Dumnezeu și față de semenii.

Suntem recunoscători lui Dumnezeu pentru darul pe care ni L-a dat prin personalitatea Prea Fericirii Voastre și, în același timp, suntem recunoscători pentru că Prea Fericirea Voastră știți să construiți, să păstrați și să înfrumusețați unitatea de cuget și simțiri creștinești și românești, menținând și deschizând, totodată, Ortodoxia românească spre comuniunea universală. Știți să arătați, mai ales, ce este fidelitatea față de credința strămoșească în vremuri de încercare, pentru că adevărata înțelepciune creștinească este și credincioșie sau fidelitate. În privința aceasta, înțelepciunea este mai mult decât o diplomatie, ea este o mărturisire a fidelității față de Hristos și față de popor. Noi, tinerii, dorim să urmăm această înțelepciune, în care se afirmă deschiderea față de valorile universale, dar nu în detrimentul valorilor naționale, ale identității noastre proprii.

Rugăm pe Bunul Dumnezeu să vă dăruiască ani mulți și binecuvântați, să vă dea putere ca să continuați lucrarea de rodire a talanților, a darurilor pe care Dumnezeu le-a coborât asupra Prea Fericirii Voastre pentru binele întregii noastre Biserici, pentru binele poporului nostru dreptcredincios și pentru mântuirea tuturor, în aceste timpuri în care Biserica este chemată să afirme unitatea și, în același timp, să afirme pacea și comuniunea de iubire pe drumul mântuirii.

Exprimăm aceste simțăminte și aceste doriri sfinte în numele tuturor celor de față și al tuturor celor care n-au putut să vină astăzi, aici, dar care, desigur, cu gândul și cu rugăciunea afirmă sentimente asemănătoare.

Întru mulți și fericiți ani, Prea Fericirea Voastră!

Răspunsul Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist a fost mai mult o rugăciune decât o cuvântare, mulțumind Bunului și Atotputer-

nicului Dumnezeu care l-a luminat cugetul și l-a întărit brațul spre săvârșirea tuturor acelor împliniri despre care a vorbit IPS Mitropolit Daniel. Cu emoția unor sfinte aduceri aminte, Prea Fericirea Sa și-a îndreptat apoi gândul către părinții săi după trup, evocând adâncă lor religiozitate, sufletul lor cald, duios, și sensibil; aceștia n-au cunoscut în viața lor alt dor mai mare decât acela de a-și vedea fiul slujind lui Dumnezeu ca preot.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a rostit la acest popas duhovnicesc cele ce urmează :

Înalt Prea Sfințite Mitropolit Daniel,

Înalt Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Părinți,

Iubiți colaboratori,

«Pentru fiecare dintre noi, ziua nașterii s-ar cere să fie mai degrabă un moment tainic de aducere aminte, de cercetare lăuntrică și de credință puternică în Dumnezeu. Cei ce năzuiesc să poarte cu vrednicie chipul lui Dumnezeu, doresc ca această zi să rămână ca o zi particulară. Atunci ea se trăiește în toată plinătatea ei.

Așa s-au petrecut lucrurile și în viața mea, până când cei din jur, chemându-mă Dumnezeu în slujirea Bisericii, au transformat ziua nașterii într-o întâlnire și un moment de rugăciune prin prezența, dragostea și semnele lor de iubire. Și astfel liniștea personală și reculegerea răvnită atât de mult a fost înlocuită cu vorbe frumoase și flori. Așa s-a făcut an de an, după cum a rânduit și Biserica noastră strămoșească, cum sublinia și Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Daniel.

În această situație ziua de naștere nu aparține numai celui sâr-bătorit, ci este și a celor cu care el împarte grijile, necazurile și bucuriile de fiecare clipă. De aceea, privind-o astfel sunt bucuros că sunteți de față, în număr așa de mare, aici, în jurul meu, ierarhi ai Bisericii și chiar ierarhi care nu mai ostensec zi de zi, precum Prea Sfințitul Episcop pensionar Valerian Zaharia, prezent la rugăciunea și întâlnirea noastră.

Este o zi de rugăciune, în primul rând, de mulțumire lui Dumnezeu. Este și o zi de regăsire interioară, de nostalgie, de subliniere a năzuințelor obștei noastre ortodoxe pe care suntem chemați să o slujim. Nu este posibil să exprimi conținutul bogat a tot ceea ce se petrece în sufletul unui om în fața uriașei răspunderi care îi este dată spre a fi împlinită pe pământ. Biserica așa cum știm, este de obârșie dumnezeiască, dar rânduită de către Mântuitorul Hristos să săvârșească pe pământ mântuirea neamului omenesc. Această misiune revine, în primul rând, păstorilor aleși de Biserică, ierarhilor și, nu în mai mică măsură, preoților, cu care ierarhii călăuzesc și sfințesc sufletele credincioșilor.

Este, aşadar, astăzi, în primul rând, timp şi loc de rugăciune smerită şi fierbinte către Dumnezeu. Sunt recunoscător lui Dumnezeu şi-I mulţumesc pentru toate câte mi-a dăruit în viaţa aceasta, cu toată nevrednicia mea şi cu puţinătatea fiinţei mele. Dar, Dumnezeu întotdeauna împlineşte El, prin Duhul Sfânt, cele ce noi, ca oameni limitaţi, nu putem să împlinim.

Nu pot, în primul rând, în această zi, să nu-mi amintesc cu multă recunoştinţă şi cu nesfârşită preţuire de părinţii mei trupeşti, cei pe care i-am socotit întotdeauna, şi alături de ei, pe fraţii mei trecuţi toţi în lumea cealaltă, vrednici de a fi pururea pomeniţi pentru virtuţile lor. Când străbatem valurile acestei vieţi, mai ales acum, la sfârşit de secol, ne dăm seama ce deosebire mare este între lumea de astăzi şi cea de pe vremea părinţilor noştri. Câtă virtute, câtă credinţă şi ce viaţă duhovnicească au putut ei să aibă, gândind la Dumnezeu şi la neamul din care se trăgeau. Aşa i-am văzut pe părinţii mei preocupaţi de-a lungul puţinilor ani de petrecere alături de ei plecând la mănăstire la 14 ani. I-am socotit în rândul celor cu adevărat vrednici să stea în apropierea lui Dumnezeu. Nu le lipsea din viaţă credinţa, biserica, iubirea de semenii, nu le lipsea conştiinţa că Dumnezeu este pururea în familie şi că El poartă de grijă celor zece copii, de asemenea tuturor, câţi eram noi, cu nepoţii la un loc, în 1915; în condiţiile grele ale Moldovei din preajma primului război mondial nu ne lipsea nimic. N-am auzit în casa părinţilor mei de lipsuri, n-am auzit de spaimă, de grija zilei de mâine, de nimic din ceea ce constituie astăzi atâtea îngrijorare. E adevărat că între timp s-a înmulţit păcatul şi s-a împuţinat credinţa. De aici vine şi această mare deosebire între cei care slujesc Domnului şi cred în El, cu frică şi cu cutremur, şi ceilalţi, care slujesc noilor idoli ai vieţii de la sfârşitul mileniului acestuia.

Ei, părinţii, moşii şi strămoşii noştri, sunt temelia vieţii şi credinţei noastre. Atâtea vreme cât noi rămânem înlăuntrul vieţii şi învăţăturii lor, în cadrele vieţii şi învăţăturii Sfinţilor Părinţi ai Bisericii noastre, nu ne vom clinti şi nimic nu ne va zdruncina nădejdea şi credinţa în Dumnezeu. Trăim vremuri tulburi, de nesiguranţă, din toate punctele de vedere. Suntem datori să alergăm la Mântuitorul Hristos, ca odinioară Sfinţii Apostoli care, fiind cuprinşi de furtună pe mare, au strigat: «Doamne, mântuieşte-ne, că pierim» (Matei VIII, 25). Atâtea vreme cât noi îl avem pe Mântuitorul Iisus Hristos şi Biserica ne dă această încredinţare, arătându-ne căările pe unde să călcăm în viaţa aceasta, nu avem a ne teme, nici înfricoşa de tot ceea ce s-ar putea întâmpla, căci Mântuitorul Hristos este Domnul şi Stăpânul vieţii noastre şi al lumii.

Să mulțumim lui Dumnezeu cu multă smerenie și cu multă recunoștință. Dar, alături de aceasta, mulțumesc tuturor ierarhilor Sfântului Sinod, clerului, bunilor credincioși, tineretului nostru sânguincios, școlarilor care au ajuns acum să cunoască credința cea adevărată. Este îmbucurător să auzim cum prunci își învață părinții să-și facă sfânta cruce, să postească sau să se închine la icoane. Este minunea cea mare, iubirii mei, care s-a petrecut, ca rod al jertfei tinerilor din decembrie 1989, să vedem aceste virtuți intruate în viața copilașilor noștri. Am fost în școli, în orfelinate, în spitale, așa cum au fost toți ierarhii noștri. Și am ieșit de acolo întărit sufletește, cu mai multă putere de a sluji Biserica.

Dumnezeu a rânduit să trec pragul anilor rânduiți de psalmist în ceea ce privește limita obișnuită a vârstei date omului pentru a sluji pe pământ Biserica și neamul său. Numai cu darul lui Dumnezeu se depășește această vârstă, ca Dumnezeu să-și arate și întru aceasta puterea lui purtătoare de grijă pentru noi toți. Pe El să-l avem în cugete și în suflete. Să nu uităm de datoria slujirii Sfântului Altar, a păstrării dreptei credințe, de sporul întru slujirea sfintei Biserici ortodoxe strămoșești, atât de învăluită în această vreme încât are nevoie de văslași înțelepți, virtuoși, veghetori. Și de aceea, sunt recunoscător ierarhilor, clerului și credincioșilor noștri de felul cum vălesc prin valurile acestei lumi.

Biserica noastră își continuă cu ajutorul lui Dumnezeu, lucrarea ei, cum ați auzit și din cele spuse despre recenta întâlnire a Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Daniel, la Ierusalim, cu reprezentanții altor Biserici. Astăzi o delegație a Sf. Sinod, alcătuită din Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Antonie al Ardealului și Prea Sfințitul Episcop-Vicar patriarhal Teofan Sinaitul, împreună cu părintele profesor Abrudan, decanul Facultății de teologie din Oradea, a plecat la o altă întâlnire. Biserica se află la datorie și dacă noi vom fi stăpâniți de răvna împodobirii darului sfânt al vieții, dată de Dumnezeu fiecăruia dintre noi, dacă vom prețui viața ca dar al lui Dumnezeu, El ne va ajuta și va împlini lipsurile spre a putea închina viața Lui.

Mulțumesc din toată inima Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Daniel pentru cuvântul plin de înțeles teologic și pastoral rostit cu acest prilej, Înalt Prea Sfințitelor și Prea Sfințitelor Părinți pentru prezența de astăzi și tuturor colaboratorilor care ne sunt prețioși în toate laturile slujirii noastre bisericești: în învățământul teologic, în activitatea editorială, în administrație, în domeniul disciplinei bisericești și în toate celelalte activități ale Bisericii noastre strămoșești.

Vă doresc tuturor sănătate, ca fiecare să aveți parte de câte o rază de bucurie, ca atunci când ajungem la o anumită treaptă a vieții și întoarcem privirea înapoi să constatăm că viața n-a trecut zadarnic, că anii au adunat cu ei și câteva roade pentru sfânta noastră Biserică.

Cu sănătate și pace, binecuvântarea lui Dumnezeu să fie cu noi cu toți. Amin!

După rugăciunea din Paraclis a urmat o recepție în sala alăturată. Încăperea era luminată de 80 de garoafe albe, așezate într-o mare vază, pe masă; 79 pentru anii care s-au împlinit, una pentru anul care a început.

Deschis suflătește, binevoitor și familiar, mereu pregătit pentru discuții ziditoare și cu răspunsurile cele mai potrivite, Părintele Patriarh Teotist s-a întreținut, apoi, cu toți cei de față, interesându-se îndeaproape de rezultatele strădaniilor lor puse în slujba Bisericii și împărtaşind fiecăruia indemnuri pentru activitatea viitoare.

Sărbătorirea *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teotist*, la împlinirea vârstei de 79 de ani, a constituit pentru toți cei prezenți un moment de mulțumire duhovnicească, un popas aniversar de omagiere a unei bogate activități în ogorul Bisericii strămoșești și o rugăciune sinceră și caldă adusă lui Dumnezeu pentru sănătatea, îndelunga înziliră și bunul spor lucrător al Întăistătorului Bisericii Ortodoxe Române.

Pentru mulți, vârsta aceasta constituie semnalul bătrâneții, pentru *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teotist*, căruia îi este cunoscută tineretea suflătească, vigoarea și puterea de muncă, credem și nădăjduim că aniversarea aceasta este numai un popas spre vârsta patriarhilor biblici, popas care îi dă prilejul unui rodnic bilanț, dar și unor noi proiecte de viitor.

Vlăstar viguros al acestui pământ și al acestui neam, asemenea unui stejar pe coamă de deal, pe care vânturile și vijeliile l-au făcut să-și înfigă și mai adânc rădăcinile în pământul frământat, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teotist* a imprimat amprenta personalității sale pe epoca în care păstorește, rămânând mereu în actualitate și fiind în stare a răspunde la toate cerințele vieții creștine, supusă în aceste vremuri de răscruce la grele încercări. Bunul Dumnezeu care l-a dat viață, L-a înzestrat cu toate darurile de cârmuitor destoinic și L-a rânduit Întăistător al Bisericii Sale pentru neamul românesc, să-i dăruiască mai departe aceeași robustă sănătate ca să ducă Biserica noastră spre noi împliniri.

Legându-se să-i urmeze pilda și indemnurile, slujitorii bisericești și dreptmăritorii creștini urează *Prea Fericirii Sale* ani mulți de rodnică arhipăstorie, cu deplină sănătate, cu aceleași frumoase satisfacții și realizări, spre slava Bisericii strămoșești și a întregii Ortodoxii.

Întru mulți și fericți ani, *Prea Fericite Părinte Patriarh!*

GHEORGHE VASILESCU

SĂPTĂMÂNA DE RUGĂCIUNE PENTRU UNITATEA CREȘTINĂ

(17—24 ianuarie 1994)

Anul acesta, la fel ca și în anii trecuți, în perioada 17—24 ianuarie s-a organizat în România, ca de altfel în întreaga lume creștină, Săptămâna de rugăciune pentru unitatea creștină, cu participarea credincioșilor și slujitorilor Bisericii Ortodoxe Române, ai Bisericii Catolice de ambele rituri, Episcopiei Armene, Bisericii Anglicane, Bisericii Evanghelice C.A., Bisericii Evanghelice-Luterane S.P. și Bisericii Reformate (Calvine).

Tema Săptămânii de rugăciune de anul acesta s-a intitulat: «În casa lui Dumnezeu suntem chemați să avem o singură inimă și un singur cuget», ea fiind preluată din Faptele Apostolilor (IV, 23—37).

Programul de rugăciune ecumenică s-a desfășurat pe parcursul a șapte zile, în diferite comunități creștine din țara noastră, care au îndeplinit, pe rând, oficiul de gazdă, și a cuprins slujbe liturgice, cu cântări, urmate de citirea unor pericope biblice și de câte o meditație duhovnicească. Slujbele au fost oficiate, de fiecare dată, de slujitorii comunității respective, iar în predici s-a insistat asupra cunoașterii în respect reciproc a cultelor creștine între ele, pentru a putea aduce în lume mărțuria dezideratului unității de credință.

La București, Săptămâna de rugăciune s-a deschis în seara zilei de 17 ianuarie, la catedrala patriarhală, în prezența Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, printr-o slujbă oficiată de P. S. Episcop Teofan Sinaianul, vicar patriarhal. Au participat profesori de la Facultatea de teologie ortodoxă și Seminarul teologic din București, protoierei și preoți din Capitală, studenți teologi, monahi, și numeroși credincioși. Au mai fost, de asemenea, prezenți, Î.P.S. Arhiepiscop Ioan Robu al Bisericii Romano-Catolice și Î.P.S. Arhiepiscop Dirair Mardichian al Bisericii Armene, precum și slujitori și credincioși ai celorlalte Biserici creștine.

La sfârșitul slujbei, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, într-o meditație duhovnicească, punând în lumină nădejdlile de unitate pe care le nutresc creștinii și dorința lor de a-și aduce, în sprijinul acestui mareț angajament al zilelor noastre, căldura inimilor, entuziasmul și convingerea că astăzi, mai mult ca oricând, avem nevoie unii de alții, a spus cele ce urmează:

*Înalt Prea Sfințite Părinte Arhiepiscop Ioan
al Bisericii Romano-Catolice,*

Înalt Prea Sfințite Părinte Arhiepiscop

Mardichian al Bisericii Armene,

Iubiți frați ai celorlalte Biserici, în Hristos Domnul,

Ne întâlnim, deocamdată destul de rar, în lumina învățăturii Mântuitorului Hristos și în lumina poruncilor Bisericii noastre. Cu toții suntem sădiți în «Casa lui Dumnezeu», în Biserica lui Dumnezeu, deși

mărturisim învăătura Mântuitorului Hristos în diferite forme și graiuri, aparținând în același timp diferitelor etnii. Hristos însă, Domnul nostru, și Biserica întemeiată de El ne sunt călăuze comune și scumpe. Fără Biserica Mântuitorului Hristos, fără jertfa Sa de pe cruce, fiecare din noi, oricât de zeloși am fi, oricât de credincioși am fi, oricât de mult ar prisosi cunoștințele noastre, dacă nu îl avem pe Mântuitorul Hristos și Evanghelia Sa, nu dobândim mare lucru pe pământ și nu ne cheazășim mântuirea. Păcatele omenirii, păcatele noastre, ne-au dezbinat și ne-au separat în ceea ce privește credința și învăătura Sa cea sfântă, dar dragostea față de Mântuitorul Hristos, și mai ales, Jertfa Sa pentru mântuirea noastră, dragostea arătată față de noi încă înainte de a fi noi, cum spune Sfântul Ioan Evanghelistul (I Ioan 4, 19), ne apropie. Ne apropie în gândire, ne apropie în rugăciune, cum esie și aceasta din această seară, ne apropie în calitatea noastră de slujitori ai Mântuitorului Hristos și ai Bisericii Lui, în calitatea noastră de ființe omenești.

Să păstrăm iubiri frați în Domnul, acest dar dumnezeiesc — lucrare a iubirii între noi — pentru a ne regăsi ca frați adevărați rugându-ne Domnului Hristos și mărturisind Evanghelia Sa, împreună, în Biserica Sa cea sfântă. Este darul cel mai mare pe care îl putem dobândi uneori împotriva indoilelor noastre, împotriva distanțelor noastre sufletești, împotriva neînțelegerilor dintre noi. Suntem incredințați că lumina lui Hristos care s-a arătat la Betleem și la Iordan ne luminează gândurile și căile vieții. Cu atât mai necesară este lumina Bisericii cu cât căile pe care le avem fiecare de străbătut nu sunt întotdeauna pline de lumină sau presărate de iubirea lui Hristos. Dar «lumina Sa luminează în întuneric» (Ioan 1, 5), luminează căile noastre și iată, ne regăsim, laolaltă, în Biserica slavei Sale, în aceeași rugăciune, în aceeași credință în Mântuitorul Hristos și în cuvântul Său cel mântuitor. Se cuvine să fim pe deplin recunoscători Bunului Dumnezeu că ne-a dat această tărie, ne-a dat această putere ca să învingem multele piedici văzute și nevăzute în calea unității Bisericii Mântuitorului Hristos ca să adăugăm și noi, cei de la sfârșitul acestui secol, atât de frământat, o picătură din ofranda credinței noastre curate pentru ca Trupul lui Hristos să fie întreg, așa cum a fost la nașterea Sa, în viața Sa, pe Golgota, în mor-

mânt, la înviere și în învățătura Sa. Să fim recunoscători milostivirii lui Dumnezeu că ne regăsim în aceste seri, în această binecuvântată săptămână de rugăciune pentru unitatea Bisericii, pentru pacea lumii, pentru ușurarea suferințelor fraților noștri creștini și, în general, ale tuturor acelor care suferă chiar în aceste clipe când ne rugăm. Credem cu tărie că rugăciunile înălțate în seara aceasta, mâine și în serile următoare, vor turna balsam vindecător, mângâietor, peste rănile acelor frați ai noștri, creștini sau necreștini, care își pierd viața în Bosnia-Herțegovina sau în alte părți ale lumii. Rugăciunile și iubirea noastră se vor revărsa asupra acelor copilași, făpturi ale lui Dumnezeu, chipuri îmbrățișate de Mântuitorul Hristos. Acestea, rugăciunile, invocând numele lui Iisus Hristos, vor ușura suferințele și durerile părinților lor. Iar rugăciunea, împreună-noastră rugăciune, nu numai a doi sau trei, ci a tuturor celor ce, cu mila lui Dumnezeu, ne aflăm în această catedrală, slujitori ai Sfântului Altar, credincioși și mai ales tineri, elevi și studenți, va face să se pogoare peste noi și peste lume îndurarea lui Dumnezeu și pacea Lui. Darul acesta al rugăciunii va da roade îmbelșugate în sufletele noastre constituind pentru noi, cei ce-L mărturisim pe Hristos și Evanghelia Sa, una din căile de cunoaștere a lui Dumnezeu și de mulțumire pentru toate binefacerile Sale. Din cauza înstrăinării de Dumnezeu omenirea nu mai este în stae să vadă prezența lui Dumnezeu în lume. Nu numai omul dar și întreaga făptură se zbate și suspină, cum spune Sfântul Apostol Pavel (Romani 8, 20), pentru pacea și ordinea dumnezeiască, pentru restaurarea «chipului lui Dumnezeu» în om (Facere 1, 26).

De aceea să păstrăm cu sfințenie aceste clipe de împreună-rugăciune, acest timp sfânt hărăzit nouă, slujitorilor Bisericii lui Hristos, timp poate unic, de apropiere a inimilor, a sufletelor și dragostei între noi, față de lume și față de toți cei care așteaptă de la noi, de la slujitorii Bisericii lui Hristos, ca de la Hristos însuși, acel cuvânt dumnezeiesc și dătător de nădejde «îndrăzniți, Eu am biruit lumea» (Ioan 16, 33). El ni-l adresează neîncetat, iubiți frați, și mai ales ni-l rostește în clipele acestea când îl invocăm și în următoarele momente de rugăciune când ne regăsim, când împreună — ierarhii, preoții, slujitorii și credincioșii —, constituim Trupul lui Hristos.

Să păstrăm această clipă. Să o dăruim lui Hristos și semenilor noștri. Să dăruim grija, dragostea și rugăciunea noastră, tuturor fraților creștini, copiilor nevinovați, secerați chiar și în aceste zile nu numai în Bosnia-Herțegovina dar și în alte părți ale lumii. Cu multă durere pri-

vim la «copiii străzii» din București, cerșind și vietuind în locuri în care cu groază poate privi ochiul omenesc.

Să ne adunăm gândurile și cugetele, să ne adunăm posibilitățile noastre, ca nu numai cu rugăciunea ci și cu ofranda noastră să ajutăm aceste «chipuri ale lui Dumnezeu, frați ai noștri, de aproape și de departe. Bunul și Milostivul Dumnezeu să asculte rugăciunile noastre, ale tuturor. El să dăruiască putere și nădejde în lucrarea noastră pastorală pentru a ne apropia cât mai mult de Unicul Trup al Bisericii Mântuitorului nostru Iisus Hristos, pentru a ne apropia cât mai mult unii de alții, în dragoste, în frățietate și în mărturisirea identității noastre de slujitori ai Evangheliei Mântuitorului Hristos.

El, cu darul și cu milostivirea Sa, să ne ajute, să ne ocrotească, spre a păși cu curaj împreună pe valurile acestei vieți, spre a împlini voia cea sfântă a Sa, Cuvântul Său cel dumnezeiesc din marea și ultima rugăciune pentru lume și pentru ucenici: «Dar nu numai pentru aceștia mă rog, ci și pentru cei ce vor crede în Mine, prin cuvântul lor, ca toți să fie una» (Ioan 17, 21). Amin !».

Săptămâna de rugăciune ecumenică, s-a desfășurat, în continuare, după următorul program: marți, 18 ianuarie, în biserica armeană «Sf. Mihail și Gavriil»; miercuri, 19 ianuarie, în biserica reformată «Calvineum»; joi, 20 ianuarie, în biserica anglicană; vineri, 21 ianuarie, în biserica luterană; sâmbătă, 22 ianuarie, în biserica greco-catolică (str. Sirenelor nr. 39) și s-a încheiat luni, 24 ianuarie, printr-o slujbă ecumenică în catedrala romano-catolică «Sf. Iosif» din București.

Dorind să contribuie la apropierea și cunoașterea reciprocă, Săptămâna de rugăciune din anul acesta a prilejuit creștinilor din țara noastră trăirea bucuriei frățești, așa cum îndeamnă și Psalmistul: «Cât de bine este, și cât este de frumos când frații sunt împreună» (Ps. 132, 1). Totodată, ea a pus în lumină responsabilitatea fiecărui credincios și slujitor de a apăra dreapta credință, astăzi, atât de încercată de prozelitismul sectar, și a evidențiat încă odată, în chipul cel mai limpede, că ecumenismul exclude prozelitismul, iar deschiderea unora față de ceilalți, trebuie să fie sinceră, altfel zidurile care încă mai separă pe creștini nu vor putea fi dărâmate. De asemenea, Săptămâna de rugăciune ecumenică a făcut dovadă că prin strădanii comune se poate realiza acea unitate în diversitate, care preocupă în zilele noastre pe toți creștinii din lume, reafirmând adevărul că unitatea izvorăște din chemarea Mântuitorului Hristos de a fi una, iar diversitatea este legată, negreșit, de respectul reciproc și de păstrarea propriei identități.

ÎN ZIUA ÎNVIERII A PLECAT DINTRE NOI ARHIEPISCOPUL ANTIM NICA AL DUNĂRII DE JOS

Duminică, 1 mai 1994, în prima zi a Sfințelor Paști, Arhiepiscopul Antim Nica al Dunării de Jos a trecut la Domnul, la reședința sa din orașul Galați. Dumnezeu l-a rânduit o plecare liniștită, după a doua înviere, la ceas de vecernie, cum la puțin se dă în viața aceasta. Într-adevăr, este o binecuvântare de la Dumnezeu să mori în Ziua Învierii, de fapt, să înviezi odată cu Cel înviat, căci «Dumnezeu, Care a înviat pe Domnul Hristos, cum spune Sf. Apostol Pavel, ne va învia și pe noi, prin puterea Sa» (I Cor., 6, 14).

Om de aleasă cultură și finețe rar întâlnită, cu o remarcabilă pregătire civică, împlinitor conștiințios al tuturor însărcinărilor și vrednicilor la care a fost chemat, Arhiepiscopul Antim Nica a trecut la cele veșnice încununat nu numai cu podoaba celor 86 de ani de viață dăruiri de Dumnezeu, ci și cu binecuvântata mulțumire pe care o dă conștiința datoriei împlinite. Sfârșitul vieții sale pământești l-a aflat pregătit și plin de aceeași seninătate ce nu l-a părăsit niciodată. Împăcat cu Dumnezeu, împăcat cu semenii și cu sine însuși, el s-a stins din viață ca o lumânare la altar, fiind pregătit din vreme cu sufletul pentru drumul cel mare către Cetatea cea din ceruri.

Deși suferind fizic de mai multă vreme, căci grijile care împovărează viața unui chiriarh, răvniitor de o păstorire harnică, zdruncină mai mult decât se crede chiar o sănătate din cele mai robuste, vlădica Antim s-a aflat tot timpul prezent sufletește alături de clerul și credincioșii eparhiei sale. Și nu se poate tăgădui că Arhiepiscopul Antim, în cei 21 de ani de slujire neîntreruptă la Galați, a cunoscut odihna în lucrarea pentru buna chivernisire a eparhiei și vrednica ocărmuire a clerului. Din tot ce a izbutit să înfăptuiască în acest răstimp, a arătat că și-a înțeles chemarea, și-a cunoscut îndatoririle legate de greua misiune a vlădiciei și astfel a pășit cu cinste pe urmele înaintașilor săi în scaun, care au ostenit, cu aceeași răvnă pentru buna sporire a vieții duhovnicești.

Dar nu numai la Eparhia Dunării de Jos, ci și pretutindeni pe unde a trecut, prin diferite demnități bisericești pe care le-a avut în cei 50 de ani de arhierie, vlădica Antim și-a dovedit cu prisosință în-sușirile sale de bun îndrumător și priceput chivernisitor. Ca unul care călătorise mult, făcuse studii în Orient și în Occident și cunoștea bine confesiunile protestante, vlădica Antim a intrat cu ușurință în atmosfera ecumenică, relansată, după 1948, și a fost promotorul ecumenismului la noi, contribuind, în calitate de episcop-vicar patriarhal, la reintegrarea Bisericii Ortodoxe Române, în 1961, în Consiliul Ecumenic al Bisericilor.

În aceeași măsură vlădica Antim și-a agonisit o prețuire deosebită pentru chibzuința și priceperea cu care a îndrumat generații de slujitori ai sfințelor altare, fiind un competent sfătuitor pe drumul binelui

și al adevărului și un arhiereu de a cărui păstorie înțeleaptă a beneficiat Biserica noastră.

Prin sinceritatea și devotamentul de care a fost stăpânit față de Biserică și neam, arhiepiscopul Antim Nica s-a apropiat de slujitori și de credincioși cu dragoste de părinte și de frate și i-a ajutat cât i-a stat în putință. N-a pus la inimă răul și nu l-a făcut niciodată cu bună știință. N-a pizmuit și n-a osândit. N-a măsurat dragostea cu litera pravilelor, n-a drămuț și n-a izgonit omenia din casa sa și nici din relațiile sale cu semenii. Cinstindu-i pe alții, se cinstea pe sine și dându-le tuturor respectul cuvenit, învăța pe fiecare să cunoască măsura lucrurilor.

Fiu al țărânimii noastre păstrătoare de datini, iubitoare de Biserică, apărătoare a gliei strămoșești și izvor nesecat de viață și de putere, vlădica Antim și-a iubit și respectat țara și neamul, cu toate comorile lor de valori naționale. Cumpănit și respectuos cu alte neamuri și confesiuni, el nu a fost de acord cu acțiunile prozelitiste și a manifestat totdeauna o robustă sensibilitate față de orice atingere a demnității naționale și a Ortodoxiei poporului nostru.

Nici ezitare, nici precupețire a vremii sau a sănătății, nici îngâmfare și nici țesătură de lucruri ascunse n-a pus între el și credincioși. A stat drept și senin alături de norod și de preoțime și a căzut ca un ostaș la datorie. De aceea, pomenirea lui va fi din neam în neam.

Regretatul arhiepiscop Antim s-a născut la 24 februarie 1908, în satul Bogzești, județul Orhei, din Basarabia, în familia lui Anania și Anastasia Nica și a primit la botez numele Alexandru.

Tatăl său, decedat în 1939, a fost învățător și diacon de sat, iar mama casnică. Având de întreținut o familie cu mulți copii, părinții săi s-au îndeletnicit și cu agricultura, cum, de altfel, făceau mai toți intelectualii de la sate.

După terminarea școlii primare în satul natal, a urmat Seminarul teologic la Chișinău, pe care l-a absolvit în anul 1927 și tot acolo și-a continuat studiile la Facultatea de teologie, luându-și licența în 1931, cu o monografie de istoria artei bisericești, intitulată *Biserica din Bogzești-Orhei*, publicată în anul 1937. Paralel cu studiile teologice a urmat, la Iași, cursurile Facultății de drept și ale Facultății de litere, iar în 1932 a absolvit Seminarul pedagogic universitar.

În anul 1932, obținând prin concurs o bursă de stat, a plecat peste hotare, pentru specializare în vederea doctoratului în teologie. A studiat, mai întâi, între anii 1932—1934, în Franța, în centrele universitare de la Paris și Strasbourg, apoi, între 1934—1935, în Anglia și în Siria, la Beirut.

La 25 iunie 1935 a fost primit în monahism, luând numele Antim. A fost hirotonit ierodiacon, la 13 august 1935 și ieromonah, la 11 aprilie 1936. I s-a acordat rangul de protosinghel, la 21 mai 1939 și pe cel de arhimandrit, la 2 noiembrie, același an.

Între 1 septembrie 1935—15 octombrie 1936 a funcționat ca diacon și preot la catedrala arhiepiscopală din Chișinău, iar de la 15 octombrie 1936 la 20 decembrie 1937 a deținut postul de spiritual la

internatul teologic din Cernăuți, apoi, începând din 20 decembrie 1937 și până la 20 iunie 1940 a îndeplinit însărcinarea de eclesiarh al catedralei din Bălți și exarh al mănăstirilor din Episcopia Hotinului.

În urma studiilor de specialitate, în anul 1940 și-a susținut teza de doctorat la Facultatea de teologie din Chișinău, cu subiectul *Misionarismul creștin printre mahomedanii din Orientul Apropiat*, fiind declarat doctor în teologie. Lucrarea a fost publicată în același an.

De la 15 iulie și până la 20 noiembrie 1940 a funcționat ca preot la mănăstirea Antim și la catedrala patriarhală din București.

La 20 noiembrie 1940 a fost numit asistent universitar la Facultatea de teologie din Chișinău, mutată la Iași, post în care a rămas până la 15 septembrie 1941, când a trecut, tot ca asistent universitar, la Facultatea de Teologie din București, catedra de Omiletică și Catehetică.

În noiembrie 1941 a fost detașat locțiitor al șefului Misiunii religioase peste Nistru, cu reședința la Odesa, de unde a demisionat la 15 august 1943, întorcându-se la activitatea sa de cadru didactic la Facultatea de teologie din București. La 23 decembrie 1943 a fost delegat cu conducerea acestei Misiuni, tot prin detașare, dar la 7 ianuarie 1944 a fost rechemat la București, în vederea alegerilor episcopale de la începutul acestui an.

La 14 ianuarie 1944 a fost ales episcop al Cetății Albe-Ismail. Hirotonit arhieru la București, în 23 ianuarie 1944, a fost instalat la Ismail, la 10 martie, același an. Păstorirea sa în Eparhia Cetății Albe-Ismail, întreruptă de operațiunile militare, a durat până la 23 august 1944.

Între 20 decembrie 1944—15 decembrie 1945 a fost utilizat ca episcop-locotenent la Episcopia Galaților, apoi, de la 15 decembrie 1945 și până la 20 septembrie 1947, a funcționat în postul de director al Internatului teologic din București, pentru ca, la 20 septembrie 1947 să fie trimis din nou episcop-locotenent la Galați, unde a rămas până la 1 mai 1950, când a fost numit episcop vicar patriarhal la București.

La 10 iunie 1973, Sfântul Sinod și Colegiul Electoral Bisericesc l-au ales episcop titular al Episcopiei Dunării de Jos, iar la 16 octombrie 1975, când Episcopia Dunării de Jos a fost ridicată la treapta de arhiepiscopie, cu titulatura Arhiepiscopia Tomisului și Dunării de Jos episcopului Antim Nica i s-a acordat de Sfântul Sinod rangul de arhiepiscop, pe care l-a păstrat și după înființarea Arhiepiscopiei Tomisului, care s-a desprins, în 1990, de Episcopia Dunării de Jos.

În Eparhia Dunării de Jos, prin purtarea sa de grijă, s-au reparat și s-au zidit biserici, s-au restaurat mănăstiri, iar clerul a fost îndepărtat de îndrumat în misiunea lui duhovnicească și iubitoare de neam. A predicat, a conferențiat și a mănuit cu destoinicie condeiul. Cunoșcând bine limbile franceză, rusă și engleză, a publicat numeroase studii și articole în revistele bisericești.

În câmpul scrisului teologic, vlădica Antim s-a făcut cunoscut, mai întâi, cu două lucrări importante: *Ortodoxia în Siria și la Locurile sfinte*, tipărită în 1936 și *Rugăciunea lui Iisus* (încercare critică asupra misticii isihaste), publicată în 1939, apoi, prin studiile date la iveală

între anii 1945—1947, după ce a fost ales episcop, și anume: *Pe urmele apostolatului românesc. Misionari străini în România și Prietenii Sionului* (povestiri hagiografice).

Arhiepiscopul Antim Nica, în toată viața și activitatea lui, a fost misionarul care, urmându-și îndeaproape credincioșii, i-a învățat și i-a îndrumat spre tot lucrul cel bun și de folos, povățuindu-i să se dovedească pururea fii vrednici ai Bisericii strămoșești. Misionarismul vlădicii Antim a avut rădăcini adânc înfipte în dragostea pentru neamul românesc și pentru credința lui ortodoxă. El a rămas ca un stejar puternic, neabătut, în fața tuturor potrivnicilor.

Cu cât stăruim să descifrăm mai bine personalitatea distinsului vlădică dispărut, cu atât durerea pentru pierderea lui răscolește mai adânc sufletele noastre. De aceea, în aceste momente de pioasă aducere aminte, cu privire la tot ce s-a străduit și la tot ce a putut realiza el în slujba Sfintei noastre Biserici, ne plecăm cu evlavie fruntea înaintea Bunului Dumnezeu, Căruia îi înălțăm rugăciunile noastre fierbinți, să-l odihnească cu dreptii întru Împărăția Sa și să-i răsplătească la dreapta judecată pentru tot binele pe care cu atâtea dărnicii l-a împrăștiat pretutindeni pe unde a trecut, de-a lungul vieții sale pământești.

Dangătul de jale al clopotelor catedralei episcopale a fost cel dintâi purtător al dureroasei știri peste întinderile orasului de reședință, iar mănăstirile și schiturile, bisericile din târgurile și satele eparhiei au făcut să pătrundă intristarea și suspinul în chiliile călugărilor și în casele credincioșilor până departe, la marginile eparhiei, căci vlădica Antim străbătuse, cu timp și fără timp, meleagurile de la Dunărea de Jos și cucurise dragostea multor inimi, prin firea sa deschisă, senină și plină de duioșie.

După deces, trupul neînsuflețit al ierarhului, îmbrăcat în veșmintele sale arhieresti și așezat în sicriu, a fost depus cu ceremonialul cuvenit în catedrala episcopală din Galați. Numeroase coroane de flori au fost rânduite în jurul catafalcului, ca semn al dragostei și prețuirii de care s-a bucurat în viață, iar clerul catedralei și preoții din oraș au stat de strajă zi și noapte și au înălțat rugăciuni pentru odihna sufletului său.

Un sobor de slujitori, în frunte cu PS Arhiepiscopul Casian Gălățeanul, vicarul Episcopiei Dunării de Jos, a săvârșit o slujbă pentru odihna sufletului înaltului ierarh răposat întru Domnul. La sfârșit, PS Arhiepiscopul-vicar Casian Gălățeanul, în cuvinte emoționante, a dat expresie durerii încercate de colaboratorii apropiați ai arhiepiscopului Antim Nica, în urma încetării lui din viață, aducând un vibrant omagiu de prețuire și recunoștință memoriei celui adormit.

În nopțile și zilele ce au urmat până la înmormântare, preoții, călugării, elevii și profesorii Seminarului teologic din Galați au privegheat pe fostul lor chiriarh, săvârșind rugăciuni de pomenire, precum și îndătinatele citiri din Noul Testament și din Psaltire, în timp ce, prin fața catafalcului s-au perindat numeroși credincioși pentru a-și lua un ultim rămas bun de la iubitul lor arhipăstor duhovnicesc.

Ceremonia înmormântării s-a desfășurat în ziua de joi, 5 mai 1994, în prezența Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, a IPS Mitropolit Antonie al Ardealului, IPS Arhiepiscop Lucian al Tomisului, IPS Petru, locțiitor de mitropolit al Basarabiei, PP.SS. Episcopi Gherasim al Râmnicului, Calinic al Argeșului, Epifanie al Buzăului și Eftimie al Romanului și Hușilor, precum și a numeroși clerici, monahi și monahii, a membrilor Consiliului eparhial, a autorităților locale civile și militare și a câtorva mii de credincioși.

După slujba Sfintei Liturghii, săvârșită de dimineață în catedrala episcopală de către un sobor de slujitori, în frunte cu PS Arhieru-vicar Casian Gălățeanul, la ora 10,00, sicriul cu trupul neînsuflețit al Arhiepiscopului Antim Nica a fost scos din biserică și așezat pe un podium, în vederea prohodirii, dat fiind numărul mare de credincioși, care, dornici să petreacă pe ultimul drum pe fostul lor arhipăstor, au umplut până la refuz catedrala și curtea din jurul ei.

Slujba prohodirii, săvârșită de soborul ierarhilor, în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, înconjuțați de un mare număr de preoți din Galați și împrejurimi, a fost impresionantă, participanții ascultând cu evlavie rugăciunile și cântările slujitorilor și răspunsurile date de corala catedralei.

La sfârșitul slujbei înmormântării, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a rostit următoarea cuvântare de omagiere a victiei și activității celui care a fost arhiepiscopul Antim Nica :

*Înalt Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Părinți,
Iubiți credincioși,*

«Trăim și astăzi, în ziua cea luminată din joia de după Înviere, bucuria Învierii Domnului nostru Iisus Hristos și bucuria duhovnicească a trecerii la cele veșnice a I.P.S. Arhiepiscop Antim. Dar trăim, în același timp, și durerea despărțirii trupești și vremelnice de cel care ne-a fost — o viață — prieten, conslujitor, colaborator și multă vreme împreună-ostenitor la conducerea Patriarhiei Române, alături de fericitul întru pomenire patriarhul Justinian Marina. În această zi, mângăiată de Bunul Dumnezeu cu soarele acesta pământesc, dar mai cu seamă cu soarele cel ceresc al Învierii lui Hristos, care a călăuzit pașii și inimile credincioșilor la această catedrală, spre a fi împreună cu noi, se cuvine să aducem omagiu plin de respect pentru strădanile, vrednicia și chipul regretatului arhiepiscop Antim Nica.

Ne cunoaștem de-o viață, din anul 1936, când era spiritual la internatul teologic din Cernăuți al Mitropoliei Bucovinei. Cel pe care îl avem în față, așezat după cuviință în sicriu, a fost un mare ierarh, un teolog și ecumenist de primă mărime al Bisericii Ortodoxe Române. Odrăslit pe străvechiul pământ românesc al Basarabiei, într-un sat din ținutul Orheiului, în familia binecuvântată de Dumnezeu cu 11 copii a

smeritului diacon și învățător Anania Nica, tânărul Alexandru a izbutit prin osteneală și tenacitate să urmeze înalte studii; mai întâi la Facultatea de teologie din Chișinău, apoi, în Franța, la Paris și Strasbourg, în Anglia și a continuat în Siria și în Liban. Întors în țară, de la studii, în anul 1935, a intrat în cinul monahal, vocație trezită de Gala Galaction, primind numele de Antim. A fost hirotonit ieromonah, iar la scurtă vreme a primit rangul de arhimandrit. A funcționat ca preot la catedrala din Chișinău și exarh al mănăstirilor din Episcopia Bălți-Hotin. După obținerea titlului de doctor în teologie, cu lucrarea Misionarismul creștin printre mahomedani în Orientul Apropiat, a fost numit asistent universitar la Facultatea de teologie din Chișinău, mutată la Iași în 1940, apoi a trecut în același post la Facultatea de teologie din București, la catedra de Omiletică și Catehetică.

Dumnezeu i-a purtat pași în slujirea Bisericii strămoșești pe o arie geografică largă și în vremuri grele. Să-l însoțim o clipă, iubiții mei, prin primejdiile războiului cotropitor de țară și de neam din răsărit, atunci când și ierarhii țării cu binecuvântarea patriarhului Nicodim Munteanu, au pășit în vara anului 1941 în teritoriile românești unde hordade barbare dădămaseră sfintele biserici și întinaseră sufletul românesc în Basarabia și în Bucovina, pentru a încuraja ostașii și pentru a redeschide sfintele biserici. Părintele Antim Nica, pe atunci arhimandrit, împreună cu fostul mitropolit de piosă memorie Visarion Pușu al Bucovinei și cu arhimandritul și profesorul Iuliu Scriban au condus Misiunea ortodoxă peste Nistru, pentru a mângâia și sfinți sufletele românilor scăpați de război. Înfruntând multe primejdii pe prima linie a frontului, a predicat, a zidit biserici din nou, a împărtășit credincioșii ortodocși, români, ruși și ucraineni, până departe în ținuturile Bugului. Nu era ușor ca în timp de război să se parcurgă distanțe nelimitate, pline de primejdii pentru opera misionară.

Tânărul arhimandrit nu a pregetat. Întru aceasta a fost îndemnat de conștiința sa preotească și chemarea tainică a pământului străbun și al neamului românesc. Rugăciunile maicii sale l-au ajutat și Dumnezeu «nu l-a dat morții», cum zice psalmistul. În ianuarie 1944, bucurându-se de multă dragoste și prețuire din partea Sfântului Sinod și a Colegiului Național Bisericesc, a fost ales la dorința credincioșilor din sudul Basarabiei, ca episcop al Cetății Alba-Ismail. Pe bolta Ortodoxiei românești, atât de înnoirată de amenințarea dinspre răsărit, apărea chipul celui mai tânăr episcop al Bisericii noastre, rânduit să păstorească acolo unde viitorul încercărilor era cel mai puternic, la Ismail. Știa în ce vâltoare se aruncă și stăpânit de credința în Dumnezeu nu s-a înfrișat, deși primejdia nu fusese înlăturată, ci, dimpotrivă, se apropia

— cum din nefericire s-a și întâmplat. Și-a îmbrățișat misiunea deplin când pământul Basarabiei sortit, în atâtea rânduri, de istorie, răstignirii și jefirii, a fost din nou cotoplit pentru care izvorul lacrimilor și al reîntregirii lui cu vatra neamului nu se va sfârși.

Împreună am slujit alături de patriarhul Justinian Marina în vremuri foarte grele, din 1950 până în 1962, când fiind ales episcop la Arad am plecat la eparhie, iar dânsul a rămas în continuare, încă zece ani, episcop vicar la Patriarhie. Aici, am stat amândoi de strajă la Altarul nostru românesc și al sufletului neamului, străduindu-ne alături de acest mare patriarh, împărtaşindu-i multele clipe de neliniște, de griji, de înfrigurare pe care le trăia pentru soarta Bisericii noastre, pentru unitatea și sporul credinței noastre. Anii aceștia au însemnat ani de suferință grea. Vlădica Antim, care vorbea bine limbile : engleză, franceză și rusă și cunoștea personal mari teologi și oameni de cultură, a devenit în acest timp, maestrul «politicii» noastre externe bisericești, în înțelesul frumos al acestui cuvânt, de refacere a legăturilor cu toate Patriarhiile ortodoxe, cu toate forurile bisericești internaționale, cu toată lumea creștină. A călătorit mult în această calitate și a dus peste mări și țări, atât în Occident, cât și în Orient, imaginea Bisericii noastre și a reprezentat Ortodoxia românească. I.P.S. Sa, însuși, fiind un profund cunoscător al teologiei ortodoxe, a apărut cu dăruire credința străbună nerămânând nicodată fără răspuns în fața acelor care atunci ca și astăzi ne agresează, acasă și peste hotare, cu scop de dezbinare, confuzie religioasă și prozelitism. A trăit și a predicat Ortodoxia așa cum au trăit-o și au predicat-o Sfinții Părinți; așa cum sunt și aceste momente la care participăm astăzi, ca la Înviere, ca la Paști. Pentru noi, sărbătoarea Paștilor este trecerea din moarte la viață, este bucurie și pace în Duhul Sfânt, este comuniune de dragoste și de prețuire. Teologia aceasta a bucuriei pascale, a comuniunii, a statorniciei în credință a unui popor, încreștinat de Sfântul Apostol Andrei, a slujit-o, și o slujește Biserica noastră și astăzi și pe aceasta a făcut-o cunoscută neobosit, cu toate frumusețile ei, decenii la rând, vlădica Antim.

Am fost, așadar, ca frații. Am locuit sub același acoperământ, am avut prieteni comuni, mari ierarhi și profesori ai timpului. Ne-am împletit rugăciunile, mai ales, la sfântul altar al catedralei patriarhale, al mănăstirii Sf. Ierarh Antim sau la biserica Sfântul Spiridon-Nou. În tot acest timp, i-am descoperit virtuți alese și calități sufletești deosebite, specifice unui fiu al sfintei noastre Basarabii. Nu spun o noutate astăzi, am mai spus-o și în alte împrejurări, că personal am învățat mult din experiența sa pastorală, din cunoștințele agonisite în viața sa de

studiu, de slujire și încercări. Acestea m-au călăuzit la căpătâiul său, chemat tainic nu numai de îndatoririle și responsabilitățile ce le am în Biserica noastră, dar și ca frate și prieten de inimă, ca împreună cu alți membri ai Sf. Sinod și împreună cu fiii săi duhovnicești din această eparhie, să-i privim chipul senin pe drumul cel fără întoarcere. Senină i-a fost fruntea toată viața, în ciuda multor frământări care au preocupat ființa ierarhului care, peste două decenii, a trebuit să împărtășească, de departe, darurile fiilor săi duhovnicești, înrobiți de o stăpânire străină. Despre seninătatea chipului său, care inspira nădejde, la ședința Colegiului electoral bisericesc din 14 ianuarie 1944, marele teolog și scriitor Nichifor Crainic, arătând spre tânărul arhimandrit Antim Nica, ales episcop al Cetății Alba-Ismail, spunea celor de față: «Priviți la chipul păstorului de mâine, ce frunte senină are! Priviți-l, că această frunte ne dă curaj în lucrarea alegerii sale. Este fruntea senină, plină de nădejde a românului, a unui fiu al Bisericii Ortodoxe care merge de strașă la granița de răsărit a țării!». Adică în Basarabia, unde primejdia era încă mare, unde tăvălugul puterii sovietice amenința să se năpustească din nou peste acest ținut și care n-a întârziat să cuprindă și să înrobească țara.

În ciuda meritelor sale, a doctoratului în Teologie, a activității sale, scrierilor sale, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Antim Nica, nu a putut fi promovut, timp de aproape 23 de ani, la o episcopie. Însă a înțeles situația, iar la Sf. Patriarhie, ca episcop-vicar a pus temelii trainice activității ecumenice a Bisericii noastre, ajutându-l mult pe patriarhul Justinian. Dumnezeu i-a rânduit apoi să păstorească aici, la Galați, aproape de reședința tinereții sale din Ismail. Să rânduiască în eparhia Dunării de Jos și în Dobrogea viața bisericească din Galați, unde adie vântul de dincolo de Prut, aducând șoaptele strămoșilor, a martirilor neamului, a celor care au rămas în închisorile Siberiei și a celor care, asemenea vitejilor lui Ștefan cel Mare și Sfânt, s-au jertfit până la Bug și până la Stalingrad pentru credință și pentru neam. Vlădica Antim le-a trăit pe toate acestea, le-a simțit adânc și nu puține au fost momentele când, vorbind împreună, lacrima, aducându-și aminte de călugării vrednici și curioși din Basarabia, de preoții cucernici și de bunii credincioși creștini, pomenind în rugăciunile sale fruntașii Sfatului Țării de la Chișinău.

Acum, vrednicul Ierarh al Dunării de Jos, ne părăsește trupește în zi de Paști, în zi de bucurie. Dumnezeu i-a rânduit ca această plecare spre cer să nu întristeze prea mult inimile atât de calde ale credincioșilor gălățeni, ale preoților și ale călugărilor din această eparhie și din țară, ci să împletească durerea lor cu bucuria Paștilor; să împletească

despărțirea vremelnică dând valoare comuniunii sufletești fără hotare, plecarea cu adunarea noastră liturgică. Participarea dumneavoastră și a reprezentanților autorităților de stat centrale și locale, a întărit în rugăciune unitatea noastră națională, unitatea Ortodoxiei. Prin Ortodoxie înțelegem și națiunea cu tot tezaurul ei de valori. Această unitate o trăim și astăzi, afirmată atât de frumos în fața acestei catedrale, unde sunt prezenți și reprezentanții clerului și credincioșilor din Basarabia, în frunte cu I.P.S. Petru, locțiitor de mitropolit, aducând de dincolo de Prut odată cu lacrimile și suferințele lor mărturia unității noastre naționale.

Este important să ne dăm seama că trăim unitatea noastră de credință și înțelegem că această unitate trebuie să o păstrăm prin ajutorul Duhului Sfânt. Nimeni n-o poate zdruncina, iubiți credincioși, oricât de mulți evanghelizatori ar veni să predice în România și să făgăduiască o altă cale de mântuire. Singura cale este Hristos, este Biserica Sa. Biserica și Hristos constituie chezașia mântuirii noastre. În Biserică se lucrează și este călăuzită viața noastră prin Sfintele Taine, care ne fac să înțelegem adevărul (Ioan 14, 16). Nu există altă temelie decât cea pusă de Mântuitorul Iisus Hristos, de Sfinții Apostoli (I Cor. 3, 11) și de Sfinții Părinți. La așezarea acestei temelii și la înfăptuirea chipului lui Hristos în sufletele oamenilor s-a ostenit adormitul în Domnul, I.P.S. Arhiepiscop Antim Nica, și la această lucrare ostenim și noi să așezăm strădaniile în comuniune cu dumneavoastră, cu frații noștri români din Basarabia, din Bucovina și de pretutindeni. Numai în Biserică și prin Biserică avem garanția păstrării integrității și purității învățăturii apostolice și unității de cuget, care constituie bucuria Sf. Ap. Pavel (Filip. 2, 2).

Am venit astăzi împreună cu ceilalți ierarhi ai Bisericii noastre strămoșești, ca să împlinim voia lui Dumnezeu și să facem ceea ce se cuvine pentru o astfel de plecare, nu dureroasă, ci o plecare duioasă, în nădejdea dreptei răsplătiri, o plecare triumfală chiar, în sensul cel frumos al Ortodoxiei înmormântarea fiind petrecere către înviere. Să asculte și să vadă cei care predică o altă credință, cei care vin la ușile dumneavoastră și vă încearcă statornicia în credință, stăruind să vă atragă la adunările lor. Păstrați statornicia în credința strămoșească. Nu este o altă temelie, nu este o altă ușă de intrare în Împărăția lui Dumnezeu decât Mântuitorul Iisus Hristos, care spune: «Eu sunt ușa: de va intra cineva prin Mine, se va mântui» (Ioan 10, 9). Nu există, deci, o altă intrare, o altă predică, nu există o altă Evanghelie, ci este o singură Evanghelie, cea a Mântuitorului Iisus Hristos și numai cei patru Evangheliști care ne-au transmis-o prin ajutorul Duhului Sfânt. Aici, în orașul Galați de sub ocrotirea Sf. Apostol Andrei, păstrați numele de creștin ortodox român.

Fii tari în nădejde și nu vă împuținați. Creștinul nu se împuținează în suferință, pentru că orice suferință sau încercare în viață rodește îmbunătățire, îndreptare. Neamul nostru a urcat în istoria sa, de mai multe ori Golgota. El a suferit, s-a jertfit și are înscrise în cer cete de eroi, de viteji, cete de sfinți și martiri adevărați și din părțile acestea, din Moldova, din Basarabia, din Ardeal și din celelalte laturi ale țării noastre.

Aducem, așadar, iubitului și scumpului nostru frate întru arhierie, I.P.S. Arhiepiscop Antim Nica, cuvânt de cinstire și de prețuire, iar dumneavoastră tuturor, credincioșilor, preoților de la parohii, monahilor și monahiilor din mănăstiri și schituri, intristați cu inima, vă aducem cuvânt de mângâiere, cuvânt de încredere și de bărbăție. În această clipă de lumină a învierii, Dumnezeu îl primește pe vlădica Antim în ceata dreptilor și bineplăcuților Săi. Acolo el nu ne va uita în rugăciunile ce le face pentru fiecare fiu duhovnicesc și fiică duhovnicească din această de Dumnezeu păzită eparhie a Dunării de Jos. Despre cei care mor în Domnul, Sf. Apostol și Evanghelist Ioan spune: «Fericiți sunt morții care de acum înainte mor întru Domnul! Da, grăiește Duhul, odihnească-se de ostenele lor, căci faptele lor îi însoțesc.» (Fapte 14, 13).

*Dumnezeu să-l erte și veșnică să-i fie pomenirea!
Hristos a înviat!»*

Amintirea înaltului ierarh a mai fost evocată de IPS Mitropolit Antonie al Ardealului, IPS Petru, locțiitor de mitropolit al Basarabiei și de PS Arhiereu-vicearh Casian Gălățeanul, care au pus în lumină frumusețea staturii sale sufletești, de om blând, dar viguros și falcic, brad verde sub omătul vârstei, stând neclintit în vitregia vremurilor, ce a liturghisit și a propovăduit cu răvnă tinerească, fără a cunoaște îndoiala și ezitarea, ca unul ce sorbise viața din izvoarele mereu limpezi și proaspete ale satului românesc, obișnuindu-l cu munca pentru pâine și lupta pentru dreptate.

Sfârșindu-se cuvântările, corul a cântat «Veșnica pomenire!», apoi, sieriul cu trupul neînsuflețit al regretatului vlădică Antim, purtat, pe rând, pe umeri de protoiereii și preoții eparhiei, urmat de soborul ierarhilor și de mulțimea credincioșilor, a înconjurat catedrala, în sunetul clopotelor și glasul litaniiilor de înmormântare, după datina Bisericii noastre, făcându-se cele trei stări obișnuite, cu rugăciuni pentru pomenirea ierarhului decedat.

După ocolirea îndătinată, sieriul cu rămășițele pământești ale arhiepiscopului Antim a fost adus din nou în catedrală și coborât în cripta pregătită pentru a-l primi, în așteptarea învierii celei de obște, iar deasupra mormântului, acoperit cu o lespede de piatră, a fost aprinsă o candelă, care a rămas să privească pe înaltul ierarh adormit întru Domnul.

Agapa de pomenire, ce a urmat ceremoniei de înmormântare, a constituit încă un prilej de aducere aminte și de evocare a memoriei celui ce vreme de 21 de ani a fost arhiepiscopul clerului și credincioșilor din eparhia Dunării de Jos, participanții care au luat cuvântul — înalți ierarhi și colaboratori apropiați ai celui dispărut — mărturisind despre harul duhovnicesc și despre virtuțile de excepție ale arhiepiscopului Antim Nica.

Evocând activitatea sa pilduitoare de adevărat ierarh ortodox, osârdia pentru Biserică, dragostea față de credincioși, înțelepciunea și tactul pastoral, precum și darurile cu care a fost înzestrat de Dumnezeu: blândețea, smerenia și nerăvnierea la cele lumești, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a spus următoarele :

Iubiții mei,

«Potrivit rânduielii liturgice, și la această «agapă» a dragostei (Fapte 2, 4), am înălțat rugăciuni și am ascultat cuvântări de cinstire a personalității arhiepiscopului Antim, așezat acum în noul său locaș până la obșteasca înviere. Deși, în ultimul timp nu putea participa la ședințele Sfântului Sinod, eram convins că inițiativele și lucrările noastre erau apreciate de acest excepțional cunoscător al vieții bisericești din zilele noastre. I.P.S. Antim a trecut prin viață nu ca un spectator, ca un admirator al celor bune din viață sau ca un om temător de asprimele administrației bisericești, ci a trecut prin viață implicându-se mereu și căutând, atunci când vremurile erau foarte grele, potrivnice, posibilități de rezolvare a ceea ce se cădea rezolvat. Și am rămas și eu, ca mulți alții, și încă poate pentru multă vreme, am rămas sufletește cu o rupere de persoana sa, care știa că Biserica viază și el se bucura de ceea ce împlinea Sf. Sinod. Împreună cu sfinții voastre, de la Dunărea de Jos, cu părinții consilieri, cu părinții protopopi și cu P. S. Casian, rezolva lucrările de cancelarie, iar când sănătatea l-a ajutat, călătorea dintr-un capăt al altuia al Dobrogei, cu spiritul său pastoral, totdeauna înnoitor și creator și, așa cum s-a spus aici, cu distincția sa de gândire, lua atitudini și hotărâri statutare fără cale de întoarcere.

Am participat astăzi cu dragoste și respect la înmormântarea sa. Vă sunt tuturor recunoscător că slujba de la biserică și agapa de pomenire au constituit, în realitate, prin cuvântările rostite, o pagină nouă, de desțelenire a unor noi lucrări pe care le avem de îndeplinit și aici, la Galați, ca și în întreaga noastră Biserică. Vremurile, cu nestatornicia lor, sunt de așa natură, încât ceea ce se poate realiza astăzi, să fie bun făcut. Dar ceea ce gândești, ceea ce dorești și mai ales, ceea ce poți face azi pentru mâine sau mâine pentru poimăine, pentru viitor, este și mai prețios. Așadar, ceea ce se poate face în clipa de față, sigur nu se mai poate împlini în alt timp. Condițiile de lucru se schimbă ver-

tiginos. De pe o zi pe alta, vedem cum pe harta lumii dispar și apar popoare noi. Dispar și apar principii noi de viață. Dispar și apar valori sau, mai ales, nonvalori, interpretate într-un fel sau altul.

În astfel de condiții, Biserica este foarte solicitată și este chemată să-și îplinească rolul ei călăuzitor, unificator și sfîntitor. Preoțimea și slujitorii învățămîntului teologic trebuie să fie forța motrice a Bisericii. La baza organizării Bisericii, la parohie sau mănăstire, la școlile de învățămînt teologic, acolo unde se plămădește adevărata viață a Bisericii, odată cu rugăciunile și jertfa euharistică, se gîndește și se confruntă năzuințele și uneori dezamăgirile, unde preoții cu credincioșii în consiliile și comitetele parohiale se frămîntă și găsesc soluțiile multor probleme. Noi, membrii Sf. Sinod, se cuvine să fim cu mare luare aminte și să ne implicăm în împlinirea năzuințelor și inițiativelor adoptate de ei. De fapt, aceste preocupări constituie o permanentă grijă în toate ședințele Sfîntului Sinod. Este greșită părerea unora că Sfîntul Sinod, ierarhii sunt ruși de aceste realități. Este de asemenea descurajant să se creadă că Biserica nu și-a aflat încă rolul așteptat după decembrie 1989 sau că ea este lipsită de legătură cu intelectualii; și că unii chiar ne întrebă încotro merge Biserica? Chiar prilejul de astăzi, când ne-am adunat ierarhi, preoți, călugări, călugărițe, credincioși, tineret, oameni ai credinței și ai culturii în număr atât de mare, împreună cu reprezentanții forurilor centrale și locale, ne arată viața plenară a Bisericii în mijlocul societății noastre.

A plecat cineva astăzi de aici cu un gol în suflet, cu un gînd de regret, de nedumerire? A plecat cu impresia că ne aflăm într-un gol sau ruși de credincioși? Nu pot bănuî că cineva a putut spune: N-am înțeles ce-a vrut să spună cutare cuvîntător sau ce-a spus celălalt? Ar fi foarte dureros dacă cineva a rămas în confuzie și noi n-am fost expliciți în cuvîntările noastre.

Biserica se află într-o continuă lucrare, de adunare a fiilor ei în unicul trup al lui Hristos Domnul. Dacă am lua în considerare prezența Religiei în școlile de stat cu rezultate atât de binefăcătoare, am vedea unul din aspectele foarte importante ale misiunii clerului în renașterea morală a poporului. Cred că în Eparhia Dunării de Jos, sunteți primii în acest domeniu. E acesta un capitol mare, care nu-i apreciat îndeajuns nu numai de cei ce nu cunosc activitatea ierarhiei; ci chiar și de unii preînși apărători ai Bisericii. Există un mare număr de biserici în construcție, mănăstiri înființate, cum aveți în această eparhie, există preoți care restaurează sau pictează biserici, care slujesc în spitale, în penitenciare și în orfelinate.

Am participat la 1 Decembrie din anul trecut la Alba Iulia, împreună cu înalți ierarhi ai Bisericii noastre spre a mulțumi lui Dumnezeu, cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la Unirea Transilvaniei cu Țara mamă. Alături de noi, au slujit episcopii catolici de rit bizantin și au fost de față șefi de culte ai Bisericii Romano-Catolice, români și maghiari, șeful rabin din București, Prea Sfințitul Petru, locțiitor al mitropoliei Basarabiei, preoți, tineri din Basarabia și Bucovina și mulți alți români veniți de peste hotare. Unde, în altă parte oare trebuia să fie în acea zi sfântă pentru neamul românesc Biserica? Sigur că luăm act cu toată înțelegerea și întâmpinăm cu toată dragostea creștinească unele nedumeriri din presă, din partea unor ziariști care nu cunosc realitățile noastre bisericești. Biserica și noi slujitorii ei, dorim să continuăm legăturile cu intelectualitatea iubitoare de cultură și de credință. Structura și organizarea bisericească rezervă un număr însemnat de locuri mirenilor — cei mai mulți intelectuali. În ceea ce mă privește, printre satisfacțiile netrecătoare, din slujirea mea, au fost cele rămase din prietenia cu toți cei inzeestrați cu darul cunoștințelor într-o mai mare măsură ca mine, mănuiitori ai scrisului, poeziei, științei, artei etc., începând cu neuitatul meu învățător din satul natal, Gheorghe Romanescu și cu profesorii de Seminar, cu cei de la Universitate și până la numeroasele personalități culturale, întâlnite în lungul meu itinerar bisericesc, tuturor le-am dăruit respect și dragoste. Pe toți îi port în sufletul și în recunoștința mea. De altfel dorul cunoștințelor, al înțelepciunii venite de sus, curată, pașnică, îngăduitoare, ascultătoare, plină de milă și de roade bune, neândoielnică și neșăfărnica» (Iacov 3, 17), l-am descoperit la toți credincioșii și credincioasele Bisericii. După cum știm, o instrucțiune deosebită sau acumularea unor cunoștințe nu îndreptățește pe cineva să se considere aparte — mai ales în Biserică — față de ceilalți frați. O astfel de înțelepciune este «nebie înaintea lui Dumnezeu» (I Cor. 3, 19). Adevărata înțelepciune, adevăratele cunoștințe acumulate de intelectuali nu trebuie să-i distanțeze de ceilalți creștini, ci dimpotrivă: să ofere Bisericii agonisita lor științifică după pilda Sfinților Apostoli și Părinți ai Bisericii lui Hristos. Marii pedagogi din secolul al IV-lea și în continuare, marii gânditori și plămăditori de cultură și ființă românească așa au procedat. Oare părintele Arhim. Cleopa de la Sihăstria nu este un intelectual, când cuvântul său convinge protestanți și necredincioși despre adevărul Ortodoxiei? Izolarea de Biserică a unei categorii de credincioși sub numele de intelectuali este străină tradiției ortodoxe și ar fi foarte păgubitoare, căci pe intelectuali Biserica îi prețuiește și îi va prețui pururea. De vreme ce

mărturisim că Biserica este una, cum Unul este Capul ei, atunci și trupul trebuie să fie unul. «Căci o pâine, un trup suntem cei mulți, spune Sfântul Apostol Pavel, fiindcă toți ne împărtășim dintr-o pâine». La această împărtășire îi așteaptă Biserica pe toți fiii ei, spre a fi slujită cu tot ceea ce Dumnezeu i-a înzestrat. Unora care m-au întrebat personal despre rolul și locul Bisericii în societate, le-am răspuns că... Biserica este acolo unde a întemeiat-o prin Duhul Sfânt, însuși Mântuitorul Iisus Hristos și împlinește pe pământ poruncile Lui. Biserica lucrează așa cum a învățat-o Mântuitorul Iisus Hristos, Sfinții Apostoli și Sfinții Părinți sub călăuză Duhului Sfânt. Biserica este acolo unde este poporul cel păstorit cu care ea face un singur trup! Ea gândește ca acest popor, se bucură cu acest popor, suferă cu el și înviază cu el. Aceasta este Biserica noastră.

Aici, la Galați, am simțit această unitate între cler și credincioși. Împreună cu noi au participat profesori universitari, reprezentanți ai armatei, directori de combinat etc., la un loc cu noi și cu credincioșii. Astfel se înțelege taina comuniunii și sufletul mare și credincios al zecilor de mii de muncitori, a căror contribuție este atât de determinantă la restaurarea Catedralei episcopale. Municipiul Galați nu a trăit zguduiri sociale pe măsura celor din București. Iată unde este Biserica. Și iată roadele pe care le aduce Biserica. Am ascultat aici pe dl. Prefect, prof. univ., atât rândul trecut cât și astăzi, vorbind despre refacerea catedralei. N-ar strica să întâlnim și în altă parte asemenea stări. Am primit cu emoție cuvintele: «Părinte Patriarh, iată, ne-am gândit să sprijinim cutare sau cutare lucrare a Episcopiei!». Dacă în trecut Biserica ar fi abandonat opera de restaurare a mănăstirilor și bisericilor, acestea ar fi acum în paragină. Cum știți foarte bine și în Dobrogea, în Moldova, Transilvania și Oltenia s-au restaurat bisericile și mănăstirile, cu sprijinul credincioșilor, dintre care și intelectuali. Dacă n-am fi pus umărul împreună cu preoțimea și credincioșii noștri minunați, am fi rămas fără multe din aceste comori de credință și de artă. Măine, la sărbătoarea Izvorul Tămăduirii, la mănăstirea Brâncoveanu, va vedea această operă din Țara Făgărașului, rectitorirea acestei mănăstiri, minunea Brâncovenilor, a sfinților brâncoveni făcută în condiții nespuse de grele. Unde-i Biserica? Iată unde a fost Biserica! O dată cu aceste restaurări, ierarhii luptau, prin aceasta, la întărirea credinței și la combaterea comunismului ateu.

S-au rostit astăzi cuvântări foarte prețioase.

Am nădejdea în colaborarea rodnică dintre P.S. Casian și preoțimea și consider că nu este necesar să mă ocup personal de diriguirea ros-

turilor acestei episcopii, până la alegerea titularului, așa cum prevede Statutul Bisericii noastre. De aceea, dăm cuvântul Părintelui vicar Constantin Pârvu, pentru a citi Decizia noastră de numire a Prea Sfințitului Arhiereu Casian Gălățeanul, în calitate de episcop-locotenent al Eparhiei Dunării de Jos.

Iubiți părinți și frați, păstrați duhul colaborării frățesti și a unității bisericești. Participarea mulțimii de credincioși la slujba înmormântării fericitului întru pomenire I.P.S. Antim Nica, ne arată că aceștia sunt iubitori ai Bisericii și ai unității ei. Este una dintre îndatoririle cele mai de seamă ale noastre, ale slujitorilor altarelor de la parohii și mănăstiri. Să luăm aminte la pilda de unitate a credincioșilor. Astăzi am avut în fața ochilor dimensiunea Bisericii comunitare: cler și credincioși ca «Trup al lui Hristos» (Rom. 12, 4—5), adunați astfel în numele Mântuitorului Iisus Hristos. În modul acesta de înțelegere a Bisericii, între membrii Bisericii nu trebuie să existe fragmentări sau împărțiri, dezbinări și adunări străine de duhul Ortodoxiei. Mântuirea tuturor și a fiecăruia în parte se împlinește nu separat, individual, ci în unitatea și în interiorul Bisericii, care este ea însăși mântuirea noastră. Sfântul Apostol Pavel îndreaptă luarea aminte asupra unor «apostoli» mincinoși, lucrători vicleni, care în mod mincinos iau chip de apostoli ai lui Hristos. Și nu-i de mirare, de vreme ce însuși satana ia chip de înger al lumii (II Cor. 11, 13—14).

Cu gândul și cugetul pururea la păzirea unității de credință și cu dragostea la colaborarea frățească, rămâneți în jurul P.S. Episcop Casian, continuând lucrările inițiate la acest centru eparhial, având rugăciunile, binecuvântarea și dragostea noastră și a ierarhilor prezenți, «pentru ca, revărsându-se harul din belșug să sporească, să prisosească prin mai mulți mulțumirea, spre slava lui Dumnezeu» (II Cor. 4, 15).

Cu agapa de pomenire, s-a încheiat procesiunea de doliu din ziua de 5 mai 1994, precum și un capitol însemnat din istoria Eparhiei Dunării de Jos: luminoasa arhipăstorire a arhiepiscopului Antim Nica.

Prin moartea arhiepiscopului Antim Nica a dispărut unul dintre ierarhii de seamă ai Bisericii noastre, ale cărui râvnă și pricepere au fost puse cu zel în slujba propășirii Ortodoxiei și neamului românesc, în vremurile atât de neprielnice prin care au trecut atât Patria cât și Biserica.

Bunul Dumnezeu să-l odihnească în pace și amintirea lui să rămână neștersă între fiii Bisericii Ortodoxe Române, pe care a slujit-o cu credință și cu jertfă, în toate zilele vieții sale.

Veșnică să-i fie pomenirea!

GH. VASILESCU

TRECERE LA CELE VEȘNICE A EPISCOPULUI VICAR ROMAN ILFOVEANUL

În zorii zilei de sâmbătă, 12 februarie 1994, a trecut la cele veșnice, în reședința sa de la mănăstirea Radu Vodă, Prea Sfințitul Roman Ilfoveanul Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Vestea trecerii sale la cele veșnice, pe cât de tristă, pe atât de neașteptată, a îndurerat sufletele celor care l-au cunoscut: ale familiei, rudelor, prietenilor, colaboratorilor, credincioșilor, a întristat Biserica Ortodoxă Română întreagă, căci vlădica Roman, deși pornise pe cel de-al 72-lea an al vieții sale, se arăta încă plin de vigoare, desfășurând o intensă activitate în cadrul Arhiepiscopiei Bucureștilor. Cei ce l-au cunoscut au rămas cucerți de sobrietatea, evlavia și bunătatea sa de călugăr cuvios și drept și i-au admirat inteligența, cunoștințele bogate, vorbirea aleasă, cumpănirea sa în gând și în faptă.

Cu vremea, însă, boala care-l încerca încă din tinerețe s-a agravat din zi în zi, până ce, în anii din urmă, i-a zdruncinat în mod serios sănătatea. Dar nici în aceste momente grele nu și-a uitat datoria de păstor, căci, deși suportase cu o lună înainte o intervenție chirurgicală, după o scurtă convalescență, însă nerestabilit pe deplin, și-a reluat îndatoririle în administrația eparhială. Până la urmă, boala pe care ani în șir a suportat-o cu seninătate l-a biruit. A plecat, astfel, dintre noi, dându-și obștescul sfârșit, ca să meargă înaintea Stăpânului tuturor spre a-i întoarce cu dobândă, ca sluga cinstită și credincioasă din Evanghelie, talantul primit, lăsând în amintirea celor ce l-au cunoscut chipul unui adevărat ierarh ortodox: blând, smerit, nerăvniitor după cele lumești.

Odrăslit în familia lui Ion și Joița Stanciu, agricultori destoinici și buni creștini din comuna Frumușica, numită mai târziu Axintele, județul Ialomița, Episcopul-Vicar Roman Ilfoveanul a văzut lumina zilei la 3 martie 1921 și a primit la botez numele de Radu. După ce a terminat școala primară în comuna natală, dragostea sa față de Sfânta noastră Biserică, pe care i-au sădit-o și cultivat-o în suflet evlavioșii săi părinți, l-a îndemnat încă din fragedă tinerețe să se dăruiască slujirii Altarului. Astfel, în anul 1932, la vârsta de numai 11 ani, a intrat ca frate în mănăstirea Cernica, unde a urmat, începând cu anul 1933, cursurile Seminarului monahal ce funcționa pe atunci în această mănăstire, pe care l-a absolvit în iunie 1941. Paralel cu seminarul a urmat și liceul teoretic, susținând în toamna anului 1941 examenul de bacalaureat la liceul Gh. Lazăr din Capitală. Fiind elev în ultima clasă de seminar, la 5 august 1940, a fost tuns în monahism, când a primit și numele de Roman, iar la 29 decembrie, același an, a

fost hirotonit ierodiacon pe seama mănăstirii Cernica, de către mitropolitul Gurie Grosu al Basarabiei.

Primele cărți pe care le-a citit, după manualele școlare, așa cum însuși va spune mai târziu, au fost Viețile Sfinților și învățăturile Sfinților Părinți. Pilda cuvioșilor monahi, care au părăsit toate ca să slujească Domnului în singurătate, l-a urmărit în tot locul. Căuta să nu se îndepărteze prea mult de zidurile mănăstirii. Vacanțele le petrecea numai la mănăstire. Acolo găsea fântâna care îi domolea setea și pâinea ce-i întărea sufletul.

Dorind să adâncească învățătura teologică, în 1941, s-a înscris la Facultatea de Teologie din București, pe care a absolvit-o în iunie 1945, iar în primăvara anului 1946 și-a susținut lucrarea de licență în teologie, intitulată *Tunderea în monahism și efectele tunderii în monahism*, obținând calificativul «magna cum laude». Setea de noi cunoștințe l-a îndemnat în anul 1945 să se înscrie și la Facultatea de Farmacie din București, pe care a absolvit-o în vara anului 1950. Și-a îmbogățit, apoi, mereu cunoștințele, atât în domeniul teologic, cât și în cel științific, însușindu-și și limba franceză, pe care o vorbea în mod curent.

Ca frate, monah și ierodiacon la Cernica a îndeplinit cu osărdia cuvenită diferite funcțiuni și ascultări, dintre care, cu răspundere administrativă, cea de secretar al mănăstirii. În toamna anului 1946 a fost încadrat diacon la mănăstirea Cernica, iar în 1950, după absolvirea Facultății de Farmacie, a fost numit în postul de șef serviciu tehnic la Administrația Patriarhală, atunci înființat, pentru a organiza Atelierul de vopsit lână, bumbac și mătase al Institutului Biblic Atelier de la mănăstirea Plumbuita, dovedind multă pricepere și spirit de inițiativă în această însărcinare.

Cum lucrările de restaurare a mănăstirii Căldărușani nu puteau începe din lipsa unei conduceri energice, patriarhul Justinian a făcut apel la câțiva tineri teologi călugări, între aceștia numărându-se și ierodiaconul Roman Stanciu, conducătorul Atelierului de boiangerie de la mănăstirea Plumbuita, căruia i-a încredințat, în primăvara anului 1952, sarcina de egumen (ajutor de stareț) și totodată, de casier și diriginte de șantier. La 9 aprilie 1953 a fost hirotonit ieromonah de către *Prea Fericitul Patriarh Teoctist*, pe atunci Episcop-Vicar Patriarhal cu titlul de Botoșaneanul, și numit preot slujitor la mănăstirea Căldărușani.

Timp de șapte ani, cât a avut răspunderea aprovizionării și gestiunii șantierului, a dus tot greul lucrărilor, dovedindu-se activ și cu râvnă în tot ce a făcut. Concomitent, părintele Roman Stanciu a dat ajutor și la organizarea șantierului de la mănăstirea Pasărea, deschis în aceeași perioadă. Recunoscându-i-se strădanliile și contribuția adusă la restaurarea mănăstirii Căldărușani, i s-a acordat în anul 1958 rangul de protosinghel.

În 1959, patriarhul Justinian a inaugurat șantierul de restaurare a mănăstirii Cernica. Starețul Cernica era fostul mitropolit al Basarabiei Efreim Enănescu, bătrân pe atunci, care nu s-a încumetat să-și ia răspunderea lucrărilor și a demisionat. Apreciind activitatea părintelui

Roman Stanciu la Căldărușani, patriarhul Justinian l-a chemat la 1 aprilie 1959 ca stareț la Cernica. Ca și la Căldărușani, în cei 8 ani cât au durat lucrările de restaurare a mănăstirii Cernica, părintele Roman a muncit fără preget, zi și noapte, rezolvând problemele de organizare și de conducere a lucrărilor, de gestiune a materialelor și de chivernisire judicioasă a fondurilor în valoare de zeci de milioane lei, dovădindu-se corect și vrednic, demn de toată încrederea. Pentru râvna și devotamentul arătate în slujirea ce i s-a încredințat, în 1963, la propunerea patriarhului Justinian, Sfântul Sinod l-a acordat rangul de arhimandrit.

Dar, părintele Roman s-a distins nu numai ca bun gospodar, ci și ca slujitor plin de evlavie, ca predicator distins și ca un destoinic misionar. Fiind călugăr sub ascultare și rânduială a căutat să se modeleze în lumina spiritualității monahale ortodoxe, care a influențat atât de mult, în mod pozitiv, viața bisericească și culturală a neamului nostru.

De aceea, patriarhul Justinian, convingându-se personal de calitățile sufletești, de râvna și seriozitatea sa în muncă și având nevoie de un colaborator sincer și devotat în postul vacant de episcop vicar la Arhiepiscopia Bucureștilor, a recomandat Sfântului Sinod cu toată căldura pentru acest post pe arhimandritul Roman Stanciu, starețul mănăstirii Cernica.

Luând în considerație recomandarea patriarhului Justinian, Sfântul Sinod, în ședința sa din 9 iunie 1973, l-a ales pe arhimandritul Roman Stanciu în postul de episcop vicar la Arhiepiscopia Bucureștilor și totodată l-a ridicat la treapta ierarhică de arhieru, cu titlul de Ialomițeanul. Hirotonia întru arhieru a avut loc în ziua de 15 august 1973 în Catedrala patriarhală din București și a fost săvârșită de patriarhul Justinian, împreună cu episcopul Antim Nica al Dunării de Jos, P.S. Episcop Antonie Ploieșteanul, Vicar Patriarhal și P.S. Arhieru Gherasim Constanțeanul, Vicarul Episcopiei Dunării de Jos.

În cei aproape 21 ani de slujire ca episcop vicar la Arhiepiscopia Bucureștilor a făcut tot ce a stat în puterea sa pentru a răspunde, încă de la început, chemării arhieresti. A cugetat în toată clipa la sarcina ce i s-a pus pe umeri, după cuvântul Sf. Apostol Pavel, păzind învățătura cea dreaptă, stăruind în ea și îndemnând întru aceasta pe toți păstoriții săi (I Tim., IV, 14—16). Având o înaltă pregătire teologică și o cultură generală deosebită, fiind la curent cu progresul științific în cele mai variate domenii, episcopul vicar Roman Ilfoveanul s-a impus ca om al rugăciunii și al faptei, ca trăitor și propovăduitor al adevărului de credință în viața liturgică a Bisericii și a principiilor de viațuire morală creștină. Dovădind râvnă pentru binele Bisericii, modest și demn în raporturile cu clerul și credincioșii, care l-au respectat și prețuit vlădica Roman, prin viața sa aleasă, a rămas credincios până la capăt votului său călugăresc.

Corpul neînsuflăit al regretatului episcop Roman, după ce a fost îmbrăcat potrivit rânduiei cu odăjdii arhieresti, iar în mâinile așezate pe piept i s-a pus Sfânta Evanghelie, a fost depus, în dimineața zilei de sâmbătă, 12 februarie 1994, în biserica mănăstirii Radu Vodă

din București. Un sobor de preoți, având în mijlocul lor pe P.S. Episcop Teofan Sinaitul, Vicar Patriarhal, a oficiat un serviciu religios pentru odihna sufletului său, iar slujitorii bisericii, călugări și călugărițe, elevi ai Seminarului Teologic și credincioși l-au privegheat, aducând ultimul omagiu bunului lor episcop vicar.

A doua zi, duminică 13 februarie, la orele 16,00, sicriul cu rămășițele pământești ale episcopului Roman a fost adus în procesiune de la biserica Radu Vodă la Catedrala patriarhală, unde a slujit ca arhiereu timp de 21 de ani. P.S. Episcop Calinic al Argeșului, înconjurat de mai mulți ieromonahi, de preoți de mir și de diaconi, a oficiat o slujbă de pomenire, apoi a rostit un cuvânt de omagiere a memoriei și activității celui care a fost episcopul vicar Roman Ilfoveanul. Scoțând în evidență dragostea fierbinte a episcopului Roman față de Dumnezeu și de oameni, blândețea și smerenia sa, vorbitorul a subliniat că el a fost ca un pom plin de roade, revărsate din belșug pentru binele și bucuria celor din jur. Nu pot fi uitate, a mai spus vorbitorul, nici răvna și viața sa aleasă, nici strădaniile sale pentru păzirea credinței și nici ascultarea sa călugărească. Preoții Capitalei, au vegheat apoi pe rând în jurul catafalcului, citind fără încetare din Sfânta Evanghelie și Apostol și din Psaltire. Grupuri de credincioși din oraș, luând cunoștință de sfârșitul episcopului Roman, au venit cu întristare pentru a se ruga în fața rămășițelor pământești ale arhiereului al cărui glas a răsunat de atâtea ori în catedrală.

Luni, 14 februarie, orele 9,00, un sobor de preoți și diaconi, în frunte cu P.S. Episcop Teofan Sinaitul, Vicar Patriarhal, a săvârșit Sfânta Liturghie, apoi, *Prea Fericitul Patriarh Teoctist*, împreună cu P.P. S.S. Episcopi Epifanie al Buzăului și Calinic al Argeșului, au oficiat o slujbă de pomenire a regretatului ierarh. Au luat parte la slujbă consilieri de la Centrul Eparhial, profesori, studenți și elevi de la Facultatea de Teologie și Seminarul Teologic din București, protopopi, stareți de mănăstiri, preoți și credincioși din Capitală și împrejurimi. Au fost prezenți și membri ai familiei celui trecut la Domnul.

La sfârșitul slujbei, *Prea Fericitul Patriarh Teoctist*, în cuvinte emoționante, a omagiat personalitatea episcopului Roman Ilfoveanul, pe care l-a avut colaborator apropiat, mai bine de șapte ani, la Arhi-episcopia Bucureștilor. Scoțând în evidență activitatea sa neîntreruptă de slujitor al Altarului de-a lungul unei jumătăți de veac, dragostea de oameni și bunătatea sufletului său, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a spus cele ce urmează :

«Iubiți părinți,
Frați creștini și creștine,

Dumnezeu a rânduit să petrecem la locul cel de veci pe unul din frații noștri din rândul membrilor Sfântului Sinod și totodată pe cel mai apropiat colaborator, Prea Sfântul Episcop Roman Ilfoveanul. Chip luminos, în sensul filocalic al acestui cuvânt, iubind Biserica și mănăstirea, el și-a dăruit viața încă din pruncie, am putea spune, grădinii lui

Dumnezeu, mănăstirii Cernica, unde l-a atras puterea duhovnicească a unchiului său, părintele Augustin Matei. Plămadă românească din «Țara păinii», ținutul Ialomitei, Prea Sfințitul Roman a întrupat în ființa sa firea blajină a oamenilor acestor locuri, strâns legați de pământ, dar cu mintea pururea îndreptată și ținută către Dumnezeu.

Născut dintr-o familie credincioasă, Prea Sfințitul Roman a crescut cu vârsta și cu înțelepciunea, cum spune Sfânta Evanghelie despre Mântuitorul Hristos, sârguindu-se a urma școlile timpului și apoi studiile universitare, fiind totdeauna printre primii dintre elevii unei clase. Unii, care ne găsim aici, acum, și rostim aceste cuvinte și cântări, l-am cunoscut de atunci, din școală, ca fiind unul din cei mai tineri elevi și frați ai noștri, bucurându-se de privilegiul de a fi ucenicul unui îmbunătățit părinte al mănăstirii Cernica, despre care am amintit mai înainte, unchiul său, părintele Augustin, de la care a moștenit nu numai cele ale vieții filocalice, ale isihiei răsăritene, în modul cel mai înalt. A moștenit și spiritul gospodăresc, treaz, veghetor întru toate.

Stăpânit de un neastâmpăr duhovnicesc, care-l făcea să fie prezent în toate frământările vieții acesteia, deși monah, n-a fost străin de învățătură și a cutezat să studieze și să pătrundă tainele culturii și ale științei, fiind licențiat în Teologie, în Geografie și Farmacie. Actualizând, oarecum marile adevăruri din viața Ortodoxiei noastre, din pilda Sfinților Părinți, care n-au ocolit în gândirea lor știința și n-au înlăturat din preocupările lor omul, cu toate frământările lui, cu toate năzuințele lui, cu toate căderile sau urcușurile lui, Prea Sfințitul Roman s-a arătat în toate acestea un bun chivernisitor. Harnic fără răgaz, în rosturile zilnice, el n-a neglijat pravila în toate înțelesurile acestui cuvânt, de la cea monastică la cea preoțească și până la cea de nivelul creștinilor.

Aceste vrednicii au atras luarea aminte a bunului și marelui nostru patriarh Justinian Marina, cunosător de inimi și de suflete, care își alegea colaboratorii pe măsura aspirațiilor sale, dar și pe măsura aspirațiilor Bisericii pe care o slujea cu mult zel. Căutând și descoperind oamenii care trebuiau să aducă la îndeplinire marile cerințe ale Ortodoxiei noastre românești, patriarhul Justinian a găsit în părintele Roman Stanciu, starețul Mănăstirii Cernica, un bărbat înzestrat cu virtuți alese, cu curaj, cu cunoștințe și, mai presus de toate cu viață duhovnicească pilduitoare. L-a recomandat Sfântului Sinod pentru treapta arhieriei alegându-l colaborator apropiat la Arhiepiscopia Bucureștilor. Și astfel, timp de 20 de ani trecuți, Prea Sfințitul Roman a slujit sfânta arhierie cu multă vrednicie, purtând tolagul încredințat lui

de către patriarhul Justinian în parohiile acestei de Dumnezeu păzite eparhii a Bucureștilor, atât de întinsă, cu credincioși însetați după cuvânt și prezență arhierască.

Cu timp și fără timp, lucrând în cancelarie sau căutând în cărți și adunând din înțelepciunea Sfinților Părinți, Prea Sfințitul Roman s-a arătat neobosit în slujirea sa, mergând până la cea mai îndepărtată parohie pentru a împărtăși acolo binecuvântarea patriarhului și a aduce înseninare și mângâiere în sufletele credincioșilor, care-l ascultau cu nesaț la sfințirile, resfințirile sau hramurile bisericilor și mănăstirilor. Răvnă apostolică, putem spune, avea. Patriarhul de vie memorie Justinian Marina, foarte dinamic, așa cum l-am cunoscut cu toții, avea un reazem puternic în Prea Sfințitul Roman Ialomițeanul, colaboratorul său, trimițându-l acolo în misiune unde nu era posibil să meargă patriarhul, în toate împrejurările folositoare Bisericii din Eparhia Bucureștilor. A fost apoi colaboratorul fericitului de pomenire patriarhului Iustin Moisescu tot timpul slujirii sale în fruntea Bisericii, cu aceeași răvnă, cu aceeași credincioșie. În continuare, am colaborat peste șapte ani, de când Dumnezeu cu mila Sa ne-a adunat ca să-L slujim împreună aici, arătându-se întru toate cu același zel, cu același avânt, ca și atunci când a pășit și a îmbrăcat veșmântul arhieresc.

Dar, firea noastră este slabă și iată, sănătatea zdruncinată din ce în ce mai mult, suportând o operație destul de greu, cu o suferință mai îndelungată pe care o ducea pe picioare și nu o arăta îndeajuns, a făcut ca inima, centrul vieții, să nu mai poată rezista eforturilor. Și astfel, în zorii zilei din sâmbăta trecută, când soarele stătea gata să-și arate lumina sa, Prea Sfințitul Roman, în chilia sa de la mănăstirea Radu Vodă, și-a îndreptat ochii minții către celălalt Soare de dincolo de zare, către soarele Hristos, care nu apune niciodată. Acest Soare și această lumină, după care cu toți însetăm, o tălmăcim acum prin flacăra lumânărilor pe care le ținem în mână, prin simbolul acesta al credinței și al învierii noastre, știind bine că Mântuitorul Hristos și Sfinții Părinți ne învață că un creștin și un slujitor al sfântului altar trece de pe pământ la cer, trece din moarte la viață, la viața cea veșnică la care suntem hărăziți cu toții și de care Bunul Dumnezeu să ne facă parte tuturor.

Ne despărțim acum de un colaborator prețios, noi, cei de la Arhiepiscopia Bucureștilor. Dar și preoțimea și mănăstirile și credincioșii petrec pe un slujitor al Mântuitorului Hristos, pe un slujitor care a închinat Evangheliei și Bisericii, am putea spune, fiecare clipă din viața sa. Astfel, îl vom petrece spre locul de veșnică odihnă la mănăsti-

rea Cernica, pe care a iubit-o și a slujit-o atât de mult și unde s-a născut în cele ale vieții duhovnicești, după nașterea cea trupească a bunilor săi părinți. Acolo, va asculta neîncetat corurile îngerești, cerești și pământești, ale părinților și fraților săi monahi, care vor pomeni mereu pe cel care le-a fost binefăcător, sfătuitor, duhovnic, episcop, ocrotitor și mijlocitor pe lângă Bunul Dumnezeu.

Mănăstirea Cernica, prin personalitatea Sfântului Ierarh Calinic, a adunat acolo, în cimitirul ei, un mare sobor de ierarhi, nu numai români, dar și de alt neam, din Răsăritul zbuciumat pe atunci de necredință, care și-au găsit ocrotire și loc de odihnă veșnică pe pământul fărăi noastre și în această mănăstire. Un sobor de ierarhi, deci, în care Prea Sfințitul Episcop Roman intră și el acum, mai aproape de Dumnezeu și de liniștea pe care neîncetat o căuta, așa cum o căutam fiecare dintre noi. Nu este lucru ușor să întâmpini această dispariție acestor rupere ca dintr-un trup, și să te lipsești de un colaborator apropiat, de un reazem, cum era pentru mine Prea Sfințitul Roman la Arhiepiscopia Bucureștilor și la Patriarhie. Intr-un fel, ne-am împlinit viața nu numai în copilăria noastră, din anii 1932 până în 1940, sub ocrotirea iubitelui nostru părinte duhovnicesc și director al Seminarului de la Cernica, Arhimandritul și apoi Episcopul Chesarie Păunescu. Dar și de atunci încolo, rânduiind Dumnezeu ca să-l hirotonesc eu în treapta preoției la mănăstirea Căldărușani, în 1953, ca apoi împreună să fim, la timpul cuvenit, hirotoniți întru arhierie de același patriarh Justinian, care și pe mine m-a ridicat la treapta arhieriei și vicar aici și, peste ani, și pe Prea Sfințitul Roman. Ne înrudit, așadar, sufletește, primind din aceeași mână sfințitoare harul dumnezeiesc al arhieriei.

Prin aceste rugăciuni și prin aceste cuvinte, iubirii mei, păstrăm comuniunea până dincolo de tărâmul acesta pământesc, ca adormitul în Domnul să fie mărturisitor în fața Sfintei Treimi pentru cei pe care i-a hirotonit în viața sa, mulți preoți tineri din largul eparhiei, pentru cei cărora le-a împărtășit Sfintele Taine și le-a dăruit iertare de păcate, încât acest moment să-l folosim, spre întărirea noastră în slujirea Mântuitorului Iisus Hristos. Pe El să-L rugăm să ne ajute să facem din Biserica noastră, din lucrarea noastră, din râvna noastră, o permanentă ofrandă adusă lui Dumnezeu. Niciodată în viața ei, Biserica n-a avut atâta nevoie de râvnă, de veghere, de trezvie neîmpuținată, de misionarism, de dragoste prisositoare pentru toți cei suferinzi și marginalizați, pentru orfani, pentru văduve: niciodată Biserica noastră n-a avut atâta nevoie, zic, de slujitori buni și devotați ca în vremea noastră. Să le

Jacem bine pe toate ca să aducem, cum spuneam, ofranda râvnei noastre Mântuitorului Iristos, Maicii Domnului, sfintei noastre Biserici strămoșești.

Avându-l în gândurile și în rugăciunile noastre pe Prea Sfințitul Roman, împreună colaborator și frate la multe acțiuni bisericești, să-i păstrăm chipul așa cum îl vedem în această ultimă clipă, radiind de pace, lumină și mulțumire pe drumul acesta la care a fost chemat de Dumnezeu, ultimul drum din viața sa cea pământească. Să ne rugăm ca Dumnezeu să-i primească sufletul în rândul dreptilor, cu ci să-l numere și să-i facă parte pururea de lumina Sa cea neînscrată.

Veșnica lui pomenire !

În continuare, în numele Adunării Eparhiale, a Consiliului Eparhial, al clerului și credincioșilor, a luat cuvântul P.C. Pr. Dinu Provian, parohul bisericii Curtea Veche din Capitală, fost protopop și fost consilier eparhial, coleg de facultate cu regretatul vlădică Roman, care a scos în evidență calitățile sale sufletești, sensibilitatea, sinceritatea, smerenia, inima lui cadă și dragostea lui pentru Biserică și pentru slujirea la Sfântul Altar. Arătând, apoi, că episcopul vicar Roman Ilfoveanu pleacă dintre noi după ce a împlinit o chemare pământească alcatuită din muncă, studiu, dăruire pentru alții, trecând prin toate treptele slujirii preoțești până la cea de arhieru, întotdeauna cu încredințarea că slujind oamenilor, slujește lui Dumnezeu, vorbitorul a subliniat că vremurile chemării sale la arhierie, într-o Românie în care ateismul devenise doctrină oficială de stat, au fost vremuri de luptă pentru menținerea credinței și apărarea sufletului omenesc, mereu amenințat cu dezumanizarea. Dar, vlădica Roman, a spus vorbitorul, cu inteligență, cu perseverență, refuzând descurajarea, a secundat cu dragoste activitatea din Eparhia Bucureștilor a celor doi patriarhi trecuți la Domnul, Justinian și Iustin, și apoi a actualului Întâistător al Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Patriarh Teoctist, făcând ceea ce de altfel a făcut întreaga ierarhie a Bisericii noastre și anume a ținut aprins focul credinței, a vizitat parohiile, a slujit, a sfințit, a sfătuit, a scris și a predicat, găsind soluții și pentru renovarea și restaurarea bisericilor și chiar pentru zidirea de biserici noi și de case parohiale. Nu de puține ori, a mai adăugat vorbitorul, episcopul Roman a trebuit să se prefacă a nu observa jignirile și insultele venite din partea multor zeloși ai defunctului regim care cenzurau înedapropoaze activitățile eparhiale și viața bisericească în general. A izbutit însă să străbată prin epocă tocmai pentru că a avut nestrămutată credință în Dumnezeu, pe care l-a slujit cu deosebită dragoste și pentru că a știut să dea dovadă de moderație, dar și de hotărâre când nu trebuia făcut nici un rabat de la adevăr și de la misiunea arhierască, reușind să păstreze împreună cu Chiriarhul său clerul în unitate și la datorie, astfel încât nici un credincios n-a fost lipsit de asistența duhovnicească tradițională a Bisericii ortodoxe. În încheiere, vorbitorul a exprimat recunoștința

preoților și credincioșilor pentru osteneala ce și-a dat bunul și blândul arhieru ca să semene în sufletele tuturor credința, tăria și omenia.

După terminarea cuvântărilor, sicriul cu trupul neînsuflețit al episcopului Roman a fost așezat pe platforma unei mașini deschise și a fost pornit spre mănăstirea Cernica, unde avea să aibă loc înmormântarea. Cortegiul, format din ierarhii prezenți, din protopopi, preoți, membri ai familiei răposatului episcop, colaboratori de la Centrul Eparhial și credincioși, a străbătut în procesiune orașul. Pe parcurs, credincioșii au salutat în tăcere, descoperindu-se, trecerea cortegiului funebru.

La mănăstirea Cernica, soborul viețuitorilor, înveșmântați în odăjdii, cu Sfânta Evanghelie și Sfânta Cruce, cu prapori și cădelnițe, au întâmpinat sosirea cortegiului. Sicriul cu trupul neînsuflețit al episcopului Roman a fost ridicat pe brațe de preoți și în sunet prelung de clopot a fost depus pe un catafalc în biserica Sfântul Gheorghe a mănăstirii. S-a săvârșit o scurtă slujbă de prohodire. Au oficiat P.P. S.S. Episcopi Epifanie al Buzăului și Calinic al Argeșului, împreună cu soborul de slujitori ai mănăstirii. La sfârșitul slujbei, P.S. Episcop Epifanie al Buzăului a rostit o cuvântare în care a arătat că vlădica Roman este cunoscut tuturor prin activitatea și trăirea sa. El are acum nevoie nu atât de evidențierea calităților sale, a virtuților pe care le știe Dumnezeu și le știm mulți dintre noi, ci mai ales de rugăciunile noastre ale tuturor. De aceea, a mai spus vorbitorul, avându-l ca model de rugăciune și dragoste frățescă, datori suntem ca să ne rugăm pentru odihna sufletului său, așa cum el s-a rugat o viață întreagă pentru cei dragi lui, vii sau morți, pentru toată obștea credincioșilor pe unde a trecut.

În cursul serii și toată noaptea, clerul și viețuitorii mănăstirii au privegheat cu rândul sicriul cu rămășițele pământești ale episcopului Roman și au înălțat rugăciuni pentru odihna sufletului său.

Ceremonia înmormântării a avut loc în ziua de marți, 15 februarie, cu participarea a numeroși călugări și călugărițe, studenții teologi și elevi seminariști, preoți și credincioși din capitală și din parohiile învecinate, veniți să-și ia rămas bun de la regretatul vlădică Roman. Au fost prezenți, alături de membri ai familiei celui răposat, protopopii și stareții mănăstirilor din eparhie, profesori de teologie, membri ai Adunării Eparhiale, consilieri și salariați de la Centrul Eparhial și de la Administrația Patriarhală. Au mai participat, Dl. Victor Opaschi, consilier al Președintelui României și Dl. Prof. Gheorghe Vlăduțescu, secretar de stat la Secretariatul de Stat pentru Culte, împreună cu colaboratori ai Domniei sale.

Coroane și jerbe de flori depuse de preoți și credincioși sau trimise în semn de pios omagiu de Președinția României, Secretariatul de Stat pentru Culte, Administrația Patriarhală, Consiliul Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor și mănăstirile din eparhie, strălăuiau în jurul catafalcului pe care stătea sicriul, ca dovadă a dragostei și prețuirii de care vlădica Roman s-a bucurat în această viață.

În timp ce preoții și diaconii cădelnițau și cântau îndătinatele ectenii, grupuri de credincioși treceau pe lângă catafalca pentru a-și lua rămas bun, cu dragoste și recunoștință, de la păstorul lor duhovnicesc.

Mai întâi, s-a oficiat Sfânta Liturghie de către PS Episcop Gherasim al Râmnicului și un sobor de ieromonahi și irodiaconi, apoi, la orele 11,00, a început slujba înmormântării, oficiată după rânduiala mănăstirească de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Teotist, împreună cu II PP SS Arhiepiscopi Lucian al Tomisului, Vasile al Târgoviștei și Bartolomeu al Clujului, PP SS Episcopi Gherasim al Râmnicului, Epifanie al Buzăului, Eftimie al Romanului, Calinic al Argeșului, Nifon al Sloboziei și Călărașilor, PS Episcop Teofan Sinaitul, Vicar Patriarhal, PS Episcop Gherasim Rădăuțeanul, Vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților și PS Arhiereu Casian Gălățeanul, Vicar al Episcopiei Dunării de Jos, înconjurați de un impresionant sobor de preoți și diaconi. Rânduitele cântări bisericești funebre au fost executate de un grup de elevi seminariști de la Radu Vodă, sub îndrumarea PC Pr. Prof. Victor Frangulea.

Prohodirea s-a făcut într-o atmosferă de adâncă întristare. După cântarea «Vesnica pomenire» au fost rostite un șir de cuvântări în care s-a omagiat personalitatea episcopului Roman Stanciu și s-a exprimat regretul unanim pentru plecarea lui dintre noi.

Profund îndurerat, P. Cuv. *Arhimandrit Ioasaf Ganea* a adus un ultim cuvânt de despărțire din partea obștii mănăstirii Cernica, arătând că viețuitorii acestui așezământ sunt astăzi în doliu pentru că au pierdut un părinte virtuos, un preot distins și un vrednic ierarh. Vorbitorul a spus apoi că l-a cunoscut pe vlădica Roman încă de pe vremea când acesta a venit la mănăstirea Cernica, fiind un copil, un copil inteligent, curat sufletește și dornic de învățătură. Ca stareț, era nelipsit de la rugăciune, atât ziua, cât și noaptea, a spus în continuare vorbitorul, și era mereu prezent în chiliile călugărilor, care-l așteptau, cei bătrâni, ca pe un părinte, iar cei tineri, ca pe un povătuitor. A fost omul jertfei, al milosteniei și al bunătații. Nu s-a cruțat nici pe sine. Totdeauna a fost aspru cu el însuși. De aceea, a încheiat vorbitorul, noi, cei care l-am cunoscut, să ne rugăm Bunului Dumnezeu ca să dea odihnă veșnică sufletului său, să stea în rând cu părinții care au trecut la cer din această mănăstire.

A vorbit, apoi, PC Pr. *Ilie Vasile*, protopopul Protoieriei Vălenii de Munte, care a adus celui răposat un pios omagiu în numele protopopilor și preoților din Arhiepiscopia Bucureștilor. Evocând chipul său blând, curăția sufletească, sinceritatea, omenia și modestia sa, rar-întâlnite, vorbitorul a arătat că vlădica Roman, slujitor prin vocație al Sfântului Altar, a stat într-o strânsă comuniune sufletească cu clerul și credincioșii eparhiei, afirmându-se în relațiile cu păstoriții săi harnic, punctual, înțelegător, plin de seriozitate și de bunătațe. Vizitele pe care le făcea în parohii erau pentru preoți un permanent îndemn la sporirea cunoștințelor teologice, la muncă neîncetată, la năzuință și efort susținut pentru tot ceea ce este bun și înălțător, dar cu ochii mereu ațintiți către Mântuitorul Iisus Hristos și către semenii. De aceea, a mai spus vorbi-

torul, clerul eparhiei a văzut în fapta cumpănită a episcopului Roman, în graiul său înțelept și în sufletul său mistuit de dorul cunoașterii și al dragostei față de om, chipul ierarhului erudit și al slujitorului evlavios.

PC Pr. Prof. Boitan Florin a adus, apoi, cuvânt de cinstire, de dragoste și recunoștință din partea Seminarului Teologic din București, arătând că atât profesorii, cât și elevii sunt profund îndurerăți pentru că au pierdut un ierarh de mare valoare, care ar fi putut să-și pună și în viitor toate cunoștințele și energia sa creatoare în slujba propășirii școlii noastre teologice. Vlădica Roman, a mai spus vorbitorul, a fost un călugăr harnic, bun și capabil, un om inzeestrat cu o inteligență vie și cu o blândețe nemărginită, care a știut să privească viața ca pe o datorie sfântă, ca pe o chemare a Părintelui ceresc, pe care l-a slujit cu toată puterea sufletului său ales. El a răspândit totdeauna în jurul său o bucurie senină, căci sufletul i-a rămas curat până în ultima clipă, așa cum a ieșit din mănăstire. De aceea, l-au prețuit profesorii și elevii, l-au stimat și îndrăgit toți cei care l-au cunoscut, iar clipa despărțirii pentru totdeauna de bunul și blândul vlădică este dureroasă. Ne mângâie doar gândul, a încheiat vorbitorul, că purtarea sa frumoasă în viață, virtuțile care i-au împodobit sufletul, vor da roade în inimile tinerilor teologi care se pregătesc să devină preoți și care vor duce mai departe numele și bunătatea episcopului Roman Stanciu.

În continuare, personalitatea regretatului vlădică a fost evocată de IPS Arhiepiscop Bartolomeu al Arhiepiscopiei Clujului, care a spus că l-a cunoscut din anii studenției, când părintele Roman Stanciu, pe lângă Facultatea de Teologie, urma și Farmacia, remarcându-se încă de pe atunci ca un călugăr aparte, foarte muncitor, alergând de la o facultate la alta ca să-și onoreze prezența la cursuri și seminarii. Așa se face că el a devenit unul dintre călugării cărturari ai Bisericii noastre, un bun teolog, care a adâncit toate laturile teologiei, inclusiv dreptul canonic la care l-a obligat scaunul de arhieru ce i-a fost încredințat de patriarhul Justinian și de Sfântul Sinod. El nu s-a mulțumit, însă, numai cu titlul de licențiat, ci a studiat tot timpul, până la sfârșitul vieții sale pământești, din toate disciplinele, nu numai din domeniul teologiei, ci și din cel al științelor, inclusiv al geografiei și farmaciei, pentru că știa că viața omului trebuie să fie o continuă creștere. Era un călugăr extrem de bine informat, fiind la zi, cum se spune, cu toate aceste discipline, care îi erau dragi și cu care se cultiva. Episcopul Roman era la el acasă în orice domeniu, realizând ca nimeni altul din generația sa unitatea atât de necesară între cult și cultură, dându-le amândurora dimensiuni de profunzime. Cât despre trăirea sa duhovnicească, despre modestia și corectitudinea sa, despre coloana sa vertebrală niciodată încovoiată, a spus vorbitorul, dau chezașie martorii săi de o viață întreagă.

Episcopul Roman Ilfoveanu a fost un conservator, începând cu titlul, a mai spus vorbitorul, dar un conservator în sensul bun al cuvântului, care n-a uitat niciodată că Ortodoxia cultivă o tradiție care este mereu vie, care pururea se înnoiește prin ea însăși, fiindcă această

înnoire vine din lăuntru ei, de la Duhul Sfânt, și nu prin formule exterioare. Acest fapt este deosebit de important astăzi, când eclectisme de tot felul ne dau târcoale, vrând să ne împingă într-o Europă fără identitate proprie. De aceea, a încheiat vorbitorul, e de datoria noastră ca, urmând pilda regretatului vlădică Roman, să arătăm lumii că avem o identitate proprie pe care ne sprijinim, cu care ne-am făurit istoria și prin care ne primim viitorul.

În încheiere, a vorbit Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, care a spus următoarele :

Înalt Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Părinți,
Iubiți frați și surori în Domnul și Mântuitorul
nostru Iisus Hristos,

Dintru început aș vrea să tâlmăcesc dragostea și prețuirea mea pentru toți cei care au venit astăzi aici, membri ai Sfântului Sinod, preoți, slujitori și conducători ai mănăstirilor, credincioși și reprezentanți ai forurilor de stat.

Povara acestor momente trebuie dusă, în primul rând, de mine, pentru că am pierdut și mă despart de sfetnicul cel mai apropiat de la conducerea Arhiepiscopiei Bucureștilor. Această povară apasă, de asemenea, clerul, mănăstirile și credincioșii din această eparhie. Pe de altă parte, ne dăm seama că ușa prin care a intrat acum Prea Sfințitul Roman este ușa vieții veșnice, spre odihna și bucuria în Dumnezeu, spre dobândirea frumuseților dumnezeiești. Desigur, fiecare din cei prezenți, preoți, monahi, monahii și credincioși, ar avea câte ceva de spus despre cele ce au cules, de-a lungul atâtor ani, de la un arhieru al lui Hristos care n-a cunoscut altceva decât slujirea sfântului altar, care nu s-a ostenit decât pentru cele veșnice, pentru cele ale duhului.

Ne regăsim, astăzi, colegi de altădată de la Seminarul monahal din această mănăstire și ne amintim, din acest loc, de cei opt ani de zile petrecuți aici împreună cu Prea Sfințitul Roman. În această biserică apar, acum, în fața minții noastre, chipurile dascălilor noștri, episcopul Chesarie Păunescu, directorul nostru de seminar, mitropolitul Firmilian, pe atunci profesor de geografie și de botanică și ceilalți împreună cu ei, unii mai împodobiți decât alții de hunăte, cu darul rugăciunii, al cuvântului, cu harisma duhovniciei. Mult-puținul pe care noi l-am moștenit de la ei numai Dumnezeu îl știe, dar, acum, în clipa aceasta de taină din viața Prea Sfințitului nostru frate Roman, s-a descoperit ceva duhul în care încercau părinții noștri să ne îndrume pe noi, un mănunchi de tineri școlari veniți aici din toate colțurile țării noastre. Aici, trăiam ca într-un stup de albine, cu pravila și orarul școlar, cu în-

deletniciri și studiu. Ne rugam în miez de noapte în această biserică și ne zăream doar în lumina candelor. Atât de stăruitoare au rămas în memorie și în acest moment !

Cel care ne era frate mai mic dintre toți, ca un Iosif al familiei noastre cernicane, ca un Veniamin al clasei sale, cum a spus aici părințele și colegul nostru arhimandritul Ioasaf Ganea, era Prea Sfințitul Roman. Era mic de 13 ani, în clasa I și foarte zglobiu, crescut în dragostea și bunătatea marelui duhovnic și gospodar al mănăstirii Cernica, părintele Augustin, Matei, unchiul său. Și nu numai de părintele Augustin eram apropiați, ci și de părinții duhovnici Antipa și Fotie, de părintele protopsalt Teofil, de înțeleptul părinte econom Dionisie și de mulți alții. Fratele Radu era răsfățatul profesorilor și deopotrivă al colegilor, căci memoria sa îmbrățișa cu ușurință lecțiile foarte interesante pe care le făceam noi din științele pozitive, care ni se predau atunci într-o măsură mai mare decât cele teologice, chiar și în seminarul nostru. Acolo, își are izvorul legătura puternică a ființei Prea Sfințitului Roman cu știința și cultura.

Am fost colegi. Am fost și frați duhovnicești. Am putea spune, în ordinea harică, dumnezeiască, pentru că aceeași mână a patriarhului Justinian Marina, care nicodată nu va dispărea din rugăciunea și memoria noastră, s-a atins de creștetul Prea Sfințitului Roman, hirotonindu-l arhiereu, și s-a atins și de creștetul meu în 1950, atunci când m-a promovat la treapta arhieriei. Suntem, așadar, pe același fir de înținare bisericească și de lucrare a Duhului Sfânt.

După ce a trecut la cele veșnice patriarhul Justinian și apoi urmașul său, patriarhul Iustin Moisesescu, Dumnezeu ne-a adunat să slujim împreună. Timp de peste șapte ani am colaborat în această responsabilitate mare pe care ne-o dă Biserica. Acolo, unde și înaintașii mei și eu însumi nu puteam ajunge, la parohii la mănăstiri, la credincioși, mergea Prea Sfințitul Roman. Totdeauna neobosit a împlini slujba lui Dumnezeu deplin, la sfințiri de biserici și la celelalte rânduieli bisericesti, hirotonind, hirotosind, făcând slujbe pentru intrarea în monahism la mănăstiri. Știam că în acest sector este un străjer bun, Prea Sfințitul Episcop Roman, care mergea acolo unde era nevoie, se întâlnea cu preoții și cu credincioșii, așa cum ați auzit de la părinții care au vorbit la catafalcul său și care îi păstrează viu chipul de arhiereu jertfelnic pentru credință și pentru iubirea semenilor.

Sunt recunoscător tuturor celor care se află în jurul meu în această ci când, cu voia lui Dumnezeu, pe primul meu colaborator trebuie să-l

conduc la locul cel de veşnică adihnă, la cimitirul mănăstirii Cernica, în soborul marilor arhieriei şi mitropoliţi care îşi dorm somnul de veci şi unde candela niciodată nu se stinge. Acolo, merge acum Prea Sfinţitul Roman, între arhieriei Bisericii noastre, în acel loc atât de frumos, de rugăciune şi de meditaţie. Când veneam împreună la mănăstirea Cernica, un loc drag şi iubit sufletului său, mergeam uneori şi la cimitir şi stăteam de vorbă sufleteşte cu înaintaşii noştri, profesori şi dascăli comuni, cu părinţii duhovnici din mănăstirea aceasta. L-a iubit Dumnezeu, pentru că l-a chemat de la slujba sa, de la osteneţile sale, de la suferinţa care se abătuse în ultimii ani peste trupul său şi aşa firav. Din iubire dumnezeiască l-a luat la El. De această iubire să ne facă Dumnezeu parte şi nouă, tuturor.

Cele ce le-am auzit aici, iubiţi fraţi, să le punem la inima noastră. Să împlinim slujirea Bisericii, a neamului nostru, să păstrăm starea de rugăciune, de bunătate, care vine ca un fir dinspre marele curent de viaţă filocalică de la marii părinţi ai Bisericii noastre: Nicodim de la Tismana, Paisie de la Neamţ, Vasile de la Poiana Mărului, stareţul Gheorghe de la această mănăstire, rânduitori de pravilă, de la însuşi Sfântul Ierarh Calinic, pe urmele cărora Prea Sfinţitul Roman, în Sfântul nostru Sinod, a păstrat prin chipul său, prin cuvântul său, această cale a rugăciunii, a iubirii şi a bunătăţii. Să ne dăruiască Dumnezeu şi nouă, tuturor, asemenea virtuţi ca cele pe care le-a păstrat şi rodit în viaţa sa Prea Sfinţitul Episcop Roman. Să ajute Dumnezeu pe părinţii acestei mănăstiri, tineri şi vârstnici, de unde au licărit şi au izbucnit atâtea energii duhovniceşti. Să ajute Dumnezeu bunilor credincioşi şi slujitorilor altarului care şi ieri, în catedrala patriarhală, şi alaltăieri, în biserica mănăstirii Radu Vodă, alături de elevii seminarişti şi studenţii teologi, în frunte cu profesorii lor, şi-au adus, rând pe rând, gândul lor de dragoste pentru cel care pleacă dintre noi, dincolo, pe celălalt tărâm de lumină şi de viaţă veşnică.

Aici, la căpătâiul Prea Sfinţitului Roman, străjuiesc rudele sale de aproape, părintele Ieronim, nepotul său, şi ceilalţi din familia sa, originari din părţile Ialomiiei, legaţi de credinţă şi de pământul strămoşesc, de unde a odrăslit acest neam de oameni care au adus binecuvântarea mănăstirii Cernica. Nu mai este vărul său, inginerul care s-a ostenit mult şi l-a ajutat pe Prea Sfinţitul Roman la înnoirile gospodăreşti pe care le-a făcut la această mănăstire, la biserica Sfântul Nicolae şi la alte construcţii. Adresăm un cuvânt de îmbărbătare fraţilor şi rudelor Prea Sfinţitului Roman, spre a fi mângăiate că, cel mai mare dar al Or-

toxiciei este darul comuniunii, al conștiinței noastre că nu suntem singuri nici o clipă, nici aici și aici dincolo de lumea aceasta, ci suntem împreună cu sfinții. Dacă aici, cineva poate să fie prețuit atât cât omeneste este posibil, cu atât mai mult toate aceste virtuți vor spori dincolo cu harul dumnezeiesc, ceea ce ne face să ne simțim una în credință și tari în lucrarea noastră bisericească.

Să însoțim pe Prea Sfințitul Roman cu dragoste, cu prețuire, cu încredințarea vie că faptele lui și vrednicia lui, evlavia și dragostea lui vor mărturisi în fața lui Dumnezeu și se vor răsfrânge binefăcător în urma sa, aici, pe pământ, pentru fiecare din cei care astăzi se află lângă sicriul său, pentru cei care au fost hirotoniți și au fost binecuvântați de el.

Împreună să-L rugăm pe Dumnezeu să-l așeze în ceata dreptilor Săi.

Veșnica lui pomenire !

După terminarea prohodirii și a cuvântărilor, sicriul cu trupul neînsuflețit al regretatului episcop Roman Ialomițeanul, ridicat de un grup de preoți pe umeri, a fost scos din biserică și, în sunetul clopotelor și în glasul litaniiilor de înmormântare, s-a făcut înconjurul sfântului lăcaș, apoi a fost așezat în carul funebru și, însoțit de înalții ierarhi prezenți, de foștii colaboratori de la Centrul Eparhial, de preoți, credincioși și de membrii familiei, a fost condus spre locul de veșnică odihnă din cimitirul mănăstirii. Clopotele celor două biserici ale mănăstirii Cernica, într-o impresionantă simfonie, prohodeau pe arhierul adormit întru fericirea veșnică.

La cimitir, după ce Prea Fericitul Patriarh Teoctist și soborul slujitorilor au rostit ultimele rugămini de dezlegare, sicriul a fost coborât în mormânt. Prea Fericitul Patriarh Teoctist a făcut pecetluirea până la învierea cea de obște, în timp ce toți cei de față, cu sufletele indurerate, au rostit în șoaptă : Dumnezeu să-l ierte.

După înmormântare, la căpătâiul celui trecut la Domnul a fost așezată de straajă o cruce de lemn pe care se afla scris : Episcop Roman Stanciu : 1921—1994, iar clopotele mănăstirii Cernica au vestit în dangătar, solemn și puternic, ca să se audă până departe, sfârșitul procesiunii de doliu.

Încheind o viață pilduitoare și o muncă încordată și rodnică, pusă în slujba lui Dumnezeu și a semenilor, episcopul Roman Stanciu își doarme acum somnul de veci, cinstit de clerul și credincioșii Arhiepiscopiei Bucureștilor, ca un vrednic ierarh al Bisericii care, până în cea din urmă clipă a vieții, lupta cea bună a luptat, credința a păzit și a săvârșit călătoria în cinste și în dreptate.

Bunul Dumnezeu să-l odihnească între aleși Săi și veșnică să-i fie pomenirea între fiii Bisericii Ortodoxe Române, pe care a slujit-o cu credință și cu jertfă, în toate zilele vieții sale !

GHEORGHE VASILESCU

CRONICĂ

Marți, 4 ianuarie, 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a participat, în ziua prăznuirii Sf. Cuv. Teoctist, la polihroniul săvârșit în paraclisul patriarhal de către P.S. Episcop Roman Ialomițeanul, înconjurat de un sobor de slujitori, și a răspuns la cuvântul omagial rostit de Prea Sfințitul Episcop Teofan Sinaitul.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit în această zi pe Dl. Prof. Univ. Dr. Momcilo Luburici și pe Dl. Prof. Marian Popa, judecător la Curtea Supremă de Justiție.

Miercuri, 5 ianuarie, 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe locotenent-colonelul Gary R. Pollit, pastor protestant și pe căpitanul Jerome Ciwrlinsky, preot ortodox, capelani în armata Statelor Unite ale Americii.

Marți, 11 ianuarie, 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a prezidat lucrările Colegiului electoral bisericesc, întrunit pentru alegerea episcopului nou înființatei Episcopii a Sloboziei și Călărașilor.

Luni, 17 ianuarie, 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a asistat la slujba ecumenică, săvârșită în catedrala patriarhală cu ocazia «Săptămânii de rugăciune pentru unitate creștină», rostind cu acest prilej cuvânt de învățătură.

Miercuri, 19 ianuarie, 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Dl. Mahadjer Hedjazi, ambasadorul Republicii Iran la București.

Vineri, 21 ianuarie, 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe D-na Monique P. A. Frank, ambasadoarea Olandei la București.

Duminică, 23 ianuarie, 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a săvârșit Sfânta Liturghie în catedrala patriarhală, rugându-se împreună cu slujitorii și credincioșii pentru pace în lume și, în-deosebi, pentru restabilirea păcii în Bosnia-Herțegovina, făcând apel pentru ajutorarea copiilor din Jugoslavia.

Miercuri, 2 februarie, 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a săvârșit, în biserica Sf. Spiridon, Sfânta Liturghie, în cadrul căreia a hirotonit în treapta arhieriei pe P. Cuv. Arhim. Vincențiu Grifoni, episcop-vicar patriarhal cu titlul de «Ploieșteanul». Din soborul arhieresc au făcut parte I.P.S. Mitropolit Nestor al Olteniei, P.S. Episcop Epifanie al Buzăului, P.S. Nifon, episcop — ales al Sloboziei și Călărașilor și P.S. Teofan Sinaitul episcop-vicar patriarhal.

În aceeași zi, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Dl. prof. univ. dr. Gheorghe Slabu, deputat în Parlamentul Republicii Moldova și pe Dl. Anton Grăjdieru, redactor al revistei

- «Neamul Românesc», însoțiți de Dl. Prof. Nicolae Mischie, deputat în Parlamentul României.
- Duminică, 6 februarie, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, înconjurat de un bogat sobor de ierarhi și slujitori a săvârșit, în catedrala episcopală din Slobozia, Sfânta Liturghie, în cadrul căreia s-a făcut și instalarea P.S. Nifon ca episcop al Sloboziei și Călărașilor.
- Luni, 7 februarie, 1994* — *În paraclisul patriarhal, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a asistat la Te-Deumul săvârșit de P.S. Casian Gălățeanul, arhieru-vicar al Episcopiei Dunării de Jos, înconjurat de slujitori ai catedralei, cu prilejul zilei de naștere a Prea Fericirii Sale și a răspuns cuvântului de felicitare rostit de I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei.
- Sâmbătă, 12 februarie, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Dl. A. Plomaritis, președinte, pe Dl. A. Rigas, director general și pe Dl. S. Papadopoulos, secretar general de la «World Orthodox Christian Foundation».
- Marti, 15 februarie, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a săvârșit, în biserica Sf. Nicolae a mănăstirii Cernica, înconjurat de membri ai Sf. Sinod și numeroși slujitori, slujba de înmormântare a P.S. Episcop Roman Ilfoveanul, vicarul Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor.
- Marti, 22 februarie, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Dl. Janos Wolfart, ministrul Minorităților din Ungaria, însoțit de Dl. Ivan Trutzer, secretar executiv la Secretariatul Consiliului pentru minoritățile naționale din cadrul Secretariatului General al Guvernului României.
- Joi, 24 februarie, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Dl. Rainer Henn, președintele firmei «Bruder Henn» și pe Dl. W. Gröbl, din Viena, Austria.
- În aceeași zi Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, a primit pe Dl. A. Boumis, președintele băncii «Macedonia Thrace Bank» din Salonic, pe Domniș. I. Tsimbidis, M. Topalides, I. Samoulidis, F. Sotiropoulos, D. Manusaride, oameni de afaceri la firma SMLK din Atena, Grecia, însoțiți de Dl. Gh. Belean, președintele firmei române «Migar Real LTD».
- Luni, 28 februarie, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit doi capelani americani, Dl. colonel George E. Dobes și locotenent-colonel Garry R. Pollitt, însoțiți de Dl. general-maior Mircea Mureșan, șeful Direcției de Cultură a Armatei, Dl. colonel Marin Mircea, Dl. locotenent-colonel Mihai Țăpârlea și Dl. maior Gheorghe Căldăruș, în legătură cu organizarea clerului militar.
- Vineri, 4 martie, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe P. cuv. ierom. Meletie Irim, de la schitul Sf. Gheorghe, mănăstirea «Pantocrator» din Sfântul Munte Athos.
- Luni, 7 martie, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Dl. dr. Jevtic Desimir, ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Republicii Federale Jugoslavia.

- Marți, 8 martie, 1994** — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit o delegație militară maghiară condusă de Dl. general-locotenent Ianoș Deak, comandant și șeful Marelui Stat Major al armatei Republicii Ungare. Din delegație au mai făcut parte Dl. gr. mr. V. Ferencz, comandantul Regiunii a III-a militare, Dl. gr. mr. Urban Ianoș, inspector pentru aviație, Dl. col. Lahner Jede și Dl. Kiss Benedek, atașat militar al Ambasadei Republicii Ungare la București.
- Joi, 10 martie, 1994** — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit Grupul mixt format din membri ai Consiliului Bisericii Europene și ai Conferinței Consiliilor episcopilor catolici din Europa.
- Luni, 14 martie, 1994** — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Dl. Pavel Filip din Toracul Mare, președintele Comunității românilor din Banatul sârbesc.
- Miercuri, 30 martie, 1994** — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe D-na prof. dr. Lucia Baldini, principesă de Raco din Roma, Italia, în legătură cu probleme legate de salvarea vieții și a naturii.
- Joi, 31 martie, 1994** — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe P.C. Julian Garcia Hernando, director cu probleme ecumenice în cadrul Conferinței episcopilor catolici din Spania.
- Vineri, 1 aprilie, 1994** — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Eminența Sa Mosen Rosen, șef-rabinul Cultului Mozaic din România.
- Duminică, 3 aprilie, 1994** — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a săvârșit, în biserica Sf. Spiridon, Sfânta Liturghie și hirotonirea în treapta arhieriei a P. Cuv. Arhim. Teodosie Petrescu ca episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, cu titlul de «Snagoveanul». Din soborul arhieresc au făcut parte : I.P.S. Arhiepiscop Vasile al Târgovistei și Muscelului, P.S. Episcopi : Epifanie al Buzăului, Calinic al Argeșului și Teleormanului, Nifon al Sloboziei și Călărașilor, Teofan Sinaitul și Vincențiu Ploieșteanul, vicari patriarhali și Casian Gălățeanul, arhieriu-vicar al Episcopiei Dunării de Jos.
- Luni, 4 aprilie, 1994** — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit un grup de participanți la Seminarul internațional cu tema «Libertatea religioasă în condițiile democrației». Au fost prezenți : P. S. Episcop-vicar patriarhal Teofan Sinaitul, P. C. Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu, decanul Facultății de teologie ortodoxă a Universității București, și P. C. pr. asist. dr. Constantin Coman.
- Joi, 7 aprilie, 1994** — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a participat la reuniunea solemnă, prilejuită de a 30-a aniversare a creării Asociației internaționale de studii sud-est europene și a prezentat participanților un mesaj în legătură cu această aniversare.
- În aceeași zi, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, a primit pe P. C. Pr. Leonid Kishkovsky, director în Comitetul european al Consiliului național al Bisericii lui Hristos din S.U.A.

Vineri, 8 aprilie, 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe Dl. Prof. Iosif Constantin Drăgan în legătură cu aducerea în țară, de la Roma, a rămășițelor pământești ale episcopului martir Inocențiu Micu.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit în aceeași zi pe Dl. Francesco Strazzari, ziarist din Italia.

Sâmbătă, 9 aprilie, 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit un grup de participanți la Reuniunea solemnă a Asociației internaționale de studii sud-est europene și la colocviul: «De la călători la jurnaliști: adevăr și distorsiuni ale imaginii sud-estului european (sec. XVI—XX)».

Marți, 12 aprilie, 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe Dl. Christos Alexandris, ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Republicii Elene la București.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, a primit în aceeași zi, un grup de doamne ce pregătesc Congresul Federației internaționale abolitioniste: D-na Anima Basak, președinta Federației, D-na prof. Stana Buzatu și D-na Cora Maria.

Miercuri, 13 aprilie, 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe Dl. Sundi Vanghel, președintele Comunității aromânilor din Tirana, pe Dl. Belu Pandi, membru al Consiliului de asociații ale aromânilor din Albania și pe Dl. Alexandru Costu, directorul Relațiilor externe din Ministerul învățământului.

În aceeași zi, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe Dl. A. Boumis, președintele băncii «Macedonia Thrace Bank» din Salonic, Grecia, pe Dl. Gh. Belean, președintele firmei române «Migas Real Ltd».

La primire au fost de față P. C. pr. consilier patriarhal Sabin Verzan, Dl. jurist Ion Neagu și Dl. contabil Dan Eftimescu.

Vineri, 15 aprilie, 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit o delegație militară elenă, condusă de Dl. vice-amiral Paliogiorgios Leonidas care a prezentat un mesaj din partea Prea Fericirii Sale Serafim, Arhiepiscopul Atenei și al întregii Grecii.

Luni, 18 aprilie, 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe Dl. Alexander Belopopsky, secretar general al Asociației mondiale a tineretului ortodox-Syndesmos — însoțit de un grup de tineri ortodocși, participanți la seminarul, organizat la mănăstirea Neamț, cu tema «Ortodoxie și ecologie».

Marți, 19 aprilie, 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe Dl. Vahan Papazianu, ministrul Afacerilor Externe al Armeniei, însoțit de Dl. Guergui Kazianian, ambasadorul Armeniei la București, de Î.P.S. Arhiepiscop Dirayr Mardichian, conducătorul Eparhiei Armene din România și de P. cuv. Arhim. dr. Zarah Baronian, vicarul Eparhiei Armene din România.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit, tot în această zi, pe Dl. Giuseppe Grimaldi, prim-vicepreședinte al Asociației internaționale «Lions Club» și pe D-na Adriane Grimaldi, însoțiți de o delegație a «Lions Club»-ului București: Dl. Dr. Șerban Gavri-

Ilescu, preşedinte, Dl. Cezar Popescu, preşedinte, D-na Oana Gavrilesco, vicepreşedinte şi D-na Ioana Popescu, membru.

Miercuri, 20 aprilie, 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Dl. Milogio Medel Salgado, de la firma «Also Invent», Madrid, Spania.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, însoţit de P. S. Episcoplicari: Teofan Sinaitul, Vincentiu Ploieşteanul şi Teodosie Sna-goveanul, a participat, în aceeaşi zi, la întâlnirea cu tema «Triodul: pocăinţă şi bucurie», organizată de Asociaţia Studenţilor Creştini Ortodocşi din România (ASCOR) şi de corul «Athos».

Luni, 25 aprilie, 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe D-na Irina Moroianu-Slătescu, directoarea Institutului Român pentru Drepturile Omului.

Joi, 28 aprilie, 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a participat, în catedrala patriarhală, la denia celor 12 Evanghelii, citind Sfintele Evanghelii şi robind cuvânt de învăţătură.

Vineri, 29 aprilie, 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, înconjurat de soborul catedralei, a oficiat slujba Prohodului din Vinerca Sfintelor Patimi, la catedrala patriarhală.

În aceeaşi zi, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, a primit pe Dl. Manfred Wagner, pastor al Bisericii Evanghelice din Germania, şef al departamentului: «Ecumenic» al Sinodului din Wurtemberg şi pe Dl. Iohanes Gheeze, pastor.

Miercuri, 4 mai, 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit un grup de participanţi la consultaţia «Spiritualitatea creştină adaptată epocii noastre», ce a avut loc la Iaşi.

Joi, 5 mai, 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, în fruntea unui impresionant sobor de ierarhi, preoţi şi diaconi a săvârşit, la catedrala episcopală a Episcopiei Dunării de Jos, slujba înmormântării I.P.S. Arhiepiscop Dr. Antim Nica al Dunării de Jos şi a rostit un cuvânt de omagiere a celui prăstăvit.

Sâmbătă, 7 mai, 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Dl. Emilio Castro, fost secretar general al Consiliului Ecumenic al Bisericilor.

Duminică, 8 mai, 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a săvârşit Sf. Liturghie în catedrala patriarhală, împreună cu P. S. Nathaniel, episcopul Episcopiei Ortodoxe Române de la «Vatra Românească» din S.U.A. şi cu P. S. Teofan Sinaitul, vicar patriarhal, robind şi cuvânt ocazional.

În aceeaşi zi, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit un grup de studenţi greci din partea Uniunii studenţilor creştini, cu ocazia vizitei acestora în ţara noastră.

Tot în această zi, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a participat, la templul coral, din Bucureşti, la slujba de înmormântare a Dr. Moses Rosen, şef-rabinul Cultului Mozaic din România şi preşedintele Federaţiei comunităţilor evreieşti din România.

Vineri, 13 mai, 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, a primit pe Dl. Mudhir Numan Wahib al-Dury, consulul Ambasadei Republicii Irak la Bucureşti.

- Duminică, 15 mai, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit un grup de intelectuali de la Cernăuți, în frunte cu D-na prof. univ. Alexandrina Cernova.
- Luni, 16 mai, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit corul «Gloriae dei Cantores» din Orleans Massachusetts, S.U.A., condus de D-na Elizabeth Patterson, cor de renume internațional, ce are ca scop promovarea păcii, înțelegerii și reconcilierii între oamenii diferitelor culturi prin muzică.
Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit, în aceeași zi, pe P. C. Pr. Otto Matti Sidoroff, director în cadrul organizației AIDRom.
- Marți, 17 mai, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Dl. Egon Klepsch, președintele Parlamentului european.
- Joi, 19 mai, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Dl. Siegwalt Gerard, profesor de Dogmatică la Universitatea din Strasbourg, Franța.
- Vineri, 20 mai, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Prea Sfințitul Ilarion, episcop de Trayanopolis, Bulgaria, aflat în vizită în țara noastră.
- Vineri, 20 mai — miercuri, 25 mai, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a întâmpinat la Aeroportul Internațional și apoi a însoțit pe tot parcursul vizitei pe Î.P.S. Arhiepiscop Ioan al Kareliei și al întregii Finlande, aflat în vizită în țara noastră, în fruntea unei delegații, la invitația Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.
- Vineri, 27 mai, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Dl. Sorin Racovițan, secretar al Organizației pentru pace a popoarelor din Europa și din zona Mediteranei (P.O.P.E.M.).
Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit, tot în această zi, pe scriitorul Candido Campos și pe P. C. Pr. Alexandre Bonito din Portugalia.
- Marți, 31 mai, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Hiroshi Nakajima, președintele Organizației Mondiale a Sănătății, însoțit de Dl. Iulian Mincu, ministrul Sănătății și de Dl. Dan Poenaru, secretar de Stat la Ministerul Sănătății.
Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit, în aceeași zi, pe Dl. Christos Alexandris, ambasadorul Republicii Elene la București și pe Dl. Evort Miltiade, liderul Partidului Noua Democrație din Grecia.
- Miercuri, 1 iunie, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit vizita Dl. Shanker Dayal Sharma, președintele Indiei, aflat într-o vizită oficială în țara noastră.
Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit, în aceeași zi, pe Dl. John Mateescu, președintele Congresului Românilor din Canada.
Tot în aceeași zi, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe Dl. Dennis Sammut, membru al Parlamentului Maltei, secretar general al «Organizației pentru pacea popoarelor din Europa și zona Mediteranei» și coordonator de proiect al «Centrului de in-

- formare și verificare a tehnologiei», în cadrul «Programului pentru prevenirea conflictelor zonale și a diferențelor de idei în structurile etnice».
- Vineri, 3 iunie, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Dl. prof. univ. dr. Thomas Brendel de la «Centrul pentru mișcune creștină» din Berlin, Germania.
- Marti, 7 iunie, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe I.P.S. Hierotheos, mitropolit de Hydra, Spetsai și Egina (Grecia), însoțit de un grup de 50 de credincioși, monahi și monahii din mănăstirile mitropoliei respective.
- Miercuri, 8 iunie, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Eminența Sa Rolf Koppe, episcop evanghelic luteran din Germania și pe pastorul Klaus Schwartz. Au fost de față la primire I.P.S. Teofan Sinaitul, vicar patriarhal, P. C. Gheorghe Bogdan, consilier patriarhal și Dl. Constantin Strugariu, din sectorul de «Relații externe bisericești».
- Joi, 9 iunie, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a făcut o slujbă de binecuvântare a locului unde se va ridica biserica cu hramul «Înălțarea Domnului» și «Eroii Neamului», din Aleea Boteni, cartierul Drumul Taberei, București.
- Luni, 13 iunie, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Dl. dr. Vasile Veroga, vicepreședinte al Congresului mondial al ucrainenilor, din Toronto, Canada, însoțit de Dl. deputat Ștefan Teaciu, din Parlamentul României.
- Marti, 14 iunie, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Dl. prof. univ. dr. Miskolczy Ambrus, decan al Facultății de studii românești din Budapesta, Ungaria.
- Duminică, 19 iunie, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, înconjurat de membri ai Sfântului Sinod și un bogat sobor de slujitori a săvârșit slujba de reînviere a «Catedralei Reîntregirii» Alba-Iulia, la care au asistat reprezentanți ai Cultelor din țara noastră, înalte oficialități ale administrației centrale și locale, senatori, deputați, mii de credincioși. Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a rostit un cuvânt de învățătură.
- Luni, 27 iunie, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Dl. Mohadjer Hedjazi, ambasadorul Republicii Iran la București, în vizită de rămas bun la încheierea misiunii diplomatice în țara noastră.
- Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit în aceeași zi pe Dl. Ioan Muntean de Handol, consulul insulelor Belize la București. Discuțiile s-au referit mai ales la începerea lucrărilor de restaurare a capelei de la spitalul Filantropia.
- Miercuri, 29 iunie, 1994* — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Excelența Sa, Dl. Mani Lei Tripatshi, noul ambasador al Republicii India la București, cu un mesaj din partea președintelui acestei țări.

• PĂRTEA OFICIALĂ •

LUCRĂRILE ADUNĂRII NAȚIONALE BISERICEȘTI (Sumarul ședinței de lucru din 11 ianuarie 1994)

În conformitate cu prevederile art. 22 și 30 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române și art. 5 și 59 din Regulamentul Organelor Centrale din Patriarhia Română și pe temeiul convocării *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist*, membrii clerici și mireni ai celor 19 eparhii din cuprinsul Patriarhiei Române și membrii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române s-au reunit în ședință de lucru, la reședința patriarhală din București în ziua de 11 ianuarie 1994.

La ora 8,00, în catedrala patriarhală s-a oficiat un Te-Deum de către un sobor de preoți și diaconi, în frunte cu P.S. Arhiepiscopul Casian Gălățeanul vicarul Episcopiei Dunării de Jos, în prezența *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist*, a membrilor Adunării Naționale Bisericești, a consilierilor patriarhali și a numeroși credincioși.

După Te-Deum, membrii Adunării Naționale Bisericești au trecut în sala de ședințe a reședinței patriarhale.

Ocupând scaunul prezidențial, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, invită pe secretarii Adunării: P.C. Pr. Alexandru Hotăran, protoiereu, Deva (Episcopia Aradului), secretar general, Dl. Avocat Ioan Morariu (Arhiepiscopia Sibiului), și Dl. Prof. Gheorghe Ionescu (Episcopia Buzăului), secretari, să ia loc la biroul secretariatului. După citirea apelului nominal, constatându-se prezența statutară a membrilor acestui for central bisericesc, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* declară deschise lucrările Adunării Naționale Bisericești.

În cuvântul de deschidere, adresându-se membrilor Adunării, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* evocă atmosfera înălțătoare a praznicului Botezului Domnului, «la umbra căruia se desfășoară lucrările acestui for central bisericesc». Arătând că «deși vârtejul evenimentelor este greu și amețitor, credința puternică sădită de milenii în sufletele credincioșilor noștri dă mult curaj Bisericii în abordarea și soluționarea numeroaselor probleme ale vieții noastre religioase».

Subliniind că «veștile primite de la Eparhii și de la comunitățile ortodoxe românești din diaspora se înscriu în edificiul nou de renaștere lăuntrică a Ortodoxiei noastre», *Prea Fericirea Sa* evidențiază «strădanțiile ierarhilor, clerului și credincioșilor noștri în restaurarea, întreținerea sau zidirea de noi locașuri de cult și de înfăptuire a noi impliniri în ogorul Bisericii noastre strătune». În legătură cu activitatea de predare a Religiei în școlile de stat, *Prea Fericirea Sa* arată că, în multe cazuri, elevii devin ei înșiși adevărați misionari ai Bisericii în mijlocul familiilor lor și nădejde scumpă a Ortodoxiei românești».

Evaluând succint activitatea desfășurată în cursul anului 1993 de organele centrale bisericești, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* relevă importanța alegerii I.P.S. Bartolomeu în scaunul de arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului precum și importanța înființării, la solicitarea clerului și credincioșilor ortodocși români din Germania, a Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală și alegerea ca mitropolit a P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul.

Evidențind rolul dialogurilor interortodoxe și intercreștine la dezvoltarea bunelor relații între Biserici și credincioșii acestora de pe diferite meridiane ale lumii, *Prea Fericirea Sa* a evocat, în continuare simțămintele și aprecierile celor două mari personalități bisericești, Sanctitatea Sa Bartolomeu I, patriarul ecumenic al Constantinopolului și Grația Sa George Carrey, primatul Angliei care, în cursul anului 1993 au vizitat Biserica Ortodoxă Română, evenimente cu profunde rezonanțe în rândul clerului și credincioșilor noștri. Încheind cuvântul, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* salută prezența membrilor Adunării Naționale Bisericești în număr statutar, ceea ce va aduce spor deplin lucrărilor acestui for central bisericesc.

Apoi, *Prea Fericirea Sa* invită pe secretarul general al Adunării, P.C. Protopop Alexandru Hotăran să dea citire componenței comisiilor permanente de lucru ale Adunării Naționale Bisericești, cărora li se repartizează, apoi, lucrările sectoarelor Administrației Patriarhale pentru studiere, examinare și pentru întocmirea referatelor.

După studierea problemelor repartizate și întocmirea referatelor, la reluarea lucrărilor în plen, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* invită pe P.C. Pr. Vasile Chițu, raportorul *Comisiei de validare și petiții*, să prezinte referatul privind validarea mandatelor noilor membri ai Adunării: cei trei membri ai nou înființatei Episcopii a Sloboziei și Călărașilor și un nou membru mirean din partea Arhiepiscopiei Iașilor, în locul devenit vacant prin decesul profesorului universitar Constantin Negoită.

În urma prezentării referatului, neexistând alte discuții, Adunarea Națională Bisericească hotărăște:

- Se validează mandatele de membri în Adunarea Națională Bisericească ale P.C. Pr. Ion Pîrcărea, Dl. Ing. Petre Dumitrescu și Dl. Econ. Petre Predescu din partea Episcopiei Sloboziei și Călărașilor.
- Se validează mandatul de membru în Adunarea Națională Bisericească a Dl. Conf. Dan Gălea din partea Arhiepiscopiei Iașilor.

După validarea acestor noi membri, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* suspendă ședința Adunării Naționale Bisericești pentru a se proceda, în continuare, la desfășurarea lucrărilor Colegiului electoral bisericesc pentru alegerea episcopului Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, urmând ca lucrările Adunării Naționale Bisericești să continue după aceea.

*

La reluarea lucrărilor Adunării Naționale Bisericești, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* invită raportorii celorlalte comisii permanente ale Adunării Naționale Bisericești să prezinte referatele acestora, după cum urmează:

P.C. Pr. Vasile I. Vasile, raportorul *Comisiei organizatorice* prezintă referatele privind:

-- Hotărârea Adunării eparhiale a Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului pentru reactivarea Episcopiei Caransebeșului, cu sediul în orașul Caransebeș.

— Hotărârea Adunării eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului pentru înființarea Episcopiei Covasnei și Harghitei, cu sediul în municipiul Sfântul Gheorghe.

P.C. Pr. Lucian Augustin, raportorul *Comisiei bisericești* prezintă referatul privind Darea de seamă a Sectorului I al Administrației Patriarhale — Cancelaria Sf. Sinod care, înfățișează sintetic activitatea internă a Bisericii Ortodoxe Române în cursul anului 1993 cuprinzând: evenimente deosebite în viața Bisericii noastre; activitatea organelor centrale bisericești; îndrumarea misionară și pastorală a clerului și a activității

de păstrare și apărare a dreptei credințe ; viața religioasă-morală a clerului și credincioșilor reflectată în activitatea de teren pastoral-misionară în eparhii, protoierii și parohii ; situația predării religiei în școlile de stat ; relații cu celelalte culte religioase ; viața monahală în Biserica Ortodoxă Română ; grija pentru locașurile de cult și celelalte bunuri bisericesti ; activitatea de restaurare și reparare a bisericilor și a monumentelor istorice de artă și arhitectură religioasă ; situația învățământului teologic (preuniversitar, universitar și postuniversitar) în Biserica Ortodoxă Română și activitatea generală a Cancelariei Sf. Sinod și a celorlalte servicii din subordine.

Este prezentat, apoi, referatul Comisiei bisericești privind Darea de seamă a Sectorului III al Administrației Patriarhale -- Relații externe bisericești, presă și comunicații în legătură cu activitatea desfășurată de Biserica Ortodoxă Română în cursul anului 1993 privind : relațiile cu Biserica Ortodoxă din România ; relațiile cu Biserica Vechi Orientale ; relațiile cu Biserica Romano-Catolică ; relațiile cu Biserica Anglicană și cu Biserica Protestantă ; relațiile cu organizațiile creștine internaționale ; participări ale ierarhilor și teologilor ortodocși români la diferite întruniri teologice, ecumenice, interconfesionale și interreligioase și aspecte ale activității de presă și comunicații de la Centrul patriarhal din București.

Apoi, P.C. raportor, prezintă referatul Comisiei bisericești privind Darea de seamă a Sectorului IV al Administrației Patriarhale -- Comunități externe și schimbul de burse asupra activității desfășurate în cursul anului 1993 în legătură cu : situația comunităților ortodoxe române de peste hotare și configurația actuală a diasporei ortodoxe românești ; situația Mitropoliei Autonome a Basarabiei ; grija Patriarhiei Române față de comunitățile ortodoxe române de peste hotare ; organizarea schimbului de burse de studii cu Biserici și organizații creștine din străinătate, pentru specializarea unor teologi români și străini ; sprijinul Patriarhiei Române pentru diverse asociații și organizații de binefacere din țară.

P.C. Pr. Alexandru Hotăran, raportorul Comisiei culturale, prezintă referatul privind activitatea Editurii și tipografiei Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române pe anul 1993, a realizărilor în plan editorial, potrivit cerințelor actuale ale Bisericii și învățământului teologic și religios, a contului de execuție bugetară pe anul 1993 și a proiectelor de perspectivă pentru anul 1994 a acestor sectoare.

P.C. Pr. Grigore Petrache, raportorul Comisiei economico-financiară, prezintă referatul în legătură cu Contul de execuție bugetară și bilanțul economico-financiar al Administrației Patriarhale pe anul 1993, modul de chivernisire al acestuia și unele capitole care au reflectat lucrarea Centrului patriarhal din București în acest domeniu. Tot în cadrul acestui referat s-a făcut și o expunere asupra proiectului de lucrări la reședința patriarhală din București.

P.C. Pr. Gheorghe Buruiană, raportorul *Comisiei bugetare*, prezintă referatul în legătură cu proiectul bugetului de venituri și cheltuieli al Administrației patriarhale și instituțiilor anexe pe anul 1994.

După prezentarea referatelor comisiilor permanente au urmat, în aceeași zi, discuții asupra acestora.

Dl. Academician Virgil Cândea, în intervenția sa, arată că, deși formația sa de istoric îi impune să fie tradiționalist și conservator cu moștenirea noastră istorică și bisericească, având în vedere imperatiile misionare, pastorale și organizatoric-administrative actuale ale Bisericii Ortodoxe Române, este de acord cu înființarea Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, act de acum înfăptuit și cu propunerea de înființare a Episcopiei Covasnei și Harghitei, expresie a realităților pastorale și misionare actuale. În contextul satisfacerii cerințelor duhovnicești ale credincioșilor Bisericii noastre, tot mai mari în ultimii ani, Domnia sa propune ca Biserica să reflecteze la modul în care va cinste amintirea Sfântului Cuvios Paisie de la Neamț de la a cărui mutare la Domnul se împlinesc două sute de ani, în cursul anului 1994, eventual prin publicarea unui volum care să cuprindă opera sa și studii despre opera, viața și importanța paisianismului pentru monahismul românesc.

Dl. Prof. Nicolae Bănică Ologu subliniază, în cuvântul său, spiritul înnoitor care a cuprins Biserica noastră, reflectat prin înființarea de noi eparhii dar și prin vizite ale unor mari personalități bisericești de peste hotare, exprimându-și acordul cu propunerile de înființare a Episcopiei Covasnei și Harghitei și de reactivare a Episcopiei Caransebeșului.

Prea Sfințitul Episcop Justinian al Maramureșului și Sătmăruului, își exprimă mulțumirea sufletească văzând cum Biserica noastră străbună se înnoiește de la o zi la alta dar și insatisfacția față de modul cum Televiziunea română a reflectat sărbătorile Nașterii Domnului printr-o masivă prezență catolică ceea ce reprezintă o sfidare a Bisericii Ortodoxe, majoritară în România, și propune plenului Adunării să se adreseze un protest acestei instituții.

Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului, luând cuvântul, arată că dărilor de seamă prezentate în cadrul Adunării Naționale Bisericești sunt o reflectare a părții luminoase a lucrării și împlinirilor bisericești, dar adaugă că mai sunt și umbre, asemeni unui tablou, cum ar fi situația relatată de P. S. Episcop Justinian. În acest context, Înalt Prea Sfinția Sa arată atitudinea și manifestările necumenice ale unor culte minoritare din Ardeal față de Biserica Ortodoxă Română. Pornind de la aceste stări de lucruri și de la faptul că preoțimea din Arhiepiscopia Clujului a luat inițiativa strângerii de semnături în scopul adresării unor intervenții la forurile legiuitoare ale țării cuprinzând propunerea ca Biserica Ortodoxă Română să fie declarată «Biserică națională», Înalt Prea Sfinția Sa propune ca Adunarea Națională Bisericească să ia hotărârea de modificare a art. 2 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, în care

să se adauge că «în România, Biserica Ortodoxă Română este Biserica națională și majoritară».

DI. Prof. Univ. Paul Blidaru reia, pe de o parte, problema modului în care Televiziunea română a reflectat serbarea Crăciunului prin patru emisiuni de factură și cu conținut catolic și durerea pricinuită credincioșilor ortodocși români de acest fapt iar pe de altă parte își exprimă acordul cu înființarea Episcopiei Covasnei și Harghitei.

P. C. Pr. Lucian Augustin, vicar administrativ al Episcopiei Oradiei, pornind de la raportul de proporționalitate dintre credincioșii ortodocși și cei greco-catolici din jud. Satu Mare dinainte de 1948 și cea actuală, arată dificultățile cu care se confruntă Episcopia Oradiei care, de patru ani, nu a reușit să dobândească de la factorii de decizie locali un teren pentru construirea viitoarei catedrale episcopale deși alte culte din zonă au reușit acest lucru cu multă ușurință.

DI. Judecător Gheorghe Ciulci, făcând un scurt istoric al Episcopiei Caransebeșului, arată că reactivarea acesteia constituie un act de dreptate istorică, în numele membrilor Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului pe care-i reprezintă în acest for central bisericesc, adresează călduroasa rugămintă distinșilor membri ai Adunării Naționale Bisericești de a fi de acord cu reactivarea Episcopiei Caransebeșului, în care scop face o trecere în revistă a unor ilustrații ierarhice care au păstrat în această eparhie.

Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei, semnalează, în intervenția sa, situația gravă în care se află majoritatea monumentelor bisericești și propune spre aprobare Adunării Naționale Bisericești un proiect de Apel adresat Președinției, Parlamentului și Guvernului României pentru luarea de măsuri urgente și concrete privind sprijinirea efectivă a lucrărilor de restaurare și conservare a acestor monumente istorice bisericești, adevărata carte de vizită a neamului românesc.

După ce se da citire proiectului de Apel, Adunarea Națională Bisericească îl aprobă spre a fi înaintat forurilor în drept.

Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Antonie al Ardealului, în cuvântul său, supune informării Adunării Naționale Bisericești prevederile documentului de la Balamand, care, constituie baza reglementării raporturilor ortodoxo-catolice și în cuprinsul cărui nu se vorbește de Biserica greco-catolică ci de Biserica Catolică de rit bizantin și de credincioșii catolici orientali de rit bizantin. În lumina prevederilor acestui document, Înalt Prea Sfinția Sa evidențiază că este necesar ca eparhiile să informeze Cancelaria Sf. Sinod despre toate acțiunile pe care le întreprind credincioșii catolici de rit bizantin, prin grupuri de presiune, în parohiile ortodoxe, în vederea elaborării unui material care să fie pus la dispoziția forurilor legiuitoare și celor care cer relații despre aceste aspecte, în scopul lămuririi acestora despre realitățile din teritoriu și despre nerespectarea prevederilor documentului de la Balamand de

către Biserica și credincioșii catolici orientali de rit bizantin, deși acest document a fost semnat și de aceștia.

În continuare, Înalț Prea Sfinția Sa, revenind asupra emisiunilor Televiziunii române din ziua de Crăciun, 1993, se asociază antevorbitorilor săi și le apreciază ca scandaloase și ofensatoare la adresa Bisericii Ortodoxe Române și a credincioșilor săi.

În legătură cu propunerea de înființare a Episcopiei Covasnei și Harghitei, Înalț Prea Sfinția Sa arată că Arhiepiscopia Sibiului prin Adunarea Eparhială și-a dat acordul în această problemă și adresează rugămintea către Adunarea Națională Bisericească să aprobe înființarea acestei eparhii, urmând ca asupra unor detalii privind delimitarea jurisdicțională a acesteia și a eparhiilor din care se va desprinde teritoriul noii eparhii să se hotărască statutar de către Sfântul Sinod.

În încheierea dezbaterilor a luat cuvântul *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, președintele Adunării, care și-a exprimat «prețuirea deosebită pentru deschiderea cu care, membrii acestui for central bisericesc, ierarhi, preoți și mireni, au abordat problemele diverse cuprinse în vasta lucrare a Bisericii noastre».

Arătând că propunerile ce s-au făcut în cadrul luărilor de cuvânt dovedesc «preocuparea tuturor pentru aflarea răspunsului celui mai bun la problemele vieții noastre bisericești», *Prea Fericitrea Sa* relevă «unitatea și solidaritatea în care trebuie să se ia hotărârile de către acest for central bisericesc, ca manifestare a unității ierarhilor, preoților și credincioșilor care formează un singur trup, Biserica — Trupul tainic al Mântuitorului Iisus Hristos. Hotărârile acestui organism viu bisericesc se iau cu responsabilitate, în numele lui Hristos, capul nevăzut al Bisericii Sale».

Aducând mulțumiri tuturor membrilor Adunării Naționale Bisericești pentru «lucrarea și contribuția adusă în cei patru ani ai acestei legislaturi bisericești, care acum se apropie de sfârșit, deoarece în anul 1994 vor avea loc alegeri pentru înnoirea organelor deliberative și executive ale Bisericii la toate nivelurile», *Prea Fericitrea Sa* a asigurat pe cei prezenți ca «în cadrul ședințelor sale, Consiliul Național Bisericesc a fost exigent cu problemele deficitare care au fost semnalate, sub toate aspectele». În acest context, *Prea Fericitrea Sa* arată că «o serie de deficiențe sunt generate și de dificultățile create de noutatea unor lucrări cum ar fi selecționarea preoților pentru armată, penitenciare, spitale, orfelinate, problemă deloc ușoară dacă se apreciază complexitatea și responsabilitatea acestor activități și necesitatea unei temeinice pregătiri a celor chemați» să le împlinească.

În mod special, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* aduce mulțumiri Înalț Prea Sfințiilor Mitropoliți Antonie al Ardealului și Nicolae al Banatului pentru înțelegerea, sprijinul și contribuția adusă la soluționarea corespunzătoare a cererilor credincioșilor de înființare a Episcopiei Covasnei și Harghitei și de reactivare a Episcopiei Caransebeșului.

În continuare, în urma prezentării referatelor și propunerilor comisiilor permanente ale Adunării, a propunerilor ce s-au făcut în cadrul discuțiilor în plen și a deliberării acestui for central bisericesc,

În conformitate cu prevederile art. 20 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române și art. 59 și 120 din Regulamentul organelor centrale și la propunerea Prea Fericitului Părinte Președinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Adunarea Națională Bisericească hotărăște :

- Aprobă reactivarea Episcopiei Caransebeșului, cu reședința în orașul Caransebeș, ca sufragănă a Mitropoliei Banatului, având jurisdicție asupra județului Caraș-Severin, cu protopopiatele Caransebeș, Reșița și Oravița, cu toate drepturile avute până în anul 1948.
- Aprobă ca Arhiepiscopia Timișoarei din care se desprinde Episcopia Caransebeșului, să aibă întindere teritorială jurisdicțională asupra județului Timiș, cu protopopiatele Timișoara, Lugoj, Deta și Făget.
- Aprobă modificarea corespunzătoare a art. 5, par. V din Statutul de organizare și funcționare al Bisericii Ortodoxe Române, la care se va adăuga ca ultim punct «Episcopia Caransebeșului, cu reședința în orașul Caransebeș».
- Aprobă, în principiu, hotărârea Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului privind înființarea Episcopiei Covasnei și Harghitei și modificarea corespunzătoare a art. 5, par. III din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române.
- În aplicarea prevederilor art. 7, al. 3 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, Adunarea Națională Bisericească încredințează Sfântului Sinod problema organizării Episcopiei Covasnei și Harghitei, înființată prin hotărârea de mai sus, urmând a se proceda la stabilirea întinderilor teritoriale ale Arhiepiscopiei Sibiului și Episcopiei Alba Iuliei, implicate în organizarea noulor Episcopii a Covasnei și Harghitei, la fixarea sediului acestora și la soluționarea celorlalte probleme privind funcționarea statutară și reglementară a acestora.
- Aprobă propunerea de modificare a art. 2 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române prin introducerea următorului alineat incipient la acest articol : «În

România Biserica Ortodoxă Română este Biserica majoritară și națională».

- *Aprobă Apelul adresat Președinției României, Parlamentului și Guvernului, pentru sprijin în restaurarea și conservarea monumentelor istorice și de artă bisericească, urmând ca acesta să se dea publicității.*
- *Aprobă adresarea unui protest din partea Patriarhiei Române către Televiziunea română și Ministerului Culturii în legătură cu emisiunea cu conținut religios din ziua de 25 decembrie 1993 și în general, cu spațiul care se acordă la emisiunile TV aspectelor vieții religioase din Biserica Ortodoxă Română.*
- *Aprobă ca în anul 1994 să se comemoreze împlinirea a 200 de ani de la trecerea la cele veșnice a Sfântului Cuvios Paisie de la Neamț.*
- *La act de activitatea consemnată în dările de seamă ale Secoarelor Administrației Patriarhale, Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române Editură, Tipografie, Ateliere și aprobă referatele și propunerile Comisiilor Permanente privind activitatea desfășurată în anul 1993 și propunerile ce s-au făcut pentru anul 1994, de natură administrativă, culturală, bugetară și financiară.*
- *Aprobă componența Comisiei pentru semnarea procesului-verbal al lucrărilor Adunării Naționale Bisericești, din care vor face parte : Pr. Prof. Univ. Constantin Galeriu, Pr. Prof. Univ. Dumitru Popescu, Dl. Prof. Univ. Paul Blidaru și Dl. Avocat Mihai Sălcuțan.*

Epuizându-se examinarea problemelor înscrise pe ordinea de zi, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist declară închisă ședința de lucru a Adunării Naționale Bisericești, cu care se încheie activitatea acestor for central bisericesc pe perioada 1990—1994, urmând ca, potrivit prevederilor statutare și regulamentare bisericești în cursul acestui an să se desfășoare alegerile pentru noile organe deliberative și executive bisericești, în urma cărora se va constitui noua Adunare Națională Bisericească pentru perioada 1994 - 1998.

La încheiere, se rostește rugăciunea «Cuvine-se cu adevărat».

PREȘEDINTELE ADUNĂRII NAȚIONALE BISERICEȘTI,

† TEOCTIST

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

LUCRĂRILE SFÂNTULUI SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Sumarul şedinţei de lucru
din 12—14 ianuarie 1994

În zilele de 12—14 ianuarie, 1994, s-au desfăşurat, la reşedinţa patriarhală din Bucureşti, în urma convocării Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, lucrările Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

În mod firesc această şedinţă încheie sesiunea anuală a anului 1993 şi începe sesiunea anuală a anului 1994.

La începutul şedinţei, **Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist** a rostit un scurt cuvânt introductiv în care a arătat că «ordinea de zi» a acestei şedinţe este foarte bogată, cuprinzând probleme de importanţă deosebită, privind atât activitatea internă cât şi activitatea externă a Bisericii Ortodoxe Române.

«Ne aflăm după încheierea lucrărilor Consiliului Naţional Bisericesc şi ale Adunării Naţionale Bisericeşti, care au analizat întreaga activitate bisericească desfăşurată în anul 1993, precum şi după lucrările Colegiului Electoral Bisericesc în cadrul cărora a fost ales noul episcop al Episcopiei Sloboziei şi Călăraşilor, urmând ca Sfântul Sinod să examineze canonicitatea alegerii, şi să hotărască în legătură cu propunerile care s-au făcut pentru completarea postului de episcop vicar patriarhal, care a rămas vacant prin alegerea P.S. Nifon Ploieşteanul ca episcop eparhiot. De asemenea Sfântul Sinod va trebui să se pronunţe în legătură cu alegerea ierarhului Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania şi Europa centrală», a spus Prea Fericitul Părinte Patriarh.

Constatându-se prezenţa statutară, şedinţa se continuă cu citirea membrilor comisiilor sinodale, care sunt aprobate în forma prezentată, după care s-a trecut la discutarea ordinii de zi, care este adoptată în forma prezentată, convenindu-se că dacă mai sunt probleme care, din diverse motive, n-au fost incluse în ordinea de zi, să fie prezentate şi discutate în cadrul comisiilor.

După discutarea în comisii a problemelor repartizate, lucrările se reiau în plen cu prezentarea referatelor *Comisiei canonică-juridică şi pentru disciplină*, citite, la invitaţia Prea Fericitului Părinte Patriarh B.O.R. — 16

Teoctist, de către raportorul acestei comisii, P.S. Episcop Calinic al Argeşului.

Temei nr. 180/1994 — Proces verbal al Colegiului electoral Bisericesc din 11 ianuarie 1994, privind examinarea canonică a alegerii de episcop al Episcopiei Sloboziei şi Călăraşilor.

Comisia canonică-juridică şi pentru disciplină, cercetând procesul verbal al Colegiului electoral şi dosarul cauzei, informează Sfântul Sinod că lucrările pentru alegerea titularului în scaunul vacant de episcop al Episcopiei Sloboziei şi Călăraşilor s-au desfăşurat cu respectarea prevederilor articolului 130 din Statutul pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române.

Ținând seama de rezultatul cercetării şi examinării canonice a alegerii ;

Pe temeiul prevederilor art. 131 din Statutul pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române şi la propunerea Comisiei canonică-juridică şi pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăşte :

- *Se ia act, că alegerea P.S. Episcop Nifon Ploieşteanul, vicar patriarhal, în scaunul vacant de episcop al Sloboziei şi Călăraşilor s-a făcut cu respectarea disp. art. 130 din Statutul pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române ;*
- *Validează şi aprobă alegerea Prea Sfinţitului Episcop Nifon (Nicolae) Mihăiţă în scaunul de episcop al Episcopiei Sloboziei şi Călăraşilor, făcută de Colegiul electoral bisericesc în şedinţa din 11 ianuarie 1992 ;*
- *Rezultatul alegerilor va fi comunicat instituţiilor în drept, spre cele de urmare.*

Temei nr. 7878/1993 — Referatul Cancelariei Sf. Sinod în legătură cu procesul-verbal din 16 octombrie 1993 al Adunării eparhiale a Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania şi Europa centrală, pentru examinarea alegerii P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărăşanul ca arhi-episcop de Berlin şi mitropolit al Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania şi Europa centrală.

Comisia canonică-juridică şi pentru disciplină, examinând întreaga documentaţie, care a însoţit procesul verbal al Adunării eparhiale a Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania şi Europa centrală, a constatat că a fost respectată procedura generală privind convocarea Adunării eparhiale, şi că Adunarea eparhială a fost constituită statutar.

În urma discuţiilor care au avut loc în plen, ținând seama de prevederile art. 6 din Statutul pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române în care se arată că «Asistenţa religioasă şi organi-

zarea canonică a diasporei ortodoxe române se asigură de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române» și că Sfântul Sinod, prin hotărârea nr. 436/23 ianuarie 1993 a acordat binecuvântarea pentru organizarea și înființarea unei eparhii în Germania cu titulatura «Mitropolia Ortodoxă Română pentru Germania și Europa Centrală»;

Având în vedere prevederile art. 129 și 131 din același statut care precizează că «Examinarea și cercetarea canonică a alegerii ierarhilor se face de către Sfântul Sinod», că înscăunarea și instalarea se fac potrivit datinilor Bisericii Ortodoxe Române și că la înscăunare se emite «gramata de instalare»;

În acord cu prevederile art. 4 din Statutul Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală, potrivit cărora mitropolitul canonic al acesteia poartă titulatura de «*Arhiepiscop ortodox român de Berlin și mitropolit pentru Europa centrală*» și că «Mitropolitul nou ales va fi confirmat din punct de vedere canonic de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române»;

La propunerea Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină Sfântul Sinod hotărăște :

- Confirmă primirea documentației privind lucrările Adunării eparhiale electorale a Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală ;
- Confirmă alegerea P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul ca arhiepiscop de Berlin și mitropolit al Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania și Europa centrală ;
- Aprobă emiterea Gramatei patriarhale de instalarea în funcție ;
- Patriarhia Ecumenică, Bisericele din Germania și celelalte Biserici cu jurisdicție în Germania și Europa centrală vor fi informate despre această alegere. Va fi informat, de asemenea, și Guvernul federal al Germaniei.
- Până la instalare, P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul își va continua activitatea în cadrul Arhiepiscopiei Sibiului.

Te mei nr. 231/1994. Propunerea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist pentru alegerea P. cuv. arhimandrit Vincențiu Grifoni, superiorul Așezământului românesc de la Ierusalim în postul rămas vacant de episcop-vicar patriarhal, prin alegerea P.S. Episcop Nifon Ploieșteanul ca episcop al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor.

Comisia canonică-juridică și pentru disciplină constată că recomandarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist s-a făcut cu respectarea prevederilor art. 32 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române și a art. 135 din Regulamentul orga-

nelor centrale din Patriarhia Română. Ca urmare, procedând la examinarea canonică a P.Cuv. Arhim. Vincențiu Grifoni, a constatat că întrunește condițiile canonice prevăzute de art. 129 din Statut pentru a fi ridicat la treapta arhieriei și îl propune pentru a fi ales în postul vacant de episcop-vicar patriarhal, urmând ca asupra titulaturii să hotărască Sfântul Sinod.

În cadrul discuțiilor purtate s-a propus ca în caz de alegere să poarte titulatura de «Ploieșteanul».

În urma punerii la vot de către Prea Fericitul Părinte Președinte, P. cuv. Părinte arhimandrit Vincențiu Grifoni a întrunit unanimitatea de voturi a membrilor Sfântului Sinod.

Având în vedere recomandarea Prea Fericitului Părinte Patriarh și ținând seama de rezultatul votării ;

Pe temeiul prevederilor art. 131 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române și la propunerea Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină Sfântul Sinod hotărăște :

- *la act de propunerea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și aprobă alegerea Prea cuviosului arhimandrit Vincențiu Grifoni în postul vacant de episcop-vicar patriarhal și ridicarea la treapta arhieriei, urmând a purta titulatura de «Ploieșteanul».*
- *Alegerea se va comunica celor în drept spre a se lua act, pentru cele de urmare.*

Temei nr. 7920/1993. Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu alegerile pentru organele deliberative și executive bisericești centrale, eparhiale și parohiale, pentru perioada 1994—1998.

Din referatul respectiv reiese că în cursul anului 1994 expiră mandatul organelor deliberative și executive din parohiile și eparhiile din Patriarhia Română, fiind necesară organizarea de noi alegeri pentru perioada 1994—1998.

Având în vedere că în luna martie anul 1994, expiră mandatul organelor deliberative și executive din parohii, iar în luna mai 1994, expiră mandatul organelor deliberative și executive din eparhii inclusiv cel al Adunării Naționale Bisericești și al Consiliului Național Bisericesc ;

Ținând seama de procedura regulamentară pentru efectuarea acestor alegeri, și de succesiunea în timp a momentelor pentru organizarea alegerilor organelor deliberative și executive la parohii și eparhii ;

La propunerea Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină Sfântul Sinod hotărăște :

- Alegerile pentru organele deliberative și executive parohiale se vor desfășura după următorul calendar :
- Alegerile pentru organele deliberative și executive în parohiile din cuprinsul Bisericii Ortodoxe Române vor avea loc duminică 27 februarie, iar acolo unde nu pot avea loc la 27 februarie 1994, acestea se vor desfășura duminică, 6 martie 1994.
- Centrele eparhiale vor emite, în perioada 31 ianuarie — 18 februarie 1994, ordine circulare pentru convocarea adunărilor parohiale electorale, în care vor menționa prevederile regulamentare în legătură cu procedura alegerilor (art. 8 și următoarele din Regulamentul organelor deliberative și executive).
- La 8 zile de la alegeri (6 martie sau 13 martie 1994), vor avea loc ședințele de constituire ale consiliilor parohiale (art. 24 din Regulamentul organelor deliberative și executive).
- După constituirea consiliilor parohiale se va proceda, de îndată, la delegarea episcopilor și se va cere, în termen de 8 zile (14 martie sau 21 martie 1994), aprobarea acestora de către protopopi (art. 26 — Regulamentul organelor deliberative și executive), după care, în termen de 3 zile de la confirmare vor depune jurământul (18 martie sau 24 martie 1994), și vor lua în primire, cu inventar, toată averea bisericii (art. 27 Regulamentul organelor deliberative și executive).
- După constituirea consiliilor parohiale se va proceda la alegerea comitetelor de pangar, care vor fi aprobate de protopopi.
- În termen de 8 zile de la constituirea consiliilor parohiale (18 sau 24 martie 1994), va avea loc constituirea comitetelor parohiale (art. 25 Reg. org. deliberative și executive).
- Până la sfârșitul lunii martie 1994, parohiile vor comunica protoierilor componența noilor organe parohiale, în vederea confirmării lor de către consiliile eparhiale (art. 123, lit. «m», Regulamentul organelor deliberative și executive).
- Aprobă ca alegerile pentru organele deliberative și executive eparhiale și centrale bisericești să se desfășoare după următorul calendar :
Alegerile membrilor clerici și mireni în adunările eparhiale din cuprinsul Patriarhiei Române, vor avea loc joi, 12 mai 1994.
- În acest scop, Centrele eparhiale vor proceda, în cursul lunii aprilie 1994, la delimitarea de către Consiliile eparhiale a circumscripțiilor teritoriale și la fixarea președinților de colegii

La propunerea Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină Sfântul Sinod hotărăște :

- Alegerile pentru organele deliberative și executive parohiale se vor desfășura după următorul calendar :
- Alegerile pentru organele deliberative și executive în parohiile din cuprinsul Bisericii Ortodoxe Române vor avea loc duminică 27 februarie, iar acolo unde nu pot avea loc la 27 februarie 1994, acestea se vor desfășura duminică, 6 martie 1994.
- Centrele eparhiale vor emite, în perioada 31 ianuarie — 18 februarie 1994, ordine circulare pentru convocarea adunărilor parohiale electorale, în care vor menționa prevederile regulamentare în legătură cu procedura alegerilor (art. 8 și următoarele din Regulamentul organelor deliberative și executive).
- La 8 zile de la alegeri (6 martie sau 13 martie 1994), vor avea loc ședințele de constituire ale consiliilor parohiale (art. 24 din Regulamentul organelor deliberative și executive).
- După constituirea consiliilor parohiale se va proceda, de îndată, la delegarea episcopilor și se va cere, în termen de 8 zile (14 martie sau 21 martie 1994), aprobarea acestora de către protopopi (art. 26 — Regulamentul organelor deliberative și executive), după care, în termen de 3 zile de la confirmare vor depune jurământul (18 martie sau 24 martie 1994), și vor lua în primire, cu inventar, toată averea bisericii (art. 27 Regulamentul organelor deliberative și executive).
- După constituirea consiliilor parohiale se va proceda la alegerea comitetelor de pangar, care vor fi aprobate de protopopi.
- În termen de 8 zile de la constituirea consiliilor parohiale (13 sau 24 martie 1994), va avea loc constituirea comitetelor parohiale (art. 25 Reg. org. deliberative și executive).
- Până la sfârșitul lunii martie 1994, parohiile vor comunica protoierilor componența noilor organe parohiale, în vederea confirmării lor de către consiliile eparhiale (art. 123, lit. «m», Regulamentul organelor deliberative și executive).
- Aprobă ca alegerile pentru organele deliberative și executive eparhiale și centrale bisericesti să se desfășoare după următorul calendar :
Alegerile membrilor clerici și mireni în adunările eparhiale din cuprinsul Patriarhiei Române, vor avea loc joi, 12 mai 1994.
- În acest scop, Centrele eparhiale vor proceda, în cursul lunii aprilie 1994, la delimitarea de către Consiliile eparhiale a circumscripțiilor teritoriale și la fixarea președinților de colegii

- (art. 65—66, Regulamentul organelor deliberative și executive).
- Între 28—31 martie 1994, se va emite Decizia patriarhală pentru fixarea datei alegerilor de membri în organele eparhiale (art. 70, Regulamentul organelor deliberative și executive). Pe baza acestei decizii, Centrele eparhiale vor emite, cu 20 de zile înainte de 2 mai 1994, un ordin circular în care vor comunica: delimitarea circumscriptiilor, numele delegaților eparhiali, data și locul alegerilor, precum și modalitatea desfășurării lor (art. 68, Regulamentul organelor deliberative și executive).
 - Între 13—20 mai 1994 se vor depune eventualele contestații pentru soluționare (art. 92, Regulamentul organelor deliberative și executive).
 - Între 20—31 mai 1994, eparhiile vor organiza constituirea Adunărilor eparhiale și vor solicita, la Cancelaria Sf. Sinod, confirmarea alegerilor eparhiale.
 - Între 1—6 iunie 1994 se va emite Decizia patriarhală de confirmare a noilor Adunări eparhiale alese (art. 142 din Regulamentul organelor deliberative și executive).
 - După constituirea Adunărilor eparhiale se vor comunica, la Cancelaria Sf. Sinod, numele membrilor delegați pentru Adunarea Națională Bisericească.
 - Zilele de marți 14 iunie sau miercuri 15 iunie 1994, vor fi rezervate pentru constituirea Adunării Naționale Bisericești.

În continuare, raportorul comisiei prezintă referatele privind propunerile de acordarea statului de arhimandrit unui număr de zece ieromonahi-protosingheli din diverse eparhii, la propunerea chiriarhilor respectivi.

Ținând seama de aceste recomandări și la propunerea comisiei, Sfântul Sinod hotărăște :

- Se acordă titlul de arhimandrit următorilor ieromonahi-protosingheli : P. cuv. Clement Popescu, Damian Bogdan, Dorotei Tudorache, Galaction Stângă, Ieronim Crețu, Laurentie Găță și Pimen Georgescu din Arhiepiscopia Bucureștilor, Ghenadie Șerban și Vasile Miron din Episcopia Romanului și Hușilor și Ioan Sălăjan din Arhiepiscopia Craiovei.

Temei nr. 240/1994 — Propunerea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist de a se atribui Prea Sfințitului Episcop Roman Ialomiteanul, vicarul Arhiepiscopiei Bucureștilor, titulatura de «Ilfoveanul».

Ținând seama că art. 104, al. 2 din «Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române» prevede că : «Episcopii-vicari și arhiereii-vicari vor purta, cu aprobarea Sfântului Sinod, titulaturi legate de eparhiile respective» ;

— Având în vedere schimbările administrativ-teritoriale intervenite în structura Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, respectiv prin înființarea Episcopiei Sloboziei și Călărașilor ;

Ținând seama de prevederile statutele menționate, la propunerea Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăște :

— Prea Sfințitului Episcop Roman, vicarul Arhiepiscopiei Bucureștilor, va purta titlatura « Ilfoveanul ».

Temei nr. 6785/1993 — Adresa nr. 175/1993 a Î.P.S. Mitropolit Petru al Basarabiei privind hirotonirea, a doua oară, de către Î.P.S. Arhiepiscop Vladimir a unor preoți care au aparținut de Î.P.S. Mitropolit Petru.

În cadrul discuțiilor purtate în plenul Sfântului Sinod, pe baza referatului comisiei, s-a relevat faptul că, mitropolitul Vladimir și episcopul Vichentie au încălcat grav sfintele canoane, sfidând pur și simplu disciplina canonică și bisericească, iar pe de altă parte, cei doi ierarhi continuă să ducă o propagandă antiromânească pe tot cuprinsul Republicii Moldova, ceea ce creează o mare discordie între frații români de aceeași credință.

Ca urmare a discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăște :

— *Își exprimă regretul față de gestul Î.P.S. Mitropolit Vladimir și al P.S. Episcop Vichentie și dezaprobă actele necanonice de re-hirotonire a preoților Țăuleanu Leonid și Eșanu Dumitru.*

— *Această poziție a Sfântului Sinod va fi comunicată Patriarhiei Moscovei într-un document mai larg, care va cuprinde și alte nemulțumiri ale Patriarhiei Române, referitoare la situația relațiilor canonice cu Mitropolia Basarabiei.*

Temei nr. 179/1994 — Hotărârea Adunării Naționale Bisericești în legătură cu propunerea Adunării eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului pentru înființarea Episcopiei Covasnei și Harghitei.

În plenul ședinței Sfântului Sinod au avut loc ample discuții referitoare la respectiva hotărâre a Adunării Naționale Bisericești, coroborată și cu o propunere a Ligii tineretului creștin ortodox român din Brașov privind înființarea unei episcopii în acest oraș, formulându-se mai multe variante în acest sens.

Ca urmare, plenul Sfântului Sinod hotărăște amânarea rezolvării acestei probleme până la primirea și analizarea punctelor de vedere ale factorilor de decizie ai Arhiepiscopiei Sibiului și ai Episcopiei Alba-Iuliei, de care depinde rezolvarea problemelor în cauză.

Temei nr. 3960/1993 — Grupaj tematic cu propuneri desprinse din scrisorile și sesizările primite la Cancelaria Sf. Sinod în perioada 1 ianuarie — 31 decembrie 1993.

În urma examinării acestor propuneri și sesizări cuprinzând o varietate problematică, Comisia canonică-juridică și pentru disciplină consideră că multe din aceste propuneri și-au găsit deja soluționarea prin grija organelor bisericești și a chiriarhilor eparhiilor, iar altele se află în curs de soluționare.

După discuțiile purtate și la propunerea Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină, Sf. Sinod hotărăște :

- *Se ia act de grupajul tematic de propuneri extrase din scrisorile și sesizările primite la Patriarhia Română în perioada 1 ianuarie — 31 decembrie 1993, cu mențiunea că multe dintre ele sunt deja soluționate pe plan general bisericesc sau pe plan eparhial.*
- *Se aprobă propunerea de cinstire deosebită a Sf. Apostol Andrei prin înscrierea, cu roșu, în calendarul ortodox român a zilei de 30 noiembrie.*

Joi, 13 ianuarie ora 9,00, la reluarea lucrărilor, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist invită pe P.S. Episcop Andrei al Alba Iuliei, raportorul *Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri*, să prezinte referatele asupra lucrărilor repartizate comisiei, după cum urmează :

Temei nr. 7050/1993 — a. Itinerarul pastoral al Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și itinerariile pastorale ale membrilor Sfântului Sinod pe anul 1993 și

b. Dările de seamă ale centrelor eparhiale privind activitatea pastoral-misionară desfășurată în anul 1993.

Referatul Cancelariei Sfântului Sinod prezintă pe larg, sistematic și pe capitole, activitatea rezultată din exercitarea întregii slujiri-învățătoarească, sfințitoare și conducătoare-consemnată în dările de seamă ale centrelor eparhiale asupra activității pastoral-misionare din anul 1993 și în itinerariile pastorale ale Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, II. PP. SS. Mitropoliti și Arhiepiscopi, PP. SS. Episcopi, PP. SS. Episcopi-vicari patriarhali și PP. SS. Episcopi-vicari și Arhieriei-vicari.

În urma examinării itinerariilor pastorale ale membrilor Sfântului Sinod și a dărilor de seamă ale centrelor eparhiale privind activitatea desfășurată în anul care s-a încheiat, a discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri, Sfântul Sinod hotărăște :

- *Se ia act de activitatea consemnată în itinerariile pastorale ale Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, ale tuturor ierarhilor din Patriarhia Română, precum și în dările de seamă privind lucrarea pastoral-misionară și de teren și aduce mulțumiri membrilor Sfântului Sinod pentru modul în care au îndrumat viața religioasă din eparhii.*
- *Recomandă membrilor Sfântului Sinod să efectueze cât mai frecvent vizite pe teren, îndrumând preoții să țină bisericile curate și să slujească în toate duminicile și sărbătorile Sf. Liturghie, iar în ajun, și pe cât posibil și în celelalte zile, să se*

oficieze vecernia, iar în duminici și în sărbători la oficierea vecerniei să se țină un cuvânt de învățătură.

- Recomandă de asemenea, să se intensifice activitatea misionară, pentru preîntâmpinarea prozelitismului uniatic și sectar, mai ales în Transilvania, dar și în restul țării.
- Să se acorde, în continuare, îndrumarea necesară desfășurării activității Oastei Domnului, pentru a se stăvili diviziunile și alunecarea spre neoprotestantism a unor grupări dizidente din rândurile acestei asociații.
- Preoții vor fi îndrumați să acorde atenția necesară activității desfășurate de gruparea stilistă care creează dezbinări între ortodocșii din parohii.
- Recomandă ca centrele eparhiale din Transilvania să informeze Cancelaria Sfântului Sinod despre stadiul relațiilor și dialogului cu Biserica catolică orientală de rit bizantin, pentru a se putea răspunde la atacurile pe care aceasta le inițiază la adresa Bisericii Ortodoxe Române până la forurile legislative ale țării.
- În mod obligatoriu, fiecare parohie va afișa programul slujbelor religioase.

Temel nr. 7056/1993 — Proiectul pastorelei Sfântului Sinod privind colecta pentru Fondul Central Misionar din Duminica Ortodoxiei pe anul 1994.

În urma examinării proiectului și a îmbunătățirilor aduse, precum și la propunerea Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și mănăstiri Sfântul Sinod hotărăște :

- Aprobă textul pastorelei Sfântului Sinod privind colecta pentru Fondul Central Misionar din Duminica Ortodoxiei a anului 1994, în forma definitivată de către Sfântul Sinod ;
- Sectorul II al Administrației Patriarhale este îndatorat cu măsurile de tipărire și trimitere a acestei pastorele către toate eparhiile din cuprinsul Patriarhiei Române, împreună cu instrucțiunile stabilite de Sfântul Sinod în această privință în anii precedenți.

Temel nr. 8702 1993 — Referatul P.C. Preot Constantin Părvu, vicar administrativ, privind data serbării Sfintelor Paști în anul 1995.

Din referatul respectiv reiese că, în anul 1995, Sfintele Paști se vor sărbători la data de 23 aprilie.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri Sfântul Sinod hotărăște :

- Se ia act că, în anul 1995, Sfintele Paști se sărbătoresc la 23 aprilie ;

- P.C. Pr. Constantin Părvu, vicar administrativ va întocmi integral calendarul pe anul 1995 spre a fi aplicat unitar în toate eparhiile;
- La întocmirea calendarului se va ține seama ca săptămâna să înceapă cu ziua de duminică.
- Sfântul Apostol Andrei va fi înscris cu roșu în calendar, pentru a se sublinia cinstirea lui deosebită în Biserica Ortodoxă Română.

Temei nr. 7473/1993 — Adresa Î.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului nr. 2423/1993 în legătură cu convorbirile purtate la Arad de către comisia specială aprobată de Sf. Sinod prin hotărârea nr. 5683/1993 cu membrii grupărilor dizidente «Oastea Domnului» de la Simeria.

Constatăndu-se rezultatele pozitive ale consfătuirii de la Arad cu reprezentanții grupărilor «Oastea Domnului», la propunerea Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri și în urma discuțiilor purtate, Sfântul Sinod hotărăște :

- la act, cu mulțumiri, de informarea scrisă a Î.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului cu privire la convorbirile purtate cu reprezentanții Oastei Domnului la Arad, și-i adresează rugămintea ca, împreună cu ceilalți membri ai comisiei sinodale speciale, să continue convorbirile cu grupul dizident al Oastei Domnului de la Cluj-Napoca, punându-se pentru aceasta de acord cu Î.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului.
- Sfântul Sinod se va îngriji ca, după plecarea P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul în Germania, să indice un alt ierarh care să îndrume activitatea Oastei Domnului.

Temei nr. 72/1994 — Hotărârea Consiliului național bisericesc în legătură cu preluarea de către Patriarhia Română a revistei «Chemarea credinței», ca supliment lunar al periodicului central «Vestitorul Ortodoxiei».

În urma discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri, Sfântul Sinod hotărăște :

- Aprobă ca revista «Chemarea credinței» să fie adoptată ca supliment lunar al publicației «Vestitorul Ortodoxiei», a cărei editură va îndruma și grupul de redacție al acesteia, până la găsirea unei alte formule.
- Recomandă tuturor parohiilor să facă abonament la revista «Chemarea credinței» ca și pentru revistele bisericești, costul abonamentului fiind de 3.000 lei, iar revista fiind expediată odată cu abonamentul la revistele teologice.

- *Dat fiind faptul că este destinată copiilor, părinților, educatorilor, pe lângă abonament se vor trimite fiecărei eparhii, prin înțelegere, circa 500 exemplare pentru a se testa puterea de difuzare a revistei.*
- *Dat fiind faptul că membrii Sfântului Sinod semnalează primirea cu întârziere după 1990 a revistelor centrale, eparhiale și a volumelor din colecția «Părinți și scriitori bisericești», Institutul Biblic, Tipografia și Editurile eparhiale vor lua măsurile necesare pentru trimiterea acestora cu regularitate la abonați.*

În legătură cu problema tipăriturilor, în general, membrii Sfântului Sinod, iau în discuție problema difuzării acestora dintr-o eparhie în alta, în raport cu prevederile Legii 107/1992 și cu drepturile Institutului Biblic și de Misiune.

În urma discuțiilor purtate și la dorința exprimată de ierarhi, Sfântul Sinod hotărăște :

- *Pentru difuzarea publicațiilor eparhiale, editurile se pot adresa direct protopopiatelor, inclusiv celorlalte centre eparhiale, în această situație rabatul revenind protopopiatului sau centrului respectiv de difuzare.*
- *Fiecare editură eparhială este liberă să se adreseze librăriilor pentru difuzarea publicațiilor pe care le editează în condițiile stabilite de lege.*

Temei nr. 157/1994 — Solicitarea Î.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului pentru acordul Sfântului Sinod ca trei monahii să acorde asistență socială și religioasă copiilor străzii, în majoritate ortodocși, din așezământul patronat de catolicul dizident Dom Demidoff, în localitatea Cincu, județul Brașov.

La propunerea Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri, Sfântul Sinod hotărăște :

- *Cele trei călugărițe ortodoxe, care acordă asistență religioasă și educație religioasă din așezământul «Dom Demidoff», vor face misiune ortodoxă în mijlocul copiilor respectivi, ele însele depinzând de mănăstirea Boholț și rămânând la Cincu atâta vreme cât le va îngădui Centrul eparhial. Pe perioada șederii la Cincu, maicile respective vor fi sub oblăduirea duhovnicească a starețului de la Sâmbăta.*

Temei nr. 233/1994 — Propunerile unui grup de studenți, intelectuali, preoți, profesori de teologie și stareți de mănăstiri privind promovarea de măsuri împotriva avortului, pornografiei și prozelitismului de diferite nuanțe.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri, Sfântul Sinod hotărăște :

- Se va întocmi o intervenție care va fi adresată celor două Camere ale Parlamentului prin care să se sublinieze gravitatea acestor stări de lucru pentru viața morală și pentru sănătatea poporului român.
- Semnatarii memoriului vor fi sfătuiți să ia atitudine în presă pentru a influența pozitiv opinia publică.
- Preoții vor fi sfătuiți ca, în calitatea lor de părinți duhovnicești, să-și determine credincioșii să nu comită aceste păcate.

În continuare au fost prezentate referatele privind propunerile de înființare a unor mănăstiri :

Temel nr. 198/1994 — Episcopia Dunării de Jos propune reactivarea mănăstirii «Sfinții Arhangheli», din municipiul Galați, cu destinația pentru călugări și

Temel nr. 228/1994 — prin care Episcopia Maramureșului și Sătmăruului propune înființarea sau, respectiv, reînființarea următoarelor așezăminte monahale :

1. Mănăstirea «Acoperământul Maicii Domnului» — Boiereni, jud. Maramureș, cu destinația pentru călugări ;
2. Mănăstirea «Sf. Ilie Proorocul» — Coroieni, jud. Maramureș, cu destinația pentru călugări ;
3. Mănăstirea «Izvorul Tămăduirii» — Măriuș, jud. Satu Mare, cu destinația pentru călugări ;
4. Mănăstirea «Sf. Ioan Botezătorul» — Scărișoara Nouă, jud. Satu Mare, cu destinația pentru călugări ;
5. Mănăstirea «Învierea Domnului» — Habra-Groși, jud. Maramureș, cu destinația pentru călugări ;
6. Mănăstirea «Sf. Treime» — Suciu de Sus, jud. Maramureș, cu destinația pentru călugărițe ;
7. Mănăstirea «Nașterea Domnului» — Văleni, jud. Maramureș, cu destinația pentru călugărițe ;
8. Mănăstirea «Soborul Sf. 12 Apostoli» — Bărsana, jud. Maramureș (pe locul fostei Episcopii Ortodoxe a Maramureșului), cu destinația pentru călugărițe ;
9. Mănăstirea «Înălțarea Sf. Cruci» — Dumbrava, jud. Maramureș, cu destinația pentru călugări ;
10. Mănăstirea «Maica Domnului — Portărița», Prilog, jud. Satu Mare, cu destinația pentru călugări ;
11. Mănăstirea «Sf. Iosif Mărturisitorul» — Săpânța, jud. Maramureș, cu destinația pentru călugări.

La propunerea Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri, Sfântul Sinod aprobă propunerile făcute pentru reactivarea, reînființarea sau, după caz, înființarea mănăstirilor menționate.

Temei nr. 156/1994 — Scrisoarea Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului nr. 2964B/30 decembrie 1993 privind propunerea de revizuire a statutelor de organizare și funcționare a unor asociații creștine ortodoxe, aprobate de Sf. Sinod.

Din adresa respectivă reiese că Sfântul Sinod, după anul 1989 a aprobat înființarea și statutele asociațiilor: Asociația «Oastea Domnului», Liga tineretului ortodox român, Asociația studenților creștin-ortodocși din România, Societatea națională a femeilor ortodoxe din România și Frăția ortodoxă, Statute, care, acum, au nevoie de îmbunătățiri și amendamente, deoarece din cuprinsul acestora nu rezultă cu claritate modul de organizare și funcționare a acestor organizații, dacă au o organizare unitară pe întreaga țară, care sunt forurile de conducere centrale, cum sunt alese, care sunt raporturile filialele din teritoriu cu conducerea centrală etc.

În cadrul discuțiilor purtate s-a apreciat că aceste asociații bisericești reprezintă un real sprijin din partea mirenilor în activitatea Bisericii și, deci, este necesară clarificarea unor aspecte ca cele enumerate, urmând ca modificările ce se vor aduce statutelor existente să fie aprobate de Sf. Sinod.

În urma discuțiilor purtate și a opiniilor exprimate, Sfântul Sinod hotărăște:

- Membrii Sfântului Sinod, I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei, P. S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul și P. S. Arhiepiscop-vicar Casian Gălățeanul, cu responsabilități privind îndrumarea asociațiilor de credincioși, credincioase și de tineret, de acord cu asociațiile respective, vor semna necesitatea amendării statutelor lor, eventualele propuneri înaintându-le Sfântului Sinod;
- La Cancelaria Sfântului Sinod, se va institui, o comisie care va studia propunerile ce se vor face, pentru a le prezenta Sfântului Sinod;
- Spicuiuri din dările de seamă ale acestor asociații privind activitatea lor, se vor publica în «Vestitorul Ortodoxiei».

Temei nr. 203/1994 — Rapoartele de activitate pe anul 1993 ale Ligii tineretului ortodox român și Asociației studenților creștini ortodocși din România.

La propunerea Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri, Sfântul Sinod hotărăște:

- Ia act cu binecuvântare de activitatea desfășurată de tinerii ortodocși români în cadrul organizațiilor creștine de tineret,

Liga tineretului ortodox român și Asociația studenților creștini ortodocși din România ;

- *Recomandă II.PP.SS. și PP.SS. ierarhi să le îndrume în continuarea activității și să-i încurajeze în râvna pe care o manifestă pentru misiunea Bisericii.*

Temei nr. 280/1994 — Scrisoarea UNICEF, din 10 ianuarie 1994, prin care solicită organizarea unei colecte în cadrul unităților bisericești din Patriarhia Română, în ultima decadă a lunii ianuarie, pentru ajutorarea copiilor din fosta Iugoslavia.

Având în vedere scopul umanitar pentru care se solicită organizarea acestei colecte și solidaritatea creștină care trebuie să se manifeste față de cei care sunt în suferințe și necazuri.

În acord cu toți ierarhii Bisericii noastre, Sfântul Sinod hotărăște :

- *Se aprobă organizarea unei colecte în toate bisericile și mănăstirile din Patriarhia Română, destinată ajutorării copiilor din fosta Iugoslavia ;*
- *Sumele colectate vor fi depuse la protopopiate pentru a fi trimise centrelor eparhiale, spre a fi transmise în contul UNICEF, urmând a fi informată și Cancelaria Sfântului Sinod despre rezultate.*

În continuarea lucrărilor, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teotist invită pe P. S. Arhiepiscop Casian Gălățeanul, raportorul *Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc*, să prezinte referatele asupra problemelor încredințate, spre studiere, comisiei.

Temei nr. 7050/1993 — Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu subiectele pentru conferințele preoțești semestriale din anul 1993.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea *Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc*, Sfântul Sinod hotărăște :

1. *Aprobă următoarele măsuri privind metodologia conferințelor preoțești, menite îmbunătățirii acestora :*
- *Tematica conferințelor să fie publicată din timp, cu planul și bibliografia adecvate, prin sectorul cultural eparhial sub îndrumarea ierarhului ;*
- *În vederea aprofundării duhovnicești a vieții bisericești, este necesar ca întrunirile preoțești să înceapă cu Sfânta Liturghie și cu predică ;*
- *Este de dorit ca aceste teme să fie analizate mai întâi în cercurile pastorale preoțești ;*
- *Selectarea celor mai bune referate întocmite de preoți, spre a fi publicate în presa bisericească eparhială.*

2. *Aprobă ca în conferințele clerului din anul 1994 să se trateze următoarele teme :*

Pentru luna iunie :

-- *Familia creștină și rolul ei în societatea de azi.*

Pentru luna noiembrie :

-- *Atitudinea Bisericii față de fenomene care amenință unitatea bisericească și națională.*

Temei nr. 3786/1993 — Stabilirea disciplinelor examenului de licență la profilul Teologie pastorală și, în perspectivă, la celelalte profiluri (Teologie-litere, Teologie-asistență socială și Teologie-patrimoniu).

La propunerea Comisiei și în urma discuțiilor purtate, Sfântul Sinod hotărăște :

— *La Facultatea de teologie ortodoxă, profilul Teologie pastorală, examenul va consta din :*

1. *Teologie dogmatică (cu fundamente biblică) ;*

2. *Istorie bisericească (I.B.U. și I.B.O.R.) ;*

3. *Teologie practică (Liturgică, Pastorală, Drept bisericesc și Omiletică-Catehetică) ;*

4. *Susținerea proiectului (lucrării de diplomă).*

Pentru fiecare probă a examenului de licență, mai puțin susținerea proiectului, să se elaboreze tematici cuprinzând câte 20 de subiecte de sinteză din disciplinele secției respective, cu relevanță misionar-pastorală.

Examenul de licență, tematicile și bibliografia probelor acestuia să aibă caracter unitar pentru facultățile de teologie ortodoxă — profilul Teologie-pastorală.

— *Se vor face demersurile de rigoare la ministerul învățământului, pentru acord, privind acest mod de organizare a examenului de licență în facultățile de teologie pastorală, începând cu anul 1993—1994.*

— *În perspectiva organizării examenului de licență la facultățile de teologie cu profil : Litere, Asistență socială și Patrimoniu cultural, se va avea în vedere ca Dogmatica și Istoria Bisericii Române să fie luate în considerare ca discipline de bază și specialitate teologică, la care ministerul Învățământului să adauge disciplinele de profil, asupra cărora se va conveni.*

Temei nr. 8700/1993 — Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu organizarea, în anul 1994, a seriei a 79-a a Cursurilor pas-torale și de educație moral-religioasă a clerului.

În urma examinării problemei respective de către Comisia învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, s-a propus ca seria

a 79-a a cursurilor pastorale și de educație religioasă să poarte denumirea de *Cursuri pastorale și de metodologie didactică*; cursurile să fie organizate tot în șapte centre de învățământ superior teologic și seminarial, iar programa analitică a acestora să fie tot cea predată la seria 78-a din anul 1993.

Urmare discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

- Se aprobă organizarea în anul 1994 a seriei a 79-a de cursuri pastorale și de metodologie didactică în șapte centre de învățământ teologic, cu un efectiv de 700 de preoți și diaconi ;
- Se aprobă ca la seria a 79-a a Cursurilor pastorale și de metodologie didactică să se utilizeze aceleași teme din programa analitică din anul 1993, grupate pe cele trei mari probleme, așa cum a fost aprobată prin hotărârea Sfântului Sinod nr. 343/22 ianuarie 1993 ;
- Să se mențină în vigoare metodologia de examinare și corectare a lucrărilor, de calculare a mediei, de constituire a comisiilor de examinare așa cum s-a aprobat prin hotărârea Sfântului Sinod nr. 7284/4 septembrie 1991.
- Perioada de desfășurare a seriei a 79-a a cursurilor pastorale și de educație religioasă să fie 1—15 iulie 1994.
- Centrele eparhiale vor lua măsurile necesare pentru a urmări participarea preoților programați la cursuri, aceia care nu vor da curs, urmând să suporte rigorile prevederilor regulamentului (art. 43 din Regulamentul pentru numiri și transferări).
- Se va solicita facultăților de teologie o mai mare exigență în notarea examenelor de la cursuri dar și participarea efectivă a preoților la programul stabilit.

Temei nr. 7814/1993 — Referatul Cancelariei Sf. Sinod în legătură cu stabilirea cifrei de școlarizare în instituțiile de învățământ teologic pentru anul de învățământ 1994—1995 (Facultăți de teologie, Seminarii teologice liceale și Școli postliceale).

În urma discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

- Se aprobă planul de școlarizare pentru anul I, 1994—1995, în instituțiile de învățământ teologic liceal, postliceal și universitar, și prin aceasta inclusiv rețeaua de școlarizare.
(În procesul verbal sunt reproduse cifrele de școlarizare aprobate, pentru toate tipurile de școli teologice).

- *Se va interveni la ministerul Învățământului pentru aprobarea planurilor de școlarizare ale învățământului teologic pentru anul 1994—1995.*

Temei nr. 7928, 8486/1993 și 227/1994 — Propunerile Arhiepiscopiei Craiovei (7928, 1993), Arhiepiscopiei Timișoarei (8486/1993) și Episcopiei Oradei (227/1994) pentru înființarea în cadrul facultăților de teologie din Universitățile Craiovei, Timișoara Vest și Oradea a specializării Teologiei-asistență socială, începând cu anul universitar 1994—1995.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei Învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște:

- *Se aprobă înființarea, în cadrul facultăților de teologie ortodoxă a Universităților din Craiova, Timișoara-Vest și Oradea, începând cu anul universitar 1994—1995, a profilului Teologie-asistență socială, stabilindu-se și cifrele de școlarizare;*
- *Se va interveni la ministerul învățământului pentru înscrierea în rețeaua de școlarizare a profilurilor respective și a numărului de locuri solicitat începând cu anul universitar 1994—1995.*

Temei nr. 229/1994 — Adresa Arhiepiscopiei Iașilor nr. 3321/1993 cu propunerea de înființare a Școlii postliceale teologice-sanitare, cu 5 clase de profil, în municipiul Iași și a unor grădinițe cu orar prelungit, sub patronajul spiritual al Arhiepiscopiei Iașilor în orașele: Iași, Botoșani, Pașcani, Hârlău, Tg. Neamț și Piatra Neamț.

Având în vedere că pentru înființarea acestor școli există acordul Inspectoratelor școlare Iași și Neamț cât și acordul Grupului școlar sanitar Iași,

La propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște:

- *Aprobă înființarea Școlii postliceale teologice-sanitare din mun. Iași cu 5 clase de profil, (asistent generalist, pediatrie, social, farmacie și dietetician), începând cu anul de învățământ 1994—1995, cu cifra de școlarizare de 25 elevi pentru fiecare profil, urmând a se organiza și funcționa în ceea ce privește disciplinele de specialitate teologică, potrivit hotărârii Sinodului Permanent nr. 1335/13 martie 1993.*
- *Aprobă înființarea grădinițelor cu orar prelungit sub patronajul spiritual al Arhiepiscopiei Iașilor în Iași, Botoșani, Hârlău, Tg. Neamț și Piatra Neamț, urmând ca pentru organizarea și funcționarea acestora să se încheie un protocol adecvat între ministerul Învățământului, Secretariatul de Stat pentru Culte și Patriarhia Română.*
- *Și alte centre eparhiale din țară sau unități bisericești din țară unde sunt posibilități vor putea proceda în mod similar.*

- *Se va interveni la ministerul Învățământului pentru înscrierea acestor unități școlare în rețelele sale de învățământ.*

Temei nr. 230/1994 — Solicitarea Arhiepiscopiei Târgoviștei pentru înființarea în orașul Câmpulung-Muscel a Școlii postliceale de cântăreți bisericești și învățători.

După discuțiile purtate având în vedere și propunerile Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

- *Aprobă înființarea Școlii postliceale de cântăreți bisericești-învățători în orașul Câmpulung-Muscel, începând cu anul de învățământ 1994—1995 și cifra de școlarizare de 30 elevi propusă pentru anul I, urmând a se organiza și funcționa în ce privește disciplinele de specialitate teologică, potrivit hotărârii Sinodului Permanent nr. 1335/13 martie 1992.*
- *Se va interveni la ministerul Învățământului pentru înscrierea acestei școli în rețeaua preuniversitară de stat cu cifra de școlarizare propusă.*

Temei nr. 168/1994 — Adresa Episcopiei Aradului nr. 20/1994 cu propunerea de înființare a următoarelor instituții de învățământ pre-universitar, începând cu anul școlar 1994—1995 : Seminarul teologic liceal ortodox la Arad ; Școala postliceală teologică-sanitară la Arad ; Clasa liceală cu profil filologie-teologie ortodoxă în cadrul Școlii normale «Sabin Drăgoi» din Deva.

Având în vedere motivele prezentate privind necesitatea pregătirii de cadre clericale și pentru învățământul religios, precum și cerințele de ordin misionar, pastoral și social, invocate de centrul eparhial ;

Ținând seama că inspectoratele școlare județene Arad și Hunedoara și-au exprimat în scris acordul pentru înființarea acestor școli, iar, în plus, Direcția sanitară a județului Arad a încuviințat crearea Școlii postliceale teologice-sanitare din localitate, existând totodată și condițiile necesare școlarizării (spațiu de învățământ și cazare, cantină, cadre didactice) ;

Ținând seama de normele legale existente în domeniu ;

La propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc Sfântul Sinod hotărăște :

- *Aprobă înființarea Seminarului teologic liceal ortodox la Arad, cu 30 elevi, a Școlii postliceale teologice-sanitare la Arad, cu 30 de locuri și a clasei de Filologie-teologie ortodoxă în cadrul Școlii normale «Sabin Drăgoi» din Deva, cu 30 de locuri, începând cu anul de învățământ 1994—1995, urmând ca acestea să funcționeze în cadrul rețelelor respective de învățământ ale ministerului Învățământului potrivit regulamentelor școlare bisericești și ale protocoalelor de specialitate.*

— *Se vor face demersurile necesare către ministerul învățământului, pentru acord.*

Temei nr. 2928/1993 — Adresa Episcopiei Oradiei nr. 1912/1993, cu propunerea de înființare a Seminarului teologic liceal în orașul Beiuș jud. Bihor și Seminarului teologic liceal din mun. Zalău, jud. Sălaj, începând cu anul de învățământ 1994—1995.

Ținând seama că inspectoratele școlare ale jud. Bihor și Sălaj, cu adresele nr. 2863/6 aug. 1993 și respectiv 2387/24 aug. 1993 precizează că asigură spațiul necesar de școlarizare, cazare și cantină precum și cadrele didactice necesare pentru predarea disciplinelor laice, exprimându-și acordul privind hotărârea Episcopiei Oradiei de înființare a acestor două seminarii cu câte o clasă a IX-a de câte 30 de elevi fiecare, hotărâre care a fost avizată de către Comisia specială pentru învățământul teologic al Patriarhiei Române;

La propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște:

- *Se aprobă înființarea Seminarului teologic liceal din orașul Beiuș, jud. Bihor și înființarea Seminarului teologic liceal din Zalău, jud. Sălaj, începând cu anul de învățământ 1994—1995, cu câte 30 de elevi fiecare, urmând să funcționeze potrivit prevederilor Regulamentului pentru organizarea și funcționarea instituțiilor de învățământ ortodox din Biserica Ortodoxă Română, Protocoalelor de specialitate.*
- *Aprobă efectuarea demersurilor necesare către Ministerul învățământului.*

Temei nr. 7815/1993 — Informare privind normele ministerului învățământului în legătură cu organizarea examenului de bacalaureat în anul 1994. Se precizează că aceste norme privesc și Seminarile teologice liceale integrate în rețeaua preuniversitară a învățământului de stat.

Având în vedere că în Comisia specială pentru învățământul teologic s-au examinat toate aspectele semnalate și că Prea Fricitul Părinte Patriarh Teofilact a aprobat deja ca normele ministerului învățământului și științei privind organizarea examenului de bacalaureat, care se vor aplica și seminarile teologice liceale, împreună cu graficul examenelor de atestare și de bacalaureat, cu programele disciplinelor de examen, să fie trimise tuturor centrelor eparhiale și tuturor seminariilor teologice liceale;

Că respectivele norme privind desfășurarea bacalaureatului în anul 1994 se aduc la Sfântul Sinod pentru informare;

La propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște:

- *la act, pentru informare, de normele ministerului învățământului privind organizarea examenului de bacalaureat din anul*

1994, precum și de metodologia examenului de atestare a pregătirii teologice, care au fost comunicate în timp util, din dispoziția Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, tuturor centrelor eparhiale și seminariilor teologice, încât candidații să aibă timpul necesar pentru pregătire;

- Se vor reînnoi demersurile pentru organizarea examenului de bacalaureat în anul 1995, cu includerea și a unor probe teologice.

Temei nr. 93/1994 — Adresa Facultății de teologie din București nr. 1219/1993, privind organizarea, la București, în perioada 16—24 august 1994 a celui de al IV-lea congres al Facultății de teologie ortodoxă.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște:

- După întrunirea Comitetului internațional de organizare și a Comitetului național, propus de organizatori, rezultatele acestora vor fi comunicate Comisiei sinodale, prin Canseloria Sf. Sinod, pentru a vedea modalitățile de sprijinire a acestui congres.

Temei nr. 7945/1993 — Adresa Facultății de teologie din Sibiu nr. 3170/1993 prin care solicită respectarea hotărârilor Sfântului Sinod în legătură cu hirotonirea studenților teologi.

În urma discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște:

- La hirotonirea candidaților la preoție se vor respecta prevederile statutare și regulamentare.
- Se menține hotărârea Sfântului Sinod în 7736/1990 potrivit căreia «în timpul studiilor la facultățile de teologie pastorală, pot fi hirotoniți numai studenții absolvenți de seminar, absolvenții de liceu urmând a fi hirotoniți după obținerea titlului de licențiat în teologie», precum și hotărârea Sfântului Sinod nr. 5901/1992, potrivit căreia «hirotonirea studenților în teologie, absolvenți de seminarii teologice, va putea avea loc numai în perioada iulie-septembrie, pentru a nu produce perturbări în procesul de învățământ și în administrația facultăților de teologie; cei hirotoniți, ca și eparhiile, au îndatorirea să anunțe facultățile de teologie despre schimbarea statutului studenților respectiv».

Temei nr. 517/1994 — Informarea Cancelariei Sfântului Sinod privind constituirea Comisiei naționale consultative de religie și lucrările acesteia din 26 ianuarie 1994.

Urmare discuțiilor ce au avut loc și la propunerea Comisiei învățământului, Sfântul Sinod hotărăște :

- *la act de constituirea Comisiei naționale consultative de religie în care sunt incluși și patru reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe Române, care vor răspunde sarcinilor ce li se vor încredința în comisie și de către Patriarhia Română.*

Temei nr. 204/1994 — Adresa Arhiepiscopiei Târgoviștei cu propunerea de înființare a *Facultății de teologie* din Târgoviște prin includerea și a specializării *Teologie-pastorală* la Universitatea din Târgoviște, începând cu anul 1994—1995.

Având în vedere motivele invocate, în urma discuțiilor purtate, și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

- viște prin includerea specializării Teologie pastorală la Universitatea din Târgoviște, începând cu anul 1994—1995, aceasta, urmând, a funcționa cu numărul de locuri rezervate eparhiei la Facultatea de teologie pastorală din București.*

Temei nr. 200/1994 — Propunerile Arhiepiscopiei Clujului, privind numirea de inspectori bisericești pentru învățământul religios din școli.

Având în vedere că Patriarhia Română a făcut deja propuneri în această problemă ; Considerând oportune propunerile Arhiepiscopiei Clujului, și ținând seama că acești inspectori trebuie să funcționeze în toate eparhiile,

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

- *la act de propunerile Arhiepiscopiei Clujului privind numirea de inspectori pentru religie în școlile de stat, și apreciază această necesitate pentru toate eparhiile, din cuprinsul Patriarhiei Române.*
- *Se va interveni din nou la ministerul Învățământului pentru înființarea și finanțarea corpului de inspectori privind predarea religiei în școlile de stat, solicitându-se și concursul Secretariatului de Stat pentru culte.*

Temei nr. 327/1994 — Adresa Universității din Năsăud prin care solicită ca unii profesori de teologie să poată preda la «Facultatea de creștinism și știință» din cadrul acelei universități.

Ținând seama de opiniile exprimate în cadrul discuțiilor și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

- *Menține hotărârea sa anterioară nr. 4611 din 6-8 iulie 1993, precizând că Sfântul Sinod nu acordă binecuvântarea cadrelor didactice de la Facultățile de teologie să predea la instituții de învățământ religios care nu au aprobarea Sfântului Sinod și nici nu abilitază sau recunoaște pe absolvenții acestora, pentru a fi angajați de Biserică sau a fi recomandați în vederea angajării pentru predarea religiei în școli.*
- *Cei care vor contraveni acestei hotărâri sinodale, vor fi cliborați din funcțiile deținute în instituțiile de învățământ teologic.*

Diverse. În legătură cu înființarea unor noi specializări în cadrul facultăților de teologie, pentru a pregăti cadre de specialitate în activități bisericești legate de patrimoniul și de istoria noastră bisericească, se apreciază necesitatea înființării în cadrul Facultăților de teologie a unui nou profil «Teologie-arheologie».

În urma discuțiilor purtate Sfântul Sinod hotărăște :

- *Recomandă Arhiepiscopiei Tomisului și Serviciului de învățământ din cadrul Cancelariei Sfântului Sinod să studieze posibilitatea înființării specializării «Teologie-arheologie» în cadrul Facultății de teologie a Universității din Constanța.*

În continuarea ședinței Sfântului Sinod, Prea Fericiul Părinte Patriarh Teoctist invită pe P.S. Episcop Nifon, raportorul Comisiei afacerilor externe bisericești, să dea citire referatelor întocmite de comisie asupra lucrărilor repartizate :

Temei nr. 7911/1993 și nr. 8583/1993 : «Darea de seamă a înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae al Banatului privind activitatea din cadrul Vicariatului ortodox român din Vârșeț — Iugoslavia și Darea de seamă a Prea Sfințitului Episcop Timotei al Aradului, privind activitatea din cadrul Vicariatului ortodox român din Ungaria».

În urma amplelor discuții avute și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

1. *Se ia act de activitatea desfășurată în cadrul celor două vicariate.*
2. *În vederea creării unei Episcopii pentru românii din Iugoslavia și Ungaria, I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului și P.S. Episcop Timotei al Aradului sunt delegați din partea Sfântului Sinod*

pentru a analiza problemele practice ale înființării acestei episcopii și să inițieze primele demersuri în acest sens.

Temei nr. 8684/1993 : «Darea de seamă a Prea Sfințitului Episcop Calinic al Argeșului privind participarea P.S. Sale la prăznuirea a 70 ani de la sfințirea bisericii române din Sofia — Bulgaria».

Festivitățile acestui popas sărbătoresc au avut loc în ziua de duminică 12 decembrie 1993, pregătit fiind de preotul Ilie Sorin Cormoș și membrii Consiliului și Adunării parohiale. Au participat credincioșii parohiei ortodoxe române din Sofia și împrejurimi, precum și membrii unor asociații vlaho-române din Bulgaria, Albania, Macedonia și Basarabia, aproximativ 300 de persoane.

În urma dozbaterilor avute, și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

1. *Se ia act de Darea de seamă a Prea Sfințitului Episcop Calinic al Argeșului ;*
2. *Având în vedere existența în Bulgaria a numeroase comunități românești, lipsite de orice posibilitate de a-și afirma identitatea lor etnică, Patriarhia Română va solicita sprijin, în diverse ocazii, de la Patriarhia Bulgară, pentru ca aceste comunități, să-și poată săvârși slujbele în limba română.*

Temei nr. 8627/1993 — Darea de seamă a I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului privind participarea la cea de-a doua întrunire a Comisiei interortodoxe pregătitoare a celei de-a IV-a Conferințe preconciliare a Sfântului și Marelui Sinod Ortodox, Chambésy, 7—13 noiembrie 1993.

După prezentarea referatului în cauză, I.P.S. Mitropolit Antonie a adus, în plus, unele clarificări și observații personale asupra deliberărilor și a modului cum s-a ajuns la deciziile adoptate cu acest prilej.

Au urmat ample discuții în piecul Sfântului Sinod, la sfârșitul cărora, ținând seama și de propunerile Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

— Se ia act de conținutul documentelor celei de a II-a Comisii pregătitoare a celei de a IV-a Conferințe preconciliare panortodoxe, Chambésy, 7—13 noiembrie 1993 ;

— Delegatul Bisericii Ortodoxe Române în Comisia pregătitoare să aibă sarcina de a încerca să definească, mai clar, conținutul termenului de «diasporă» ;

— În ce privește problema autocefaliei și a modului proclamării acesteia, în elaborarea unei poziții oficiale a Bisericii noastre, să se țină seama de următoarele specificații :

1. *În caz de refuz nejustificat din partea Bisericii-mame, de acordare a consimțământului pentru obținerea autocefaliei solicitată*

de către una dintre Bisericile locale, problema să fie transferată spre rezolvare unei întruniri panortodoxe ad-hoc ;

2. Actul prin care se acordă autocefalia unei Biserici să se numească simplu «Tomos» și să fie semnat de către patriarhul ecumenic și de către întâistătătorii Bisericilor Ortodoxe.

Temci nr. 8628/1993 – Darea de seamă a I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, privind întrunirea comisiei mixte pentru dialogul teologic dintre Biserica Ortodoxă și Bisericile vechilor ortodocși, Chambésy (Elveția), 1—6 noiembrie 1993).

Între 1—6 noiembrie 1993 a avut loc la Chambésy, Elveția, la Centrul Patriarhiei Ecumenice, întrunirea comisiei de dialog teologic dintre reprezentanții Bisericii Ortodoxe și cei ai Bisericii Ortodoxe Orientale, întrunire la care Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de I.P.S. Mitropolit Antonie.

În urma citirii referatului și a propunerilor înaintate de Comisia afacerilor externe bisericești, au avut loc discuții în plenul Sfântului Sinod, în urma cărora Sfântul Sinod hotărăște :

— Se ia act cu aprobare de hotărârile luate de către Comisia mixtă pentru dialogul teologic dintre Biserica Ortodoxă și Bisericile Ortodoxe Orientale luate la întrunirea de la Chambésy (1—6 noiembrie 1993), așteptându-se vizita copreședinților subcomitetului mixt de continuare a dialogului, pentru explicații și relații suplimentare asupra modalității practice de realizare a comuniunii depline între cele două familii de Biserici Ortodoxe.

Temei 8625/1993 — Informare asupra poziției adoptate de Biserica Catolică-Orientală din România față de hotărârile luate la ultimele întruniri ale Comisiei de dialog teologic dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Romano-Catolică, în special în ceea ce privește documentele semnate la Balamand, Liban (17—24 iunie 1993).

Referatul prezintă scrisoarea adresată de către epis.opul de Cluj-Gherla, George Guțiu, care este și administrator apostolic al Bisericii catolice de rit bizantin din România, Sanctității Sale Papa Ioan Paul al II-lea, la data de 8 iulie 1993.

Din cuprinsul scrisorii menționate reiese foarte clar faptul că Biserica catolică orientală din România respinge categoric hotărârile ultimei întruniri de dialog teologic dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Catolică, ce a avut loc la Balamand. Astfel, în această scrisoare se menționează că «Biserica Română unită cu Roma, greco-catolică, nu acceptă nimic din textele de la Rhodos, Freising, Ariccia și Balamand, și declară nule semnăturile pe aceste texte». În acest sens, reprezentanții Bisericii catolice de rit bizantin din România insistă ca deciziile luate la Balamand să fie blocate.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod plenar hotărăște :

— Se ia act de scrisoarea trimisă papei de către ierarhia Bisericii Catolice Orientale din România, recomandându-se reprezentanților Bisericii Ortodoxe Române în Comisia mixtă de dialog teologic dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Romano-Catolică să țină seamă de conținutul scrisorii respective, ca și de eventualul răspuns pe care papa l-ar da acesteia ;

— Se va trimite tuturor membrilor ortodocși în Comisia mixtă de dialog ortodoxo-catolic, ca și Consiliului pontifical pentru promovarea unității creștine de la Roma, în traducere, o copie a scrisorii adresată papei, însoțită de o scrisoare explicativă, în care să se arate că Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa din 6—7 iulie 1993, a acceptat hotărârile luate la ultima întrunire a Comisiei (Balamand, 17—24 iunie 1993), exprimându-se totodată, îngrijorarea Bisericii noastre față de poziția adoptată de Biserica catolică orientală din România față de documentele elaborate la ultimele întruniri de dialog teologic ortodoxo-catolic.

Temei nr. 5068/1993 — Informare asupra deciziei Sinodului arhidiaconal al Diocezei de Gibraltar cu privire la noile principii aplicate la administrarea Sfintei împărtășanii și la acceptarea, în Biserica Anglicană, de noi membri aparținând altor confesiuni și Bisericii creștine.

De curând, Sinodul arhidiaconal al Diocezei Gibraltarului care face parte din Comunitatea Anglicană a emis un document prin care a decis schimbarea unor practici privitor la administrarea Sfintei împărtășanii și la modalitatea acceptării unor creștini aparținând altor confesiuni și Bisericii în Biserica Anglicană.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

— Se ia act de hotărârea Sinodului arhidiaconal al Diocezei de Gibraltar cu privire la noile principii aplicate la administrarea Sfintei împărtășanii și la acceptarea, în Comuniunea Anglicană, a noi membri, aparținând altor Confesiuni și Biserici creștine. Membrii Comisiei pregătitoare a Bisericii Ortodoxe Române pentru relații bisericești și dialog teologic cu Biserica Anglicană vor fi informați.

În continuare au fost prezentate, în plenul Sfântului Sinod, referatele asupra următoarelor probleme :

Temei nr. 5029/1993 — Vizita în România, între 7—9 decembrie 1993, a dlui William Perkins, din cadrul C.E.B. și prezentarea scrisorii de intenții în scopul analizării posibilităților de organizare a celei de-a VIII-a Adunări generale a C.E.B. în România, în anul 1998 ;

Temei nr. 5089/1993 — Participarea I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei la întrunirea Comitetului teologic I.P.I.C., Strasbourg (Franța), 23—23 octombrie 1993 ;

Te mei nr. 5160/1993 Vizita în România a Pastorului Jean Fischer, secretarul general al C.B.E., 17—24 noiembrie 1993;

Te mei nr. 8620/1993 — Participarea Î.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei la cel de-al VIII-lea Congres al Fraternității ortodoxe din Europa occidentală, Blankenberge, Belgia, 31 oct. — 1 nov. 1993;

Te mei nr. 8621/1993 Participarea Î.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei la conferința organizată de asociațiile umanitare «Pain et Partage» și «Equilibre», Marsilia (Franța), 6 noiembrie 1993;

Te mei nr. 5369/1993 — Participarea d-lui Nae Aurel la Seminarul internațional de instruire în problema drepturilor omului, Limassol (Cipru), 15—29 sept. 1993;

Te mei nr. 8622/1993 — Participarea pr. prof. Constantin Galeriu și a pr. prof. Ioan Buga la întrunirea teologică cu tema «Mama noastră — Biserica Ortodoxă», Tesalonie (Grecia), 8—17 noiembrie 1993.

În toate aceste cazuri, după prezentarea referatelor și după discuțiile ce au urmat, s-a consemnat în procesul verbal că se ia act de conținutul fiecărei teme în parte, cu mulțumiri pentru cei ce au reprezentat Biserica noastră la manifestările respective.

Te mei nr. 8631/1993 — Al VII-lea congres al teologilor bibliști ortodocși, București, 25—30 septembrie 1993.

Între 25—30 septembrie 1993, la Facultatea de teologie ortodoxă din București, s-au desfășurat lucrările Congresului al VII-lea al teologilor bibliști ortodocși.

Congresul a fost organizat de Societatea interortodoxă de studii biblice, cu sediul la Atena, având un dublu Comitet de organizare, unul la Facultatea de teologie din Atena, condus de prof. Georgios Galitis, și unul la București, din care au făcut parte P. S. Episcop Dr. Damaschin Severineanu, Pr. dr. Sabîn Verzan, Pr. asist. dr. Constantin Coman.

În cadrul lucrărilor au fost dezbătute următoarele teme:

1. Necesitatea traducerii Sfintei Scripturi în Biserica Ortodoxă și dificultățile ei.

2. Evanghelia după Matei. Probleme filologice, ermincutice și teologice.

Au participat un număr de 70 de teologi bibliști ortodocși (profesori de Vechiul și Noul Testament de la Facultățile de teologie ortodoxe, cercetători și doctoranzi) din următoarele Biserici: Patriarhia de Constantinopol, Biserica Greciei, Biserica Ciprului, Biserica Bulgară, Biserica Ortodoxă a Finlandei și Biserica Ortodoxă Română.

De asemenea, la lucrări au luat parte ca specialiști ai Societăților Biblice Unite, Paul Ellingworth și Ioannis Karavidopoulos.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a fost prezent atât la ședința de deschidere, rostind un cuvânt adecvat și binecuvântând lucrările congresului, cât și la cea de închidere în care s-au tras concluziile asupra lucrărilor.

La încheierea lucrărilor a avut loc lansarea publică a Noului Testament, versiune revizuită, redactată și comentată de Î.P.S. Bartolomeu, Arhiepiscopul Vadului, Feleaoului și Clujului, apărut în Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993. Lansarea s-a făcut în prezența Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, a participanților la congres și a unor personalități ale vieții culturale românești.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

— Se încheie act de lucrări ale celui de al VII-lea Congres al teologilor bibliști ortodocși, București, 25—30 septembrie 1993.

Temei nr. 7417/1993 — Organizarea Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creștină, 18—25 ianuarie 1994.

La inițiativa Consiliului Ecumenic al Bisericilor, în ultima săptămână a lunii ianuarie, în fiecare an, se organizează, în lumea creștină, Săptămâna de rugăciune pentru unitate creștină.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa de lucru din 13 decembrie 1969, a hotărât ca Biserica noastră să adere la această inițiativă ecumenică.

Reluând această problemă, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa de lucru din 24—25 septembrie 1992, a concluzionat că Săptămâna de rugăciune pentru unitatea creștină este un bun prilej de manifestare a dorinței creștinilor ortodocși din România, pe de o parte, de a se ruga pentru «bunăstarea sfințelor lui Dumnezeu Biserici și pentru unirea tuturor», iar pe de altă parte, de a conlucra cu ceilalți credincioși creștini pentru transpunerea în practică a dorinței de realizare a unității văzute a Bisericii lui Hristos. A fost reconfirmată hotărârea luată în 13 decembrie 1969, ca și aceea din sept. 1992, potrivit căreia Biserica Ortodoxă Română își va instrui clerul «să organizeze peste tot servicii de rugăciune comună și alte evenimente ecumenice pentru promovarea toleranței creștine și a înțelegerii mutuale».

Tema propusă pentru anul 1994 este : «În Casa lui Dumnezeu suntem chemați să avem o singură inimă și un singur cuget» (Fapte 4, 23—37).

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

— Se încheie act de scrisoare adresată Bisericii Ortodoxe Române de către Consiliul Ecumenic al Bisericilor, referitoare la organizarea Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creștină, 1994 ;

-- Biserica Ortodoxă Română va participa la Săptămâna de rugăciune pentru unitatea creștină, instruindu-și clerul să organizeze servicii de rugăciune comună și alte evenimente ecumenice pentru promovarea toleranței creștine și înțelegerii frățești.

Temci nr. 3526/1993 — Invitația trimisă Patriarhiei Române de către Patriarhia Ecumenică a Constantinopolului și de Fundația «Apel la Conștiință» de a participa la Conferința internațională pentru «Pace și toleranță», Istanbul, 7—9 februarie 1994.

La Patriarhia Română s-au primit recent două scrisori, una din partea Sanctității Sale Bartolomeu I, patriarhul ecumenic al Constantinopolului, și alta din partea rabinului Arthur Schneier, președintele fundației «Apel la conștiință» din New York, prin care se reînnoiește invitația ca Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist să participe, în fruntea unei delegații a Bisericii Ortodoxe Române, la Conferința internațională pentru pace și toleranță, organizată și sponsorizată de către Patriarhia Ecumenică și fundația «Apel la conștiință», care va avea loc la Constantinopol, Turcia, între 7—9 februarie 1994.

Avându-se în vedere importanța anunțatei conferințe și mai ales faptul că Patriarhia Ecumenică este unul din organizatorii și sponsorii acesteia, în urma discuțiilor asupra scrisorilor prin care se reînnoiește invitația pentru Patriarhia Română de a participa la această întrunire și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

Se delegă Î.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, împreună cu P. C. Pr. prof. Dumitru Abrudan, pentru a participa la Conferința internațională pentru pace «Pace și toleranță», Istanbul, 7—9 feb. 1994.

*
* *

Epuizându-se discutarea problemelor aduse în examinarea Sf. Sinod, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* adresază mulțumiri Î.P.P.S.S. și P.P.S.S. ierarhi pentru participarea la ședință și pentru contribuția adusă la soluționarea problemelor înscrise pe ordinea de zi.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, președintele Sfântului Sinod, anunță, apoi, prorogarea prezentei sesiuni, următoarea ședință de lucru urmând a fi comunicată la termenul statutar.

Procesul verbal este semnat de :

Președintele Sfântului Sinod,

† TEOCTIST

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

SECRETARUL SFÂNTULUI SINOD

† NIFON

EPISCOPUL ALES AL SLOBOZIEI ȘI CALĂRAȘILOR

LUCRĂRILE SFÂNTULUI SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Sumarul şedinţei de lucru
din 22—23 martie 1994

În urma convocării *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist*, în zilele de 22 şi 23 martie 1994, a avut loc, la reşedinţa patriarhală din Bucureşti, întrunirea de lucru a Sfântului Sinod.

După oficierea, în paraclisul reşedinţei patriarhale, a slujbei Te-Deum-ului, la ora 10,00 au început lucrările Sfântului Sinod în sala sinodală a reşedinţei.

Luând cuvântul, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a arătat că, în primul rând, întrunirea Sfântului Sinod a fost determinată de necesitatea soluţionării unor probleme deosebite, de interes pentru Biserică, între care menţionează: problema organizării unei noi eparhii pentru zona Covarna-Harghita, alegerea unui nou episcop vicar la Arhiepiscopia Bucureştilor, în postul rămas vacant prin trecerea la cele veşnice a P.S. Episcop-vicar Roman Ilfoveanul, propunerea de alegere a unui arhieru vicar pentru Episcopia Maramureşului şi Sătmăruului, precum şi o seamă de probleme care privesc învăţământul teologic preuniversitar şi universitar în perspectiva încheierii anului şcolar 1993—1994 şi alte probleme referitoare la promovarea vieţii religioase interne şi a relaţiilor externe bisericeşti.

Prea Fericirea Sa a arătat că funcţia de secretar al Sfântului Sinod care, regulamentar, a fost îndeplinită de unul din cei doi **episcopi-vicari patriarhali**, a devenit vacantă, prin alegerea P.S. Episcop-vicar patriarhal Nifon Ploieşteanul, ca episcop al Sloboziei şi Călăraşilor. Având în vedere că această funcţie trebuie îndeplinită de unul dintre actualii **episcopi-vicari patriarhali**, cu o experienţă mai mare în administraţia bisericească şi în cadrul Sfântului Sinod, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a propus ca funcţia de secretar al Sfântului Sinod să fie încredinţată *Prea Sfinţitului Episcop-vicar patriarhal Teofan Sinaitul*.

Supunând propunerea la vot, Sfântul Sinod a aprobat ca funcţia de secretar al Sfântului Sinod şi al Sinodului Permanent să fie îndeplinită de P.S. Episcop-vicar patriarhal *Teofan Sinaitul*.

La propunerea *Prea Fericitului Părinte Preşedinte*, noul secretar al Sfântului Sinod, P.S. Episcop-vicar patriarhal Teofan Sinaitul a dat citire apelului nominal.

Constatându-se prezenţa **statutară**, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, continuându-şi cuvântul, remarcă faptul că lista membrilor Sfântului Sinod, aşa cum s-a observat, n-a mai cuprins şi numele P.S. Episcop-vicar Roman Ilfoveanul al Arhiepiscopiei Bucureştilor şi evocă, într-un cald cuvânt, figura şi personalitatea P.S. Episcop-vicar

Roman Ilfoveanul, colaboratorul apropiat al Prea Fericii Sale, trecut la cele veşnice la 11 februarie 1994, după o viaţă cu alese împliniri duhovniceşti care l-au aşezat în cinstirea membrilor Sfântului Sinod, în dragostea clerului şi credincioşilor din Arhiepiscopia Bucureştilor şi din întreaga Patriarhie, care l-au cunoscut.

La propunerea Prea Fericitului Părinte Patriarh, membrii Sfântului Sinod păstrează un moment de reculegere.

După acestea, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist declară deschisă sesiunea Sfântului Sinod şi dispune să se dea citire componenţei comisiilor sinodale, care sunt aprobate în alcătuirea prezentată.

Cu unele completări a fost adoptată, apoi, şi ordinea de zi pe baza căreia s-a făcut şi repartizarea, pe comisii, a dosarelor de lucrări pentru informarea referatelor.

*

La reluarea lucrărilor în plen, Prea Fericitul Părinte Patriarh invită pe P.S. Episcop Andrei al Alba Iuliei, raportorul Comisiei pentru doctrină, viaţă religioasă şi pentru mănăstiri să prezinte referatele asupra lucrărilor repartizate Comisiei spre studiu.

Temă nr. 740/1994 — Adresa Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Nicolae al Banatului în legătură cu convorbirile purtate de Comisia sinodală specială cu membrii grupării dizidente a Oastei Domnului de la Cluj-Napoca.

În urma examinării şi studierii documentelor prezentate, a consultării membrilor Sfântului Sinod şi la propunerea Comisiei pentru doctrină, viaţă religioasă şi pentru mănăstiri, Sfântul Sinod hotărăşte:

- la act de întâlnirea de la Cluj-Napoca şi de rezultatele acestora, urmând ca fiecare eparhie să numească o persoană cu răspundere de la centrul eparhial care să se ocupe de «Oastea Domnului». La eparhiile unde există episcopi-vicari sau arhiepiscopi-vicari, aceştia vor avea în responsabilitate acţiunile şi îndrumarea Oastei Domnului;
- Succesiunea P.S. Mitropolit Serafim ca îndrumător al Asociaţiei «Oastea Domnului» se încredinţează Prea Sfinţitului Episcop Calinic al Argeşului, care a acceptat această sarcină, şi care, potrivit acestei încredinţări, va ţine legătura cu chiriarhii respectivi şi cu Sfatul Frăţesc al Oastei Domnului.
- În acord cu Sfatul Frăţesc al «Oastei Domnului», P.S. Episcop Calinic al Argeşului se va implica în sprijinirea convocării şi organizării Congresului Oastei Domnului din anul 1994.

Temă nr. 1775/1994 — Adresa Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureşului şi Sătmăruului nr. 161/1994 cu propunerea de instituire a *Duminicii copilului* în prima duminică a lunii iunie a fiecărui an.

Discuţiile purtate, şi la care au luat parte membrii Sfântului Sinod, au relevat faptul că deja în tradiţia noastră ziua internaţională a copi-

lului s-a sărbătorit la 1 iunie, astfel că prima duminică din luna iunie ar fi cea mai potrivită pentru o astfel de dedicație.

Ca urmare, avându-se în vedere discuțiile purtate și propunerile care s-au făcut, Sfântul Sinod hotărăște :

- *Prima duminică din luna iunie va fi închinată sărbătoririi mamei și copilului, subliniată în biserici prin oficierea Sfintei Liturghii, cuvânt de învățătură adecvat rostit de către preot, printr-o largă participare din partea credincioșilor și credincioaselor și printr-un program pe care fiecare eparhie îl poate rândui din timp, după caz și împrejurări.*

Temei nr. 1776/1994 — Adresa Episcopiei Maramureșului și Sătmărulei, nr. 153/1994 cu propunerea de înființare în mănăstiri a școlilor monahale.

Discuțiile purtate, la care au luat cuvântul membrii Sfântului Sinod au relevat faptul că, în art. 78, lit. «a» din Statut se prevede că, mănăstirile pot înființa «cursuri monahale pentru monahi, la mănăstiri mai mari, unde se vor trimite și frați din alte mănăstiri», precum și alte forme de învățământ pentru deprimarea unor meserii compatibile cu viața monahală. De asemenea în art. 75 din Regulamentul pentru organizarea vieții monahale se prevăd unele forme de îmbogățire a cunoștințelor de teologie, tipic, muzică etc., de către viețuitorii din mănăstiri.

Totodată s-a relevat faptul că prin hotărârea nr. 63/1950, Sf. Sinod a aprobat — la acea vreme — organizarea de școli monahale, structura planului de învățământ și programele analitice pentru acestea, neexistând nici un impediment ca ele să-și poată relua activitatea.

Având în vedere discuțiile purtate, prevederile statutare și reglementare invocate în argumentare, Sfântul Sinod hotărăște :

- *Eparhiile, care doresc și dispun de condițiile necesare, sunt libere să reactiveze școlile monahale în mănăstiri, organizându-le cu planuri de învățământ, programe analitice etc., similare celor stabilite prin hotărârea Sfântului Sinod nr. 63/1950, adecvată condițiilor actuale și prevederilor statutare și reglementare bisericești.*

Temei nr. 1807/1994 — Intervenția Patriarhiei Române către ministerul Sănătății pentru crearea de posturi de preoți în spitale și îngrijirea acestora din fondurile de stat.

Intervenția respectivă relevă faptul că, după schimbările din țara noastră produse în decembrie 1989, potrivit învățăturii sale de credință, Biserica Ortodoxă Română și-a reluat activitatea caritativă și socială în penitenciare, spitale, azile, orfelinate, școli și că în ultimii trei ani, prin grija controlor eparhiale și cu acordul conducerii spitalelor au fost desemnați preoți pentru acordarea asistenței religioase în spitale, fără însă a se reglementa formal, la nivel de Patriarhie-ministerul Sănătății această problemă.

În cadrul discuțiilor purtate în plenul Sfântului Sinod s-a relevat că în convorbirile purtate de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist cu ministrul Sănătății s-a manifestat receptivitate pentru reglementarea asistenței religioase în spitale, a statutului preoților de spital și a salariizării acestora de la bugetul de stat.

Ca urmare, la propunerea Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri, Sfântul Sinod hotărăște :

— la act de acțiunile Patriarhiei Române privind problema reglementării asistenței religioase în spitale și a bugetării din fondurile de stat a preoților care activează în aceste instituții de sănătate ;

— *Se vor continua demersurile până la finalizarea acțiunii de înființare a posturilor de preoți în toate spitalele și de numire a cadrelor respective, cu bugetarea acestora de către stat ;*

— *La întrunirea și semnarea Protocolului dintre Patriarhia Română și Ministerul Sănătății, care va reglementa activitatea de asistență religioasă a preoților în spitale, se vor face precizările necesare cu privire la numire, salarizare, locașul de rugăciune etc., acesta urmând a fi definitivat de către Sfântul Sinod.*

Temei nr. 2091/1994 — Adresa Arhiepiscopiei Chișinăului nr. 559/1994 cu propunerea de reînființare a mănăstirii «Nașterea Maicii Domnului» din localitatea Piatra Fântânele, jud. Bistrița-Năsăud.

Pe temeiul art. 8 din Regulamentul pentru organizarea vieții monahale și la propunerea Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri Sfântul Sinod hotărăște :

— *Aprobă reînființarea mănăstirii cu hramul Nașterea Maicii Domnului» din comuna Piatra Fântânele, jud. Bistrița-Năsăud, cu destinația pentru călugări, urmând a se organiza și funcționa potrivit prevederilor Regulamentului pentru organizarea vieții monahale.*

Temei nr. 2093/1994 — Adresa Episcopiei Buzăului nr. 898/1994, cu propunerea de transformare a schiturilor Buluc, din localitatea Jariștea și Târnița, din localitatea Balotești, jud. Vrancea, în mănăstiri de călugărițe și cu propunerea de reînființare a mănăstirii Sf. Ioan din localitatea Panciu, jud. Vrancea, cu destinația pentru călugărițe.

Pe temeiul prevederilor art. 9 și 10 din Regulamentul pentru organizarea vieții monahale,

La propunerea Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri, Sfântul Sinod hotărăște :

— *Aprobă transformarea schiturii de călugări Buluc din loc. Jariștea jud. Vrancea, în mănăstire pentru călugărițe ;*

— *Aprobă transformarea schiturii Târnița, loc. Balotești jud. Vrancea, în mănăstire, păstrându-și destinația pentru călugărițe ;*

- *Aprobă reînființarea schitului Sf. Ioan, loc. Panciu, jud. Vrancea și transformarea acestuia în mănăstire pentru călugărițe; Episcopia Buzăului va rândui măsurile necesare pentru ca aceste așezăminte mănăstirești să se organizeze și să funcționeze potrivit prevederilor Regulamentului pentru organizarea și funcționarea vieții monahale.*

În continuare, la invitația Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, P.S. Episcop Calinic al Argeșului și Teleormanului, prezintă referatele Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină, asupra lucrărilor reparate.

Temei nr. 1927/1994 — Adresele Arhiepiscopiei Sibiului nr. 500 și 501/1994 cu propunerile Adunării eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului privind înființarea «Episcopiei Covasnei și Harghitei» cu reședința în municipiul Miercurea-Ciuc.

În urma examinării documentației prezentate și a discuțiilor care au avut loc, în cadrul cărora I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului a dat explicațiile necesare în legătură cu desfășurarea lucrărilor Adunării eparhiale și a întrunirilor care au avut loc la Miercurea-Ciuc, Tușnad-Băi și Brașov.

La propunerea Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăște :

- *Aprobă organizarea Episcopiei Covasnei și Harghitei, cu reședința în municipiul Miercurea-Ciuc, având jurisdicție asupra județelor Covasna și Harghita, ca sufragana a Mitropoliei Ardealului ;*
- *Aprobă ca Arhiepiscopia Sibiului, din care se desprinde județul Covasna cedat Episcopiei Covasnei și Harghitei, să aibă jurisdicție canonică asupra județelor Sibiu și Brașov ;*
- *Aprobă ca Episcopia Alba Iuliei, din care se desprinde jud. Harghita cedat Episcopiei Covasnei și Harghitei, să aibă jurisdicție canonică asupra județelor Alba și Mureș ;*
- *la act de modificarea corespunzătoare a art. 5, par. III din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române așa cum este redat în anexă, la care s-a adăugat : «16. Episcopia Covasnei și Harghitei, cu reședința în municipiul Miercurea-Ciuc» ;*
- *Arhiepiscopia Sibiului în consultare cu Episcopia Alba Iuliei se va îngriji de luarea măsurilor necesare pentru organizarea noii eparhii în 10 circumscripții electorale și organizarea de alegeri pentru organele deliberative și executive ale noii eparhii la toate nivelele, potrivit cu hotărârea Sfântului Sinod nr. 7820/1993 din 12 ianuarie 1994 ;*

- Se va interveni la organele abilitate pentru finalizarea procedurii de transferare a clădirilor destinate sediului și reședinței administrative a noii eparhii ;
- Se va interveni la Secretariatul de Stat pentru Culte pentru soluționarea problemei salarizării integrale de la bugetul de stat a personalului administrativ (circa 25 persoane) și a personalului bisericesc din cuprinsul noii Eparhii a Covasnei și Harghitei ;
- Se ia act de hotărârea Adunării eparhiale extraordinare a Arhiepiscopiei Sibiului ca problema stabilirii sediului episcopului-vicar la Brașov, să se studieze în profiul vieții creștine, la momentul potrivit, când vor fi create condițiile specifice.

Temei nr. 2040/1994 — Procesul-verbal al Sinodului Permanent din 21 martie 1994 cu propunerea de alegere a P.Cuv.Prot. Teodosie (Macedon) Petrescu, în postul de episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Comisia canonică-juridică și pentru disciplină a Sfântului Sinod, făcând examinarea canonică a candidatului, a constatat că întrunește condițiile art. 129 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, cerute candidaților la arhierie, și l-a propus Sfântului Sinod pentru alegere, propunând totodată să i se atribuie în prealabil rangul de arhimandrit, iar ca episcop-vicar, titulatura de «Snagoveanul».

În temeiul prevederilor art. 104 și 129 din Statutul pentru organizarea Bisericii Ortodoxe Române și în urma rezultatului votării, potrivit căruia P.C. Protos. Teodosie Petrescu a întrunit unanimitatea de voturi ;

În acord cu recomandarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și la propunerea Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăște :

— Aprobă propunerea Sinodului Permanent privind alegerea P.Cuv. Protos. Teodosie Petrescu, asistent universitar la Facultatea de teologie din București, în postul de episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, cu titulatura de «Snagoveanul», acordându-i-se în prealabil, rangul de arhimandrit ;

— Aprobă ridicarea Prea Cuv. Protos. Teodosie Petrescu la treapta arhieriei potrivit rânduielilor canonice și statute ale Bisericii Ortodoxe Române, urmând a se face demersurile cuvenite către autoritățile competente ;

— Potrivit prevederilor art. 104 din Statut, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist va emite Decizia chiriarchală cu atribuțiile noului episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, pe care o va înainta Sfântului Sinod spre aprobare.

Temei nr. 685/1994 — Procesul verbal al Sinodului Permanent din 21 martie 1994 cu propunerea de alegere a P. Cuv. Arhim. Justin (Ioan) Hodea în postul de arhieru-vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmărușului.

Ținând seama de recomandarea P.S. Episcop Justinian al Maramureșului și Sătmărulei și de propunerea Sinodului Permanent ;

Având în vedere rezultatul cercetării canonice potrivit căreia se constată că P. Cuv. Arhim. Iustin Hodea întrunește condițiile canonice și statutare pentru ridicarea la treapta arhieriei ;

Pe temeiul prevederilor art. 104 și 129 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române ;

În urma discuțiilor care au avut loc cu privire la titulatura care se va acorda arhierelui-vicar al episcopiei respective ;

Ținând seama de rezultatul votării potrivit căruia P.C. Arhim. Iustin Hodea a întrunit unanimitatea de voturi și, la propunerea Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăște :

- *Aprobă propunerea Sinodului Permanent privind alegerea P. Cuv. Arhim. Iustin Hodea starețul mănăstirii «Sf. Ana»-Rohia, în postul de arhiereu-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmărulei, urmând a purta titulatura de «Sigheteanul» ;*
- *Aprobă ridicarea Prea Cuv. Arhim. Iustin Hodea la treapta arhieriei potrivit rânduielilor canonice și statute ale Bisericii noastre, urmând a se face demersurile cuvenite către autoritățile de stat competente ;*
- *Potrivit prevederilor art. 104 din Statut, Prea Sfințitul Episcop Justinian al Maramureșului și Sătmărulei va emite Decizia chiriarhală cu atribuțiile noului arhiereu-vicar, pe care o va înainta Sfântului Sinod spre aprobare.*

Temei nr. 1958/1994 -- Memoriul unui număr de 60 preoți din Protopieria Câmpulung-Muscel, jud. Argeș, prin care solicită ieșirea de sub jurisdicția canonică a Arhiepiscopiei Târgoviștei.

Ținând seama de prevederile canonice (can. 17, IV ec. ; can. 388, VI ec.) potrivit cărora delimitările jurisdicționale bisericești trebuie să urmeze delimitările administrativ teritoriale de stat ;

Luând în considerare prevederile art. 7 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române privind modalitatea stabilirii de către Sfântul Sinod a întinderilor teritoriale dintre eparhii ;

În urma amplelor discuții care au avut loc și la recomandarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, privind respectarea legalității, Sfântul Sinod hotărăște :

- *Aprobă trecerea în întregime a Protopopiatului Câmpulung-Muscel din jurisdicția Arhiepiscopiei Târgoviștei în jurisdicția Episcopiei Argeșului, reintregindu-se astfel județul Argeș aparținător jurisdicției canonice a Episcopiei Argeșului ;*
- *I.P.S. Arhiepiscop Vasile al Târgoviștei și P.S. Episcop Calinic al Argeșului se vor îngriji de aducerea la îndeplinire a prezen-*

tei hotărâri sinodale, dând dispozițiile cuvenite și îndrumând pe preoți pentru cele de urmare.

Temei nr. 1961/1994 — Darea de seamă a I.P.S. Mitropolit Serafim cu propuneri privind delimitarea jurisdicțională a Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală.

Comisia canonică-juridică și pentru disciplină constată că Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Serafim, în urma vizitei efectuate în Germania și Franța, în perioada 1—28 februarie 1994, a înaintat la Patriarhia Română o dare de seamă cu propuneri privind delimitarea jurisdicțională a Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală.

Urmare discuțiilor purtate și opiniilor exprimate, pornind de la propunerile făcute, Sfântul Sinod hotărăște :

— Aprobă ca în acord cu prevederile Statutului pentru organizarea și funcționarea Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală, și pe temeiul prevederilor art. 6 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, jurisdicția mitropoliei respective să se exercite asupra parohiilor ortodoxe române din : Germania, Austria, Luxemburg, țările scandinave : Suedia, Norvegia, Finlanda și Danemarca. În acest scop se va comunica hotărârea Sfântului Sinod, parohiilor ortodoxe române din țările care aparțin canonic de Mitropolia Ortodoxă Română pentru Germania și Europa centrală, precum și preoților Mircea Basarab de la parohia ortodoxă română din München și Dan Miron de la parohia ortodoxă română din Hamburg, ca și aceștia doi, manifestându-și solidaritatea și unitatea cu celelalte parohii din Germania, în mod firesc să se încadreze în jurisdicția canonică a Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală ;

— Această hotărâre sinodală va fi comunicată tuturor celorlalte parohii din diaspora europeană care nu aparțin canonic de Mitropolia ortodoxă română pentru Germania și Europa centrală ;

— Se vor continua demersurile pentru obținerea unui sediu al mitropoliei în Berlin ;

— În acord cu hotărârile celei de-a II-a Comisii pregătitoare a celei de-a IV-a Conferințe proconciliare — Chambésy 7—14 noiembrie 1993, ierarhii români rezidenți în diaspora își vor exercita jurisdicția canonică asupra parohiilor existente care nu sunt incluse în nici una din regiunile diasporei stabilite de a IV-a Conferință preconciliară ;

— Prezența hotărâre sinodală va fi adusă la cunoștința Bisericilor Ortodoxe cu jurisdicții canonice în diaspora europeană, a celorlalte Biserici din țările în care își desfășoară diaspora română activitatea, precum și a guvernelor din țările europene respective.

Temei nr. 2092/1994 — Adresa Arhiepiscopiei Clujului nr. 576/1994, privind propunerca I.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului de a se acorda P. Cuv. Protosinghel Vasile Fluieraș, eclesiarhul catedralei arhiepiscopale din Cluj, rangul de arhimandrit.

Luând în considerare recomandarea chiriarhului, pe temeiul prevederilor art. 82, al. 4 din Statutul de organizare și funcționare a Bisericii

Ortodoxe Române și la propunerea Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăște :

— *Acordă P. cuv. protosinghel Vasile Fluieraș, eclesiarhul catedralei arhiepiscopiei din Cluj, rangul de arhimandrit.*

Temei nr. 660/1994 — Scrisoarea Sanctității Sale Bartolomeu I, patriarhul ecumenic al Constantinopolului, privind restabilirea comuniunii cu Prea Fericitul Patriarh Diodor al Ierusalimului.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină, Sf. Sinod hotărăște :

-- *la act cu bucurie de restabilirea comuniunii între Patriarhia Ecumenică și Patriarhia Ierusalimului, adresându-se scrisori în acest sens celor doi întâiștători de Biserici.*

Incheindu-se prezentarea referatelor Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist invită pe P.S. Arhiepiscop-vicar Casian Gălățeanul, raportorul Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, să prezinte referatele Comisiei la problemele reparate :

Temei nr. 1614/1994 — Adresa Facultății de teologie din București nr. 185/1994 privind organizarea examenului de admitere și a stagiaturii pentru doctoratul în teologie, ca urmare a Ordinului Ministerului Învățământului nr. 5363/1994, în legătură cu organizarea doctoratului în anul de învățământ 1993—1994.

În urma amplelor discuții care au avut loc și a propunerilor care s-au făcut, Sfântul Sinod hotărăște :

I. Structura examenului de admitere pentru doctoratul în teologie, pentru anul de învățământ 1993—1994, va fi următoarea :

— *Etapa I eliminatorie, preliminară prezentării la examenul propriu-zis, constă din :*

1. *Testare la Limba greacă (scris și oral) ;*

2. *Testare la Limba latină (scris și oral) ;*

3. *Testare la o limbă modernă aleasă de candidat (oral) ;*

4. *Testare la Limba ebraică pentru candidații care optează pentru Secția exegetică (scris și oral). Notarea se face cu un singur calificativ Admis sau Respins pentru ambele forme (scris și oral) ale fiecărui test.*

— *Etapa a II-a a concursului va consta din colocviu la următoarele probe :*

1. *Disciplina de specialitate aleasă de candidat (scris și oral) ;*

2. *Teologia fundamentală și dogmatică (scris și oral).*

Pentru fiecare probă se va acorda o singură notare, ce rezultă din adunarea ambelor forme de verificare (scris și oral) și împărțite la doi.

— Se menține obligativitatea prezentării binecuvântării Chiriarhului la înscrierea pentru examenul de admitere ;

— media minimă de admitere la cursurile de doctorat să fie 8,50, așa cum prevede Ordinul ministerului Învățământului nr. 5363/1994 ;

— structura comisiilor de admitere și modalitatea alcătuirii lor să urmeze prevederile Ordinului ministerului Învățământului nr. 5363/1994, cu amendamentul că acestea trebuie supuse aprobării chiriarhului locului ;

— numărul de locuri pentru anul I doctorat va fi stabilit în funcție de disponibilitatea pentru fiecare cadru didactic atestat ca îndrumător de doctorat la Facultățile de teologie din București și Sibiu, potrivit procedurii uzitate la învățământul de stat, cu amendamentul că locurile trebuie comunicate și Serviciului de studii și învățământ al Cancelariei Sfântului Sinod.

II. Stagiatura de pregătire a doctoratului în teologie să urmeze sistemul tradițional de trei ani practicat până acum cu rezultate foarte bune în învățământul universitar teologic și să constea din următoarele :

— Subiectul tezei de doctorat va fi ales obligatoriu, din primul an de stagiatură ;

— Fiecare doctorand să alcătuiască, în cei trei ani de stagiatură, câte minimum două lucrări de seminar anual, la specialitatea principală, cu obligația publicării acestora, ele putând fi și în legătură cu tema tezei de doctorat ;

— Fiecare din cei trei ani de studii se va finaliza cu un colocviu susținut pe baza unei bibliografii, indicată de către conducătorul științific la disciplina de specialitate și la disciplinele secției de către ceilalți conducători de doctorat ;

— Pe lângă disciplinele de secție, toți candidații, indiferent de specialitate, vor susține anual și colocviu pentru disciplina Teologia fundamentală și Dogmatică ;

— Subiectele lucrărilor de seminar vor putea fi în legătură cu tema tezei de doctorat. După încheierea celor trei ani de stagiatură, doctoranzii respectivi să susțină, în cel mult un an de la absolvire, examenul oral aprofundat de admisibilitate, care constă din materia de la disciplina de specializare cu toate disciplinele

secției teologice din care face parte această disciplină precum și *Teologia Dogmatică și Simbolică*;

— Subiectul pentru teza de doctorat să fie prezentat Consiliului profesoral al Facultății și să se solicite și aprobarea forurilor superioare bisericești, avându-se în vedere că trebuie să țină seama în tratare, pe cât posibil, de interesele majore ale pastorației actuale din Biserica noastră;

— Susținerea tezei de doctorat să se facă după ce candidatul a întrunit avizul favorabil al profesorilor referenți că proiectul tezei întrunește condițiile pentru susținerea orală și publicare;

— Susținerea publică a proiectului de teză să se facă numai după ce acesta a întrunit avizele favorabile ale profesorilor referenți pentru susținerea orală și publicare;

— Această nouă metodologie stabilită mai sus se va aplica începând cu anul universitar 1994—1995.

Temei nr. 1357/1994 — Referatul Cancelariei Sfântului Sinod cuprinzând propunerile unor centre eparhiale pentru înființarea unor instituții de învățământ preuniversitar teologic.

1. *Temei nr. 1185/1994* — Adresa Episcopiei Argeșului nr. 412/1994, pentru înființarea *Seminarului teologic liceal din Curtea de Argeș*.

2. *Temei nr. 1537/1994* — Adresa Episcopiei Sloboziei și Călărașilor nr. 23/1994, pentru înființarea *Seminarului teologic liceal din Slobozia*.

3. *Temei nr. 1184/1994* — Adresa Arhiepiscopiei Tomisului, nr. 256/1994, pentru înființarea *Școlii postliceale de cântăreți bisericești-învățători, la Tulcea*.

Luând în considerare că isectoratele de învățământ județene Argeș, Ialomița și, respectiv, Tulcea au avizat înființarea acestor instituții de învățământ preuniversitar, putându-se asigura necesarul de cadre didactice, atât pentru disciplinele teologice, cât și pentru cele de cultură generală, spațiile de școlarizare și cazare pentru buna desfășurare a procesului de învățământ;

Ținând seama de prevederile protocolului nr. 10906/19 noiembrie 1991 și nr. 8388 din aceeași dată, încheiat între Ministerul Învățământului și Secretariatul de stat pentru Culte, precum și ale Hotărârilor Guvernului nr. 521/1990 și 461/1991;

La propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște:

— Aprobă înființarea *Seminarului teologic liceal din Curtea de Argeș*, începând cu anul de învățământ 1994—1995, cu menținerea actualului efectiv de 198 elevi (clasele IX—XI în anul școlar 1993—1994) și 30 elevi pentru clasa a IX-a în anul școlar 1994—1995.

— Aprobă înființarea *Seminarului teologic liceal din Slobozia*, începând cu anul de învățământ 1994—1995, cu 30 de locuri în clasa a IX-a.

— Aprobă înființarea Școlii postliceale de cântăreți bisericești-învățători din Tulcea, începând cu anul de învățământ 1994—1995, cu 30 de locuri în clasa a IX-a.

Temei nr. 517 și 647/1994 — Referatul informativ al Cancelariei Sfântului Sinod privind constituirea *Comisiei naționale consultative de religie*, desemnarea și participarea delegației Bisericii Ortodoxe Române, la primele două întâlniri de lucru ale Comisiei. Obiectivele ei de pe ordinea de zi.

Din cercetarea referatului comisiei constată următoarele :

— Instituirea *Comisiei naționale consultative de religie* s-a hotărât în cadrul consfățuirii ministerului Învățământului cu reprezentanții Cultelor, din 7 octombrie 1993.

— Până acum au avut loc două întâlniri de lucru, la 28 ianuarie, respectiv 17 februarie 1994, ambele la Secretariatul de Stat pentru Culte.

— Pe ordinea de zi au figurat și s-au discutat problemele privind :

a. Convocarea și constituirea Comisiei din persoanele stabilite de conducerile Cultelor, în cazul nostru delegația desemnată de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist.

b. Discuții preliminare privind atribuțiile Comisiei din care rezultă că aceasta nu este un organism central deliberativ, ci unul de consultare, respectând ca fond specificul Cultelor și urmărind ca formă metodologică-pedagogică, îmbunătățirea învățământului teologic și religios preuniversitar.

c. Prezentarea și analizarea a două documente, în proiect, și anume: *Protocol privind constituirea Comisiei naționale consultative de religie*, și *Tematica de control pe probleme privind activitatea din învățământul teologic și religios*.

d. Comunicarea exactă a Planurilor de învățământ ale seminariilor teologice liceale și a programelor de religie pentru cls. I—VIII, din școlile de stat, pentru publicarea lor în revista «Tribuna învățământului».

e. Precizarea că potrivit normelor pedagogice legale și curente în învățământul preuniversitar, un plan de învățământ va cuprinde 30—32 ore de curs pe săptămână și se aplică la începutul unui an școlar, numai la cls. a IX-a.

Din referatul respectiv mai rezultă că, în acord cu cele stabilite mai sus, o comisie specială de profesori de la seminariile teologice, a procedat la alcătuirea unui proiect nou îmbunătățit al Planului de învățământ, după profilul liceelor de limbi clasice (cu 37—38 ore), asupra căruia urmează să se pronunțe toate seminariile teologice liceale din țară.

Având în vedere discuțiile purtate în legătură cu cele prezentate, și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod plenar hotărăște :

— Ia act de constituirea *Comisiei naționale consultative de religie*, componența și participarea delegației Bisericii Ortodoxe Române

la cele două ședințe de lucru ale acestei Comisii, precum și de obiectivele dezbătute pe ordinea lor de lucru.

— După avizarea de către ministerul Învățământului, *Protocolul privind constituirea Comisiei naționale consultative de religie și Tematica de control pe probleme privind activitatea din învățământul teologic și religios* se vor trimite tuturor eparhiilor și seminariilor teologice liceale din țară — spre cunoștință și conformare.

Te mei nr. 573/574 și 770/1994 — Referat informativ al Cancelariei Sf. Sinod despre comunicările ministerului Învățământului privind :

a. Elaborarea proiectelor de programe de perfecționare pentru definitivarea în învățământ și gradele didactice II și I la specialitățile din domeniul teologiei și metodica predării acestora, precum și tematica orientativă pentru lucrările metodico-științifice pentru gradul didactic I ;

b. Avizul negativ de abilitare ca învățători a absolvenților de seminarii teologice, care predau Religia în școlile de stat (cls. I—IV) ;

c. Aprobarea echivalării definitivării în învățământul teologic (acordat până la 01.09.1990) cu definitivarea în învățământul de stat, pentru 148 profesori licențiați în teologie ;

d. Abilitarea Facultăților de teologie din București și Sibiu ca centre de perfecționare.

Comisia învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc constată că la Cancelaria Sfântului Sinod s-au primit, direct sau prin Secretariatul de Stat pentru Culte, comunicările ministerului Învățământului privind cele patru probleme de învățământ enunțate, din care se rețin următoarele :

a. Adresa ministerului Învățământului (nr. 24608 1991) privind elaborarea proiectelor de programe de perfecționare pentru definitivarea în învățământ și gradele didactice II și I, la specialitățile din domeniul teologiei și metodica predării acestora, diferențiat pentru preoți licențiați și preoți seminariști, precum și tematica orientativă pentru lucrările metodico-științifice pentru gradul didactic I, au fost trimise Facultății de teologie din București (cu te mei nr. 403/20 ianuarie 1994), dar până în prezent facultatea respectivă n-a întocmit și n-a transmis programele, fapt care prejudiciază preoții care predau în seminariile teologice și pe cei care predau religia în școli.

b. Cu adresa Cancelariei Sf. Sinod nr. 8542/23 decembrie 1993 s-a solicitat *abilitarea ca învățători a preoților seminariști care predau religia în școlile de stat, în vederea dobândirii gradelor didactice ca și absolvenții școlilor normale (de pedagogie)*, dar răspunsul ministerului Învățământului a fost negativ, motivând că «Studiile absolvenților de seminarii teologice fiind echivalente cu studiile absolvenților liceelor filologice, aceștia nu pot îndeplini funcții didactice care să le ofere posibilitatea perfecționării prin grade didactice, conform art. 9 din Statutul personalului didactic». Față de acest răspuns, se consideră necesar a se repeta intervențiile din partea comisiei de învățământ cu explicații suplimentare, care să precizeze că :

— S-a cerut abilitarea preoților care predau numai religia nu și alte discipline ;

— Sunt mai pregătiți din punct de vedere teologic decât absolvenții de școli normale cu «certificat de atestare teologică» ;

— Au și pregătire pedagogică întrucât în timpul seminarului au promovat discipline ca : pedagogie, psihologie, catehetică și omiletică și lecții practice de predarea religiei ;

Însăși adresa ministerului Învățământului (nr. 24608/1994) prevede această posibilitate când precizează că programele pentru gradele didactice, se vor întocmi «diferențiat pentru absolvenții de învățământ superior teologic (licențiați) și pentru cei ai seminariilor teologice».

c. Aprobarea ministerului Învățământului comunicată cu adresa nr. 24459/12.I.1994 (ordinul nr. 5102/12.01.1994) privind *«echivalarea definitivării în învățământul teologic, până la 01.09.1990, cu definitivarea în învățământul de stat acordate numai pentru 148 de profesori, absolvenți ai învățământului teologic superior, începând cu 1 septembrie 1993, nu rezolvă problema în totalitate pentru toți preoții, fiind nevoie de intervenții suplimentare, cu noi precizări din partea Serviciului de învățământ al Cancelariei Sfântului Sinod.*

d. Abilitarea Facultăților de teologie din București și Sibiu, cu calitatea de centre de perfecționare, prin același ordin al ministerului Învățământului acordă acestor unități superioare de învățământ dreptul «să elibereze certificate conform anexei nr. 17 din Metodologia de organizare și desfășurare a activității de perfecționare și pregătire a personalului didactic) celor 148 profesori de religie (licențiați în teologie), în școlile de stat din județele Buzău și Vrancea. În acest sens, s-a înaintat celor două facultăți de teologie (București și Sibiu) toată documentația legalizată de ministerul Învățământului (în copie) pentru conformare (anexa V—VI).

De asemenea, aceste două centre de perfecționare *«sunt imputernicite să confirme și să înainteze la ministerul Învățământului situațiile cadrelor didactice care au obținut definitivarea în învățământ și gradul didactic II».*

Având în vedere cele prezentate de Comisia învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc și în urma discuțiilor purtate, plenul Sfântului Sinod hotărăște :

— La act de comunicările ministerului Învățământului, privind cadrul și formele legale de pregătire și perfecționare a cadrelor didactice teologice și de religie din învățământul preuniversitar de stat.

— Se va solicita Facultății teologice din București să urgenceze lucrarea de elaborare a proiectelor de programe de perfecționare pentru definitivarea în învățământ și gradele didactice II și I, la specialitățile din domeniul teologiei și metodelor predării acestora.

— Se va interveni din nou la ministerul Învățământului cu precizările necesare pentru abilitarea ca învățători a absolvenților de seminarii teologice, care predau Religia în școlile de stat (cls. I—IV).

— Se va interveni, de asemenea, la ministerul Învățământului pentru aprobarea demersurilor privind echivalarea definitivatului și

gradele didactice II și I din învățământul teologic (până în anul 1990) cu cele din învățământul de Stat, în baza documentației trimise de Cancelaria Sf. Sinod și a completărilor făcute de comisie.

— Pentru anul în curs se mențin cursurile pastorale, apoi se va interveni la ministerul Învățământului pentru acceptarea lor ca iază de pregătire intensivă în vederea examenului pentru definitivare în învățământ și pentru obținerea gradului II, didactic. De asemenea la sfârșitul acestor cursuri, pe baza rezultatelor de la centrele respective, Comisia sinodală va face o evaluare și eventuale propuneri pentru perfecționarea metodologiei lor, vizând atât predarea religiei în școli cât și dimensiunea misionară.

Temei nr. 518, 1417 și 700/1994 — Referatul informativ al Cancelariei Sfântului Sinod privind stadiul revizuirii și îmbunătățirii planului de învățământ al seminariilor teologice liceale, cu profil umanist de limbi clasice, avizat de ministerul Învățământului cu nr. 39629/1994 și Secretariatul de Stat pentru Culte nr. 484/1994.

Din prezentarea făcută rezultă că planul de învățământ pe baza căruia seminariile teologice liceale au fost integrate în rețeaua învățământului de stat, asimilate cu liceele de profil filologic, a trebuit să fie modificat datorită numărului mic de ore afectat disciplinelor pentru examenul de bacalaureat, față de liceele cu profil filologic.

Astfel s-a ajuns ca o comisie specială de teologi să întocmească un nou plan de învățământ, cu profil umanist de limbi clasice, asistată de specialiști de la ministerul Învățământului și Secretariatul de Stat pentru Culte, la alcătuirea căruia s-a avut în vedere faptul că profilul seminariilor teologice liceale este mai apropiat de cel umanist de limbi clasice, acestea regăsindu-se în planul de învățământ al facultăților de teologie.

Acest nou plan de învățământ deși a fost avizat favorabil de ministerul Învățământului, totuși n-a fost acceptat de seminariile teologice datorită numărului mare de ore de curs (37—38 ore) pe săptămână și pentru faptul că aplicarea lui se propusese începând cu trim. II al anului școlar în curs (1993—1994), la clasele IX și X, adică la un trimestru după începutul anului școlar.

De aceea, aceeași comisie a recomandat planul de învățământ al seminariilor teologice liceale cu profil umanist de limbi clasice, limitându-l la 32 ore săptămânal, urmând ca asupra acestuia să se pronunțe din nou seminariile teologice liceale.

Problema planului de învățământ al seminariilor teologice liceale a fost supusă discuțiilor în plenul Sfântului Sinod, în urma cărora s-a desprins, în mod concludent, necesitatea organizării de seminarii teologice liceale cu mai multe profile, întocmai ca și facultățile de teologie, având un trunchi de discipline teologice, comun, la care să se adauge, potrivit profilului, disciplinele de cultură generală filologice sau discipline umaniste pentru profilul limbilor clasice, sau discipline pedagogice pentru profilul pedagogic.

În legătură cu cele de mai sus, P. S. Episcop Calinic al Argeșului cu adresa nr. 700/1994 solicită organizarea unui liceu seminarial de

muzică bisericească (bizantină) integrat în rețeaua liceelor de stat, care să fie organizat în Domnești-Argeș și care să pregătească pentru eparhie cântăreți bisericești.

Discuțiile purtate în plenul Sfântului Sinod, au relevat că pentru a introduce ore de muzică bizantină la nivelul liceelor de muzică, trebuie scoase din planul de învățământ o seamă de discipline de cultură generală, cea ce ar scădea standardul universal european al bacalauratului, fapt neadmis de ministerul învățământului.

În această situație Sfântul Sinod a apreciat că trebuie reflectat la organizarea de școli speciale de cântăreți bisericești de 3 ani, de nivel profesional, întreținute de Biserica și dacă este posibil de Secretariatul de Stat pentru Culte și anume câte o școală pentru fiecare mitropolie.

În urma amplelor discuții care au avut loc, a opiniilor care s-au exprimat și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

— Aprobă întocmirea planului de învățământ pentru următoarele profiluri de seminarii teologice liceale :

- *Profil teologic liceal -- filologie*
- *Profil teologic liceal — umanist și limbi clasice*
- *Profil teologic liceal — pedagogic*
- *Profil teologic liceal și de muzică bizantină*

Toate aceste profiluri din cadrul seminariilor teologice liceale vor avea durata școlarizării de 5 ani.

Absolvenții cu bacalaureat al liceelor teologice de muzică bizantină, nu vor fi acceptați la hirotonie.

— Comisia specială pentru învățământul teologic seminarial va întocmi planurile de învățământ pentru fiecare profil de seminar teologic-liceal, iar în paralel va lua în studiu întocmirea unui plan de învățământ pentru școli de cântăreți bisericești de 3 ani, de nivel profesional și posibilitatea organizării lor pe lângă fiecare mitropolie, cu întreținerea din fondurile proprii și dotații de la Secretariatul de Stat pentru Culte.

Temei nr. 1441/1994 — Referatul Cancelariei Sfântului Sinod privind rețeaua, conținutul (specializarea) și planul de învățământ al școlilor postliceale teologico-sanitare din cadrul învățământului de stat.

Din prezentarea făcută rezultă că, până în prezent, Biserica Ortodoxă Română are două școli postliceale teologico-sanitare care funcționează cu anul școlar 1993—1994 la Piatra Neamț și Constanța, și încă trei școli în perspectivă de funcționare, începând cu anul școlar următor (1994—1995), la Iași, Arad, Tg-Mureș.

Având în vedere caracterul informativ al celor prezentate la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

— Ia act de precizările cu privire la rețeaua și la planul de învățământ al școlilor postliceale-teologico-sanitare, comunicate în cadrul:

întâlnirii de la 22 februarie 1994 a reprezentanților ministerului Învățământului, ministerului Sănătății, Secretariatului de Stat pentru Culte și ai Cultelor, care au în subordine astfel de școli.

— Precizările aduse se vor comunica tuturor eparhiilor, în perspectiva înființării unor astfel de școli postliceale care se dovedesc din ce în ce mai necesare pentru aspectele misionare și sociale din viața și activitatea bisericească a eparhiilor.

Teamei nr. 1801/1994 — Referatul informativ al Cancelariei Sfântului Sinod privind revizuirea și îmbunătățirea planului de învățământ al școlilor postliceale și cântăreți bisericești și învățători, ca urmare a recomandărilor ministerului Învățământului din adresa nr. 9091/1994.

Din expunerea făcută reiese că o comisie specială restrânsă de cadre didactice teologice seminariale, instituită de Prea Fericitul Patriarh Teotist cu concursul unor specialiști din ministerul Învățământului și ministerul Sănătății au procedat la revizuirea planului de învățământ aprobat inițial pentru aceste școli care a fost trimis apoi ministerului Învățământului pentru avizare.

Avându-se în vedere cele prezentate, la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc și în urma discuțiilor purtate, Sfântul Sinod hotărăște :

— Ia act de rezultatul lucrărilor Comisiei speciale privind revizuirea și îmbunătățirea planului de învățământ al Școlii postliceale de cântăreți bisericești și învățători.

— Aprobă ca aceeași comisie de cadre didactice teologice seminariale să se ocupe și cu elaborarea programei teologice pentru examenul de absolvire al acestei școli postliceale, cu dublă specializare ;

— Proiectul noului plan de învățământ al școlii postliceale de cântăreți bisericești și învățători se va trimite ministerului Învățământului pentru avizare.

Teamei nr. 1569/1994 — Referatul informativ al Cancelariei Sf. Sinod privind vacanța de primăvară din anul școlar în curs (1993—1994) pentru seminariile și școlile postliceale teologice, integrate în rețeaua învățământului preuniversitar de stat (23.IV. — 8.V.1994).

Din referat reiese că s-a convenit cu ministerul Învățământului ca *vacanța de primăvară în școlile teologice să aibă loc în perioada de Sf. Paști (23.IV. — 8.V.1994)*, recuperarea orelor de curs, teologice și de cultură generală, urmând a se face în perioada vacanței de primăvară a școlilor de stat (25.III. — 11.IV.1994), prin continuarea cursurilor trim. III, cu consimțământul profesorilor de cultură generală pe bază de declarație scrisă și cu o evidență clară la fiecare școală.

Având în vedere cele prezentate, la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

— Ia act de acordul ministerului Învățământului «ca elevii din seminariile și școlile postliceale teologice să ia vacanța de primăvară în perioada 23 aprilie — 8 mai 1994, pentru a putea

participa la desfășurarea practicii liturgice prilejuită de sfințele sărbători ale Paștelui».

- *la act cu acest acord s-a comunicat tuturor eparhiilor, seminariilor teologice liceale (cu sau fără școli postliceale) și școlilor postliceale teologice sanitare (cu direcțiune proprie) din țară.*

Temei nr. 1533/1994 — Referatul Cancelariei Sfântului Sinod privind stadiul elaborării proiectelor de : «Diplomă de atestare teologică», pentru absolvirea seminariilor teologice liceale, și de «Certificat de atestare teologică la absolvirea școlilor normale, în care se predă și religia».

Sfântul Sinod, având în vedere cele prezentate și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc hotărăște :

- *la act de elaborarea proiectului de Diplomă de atestare teologică pentru seminariile teologice liceale, și proiectul de Certificat de atestare teologică pentru școlile normale unde se predă și religia.*
- *După avizarea lor de către ministerul Învățământului, textul actelor respective va fi transmis tuturor eparhiilor și seminariilor teologice liceale, pentru tipărire și folosință.*

Temei nr. 1886/1994 — Referatul Cancelariei Sfântului Sinod privind schimbarea ștampilelor de cancelarie ale seminariilor teologice liceale de către inspectoratele școlare teritoriale.

În urma discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

- *Serviciul de studii și învățământ, din cadrul Cancelariei Sfântului Sinod, se va adresa ministerului Învățământului și Secretariatului de Stat pentru Culte, pentru a se găsi modalitatea soluționării problemei ștampilelor și antetelor folosite în corespondența seminariilor teologice liceale și a școlilor teologice postliceale.*

După epuizarea problemelor încredințate spre examinare Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, s-a procedat la examinarea în plenul Sfântului Sinod a următoarelor probleme încluse la punctul «Diverse» :

Temei nr. 1372/1993 și 2240/1994 — Scrisoarea Camerei Deputaților nr. B.P. 498, din 10 noiembrie 1993, în legătură cu propunerea legislativă formulată de deputații Ioan Avram Mureșan și Teodor Dunca

privind restituirea bunurilor de natură patrimonială, Bisericii Române Unite cu Roma (greco-catolică) și scrisoarea Senatului României nr. L-164 din 21.02.1994 privind propunerea legislativă pentru reglementarea situației juridice a locașurilor de cult ale Bisericii Române Unite cu Roma (greco-catolică), inițiată de senatorul Matei Boilă.

P.C. Preot Constantin Pârnu informează Sfântul Sinod că ambele propuneri legislative au fost trimise membrilor Sfântului Sinod pentru studiere și propuneri, pe baza cărora să se alcătuiască scrisorile de răspuns către Camera Deputaților și Senat, cu punctul de vedere al Patriarhiei Române.

În legătură cu propunerea legislativă inițiată de senatorul (preot greco-catolic) Matei Boilă s-a răspuns cu adresa nr. 662/11 martie 1993 și 178 din 10 ianuarie 1994.

Având în vedere însă recenta scrisoare a Senatului (nr. L-164 din 21.02.1994), trimisă atât Patriarhiei Române cât și fiecărui ierarh, este necesar să se dea un nou răspuns solicitat în mod special prin respectiva scrisoare, semnată de către președintele Senatului, Domnul Oliviu Gherman.

În cadrul discuțiilor purtate în plenul Sfântului Sinod s-a relevat faptul că I.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului, P.S. Episcop Andrei al Alba Iuliei și P.S. Episcop Timotei al Aradului, au răspuns direct Senatului la scrisoarea respectivă.

Dându-se citire scrisorii întocmită de I.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu Anania, ca răspuns la proiectul de lege, inițiat de senatorul Matei Boilă;

În urma discuțiilor purtate și a aprecierilor care s-au făcut cu privire la răspunsul dat de către I.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu, Sfântul Sinod hotărăște:

— Își însușește răspunsul dat de I.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului prin scrisoarea din 7 martie 1994, adresată Domnului Președinte al Senatului, Oliviu Gherman, și după adaptarea lui potrivit discuțiilor purtate în plenul Sfântului Sinod, aprobă să fie transmis ca punct de vedere oficial al Bisericii Ortodoxe Române, privitor la proiectul de lege inițiat de senatorul Matei Boilă, referitor la *Legea pentru reglementarea folosirii locașurilor de cult ale Bisericii Române Unite cu Roma (Greco-Catolică)*, în completarea scrisorilor anterioare ale Cancelariei Sfântului Sinod în aceeași cauză.

Privitor la inițiativa juridică a deputaților Ioan Avram Mureșan și Teodor Dunca, I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului arată că a lecturat răspunsul întocmit în cadrul Cancelariei Sfântului Sinod și consideră că poate fi transmis Camerei Deputaților.

În discuțiile purtate se arată că I.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu Anania a întocmit un răspuns și la această nouă propunere legislativă inițiată de cei doi deputați.

Ca urmare, după luările de cuvânt, Sfântul Sinod hotărăște:

— Aprobă transmiterea răspunsului către Camera Deputaților întocmit în cadrul Cancelariei Sfântului Sinod privitor la inițiativa legis-

lativă a deputaților Ioan Avram Mureșan și Teodor Dunca privind «Legea pentru restituirea bunurilor de natură patrimonială Bisericii Române Unite cu Roma (Greco-Catolică)».

La răspunsul Cancelariei Sfântului Sinod, se va anexa și răspunsul dat de I.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului, în aceeași cauză, adăugându-se tot ca punct de vedere oficial al Bisericii Ortodoxe Române.

Temei nr. 1410/1994 — În legătură cu comemorarea episcopului Inocențiu Micu-Klein, cu prilejul aducerii în țară a rămășițelor sale pământești de la Roma.

Secția culturală a Armatei a transmis Cancelariei Sfântului Sinod un fax privind programul provizoriu al aducerii în țară a rămășițelor pământești ale episcopului Inocențiu Micu-Klein.

Discuțiile purtate în plenul Sfântului Sinod au scos în evidență că aducerea în țară a rămășițelor pământești ale acestui luptător pentru drepturile românilor din Transilvania este un act reparatoriu de dreptate, întrucât la Roma el a avut o viață de exilat. Cercetările istorice îl pun într-o lumină favorabilă și cu privire la atitudinea sa pro-ortodoxă.

Ca urmare, după discuțiile purtate, plenul Sfântului Sinod hotărăște :

- *Biserica Ortodoxă Română va sublinia evenimentul aducerii în țară a rămășițelor pământești ale episcopului Inocențiu Micu-Klein prin elaborarea unor studii și articole dedicate personalității acestui luptător pentru drepturile românilor din Transilvania.*
- *Se va da publicității un comunicat de presă în legătură cu evenimentul, în care se va sublinia bucuria Bisericii Ortodoxe Române față de acest act reparator de dreptate istorică.*

Temei nr. 8702/1993 — Într-o hotărâre anterioară, Sfântul Sinod stabilise ca, la întocmirea calendarului bisericesc pe anul 1995, săptămânile să înceapă cu ziua de duminică, potrivit învățăturii Bisericii și potrivit practicii din cărțile de cult.

Avându-se în vedere, însă, că tradiția întocmirii calendarelor noastre este prea înrădăcinată și opinia publică nu este pregătită pentru acceptarea unei astfel de schimbări, Cancelaria Sf. Sinod solicită amânarea aplicării hotărârii sinodale amintite.

În urma discuțiilor care au avut loc Sfântul Sinod hotărăște :

— Pentru anul 1995, calendarul bisericesc se va întocmi ca și în anii anteriori, săptămânile începând cu ziua de luni.

În continuarea lucrărilor Sfântului Sinod, P. S. Episcop Nifon al Sloboziei și Călărașilor, raportorul Comisiei afacerilor externe bisericești, prezintă la invitația Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist referatele Comisiei asupra lucrărilor repartizate spre studiu.

Temei nr. 1963/1994 — Scrisoarea Prea Sfințitului Nathaniel al Episcopiei ortodoxe române din America, prin care face cunoscut că dă curs invitației Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist de a vizita Biserica Ortodoxă Română, în perioada 6—28 mai 1994.

Ca urmare, după discuțiile purtate și explicațiile care s-au dat în legătură cu programul vizitei în Patriarhia Română a P. S. Episcop Nathanael, Sfântul Sinod hotărăște :

- *Ia act cu bucurie de intenția P. S. Episcop Nathanael de a vizita Patriarhia Română.*

Temei nr. 1928/1994 --- Participarea Î.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului la festivitățile de aniversare a 20 de ani de arhiepăstorie a Prea Fericitului Serafim al Atenei, organizate la Universitatea din Atena (28 februarie 1994).

Cu această ocazie, Î.P.S. Mitropolit Antonie a prezentat Prea Fericirii Sale Arhiepiscopului Serafim un mesaj adresat cu această ocazie de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist.

La 1 martie 1994, Î.P.S. Mitropolit Antonie a ținut un discurs în aula Facultății de teologie din Atena, având ca temă «Relațiile inter-ortodoxe, perspectivele lor și despre mișcarea ecumenică».

De remarcat și faptul că, la 1 martie 1994, Î.P.S. Mitropolit Antonie a vorbit comunității române din Atena despre «Biserica Ortodoxă Română și preocupările ei actuale».

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

- *Se ia act, cu mulțumiri, de participarea Î.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului la festivitățile de aniversare a 20 de ani de arhiepăstorie a Prea Fericitului Serafim al Atenei și al întregii Elade, organizate de Universitatea din Atena (28 februarie 1994).*

Temei nr. 1934/1994 — Scrisoarea Sanctității Sale Bartolomeu I, patriarhul ecumenic al Constantinopolului în legătură cu constituirea unei comisii care să studieze modalitatea primirii în Ortodoxie a unor clerici și mireni proveniți din Biserica Anglicană, nemulțumiți de accesul femeilor la Taina hirotoniei.

Ca urmare, la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

- *Se ia act de scrisoarea Sanctității Sale Bartolomeu I, patriarhul ecumenic al Constantinopolului în legătură cu constituirea unei comisii care să studieze modalitatea primirii la Ortodoxie a unor clerici și mireni provenind din Biserica Anglicană ;*
- *Se delegă ca reprezentant al Bisericii Ortodoxe Române în respectiva comisie, P. C. Pr. Silviu Pufulete, parohul bisericii ortodoxe române din Londra, comunicându-se și Patriarhiei Ecumenice această hotărâre ;*

- *Comitetul permanent al comisiei Bisericii Ortodoxe Române pentru relații bisericești și dialog teologic cu Biserica Anglicană să redacteze un studiu și să facă propuneri în sensul celor solicitate în scrisoarea patriarhului Bartolomeu I al Constantinopolului, studiu pe care reprezentantul Bisericii noastre, în comisia ce se va constitui în Marea Britanie, să-l poată folosi în cadrul discuțiilor pe această temă.*

Temei nr. 667/1994 — Participarea I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei și a P. S. Episcop Nifon al Sloboziei și Călărașilor la întrunirea Comitetului Central al Consiliului Ecumenic al Bisericilor (Johannesburg, Africa de Sud, 20—28 ianuarie 1994).

Între hotărârile adoptate cu acest prilej a fost și aceea ca a VIII-a adunare generală a C.E.B. să aibă loc în localitatea Harare (Zimbabwe), în anul 1998.

În referat este menționat faptul că Biserica Ortodoxă Română solicitase ținerea acestei adunări generale la București, aducând în acest sens o solidă argumentare.

Din păcate, Bisericile protestante din țara noastră, membre în C.E.B., nu numai că nu au susținut această invitație, dar au fost chiar împotriva ei.

În ciuda atitudinii deloc frățești pe care reprezentanții Bisericilor protestante din România au avut-o față de inițiativa Bisericii noastre, Comitetul Central al C.E.B. a apreciat, totuși, invitația pe care Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a făcut-o C.E.B.-ului de a ține cea de-a VIII-a Adunare generală în România și, în compensație, a fost propusă (de către P. F. Arhiepiscop Anastasie al Albaniei) ținerea în România, în 1997, a unei conferințe mondiale privind misiunea astăzi, având ca temă: «Evanghelia lui Hristos în diferite culturi».

Între hotărârile luate la Johannesburg se mai numără și numirea de personal în conducerea CEB. Astfel, preotul ortodox american Thomas Fitzgerald a fost numit în funcția de director executiv al Unității I («Unitate și Înnoire»); Prof. Alan Faloner, reformat scoțian, a devenit noul director al secretariatului comisiei «Credință și constituție»; P. C. Pr. Ioan Sauca a fost numit în funcția de secretar executiv pentru «Studii ortodoxe și relații cu Bisericile», în cadrul Unității II («Bisericile în misiune»).

În cadrul discuțiilor care au avut loc, au fost semnalate mai multe probleme în legătură cu mișcarea ecumenică și cu participarea Bisericii noastre la activitatea ei.

Astfel, în intervenția sa, I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului a subliniat faptul că în lumea ortodoxă se manifestă o anumită insatisfacție față de felul cum evoluează mișcarea ecumenică, în unele Biserici manifestându-se o atitudine anticumenică, cum este cazul Ierusalimului, Greciei și Rusiei. Această atitudine se datorează, în principal, următoarelor cauze: a) sistemul luării deciziilor, adoptat de organisme ecumenice și b) sistemul reprezentativității, care ține seama de proporționalitatea participării (tineri, femei etc.).

Ca urmare, orice inițiativă ortodoxă (de exemplu, problema hirotoniei femeilor, a limbajului inclusiv, a homosexualității etc.) este blocată, din cauza faptului că suntem în minoritate. În același timp, sistemul reprezentativității face ca între reprezentanții Bisericii să fie desemnate persoane care nu sunt pregătite din punct de vedere teologic pentru a aborda discuțiile în cunoștință de cauză. De aceea, va trebui să încercăm schimbarea acestei modalități de lucru, mergând până la a exprima cât mai vehement vetoul nostru, solicitând reorientarea ecumenismului pe adevăratul său făgaș. În acest sens, ar trebui profitat de prilejul completării chestionarului, trimis recent Bisericii membre în CEB, prin care se cere expunerea punctelor de vedere și sugestii referitoare la rolul și perspectivele de viitor ale mișcării ecumenice în general și ale CEB, în special.

Î.P.S. Mitropolit Daniel a arătat că este necesar să se depună eforturi pentru impunerea punctului de vedere ortodox spre a schimba actuala orientare cosmocentrică a mișcării ecumenice într-una hristocentrică.

Temei nr. 2111/1994 — Cererea Asociației ecumenice a Bisericilor din România — AIDRom —, pentru desemnarea a unsprezece delegați ai Bisericii Ortodoxe Române, care să o reprezinte pe o perioadă de doi ani, în cadrul Adunării generale a Asociației.

În referatul comisiei este menționat faptul că AIDRom-ul își desfășoară activitatea în România, la inițiativa Consiliului Ecumenic al Bisericilor, din luna februarie 1991.

Până în noiembrie 1993, asociația a funcționat cu statut provizoriu. La 3 noiembrie 1993 a avut loc la Facultatea de teologie din București adunarea generală inaugurală care a stabilit ca, la 20 mai 1994, să aibă loc, la mănăstirea Sâmbăta de Sus (jud. Brașov), adunarea generală, care va alege și consiliul administrativ, în care Biserica Ortodoxă Română va fi reprezentată de unsprezece persoane.

În discuțiile care au avut loc s-a scos în evidență faptul că viitorul consiliului de administrație al Asociației AIDRom va fi format din șapte persoane, dintre care trei persoane vor fi ortodoci: președintele, vicepreședintele și secretarul executiv al Asociației vor fi aleși prin rotație, dintre membrii celor trei Biserici fondatoare ale AIDRom (Ortodoxă, Luterană, Reformată).

În urma discuțiilor și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod plenar a hotărât următoarele în legătură cu cele două probleme discutate:

- Se ia act de participarea delegaților Bisericii Ortodoxe Române la întrunirea Comitetului Central al Consiliului Ecumenic al Bisericilor;

- Se aprobă, în principiu, organizarea, în România, în 1997, a Conferinței mondiale misionare, urmând ca detaliile respectivei întruniri să fie definite în timp util;

- Se reține poziția adoptată de celelalte Biserici din România, membre în CEB, respectiv de a nu sprijini inițiativa Bisericii Ortodoxe Române, în organizarea, în România, în 1998, a celei de a VIII-a Adunări Generale a CEB, în vederea unor discuții ulterioare cu Bisericile respective;

— Se va trimite un răspuns C.E.B. în care se va preciza faptul că s-a luat act cu surprindere de ostilitatea manifestată de Bisericile protestante din România față de propunerea organizării în România, în 1998, a celei de-a VIII-a Adunări generale a C.E.B., precum și poziția Bisericii Ortodoxe Române privind școlile confesionale;

— Se va trimite o scrisoare în acest sens și Bisericilor Reformată și Luterană;

— Se va trimite o scrisoare Consiliului Ecumenic al Bisericilor privind punctul de vedere al Bisericii Ortodoxe Române față de mișcarea ecumenică, în general și față de Consiliul Ecumenic al Bisericilor în special; în acest scop, membrii în Comitetul Central și Executiv ale CEB și respectiv CBE, precum și membrii Comisiei Bisericii Ortodoxe Române pentru relații cu Consiliul Ecumenic al Bisericilor sunt rugați să prezinte, la sectorul de Relații externe bisericești, în scris, pe baza chestionarului primit de la CEB, propunerile lor, cât mai curând posibil, în vederea redactării respectivei poziții oficiale a Bisericii Ortodoxe Române față de mișcarea ecumenică;

— Se ia act de solicitarea Asociației ecumenice a bisericilor din România — AIDRom — pentru desemnarea a 11 delegați ai Bisericii Ortodoxe Române, care să reprezinte Biserica noastră, pe o perioadă de doi ani, în cadrul Adunării Generale a Asociației;

— P. S. Episcop Nifon al Sloboziei și Călărașilor și P. S. Episcop Teofan Sinaitul, vicar patriarhal, vor supune, spre aprobare, Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, o listă cu numele delegaților Bisericii Ortodoxe Române în adunarea generală a Asociației, aceasta urmând a fi comunicată ulterior Consiliului de administrație al AIDRom.

Temei nr. 4821/1993 — Participarea Î.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei la «Conferința internațională iudeo-creștină pentru conducere religioasă într-o societate secularizată» (Ierusalim, 1—4 februarie 1994).

Prin amploarea și tematica ei, conferința de la Ierusalim s-a dorit a fi un semn de speranță într-o zonă marcată de tensiuni și într-o lume ce se confruntă cu multă violență și dezbinare.

Cu prilejul șederii în Israel, Î.P.S. Mitropolit Daniel a făcut o vizită Sanctității Sale Diodor I, patriarhul Ierusalimului, căruia i-a înmănat, cu această ocazie, o scrisoare, în care Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române solicită Patriarhiei Ierusalimului rezolvarea favorabilă a problemei aducerii în țară a moaștelor sfântului Ioan-Iacob de la mănăstirea Neumț. Sanctitatea Sa a dat asigurări că problema va fi analizată în perspectiva unui răspuns pozitiv la cererea făcută.

Temei nr. 3526/1993 — Participarea Î.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului și a P. C. Pr. Prof. Dumitru Abrudan la conferința «Pace și toleranță», Constantinopol, 7—9 februarie 1994. A participat, de asemenea, P. S. Episcop Teofan Sinaitul în calitate de membru în comitetul central al C.B.E.

La sfârșitul conferinței, a fost dată publicității o Declarație numită «Declarația de la Bosfor», din care reținem:

— s-a reafirmat deplinul acord cu declarația făcută la Berna în 26 noiembrie 1992, prin care sunt condamnate crimele săvârșite în numele religiei ca fiind «crime împotriva religiei» (de exemplu conflictele din Bosnia, Armenia/Azerbaidjan, Georgia și Tadjikistan);

— sunt condamnate, de asemenea, interpretările false și naționalismul necontrolat, prin care sunt distorsionate sensurile credinței religioase;

— este reafirmată valoarea supremă pe care pacea o reprezintă în toate cele trei mari religii monoteiste;

— de asemenea, este negată orice conotație religioasă războiului din fosta Iugoslavie, dezaprobandu-se, cu toată tăria, actele brutale, inumane la care sunt supuși locuitorii acestui teritoriu;

— este condamnată folosirea forței în statele din fosta U.R.S.S.;
— în fine, participanții au decis constituirea unei comisii în cadrul «Conferinței asupra păcii și toleranței», care să se ocupe de conflictele civice, comisie formată din reprezentanți ai tuturor credințelor religioase și din toate țările reprezentate la conferință.

I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului a subliniat că reprezentanții celor trei mari religii monoteiste, prezente la întrunirea de la Constantinopol, au manifestat o poziție comună în ceea ce privește problemele abordate. De altfel, la sintagma întrunirii care a fost: «Orice crimă săvârșită în numele religiei este o crimă împotriva religiei» au aderat toți participanții fără nici un fel de rezerve.

Temei nr. 1560/1993 — Participarea P. C. Pr. Prof. Aurel Jivi la cea de-a IV-a întrunire a Comisiei mixte pentru dialogul teologic dintre Biserica Ortodoxă și Alianța Mondială a Bisericilor Reformate, Limassol, Cipru, 8—13 ianuarie 1994.

În perioada 8—13 ianuarie 1994, a avut loc la Limassol, în Cipru, cea de-a IV-a întrunire de dialog teologic bilateral dintre Biserica Ortodoxă și Alianța Mondială a Bisericilor Reformate. Tema întrunirii a fost «Învățătura despre întruparea Fiului lui Dumnezeu, la Logosului cel veșnic», învățătură expusă în mod succint în crezul niceo-constantinopolitan, continuându-se discuțiile începute la întrunirile anterioare privitor la învățătura despre Sf. Treime. În cadrul întrunirii de la Limassol, au fost prezentate mai multe prelegeri.

La încheierea discuțiilor, au fost redactate o «Declarație comună asupra hristologiei» și un «Comunicat final». În Declarația comună, se exprimă consensul părților privitor la doctrina hristologică, urmând ca respectiva Declarație să fie trimisă, spre studiu, Bisericilor Ortodoxe și Reformate care fac parte din dialog.

I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului a sugerat ca materialele documentare redactate cu ocazia unor întruniri de acest gen să fie trimise la Cancelaria Sfântului Sinod spre informare și publicare în revistele centrale bisericești.

În acest context, abordând necesitatea prezentării, în presa bisericească, a participărilor reprezentanților Bisericii Ortodoxe Române la diferite întruniri interbisericești internaționale, precum și a informării cititorilor români asupra hotărârilor luate în ședințele Sfântului Sinod,

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a propus, iar Sfântul Sinod a aprobat ca următoarele persoane din cadrul Administrației Patriarhale : Pr. Gheorghe Bogdan, consilier patriarhal la sectorul Comunități externe ; Pr. Armand Munteanu, inspector general bisericesc și Pr. Augustin Rusu, secretar la Cancelaria Sf. Sinod ; Pr. Michael Țița, inspector bisericesc la sectorul Relații externe bisericești să prezinte, spre informarea cititorilor, hotărârile Sf. Sinod luate cu prilejul fiecărei sesiuni de lucru.

În urma discuțiilor purtate, asupra problemelor susmenționate, la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești Sfântul Sinod adoptă următoarele hotărâri :

— Se ia act de participările reprezentanților Bisericii Ortodoxe Române la întrunirile respective ;

-- Se exprimă acordul Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române față de conținutul Declarației comune asupra teologiei, elaborată de cea de-a IV-a întrunire de dialog teologic ortodox-reformat, ca reprezentând un pas înainte în direcția apropierii dintre cele două familii de Biserici ;

— Se vor publica, în revistele centrale bisericești : «Declarația comună», ca și «Comunicatul final», adoptate cu prilejul întrunirii de dialog teologic dintre Biserica Ortodoxă și Alianța Mondială a Bisericilor Reformate.

Epuizându-se examinarea problemelor înscrise pe ordinea de zi, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a exprimat mulțumiri membrilor Sfântului Sinod pentru atmosfera frățească în care s-au desfășurat dezbaterile și pentru contribuția adusă la luarea hotărârilor sinodale.

Prea Fericitul Părinte Președinte declară prorogată sesiunea Sfântului Sinod.

*

Procesul verbal este semnat de :

Președintele Sfântului Sinod,

† TEOCTIST

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMANE

SECRETARUL SFÂNTULUI SINOD

† Episcop TEOFAN SINAITUL

VICAR PATRIARHAL

• R E C E N Z I I •

VALERIU ANANIA, *Cerurile Oltului. Scolile Arhimandritului Bartolomeu, la imaginile fotografice ale lui Dumitru F. Dumitru. Din inițiativa, cu binecuvântarea și predeslovia Prea Sfințitului Gherasim, episcopul Râmnicului și Argeșului, editată de Episcopia Râmnicului și Argeșului, Râmnicu Vâlcea, 1990, 331 p., 205 planșe.*

Termenul *scolie*, neologism francez, în Grecia antică însemna cântecul recitat cu acompaniamentul muzical. În sensul curent, înseamnă adnotări sau note illogice, istorice, teologice, de critică sau comentariu pentru înțelegerea textului unui autor din antichitate. În cazul de față, lucrarea se dorește un duet recitat și cântat de poetul scriitor și teologul monah pe sub «cerurile Oltului», care-i acoperă tinuturile natale, cu bijuterii arhitectonice monastice încărcate de podoabe picturale. În literatura noastră bisericească, lucrarea este un unicat, cu audibilitatea de simfonie religioasă.

Materialul comentat al scolilor îl formează cele «Peste două sute cincizeci de diapozitive, cu martorii lor», la «Cele aproape patruzeci de mănăstiri și schituri de pe actualul teritoriu al episcopilor Râmnicului și Argeșului (județele Vâlcea, Argeș și Olt)». Episcopia Râmnicului, care «se constituie în tot atâtea mărturii asupra credinței și evlaviei noastre străbune, asupra istoriei noastre naționale, ca și asupra puterilor creatoare ale poporului român» din «Predoslovie».

După primele considerații introductive, școlile se opresc asupra planului-arcă al bisericii domnești din Curtea de Argeș — «operă a lui Basarab I întemeietorul și a fiului său Nicolae Alexandru, care ne oferă imaginea superbă a Navei care traversează istoria, îndreptându-se spre eshaton...» (p. 18). Cercetările arheologice publicate de Nicolae Constantinescu în «Curtea de Argeș (1200—1490). Asupra inciputurilor Țării Românești». Ed. Academiei Române, București, 1981, stabilesc că biserica Sfântul Nicolae Domnesc, «biserica Argeș II», este zidită și pictată în perioada 1365—1369, de Vladislav I-Vlaicu (1364—1377), fiul lui Nicolae-Alexandru Basarab (1352—1364). Inscripția slavonă din tabloul voliv din naos din 1369, «constituie proba cea mai evidentă că biserica Argeș II i se datorează acestuia în întregime» (p. 148).

Ni se dau trei planșe cu icoana Maicii Domnului din conca altarului, am fi așteptat și împărțasirea Apostolilor din altar și Adormirea Maicii Domnului din naos, ca și biserica Sfântul Nicolae Domnesc și cu planul ei după N. Ghika-Budești. Planul la zi este cel redat de Nicolae Constantinescu, care cuprinde și situarea vechiului locaș, biserica Argeș I, în cuprinsul celui actual (Fig. 41, p. 88). «De numele primilor Basarabi este legată și biserica mănăstirii Negru Vodă, din Câmpulung. Ceea ce se vede astăzi însă nu mai seamănă nici pe departe cu ceea ce a fost

la început» (p. 26). Dacă biserica actuală «nu ne mai spune mare lucru prin actuala ei arhitectură în schimb e emoționant grăitoare prin vâzduhul ei lăuntric. Aici poate fi văzută — și contemplată cu evlavie — piatra de mormânt sub care se odihnesc osemintele celui ce a desăvârșit-o în frumusețea ei originară. Să citim inscripția: «Luna noiembrie în 26 de zile s-a prăstiat marele și singurul stăpânitor Domn Io Nicolae Alexandru Voievod, fiul marelui Basarab Voievod, în anul 6873 (1364), indictionul 3. Vesnica lui pomenire». Lespedea funerară are forma unui pătrat, ceea ce constituie o particularitate, explicabilă, că lespedea cu inscripția acoperă jumătatea superioară a corpului, iar deasupra celei inferioare, tot pe lespedea, se ridică tronul voievodului al lui Vlaicu și al urmașilor săi, «simbol al continuității dinastice». Se face apoi popas de reculegere la mănăstirea Cozia, «una din cele mai frumoase așezări mănăstirești din țara noastră și, pe deasupra, dădora de istorie», «a doua, în picioare, după aceea a lui Basarab», adică a lui Vlaicu Vodă. Săptăm. plănșe ne înfățișează Cozia din diferite poziții pitorești, spre a reda frumusețea ei de ctitorie a Marelui Mircea cel Bătrân (1386—1418). Cele două morminte din pronaosul bisericii, al voievodului Mircea cel Bătrân și al Teofanei, mama lui Mihai Viteazul cheamă la adăncă reculegere, mărită și prin fragmentul din testamentul monahiei Teofanei, scris în limba de cronică a vremii, la 8 noiembrie 1601, de «călugărașul Gavriil Lotreanu de la schit». Mănăstirea Cozia a dat Bisericii peste douăzeci de episcopi și mitropoliți, dovadă a unui centru cărtăresc puternic. Printre înaintașii, din vremea ctitorului, și-a petrecut aici viața și Filotei Monahul, Filos, fostul logofăt al lui Mircea cel Bătrân, autorul *Pripelelor* sau *Mărimurilor*. Cozia «n-ar fi întreagă dacă i-ar lipsi biserica-bolniță», care păstrează zugrăvit înăuntru pe ctitorul ei Radu Paisie, împreună cu fiul său Marcu și soția sa Ruxandra, fiica lui Neagoe Basarab, văduva lui Radu de la Afumați, fratele vitreg al lui Radu Paisie. În discuție este adusă și biserica fostului schit Brădet, din județ. Argeș, ctitorie tot a voievodului Mircea cel Bătrân acum biserică parohială, însă «pe furla bisericii străjuiește crucea domnească, precum cumpăna unei fantăni în proprii-i oglinzi». O importanță, prin construcția ei, o reprezintă biserica mănăstirii Colmeana, cu asemănarea în bisericile din Târnovo ale Asăneștilor, care i-ar duce vechimea până în anii 1291—1292. «Mircea nu va fi făcut altceva decât s-o preînnoiască, reorganizând împreună cu Nicolim obștea monahală împrejurul ei». Un popas mai pe îndelete se face la mănăstirea Argeș, unde în 1793, «în împrejurări grăbite» a luat ființă Episcopia Argeșului. «Biserica lui Neagoe e o minune, dar nu știm cum va fi orătat cea de dinainte». Nu cunăstem numele meșterului care a conceput această capodoperă și care, desigur, a condus, și lucrările. Nu-i știm nici măcar originea. Încercând să-l reconstituie după propria-i operă, specialiștii cred că s-a format undeva prin părțile Caucazului, că a cunoscut bine arta armeno-georgiană, dar nu mai puțin pe cea athonită, constantinopolitană, occidentală, și, firește, tradiția artistică românească. Era un om nu numai extrem de talentat, dar și foarte cult» (p. 66). În «Mitropolia Otteniei», mai de mult, am cutut să dovedesc că marele și genialul meșter «care a conceput această capodoperă și a condus lucrările», a fost însuși Neagoe Basarab, care în tinerețea lui lucrase ca arhitect în Constantinopol, de unde a adus și marmura folosită în sculptura etabescurilor exterioare ale bisericii. El este genialul autor, ca și genialul autor al «Învățăturilor sale către fiul său Teodosie».

Cuvinte de alcasă prețuire se aduc și pentru Ostrov și pentru Arnota lui Matei Basarab, ridicată în 1634, care-i adăpostește și osemintele, alături de ale tatălui său. De numele lui Matei Basarab este legată și mănăstirea Dintr-un Lemn, «care nu măta tot astfel și în vremea lui; era mult mai simplă, cu intrarea de-a dreptul din afară. Pridvorul i-a fost adăugat de Șerban Cantacuzino». Actuala casă stărețească a fost începută de Brâncoveanu, apoi completată și isprăvită de succesorul său la tron, Ștefan Cantacuzino, «Casa era un foarte frumos foisor în stil brâncovenesc, cu arcade pe stâlpi de piatră, care nu poate să nu amintească de o *loggia*. Foisorul acesta a putut fi pentru doamna Păuna și soțul ei, Ștefan Cantacuzino și loc de la-

crimi, remuscări, plângere a păcatelor...», pentru crima săvârșită asupra lui Brâncoveanu, crimă care ridică protestul scriitorului cu imprecacii de antologie: «După cum în spatele seimenilor care, beți de vin și de ură, au batjocorit nsemintele lui Matei nu pot să nu văd umbra rea a lui Constantin Cărnul, tot așa nu-i pot despovăra pe Ștefan Cantacuzino și pe Păuna de crima săvârșită asupra lui Brâncoveanu. Că Păuna Greceanca era o ambițioasă și se voia doamnă, că Ștefan era un motălan care nu-l ieșea de sub papuc, că Stolnicu Constantin, tatăl său, se cam săturase de prea lunga domnie a unui nepot care de mult nu mai suferea să fie dădăcit de preaînvingătorul său unchi, toate ar fi de înțeles, toate s-au mai întâmplat în istoria noastră și a unor neamuri mai mari. Dar ca tu, creștin ce te afli, să-i denunți păgânului actele secrete prin care domnul se aliașe cu creștinii, să te aliciezi tu însuși cu dușmanul secular al patriei, să asiste cu cinisim la arestarea voievozului, în chiar Vinerea Patimilor, gata să-i dai sărutarea lui Iuda, să te îmbraci cu slava trădării și să îți o sporești, în timp ce victima, torturată de căldă ziua și noaptea, suferă ca un Hristos în temnița Stambulului, iată o crimă pe care nici Iscariotul însuși n-a dus-o până la capăt» (p. 86).

Remuscările de conștiință ale doamnei Păuna o aduc până la accese de nebunie, când, în biserica mănăstirii Dintr-un Lemn, la liturghie fiind, de praznicul Sântămăriei Mari, la 15 august 1711, vede, cum relatează Cronica Anonimă, în țesătura poeziei de la icoana Maicii Domnului supliciiu morții Brâncovenilor, care avea loc la Stambul. Soțul, să scape de martorii cărora doamna le destăinuise taina ei, pe sfujnică o acuză de vrăjitorie și o spânzură, iar pe călugărița Olimpiada, poate stăruia mănăstirii, «o zidește de vie într-o mănăstire din apropiere (cronica zice că la Bascov)». Autorul crede că ar fi vorba de mănăstirea Govora. Persoana, fiind din partea locului, din Argeș, cunosc de la mănăstirea de maici Bascovele, nereținută în «Scrituri», tradiția păstrată că aici s-ar fi petrecut tragedia Olimpiadei. Cu largă respirație descriptiv-literară se poposește «la Hurezi, spre a ne da seama de amploarea și măreția geniului brâncovenesc». Trece la Surpatele, ctitoria nefeciciei doamnei Marica, unde venea «în zilele ei mai de pe urmă, coplesită de amărăciune înșăgerată, să-și plângă bărbatul și copiii în liniște, între clopote și păduri». Or la Surpatele se ajunge la o altă ctitorie brâncovenească, nu departe, restaurata ctitorie a lui Radu cel Mare, mănăstirea Govora. Plecând de aici «să nu-l uităm, însă, nici pe episcopul Damaschin, zugrăvit la Govora alături de Antim, căruia i-a fost succesor în scaunul vlădicesc de la Râmnic, așa cum la Buzău îi urmasă lui Mitrofan. Timp de un secol, după moartea lui Damaschin, teascurile din Râmnic «n-au făcut altceva decât să-i tipărească traduceri. Un mare ctitor al limbii române». Trece pe la Brâncoveni, pe la Mamu, Șerbănești și ajungem la schitul Iezer, ctitoria lui Mircea Ciobanu și a doamnei Chiajna. «Pe cât de luminoase sunt priveștiile dinprejur cu apa râului clocotind printre dealuri împădurite, pe atât de sever e profilul acestui locaș de rugăciune, care seamănă mai mult cu o cetate fortificată; privindu-te pieziș din ferestrele puține și mici, parcă anume făcut să-ți aducă aminte de sângeroșii săi întemeietori. Unde sunt bratele de piatră, deschise și calde, ale așezămintelor brâncovenești?» (p. 126).

La câțiva kilometri spre nord de schit, în munti, se află Peștera Sfântului Antonie de la Iezer, canonizat de Sfântul Sinod la 20 iunie 1992, schimnicul contemporan cu Brâncoveanu, care s-a nevoit în singurătate timp de douăzeci și opt de ani, dintre care primii trei și i-a cheltuit săpând în piatră, cu dalta și ciocanul, chilă de locuit și paraclisul de alături unde-și făcea pravila. Ne trec prin fața peșterile sihăstrești de la Turnu, peste Olt de Cozia, ca și așezarea rupestră din Corbi de Piatră din jud. Argeș, așezare sihăstrească foarte veche, «istoria lui însă — cea cunoscută — începe cu anii 1503—1506, când jupăneasa Mușă, văduva comisului Hamza, stăpâna ereditară a satelor Corbi de Piatră și Mătureni, se călugărește sub numele de Magdalena și hotărăște să reinvie «după o lungă pustire»... locașul din stâncă întemeind în el un schit de maici, pe care-l închină voievozului Neagoe Basarab». Schitul nu este prezentat într-o splendidă reproducere în culori (plasa 90). Suntem purtați în apropiere de Câmpulung la biserica rupestră a mănăstirii Nămăești, ca și la biserica schitului Cetățuia, «străveche așezare monahală călărată pe

promontoriul stâncos și abrupt de pe valea Dâmboviței, ceva mai jos de Câmpulung, pe care Vătășianu o numește «monument fără vârstă». Un popas mai îndelungat se face la mănăstirea Bistrita, cltoria lui Barbu Craiovescu, de la care mai avem boinita. Peștera de lângă Bistrita olteană, unde erau adăpostite în vremuri de primejdie și moastele Sfântului Grigorie Decapoliul, ne duce mult în trecutul istoriei noastre. De amintirea lui Barbu Craiovescu se leagă și schitul Pahomie din județul Vâlcea, «o așezare foarte singuratică și fără istorie». O cltorie încărcată de istorie oltenească este mănăstirea Căluș din Valea Olteului, între Oboga și Bălcești, cltoria a fratilor Buzesți. Începută în 1516. Isprăvită în 1538 și zugrăvită în 1594, în vremea lui Mihai Viteazul, de pictorul său de curte, Mina, care ne-a rădat, alături de frații Buzesți, și tabloul lui Mihai Viteazul și al fratelui său, Petru Cercel, care «scria și versurile. Singura sa poezie cunoscută, în terline dantești, este reproducă din traducerea lui Al. Ciorănescu (p. 134). Pe Valea Vâlșanului ajungem la mănăstirea Robaia, a cărei primă așezare de lemn era cunoscută din secolul al XIV-lea, rectilivă apoi cu trei secole mai târziu de către boierii Mușetesci, «din stiroce banului Armeș», iar după alte două veacuri avea să fie reedificată de starețul Visarion «când bisericii i s-a făcut o nouă zugrăveală, adăugându-se și actualul pridvor de lemn, fiind «una din cele mai pitorești așezări monahale din județul Argeș». Aici s-a călugărit la bătrânețe și s-a săvârșit dintru această viață Părvu Mutu, marele nostru zugav bisericesc din secolul al XVIII-lea, născut la Câmpulung Muscel, «fiu de preot», cu numele adevărat Părvu Părvulescu. O parte din vasa sa op. rădă poate fi contemplată la bisericile din Măgureni, Sinaia, Râmnicu Sărat și Bordești, «ca și în tresele ce ne-au mai rămas din pridvorul bisericii Coltea din București. «La Robaia nu a lăsat — ori nu s-a păstrat — nimic, nici măcar o icoană», după cum nu i s-a păstrat nici mormântul său. Mănăstirea Robaia, adăugăm, este importantă și prin prezența aici ca stareț a Cuviosului mărturisitor Sofronie, ieromonahul de la Gheara, care avea să treacă munții în Țara Românească, după intervenția cu tunurile în Transilvania a generalului Nicolae Adolf von Bucow, trimis de împărăteasa Maria Tereza, ca să salveze «Unitaia», dărâmandu cu barbarie, mai toate centrele de rezistență ortodoxe. Ca stareț al mănăstirii Robaia, dependent de mănăstirea lui Neogheș Basarab din Curtea de Argeș, a purtat corespondență cu starețul Paisie Velicovschii. Ni se păstrează «Răspunsul starețului Paisie (Velicovschii) ce au trimis ieromonahul Sofronie Ardeleanul (la 1766, iulie 30), alinându-se la schitul Robaia al Mănăstirii Argeș, carele au fost trimis scrisoarea cu rugămintea la starețul Paisie în mănăstirea Dragomirna, ca să-i trimită oameni pentru îndreptarea vieții de obște» (Gabriel Strempe, *Catalogul manuscriselor românești*, III, București, 1987, p. 411, ms., 391, fil. 246v—250).

Sistemul puterii la mănăstirile Clocociov, de lângă orașul Slatina, la Aninoasa, cltoria din 1677 a clucerului Tudoran Vlădescu, la Cochet, pe malul drept al Olteului, între Cozia și Căineni, cltoria din 1608 a vol-vornicului Mares Bădescu, la Sărățeni, cltoria episcopului Ștefan al Râmnicului, la 1683, căruia i s-a alăturat și Tănase Pășescu, împreună cu mama sa, văduva clucerului Radu Pășescu, devenită între timp monahia Marta cere au distrus pământul și casele. Lor li s-au adăugat comisi, Atanasie Sărățenescu și soția sa, Ilina. Pictura i s-a datorat episcopului Damaschin. Episcopul Ștefan al Râmnicului s-a tetras din scaun și s-a făcut schimnic sub numele de Sava arhieroschimonahul, «se pare că tot aici, în cltoria sa, unde i se află și mormântul». Cu două decenii înainte de a fi păstorit la Râmnic episcopul Serafim, venit din scaunul Buzăului, fiind originar din Slatina, și a înflintat în marginea acestui oraș schitul Striharet. Un foarte vechi loc cu sihăstrie este schitul Jgheabari, care «de abia răsare din fundul unei văi adânci și strâmte, mărginite de râpi înalte și repezi, împădurite și alunecoase». Istoria lui este legată de Sfântul Nicodim de la Tismana. Autorul ne poartă în călătoria lui descriptiv-literară la mănăstirea Frăsinei, cltoria Sfântului Calinic Cernicanul, care a păstorit la Râmnic între 1850 și 1868, căruia li schitează un portret, ce nu poate să nu fie reținut. El s-a bucurat din partea lui Dumnezeu de toate darurile Sale, ca și Sfântul Ștefan, Domnul Moldovei, «asa cum rar le rândulește Dumnezeu în făptura unui singur om. Să posteyti sever toată viața — neîngăduindu-ți nici măcar pește. — să practici isit'a rugă-

citirii reîntrerupte — aceea a minții în inimă —, să dormi pe scaun, să cârmuiești o mănăstire cu trei sute și cincizeci de călugări — cum era Cernica la vremea aceea, să păstrezi o epistolă rare cuprindea toată Oltenia, să croiești planuri de biserici și să le ridici ca pe niște catedrale, să citești, să scrii și să tipărești cărți, să te implici activ în acțiunile naționale de mare anvergură — precum Unirea Principatelor —, să cârmuiești totuși eltofa nepăstrând nimic pentru tine, să-L ai pe Dumnezeu lucrător în fața minții, să porți coroană de aur și cârjă de argint, dar să rămâi nesimțit în simplitatea călugăriei, totuși un munte de spiritualitate concentrat într-o mână de pământ. Este unul dinarele portrete ale literaturii române cele mai sugestive portret închinat până acum Stăntului Calinic Cernicanu. Treceam pe la mănăstirea Văleni, de pe Valea Sălătrucului, spre Șuici, considerată a fi fost întemeiată de schimonahul Zosima, pe la 1692, așezată într-o rariște de fagi și înconjurată de grădini cu nuc, prun, cireș, meri și peri. Două biserici succesive au fost distruse de cutremure, iar actuala datează din 1955. Cum la fel lucrurile s-au petrecut și cu schitul Trivale, lângă Pitești, astăzi în perimetrul orașului, «podobea cuvioasă a splendidului parc natural». Vechinea îi merge până în secolul al XV-lea. Numai că nemunătate reparată, refăcută, completată, consolidată, reconsolidată, nu dus în ceea ce se vede astăzi, o biserică frumoasă, într-adevăr, dar fără mizașma veșnică. În acest schit, adăugăm, la început de lemn, cu multe proprietăți, de păhuri, de moșii și sate de plăcești, între care și satul Grosi al com. Băbana, comuna mea natală, a fost ascuns capul lui Mihail Viteazul, până a fost înmormântat la Dealul de către căpitanul lui, Turturea, de teama urmăririi lui Simion Movilă (1601—1602). Trădăria păstrează aici și un epitaf cu capul tăiat al lui Mihail Viteazul, pe care localnicii l-au cinsit ca sfânt martir. Urcăm pe Valea Oltului unde, între Coria și Cornet, se ridică mănăstirea Turnu, legată de numele mitropolitului Varlaam, fost stareț al Cozien, cu originea din com. Meșoia, jud. Argeș. Sus, în inima muntelui, apropiată de hotarul transilvan, se află mănăstirea Stănișoara, în stătea actuală ridicată de episcopul Argeșului, fost profesor de teologie în București, Gherasim Timuș, rare a scris și *Dictionarul aghiografic*, 1906, cu scrișorul unui arhitect italian, Debono Apollino, în 1893. Nu stim, spune autorul, cum va fi arătat biserica de dinainte a Stănișoarei, ridicată în 1747, de către clăcărul Gheorghe și alți câțiva boieri din Pitești și distrusă de turci după numai patru decenii. În 1783, când au ars toată mănăstirea, și s-au masacrat pe călugări. În urma dezastrelor, ca a rămas pustie cam vreo cincisprezece ani. La care timp s-au sălășluit câțiva, în puținele ei, păstori adălești, prefăcând-o în stână, de unde și numele de Stănișoara. A fost reluată de la păstori în 1803 și reînălțată de doi călugări veniți din Muntele Athos, schimonahul Sava și ucenicul său Teodosie, acesta din urmă fiind originar din Săliștea Sibului. Ea s-a alcătuit astfel «ca o sinteză de etnie românească și spiritualitate ortodoxă». În nordul județului Vâlcea se află schitul Pătrunșu, «preludiu de la creștani după un tăstimp al pustirii». Vechia biserică a fost citocita episcopului Clement în 1740. În partea a doua o lucrări se trece la o analiză exegetică a unor teme de pictură bisericească, în care avem expunerea unei teologii a icoanei.

Ne oprim asupra unei «teme iconografice cu exogeza ei, *Botezul Mântuitorului*». Pe malul Iordanului se îmbulzesc noradele, cei mai mulți ascultă, cred, rădăduiesc, se scutură de păcate și nu să fie botezați. Numele profetului creștut prin sate și orașe, alecătuit pe ălele și pe drumuri de țară, ajunge până la palatul regel, stărnește teamă, admirație, respect. Fiocăra lui este atât de puternică, încât nu gâștii sunt cei ce cred că el este Iisus. La aceeași vârstă, Iisus este încă un anonim. El se pogorât ca un oarecare din Nazaretul Galileii pregătit să-și înceapă misiunea pentru care fusese trimis, dar o singur, tăcut, amestecat în mulțime, alături nu-l cunoaște, nimeni nu l-ar asculta, nimeni nu-l fi dispus să creadă că un el doilea prooroc ar putea sta alături de marele, puternicul, cutremurătorul Ioan — și ca atât mai puțin să-l întreacă. Târnăul cu ochi albaștri și plete costanji întră în apă și cere să fie botezat. Cunoaștem scurții dialog dintre ei. Se potrece și o minune, dar aceasta nu li se descoperă și gîștelor care sunt de față. Clipul de pombel al Duhului și glasul de tunet al Tatălui nu sunt percepute decât de Iisus

și Ioan; numai ei văd și aud, numai ei înțeleg, spre adevărit, ceea ce știu de mult. Domnul nu vrea să-și înagureze Evanghelia prin șocul unui miracol care, de-igur, ar fi zguduit multimea — așa cum se va întâmpla mai târziu —, dar care putea fi înțeles și ca o răsturnare a Botezătorului. Minunea este semnul ce i se dă lui Ioan că, în sfârșit, degetul său poate fi îndreptat spre tânărul ce de abia ieșise din apă și că glasul său le poate vesti oamenilor împlinirea propriei sale profeții: Acesta este Fiul lui Dumnezeu, de acum numai pe El să-L ascultați; El vine după mine pentru că mai înalțat de mine era; statura lui trebuie să crească, în timp ce eu urmez să scad. Iisus intră în conștiința iudeilor prin această uriașă deschidere a profeției lui Ioan, pregătitoare și concludivă, cu efecte imediate, ca un semn al bunei sale credințe. Botezătorul acceptă ca cel puțin doi dintre ucenicii săi, Andrei și Petru, să-i părăsească, spre a-l urma Mielului» (p. 274).

Se pune însă întrebarea: Andrei și Petru, care l-au părăsit acum pe Ioan și l-au urmat pe Iisus, ca și cei din jurul lor, ei nu au văzut și nu au auzit nimic din cele petrecute la botezul Domnului? Iisus ieșea acum la propovăduire și se făcea cunoscut oamenilor. Inșuși Tatăl, prin glasul Său din ceruri, îl face cunoscut oamenilor, nu numai lui Ioan, ca și Sfântul Duh, care «s-a văzut» pogorându-se «ca un porumbel» și venind peste El» (deci, nu se spune «l-a văzut», adică numai Ioan). Întreaga Sfântă Treime se descoperă oamenilor și nu numai lui Ioan. *Constatările Apostolilor* (Ἀποστολικά) arată clar că: «Cea mai însemnată zi sa vă fie Epifania, în care Domnul ne-a arătat Dumnezeuirea Sa; și aceasta să fie în a VI-a zi a lunii a zecea (= 6 ianuarie) (*Scriptele Părinților Apostolici* vol. II, 1928, p. 3—4)».

Admirăm talentul evocator al scriitorului, fiindcă o asemenea pagină litrară nu o întâlnim nici la Giovanni Papini, dar, să ne fie nouă cu iertare, interpretarea sa exegetică despre *Botezul Domnului* nu l-o putem primi.

Pr. I. IONESCU

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

BULETINUL OFICIAL AL PATRIARHIEI ROMÂNE
ANUL CXII, Nr. 7—12, IULIE—DECEMBRIE, 1994

CUPRINS

PASTORALE — SCRISORI IRENICE

† TEOCTIST, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, <i>Hristos — Calcea, Ade-vărul și Viața. Pastorală trimisă credincioșilor cu prilejul slinlelor sărbători ale Nașterii Domnului, 1994</i>	3

VIAȚA BISERICESCA

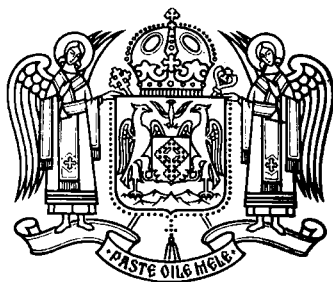
<i>Sub semnul comuniunii frățești. Vizita în Ungaria a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, 16—18 octombrie 1994 (Prof. Liviu Stoina)</i> . . .	8
<i>Vizita pastorală a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, în Eparhia Aрадului (Diac. Constantin Nicolae)</i>	66
<i>Vizita în România a Prea Fericitului Părinte Parthenic al III-lea, papă și patriarh al Alexandriei și al întregii Altriei (Protos. Irineu Dogaru)</i> . . .	97
<i>Vizita în România a Sfințitului Sale Părintele Șenuda al III-lea, papă și patriarh al Bisericii Ortodoxe Copte (Protos. Irineu Dogaru)</i>	176
<i>Inițierea Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Europa Centrală și de Nord. Alegerea și înscăunarea I.P.S. Mitropolit Serchim</i>	199
<i>Alegerea, hirotonirea și instalarea P. S. Ioan Selejean ca episcop al noii Episcopii a Covasnei și Harghitei</i>	214
<i>Alegerea și instalarea Prea Sfințitului Casian Crăciun ca episcop al Eparhiei Dunării de Jos (Gh. Vasilescu)</i>	231
<i>Alegerea și instalarea P. S. Emilian Birdaș, ca episcop al Episcopiei Caransebeșului</i>	268
<i>Din activitatea Frăției Ortodoxe Române (Prof. Emilian Popescu)</i>	279
<i>Cronică (Diac. Constantin Nicolae)</i>	283

DOCUMENTARE

Diac. prof. Petru David, <i>Timpul, ca o necesitate a înțelegerii misiunii creștine. 50 de ani de la întreprinerea calendarului în Răsărit</i>	289
Pr. conf. dr. Gh. I. Drăgulin, <i>Era creștină. Metoda cogulării și posteri-tatea ei științifică</i>	309
Pr. Ioan Vasile Leb, <i>Vicina în lumina ceteclărilor istorice mai noi</i>	322

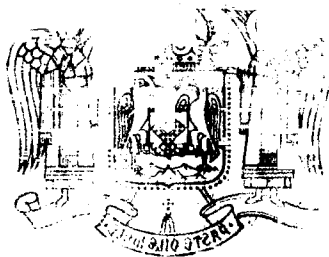
PARTEA OFICIALĂ

<i>Lucrările Adunării Naționale Bisericești. Sumarul sedinței de constituire din 12 iulie 1994</i>	334

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

BULETINUL OFICIAL AL PATRIARHIEI ROMÂNE
ANUL CXII, Nr. 7—12, IULIE—DECEMBRIE, 1994
BUCUREȘTI

COMITETUL DE REDACȚIE :

Președinte : *Prea Fericitul Părinte TEOCTIST, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.*

Membri : *P. S. TEODOSIE SNAGOVEANUL, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor ; P. S. CALINIC BOTOȘĂNEANUL, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iașilor ; P. S. DAMASCHIN Severineanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Craiovei.*

Redactori : *Pr. CONSTANTIN DRĂGUȘIN
Pr. DUMITRU DIMA*

COLABORATORI :

Înalt Prea Sfințitii Mitropoliți, Prea Sfințitii Episcopi, Profesorii Facultăților de teologie, ai Seminarilor teologice și ai Școlilor de cântăreși bisericești ; Prea Cucernicii Consilieri administrativi patriarhali și eparhiali, protopopi, preoți, candidați la titlul de doctor în teologie ș.a.

• PĂSTORALE-SCRISORI IRENICE •

HRISTOS — CALEA, ADEVĂRUL ȘI VIAȚA *

*Nașterea Ta, Hristoase, Dumnezeu
nostru, răsărit-a lumii lumina cunoștinței;
că întru dânsa cei ce slujeau stelelor, de
la stea s-au învățat să se închine Ție,
Soarelui dreptății, și să Te cunoască pe
Tine, Răsăritul cel de sus, Doamne, slavă
Ție.*

(Troparul Nașterii Domnului)

Iubiți fii și fiice duhovnicești,

Colindele noastre străbune și sfinte unesc astăzi în cântare copiii, părinții și bunicii, iar steaua luminat împodobită merge înaintea Magilor de la Răsărit călăuzindu-i spre locul unde S-a născut Pruncul. «Să prăznuim, popoarelor, ne cheamă și pe noi Sfânta Biserică, sărbătoarea nașterii lui Hristos și, ridicându-ne mintea spre Betleem, să ne suim cu gândul și să vedem cu ochii cei sufletești pe Fecioara, mergând să nască în peșteră pe Domnul tuturor și Dumnezeuul nostru». Acolo, pe cerul Betleemului, cu tainică uimire vom atâzi cum îngerii își unesc glasurile cu cele ale oamenilor și ale întregului univers, slăvind pe Domnul vieții și Făcătorul a toate care, din dragoste pentru om, creația Sa, Se naște chip de rob luând și se sălășluiește printre ai Săi. Să așezăm în inimă imaginea profetică, nespus de frumoasă, referitoare la Hristos, numit «Răsăritul cel de sus» sau «Soarele Dreptății» cu care iconografia acestor zile zugrăvește mistuna Pruncului Iisus revărsând lumii «Lumina cunoștinței».

Iubiți credincioși și credincioase,

Dintotdeauna, omul a însetat după cunoaștere și după înțelegerea sensului adevărat al existenței și al lumii din jurul său. Din frageda

* Pastorala Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist adresată clerului și credincioșilor, cu prilejul sfințelor sărbători ale Nașterii Domnului... 1994.

pruncie, de când îngână primele cuvinte și până în ultimul ceas al vieții pământești, omul întreabă și se întreabă neîncetat căutând răspunsuri adecvate. Astăzi, la Betleem, omul primește marelui și veșnicul răspuns: Calea, Adevărul și Viața este Hristos Dumnezeu care din dragoste pentru om și pentru întreaga creație, pleacă cerurile și Se coboară, născându-Se între oameni ca un om. În Hristos, omul și universul își găsesc astăzi sensul și adevărata rațiune și prin El se reface comuniunea cu Dumnezeu Cel în Treime preamărit.

Pruncul Iisus, «Răsăritul cel de sus», «Soarele Dreptății» a descoperit lumii Lumina cunoștinței, care evidențiază și remarcă în mod grăitor legătura strânsă între om și creație. Prin Întruparea Fiului lui Dumnezeu nu este restaurat numai omul, ci și întregul univers cuprins în natura omenească, deoarece Dumnezeu l-a făcut din pământ, adică din elementele deja create ale naturii înconjurătoare, după care, l-a înzestrat și cu suflet viu, după chipul Său, și l-a chemat la asemănarea cu El (Facere 1, 26), destinându-l, astfel să fie coroana creației. De aceea, Sfinții Părinți îl și numesc pe om micul univers, iconom și preot al întregii creații, pentru că în el întregul univers se regăsește în unitate și armonie și prin el își descoperă sensul, fiind orientat spre Dumnezeu și oferit Lui.

Dreptmăritori creștini,

Astăzi, Fiul lui Dumnezeu Se naște după trup ca să mântuiască pe omul cel căzut și creația care «suferă și suspină». Astăzi, se descoperă calea care duce spre Dumnezeu și ușa prin care se intră în comuniune cu El. Betleemul redeschide astăzi raiul cel din Eden, iar cerul se sălășluiește într-o peșteră modestă.

Pentru a dobândi însă mântuirea oferită astăzi de Hristos, fiecare dintre noi trebuie să răspundă chemării ca și Sfânta Fecioară Maria îngerului Gavriil: «*Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul Tău!*» (Luca 1, 38) și să pornească pe calea adevărului care duce la viața cea veșnică, făcând voia Sa. Faptele noastre se vor răsfrânge și asupra creației cu care ne înrudim după trup, după cuvântul Sfintei Scripturi: «*De veți asculta poruncile Mele pe care vi le dau astăzi, zice Domnul, și veți iubi pe Domnul Dumnezeul vostru și-l veți sluji din toată inima și din tot sufletul vostru, voi da pământului vostru ploaie la vreme, timpurie și târzie, și-ți vei strânge pâinea ta, vinul tău și untdelemnul tău*» (Deuteronomul 11, 13—14).

Lumina cunoștinței adusă astăzi în lume prin nașterea lui Hristos ne arată în mod cu totul deosebit nemărginita dragoste a lui Dumnezeu pentru om. El cunoaște, iubește, ocrotește și dă suflet viu fiecărei ființe umane din momentul zămislirii în pântecele mamei sale, făcându-și astfel din om, în mod tainic și minunat, un împreună lucrător în procesul creației continue de perpetuare a neamului omenească. După măr-

tura Sfintei Scripturi, viața omenească nu începe la nașteree, ci la zămislire. Din pântecul materne Dumnezeu cunoaște pe fiecare după nume; îl binecuvăntează umplându-l de Duhul Sfânt purtător și dătător de viață, și îl întărește pentru misiunea pe care o va avea de împlinit pe pământ.

Iubiți frați și surori în Hristos Domnul,

Sărbătoarea de astăzi aduce lumină și în natura relațiilor umane după voia lui Dumnezeu. Bărbatul se însoțește cu femeia, după rânduiala dintru început a Creatorului, și întemeiază instituția sfântă și binecuvântată a familiei pentru ajutorare reciprocă, naștere de prunci buni, ascultători și temători de Dumnezeu, pentru perpetuarea speciei și a neamului omenesc, ca «nunta să fie cinstită și patul neîntinată» (Evrei 13, 4). Hristos Domnul, Cel născut în peștera Betleemului, arată calea spre Tatăl, dar nu forțează pe nimeni să meargă pe calea aceasta. Fiecare este lăsat liber să aleagă: calea mântuirii, a binecuvântării și a afirmării plene a umanității îndumnezeite sau calea degradării umane și a pieirii sufletului și a trupului.

Realitățile atât de triste din lumea contemporană în care trăim ne arată că o bună parte din omenire nu mai urmează calea descoperită și oferită astăzi prin nașterea după trup a Fiului lui Dumnezeu, lăsându-se, în numele aparent al progresului și al modernității, ademenită și condusă de alte concepții decât cele ale Sfintei Evanghelii. Familia este lovită în însăși esența ei, promovându-se și încurajându-se legăturile nefrești între membrii familiei umane. Mamele își abandonează propriile vârstare sau le suprimă viața încă din pântec. Fiii își alungă părinții și se răzvrătesc împotriva lor. Lăcomia și dorința de îmbogățire rapidă au stins în foarte mulți din confrății noștri sentimentul românesc străbun de dragoste și de ajutorare a aproapelui aflat în nevoi. Natura înconjurătoare suferă de asemenea și așteaptă, suspinând, izbăvirea. Faptele necontrolate ale omului și potrivnice voii lui Dumnezeu oprimă și distrug creația: râurile, lacurile și mările se transformă în mod progresiv în cimitire lipsite de orice formă de viață; pădurile și vegetația mor, deșerturile înaintează rapid, iar cerul este împiedicat să-și mai dea ploaia la bună vreme.

Iubiți fiu și fiice duhovnicești,

Nașterea Domnului este sărbătoarea de bucurie și nădejde a omenirii întregi. Toată suflarea primește de la Betleem semn de mântuire prin Cel născut în peșteră, Dumnezeuul cerului și al pământului. Cu deosebire însă, Nașterea Domnului este sărbătoarea de la care tot sufletul creștinesc, necăjit și întristat, așteaptă o rază de iubire, un semn de mângâiere.

Peștera binecuvântată a pruncului Iisus, privirea lină, de mamă, a Sfintei Fecioare Maria, chipul cărunt al Bătrânului și Dreptului Iosif,

precum și cântarea de slavă a îngerilor și păstorilor — lată icoana cea sfântă care sădește o undă de speranță și bucurie în sufletul cel mai întristat. Sărbătoare a gingășiei, a delicateții duhovnicești celei mai adânci, sărbătoare a cuminenției și a sfințeniei, Nașterea Domnului nu poate să nu picure, prin noi, din bogăția sa de har în viața cea zbuciumată de lipsuri și sărăcie, o clipă de bucurie.

De aceea, iubiți frați și surori întru Hristos Domnul, se cuvine ca de la mic la mare, de la cei cu responsabilități înalte până la cei mai smeriți dintre noi, să ne apropiem cu credință de taina cea sfântă a Nașterii lui Hristos și dintr-însa să luăm putere pentru a asuma, a înțelege și a alina suferința atâtor frați și surori pe care-i întâlnim la tot pasul și-n toată vremea.

Sunt alături de noi oameni care suferă pentru că și-au pierdut credința în Dumnezeu sau sunt indiferenți în cele ale credinței, sau rătăcesc în mrejele tragice ale celor ce răstălmăcesc Sfânta Scriptură. De cei suferinzi și de suferința lor se cuvine să ne apropiem și, prin mărturia unei credințe puternice în Dumnezeu și prin viață curată, să le vestim adevărul mântuitor pe care-l pot găsi în Biserica lui Hristos, Biserica Ortodoxă.

Sunt de asemenea printre noi, în aceste vremuri de restrîns, oameni de-ai noștri care viețuiesc în sărăcie cruntă. Suferința a devenit o realitate de zi cu zi: bătrâni lăsați în voia sorții, copii, părinți, familii care se dezbină spre marea durere a copiilor și spre slăbirea neamului, tineri răpiți de ispita plăcerilor și a păcatelor celor mai grele. Toate aceste suflete atinse de o suferință sau alta sunt tot atâtea chemări spre luare aminte creștinească. Nu se poate ca un om cu inimă de creștin să treacă pe lângă cel suferind, fără să-și amintească de intermnițatul Ilie Ilăscu. Poate nu suntem bogați, poate avem noi înșine multe probleme, poate nu avem prea mult timp la dispoziție. Dar să spunem un cuvânt bun, să oferim un sfat mângâietor, să dăruim câteva clipe celui în durere, acest lucru și cel mai sărac dintre noi poate să-l facă. Sunt momente scurte, fără semnificație la prima vedere, fără vreo consecință practică poate asupra celui în suferință, dar prin ele se manifestă un suflet bun, jertfelnic, gata pentru Împărăția Cerurilor.

În duhul adevărului că numai inimile jertfelnice se numesc creștine și prin aceasta moștenesc viața de veci (Matei 25, 34—40), cu *părintească dragoste mă adresez din inimă și din suflet părinților slujitori, consiliilor și comitetelor parohiale din fiecare parohie, să se îngrijească prin acte filantropice bine rânduite pentru ajutorarea celor aflați în suferință. Spitalele, orfelinatele, penitenciarele, casele de bătrâni, bolnavii sau bătrânii de pe la casele lor, familiile nevoiașе și cu mulți copii să nu rămână necercetate, nemângâiate. Sufletele răvășite de sărăcie și durere să fie apropiate și întărite în duhul dragostei creștinești și românești. În felul acesta parohia devine o adevărată comunitate de*

iubire, iar membrii ei, numai în acest duh al jertfei mântuitoare, pot să trăiască în comuniune unii cu alții, purtându-și suferințele unii altora, sprijinindu-se unii pe alții în iubire.

Iubiți fii și fiice duhovnicești întru Hristos Domnul,

Cu nădejde în inimile dumneavoastră bune și iubitoare, v-am adresat aceste gânduri, astăzi, de ziua cea mare și sfântă a Nașterii lui Hristos. Doresc din tot sufletul să nu rămână în eparhia, în Biserica și Țara noastră nici o casă în care să nu se audă cântare de colind, în care să nu existe o masă îndestulată, o vorbă bună, o rază de nădejde salvatoare. Să ne ajute Dumnezeu ca sufletele noastre să se transforme, prin credință, nădejde și mai ales iubire, în Betleeme binecuvântate, în care să Se coboare Hristos Mântuitorul și să-Și găsească sălaș primitiv. Pregătindu-ne inimile ca o altă ieseie duhovnicească în care îl adăpostim pe Pruncul Iisus, să fim încredințați că primim viață din viața Sa, pacea suflătească, sensul vieții și, prin acestea, mântuirea sufletelor noastre.

Din fața ieseiei, sătașul Pruncului Iisus, ne deschidem vistieria iubirii și prețuirii noastre de părinte duhovnicesc, dorindu-vă ca sărbătoarea Nașterii Domnului, a Anului Nou și a Bobotezei să vă fie aducătoare de sănătate, de pace suflătească în familie, în țară și în lume.

Vă îmbrățișăm în Domnul și vă adresăm tradiționalul și strămoșescul nostru : La mulți ani !

† TEOCTIST

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMANE

• VIAȚA BISERICĂSCĂ •

SUB SEMNUL COMUNIUNII FRĂȚEȘTI :

VIZITA ÎN UNGARIA A PREA FERICITULUI PĂRINTE PATRIARH TEOCTIST

(16—18 octombrie 1994)

Vizita pastorală a *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist* în eparhiile Oradei și Aradului, în zilele de 12—15 octombrie 1994, care s-a dovedit deosebit de rodnică, s-a prelungit timp de trei zile, la parohiile ortodoxe românești din Ungaria. Astfel, în zilele de 16—18 octombrie 1994, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, însoțit de PP.SS. Episcopi Timotei al Aradului și Ioan al Oradei, a făcut o vizită pastorală unor comunități ortodoxe românești din Ungaria, dând curs invitației credincioșilor și preoților Vicariatului ortodox român de la Gyula și a Uniunii românilor din această țară. *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a mai fost însoțit de P.C. Pr. Prof. Dumitru Colotelo, directorul Seminarului teologic din București și de P.C. Diac. Constantin Nicolae, secretarul Cabinetului patriarhal.

Este prima vizită din istoria Bisericii noastre când Întăistătorul ei cercetează duhovnicește pe românii ortodocși din Ungaria. Cu acest prilej, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, împreună cu cei doi ierarhi, au săvârșit slujbe de târnosire a unor biserici și de pomenire a eroilor români, s-au întâlnit cu românii din parohiile ortodoxe din Ungaria, au participat la întruniri ecumenice și culturale. De asemenea s-au întâlnit cu reprezentanți ai vieții publice și culturale din Ungaria, cu reprezentanți ai Corpului diplomatic acreditat în această țară.

În seara zilei de 15 octombrie 1994 *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a făcut o vizită pastorală în Eparhia Aradului pe care a încheiat-o cu un cuvânt de învățătură adresat credincioșilor prezenți în catedrala ortodoxă. În dimineața zilei de 16 octombrie 1994, înainte de a pleca spre Gyula, la solicitarea unui reporter al Societății naționale de radiodifuziune, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a făcut următoarea declarație, în legătură cu dimensiunile acestei vizite :

«În primul rând, mă gândesc la prima parte a întrebării Dvs. aceea de a duce creștinilor ortodocși români și clerului o mângâiere duhovnicească și un semn al comuniunii noastre românești prin aceeași limbă, prin aceeași credință și prin aceeași simțire românească păstrată de ei dintotdeauna peste vremi.

Concret, va fi vorba de Sfânta Liturghie pe care o vom săvârși la Gyula și de sfințirea bisericii din localitatea Micherechi, în urma lucrărilor de construcție și de pictură la acest sfânt lăcaș, unde Patriarhia Română a contribuit cu însemnate ajutoare pentru ca acestea să fie săvârșite, iar credincioșii români de acolo să se poată bucura de un lăcaș nou la al cărui Sfânt Altar să se înalte rugăciuni pentru împlinirea dorințelor, pentru ușurarea necazurilor, pentru manifestarea bucuriilor și pentru tot sporul duhovnicesc.

Este vorba așadar de o misiune duhovnicească în primul rând și de o lucrare harică, la care se asociază în această călătorie, Prea Sfințitul Episcop Timotei al Aradului și Prea Sfințitul Episcop Ioan al Oradei.

Mă bucur că se întregește oarecum prezența mea în țara vecină, Ungaria, și prin întâlnirile cu reprezentanții celorlalte Biserici cu care avem legături frățești și ecumenice de multă vreme și pe care le-am păstrat în duhul Ortodoxiei, acela al comuniunii și frățietății. Vom pune încă o piatră de temelie întru lucrarea de zidire a credincioșilor noștri spre apropiere, împăcare, înțelegere, reconciliere și îmbogățire reciprocă.

De asemenea, mă bucur că voi întâlni români care sunt în diferite rosturi ale vieții sociale sau culturale și au diferite îndeletniciri în această țară în care ei se află de când se știu.

Și, legat de aceasta, voi avea prilejul unei întâlniri, la Parlamentul țării, cu Domnul Președinte al Ungariei. Această întâlnire îmi oferă un prilej nimerit pentru a schimba idei majore actuale pe care Biserica le sprijină; ne referim atât la Biserica Ortodoxă Română, cât și la Bisericile din Ungaria, adică Biserica Reformată și cea Catolică.

De asemenea, vom avea întâlniri cu ministrul Învățământului și mai ales cu comunitatea românească din capitala Ungariei, preoții care slujesc și vom auzi la fața locului cerințele lor și ale credincioșilor pe care-i păstoresc, felul cum viața lor duhovnicească se desfășoară în plenitudinea ei, bucurându-se de drepturile sfinte ale exercitării libere a cultului și a limbii române.

În general, dau slavă lui Dumnezeu că am putut să realizez această vizită pastorală în Ungaria, pentru prima dată în istoria Bisericii Ortodoxe Române, când însuși conducătorul Bisericii-mame vizitează pa-

rohiile din această parte a lumii, credincioșii și preoții, care de altfel s-au simțit legați de Patriarhia Română și de episcopiile ortodoxe vecine din Transilvania.

Ca unul care am păstorit Eparhia Aradului și de unde dau acest răspuns, trebuie să vă spun că sunt stăpânit și de emoțiile de acum douăzeci și mai bine de ani de când am plecat de la conducerea acestei episcopii la rosturi mai înalte ale Sfintei noastre Biserici, am avut în acel timp legături statornice cu preoții și credincioșii aflați dincolo de frontiera cu Ungaria.

Aștept să-i întâlnesc, să le împărtășesc dragostea, bucuria mea, a credincioșilor și a preoților din România».

Delegația Bisericii Ortodoxe Române, condusă de *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, a plecat după aceea de la Arad către localitatea Gyula.

O vreme frumoasă de toamnă a binecuvântat această călătorie de aproape o oră, cele două așezări aflându-se foarte aproape una de alta. Orașul Gyula, o așezare mică la graniță, liniștită și curată, a întâmpinat oaspeții cu un răsărit de soare senin și promițător al unei zile calde, cu frumusețea specifică acestui anotimp.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a săvârșit slujba târnosirii bisericii «Sf. Nicolae» din Gyula, așezată într-un pitoresc parc din mijlocul localității unde trăiesc împreună, români și maghiari. După slujba târnosirii, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române a săvârșit slujba Sfintei Liturghii pe un podium amenajat special lângă biserică, în așa fel ca mii de credincioși prezenți să poată participa la slujbă. *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a slujit în mijlocul unui sobor format din *Prea Sfinții Episcopi Timotei al Aradului* și *Ioan al Oradei*, *P. C. Pr. Dumitru Colotelo*, directorul Seminarului teologic din București, *P. C. Diac. Constantin Niculae*, secretarul Cabinetului patriarhal, *P. C. Pr. Vicar Pavel Ardelean*, *P. C. Pr. Ioan Pușcaș* și *P. C. Pr. Gheorghe Ciocan*, consilieri la Vicariatul ortodox român din Gyula, precum și de preoții consilieri de la Episcopia Aradului. Răspunsurile liturgice au fost date de un cor mixt al studenților teologi de la Arad. La Sfânta Liturghie au participat numeroși credincioși ortodocși din Gyula, dar și de la Micherechi sau din împrejurimi. Au participat reprezentanți ai unor culte creștine, precum și oficialități ale vieții publice. Au fost de față numeroși reprezentanți ai mass-media, vizita Întâistătorului Bisericii Ortodoxe Române fiind considerată un adevărat eveniment istoric. Slujba Sfintei Liturghii a fost transmisă în direct de radio «România culturală», iar echipe ale Televiziunii române și maghiare au realizat ample reportaje pe care le-au prezentat în emisiunile de știri sau în cele de spiritualitate. La sfârșitul Sfintei Liturghii *P. C. Pr. Vicar Pavel Ardelean* a rostit un cuvânt de întâmpinare a înalților oaspeți din țară, după care *P. S. Episcop Timotei al Aradului*, în cuvântul său a arătat

altfel
acine

importanța istorică și duhovnicească a vizitei pastorale a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist la comunitățile ortodoxe românești din Ungaria.

acest
acum
cestei
at în
o de

A luat apoi, cuvântul *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* care, adresându-se tuturor celor prezenți, a spus :

ea, a

«Astăzi este o zi mare pentru credincioșii ortodocși români de pe aceste meleaguri care primesc binecuvântare de la Întăistătorul Bisericii-mame. Mai mult, acest sfânt lăcaș aștepta de multă vreme, binecuvântarea arhierescă, prin care odată cu așezarea sfințelor moaște la sfântul prestol și prin însemnarea cu Sfântul și Marele Mir să se reverse asupra lui harul cel dumnezeiesc. Am trăit cu toții, emoțiile sfințe ale dumnezeieștilor slujbe, săvârșite aici, la Gyula, mai întâi la târnosirea Bisericii și apoi la Sfânta Liturghie, transmise, cu ajutorul radioului și televizorului, și celor de-acasă. De aceea, am zis că am trăit cu toții : cei de acasă ca și cei de aici, emoțiile unei întâlniri dumnezeiești pe care am putea-o numi și istorică, deoarece este pentru prima dată când, în responsabilitatea mea de Patriarh, mă aflu în mijlocul credincioșilor români din Ungaria.

icitul
ocali-

ie de
alta.
pinat
ie, cu

Milioane de frați și surori, aflați acasă, sau dincolo de frontierele acestei țări, au vibrat în aceste momente înălțătoare și sfințe în prezența, nevăzută de ochii trupești, a Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Ziua de astăzi nu este una obișnuită și nici slujba pe care am săvârșit-o acum. Deși fiecare Sfântă Liturghie și fiecare zi, de sărbătoare constituie momente foarte însemnate în viața Bisericii, a fiecărei parohii, a fiecărei familii, astăzi, însă, prin târnosirea acestui sfânt lăcaș, împrejurarea a dobândit dimensiuni neobișnuite, care trec dincolo de existența noastră, de zi cu zi, care deși se desfășoară aici, pe tărâmul pământesc, ea cuprinde lumea cerească, cea a îngerilor și a sfinților. Iar dimensiunea zilei de astăzi este astfel, pentru faptul că sfințirea și târnosirea unui altar, apoi săvârșirea Sfintei Liturghii, și în continuare a Sfințelor Taine și a celorlalte slujbe ale Bisericii, înseamnă pentru comunitatea dreptmăritorilor creștini de aici o nouă deschidere a cerurilor, o deschidere și o înălțare a sufletelor către Dumnezeu, o nouă vedere a ochilor minții către cele nevăzute, către viața tainică a Prea Sfintei Treimi. Căci acesta este scopul vieții creștine de a-L căuta pe Dumnezeu, a tinde spre cunoașterea Lui și a face voia Sa. Rugându-se, înainte de răstignire, Iisus a arătat ucenicilor însemnătatea dorinței de cunoaștere spunând :

rosirii
c din
După
slujba
n așa
Prea
ormat
radiei
urești,
P. C.
orghe
um și
ice au
Sfânta
dar și
nți ai
ost de
Bise-
istoric.
mânia
ealizat
sau în
Pavel
n țară,
arătat

«Iar viața veșnică aceasta este : să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat și pe Iisus Hristos pe care L-ai trimis» (Ioan 17, 3).

Către Dumnezeu și către cele nevăzute, iubiți credincioși și credincioase, trebuie să se îndrepte neîncetat ochii noștri sufletești spre a ne apropia de El și de Fiul Său, jertfit pentru mântuirea noastră. Dar ființa lui Dumnezeu nu poate fi văzută cu ochii noștri trupești, nu poate fi simțită, nu poate fi experimentată și deci nu poate fi cunoscută. De aceea, toate eforturile noastre duhovnicești, toate gândurile trebuie să se îndrepte cu evlavie spre curățirea simțurilor, spre ajutorul sfinților, acea lume tainică, nevăzută, a lui Dumnezeu, spre Iisus Hristos întru care se află toată strălucirea slavei de sus, nu la alte adunări, nu acolo unde totul este trecător și vremelnic, nu la păcat sau la nimicnicie. Ținta vieții noastre creștine trebuie să fie Iisus și Împărăția Sa cea nevăzută, unde se află strămoșii noștri, unde se află martirii, unde se află sfinții și Maica Domnului, unde toți îngerii și dreptii cântă lui Dumnezeu laudă și unde pogoară neîncetat lucrarea harului dumnezeiesc. În acest tărâm ceresc ne aflăm și noi în fiecare loc, unde se înalță un altar, o biserică spre a ne aduce ofranda rugăciunilor noastre și a ne apropia de Dumnezeu. Sfinții sunt aproape de noi și împreună cu noi, ajutându-ne în rugăciunile noastre, în strădanile și năzuințele noastre duhovnicești. Ei sunt prezenți și prin sfințele lor moaște așezate la temelia fiecărui sfânt altar. Ați văzut că le-am așezat și noi astăzi cu sfinte rugăciuni și cântări spre a vă ruga, a vă închina și a vă aduce dorințele de bine pentru suflete și pentru pacea lumii.

Așezarea sfințelor moaște, a icoanelor Sfinților Evangheliști, a îmbrăcămintei Sfintei Mese, toate acestea cuprind semnificații ale mărturisirii și rânduiei ortodoxe, a învățaturii despre Biserică, întemeiată pe predica apostolică pe care au păstrat-o în scris cele patru Evanghelii, iar ungerea cu Sfântul și Marele Mir arată statutul de autocefalie a Bisericii noastre. Sfinții sunt așadar, mărturia credinței adevărate, iar prin mărturia lor, suntem și noi, cei ce credem în Mântuitorul Hristos, cei care ne închinăm acestui altar care poartă, ca podoabă de mare preț, mărgăritarele sfințelor moaște și chipurile zugrăvite ale Sfinților Evangheliști, care ne privesc pururea și străjuiesc la păstrarea mărturisirii noastre adevărate. Totodată ei străjuiesc viața duhovnicească a tuturor celor care, duminică de duminică, sărbătoare de sărbătoare, rostim împreună Crezul, așa cum l-am rostit și astăzi.

Un altar sfințit și deschiderea lui pentru aducerea rugăciunilor noastre, înseamnă o deschidere a cerului, a harului dumnezeiesc, a tainelor din veac ascunse, care se descoperă pe pământ, în inima noastră, prin Sfânta Liturghie, prin Sfintele Taine, prin toate rugăciunile înălțate

cre-
re a
Dar
, nu
cută.
buie
sfîn-
istos
i, nu
nicie.
cea
le se
ă lui
nne-
le se
astre
eună
nțele
așe-
i noi
a vă

către Dumnezeu prin credință și faptele bune ale credincioșilor, prin model de viață pe care o ducem aici călăuziți de Biserică.

Astfel ne-am rugat, iubiți credincioși, în timpul Sfintei Liturghii săvârșite astăzi, aici la Gyula. În timp ce vă priveam cât de frumos vă rugați, această biserică zidită de înaintașii noștri mi se părea mai luminată având acum și Sfinte Moaște și ungerea cu Sfântul și Marele Mir. Ce minunată lucrare s-a petrecut astăzi în sfântul lăcaș pentru că s-a pus pecetea Duhului Sfânt, cel dătător de viață și unitate! Am slujit împreună cu toți preoții Vicariatului și cu cei veniți de la Arad, noi, cei trei ierarhi veniți de acasă: P.S. Episcop Tîmotei al Aradului, care poartă grija canonică a Vicariatului, P.S. Episcop Ioan al Oradiei și cu mine, slujitorul în treapta de patriarh. Toți suntem vase alese de Dumnezeu, pentru lucrarea sfântă a Bisericii și ca vase alese suntem în slujba lucrărilor Duhului Sfânt.

Apreciem mult că ați participat atâtea ore la slujbă vârstnici, tineri, sau copiii, având între noi și distinse personalități din partea forurilor de stat centrale și locale. Cei ce au ostenit să pregătească acest moment înălțător, posturile de radio și televiziune, au împlinit împreună cu noi, o lucrare sfântă, dumnezeiască, imprimată în suflete.

Dumnezeu ne-a adunat, iubiți credincioși, să fim atât de mulți aici, cu mic și mare, să cântăm, să ne rugăm și să lăcrimăm împreună, lacrimi care ne-au deschis inima și cugetul față de frumusețea trăirii valorilor creștine în general și cele ale neamului nostru. Așadar minunata putere dumnezeiască este cea care ne-a adunat aici pentru a trăi clipe de emoție sfântă atât în biserică, la slujba de sfințire, cât și aici, la celebrarea Sfintei Liturghii. Deci, nu întâmplător ne-am aflat aici, ci ne-a adus *Cineva*: Iisus Hristos, cel ce a semănat prin Sfântul Apostol Andrei, acum aproape două mii de ani, învățătura cea nouă a iubirii tuturor semenilor, chiar și a vrăjmașilor și a celor ce ne urăsc.

Mântuitorul Hristos a făcut să fim aici în duh și în adevăr, să ne dea pildă și asemănare pentru puterea de luminare și de încălzire a sufletelor noastre, cu lumina cea necreată a lui Dumnezeu, să ne dea pildă de credință și de putere prin această lumină, așa cum pe Muntele Taborului, S-a arătat numai celor trei Apostoli: Ioan, Petru și Iacob care s-au învrednicit să vadă această lumină necreată (Luca 9, 28—36) și să se împărtășească din puterea ei transfiguratoare. Numai în Biserică, iubiți frați și surori, putem să vedem cu ochii sufletului această lumină taborică a Schimbării la Față a Mântuitorului Hristos, dacă venim cu inima curată. Când Apostolii L-au văzut pe Mântuitorul strălucind mai presus decât strălucirea soarelui, ca prefigurare a Învierii

i, a
măr-
eiată
helii,
lie a
, iar
istos,
preț,
van-
isirii
uror
ostim
nilor
sc, a
ustră,
lțate

Sale din morți și a înălțării la ceruri, au căzut cu fața la pământ simțind puterea acelei lumini care izvoră neîncetat. Sfânta Evanghelie spune că *«un nor luminos i-a umbrît pe ei, și iată glas din nor zicând : «Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit ; pe Acesta, ascultați-L». Și, auzind, ucenicii au căzut cu fața la pământ și s-au spăimântat foarte»* (Matei 17, 5—6).

Însuși Mântuitorul spune : *«Eu, Lumina, am venit în lume, ca tot cel ce crede în Mine să nu rămână în întuneric»* (Ioan 12, 46).

Această lumină taborică ne este călăuză, în continuare, prin Sfânta Biserică, prin ierarhia ei, care ne-o împărtășește în Sfintele Taine, ne ajută, ne încălzește, ne îndreaptă spre fapte bune, de ajutorare a semenilor în chipul cărora îl vedem pe Mântuitorul Hristos. Această lumină dumnezeiască sălășluită în sufletele noastre, schimbă lăuntru nostru. Participând la Sfânta Liturghie, devenim alți oameni, transformați lăuntric, deși ne deosebesc părerile, indeletnicirile, știința sau neștiința de carte. La Biserică însă, unde ni se dăruiește această lumină, ne asemănăm, ne cercetăm pe noi înșine, ne redescoperim adevărata valoare în fața lui Dumnezeu. În biserică nu mai suntem simpli indivizi, din diferite locuri, ci suntem frați între noi și fiii aceleiași mame — Biserica, unde ne adunăm la aceeași masă, în același cuget și în duhul aceleiași iubiri și credințe.

Biserica este reazemul credincioșilor, este Mama noastră, a tuturor, la care venim cu toții pentru a afla încurajare în necazuri, nădejde în lucrurile noastre bune, tărie în biruirea ispitelor vieții, în încercările de tot felul la care suntem supuși zi cu zi. Biserica este limanul la care se adăpostește întreaga omenire credincioasă. Evenimentele grele prin care trece omenirea în zilele noastre sunt de multe ori neînțelese de către lumea secularizată, căci unde se poate afla rațiunea atâtor oameni care își pierd viața inutil în diferite conflicte armate, victime bolilor, foametei sau sărăciei. Cele mai multe victime omeniești provin din conflictele războinice, izbucnite din egoism și nesocotire a semenului, din trufie, din lăcomie irațională, care îl trec pe om în rândul necuvântătoarelor. Cine poate răspunde, iubirii mei, la întrebarea : de unde se ivesc atâtea litigii, atâtea conflicte, atâtea focare de neînțelegere, de ură și război ? Sau cine le poate opri pe acestea ? Dar iată răspunsul vine din Sfânta Evanghelie care ne istorisește momentul potolirii furtunii pe mare de către Mântuitorul Hristos. Apostolii se aflau învăluți de valurile înspumegate și feroase ale mării Galileei. Însăpăimântați, ei îl chemau pe Mântuitorul în ajutor, cu credință și nădejde că El va veni. *«Doamne, mântuiește-ne, că pierim»* au strigat, cu teamă, ucenicii Domnului (Matei 8, 25). Și îndată furtuna s-a potolit. Omenirea trebuie

să apeleze la Dumnezeu neîncetat atunci când este cuprinsă de războaie fratricide, de foamete, de boli etc., pe care le putem numi valurile lumii acesteia. Aceste valuri ale lumii se pornesc ca o furtună asupra omenirii de unde lipsește Mântuitorul Hristos, care are putere asupra valurilor furtunoase ca și asupra celor ce le stărnesc. Acolo unde sunt valuri de furtună, stăpânește întunericul, care tinde să biruiască lumina. Când este întuneric, avem nevoie de lumină, avem nevoie de Mântuitorul Hristos, care este *«Lumina cea adevărată care luminează pe tot omul...»* (Ioan 1, 9).

Lumina lui Hristos nu ne-o poate nimeni da. Nici o minte omească, nici o putere de la oameni. Lumina și puterea vieții noastre ni le dă numai Mântuitorul, numai Biserica al cărui Cap este El. De aceea, ziua de astăzi, nu este o zi ca oricare din cursul unui an, ci este o zi de sărbătoare sfântă, o zi deosebită din viața noastră, mai ales a comunității românilor ortodocși de aici. O sărbătoare ce strălucește prin lumina harului dumnezeiesc, iar în această lumină ne aflăm astăzi cu toții, cler și credincioși.

După ani și ani, Patriarhul Bisericii-Mame se află pentru prima dată în mijlocul credincioșilor ortodocși români de la parohiile din Ungaria. Până în prezent nu s-a putut veni din cauza vitregiei vremurilor; n-au putut fi utilizați preoții, credincioșii și parohiile românești, deși dorul, silința, râvna, lacrimile lor, n-au încetat a aștepta această împlinire. Și iată Bunul Dumnezeu ne-a adus acum în mijlocul dumneavoastră, ca o nădejde pentru noi, pentru Biserica noastră strămoșească, pentru Biserica de aici, din Ungaria și pentru toți cei ce cred în Dumnezeu și năzuiesc să umble în căile Lui, în lumina și adevărul Lui. Și trebuie să spunem că acest lucru a fost posibil datorită îmbunătățirii legăturilor dintre popoarele noastre, popoare înrudite prin credința creștină, care au viețuit în înțelegere secole de-a rândul, pe acest spațiu, de aici și până la Nistru. Am conviețuit cu frații noștri maghiari și la noi acasă pe pământul României și dumneavoastră frați români ați trăit cu ei aici în Ungaria din tată în fiu; vă văd pe mulți cu tâmpla albă, — ați trăit aici, ați crezut aici, v-ați născut pe această brazdă și nimeni nu vă poate rupe de ea. De asemenea frații noștri maghiari au trăit în bună înțelegere cu românii, așa cum se întâmplă și astăzi: în pacc, liniște și înțelegere, la sat, în cartier, pe aceeași stradă; nu se cunosc pricini de ceartă sau neînțelegeri între ei, ci poste tot relațiile sunt caracterizate prin sentimente de respect, de înțelegere, de toleranță și de iubire creștină. Când clopotul bate la una din bisericile: luterană, catolică sau reformată, se închină toți credincioșii fără deosebire de con-

fesiune; când se aude clopotul bisericii ortodoxe, la fel se închină toți creștinii. Când vor înceta să bată clopotele la bisericile noastre, atunci va fi jale, cutremur și plâns nesfârșit. Dar atâta vreme, iubiților, cât ne auzim clopotele, cât ne întâlnim, atâta timp cât înălțăm rugăciuni aici — și conducerea Ungariei s-a arătat atât de deschisă și binevoitoare venirii noastre — trebuie să dăm slavă lui Dumnezeu. Trebuie să învățăm că aceste semne de prietenie și de stimă dezvoltă familia, tineretul, cultura, legăturile dintre noi. Și iată că acum, când legăturile dintre popoarele noastre au ajuns într-o stare favorabilă omeniei, încrederei, prieteniei, libertății, acum a fost posibil să sfințim această biserică. Întâlnirea și cunoașterea sunt rodul noului fel de dezvoltare a raporturilor dintre cele două țări vecine. De la început, de când ne cunoaștem în istoria existenței noastre, ne-am respectat valorile proprii, trecutul și istoria fiecăruia. Și temelia acestui respect a dat adevărul Sfintei Evanghelii.

Iată, așadar, iubiți credincioși, cât de însemnată este ziua de astăzi și ce învățăminte pune ea la inima tuturor: români și maghiari.

În numele ierarhilor și al preoților din țară, mulțumesc părintelui vicar Pavel Ardelean, Domnilor Ioan Budai și Gheorghe Petrușanu din conducerea Uniunii Românilor din Ungaria, care au organizat vizita și întâlnirea noastră. Mulțumesc de asemenea Domnului președinte al Oficiului Minorităților Naționale și Etnice cu care ne-am întâlnit și la București și ne-a adresat, cu multă amabilitate, invitația de a veni în Ungaria. Sfânta Scriptură ne învață că frumos și bun lucru este când frații sunt împreună, (Psalmul 132), creștinii ortodocși, catolici și protestanți. În Hristos și în Evanghelia Sa, suntem frați cu toții și în același timp fiii Aceluiași Părinte ceresc. Și iată că această zi a fost de mare bucurie pentru noi toți. Episcopii Oradei și Aradului îmi sunt cunoscute pentru că le-am păstorit în anii tinereții mele: la Arad între 1962—1973 și am ținut loc de episcop la Oradea în 1969—1970. În tot acest timp, deși regimul comunist ne împiedica, ne-am întâlnit cu credincioșii, cu preoții, cu monahii catolici și protestanți, în rugăciune ca aceasta de astăzi.

Întâlnirile cu preoții și credincioșii, au mare înrăurire asupra noastră a ierarhilor. Viața mea de episcop, începând de la Arad, a fost o continuă sărbătoare, o continuă întâlnire cu credincioșii de pe toate ținuturile destul de întinse de la Arad, la izvoarele Jiului, până unde se întinde Episcopia Aradului, apoi până la Orăștie și Munții Zărand, cu urmele lui Avram Iancu și cu jertfele lui Horea, Cloșca și Crișan și

a tuturor celorlalți luptători pentru dreptate, păstrate vii în zilele noastre, a fost un itinerar frumos.

În toate aceste ținuturi de păstorire, pline de legendă, ca de pildă Țara Hațegului, pline de frumuseți negrăite, aveam în fața ochilor o mulțime imensă ascultând ore întregi cuvintele de învățătură, la sfințiri de biserici, așa cum dumneavoastră participați acum. De multe ori ne prindea apusul soarelui în psalmi, în laude, în cântări și convorbiri duhovnicești cu acei credincioși legați de credința ortodoxă. Și trebuie să spunem că acești credincioși au apărut Biserica cu tărie, ori de câte ori s-au abătut necazuri asupra ei.

Să ne păzim identitatea noastră, de români ortodocși, și în același timp identitatea credinței noastre ortodoxe, cu principii de viață morală dintre cele mai înalte. Nu cunoaștem exemple în istoria noastră să fi răvnit la bunul altora, la pământul ce nu ni se cuvenea, sau să dușmănim pe alții de alte credințe, ci dimpotrivă bunătatea, înțelegerea, ospitalitatea strămoșilor noștri sunt cunoscute. Românii și-au păstrat credința strămoșilor și sufletul lor curat, așa cum poetul nostru național, Mihai Eminescu a versificat în Scrisoarea a III-a cuvintele marelui domnitor Mircea cel Bătrân adresate cotropitorului Baiazid: «Eu imi apăr sărăcia și nevoile și neamul / Și de aceea tot ce mișcă-n țara asta, răul, ramul, mi-e prieten numai mie...».

Românii și-au păstrat unitatea credinței și a neamului, în ciuda tuturor greutăților vremii pe care le-au cunoscut în istorie. Chiar dacă au fost nevoiți să moară și să se jertfească pentru credință și neam, ei nu au renunțat la apărarea ființei lor naționale și deci a identității lor.

Una din îngrijorările Bisericii noastre este că, după decembrie 1989, au năvălit la noi mulți din acei care se numesc învățători, vindecători, așa-ziși «evangelizatori» care agresează pe credincioșii ortodocși ca și cum ei nu ar fi botezați și nu ar fi auzit de cuvântul lui Dumnezeu; neștiind ei că pe pământul României există roade vizibile ale învățurii Mântuitorului chiar din primele veacuri creștine. Aceștia răspândesc învățături străine Sfintei Evanghelii, Bisericii și Sfinților Părinți, răstălmăcind Biblia.

Bunăoară, astăzi, în calendarul bisericesc se face pomenirea Sfinților Părinți de la Sinodul VII ecumenic, recunoscut și de Biserica Romano-Catolică, pentru că a statornicit dreapta învățătură a cinstirii sfințelor icoane. Pentru noi, creștinii ortodocși, icoana înscamă întruparea Fiului lui Dumnezeu pe pământ, icoana fiind prezentă în viața noastră duhovnicească, în rugăciunile noastre. Însuși Sfântul Apostol Pavel învață că Hristos este «strălucirea slavei și chipul ființei Lui...»

(Evrei 1, 3), adică a lui Dumnezeu-Tatăl; sau că Hristos «este chipul lui Dumnezeu Celui nevăzut, mai întâi născut decât toată făptura» (Coloseni 1, 15), ceea ce spune limpede și Mântuitorul: «Cel ce Mă vede pe Mine, vede pe Cel ce M-a trimis pe Mine» (Ioan 12, 45).

Unii dintre comuniștii ateî batjocoreau sentimentul religios al creștinului, punând retorice întrebări, ca și cum ar fi făcut o mare descoperire! «Cine L-a văzut pe Dumnezeu? Vreau să pun mâna pe El să văd dacă există!...». Unul dintre primii astronauți, susținea și răspundea tuturor cu multă îngâmfare dar și cu ignoranță: «Nu L-am văzut!», confirmând, prin aceasta, cuvintele psalmistului: «Zis-a cel nebun în inima sa: Nu este Dumnezeu» (13, 1; 52, 1). Răspunsurile sale truface erau ca și cum Dumnezeu ar fi trebuit să fie văzut pe undeva, pe unde el făcea explorări cu rachetele cosmice. Dumnezeu însă este pretutindeni, dar nu sunt ochi ca să-L vadă, pentru că Dumnezeu nu poate fi văzut cu ochii trupești, ci cu cei ai sufletului. Și nu cu un suflet adormit sau incremenit în necredință. Dumnezeu nu este o noțiune, o abstracție, nici ceva material pe care să-L pipăi, ci El este duh de viață dător. El poate fi intuit cu ceea ce ne-a dăruit la facerea lumii: sufletul care poartă chipul Său, prin care ne înălțăm la Dumnezeu, la cunoașterea Sa cea adevărată.

În această stare ajungem iubiților, prin credință, smerenie, rugăciune și iubire. Astăzi am fost stăpâniți de aceste virtuți și credem că ne-am apropiat de Dumnezeu mai mult!

După rostirea acestui cuvânt, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a binecuvântat o tânără familie și pe pruncul lor care tocmai fusese botezat.

În după-amiaza aceleiași zile, delegația Bisericii Ortodoxe Române s-a îndreptat spre Micherechi, o așezare de români gospodari, care au înălțat o biserică nouă, prin roadele hărniciei lor și cu ajutorul Bisericii-mame. Sfântul lăcaș, cu hramul «Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil», a fost construit în stil neo-bizantin, iar pictura a fost realizată de Cristian Samoilă cu binecuvântarea Întâistătătorului Bisericii noastre, la recomandarea comisiei de pictură. Astfel, biserica din Micherechi se dovedește o adevărată comoară de artă bizantină tradițională.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a săvârșit slujba târnosirii și sfințirea lucrărilor de pictură, precum și a iconostasului, în prezența credincioșilor din această localitate, dar și din cele învecinate, care au venit în număr foarte mare, ca la o adevărată sărbătoare. P. C. Pr. Vicar Pavel Ardelean, în calitate de paroh, a rostit un călduros cuvânt de întâmpinare din partea credincioșilor din Micherechi. P. S. Episcop Timotei al Aradului, delegatul Sfântului Sinod pentru oblăduirea românilor ortodocși din Vicariatul de la Gyula, a rostit un scurt cuvânt de întâmpinare a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, care, la rândul său, în calitate de Întâistătător al credincioșilor ortodocși români, a

shipul
tura»
e Mă

creș-
desco-
El să
ispun-
m vâ-
el ne-
le sale
ndeva,
ă este
zeu nu
suflet
une, o
e viață
ii: su-
la cu-

, rugă-
dem că

Patriarh
tocmai

Române
care au
bisericii-
Javrii»,
zată de
noastre,
rechi se

ărnosirii
prezența
care au
Pr. Vicar
ivânt de
Episcop
ea romă-
uvânt de
la rândul
omâni, a

rostit un cuvânt pastoral-misionar, cerut de momentul istoric al târnosirii bisericii și al picturii acesteia.

Adresându-se P.P.S.S. Episcopi prezenți, preoților și credincioșilor, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a spus :

«Că într-o seară luminasă de Paști, ne aflăm în biserica nouă ce poartă hramul puterilor celor fără de trupuri, «Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil» din parohia Micherechi. Este o seară plină de bucurie duhovnicească pentru că, la fel ca la sărbătoarea Învierii, strălucește lumina lui Hristos care luminează tuturor și ne împărtășește lumina, bucuria și iubirea Sa. În seara aceasta atât de minunată, atât de grăitoare, pilduitoare și înălțătoare prin rugăciunile și cântările pe care le-ați ascultat cu evlavie, și pe care le-ați cântat și dumneavoastră cu atâtă credință, ați putut să vă bucurați de adevărurile cele dumnezeiești, așa cum ne bucurăm, an de an, în noaptea Sfințelor Paști. Precum în noaptea de Paști începe o altă lume, în cer și pe pământ, prin Învierea Domnului nostru Iisus Hristos, tot astfel, în viața acestei parohii, în viața enoriașilor ei, începe o nouă viață duhovnicească prin sfințirea bisericii, de către soborul arhierilor, aleși canonic și recunoscuți în succesiunea apostolică, prin săvârșirea sfintei slujbe de târnosire. Cu ajutorul Duhului Sfânt s-a pecetluit lăcașul acesta dumnezeiesc, cu Sfântul și Marele Mir, devenind astfel sfințitorul tuturor credincioșilor ce vor veni cu smerenia gândului și cu bucuria cugetului curat, iubitor de Dumnezeu și de semenii.

Am reținut că sfânta biserică s-a restaurat și s-a refăcut, cu mari eforturi și osteneți, și s-a preînnoit așa cum am auzit din cuvântul P.C. Părintelui Vicar Dr. Pavel Ardelean.

Cu această sfințire, așadar, începe o zi nesfârșită și un timp nou în viața fiecăruia dintre dumneavoastră și în viața tuturor celor care vor urma după dumneavoastră, generație de generație. Fiecare rugăciune, fiecare faptă bună și fiecare sfântă împărtășire, înseamnă o continuă trecere spre cunoașterea lui Dumnezeu, spre desăvârșire și deci spre Înviere, spre Paștele cel veșnic. Și până acum Mântuitorul Hristos prin Jertfa Sa euharistică, adusă în biserica veche, a ascultat rugăciunile tuturor și le-a împlinit. Acum însă prin târnosirea ei, Mântuitorul se află aici pe Sfânta Masă ca în mijlocul ucenicilor Săi El va fi de-a pururea aici prin Sfintele Taine, sfintele Moaște așezate la Sfânta Masă, prin icoanele Sfinților Evangheliști. Acestea constituie chezișia păstrării credinței ortodoxe, a credinței pe care au răspândit-o Sfinții Apostoli cu răvnă străluminată de Mântuitorul Iisus Hristos. Unul din cei 12 Apostoli a vestit-o și pe pământul românesc, încă de atunci și acesta a fost Sfântul Apostol Andrei «cel întâi chemat» la Apostolie, bine-

cunoscut de istoria universală. Bunătatea, evlavia și credința românilor recunoscute de două mii de ani, de când suntem creștini, se datorează faptului că lui Andrei i s-a incredințat vestirea Evangheliei în ținutul dintre Dunăre și Marea Neagră. S-a învederat prin predica sa de la om la om, de la suflet la suflet, temeinicia roadelor credinței pe pământul nostru românesc.

Sfinții Apostoli au propovăduit cuvântul Evangheliei cu timp și fără timp, jertfindu-și viața, după pilda Mântuitorului Hristos. La fel și urmașii Sfinților Apostoli au vestit adevărul Lui prin viu grai mai departe, în toată lumea, până la marginile pământului. Este minune dumnezeiască cum un mănunchi de doisprezece oameni, completați, după căderea lui Iuda Iscarioteanul, cu Sfântul Apostol Matia, a cucerit lumea la adevărul Evangheliei. Creștinătatea nu a rămas la nivelul învățării celor 12 Apostoli sau la nivelul celor 70 de ucenici ai lor sau la nivelul celor 3.000 de credincioși care s-au convertit chiar în ziua Cincizecimii, ci Cuvântul lui Dumnezeu s-a îmbogățit, s-a răspândit în toată lumea, de către urmașii direcți ai Apostolilor, martori ai vieții Sale pământești și ai Părinților Apostolici și astfel creștea cu putere și se întărea Cuvântul lui Dumnezeu (Faptele 19, 20). În rândul popoarelor care au cunoscut credința din primul secol creștin de la Sfinții Apostoli ne numărăm și noi românii, cu o istorie veche și bogată de aproape două mii de ani.

Anul pe care Părintele Vicar Pavel Ardelean l-a arătat în cuvântarea sa, ca începutul bisericii acesteia, 1773, a rămas în Transilvania binecuvântat cu jertfe și martiri din rândul neamului nostru, care și-au dat viața pentru credință și pentru unitatea ei. A fost atunci un timp de frământări grele, sfâșietoare de neam și de credință, pricinuite de Imperiul habsburgic. Au fost suferințe de nedescris atunci pentru apărarea credinței, aproape în tot acel secol al XVIII-lea care au continuat și continuă într-un anume fel și în zilele noastre în Ardeal.

Datorită acelor jertfe, credința ortodoxă a rămas neștirbită. Ea a rodit în România însușit și înmii, chiar sub deceniile de teroare comunistă, căci puterea răbdării creștine și jertfa ei, se arată în vremuri grele.

Cei 45 de ani de dictatură comunistă și atee au fost pentru Biserica noastră, iarăși prilej de suferință pentru Hristos, prilej de martiriu, de închisori, de lagăre, de tot felul de interdicții a lucrării bisericești. Unele de neînchipuit, când frații noștri din Basarabia și din Bucovina au fost duși în stepele Siberiei și mulți au rămas acolo, neștiindu-li-se până astăzi nici măcar mormântul. S-au înscris pagini multe ale istoriei noastre, presărate cu foarte multe suferințe pentru Hristos. Dar Dum-

ănilor
toresc
inutul
la om
nântul

mp și
La fel
ai mai
ninue
oletați,
cucerit
nivelul
ai lor
iar în
spândit
i vieții
tere și
oarelor
apostoli
de două

cuvân-
silvania
re și-au
în timp
uite de
pentru
u conti-
al.

ă. Ea a
e comu-
ri grele.
Biserica
tiri, de
sericești.
Bucovina
du-li-se
e istoriei
ar Dum-

nezeu ne-a ajutat potrivit cuvântului că acolo unde suferința se înmulțește, acolo și darul dumnezeiesc prisosește. Deși prigoana atee era necrutătoare față de Biserică și credință, am reușit în acea perioadă neagră, să menținem esența vieții bisericești, învățământul teologic, bisericile, mănăstirile și organizarea canonică a Bisericii. Erau interzise manifestările bisericești. O sfințire de biserică la care se aduna foarte multă lume, comporta multe riscuri. Dar acestea trebuiau să aibă loc, datorită curajului ierarhilor, preoților și credincioșilor. Din milă dumnezeiască, aceste decenii au trecut. A rămas libertatea și credința cea adevărată, tare ca stânca. Suferințele au trecut, multe vieți de oameni s-au stins, s-au stins pe pământ, dar credința a rămas și chipurile lor se află la lumina Sfintei Treimi. Din 1990, bisericile și mănăstirile au înflorit din nou cu sprijinul credincioșilor, mănăstirile au prins viață și s-au înmulțit viețuitorii lor, multe lăcașuri de rugăciune au fost reparate sau înfrumusețate, iar altele zidite din temelie.

Un rod al strădaniei din trecut, îl văd și aici în lucrarea de pictură a bisericii parohiale. Și spun că este un rod deosebit, pentru că Biserica fiind atunci îngrădită și fără posibilitatea de a ieși în largul societății cu tot ceea ce a însemnat cultura noastră dintotdeauna, pentru că școala a fost despărțită de Biserică în mod brutal și chiar cuvântul «Biserică» nu era îngăduit să se audă la radio sau scris în presă și nici într-un mijloc de comunicare, pentru a nu se face cunoscută ideea de credință și a nu i se face publicitate, deși Biserica nu avea nevoie de așa ceva. Dar ea a păstrat arta ei prin pictarea bisericilor, de către pictori calificați de Biserică.

Ea s-a manifestat în interior, între zidurile ei, atât liturgic, cât și în mod spiritual, predicatorial și catchetic.

S-au organizat mănăstirile, s-au organizat parohiile, s-au organizat tiparul bisericesc, au apărut cărți bisericești. Sfântul Sinod a înființat Comisia de pictură bisericească, pentru a școlariza și califica pictori bisericești. De-a lungul anilor de ideologie comunistă, s-a promovat pictarea bisericilor, unele adevărate capodopere, ca atitudine de educare religioasă și de combatere a ateismului. Miile de biserici zugrăvite în țară, ca și aceasta a dumneavoastră, stau mărturie vie despre grija ierarhilor și a preoților. Toate lucrările de pictură trebuiau aprobate de această Comisie specială, aprobată de Sfântul Sinod. Mă bucur că aflu și aici iubiților frați rodul acestei lucrări de mare importanță pentru cunoașterea învățăturii de credință și pentru pilda de viață a sfinților.

Pe calea picturii, chipurile sfinților, pătrund în sufletele credincioșilor, a tinerilor mai ales, dornici să cunoască frumusețea lui Dumnezeu prin icoane. La vremea respectivă, Patriarhul Justinian Marina

a organizat viața Bisericii, dând un însemnat cod de legi privitoare la activitatea preoției, la îndatoririle acesteia și ale tuturor forurilor bisericești. Un deosebit rol l-a avut Sfânta Liturghie săvârșită și însoțită de predici și cateheze. În cadrul ei se cântau colinde, se organizau hramurile și sărbătorile bisericești. La mănăstirile din Moldova, Bucovina și Transilvania, veneau credincioși de pretutindeni cu zecile de mii, între care erau foarte mulți tineri, insetați să se împărtășească din valorile credinței noastre.

De asemenea, Sfintele Paști, erau zile de transformare, de înălțare duhovnicească. Era prin excelență sărbătoarea tineretului. Din mila lui Dumnezeu, ca mitropolit la Iași timp de 12 ani, din 1977, de când nu s-au mai dat fonduri pentru restaurarea bisericilor sau întreținerea picturilor de către forurile de stat, numai din contribuția credincioșilor, am restaurat mănăstirile și bisericile. Le-am scos din cursul trecător și distrugător al vremii și le-am dat strălucire, redându-le valoarea vrednică de istoria și cultura neamului nostru. Una dintre mănăstirile din Transilvania, este și cea de la Râmet, în Episcopia Alba Iulici, unde cu prilejul restaurării s-a descoperit inscripția cu numele unui ierarh ortodox la 1372, arhiepiscopul Ghelasie, canonizat de Sfântul Sinod în 1992, împreună cu alți preoți, ierarhi și domnitori care au apărut Ortodoxia pe pământul românesc. În perioada de dictatură comunistă, Biserica a făcut ceea ce a putut face, dar cu mari eforturi. Între acestea, a organizat arta și muzica bisericească, literatura teologică și, ceea ce are Ortodoxia mai frumos, a tipărit *Filocalia*. Și iată, artistul Cristian Samoilă din București, autorul picturii acestei biserici «Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil», din această parohie, a realizat adevărată artă picturală cu care generațiile viitoare se vor prezenta, datorită acestei opere. Autorul este unul dintre cei mai buni pictori ai Ortodoxiei românești. El este un mare artist, datorit de Dumnezeu cu mult har, pricepere și credință, fiind și membru al Comisiei de pictură bisericească de pe lângă Patriarhia Română. Tot Domnia sa a zugrăvit biserici zidite de credincioșii români din America, unde se află acum și nu poate trăi bucuria zilei de astăzi alături de dumneavoastră. Sunt mulțumit de măiestria cu care acest pictor bisericesc a împodobit biserica parohială. Într-adevăr, este o pictură foarte frumoasă și neîntrecută, între cele pe care le-am văzut în țară la noi și în străinătate. Întreaga pictură exprimă seninătate, liniște, stabilitate și comuniunea credinței specifică Ortodoxiei. Vedeți, această pictură odihnește sufletul prin mișcare, viață și privire, pe care le transmit sfinții chiar de la prima vedere. Un tablou sau o scenă care îngrijorează, înfrigorează, neliniștește, nu poate călăuzi

oare la
orurilor
și inso-
ganizau
Buc-
cile de
scă din

înălțare
nila lui
ând nu
știnerea
cioșilor,
trecător
valoarea
năstirile
și, unde
i ierarh
mod în
at Orto-
ă, Bise-
reștea, a
a ce are
Cristian
Arhan-
ată artă
acestei
ei româ-
r, price-
ească de
ci zidite
oate trăi
umit de
arohială.
cele pe
exprimă
că Orto-
viață și
în tablou
e călăuzi

pe credincios la Dumnezeu. Nu are sensul mesajului divin, deoarece nu creează starea de comuniune cu ceea ce reprezintă, cu subiectul tabloului. Aici, oriunde ai privi, fiecare sfânt vorbește, transmite mesajul cu privirea, cu mișcarea, cu aureola de sfințenie, cu brațele și cu bogăția veșmintelor, vădind lumina cea cerească. Iată, așadar, cum din sfințele icoane, ni se vestește Cuvântul lui Dumnezeu și ni se predică adevărul cel veșnic pentru zidirea și creșterea noastră în valorile nepieritoare ale credinței care ne conduc la adevărata cunoaștere a lui Dumnezeu.

Aveți, fraților, o comoară de neprețuit în arta picturii. Arhangheli sunt zugrăviți atât de frumos, încât trupul se pierde, cum ne învață și credința noastră. Îngerii sunt fără de trupuri, mărturisesc și cântările bisericesti, alcătuite pentru cinstirea lor. Este astfel de luat aminte la hramul ales de bunicii și strămoșii dumneavoastră, ca zi de cinstire și de bucurie, sărbătoarea Sfinților. Mihail și Gavriil.

Acest lucru arată cât de mare credință aveau ei în rolul Sfinților Îngeri ca vestitori ai voii lui Dumnezeu, însoțitori ai noștri și călăuzitori spre viața veșnică. Îngerii sunt în preajma lui Dumnezeu, dar și în preajma noastră. Ei apar la momente rare din istoria sfântă. Arhanghelul Gavriil vestește Sfintei Fecioare Maria, nașterea Mântuitorului Iristos, zicând: *«Bucură-te ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine»* (Luca 1, 28), ca și în alte împrejurări însemnate din viața omenirii, despre care se vorbește atât în Vechiul Testament cât și în Noul Testament. Despre Arhanghelul Mihail se scrie că la căderea cetei Satanei, din mândrie, el a strigat către celelalte cete îngerești *«să luăm aminte»*, ca nu cumva să se prăbușească și acestea din lumina cerească în bezna iadului; căutând să ispitească și să atragă apoi în păcat pe cei îndepărtați de Hristos.

Îngerii Domnului au vorbit profeților Ilie (IV Regi 1, 3), Daniel, Zaharia (Zaharia 1, 9) și altora.

Acești doi arhangheli, ocrotitorii acestei biserici și parohii, au avut roluri la momente deosebit de importante în istoria mântuirii neamului omenesc. Deci cei ce s-au gândit ca hramul parohiei satului acestuia să fie «Sfinții Arhangheli», și aceasta se petrecea în secolul al XVIII-lea, au fost credincioși, au fost cunoscători ai Sfintei Scripturi, ai adevărului revelat, care vine direct de la Dumnezeu prin lucrarea Duhului Sfânt, nu cum se prezintă unii cu multă mândrie diabolică și invită credincioșii la adunările lor sectare. Fără o pregătire teologică, fără cunoașterea istoriei sfinte, ei deschid Biblia, o citesc și o tălmăcesc fără rugăciune, fără Sfânta Cruce, fără Sfintele Icoane, fără Preoție, fără

sucesiune apostolică, fără nimic din ceea ce se impune atunci când îndrăznești să citești Sfânta Evanghelie sau Sfânta Scriptură și mai ales să o explici altora.

Cum pot să răspundă învățătura creștină cei ce se autenumesc «evangelhști» sau vindecători care au năvălit și în România în număr destul de mare ca să evanghelizeze un popor creștin de 2.000 de ani. Neamul nostru, iubiți frați, a adus în tezaurul credinței ortodoxe, o teologie bogată, o gândire profundă, duhovnicească, un negrăit număr de martiri, mărturisitori, postitori, artiști creștini, care au făcut cunoscute în lume frumusețile și jertfele Ortodoxiei. Cum e posibil ca acest popor să fie într-atâta nesocotit la el acasă, încât în numele libertății, înțeleasă greșit să se facă atâta prozelitism, să dezbine pe credincioși de la altarul părinților lor?

Iată că aici în biserică, aveți un izvor de meditație și un izvor de credință. Aveți Biblia în desene, culori și chipuri sfinte. Privind cu credință aceste scene biblice sau din istoria bisericească, veți ști să citiți Biblia și să învățați să o tâlmăciți cum trebuie. Prin aceste picturi din biserici, potrivit practicii Bisericii din primele secole, românul a citit Biblia și a adus-o în viața lui. Asemenea icoane, asemenea picturi, consfințite de Sinodul al VII-lea ecumenic din anul 787 și proclamate în prima Duminică a Postului Mare din anul 843, constituie una din frumusețile Ortodoxiei. Iată că învățătura acestui Sinod și Sfânta Scriptură, o avem și o trăim noi în biserică, noi creștinii ortodocși, pentru că numai Biserica păstrează și descoperă taina Cuvântului lui Dumnezeu. Sfânta Scriptură se citește aici, în biserică, se tâlcuiește cu smerenele și cu rugăciune. Tot în acest chip, creștinul poate să citească și el acasă Sfânta Scriptură. Nu se citește numai din curiozitate, ci numai cu credință spre a o înțelege, așa cum ne-au învățat Sfinții Părinți și cum ne învață Sfânta Biserică.

Sfânta Evanghelie este cinstită în Biserica noastră așa cum ați văzut și în slujba de acum. Ea se citește, se poartă cu evlavie, cu respect, cu sfințenie, în mijlocul bisericii, în jurul bisericii sau în Sfântul Altar.

Sfânta Evanghelie, parte din Sfânta Scriptură, este adusă de preot din Sfântul altar la momente solemne, pentru închinarea credincioșilor, care o sărută cu multă simțire sufletească, ei sunt pătrunși de o bucurie, de curaj sufletesc, spre creștere duhovnicească. În acest fel, credincioșii înțeleg limpede cuvântul Sfântului Apostol Pavel: «*Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos spre dare de învățură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțeleptirea cea întru dreptate*» (II Ti-

i când
și mai

numesc
număr
de ani.
loxe, o
număr
cunos-
a acest
șertății,
dincioși

zvor de
rind cu
să citiți
uri din
a citit
picturi,
clamate
na din
Sfânta
și, pen-
i Dum-
cu sme-
ească și
i numai
ărinți și

cum ați
avie, cu
sau în

de preot
cioșilor,
bucurie,
dincioșii
tura este
ră, spre
(II Ti-

motei 3, 16). De aici și importanța bisericii ca locaș de închinare și sfințire, de transmitere a mesajului dumnezeiesc care radiază din icoanele sfinților din catapeteasmă sau iconostas sau din cele de pe zidurile bisericii. Înfrățirea interioară a bisericii, are o foarte mare valoare pentru fiecare credincios și mai ales pentru cei ce nu pot citi și înțelege singuri Sfânta Scriptură. Singur poți greși, poți denatura înțelesul Bibliei, câtă vreme o citim însă cu ajutorul Bisericii, ne aflăm în paza ei.

Îubiții mei, am spus la început că ați intrat într-o nouă viață creștinească, într-o rânduială cu totul aparte, datorită sfințirii, târnosirii acestei biserici. Precum de la Învierea Domnului Hristos, această Duminică pune început zilei a opta, ziua cea mare, ziua cea fără de sfârșit, ziua care a însemnat pentru omenire eliberarea de păcat, iar omul a devenit făptură nouă în Hristos, tot astfel sfințirea bisericii trebuie să însemne o viață nouă, în familie și în societate. Prin pogorârea Sfântului Duh în acest sfânt lăcaș, vedem «*cer nou și pământ nou*» (Apocalipsa 21, 1), care ne înrăurește și pe noi, devenind făptură nouă. Enoriașii intră în ziua liturgică, ziua euharistică, ziua spovedaniei și împărtășirii noastre, ziua lui Hristos, și a vieții noastre celei adevărate în El. Iar ca datorie a recunoștinței față de iubirea lui Hristos, noi trebuie să venim și să împodobim biserica aceasta atât de frumoasă cu prezența, credința și sufletele noastre curate. Participând la slujbe, să facem în așa fel încât la plecare să ne simțim mai tari în săvârșirea faptelor bune, mai iubitori de semenii. Asemănându-ne prin credință, virtute și iubirea sfinților, ne apropiem de sfințenia lor, alcătuind comuniunea noastră cu ei. De fapt acesta este și rostul picturii bisericilor noastre ortodoxe. Sfinții au urcat pe cea mai înaltă treaptă a trăirii creștine și a cunoașterii depline a lui Dumnezeu prin vrednicia faptelor bune față de semenii, pentru că au crezut cu tărie în Cel ce este izvorul sfințeniei, pentru că s-au pocăit, pentru că atunci când au greșit s-au îndreptat, cu toate că unii au fost oameni ca și noi toți. Unii dintre ei au fost chiar foarte păcătoși, așa cum cunoaștem nenumărate exemple în istoria Bisericii, dar s-au mântuit. Cu ajutorul harului dumnezeiesc, prin credință și prin fapte bune s-au îndreptat și au ajuns la treapta sfințeniei, a desăvârșirii, după cuvântul Mântuitorului Hristos: «*Fiiți, dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este*» (Matei 5, 48). A lucrat în ei și a rodit cu prisosință harul Duhului Sfânt. Acest har dumnezeiesc, lucrează și în fiecare din noi. Dumnezeu este cu noi și cei care vin și ne propovăduiesc că nu ne sunt de trebuință icoanele din biserică, nici preoție, nici rânduială bisericească, ci doar Biblia, nu se găsesc în harul și darul lui Dumnezeu.

Sigur că aceștia strică și dezbină, iar acestea nu sunt de la Dumnezeu. Dar credincioșii și tineretul, mai ales tineretul nostru de acasă, ne dă mult curaj, iubiți frați și surori și iată exemplul este aici, în fața noastră, prin acest cor pe care l-ați auzit astăzi cântând atât de frumos : este corul Ligii tineretului ortodox din țară. Fiecare episcopie, fiecare parohie, fiecare oraș, are un asemenea cor la biserică.

Am reținut din cuvântul Prea Sfințitului Episcop Timotei și din cel al Părintelui Vicar Pavel Ardelean, nădejdea de ajutor ce se așteaptă de la Biserica-mamă. O mamă nu-și poate uita fiii ei niciodată. Biserica noastră, mamă a românilor, *maica noastră duhovnicească*, cum a numit-o marele nostru poet național, Mihai Eminescu, are grijă de fiii ei, grijă care ne-a determinat să fim în mijlocul dumneavoastră, lucru pentru care mulțumim lui Dumnezeu.

Biserica este mama noastră, existând și în țară la noi, ca de altfel peste tot, ca trup văzut al lui Hristos, constituită din noi oamenii, din credincioșii mireni și din slujitori ai altarului care suntem acum, în această viață pământească, vase de lut ; dragostea ei n-o poate manifesta concret Biserica-mamă, din păcate, cum o arăta în trecut, când avea posibilități financiare și putea să mângâie credincioșii români din întreaga lume.

De-a lungul slujirii mele ca episcop, mitropolit și ca Patriarh, am sfințit biserici pentru românii din Suedia, Austria, Germania, Canada și America. Peste tot am dus, împreună cu iubirea și binecuvântarea Bisericii-mame și anumite daruri bisericești, ca : evanghelii, icoane, catapetesme sculptate de meșterii iscusiți ai Patriarhiei, străni, clopote etc. Am văzut credincioșii plecați de mult din țară, cum se atingeau de catapetasmă, plângeau, își plecau și își rezemau fruntea de lemnul sfânt al acesteia, ca binecuvântare revărsată din țara părinților, a moșilor și strămoșilor lor.

Să avem nădejde în Dumnezeu. Să avem credință în sufletul nostru. Am bucuria că numai văzându-vă, mi-am întărit nădejdea și puterea în slujirea mea și slujirea Sfintei noastre Biserici.

Să aveți convingerea, iubiți credincioși și iubiți frați români, că Biserica noastră este Biserica de todeauna a neamului și păstrând credința în timp, apărăm neamul, ne apărăm valorile noastre veșnice și sprijinim tot ceea ce promovează prietenia cu vecinii noștri și în primul rând cu această țară ospitalieră pentru dumneavoastră. Am cunoscut români și preoți cât eram episcop la Arad și văd că și acum au rămas legați de munca și de pământul acesta. Dumnezeu să vă binecuvânteze, să vă răsplătească osteneala, să vă hărăzească zile bune și îndelungate tuturor.

nezeu.
ne dă
oastră,
este
re pa-

și din
șteaptă
odată.
ă, cum
rijă de
oastră,

e altfel
nii, din
um, în
unifista
d avea
ini din

rh, am
Canada
ântarea
icoane.
ni, clo-
e atin-
ntea de
rinților,

nostru.
erea în

lăni, că
nd cre-
șnice și
primul
unoscut
r rămas
vănteze,
lungate

V-aș ruga frățește și românește să transmiteți fraților noștri români, tinerilor, celorlalți din familiile dumneavoastră, toată prețuirea și dragostea mea, a ierarhilor Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Dumnezeu să ne ajute să ducem mai departe sarcina care ne-a pus-o pe grumaji Sfânta Biserică. Să vă rugați și pentru noi în rugăciunile dumneavoastră și noi ne vom ruga pentru dumneavoastră.

Cu aceste cuvinte, vă binecuvăntez din toată inima și rog pe Dumnezeu să vă dăruiască tuturor sănătate, pace și «La mulți ani!».

După terminarea slujbei de târnosire a bisericii «Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil», Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, dând curs invitației unui grup de credincioși din «Oastea Domnului», a vizitat lăcașul lor, aflat la mică distanță de biserică nou-sfințită, unde a fost întâmpinat cu bucurie de credincioșii respectivi.

La cuvintele de întâmpinare, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a rostit următoarele :

«Iubiți frați și surori»

Am pășit cu bucurie cei câțiva pași de la biserică «Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil» până aici unde vă adunați după Sfânta Liturșie pentru a vă ruga și a înălța cântări lui Dumnezeu.

Am pășit cu bucurie, însoțit fiind de Părintele Vicar Pavel Ardelean, cel care, cu ajutorul vrednicilor enoriași din Micherechi, au înălțat din nou și au înfrumusețat în chip deosebit biserică «Sfinții Arhangheli», pe care am târnosit-o și care din aceste momente, este deschisă tuturor celor ce-și înalță cugetul către Dumnezeu, spunându-și în taină necazurile sau bucuriile, deznădejile sau împlinirile, cererile sau mulțumirile. Ce bucurie mai mare decât aceasta este să vezi în același sfânt lăcaș, adunați în comuniune de gândire și de rugăciune, pe toți fiii Bisericii noastre strămoșești.

Am văzut, atât la sfânta slujbă a târnosirii, cât și după aceea, în ochii tuturor, lacrimi de bucurie pentru aceste momente înălțătoare pe care le trăim cu toții. Sunt momente, iubiții mei, prin care ne dovedim credința cea adevărată, credința care ne apropie între noi, care ne ține uniți și care ne apropie astfel de Dumnezeu și de Biserică Lui.

În biserică de aici, unde îl aveți ca păstor sufletească pe Părintele Vicar Pavel Ardelean, fiu al satului, v-am văzut pe toți în același duh al unității, al comuniunii, al rugăciunii, al aceleiași credințe ortodoxe. Toți credincioșii prezenți în biserică, devenită acum neîncăpătoare, împreună înălțând minunatele cântări liturgice în duhul aceleiași credințe de la străbunii noștri.

Și am simțit cum ne apropiem de Mântuitorul Iisus Hristos.

Credința noastră îmbracă diferite feluri de a ne apropia de Dumnezeu. Scopul vieții noastre pe pământ este apropierea de Dumnezeu, cunoașterea Lui prin iubire, rugăciune și fapte bune care materializează trăirea noastră în duhul adevărului și dau strălucire vieții noastre. Pentru că păcatul s-a înmulțit foarte mult în aceste vremuri și Biserica întemeiată de Mântuitorul nostru Iisus Hristos și creștinii, ca următori și mărturisitori ai Săi, trebuie să lupte cu diavolul, cu trupul și sângele Domnului. În ultimul timp, viața familială a fost zdruncinată foarte mult. În familie, de multe ori se petrec multe rele că nu le mai poate nimeni vindeca decât numai voia și puterea lui Dumnezeu, iar rodul păcatului ca și plata lui — spune Sfântul Apostol Pavel — este moartea (Romani 6, 23). Dar tot Apostolul adaugă imediat că *«harul lui Dumnezeu este viața veșnică în Hristos Iisus, Domnul nostru»*.

Toată viața noastră, aici pe pământ, în mijlocul semenilor noștri, dată de Dumnezeu, trebuie să fie mereu o rugăciune, un gând bun, o faptă bună, o iubire neîncetată față de aproapele nostru, izvorâtă din harul divin și mai ales pocăința și împărtășirea cu trupul și sângele Domnului. În ultimul timp, viața familială a fost zdruncinată foarte mult. În familie, de multe ori se petrec multe rele că nu le mai poate nimeni vindeca decât numai voia și puterea lui Dumnezeu, iar rodul păcatului ca și plata lui — spune Sfântul Apostol Pavel — este moartea (Romani 6, 23). Dar tot Apostolul adaugă imediat că *«harul lui Dumnezeu este viața veșnică în Hristos Iisus, Domnul nostru»*.

Vă spun aceasta, iubiiții mei, gândindu-mă, cu multă amărăciune, că în București, de exemplu, sunt foarte mulți copii ai străzii; ce situație tristă este aceasta, când copilul ar trebui să fie floarea noastră, a neamului, mugurul vieții, podoaba familiei și nicidecum ciulinii străzilor din Capitală. Căci acești copii acostează trecătorii, cerșesc, se transformă în făcători de rele și chiar dacă sunt mici sau foarte mici, ei devin delincvenți la vârste când cei de seama lor merg la școală sau la liceu ca să-și pună temelia unui rost în viață.

Cauzele delincvenței și a abundenței lor pe străzi, în decădere trupească și sufletească, s-au găsit în primul rând în familiile destrămate, căci unii fiind întrebați de ce se află pe străzi și dorm prin guri de canale, în loc să fie acasă, unde refuză să se întoarcă, au spus: «...dacă mama, dacă tata se injurau acasă, se certau, se băteau, dacă tata venea beat acasă și nu se mai înțelegeau, dacă tata începea să injure lucrurile sfinte din casă!... dacă ne injurau și ne băteau pe toți cu bestialitate», «dacă râdeau și batjocoreau profesorii sau școala», «dacă îi batjocoreau pe bunicii noștri!». Astfel de oameni se află în brațele păcatului și nu-și mai dau seama ce vorbesc sau ce fac, deoarece diavolul este cel ce vorbește și lucrează prin ei.

în fa
Mori
venia
și d
nena
este

păca
Mari
omil
Dum
prin
diav
Un
cel
ce s
nedu

muz
cum
12 :
că-ș
intr

Bis
de
cici
vâr
gen
dar
«bi
cum
păr
rite
veș
tele
să
ind

dal

Dum-
nezeu,
cează
astre.
serica
nători
ca să
spre
al de-
pre-

noștri,
i bun,
tă din
ăngele
foarte
poate
rodul
noartea
Dum-

ăciune,
ii ; ce
noastră,
ii stră-
esc, se
e mici,
ală sau

ere tru-
rămate,
guri de
«...dacă
a venea
e lucru-
bestiali-
i îi bat-
le păca-
diavolul

Vom spune împreună cu Sfântul Apostol Pavel că unii ca aceștia, în fața lui Dumnezeu, ca și a semenilor lor : *«netrebnici s-au făcut... Mormânt deschis este gâtul lor ; viclenii vorbit-au cu limbile lor ; venin de viperă este sub buzele lor ; gura lor este plină de blestem și de amărăciune ; iuți sunt picioarele lor să verse sânge ; pustire și nenorocire sunt în drumurile lor și calea păcii ei nu au cunoscut-o. Nu este frică de Dumnezeu înaintea ochilor lor»* (Romani 3, 12—18).

În operele Sfinților Părinți găsim pagini întregi care se referă la păcat și la autorii lui. Este destul să-l amintim pe Sfântul Vasile cel Mare care, vorbind despre formele răului din viața noastră, într-o omilie a sa, spunea că răul, păcatul nu are existență. El nu este de la Dumnezeu, ci de la diavolul. Dar răul prinde forme cu ajutorul nostru, printr-o lipsă a binelui. Când nu faci binele, ci răul, atunci este prezent diavolul. Spunea cineva că nu există diavol ; cine l-a văzut pe diavol ? Un străin, fiind întrebat, a răspuns : «Uită-te pe stradă și ai să vezi : cel ce înjură, cel ce urăște pe altul, cel ce fură, cel ce lovește, cel ce se împleticește de băutură, acela este diavolul, căci el, prin fapte nedemne, îl slujește pe diavol, fiind de fapt unealta lui».

Pe diavol n-o să-l prindem niciodată, n-o să-l vadă nimeni dintre muritori, căci el este urzitorul și făcătorul de rele. Diavoli există, după cum spune și Sfânta Scriptură în multe locuri (Luca 1, 71 ; Efeseni 6, 12 ; Luca 8, 30—35 ; Apoc. 12, 7 etc.) dar nu l-a văzut nimeni, pentru că-și are locțiitori pe pământ sau unele chiar pe cei care păcătuiesc, într-un fel sau altul.

Și atunci, Biserica și creștinii în general și Sfinții Părinți ai Bisericii, de multe ori, s-au gândit pe ce cale se poate scăpa de păcat, de robia diavolului. Familia credincioasă este ca o mănăstire : cu rugăciune, cu post, cu spovedanie, cu împărtășanie, cu viață creștină adevărată, cu sentimente curate de stimă, de iubire, de respect, de înțelegere. Dintr-o astfel de familie rezultă copii binecuvântați de Dumnezeu, dar și de oameni. De aceea, Sfântul Ioan Gură de Aur numește familia «biserica mică», «biserica de-acasă» ; el spune «biserica» pentru că așa cum noi ne rugăm împreună în lăcașul cel sfânt al bisericii și ne împărtășim în aceeași comuniune din Sfintele Taine, ne bucurăm la diferite momente, dar și plângem împreună pentru cei care trec la cele veșnice, pentru cei păcătoși și ne rugăm împreună pentru iertarea păcatelor fiecăruia în parte, tot astfel și «biserica» de-acasă, familia, trebuie să fie o școală, un laborator unde să fie învățate virtuțile creștine, individuale și sociale.

Nimeni nu se poate mântui singur, după cum singur nu poți să-ți dai seama despre ceea ce înseamnă virtutea dragostei creștine. Vorbesec

foarte mulți despre dragoste, dar egoistul, omul singur, nu știe ce înseamnă adevărata dragoste. Ca să ne dăm seama de dragoste, trebuie să fim împreună cu semenii, în familie, în societate, în Biserică. Numai atunci dragostea are valoare pentru că ai față de cine să ți-o manifesti și așa cum spune Sfântul Apostol Pavel, *«dragostea îndelung răbdă; dragostea este binevoitoare; dragostea nu pizmuiește, nu se laudă, nu se trufște. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le răbdă. Dragostea nu cade niciodată...»* (1 Corinteni 13, 4—8).

După învățătura noastră ortodoxă, Dumnezeu este închinat în Trei Fete: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Preotul Profesor Dumitru Stăniloac tâlmăcește foarte frumos, după modelul Sfinților Părinți, că dragostea și unitatea care trebuie să fie în lume, o găsim desăvârșită în Sfânta Treime, căci cele Trei Persoane ale Sfintei Treimi se bucură una pentru celelalte, fiind în desăvârșită comuniune, armonie și plenitudine de viață adevărată. Apoi, fiecare simte iubire pentru celelalte două Persoane, iubirea desăvârșită. Această iubire din sânul Sfintei Treimi se împărtășește credincioșilor, nouă, muritorilor de rând, prin întruparea unei Persoane din Sfânta Treime, aceea a Fiului lui Dumnezeu, a Cărui iubire supremă S-a revărsat asupra întregii omeniri, darul iubirii, darul deplin al bucuriei, darul deplin al tot ceea ce este bun pe pământ, al comuniunii, al armoniei, al înțelegerii, al păcii universale, al sfințeniei. Și astfel, Sfânta Treime este puterea vieții noastre, a comuniunii, a Bisericii. De aceea, Ortodoxia are în frumusețile ei de viață, pornind de la aceasta, foarte multe alte feluri de a bineplăcea lui Dumnezeu.

Și monahismul este o formă de a bineplăcea lui Dumnezeu. Monahismul nu înseamnă însingurare și egoism, fugă de lume și de problemele ei, cum au afirmat cei ce nu cunosc învățătura sfintei noastre Biserici sau nu știu ce înseamnă viața monahală și nici măcar nu cred în Dumnezeu. Monahismul nu este fugă de lume, cum greșit se înțelege iarăși de către unii adversari ai vieții monahale, că acela care vrea să urmeze pe Mântuitorul Hristos, luând voturile vieții de mănăstire sau cel care-L iubește, nu trebuie să iubească lumea mai mult decât pe Hristos. Nu trebuie să înțelegem că Mântuitorul Hristos ne îndeamnă să nu iubim oamenii, ci numai pe El; dimpotrivă, Mântuitorul Iisus Hristos ne cere să ne iubim semenii ca împlinire a celei mai mari porunci pe care ne-o dă El (Matei 22, 36—40), dar să nu iubim mai mult lumea și semenii decât pe Dumnezeu, căci atunci când noi punem în locul virtuții alte lucruri care sunt dintre cele care coboară viața

VIAȚ
mor:
mai
Dum
tem
tenii
să
de
ci d
sub
adev

este
dint
care
cu
sem
neza
care
tată

este
cu
pen
tele
put
cun
bin
can
cre
ace
l-a
tati
tăie
sfir

din
nu
tut
să
stă
pă:

ce in-
rebuie
Numai
nifești
abbă;
iă, nu
e sale,
eptate,
nădă-
cinteni

morală a oamenilor, atunci nu mai suntem după Dumnezeu și nu ne mai numim fiii Săi. Tot Sfântul Apostol Pavel spune că Duhul lui Dumnezeu mărturisește că suntem fiii ai Săi. «*Și dacă suntem fii, suntem și moștenitori — moștenitori ai lui Dumnezeu și împreună-moștenitori cu Hristos — dacă pătimim împreună cu El, ca împreună cu El să ne și preamărim*» (Romani 8, 16—17). Mănăstirile nu sunt locuri de rupere de lume în sensul de a ne rupe de rude, de frați, de semenii, ci de o rupere de păcatul din lume, de răul din lume, care se manifestă sub diferite forme în viața noastră, alterându-i sensul ei bun și adevărat.

De aceea și această formă de viață a fraților ostași ai Domnului este o formă frumoasă, după învățăturile Sfinților Părinți, după credința noastră, care ne îndeamnă să ne ferim de păcat, de toate relele care întunecă atât familia cât și societatea noastră. Păstrând legătura cu Sfintele Taine, iată văd aici Sfânta Cruce, văd icoanele care sunt semnele Ortodoxiei, fără de ele nu putem să ne închinăm lui Dumnezeu, pentru că fiecare purtăm chipul lui Dumnezeu în sufletul nostru, care tinde spre Creatorul său prin credință, rugăciune rostită sau cântată, însoțită de semnul Mântuitorului Hristos — Sfânta Cruce.

n Trei
ânloae
agoste
Sfânta
pentru
ine de
ă Per-
imi se
ruparea
a Cărui
i, darul
iânt, al
nțeniei.
iunii, a
pornind
mnezeu.
Monă-
de pro-
noastre
nu cred
înțelege
vrea să
tire sau
lecăt pe
ideamnă
ul Iisus
ai mari
bim mai
i punem
ură viața

Noi suntem icoana Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Mântuitorul este icoana Tatălui și atunci noi în biserică, trebuie să ne asemănăm cu Dumnezeu-Tatăl, să ne asemănăm cu Hristos Care S-a întrupat pentru noi, S-a jertfit, a fost îngropat și a înviat a treia zi, după Sfintele Scripturi, cum mărturisim în Simbolul de credință, ca noi să ne putem ridica spre cele sfinte, spre cele bineplăcute lui Dumnezeu, așa cum ne-a îndemnat de nenumărate ori Mântuitorul Hristos. Știți foarte bine că din rândul Bisericii noastre au fost și sfinți pe care Biserica i-a canonizat în veacul nostru. Oprea din Săliștea Sibiului, care a apărut credința și Ortodoxia, fiind apoi schingiuit și chinuit, dar cu toate acestea nu și-a lepădat credința. Cercetându-se viața lui, Sfântul Sinod l-a trecut acum în calendarul nostru. Cei patru fii Brâncoveni, ca și tatăl lor Constantin, uciși de păgâni pentru credință, martirizați prin tăierea capului, pentru care Sfântul Sinod i-a trecut în calendarul sfinților.

Mă bucur că Domnul nostru Iisus Hristos vă ajută să păstrați credința în El, în comuniune cu Biserica Sa. Fără Mântuitorul Iisus Hristos, nu putem face nimic. *Fără Mine nu puteți face nimic*, ne spune nouă tuturor (Ioan 15, 5). Să aveți credință în Dumnezeul nostru Iisus Hristos, să aveți tărie și virtute permanent pentru că virtutea se păstrează cu stăruință și cu efort; păcatul se săvârșește foarte ușor, dar virtutea se păstrează cu efort, iar efortul acesta al omului trebuie să se întâlnească

și cu harul dumnezeiesc pe calea Sfințelor Taine. Noi singuri nu ne putem mântui, oricât de mult ne-am ruga, oricât de mult am crede, oricât de multe fapte bune am face, dacă nu avem în ajutor Sfântul Duh. De aceea, trebuie să avem credință în Dumnezeu, căci El ne ajută în toate faptele bune prin harul Său cel sfânt. «Căci, câți sunt mînași de Duhul lui Dumnezeu, sunt fii ai lui Dumnezeu» (Romani 8, 14).

Să vă ajute Bunul Dumnezeu tuturor, să vă aducă bucurii în viață, în viața de familie și să vă ajute pe drumul acesta pe care mergeți spre Mântuitorul Iisus Hristos. Amin.

La ieșirea din casa Asociației «Oastea Domnului» *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a fost întâmpinat de mai multe grupuri de credincioși care și-au exprimat bucuria, unii cu lacrimi în ochi, de a-l vedea pe Întăistătorul Bisericii Ortodoxe Române pe aceste meleaguri. Printre aceștia se găsea și o familie de gospodari a căror fiică fusese botezată de *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, pe când era episcop la Arad.

După întoarcerea la Gyula, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a participat la o conferință de presă organizată de Uniunea Românilor din Ungaria în sala de recepție a hotelului AGRO. Au participat numeroși ziariști din cele două țări care au pus întrebări asupra acestei vizite.

Întrebare: «*Prea Fericite Părinte Patriarh, mijloacele de informare în masă au anunțat că la Budapesta veți avea și o întâlnire cu președintele țării, Dl. Arpad Goncz. Aveți prevăzut așa ceva în agenda întâlnirilor Dvs.?*».

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist: «Într-adevăr este programată și o scurtă vizită protocolară și la Budapesta, pentru că Întăistătorul Bisericii Ortodoxe Române, pășește pentru prima oară pe aceste meleaguri.

Am luat act de dorința firească a multor parohii, a credincioșilor și clericilor, precum și a unor organisme și foruri, de a avea întâlniri și convorbiri. În astfel de împrejurări nimeni nu se poate aștepta la o ordine de zi precisă, la o agendă fixă de probleme. La întrebarea pusă pot să răspund că am aflat cu toată bucuria de această întâlnire protocolară cu președintele țării. Sunt foarte bucuros să-l întâlnesc și să-l salut!».

Întrebare: «*Prea Fericirea Voastră, această vizită în Ungaria are și o semnificație politică?*».

i nu ne
n crede,
Sfântul
ne ajută
t mdrnați
i 8, 14).
în viață,
mergeți

Fericitul
apuri de
i, de a-l
e melea-
ror fiică
când era

Teoctist
omănilor
cipat nu-
a acestei

le de in-
tlnire cu
n agenda

e progra-
ntăistă-
pe aceste

cioșilor și
tlniri și
la o or-
area pusă
ire proto-
se și să-l

r Ungaria

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist : «Nu m-am gândit la semnificația politică, ci m-am gândit la semnificația și dimensiunea ei bisericească, iar aceasta este foarte intensă și bogată. În mod concret, este vorba de o împlinire a unei îndatoriri legate de demnitatea și responsabilitatea mea în Biserica Ortodoxă Română și anume : de a răspunde la dorința repetată a preoților și a credincioșilor de a sfinți cele două biserici la care am fost astăzi, cele de la Gyula și Micherechi. Am considerat această dorință ca o obligație sfântă pentru mine și m-am bucurat să am alături, pe Prea Sfințitul Episcop Timotei al Aradului care are responsabilitatea spirituală a Vicariatului, precum și pe Prea Sfințitul Ioan al Oradiei !».

Întrebare : «În cadrul acestei vizite istorice în Ungaria veți avea, Prea Fericite, o întâlnire cu conducători ai cultelor maghiare?».

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist : «Există un moment al acestei vizite la Budapesta, un moment de întâlnire cu Consiliul ecumenic local și mă bucur mult de acest prilej care mi se oferă, de a-i alina pe conducătorii Bisericilor creștine din Ungaria și a avea un dialog.

Cu o parte din ei m-am întâlnit și astăzi după Sfânta Liturghie săvârșită la Gyula și această întâlnire în duhul iubirii lui Hristos mi-a făcut o deosebită plăcere și bucurie frățească».

Întrebare : «În unele publicații maghiare s-a răspândit zvonul că primatul Bisericii Romano-Catolice din Ungaria nu ar dori să se întâlnească cu această delegație a Bisericii Ortodoxe Române. Am dori să ne precizați, cât este de adevărat?».

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist : «Știu că la Budapesta avem o întâlnire cu Comitetul ecumenic local și, eventual, cu alte persoane care ar dori acest lucru. Despre o întâlnire cu primatul Ungariei, personal nu am nici o știre până acum.

Desigur mi-ar face o deosebită plăcere să-l întâlnesc. Părintele Vicar Pavel Ardelean, care a organizat această vizită, știe mai multe detalii în ceea ce privește programul pe care îl vom urma în zilele ce urmează».

Pr. Vicar Pavel Ardelean : «Primatul Bisericii Romano-Catolice din Ungaria este plecat în străinătate și de aceea și-a cerut scuzele de rigoare, fiind suplinit pe timpul absenței de episcopul său vicar. Delegația Bisericii Ortodoxe Române va avea, la Budapesta, o întâlnire cu delegatul Bisericii Romano-Catolice».

Întrebare: «*Prea Fericite Părinte Patriarh, aş dori să vă întreb dacă în preocupările Bisericii Ortodoxe Române din România aveţi o strategie pentru a-i ajuta pe ortodocşii români de aici?*».

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist: «*În latura bisericească, întotdeauna relaţiile pe care le avem noi, Biserica-mamă, cu celelalte unităţi bisericeşti din străinătate, dioceze sau parohii, nu există o «strategie» cum aţi numit-o chiar dumneavoastră. De altfel, cuvântul acesta, dacă îmi este permis să spun, nici nu este uzitat în limbajul nostru bisericesc. Aş putea spune că există o preocupare sufletească, o grijă deosebită în ceea ce priveşte fie candidaţii la preoţie, fie acordarea de cărţi şi veşminte pentru slujbele religioase, fiind greu să se prevadă mai dinainte un plan care să se aplice pentru credincioşii din diaspora, plan care apoi să fie respectat întocmai.*

De fapt, Părintele Vicar Ardelean este acela care are întreaga îndatorire a vieţii bisericeşti de aici, iar în ceea ce priveşte latura canonică, responsabil este Prea Sfinţitul Episcop Timotei de la Arad. Unele cerinţe le împlinim şi noi, de la caz la caz. Deci, nu putem avea un plan dinainte stabilit, ci prin voia lui Dumnezeu, încercăm să le împlinim pe toate, în funcţie de cerinţe, dar mai ales de posibilităţi care, în noul context din ţara noastră, de criza economică, sunt din ce în ce mai dificile».

Întrebare: «*Ce legătură există între Biserica Ortodoxă Română şi celelalte culte din România?*».

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist: «*Legăturile Bisericii Ortodoxe Române cu celelalte culte din România sunt vechi, până la a le numi tradiţionale. Aceste legături se exprimă într-o formă de colaborare în Consiliul Ecumenic, cu Bisericile istorice, mai precis cu cele protestante care sunt membre ale Consiliului Ecumenic al Bisericilor. Se exprimă apoi pe calea unui comitet de ajutorare al Bisericilor din România, privind distribuirea ajutoarelor din partea Consiliului Ecumenic al Bisericilor, ceea ce numim într-un cuvânt AIDROM («Aid for Romania»).*

Celelalte forme, multe şi foarte dese, există ca şi componente ale vieţii noastre bisericeşti; mă refer concret la întâlniri ecumenice, la participări în împrejurări speciale din viaţa Bisericilor noastre, la întâlniri cu prilejul unor vizite ale personalităţilor din viaţa creştină, sau la întâlniri cu conducători sau reprezentanţi ai cultelor creştine în cadrul săptămânii de rugăciune pentru unitatea creştinilor. În general, ne întâlnim cu toţii, cu diferite ocazii din viaţa Bisericilor noastre, şi împre-

vă întreba
aveți o

ună ne-am propus să refacem conferințele inter-teologice la nivel de profesori de teologie pe care le-am avut și în trecutul nostru.

eașcă, în-
alte uni-
o «stra-
nosteru bi-
grijă deo-
a de cărți
vadă mai
ora, plan

În ultimul timp și în condițiile specifice din România, este de dorit «a îmbunătățim relațiile cu celelalte Biserici din România, să le dăm un conținut mai concret».

Întrebare: «*Prea Fericirea Voastră, în ultimul timp s-au făcut felurite speculații cu privire la înființarea unei Episcopii pentru județele Covasna și Harghita. Fiind voca cea mai autorizată a Bisericii Ortodoxe Române, pentru a nu se mai face astfel de speculații, V-am ruga să ne explicați chiar Prea Fericirea Voastră motivul întemeierii acestei Episcopii.*»

reaga în-
ura cano-
ad. Unele
a un plan
plănim pe
e, în noul
n ce mai

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist: «Trebuie să se cunoască motivul pentru care a fost înființată această nouă episcopie în zona Harghita-Covasna. A fost mai întâi de toate o foarte veche dorință a clerului și a credincioșilor din această parte a țării. Geografic, această zonă, Harghita și Covasna, era cea mai îndepărtată, mai izolată de Eparhiile de care aparțineau, adică Sibiu și Alba Iulia, iar asistența religioasă a credincioșilor de acolo (ortodocșii) ca și a preoților, era defectuos îndeplinită.

odoră Ro-

Spre exemplu, în Biserica noastră au luat ființă forme de asistență socială, forme de misionarism în condițiile noi din România, de libertate adusă de jertfele tinerilor din 1989.

ricii Orto-
nă la a le
colaborare
ele protes-
ricilor. Se
ricilor din
lui Ecume-
(«Aid for

A fi întotdeauna în legătură cu aceste aspecte de activitate pe teren, mai precis cu predarea religiei în școală, asistența socială acordată orfanilor, bolnavilor, celor din penitenciare și chiar enoriașilor, era foarte greu de îndeplinit.

onente ale
menice, la
e, la întâl-
ină, sau la
în cadrul
ral, ne în-
și împre-

La toate acestea s-a adăugat și faptul că o mare parte din bisericile monumente istorice, foarte valoroase, din trecut, care nu mai puteau fi nici asistate, nici supravegheate, fiind foarte departe de celelalte centre eparhiale. Acestea au constituit pentru preoții și credincioșii din acele zone, motive repetate de a se adresa Sfântului Sinod cu dorința expresă de a avea acolo un centru episcopal.

S-au îndeplinit toate formele cerute de canoanele noastre bisericești și ale legiuitorilor Statului nostru și astfel s-a înființat această episcopie cu gândul, în același timp, de a da conținut nou și relațiilor cu celelalte Biserici din zona respectivă.

Acestea s-ar putea spune, doar în scurte cuvinte, despre înființarea Episcopiei Covasnei și Harghitei. Personal trebuie să vă spun că am fost atât de ocupat cu diferite laturi ale activității bisericești, atât de

multe în noul context din România, că nici n-am putut lua cunoștință de presa care a avut o altă atitudine față de înființarea acestei Episcopii. Și consider personal că poate este mai bine pentru că tot ceea ce am afirmat mai înainte v-am spus în funcție de realitățile din județele Covasna și Harghita, care este bine să fie cunoscute. Și chiar dacă sunt și alte voci care afirmă altceva, noi considerăm că este firesc într-o țară democratică faptul că fiecare își poate spune opinia sa.

Privitor la toate aceste aspecte, noi am dat comunicate în presă la vremea respectivă.

Întrebare: «*Prea Fericirea Voastră, s-au făcut afirmații în presă că această Episcopie a fost înființată la sugestia Statului, și deci cu acordul și aprobarea Statului?*».

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist: «În privința aceasta, se ia în seamă o altă latură. La înființarea unei episcopii se ține cont, în primul rând, de cererea credincioșilor și preoților. Pentru aceasta nu se cere aprobarea nici chiar a organelor centrale ale Statului, pentru că Biserica Ortodoxă Română este autonomă și organele ei statutare sunt cele care hotărăsc. Dar după luarea acestei hotărâri, se aduce la cunoștință forurilor respective ale Statului, pentru a fi trecut în schemă personalul, precum și pentru celelalte probleme legate de funcționalitatea acestei instituții, adică locuință, birouri, personal, salarii, clădiri, anexe etc. dar aceasta nu înseamnă aprobarea Statului. Înseamnă luare de cunoștință pentru a se putea alocă anumite sume din bugetul de Stat dacă se prevăd potrivit legii, anumite sume de întreținere. Urmează apoi recunoașterea prin decret prezidențial a persoanei care este aleasă; potrivit legilor și Constituției țării noastre, aceasta trebuie să fie cetățean al României.

După conferința de presă, *Prea Fericitul Patriarh Teoctist* a participat la o recepție oferită de Uniunea Românilor din Ungaria care a făcut această invitație prin președintele acesteia, Dl. Gheorghe Petrușan. Au mai participat Prea Sfinții Episcopi Timotei al Aradului și Ioan al Oradiei, ceilalți membri ai delegației, consilieri și preoți de la Vicariatul ortodox din Gyula, reprezentanți și membri ai Uniunii Românilor, oficialități ai vieții publice și reprezentanți ai altor culte.

Cuvântul de întâmpinare a înalților oaspeți a fost rostit de Dl. Ioan Budai, vicepreședintele Uniunii Românilor din Ungaria. În atmosfera de sărbătoare a acestei vizite, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a rostit următorul cuvânt:

*«Domnule președinte al Uniunii Românilor din Ungaria,
Prea Sfințiți Părinți Episcopi, Prea Cucernice Părinte Vicar,
Prea Cucernici Părinți slujitori, Iubiți frați români și oaspeți
ai Centrului românesc,*

«Mă aflu în această clădire a sediului Uniunii Românilor din Ungaria, urmând itinerariul vizitei noastre în țara vecină și în mijlocul românilor care trăiesc de veacuri, pe aceste meleaguri. Ne aflăm cu toții, de fapt, făcând un popas binecuvântat, pentru prima dată a Întăistătorului Bisericii Ortodoxe Române, un popas de suflet, răspunzând la invitația făcută în numele Uniunii Românilor, de dl. președinte Gheorghe Petrușan și de dl. vice-președinte Ioan Budai.

Fiecare moment trăit în mijlocul românilor din Ungaria, vine cu intensitatea lui deosebită și cu un conținut important în viața fiecăruia dintre noi, într-un Centru românesc, cu o istorie atât de bogată și de semnificativă în acest colț de lume, așa cum a arătat în cuvântul rostit dl. vice-președinte al Uniunii Românilor la deschiderea acestei recepții oferită în onoarea delegației din România. Foarte interesant și foarte frumos a accentuat Domnia Sa istoria românilor pe aceste meleaguri, arătând vigoarea existenței lor, dar în același timp, și cutezanța cu care au rezistat pe acest loc și s-au infiripat legături culturale, sociale sau economice cu celelalte neamuri, cu care și-au împărțit soarta pe aceste meleaguri în decursul vremii.

Am rămas profund impresionat de manifestările bisericești specifice națiunii noastre românești. Și spun că m-au emoționat aceste dovezi ale spiritului românesc deoarece ele pornesc din adâncul sufletului de român, mai exact, din sufletul acelor români care iubesc Biserica, tradițiile, sărbătorile și obiceiurile legate de viața cea de toate zilele, care, toate la un loc, constituie componente ale familiei și ale vieții în societate.

Aici am găsit viața nouă și proaspătă, prin sfințirea celor două biserici, ca pe o nădejde pentru viitor; pentru noi, cei care venim din România, această legătură frățească între factorii de răspundere, începând cu cei ai Bisericii noastre, cu Vicariatul, cu preoții-slujitori, cu toți românii, cu Uniunea Românilor, instituție care a strâns în jurul său reprezentanții culturii și cei ai vieții politice din această zonă a Ungariei și, mai ales din această localitate deosebit de importantă și ne umple sufletele de bucurie. Aici ar fi un fel de Galilee, din Noul Testament, un ținut cu locuitori aparținând mai multor naționalități, dar constituind în preocupări și realizări o singură voință, aceea ca oamenii să fie cât mai apropiați între ei. Și această cerință a apropierii

dintre oameni este foarte importantă pentru zilele noastre. Redescoperirea valorilor noastre interioare, fie personale, fie sociale sau chiar structurale, are o foarte mare însemnătate în zilele noastre. Când fac această afirmație mă gândesc la descoperirea acelor valori care să ne apropie unii de alții, a acelor punți pe care noi trebuie să pășim, spre a zidi bunul mers al omenirii, nu al prăbușirii ei.

În multe părți ale pământului omenirea cunoaște momente de prăbușire a valorilor, în loc să înregistreze doar trepte de înălțare a acestora, așa cum ar fi foarte firesc astăzi, când omenirea a ajuns la un grad de civilizație atât de mare. Din această prăbușire a valorilor un popor nu poate scăpa decât cu jertfe, nu se poate ridica decât prin redescoperirea valorilor sale adevărate. Dar nu a oricăror valori, ci a acelor care îl desemnează pe om ca purtător al luminilor și creatorul unei viziuni creștine a lumii, a unei lumi în care omenirea de peste tot, și mai ales cea din Europa, să caute acest drum care nu poate fi decât cel către valorile adevărate aduse pe pământ de Iisus Hristos.

Ne aflăm într-un centru al Uniunii Românilor, dar în același timp, într-un loc al ideilor de deschidere și de cultivare a unor valori din trecut care, dacă au fost viabile atunci, pot avea și astăzi aceleași dimensiuni. Aceste dimensiuni sunt mai mari aici, prin participarea unor reprezentanți ai altor credințe, tot creștine, la ranguri destul de responsabile. Prin aceste participări ne apropiem unii de alții, în această responsabilitate și chemare creștină a zilelor noastre. Iar în această chemare și responsabilitate înaltă de apropiere vedem rolul deosebit pe care trebuie să-l aibă Bisericile, religiile, în acest tumult de căutări a unor idei noi, a unor drumuri și punți de legătură în lume.

Noi, slujitorii și credincioșii Bisericilor, deopotrivă, suntem îndatorați să oferim lumii în general, dar mai ales celor din jurul nostru, aceste căi experimentate, moștenite din trecutul Bisericilor noastre și din trecutul omenirii, cu roade încurajatoare atunci, când aceste căi au fost urmate și îndeplinite cu statornicie, cu multă stăpânire și cu multă înțelepciune. Aceste roade încurajatoare ale noastre, ale tuturor, ar putea frâna cu mult succes cursele de astăzi ale lumii, nemaiîntâlnite în istoria omenirii, de multe sălbătici, cruzimi, războaie și alte păcate în latura omenescului, în cea a vieții tinerilor și a degradării morale a raporturilor dintre semenii.

Aceste devalorizări din lume se înmulțesc în mod îngrijorător ca forme ale răului în viața individuală și în cea comunitară. Pentru preîntâmpinarea acestei stări de lucruri, biserica trebuie să găsească neîntârziat soluțiile adecvate, pe temelia principiilor propovăduite și lăsate nouă de Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Cel care prin învierea

telescope-
sau chiar
Când fac
are să ne
ășim, spre

de pră-
re a aces-
uns la un
lorilor, un
decăt prin
alori, ci a

creatorul
de peste
u poate fi
us Hristos.
elași timp,
valori din
celeași di-
narea unor
al de res-
în această
în această
leosebit pe
de căutări
e.

tem inda-
rul nostru,
noastre și
aceste căi
nire și cu
le tuturor,
ii, nemai-
văzboaie și
i a degra-

ijorător ca
pentru pre-
sească ne-
uite și lă-
n învierea

«A din morți a deschis căi noi în viața omenirii. «*Eu sunt Calea, Ade-
vărul și Viața*» (Ioan 14, 6) a spus Mântuitorul Iisus ca o recomandare
pentru noi toți, cuvinte care străbat veacurile și conștiințele omenști.
De atunci, din vremea Mântuitorului, omenirea a dobândit nu nu-
mai numărătoreea anilor, a erei creștine, ci temelia unor noi valori,
temelie care nu poate fi decât cea a Fiului lui Dumnezeu, întrupat
pentru viața lumii, pentru izvorul vieții adevărate și pentru temelia
noastră, pentru ca lumea să viețuiască în adevăr și în toate valorile
care înfrumusețează chipul adevărat al creștinului, așa cum a primit
omenirea sa încă de la creație. Căci spune și Apostolul Pavel : «... *nimeni
nu poate pune altă temelie, decât cea pusă, care este Iisus Hristos*»
(1 Cor. 3, 11).

Această Europă, leagăn de civilizație creștină în primul rând, este
și purtătoare a multor valori pentru omenire. Aceste valori se vor pră-
buși dacă statele Europei, ca și cele de pe alte continente, nu vor
repune în valoare și nu vor recunoaște acele valori vrednice de luat
în seamă și care au ca temelie comună pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu,
pentru că frăul celor rele nu poate fi stăpânit, iar cursa spre devalo-
rizare nu mai poate fi încetinită sau întreruptă decât cu acte de voință,
curaj și eroism din partea tuturor oamenilor hărăziți de Dumnezeu să
gândească, să scrie și să aducă noi formule pe baza valorilor noastre
creștine, biblice, evanghelice care nu pier niciodată și își găsesc actuali-
tatea în orice timp și în orice loc dacă ele sunt urmate cu conștiința
curată și înaltă.

Domnule președinte și onorat auditoriu,

Cred că avem cu toții o mare răspundere, cu fiecare ceas, cu fie-
care întâlnire a unora cu alții, poate pentru prima dată sau pentru
ultima dată.

Noi, slujitorii Bisericii îndeosebi, avem o mare răspundere, atât în
fața lui Dumnezeu, cât și în fața oamenilor. Această răspundere o
poartă, alături de noi, toți cei care sunt creștini, pentru că trupul
Bisericii nu poate fi alcătuit numai din cler sau numai din credincioși,
ci formează un tot organic, într-o unitate simfonică, în care ne inte-
grăm cu toții, cler și credincioși, cu partea noastră de vrednicie sau de
nevrednicie. Cu toții avem această chemare de a așeza încrederea, de
a sădi iubirea, stima și prețuirea între oameni. De aceea, cred că atât
clerul Vicariatului, cât și dumneavoastră aici, în această țară, ați con-
tribuit mult la împlinirea acestei chemări. Aceeași contribuție au avut-o
și o vor aduce și Bisericile creștine din România și din Ungaria la
orizontul nou al relațiilor dintre țările noastre. Așa cum am afirmat

și în predica de la Sfânta Liturghie, săvârșită în această dimineață, o asemenea întâlnire, vizită și lucrare, atât de necesară, nu ar fi putut să aibă loc, după cum ne mărturisesc secolele încărcate de istorie, decât în condiții de liniște și pace. Duhul lui Dumnezeu coboară acolo unde este liniște și libertate în sufletele acelora pe care Dumnezeu îi simte că însetează după dreptate, după adevăr, după sinceritate, după liniște și pace. Insuși Mântuitorul îi fericește pe cei care însetează de dreptate: *«Fericiți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, că aceia se vor sătura»* (Matei 5, 6).

Apostolul neamurilor spune că *«Domnul este Duh și unde este Duhul Domnului, acolo este libertate»* (I Cor. 3, 17). Iar acolo unde este libertate în adevărul ei sens, acolo este și pace, liniște, armonie, comuniune, așa cum este voia lui Dumnezeu Tatăl care pe toți ne-a făcut fiii Săi, prin Iisus Hristos.

Tot Sfântul Apostol Pavel spune că *«Duhul însuși mărturisește împreună cu duhul nostru că suntem fii ai lui Dumnezeu. Și dacă suntem fii, sunte și moștenitori-moștenitori ai lui Dumnezeu și împreună-moștenitori cu Hristos, dacă pătimim împreună cu El, ca împreună cu El să ne și preamărim»* (Romani 8, 16—17). Dacă suntem fii ai lui Dumnezeu, suntem și templu al Său, al Duhului Sfânt: *«Nu știi, oare, că voi sunteți templu al lui Dumnezeu și că Duhul Sfânt locuiește în voi?»* (I Cor. 3, 17). Iar dacă Duhul lui Dumnezeu ne-a făcut vase prea alese ale Sale, cu atât mai mult trebuie să însetăm pentru împlinirea păcii, armoniei, comuniunii, dreptății, virtuți de care este atâta nevoie astăzi. Sau cum spune Sfântul Apostol Pavel că Împărăția lui Dumnezeu este *«dreptate și pace și bucurie în Duhul Sfânt»* (Rom. 14, 17).

Credem că a sosit ceasul mult dorit ca între noi, ca între popoarele noastre, ca popoare vecine, creștine și prietene, să se statornicească, după legea creștină, relații frățești, de bună-vecinătate, de stimă, de concordie și de reciprocitate a valorilor noastre. Dumnezeu ne-a așezat în istorie alături, iar istoria ne-a definit ceea ce suntem pe fiecare dintre noi și nu putem trăi fără vecini, nu putem viețui în izolare, nu putem propăși fără contribuția spirituală a celorlalți, nu putem să ne înălțăm ca popor în istorie fără a ne împărtăși reciproc valorile pe care le creează fiecare, fără a ne dărui, reciproc, tot ceea ce produce spiritul și ne bucură pe fiecare dintre noi.

Apreciem foarte mult această invitație pe care ați făcut-o, dumneavoastră, de la Uniunea Românilor din Ungaria, împreună cu Vicariatul ortodox de la Gyula, pentru sfințirea bisericii «Sf. Nicolae». Ne-a fost dat, astfel, binecuvântatul prilej, al acestei întâlniri ce va rămâne cu

ineată, o
fi putut
ie, decât
olo unde
ii simte
ă liniște
de drep-
acea se

nde este
unde este
armonie,
toți ne-a

seyte im-
ă suntem
i impre-
tem fii ai
«Nu știți,
locuiește
ăcut vase
tru impli-
este atâta
rărăția lui
» (Rom.

popoarele
ornicească,
stimă, de
e-a așezat
ecare din-
re, nu pu-
să ne înăl-
pe care le
spiritul și

, dumnea-
Vicariatul
Ne-a fost
rămâne cu

siguranță în istoria Bisericii românești. Vă mulțumesc mult tuturor, în numele meu și al delegației însoțitoare pentru organizarea acestei întâlniri care ne-a oferit prilejul de a fi împreună cu înalte personalități din Ungaria. De aceea, vă felicit pe toți din toată inima: pe părintele vicar Avei Ardelean, pe părinții consilieri de la Vicariat, pe toți preoții slujitori din Ungaria, pe dvs., credincioșii acestor biserici, creștini ortodocși români din tată-n fiu; vă felicit, din inimă, pe toți, deoarece toate aceste întâlniri constituie punți foarte trainice în legăturile dintre popoarele și țările noastre. Aceste legături dacă sunt fondate și sprijinite pe valorile credinței, așa cum s-au petrecut astăzi, ca și în alte împrejurări, credem că vor avea șansa de izbândă în viitor și vor aduce roade binecuvântate și între țările noastre.

Doresc, în același timp, să-mi exprim toată prețuirea mea pentru lucrarea dvs., a preoțimii de aici, pentru ca și noi, Patriarhia Română, cum le spuneam și credincioșilor din Micherechi cu puține momente înainte, în această seară, unde am văzut o biserică impunătoare ca o catedrală, cu toții am ajutat la împlinirea gândurilor și a lucrărilor sfinte care vor rămâne, peste veacuri, pildă și îndemn pentru înfăptuirea binelui. Biserica din Micherechi, o adevărată Sfântă Sofie românească așezată la granița Ortodoxiei românești, cu o pictură întruchidând, prin talent și har, frumosul divin care îndeamnă la înfrumusețare duhovnicească, este rezultatul unei gândiri și a unei lucrări inspirate, a unor eforturi deosebite care s-au depus de-a lungul anilor ca să fie astfel făcute, așa cum arată ele astăzi.

Lucrarea grăiește de la sine prin talentul hărăzit oamenilor de Dumnezeu; este o lucrare de inspirație liturgică ce valorează mult, este ca o lumină divină ce pătrunde în suflete așa cum rostim solemn la Sfânta Liturghie: «Lumina lui Hristos luminează tuturor!». Această lumină a lui Hristos care luminează sufletele am văzut-o, distins auditoriu, în biserica din Micherechi. În culorile picturii ca și ale personajelor sfinte care împodobesc sfintele icoane, este o lumină tainică, proprie Sfintei Sofii, precum acea lumină de pe Tabor a bisericilor noastre. Această lumină taborică trebuie să pătrundă în sufletele tuturor, pentru a le face strălucitoare în virtuți și pilde pentru toți semenii.

M-am bucurat, în același timp, să cunosc aici reprezentanți ai altor culte creștine din această țară: Dl. episcop evanghelic Taborsky Lanzo, Doamna pastor din rândul clerului evanghelic, D-na pastor Maria Liptak, ca și pe ceilalți, reprezentanții presei; nu în ultimul rând mă bucur că l-am cunoscut pe dl. primar Poksay Gabor pe care îl felicit pentru cetățenii atât de ospitalieri și înfățișarea curată, îngrijită și elegantă a orașului Gyula. Aici, de fapt, ne aflăm în fața unei stațiuni

deosebit de atrăgătoare și de ospitaliere prin peisajul, arhitectura, instituțiile, străzile, precum și prin locuitorii ei, după cum am observat cu deosebită apreciere. Aș putea spune că spațiul acesta, al așezării atât de liniștite, este ca un spațiu mioritic, peste care se coboară neîncetat binecuvântarea lui Dumnezeu.

Vă felicit, aşadar, pe toți cei prezenți pentru toată reușita acestei înăiniri frățești și atât de românești. Să-mi îngăduiți să ofer domnului primar o icoană ortodoxă românească, ca mărturie a întâlnirii noastre de astăzi și a sfințirii primei biserici ortodoxe din Ungaria de către Patriarhul României. Și acest moment important s-a întâmplat să fie sub paternitatea și sub conducerea dvs. în fruntea acestui oraș. Icoana reprezintă pe Sf. Mare Mucenic Gheorghe care, în înțelesul nostru, biruie fiara care-l reprezintă pe cel rău. Este un îndemn ca noi, creștinii, nu numai cei de aici, ci de peste tot, să biruim fiara distrugătoare din lumea aceasta, răul ascuns sub orice forme amăgitoare sau distrugătoare. Cu această nădejde sfântă vă ofer această sfințită icoană, împreună cu dorinți de sănătate și împliniri atât pentru dvs., cât și pentru colaboratorii pe care îi aveți !».

În continuare, să-mi îngăduiți să ofer domnului președinte al Centrului o icoană cu Sfinții Împărați Constantin și Elena, ca simbol al scolului și edictului de libertate pe care le-a dat el, de care libertate am însetat cu toții și acum gustăm roadele ei.

Această sfântă icoană să vă ocrotească Centrul cu pace și unitate. Totodată, vă dăruim și o Sfântă Carte pentru Centrul românesc de la Gyula, care să amintească de trecerea și rostirea Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române».

Sub impresia acestei cuvântări a *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist*, a luat cuvântul dl. Poksay Gabor, care a spus :

«Prea Fericite Părinte Patriarh Teoctist, permiteți-mi să Vă mulțumesc în numele meu personal, în numele orașului și al tuturor locuitorilor săi că ne-ați dăruit această zi minunată și permiteți-mi să răspund Prea Fericirii Voastre, frumoaselor și înțeleptelor cuvântări ale Prea Fericirii Voastre care, poate n-ar fi așa frumoase și alese, dacă nu ar izvorî din gânduri bune. Acum și Dumneavoastră V-ați putut convinge că pe aceste meleaguri oamenii trăiesc în bună înțelegere de veacuri. Și până azi simțim cu toții aceeași egalitate, aceeași soartă comună în făurirea patriilor noastre. Suntem tovarăși, suntem națiuni întovărășite. Când Vă ofer și eu această mică atenție, acest cadou, sper că întotdeauna Vă veți aminti cu bună inimă de locuitorii acestui oraș. Broșurile și cărțile pe care vrem să Vi le oferim sperăm că Vă vor

ura, insti-
bservat cu
ezării atât
neîncetat

trezi întotdeauna amintiri și clipe plăcute, iară dacă veți primi stema orașului nostru, veți vedea Fecioara din cartea Apocalipsei, care simbolizează unitatea lumii noastre creștine. Poate că tocmai acest simbol, al Fecioarei, va însemna o legătură în plus, care Vă va lega amintirile de aici cu orașul Gyula.

Vă mulțumesc și Dumnezeu să ne ajute în toate împlinirile noastre».

ita acestei
domnului
rii noastre
i de către
lat să fie
gaș. Icoana
ul nostru,
noi, creș-
i distrugă-
șitoare sau
ită icoană,
vs., cât și

Luni, 17 octombrie 1994, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, însoțit de Prea Sfinții Timotei al Aradului și Ioan al Oradei, de conșilieri ai Vicariatului ortodox român de la Gyula și reprezentanți ai Uniunii Românilor, de preoți și diaconi slujitori, de o echipă a Radio-fuziunii Române, jurnaliști de la Gyula, s-au îndreptat împreună spre Budapesta. Drumul a fost anevoios la început, din cauza ceței; după un popas de drum în stațiunea Kecs-kemeth, cerul s-a luminat și o zi ad-vărată de toamnă mănăasă, binecuvânta această vizită. Locul de popas, pentru o noapte în capitala Ungariei, a fost ales într-un loc pitoresc și foarte liniștit al Budapestei, așezat între cele două brațe ale Dunării, la hotelul «Thermal» din Insula Margareta.

te al Cen-
simbol al
e libertate

A avut loc mai întâi o întâlnire cu membrii Consiliului ecumenic al Bisericii în sala de recepție a hotelului «Benczúr» la ora 10.30. Au participat reprezentanți ai tuturor Cultelor oficiale din Ungaria. Președintele acestui for ecumenic, Dr. Harmati Bela, episcop reformat de Budapesta, a salutat călduros prezența Întăistătorului Bisericii Ortodoxe Române la Budapesta :

*Prea Fericirea Voastră,
Distinși oaspeți,*

și unitate.
nesc de la
ai Bisericii

În numele Consiliului ecumenic, Vă adresez, Prea Fericirea Voastră, un salut călduros. Suntem deosebit de bucuroși că ne-am întâlnit, mai ales că relațiile noastre sunt vechi și au o tradiție ecumenică.

e Patriarh

Îmi amintesc cu multă bucurie că, în anul 1974, am fost oaspetele Patriarhiei Române. Atunci s-a desfășurat o conferință la București. Îmi aduc aminte că la diferite întruniri ecumenice pe plan mondial ne-am întâlnit de multe ori. Acea frățietate, care se consolidează între Bisericile europene este deosebit de importantă pentru viața acelor Biserici și în relațiile dintre ele.

i Vă mul-
uror locui-
mi să răs-
rântări ale
alese, dacă
/a-ți putut
telegere de
soartă com-
națiuni
adoul, sper
cestui oraș.
că Vă vor

În cazul Bisericilor românești din Ungaria și în cazul Bisericilor maghiare din România, o întâlnire precum aceasta de astăzi ne dă posibilitatea apostolică să fim împreună și să facem un schimb de idei în spiritul ecumenismului, pentru a întări relațiile dintre Bisericile noastre. Deci vizitele care au avut loc anterior, precum și aceste întâlniri, slujesc scopul unei mai bune cunoașteri, de a ne cunoaște reciproc unele activități pe care le-am desfășurat și pe care le facem în cadrul Bisericii, roadele lor în viața credincioșilor noștri, să cunoaștem mai bine acele tradiții teologice și liturgice, care sunt ale Bisericii Ortodoxe.

Aș aminti faptul că nu de mult a avut loc o întâlnire între o delegație a Bisericii Ortodoxe Române și a Bisericii Maghiare; săptămâna trecută delegația Societății Biblice din România s-a întâlnit cu Socie-

tatea Biblică Maghiară și au discutat diverse probleme și aspecte legate de Sfânta Scriptură care poartă Cuvântul lui Dumnezeu revelat nouă, oamenilor, pentru a avea îndrumar, pavază și izvor de îndemnuri în viața noastră.

Cu bucurie pot să afirm că această întâlnire a fost deosebit de importantă, că Biblia ne leagă pe noi pe toți și pe lângă acest fapt este foarte important ca Sfânta Scriptură să apară în limba fiecărei națiuni.

Ultima traducere a Bibliei maghiare s-a făcut în anul 1990. Pot să vă spun că acum pregătim o traducere canonică, deci împreună cu frații noștri catolici.

Aș vrea să vă mai spun un lucru deosebit de important: cu ocazia vizitei făcute din partea Societății Biblice din România, în discuțiile avute, noi am auzit că se pregătește traducerea Evangheliei de la Luca în limba țigănească, traducere pe care o vom prelua și noi pentru țiganii din Ungaria.

În ceea ce privește planurile noastre de viitor, avem o prioritate și anume aceea a educației, căreia îi acordăm o foarte mare atenție. Această prioritate privește nu numai Biserica Evanghelică din Ungaria, ci și celelalte Biserici; pentru noi important este procesul de educație în școli și am avut posibilitatea ca în ultimii patru ani acele școli care au devenit din nou bisericești să fie incluse în educația generală din Ungaria.

Există diferite statistici în ceea ce privește educația în Bisericile din Ungaria. Biserica Evanghelică are 27 de instituții care se ocupă cu educația. Dintre aceste 27 de instituții, 8 sunt licee. Personal cred că Biserica Reformată sau Biserica Romano-Catolică, cu număr mai mare de credincioși, vor avea centre și mai multe.

Educația în schimb nu este o problemă de școală, nici o problemă de bani, educația totdeauna depinde de numărul pedagogilor și de pregătirea lor. Acesta este domeniul în care noi încercăm să facem ceva pentru îmbunătățirea situației.

Aș face o ultimă afirmație pentru viitor, acum când pașii noștri se îndreaptă spre o Europă comună, pentru noi este important ca armonia juridică să evolueze și din punct de vedere bisericesc. În acest sens am dori ca legea cultelor, precum și alte legi să le putem influența în spirit religios și în folosul credinciosului, al cetățeanului în general. Deci, nu numai economia, nu numai domeniile culturii, ci și educația desfășurată în cadrul Bisericii și legile bisericești, precum și dreptul civil al societății. Trebuie deci ca toate acestea să fie în conformitate și în armonie cu drepturile Europei. Aceasta înseamnă că Bisericile noastre trăiesc în societatea maghiară și în această societate bunul comun încearcă să evolueze din punct de vedere liturgic, spiritual, în același timp din punct de vedere al educației, din punct de vedere social și bineînțeles pe plan cultural.

Aș dori să vă mai spun că specificul Bisericilor maghiare, constă în faptul că au în componență diverse naționalități. În episcopia mea anual sunt o mie de slujbe nemțești și circa opt sute slavonești. Ne străduim ca naționalitățile din Ungaria să-și găsească limba și specificul lor. Suntem bucuroși că în cadrul Consiliului ecumenic euro-

cte legate
elat nouă,
mnuri în

osebit de
fapt este
și națiuni.
1990. Pot
preună cu

cu ocazia
discuțiile
le la Luca
tru țigani

prioritate
re atenție.
i Ungaria,
e educație
școli care
nerală din

Bisericele
se ocupă
sonal cred
umăr mai

problemă
și de pre-
acem ceva

i noștri se
ca armonia
st sens am
influență în
n general.
și educația
și dreptul
informitate
Bisericele
bunul co-
piritual, în
de vedere

are, constă
scopia mea
ști.
aba și spe-
cific euro-

pean, al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, putem să conlucrăm cu Biserica Ortodoxă Română. Ca un semn simbolic al acestei conlucrări aş putea menţiona faptul că putem să vă salutăm pe Prea Fericirea Voastră în mijlocul nostru.

În încheiere, Vă rugăm să ne spuneţi câteva lucruri despre Biserica Ortodoxă Română, care consideraţi că ar fi importante pentru noi. Ne bucurăm că aţi avut ocazia să faceţi cunoştinţă cu capitala noastră, cu parlamentul nostru şi încă o dată Vă salutăm cu mult drag în mijlocul nostru.

Dumnezeu V-a adus, Dumnezeu să Vă binecuvânteze !».

Au urmat discuţii în cadrul cărora fiecare reprezentant al cultelor din Ungaria a arătat importanţa vizitei în context ecumenic şi internaţional pe care Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române o efectuează în capitala Ungariei, în contextul ecumenic şi internaţional actual.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a rostit următoarea alocuţiune :

«Excelenţa Voastră, Domnule Episcop-Preşedinte al Consiliului Ecumenic din Ungaria,

Iubiţi fraţi şi surori,

«Putem spune că întâlnirea noastră este ca un dar al Duhului Sfânt. Înstrăinarea omului de Dumnezeu, aduce şi înstrăinarea omului de ceilalţi oameni, aşadar de semenii săi. Şi este mai dureros pentru noi atunci când înstrăinarea atinge şi pe slujitorii Mântuitorului Iisus Hristos.

Întâlnirea de astăzi constituie, aşadar, un dar al Duhului Sfânt şi noi, cei din România, suntem recunoscători lui Dumnezeu, suntem mulţumitori credincioşilor şi slujitorilor ortodocşi români din Ungaria, suntem de oasemenea mulţumitori faţă de Consiliul Ecumenic al Bisericilor din această ţară, îndeosebi faţă de Excelenţa Voastră, Domnule Iliaimati Belay, care aţi arătat un interes deosebit pentru înfăptuirea acestei întâlniri.

Biserica Ortodoxă Română este cunoscută în lumea creştină astăzi ca o Biserică deschisă, care a participat şi participă activ în mişcarea ecumenică. Dar această participare a noastră la mişcarea ecumenică a avut drept temelie activitatea noastră ecumenică de acasă, atât în câmpul pastoraţiei bisericeşti, cât şi al realităţilor ecumenice pe care le avem dintotdeauna cu celelalte Biserici creştine din România.

Suntem o Biserică cu o experienţă deosebită şi, am putea spune unică, în lumea creştină. Suntem o Biserică Ortodoxă, care împreună cu celelalte Biserici creştine şi confesiuni din România, ne-am confruntat cu dictatura comunistă şi ateistă vreme de 45 de ani.

În ciuda condițiilor deosebit de grele în care s-a desfășurat misiunea creștină și, se știe că nu de puține ori au fost sacrificii personale și morale din partea slujitorilor altarelor, Biserica a ieșit, în cele din urmă, din această confruntare, și cu jertfe, dar și cu o teologie contemporană recunoscută în Ortodoxie și în lumea întreagă, cu o literatură teologică bogată, care, conform părerii specialiștilor, a întrecut perioada dinainte de comunism. Totodată, ea s-a îmbogățit cu legături ecumenice și rodnice cu Bisericile luterane, cu Biserica romano-catolică și cu celelalte Biserici din România și din lume. În tot acest timp de dictatură atee, n-am pierdut legătura dintre noi. Am avut conferințe interconfesionale teologice, de asemenea conferințe pe diferite teme teologice la nivelul nostru, al reprezentanților și conducătorilor bisericesti, care au adus roade în ceea ce privește prietenia și legăturile echilibrate cu țara prietenă și vecină, Ungaria.

Sub comunism însă, Biserica a pierdut multe din proprietățile ei, a fost marginalizată în ceea ce privește activitatea ei culturală, întreaga ei lucrare desfășurându-se între zidurile sfântului locaș, în interiorul bisericii, deoarece era interzisă prezența Bisericii în societate, în domeniul cultural, în spitale, orfelinate, azile, armată, penitenciare etc.

În aceste condiții, Biserica și-a organizat totuși învățământul teologic prin două institute teologice și 6 seminarii și a izbutit să aibă slujitori-preoți în fiecare localitate din România, pentru a acorda asistență religioasă necesară credincioșilor.

Jertfele Bisericii noastre au fost foarte mari până în decembrie 1989 pentru dobândirea libertății, libertate pe care o considerăm darul neprețuit al Duhului Sfânt. «Căci unde este Duhul Sfânt, acolo este libertate!».

După revoluție, Biserica a început să lucreze și să-și refacă structurile canonice, teologice, organizatorice. Organizată după principiul recunoscut în Ortodoxie al canonicității, Biserica Ortodoxă Română păstrează legături frățești cu toate celelalte Biserici Ortodoxe surori, cu celelalte Biserici creștine, Biserica Ortodoxă Română are strânse legături în cadrul organismelor Consiliului Ecumenic al Bisericilor și al Conferinței Bisericilor Europene.

Aceste relații ecumeniste au fost posibile după decembrie 1989, în deplină libertate de exprimare a Bisericii noastre, ca și a Cultelor recunoscute în România. Biserica Ortodoxă Română și-a înființat noi episcopii pentru că numărul credincioșilor și voința lor de a avea un păstor sufletească a cerut-o cu prisosință, ca și necesitățile de ordin pastoral-misionar.

șurat mi-
ficii per-
ieșit, în
o teologie
cu o lite-
a întrecut
u legături
to-catolică
t timp de

conferințe
rite teme
lor biseri-
urile echi-

ietățile ei,
ă, întreaga
interiorul

te, în do-
nciare etc.

ântul teo-
it să aibă
orda asis-

mbrie 1989
darul ne-
acolo este

facă struc-
principiul
ă Română
oxe surori,
are strânse
sericilor și

ie 1989, în
cultelor re-
ființat noi
a avea un
ordin pas-

Totodată a crescut numărul școlilor teologice, dată fiind necesitatea de pregătire a viitorilor preoți, profesorilor de Religie, sau a specialiștilor în asistența socială în spitale, cămine de bătrâni, orfelinate, case de copii, copiii străzii. Avem astăzi mai multe seminarii și facultăți de teologie, care pregătesc acest personal și în primul rând viitori preoți și teologi. Învățământul teologic este integrat în cel de stat, așa cum era înainte de a se instaura dictatura comunistă și atee în țara noastră, funcționând pe baza unui protocol între Biserică și Ministerul Învățământului.

În facultățile de teologie studiază și fete, pregătindu-se pentru misiunea lor specifică în ogrorul Bisericii, la secțiile de: Teologie asistență-socială, Teologie-litere, Teologie-patrimoniu, dar și la Teologie pastorală.

După prăbușirea dictaturii în 1989, Biserica Ortodoxă Română este prezentă, de asemenea, în armată, reluând o tradiție veche în țara noastră, întreruptă brusc și abuziv în 1949, apoi în penitenciare și spitale, unde asistența preoților este atât de necesară celor aflați în suferință.

Ei slujesc Sfânta Liturghie și Sfintele Taine, absolut necesare pentru viața moral-duhovnicească a creștinilor.

S-au construit și se construiesc multe biserici sau așezăminte ale Bisericii. Greutatea în această strădanie nu mai vine din partea comunismului, ca înainte, în obținerea aprobării pentru construire, ci din lipsă de posibilități economico-financiare. În ceea ce privește activitatea tipografică și culturală, Biserica Ortodoxă Română desfășoară o lucrare deosebit de bogată, tipărind cărțile de cult sau de teologie de care are nevoie în prezent, pentru buna desfășurare a cultului sau a învățământului teologic.

Am putea spune că această lucrare a Bisericii, este vastă și bogată și ea nu ar fi fost posibilă dacă tinerii nu s-ar fi jertfit în decembrie 1989, strigând: «Cu noi este Dumnezeu!» și rostind rugăciunea «Tatăl nostru!». Ca rod al acestei jertfe, după decembrie 1989, s-a introdus Religia în școlile publice de stat, în liceele pedagogice, profesorii fiind, în mare parte, preoți licențiați, doctori în teologie sau licențiați în alte specialități. Învățământul teologic este un sector deosebit de important pentru lucrare Bisericii Ortodoxe Române în societate.

Cum am amintit mai înainte, o latură a activității noastre este cea caritativă, misionară propriu-zis. De aceea am organizat un sector special: «Diaconia», al cărui nume vorbește de la sine de lucrarea socială a Bisericii. Aici se încadrează activitatea de asistență a bolnavilor, a preoților pentru spitale, a preoților care se ocupă de orfelinate, de

penitenciare, de copiii străzii și, în general, cu ajutoarele pe care Biserica trebuie să le acorde celor marginalizați sau în suferință.

Este de la sine înțeles că, paralel cu aceste preocupări, se înregistrează tot mai mult dorința credincioșilor, a preoților și a monahilor de a avea noi biserici, noi mănăstiri.

Pe întreaga Patriarhie există multe asemenea lucrări, încât orice evidență ar fi de prisos. Există chiar o mănăstire, «Christiana», pe lângă un spital din București, în care maicile mănăstirii, cu pregătire corespunzătoare, îngrijesc de bolnavi cu multă credință în Dumnezeu și răvnă pentru slujirea semenului în suferință. Preotul rânduit aici, asistă duhovnicește bolnavii și personalul spitalului, având la îndemână biserica pentru Sfânta Liturghie și a Tainei Sfântului Maslu. Surorile mănăstirii urmează cursuri de specialitate chiar în acest spital, pentru a continua astfel o lucrare a Bisericii întreruptă de regimul comunist. Sunt și multe alte activități de binefacere care încep din inițiativa credincioșilor, a preoților și a călugărilor.

Pe plan ecumenic am mai putea adăuga faptul că Biserica noastră a fost de curând gazda Comitetului executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor. La Facultatea de teologie din București au avut loc ședințele acestui Comitet executiv, pentru prima dată în România. Cu acest prilej s-au sensibilizat și legăturile noastre intercreștine și interbisericești.

Trebuie să vă spun frățește că pentru refacerea legăturilor noastre interbisericești, a activităților ecumenice, întâmpinăm încă multe greutăți care vin din lipsa unei legi a cultelor, greutăți care vin din puțină angajare a fiecărei Biserici, însă depunem eforturi pentru refacerea unui Consiliu ecumenic local mai lărgit al Bisericilor din România. Și noi, Biserica Ortodoxă Română, simțim această nevoie de a fi mai des împreună cu ceilalți frați din celelalte Biserici. Raporturile noastre sunt totuși frățești. Ne întâlnim, de pildă, în cadrul «Asociației biblice», pentru difuzarea Bibliei la cât mai mulți dintre credincioși, în limba fiecăruia.

Dacă revenim la relațiile dintre Bisericile din Ungaria și cele din România, cum le-ați amintit și Excelența Voastră, le considerăm că sunt bune și durabile. Personal am făcut parte din Comitetul consultativ al Conferinței Bisericilor Europene și, după cum ați subliniat, ne-am întâlnit de multe ori la diferite comitete și adunări, cu care ocazie am stăruit asupra unei mai bune colaborări. Cred că întâlnirea de astăzi, în condiții de noi relații între țările noastre, ne va da posibilitatea să ne refacem legăturile mai vechi, pe noile temelii oferite de libertatea de care ne bucurăm, aducând un sprijin și mai mare ecumenismului.

care Bise-
se înregis-
trărilor de

incât orice
», pe lângă
litre corespun-
dătoare și răvnă
asistă du-
nă biserica
mănăstirii
a continua
nt și multe
cioșilor, a

ica noastră
cumenic al
c ședințele
acest prilej
ricicți.

lor noastre
multe greu-
din puțină
acerea unui
nia. Și noi,
mai des im-
noastre sunt
ei biblice»,
i, în limba

și cele din
siderăm că
il consulta-
niat, ne-am
ocazie am
de astăzi,
bilitatea să
e libertatea
nenismului.

Consider că este datoria noastră supremă de creștini și de fii ai Bisericii, ca în aceste vremuri de răscruce, să ne aducem contribuția binefăcătoare. Sunt foarte bucuroși că misiunea mea pentru a răspunde invitației credincioșilor ortodocși români din Ungaria se împletește și va împleti mai mult, cu întâlnirea, atât cu Excelența Voastră, cât și cu ceilalți membri ai Consiliului ecumenic local al Bisericilor din Ungaria.

Vă sunt recunoscător pentru posibilitatea acestei luări de cuvânt, îmbrățișând frățeste pe toți cei de față, asigurându-i de dragostea noastră în Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Cât de curând, Biserica noastră va relua tradiția acelor conferințe teologice interconfesionale de odinioară, când reprezentanții Bisericilor creștine din România: ierarhi, profesori și preoți, se întâlneau periodic, dezbătând teme teologice de larg interes social și cultural, făcându-se schimburi de idei, păreri sau de principii, care duceau la apropiere și la o mai bună cunoaștere reciprocă.

Dorim să reinnodăm tradiția în acest domeniu cu nădejdea că aceste conferințe vor ajuta la apropierea între Bisericile creștine din România și la o mai bună și corectă cunoaștere a specificului lor, a lucrării lor pastoral-misionare sau teologice.

Cu nădejdea că ne vom mai reîntâlni la diferite acțiuni ecumenice pe care ni le propunem și ni le dorim cât mai multe și mai bogate, ne rugăm ca harul lui Dumnezeu să ne lumineze și să ne binecuvânteze pe toți !

Dumnezeu să ne ajute în lucrarea noastră de apropiere și cunoaștere, atât între Bisericile noastre, cât și între popoarele noastre și să ajute după putința noastră, la propășirea lor !

După întâlnirea cu reprezentanții Bisericilor din Ungaria Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a dat următoarea declarație de presă pentru postul național de Televiziune maghiară (MTV) :

Reporter : «Prea Fericirea Voastră, sunteți pentru prima dată în Ungaria în calitate de Dvs. de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Ați putea să vă întreb de ce tocmai acum ați venit la Budapesta, în Ungaria?»

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist : «Un răspuns mai direct, având în vedere calitatea mea de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române și slujitor al Sfântului Altar, este că Duhul Sfânt a rânduit ca să vin tocmai acum. Dar împrejurările legate de viața românilor de aici, bucuria lor de a avea două biserici sfințite, lucrare ce nu poate fi împlinită

decât de episcop sau, în cazul nostru de mine personal, a trebuit să vin tocmai acum, în aceste momente, pentru a fi părtaş la aceste clipe de înaltă semnificație.

Consider însă că acest «acum» al Dvs. este plin de semnificații, de semnificații spirituale, de semnificații culturale și de semnificații contemporane pentru că acum a fost un fel de «plinire a vremii», a dorinței credincioșilor ortodocși români și a clerului ca să sfințesc aceste biserici, să mă întâlnesc cu credincioșii în calitatea pe care o am în Biserica-mamă, în Biserica noastră strămoșească, aceea de Patriarh al tuturor românilor ortodocși.

Însă acest «acum» poartă lumina noilor relații de prietenie, de o stimă deosebită care a odrăslit între poporul nostru românesc și poporul vecin, prieten și ospitalier al Ungariei.

De altfel Biserica noastră strămoșească, ca și Bisericile luterane și calvine din țară și chiar Biserica Romano-Catolică, au sprijinit întotdeauna bunele raporturi dintre țările noastre. Și într-un fel, la nivelul credincioșilor, precum și cel al preoților, noi am cultivat dintotdeauna această prietenie, fiind o virtute evanghelică.

Ne bucurăm din toată inima că «acum» această prietenie a dat roade, încât această venire de «acum» socotim că este o împlinire foarte importantă și cu multe implicații în viața Bisericilor noastre și în viața poporului nostru».

La ora 15,00, în sala de recepție a hotelului «Thermal», *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a avut o întrevedere cu Dl. Janoš Wolfart, secretar de stat la Oficiul Minorităților naționale și etnice, la care au participat și reprezentanți ai mass-media din cele două țări. A participat, de asemenea, consilierul principal al acestei instituții guvernamentale, Dl. Ștefan Frățean. Dl. secretar de stat, Janoš Wolfart, a evidențiat faptul că fusese primit, cu puține săptămâni înainte, la reședința patriarhală din București, de *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, când au avut loc discuții desfășurate cu multă sinceritate și putere de înțelegere asupra problemelor minorităților din cele două țări.

În discuții au fost abordate aspecte ale problematicii minorităților din cele două țări, a culturii lor specifice, a respectării drepturilor lor. Au fost evidențiate ideile de deschidere, apropiere, de bună înțelegere și conviețuire între cele două popoare, aflate acum la un moment istoric de răscruce.

După această întrevedere, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a vizitat capela ortodoxă română, amenajată într-un apartament din fostele clădiri ce au aparținut odinioară fundației «Emanuil Gojdu». La această capelă fusese hirotonit de curând tânărul preot, Marius Maghiar, care, și-a făcut studiile teologice în România. A fost săvârșită slujba de seară în prezența credincioșilor care l-au așteptat cu multă emoție pe Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române când, două generații, cel mai

ebuit să vin
este clipe de

nificații, de
nificații con-
, a dorinței
aceste bi-
o am în Bi-
riarh al tu-

etenie, de o
c și poporul

luterane și
rijinit întot-
ul, la nivelul
dintotdeauna

etenie a dat
plinire foarte
e și în viața

», *Prea Feri-*
anos Wolfart.
e, la care au
ri. A partici-
guvernamen-
rt, a eviden-
la reședința
iarh Teoctist,
și putere de
tări.

minorităților
repturilor lor.
ină înțelegere
a moment is-

iarh Teoctist
artament din
il Gojdu». La
Marius Maghiar,
șită slujba de
ltă emoție pe
erații, cel mai

în vârstă preot, Dr. Petru Mândruțau, fostul paroh, și cel mai tânăr, Marius Maghiar, actualul păstor al credincioșilor din capitala Ungariei, au întâmpinat pe *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*.

Părintele vicar Pavel Ardelean, ca și tânărul preot, au rostit cu-vântări de întâmpinare a *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist*.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a răspuns :

Iubiți credincioși și credincioase,

Am ascultat cu multă luare-aminte cuvântul Părintelui Vicar Pavel Ardelean și cel al tânărului părinte care de puțin timp a primit harul Preoției și care ne-a vorbit, cu inima curată și cu multă răvnă la în-put de drum pastoral, despre nădejdea și bucuria slujirii preoțești, precum și despre dorința sfântă de a-și sluji enoriașii încredințați cu răvna casei lui Dumnezeu, după cuvintele și pilda Mântuitorului Hristos : «*Aceasta este porunca Mea : să vă iubiți unul pe altul, precum v-am iubit Eu. Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca su-ſteli să și-l pună pentru prietenii săi*» (Ioan 15, 12—13).

Dumnezeu a rânduit să fim în mijlocul credincioșilor din această țară, credincioși ortodocși români, care au împărțit bucuriile, năde-ſjile și întristările lor cu ale fraților din România așa cum aceștia le-au împărțit pe cele ale fraților români din Ungaria. Mă aflu de ieri, încă din zorii dimineții pe acest pământ și în mijlocul credincioșilor orto-ſdoceși români din această frumoasă țară. Am trăit clipe înălțătoare slu-jind, ascultându-le rugăciunile și dorințele, privindu-i cu dragoste pă-rintească cum își exprimă bucuria, așa cum i-am văzut pe credincioșii de la Gyula și Micherechi, unde le-am târnosit bisericile care așteptau de multe decenii și poate secole — cum este biserica de la Gyula — să se pogoare harul cel sfințitor al lui Dumnezeu prin rugăciunile tuturor.

Avem în față, de data aceasta, pe cel mai vârstnic slujitor al sfin-ſtelor altare românești din Ungaria, pe Părintele Petru Mândruțau, vi-carul de odinioară al centrului ortodox de la Gyula.

În același timp îl avem în față pe tânărul părinte Marius Maghiar, care ne-a vorbit cu sfințită tinerească, dar și cu înariparea gândului de început de drum în slujirea Mântuitorului Iisus Hristos, care nu este ușoară și simplă, ci plină de greutate, de ispite și de încercări. Insuși Mântuitorul nostru Iisus Hristos spune : «*În lume necazuri veți avea, dar îndrăzniți. Eu am biruit lumea*» (Ioan 16, 33). Pe de o parte avem, iubiți credincioși, în fața noastră întruchipate slujirea și strădania de o viață a unui slujitor al Bisericii, Părintele Petru Mândruțau, pe de altă parte nădejdea și gândurile frumoase ale unuiuia dintre cei mai tineri

preoți ai Vicariatului ortodox român din Ungaria, proaspăt absolvent al Facultății de teologie din Sibiu, Părintele Marius Maghiar.

Privindu-i pe cei doi preoți slujitori, înconjurați de enoriași și de noi cei veniți de acasă, din România, am în față imaginea Bisericii, cler și credincioși, tradiția și viața vie, suntem adunarea cea sfințită în unitatea credinței și a iubirii. În seara aceasta reînnoim mărturisirea noastră, că nouă episcopilor și preoților ne este dat darul de a învăța și a sfinți de către Biserică prin Duhul Sfânt, care povățuiește Biserica la tot adevărul. Socot un mare dar de care mă învrednicește Dumnezeu, ca în numele ierarhilor Bisericii-mame din Arad și mai ales ierarhi care au păstorit binecredincioșii ortodocși români din această țară vecină, ca în numele înaintașilor mei, să poposim pe aceste meleaguri pentru a cerceta după tradiția sfintei noastre Biserici, pe credincioșii și preoții de aici care aparțin, prin ființă, de neamul românesc, iar prin crez de Biserica Ortodoxă Română-mamă. Insuși covorul care se află aici și alte lucruri de artă care le-am întâlnit în bisericile sau casele dumneavoastră, pictura bisericii, o minune a artei noastre bisericești, de la parohia pe care am sfințit-o aseară la Mîcherechi și alte multe semne ale dăinuirii românești de aici, sunt semnele comuniunii și a legăturii Bisericii-mame cu slujitorii și fiii ei din aceste părți și de pe alte meridiane ale pământului. Dumnezeu a rânduit ca în anii slujirii mele, închinată, cu multă dragoste, Bisericii, să îndeplinească întotdeauna misiunea încredințată de aceasta de a mângâia pe românii așezați pe alte continente, datorită vitregiei vremurilor. Am împlinit această misiune prin ceea ce Biserica-mamă a avut mai scump și mai frumos, credința și iubirea ei în primul rând, iar în al doilea rând, semnele acestei iubiri despre care vorbea, în cuvântul de întâmpinare și părintele tânăr de aici de la capela ortodoxă din Budapesta, sprijin și diferite daruri. Aceste semne sunt tot atât de necesare și astăzi poate și mai mult ca în trecut. Sunt semne care le primim de la părinți, de la frați și mai ales de la Biserică, prin care îi vedem zilnic și-i simțim aproape de noi. Căci Biserica este maica tuturor și când vorbim de Biserica noastră, Biserica-mamă, nu poate fi un alt cuvânt, o altă expresie, care să înlocuiască înțelesurile adânci, cuprinderea cuvântului de mamă, și marea lui însemnătate pentru un român, acela de «Biserica-mamă».

Această legătură sfântă este aidoma cu legătura pe care am avut-o înainte de naștere și o avem apoi fiecare dintre noi cu mamele noastre trupești. Așa a fost dintotdeauna Biserica noastră strămoșească pentru fiii ei de pretutindeni și aceasta o exprimă cu dragoste nesfârșită și în zilele noastre. Și dacă personal mă aflu aici și dacă rostesc aceste cuvinte în această seară la Vecernie, le rostesc pentru că Biserica mamă

absolvent al

oriași și de
bisericii, cler
șită în uni-
sirea noas-
văța și a
Biserica la
Dumnezeu,

ales ierarhi
stă țară ve-
e meleaguri
credincioșii și

esc, iar prin
care se află
e sau casele
e bisericesti,

i alte multe
unii și a le-
rți și de pe

anii slujirii
întotdeauna

li așezați pe
această mi-

mai frumos,
ând, semnele

are și pârî-
jin și diferite

poate și mai
ți, de la frați

ntîm aproape
Biserica noas-

ltă expresie,
lui de mamă,

serică-mamă».

re am avut-o
amele noastre

șească pentru
nesfârșită și

esc aceste cu-
Biserica mamă

m-a încredințat să vin să târnosesc două biserici, să le vorbesc credin-
cioșilor și să leg năzuințele lor de năzuințele celor de acasă, bucuria lor
cu bucuriile noastre de acasă, tristețea, cu tristețile noastre de acasă.
Și unii și alții avem grijile și tristețile noastre pe care noi le știm și le
trăim, dar mama noastră, Biserica, cu bogăția ei de teologie și trăire,
cu frumusețile și cu învățăturile ei, cu grija și iubirea ei, poate să ne
aducă raza de nădejde și de lumină în viața aceasta, cu atâtea încercări
și în lumea zilelor noastre cu atâtea întâmplări dureroase.

Dar iată că peste toate momentele de încercare și peste grijile pe
care le exprimăm necontenit, Dumnezeu trimite, la timpul cuvenit,
mângăierea și binecuvântarea Sa, prin lumina acestor clipe pe care le
trăim în capela fundației Gojdu, bărbat de frunte din rândul românilor
din Ungaria.

Suntem îngrijorați că românii din vicariat nu au preoți la toate bi-
sericile, preoți care să slujească cu timp și fără timp, cu vocația nece-
sară pentru exigențele pastorale și misionare ale enoriașilor încredințați
spre păstorie.

Am luat cunoștință că unele parohii din Ungaria rămân vacante,
iar credincioșii fără păstor, cad pradă sectelor.

Prin grija Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Antonie de la Sibiu,
grija Prea Sfințitului Episcop Timotei al Aradului, patru din parahiile
vacante au primit preoți misionari, slujitori care apoi au devenit pârî-
nți spirituali ai acestor parohii, preoți distinși pe care Părintele Vicar
Havel Ardelean i-a prezentat ca o nădejde vie pentru viitorul acestui
vicariat. Am întâlnit multă dargoste, dar și multe emoții ale bucuriei
de a ne revedea, ierarhi și credincioși pe aceste plaiuri unde ostensec
a viețuiesc frați ortodocși români. Am trăit emoțiile lor, până la lacri-
mi, în momentele de întâmpinare și în timpul slujbelor.

Plec de aici spre București, întărit sufletește de evlavie și credința
acestor români care și-au găsit aici o a doua patrie și și-au întemeiat
pospădării, localități și biserici, lăcașuri de cultură și tipar bisericesc.
Ne-am bucurat, întâlnindu-ne împreună, auzind vredniciile lor și ne-am
bucurat mai ales că Biserica-mamă a putut, cu toate împotrivirile
regimului trecut, să ajute pe fiii ei, aflați în afara granițelor țării. Pic-
tura de la biserica din Micherechi, realizată cu ajutorul Bisericii-
mame, se va înscrie în analele acestei țări care privesc arta ortodoxă
cu mai curată, talentul românesc cel mai grăitor, rod al harului dum-
nezeiesc, împletit cu talentul unuia din marii inspirați ai penelului,
pictor Cristian Samoilă din București, cunoscut de altfel și pe alte me-
diulane unde el a pictat biserici, care au rămas adevărate capodopere
spre lauda și mărirea lui Dumnezeu.

M-am bucurat auzind aici gândul tânărului preot și al Părintelui Vicar, proiectele de lucrări, care se cer împlinite. Este dovada unui curaj numai exprimând acest gând, dar ceea ce vedem noi și ceea ce am văzut în această clădire este binecuvântata jertfă a celui care a fost iubitorul de neam, de cultură și de credință strămoșească, Emanuil Gojdu. Prin această Fundație, el și-a înscris numele în istoria românilor de aici și a Bisericii noastre. Și deși fundația a ajuns în această stare pe care și-a pus amprenta curgerea timpului, și vitregia vremurilor, totuși Dumnezeu îndreaptă soarele și spre noi, spre neamul românesc de aici și din țară și ne încălzește inimile, iubirea și grija unora față de alții.

Față de toți românii noștri de pretutindeni, Biserica-mamă are aceeași grijă și nu uită pe nimeni. Ea nu uită să se roage, să-i iubească pe toți, să-i pomenească în rugăciunile ei, la toate altarele strămoșești din țară, din sfintele mănăstiri și biserici. Este darul cel mai de preț, am putea spune, pe care o mamă îl poate face fiilor ei. Și anume acela de a nu-i uita, de a-i iubi, de a le șterge lacrimile, de a le însenina frunțile. Iată pentru ce am venit ca o binecuvântare de la Dumnezeu la chemarea părintelui vicar, a Prea Sfințitului Episcop Timotei, a Uniunii românilor din Ungaria, pentru a sfinți aceste biserici, pentru a ne întâlni, pentru a ne cunoaște problemele comune, pentru a ne bucura de sporurile noastre duhovnicești. Sunt recunoscător Bunului Dumnezeu, în primul rând, că am putut să vin și în capitala acestei țări cu care dorim să avem legături frățești, apropiate și rodnice, așa cum este bineplăcut lui Dumnezeu, ca frații să trăiască împreună și să se prețuiască reciproc. Nu mai putem trăi departe unii de alții, nici noi părinții de fii și nici fiii de părinți, așa cum comunismul a încercat atâtea ani să otrăvească sufletul omenirii. Nu mai putem trăi astăzi popor departe de celălalt popor și nici vecin departe de vecinul său.

Trebuie să reluăm căile de apropiere, posibilitatea de a ne privi față în față. Așa cum cunoașteți, Duhul Sfânt a răsrânt lumina Sa și asupra noastră și ne găsim aici, în fața credincioșilor, cu atenția binevoitoare a reprezentanților Bisericilor din această țară cu care, acum o oră și ceva, am avut o întâlnire rodnică, unde ne-am exprimat gândurile, grijile, bucuriile și planurile de viitor atât în ceea ce privește viața noastră creștină cât și în ceea ce privește relațiile dintre Bisericile și popoarele noastre creștine. Apropierea, înțelegerea, buna-vecinătate, armonia dintre toți frații creștini sunt pilde pentru toți cetățenii unei țări și virtuți atât de necesare în lumea contemporană, când omenirea este din ce în ce mai neliniștită și îngrijorată de formele răului care apar peste tot în omenire.

Părintelui
rădă unui
și ceea ce
care a fost
Emanuil
românilor
astă stare
vremurilor,
l românesc
unora față

-mamă are
-i iubească
strămoșești
mai de pret,
nume acela
le însenina
umnezeu la
ei, a Uni-
pentru a ne
ne bucura
lui Dumne-
stei țări cu
șă cum este
să se pre-
nici noi pă-
cercat atâția
astăzi popor
său.

e a ne privi
umina Sa și
atenția bine-
care, acum o
at gândurile,
rivește viața
re Bisericile
na-vecinătate,
etății unei
und omenirea
răului care

Formele răului se manifestă prin diferite forme de decădere morală și păcate care urătesc fața adevăratului creștin, pentru că ele pornesc de la diavol, din trufie, din mândrie, izvorul tuturor păcatelor (Isus Sirah 10, 13). Aceste forme nu pot fi preîntâmpinate sau înlăturate din viața noastră, a credincioșilor noștri, a popoarelor noastre decât prin virtuți, care ne redau demnitatea chipului dumnezeiesc din noi și ne înalță la comuniunea cu Dumnezeu, prin comuniunea și armonia cea dintre noi, așa cum este bineplăcut Mântuitorului nostru Iisus Hristos, care este : «*Calea, Adevărul și Viața*» noastră, a tuturor (Ioan 14, 6).

Mântuitorul nostru Iisus Hristos, ne ajută să comunicăm unii cu alții, să ne apropiem unii de alții, să trăim în pace și bună-înțelegere, pentru a ne împărtăși din aceleași valori ale credinței creștine. Insuși Domnul nostru Iisus Hristos spune : «*Dacă păziți poruncile Mele, veți rămâne în inima Mea, după cum și Eu am păzit poruncile Tatălui Meu și rămân în iubirea Lui*» (Ioan 15, 10). Învățătura Mântuitorului este cea care ne dă pildă și putere de viață adevărată, de viață în iubire cu semenii, în respect între popoare, mai ales cele vecine. Și armonia înfloritoare ca o floare de mare preț între neamurile vecine atunci când ele sunt unite prin puterea aceluiași har dumnezeiesc și prin aceeași credință creștină. Către această formă de viață ne cheamă Mântuitorul Hristos când zice : «*Eu sunt viața, voi suteți mlădițele. Cel ce rămâne în Mine și Eu în el, acela aduce roadă multă, căci fără Mine nu puteți face nimic*» (Ioan 15, 5).

Cu nădejdea că toți suntem fii, mlădițe vii ale Bisericii noastre strămoșești, cu încredințarea că aici, în parohia ortodoxă română din Budapesta, faceți cu toții cunoscute valorile creștine românești și trăiți în același duh al păcii, care le unește pe toate, dăruim tânărului preot slujitor, un rând de veșminte, obiecte de cult și cărți de slujbă, pentru a sluji lui Dumnezeu, a liturghisi împreună și a înălța cuvânt de rugăciune.

Bunul Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toți și că vă aibă în paza Sa, spre tot lucrul cel bun și mântuitor.

Vă spunem tuturor : «Bine v-am găsit sănătoși !» și «La mulți ani !» tuturor celor prezenți.

După gândurile și cuvintele de învățătură creștinească rostite, ca de altfel și la celelalte întâlniri, Întăistătătorul Bisericii Ortodoxe Române a binecuvântat și s-a întreținut cu credincioșii, care l-au întâmpinat cu bucurie.

În seara aceleiași zile, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a fost oaspetele Ambasadei țării noastre la Budapesta și al Centrului cultural român. Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române a fost întâmpinat de Dl. Ambasador Ioan Donca și de Dl. Director Gheorghe Albuț de la Centrul cultural român, fiind salutată de reprezentanți ai Corpului

diplomatic, ai Bisericilor din capitala Ungariei, și de alte personalități. La recepția oferită în cinstea sa, *Prea Fericitul Părinte Potriah Teoctist* a rostit următoarea alocuțiune :

«Cu prilejul întâlnirii noastre din această seară, aici, la Centrul cultural român, este deosebit de semnificativ, ca la fiecare moment de când am pășit pe pământul acestei țări vecine nouă românilor, dorim să subliniem această VECINATATE cu litere mari și cu nădejdea luminoasă pe care o trăim și o trăiesc vecinii între ei, cu aceleași simțăminte și cu aceeași credință în Dumnezeu care rodește virtuți neasemuite în viața noastră. De când am pășit pe pământul ospitalier al țării vecine și prietene, Ungaria, mi-am încărcat sufletul cu foarte multe sentimente pe care le simt unele mai importante decât altele. Îmi dau seama că vizita mea în această țară constituie un eveniment unic în istoria Bisericii și a popoarelor noastre.

Pentru prima dată, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române vine și slujește în mijlocul credincioșilor ortodocși români din Ungaria. Știu că aici, în jurul Ambasadei Române din Budapesta, s-au desfășurat foarte multe evenimente, mai ales de ordin cultural, și m-am gândit că, venind aici, să aduc împreună cu alte mesaje și unul concret din viața Bisericii Ortodoxe Române. Și anume să ofer Centrului cultural român din Budapesta cea mai scumpă și mai importantă carte românească din secolul al XVII-lea : «Biblia lui Șerban Cantacuzino», cunoscută și cu numele de «Biblia de la București — 1688». Este o culme a culturii române de la sfârșitul secolului al XVII-lea și în același timp un monument creștin și unic al Europei.

Pentru prima dată în istoria culturii noastre și în istoria Bisericii Române la 1688 apare Biblia în întregime, în tipografia Mitropoliei Țării Românești. Este o adevărată sinteză a limbii române de atunci, care se vorbea în Țara Românească, în Moldova, și în Transilvania. La împlinirea a 300 de ani de la 1688, adică 1988, am înfrânt toate zăgăzurile comuniste și am reușit ca, sub egida Patriarhiei, să fie scoasă de sub tipar această carte, să o retipărim într-o ediție jubiliară. Un număr însemnat de învățați au transliterat textele sub coordonarea științifică a academicianului profesor Chițimia și sub supravegherea unei comisii speciale dintre cei mai mari cunoscători ai graiului secolul al XVII-lea, comisie prezidată de noi, încă de când eram mitropolit la Iași. Pe pagina din stânga se află textul original din 1688, iar pe pagina din dreapta, textul transliterat în limba literară de astăzi. Pentru oricine se apleacă asupra paginilor ei, este foarte clar că diferențele de limbă, de la 1688 până astăzi, sunt foarte puține.

nalității.
Teocist

Centrul
nent de
, dorim
idea lu-
i simță-
easemu-
al țării
e multe
îmi dau
unic în

vine și
Știu că
at foarte
i, venind
Bisericii
din Bu-
n secolul
i numele
omâne de
ent creș-

Bisericii
liei Țării
, care se
împlini-
ăgazurile
ă de sub
umăr în-
ințifică a
i comisii
XVII-lea,
Pe pagina
dreapta,
e pleacă
e la 1688

Acest fapt arată vigoarea limbii române de-a lungul timpului, unitate ei pe tot teritoriul românesc și bogăția ei spirituală.

Vă oferim, Domnule Director George Albuț, această Biblie în ediție jubiliară, pentru a o adăuga la celelalte cărți din biblioteca Centrului cultural român, spre a sluji cultura românească în această țară, vecină și prietenă, și a fi semn de aducere aminte de credința noastră comună și de minunea păstrării de-a lungul secolelor, prin Biserica, a aceleiași grai și a aceleiași simțiri românești pe întreg teritoriul vechii Dacii.

La vremea cuvenită, când am imprimat-o în 1988, n-am avut satisfacția să o văd comentată în presa de specialitate, la radio și televiziune, sau premiată de Academia Română, de Uniunea Scriitorilor sau de alt organism cultural, așa cum ar fi fost firesc. Nădăjduim că aceasta se va împlini atunci când o vom retipări în ediția a doua, în următorii ani.

Ea își cere drepturile ei și seara aceasta a constituit un fel de lansare în afara hotarelor țării, dar această lansare a avut loc la Budapesta, la Centrul cultural român.

Poporul român a fost nu numai un popor liturgic, al Liturghiei și al ceremoniakului bizantin, al tuturor celorlalte slujbe, ci opera aceasta, Cartea Cărților în limba română ne încredințează că a fost și un popor al Bibliei, cititor și cinstitor al ei, care i-a respectat cu evlavie învățăturile inspirate de Însuși Dumnezeu și care i-au fost reazem în vitregiile întâmpinate de-a lungul istoriei.

Vă mulțumesc pentru atenția cu care mi-ați ascultat cuvântul și simțiți-vă mai liberi. Vreau să fac o însemnare pe această «Carte a Cărților» care a purtat Cuvântul lui Dumnezeu inspirat la credincioșii ortodocși români, ceea ce a făcut ca neamul nostru să fie dintotdeauna un popor al Liturghiei, al Tainelor, al Sfintei Scripturi, pe care le-a păstrat cu sfințenie în tezaurul său de valori. Aceste valori neasemuite l-au fost reazem în istoria sa atât de zbuciumată și îi dau unicitate în rândul popoarelor de astăzi, în rândul acelor civilizații care vor să fie una. În această apropiere și concordie a neamurilor europene, poporul nostru vine cu valoarea lui, care nu pot fi decât ortodoxe, întărite prin veacuri de cuvântul Scripturii și al Tradiției sfinte.

Această «lansare neoficială» de la Centrul cultural român din Budapesta a «Bibliei de la 1688» să fie un pas mic, dar cu înțeles mare, în apropierea dintre popoarele noastre, român și maghiar, popoare creștine care păstrează același cuvânt inspirat al Sfintei Scripturi, cuvânt care adună, împacă, zidește și înnoiește !».

În încheierea cuvântului rostit, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a oferit Centrului cultural român un exemplar din ediția jubiliară a Bibliei de la 1688, retipărită cu multă trudă și sacrificii în perioada comunistă, precum și alte cărți pentru biblioteca acestuia.

De asemenea, Întăistătorul Bisericii noastre a acordat interviuri pentru «BBC» și «Europa Liberă».

Marți, 18 octombrie 1994, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist s-a întâlnit, la Ministerul Învățământului, cu Dl. Fodor Gabor, ministrul Culturii și Învățământului, colaboratori apropiați ai acestuia. Întâlnirea a constituit o importantă latură a acestei vizite istorice. Au fost exprimate puncte de vedere privitoare la relațiile dintre Biserică și Stat și s-a manifestat convingerea în apropierea dintre cele două popoare vecine.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a spus :

«Domnule Ministru,

Distinși colaboratori ai Domnului Ministru,

Prea Sfințiți Părinți Episcopi și Prea Cucernici Părinți,

Pentru mine personal, ca și pentru delegația Bisericii Ortodoxe Române, este o mare bucurie întâlnirea cu dumneavoastră, slujitori ai procesului de educație, ai formării spiritual-intelectuale a copiilor și tinerilor, care sunt viitorul unei națiuni. Dacă tinerii vor fi educați în spiritul valorilor nepieritoare, al jertfelnicei, al efortului neprecupețit, vom avea o generație cu temelie în Hristos, cu nădejde în viitor și bucuria împlinirii. Această educație a conștiințelor copiilor și tinerilor nu se poate face fără eforturi jertfelnice, fără slujirea noastră de zi cu zi.

Cuvântul «ministru» înseamnă «slujitor», înseamnă slujitor al semenilor care l-au investit cu încredere și nădejde de slujitor al binelui, adevărului și frumosului, al tuturor valorilor care izvorăsc din acestea. Slujitor al unei comunități, în vredniciile unui popor, nu poate fi oricine. Ministrul sau slujitorul unei comunități trebuie să aibă el mai întâi conștiința acestei slujiri a semenilor, acel slujitor care are vocație, care se jertfește, cu timp și fără timp, pentru o cauză nobilă.

Bine v-am găsit sănătoși pe toți la această întâlnire ! Suntem foarte bucuroși de întâlnire, Domnule ministru, și sunt mai ales personal bucuros că ne întâlnim aici, în clădirea ministerului Învățământului, vârstele înaintate și vârstele foarte tinere. Facem astfel, în același timp, legătura între trecut și viitor. Cum ați luat cunoștință și dumneavoastră, din delegația noastră fac parte : Prea Sfințitul Episcop Dr. Timotei de la Arad, care, în numele Sinodului Bisericii Ortodoxe Române, ține legătura spirituală cu Vicariatul ortodox român ; Părintele Vicar Pavel

Patriarh
diția ju-
rificii în
uia.

nterviuri

Teoclist
ministru
ntâlnirea
st expri-
i Stat și
popoare

Ortodoxe
ujitori ai
opiilor și
ducați în
recupețit,
viitor și
tinerilor
tră de zi

al seme-
l binelui,
a aceste.
ste fi ori-
ă el mai
e vocație,

em foarte
personal
imântului,
lăși timp,
eavoastră,
'motei de
năne, ține
icar Pavel

Ardelean de la Gyula pe care-l cunoașteți, Prea Sfințitul Episcop Ioan Mihăițan al Oradiei, de față fiind și ceilalți preoți slujitori ortodocși, români, din Ungaria.

Este de remarcă prezența Patriarhului României, care se află pen-
tru prima dată în Ungaria la invitația credincioșilor și preoților orto-
docși români din țara vecină și noi, ca slujitori și credincioși ai Bise-
ricii, vedem în aceasta un semn dumnezeiesc.

Acest semn al lui Dumnezeu este că menirea noastră, a celor două
popoare vecine, trebuie să se îndrepte și să fie călăuzită de o prietenie
sinceră și de o dragoste creștină care să fie materializată prin fapte
concrete din partea amândurora. Aceasta este mesajul Mântuitorului
Hristos în care credem cu toții. De aceea Biserica, în calitatea ei de
instituție divino-umană, are un mare rol în a propovădui și a face să
rodească acest mesaj. De aceea atât în numele Bisericii pe care o
reprezintă, cât și în numele celor de față, slujitori ai Bisericii Ortodoxe
Române din Ungaria, prezentăm Domniei voastre și Guvernului maghiar,
respectul și dragostea noastră, cu nădejdea că vom adăuga și noi din
partea Bisericii, eforturile pentru împlinirea înțelegerii, păcii și
armoniei, virtuți propovăduite de învățătura noastră biblică. Dumnezeu
ne-a așezat ca națiuni vecine acolo unde suntem ca să ne bucurăm unii
de alții, să ne privim față către față, să admirăm și să folosim foarte
bogata agonisită culturală românească și ungurească. Acestea sunt
câteva gânduri prilejuite de întâlnirea cu un ministru al guvernului
maghiar, un ministru atât de tânăr.

Legătura dintre români și maghiari dăinuie de secole, de când
există români în această țară. Ele s-au dezvoltat în primul rând pe
plan spiritual, potrivit canoanelor ortodoxe, conform cărora clerul de
peste hotare să depindă bisericeste de Biserica-mamă. Deci o legătură
canonică împlinită practic prin episcopul Aradului, iar la fața locului
în această țară, prin organizarea Vicariatului condus de Părintele Pavel
Ardelean.

A doua parte a legăturilor constau din ajutoare sub formă de
obiecte bisericesti, prin oferirea de picturi bisericesti, cum este cazul
bisericii de la Micherechi, apoi ajutoare în bani, sub forma acestor
valori, atunci când Patriarhia a dispus de acest ajutor. În rest viața
administrativă în cadrul Vicariatului ca formă de organizare la parohie
și între credincioși urmează Statutul pe care îl are Vicariatul și pe care
il respectă în această țară. De altfel în privința rezolvării problemelor
financiar-administrative Vicariatul se bucură și de o oarecare autono-
mie locală.

Când se ivesc probleme mai deosebite, atunci ajutăm Vicariatul de Gyula cu asistența episcopală prin Prea Sfințitul Episcop Timotei al Aradului și în același timp prin Patriarhia Română care se află în permanentă legătură cu Vicariatul. Când este nevoie aici de preoți sau de tineri pentru a deveni viitori preoți, se acordă burse de către Patriarhia Română și dorința noastră a fost ca părintele vicar, împreună cu ceilalți preoți, să aleagă bursieri dintre tinerii de aici din Ungaria, care să fie trimiși la seminarii și la Universitate în România. Acum trăim, atât în România — Biserica Ortodoxă Română, ca și aici — Vicariatul, fenomenul crizei economice. În aceste condiții de criză, Patriarhia greu mai poate interveni cu fonduri și cu ajutoare necesare. De altfel și în istorie avem mărturie că bisericile au fost construite aici cu sprijinul românilor ortodocși, pentru că Patriarhia Română are o diasporă foarte răspândită, ca și Bisericile maghiară, de altfel, pe toate continentele.

Până când vom reface situația bunurilor bisericești și în România, până atunci vom trece prin unele faze de criză economică. Așteptăm și noi să apară și să fie aprobată în Parlament legea cultelor, care va reglementa situația bunurilor bisericești, precum și raporturile Bisericii cu Statul. În statutul Bisericii Ortodoxe Române, am prevăzut autonomia față de Stat și Biserica acum este liberă să organizeze și să ia orice fel de măsură privitoare la viața religioasă. Preoții în general primesc de la stat întregirea salariului, o sumă destul de mică, mai mult simbolică, rămânând ca fiecare preot să sensibilizeze contribuția credincioșilor.

S-a reușit să se restituie Bisericii, o parte din fostele bunuri, abuziv luate sub comunism, dar însă mai continuăm să intervenim și să facem eforturi pentru a le obține în totalitate. Învățămintul religios la toate Bisericile din România este suportat de stat și aceasta constituie un mare sprijin al statului față de toate Bisericile, începând cu Religia în școală, cu liceele seminarele, cu universitățile în cadrul cărora își desfășură activitatea și facultățile de teologie, cu diversele lor secții.

Nădejdea noastră rămâne tot contribuția credincioșilor, pe care am avut-o și de care ne-am bucurat chiar sub comunism, după ce bunurile bisericești au fost abuziv răpite, chiar de la instaurarea comunismului. Avem, de asemenea, nevoie de clarificarea situației bisericilor, a monumentelor istorice, a mănăstirilor, a schiturilor. Multe din acestea sunt în mare pericol de a se degrada sau a dispărea și tot intervenim pe lângă Domnul Prim Ministru, pe la Guvern, mereu, de patru ani de zile, pentru a-i sensibiliza să se ia măsuri și să ne ajute, acestea fiind bunuri ale statului, ale întregului popor. Am văzut că și aici sunt foarte multe cerințe, unele biserici au nevoie de întreținere, de ajutor material. În limita posibilităților avem datoria să le ajutăm».

După încheierea cuvântului *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist* a urmat o scurtă convorbire între Prea Fericirea Sa și ministrul Culturii și Învățământului. Domnul Fodor Găgor a făcut următoarele remarci :

«Întâlnirea noastră este scurtă, avem doar câteva minute la dispoziție, vreau să informez pe cei prezenți că și noi în Ungaria, ne străduim să asigurăm o independență cât mai mare Bisericilor. Convingerea mea este că Biserica și Statul, trebuie să fie despărțite una de alta. Deocamdată până aici totul este în ordine, deoarece avem legi referitoare la această problemă, care corespund cerințelor de astăzi. Într-un domeniu suntem într-o situație mai grea, și anume în problema sprijinirii Bisericilor în fonduri centrale. Dar toate Bisericile din Ungaria, în momentul de față, primesc un buget din fondul central de stat și bineînțeles că aceasta este în contradicție cu principiul separării Bisericii de Stat. Trebuie să luăm în considerare și trecutul fără de care nu putem înțelege prezentul. Luând în considerare atât prezentul cât și trecutul, se prevede ca și pe viitor, încă vreo câțiva ani de aici încolo, va avea nevoie Biserica de sprijin central din partea Statului, dar perspectiva este să căutăm acele modalități care ar clarifica întreținerea și funcționarea Bisericii, alternând cu sprijin dependent de guvernul respectiv».

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a replicat : «Nu sunt adeptul unei despărțiri a Bisericii de Stat, în sensul laic al cuvântului. Este foarte bine ca Biserica să aibă legătură cu Statul, în sensul unei colaborări pe probleme de asistență socială, asistență religioasă în armată și penitenciare etc.».

Ministrul Învățământului : «Să vă spun doar câteva date în legătură cu sprijinirea Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria. În ultimii patru ani, sprijinul Bisericii Ortodoxe din Ungaria a crescut de șapte ori din fondul central și am dori ca și pe viitor să fie acordat acest ajutor, acolo unde este nevoie. Aș dori ca înainte de toate, mai ales în ceea ce privește valorile culturale, ca acest sprijin să continue.

Nu vreau să Vă obosesc cu prea multe cifre, cred că este suficient ceea ce am spus până acum. Sunt mulțumit că am putut să vă găzduiesc aici la ministerul Culturii și vă doresc, în continuare, o vizită și convorbiri foarte utile în Ungaria. Sper ca și prin Biserica, prin ajutorul ei, acele relații bune despre care amândoi am vorbit, în contextul dintre cele două țări, vor fi tot mai bune și se vor întări și mai mult în viitor».

Delegația Bisericii Ortodoxe Române s-a deplasat, apoi, la Rakoș Liket, unde se află Cimitirul eroilor căzuți în al doilea război mondial pentru eliberarea Ungariei. Mormintele sunt străjuite de o troiță impunătoare în fața căreia a fost săvârșită o slujbă de pomenire de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist. Toți cei prezenți s-au rugat pentru odihna sufletelor acestor eroi, plecându-și frunțile și au depus flori întru cinstirea memoriei lor.

De asemenea, a fost vizitat, la cimitirul Kerepesi, mormântul marelui cărturar Emanuil Gojdu, sprijinitor al intelectualilor români din Transilvania și unul dintre fondatorii Universității budapestane.

Întâistătorul Bisericii Ortodoxe Române s-a oprit, împreună cu delegația însoțitoare, la Marea sinagogă din Budapesta, aflată în reparație. A fost vizitat monumentul holocaustului din incinta acestei sinagogi închinat celor 600.000 de evrei uciși în cel de-al doilea război mondial, unde a fost păstrat un moment de reculegere. Rabinul, care a întâmpinat delegația, originar din orașul Cluj, a dat explicațiile necesare în limba română.

Un moment de o deosebită importanță al vizitei din capitala Ungariei l-a constituit întâlnirea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist cu Excelența Sa Dl. Arpad Göncz, președintele Republicii Ungaria, ce a avut loc la reședința sa din clădirea Parlamentului. Convorbirea, care s-a desfășurat într-o atmosferă de deschidere și sinceritate, a evidențiat rolul pozitiv al minorității românilor pentru relațiile dintre cele două țări și popoare, necesitatea ca acestea să se dezvolte, precum și sprijinul acordat acestora de Biserica Ortodoxă-mamă și de statul maghiar. În încheierea convorbirilor o surpriză plăcută și deosebită pentru președintele țării a fost darul făcut de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist prin monumentală lucrare a ediției jubiliare a *Bibliei de la București — 1688*. După această întâlnire, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a făcut următoarea declarație pentru presă :

«Mă aflu în Ungaria, însoțit de Prea Sfințitul Episcop Timotei al Aradului și de Prea Sfințitul Episcop Ioan al Oradiei, ca răspuns la dorința exprimată de clerul și credincioșii ortodocși și a Uniunii românilor din Ungaria, pentru a sfinți două din bisericile care așteptau de multă vreme ca Harul lui Dumnezeu să se pogoare asupra lor prin rugăciunile Noastre. Acesta este primul motiv, iar al doilea este acela de a întâlni reprezentanții Bisericilor surori din această țară cu care avem legături statornicite mai dinainte și țintim să consolidăm aceste legături și pe plan ecumenic.

Vizita noastră în Ungaria înseamnă foarte mult, Biserica este și instituție dumnezeiască, dar în același timp este și instituție umană, compusă din oameni și în această calitate de oameni credincioși, nu putem fi indiferenți la cerințele oamenilor, care sunt tot mai complexe, la năzuințele lor, la suferințele lor în lume. Astfel, slujitorii Bisericilor și credincioșii lor, nu pot rămâne indiferenți față de aceste evenimente. Ca țări vecine, avem culturi spirituale creștine și civilizație creștină binecunoscută în Europa. Atât în ceea ce privește România, cât și Ungaria, nu ne-au fost indiferente legăturile noastre străvechi, prin

rmântul
români
pestane.
ună cu
în repa-
tei sina-
a război
, care a
necesare

a Unga-
octist cu
ia, ce a
cea, care
vidențiat
ele două
și spri-
maghiar.
tru pre-
Patriarh
ei de la
Părinte

moței al
spuns la
il româ-
eptau de
lor prin
ste acela
cu care
m aceste

a este și
e umană,
cioși, nu
omplexe,
Bisericilor
enimente.
creștină
a, cât și
chi, prin

rugăciuni către Dumnezeu, prin legăturile noastre frățești cu celelalte Biserici din România, ca și față de credincioșii și preoții din Ungaria. Am cultivat prietenia, apropierea, prețuirea reciprocă. Această vizită vine în întâmpinarea deschiderii noi dintre țările și popoarele noastre.

Bisericile văd în această deschidere o mare șansă, care se va revărsa binefăcător în relațiile dintre cele două popoare. Nu putem ca națiuni și țări vecine să fim indiferenți unii față de alții.

Suterințele abătute asupra omenirii nu pot fi vindecate de un singur om sau de o grupare, sau de o singură țară, ci de toate. Astăzi, mai mult ca oricând, trebuie să-și unească eforturile toți oamenii, făcători de bine, de pace. De aceea Bisericiile din România și Bisericiile cu care au avut contracte aici au întâmpinat cu multă dragoste această deschidere nouă. În convorbirea pe care am avut-o cu Domnul Președinte, am constatat această deschidere, până la identitate, între dorințele Bisericilor și ale popoarelor noastre, de a vedea în frontiere, motive de apropiere și de pace, nicidecum de despărțire sau de dezbinare.

Cred că Bisericiile noastre, se vor implica în această problemă importantă și, ca slujitor al Bisericii Ortodoxe Române, cred cu tărie că ceea ce gândim să facem, vom face pentru Dumnezeu și vom birui, căci întâlnirea noastră aici, în Ungaria, este un semn dumnezeiesc».

După acest moment delegația Bisericii Ortodoxe Române a fost invitată să viziteze monumentală clădire a parlamentului, admirându-se cupola centrală, precum și celelalte săli ale acestei clădiri istorice cu o arhitectură deosebită și specifică.

Un moment plin de conținut ecumenic l-a constituit întâlnirea delegației Bisericii Ortodoxe Române cu reprezentanții ai Bisericii Romano-Catolice din Ungaria. Întâlnirea la nivel înalt a avut loc la reședința Arhiepiscopiei Romano-Catolice aflată în cetatea regală, Buda, dincolo de Dunăre. Întâlnirea și agapa au fost organizate de Eminența Sa, Cardinalul Laszlo Paskay, Primatul Bisericii Romano-Catolice din Ungaria, aflat însă în misiune la Roma, oficiul de gazdă îndeplinindu-l Prea Sfințitul Episcop-vicar Dr. Csaba Ternyak. Au fost de față episcopul greco-catolic Szilard Keresztes și Mons. Nicolas Girasoli, nuntial apostolic din Budapesta. Cu acest prilej s-au rostit cuvântări și s-au făcut schimburi de daruri, exprimându-se dorința de strângere a legăturilor frățești dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Romano-Catolică.

După întâlnire, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și P. S. Episcop Vicar Csaba Ternyak* au acordat interviuri unor ziariști

de la posturile de radio de la Budapesta și București, precum și de la unele publicații.

Vizita pastorală a Întăistătorului Bisericii Ortodoxe Române în Ungaria se înscrie la loc de cinste ca o pagină binecuvântată în istoria noastră bisericească, precum și în istoria celor două popoare, român și maghiar. Este prima vizită de acest fel din istoria Bisericii noastre când Întăistătorul ei, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, cercetează duhovnicește românii ortodocși din Ungaria, la invitația credincioșilor și preoților Vicariatului ortodox român de la Gyula și a Uniunii românilor din această țară.

Cu această ocazie, într-o perspectivă mai largă, *Prea Fericitul Patriarh Teoctist* a cunoscut îndeaproape trebuințele spirituale, specificitatea românilor și istoria comunităților acestora în zona ce reprezintă extremitatea geografică a Ortodoxiei românești.

Dar, această vizită, a avut, mai întâi de toate o dimensiune și o misiune harnică. Peste tot, românii ortodocși l-au primit pe Întăistătorul Bisericii-mame cu multă bucurie și entuziasm. *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a săvârșit Sfânta Liturghie la bisericile ortodoxe din Gyula, Micherechi sau Budapesta, adresând credincioșilor bogate cuvinte de învățătură. De asemenea, a săvârșit slujba de sfințire a bisericii «Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil» din Micherechi sau slujba de târnosire a bisericii «Sf. Nicolae» din Gyula. La toate aceste slujbe, credincioșii ortodocși români, prezenți în număr impresionant de mare, s-au aflat sub semnul comuniunii românești prin slujirea Sfintei Liturghii și prin prezența *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist* care a adresat tuturor cuvinte de suflet românesc. De asemenea, a fost săvârșită o slujbă de pomenire la cimitirul eroilor români de la Rakos Liket.

Vizita a avut apoi și o dimensiune ecumenică.

Au fost apreciate bunele relații pe care românii ortodocși le au cu credincioșii altor culte sau cu alte etnii din Ungaria, relații care sunt rodnice și ziditoare, mai ales în perspectiva întăririi acestor relații între cele două popoare vecine, care au ca temelie izvoarele învățurii creștine, atât în cultura lor spirituală, cât și în cea materială. Astfel vizita a avut și o dimensiune diplomatică. De asemenea, au fost apreciate relațiile bune cu forurile statului ungar, ca de altfel și atenția de care se bucură românii din Ungaria din partea acestor foruri. De aceea, vizita Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române înseamnă un pas important și în relațiile multiple dintre cele două popoare care, în pragul mileniului următor, trebuie să fie cât mai rodnice, spre folos reciproc.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist s-a bucurat de o foarte mare atenție din partea oficialităților. Întăistătorul Bisericii noastre s-a întâlnit cu Președintele Ungariei, Dl. Arpad Göncz, la reședința

de la

ine în
istoria
român
noastre
cerce-
credin-
Uniunii

ericitul
speci-
repre-

ce și o
Intâi-
ericitul
e orto-
lor bo-
sfințire
slujba
slujbe,
e mare,
i Litur-
care a
ăvârșită
Liket.

i le au
ții care
r relații
vătăturii
Astfel
st apre-
atenția
ruri. De
un pas
care, în
re folos

o foarte
noastre
reședința

acestui din Parlamentul țării, precum și cu reprezentanți ai Guvernului maghiar din domeniul culturii și învățământului public sau al minorităților naționale. În cadrul convorbirilor ce au avut loc, au fost cunoscute puncte de vedere privitoare la specificul comunităților românești din Ungaria, la relațiile dintre minoritatea românilor și celelalte minorități sau populația majoritară.

Aceste întâlniri au oferit prilejul de a arăta că Biserica Ortodoxă Română sprijină idei majore actuale care privesc apropierea, înțelegerea, reconcilierea între popoare și îmbogățirea lor reciprocă.

A mai fost pusă, astfel, o piatră de temelie întru lucrarea de zidire a credincioșilor ortodocși români spre apropiere, împăcare, înțelegere, reconciliere și îmbogățire reciprocă.

Vizita *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist* constituie o «premieră» în relațiile cu fiii Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria, precum și o întărire în relațiile frățești dintre cele două popoare vecine care poartă valorile creștinismului, relații care trebuie să fie cât mai frățești și să se fundamenteze pe aceste valori.

Prof. LIVIU STOINA

VIZITA PASTORALĂ A PREA FERICITULUI PĂRINTE PATRIARH TEOCTIST, ÎN EPARHIA ARADULUI

Spectacolul lumii ne oferă azi, într-o diversitate pe care cuvintele nu o mai pot cuprinde, un univers al culorilor dintre cele mai nuanțate și, în același timp, un infinit al contrastelor. De la cenușiul sângerieu al războaielor la verdele odihnitor al «naturii vindecătoare de nevroze», de la auriul strălucitor al risipei și opulenței la pământul sărăcăcios al foamei, de la zbaterea frenetică a păcatului în afirmare la liniștea senină a virtuții. Lumea se reazăză într-o goană, prevestind parcă apropiata intersectare a mileniilor doi și trei ale erei creștine. Marile aglomerări umane produc, paradoxal și tulburător, o înstrăinare a sufletului omenesc, dar și o nouă și fulgerătoare trezire a nevoii de Dumnezeu.

Pe locurile unde, cândva, turme mioritice mângăiau plaiurile prin unduirile transumanței dintre deal și vale, acolo unde pământeni n-au avut niciodată gânduri de cotropire, pacea se reazăză asemeni picăturilor de rouă ale unei dimineți binecuvântate de Dumnezeu.

În sufletul românilor ortodocși păstorește Binele iar dorul lor neobosit după cele dumnezeiești îmbracă forme de o poezie aparte.

O neodihnă a acestui dor de Dumnezeu îi cheamă la sânul Bisericii mame, ocrotitoare a sufletului lor gingaș și iubitor iar glasul cu unduri sobre al dangătului de clopot îi ține pe calea cea dreaptă.

Pretutindeni unde românii trăiesc laolaltă se înalță biserici și se aud imne de slavă înălțate către Dumnezeu, într-o Liturghie perpetuă, flică a veșniciei și izvor al trăiniciei noastre.

Nu suntem un neam aparte, ci doar un popor care își naște mereu frumusețea din iubirea de Dumnezeu și de oameni.

Drept mărturie :

Una sută șaptezeci și două hirotoniri ; Optzeci și trei distincții bisericești acordate preoților vrednici ; Fără de număr vizite pastorale ;

Refacerea reședinței episcopale, cu paraclis și o biserică de lemn ; Douăzeci și trei de biserici nou-zidite ; Trei mănăstiri redeschise ; Șaizeci și opt de biserici pictate ; Douăzeci și una de noi case parohiale ridicate ;

Aceasta era, în parte, zestrea pe care tânărul *episcop Teoctist* o lăsa după zece ani de păstorie a Episcopiei Aradului, Ienopoei și Hălma-giului, plecând spre noi osteneli arhieresti, acolo unde Biserica îl chema spre înaltă slujire. Și avea să mai lase o zestre, care nu se putea socoti în cifrele reci ale statisticii, anume aceea a credinței din inimile credin-cioșilor acestei eparhii, la care contribuise cu timp și fără timp, prin vrednice de pomenire nevointe arhieresti.

Și despre toate acestea, fără de odihnă, clipe aveam să aflăm de la credincioșii arădeni cu ocazia vizitei pastorale a *Prea Fericitului Părinte*

Teoctist, în eparhia unde își începuse vrednicia de episcop eparhiat în slujba Bisericii și a neamului.

Joi 13 octombrie 1994

O zi însoțită de toamnă târzie prevestea, parcă, începutul unei călătorii ce avea să aducă bucurii în multe inimi de români. Răspunzând unei mai vechi și stăruitoare dorințe venite din partea comunității românești din Ungaria, precum și în urma anumitor invitații venite din partea unor demnitari bisericești și de stat maghiari, *Prea Fericitul Părinte Teoctist*, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române a efectuat în perioada 16—18 octombrie 1994 o vizită în Ungaria. Această vizită a fost precedată în perioada 13—15 octombrie de un itinerar pastoral al *Prea Fericirii Sale* în Episcopia Aradului la invitația *Prea Sfințitului Episcop Timotei*, a clerului și credincioșilor eparhiei.

În dimineața zilei de 13 octombrie, plecând spre aeroport, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a fost însoțit de *Prea Sfințitul Episcop Nifon* al Sloboziei și Călărașilor, *Prea Sfinții Episcopi-vicari patriarhali Teofan Sinaitul* și *Vincentiu Ploieșteanul*, *Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor Teodosie Snagoveanul*, P. C. Pr. Vicar Constantin Părvu, P. C. Proți Consilieri Mihai Țița și Ioan Șurubaru, P. C. Pr. Dumitru Colotelo — directorul Seminarului teologic din București și P. C. Diac. Marin Velea și P. C. Pr. Nicolae Buga.

La ora 11,00 avionul a decolat spre Timișoara, unde a aterizat la orele 12,15. Pe aeroportul din acest oraș *Prea Fericitul Părinte Teoctist* a fost întâmpinat de I.P.S. Arhiepiscop Nicolae Corneanu, mitropolitul Banatului, însoțit de consilieri ai Sf. Arhiepiscopiei și autorități locale. După ce I.P.S. Nicolae a rostit cuvântul de bun venit pe meleaguri bănățene, l-a invitat pe *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* să poposească pentru câteva momente în catedrala mitropolitană.

Ajunând în fața catedralei, *Părintele Patriarh* și însoțitorii s-au îndreptat spre monumentul eroilor timișoreni care s-au jertfit pentru credința străbună și demnitatea neamului. Un grup de preoți în prezența a numeroși credincioși au săvârșit o panihidă la troița eroilor. *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a depus o coroană de flori în memoria celor căzuți și și-a plecat genunchii la locul jertfei, cinstind astfel pe martirii revoluției timișorene.

În catedrala mitropolitană *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a fost întâmpinat de preoți și credincioși în acordurile imnului patriarhal interpretat de corul Ligii tineretului creștin ortodox din Timișoara. I.P.S. Mitropolit Nicolae a urât, în numele celor prezenți, bun venit înaltului oaspete, arătând că prezența *Prea Fericirii Sale* în catedrala timișoreană este o cinste deosebită și în același timp o bucurie pentru toți credincioșii ortodocși ai orașului martir.

În continuare, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a rostit un emoționant cuvânt în care, evocând evenimentele din decembrie 1989 de la Timișoara, a scos în evidență roadele jertfei tinerilor și mai vârstnicilor martiri căzuți pentru restabilirea demnității neamului. În același context, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a elogiat răvna tinerilor creștini prezenți în catedrală menționând că ei «sunt urmașii celor

jertfiți și de aceea trebuie să se arate continuatori ai idealurilor acelora pentru creșterea rolului Bisericii Ortodoxe în societatea românească contemporană, cu neajunsurile ei și în egală măsură cu perspectivele ei care pot fi promițătoare.

După înălțătoarele momente din catedrală, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a fost invitat la reședința mitropolitană, unde a fost întâmpinat de corul studenților de la Facultatea de Teologie din Timișoara. Mulțumindu-le pentru primire, Părintele Patriarh i-a îndemnat să depună eforturi sporite pentru pregătirea lor intelectuală și duhovnicească, deoarece «noile cerințe ale Bisericii impun lucrarea unor slujitori foarte bine pregătiți și devotați, până la jertfă, lui Dumnezeu.

În continuare s-a vizitat biserica de lemn (monument istoric) din incintă și după un scurt popas la reședința mitropolitană, *Prea Fericitul Părinte Patriarh* însoțit de I.P.S. Mitropolit Nicolae s-au îndreptat spre Arad.

La orele 16,00 înalții oaspeți au fost întâmpinați la reședința episcopală din Arad de către P.S. Episcop Timotei, Permanența Consiliului eparhial, părinți protopopi, preoți din oraș și împrejurimi, ostenitori de la Centrul eparhial. Au fost de față și reprezentanți ai autorităților locale din județele Arad și Hunedoara. În paraclisul reședinței episcopale, ctitorie a *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist* s-a săvârșit slujba Te-Deumului și Polihroniului în cinstea alesului oaspete. La încheierea slujbei P.S. Episcop Timotei a adresat cuvântul de bun venit în care a arătat că *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* nu vine la Arad ca oaspete, ci vine acasă ca părinte drag așteptat de multă vreme de cei pe care i-a păstorit în urmă cu câteva decenii.

La ora 17,30 o mulțime impresionantă de clerici și credincioși îi așteptau pe cei dragi inimii lor în fața catedralei din Arad. Iată cum descrie un cotidian local atmosfera: «Câteva mii de arădeni au ținut să fie prezenți ieri seară la catedrala episcopală a Aradului spre a-l întâmpina pe Patriarhul României, în memoria anilor când *Prea Fericitul Părinte Patriarh* a fost eparhiot al Aradului. Cei mai în vârstă și-l aminteau, tinerii au zis că de renumele său de păstor duhovnicesc și vrednic chivernisitor al Bisericii.

Printr-un cordon de preoți, în acordurile imnului patriarhal, pătrund în biserică *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, I.P.S. Mitropolit Nicolae Corneanu și iau loc în jilțurile arhieresti, urmați de P.S. Episcop Timotei Sevișiu, care împreună cu arhimandritul Nestor, starețul mănăstirii Bodrog, arhimandritul Ilarion de la schitul Feredeu, doisprezece preoți și cinci diaconi oficiază slujba Vecerniei.

În strane erau prezenți domnii Avram Crăciun, prefectul județului Arad, Dan Ivan, președintele Consiliului județean, Ilea, viceprimarul Tristan Mițuță, directorul ziarului «Adevărul», colonel Ilie Cernat, comandantul Inspectoratului județean de Poliție, reprezentanți ai armatei, primăriei, alte oficialități.

Răspunsurile liturgice au fost date, de corala tineretului, dirijată de prof. Mircea Buta.

După Vecernie, P.S. Timotei amintește cu emoție de realizările în plan spiritual și administrativ ale celui care acum 32 de ani era în-

celora
nească
ctivele

Părinte
a fost
Timi-
demnat
shovni-
or slu-
eu.

ic) din
ericitul
at spre

a epis-
onsiliu-
tenitori
ităților
episco-
săvârșit
La in-
venit
nu vine
multă

cișii li
tă cum
u ținut
spre a-l
a Feri-
vârșă
ovnicesc

nal, pă-
Mitro-
le P.S.
or, sta-
eredeu,

dețului
primarul
nat, co-
armatei,

dirijată

alizările
era in-

scăunat episcop al Aradului. Între arhieriei care au făcut de neuitat acel moment a fost și I.P.S. Nicolae, mitropolitul Timișoarei ... care, într-un scurt cuvânt a subliniat dragostea pe care arădenii i-o poartă Întăistătorului Bisericii Ortodoxe Române...» («Adevărul», Arad, Anul VI, nr. 1301/14 octombrie 1994).

În încheiere, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, mulțumind pentru cuvintele de întâmpinare s-a adresat celor de față împărtaşindu-le bucuria pe care a simțit-o revenind pe aceste meleaguri, unde cu ani în urmă își începuse activitatea de episcop eparhiot și unde fusese întâmpinat cu dragoste și încredere de către credincioșii eparhiei, ca și azi.

Apoi *Prea Fericirea Sa*, a făcut o scurtă trecere în revistă a activității pe care a desfășurat-o atât în Eparhia Aradului cât și în celelalte eparhii unde Biserica l-a chemat la noi slujiri până la demnitatea de Întăistător al Bisericii noastre. Prezintă izbânzile și greutățile Bisericii din ultimii ani *Prea Fericirea Sa* a adus «mulțumire lui Dumnezeu pentru bunii credincioși ai Bisericii noastre și pentru vremurile de libertate care ne dau posibilitatea împlinirii misiunii noastre în lume, de propovăduitori ai învățăturii Mântuitorului Hristos».

Scara la ora 20,30, în sala de festivități a reședinței episcopale a avut loc recepția oferită în onoarea *Prea Fericitului Părinte Patriarh*, la care au luat parte oficialități ale județului, conducători de instituții și societăți, implicați în acțiunea de construire a noii catedrale, preoți și credincioși.

Vineri, — 14 octombrie: Cu prilejul praznicului Cuvioasei Parascheva, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, dând răspuns unei stăruitoare rugăminți a preotului și credincioșilor din parohia Șagu, a sfințit biserica ridicată de aceștia în condițiile foarte grele dinainte de Revoluție datorate regimului comunist ateu, iar după aceea, întâmpinând situația materială dificilă a perioadei de tranziție. Insistența credincioșilor de a-l invita pe Părintele Patriarh la sfințire s-a datorat și faptului că în acel context foarte vitreg, în anul 1973, *ierarhul Teoctist, pe atunci episcop al Aradului* sfințea piatra de temelie a viitorului lăcaș iar acele clipe, ei nu le-au putut uita niciodată.

Însoțit de I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului și de P.S. Episcop Timotei al Aradului, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a fost întâmpinat la intrarea în sat de un grup de credincioși îmbrăcați în minunate straie naționale în frunte cu primarul Nicolae Ianihici, care, rostind cuvânt de bun venit a oferit oaspetelui tradiționalele pâine și sare, simboluri ale hărniciei și ospitalității românești.

La poarta bisericii copii ai satului îl întâmpină cu flori. Clopotele anunță că este ceas de mare sărbătoare. Un impresionant sobor de preoți precum și un mare număr de credincioși din localitate îi fac *Prea Fericirii Sale* o călduroasă primire în acordurile imnului patriarhal. Părintele Protopop Traian Gavrilă, în cuvinte emoționante a readus în memoria celor prezenți anii în care Părintele Patriarh le-a fost la Arad, tuturor, ales păstor sufleteș.

Răspunzând Prea Fericitul Părinte Patriarh și-a exprimat bucuria de a fi din nou în mijlocul clerului și credincioșilor din eparhia Aradului și în mod special în această parohie de care se leagă strădanile sale de odinioară.

După intrarea în biserică, Prea Fericitul Părinte Patriarh, însoțit de ceilalți doi ierarhi și de un mare sobor de preoți și diaconi a început slujba sfințirii bisericii cu toate momentele importante: înconjurarea bisericii cu ritualul sfințirii, intrarea în biserică și așezarea sfințelor moaște în prestol și proscomidar, așezarea icoanelor celor patru evangheliști pe Sfânta Masă, îmbrăcarea acesteia și așezarea obiectelor sfinte, sfințirea interioară a zidurilor bisericii și a catapetesmei, sărutarea Sfintei mese de către clerici și credincioși.

A urmat săvârșirea Sfintei Liturghii de același sobor, răspunsurile fiind date de Corul tineretului ortodox de la catedrala episcopală, dirijat de profesorul Mircea Buta.

După citirea Sfintei Evanghelii Prea Fericitul Părinte Patriarh a rostit următorul cuvânt de învățătură:

Iubiți credincioși,

Trăim o zi mare și sfântă; o zi unică în trecerea noastră prin aceste clipe pământești, pregătitoare pentru viața veșnică a Împărăției lui Dumnezeu. Este o zi fără egal, dăruită numai lui Dumnezeu și istoriei noastre bisericești. Poate o dată la sute de ani enoriașii unei parohii asistă, așa ca astăzi, în număr mare, după măsura credinței lor, la târnosirea unei biserici, la sfințirea ei. Sunt clipe de sfântă și sfințitoare rugăciune când, potrivit rânduielilor noastre strămoșești, după ce biserica a fost terminată de zidit și înzestrată cu tot ce trebuie pentru săvârșirea Sfintei Liturghii și a Sfințelor Taine, așezăm Sfinte Moaște în partea pregătită special în piciorul Sfintei Mese, acoperindu-le cu o compoziție de mirodennii special pregătită. Mirodennile acestea închipuie miresmele cu care a fost uns trupul Mântuitorului, înainte de a fi așezat în mormânt. Sfânta Masă, executată de obicei dintr-o lespede de piatră, simbolizează și mormântul de viață dătător al lui Hristos, «piatra cea din capul unghiului» (Psalmul 117, 22). Sfânta Masă este obiectul și locul cel mai sfânt dintr-o biserică, deoarece pe ea se săvârșește Jertfa euharistică, Jertfa cea nesângeroasă a Mântuitorului, săvârșită întru pomenirea Lui (I Corinteni 11, 24—25). Dar Biserica are menirea să propovăduiască la toate neamurile, până la marginile pământului și până la sfârșitul veacurilor, atât moartea, cât și Învierea întru slavă a Domnului. De aceea, pe Sfânta Masă, după ce a fost spălată și unsă cu Sfântul și Marele Mir, în cele patru colțuri, noi așezăm, în rugăciuni și cântări, icoanele Sfinților Evangheliști. Acum la târnosire, cele patru unghiuri închipuie cele patru zări ale lumii care s-au bucurat să audă vestirea cea

bună (Ma
lor Evang

Tot a
altar, toat
lucrate și
la locul a
toți, slujit
totul tălm
în înțeles
renăștere

Ca și
Ierusalim.
merică, să
rugăciuni
creștineas
altar, pri
slunea de

În vr
va implin
cum au
tradiția E
moștenire
turisitori
Apostol E
moară și
a lui Dum

După
«i fim și
înței — a
în vedere
1, 13—14,
podebeas
vor vede

Iubiți
împreună
amintindu
30 de ani
eparhiei
Prea Sfin
munți, de
ani am în

bună (Matei 28, 9), a mântuirii în Hristos, prin predica și scrisul Sfinților Evangheliști și a Sfinților Apostoli.

Tot acest frumos ceremonial de întemeiere și sfințire a unui nou altar, toată această mișcare de înfășurare a lui cu pânze binecuvântate lucrute și oferite de credincioasele parohiei, așezarea obiectelor liturgice la locul și rostul lor, ceremonial destul de anevoios, împlinit de noi toți, slujitori și credincioși în cântări și citiri de psalmi și de rugăciuni, totul tâlmăcește comuniunea noastră în credință și viața Bisericii, atât în înțelesul de învățătură, cât și în cel de lăcaș de închinare și de renaștere în Duh și Adevăr, în Hristos.

Ca și Solomon care a zidit și a împodobit vestitul templu din Ierusalim, tot astfel și Sfinții Părinți au rânduit, când înălțăm o biserică, să o împodobim cu icoane și să o sfințim, citind cu acest prilej rugăciunile lui Solomon. Pe de o parte, trăim comuniunea noastră creștinească în Duhul Sfânt, iar pe de altă parte, prin fiecare nou altar, prin fiecare nouă biserică, continuăm în timp și în lume misiunea de a predica pe Hristos cel înviat.

În vremea noastră, mai cu seamă, iubiții mei, suntem chemați toți să împlinim această misiune de vestire a Evangheliei lui Hristos, așa cum au scris-o și propovăduit-o Sfinții Apostoli și ne-a transmis-o tradiția Bisericii. Să o păstrăm ca pe o comoară neprețuită și ca pe o moștenire mântuitoare, pe care o avem noi, cei ce suntem fii și mărturisitori ai Ortodoxiei. Deși suntem vase de lut, cum scrie Sfântul Apostol Pavel, totuși, după pilda părinților noștri, purtăm această comoară și o împlinim, ca prin aceasta să se arate puterea covârșitoare a lui Dumnezeu (II Cor. 4, 7).

După cum suntem uniți acum, în dragoste și bucurie, așa se cuvine să fim și în viața de zi cu zi, *«pecetluitți cu Duhul cel Sfânt al făgăduinței — arvuna moștenirii noastre — cum învață Sfântul Apostol Pavel, în vederea răscumpărării celor dobândiți, spre lauda slavei Sale»* (Efes. 1, 13—14). Această frumusețe a bisericii, sfințită astăzi, trebuie să împodobească sufletele și viața tuturor enoriașilor și a tuturor celor ce vor vedea această biserică, vor intra și se vor ruga în ea.

Iubiți frați, mi-a fost hărăzit, cu darul lui Dumnezeu, să trăiesc împreună cu dumneavoastră această zi plină de bucurie duhovnicească, amintindu-mi — așa cum a mărturisit și părintele Ștefan, — cum, acum 30 de ani, am fost ales și am venit ca episcop în acest frumos ținut al parohiei Aradului, fiind instalat în această slujire chiar de către înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Banatului. Veneam de dincolo de munți, de la Sfânta Patriarhie, unde timp de mai bine de doisprezece ani am îndeplinit ascultarea de vicar al Patriarhului Justinian. M-am

aflat în această slujire de mare cinste, la care n-am năzuit vreodată; nici la 14 ani, când am intrat în mănăstire, nici mai târziu. Cu atât mai mult, la slujirea arhierască de care nu știau și nici nu puteau să-și imagineze părinții și frații mei trupești sau chiar cei duhovnicești. Și, de asemenea, n-am gândit și n-am cugetat să mă învrednicesc a pași pe urmele sfinte de către marii patriarhi hărăziți de Dumnezeu pentru neamul nostru, având ca începător în această treaptă pe Miron Cristea, ardeleanul de la Toplița Mureșului, urmat de ceilalți trei patriarhi Nicodim, Justinian și Iustin, fiecare venind cu credința și darurile proprii să poarte toiașul patriarhicesc — simbol al lucrării Duhului Sfânt, întru călăuzirea poporului lui Dumnezeu din această țară pe calea mântuirii. Îi priveam, în anii creșterii mele duhovnicești, ca pe niște uriași ai Duhului, așa cum le păstrez chipul și acum, cu veșnică recunoștință pentru înfăptuirile lor. Așa îi și cinstim în rugăciuni zilnice și în paginile de istorie ale celor șapte decenii de Patriarhat al Bisericii noastre, presărate cu încercări nespuse de grele dar și cu realizări mari și trainice.

Dumnezeu, neluând în seamă nevrednicia mea, m-a alăturat lor în această sfântă răspundere, deși eram, poate, cel mai puțin îndreptățit și nici nu eram cel mai vârstnic între frații mei, membri ai Sfântului Sinod al Bisericii neamului. Am primit-o, acum opt ani, ca pe o ascultare și ca pe o chemare de sus, purtând de-a pururi în suflet arma tare și nebiruită a Crucii Domnului, Cel în Prea Sfânta Treime lăudat, a puterii Duhului Sfânt, Cel ce totdeauna *«pe cele neputincioase le vîndecă, și pe cele cu lipsă le împlinște»*. Am năzuit să împrumut de la înaltașii mei întru arhipăstorire pilda slujirii și a dăruirii lor. În viață un om nu este mare numai prin credința și virtutea lui singulară, prin vrednicia sa proprie, oricât de mare ar fi aceasta, ci atunci când slujba și jertfelnicia sa se unește cu cele ale înaltașilor și cu cele ale celor din jurul lui, realizând acea comuniune în slujire jertfelnică, după chipul lui Hristos, întru care *«locuiește, trupește, toată plînatatea Dumnezeirii»* (Colos. 2, 9). Pentru a descoperi această plînatate, trebuie să slujim, așadar, Biserica întru toate, tot în mod jertfelnic. De aceea, ierarhul se cere a fi înconjurat de preoții și credincioșii cei mai jertfelnici și mai credincioși maibinelui Bisericii.

Iar dacă mă aflu în această slujire, de Întăistător al Bisericii noastre strămoșești, pot mărturisi și în această clipă, mai cu seamă, cu prilejul sfințirii acestei noi biserici, că mă aflu în mare parte datorită și dumnezeavoastră, preoților și credincioșilor, din binecuvântatele de Dumnezeu plaiuri ale Aradului, Zărandului și Hunedoarei, care mi-au fost flacăra mereu aprinsă a slujirii mele arhieriești. Am străbătut aceste

tinutu
sat cu
și ale
la înin
celor
cioșii
catedr
tineri
Hristo
văzânc
ani.

A
arhier
vlăsta
în cat
Învier
Biseri
parcă
din to
moart
Au că
risind
în de
zându
jirii n
părți
ritelor

D
și cre
tei me
ridica
paroh
paroh
afăta
pe aic
neasci
în ac
aveau
toare.
nici -
nezeu

ținuturi vreme de aproape 11 ani, pas cu pas, clipă de clipă, aproape sat cu sat și parohie cu parohie, ascultând grijile și păsurile preoților și ale credincioșilor, ca și bucuriile lor, mai mari sau mai mici, punând la inimă nevoile și căutând rezolvările și gândind mereu la plinirea celor trebuincioase mântuirii tuturor. Pe unii dintre preoții și credincioșii de față îi cunosc și m-am bucurat văzându-i încă de ieri seară în catedrala episcopală. Aici, am văzut, de asemenea, preoți, credincioși, tineri și o mulțime de copii atât de gingași și iubiți de Mântuitorul Hristos. Și, pentru o clipă, m-am simțit străin și oarecum trist, nemai-văzându-i pe unii dintre cei cu care am colaborat acum douăzeci de ani.

Am fost legat sufletește de toți cei cu care am început slujirea arhierescă în Episcopia Aradului, veselindu-mă la vederea tinerelor vlăstare ale neamului nostru, care veniseră cu atâtă dragoste și bucurie în catedrala din Arad. Așa i-am văzut și i-am admirat și în nopțile de Înviere, de-a lungul anilor. Tineretul a fost mereu alături de noi, de Biserică. Ei vesteau și purtau lumina învierii în noaptea neagră, și parcă fără zori, a comunismului. Ei nu ne-au părăsit în anii aceia. Cântau din tot sufletul lor, împreună cu noi, «Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le!». Au cântat acest imn al învierii Mântuitorului, al învierii noastre, mărturisindu-și credința, dorința și setea de libertate, dobândită prin jertfă în decembrie 1989; flacăra revoluției împotriva comunismului aprinzându-se aici în Banat, la Timișoara. Unii dintre tinerii din vremea slujirii mele la Arad poartă acum diferite răspunderi în societate, în diferite părți ale țării și ale lumii, atât de frământată și supusă multor și felurilor încercări ale veacului.

De aceea, ca prețuire și semn al dragostei ce o port pentru clerul și credincioșii Episcopiei Aradului, am adăugat la grija și osteneala vizitei mele la românii din Ungaria, și momentul de astăzi, sfințirea bisericii ridicată de dumneavoastră, cu osteneala și purtarea de grijă a părintelui paroh Dorin Ștean. Le voi împărtăși și lor bucuria trăită de noi în parohia Șagu, bucuria cea negrăită a întâlnirii noastre cu Hristos și cu atâtă mulțime de frați și surori. Îmi aduc aminte că de câte ori treceam aici, de la Arad la Timișoara și vedeam că nu este biserică românească, simțeam o tristețe adâncă, o neîmplinire sufletească, deoarece în această localitate, atât de mare și înfloritoare, credincioșii ortodocși aveau ca spațiu de închinare o capelă improvizată într-o casă neîncăpătoare. Totdeauna mă rugam lui Dumnezeu și îndemnam preoții — numiți aici — să zidească biserică, așa cum se cuvenea. M-am rugat lui Dumnezeu și pentru ridicarea altor biserici, și împreună cu preoții și cre-

dincioşii am intervenit la autorităţile de atunci, pentru a le convinge de necesitatea sfintelor biserici în comunele din jurul Aradului ca şi în alte locuri vitregite. Şi vă pot mărturisi, că atât de mare a fost ajutorul lui Dumnezeu, insistenţa şi credinţa noastră, încât am putut obţine autorizaţii de construcţie şi în Arad, în cartierul Bujur şi la Zădăreni, şi la Sântana şi la Horia şi în alte multe parohii unde noile biserici stau măturice.

Subliniind aceste înfăptuiri, le considerăm adevărate opere de artă dăruite lui Dumnezeu şi neamului românesc din aceste locuri, unde românul, deşi moştean al pământului strămoşilor săi, totuşi, pe alocuri se afla în situaţia umiltoare de a nu avea lăcaşuri proprii de închinare şi a fi nevoiţi să fie chiriaşi în spaţiile altora.

Sfîntirea bisericii din Şagu este, astfel, o mare bucurie şi împlinire sfântă, o roadă a rugăciunilor noastre, ale celor de atunci, ca şi ale celor de astăzi. Am venit la dumneavoastră nu numai să ne rugăm împreună, ci şi să vă îmbrăţişez pe fiecare dintre preoţi şi credincioşi, care în clipele celor mai grele ispite, ale celor mai grele încercări ale credinţei, nu v-aţi uitat credinţa strămoşască şi slujirea lui Dumnezeu. Vă felicit din toată inima.

«Harul Domnului nostru Iisus Hristos şi dragostea lui Dumnezeu Tatăl şi împărtăşirea Sfantului Duh să fie cu voi cu toţi» (II Corinteni 13, 13). Amin.

La sfârşitul Sfintei Liturghii I.P.S. Mitropolit Nicolae şi P.S. Episcop Timotei au rostit cuvinte de mulţumire pentru momentele de aleasă înălţare duhovnicească trăite alături de Prea Fericitul Părinte Patriarh la acest eveniment. La rândul său, P.C. Părinte paroh Dorin Ştefan a prezentat succint istoria lucrărilor de zidire şi împodobire a bisericii, precum şi rolul determinant pe care l-a avut Părintele Patriarh în ce priveşte începuturile lăcaşului şi entuziasmul pe care a ştiut să-l însufle vrednicilor credincioşi ai parohiei şi păstorului lor.

Răspunzând, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a elogiat strădania ctitorilor noului lăcaş de cult şi ca semn al preţuirii a înmănat părintelui paroh, Crucea patriarhală. Aceeaşi distincţie bisericească a fost înmănată şi P.C. Arhidiacon Teodor Băbuţia pentru rodnică activitate de o viaţă la altarul Sfintei Biserici.

La această pagină de istorie duhovnicească au ţinut să fie prezente o seamă de personalităţi ale vieţii publice arădene: domnii Avram Crăciun, prefectul judeţului, Alexa Achim, vicepreşedintele Consiliului judeţean, Cristian Ilea, viceprimarul Aradului, Pavel Sârbu, inspector general al Inspectoratului şcolar judeţean şi alţii.

După Sfânta Liturghie, Consiliul şi Comitetul parohial al parohiei Şagu, în frunte cu P.C. Pr. Paroh Ştefan Dorin au organizat o agapă frăţească la care a fost invitat tot satul. Binecuvântând bucatele alese şi pe cei prezenţi Prea Fericirea Sa a stat de vorbă cu mulţi dintre

convinge
ai ca și
e a fost
m putut
jur și la
de noile

de artă
ri, unde
e alocuri
nehinare

implinire
ale celor
mpreună,
care în
credinței,
Vă felicit

Dumnezeu
Corinteni

P.S. Epis-
de aleasă
Patriarh
Ștefan a
bisericii,
arh în ce
i-l însufle

a elogiat
a înmănat
ricească a
ica activi-

a prezente
vram Cră-
ăliului ju-
pector ge-

l al paro-
rganizat o
d bucatele
ulți dintre

credincioșii pe care îi cunoștea din vremea în care le era episcop eparhial.

Invitat în casa unui credincios din sat, Prea Fericirea Sa i-a oferit acestuia o Sântă Scriptură pe care i-a scris cuvânt spre aducere aminte. Mulțumind Prea Fericirii Sale pentru cinstea pe care i-a făcut-o călcându-i pragul cât și pentru darul oferit gazda a spus: «pentru mine acesta este momentul cel mai înălțător din viață iar pentru familia noastră este început de istorie».

Seara Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist însoțit de ceilalți împreună cu însoțitorii săi, a vizitat străvechiul așezământ de spiritualitate ortodoxă, mănăstirea Hodoș Bodrog.

În drum spre această mănăstire Prea Fericirea Sa a poposit pentru un moment la parohia «Bodrogul Nou» unde preotul paroh Ioan Popovici, cu o mână de credincioși din parohie, aflând care este itinerarul pastoral al Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist i-au ieșit în întâmpinare. Intrând în bisericuța parohială aveam să aflăm că Prea Fericirea Sa se numără printre cititorii ei. Și câte alte fapte vrednice de pomenire, nu se vor fi ascunzând prin diferite alte locuri pe unde Prea Fericirea Sa a păstorit, dar sunt păzite cu strânicie de smerenia și discreția Prea Fericirii Sale.

La plecarea din parohie a ieșit din mulțime o bătrână, adusă de spate, care a sărutat în lacrimi dreapta patriarhală. Întrebând despre dânsa am aflat că nu e alta decât măicuța, văduvă, a preotului paroh, pe nume Cornelia Popovici. Iar aceste lacrimi erau semnele recunoștinței lăsate să cadă pe mâinile ce-l hirotoniseră pe fiul ei preotul Ioan Popovici.

Ajunși la mănăstirea Hodoș Bodrog oaspeții au participat la slujba Vecerniei, după care Prea Cuviosul Părinte Nestor, starețul mănăstirii a rostit cuvântul de bun venit.

Răspunzând, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a spus :

*Prea Sfințite Părinte Episcop Timotei,
Prea Cuvioase Părinte Nestor,
Prea Cuvioși părinți și frați,
Drept-măritori creștini,*

Este emoționant, într-adevăr, să pășești pe aceleași locuri pe care Dumnezeu ți-a purtat pași cu atâtea decenii în urmă și să auzi cuvinte atât de frumoase despre cele ce au putut să fie îndeplinite atunci în condiții foarte grele. Nu este nici un merit al nimănui decât acela al stăruinței părinților în rugăciune, care au viețuit în această mănăstire sau a acelor care au cunoscut acest lăcaș de rugăciune și sufereau pentru soarta pe care o avusesse și pentru starea jalnică la care ajunsese mănăstirea Hodoș Bodrog. De aceea și Bunul Dumnezeu a ajutat, ca și astăzi, după acest arc de vremuri, să găsim mănăstirea cu o biserică nouă,, cu frați, cu părinți, cu credincioși, cu pravila și slujba vestită nu numai în țară la noi, ci și peste hotare.

Este îndeobște cunoscut că Ortodoxia are forme de viață creștine diferite, cu rânduieli mântuitoare atât în viețuirea din mănăstiri cât și în parohii. Ortodoxia nu limitează gândirea fiilor săi, nici a teologilor și nici a slujitorilor ei, pentru a nu limita căile de mântuire. Prin înțelepciunea sfinților părinți ea dă posibilitatea să se dezvolte înăuntrul ei diferite forme de gândire, de nevointă, de creație, de artă, în general, de viață după Dumnezeu, pentru ca cei mai mulți să dobândească mântuirea. Hărăziți de Dumnezeu să existăm în această parte a lumii, la întâlnirea dintre cultura răsăriteană și cea occidentală, dintre catolicism, îndeosebi, și Ortodoxie, sfintele mănăstiri precum aceasta, Hodoș Bodrog, existentă încă din sec. XI-XII, având mărturii vrednice de istoria noastră, a avut un mare rol bisericesc. Monahismul a constituit pentru Biserică, de-a lungul existenței sale, o mare binefacere, stabilind legături cu Muntele Athos și cu toată Ortodoxia din Orient. Monahismul a însemnat, pentru credincioșii ortodocși români, o mângâiere dumnezeiască, a însemnat o pavază împotriva acelor care urmăreau dezbinarea credinței ortodoxe și împotrivirea deznăționalizării prin pierderea credinței strămoșești. Nu este de mirare că în timpul păstoririi mele la Episcopia Aradului am acordat o atenție deosebită organizării acestei mănăstiri. Eram dator în calitate de slujitor și de ierarh al acestei eparhii, precum și ceilalți ierarhi, să inviorăm viața mănăstirilor, mai ales aici la granița Ortodoxiei și a neamului nostru. Prin intervenții pe lângă autoritățile de stat am obținut restituirea a zece hectare de teren din jurul gospodăriei, precum și câteva posturi de la bugetul de stat, la care s-a alăturat sprijin din partea Consiliului eparhial. A fost posibilă, în acest fel, reluarea vieții gospodărești și duhovnicești. Aceleași eforturi și strădanii a trebuit să le întreprindă și Înalt Prea Sfințitul Nicolae pentru inviorarea vieții monahale în această parte a Ortodoxiei noastre, în Mitropolia Banatului.

Iubiții mei, mă bucur că Dumnezeu mi-a ajutat să văd acum roadele imbelșugate ale acelor începuturi și osteneli, depuse cu multă răvnă pentru că trebuia luat totul ca de la început. Un fir de viață și prezentă s-a menținut aici datorită Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae rânduind preot de slujire la biserică și personal de pază din rândul monahilor rămași în calitate de civili. Bucuria noastră este sporită acum de prezența credincioșilor care ne-ați înconjurat și întâmpinat cu evlavie, cu dragoste, împreună cu preoțimea de la parohiile vecine. Atunci, ca și acum, remarc stăruința clerului de mir pentru reinvierea mănăstirilor în Transilvania. Multe din schiturile și mănăstirile reînființate se datorează stăruinței preoților de mir și credincioșilor. Să mulțumim Maicii Domnului pentru că «înțelepciunea își zidește lăcaș» de răspândire a luminii lui Hristos. Tot astfel s-a întâmplat la reacți-

varea acestei mănăstiri. Am aflat evlavie multă, stăruință multă din partea credincioșilor și preoțimii. Felicit pe părintele stareț pentru ceea ce s-a făcut aici pe parcursul anilor. Obligațiile pe care le-am avut nu mi-au îngăduit să mai trec pe aici, însă am auzit de sporul activității părintelui Timotei cel dintâi stareț al mănăstirii, venit aici din postul de spiritual de la Seminarul teologic din Caransebeș. Acum au luat naștere și alte mănăstiri în această parte a Ardealului și am admirat aseară soborul preoților din catedrala din Arad condusă de arhimandriți. În felul acesta Episcopia Aradului a ajuns la nivelul eparhiilor din țară cu viața monahală dezvoltată și reînnoită cu mari nădejdi pentru viitor.

Cum spuneam, Biserica în vâltorile vremii actuale, va avea în slujitorii sfinților mănăstiri un mare ajutor, un mare sprijin și, de aceea, mă bucur că eparhiile din Transilvania sprijină înființarea de mănăstiri și de schituri. În timp ce agresivitatea unor secte asupra familiilor, asupra vieții noastre ortodoxe ne asaltează cu fel de fel de forme, unele mai răutăcioare decât altele, mănăstirile, cu darul lui Dumnezeu, vor fi de ajutor. Pilda de rugăciune și de viață din aceste oaze spirituale vor înrauri în bine activitatea pastorală a preoțimii.

Vă felicit, Prea Sfințite Părinte Timotei, pentru grija arătată față de obștea acestei mănăstiri. Adresez cuvânt de prețuire tuturor părinților și fraților din această obște și îi îndemn cu părintească dragoste, să se împotrivescă ispitelor la care sunt supuși monahii, hotărâți să-L urmeze pe Hristos. Nu trebuie uitat că arma monahului este în primul rând rugăciunea, apoi răbdarea, statornicia, ascultarea, tăierea vocii, toate acestea fiind rânduite de Sfinții Părinți pentru desăvârșirea monahilor. Ascultarea ajută la aflarea liniștii sufletești și a unei mulțumiri deoarece toată responsabilitatea acțiunii cerute rămâne pe seama celui ce conduce. Ispitele năvălesc în inima tinerilor frați, veniți dintr-o lume secularizată, plină de patimi, sau dintr-o familie încercată greu și de aceea aceștia au mare trebuință de părinte duhovnicesc. Nu trebuie să vă surprindă, iubiți frați, când veți întâmpina diferite încercări. Acestea ne năpustesc mai ales asupra fraților și monahilor tineri sau începători. Sfinții Părinții ne-au rânduit norme spre priveghere, spre rugăciune și tăierea vocii adevărate, arme cu care părinții noștri de demult au înfruntat toate piedicile din viața duhovnicească și au ajuns la limanul mântuirii. Așa veți ajunge la limanul dorit. Așa veți fi în stare să mângâiați sufletește pe credincioși. Prin acestea veți contribui la însănătoșirea vieții noastre morale religioase, la slava Bisericii noastre Ortodoxe. Rog pe Maica Domnului, iubiți părinți și frați, să vă ajute și să fie mereu ocrotitoare, spre a fi bucuria și a ierahului locului, a Prea Sfințitului

Timotei, și a noastră a Sfântului Sinod, care privim cu dragoste la forma de viață, de creștere și de înrăurire duhovnicească a sfințelor noastre mănăstiri.

Iubiți credincioși,

Spre căminele dumneavoastră duceți credința și evlavia din sfânta mănăstire, virtuți de care s-au învrednicit strămoșii noștri în istoria binecuvântată a acestei părți de țară. Pasul și osteneala pe care le-ați făcut să ne întâlnim în această seară cu mine, cu înalt Prea Sfințitul Nicolae și cu atâția creștini aici la această mănăstire nu vor rămâne zadarnice pentru că ați primit binecuvântarea noastră. Nu uitați de rugăciunea de dimineață și de cea de seară. Nu uitați de respectarea rânduielilor Sfintei noastre Ortodoxii privitoare la credință, la iubire, la fapte bune. Faptul că sunteți fiii Bisericii Ortodoxe este un dar de la Dumnezeu și ca orice dar scump, acesta trebuie păstrat în strălucirea lui de la Sf. Botez, reînnoit prin împărțirea noastră cu Sfintele Taine. În confruntările din lume nu numai cu armele ucigătoare, dar mai ales cu cele ale prozelitismului, legătura cu Tainele Bisericii Ortodoxe, cu faptele credinței dreptmăritoare, cu pildele Sfinților reprezintă pentru creștini o continuă ocrotire și tărie sufletească. Nu vă lăsați ademeniți ci, dimpotrivă, ajutați-vă prietenii, copiii și tineretul de ispitele veacului acestuia, care sunt atât de înfricoșătoare. Păstrând credința, păstrând legătura cu Sfintele Taine, veți avea mulțumire în suflete, veți avea curajul să străbateți valurile vieții de familie, năpădiți de greutatea indeosebi când lipsește rugăciunea, iubirea și unitatea sufletească. Când în familie este prezentă Maica Domnului, mijlocitoarea pe lângă Fiul ei Iisus Hristos, atunci în familie sunt depășite multe din necazurile care vin asupra familiei și asupra tineretului. Dacă suntem prezenți la biserică și Hristos va fi prezent în familia și în viața noastră. Deși prezența Lui este nevăzută, ea însă este cea mai reală. Astfel ne încredințăm Sf. Evanghelist Matei că a zis Mântuitorul Hristos, după sfânta Sa înviere : «Iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului» (Matei 28, 20).

De ce ați dorit să ne întâlnim ? De ce ați venit să ne vedem în această sfântă biserică ? Tocmai pentru că ați simțit fiecare, în sufletul dumneavoastră, o stare deosebită față de Biserică și de adevărurile ei, față de noi, slujitorii Bisericii, față de însemnătatea acestei mănăstiri. Trebuința de a ne apropia unii de alții, ca oameni credincioși în casa Domnului, talmăcește deschiderea spre întâlnirea cu Dumnezeu, cu Maica Domnului, cu Mântuitorul Hristos, cu duhovnicul, stare care aduce pace și bucurie în suflete.

Am spus și în altă împrejurare și o repet că trebuie să vă păziți tineretul de unele ispite grele, care se abat asupra lui, fie fete, fie băieți, fie copilași, cu o supraveghere părintească mai atentă și în același timp cu iubire. Copilul este darul lui Dumnezeu, și nu trebuie să ne fie indiferent felul cum se crește și se formează în familie, apoi în școală și în societate. Școala are un mare rol în formarea unui tânăr. Iar acest rol îl poate împlini în școală și disciplina Religia, asemenea celorlalte discipline din învățământ. Trebuie să stăruim a da copiii la școală în ciuda greutăților. Un tânăr fără știință de carte, fără pregătirea elementară, impusă în vremea noastră, rămâne și fără credința în Dumnezeu, fără a avea posibilitatea să-L cunoască și necunoscând învățătura ortodoxă, el nu cunoaște nici semenii. Ce se va alege de un astfel de tânăr în societatea de mâine, în secolul care stă să vină peste noi cu toate surprizele, cu toate greutățile, cu toate necazurile, deoarece lumea s-a îndepărtat de credință, și mai ales cei care au puterea de decizie, care au răspunderea națiunilor, a popoarelor? Dacă aceștia ar fi pătrunși mai mult de credința în Dumnezeu, de încredințarea că Dumnezeu hotărăște asupra soartei omnirii, ei s-ar apleca mai stăruitor asupra copiilor noștri abandonati sau a acelor care mor zilnic în Africa, în Asia și în alte părți ale lumii, unele atât de aproape de noi, în Bosnia-Herțegovina, unde se întâmplă atâtea nenorociri, viața fiind în pericol. Iată ce situații dureroase sunt în lumea din care lipsește Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Când ne copleșesc valurile ispitelor, valurile necazurilor, nu trebuie să ne lăsăm biruiți de ele, ci să avem credința Sfinților Aposoli, care, învăluți de furtună, au strigat către Mântuitorul: «Doamne, mântuiește-ne că pierim!» (Matei 8, 25). Să alergăm la Mântuitorul nostru Iisus Hristos și să alergăm și la foloasele rugăciunii, la ajutorul Bisericii noastre, care ne așteaptă întotdeauna ca o maică ocrotitoare. De aceea, mulțumim Bunului Dumnezeu pentru acest popas, pe care l-a hotărât Prea Sfințitul Episcop Timotei la mănăstirea Hodoș Bodrog, popas pe care, de altfel, îl doream și eu, pentru a revedea mănăstirea, o bijuterie, cum a numit-o Prea Sfinția Sa, aici la granița de vest a țării. În Moldova, în Muntenia avem multe mănăstiri. Aici, în această parte a țării este singura mănăstire unde s-au păstrat aceste ziduri, această biserică frumoasă cu arhitectură specifică Ortodoxiei, așezată pe malul stâng al Mureșului cu un trecut monahal numărând mai multe secole de istorie.

Să vă ajute Maica Domnului, părinte stareț Nestor, tuturor părinților și fraților, spre a face din mănăstirea Hodoș-Bodrog un liman pen-

tru credincioși, o oază de pace, de liniște și de apropiere de Dumnezeu și de semenii. Maica Domnului să vă binecuvinteze și să vă ajute.

Și pentru că un stareț poartă diferite cruci ale ascultării, cu răbdare, cu credință, cu multă credință în Dumnezeu, oferim și noi Crucea patriarhală P. Cuv. Nestor pentru a o purta cu vrednicie ca prețuire din partea noastră.

«Vrednic este!»

Iubiți părinți și frați creștini vă amintesc de înțeleptele îndemnuri ale Sf. Apostol Pavel pe care le trimitea credincioșilor din Corint: «Căutați iubirea; râvniți la darurile duhovnicești» (I Cor. 14, 1). Străduiți-vă învățați și viețuiți după adevărul sfintei noastre Biserici.

În continuare oaspeții au vizitat noua biserică aflată în stadiul de finisări și o parte a gospodăriei mănăstirii.

Un moment deosebit l-a constituit reculegerea de la grozniță unde se află mormintele unor mari ierarhi arădeni și a unor stareți, mulți dintre ei cu nume de rezonanță în istoria Bisericii și a neamului.

Sâmbătă 15 octombrie: La ora 9,00, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, I.P.S. Mitropolit Nicolae și P.S. Episcop Timotei au participat la o slujbă de pomenire a celor care au fost Vasile Goldiș, St. Cicio Pop și Leon Suci, corifei ai Unirii și ctitori ai Asociației ASTRA.

La intrarea în cimitirul «Eternitatea» din Arad o gardă de onoare a prezentat onorul, după care, în acordurile «Imnul eroilor», *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a depus o coroană de flori la mormântul eroilor. A urmat slujba parastasului, la sfârșitul căreia cei prezenți s-au deplasat la cele trei morminte unde s-a cântat «Vesnica pomenire».

La ora 10,00 cei prezenți s-au deplasat la Teatrul de Stat din Arad unde au luat parte la festivitatea de inaugurare a lucrărilor celei de-a 90-a Adunări generale a asociațiunii ASTRA, fiind invitați în prezidiu.

După deschiderea lucrărilor și prezentarea participanților, de către președinte, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a fost rugat să-și exprime gândurile și sentimentele cu acest prilej. Adresându-se participanților *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a spus:

«Domnule Președinte,

Onorați asistenți,

Iată-ne astăzi, ierarhi și preoți ai Bisericii Ortodoxe Române, cu bucurie în suflete, alături de Dvs., oameni de cultură ai Transilvaniei și ai acestei țări, la un ceas de taină românească și de lege strămoșească. Bucuria noastră nu are margini participând la această deosebită și istorică manifestare a unității naționale și a valorilor spirituale românești.

Cunoaștem cu toții rolul atât de însemnat pe care l-a avut «Asociația transilvană pentru literatura română și cultura poporului român»

în viața
Transilv
biță a I
care, cu
incercat

S-a
Hristos
in Dum
răsfra
Mu

tre frați
alături
morare

Mă
(1808 +
de sufer
rea ace

Ace
le atur
adăuga

sitor al
școli și

«Asocia

Dor

scopului

răvna și

Ortodox

organiza

ticipat

înălțării

Cât

ției, cu

masa m

toate că

cele du

de aten

Cu

episcop

Patriarh

«ASTRI

dător

«O.R. —

în viața culturală și în lupta de eliberare națională a românilor din Transilvania «ASTRA» a fost de-a lungul timpului o adevărată «trămbiță a Duhului Sfânt», o bunăvestitoare a valorilor poporului nostru în care, cu voia lui Dumnezeu, au înflorit atâtea virtuți și daruri, ce s-au încercat mereu, în istorie, de unii sau de alții, a fi puse sub obroc.

S-au adevărit însă, în timp, de fiecare dată, cuvintele Mântuitorului Hristos că «lumina» — adevăratele valori umane călăuzite de credință în Dumnezeu — nu pot fi acoperite, nu pot fi oprite de oameni, ci ele se răsfrâng, asemeni razelor de soare, până departe, în spațiu și timp.

Mulțumesc, de aceea, Bunului Dumnezeu, că în drumul nostru către frații de neam, credință și limbă din Ungaria, m-a învrednicit să fiu alături de Dvs., la această adunare generală, în aceste clipe de rememorare a trecutului «ASTREI» și în perspectiva viitorului ei.

Mă gândesc mai întâi la vrednicul de pomenire Andrei Șaguna (1808 + 1873), întâiul mitropolit al întregii Transilvanii — după secole de suferințe și martiraj — și primul președinte al ASTREI la înființarea acesteia la 23 oct./4 nov. 1861.

Acest «mare bărbat al națiunii» — cum îl numea vicepreședintele de atunci ai ASTREI, Timotei Cipariu, nu a precupețit nimic în a adăuga osteneților sale de zi cu zi — ca păstor de suflete și chivernisitor al problemelor administrative ale Mitropoliei, ca întâietor de școli și licee, de tipografii, ca teolog și om de cultură și grija înființării «Asociațiunii».

Dorind — așa cum însuși mărturisea — «cu sete mare», realizarea scopului propus, el a elaborat proiectul de Statut al Asociației cu răvna și responsabilitatea cu care a lucrat la «Statul organic al Bisericii Ortodoxe din Transilvania», ajutând material, «cu toate puterile sale», organizând primul sediu și birourile cu toate cele necesare. Dar a participat mai ales cu sufletul, cu conștiința sa de român și cu dorința înălțării neamului său la adevărata lui demnitate.

Cât de înălțător sună și astăzi, ca un ideal testamentar al Asociației, cuvintele mitropolitului — cărturar, ca mereu «să ne întâlnim la masa mamei noastre comune, să ne îndulcim de limba, naționalitatea și toate câte sunt ale românilor», căci «aici voi fi norocos a auzi sunetele cele dulci ale limbii mele materne, care la străini nu s-au învrednicit de atenție, însă acelea cu atât sunt mai scumpe inimii mele!».

Cu aceleași simțăminte în suflet, Miron Cristea (1868 — † 1939), episcop al Caransebeșului, mitropolit primat și apoi, din 1925, întâiul Patriarh al României Mari, cerea românilor la adunarea generală a «ASTREI» din 1909, «conștiința trează, suflet viu, care să însuflească duh dătător de viață națională românească în toate organele și fibrele indi-

vidualității noastre etnice din toate colțurile, de pretutindeni», arătând că «ASTRA» are acest mare și însemnat rol de a simți vibrația sufletului românesc.

Amintea, cu aceeași ocazie, de la amvonul catedralei mitropolitane din Sibiu, de însemnătatea limbii române, aducând mărturia mitropolitului ardelean Simion Ștefan din predoslavia «Noului Testament» de la Bălgrad (1648), expresie a unității de neam și credință a românilor.

Cu aceleași sentimente, nenumărați preoți și ierarhi au participat la lucrările și acțiunile «ASTREI» dezvăluind vocația slujirii Bisericii neamului lor, atât de la amvon cât și în viața socială și națională.

De aceea, vă mărturisesc că pentru mine, Întăistătorul de acum al Bisericii Ortodoxe Române, din mila lui Dumnezeu și continuator întru slujirea Ortodoxiei românești al acestor vrednici și mari oameni ai Bisericii și neamului, prezența mea aici — ca un arc peste timp, ca o legătură cu înaintașii mei — reprezintă o mare emoție, aceea a continuității în timp a legăturilor «ASTREI» cu Biserica strămoșească.

Este o mare emoție deoarece în rostul și slujirea mea nu m-am gândit, cătuși de puțin, că m-aș putea apropia, măcar cu umbra, de statura falnică a acestor făuritori de istorie națională.

Valorile naționale pe care «ASTRA» le-a promovat — conștiința noastră de neam, de limbă, de glie strămoșească, de simțire și cuget românesc — ne indeamnă permanent, clipă de clipă, să le dăruim cu toții tot ceea ce avem mai scump pentru păstrarea, mărturisirea și continuitatea lor în sufletele urmașilor noștri. Iar pilda și putința realizării acestor lucrări sfinte ne-o dau marii oameni ai istoriei neamului nostru care au așezat ca temelie a identității lor naționale, ca sprijin al oricărei fapte de slujire a gliei străbune și a valorilor ei, credința, pe care, nu din mândrie, ci ca o recunoaștere a adevărului istoric al celor aproape 2000 de ani de creștinism românesc, o numim «strămoșească».

Istoria poporului român ne dovedește adevărul evanghelic că prin credință toate sunt cu putință: de la domnitorii ce au înfruntat, cu cete de viteji, puhoai de atacatori, până la cei ce au înfruntat închisorile comuniste și înghețul deportărilor până departe în Siberia.

Nu trebuie să ne speriem de vremurile pe care le trăim cu toții, ci trebuie să le considerăm, așa cum le considerau și înaintașii noștri, drept ispite care încearcă credința noastră, vădind marile virtuți și sfințenia unui neam.

Problemele materiale se vor stinge, cu vremea și vijelia moravurilor ce depărtează de cele sfinte va trece, lăsând locul adevăratelor va-

lori alo binelui, adevărului și frumosului spiritual, concretizate în legătura noastră cu Dumnezeu și cu toți oamenii.

De aceea, noi toți deopotrivă, Biserica și Dvs., membrii acestei Asociații avem datoria sfântă de a veghea asupra valorilor neamului nostru, călăuzite de credința strămoșească, dându-le strălucirea pe care ele ne-o cer, așa cum au promovat-o fruntașii «ASTREI», înaintașii noștri, care sunt alături de noi acum în suferințele, în gândurile și rugăciunile noastre, ca și în mărturiile expoziției închinată acestui moment aniversar.

Cu mare dragoste și deosebit respect, am participat la această sesiune împreună cu I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului și cu P. S. Timotei Episcopul Aradului — care ne este pentru câteva zile gazdă, în acest oraș al începutului slujirii mele de episcop eparhial și pe care l-am găsit la fel de deschis recunoașterii valorilor, culturii și ființei noastre naționale.

Cu credința că acest moment va rămâne viu în inimile noastre doresc să mulțumesc domnului președinte și organizatorilor pentru bucuria de a ne fi făcut părtași acestor clipe, asigurându-vă că Biserica noastră strămoșească este și va fi mereu apărătoare și mărturisitoare a acestor nobile valori.

Rugăm pe Bunul Dumnezeu să binecuvinteze gândurile și lucrările Dvs., încredințându-Vă de dragostea și prețuirea noastră și a Bisericii strămoșești.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a vizitat apoi și expoziția din holul teatrului închinată activității ASTRA.

Aici Prea Fericirea Sa a avut prilejul de a dialoga cu numeroase personalități ale vieții culturale arădene care au ținut să-i mulțumească pentru că a participat la aceste importante manifestări.

La ora 12,30 oaspeții au vizitat șantierul noii catedrale episcopale a Aradului, fiind întâmpinați de membrii «Comitetului de sprijin pentru construirea catedralei», în frunte cu P. C. Părinte Ioan Popa și Dl. Prof. Justin Cornea. Prea Fericirii Sale i-au fost prezentate stadiul lucrărilor și machete cu imaginea viitoarei construcții.

Chiar la intrarea în Șantier o cruce monumentală din marmură străjuiește lucrarea, purtând pe ea placheta cu următoarea inscripție:

«Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului și cu împreunălucrarea Sfântului Duh, azi, duminică 24 mai 1991, s-a sfințit temelia catedralei Episcopiei Aradului și Hunedorei înălțată întru pomenirea eroilor neamului românesc prin osârdia întregului cler și popor dreptcredincios, episcop fiind P. S. Dr. Timotei Sevcicu iar prefect al județului Arad dl. Ing. Avram Crăciun».

Apreciind în mod deosebit eforturile Centrului eparhial și ale tuturor credincioșilor din Arad, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a spus :*

Iubiți credincioși, locuitori ai Aradului,

Poate că mulți dintre dumneavoastră, dintre cei prezenți, știți că ideea ridicării unei catedrale la Arad este mai veche decât perioada păstoririi mele ca episcop al acestor locuri. Nevoia ridicării în acest oraș a unei catedrale episcopale ne-a frământat mult și pe noi, dar în acele vremuri vitrege nu a fost posibilă ridicarea ei. Părinții consilieri mai în vârstă își mai amintesc, desigur, de încercările, fără izbândă, prin care am trecut cu toții. Chiar de la venirea mea în aceste locuri am fost impresionat de faptul că o episcopie, care dăinuie fără întrerupere de la 1700, nu a putut avea o catedrală din cauza vitregiilor vremilor, folosind drept catedrală biserica actuală, zisă catedrală, care e biserică parohială și unde slujesc și preoții parohiei și cei de catedrală.

Iată că acum, cu ajutorul Bunului Dumnezeu, putem să venim în întâmpinarea ideilor strămoșilor și să învățăm din acestea că orice gând pe care îl avem pentru Biserică poate să fie împlinit pentru că tot ceea ce se începe în numele lui Dumnezeu, al credinței noastre, o piatră ca în Vechiul Testament, când patriarhii puneau o piatră de altar, acel loc de jertfă dăinuie până azi, cum este cazul cu altarul lui Avram, Isaac, Iacov și ceilalți.

Greutăți multe au fost, dar Dumnezeu iată că a deschis cerurile dreptății și adevărului nostru românesc încât s-a găsit acest loc pe care probabil l-au visat înaintașii noștri. Să avem încredințarea că vom vedea — dacă nu noi, cei care vin după noi — catedrala Aradului înălțată așa cum au visat-o înaintașii noștri și așa cum dorim și noi, cei de astăzi.

Începutul este întotdeauna foarte greu, la orice fel de acțiune mare. Dar dacă se începe o lucrare, se întrezărește și sfârșitul ei. Nu putem avea pretenția să terminăm foarte repede ceea ce am început deoarece această zidire costă foarte mult. Trebuie să fim foarte realiști. Desigur Dumnezeu ne va ajuta, iar în ceea ce mă privește sunt implicat în primul rând și am o datorie mare pentru creștinii de aici, mai ales că prin întâlnirile ce le-am avut în zilele acestea, cu arădenii din toate straturile sociale, mi-au fost repuse în grijă problemele lor de aici, iar ultima povară, aceasta a construirii catedralei episcopale arădere este cea mai frumoasă și cea mai plăcută de dus, pentru că noi, slujitorii altarelor, de aceea am fost chemați la slujirea lui Dumnezeu, ca să purtăm aceste năzuințe ale credincioșilor și ale clerului și în primul rând

ale tu-
fcoctistștiți că
da păs-
oraș a
n acele
eri mai
ă, prin
uri am
erupere
emilor,
bisericanim în
e gând
ot ceea
atră ca
acel loc
, Isaac,cerurile
pe care
că vom
ui înăl-
i, cei dee mare.
putem
leorece
Desigur
licat în
ales că
in toate
aici, iar
ere este
torii al-
să pur-
ul rând

zidirii de sfinte lăcașuri de închinare, sfinte biserici, de care era și este atâta nevoie și în Arad și în toată țara.

Biserica aceasta, catedrală vlădicească înseamnă și o reconstituire în veci, un lucru sfânt al credincioșilor din Arad, care au dorit-o atât de mult. Vatra aceasta de credință și de lumină ortodoxă, Aradul simțea o nevoie atât de acută a unui mare lăcaș de închinare. Va fi, cu ajutorul lui Dumnezeu, un loc de popas întru rugăciune, pace și sfințenie, atât pentru arădeni, cât și pentru cei aflați în trecerea pe aceste meleaguri. Eu consider această catedrală tot așa de sfântă și de importantă pentru mine ca și biserica din satul meu natal, care din fericire și spre slava lui Dumnezeu am sfințit-o cu sobor de ierarhi și de arhimandriți, încât am credința că ne va ajuta Dumnezeu ca și aici să trăim asemenea înălțătoare momente. Iar dacă nu vom fi noi, vor fi urmașii noștri și atunci cu siguranță că sufletele noastre se vor bucura și ele de sfințirea acestei catedrale atunci când va fi rânduit de sus să aibă loc, așa cum s-au bucurat ieri și sufletele acelor ostenitori ai bisericii noi din parohia Șagu pe care am sfințit-o în acele zile; și acolo au fost ostenitori care au participat la lucrările de început dar care n-au mai apucat să le vadă terminate decât cu ochii sufletului, la ceasurile sfințirii noului lor lăcaș.

Doresc P.S. Episcop Timotei, care este încă tânăr și care este înconjurat de tineri și vrednici colaboratori, să făptuiască această marea zidire, iar la vreme de încercare să știe că lucrurile mari nu se fac cu bani mari, cu bani mulți, cu băgăție, ci din contribuțiile cele mici, din bănuțul văduvei (Luca 21, 2—4) mai ales în Biserică. Mântuitorul ne-a dat această pildă pentru felul cum se contribuia și atunci, pe vremea Lui, pentru templul lui Dumnezeu și a rămas banul văduvei din veac până în veac, ca pildă de jertfă, iar nu banul vreunui bogat din Evanghelie. Prin cei doi bănuți ai văduvei pe care Hristos a pomenit-o ne-a rămas acest îndemn sfânt: Să nu așteptăm numai de la cei bogați o contribuție pentru zidirea bisericii. Deseori bănuțul dat cu credință de cel sărac este sporit de Dumnezeu și este pildă pentru cel cu posibilități. Cel ce dăruiește din puținul lui acela face foarte mult pentru că își jertfește din existența lui. Când dăruim pentru casa lui Dumnezeu se cuvine să dăm din ceea ce ne este nouă scump și nu numai din ce ne prisosește, și această jertfă pentru sfânta Biserică să fie din toată inima, cu toată credința și cu toată sinceritatea noastră, ca jertfa să fie bine plăcută lui Dumnezeu.

Iar arădenii, de-a lungul istoriei, s-au dovedit vrednici și în această privință, construindu-și singuri școli, lăcașuri de cultură, biserici sau bisericuțe de lemn în tot Ardealul, chiar sub stăpâniri străine. Noi, cei

de dincolo de munți, am fost mai favorizați; ne-au mai ridicat mănăstiri și biserici sfetnicii lor. Dar aici, în Ardeal, acestea au fost ridicate cu osteneala credincioșilor, a preoților, a intelectualilor, țăranilor sau a călugărilor. De aceea să avem credința puternică în Bunul Dumnezeu, care ne va ajuta ca și această catedrală să fie terminată și să se slăvească numele Domnului într-însa spre mântuirea multor inimi ce vor păși în ea pentru a se ruga Bunului Dumnezeu.

Mă bucur foarte mult și dau slavă lui Dumnezeu și cred că vizita mea, dacă ar fi să o socotesc la nivelul intensității trăirilor sufletești, cred că aici în acest loc de zidire, situat mai jos decât orașul, este de fapt pentru mine cota cea mai înaltă a trăirii sufletești, căci bucuria de a fi acum cu dumneavoastră, gândind la lăcașul sfânt ce va să fie aici, această bucurie îmi înalță sufletul până la crucile de pe turlele bisericii pe care o văd nu doar în această machetă, ci chiar la dimensiunile ei reale prin ochii gândului și ai credinței în Dumnezeu.

Să ne ajute Bunul Dumnezeu și să binecuvânteze cu harul și puterea Sa lucrarea credincioșilor noștri arădeni spre slava Bisericii noastre străbune în veci.

La plecarea de pe șantier, un om s-a desprins din mulțime și a oferit Prea Fericirii Sale o fotografie cu tânărul episcop Teoctist al Aradului care atunci, ca și acum, era înconjurat de mulțime de credincioși.

În perioada 16 octombrie — 19 octombrie 1994, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a vizitat comunitățile românești din Gyula, Micherechi și Budapesta (Reportajul vizitei este inserat în paginile prezentului număr al revistei noastre).

Reintors de la Budapesta, miercuri, 19 octombrie 1994, la invitația cadrelor didactice și a studenților Universității «Aurel Vlaicu» din Arad, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, însoțit de Prea Sfințitul Episcop Timotei, au participat la o întâlnire cu cadrele didactice și studenții din învățământul superior arădean.

La acest moment de adevărată sărbătoare, au fost prezenți: Prof. dr. Dimitrie Cameniță, rectorul Universității «Aurel Vlaicu», Prof. dr. Aurel Ardelean, rectorul Universității «Vasile Goldiș», Dl. Radu Crăciun, prefectul Aradului, Pr. Tulcan Ion, decanul Facultății de teologie, Dl. Inspector general Pavel Sârbu, Dl. Prof. Anton Ilica, directorul Școlii normale «Dimitrie Țichindeal» din Arad.

Luând cuvântul la deschiderea festivității, Prea Sfințitul Timotei al Aradului a mulțumit Prea Fericirii Sale pentru că a dat curs invitației, venind în mijlocul profesorilor și studenților Universității din Arad. «Noi vă întâmpinăm cu emoția în care vibrează glasul înaintașilor noștri și Vă mulțumim pentru prețuirea și dragostea părintească ce o arătați tineretului și în special studenților noștri», a spus vorbitorul, arătând apoi importanța Facultății de teologie din această parte

a țării, atât din punct de vedere cultural cât și ca centru de formare a teologilor.

După emoționanta cuvântare a Prea Sfințitului Episcop Timotei al Aradului, decanul Facultății de teologie, Părintele profesor Tulcan Ion a ținut să adreseze «bun venit» Prea Fericirii Sale, spunând printre altele: «...ne-ați sprijinit moral și material în urmarea cursurilor noastre teologice încă de când erați episcop al Aradului. Ne mândrim cu rolul pe care Aradul l-a avut în reînnoșirea neamului, căci instituția noastră nu e pur și simplu înființată, ci este o reluare a învățământului teologic cu tradiție de secole în care nume ca Nicolae Popovici, Petru Deheleanu și alții fac cinste teologiei noastre și îndeamnă la urmarea exemplului lor de muncă și dăruire în slujba Bisericii și a neamului. De aceea, datoria noastră, a celor de azi, e cu atât mai mare cu cât avem atâtă nor de martori a ceea ce a fost Academia teologică din Arad...».

Cuvântul D-lui Prof. dr. Dimitrie Camenită, rectorul Universității «Aurel Vlaicu» din Arad, a fost un prilej de cunoaștere a activității acestui centru al învățământului românesc. «Prezența Prea Fericirii Voastre — a spus vorbitorul — este un motiv de încurajare care ne îndeamnă să medităm asupra legăturilor care trebuie să existe între cult și cultură, între Biserică și învățământ...».

Următorul vorbitor, Pr. prof. dr. Aurel Ardelean, rectorul Universității «Vasile Goldiș» din Arad, a subliniat cu sensibilitate: «Biserica Ortodoxă Română care a modelat viața poporului român încă de la înființarea sa, se reîntâlnește acum în mod fericit cu învățământul. Credința poporului român din vremurile grele e răsplătită azi prin această libertate... De aici din Arad, Vasile Goldiș, un patriot făuritor de țară, a lansat chemarea: «Întoarceți-vă la Hristos!». Istoria poporului nostru ne-a demonstrat cu prisosință că educația în spiritul credinței străbune înalță sufletele și clădește caracterele. De aceea, Vă rugăm cu smerenie Prea Fericirea Voastră, să binecuvântați lucrarea noastră».

Au luat apoi, pe rând, cuvântul dl. inspector general Paul Sărbu, dl. prof. Anton Ilinca, directorul Școlii normale «Dimitrie Țichindeal» din Arad, P.C. Pr. consilier cultural Vasile Pop, studentul teolog Dragos Călin din anul IV și dl. Radu Crăciun, prefectul Aradului.

Luând cuvântul, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a spus:

*«Prea Sfințite Episcop Timotei, domnule Rector,
Prea Cucernici Părinți, onorate cadre didactice,
distinși invitați, iubii tineri și tinere,*

Înainte de a păși la alte aspecte care frământă sufletele noastre și ale tinerilor, felicit pe Prea Sfințitul Episcop Timotei pentru sporul duhovnicesc pe care l-am aflat călcând pe aceste binecuvântate ținuturi ale începuturilor mele întru arhierie. Felicit pe preoții tineri și vârstnici pentru statornicia lor în credință și le aduc întreaga mea mulțumire pentru dragostea pe care mi-au dăruit-o.

Aseară, în jurul orelor 23,00, mă despărteam de românii de la Gyula și mă gândeam cât de mult adaugă valorilor noastre românești credința ortodoxă, văzând atenția autorităților de stat din Ungaria față de valorile spirituale ale românilor din țara vecină și m-a impresionat unitatea românilor de peste graniță în jurul Bisericii strămoșești. Acești frați români din Ungaria au străbătut și învins multe greutăți și umilințe, dar în conștiința lor nu s-au despărțit de pământul și credința românească. Ne-am întors de acolo cu o mulțumire izvorătoare de nădejde asemenea aceleia pe care o simțim după slujba de la Sfântul Altar. Când în conștiință ai o mulțumire că ți-ai îndeplinit datoria față de Dumnezeu și față de oameni, aceasta rodește. Așa am simțit și la Budapesta, când autoritățile maghiare au intervenit ca noi să acordăm ajutoare românilor din Ungaria în cărți și obiecte bisericești și preoți.

În țara vecină am sfințit două biserici care nu fuseseră sfințite de arhiereu, cea din orașul Gyula și cea din comuna Micherechi. La aceasta din urmă, am admirat lucrările de pictură efectuate și cu sprijinul Patriarhiei Române de către pictorul Samoilă Cristian, unul din marii noștri pictori bisericești contemporani.

Această călătorie misionar-pastorală în Ungaria nu a fost deloc ușoară, purtând însă cu dragoste jugul lui Hristos nu mai simțim greutatea efortului personal. Așa am și răspuns unui ziarist de la Budapesta, că momentul unei împliniri bisericești este ales și hotărât de Duhul Sfânt, care ne ajută și de aceea trebuie să mulțumim lui Dumnezeu pentru toate. Împreună cu Prea Sfințiții Episcopi Timotei al Aradului și Ioan al Oradiei ne-am împlinit misiunea așa cum am crezut că e mai bine și mai folositor pentru Biserica noastră și unitatea românilor.

Și cu acest prilej, am constatat că lumea ne privește și ne apreciază pentru valorile credinței noastre: pentru teologia și evlavia credincioșilor. Acestea și-au arătat strălucirea și de-a lungul celor 45 de ani de întuneric ai regimului comunist. Se cunosc numeroasele jertfe ale preoților, profesorilor de teologie, numeroșilor credincioși care s-au stins din viață în temnițe, precum și martiriul bunilor români ale căror trupuri au rămas răspândite în pământul Siberiei, mai cu seamă cele ale fraților noștri din Basarabia și Bucovina.

Biserica noastră se bucură de o faimă deosebită iar experiența ei jertfelnică, în acea perioadă de comunism militant, când un intelectual sau un tânăr își riscă existența intrând în biserică trebuie cunoscută. Îngrădirile libertății religioase, datorită cărora activitățile noastre se desfășurau doar în interiorul lăcașurilor de cult, zelul și curajul preoților și credincioșilor ne-au adus și un spor duhovnicesc. În acest timp literatura și Sfânta Scriptură nu ne-au lipsit din bibliotecile parohiilor.

Dacă în timpul studenției celor de vârstă mea trebuia să apelăm la dicționare pentru a avea textele patristice în vederea lucrărilor de seminar, în greaua perioadă de care aminteam, s-a izbutit ca preoții să aibă la îndemână, în limba română un mare număr din operele Sfinților Părinți, să aibă Filocalia completă etc. Ar fi foarte bine să facem o evidență a stării bibliotecilor parohiale din cei 45 de ani, privind existența acestui tezaur de gândire teologică, completat cu revistele teologice centrale și eparhiale.

Ne gândim cu recunoștință la forța duhovnicească și la înrăurirea studiiilor marilor profesori de teologie din vremea când eram rector, înrăurire binefăcătoare asupra studenților și slujitorilor sfințelor altare. La fiecare rugăciune de dimineață sau de seară, din paraclisul Institutului teologic nu lipsea un Părinte: Dumitru Stăniloae, Ioan Coman, Teodor Popescu, Alexandru Ciurea, Ioan Râmureanu și alții, care în 3—4 minute de meditație sădeau în sufletele tinerilor o temă privind vocația preotească. Vremurile au fost nespuse de grele și dacă nu am fi avut ajutorul lui Dumnezeu nu le-am fi făcut față. Părintele Profesor Stăniloae are un articol în revista «Biserica Ortodoxă Română» nr. 3—6, 1951, pag. 256, intitulat: «Sporuri duhovnicești», în care scrie despre organizarea învățământului teologic și valoarea educației religioase, nivel la care tindem mereu.

Pot afirma cu bucurie că setea după cultura teologică manifestată de tineretul studios de la toate facultățile de teologie m-a impresionat foarte mult. La aniversarea a 150 de ani de la înființarea Facultății de teologie din insula Halky, cea mai înaltă școală a Patriarhiei Ecumenice, festivitate la care am participat, au venit reprezentanți ai majorității centrelor de teologie ortodoxă. Și cu acest prilej, am auzit cuvintele prețioase față de teologia ortodoxă românească și față de slujitorii ei. Preoții și profesorii din acești ani știu, spre pildă, cât suflet am pus ca episcop al Aradului pentru sprijinirea Seminarului teologic din Caransebeș, în stare aproape de desființare din lipsă de elevi și de candidați. La Consiliul eparhial am reușit să înfiripăm burse și să mergem din parohie în parohie pentru a găsi și selecționa noi candidați. Astfel am reușit să păstrăm și să refacem numărul cerut de regulament pentru funcționarea școlii. Până în 1989 am reușit să păstrăm și să întretinem școlile de învățământ ale Bisericii, restrâns doar la 6 seminarii și două institute teologice universitare. După această dată, Sfântul Sinod, răspunzând cererilor credincioșilor de a avea preoți și religia în școală, a făcut demersurile cuvenite în acest scop. Cu eforturi deosebite, am reușit ca în Constituție și în Legea învățământului să obținem predarea religiei în școli ca disciplină egală cu celelalte materii de învățământ,

să înființăm noi seminarii și noi facultăți de teologie, de această șansă bucurându-se toate celelalte culte din țară. Datorită acestor eforturi, avem astăzi 14 facultăți de teologie, 26 seminarii, precum și alte școli, de cântăreți sau cu profil de asistență socială. Trebuie să fim încă cu băgare de seamă, deoarece trecerea la salarizarea de stat a întregului personal didactic poate aduce și primejdia unei îndepărtări de disciplină și atmosfere specifice Bisericii. Pentru a întâmpina această situație, Sfântul Sinod a stabilit și semnat un *protocol* între Patriarhie, ministerul Învățământului și Secretariatul de Stat pentru Culte, în virtutea cărora Biserica este în drept să-și spună cuvântul atât la numirea personalului cât și la formarea viitorilor slujitori ai altarelor în duhul Ortodoxiei. Trebuie să știm că Sfântul Sinod acordă o atenție deosebită ca în școlile noastre teologice profesorii să fie ortodocși, să aprobe programa analitică și programul duhovnicesc prin participarea elevilor și studenților, la orele de practică liturgică, adică la Sfânta Liturghie și Vecernie din paraclisele facultăților. Trebuie să cunoaștem programul și orarul instituțiilor de învățământ teologic. Ordinea și disciplina sunt imperativ necesare în domeniile vieții oricărei societăți, cu atât mai mult cu cât acestea sunt de mare actualitate pentru buna activitate pastorală și misionară a preoților. Pentru exercitarea autonomiei bisericești, Statutul și legiunile Bisericii Ortodoxe Române, au fost revizuite, înlăturându-se orice imixtiune a Statului.

Cunoscând valoarea bunei rânduieli necesar studiilor, îndrept, cu această ocazie, un apel către tineri de a-și impune disciplina liber consimțită. Biserica noastră nu va rezista fără o disciplină liber consimțită. Biserica noastră nu va rezista cu o disciplină superficială. Nu va rezista decât cu valorile harice și liturgice. Teologia înseamnă nu doar vorbire despre Dumnezeu, cât trăire în Dumnezeu. Acela e teolog, care se roagă. Marii Părinți n-au despărțit liturgica practică, de amvon, de gândire. Aceștia, în secolele IV—V, au alcătuit Sfânta Liturghie. Fără disciplină și ordine, orice activitate nu ar aduce roadă nici în Biserica, nici în viața socială, culturală, caritativă sau învățătoarească. Biserica Ortodoxă imbină toate activitățile ei cu Liturgia, cu Euharistia. Liturgia le dă tuturor valoare, ea este identitatea noastră. Și în Ungaria, Biserica Luterană a admirat Liturgia ortodoxă. Referindu-se la costumul preoțesc, un ziarist a scris în presa din capitală un articol cu titlul: «Un oraș fără preoți». Pe vremuri se purta haina preoțească într-o măsură mai mare. Acum, rar se întâlnesc pe stradă preoți în vestimentația lor distinctivă. Am cunoscut în această eparhie preoți care purtau haina preoțească permanent și produceau mare bucurie credincioșilor. Avem un fond bogat și frumos al spiritualității Bisericii

noastre între care, pe prim plan, se află Sfânta Liturghie. Uneori ne lăsăm prinși în capcana unor așa-zise înnoiri; de influență occidentală, când, de fapt, noi putem oferi Occidentului atâtea frumuseți. Ar fi bine ca în consiliile profesionale să fie analizate și probleme de bază, esențiale ale Bisericii noastre, ca noul statut, regulamentele bisericești etc.

În programele analitice ale facultăților de teologie trebuie să se prevadă și mijloacele didactice și timpul de aplicare ale acestor principii de bază pentru formarea viitorilor slujitori ai sfântului altar.

Mă bucur că în sală se află tineri de la alte specialități. Oricare ar fi acestea, ele trebuie să țină seama de modelarea caracterului, a personalității, de care duce lipsă societatea noastră. Acest lucru nu se poate înfăptui numai de la catedră, numai din experiența și cunoștințele profesorului, oricât de înzestrat ar fi acesta, ci cu participarea studentului, cu râvna și dăruirea sa personală, potrivit vocației. Fără precizarea vocației, a alegerii specialității și a statorniciei în urmarea acesteia, este foarte greu de găsit drumul prielnic pentru ajungerea la scopul propus. Viitorul preot care vrea să predice la amvon și să săvârșească Sfintele Taine trebuie să iubească biserica și enoriașii. Cel ce dorește să ajute pe cei săraci sau pe cei bolnavi, ori pe cei din penitenciare, un viitor, profesor de teologie, dacă nu își vor descoperi ei — înșiși vocația proprie acestei slujiri, nu vor fi la înălțimea cerințelor credincioșilor.

Pregătirea și formarea viitorilor preoți mi-au luat mulți ani din viață. Pe lângă cursuri și lucrări de seminar se impune cercetarea bibliotecilor și, în general, lectura de specialitate. Cât este căutată cartea de teologie sau de cultură generală se constată după numărul celor ce vin la bibliotecă. La București dispunem de trei biblioteci: cea a Facultății de teologie, a Sfântului Sinod — din incinta mănăstirii Antim — și cea din palatul patriarhal, cîtorite de patriarhul Justinian. Constat însă, nu fără tristețe, că acestea nu sunt foarte cercetate. Spiritul de secularizare, de care vorbeam, își spune cuvântul și prin această răcire a dragostei și vocației preoțești. De aceea în ultima ședință a Sfântului Sinod s-a luat hotărârea reintroducerii practicii bisericești obligatorii, prin «Hotărârea nr. 4249/13—14 iunie 1994».

Am observat aici la Arad, că tinerii sunt foarte atașați de Biserica educației din familie, datorită părinților profesori dar și asociațiilor studențești, binecuvântate de Sfântul Sinod. Trebuie, iubii studenți, să deveniți ceea ce ați dorit și ați ales pentru a bucura Biserica și a fi mângâiere părinților voștri. În societatea atât de frământată, slujitorii bisericești, ai catedrelor sau

ai scrisului, au un rol foarte mare. Biserica nu e ruptă de lume și nu se izolează de societate, deoarece ea este o instituție divino-umană. Prin învățătura și Tainele ei, prin credință și fapte bune, «vrednice de sfințenie, omul este în stare să uroe pe scara desăvârșirii până la îndumnezeire», după învățătura Sfinților Părinți. Cu jertfele neprețuite ale martirilor din decembrie 1989, ne bucurăm de libertatea de a alege între bine și rău. Pentru modul însă în care ne achităm de responsabilitatea noastră în aceste timpuri de libertate, vom răspunde în fața Dreptului Judecător. Suntem așteptați și chemați pretutindeni la slujirea lui Hristos. Responsabilitatea noastră acum este mult mai mare.

Ne confruntăm cu diferite forme de gândire, de practici dăunătoare familiei, de apariția unor inovații chiar în mijlocul nostru. E foarte greu să ținem echilibrul. De aceea Sfântul Sinod a dat o hotărâre pentru abținerea preoților de la apartenența politică, pentru că noi trebuie să fim părinți ai tuturor. De când există, Biserica a fost mama cea bună pentru toți fiii ei, și nu a ignorat trebuințele celor din afară, chiar a necredincioșilor. O societate proșteră din punct de vedere spiritual, atunci când membrii ei sunt pătrunși de valorile Sfintei Evanghelii, când credința religioasă constituie realitate.

Din mila lui Dumnezeu suntem popor creștin. După Revoluție nu am avut nevoie de bazine speciale pentru botezul în masă al celor nebotezați în perioada comunistă, cum s-a întâmplat în Rusia, bunăoară. Caracterul, personalitatea se formează prin lumina învățăturii Sfinților Părinți. Încă de pe băncile facultății trebuie să vă identificați cu misiunea pe care v-ați ales-o și să vă îndrăgostiți de ea. Pastorația nu e ușoară, dar atunci când o faci cu dragoste, ea devine ușoară și frumoașă.

Tinerii trec prin încercări nu ușoare, specifice vârstei. Toată această invazie de învățături și gândiri străine a adus cu ea și mult dezmăț în latura morală. Or, un tânăr căzut în asemenea curse ale dezmățului foarte greu își mai găsește echilibrul în viață. Anii petrecuți acum în școală nu se vor mai repeta. Răscumpărați-i prin studiu și ordine. E foarte trist când profesorul, venind la curs, nu găsește în sală decât câțiva studenți. Pe timpul studenției mele, cursurile unor profesori umpleau sălile până la refuz. Îmi amintesc cum, la profesorul Bărsănescu de la facultatea de «Litere și filosofie» participau studenți de la toate facultățile. Trebuie să existe și un interes și o legătură permanentă cu cartea. Din nefericire, cărțile sunt scumpe, e adevărat, și trebuie căutate la bibliotecă.

Aș mai stărui ca tinerii să pună la inimă cele ce le-am spus pentru că de multe ori, necunoscându-le, nu putem contribui la promovarea vieții bisericești. Fiecare dintre noi suntem datori față de ființa și personalitatea semenului nostru. Și eu și el suntem zidirea și chipul lui Dumnezeu. Ajutorul dat semenului nu funcționează la fel când e făcut din iubire sau doar convențional. Avem datoria să prezentăm tuturor Ortodoxia în toată dumnezeiasca ei frumusețe cu învățătura ei cea sfântă și cu tot ceea ce poate satisface orice cuget, minte sau inimă. Sfinții Părinți nu erau străini de știința și arta vremii lor, de cultura și frumusețile epocii. Biserica noastră are tezaurul biblic nerăstălmăcit, păstrat de veacuri, și are Sfânta Tradiție, aceste izvoare nesecate de frumusețe și de sfințenie. După cugetul și după credința mea, dar și după entuziasmul copiilor și tinerilor, care ne însufletește și pe noi, văd biserica noastră și viitorul ei în celălalt secol.

Iubiți tineri, fiecare ființă umană, în Biserica lui Hristos, poartă în ea pe Duhul Sfânt. La vârsta voastră apar marile frământări, specifice tinereții. Fiți cu băgare de seamă și păstrați-vă integritatea trupului, care duce la integritatea morală și la cea a familiei, această «mică biserică», așa cum au văzut-o Sfinții Părinți. Căci ispitele firești vârstei ne arată și faptul că virtutea, în această perioadă a vieții, își are firescul ei. După săvârșirea păcatului, după desfrâu, chiar dacă frumusețea fizică rămâne, ea nu mai e aceeași, ci trebuie restaurată. Păstrați-vă frumusețea întreagă, și cea trupească și cea sufletească. Păziți-le ca pe ochii din cap. Nu faceți din trupul vostru prilej de păcat și pierzanie. Și mai ales, nu uitați că foarte mulți tineri au biruit păcatul și au ajuns la sfințenie. Ne stau mărturie în acest sens sfinții români, între care trebuie mereu să pomenim tinerele vlăstare ale Sfântului Domnitor și Martir Constantin Brâncoveanu.

Vă mulțumesc pentru răbdare și cer scuze pentru prelungirea cuvântului, dar am considerat de a mea datorie să vă înfățișez aceste aspecte importante pentru fiecare tânăr. Dumnezeu știe când ne vom mai vedea. Vrednicia este a dumneavoastră, a arădenilor din această fortăreață a Ortodoxiei noastre din Transilvania, care a fost și este Aradul românesc.

Aveți grijă de acești tineri, Prea Cucernici și Domnii Profesori!

Aș vrea să rămână pentru sala aceasta icoana Sfântului Gheorghe, tânăr ostaș care a biruit păcatul. Cu toții să fiți purtători de biruință asupra răului și fii ai Mântuitorului Iisus Hristos, spre a deveni, prin studiu, bucuria părinților și a noastră.

Să vă ajute Dumnezeu întru toate !».

Atmosfera de sărbătoare din acest lăcaș al culturii și teologiei ortodoxe românești a fost înfrumusețată și de glasurile ce au înălțat cântări, ale corului bărbătesc al Universității din Arad.

În aceeași zi, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a fost invitat, de către dl. Prefect Radu Crăciun, să viziteze Casa de protocol a Prefecturii Aradului. Aici, în casa baronului Neumann, Prefectura a oferit un prânz în onoarea invitaților. Luând cuvântul cu această ocazie, dl. Prefect Radu Crăciun, adresând mulțumiri pentru acceptarea invitației, a spus: «...nimic nu am întreprins în Arad în afara cupolei credinței și a culturii. Nu am alt crez și alt angajament decât de a face ca toată viața noastră să se desfășoare sub semnul crucii, al credinței și al înțelegerii între oameni... Istoria e o făclie în mâna prezentului, care vine din trecut să lumineze viitorul. Până acum, Aradul a fost în prima linie. Ne străduim ca și de acum înainte să ne menținem la înălțimea faimei înaintașilor noștri...».

Luând cuvântul, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a spus: «Vă mulțumim foarte mult și Vă felicităm pentru spiritul de frățietate și comunicare cu toți factorii din învățământ și viața politică. Plec de pe aceste meleaguri cu cele mai frumoase impresii. Aradul acestor zile a constituit pentru mine o mare bucurie căci am regăsit nu doar credința și elanul credincioșilor care m-au întâmpinat la începuturile activității mele de arhieru dar și bucuria noilor generații care nu sunt cu nimic mai prejos decât înaintașii lor. Mă bucur foarte mult că am descoperit toate aceste progrese importante. Vă mulțumesc pentru sprijinul Bisericii din această parte de țară. Toată prețuirea noastră pentru tot ceea ce faceți pentru Biserică și țară».

Revenind la reședința episcopală din Arad, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a acordat interviuri unor ziariști de la ziarul «Adevărul» din Cluj și «Renăscerea bănățeană».

Seara, în Condica sfântă a Episcopiei Aradului, *Prea Fericirea Sa* a consemnat:

«La plinirea vremii, Bunul Dumnezeu a rânduit să ne reîntoarcem pe aceste meleaguri. Am găsit aici o lume nouă, clădită după aceleași rânduieli, ale Bisericii noastre strămoșești și binecuvântate de Dumnezeu.

Episcopia Aradului este pentru mine nu doar un loc de regăsire a tinereții și a efortului depus odată pentru creșterea întru Hristos, ci și un loc în care am aflat legea strămoșească, pace, iubire de Dumnezeu și armonie între frați.

Mulțumesc Bunului Dumnezeu pentru că ne-a oferit bucuria de a fi din nou împreună.

Felicit pe toți cei care s-au străduit pentru buna organizare a programului vizitei noastre în această eparhie, de la Înalt Prea Sfințitul Nicolae al Banatului și Prea Sfințitul Episcop Timotei al Aradului până la cel mai smerit dintre credincioși.

Dumnezeu să vă binecuvânteze și să vă sporească roadele eforturilor întru Slava Sa și a Sfintei noastre Biserici strămoșești. Cu arhieresti binecuvântări, Teotist, Patriarhul României».

A doua zi, 20 octombrie, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teotist luându-și «rămas bun» de la gazdele arădene, a plecat către București. În drum, Prea Fericirea Sa a făcut un popas la Catedrala «Sf. Nicolae» din Deva. Așteptat de elevii de la clasa seminarială a Liceului «Sabin Drăgoi» din Deva cu flori și îmbrăcați în costume naționale, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teotist* a fost întâmpinat de P. C. Pr. Paroh Gherman Nicolae, P.C. Pr. Protopop Hotăran Alexandru, P.C. Pr. Crișan Arsenie, P.C. Diac. Ștefan Petru, toți hirotoniți de Prea Fericirea Sa.

Prea Fericirea Sa a mers, apoi și s-a închinat la biserica «Buna Vestire» unde a fost întâmpinat de : P.C. Pr. paroh Miron Mateș, P.C. Pr. slujitor Mircea Farca, P.C. Pr. Emil Satran care au fost hirotoniți tot de Prea Fericirea Sa, pe vremea când era episcop al Aradului.

Aici a luat cuvântul P.C. Pr. protopop Alexandru Hotăran, care a spus :

«Prea Fericirea Voastră,

Cu simțăminte de profundă recunoștință, în numele preoției Protopopiatului ortodox român Deva, care atât de mult suntem legați de Prea Fericirea Voastră, în numele fraților mei din orașul de sub cetate, în numele distinșilor noștri credincioși, ca și în numele tinerilor elevi de la clasa seminarială din cadrul Liceului pedagogic «Sabin Drăgoi», veniți astăzi să Vă întâmpine cu florile bucuriei, ne plecăm acum sufletele și inimile în fața Prea Fericirii Voastre, în fața Patriarhiei României și, din adâncul inimilor, Vă rugăm să binevoiți a primi, cu acest unic, mareț, prealuminos și istoric prilej, un cald bun venit pe străvechiul pământ al Hunedoarei, unde s-a plămădit ființa neamului nostru românesc și unde credința în Dumnezeu, ca și datinile străbune, sunt adânc sădite în suflete, odată cu urările noastre cele mai bune de îndelungată viață, sănătate, prosperitate, bucurie duhovnicească, fericire personală, cu sporite puteri de muncă, spre a conduce și pe mai departe cu aceeași vigoare, înțelepciune și credință în Atotputernicul Dumnezeu destinele sfintei noastre Ortodoxii.

Isus Hristos Mântuitorul, Domnul Dumnezeuul Părinților noștri, să Vă aibă mereu în sfânta și dumnezeiasca Sa purtare de grijă.

Să ne trăiți «întru mulți și fericți ani !».

Mulțumind pentru cuvintele frumoase rostite, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a adăugat :

«...Timpul este foarte scurt pentru a putea spune tot ceea ce simțim cu toții. Venim dintr-o vizită foarte importantă dar și foarte frumoasă pe care am făcut-o în Ungaria la comunitățile românești de acolo și pe care apoi am continuat-o printr-o vizită pastorală în eparhia Aradului. Aseară am hotărât să mergem spre București pe acest drum și nu am putut trece pe aici fără să vă vedem. Știam că aici sunt ucenicii mei.

Aveți aici această catedrală măreață și impunătoare care înseamnă foarte mult pentru creștinii noștri ortodocși din acest oraș. Mă bucur că sunteți aici și că vă găsesc sănătoși.

Lubiți copii, voi să țineți minte această întâlnire și să nu uitați că tot ce avem mai frumos în lume este Biserica, familia și țara. Această biserică în care ne aflăm, atât slujitori cât și credincioși, este o casă a noastră, a tuturor, iar noi suntem o familie. Toți acești slujitori ai bisericii acesteia sunt copiii mei pentru că i-am hirotonit pe toți când eram episcop al Aradului.

Mă bucur că Dumnezeu mi-a dăruit timp și ocazia de a trece pe aici și de a vă vedea. Bunul Dumnezeu să ne ajute să ne revedem sănătoși. Timpul ne zorește acum să ne continuăm călătoria spre București.

Dumnezeu să vă binecuvânteze cu sănătate, pace și viață îndelungată».

După aceea, *Prea Fericirea Sa* a fost invitat să viziteze sediul Protopopiatului ortodox Deva și al parohiei «Deva I».

Ultimul popas în drum spre casă, *Prea Fericirea Sa* l-a făcut la reședința episcopală a Episcopiei Râmnicului Vâlcea unde a fost primit de *Prea Sfințitul Episcop Gherasim al Râmnicului*.

Ajuns la București, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a fost întâmpinat de P.P.S.S. Teofan Sinaitul, Vincențiu Plieșteanul, episcopi patriarhali, P.S. Teodosie Snagoveanul, episcop vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, consilieri, preoți, diaconi și credincioși.

Se încheia astfel un capitol de istorie bisericească, trăită la înălțimile credinței celei adevărate, ale efortului și ostenelilor într-o neodihnă patriarhală.

Acum, «la plinirea vremii», s-a mai scris o secundă de istorie bisericească.

Bunul Dumnezeu să primească jertfa ostenitorilor.

Diac. Constantin Nicolae

VIZITA ÎN ROMÂNIA
A PREA FERICITULUI PĂRINTE PARTENIE
AL III-LEA, PAPĂ ȘI PATRIARH AL ALEXANDRIEI
ȘI AL ÎNTREGII AFRICI

În perioada 13—19 sept. 1994, s-a desfășurat la București ședința la care au participat multe personalități ale vieții bisericești, printre care și Prea Fericitul Părinte Partenie al III-lea, Papă și Patriarh al Alexandriei și al întregii Africi.

Cu această ocazie, la invitația Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist al României, Prea Fericitul Părinte Partenie al III-lea a făcut o vizită oficială Bisericii Ortodoxe Române. În această vizită Prea Fericirea Sa a fost însoțit de trei ierarhi ai Bisericii din Alexandria, și anume: I.P.S. Mitropolit Irineu de Cartagina, I.P.S. Petru de Accra și P.S. Episcop Teodor de Cirene.

Sosirea delegației condusă de Prea Fericitul Părinte Partenie al III-lea a avut loc miercuri, 14 septembrie 1994, de ziua Sfintei Cruci. La aeroportul Otopeni oaspeții au fost întâmpinați de P.S. Episcop Teofan Sinaitul, vicar patriarhal și de P.C. Pr. Michael Țița, consilier patriarhal și alți preoți. Prea Fericirea Sa participând imediat după sosire la deschiderea lucrărilor Comitetului Executiv la Facultatea de teologie din București.

Primirea oficială a avut loc, la ora 12,00 în aceeași zi în catedrala patriarhală din București.

Prea Fericirii Patriarhi Partenie al Alexandriei și Teoctist al României au fost întâmpinați cu Sfânta Cruce și Sfânta Evanghelie de către P.S. Episcop Teofan Sinaitul în fruntea unui sobor de preoți și diaconi ai catedralei. În acest timp corala patriarhală intona imnul patriarhal.

După ce s-au închinat la racla cu moaștele Sfântului Dimitrie cel Nou cei doi Întâistătători de Biserică au luat loc în strămile arhieriești.

A fost săvârșit, apoi, un Te-Deum, după care a luat cuvântul Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist. Andresându-se oaspeților Bisericii noastre și celor prezenți, Prea Fericirea Sa a spus:

«Trăim în aceste zile și mai ales astăzi, împreună cu creștinătatea cinstitoare a Ortodoxiei momente de aleasă bucurie. Dumnezeu ne-a încercat în trecut cu multe dureri, cu unele suferințe sub teroarea comunistă și atee, dar, iată că răbdarea și suferința rodesc lumină. Sufletele noastre sunt pline de bucurie; și acum, în această slăvită catedrală voievodală, primind pe întâistătătorul și conducătorul Patriarhiei Apostolice a Alexandriei și a toată Africa, Prea Fericitul Patriarh și Papă, Partenie al III-lea, împreună cu I.P.S. Mitropolit Teodor de Cirene, ca reprezentanți ai acestei Patriarhii.

Așa cum cunoașteți din rânduielile noastre tipiconale, nu este nici o Liturghie în care eu, cu harul și cu nevrednicia mea, să nu mă rog pentru întăritătorii Bisericilor Ortodoxe de pretutindeni, exprimând astfel conștiința unității și universalității Ortodoxiei, a credinței noastre. Aceasta înseamnă că Biserica Ortodoxă, deși nu este condusă dintr-un singur centru, cum este Biserica Romano-Catolică, totuși, în rugăciune și în Sfintele Taine, formăm un singur trup și ne unim cu întreaga Ortodoxie în duh și adevăr. Și iată că Prea Fericitul Partenie, Papă și Patriarh Apostolic din Alexandria, al cărui nume îl auziți pomenindu-se din acest loc sau unde Dumnezeu rânduieste să officiez dumnezeiasca Liturghie, se află acum aieva printre noi.

De acolo, din Egipt, de la vărsarea Nilului, unde părinții pustiei, Sfinții Cuvioși Antonie și Pahomie, au întemeiat și au organizat viața monahală, unde Sfântul Apostol și Evanghelist Marcu a predicat cuvântul lui Dumnezeu și a temeluit Biserica, așa cum Sfântul Andrei a predicat și a întemeiat Biserica Mântuitorului Hristos pe pământul nostru românesc, în ținuturile dintre Dunăre și Marea Neagră, din acel loc, iată, se răsfrânge comuniunea noastră de credință, prin prezența Prea Fericirii Sale și prin rugăciunile credincioșilor pe care îi păstorește. Patriarhia Alexandriei a dat Bisericii Ortodoxe mari învățați, mari gânditori și mari teologi. Sfinți Părinți ca Atanasie cel Mare, care se află la temelia Ortodoxiei noastre, Chiril și alți cuvântători de Dumnezeu au zidit Biserica lui Hristos și au clădit-o ca Ortodoxie sfântă în această parte a lumii.

Deși Patriarhia Alexandriei a avut un rol foarte mare la începuturile creștinismului, Dumnezeu, prin voia și înțelepciunea Sa, a îngăduit ca ea să se micșoreze, odată cu cetatea sfântă a Ierusalimului, sub puterea celor care au prigonit creștinismul. De aceea, această patriarhie apostolică a avut, și are încă, multe de suferit, dar, odată cu această suferință, Dumnezeu vine cu mângâierea Sa, vine cu harul Său și dă valoare suferinței, care se transformă apoi în răbdare și, în cele din urmă, în biruință. Acolo, în ciuda vitregelor condiții sociale, Patriarhia Alexandriei a ținut aprins farul Ortodoxiei prin înaintașii Prea Fericitului Partenie, dintre care ultimii doi predecesori, patriarhii Hristofor și Nicolae, ne-au vizitat și au dat binecuvântarea lor credincioșilor, mănăstirilor și clerului Bisericii noastre. Prea Fericitul Partenie este cel de-al III-lea patriarh, din vremea noastră, care binecuvântează Biserica noastră și pe credincioșii ei.

Suntem recunoscători preabunului Dumnezeu, Prea Fericirea Voastră Părinte Patriarh și Papă Partenie că V-a dat putere și V-a înzestrat cu lucrarea Duhului spre a întări în acea parte de lume Orto-

VI.
do:
Fe
să
și
ne:
cio
un-
pe:
rol
un-
ric:
ast
ră
foa
tor
din
rid

de
rire
zen
me
ier:
făș
l'at
me
est
sco
lel:
nur
te:
tor:
me:
trac
doc
re
miș
ca
tre:
Bis

doxia, a păstra nu numai moștenirea atât de bogată a înaintașilor Prea Fericii Voastre, mari teologi și dascăli ai Ortodoxiei, dar și personal să Vă aduceți aportul teologic, aportul canonic și aportul organizatoric și social la unitatea Bisericii, a Ortodoxiei, în zilele noastre. De asemenea, noi vă suntem recunoscători că datorită Patriarhiei Alexandriei și, în ultimul timp, datorită personal Prea Fericii Voastre, credincioșii din Africa au cunoscut pe Mântuitorul Iisus Hristos. În Africa, unde nu se cunoștea Ortodoxia, ierarhii Patriarhiei de Alexandria și personal Prea Fericitul Părinte Patriarh Partenie au organizat și parohii și episcopii, cu roade foarte bogate. În această parte a lumii, unde pătrunseseră alte credințe, iar Ortodoxia lipsea, datorită Prea Fericitului Partenie și Sfântului Sinod care îl înconjoară, Ortodoxia este astăzi bine cunoscută, Patriarhia având acum acolo preoți ortodocși din rândul localnicilor, preoți slujitori și predicatori care lucrează cu roade foarte frumoase în adâncul Africii. Vă suntem, drept aceea, recunoscători. Sunteți urmașul demn al Sfântului Evanghelist Marcu și ați făcut din această parte a lumii arie de răspândire a Ortodoxiei noastre. Ați ridicat prin aceasta și prestigiul întregii Ortodoxii.

În al doilea rând, Vă întâlnim și în calitatea Prea Fericii Voastre de factor de echilibru, de teologie ortodoxă, de aport profund la întărirea relațiilor dintre Ortodoxie și celelalte Biserici din lume, prin prezența Prea Fericii Voastre în Comitetul Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor. Sunteți cunoscut teologilor noștri, sunteți cunoscut ierarhilor noștri pentru activitatea culturală și socială pe care ați desfășurat-o și în calitate de mitropolit de Cartagina și în cea de ierarh al Patriarhiei din Alexandria, iar prezența Prea Fericii Voastre între membrii Comitetului Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor este pentru noi, pentru ortodocși, o cheazăie că mișcarea ecumenică, socotită pe bună dreptate ca un dar al lui Dumnezeu, ca un dar al zilelor noastre, va ține drumul cel de la început, de apropiere nu numai în latura socială a creștinilor și a Bisericilor, ci și de apropiere teologică către înfăptuirea comuniunii noastre. Ca ortodocși avem datoria să ajutăm această mișcare ecumenică, alcătuită, în majoritatea membrilor ei, din reprezentanți ai lumii protestante, ca ea să țină calea tradiției apostolice, așa cum s-a și izbutit până acum, prin adoptarea documentului BEM, care a recunoscut Tainele intrării în Biserică, după ce a confirmat dogma Sfintei Treimi. Sunt dobândiri de mare preț ale mișcării ecumenice. Iar prezența Ortodoxiei în această mișcare a făcut ca ele să fie astăzi bunuri ale tuturor Bisericilor, deci, și ale Bisericilor trebuie să însemne apropierea acestei mișcări de tradiția patristică a Bisericii lui Hristos și de valorile eterne ale Sfintei Evanghelii, să

vegheze ca această mișcare să nu apuce oăi nedorite și condamnate de sfintele canoane ale Bisericii noastre Ortodoxe.

Iată, o grijă mare pentru noi, ortodocșii, care, în ziua aceasta a Înălțării Sfintei Cruci, trebuie să ne ridicăm, prin cruce și prin jertfa Mântuitorului pe cruce, la cunoașterea luminii, să înălțăm Sfânta Ortodoxie în fața lumii, cu valorile ei, frumusețile ei, așa cum nu au alte Biserici și mai ales cum nu au numeroase secte și grupări aberante, atât religioase, cât și filosofice, care au invadat în ultimul timp indeosebi România.

Suntem, Prea Fericite Părinte Partenie, un popor curat în credință, în limbă, curat în tradiție, curat la suflet, popor care n-a cunoscut păcatele grele, ale Occidentului secularizat și secularizant. De acolo ne vin cele mai aberante idei și practici sociale care tulbură mai ales sufletul tineretului, slăbesc familia și o destramă și care întinează Ortodoxia noastră. Avem datoria ca pretutindeni să apărăm aceste valori. Ne intristăm mult, când auzim, și în mișcarea ecumenică, glasuri favorabile unor concepții aberante, incitatoare la imoralitate, la întreruperea nașterii de copii, în loc să se predice frumusețile vieții virtuose a tineretului. Trebuie să fim cât mai aproape unii de alții, nu numai în rugăciune, nu numai în gândire, dar și în acțiuni comune pentru combaterea păcatelor, viciilor și prozelitismului. Ca și Patriarhiile Apostolice, ca și Patriarhia Ecumenică, și în general creștinătatea, Bisericile locale își au și ele problemele lor. Milioane de credincioși ai Bisericii noastre, din rândurile cărora fac parte credincioșii și credincioasele aici de față, așteaptă de la noi, slujitorii științelor altare, pilde de urmat. Noi, de asemenea, așteptăm să primim de la Patriarhiile Apostolice gând și faptă în purtarea crucii Mântuitorului Iisus Hristos în lume. Să luăm cu toții crucea și să-L urmăm împreună pe Mântuitorul Iisus Hristos, iar mișcarea ecumenică, până nu va lua crucea cu întreaga și mântuitoarea ei semnificație profund teologică și nu o va purta, așa cum a purtat-o Mântuitorul Hristos spre Golgota cu sudoare de sânge, nu va putea să ajungă la rezultatele întrezărite de curajoșii ei fondatori, Patriarhul Constantinopolului Ioachim al III-lea (1924) și Arhiepiscopul suedez Nathan Söderblom (1866—1931).

În asemenea gânduri ne găsiți, Prea Fericirea Voastră, cu grijile noastre, dar și cu bucuriile noastre. Din rândul acestor bucurii face parte și lucrarea Duhului Sfânt de renaștere sufletească a societății românești după cele patru decenii și jumătate de pătimire sub dictatura ateismului comunist. V-au întâmpinat copiii și tinerii cu flori și Vă vor întâmpina pe parcursul vizitei Prea Fericirii Voastre în țara noastră.

Poporul nostru, liber acum, prin jertfa tinerilor în revoluția din decembrie 1989, gândește la Dumnezeu, I se închină, vine la biserică, se arată însetat după cuvântul lui Hristos, iar noi ne străduim să-i împlinim dorințele după posibilități.

Din toată inima noastră, a ierarhilor, preoților și credincioșilor care ne înconjoară, vă rugăm să primiți încredințarea noastră sinceră de prețuire, iar pasul pe care l-ați făcut astăzi, intrând «în curțile Domnului» de pe pământul românesc, să inscrie încă o pagină de aur în cronică Ortodoxiei noastre contemporane. Bine ați sosit sănătos și Vă îmbrățișăm !».

Răspunzând cuvântului de întâmpinare adresat de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, Prea Fericitul Părinte Partenie a spus :

«Prea Fericite Părinte, frate în Hristos, Teoctist, al României, Iubit popor al lui Dumnezeu,

«Ne bucurăm de faptul că ne aflăm aici, într-un patriarhat nou, de unde luăm putere. Avem istoria încărcată de figuri mari, care au trăit la noi. După cum știți, cel care a înființat Biserica în Africa a fost Sfântul Marcu. Avem patru veacuri pline de slavă, când Patriarhia Alexandriei a construit și a întărit Ortodoxia cu învățături puternice. Dar, după 641, când au năvălit arabii, acest patriarhat a scăzut ca putere. Abia după treisprezece veacuri a început să se refacă. Azi avem o turmă alcătuită din greci, arabi și africani, dar toți uniți în jurul Sfintei Mese a lui Hristos.

Mulțumesc fratelui meu întru Hristos, Prea Fericitul Părinte Teoctist și dumneavoastră pentru călduroasa primire».

După acest schimb de mesaje cei doi patriarhi, împreună cu însoțitorii, s-au îndreptat spre palatul patriarhal, unde oaspeții aveau să fie găzduiți pe timpul șederii în România. La ieșirea din catedrală, credincioșii le-au oferit flori și le-au urat mulți ani.

În zilele de 15, 16 și 17 septembrie 1994, Prea Fericitul Părinte Patriarh Partenie III, în calitate sa de co-președinte, a participat la lucrările Comitetului Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor.

Vineri după amiază, împreună cu membrii Comitetului Executiv au vizitat mănăstirea Cernica, după ce s-a făcut o oprire la Cimitirul eroilor tineri, pentru săvârșirea rugăciunii de pomenire.

Duminică, 18 septembrie 1994, Prea Fericitul Părinte Patriarh Partenie, împreună cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, cu alți membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, au săvârșit Sfânta Liturghie la biserica Sfântul Spiridon Nou din București. La acest moment sfânt și istoric a participat și Sanctitatea Sa Părintele

Shenuda al III-lea, Patriarh și Papă al Bisericii Ortodoxe Copte din Egipt, care, de asemenea, s-a aflat în România cu prilejul ședinței Comitetului Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor. În cadrul Sfintei Liturghii, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, adresându-se întregii asistențe, a spus :

*Iubiți credincioși,
Prea Cucernici Părinți,
Înalt Prea Sfințiți și prea Sfințiți Părinți,*

Duminica de astăzi, prin rostul Sfântului apostol și Evanghelist Marcu (8, 34—38), ne aduce aminte de una din îndatoririle noastre creștinești cele mai importante și anume aceea de a lua crucea Mântuitorului Hristos, dacă vrem să-L urmăm pe El și să o purtăm până la capăt. Viața creștină în toată frumusețea și în toată bogăția ei spirituală se bazează pe jertfa Mântuitorului nostru Iisus Hristos, care S-a răstignit pe Sfânta Cruce. Prin Sfânta Cruce «a venit bucuria la toată lumea», cântă Biserica noastră ; prin Sfânta Cruce ne-a venit viața cea veșnică.

Sfânta Cruce este, pentru creștini, mijloc de renaștere și de înviere. De aceea, fiecare creștin își poartă crucea sa, nu numai în sensul vieții de familie, al vieții în societate, în sensul traiului de toate zilele, care își are necazurile și asprimile lui, dar Mântuitorul Hristos vrea să arate semnificația crucii prin credința în El, atunci când spune : «Oricine vrea să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-mi urmeze Mie» (Marcu 8, 34). Noi nu-L putem urma pe Mântuitorul nostru cu vrednicie și cu folos decât purtându-I crucea, primind adică jertfele, suferințele, având răbdare, ducând lupta cea dărză împotriva păcatului, împotriva necredinței, căci toate acestea sunt forme de purtare a crucii Mântuitorului Iisus Hristos.

Iubiți frați credincioși,

Înaintașii noștri din acest colț de lume s-au străduit, chiar de atunci de când Mântuitorul Iisus Hristos a rostit aceste cuvinte în Galileea, să poarte crucea Domnului Hristos. Creștin din naștere, așezat aici pe urmele strămoșilor daco-romani, poporul nostru a luat crucea adusă aici de Sfântul Apostol Andrei și a purtat-o prin secole, nu numai în aria viețuirii lui, de-a lungul celor aproape două mii de ani de existență, dar el a purtat cruce, în sensul celor arătate de Mântuitorul Hristos, până departe de fruntariile țării. Cu crucea la piept, cu icoana Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, purtătorul de biruință, domnitorul Ștefan cel Mare a luptat, a biruit sau a fost învins, dar a zidit biserici. Tot

cu crucea la piept și în inimă și purtând-o cu efort, domnitorul Constantin Brâncoveanu a răbdat până la martiraj, văzând cum, pe trunchi, sunt tăiate capetele copilașilor săi pentru a nu se lepăda de credință, așa cum, apoi, lui însuși, la 1714, la praznicul Adormirii Maicii Domnului, i s-a tăiat capul pentru credința în Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Ca să nu mai spunem apoi de toți ceilalți domnitori, de credincioși, de mărturisitori, de monahi și de monahii, de preoți, de toți aceia care au purtat crucea Mântuitorului Iisus Hristos până în adâncurile Siberiei, unde se găsesc morminte ale fraților noștri români din Basarabia și din Bucovina! Crucile lor strălucesc încă acolo și ne trimit mesajul lor pentru curaj, pentru păstrarea credinței și unității noastre. Și ostașii noștri care au luptat dincolo de Transilvania, până în Cehoslovacia și Europa centrală, unde, de asemenea, străjuiesc crucile pe mormintele lor și ne vestesc de acolo biruința credinței noastre pe care ne-a sădit-o în suflete Sfântul Apostol Andrei.

Cu această cruce mergem și astăzi în istorie, iubiți credincioși și frați români, cu crucea credinței noastre, dar și cu luminile ei, nu numai cu suferințe și cu răbdare, dar și cu raze de lumină, cu semne că Dumnezeu ne ascultă rugăciunile și privește spre noi. O asemenea lumină, o asemenea rază s-a revărsat în decembrie 1989 în sufletele tinerilor noștri care au murit și și-au dat viața având pe buze cântarea: «Cu noi este Dumnezeu!» și «Tatăl nostru».

Din această inimă bună a strămoșilor noștri, a martirilor neamului românesc au răsărit vitejiile lor, a răsărit curajul lor și iată, acum, în vreme de slujire în libertate a credinței, Biserica noastră strămoșească este gazda unei adunări mondiale creștine. La București, în aceste zile se desfășoară lucrările Comitetului Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, o mișcare creștină din darul lui Dumnezeu pentru apropierea Bisericilor și pace în lume, o mișcare ce vrea să apropie pe creștinii din toate colțurile pământului, o mișcare ce dorește să ne facă părtași cu toți cei ce sunt în suferință, cu toți cei ce sunt marginalizați sau prinși în capcana păcatului, o mișcare numită ecumenică la care Biserica noastră este cofondatoare încă din 1921, prin marii ei mitropoliți de atunci și la activitatea căreia reprezentanții Ortodoxiei românești au fost prezenți în toate structurile și în toate comitetele ducând acolo mesajul crucii și al învierii neamului nostru.

În rândul înaltei personalități din Comitetul Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, avem bucuria de a-i avea în mijlocul nostru pe Prea Fericitul Patriarh și Papă, Partenie al III-lea al Alexandriei și a toată Africa, care poartă din vechime și nume de papă al Orientului, și pe ceilalți frunțași ai mișcării ecumenice și anume

Dr. Konrad Raiser, secretarul general al Consiliului Ecumenic al Bisericilor și Sanctitatea Sa Papa și Patriarhul Shenuda al III-lea al Bisericii Copte din Egipt. Prezența acestor înalte personalități la București înseamnă o mare bucurie pentru obștea românească și creștinească din țara noastră. Se bucură nu numai slujitorii altarelor ortodoxe de această prezență, dar se bucură și celelalte Biserici creștine din România, care sunt membre ale mișcării ecumenice.

Un rod binecuvântat al mișcării ecumenice este și dialogul teologic între toate Bisericile și confesiunile creștine, dar îndeosebi dialogul cu Bisericile Ortodoxe surori precalcedoniene din Orient, reprezentate aici prin Sanctitatea Sa Patriarhul și Papă Shenuda al III-lea. Noi, ortodocșii, suntem cei mai apropiați în credință și în dialogul teologic cu Bisericile precalcedoniene, cum erau numite până acum aceste Biserici din Orient, care au păstrat intactă dogma și învățătura Bisericii formulată de primele trei sinoade ecumenice. În decursul dialogului s-a constatat că ele îmbrățișează toate hotărârile celor șapte sinoade ecumenice fiind identice cu noi în credință și practica bisericească. Dumnezeu a rânduit, ca acum, la încheierea dialogului teologic, Întăistătorii acestor Biserici să se întâlnească aici, la Patriarhia noastră și în această biserică închinată Sfântului Ierarh Spiridon, care a păstorit în ținuturile apropiate de slăvita Alexandrie de unde vin Prea Fericiții noștri oaspeți. Suntem bucuroși de această binecuvântare dumnezeiască și îi primim cu inimile deschise, cu evlavie și cu statornicia în credință și le mărturisim și cu acest prilej binecuvântat, că vom continua să purtăm împreună crucea Mântuitorului Iisus Hristos, care este cea mai mare vrednicie pe pământ. Crucea pe care s-a jertfit Hristos este cel mai mare dar făcut de Dumnezeu pământului, oamenilor, deoarece prin ea a izvorât lumii mântuirea, iertarea și învierea.

Un moment sfânt și unic trăim în această Sfântă Duminică după înălțarea Sfintei Cruci prin săvârșirea Liturghiei împreună cu Prea Fericitul Patriarh și Papă Partenie al Alexandriei, în prezența Sanctității Sale Patriarhul Shenuda al III-lea al Bisericii Ortodoxe Copte din Egipt. Ne aflăm aici trei Patriarhii Ortodoxe și reprezentanți ai mai multor Biserici creștine din lume. Ne vom ruga pentru unitatea creștină, pentru încetarea războaielor și suferințelor din lume și vom îndrepta un Apel către toți cei care pot să ajute și să determine înțelegerea dintre oameni, frânarea nedreptăților, încetarea vărsărilor de sânge și pierderilor de vieți omenești. Rațiunea sănătoasă nu mai poate înțelege ce se petrece pe pământul acesta încât trebuie să sufere atâția oameni, sau să fie pierduți zilnic, milioane de copii. O explicație este aceea că omenirea s-a îndepărtat de Evanghelie. Numai nădejdea vie

Bise-
l Bi-
Bucu-
ească
te de
nănia,

ologic
ul cu
e aici
orto-
gic cu
iserici
i for-
ui s-a
e ecu-
Dum-
tătorii
această
înutu-
noștri
ă și îi
ință și
ua să
ea mai
ste cel
zoarece

ă după
u Prea
Sancti-
pte din
ai mai
ea creș-
om în-
înțele-
ilor de
ai poate
e atâția
ție este
dea vie

în prezența Mântuitorului Iisus Hristos, izvorul vieții și al nemuririi, poate ajuta creștinătatea, Bisericele pe noi înșine, să putem purta crucea Sa, să putem transmite mesajul Său de iubire, să putem primi cuvântul Său de curaj: «Nu vă temeți!» (Matei 10, 28). «Iată, Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacului» (Matei 28, 29).

În numele tuturor, al ierarhilor Sfântului Sinod, al ostenitorilor din mănăstiri, al slujitorilor catedrelor universitare și seminariale, al clerului și credincioșilor, îi îmbrățișez cu dragoste pe cei doi scumpi frați în Hristos și părinți ai noștri, în sensul cel frumos al cuvântului, pentru binecuvântarea cu care au pășit pe pământul nostru, adăugându-se astfel la șirul patriarhilor răsăriteni care au cercetat pe timpul domnitorilor țara și neamul nostru românesc. Pentru ca această zi să rămână întipărită în amintirea noastră, în numele dumneavoastră, al tuturor, rog pe Prea Fericitul Patriarh Partenie al III-lea al Alexandriei să primească din partea noastră semnul crucii Mântuitorului Iisus Hristos și insignele ortodoxe ale slujirii arhieresti. Cu gândul că Bunul Dumnezeu ne va ajuta, că va ajuta omenirea să se salveze, Vă rugăm. Prea Fericite Părinte Patriarh Partenie, să primiți, — ca mărturie a dragostei, a respectului și a rugăciunii noastre și a credincioșilor, care în aceste clipe privesc cu fior sfânt desfășurarea Sfintei Liturghii —, și icoana Sf. Ioan Botezătorul care să ducă fiilor Ortodoxiei de pe malurile Nilului, dragostea, lumina și sufletul românesc. Cu aceeași dragoste, mă îndrept și către Sanctitatea Sa Shenuda al III-lea rugându-l să primească aceleași însemne, purtătoare ale comuniunii noastre — două engolpioane și Sfânta Cruce — cu nădejdea că în curând vom putea să slujim împreună dumnezeiasca Liturghie și să ne împărtășim din același Sfânt Potir. Să le purtați și să liturghisiți purtându-le pe piept cu sănătate, cu pace și cu multă dragoste pomenind în rugăciuni Biserica, credincioșii și slujitorii ei.

Iubiți credincioși,

Ne-ați privit astăzi împreună cu Întăistătorul Patriarhiei Apostolice a Alexandriei și cu cel al Bisericii Ortodoxe Copte, având în jurul nostru reprezentanți ai Patriarhiei Ecumenice, ai Patriarhiei Moscovei, ai Bisericilor Ortodoxe din America, din Finlanda, la care s-au adăugat frații noștri membri ai Comitetului Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, aparținători Bisericilor Protestante și altor confesiuni creștine. Am trăit, așadar, o zi înălțătoare, unică în dimensiunea ei teologică, determinată de cerințele mișcării ecumenice. De aceea, atât copiii și tineretul, cât și cei mai vârstnici, deci, noi toți, ne-am bucurat astăzi de un îndoit dar: să ne împletim rugăciunile

liturgice și să mărturisim astfel unitatea Bisericii : și să ne bucurăm de binecuvântarea Patriarhului Apostolic al Alexandriei Partenie al III-lea și a Patriarhului Șhenuda al III-lea al Bisericii Copte din Egipt.

Spuneam la început că această întâlnire este un moment prevestitor de o înfăptuire dumnezeiască în Ortodoxie : comuniunea euharistică între Biserica Ortodoxă și Bisericile Ortodoxe Vechi Orientale. De aceea îndrept un apel călduros către membrii Comitetului Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor ca toate preocupările, gândurile, toate eforturile pe care le depun să slujească unitatea Bisericilor, în sănătoșirea sufletească și trupească apropierii Bisericilor, înțelegerii dintre oameni, înfăptuirii păcii în lume. Omenirea are nevoie de doctor sufleteș, mai mult decât cel trupeș. Cel care poate să vindece aceasta este numai Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos — doctorul sufletelor și al trupurilor.

În numele credincioșilor și al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, la înțelepciunea celor doi mari patriarhi și papi ai Ortodoxiei din Orient — Partenie al III-lea, mare teolog și cunoscător profund al unității trupului lui Hristos, și Șhenuda al III-lea din binecuvântata Alexandrie —, să depună stăruință cu darul lui Dumnezeu și să ne invite la ospățul cel mare și nemuritor al bucuriei regășirii noastre și a Bisericilor noastre la același Sfânt Potir. Va fi primul rod al ostenețelor noastre și al lucrării Duhului Sfânt al unirii celor două ramuri apostolice ale Ortodoxiei, păstrătoare a tradiției vii și creatoare, deschizând astfel calea unității celorlalte Biserici surori. Să ne rugăm fierbinte Bunului Dumnezeu pentru această împlinire, pentru mântuire și iertarea păcatelor noastre și pentru pacea a toată lumea.

Bucuria noastră n-a fost deplină astăzi, deoarece când noi ne-am împărtășit, Sanctitatea Sa Șhenuda al III-lea n-a putut veni împreună cu noi la același Altar și împreună să ne apropiem de același Sfânt Potir. Biserica noastră socotește un dar deosebit de la Dumnezeu ca acum, când dialogul s-a încheiat, să-i putem întâmpina la București pe cei doi stâlpi ai Ortodoxiei străvechi, strălucit ilustrată de Sfântul Chiril și Sfântul Atanasie cel mare și de întemeietorii vieții monahale Sfântul Antonie și Sfântul Pahomie. În așteptarea acestor momente de revărsare a Duhului Sfânt, să mulțumim cu smerenie Mântuitorului Hristos pentru bucuria zilei de astăzi din biserica Sfântul Spiridon, rugăm pe Prea Fericirii noștri părinți și frați să-și deschidă vistieria înțelepciunii sfinte din care să ne împărtășim și noi și cei ce ne ascultă.

A luat apoi cuvântul *Prea Fericitul Părinte Patriarh Partenie al III-lea al Alexandriei*, care a spus :

*«Prea Fericite Părinte Patriarh al României,
iubit frate în Hristos, Teoctist,
Prea Fericite Părinte Patriarh al Bisericii Copte, Șhenuda,
iubiți ierarhi, cinstiți cler, popor credincios al lui Hristos,*

Astăzi, în această biserică unde s-a citit Evanghelia Sfântului Evaghelist Marcu, se simte cineva foarte fericit să fie din Egipt. Cândva am vrut să studiez bine evangheliile care se citesc la sărbători și duminici. Am vrut să văd care sunt pericopele de la Sfântul Marcu care se citesc în tot anul și am constatat că ale lui sunt cele mai puține.

Dar, deși sunt puține, ele se citesc la cele mai mari sărbători din timpul anului cum ar fi Boboteaza și alte mari praznice.

Nu știu să explic bine aceasta, dar știu un lucru, că la cele mai mari sărbători se citesc evangheliile de la Sfântul Marcu. Nu știu, desigur, ce evanghelii se vor fi citind în Biserica Ortodoxă Coptă. Sunt sigur, însă, că tradiția trebuie să fie aceeași.

Prea Fericirea Voastră,

Vom continua imediat Sfânta Liturghie. Ea este semnul unității noastre. Această unitate este, de fapt, sfântă lucrare euharistică, Sfânta Anaforă, este ceea ce noi oferim, este și pocăința și mai ales este jertfa. Este Liturghia lui Hristos Dumnezeu. Această Liturghie se săvârșește în toate părțile lumii unde există creștinătate. Nu sunt multe Liturghii ci o singură Liturghie. Toate sunt unite în Sfânta Liturghie care se săvârșește în ceruri și care pentru prima dată s-a săvârșit la Cina cea de Taină.

Este vorba de Sângele și Trupul lui Hristos, care se unește cu jertfa noastră în Dumnezeu.

O jertfă, o singură slujire a Crucii, o pierdere a vieții noastre, tocmai pentru a-L dobândi pe El, așa cum spune Evanghelia de astăzi. Toate acestea sunt taine mari, dar poporul trebuie să înțeleagă că în acest moment noi ne facem una cu Hristos, una cu Sângele și cu Trupul Lui. Sângele Lui se face sângele nostru. Trupul Lui se face trup al nostru. Trupul meu se va face una cu al dumnezeavoastră și al dumnezeavoastră una cu al meu, în numele lui Iisus. Aceasta este unirea cu Hristos și împărtășirea cu el. Desigur, acestea nu se pot pricepe ușor, dar atunci când iubim, când nădăjduim, reușim să înțelegem câte ceva din aceste taine.

Sunt un patriarh din Egipt. Am o turmă mică. Patriarhul României are o turmă foarte mare, are douăzeci de milioane de credincioși ortodocși, iar eu am aproape două sute de mii de ortodocși în toată Africa, greci, arabi și africani. Toți însă, sunt uniți în jurul Sfintei Mese a lui Hristos. Sunt și grec, iar aceasta este originea mea. Spun aceasta, pentru că aș vrea să știți că patria mea de origine este o țară din Balcani, ca și România, Bulgaria și Serbia.

Toți am trăit aceeași istorie, aceeași durere și aceeași sclavie, adică sclavia Imperiului otoman. Fiecare le-am trăit în locul nostru, de aceea vă înțeleg și mă înțelegeți.

Sunt puțini greci aici. În România a început răscoala împotriva turcilor și aici au căzut primii tineri greci la 1821, luptând împotriva turcilor.

Se știe că atunci am dobândit libertatea noastră cu multe jertfe și cu multă luptă. Dumneavoastră ați suferit ceva mai mult decât noi și mă refer la anii care au trecut de curând, căci nu aveți voie să vă faceți Sfânta Cruce. V-au luat bisericile. Nu puteați să faceți rugăciunea la vedere. A sosit ceasul libertății și al dreptății și totdeauna în această luptă bună, în frunte s-a aflat Biserica. Acestea vi le-a spus de altfel, în predica sa, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist. Să rămâneți mereu aproape de Prea Fericitul, aproape de Hristos, aproape de patria dumneavoastră, pentru că altfel viața nu va fi frumoasă. În felul acesta și popoarele între ele vor începe să se apropie încet, încet. Trebuie să învățăm să iubim pe toată lumea și pe toți oamenii fără deosebire. Să învățăm să iubim pe ceilalți creștini, chiar și pe ceilalți de altă religie pentru că astăzi lumea a devenit în întregime o vecinătate continuă. Acesta se poate face în cadrul acestei unități a Bisericii și a popoarelor. Nu poate lumea să se schimbe. De aceea, și Consiliul Ecumenic al Bisericilor este un Consiliu al Bisericilor creștine mai întâi, dar poartă dialog, acum, nu numai cu toți creștinii, ci și cu oameni de alte religii.

În rugăciunile dumneavoastră să nu-l uitați pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, al României, poporul României, pe toți ortodocșii și pe toți frații.

Cu aceste cuvinte, iubite frate, vă voi oferi un engolpion. Este engolpionul Sfântului Marcu și vă urez ca Apostolul Marcu, martir și slujitor al lui Iisus Hristos, să vă țină în viață, să vă dea putere și curaj, luptă bună și toate cele bune de la Dumnezeu.

Icoana lui Hristos s-o aveți totdeauna lângă Prea Fericitul Voastră. Mă adresez acum, fratelui meu în Hristos, Părintele Șenuda.

Am terminat dialogul nostru. Vă cunosc și dvs. mă cunoașteți. Trăim în aceeași țară «a Sfântului Marcu». De aceea, doresc să vă ofer

ân
orto-
frica,
a lui
pen-
alcani,

adică
aceea

otriva
otriva

ertfe
ât noi
să vă
iciunea
această
altfel,
imâneți
patria
l' acesta
buie să
pire. Să
religie
ontinuă.
oarelor.
enic al
poartă
religiei.
Fericitul
oți orto-

on. Este
nartir și
utare și

Voastră.
la.

noașteți.
i vă ofer

această icoană a Sfântului Ștefan, care este primul martir al Bisericii noastre.

Luni, 19 septembrie 1994, Prea Fericitul Părinte Partenie a participat la lucrările Comitetului Executiv, iar marți, pe 20 septembrie, împreună cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, cu ceilalți membri ai delegației și cu ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, au fost primiți la Palatul Cotroceni de către Președintele României, Dl. Ion Iliescu.

Reveniți la Patriarhie, oaspeții, însoțiți de Prea Sfințitul Episcop Teofan Sinaitul, au vizitat tipografia Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, luând astfel contact cu activitatea laborioasă a Bisericii Ortodoxe Române în planul tipăririi cărților bisericești.

În după amiaza aceleiași zile, însoțită de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, oaspeții au vizitat câteva mănăstiri și schituri din jurul Bucureștiilor.

Astfel, în jurul prânzului s-a pornit spre mănăstirea Țigănești. Soborul maicilor și surorilor în frunte cu maica stareță Heruvima Timaru își așteptau oaspeții cu bucurie. În biserica mănăstirii, după Te-Deum, maica stareță a rostit un cuvânt de bun venit în care a adresat oaspeților urări de sănătate și a prezentat un scurt istoric, viața și activitatea maicilor și surorilor din această mănăstire.

Răspunzând, Prea Fericitul Părinte Patriarh Partenie a spus :

«Prea Fericirea Voastră, iubite frate Teoctist,

Aș vrea să vă mulțumesc că mi-ați condus pași prima dată la o mănăstire de călugări, vorbesc de Cernica, mănăstire care este închinată Schimbării la Față a Domnului, iar acum m-ați adus în această mănăstire a Adormirii Maicii Domnului, unde se ostenesec măicuțe multe în frunte cu stareța Heruvima.

Acolo, la Cernica, am spus câteva cuvinte călugărilor care m-au întâmpinat. De aceea, așa vrea ca și aici să-mi îngăduiți să spun câteva cuvinte măicuțelor.

Vin din Egipt, de acolo de unde a luat ființă monahismul cu Antonie cel Mare, Pahomie cel Nou, Macarie cel Mare. Era o viață de oameni, dar care trăiau singuri, așa cum ar trebui și astăzi să trăim noi, monahii. Asta înseamnă monah. Mai târziu însă știm că a apărut și viața de chinovie. Fiecare monah însă, când se închide în chilia lui, se sfințește sufletul lui și împreună cu el și lumea din jurul lui.

Sunteți genul feminin și faptul că ați închinat mănăstirea Adormirii Maicii Domnului, arată că trebuie să aveți legătură imediată nu numai cu Hristos, dar și cu mama Lui. În toți anii, această mamă, care L-a

născut pe Fiul lui Dumnezeu, care s-o fi întrebat cineva cum va fi trăit ea, undeva la marginea activității Lui? El a predicat în Galicea și pretutindeni, iar ea stătea undeva în umbră, spre marginile vieții și activității Lui. Numai o dată, ne amintim, au fost împreună, la nunta din Cana, dar nu apare des în preajma Lui. Trebuiau să sosească ultimele zile ale vieții Lui și poate că atunci ea a înțeles exact cine și ce era copilul ei. La Buna Vestire ne amintim că ea a răspuns lui Dumnezeu așa: «Iată roaba Domnului», adică în clipa aceea viața ei toată i-a dăruit-o lui Dumnezeu. Dar trebuie să înțelegem că atunci când a născut Acest copil și L-a crescut, nu cred că a înțeles în totalitate ce era Acest copil. Trebuia să treacă ceva timp ca să înțeleagă ea bine pe cine a născut, adică pe Fiul lui Dumnezeu. Probabil că în ultima săptămână a vieții Lui, pe care noi o numim astăzi săptămâna cea mare, atunci cred că a înțeles ea bine că Fiul ei nu era doar om, ci că este Fiul lui Dumnezeu. Aceasta mai ales că L-a văzut pe cruce și a durut-o, și a plâns, și a lăcrimat, și a auzit și ultimele Lui cuvinte care s-au adresat ei. Îi spunea prietenului Său Ioan: «Aceasta este mama ta». Acesta este cel mai mare cuvânt al lui Iisus spus vreodată către mama Lui. Așa a și devenit ea, adică mama apostolilor și mai ales mama întregii lumi.

De aceea, fiecare om, fie bărbat, fie femeie, fie copil simte că se află totdeauna oel mai aproape de Maica Domnului. Și mai ales simțim că și ea ne simte pe noi ca pe copiii ei. De aceea, în această mănăstire, în chilia dumneavoastră, a fiecăreia, când intrați acolo, să nu uitați să vă aduceți aminte de Iisus, dar și de Maica Domnului. Trăiți la picioarele Fiului lui Dumnezeu așa cum a făcut Maria din Evanghelie. Trebuie, însă, să vă mișcați puțin mai departe, adică să faceți și pe cele ale Martei, căci și ea a avut un scop al vieții tot de Dumnezeu hotărât. Mănăstirea dumneavoastră este un pic mai departe de lume, dar să aveți grijă și de lume. Să faceți rugăciuni și pentru oameni, pentru Patriarh, căci are o misiune foarte grea. A trecut prin ani mulți și grei, dar viața Prea Fericirii Sale se sprijină pe rugăciunile fraților voastre. Este o mare taină rugăciunea, adică să vorbești lui Dumnezeu, să-L rogi și să-L implori, să-i mărturisești Lui totul și nu numai pentru tine, ci și pentru ceilalți.

Acestea am venit să vi le spun și să-mi exprim bucuria mare pe care o am să fiu alături de dvs. Din păcate noi, azi, în Egipt, nu mai avem mănăstiri și nici monahii. Noi trăim din amintirea marilor monahi ai primelor veacuri.

Mi-am trăit primii ani ai vieții de monah în mănăstirea Sfântului Sava din Alexandria. Este vorba de marele monah al Bisericii, Sava cel Sfințit. Trăiam acolo într-o chilie mică, dar cea mai mare parte a vieții

trăit
pre-
ctivi-
a din
imele
e era
nezeu
a dă-
născut
Acest
cine a
hână a
si cred
Dum-
lăns, și
li spu-
cel mai
devenit

a că se
simțim
năstire,
nitați să
icioarele
Trebuie,
cele ale
hotărât.
dar să
, pentru
i și grei,
voastre.
să-L rogi
a tine, ci

mare pe
, nu mai
or monahi

Sfântului
, Sava cel
te a vieții

o trăiam în lume. Atunci când mă întorceam seara în chilia mea, făceam o mică rugăciune, rugăciunea unui păcătos, dar rugam pe Dumnezeu să-mi ierte toate câte greșeam în ziua aceea.

Prin urmare, să rămâneți credincioase Fiului lui Dumnezeu și El vă va da Duhul Lui și vă va călăuzi pașii și lucrarea ca să faceți bine la toată lumea. Să vă rugați pentru cei pe care-i cunoașteți, căci Dumnezeu îi cunoaște pe toți. Vă rog măică stareță Heruvima să nu mă uitați în rugăciunile voastre și nici pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, care este părintele dvs. Toți cei din Biserică să vă rugați pentru mine. Aceasta înseamnă Biserica, să rămânem unii lângă alții.

Dumnezeu să vă binecuvânteze și să vă păzească totdeauna pe toți».

După aceea, au fost vizitate atelierelor unde se țese stofa pentru veșmintele preoțești, ateliere în care lucrează cea mai mare parte a viețuitoarelor mănăstirii.

În trapeza mănăstirii obștea maicilor a oferit o agapă frățască în cinstea înalților oaspeți.

După acest popas duhovnicesc, vizita a continuat la mănăstirea Căldărușani, ctitoria marelui domnitor al Țării Românești, Matei Basarab. Întâmpinați de viețuitorii mănăstirii în frunte cu părintele stareț Lavrentie Giță, oaspeții au vizitat biserica mare și muzeul care adăpostește o bogată colecție de icoane, obiecte și veșminte preoțești.

De la Căldărușani, drumul a continuat la schitul Sitaru. Și aici, ca peste tot, oaspeții au fost primiți cu mare bucurie de către părinții și frații schitului în frunte cu părintele stareț Damian.

Părintele Gherasim a prezentat în frumoase cuvinte istoricul acestui schit, arătând prin câte greutăți s-a trecut până s-a ajuns la starea actuală când părinții pot să-și desfășoare activitatea monastică după toate rânduielile. Nelipsindu-i de împărtășirea cuvântului său, *Prea Fericitul Părinte Partenic* a spus printre altele :

«Drumurile lui Dumnezeu nu sunt drumurile noastre și cugetul lui Dumnezeu nu-i cugetul nostru. Trebuie să înțelegem, că, în ciuda tuturor greutăților, acest schit există. Tot cel ce are curaj pentru Dumnezeu acela biruiește. Toate sunt frumoase acum aici și mai ales această tâmplă extraordinară, care parcă te cheamă la ea și te îndeamnă să te închini la toate icoanele.

Acest Sf. Nicolae de aici, parcă îmi amintește de Sf. Nicolae al nostru, de la Cairo. El este unul, dar în pictură apare în fel și chip după cugetul celui ce l-a pictat. Întotdeauna, însă, rămân parcă, neschimbate privirea, barba.

Să veniți mereu în fața icoanei lui, mai ales seara când e liniște multă și să-l rugați mult și el o să vă dea alte și alte bunătăți. Admir lupta dvs., răbdarea și sudoarea. Patriarhul vă iubește și este mereu

alături și vă va ajuta întotdeauna. Și eu acolo, departe, unde voi fi, îmi voi aminti mereu și mă voi ruga pentru dvs.

Apoi, cei doi întâistătători au admirat frumoasa incintă a schitului, după care au revenit în capitală.

Miercuri, 21 septembrie 1994, *Prea Fericirii Părinți Patriarhi, Partenie al Alexandriei și Teotist al României* au pornit într-o călătorie mai lungă, care a cuprins mai multe eparhii din țara noastră. Din delegația care a însoțit pe cei doi Patriarhi au făcut parte: I.P.S. Irineu de Cartagina, I.P.S. Petru de Accra, P.S. Teodor de Cirene, P.S. Teofan Sinaitul, vicar patriarhal, P. Cuv. Arhim. Teofil Panait, P.C. Pr. Prof. Constantin Coman și P.C. Protos. Irineu Dogaru.

În dimineața zilei de miercuri, coloana oficială a pornit spre Curtea de Argeș, vechea cetate de scaun a Țării Românești și prima reședință vladicească a țării. Ajunși aici, în jurul prânzului, oaspeții au fost întâmpinați în biserica mare a mănăstirii de către P.S. Episcop Calinic al Argeșului, de protoți și diaconi de la Centrul eparhial și din eparhie, de elevi ai Seminarului teologic și de o mulțime de credincioși. În acordurile imnului patriarhal cei doi Întâistătători s-au închinat la Sfânta Masă după care au primit mesajul de bun venit din partea conducătorului acestei eparhii, P.S. Episcop Calinic.

«Azi, când Biserica Ortodoxă prăznuiește pe Sf. Prooroc Iona, în zi liniștită de toamnă și cu soare, după o ploaie binefăcătoare, Eparhia Argeșului are bucuria duhovnicească să întâmpine pe urmașii în scaunele apostolice ale Sfântului Andrei și Sfântul Evanghelist Marcu, pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Partenie și Prea Fericitul Părinte Patriarh Teotist. Rugăm cu smerenie și iubire creștină pe Domnul nostru Iisus Hristos să trimită harul Său din belșug peste lume și întreaga Biserică dreptmăritoare creștină, iar pe Prea Fericirile Voastre vă rugăm să împărtășiți asistenței prezente un cuvânt și binecuvântări patriarhale. Bine ați venit și binecuvântată să vă fie drumetia apostolică la Argeș».

Acestui cuvânt de întâmpinare a răspuns primul, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Partenie al Alexandriei*:

«Cu frățeasca binecuvântare a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teotist am început astăzi vizita mea în eparhiile binecuvântate ale României. Ne aflăm în fața sistemului de organizare a Bisericii noastre dintotdeauna, a Bisericii creștine, care cuprinde mitropolii și episcopii, adică sistemul tradițional-sinodal al Bisericii noastre. Suflatul, centrul și inima Bisericii noastre este episcopia și în jurul ei este parohia. Aceasta este temelia vieții Bisericii Ortodoxe. De aceea, mulțumesc lui Dumnezeu că m-a învrednicit și Prea Fericitului Părinte Patriarh Teotist că a rânduit să încep vizita mea cu Episcopia Argeșului. Mulțumesc fratelui Episcop Calinic, fiilor Bisericii și elevilor seminariști.

Aș dori cu această ocazie să vă spun câteva cuvinte, mai întâi despre Biserica Alexandriei. Este un patriarhat apostolic care are tradiția și

istori
însă,
o ist
Alexa
să sp
mărti
și sâ
cu sc
driei.
eparh
Sister
patri
de eq
alātu
serici
sister
tâmp
tul d
crești
a sup
/
în to
dinc
tropo
credin
foarte
n
tinii
incer
eparh
regiu
Afric
câți
Acea
istori
mare
acești
turisi
urmă
încet,
B.O.R.

istoria sa. Eparhiile sale sunt organizate după sistemul sinodal. Evoluția, însă, este diferită. Istoria primelor trei secole ale acestui patriarhat este o istorie dinamică, istorie apostolică și o istorie martirică. Biserica Alexandriei a suferit multe persecuții, are foarte mulți martiri și pot să spun că în vremea veche, numai Biserica Romei a avut mai mulți martiri decât Alexandria. Biserica Alexandriei este construită pe viața și sângele martirilor, pe credința poporului. Istoria veche, însă, odată cu scurgerea timpului s-a schimbat în ceea ce privește Biserica Alexandriei. În primele trei veacuri a avut foarte multe episcopii. Toate aceste eparhii se aflau sub binecuvântarea Papei și Patriarhului Alexandriei. Sistemul era diferit, neexistând mitropoliți și nici arhiepiscopi. Există patriarhul pe de o parte și episcopii pe de altă parte. A dat peste 150 de episcopi în primele trei veacuri și a trăit această istorie cu părinții alături de patriarh și de episcopi, cu foarte înțelepți învățători ai Bisericii. În primul rând cu prima școală catehetică din Alexandria. Acum sistemul nostru de organizare este mult diferit și acest lucru s-a întâmplat odată cu apariția în regiunea Alexandriei a islamului. Tot Egiptul de nord, până în Maroc, este dominat de credința musulmană și creștinii, odată cu pătrunderea musulmanilor, încep să se lupte pentru a supraviețui.

Astăzi avem mitropolii și puțini credincioși, iar ei sunt răspândiți în toată Africa. Avem treisprezece mitropolii și fiecare are puțini credincioși, fie greci, fie arabi, fie africani. Împreună am cu mine pe mitropolitul Petru de Accra, care are în jurisdicție Africa de vest și toți credincioșii ortodocși de aici. Este o eparhie misionară și creștinii sunt foarte puțini, chiar dacă este răspândită pe suprafața a zece state.

Mitropolitul Irineu de Cartagina are toată Africa de nord unde creștinii nu sunt mai mult de două mii la număr. Avem puține biserici și încercăm să ne luptăm ca Hristos să poată trăi în Africa. Aici, numai eparhia fratelui Calinic are poate peste un milion de credincioși într-o regiune foarte mică, în timp ce jurisdicția mea care cuprinde toată Africa, este o întrebare dacă ajunge la 150.000 de credincioși. Nu știu câți preoți are, dar noi în toată Africa nu depășim numărul de 100. Aceasta este istoria contemporană a Patriarhiei Alexandriei. Vechea istorie este foarte măreață cu martirii, cu episcopii și cu numărul foarte mare de creștini. Această istorie ne dă curaj. Ei ne binecuvântează, cu aceștia trăim, cu rugăciunile lor către Dumnezeu, ca Hristos cel mărturisit de ortodocși să trăiască în Africa. Nu știm care va fi evoluția următoare a situației. De aceea, după ultimul război mondial am încercat încet, încet, să desfășurăm o activitate misionară intensă în cadrul

Africii, la africani, pentru a răspândi Ortodoxia. Astfel, astăzi, putem să spunem că avem în jur de 100.000 de africani ortodocși, cu 100 de preoți și doi episcopi africani negri.

Trebuie să pregătim Ortodoxia africană. Poate cine știe, Dumnezeu rânduieste ca ortodocșii albi să nu rămânem în acea regiune sau dacă rămânem vom fi oricum foarte puțini. Trebuie să existe continuitate și singura posibilitate de a se asigura această continuitate sunt africanii. Poate mâine, Dumnezeu știe, va exista și un patriarh african. Așa trăiește Ortodoxia în lume. Cele mai multe din aceste lucruri le spun în special pentru elevi, desigur, cei mari le cunosc. Aș vrea să le spun să rămână credincioși Ortodoxiei. Să urmărească cu dragoste lecțiile de religie și de spiritualitate. Să-și facă cu grijă rugăciunea, să citească și să studieze. Să-și dăruiască viața și sufletul lor pentru Biserica Ortodoxă din România.

Și Ortodoxia românească își are istoria ei din primele secole și de-a lungul acestei istorii a trecut prin multe momente dificile, și a cunoscut și prezența Imperiului otoman cu prezența musulmană în același timp. A cunoscut, desigur, și persecuțiile sociale din partea comuniștilor și astăzi este o Biserică înviată, este o Biserică care progresează. Poporul este binecredincios. Există mulți copii care studiază teologia. Să vă dați viața pentru această Biserică și sufletul pentru poporul binecredincios. Să dați multă dragoste și să dăruți speranță acestui popor, pentru credința în Domnul nostru Iisus Hristos, iar mâine să slujiți acest popor, credincios Ortodoxiei, ca preoți și învățători și în momente grele și de bucurie. Sunteți o temelie nouă a Bisericii Ortodoxe din România. Lumea se schimbă în fiecare zi și se schimbă foarte repede. Apar dușmani noi, neprevăzuți, tehnologii, mișcări socialiste, mișcările noilor religii. Credința ortodoxă este însă una.

Am trăit până acum cu multă luptă și multă transpirație.

Doresc Prea Fericitului Părinte, frate prea iubit, a cărui luptă bună se continuă de atâția ani, și doresc să se continue încă, cu eparhiile noi, cu noile mitropolii, cu noile seminarii și școli teologice, să se bucure de progresul și dezvoltarea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române împreună cu episcopii, cu mitropolii, cu preoții, cu elevii și să continue lupta pentru întărirea Bisericii aici și să se dezvolte și mai departe Patriarhia României pentru ca să revină din nou la zile de slavă într-o creștinătate ortodoxă ale cărei temelii au fost puse la Ierusalim, la Alexandria, la Antiohia. Acolo am început. Acolo a venit Hristos și acum am rămas puțini acolo. De la dvs. toți, de la Părintele Patriarh până la ultimul elev, să nu ne uitați în rugăciunile dvs.

Mulțumesc Prea Sfințitului Calinic pentru frumoasele cuvinte și-i doresc în lupta sa și-n strădaniile sale în Eparhia Argeșului să continue lupta Ortodoxiei în această regiune.

Dumnezeu să fie cu voi toți».

După acest emoționant cuvânt al Prea Fericitului Părinte Partenie III al Alexandriei, a vorbit Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist al României, care a spus :

«Să-mi îngăduiți ca înainte de a adăuga câte ceva la cuvintele Prea Sfințitului Calinic, să vă mulțumesc din toată inima pentru cuvântul bogat pe care l-ați adresat acestor elevi și preoți de la Curtea de Argeș.

Pentru că ne aflăm aici, în matca Bisericii Ortodoxe Române, orașul Curtea de Argeș, care adăpostește de curând reactivata Episcopie a Argeșului, prima organizare a Bisericii noastre la 1359, iar la sfințirea acestei catedrale a participat patriarhul ecumenic Teolipt, la 1517, și cu întâistătătorul Muntelui Athos, să-mi îngăduiți să legăm anii aceștia de început ai Bisericii noastre, cu vremurile, strădaniile și raporturile dintre Bisericile noastre în lumea creștină de astăzi. În aceste clipe atât de rare, ne privesc nenumărați ochi, ne aud nenumărate urechi, dar mai cu seamă inimile curate ale tinerilor, alături de cler și credincioși, imprimă pe fondul lor, primitiv de adevăr dumnezeiesc, prezența și cuvântul nostru. Acestea vor rămâne neșterse împreună cu popasul pe care-l faceți la această veche vatră a credinței ortodoxe românești, care este Episcopia Curtea de Argeș.

Iubiți elevi, mă adresez mai ales vouă, profesorilor și părinților prezenți. Inscriveți în viața și în inimile voastre ziua de astăzi, cu strălucirea ei de la Bunul Dumnezeu. Inscriveți faptul că unul dintre patriarhii apostolici ai Orientului calcă acum pe urmele sfinților noștri înaintași, domnitorii români, mitropoliții români și sfinții care au fost în aceste locuri și le-au sfințit și s-au sfințit pe ei înșiși și ne sfințesc și pe noi cei de astăzi. Rețineți din această sfântă împrejurare, dimensiunea actuală a Ortodoxiei în primul rând. Bisericile Ortodoxe, între care și Biserica noastră strămoșească, se află prezente în lume, se află într-o legătură strânsă și unitate în credință și practică aflându-se într-un permanent contact prin mijlocirea conferințelor panortodoxe pentru pregătirea Sfântului și Marelui Sinod și pentru dialogul teologic cu celelalte Biserici creștine.

Să rețineți, apoi, că deși Biserica noastră a străbătut patru decenți și jumătate suportând chinul înfruntării materialismului comunist militant, îndreptat cu osebire împotriva tineretului și intelectualității, totuși Biserica Ortodoxă Română — cu puterea Duhului Sfânt — a

depăsit acest timp cu multe răni, dar și cu roade duhovnicești. Comoara de credință din sufletele înaintașilor a ajutat ca în toată această perioadă întunecată, valorile veșnice ale Ortodoxiei să nu fie anulate, și ele au continuat să vieze în inimile credincioșilor și să învieze lucrarea pastorală a slujitorilor sfintelor altare. Sunt cunoscute roadele evlaviei fiilor Bisericii noastre, care au zidit și au restaurat biserici și mănăstiri având și o frumoasă agonisită în domeniul scrisului bisericesc. Cum se deschid petalele florilor primăvara, la soare, astfel Biserica noastră și-a reinceput primăvara vieții ei pastorale după jertfele din decembrie 1989. Astăzi, viitorii slujitori ai altarelor se pregătesc teologic în cele 24 de seminarii și facultăți de teologie. Mii de tineri și tinere, sute de mii de copilași iau cunoștință de viața Mântuitorului Hristos și se apropie de El. Iau cunoștință că Pruncul Iisus a poposit un timp în Egipt cum scriu Profeții. Din acest ținut vine Prea Fericitul Partenie al III-lea, Papă și Patriarh al Alexandriei și ierarhii însoțitori.

Prezența teologiei românești, ca expresie a activității pastorale a preoțimii noastre, îmbracă dimensiuni mondiale în lumea creștină. În aceste zile, la invitația noastră, a avut loc ședința Comitetului Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor la Facultatea de teologie din București. Au participat reprezentanții mai multor Biserici din lume: conducători, episcopi, sau teologii acestora. Sesiunea acestui Comitet Executiv a îmbrăcat și o dimensiune liturgică. Duminică am săvârșit Sf. Liturghie împreună cu Prea Fericitul Patriarh și Papă Partenie și cu ierarhi din cele două patriarhii. Pentru prima dată ne-am aflat trei patriarhi din familia Ortodoxiei primelor trei secole: Sanctitatea Sa Patriarhul și Papă Șenuda al III-lea al Alexandriei, conducătorul Bisericii Copte s-a rugat în strana arhierască. Participarea, prezența și rugăciunile a trei Biserici la Liturghia de duminică a arătat că suntem foarte aproape de momentul sfânt al unirii în credință. După cum se știe dialogul teologic dintre cele două Biserici s-a încheiat foarte favorabil. Este un moment foarte semnificativ că Duhul Sfânt lucrează în Bisericile noastre iar mărturia dată de noi, slujitorii lor, din fața Sfântului Altar se înscrie adânc în inimile credincioșilor și în cronică Patriarhiei Române.

În sfârșit, prilejul acesta a lărgit dialogul de la nivel teologic la cel practic, confirmat de Biserica noastră Ortodoxă Română, căci datorită deschiderii ei către toată creștinătatea, au fost prezenți peste 60 de reprezentanți ai Bisericilor creștine din lume. Într-un fel tot atât de binefăcător, dialogul a prilejuit ca, pentru a doua oară, Patriarhul Alexandriei să viziteze Curtea de Argeș, de data aceasta ca Patriarh. Înaintașul Prea Fericitului Patriarh, Patriarhul Hristofor a

și s
în t
Libe
și e;
noas
inchi
fond
bând
viitor
între
ganiz
vitam
mai c
deleg
citol
se pr
folosir
Aceas

vizitat Curtea de Argeş şi această biserică, însoţit atunci şi de actualul Patriarh, Partenie al III-lea.

Biserica noastră, iubiţi părinţi şi dragi elevi, când este slujită cu devotament, cu credincioşie, cu dragoste, ea păstrează comorile de credinţă şi valorile mântuitoare împărtăşindu-le şi celorlalte Biserici din lume. Participanţii la această sesiune a Comitetului Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, de diferite credinţe, constituie şi un eveniment de îmbogăţire teologică şi practică reciprocă. Ei au cules din vrednicia credincioşilor noştri, din strădania noastră, din gândirea spirituală a Ortodoxiei româneşti. Ei au văzut la parohii credincioşi şi preoţi devotaţi, la mănăstiri au aflat monahi şi monahii în viaţă cuvioasă, care au înfruntat, prin rugăciuni, comunismul totalitar. După cum Sfânta Cruce înfrânge diavolul şi toate uneltirile lui, aşa rugăciunile credincioşilor noştri, ale călugărilor, ale călugăriţelor, ale preoţilor au înfrânt comunismul. Biserica noastră a ieşit triumfătoare din această întunecată perioadă. Nu putem trece cu vederea preoţii şi călugării martiri, morţi în închisori, ierarhi, credincioşi şi profesori de teologie, care au împărtăşit aceeaşi soartă. Biserica a ieşit în lume, cu prezenţa ei vie, cu mănăstirile impodobite ca nişte mirese, cu bisericile şi cu toate frumuseţile ei ortodoxe, adevărându-se şi în acest chip cuvântul Sfântului Grigore de Nazianz că «Biserica este Hristosul după trup».

Să ne fie spre învăţătură cu multă recunoştinţă. Să ne pregătim şi să chibzuim cu mai multă responsabilitate chemarea noastră. Dacă în trecut a fost foarte greu, condiţiile în care ne aflăm nu sunt uşoare. Libertatea s-a dobândit prin jertfă, după cum această catedrală este şi ea rodul unei jertfe. Ideea de jertfă este valabilă în spiritualitatea noastră. Jertfele tinerilor din decembrie, ale celor care au murit în închisorile comuniste şi rugăciunile Bisericii au constituit un mare fond de rezistenţă şi au pregătit prăbuşirea dictaturii. Libertatea dobândită presupune o mare grijă, o mare îndatorire pentru noi, pentru viitorii preoţi, pentru ierarhi, căci Dumnezeu la marea judecată ne va întreba cum am folosit aici libertatea. În virtutea acestei realităţi, organizăm în Bisericile noastre comitete, simpozioane internaţionale, invităm conducători de Biserici sau pe reprezentanţii acestora, fără să mai cerem aprobarea de la cineva. Tot astfel stau lucrurile şi cu vizita delegaţiei Patriarhiei Alexandriei, condusă de către însuşi Prea Fericitul Patriarh şi Papă Partenie. Ne bucurăm acum de libertate. Religia se predă în şcoala primară de stat. Însă trebuie să luăm aminte cum folosim libertatea. O folosim noi pentru zidirea şi unitatea Bisericii? Această libertate a înlesnit şi invazia a numeroşi predicatori, «evan-

gheliști», «vindecători», care sub diferite motive nefrățești, nu fac alt-
ceva decât să dezbinе viața creștinilor ortodocși. Cum deci folosim noi
libertatea aceasta sfântă dobândită prin jertfe în vederea apărării cre-
dinței, a prezenței noastre în societate? Să o folosim în păstrarea dis-
ciplinei și rânduielilor așezate de Ortodoxie. Ați auzit cum Biserica
martiră a Alexandriei a rămas martoră peste timp a celui frumos
trecut îndepărtat când în acea parte a lumii era atât de înfloritoare
dreapta credință. Dumnezeu ne-a scăpat de multe primejdii și acum
trăim vremuri de libertate, dar vom răspunde pentru modul cum am
folosit-o. Fiecare preot, fiecare monah din mănăstire și toți împreună
dacă nu vom folosi libertatea pentru unitatea Bisericii, pentru respec-
tarea disciplinei bisericești, a sfintelor canoane, vom avea de răspuns
în fața lui Dumnezeu. Presa folosește tot ceea ce pricinuieste curiozitate
spre a lovi în slujitorii Bisericii. Din nefericire, unele sunt și adevărate.

Și cu prilejul acesta îndrept un apel călduros către profesori și
către viitorii preoți, ca responsabilitatea slujirii noastre să ne că-
lăuzească în fiecare zi. Ce facem, cum răscumpărăm noi jertfele libertă-
ții? Preoțimea trebuie să fie la cea mai mare înălțime, acum, în libertate,
mai mult decât înainte, cu o mai adâncă recunoștință față de Dumnezeu.
Nu-l mai pândeste nimeni pe preot când intră în altar, ce face, sau
când intră în școală, spitale, orfelinate sau locuințele credincioșilor.
Dar îl supraveghează Dumnezeu și Dumnezeu este de față cu fiecare.
Avem încă multe neajunsuri și slăbiciuni, părinților fie în lucrarea din
parohie, fie pe plan gospodăresc. Fiecare act de indisciplină rănește
viața credincioșilor și îi dezbină. Fiecare act de neascultare față de
episcop, de autoritatea bisericească, de nesocotire a regulilor bisericești,
de nesocotire a credincioșilor, fiecare se repercutează asupra trupului
lui Hristos, asupra Bisericii. Și dușmanii Bisericii, necredincioșii, atei,
sectanții, de-abia așteaptă să speculeze neajunsurile sau abaterile unor
preoți. Responsabilitatea noastră în fața lui Dumnezeu va fi mare dacă
nu vom folosi libertatea pentru păstrarea unității trupului Mântuitoru-
lui Hristos, pentru a fi vrednici de jertfele pe care Ortodoxia le-a dat
în decursul veacurilor pentru credință.

Ați auzit că prea Fericitul Părinte Patriarh s-a referit la impor-
tanța asupra rolului ei foarte important în Biserică.

În latura aceasta și Biserica noastră are foarte multă nevoie de
conștiinciozitatea preoților, de solidaritate în iubire și în respect, și de
solidaritatea parohiilor în sine, solidaritatea materială a parohiilor față
de Episcopie. Nu este un secret și nu spun nimic nou când afirm că
blocajul nostru economic provine din cauză că părinții iau lumânări de
la centrul eparhial dar nu le mai achită. Avem unele avantaje potrivit

l
i
f
e
a
s
T
n
ti
er

in

ca
in

de
ze
ile

no
toa
și r

tine

tăto
Filo

Aici
patr:
găzd
biser

s-a l
expli
mânc
restat

l
rile
Hore;
al ne

legii monopolului cu obiectele bisericești. Nu-l folosim cum trebuie și nu organizăm pangarele. Sunt și preoți care folosesc monopolul în favoarea lor, dar în defavoarea unității noastre și a solidarității noastre economice. Dacă parohiile și-ar îndeplini conștiincios obligațiile de achitare la timp a materialelor luate de la Episcopie, am putea reface situația noastră economică pentru a ajuta și activitățile filantropice. Trebuie să ajutăm elevii, orfanii, copiii săraci. Nu trebuie să trăim numai pentru noi. Trebuie să-i ajutăm și pe ceilalți. Picătură cu picătură se face Dunărea, care este rezultatul atâtor râuri care se varsă în ea între care și Oltul și Argeșul și este așa de frumoasă.

Meditați, vă rog, părinților protopopi la aceste aspecte pentru a înlătura dificultățile financiare.

Mulțumim Prea Fericitului Părinte Patriarh pentru cuvintele pe care le-a rostit și mulțumim Prea Sfințitului Episcop Calinic pentru invitația făcută și pentru primire.

În același timp se cuvine un cuvânt de prețuire pentru activitatea desfășurată de Prea Sfințitul Calinic și centrul eparhial, pentru prezența sa în această întinsă eparhie, de la munte până la Dunăre, în părțile Teleormanului, fapt remarcat și de Prea Fericitul Patriarh Partenie.

Să-l ajutați căci este unul dintre episcopii răvnitori ai Bisericii noastre. A așezat în această episcopie școli teologice și de cultură de toate gradele. Ne-a încântat corul seminarștilor prin calitățile vocale și măiestria execuției.

Dumnezeu să ne binecuvânteze pe toți cu sănătate și succes mult tinerilor.

După aceste sfaturi părintești date celor de față, cei doi întâistători au mers și s-au închinat la racla cu moaștele Sfintei Mucenice Filoteia, care se află în paraclisul mănăstirii.

În după amiaza aceleiași zile s-a făcut o vizită la barajul Vidraru. Aici au fost admirate realizările tehnicii românești pentru care cei doi patriarhi au avut numai cuvinte de laudă. Peste noapte oaspeții au fost găzduiți la reședința episcopală unde s-au purtat discuții despre viața bisericească din cele două patriarhii.

Joi, 22 septembrie 1994, înainte de plecarea din Curtea de Argeș, s-a făcut un popas la Biserica Domnească. Aici, oaspeților li s-au dat explicații în legătură cu vechimea și valoarea acestei vechi ctitorii românești, care în momentul de față se află într-un vast șantier de restaurare.

După această oprire, coloana oficială s-a îndreptat spre meleagurile Episcopiei Râmnicului, poposind pentru început la mănăstirea Horezu, veche ctitorie a lui Constantin Brâncoveanu, domn și martir al neamului românesc.

În fața bisericii așteptau Prea Sfințitul Episcop Gherasim împreună cu maicile și surorile așezământului brâncovenesc. În biserică mare, oaspeții au fost întâmpinați de un sobor de preoți de la parohiile învecinate, în frunte cu Prea Sfințitul Irineu Slătineanul, arhiepiscop-vicar al Episcopiei Râmnicului. Erau, de asemenea, prezenți primarul orașului Horezu, credincioși și elevi ai comunei Romani. După o slujbă de mulțumire săvârșită de Prea Sfințitul Irineu Slătineanul împreună cu preoții prezenți, a luat cuvântul Prea Sfințitul Episcop Gherasim al Râmnicului, care a spus :

«Sfânta mănăstire Horezu trăiește astăzi o înaltă spiritualitate prin binecuvântarea adusă aici de Prea Fericirii Părinți Patriarhi și Înălții ierarhi. Aș putea spune că, aici se întâlnește plenitudinea harului Sfântului Duh, pentru că acolo este ierarhul, acolo este Biserica. «Acolo unde sunt adunați doi sau trei în numele Meu, acolo sunt și Eu», spune Mântuitorul.

Prezența Bunului Dumnezeu este aici în toată plenitudinea.

În același timp mănăstirea Horezu trăiește o zi istorică, pentru că rar se întâmplă să avem atâtea înalte personalități bisericesti și mai ales din îndepărtata Africă.

Mănăstirea Horezu, Prea Fericite Părinte Patriarh Partenie, este ctitorie voievodală, este ctitoria Sfântului Martir Constantin Brâncoveanu. El a zidit nu numai această biserică, ci încă alte patru biserici mănăstirești așezate în punctele cardinale ale acestei mănăstiri. Aceasta are hramul «Sfinții Împărați Constantin și Elena», alta are hramul «Adormirea Maicii Domnului», alta «Sfinții Apostoli», alta «Sfântul Ștefan» și ultima «Sfinții Arhangheli». Acest ansamblu mănăstiresc a fost ridicat acum trei sute de ani pe locul altei mănăstiri mai vechi și de mult uitată. Complexul în care ne aflăm și ne rugăm astăzi a fost împodobit de Sfântul Constantin Brâncoveanu, care a înzestrat cu biserici nu numai Țara Românească ci și Orientul Apropiat. Nici chiar Alexandria n-a fost departe de inima lui. Pentru această dreaptă credință, vie și lucrătoare l-a împodobit Dumnezeu și cu martirajul, nu numai al lui ci și al feciorilor lui.

Această sfântă mănăstire a fost mult ajutată material dar, mai ales a fost înzestrată cu o bogată bibliotecă. În cei aproape trei sute de ani, călugării de aici s-au ocupat, pe lângă sfintele slujbe și pravila mănăstirească și de cultură. O serie de manuscrise și de cărți au fost tipărite cu ajutorul monahilor de aici. În momentul de față este o mănăstire de maici, circa 70, care țin candela aprinsă a dreptei credințe, a rânduieților noastre bisericesti și este o bucurie duhovnicească nu numai pentru ele, ci și pentru locuitorii din împrejurimi prezența Prea Fericirilor Voastre.

Pentru osteneala pe care v-ați luat-o de a veni aici, toți cei de aici roagă pe Prea Bunul Dumnezeu să vă dăruiască sănătate și mulți ani și vă așteptăm și cu alt prilej.

Întru mulți ani Prea Fericirile Voastre».

apre-
serica
ohille
-vicar
rasu-
că de
nă cu
im al

2 prin
Inaltii
Sfân-
«Acolo
i Eu».

tru că
și mai

2, este
icovea-
biserici
Aceasta
«Ador-
Ștefan»
ridicat
e mult
podobit
nu nu-
xandria
, vie și
il lui ci

nai ales
de ani,
mănăs-
tipărite
istire de
rânduie-
i pentru
ericirilor

i de aici
lți ani și

După cuvântul Prea Sfințitului Gherasim, a vorbit *Prea Fericitul Părinte Partenie al Alexandriei*, care, adresându-se întregii asistență, a spus :

«Din dragostea Prea Fericitului Patriarh al dumneavoastră și prin prezența dănsului aici, împreună cu mine, vă mărturisesc bucuria că mă aflu într-un loc sfânt al Bisericii României. Vin dintr-un alt centru sfânt al României, podoabă a acestei țări, din frumoasa cetate a Argeșului care este mănăstirea Curtea de Argeș și de la «Biserica Domnească» a Sfântului Nicolae care păstrează până astăzi și sper că va păstra în veci, tradiția bizantină a Bisericii Ortodoxe. Este motiv de laudă pentru întreaga Ortodoxie. Nu numai pentru Ortodoxia Alexandriei, sau a Ierusalimului sau a Antiohiei, pentru Bisericile Ortodoxe din Balcani ci pentru toată creștinătatea. Avem în sufletele noastre și păstrăm cu dragoste tradiția noastră bizantină. Este o tradiție care a trecut dincolo de neamuri, dincolo de specificul fiecărui neam, este tradiția bizantină ortodoxă. Când intrăm într-o biserică ortodoxă, zidirea ei, icoanele, culorile, toate, în profunzimea lor, sunt bizantine. Toți suntem în fond bizantini, în credință, în luptă, în eforturile și în ostenelele noastre, ca să păstrăm ortodoxia noastră bizantină. Fiecare dintre noi cu istoria lui, cu lupta lui, fiecare cu felul lui de a fi.

Noi trăim împreună cu Bisericile noastre și toate sunt bizantine și ortodoxe. Astăzi, când am venit în această frumoasă biserică, care este jertfa unui mare martir al neamului românesc nu sunt vrednic să-i mulțumesc lui Dumnezeu. Toate acestea sunt legate de Ortodoxia noastră, a tuturor.

Surorile de aici continuă cu rugăciunile lor, cu lucrul mâinilor lor, cu slujbele lor tradiția ortodoxă a sfințelor din vechime.

Și noi iubim această credință ortodoxă. Noi toți dăm slavă lui Dumnezeu că cei mai mulți dintre noi am rămas credincioși ortodoxiei. Suntem gata să dăm tot ce avem pentru această credință, uneori chiar fără să înțelegem acest lucru.

Istoria dumneavoastră este o jertfă continuă. Toți avem și am trăit această istorie de jertfă. Toți avem martirii noștri. Pentru aceasta se cuvine să avem înaintea de toate curajul, îndrăzneala poporului nostru, a poporului lui Dumnezeu, curajul omului simplu și smerit, a lucrătorului, a țăranului. Acesta a luptat de fapt întotdeauna ca să păstreze până astăzi ceea ce noi iubim și ceea ce credem. Toate acestea le-am întâlnit oriunde am fost împreună, Prea Fericirea Voastră. Le-am simțit și le-am iubit pe toate și astăzi la fel cu acești copilași în fața noastră cărora le va veni și lor timpul să se arate vrednici de a păstra și a continua credința noastră. Ați trecut zile grele, dar astăzi toate bisericile dvs. se

deschid. Mănăstirile sunt și ele primitoare peste tot și începe să se simtă suflarea Bisericii noastre Ortodoxe.

De aceea vă mulțumesc că m-ați purtat pe aceste locuri sfinte, pe aceste locuri sfințite ale Bisericii noastre, ale neamurilor noastre, sfinte și cuvioase în veacul veacului. Amin».

A luat apoi cuvântul *Părinte Patriarh Teoctist* care, adresându-se distinșilor oaspeți și numeroasei asistențe a spus :

«Aș vrea ca aici, în acest loc sfânt, să adaug din partea noastră, a cuvioaselor maici, a credincioșilor și a preoților prezenți aici, recunoștința pentru cuvintele inspirate și pline de învățătură adresate tuturor. În același timp să vă mulțumesc pentru vechea prietenie pe care mi-ați arătat-o personal de mulți ani și pentru prețuirea deosebită față de ierarhii și Biserica Ortodoxă Română. Dumnezeu a rânduit să veniți pentru a doua oară în România. De data aceasta ca arhiepiscop al Scaunului apostolic al Alexandriei, iar în anul 1958 în calitate de sfetnic al Patriarhului Hristofor. Revedeți, după ani și ani, viața noastră bisericească și, mai cu seamă, această parte de țară, Oltenia, legată de vrednicia domnitorului Constantin Brâncoveanu, martir și ctitor al mănăstirii Horezu și al altora.

Am dorit să Vă prezentăm și să cunoașteți rolul Ortodoxiei în păstrarea unității naționale a poporului român, slujitorii, demnitarii și credincioșii ei. Pentru aceasta v-am însoțit mai întâi la leagănul nostru bisericesc, mănăstirea Curtea de Argeș, acum episcopie, aici, la această bijuterie a arhitecturii noastre și veți vedea Episcopia Râmnicul Vâlcea, păstorită odinioară și de mitropolitul martir Antim Ivireanul. De aici vom străbate Transilvania, unde credincioșii ortodocși români, în ciuda unei asupriri de o mie de ani și a chinurilor îndurate, n-au părăsit Ortodoxia, iar cei din Harghita și Covasna, ne așteaptă să participăm dominica viitoare la întronizarea primului lor episcop.

Iubiți credincioși și cuvioase maici, este foarte important ca reprezentanții Bisericilor să se întâlnească, să-și împărtășească preocupările, să-și cunoască valorile, să se roage și să mărturisească împreună, în fața lui Dumnezeu și a oamenilor, unitatea de credință și unitatea de năzuință a sfintei Ortodoxii. Acum, când întâlnirile și dialogul sunt la ordinea zilei, iată, noi, Biserica Ortodoxă Română și Patriarhia Apostolică a Alexandriei, ne întâlnim în dragoste și în rugăciune, aici, la ctitoria Sfântului martir Constantin Brâncoveanu, mănăstirea Horezu. Ne-au adunat zilele acestea nu pricină pământești, ci gândul de a fi de folos lumii și de a proclama lucrarea Duhului Sfânt.

Zilele trecute, reprezentanții Bisericilor creștine care fac parte din mișcarea ecumenică, au avut o întâlnire la Facultatea de teologie din

București la invitația Patriarhiei. Biserica Ortodoxă Română, pentru prima dată în istoria ei, a adăpostit ședința Comitetului Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, care a chibzuit asupra celor mai sfinte gânduri în vederea apropierii Bisericilor, a participării lor la potolirea focarelor de război, a ajutorării celor în nevoi și a înfăptuirii păcii. Prin aceste împliniri creștinii sunt pilde și pentru apropierea în credință și înlăturarea prozelitismului.

Omenirea se află într-o grea cumpănă socială și economică, dar mai ales, morală. Omul îndepărtat de Dumnezeu se îndepătează și de semenul lui și se află într-o singurătate care îl poartă spre egoism, lăcomie, îngâmfare, asemenea bogatului nemilostiv din Sfânta Evanghelie. Biserica trebuie să-i adune pe oameni spre dragostea și lumina lui Hristos. Duminica trecută, am slujit în biserica Sf. Spiridon Nou din București, sfânta și dumnezeiasca Liturghie împreună cu Prea Fericirea Sa Partenie al III-lea, Papă și Patriarh al Alexandriei, Sfântă Liturghie la care a participat și Patriarhul Șhenuda al III-lea al Bisericii Ortodoxe Copte din Egipt. Această Biserică, este una din cele mai vechi dintre Bisericile pre-calcedoniene, împreună cu Biserica Armeană și cu cea Siriană din India, care au păstrat fondul învățaturii și tradiției consemnate de primele trei sinoade ecumenice. Din cauza stării politice a timpului, acestea n-au putut participa la ședințele celorlalte patru sinoade ecumenice. Și iată că, de atunci și până în zilele noastre, dialogul teologic dintre aceste Biserici s-a desfășurat tainic, iar în ultimii ani prin comisii de teologi, ajungându-se la rezultate foarte bune. Datorită Prea Fericitului Patriarh Partenie al III-lea, a înțelegerii sale, a teologiei sale cu adevărat ortodoxe, după cum ați auzit din cuvântarea de astăzi, și a deschiderii Patriarhului Șhenuda din același oraș — Alexandria —, dialogul teologic a ajuns în ajutorul unirii Bisericii Copte cu Biserica Ortodoxă. Duminica trecută, în biserica Sf. Spiridon Nou am putea spune că, am liturghisit împreună: Prea Fericitul Patriarh și Papă Partenie al III-lea, cu ierarhii Patriarhiei Alexandriei și noi, cu ierarhii Patriarhiei Române în Sfântul Altar, iar Patriarhul Șhenuda din strana arhierască. Dumnezeu ne va ajuta ca în curând să slujim împreună la aceeași Sfântă Masă și să ne împărtășim din același Sfânt Potir, așa cum spune Mântuitorul Iisus Hristos și cum s-au rugat și înaintașii noștri, «ca toți să fie una».

Iată, iubiții mei, o primă dimensiune a prezenței Prea Fericitului Părinte Partenie la noi în țară. Și aici, la Horezu, ca și la Sfânta Episcopie a Argeșului, întâlnim chipurile și numele înaintașilor noștri sfinți. Deși trăim în țări deosebite și vorbim limbi deosebite, totuși credința și mărturisirea ei este una și nedespărțită. La acest rezultat au ajuns cei din comisia de dialog. În Egipt a predicat Sf. Evanghelist Marcu, aici, la

noi, în ținutul dintre Dunăre și Marea Neagră a predicat Sf. Apostol Andrei. Pe bună dreptate avem aceeași credință, aceeași tradiție a Sfinților Apostoli și a Sfinților Părinți, același martiri și învățători. Se cuvine, deci, ca noi să folosim moștenirea aceasta nu numai separat, în Alexandria sau în Africa, sau numai la Constantinopol, ci să înfăptuim comuniunea în cele sfinte pretutindeni, după cum împărtășim bucuriile dar și tristețile și durerile. Când pe acestea din urmă le împărtășim și celorlalți frați, le suportăm mai ușor. Și chiar bucuria dacă o împărtăși cu semenii, ea apare mai mare, mai profundă decât atunci când ești singur. De altfel, bucuria nici nu se poate trăi fără familie, fără semeni, deoarece numai cu ajutorul semenilor te poți bucura deplin.

Iubiți părinți, starea de comuniune încă o găsim, din fericire, la noi, prezentă în mentalitatea și viața poporului nostru și îndeosebi în așezările satești. Venind spre mănăstirea Hurezu, am văzut azi și vom mai vedea pe unde vom mai trece mâine, înfățișarea satului românesc. Numai așa ne dăm seama de frumusețile pe care le oferă satul. În această lume atât de dornică să străbată cosmosul și să cunoască toate tainele științei, nu se cunoaște în schimb satul, comorile lui sufletești și materiale sau artistice. Satul este un tezaur de virtuți. În timp ce astăzi străbăteam șoseaua, străjuită aproape fără întrerupere de sate cu arhitectura lor specifică colinelor subcarpatice și cu biserici brâncovenești, vorbeam cu prea Fericirea Sa în admirație de cele ce privirea cuprindea, dar și despre valorile morale ale satului românesc. În Europa și în alte părți ale lumii nu se mai distinge existența satului. Dar că în zilele noastre, aceste oaze de trăire creștină într-o comuniune bazată pe valorile Sfintei Evanghelii, exprimată prin tradiții de o rară frumusețe, satele au ajuns ținta prozelitismului de tot felul. Așa-zisii evangheliști și predicatori veniți din alte părți, răspândind fel de fel de credințe, săvârșesc un mare păcat disprețuind satul creștin de două mii de ani, străjuit de biserica în care domnește Mântuitorul Hristos și mijlocește ca ocrotitoare Maica Domnului. După cum sfântul lăcaș exprimă mesajul mântuirii, în același chip îl transmite fiecare credincios, fiecare familie. În fiecare familie pruncii aduc mărturia respectării legilor dumnezeiești și binecuvântarea lui Dumnezeu. Pruncii definesc familia ca instituție de ordin divin și asigurarea dăinuirii neamului. Sfinții Părinți numesc familia «mica Biserică», pentru că mama, tata, copiii care se roagă celebrează împreună viața în cuprinderea ei pe pământ și în cer. Ei împreună se închină seara și dimineața, la plecarea în călătorie și când se înapoiază, suferă împreună și se bucură împreună. Din aceste rugăciuni se nasc aceste minunate chipuri de îngeri, care sunt pruncii ce dau conținut și sens familiei. Dacă domnitorul Constantin Brâncoveanu ar fi încălcat princi-

piile sfinte ale familiei, n-ar mai fi avut fiii martiri. Iată un model de imagine a satului și a familiei românești.

Să predicați credincioșilor, iubiți părinți, neîncetat aceste valori și să stăruiti asupra sfînteniei Tainei căsătoriei și nașterii de fii. Prezența bisericii, a preotului în sate, este foarte importantă și pentru apărarea credincioșilor de lupii răpitori. Un primar, un profesor sau un salariat poate să locuiască în altă parte, deoarece după orele de serviciu nu-l mai caută nimeni. Pe un preot, însă, în fiecare clipă îl pot chema credincioșii. Preotul trebuie să fie așa cum este păstorul în mijlocul turmei. Sunteți aici între plaiurile acestea atât de ospitaliere, într-o zonă mioritică. Ați văzut oare, turmă fără păstor sau vreo stână fără baci ? Noi avem însă multe parohii unde preotul nu locuiește în sat, în parohie. Insuși Iisus, subliniind în fața ucenicilor misiunea Sa în lume, folosește termenul de păstor : «Eu sunt păstorul cel bun. Păstorul cel bun își pune sufletul pentru oile sale, iar cel plătit și care nu este păstor, iar oile nu sunt ale lui, vede lupul venind și lasă oile și fuge ; și lupul le răpește și le risipește» (Ioan 10, 11—12).

Ne-am învrednicit, iubiți frați, să fim păstori de suflete. Dar se cade a medita stăruitor asupra îndatoririi noastre față de credincioșii incredințați călăuzirii noastre. Suntem păstori adevărați, neînfricați de acești lupi, care ajung și prin sate sau suntem în rândul celor ce lasă oile și fug ? Cum știți, există un mare număr de slujitori ai sfintelor altare care locuiesc la orașe — iar turma rămâne pradă prozelitismului. Deși, aceștia la hirotonie au făgăduit că vor fi și cu locuința în parohie. Înapoi, deci, la parohie, la împlinirea misiunii sfinte în mijlocul bunilor credincioși ! Cred că veți transmite mesajul acesta și celorlalți frați preoți. Trebuie să fim foarte conștienți de responsabilitatea noastră. Ați auzit că Prea Fericitul Partenie nu are mulți credincioși și nici multe parohii, dar responsabilitatea Sa este tot atât de mare, și poate și mai mare, păstorind credincioși ortodocși între musulmani.

Se cere mult zel pastoral și misionar în parohiile noastre, atât la orașe, cât și la sate. Nu suntem prezenți în viața religioasă a enoriașilor cum ar trebui să fim. De curând am numit preoți la penitenciare, în spitale, la orfelinate și greu găsim preoți cu spirit de dăruire pentru aceste misiuni. Dacă lupii îmbrăcați în piei de oi vor pătrunde în turma noastră vom avea pagubă mare, iubiții mei, și vom răspunde cu toții în fața lui Dumnezeu de aceasta. De aceea am dorit ca vizita Prea Fericitului Părinte Partenie să nu se desfășoare numai în București, ci să-l conducem în largul Patriarhiei, la alte eparhii, pentru a vedea credincioșii, preoții și problemele de la parohii și mănăstiri, spre a le

cunoaște la fața locului. Mulțumesc foarte mult Prea Sfințitului Părinte Gherasim că a făcut acest program. Alături de Prea Fericirea Sa sunt trei ierahi care păstoresc la mari distanțe: Înalț Prea Sfințitul Teodor în Egipt, Înalț Prea Sfințitul Irineu în Cartagina și Înalț Prea Sfințitul Petru la Accra. Toți sunt ierarhi misionari. În Egipt și Africa ei activează și vestesc credința în Hristos între necreștini.

La noi, credincioșii sunt foarte aproape, organizați în parohie; preotul are la îndemână un consiliu parohial, un comitet parohial cu care trebuie să conlucreze și în apărarea unității de credință. Preotul trebuie să folosească membrii comitetelor parohiale pentru cunoașterea și ajutorarea bolnavilor, orfanilor, bătrânilor etc. Fiți apoi atenți cu părinții și cu tineretul satului, apropiindu-i de frumusețile Sfintei Evanghelii și de slujbele bisericești. Din familiile de preoți ar trebui să iasă fii virtuoși, pasionați ai cărților și ai științei, nu supuși petrecerilor de noapte. Chiar dacă nu predați religia în școală, fiind altcineva profesor de religie, intrați totuși, mai des, pe porțile școlii, pentru a fi în contact cu copiii și cu tineretul. Acum, la început de an școlar, nici o școală nu trebuie să se deschidă fără rugăciunile și prezența preotului. Nu așteptați să fiți invitați. Trebuie să mergeți în școală pentru că este de datoria păstorului sufletească să vadă cum învață acești copii. Vom fi responsabili de viitorul lor. Avem nevoie de o misiune mai vie. În libertate, responsabilitatea noastră este mult mai mare decât pe vremea comunismului. Putem să mergem unde vrem și unde este nevoie de noi. Și nevoie este peste tot. Dumnezeu să vă ajute și să vă binecuvânteze cu harul și iubirea Sa de oameni.

După aceste frumoase cuvinte ale celor doi Patriarhi a fost vizitat întreg complexul monahal.

Încântați de cele văzute la mănăstirea Horezu, oaspeții s-au îndreptat apoi spre mănăstirea «Dintr-un Lemn».

La această minunată vatră de rugăciune a poporului nostru, înalții oaspeți au fost întâmpinați de soborul maicilor și surorilor în frunte cu maica Stareță Emanuela Oprea. Cuvântul de bun-venit către oaspeți a fost rostit de către Prea Sfințitul Episcop Gherasim al Râmnicului, care a spus:

«Este o mare bucurie să avem nu numai în țara noastră, nu numai în Patriarhia noastră, ci și în mănăstirile noastre olteneste, în Episcopia Râmnicului, pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Partenie însoțit de Înalț Prea Sfințitul Mitropolit. Este pentru noi o cercetare din partea Bunului Dumnezeu, o binecuvântare și plinătatea harului lui Dumnezeu în mănăstirile noastre.

De aceea mulțumim lui Dumnezeu și Maicii Preacurate care ne-a făcut parte de această bucurie duhovnicească și de această plinătate a

harului dumnezeiesc. Rugăm din partea maicii starețe și a cuvioaselor maici pe Maica Domnului, pentru osteneala pe care și-au luat Prea Fericii Patriarhi și distinși Mitropoliți, să-i binecuvânteze cu sănătate și cu mare bucurie pe care și dânsii ne-au făcut-o nouă în această zi.

În numele soborului de aici, Prea Fericirile Voastre, vă întâmpinăm cu tradiționalul bine ați venit !»

Răspunzând cuvântului Prea Sfințitului Părinte Gherasim, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Partenie al III-lea*, a spus :

«*Prea Fericirea Voastră,
Prea Sfințite Părinte Episcop Gherasim,
Părinți și diaconi,
Maică Stareță și Cuvioase maici,
Credincioși care sunteți de față,*

Conform programului pe care l-a alicuit *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, iubitul meu frate, continuăm drumul stabilit. Am vizitat și vizitez biserici din București și mănăstiri din România. Cred că Dumnezeu a binecuvântat în mod deosebit România cu prezența multor mănăstiri de maici și de călugări. Părintele Patriarh are putere de la Dumnezeu ca să conducă Biserica împreună cu Sfântul Sinod. Are însă nevoie de rugăciunile poporului binecredincios pe care-l păstorește și de rugăciunile clerului său, iar întâi de toate de rugăciunile monahilor. Cred că aceasta este datoria tuturor monahilor, călugări și călugărițe, să se roage ca Dumnezeu să păzească pe Patriarh, pe Arhieri și în general clerul Bisericii. Aceștia, împreună, lucrează pentru poporul lui Dumnezeu. Cred că aceasta este datoria călugărilor. Mântuitorul ne spune că acolo unde sunt doi sau trei adunați în numele Lui, este și El cu ei. Acesta cred că este fundamentul vieții monahale. Împreună sunteți și vă rugați în această mănăstire sfântă în care trăiți. Trebuie să credeți că Hristos este prezent împreună cu dvs. Numai așa rugăciunea dumneavoastră este o rugăciune sfințită, numai așa simțiți că nu sunteți singuri în rugăciune, ci Fiul lui Dumnezeu este prezent cu voi și Acesta se roagă împreună cu voi, pentru că Hristos Însuși nu vrea să se roage singur. El are tovărășia în rugăciune, el îl vrea pe om lângă El. Aceasta este taina vieții lui Hristos pe pământ. El îl iubește mult pe om și-l vrea lângă El. Fără a-l avea pe om lângă El, Dumnezeu este trist. El vrea să fim cu El și să fie cu noi. De aceea ne-a lăsat și Sfânta Euharistie, o rugăciune a tuturor. Toți constituim un întreg și rugăciunea noastră se numește nu numai a celor care sunt împreună cu noi, dar și a celor care nu sunt cu noi. Aceasta este Sfânta Euharistie și-n ea ne rugăm împreună cu îngerii și cu sfinții Bisericii, ne rugăm împreună cu lumea

întreagă. Sfânta Euharistie este ecumenică în sensul că toți suntem înăluntru ei. Acest lucru l-a dorit Mântuitorul Hristos. De aceea a spus Ucenicilor Săi, la prima Euharistie, să facă și ei ceea ce a făcut El. Să ia toți din aceeași pâine și același vin.

Dumnezeu nu poate fără om și în taina iconomiei lui Dumnezeu El vrea să-L pomenim. Acest lucru îl trăiți dumneavoastră ca monahii în viața de zi cu zi. În felul acesta viața dumneavoastră se umple de credință, de dragoste și de mântuire. În această rugăciune comună a dumneavoastră să pomeniți pe cei care sunt în jurul dvs. Să vă rugați pentru Patriarhul dvs., pentru Episcopul dvs., pentru preotul duhovnic care săvârșește Sfânta Euharistie, pentru credincioșii care vin aici și pentru lumea întreagă, pentru pacea din lume și să vă aduceți aminte în mod special de cei care suferă. Să vă rugați chiar și pentru cei pe care nu-i cunoașteți, pentru copiii din Africa, care nu au ce mânca, care nu au apă, care nu au medicamente, pentru că noi, creștinii i-am căm uitat și credem că ne facem datoria atunci când le trimitem într-un moment mai greu un pic de ajutor.

Eu iau curaj de la dvs., pentru că dacă știu că mă pomeniți în rugăciunile dvs., voi lua curaj. Vă doresc toate cele bune și Dumnezeu să fie cu dvs. Amin».

După aceste cuvinte pline de duh adresate celor de față de către Prea Fericitul Părinte Partenie al III-lea al Alexandriei, a fost vizitată biserica din lemn a mănăstirii, biserică de la care și-a luat numele.

Sfârșind popasul la mănăstirea Dintr-un lemn, coloana oficială s-a îndreptat către un alt loc de rugăciune al neamului nostru, ctitorie a lui Matei Basarab, locul de unde cu veacuri în urmă porneau tipărituri românești, mănăstirea Govora.

Maica stareță Heruvima și soborul măicuțelor de aici, i-au întâmpinat pe oaspeți în biserică cântând imnul patriarhal. Ca și la celelalte mănăstiri vizitate în cursul zilei, cuvântul de bun venit a fost rostit de către Prea Sfințitul Episcop Gherasim, care a spus :

«*Prea Sfințile Voastre,*

«Vă aflați într-o mănăstire care datează din vremea când conducerea luminează și cea bisericească erau într-o unitate de simțire și de gândire. De aceea, numele acestei mănăstiri se înscrie în istoria literaturii românești. Cât va fi țara românească și limba românească, nu poate să nu se amintească de această sfântă mănăstire. Biserica în care ne aflăm acum este construită de pe vremea Marelui și Sfântului Brâncoveanu și aici, pe peretele bisericii este pictat unul dintre marii noștri ierarhi, Sfântul Antim Ivireanul. Și el este un martir al semilunei, un martir care, după cum vedeți, după origine nu era român, dar a vorbit românește, a învățat credința ortodoxă ca un român și ca un bizantin așa cum amintează Prea Fericirea Voastră într-una din

cuvântări. Sfântul Antim Ivireanul care a lăsat și o frumoasă ctitorie în București, rămâne în istoria bisericească, în istoria literaturii române, în istoria vieții noastre duhovnicești ca unul dintre români, ca unul care a fost ecumenic așa cum Prea Fericitul nostru Părinte Patriarh amintea de Congresul care s-a ținut la București. Aici întâlniți pe cei doi martiri ai semilunei.

În numele soborului vă întâmpinăm cu tradiționalul bine ați venit și vă rugăm să vă simțiți în mijlocul nostru ca și într-o mănăstire a Prea Fericirii Voastre.

A răspuns Prea Fericitul Părinte Partenie III al Alexandriei, care a spus :

«Prea Fericite Părinte Patriarh Teoctist al României,

Prea Sfințite Părinte Gherasim, Prea Cuvioasă Maică Stareță,
Cinstit sobor,

Am ascultat cuvântul Prea Sfinției Voastre despre martirii Bisericii Voastre. Biserica noastră și Patriarhia Alexandriei este o Biserică a martirilor așa cum este și o mărturie permanentă de viață monahală. Viața creștinilor ca și viața monahilor, după apariția islamului în 640, a început să aibă multe obstacole și au început din nou să apară martiri. Biserica dvs., are martiri din vechime până în ziua de astăzi și ați recunoscut și canonizat martirii care au suferit și în vechime și în timpul stăpânirii otomane, ca și în timpurile mai noi. Dumnezeu a îngădui ca Biserica să fie persecutată de mulți vrăjmași. Persecuțiile sunt diferite. Și Dvs. ați trecut prin multe feluri de persecuții. Ați reușit însă să rămâneți creștini ortodocși și aceasta constituie și slavă pentru Biserica României. Astăzi întâmpinați noi vrăjmași care nu ucid atât trupul cât ucid sufletul poporului român. Unul din acești dușmani a fost și comunismul. Cred însă că timpurile acestea au trecut deja. Ne vin însă dușmani de alt fel, așa cum este uniția din partea Bisericii Romano Catolice, a cărei istorie începe la dvs., după 1700, și care a reușit să atragă mulți dintre credincioșii Bisericii României prin violență și prozelitism continuu. Credeam că acest prozelitism avea să sfârșască dar constatăm că el continuă chiar în zilele noastre. Sunt, apoi, așa-ziii creștini de modă nouă care și ei pot să atragă creștinii noștri. De aceea, Biserica României se luptă prin toate mijloacele să se apere în fața acestor dușmani. Biserica noastră Ortodoxă nu a folosit niciodată violență. Niciodată în istoria Bisericii noastre nu au apărut mișcări de uniție. N-am avut niciodată cruciade împotriva altor credințe, ci întotdeauna am avut credință și pace. N-am dorit niciodată să facem prozelitism prin violență în dauna nimănui. Aceasta este lauda și cinstea noastră. Trebuie, însă prin orice mijloc, fără violență, să ajutăm pe fiii

Bisericii noastre să-și păstreze credința. Aceasta este lucrarea Bisericii României astăzi cu Patriarhul, cu Episcopii, cu preoții și cu călugării, de a duce o luptă cinstită și pașnică. Cred că va veni ceasul când toți vor înțelege că prozelitismul în loc să sporească credința și unitatea, îi duce spre destrămare. Biserica României își pregătește fiii ei care vor sluji școlile și seminarile și învățământul religios. Toate acestea sunt sigur că o vor ajuta să se aplece împotriva uniției și a oricărei intervenții de dinafară. Noi acolo unde trăim avem religia musulmană în jurul nostru. Nu pot să spun că ne persecută. Au trecut timpurile persecuțiilor, dar au câteva elemente care sunt fanatice. Au început unele atacuri dar cred că vor trece. Încercăm, atât cât putem, prin dialog cu musulmanii, să ne apropiem de ei și ei să se apropie de noi. Trebuie să învățăm și unii și alții să ne îngăduim. Cred că această tactică poate să aducă roade.

Vreau să mă adresez maicilor și surorilor acestei mănăstiri și să le spun că trebuie să ajute Biserica în lupta ei împotriva acestor vrăjmași și a rămas credincios Bisericii Ortodoxe. Sunt sigur că vor veni zile

România a trăit cu turcii aproape cinci sute de ani. A suportat ocupația uniților în părțile de apus, dar poporul român în întregimea lui a rămas credincios Bisericii Ortodoxe. Sunt sigur că vor veni zile și mai bune și că oamenii vor înțelege că nu prozelitismul și violența, ci dragostea va apropia pe oameni și va aduce pacea. De aceea, să vă rugați pentru unitatea creștină și în rugăciunile voastre să vă aduceți aminte și de noi. Amin».

Părăsind mănăstirea Govora, oaspeții s-au îndreptat către Râmnicu Vâlcea unde aveau să fie primiți la Episcopie de către o mare mulțime de credincioși, preoți, călugări și călugărițe, elevi ai Seminarului teologic din localitate. Într-o atmosferă de bucurie sufletească în catedrala episcopală, ctitorie a Sfântului Clainic de la Cernica, cel care în veacul trecut a păstorit aceste locuri, s-a oficiat un Te-Deum de către P.S. Arhiepiscopul Irineu Slătineanu înconjurat de un ales sobor de preoți și diaconi. După slujbă a vorbit Prea Sfințitul Episcop Gherasim, care a spus :

*«Prea Fericite Părinte Partenie, Papă și Patriarh al Alexandriei,
Prea Fericite Părinte Teoctist, Patriarh al României,
Dragi oaspeți,
Domnule Prefect și Domnule Primar,
Dreptmăritori creștini,*

Eparhia noastră trăiește astăzi un moment de înaltă simțire duhovnicească prin venirea Prea Fericitilor Părinți Patriarhi în eparhia

noast
cii a
drep

și ar
timp
oblăc
biem

deose
tura
inčet
care

ruga
destu

Prea
tutur

o bin

Pent
episc

mart
mărt
greu,
cioși,

este
comu
mai
ani,
Orto
putei
prop
binec

noastră. Eparhia noastră trăiește o zi istorică pentru că Patriarhul Africii a venit să binecuvânteze și să se bucure împreună cu noi de credința dreptmăritoare a credincioșilor din eparhia noastră.

Prea Fericirile Voastre,

Eparhia Râmnicului coboară ca vechime până în secolul al XIV-lea și are circa 550 de preoți și peste un milion de credincioși. În același timp avem aici în vederea pregătirii viitorilor clerici un seminar sub oblăduirea Sf. Ierarh Nicolae, pentru ocuparea posturilor vacante, problemă pe care nădăjduim să o rezolvăm cât de curând.

Eparhia Râmnicului se înscrie în rândul celor care au o importanță deosebită ținând cont de vechimea ei și de ceea ce a făcut pentru cultura neamului românesc. De la primele tipărituri și până acum n-a încetat activitatea tipografică. Aici a păstorit Sfântul Ierarh Calinic care a ridicat această biserică în care ne aflăm.

În numele tuturor vă întâmpinăm cu urarea de bine ați venit și vă rugăm să ne împărtășiți cuvânt de învățătură chiar dacă timpul este destul de înaintat. Întru mulți și fericți ani !.

După acest cuvânt al Prea Sfințitului Episcop Gherasim a vorbit *Prea Fericitul Părinte Patriarh Partenie al III-lea*, care, adresându-se tuturor celor prezenți a spus :

«Dumnezeu a vrut să ajung aici, și aceasta constituie pentru mine o binecuvântare a lui Dumnezeu.

De o săptămână mă aflu lângă Prea Fericitul Părinte Teoctist. Pentru noi, oamenii Bisericii, este o cinste deosebită să deținem scaunul episcopal al Bisericii care este numai al lui Hristos.

Rămânem pentru totdeauna oameni simpli, ca și ceilalți, slujitori și martiri ai Bisericii. Dvs., aici, aveți o slujire foarte mare și aveți de dat mărturie în Biserica Ortodoxă a României. Este un lucru frumos și greu, dar ești binecuvântat să păstorești peste un milion de credincioși, să ai cinci sute de biserici.

Spun toate aceste lucruri pentru că sunt încredințat că lupta dvs. este lupta cea bună. Ați trecut, în timpul din urmă prin zile grele sub comunism. Mai de demult Biserica României a trecut prin momente și mai grele. A trăit sub jugul Imperiului otoman aproape cinci sute de ani, și totuși, a supraviețuit până astăzi. Prin dvs. trăiește Biserica Ortodoxă Română. Astăzi sunteți liberi, se deschid noi școli teologice, puteți să vă faceți semnul Sfintei Cruci fără nici o temere. Puteți să-l propovăduiți fără piedici pe Hristos și toate acestea constituie marea binecuvântare a lui Dumnezeu. Vă doresc ca Bunul Dumnezeu să vă

ajute în această misiune, sub conducerea Prea Fericitului Părinte Teoctist, care este tatăl duhovnicesc al tuturor ortodocșilor din România.

Vă mulțumesc pentru frumoasa primire pe care ne-ați rezervat-o și să nu ne uitați în rugăciunile fraților voastre. Dumnezeu să vă apere și să binecuvânteze Ortodoxia românească.

În continuare a vorbit *Prea Fericitul Părinte Teoctist* al României, care a spus :

*«Prea Fericirea Voastră, Părinte Patriarh și Papă Partenie al III-lea al Alexandriei,
Iubiți oaspeți,
Iubiți credincioși,*

Credincioșii noștri nu se simt niciodată oboșiți la sfintele liturghii sau alte sfinte slujbe. Ei sunt insetați mereu de învățătura Bisericii noastre, dar mai ales atunci când aceasta se propovăduiește de către un stâlp al Ortodoxiei universale, un *patriarh apostolic*, un slujitor al Sfântului Altar, care a purtat ani de-a rândul jugul lui Hristos în condiții neasemuit de grele. În acest caz cuvintele Prea Fericirii Voastre au căzut într-un pământ fertil și el va aduce roade în sufletele tinerilor, ale credincioșilor, preoților, și în sufletele noastre, ale arhierilor. De câteva zile de când suntem împreună, Vă ascult cuvântările și Vă pot spune că la fiecare popas și la fiecare adunare sfințită a credincioșilor, am senzația că pășiți pe o nouă treaptă a «scării lui Iacob», cu gândirea și cu învățăturile atât de frumoase și atât de actuale.

Vă mulțumesc din toată inima în numele tuturor și a celor prezenți în această catedrală, care cu siguranță ar dori să vă mulțumească fiecare în parte, și ar face-o poate, mult mai frumos, poate mult mai atrăgător și mai bogat decât o fac eu. Dar folosesc această împrejurare, ca și pe celelalte, de altfel, să adresez în continuare un cuvânt către preoți, credincioși și viitorii slujitori ai Bisericii noastre, elevii seminaști din acest oraș. Acum ne cunoașteți mai bine aflându-Vă ca oaspete la noi acasă. Înainte ne cunoșteți din întâlniri, din scris și din ceea ce putem reciproc să luăm cunoștință unii de ceilalți. Acum însă, iată, ați venit între noi călăuzit, așa cum bine ați subliniat în cuvântul Prea Fericirii Voastre, de Duhul Sfânt.

Aceste inimi care v-au ascultat, aici în seara aceasta, ca și la sfintele mănăstiri, pe care le-am vizitat sau la București, sunt dornice să-și îmbogățească cunoștințele întrucât ei știu că Biserica, îndeosebi cea ortodoxă, în urcușul ei către Înviere, întâmpină în calea ei mari valuri de necredință sau de indoială. De aceea se întâmplă ca unii dintre noi să ezite, să slăbească în duh, alții ajung chiar la sfârșitul

răbdării și cad. Dar cei mai mulți dintre frații și slujitorii creștini ai Ortodoxiei românești își îndreaptă în toate momentele grele din viață nădejdea către Mântuitorul Hristos ca și la Apostolul Petru, și se izbăvesc, se liniștesc și continuă drumul atât de anevoios al zilelor noastre într-o apropiere de bucuria Sfinților și spre biruirea răului. Iată iubii părinți și dragi elevi, Biserica «în mișcare», ca să folosim un cuvânt des întâlnit în adunările intercreștine contemporane. Biserica «în mișcare» vrea să tâlmăcească năzuința că, adunându-ne împreună, rugându-ne împreună, descoperim lumini care să ne călăuzească spre adevărul adus în lume de Mântuitorul Hristos. Biserica «în mișcare» este și căutare teologică, este căutarea mântuirii, este căutarea desăvârșirii în viața aceasta deoarece și lumea este în așteptarea Cuvântului dumnezeiesc de unitate. Ceea ce trăiți dumneavoastră în aceste clipe în catedrala Sfintei Episcopii a Râmnicului Vâlcea este imaginea acestei Biserici, în urcușul spre mântuire.

Biserica strămoșească a neamului nostru, din mila lui Dumnezeu, se află mereu în starea de a-L avea pe Domnul Hristos la cârma ei. El s-a aflat și în anii cei mai grei de dinainte de 1989, ca și acum, și parcă cu mai multă dragoste, cu mai multă milostivire în mijlocul nostru, al preoților, al credincioșilor și al mănăstirilor, încurajându-ne, privindu-ne, îndemnându-ne să nu ne simțim osteniți, ci să mergem mai departe. Iată, deci, Biserica noastră cu slujitorii și credincioșii ei călăuziți de Duhul Sfânt și de Tradiția Apostolică. Împreună cu Patriarhia Alexandriei, Biserica noastră face pași către împlinirea misiunii ei, și nu singură deci, ci împreună cu celelalte Biserici, în duhul dragostei și al smereniei. De o săptămână și mai bine suntem gazdele creștinătății din întreaga lume.

Pentru prima dată în istoria Bisericii Ortodoxe Române, Comitetul executiv al Cosiliului Ecumenic al Bisericilor, la a cărui fondare Biserica noastră a luat parte, s-a aflat la București, Prea Fericitul Părinte Patriarh Partenie al III-lea, fiind unul dintre președinții acestui for creștin. Alături de noi am avut pe Sanctitatea Sa, Patriarh și Papă Șenuda al III-lea al Bisericii Ortodoxe Copte din Egipt și alte personalități ale mișcării ecumenice. Cei doi patriarhi au devenit astfel, oaspeții Bisericii noastre strămoșești. Duminica trecută am liturghisit în biserica Sfântul Spiridon Nou din București împreună cu Prea Fericitul Patriarh Partenie al III-lea la Sfântul Altar, iar în strana arhierască a participat și s-a rugat împreună cu noi Sanctitatea Sa Papă și Patriarh Șenuda al III-lea.

În felul acesta, s-a realizat participarea noastră, a celor trei Patriarhi la rugăciune și la Sfânta Liturghie, un pas foarte important către

comuniunea noastră euharistică, spre încoronarea dialogului teologic dintre Biserica Ortodoxă și cea Coptă, dialog încheiat în favoarea unirii celor două Biserici. Fiecare Biserică în parte urmează să se pronunțe asupra acestui document de unitate și de recunoaștere reciprocă, de regăsire după o mie cinci sute de ani a celor două ramuri ale Ortodoxiei Răsăritene, Biserica Ortodoxă de rit bizantin și Biserica Coptă, împreună cu Bisericile Ortodoxe Abisiniană, Armeană și din India. Dumnezeu ne va ajuta să ajungem înaintea dialogului cu celelalte Biserici, la «unirea credinței și împărtășirea Duhului Sfânt» și la rezultatele pentru care s-au rugat generațiile de dinaintea noastră. Dumnezeu a rânduit, iarăși, ca acest început și această pecetluire a dialogului care s-a desfășurat între Bisericile noastre să aibă loc la București în cadrul Sfintei Liturghii. Împreună am și semnat un apel pentru pace și înțelegere în lume.

Un prim rezultat, așadar, al acestui dialog a fost această Sfântă Liturghie și cuvântul fiecărui Patriarh rostit credincioșilor de pe soleea bisericii Sfântul Spiridon Nou. Biserica noastră se află, deci, iubiții mei, pe un drum de slujire a toată Ortodoxia și a unității creștinătății în dimensiunile teologice cele mai actuale și mai arzătoare. Ea se află apoi în slujba credincioșilor, în slujba preoților, a monahilor, a tuturor celor ce ne-ați întâmpinat aici și a celor ce ne vor întâmpina mai departe. Aflându-ne cu toții la datoria noastră, în slujirea în Hristos, în slujirea credincioșilor, ne vom învrednici și de dreapta răsplătire a Sa. Se înțelege de la sine că mult folos aduc Bisericii întâlnirile dintre credincioși, profesori sau preoți, dar mai ales întâlnirile dintre conducători Bisericii. Vizita noastră nu se încheie aici, la Sfânta Episcopie a Râmnicului, ci ea continuă mai departe. Ne îndreptăm acum spre orașul Miercurea Ciuc, la instalarea primului episcop al Harghitei și Covasnei, noua și cea mai recentă Episcopie înființată de Sfântul Sinod și de Adunarea Națională Bisericească și pentru care măritul colegiu electoral bisericesc, a ales ca prim episcop al acestei zone românești pe Prea Cuviosul Arhimandrit Ioan Selejan, superiorul Așezămintelor românești de la Ierusalim. Dumnezeu a rânduit ca la un asemenea moment unic să nu fim numai noi, ierarhii Bisericii Ortodoxe Române, ci să fie și Biserica Soră a Alexandriei, prin arhiepiscopul ei, Prea Fericitul Patriarh și Papă Parthenie al III-lea.

Pare că revine în actualitate secolul al XVII-lea, când patriarhii apostolici ai Orientului și alți cărturari și învățați se aflau în preajma domnitorilor români. Sensul acestui pelerinaj a fost tocmai acesta, ca primă noastră întâlnire să fie la Episcopia Curtea de Argeș, la matca Bisericii noastre Ortodoxe Române, acolo unde la 1359 a fost instalat

primul ierarh ortodox, Iacint de Vicina, și acolo unde la 1517 Patriarhul Teoctist al Constantinopolului a sfințit biserica mănăstirii Curtea de Argeș. Rândul trecut, când am fost aici, îl însoțeam pe Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, tot cu un scop deosebit de mare. Acum, cu Prea Fericitul Patriarh al Alexandriei ne îndreptăm către ținuturile străbune din Harghita și Covasna, către orașul Miercurea Ciuc, unde s-a rânduit a fi reședința episcopiei.

Arcul acesta de timp și spațiu, de gândire și de viață filocalică ortodoxă și românească din vechime, tradiția aceasta vie pe care noi o păstrăm și cu darul lui Dumnezeu îi dăm viață, ne-a adus în bucuria duhovnicească de a participa la aprinderea candelii noului tron episcopal, împreună acolo cu patriarhul apostolic al Alexandriei. Acolo, deci, în miezul pământului românesc Harghita și Covasna, unde numeroase biserici și școli de odinioară au dispărut sau au fost distruse iar limba pârintească îndrăgită și chiar interzisă. Acolo ne îndreptăm acum! Situația foarte grea a preoților și credincioșilor de a nu avea arhiepiscop duhovnicesc alături și împreună cu ei, cererea stăruitoare adresată Sfântului Sinod care a aflat-o îndreptățită și, astfel, a înființat această episcopie. Ortodoxia a purtat, ca și Mântuitorul, Crucea de-a lungul secolelor. Puține momente din istorie au însemnat favoruri materiale pentru Ortodoxie. Ortodoxia și adevărata ei teologie este suferința aducătoare de mântuire, de bucurie, este viața cea în Duh a Sfinților Părinți. Crucea este izvor de sfințenie și de bucurie. În acest înțeles, Biserica noastră a dat nenumărate jertfe în Transilvania, ca și aici, pe Sfântul Ierarh Antim Ivireanul, pe domnitorul martir Constantin Brâncoveanu împreună cu fiii săi. Pagini de sfințenie înduioșătoare și pilduitoare!

Să aveți grijă, dragi părinți, de copiii neamului nostru românesc. Să-i chemați și să-i apropiați cum îi chema și apropia Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Să nu zăboviți a fi prezenți în școală, în orfelinate, în a încuraja părinții să-și dea copiii la școală. Este cea mai mare pagubă pentru un neam, când pruncii lui, florile și viitorul lui, rămân în întunericul neștiinței de carte. Orice jertfă trebuie făcută ca acești copii să nu rămână în întunericul neștiinței. Vorbind despre aceste îndatoriri, se înțelege că religia trebuie să fie pe primul plan, pentru că Ortodoxia are de apărut adevărurile ei împotriva celor ce nu o cunosc și îi dezbină credincioșii. Dacă în România suntem mulți credincioși ortodocși iar în Egipt sunt puțini, așa cum ne-a arătat Prea Fericitul Patriarh și Papă Partenie al III-lea, de aici rezultă și adevărul că avem și multe probleme de rezolvat pentru păstrarea unității de credință.

Este adevărat că ne bucurăm de libertate dar pentru a culege roadele acestei libertăți ne trebuie eforturi. Față de trecut, un rod al

libertății este prezența noastră aici și prezența de duminică la întronizarea noului episcop. Dar trebuie să luăm aminte că libertatea se plătește scump când nu este folosită cum se cuvine. Libertatea, înaintea lui Dumnezeu, este împlinirea voii Sale depline, în mod sacrificator ca la altar, ca la Sfânta Liturghie. În acest chip ne îndeamnă și Sfântul Apostol Pavel: «Stați, deci, tari în libertatea cu care Hristos ne-a făcut liberi și să nu vă pierdeți iarăși în jugul robiei» (Gal. 5, 1). Dacă sub comunism se motiva, invocându-se îngrădirile politice, că se cerea săvârșirea slujbei mai de dimineață, pentru a ieși la muncă sau nu se putea restaura sau reface sfântul lăcaș că nu era voie, acum pretextele nu pot fi decât spre osânda noastră. Nu putem spune că suntem liberi de la slujirea noastră, de la îndatorirea slujirii la altar. Nu putem pune mai prejos Biserica și cerințele ei, credincioșii ei față de interesele proprii. Sfântul Apostol Petru scria în acest sens: «Traiți ca oameni liberi, dar nu ca și cum ați avea libertatea drept acoperământ al răutății» (I Petru 2,16).

Nu putem fi liberi de la slujirea altarului sub motivul odihnei. Nu suntem liberi în sensul acesta. Suntem liberi pentru Hristos și, pentru folosirea acestei libertăți, vom da seama în fața nemitarnicului Judecător. Libertatea de care ne bucurăm ne îndatorează să o folosim în pastorație: de a ține biserica deschisă, de a locui preotul în parohie, de a organiza în parohie asistența săracilor, bătrânilor, a bolnavilor, de a sluji pe Hristos și Biserica Sa. Numai cu prezența și activitatea sa, preotul poate stăvili invadarea curentelor sectare. Acestea sunt cu adevărat roadele libertății dată de Dumnezeu, ca harul primit la hirotonie să strălucească în noi. Trebuie, cinstiți părinți, să reînviiorăm misiunea noastră, să-i dăm lui Hristos tot ce avem mai bun și să nu răpim nimic din ceea ce se cuvine să dăm Bisericii. Avem încă multe neîmpliniri. După cum lumina luminează în întuneric, tot așa și preotul să lumineze inimile credincioșilor. Dacă el nu locuiește în parohie, atunci cum va putea lumina și sfinți parohia? Întunericul nu este numai cel care-l vedem noi, ci întunericul este și în străfundul inimilor credincioșilor.

Nu este de înțeles ca într-o parohie să se construiască o casă de adunare sectantă chiar lângă biserică; să se organizeze adunări anti-ortodoxe, anticreștine, fără ca preotul să facă ceva. Trebuie să contribuim la formarea tinerilor preoți în acest duh de jertfă, în duh de dăruire lui Hristos și credincioșilor.

Folosesc și acest prilej să adresez tinerilor seminariști un cuvânt, spre a le spune că fără rugăciune nu se va putea ajunge după chipul

sluji
gore
dint
afirm
de
dure
face
dela
ai B

mili
pent
sluji
aces
cerc
men
suge
în E

Vălc
oasp
voi
de-a
atăt
înălt
scar.
și p
rici.
afla
ciosi
Mitr

este
nou
noșt
luat
Ghe
care
din

slujirii Mântuitorului, după chipul slujitorului zugrăvit de Sfântul Gîrgore de Nissa. Fără studii aprofundate, fără o viață interioară de credință, de bunătate, de deschidere, de iubire, un preot nu se poate afirma ca atare. Preotul care se preocupă mai mult de ale sale decât de cerințele enoriașilor, acela păgubește Biserica și aceasta este foarte dureros. El nu mai este lumina lumii și sarea pămîntului. Dragi elevi, faceți din viața și timpul vostru podoabe ale sufletului spre a vă modela personalitatea în stare să vă împliniți chemarea sfîntă de slujitori ai Bisericii.

Cele ce vi le-am înfățișat sunt venite din câmpul mare, din viața milioanelor de credincioși care se frămîntă, care ne scriu, care se roagă pentru binele Bisericii. Ei poartă rănile pricinuite uneori de către unii slujitori ai Bisericii, care se îndepărtează de misiunea lor odată cu acest val de secularizare în care a intrat lumea. Meditați, gândiți și cercetați atât lipsurile, cât și posibilitățile de îmbunătățire a reglementului de funcționare a forurilor parohiale. Ne vor folosi mult sugestiile care vin de la preoți cu experiență. Noi suntem coresponsabili în Biserica și împreună trebuie să slujim pe Mântuitorul Iisus Hristos.

Am abordat aceste aspecte frățești, cunoscând că aici, la Râmnicu Vâlcea, se află o preoțime cu viață duhovnicească deosebită. Iată, oaspeții noștri admiră evlavia credincioșilor. Eu nu am cuvinte și nu voi avea să prețuiesc evlavia credincioșilor noștri pe care i-am cunoscut de-a lungul slujirii cu care m-a învrednicit Dumnezeu. Avem credincioși atât de buni, atât de jertfelnici pentru credință. Se cuvine să fim la înălțimea lor. Nădăjduiesc că întîlnirile acestea, ca și întîlnirea din seara aceasta, să fie de folos Bisericii noastre. La invitația credincioșilor și preoților, voi merge luna viitoare în Ungaria să sfințesc două biserici. Aceași sete se remarcă peste tot din partea credincioșilor noștri aflați departe de țară. Sfântul Sinod a organizat, tot la cererea credincioșilor, o mitropolie în Germania, sub păstoria Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Serafim.

Să mulțumim în primul rând lui Dumnezeu pentru toate. A Lui este puterea, al Lui este harul cel dumnezeiesc pe care ni-l dăruiește și nouă, deși suntem nevrednici. Siliți-vă și frațiiile voastre, și credincioșii noștri care ne ascultă, să fiți exemple. Cu multă dragoste și prețuire am luat cunoștință și de data aceasta de cele ce Prea Sfințitul Episcop Gherasim a împlinit în această eparhie. Mă bucur că răvna și grija pe care le-a avut au făcut ca Seminarul teologic să funcționeze în condiții din ce în ce mai bune. Toți cei care au contribuit și și-au arătat bună-

voința se vor bucura totdeauna de recunoștința, de dragostea și prețuirea noastră. Și mai departe, Prea Sfințite Părinte, să stăm de veghe la slujirea «corăbiei» Mântuitorului Iisus Hristos, a cărui milostivire și a cărui iubire se revarsă asupra noastră când alergăm la el și la bineplăcutul Său ierarh, Sfântul Nicolae, ocrotitorul acestei episcopii. Bine v-am găsit și să trăiți mulți ani lucrând în ogorul Bisericii noastre strămoșești. Dumnezeu să ne binecuvânteze pe toți cu harul și milostivirea Sa! Amin».

A doua zi, vineri 23 sept. 1994 coloana oficială, îndreptându-se spre Transilvania, pe valea Oltului, a făcut un popas duhovnicesc la sfânta mănăstire Cozia, ctitoria evlaviosului domn al Țării Românești, Mircea cel Bătrân. Aici, oaspeții au fost întâmpinați de obștea părinților și fraților, în frunte cu părintele stareț, P.C. Arhim. Gamailii Vaida, care în scurte cuvinte a prezentat istoricul acestei mănăstiri. După aceea, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Parthenie* al Alexandriei a adresat un cuvânt de suflet părinților și fraților, spunând :

«Este foarte important pentru cineva să străbată valea acestui frumos râu și să viziteze țara dvs.

Mai mult decât atât, este faptul să fii binecuvântat de Dumnezeu ca pașii să-ți calce în această veche mănăstire, Cozia. Șase sute de ani de viață este într-adevăr un mare dar de la Dumnezeu. Frumoasa pictură bisericească te duce cu gândul la părinții neamului românesc. Ne-a învrednicit Dumnezeu să ajungem astăzi «la picioarele» starețului Gamailii. Mă bucur că am fost adus aici, alături de dvs., de către prea iubitul meu frate, Patriarhul Teoctist. Popoarele trăiesc cu istoria lor și istoria nu se uită. Ea este de fapt puterea sufletului nostru. Fără aceasta devenim săraci. Numai moștenirea spirituală este aceea care ține poporul viu, ceea ce noi în Biserică numim Ortodoxie. Este un dar de la Dumnezeu în sufletul și în inima omului. Această Ortodoxie biruiește patimile, timpul și toți cei care au trecut pe aici se unesc cu noi. Mulțumim lui Dumnezeu că a dăruit Bisericii Sale aceste mănăstiri din România. Aceste mănăstiri au născut călugării și călugărițele care au rol hotărâtor în continuarea tradiției Bisericii și a credinței noastre. Fie ca bunul Dumnezeu să vă întărească în acest drum, pentru că este mult mai greu să păstreze tradiția decât s-o crezi. Viața tradiției noastre merge înainte în ciuda slăbiciunilor noastre, a greșelilor noastre, a păcatelor noastre. Dumnezeu ne iubește și ne iartă și ne învrednițește să ne închinăm aici în mănăstirea Maicii Domnului. Vă mulțumesc foarte mult».

În continuare a vorbit *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* care a spus :

*«Prea Fericirea Voastră,
Iubiți Părinți,*

Este o zi mare pentru mănăstirea aceasta, nu pentru că părintele Gamaliel a auzit că Patriarhul Apostolic vine la picioarele sale, dar într-un fel, Prea Fericite, toți sunt un fel de Gamaliel.

Mănăstirea aceasta a fost într-o stare jalnică nu cu mulți ani înaintea. Părintele Gamaliel este ucenicul unui alt mare avă al nostru de aici, coleg cu mine de seminar, părintele Ghermano, care se bucură acum. Datorită răbdării și stăruinței acestui părinte, mic de statură, în care la început călugării și credincioșii nu aveau încredere, s-au făcut toate. Episcopul care l-a pus stareț era un om înalt și l-a luat de mână și l-a prezentat zicând : «Nu vă uitați că este mic, căci este vânjos și lucrează bine». Iată că de atunci au trecut 35 de ani. În timpul lui s-au făcut foarte multe lucrări de restaurare, cu ajutorul Bisericii, dar mai ales, cu osteneala fraților și a părinților de aici. Acestea ce s-au făcut sunt lucrări de mare valoare, în special restaurarea picturii din secolul al XIV-lea. Cătorii de aici sunt urmașii întemeietorilor de țară din neamul Basarabilor. Așa cum se vede și din pictura de aici, toți domnitorii români oferă viața și munca lor, Maicii Domnului. Și pe Ștefan cel Mare și Sfânt, îl găsim în genunchi cu Evanghelia în fața Maicii Domnului. La fel și credincioșii noștri le urmează pilda și dăruiesc toată viața lor lui Dumnezeu.

Dorim să aveți de aici o amintire plăcută și vă rugăm să însemnați un cuvânt de mângâiere și în Sf. Evanghelie, care să constituie pentru mai târziu un semn al trecerii Prea Fericirii Voastre pe aici».

După ce s-a vizitat și incinta mănăstirii oaspeții s-au îndreptat spre alte plaiuri românești, Transilvania. Străbătând frumoasa vale a Oltului, primul popas s-a făcut în cetatea unirii și reîntregirii neamului românesc, Alba Iulia, care îmbrăcase haine de sărbătoare. În fața catedralei «Reîntregirii», se afla o mare mulțime de preoți, călugări, elevi, studenți și credincioși care în frunte cu episcopul de Alba Iulia, Prea Sfințitul Andrei, aștepta sosirea celor doi Întâistătători de Biserică. În sunetele clopotelor catedralei reîntregirii neamului și în acordul imnului patriarhal, odată sosiți, cei doi Patriarhi au fost conduși în catedrală unde s-a oficiat un Te Deum de către un sobor de preoți și diaconi, sub conducerea Prea Sfințitului Episcop Andrei, care după aceea, adresându-se înalților oaspeți și tuturor celor prezenți în catedrală, a spus :

«În această zi, foarte importantă pentru noi, credincioșii ortodocși din Alba Iulia, îi întâmpinăm pe onorații oaspeți cu cuvintele psalmistului «Binecuvântat este cel ce vine întru numele Domnului. Dumnezeu este Domnul și ni s-a arătat nouă!». »

Acest popas pe care Sanctitatea Voastră îl faceți, împreună cu Prea Fericitul Părintele nostru Patriarh Teotist, în Alba Iulia are însemnătatea lui. Dacă, mai întâi, ați văzut capitala țării noastre, acolo unde se chivernisesc problemele politice și sociale ale neamului, iată că de data aceasta sunteți în capitala spirituală a României, pentru că acest oraș are în istoria noastră zbuciumată o importanță aparte.

Dar el are o importanță deosebită nu numai în istoria noastră națională, ci și în istoria noastră religioasă, fiind cel mai important loc din Transilvania. Chiar această catedrală ridicată pe locul altelei mai vechi, este purtătoare de simbol. Este simbolul nostru de credință și al unității noastre naționale. Dacă biserica de dinainte, ca și alte biserici și mănăstiri, a fost dărâmată și risipită, credința în Dumnezeu și dragostea față de neam au biruit și nădăduim că Dumnezeu așa cum ne-a purtat de grijă în istorie, ne va purta de grijă și mai departe.

Ați venit de acolo, unde creștinismul are adânci rădăcini, din patria Patericului. Noi toți nădăduim ca, prin nevoițe, să ne apropiem de Dumnezeu. Literatura religioasă ce ne vine din anticul Egipt creștin ne este dragă și nouă românilor. Aici ne aflăm într-un loc unde pulsează o puternică spiritualitate creștinească și românească. De aceea, vom asculta cu drag și bucurie cuvântul pe care Prea Fericirea Voastră și Prea Fericitul Părintele nostru Teotist ni-l veți spune și vă rugăm să binecuvânteți poporul care v-a primit cu drag și să ne purtați în rugăciunile Prea Fericirilor Voastre, pentru că în aceste vremuri, în care lucrurile se reasează este nevoie de unitate în credință, de unitate ortodoxă, de curaj. Toate acestea ne vor ajuta să depășim toate greutățile cu care ne confruntăm într-o trecătoare și vremelnică viață. Bine ați venit în Alba Iulia, capitala de suflet a românilor!». »

După aceste cuvinte de aleasă simțire creștinească și românească rostite de Prea Sfințitul Episcop Andrei, a vorbit Prea Fericitul Părinte Partenie al III-lea, Patriarh și Papă al Alexandriei și al întregii Africi, care a spus :

*«Prea Fericite, iubit frate, Patriarh al României, Teotist,
Prea Sfințite Episcop al acestei cetăți, Alba Iulia, Părinte Andrei,
Prea iubiți frați arhieriei,
Prea cinstiți preoți și diaconi,
Iubit popor al lui Dumnezeu,*

Vin, așa cum a spus și prea iubitul frate, Prea Sfințitul Episcop Andrei, din Alexandria Egiptului, un oraș care a fost întemeiat de Alexandru cel Mare, care în ciuda multor schimbări, care au intervenit de-a lungul veacurilor, continuă să-și păstreze numele de Alexandria. Istoria acestei cetăți începe înainte de Hristos, pentru că a fost întemeiat în anul 331, înainte de Hristos. În acel an, deci, Alexandru cel

Mare punea temelia acestei mari cetăți. Locuitorii săi inițiali erau egipteni, urmașii faraonilor. Aceștia există până astăzi și constituie Biserica Ortodoxă Coptă din Egipt. După Alexandru cel Mare, s-au alăturat egiptenilor grecii. Împreună cu grecii au venit după aceea evreii. Aici au tradus Vechiul Testament în limba greacă. Această vestită traducere s-a făcut în orașul Alexandria în limba greacă că în acea vreme limba greacă era limba întregului Orient Mijlociu. Evreii din Alexandria își uitaseră limba lor și vorbeau limba greacă. Această traducere, cunoscută sub numele de *Septuaginta*, este respectată și folosită de toate Bisericile Ortodoxe de pretutindeni. Evanghelistul Marcu, care a scris o Evanghelie și aceasta în limba greacă, urmaș al Apostolilor Petru și Pavel, a desfășurat aici o bogată activitate de apostol. Astfel, vechea cetate a Alexandriei devine în scurt timp Alexandria creștină. Primii creștini din Alexandria sunt, deci, egipteni, greci și evrei. Biserica Alexandriei își începe deci existența, în mod formal, la anul 62 după Hristos și există până astăzi, și nădăjdим că va supraviețui multe veacuri încă.

Între primii părinți ai Bisericii, care au pus bazele dogmatice ale Bisericii noastre, sunt Atanasie și Chiril, care erau din Alexandria. Veacurile au trecut și în anul 640 ajung acolo adepții islamului și de atunci și până acum arabii musulmani ocupă această regiune de nord a Egiptului. Creștinii ortodocși ai sinoadelor ecumenice și credincioșii ai învățăturii părinților, în Alexandria și în Africa, sunt foarte puțini. Nu depășim cca. 150.000.

Egiptenii care nu au devenit musulmani sunt coptii de astăzi care sunt în jur de opt milioane. Împreună cu ei constituie aproape o singură Biserică. Dorim ca în veacul următor, care este foarte aproape, cele două Biserici să fie deplin unite. În secolele XVII și XVIII patriarhi ai Alexandriei au venit în România. Au venit aici ca să întâlnească pe episcopii și conducătorii Bisericii pentru că cu toții eram atunci sub jugul turcilor și această tradiție a legăturilor dintre noi o continuăm și astăzi. Cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist ne cunoaștem din anul 1958. Era atunci episcop vicar al patriarhului Justinian, iar eu eram pe vremea aceea arhimandrit și ne-am întâlnit la Patriarhia Română. După aceea ne-am întâlnit la multe congrese și conferințe internaționale, fie intercreștine fie pan-ortodoxe. Ne leagă o prietenie frățească. Dumnezeu a rânduit să fim amândoi conducători de Biserici și să ne întâlnim astăzi în orașul acesta. Dumnezeu mi-a condus pașii aici lângă dvs.

Toți anii care au trecut după al doilea război mondial și în timpul comunismului, am urmărit îndeaproape lupta dvs. cea bună, lupta cre-

dinței, lupta neamului dvs. Ne întâlneam uneori pentru a ne da unul altuia curaj. Acum toate bisericile sunt deschise. Domina frica în cei care credeau în Dumnezeu. Astăzi sunteți pe deplin liberi. De aceea, și răspunderea dvs. față de Biserica României este foarte mare, și în mod special în ceasurile de azi. Un lucru este evident, acela că Biserica României este liberă. Apar însă unele fenomene din partea unor Biserici, care nu sunt ortodoxe, și care desfășoară prozelitism și creează probleme printr-o nesinceră manieră de a lucra și care este străină de Duhul lui Hristos. Biserica Catolică a existat în această regiune. Însă, la sfârșitul secolului al XVII-lea apare forma uniaticismului. Lupta și strădaniile nu sunt deloc ușoare. Un lucru trebuie să-l știe toată lumea, acela că, Biserica Ortodoxă nu a făcut niciodată prozelitism. Niciodată în istoria sa n-a încercat să schimbe credința unui creștin. Niciodată nu am dorit să facem pe catolici sau pe protestanți ortodocși. N-am dorit acest lucru deoarece socotim că fiecare om este liber să creadă în credința lui. De aceea, totdeauna condamnăm cu tărie orice mijloc prin care se încearcă să se schimbe credința cuiva, fie prin forță, fie prin mijloace necinstite. Vrem să convingem Biserica Romano Catolică, că uniția otrăvește întreg creștinismul și că este mare păcat ca prin violență să modifice credința unui om. Creștinismul, oricare ar fi el, nu trebuie să exercite prozelitism. Trăim într-o epocă în care omul este liber. Noi n-am făcut prozelitism nici în rândul musulmanilor. În Egipt, nici din direcția musulmanilor spre ortodocși nu mai există prozelitism. Au existat timpuri când s-au întâmplat astfel de lucruri, dar care acum au dispărut.

În direcția prozelitismului suntem în dialog cu Biserica Catolică și în ciuda acestui dialog, situația se continuă. Nădăjdum că într-un fel anume lucrurile se vor schimba. Văd strădania Bisericii României, a Prea Fericitului Părinte Patriarh, a episcopilor, a clerului și a poporului binecredincios, o luptă care vine din veacuri, adică aceea de a vă păstra credința, de a rămâne ortodocși. Este paradoxal faptul că vin creștini de altă confesiune să facă prozelitism între ortodocși.

Toți credem în lupta dvs. și în biruința de a păstra credința ortodoxă. Poporul binecredincios român, cu patriarhul său, rămâne fidel Ortodoxiei. Am văzut bisericile și mănăstirile dvs. și m-am întâlnit cu poporul român credincios. Trăiesc și simt această zbatere a dvs. de a păstra Ortodoxia. Am moștenit această tradiție și o vom păstra. Am trecut prin multe dificultăți dar nu ne-am schimbat credința și nu o vom schimba. Aceste puține cuvinte am vrut să spun și să cunoașteți Patriarhia Alexandriei și că turma ei mică rămâne alături de dvs., se roagă pentru Biserica Ortodoxă a României și urmărește lupta stră-

unul
n cei
ceea,
și în
serica
r Bi-
cează
nă de
Inșă,
pta și
lumea,
odată
odată
N-am
creadă
mijloc
rță, fie
atolică,
ca prin
fi el,
e omul
ilor. În
stă pro-
uri, dar

tolică și
r-un fel
iâniei, a
oporului
ră păstra
creștina

nța orto-
ine fidel
tălnit cu
ivs. de a
stra. Am
și nu o
cunoașteți
e dvs., se
apta stră-

daniei dvs., a arhierilor, preoților și diaconilor și vă dorim din toată inima zile mai bune și dorim ca în această rugăciune, prin dialog, toți să ajungă la bună înțelegere. Dumnezeu să vă țină, vă felicit și mă închin în această biserică care a păstrat credința ortodoxă. Vă mulțumesc foarte mult».

A vorbit apoi, Întăistătorul Bisericii Ortodoxe Române, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, care a spus :

*«Iubiți credincioși,
Prea Cucernici Părinți,
Dragi copii,*

Am sosit și de data aceasta la Alba Iulia cu o misiune deosebit de importantă, în împlinirea poruncii Mântuitorului Hristos de a sluji unitatea Bisericii și unitatea noastră strămoșească. Misiunea și prezența mea îmbracă de data aceasta două forme : aceea de a conduce cu multă dragoste în Transilvania și aici, la Alba Iulia pe Prea Fericitul Papă și Patriarh Partenie al III-lea al Alexandriei și a toată Africa, și în al doilea rând, aceea de a purta împreună crucea Ortodoxiei noastre. Mergem spre orașul Miercurea Ciuc, spre a participa la întronizarea primului episcop al acestei proaspăt înființate episcopii de Harghita și Covasna. Aceste două motive, unul mai frumos decât altul, se împletesc cu viața Bisericii noastre, cu viața dvs., cu viitorul nostru, al tuturor.

În fața lui Dumnezeu, iubiții mei, nu este nimic întâmplător din ceea ce gândim și facem, mai ales când gândim și slujim Biserica neamului nostru, când gândim la viitorul neamului nostru și chiar la viitorul și viața lumii, pentru care s-a intrupat Fiul lui Dumnezeu. Prezența Prea Fericitului Părinte Patriarh și a celor trei distinși mitropoliți ai Patriarhiei Alexandriei care-l însoțesc aici, la Alba Iulia, este plină de înțeles. Întâlnirea dintre cele două Biserici înseamnă, în primul rând, o întâlnire cu Mântuitorul Iisus Hristos. Totdeauna întâlnirile între ierarhi, între Patriarhi, între creștini în general, ne dau și ne întăresc conștiința că ele se desfășoară în prezența Mântuitorului Hristos, că lucrarea noastră, a Bisericii, poartă pecetea ajutorului Său, dobândind, astfel, valoare veșnică și istorică în același timp. Biserica noastră Ortodoxă Română, mergând pe acest drum, a devenit gazda unei asemenea întâlniri de mai bine de zece zile.

Am ascultat cu luare aminte cuvântul de învățătură atât de frumos al Prea Fericitului Părinte Patriarh și Papă, Partenie al III-lea, despre Ortodoxie și valorile ei, despre Ortodoxia noastră românească. De aici învățăm că deși Ortodoxia păstrează și chivernisește tezaurul mântuirii

de credință, sub călăuzirea Duhului Sfânt, ea rămâne deschisă altor credințe și privește cu dragoste pe cei ce cred altfel decât ea. Mântuitorul Hristos și-a deschis inima, privirea și dragostea pentru toată făptura de pe pământ, pentru toți cei care veneau și se uitau la El și-L priveau, și după o singură privire, aceștia nu-L mai uitau. Ei simțeau nevoia să vină la Iisus Hristos, simțeau nevoia să-L întrebe cum să moștenească viața veșnică. Atâtea cazuri întâlnim în Noul Testament. Copilașii nu au rămas nici ei străini dragostei și atenției Mântuitorului Hristos. Ceea ce s-a izbutit în zilele noastre, să avem predarea Religiei în școală, a însemnat reactualizarea apropierei copiilor de Hristos, ca pe timpul predicării Sale, a iubirii și a unității tuturor celor ce credeau în El. Pe plan mondial în atâtea foruri ecumenice se încearcă a se împlini dorința de unitate. Prin rugăciuni și discuții teologice încercăm să actualizăm această poruncă de unitate în credința lăsată nouă de Domnul nostru Iisus Hristos.

Evangheliile din Joia Mare, atât de mișcătoare, când ascultăm cum El se ruga cu lacrimi și cu sudoare de sânge, pentru apropierea și pentru unitatea Apostolilor și a tuturor celor ce vor crede în El prin cuvântul lor.

Copilașii prezenți acum la această rugăciune înscriu în inimile lor imaginea de astăzi, și o vor duce, în amintirea lor, în secolul viitor. În Episcopia Alba Iuliei și la acest Sfânt Altar ne-am întâlnit și ne-am rugat, anul trecut, cu Sanctitatea Sa, Patriarhul Ecumenic Bartolomeu, iar astăzi cu Prea Fericitul Patriarh Apostolic Partenie al III-lea al Alexandriei. Nu întâmplător, frați creștini, au loc aceste evenimente în Biserica noastră. De o săptămână, reprezentanții tuturor Bisericilor creștine se află la București și pentru prima dată Comitetul Executiv al mișcării ecumenice se întrunește într-o sesiune de lucru la Facultatea de teologie din București. Din acest for suprem creștin face parte Prea Fericitul Patriarh și Papă Partenie al III-lea, precum și Sanctitatea Sa, Patriarhul Șenuda, al Bisericii Ortodoxe Copte din Egipt. Amândoi sunt oaspeți de mare importanță ai Bisericii noastre ca și ceilalți insoțitori și participanți la această întrunire. Pentru acești stâlpi ai Ortodoxiei din zilele noastre și din primele secole creștine, ca urmași ai Sfântului Apostol și Evanghelist Marcu, am făcut un program special legat de unitatea creștină, legat de unitatea Bisericii Ortodoxe Române, legat de creșterea și împlinirea ei, în țara noastră. Astfel, Sanctitatea Sa Patriarhul Șenuda a vizitat o seamă de mănăstiri din jurul Bucureștiului și din județul Prahova, iar pe Prea Fericitul Patriarh Partenie l-am făcut pătaș bucuriilor credincioșilor și preoților care au dorit să primească binecuvântarea apostolică. De două zile

altor
 ăntui-
 toată
 la El
 au. Ei
 ntrebe
 il Tes-
 i Mân-
 n pre-
 ilor de
 r celor
 se în-
 ții teo-
 credința

im cum
 și pen-
 El prin

mile lor
 il viitor.
 și ne-am
 -tolomeu,
 II-lea al
 mente în
 bisericilor
 Executiv
 la Facul-
 tăce parte
 și Sancti-
 din Egipt.
 stre ca și
 ești stâlpi
 ca urmași
 gram spe-
 Ortodoxe
 ră. Astfel,
 năstiri din
 ricitul Pa-
 și preoților
 două zile

încoace am vizitat, în primul rând, vechiul scaun mitropolitan al Țării Românești de la mănăstirea Curtea de Argeș, Episcopia Râmnicul Vâlcea, iar astăzi, am poposit la primul scaun al Bisericii ardeleni, care s-a învrednicit să fie încoronat cu aureolă de martir, prin ierarhii și credincioșii lui din secolul al XVII-lea.

Aveți în față, iubiți frați și surori, două Biserici, două Patriarhii. Una, Biserica Ortodoxă Română, care se străduiește pe ogorul duhovnicesc, pe care a semănat cuvântul Evangheliei Sfântul Apostol Andrei, și alta, a Alexandriei, unde a semănat și a arat duhovnicește Sfântul Apostol și Evanghelist Marcu. Suntem în drum spre o faptă și o lucrare dumnezeiască, după cum spuneam despre cel de al doilea aspect al venirii noastre în mijlocul dvs., în ținutul Covasnei și Harghitei unde, duminică va fi instalarea primului episcop din istoria acestei zone românești. În aceste părți, și mormintele strămoșilor noștri, ruinele și numeroasele vestigii ale bisericilor și mănăstirilor ortodoxe mărturisesc de existența din vechime a unei bogate vieți ortodoxe. Toate aceste vestigii de secole lăcrimează și din morminte parcă se aud gemetele înaintașilor, ale martirilor, ale fraților noștri români care au trăit, au slujit lui Hristos și s-au mângâiat doar prin rugăciuni că au rămas aproape în minoritate în propria lor țară, în miezul țării românești a Transilvaniei. Iată că rugăciunile lor de atâtea sute de ani, rugăciunile Bisericii întregi, așa cum au fost rugăciunile întregului popor român de a ne izbăvi de comunism, ne-au adus restaurarea valorilor noastre, ne-au adus libertatea cea sfântă, după cum remarcă și Prea Fericirea Sa.

Libertatea nu este ceva omenesc în virtutea căreia se parlemen-tează, se discută, se precupește sau se arată instinctele celui mai tare. Libertatea noastră de după 1989, este darul Sfântului Duh. Sfântul Apostol Pavel ne spune: «Stați, deci, tari în libertatea cu care Hristos ne-a făcut liberi și nu vă prindeți iarăși în jugul robiei» (Gal. 5, 1). N-avem noi dreptul să ne jucăm cu libertatea noastră. N-avem liber-tatea să falsificăm istoria, să minimalizăm răspunderile noastre, să mar-ginalizăm credința, așa cum s-a întâmplat în ultimii 45 de ani. Liber-tatea în Duhul Sfânt înseamnă slujirea lui Hristos, a credinței, a Bisericii și trebuie să ne ajutăm cu toții, frați creștini de diverse neamuri. Hristos și Biserica Sa înseamnă și cere și unitatea noastră, a creștinilor, pentru care El a lăcrimat și s-a rugat, cu sudoare de sânge.

Oare cine dintre noi, sau înaintașii noștri, au luptat atâtea pentru unitate, dar și pentru libertate, decât nenumărații înaintași. Au luptat și s-au rugat strămoșii noștri, mai ales din Ardeal, mitropoliții Ilie Iorest și Sava Brancovici, Horia, Cloșca și Crișan, care pe acest platou au dat sângele și viața pentru unitatea credinței și pentru unitatea

neamului. Darul libertății nu se desprinde de Biserică și de țelurile ei mântuitoare.

În mișcarea ecumenică pe care o slujim ca mijloc de apropiere creștină, folosim libertatea cu toții în adevărul lui Hristos. Pentru uniunea Bisericii ne rugăm zilnic în toate slujbele noastre bisericești. Atunci când noi am rânduit prin Sfântul Sinod și apoi prin Adunarea Națională și Colegiul electoral bisericesc să împlinim dorința credincioșilor și preoților, întemeind un scaun episcopal la Miercurea Ciuc, înseamnă că folosim libertatea sfântă, redobândită cu jertfele tinerilor și vârstnicilor în decembrie 1989. Înseamnă că noi împlinim misiunea încredințată de Mântuitorul Iisus Hristos. Frații creștini și de alte credințe cu care noi colaborăm, conviețuim și ne rugăm de o mie de ani, au motiv să se bucure că lucrăm pentru apropiere, pentru unitatea Bisericii, care va fi mult mai vie.

Biserica Ortodoxă, după cum ați auzit din cuvântările de astăzi, n-a urât credința altora, iar neamul românesc n-a râvnit nici o brazdă de la străini. Chiar atunci când istoria a oferit ca țara să-și mărească hotarele, înțelepciunea înaintașilor noștri i-a îndepărtat de lăcomie. Țara a rămas așa, după tradiție, păzindu-și și apărându-și credința, nevoile și neamul. Așa și acum, noi împlinim o veche cerință a Bisericii noastre, cerința credincioșilor și preoților noștri și o înlăptuim cu toată dragostea în libertate față de ceilalți frați creștini, și-i chemăm la aceeași apropiere, la aceeași bucurie, la aceeași unitate în Domnul Hristos.

Catedrala din Alba Iulia este simbolul unității și al neamului și al credinței, pentru că unitatea unui neam fără credință în Dumnezeu, nu este o unitate adevărată ci este o minciună care nu rezistă. Așa vedem că s-au destrămat atâtea imperii care nu și-au întemeiat puterea lor pe credința în Dumnezeu (Ps. 66, 19).

Iată misiunea noastră la care ni s-a alăturat Prea Fericitul Patriarh Partenie al Alexandriei, împărtășind oarecum și grija noastră și greutatea pe care încă le avem. A sluji lui Hristos, a sluji adevărul și a sluji libertatea înseamnă o mare îndatorire față de Dumnezeu. Aceasta presupune înfrângerea obstacolelor, și nimic nu-i fără obstacol din ceea ce înseamnă un urcuș spre desăvârșire, spre învierea cea de obște. Vom fi, așadar, duminică la Miercurea Ciuc. Mergem pe drumul strămoșilor noștri martiri. Glasul acelora din această zonă, preoți, călugări, învățători, credincioși, care au însetat după cuvântul strămoșesc și după credința strămoșească, a ajuns la Dumnezeu, așa cum spune Sfânta Scriptură. Iată am putea spune, că suntem împreună Ortodoxia întreagă și creștinătatea întreagă, prin reprezentanții Bisericilor creștine, care au luat parte duminica trecută la biserica Sfântul Spiridon Nou din

rile ei

opiere
u uni-
Atunci
țională
ilor și
eamnă
vârst-
încre-
redințe
ani, au
ea Bi-

astăzi,
brazdă
ărească
ăcomie.
redința,
Bisericii
u toată
la ace-
Hristos.
ui și al
zeu, nu
vedem
rea lor

Patriarh
și greu-
rul și a
Aceasta
col din
le obște.
ul stră-
călugări,
și după
Sfânta
întreagă
ne, care
Nou din

București la Sfânta Liturghie. Pentru prima dată în istorie, s-au aflat în fața Sfântului Altar: Patriarhia Ortodoxă a Alexandriei, Patriarhia Ortodoxă Coptă din Egipt și Patriarhia Ortodoxă Română, într-un timp în care — teoretic — s-a încheiat dialogul teologic dintre Biserica Ortodoxă Bizantină și Bisericile precaldonienice.

Bisericile acestea sunt în preajma unor deschideri mari. Două familii ale Ortodoxiei din primele veacuri creștine s-au întâlnit acum. Am cunoscut îndeaproape cei doi stâlpi ai Ortodoxiei Egiptului, de acolo de unde au răsărit atâtea lăuceferi ai sfințeniei și ai duhovniciei. Am ascultat binecuvântările Prea Fericitului Părinte Partenie și ale Sanctității Sale Părintele Patriarh Șenuda cu mare grijă, cu mare responsabilitate și cu mare bucurie. Ei au admirat evlavia credincioșilor ortodocși români, văzând mănăstirile și frumusețile Bisericii noastre. Au fost apreciate înfăptuirile noastre modeste din cei patru ani de după Revoluție. Cel mai frumos câștig este acela al pruncilor, care ne-au întâmpinat aici atât de mișcător. Ei aduc mărturie și garantează adevărul, libertatea și garantează și viitorul nostru. Ei garantează și dănuirea noastră pământească, istorică. Noi credem în nemurirea din realaltă viață, dar pruncii ne garantează și nemurirea pe pământ, a neamului nostru. Biserica Ortodoxă Română viază, este dinamică prin preoții și credincioșii ei, cărora, în viitor, le vor lua locul acești copilași.

Iată pentru ce, iubiți frați, am venit și de data aceasta, purtat de Duhul Sfânt; am venit des în ultimul timp la Alba Iulia, cu rosturi deosebite și în momente deosebite, unice în istoria noastră. Pentru prima dată un Patriarh al Alexandriei se închină în această Catedrală, v-a binecuvântat și v-a învățat să faceți voia lui Dumnezeu și să vă iubiți unii pe alții. Pentru prima dată în istoria noastră bisericească, avem o episcopie în părțile Harghitei și Covasnei, unde se simțea multă nevoie de o vatră ortodoxă. Era în acest ținut un deșert mare de prezență arhierescă pentru cerințele românești. În acest loc stâncos din punct de vedere al prezenței slujirii arhieresti, vom atinge și noi ogorul sufletesc, cu toiaagul, ca oarecând Moise, cu acest toiağ păstoresc, încredințat de Biserica noastră (Ps. 110, 2).

Mergem ierarhii Bisericii Ortodoxe Române și ai Bisericii Apostolice a Alexandriei, înconjurați de preoți și credincioși cu suflete de aur. Ne vom ruga cu căldură lui Dumnezeu, ca izvorul pe care îl amenajăm, să izvorască apa cea vie pe care când o va bea cineva, nu va înseta niciodată. Aceasta este însemnătatea mare, iubiții mei, a pășirii noastre în Transilvania. Puneți acest tezaur duhovnicesc la inima dumneavoastră. Întipăriți-l adânc în memorie, pentru că sunteți urmașii martirilor care aici, la Alba Iulia, și-au oferit pentru lege și pentru

neam trupurile, spre a fi striviți sub roată, așa cum a dat pildă de credință Constantin Brâncoveanu la 15 august 1714. Pentru împlinirea idealului sfânt de unitate națională la 1 decembrie 1918, au înfruntat primejdiile și mulți au plătit cu viața lor, tot pe acest altar al Transilvaniei. Biruiți orice fel de păreri personale, biruiți orice fel de resentimente și iubiți pe toți frații de alt neam sau religie, «dar mai ales pe cei de o credință cu noi» (Gal. 6, 10). Numai astfel mărturisim cu folos că suntem fiii lui Dumnezeu.

Dumnezeu să ne ajute să ne iubim unii pe alții, ca uniți în jurul Altarului Bisericii și al Neamului nostru românesc să dobândim împărăția lui Hristos, căruia I se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Amin».

După un popas la Episcopia Alba Iuliei, timp în care oaspeții s-au întreținut cu notabilități ale orașului și județului, coloana oficială s-a îndreptat apoi spre sfânta mănăstire Râmeți, cea mai importantă așezare monastică din acest colț de țară, unde avea să fie și locul de găzduire pe timpul nopții.

Străbătând locuri de o rară frumusețe care încântă ochiul și fac inima să tresalte, cei doi Patriarhi împreună cu însoțitorii au ajuns la această străveche vatră de rugăciune a neamului românesc, fiind întâmpinați de soborul maicilor și al surorilor în frunte cu maica stareță Ierusalima.

În biserica mare a mănăstirii, recentă construcție cu o arhitectură deosebită, s-a oficiat un Te Deum de către un sobor de preoți și diaconi în frunte cu Prea Sfințitul Episcop Andrei, care a rostit și un cuvânt de bun venit. Adresându-se celor doi Patriarhi și distinșilor lor însoțitori ca și tuturor credincioșilor prezenți în biserică, Prea Sfinția Sa a spus:

«Chiar dacă repetăm lucruri foarte cunoscute, în momente importante ca cele de azi, ele capătă o notă aparte.

După un mic popas pe care iubiții noștri oaspeți l-au făcut la Alba Iulia ne-am oprit la această străveche vatră de spiritualitate creștinească ortodoxă și românească. Acolo, la Alba Iulia este locul de unde în vremurile grele, pribegeau întâistătătorii Bisericii noastre, atunci când erau hăituiți de cei răi. Așa se face că la această mănăstire, la acest centru de eremiți, de unde vine și numele mănăstirii și al satului, în veacul al XIV-lea își avea reședința arhiepiscopul Transilvaniei, Sfântul Ghelasie. Rugăciunile lui și ale altor nevoitori sfinți au coborât asupra noastră mila lui Dumnezeu și așa se face că atunci când, vrăjmașii Bisericii și ai lui Dumnezeu, distrugeau atâtea alte biserici, mănăstirea aceasta se refăcea din cenușă. A fost și mănăstirea Râmeți atinsă de răutatea generalului Bukow și a altora, care voiau să impună catolicismul cu sila în Transilvania.

Acestea se întâmplau în veacul al XVIII-lea, iar după ce mai târziu s-a refăcut a venit perioada comunistă, când din nou mănăstirea a fost închisă. Și totuși, Dumnezeu s-a milostivit spre noi, și acest mănunchi

de maici având în frunte pe maica stareță Ierusalima au reușit să ridice această biserică minunată. De bună seamă că soborul este înconjurat de mulțimea credincioșilor ce vine aici mereu să se adape ca dintr-un izvor viu. Noi suntem bucuroși că Întăistătorul Bisericii noastre, cu prilejul vizitei Sanctității Sale Patriarhul Partenie, are din nou prilejul să ne viziteze la Râmnești, pentru că nu de mult ne-a sfințit această biserică. Aceste prilejuri sunt binecuvântate pentru că Dumnezeu revărsă har peste har și în vremuri grele prindem putere.

Mănăstirea Râmnești ne mai face curajoși și încrezători și într-o altă lucrare a Bisericii. Chiar dacă într-o lume secularizată multora li s-ar părea că monahii nu mai au un rost bine definit, ei îl au. Dovada o fac maicile de la Râmnești și maicile și călugăriile din alte părți care se roagă lui Dumnezeu zi și noapte pentru noi, păcătoșii.

Vă zicem bine ați venit la această străveche mănăstire, una dintre cele mai importante din țară și cea mai veche din Transilvania, datând din veacul al XII-lea. Așteptăm binecuvântarea Prea Fericirilor Voastre și cuvântul de îmbărbătare și de mângăiere pentru noi și pentru soborul mănăstirii.

Acestor cuvinte alese le-a răspuns mai întâi *Prea Fericitul Părinte Partenie al Alexandriei*, care a spus :

*«Prea Fericirea Voastră, Părinte Patriarh Teoctist,
Iubiți arhieriei,
Iubite surori și iubiți părinți,
Iubit popor al lui Dumnezeu,*

Prea Fericitul Părinte Patriarh al României mă conduce de câteva zile în diferite locuri ale Bisericii Ortodoxe Române. Îmi aduc aminte de prima mea vizită la catedrala patriarhală din București, îmi aduc aminte și de Sfânta Liturghie din biserică Sfântul Spiridon, de botezul pe care l-am săvârșit în biserică Sfântul Gheorghe din București și apoi de vizita noastră în afara Bucureștiului și în celelalte regiuni și episcopii.

Se apropie încet, încet, ceasul când mă voi întoarce acasă și acolo unde mă voi întoarce îmi voi aduce aminte de ceea ce am văzut și am auzit, și întâi de toate de întâlnirile cu oamenii. Toate constituie pentru mine hrană duhovnicească și liniște sufletească și mă gândesc la Biserica noastră ortodoxă. Toate acestea, de fapt, constituie Ortodoxia noastră. De unde să începă cineva și unde să sfârșască o istorie care a început la Betleem și astăzi își continuă drumul și trăiește nașterea lui Dumnezeu în toate Bisericile, în toate Patriarhiile, în fiecare an, împreună cu Răstignirea și Învierea. Încercăm fiecare dintre noi să trăim, și poporul nostru oriunde ar fi încearcă să trăiască viața lui Hristos. Să trăim calea Lui, să trăim cuvintele Lui și cercetarea Lui, cu tot ceea

ce El a făcut pentru popor. Viața omului trece și oriunde ar merge își amintește de El.

Și eu când mă voi întoarce la mine imi voi aminti de persoanele pe care le-am întâlnit, de Prea Fericitul Părinte Teoctist, de frații arhieriei, de maici și de copiii pe care i-am întâlnit. Aceștia rămân în memoria omului.

Imi aduc aminte când am fost pentru prima dată în Rusia, în 1945, nu se terminase încă războiul. Am fost să vizitez o facultate în afara Moscovei și am văzut o cameră în care erau cinci tineri care citeau. Era iarnă. Geamurile camerei erau sparte și acei tineri se pregăteau să devină preoți. Când coboram pe scări, imi aduc aminte că o fetiță blondă care purta o beretă roșie, alerga să sărute mâna Patriarhului Hristofor al Alexandriei. Nu știu ce a însemnat în fond acea întâlnire, dar semăna cu apariția unui trandafir în zăpadă. S-a schimbat atmosfera odată cu zâmbetul acelei fetițe. Aceasta însemna apariția unei noi zidiri, așa cum spune Sf. Apostol Pavel să devenim o făptură nouă, o creație nouă, să putem trăi împreună cu Hristos în fiecare clipă, să simțim că nu trăim noi, ci Hristos trăiește în noi.

Poate că și noi într-una din clipele din viața noastră înțelegem că Hristos este în noi și trăiește înăuntrul nostru. Acestea am vrut să spun astăzi, aici, maicilor și surorilor, în această biserică a mănăstirii, care este o zidire nouă, o nouă creație în care au venit să trăiască maicile.

Dacă toate pot să devină o făptură nouă prin lupta și efortul duhovnicesc, cu rugăciunea de fiecare zi, cu întâlnirile lor, să nu trăiască ele, ci Hristos să trăiască înăuntrul lor. Astfel de oameni există, însă nu-i știm. Sunt sufletele acelea care țin lumea de fapt. Ele trăiesc dragostea lui Dumnezeu în lume. Aceste lucruri le doresc măicuțelor din această mănăstire. Să vă iubiți mănăstirea căci Dumnezeu este aici, Maica Domnului și toți sfinții.

Sunt și oameni păcătoși. Să-i iubiți și să nu-i părăsiți. Ei au nevoie de dragoste, mai multă decât ceilalți, căci este mare bucurie în ceruri când unul dintre păcătoși se pocăiește. Să nu trăiți departe de lume și să nu vă închideți întru totul în dumneavoastră, căci lumea are nevoie de dumneavoastră.

Dumnezeu să fie cu dumneavoastră mercu și să vă binecuvănteze. Vă mulțumesc pentru că ați fost astăzi aici și că nu ne uitați în rugăciunile pe care le veți face, căci avem nevoie și unii și alții de rugăciune. Amin».

După acest cuvânt de învățătură rostit de Prea Fericitul Părinte Patriarh Partenie al Alexandriei, a vorbit Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist al României, care a spus :

Prea Fericirea Voastră, Părinte Patriarh Partenie al Alexandriei,

Cuvânt de prețuire aş adăuga aici, special pentru monahii şi monahiile din România. Imaginea noii biserici din această mănăstire, chipurile cuvioaselor maici de aici, cărora li se alătură neincetat cete din ce în ce mai mari de credincioşi, zugrăvesc şi actualizează imaginea Bisericii noastre rugătoare şi luptătoare, în biruinţa ei asupra răului din lume. Arhitectura bisericii ca edificiu şi frumuseţea pământească este, de asemenea, imaginea unei continuu calătorii şi înălţări spre Dumnezeu, prin vrednicia şi rugăciunea călugărilor şi călugăriţelor din România. Ca această biserică şi ca această mănăstire, Dumnezeu a sădit cu braţul Său multe în ţara noastră din cele mai vechi timpuri. Cunoaşteţi suferinţa Bisericii noastre din ultimii 45 de ani, înfricoşători pentru cei care am trăit anii aceştia şi am purtat cu nevrednicie jugul lui Hristos de la început şi până la sfârşit. A fost un jug cutremurător din cauza ateismului militant instalat pe pământul românesc ca putere pământească şi ținut cu forţa tancurilor şi temniţelor. Patriarhii Bisericii noastre din aceşti ani au avut de suferit. Cu mare dibăcie au trebuit să lucreze, să slujească Biserica şi pe credincioşi. Dacă aceşti Patriarhi mari ai Bisericii noastre n-ar fi fost luminaţi de Duhul Sfânt, înţelepciunea lor s-ar fi risipit. Ajutaţi de cler şi de credincioşi, mai ales dacă ei n-ar fi fost sprijiniţi de această armată duhovnicească, care sunt călugării din mănăstiri, poate uraganul comunismului ar fi lăsat în urmă numai ruine şi nenorociri.

Dar, datorită înţelepciunii celor patru Patriarhi, datorită răvnei preoţimii, credincioşilor şi a monahilor, Biserica noastră a scăpat din catastrofa pregătită ei de către comunismul distrugător, aşa cum vedeţi pe acest drum, parohiile şi mănăstirile noastre. Spre exemplu, această biserică este rodul strădaniei şi al lucrării într-o perioadă în plină dezvoltare a comunismului şi a ateismului în ţara noastră. Aceste surori care împodobesc astăzi mănăstirea Râmeţi, în frunte cu maica stareţă Ierusalima, şi ca ele multe din ţara noastră, într-un timp au fost izgonite din mănăstire şi risipite în afară. Dar sufletele, credinţa şi răvna le-au rămas tot în mănăstire şi pe unde ele se găseau în lucru, ajutau mănăstirea. Vrednicia lor din acea vreme era nesfârşită. Pe măsura răbdării şi suferinţei îndurate cu nădejde. Nu ştim dacă se va găsi vreo minte şi vreo mână care să scrie acest eroism al monahilor, preoţilor şi credincioşilor din timpul comunismului. Cu ajutorul lui Dumnezeu şi

datorită jertfei lor n-a rămas în timpul acesta nici un sat fără biserică și fără preot. N-au rămas facultățile de teologie fără candidați și fără profesori. Prin purtarea de grijă a Patriarhilor, am putea spune, avem astăzi pleiada de episcopi și de arhieri tineri, pregătiți în teologie, atât în țară cât și în străinătate. Avem o pleiadă de preoți, profesori, doctori în teologie, de profesori tineri în cele 14 facultăți de teologie și cele 24 de seminarii teologice. Datorită lor, iarăși zic, Ortodoxia a înflorit la noi, nu numai cu biserici noi ca aceasta, dar și în ceea ce privește viața duhovnicească și datorită lor s-a păstrat credința ortodoxă în Transilvania. Transilvania, din punct de vedere al Ortodoxiei, este imaginea acestei Biserici. Preoți tineri, preoți râvnitori, ierarhi tineri și credincioși deosebit de buni ai Bisericii noastre păstoresc credințioșii care au rămas alături de noi. După aceea omagiem mănăstirile și călugării despre care ați vorbit aici atât de frumos.

Adaug și eu din partea mea, cu prilejul acestei noi vizite, prețuirea și binecuvântarea față de maica stareță Ierusalima, față de toate celelalte maici din obștea aceasta, care cu adevărat, aici, muncesc și se roagă și care, prin rugăciunea lor, au coborât cerul pe pământ. Toate realizările de aici sunt rezultatul ostenețelor lor, cu ajutorul ierarhilor, cu ajutorul credincioșilor, dar ele au dus greul lucrului.

Dumnezeu să înscrie în Cartea Vieții și aceste lucrări și să binecuvânteze toată această muncă și ceea ce se va mai face pe viitor. Amin».

A doua zi a fost vizitat întregul șantier din mănăstire, celor doi Întăistătători de Biserică, prezentându-li-se întreaga gamă de lucrări ce se efectuează acum la Râmeți.

Părăsind această mănăstire, delegația oficială s-a îndreptat apoi spre o nouă așezare monastică a eparhiei Alba Iuliei, și anume, mănăstirea Recea, din județul Mureș.

Primirea de aici a fost cu adevărat impresionantă. Multime de credincioși îmbrăcați în costume populare venise să-i întâmpine pe oaspeți. Tineri călări au însoțit coloana oficială pe ulițele satului în care se află mănăstirea. După ce au fost întâmpinați cu Sfânta Evanghelie și Sfânta Cruce de către duhovnicul de aici, părintele Ioan, cel care a lucrat mult la înființarea acestei mănăstiri, cei doi Patriarhi au fost conduși pe o scenă deschisă, special amenajată, unde au fost salutați de Prea Sfințitul Episcop de Alba Iulia, Andrei Andreicuț. În cuvântul său, Prea Sfinția Sa a spus :

*«Prea Fericirile Voastre,
Iubiți credincioși,*

De la cea mai veche mănăstire transilvăneană, de la Râmeți, iată că oaspeții noștri dragi au venit la cea mai tânără mănăstire transilvăneană. Și ne bucurăm și ne rugăm ca binecuvântarea Prea Fericirilor

serică
i fără
avem
ologie,
lesori,
ologie
xia a
ea ce
odoxă
i, este
tineri
ncioși
și că-

, pre-
toate
esc și
Toate
rhillor,

bine-
viitor.

or doi
ări ce

t apoi
nănăs-

le cre-
e oas-
n care
ghelie
care a
u fost
alutați
vântul

ți, iată
nslvă-
icirilor

Lor să dea tărie și putere misiunii acesteia ortodoxe și românești ce s-a declanșat la Recca. Toată făptura omenească dorește să se mântuiască, ori calea spre mântuire ne-o deschide Sfânta Biserică. Știe și potrivit lucrul acesta, de aceea, atunci când s-a lovit în neam, s-a lovit întâi în Biserică, care este sufletul neamului. Chiar dacă vrăjmașii ne-au dărâmat biserici și ne-au aprins mănăstirile, credința a rămas, neamul a dăinuit și socotim că în aceste vremuri de libertate, este o reparație morală adusă spiritualității neamului, prin înființarea de noi așezăminte, de noi mănăstiri care în parte încearcă să le înlocuiască pe cele 150 dărâmate de generalul străin Bukow. Este drept că și în această vreme de libertate răutățile se pornesc împotriva Bisericii, împotriva neamului implicit, dar atâta vreme cât vom avea așezăminte cum este cel de la Râmeți cum sunt celelalte și cum sunt acestea noi ce iau avânt, și atâta vreme cât vor fi rugători către Dumnezeu, socotim că Tatăl cel Ceresc nu ne va părăsi. De aceea și la acest așezământ mănăstiresc vă zicem din nou bine ați venit și așteptăm cuvântul de mângâiere și de îmbărbătare al Prea Fericirilor Voastre».

După cuvântul Prea Sfințitului Părinte Andrei, a vorbit *Prea Fericitul Părinte Patriarh Partenie* al Alexandriei :

«Iubiți credincioși, popor al lui Dumnezeu,

Am venit aici să mă închin la locurile sfinte și cucernice ale Bisericii României. Biserica Alexandriei și Patriarhia sa are aceeași credință din toate veacurile ca și Biserica Ortodoxă Română. Suntem o Biserică care începe la anul 62 după Hristos. Suntem o Patriarhie istorică și de tradiție și ne întâlnim aici cu Biserica veche a României și cu Patriarhia României. Biserica Alexandriei are foarte mulți martiri ai primelor trei veacuri creștine. Dar și Biserica României își are martirii primelor secole creștine. Avem aceleași rânduieli, aceleași canoane, aceleași învățături bisericesti, avem aceleași mănăstiri și același popor al lui Dumnezeu. Avem Ortodoxie. Aceasta este tradiția noastră, moștenirea noastră, aceasta este viața noastră.

În istoria Bisericilor noastre, Dumnezeu ne-a dat puterea să putem birui pe toți cei care au încercat să ne înstrăineze și să domine Ortodoxia. Fie că aceștia aparțineau altor religii, fie că aparțineau altor confesiuni creștine. Noi niciodată n-am luptat împotriva cuiva. N-am făcut nicodată prozelitism împotriva cuiva. Am crezut întotdeauna în libertatea omului și singurul lucru al libertății pe care l-am făcut, fiecare dintre noi la locul său, a fost să ne apărăm pentru a păstra și salva cele sfinte ale Bisericii noastre. Așa a început viața Bisericilor noastre cum a început de fapt și viața lui Hristos. Nu luptăm, ci ne

apărăm. Aceasta este puterea noastră și acesta este și curajul nostru și îndrăzneala noastră. Avem puterea pentru că avem tradiția de partea noastră. Tradiția noastră începe în anul 1 după Hristos și ajunge până în ziua de astăzi, 24 septembrie 1994 și vom trăi pentru aceeași tradiție și vom muri pentru aceeași tradiție. Aceasta este moștenirea noastră și acesta este curajul nostru, aceasta este viața noastră. Moștenirea noastră sunt și mănăstirile, cetățile tradiției noastre, pentru că întâi de toate mănăstirile păstrează tradiția noastră, tradiția lui Hristos, a martirilor, a părinților Bisericii, a noilor martiri. Astfel trăim și în acest fel dorim să trăim. Să nu uităm așadar tradiția noastră pentru că ea este o tradiție bisericească. Este în același timp și o tradiție națională.

Bisericele noastre sunt unite și neamurile noastre sunt unite. Istoria ne arată acest lucru din cele mai vechi timpuri până astăzi. Ne bucurăm împreună, suferim împreună și unul îl sprijină pe celălalt, și-n bucurie, și-n durere. Aceste puține cuvinte am dorit să vi le spun și să subliniez încă faptul că astăzi avem în jurul nostru oameni care luptă împotriva noastră, care luptă împotriva credinței noastre, care luptă și împotriva neamului nostru. Noi ne vom apăra, dar nu vom lupta cu violență. Nu vom obliga pe nimeni și nu vom face prozelitism înspre nimeni, dar nu vrem ca cineva să lupte împotriva noastră. De aceea ne vom apăra cu toate mijloacele duhovnicești, cu credința și cu tradiția noastră, tradiție care n-a acceptat niciodată violența, ci întotdeauna dialogul.

Dragostea întotdeauna vrea unitatea sufletească, dreptatea, bunătatea. Acestea sunt armele noastre. Așa cum am învins în toată istoria noastră. Ceea ce am dobândit, păstrăm. Ceea ce ne-au dat părinții noștri iubim cu strășnicie și păstrăm ca să dăm mai departe copiilor noștri, acelor care vor veni după noi și vrem să le dăm totdeauna credința noastră mai zidită și neamului nostru să-i dăm tot ceea ce i se cuvine. Toate granițele lui și tot pământul său. Uniația și orice altă formă de împotrivire să cunoască toate aceste lucruri. Nu amenințăm pe nimeni, dar credem în Ortodoxia noastră. Această Ortodoxie am văzut-o zilele acestea în sufletul poporului român, în inima Patriarhului dumnea-voastră, în inima clerului și a poporului bincredincios.

Plec cu puterea credinței pe care mi-ați dăruit-o dvs. cu lupta pe care mi-ați insuflat-o și rog pe Bunul Dumnezeu să apere și să păzească Ortodoxia României, să apere poporul și neamul românesc, clerul și mănăstirile României. Dumnezeu să fie cu voi toți. Amin».

A vorbit, apoi, credincioșilor *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, care a spus :

*«Prea Sfințite Părinte Andrei,
Iubiți credincioși și cuvioase maici ale acestei tinere mânăstiri,*

Am venit pentru prima dată în acest loc împreună cu Sanctitatea Sa, Patriarh și Papă al Alexandriei, Partenie al III-lea. Am venit să aducem aici harul și mângâierea Bunului Dumnezeu, pentru că avem atâtea nevoie de binecuvântarea lui Dumnezeu și de harul Său.

Tot ceea ce facem noi, tot ceea ce gândim noi, tot ceea ce nădărdim pentru viitor, trebuie permanent să fie stăpânit de acest gând în ajutor lui Dumnezeu. Ne-ați întâmpinat aici foarte frumos, cu ce știu românii să întâmpine pe reprezentanții Mântuitorului Iisus Hristos, ai Sfântului Altar.

Ați întâmpinat doi slujitori smeriți ai Ortodoxiei, pe Prea Fericitul Patriarh și Papă al Alexandriei, Partenie al III-lea și smerita mea persoană, împreună cu ierarhii care ne însoțesc. Ne aflăm împreună, Biserica noastră Ortodoxă Română cu Biserica și Patriarhia Apostolică a Alexandriei. Aveți în față, iubiții mei, pe un slujitor, pe un urmaș al Sfântului Apostol Marcu și aveți Biserica dvs., adică pe slujitorii și urmașii Sfântului Apostol Andrei.

Este un mare dar al lui Dumnezeu că noi, românii, ne-am învrednicit în acest colț de lume, să avem părinte și înainte stătător al nostru, pe unul dintre Apostolii Mântuitorului Iisus Hristos, pe Andrei cel întâi chemat la apostolat. Precum Sfântul Andrei a fost primul chemat la apostolat, așa și noi, poporul român, printre popoarele Europei, cu excepția Greciei, am fost primul popor chemat la credința cea adevărată a Mântuitorului Iisus Hristos. Mărturiile credinței noastre și a vechimii noastre, a nașterii noastre, mărturiile certificatului nostru de Botez intru sfânta și dreapta credință creștină sunt martirii de la Dunăre și de la mare. Sunt bisericile străvechi și episcopii martiri și sfinți de la Tomis, sunt martirii de la Niculițel și cetele de mucenici care au mers și au predicat Evanghelia Mântuitorului Iisus Hristos aici, în Ardeal, martiri care se înșirulesc până la cei din decembrie 1989.

Am trecut pe la Câmpia Turzii, venind aici și i-am spus Sanctității Sale despre martirajul marelui nostru voievod Mihai Viteazul, care și-a dat viața drept răscumpărare pentru libertatea, independența și unitatea neamului românesc. Ca aceasta, mărturii sunt foarte multe pe care le cunoașteți și dvs. și le cinștim în calendarele noastre acum. Ați primit așadar, nu oameni ai lumii și ai ideilor lumești, ci ați primit slujitori ai Mântuitorului Hristos, reprezentanții celor două Patriarhii din Ortodoxia noastră de astăzi, Patriarhia Apostolică a Alexandriei condusă de mulți ani de Prea Fericitul Patriarh și Papă Partenie al

III-lea, și Patriarhia noastră, condusă de secole, de aproape două mii de ani, de vrednici slujitori și martiri ai neamului nostru. Așa încât, în acest loc, ne regăsim împreună două Biserici, pentru prima dată și în istoria noastră universală, dar și în istoria de început a acestei mănăstiri. Rămân înscrise momentele acestea de întâlnire în rugăciune și într-un așezământ atât de frumos care va să fie lăcașul Dumnezeului Celui Preaînalt, care va să fie locul de mântuire, de iertare a păcatelor și de moștenire a vieții celei de veci, în această nouă mănăstire. Pentru prima dată, așadar, ne vedem iubiți frați și surori în Domnul, într-o zi așa de frumoasă ca cea de astăzi și într-o zi atât de însemnată în istoria noastră și în istoria Bisericii noastre naționale, în ajunul instalării primului episcop al primei episcopii din ținutul de atâtea ori răstignit și înviat, al Harghitei și Covasnei, la reședința de la Miercurea Ciuc.

Iată momente care depășesc frumusețea trecătoarei zile de astăzi, și se înalță către frumusețea cea veșnică a lui Dumnezeu, către veșnicia neamului nostru românesc. O episcopie nouă sau o mănăstire nouă, înseamnă o nouă lumină aprinsă pe pământ pentru împărăția lui Dumnezeu. Aceasta înseamnă o candelă nouă și un drum nou, înseamnă o scară către cer, căci fiecare altar al lui Dumnezeu înseamnă o scară către cer, așa cum vedem scara lui Iacov pictată la mănăstirea Sucevița din Moldova. Așa clipe rare și sfinte și dumnezeiești trăim astăzi din voia și lucrarea Duhului Sfânt. Nimic nu se face în viață fără voia lui Dumnezeu. A organiza o episcopie sau o mănăstire nouă nu este numai o dorință a noastră, a Bisericii, a preoților, a călugărilor, dorințe foarte îndreptățite și acestea, dar sunt lucrări dumnezeiești care trec de puterile noastre, care se împlinesc atunci când noi suntem vrednici de ele.

Și dacă ne-am întâlnit astăzi două Biserici, două Patriarhii aici, înseamnă că Dumnezeu ne-a ajutat și Duhul Sfânt ne-a purtat pașii. Aproape că fără voința și știrea noastră mai de dinainte, am fost purtați astăzi aici. Așadar, iubiții mei, să păstrăm aceste clipe în toată frumusețea lor. Să păstrăm învățătura care am auzit-o de la Sanctitatea Sa Patriarhul și Papa Partenie al Alexandriei.

Cea mai scumpă pentru noi pe pământ este unitatea noastră pe care noi o numim unitate pan-ortodoxă, deși fiecare din Bisericile Ortodoxe sunt Biserici naționale. Nu suntem despărțite, nu suntem izolate, ci suntem un singur glas, o singură gândire și o singură nădejde vie în Dumnezeu.

De aceea, mărturisim, și de aici ne și vine puterea credinței noastre, că ceea ce ne unește pe noi, Ortodoxia, este Duhul Sfânt, este lucrarea lui și prezența Mântuitorului nostru Iisus Hristos în noi, între noi și

în sufletele noastre. Trebuie să păstrăm această idee scumpă nouă, unitatea de credință. Noi nu ne naștem și venim pe lume ca ființe numai noi, ci fiecare ființă vine cu darul ei, cu vocația ei, cu chemarea de la Dumnezeu. De aici este și mare păcat în lume atunci, când mamele împiedică voința lui Dumnezeu de a veni pe lume o altă ființă. Orice apariție pe lume a pruncului de pe tot pământul, este apariția pe lume a chipului lui Dumnezeu. Venim fiecare de la început cu vocația noastră și intrăm în făgașul vieții ortodoxe. Intrăm fiecare și devenim în făgașul acesta al credinței prin taina Sfântului Botez și devenim apoi slujitori și membri ai Trupului unic al lui Hristos.

Hristos nu se împarte. Nu se împarte adevărul. Hristos este unul.

Deși ființa omenească vine pe lume nouă, ea termină și se identifică cu Hristos și cu viața Bisericii și cu toți martirii noștri. De aceea, și în acest loc, acum când ne găsim la început, purtăm și o mare bucurie în sufletele noastre pentru ceea ce vedem, pentru ceea ce a spus Prea Sfințitul Episcop Andrei și cele ce le știți dvs. și le mărturișiți despre lucrarea aceasta văzută de aici. Nutrim însă și nădejdea că tot ceea ce vedem va fi pătruns până în adâncul ființei noastre, de unitatea credinței, de unitatea Bisericii noastre Ortodoxe, de desăvârșita creștere în Hristos a Trupului tainic al lui Dumnezeu, din care facem parte cu toții. Mântuitorul spune : «Eu sunt vița și voi mlădițele», și iarăși «mlădița care nu aduce roadă se taie și se aruncă». El este vița și tulpina. De aceea, înaintașii noștri s-au străduit să păstreze unitatea ortodoxă ca fiecare să fie o roadă binecuvântată a Bisericii.

Avem, din nefericire, și mlădițe sălbatice care au pierdut Sfânta Ortodoxie, care din cauza unor motive care pe vremuri au fost atât de apăsătoare în Transilvania, au trebuit să cedeze în nădejdea că situația lor grea se va îmbunătăți. Voința lui Dumnezeu este ca ele să renască, însă pe temelia pusă de Mântuitorul Hristos. Nimeni nu poate pune o altă temelie. Trebuie să păstrăm mărgăritarul acesta de gândire al Sfântului Apostol Pavel. Nimeni nu pune o altă temelie decât cea pusă de Hristos, iar Biserica se sprijină pe învățătura Apostolilor și a proorocilor, adică Sfânta Scriptură, Sfânta Tradiție și tradiția noastră românească.

Biserica este a lui Hristos și nu este a noastră. Nu este a unui singur, oricât de mare ar fi el în Biserică. Așa o numește Hristos : «Biserica Mea», spunând că nici porțile iadului nu o vor birui. De aceea, să apărăm această Biserică întocmai ca înaintașii noștri.

Cu același îndemn de a nu uita aceste clipe vă îmbrățișez și vă binecuvântează. Amin».

în drum spre o lucrare de
tirea Recea, la mănăstirea Râmeți, la Alba-Iulia, în numele
al acestor credincioși buni ce-și iubesc Biserica și Țara vă zicem, bine
ați venit, Prea Fericitile Voastre în orașul Tg. Mureș. Așteptăm cuvânt
de binecuvântare și rugăciune către Bunul Dumnezeu pentru sufletele
noastre. Bine ați venit !».

După acest cuvânt de întâmpinare al Prea Sfințitului Andrei, a
vorbit credincioșilor *Prea Fericitul Părinte Partenie al Alexandriei*,
care a spus:

«Într-adevăr, această biserică a Înălțării este măreață. Avem im-
presia că cerurile s-au pogorât ca să ne îmbrățișeze și icoanele sfinților
sunt și acestea în jurul nostru. Fiecare altar închinat lui Hristos este
locul în care cerurile și pământul se întâlnesc și în care oamenii, sfinții
și îngerii viețuiesc împreună și în care lumea întreagă, morții noștri
și noi, suntem aproape unii de alții. Natura întreagă, stelele cerului, soa-
rele și luna, pădurile, râurile și lacurile, lumea întreagă se întâlnesc
aici, în acest loc. Aceasta înseamnă Biserica și acest lucru este Biserica

ceva, fiindcă este copil al lui Dumnezeu. Să-ți aduci aminte de el atunci când trece prin clipe grele și să te rogi pentru fiecare om ca să meargă și el lângă Dumnezeu.

De aceea, în biserică ne aducem aminte foarte mult de morții noștri, de toți cei care au plecat înainte de noi și cu deosebire de cei care s-au jertfit pentru noi. Fie că este vorba de mama noastră, de tatăl nostru, de prietenul nostru, dacă și-a dat sufletul pentru Biserică și pentru Țară să ne amintim de ei.

Aici începe mântuirea noastră, aici începe izbăvirea omului, aici și pacea lui și pacea lumii. Aici se iartă păcatele noastre. Suntem duși la înălțare și la înviere alături de Dumnezeu. Aceasta înseamnă Biserica lui Dumnezeu.

Să treceti pe aici, să intrați în Biserică, să vă împărtășiți, să vă iubiți unul pe altul. În felul acesta lumea va deveni mult mai frumoasă

După o scurtă ședere la Recea, oaspeții s-au îndreptat spre Târgu Mureș, reședința județului Mureș, unde au fost întâmpinați de preoți, credincioși și notabilități ale orașului, în catedrală.

Cuvântul de întâmpinare a fost rostit de Prea Sfințitul Episcop Andrei, care a spus :

*«Prea Fericirile Voastre,
Iubiți credincioși,*

Vă aflați în cea mai mare catedrală ortodoxă din România, și merită să aibă frumusețea și măreția pe care o are pentru că a fost ridicată cu un gând înalt. Poartă hramul Înălțării Domnului Iisus Hristos și hramul acesta a fost ales pentru că ea a fost ridicată în cinstea eroilor și martirilor neamului nostru. Noi mărturisim în fiecare duminică că prin Cruce a venit bucuria, mântuirea la toată lumea. Prin ea ne-am izbăvit din robia păcatului și din moarte.

Martirii și eroii n-au făcut altceva decât să urmeze pilda Mântuitorului. Mântuirea omenirii se pecetluiește prin jertfa Crucii, iar prosperarea neamului se pecetluiește prin moaștele martirilor și eroilor. De aceea, când a fost construită această catedrală în memoria martirilor, în memoria eroilor, a fost o alegere binecuvântată a hramului pe care-l poartă, pentru că această vale a Mureșului, această cetate, acest oraș au cunoscut de-a lungul veacurilor multe lacrimi și i-a dat Dumnezeu și clipe de bucurie și de înălțare sufletească. Pentru orașul Tg. Mureș, pentru noi, ziua de astăzi capătă o mare greutate, va fi o filă de istorie, pentru că, de altfel, în urmă cu câțiva ani, Prea Fericitul Părinte Patriarh a venit să binecuvânteze și să sfințească această catedrală în urma lucrărilor de pictură atunci terminate.

Iată că astăzi, Prea Fericirea Sa l-a adus împreună cu dânsul pe Patriarhul și Papă al Alexandriei, Prea Fericitul Părinte Partenie, fiind în drum spre o lucrare sfântă. De aceea, așa cum am spus-o la mănăstirea Recea, la mănăstirea Râmeți, la Alba-Iulia, în numele clerului și al acestor credincioși buni ce-și iubesc Biserica și Țara vă zicem, bine ați venit, Prea Fericirile Voastre în orașul Tg. Mureș. Așteptăm cuvânt de binecuvântare și rugăciune către Bunul Dumnezeu pentru sufletele noastre. Bine ați venit !».

După acest cuvânt de întâmpinare al Prea Sfințitului Andrei, a vorbit credincioșilor Prea Fericitul Părinte Partenie al Alexandriei, care a spus :

«Intr-adevăr, această biserică a Înălțării este măreată. Avem im-
mortalitatea și ne înmărmărește ca să ne îmbrățișeze și icoanele sfinților

Toate acestea se întâlnesc pe Sfânta Masă, toate acestea se întâlnesc în Trupul și în Sângele Domnului. De aceea, taina aceasta este taina de mulțumire. Hristos vrea ca noi să fim împreună, să avem cu noi împreună și pe morții noștri și El, Însuși Dumnezeu, să fie împreună cu noi. Toți sfinții și îngerii sunt și ei prezenți pe Sfânta Masă. Aceasta și este Taina Comuniunii. Înseamnă în fond că toate se întâlnesc, toate se unesc, toate se împărtășesc și devin Trup al lui Hristos și Sânge al Lui, toate devin fii ai lui Dumnezeu. Devenim una cu Dumnezeu.

Este și Taină a Împărtășaniei pentru că tot acest Trup îl luăm înăuntrul nostru. Ne împărtășim cu Hristos Însuși și fiecare dintre noi devine lăcaș, devine biserică a lui Dumnezeu. Acest lucru îl spune Sfântul Pavel când zice: «Să învățați fiecare dintre voi să deveniți casă a lui Dumnezeu, biserică a lui Dumnezeu». Fiecare dintre noi îl are înăuntrul pe Hristos. Și o altă taină se întâmplă aici, cea a dăruirii pentru că noi oferim, dăruim pâinea și vinul care vor deveni Trupul și Sângele lui Hristos. Fiul se unește cu Tatăl, noi cu Fiul și cu lumea întreagă și așteptăm sfârșitul nostru. Noi așteptăm să plecăm din lumea aceasta în care am luat Trupul și Sângele lui Hristos ca să vină ceasul înălțării și al învierii noastre, să mergem să ne așezăm aproape de Tronul lui Dumnezeu. Aceasta înseamnă biserică și lăcaș al lui Dumnezeu.

De aceea, aici sunt cele sfinte și cele cuvioase ale noastre. Când intrați în biserică, trebuie să uitați de toate și să vă dăruiti lui Hristos. Trebuie să-ți dai eul tău și semenilor. Să iubești aproapele oricare ar fi el, fie că este negru, fie că este alb, fie că este galben sau roșu. Să-l iubești fie că este creștin, fie că este musulman, fie că este altceva, fiindcă este copil al lui Dumnezeu. Să-ți aduci aminte de el atunci când trece prin clipe grele și să te rogi pentru fiecare om ca să meargă și el lângă Dumnezeu.

De aceea, în biserică ne aducem aminte foarte mult de morții noștri, de toți cei care au plecat înainte de noi și cu deosebire de cei care s-au jertfit pentru noi. Fie că este vorba de mama noastră, de tatăl nostru, de prietenul nostru, dacă și-a dat sufletul pentru Biserică și pentru Țară să ne amintim de ei.

Aici începe mântuirea noastră, aici începe izbăvirea omului. aici

și într-o bună zi va deveni o Biserică, va deveni un paradis. Toți să trăim alături de Dumnezeu. Acest lucru vă doresc din toată inima.

Mulțumesc, Prea Fericirea Voastră, că m-ați adus și în acest loc, în cea mai mare biserică din România. Vă mulțumesc tuturor !».

A rostit apoi cuvânt de învățătură *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist al României*, care a spus :

«După cuvântarea atât de frumoasă a Prea Fericitului Patriarh și Papă, Partenie al III-lea, despre însemnătatea Bisericii atât în învățatură cât și în viața noastră, rămâne ca noi să punem la inimă aceste adevăruri sfinte. Să le punem la inima noastră și la inima copilașilor și a tinerilor, căci tot ceea ce se petrece în lume este trecător, așa cum ne arată necontenit viața încă de când ne naștem. Și bucuriile trec, și trec foarte ușor. Și necazurile trec, mai greu. Dar trec ca și viața noastră, a tuturor. .

Ceea ce rămâne veșnic în viața omenirii și în viața noastră este adevărul cel dumnezeiesc, este adevărul Bisericii, este existența lui Dumnezeu, este Biserica Lui și de acest adevăr se leagă toată viața noastră, de la leagăn până la mormânt.

Imaginea bisericii de aici, așa de frumoasă, imaginea sfinților, a frumuseții acestora, acum adăugată și împlinită această imagine cu prezența noastră, ca și a copilașilor, ne aduce la realitatea cea dumnezeiască, a existenței Bisericii pe pământ și a veșniciei ei, a adevărului Bisericii, care «nici porțile iadului nu o vor birui».

Așa este proiectată, clădită și împodobită această biserică. Așa trebuie să ne vedem fiecare pe noi înșine ca slujitori credincioși ai Bisericii. Observați sfinții care ne privesc și ne ascultă cântările și rugăciunile. Parcă sprijină cu trupurile lor, cu privirile lor, cu ființa lor, tot edificiul Bisericii. Așa și este iubiți credincioși. Ei sprijină Biserica și existența Bisericii întemeiate de Mântuitorul Iisus Hristos. Și ca ei șirurile de credincioși, de pretutindeni din lume, și ca ei șirurile de martiri și credincioși de pe pământul nostru românesc și din întreaga lume, sprijină Biserica prin viața lor frumoasă, prin virtuțile lor, prin devotamentul, iubirea și bunătatea lor. Căci Biserica este trăirea fiecăruia în parte a acestor adevăruri sfinte ale Bisericii noastre. Cu Biserica aceasta sprijinită pe credința și devotamentul slujitorilor sfântului altar și al credincioșilor s-a făcut istoria noastră națională aproape două mii de ani. Cu această Biserică purtată în brațe de voievozii și domnitorii noștri a străbătut neamul nostru românesc valuri foarte greu de purtat, ale istoriei noastre. Și noi ne învrednicim să ducem împreună cu Mântuitorul Hristos, împreună cu sfinții, această Biserică și să

VIA
ne
Pat
cin
Bis
doi
cre:
este
în
An
tolc
din
via
Ape
peți
Epi
tat
rug
de
Sfa
cios
pen
mul
de
luat
la
org.
I.P.
sez
epis
gere
ace
noa
care
moș
avei
B.O.]

ne aducem contribuția noastră. Așa sunt cele două Biserici astăzi, cu Patriarhii lor, aici în catedrala din Tg. Mureș.

Prilejul este unic, iubiți frați. Este unic și dumnezeiesc, pentru că cine știe dacă vreodată în istorie veți mai avea prilejul să vedeți două Biserici la un loc aici, în inima Transilvaniei noastre sfinte, să vedeți doi Patriarhi a două Biserici deopotrivă de valoroase în teologie, în viața creștină, în istoria noastră și în actualitate.

Prea Fericitul Patriarh și Papă Partenie al III-lea al Alexandriei este oaspetele nostru, al Patriarhiei Române. A vizitat Biserica noastră în mai multe rânduri, dar acum este pentru prima dată în Transilvania. Anul trecut a fost Sanctitatea Sa Patriarhul de la Constantinopol Bartolomeu-I, iar anul acesta Prea Fericirea Sa. Pentru prima dată credincioșii ardeleni care au însetat mult pentru Ortodoxie și și-au dat viața pentru păstrarea ei în Ardeal, au văzut cu ochii lor pe Patriarhii Apostolici din Orient, cu prilejul binecuvântat de a fi aici, de a fi oaspeții Prea Sfințitului Episcop Andrei.

Măine va avea loc întronizarea primului episcop al nou înființatei Episcopii a Harghitei și Covasnei. Este o realizare și un rod binecuvântat de Dumnezeu, este o realizare sfântă și un rod al dorinței și al rugăciunii românilor din acea zonă, care au rămas o minoritate plină de dureri și de suferințe zilnice în miezul țării noastre. Iată Duhul Sfânt ne-a ajutat ca să înființăm această episcopie, să le dăm credincioșilor și preoților de acolo, păstorul cel bun care-și va pune sufletul pentru oile sale, cum spune Mântuitorul Iisus Hristos.

Aș vrea și cu acest prilej, și în fața Santității Sale, să prețuiesc mult gestul Prea Sfințitului Episcop Andrei și al Adunării eparhiale de la Alba Iulia, pentru căldura și pentru grija și strădania care au luat-o, nu numai de a fi de acord ca o parte din jurisdicție să treacă la această episcopie, adică județul Harghita, ci să se și îngrijească de organizarea și buna ei funcționare mai departe, alături de noi și de I.P.S. Mitropolit Antonie.

De aceea, Prea Sfințite Andrei și Prea Cucernici, Părinți, vă adresez în numele Sfântului Sinod și, desigur, și în numele fraților din noua episcopie, toată prețuirea și mulțumirea noastră pentru această înțelegere. Împreună, mâine vom celebra după datina ortodoxă și românească această slujbă, care va intra în lanțul nesfârșit, strălucitor al istoriei noastre bisericești al drumului pe care-l facem noi, și al aportului pe care-l aducem noi, cei de astăzi, trecutului nostru, Bisericii noastre strămoșești și unității noastre de credință și de năam. Cu cât în Biserică avem mai mulți păstori, cu cât avem în Biserică mai mulți predicatori

pentru a vesti cuvântul Domnului, cu atât și Trupul lui Hristos, despre care vorbea Sanctitatea Sa, și care suntem noi, va fi mai sănătos. Folosesc acest prilej, iubiți credincioși, și iau pilda copilașilor dumneavoastră de aici, pentru a vă spune că nu numai cu religia în școli să fim la toată înălțimea, dar și cu cultura generală a fiilor neamului nostru.

Fac apel la părinți și la Prea Sfințitul Episcop ca să fie și întru aceasta prezenți cu cuvântul lor, cu autoritatea Sfintei Biserici, ca părinții să-și dea copiii la școală. Știm că sunt greuți, știm că școlarizarea costă foarte mult, dar știm și faptul că veșnicia unui neam este după gradul de învățură al celui neam, după felul cum copiii sunt învățați și educați. Să ne ajute Bunul Dumnezeu, iubiți credincioși, ca să păstrăm în inimile noastre aceste cuvinte și frumusețile Sfintei noastre Ortodoxii. Să ne ajute să păstrăm unitatea de credință și să avem curaj s-o mărturisim în sfânta noastră libertate. Să iubim pe toți, mai ales în zona aceasta și în zona în care vom fi mâine.

Venim cu flamura iubirii Sfintei Evanghelii și a Mântuitorului Hristos. Nu venim cu demonstrații împotriva nimănui. Așa cum zicea Luceafărul poeziei românești, noi ne apărăm credința și nevoile și neamul. Destul au suferit ardelenii de-a lungul secolelor. Destul au dat jertfe pentru credință și neam. Este vremea acum să adăugăm vrednicia noastră, să adăugăm valorile noastre, să ne facem prezenți, să știm că suntem acasă la noi, cu demnitate. Să știm că suntem aici în biserica înaintașilor noștri, a eroilor și a martirilor noștri. Bisericele noastre alături de bisericile celorlalți frați mărturisesc despre această ospitalitate românească a străbunilor noștri, care i-au primit pe toți cei care au venit pe pământul acesta atât de frumos al sfântului nostru Ardeal.

Vă binecuvântează din toată inima și vă rugăm, împreună cu Prea Fericirea Sa, să transmiteți binecuvântări familiilor dumneavoastră, celorlalți credincioși și toate doririle de bine și sănătate, cu pace și la noi și-n lumea întreagă. Amin».

După aceste bogate cuvântări, cei doi Întăistătători de Biserică s-au închinat în Sfântul Altar și au semnat în Sfânta Evanghelie. Împărtășind binecuvântările celor prezenți au părăsit apoi catedrala, îndreptându-se către Prefectura județului Mureș fiind pentru câteva momente oaspeții prefectului de Mureș. Aici s-a făcut schimb de informații privind viața creștinilor din cele două țări, activitatea lor și relațiile Bisericii cu Statul.

În continuarea vizitei în țara noastră, Prea Fericitul Părinte Patriarh Partenie al III-lea, împreună cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și însoțitorii lor au participat la festivitățile prilejuite de insta-

larea primului episcop al Episcopiei Covasnei și Harghitei. Reportajul vizitei este inserat în paginile prezentului număr al revistei noastre.

După încheierea festivităților, în după amiaza zilei de 25 septembrie 1994, cei doi patriarhi și însoțitorii lor s-au îndreptat către mănăstirea «Brâncoveanu» de la Sâmbăta de Sus, jud. Brașov.

Mănăstirea «Brâncoveanu», ctitorie a Sfântului Voievod martir Constantin Brâncoveanu, distrusă de generalul Bukow, a rămas în ruină timp de peste o sută de ani. Astăzi mănăstirea a fost reclădită din inițiativa și sub directa purtare de grijă a Înalt Prea Sfințitului Antonie Plămădeală, mitropolitul Ardealului. Primirea a fost făcută de soborul mănăstirii în frunte cu Prea Cuviosul Părinte Stareț Irineu Duvlea, care i-a condus pe oaspeți în biserică, unde I.P.S. Mitropolit Antonie Plămădeală a rostit un cuvânt de bun venit și a prezentat un scurt istoric al mănăstirii. I.P.S. Sa a spus :

*Prea Fericirile Voastre,
Cinstiți și distinși oaspeți,*

Am ajuns la mănăstirea Sâmbăta de Sus, cam singura mare mănăstire din eparhia Sibiului, pentru că părțile acestea din țară au trăit o mare tragedie. După anul 1700 uniatișmul catolic a distrus 150 de mănăstiri. Printe ele și mănăstirea aceasta a fost distrusă acum două sute de ani, fiind ultima dintre cele distruse, deci la 1785, de către un general catolic austriac. Sigur că toți călugării au fost împrăștiați și mănăstirea a rămas pustie, iar ceea ce vedeți acum și pare frumos s-a realizat în ultimii ani. Cel dintâi mitropolit al Ardealului care a început restaurarea mănăstirii a fost Nicolae Bălan. El a început restaurarea acestei biserițe, care rămăsese singură. În jur nu mai exista nici o clădire. A venit războiul și mitropolitul n-a putut continua întreaga operă de restaurare. Încetul cu încetul, s-au adunat câțiva călugări și ei au început opera de restaurare sub mitropolitul Nicolae Bălan, și apoi noi am continuat din 1985 restaurarea picturii.

Atunci eu m-am gândit să restaurez această ctitorie voievodală zidită la început de Constantin Brâncoveanu, sfânt al Bisericii noastre, pentru că a fost martirizat la Constantinopol cu patru copii și un ginere, la 1714.

În cinstea lui, pentru nevoile monahilor noștri am început restaurarea mănăstirii care se află așa cum o vedeți astăzi. O să vedeți fotografiile unde, acum nici zece ani, aici nu era decât o bisericuță.

Cu ajutorul credincioșilor, a puținilor monahi care existau aici, iată că astăzi vă poate primi o mănăstire, așa zice nouă.

Restaurarea a început în condiții grele. Este de ajuns să vă spun că am început lucrarea aici fără permisiunea statului. Am spus atunci că vrem să facem câteva căsuțe mici unde să adăpostim icoane și lucruri vechi. Lucrarea a fost de mai multe ori oprită dar până la urmă, Dumnezeu a ajutat s-o vedem așa cum este astăzi, și anul trecut, în ziua Adormirii Maicii Domnului a fost sfințită de *Părintele nostru Patriarh Teoctist* care a avut ca oaspete de seamă pe Sanctitatea Sa *Bartolomeu I*, patriarhul ecumenic al Constantinopolului.

Iată, deci, această mănăstire vă primește în seara aceasta, o mănăstire a suferinței dar și a restaurării. Lucrări mai sunt de făcut și nădăjduim să le terminăm cu bine.

În numele obștii de aici și a starețului, părintele Irineu care este un stareț tânăr, vă spunem bine ați venit și să aveți o plăcută ședere la această mănăstire».

A vorbit apoi Prea Fericitul Părinte Partenie al Alexandriei, care a spus :

*«Prea Fericite Părinte Patriarh Teotist,
Înalt Prea Sfințite Părinte și prieten Antonie, Mitropolit al Transilvaniei,*

Călătoria mea, care a început cu aproximativ o săptămână în urmă și iată este aproape de sfârșit, a fost însoțită de bunătatea Prea Fericitului Patriarh care m-a purtat la atâtea mănăstiri ortodoxe, istorice și tradiționale, vechi și noi, ale României.

Astăzi, cu bunătatea dvs., sunt la mănăstirea dvs. care a suferit atâția ani. Dumnezeu însă v-a ajutat și lupta dvs. a avut roadă multă și astăzi există această mănăstire a Adormirii Maicii Domnului, închinată și martirilor Bisericii românești, Brâncoveanul și copiii săi.

Este adevărat că Biserica României, cu viața ei mai veche și mai nouă, continuă tradiția istorică a sa, care oferă poporului României nu numai dragostea față de Dumnezeu și față de Biserică, dar și dragostea față de țară, față de neamul românilor. Bisericile ortodoxe au dăruit sufletul și viața lor și lui Dumnezeu și Patriei. Aproape în toate veacurile Bisericile noastre și-au apărut neamul.

Esto vorba de un 'patriotism' curat, de o unitate a sufletelor care cred în gena lor, care cred că s-au născut ortodocși și vor să rămână așa. Acesta este un semn, o caracteristică a Bisericii noastre Ortodoxe, lucru pe care nu-l poți întâlni nici în romano-catolicism și nici în protestantism. Este felul nostru de a fi. De aceea, nu putem sărbători o sărbătoare națională fără a da slavă lui Dumnezeu și în biserici.

Aici se sărbătorește patria și neamul și vă aduc laudă, iubite frate, pentru ostenelile dvs., pentru jertfele dvs., pentru lupta dvs. care va lăsa și acest semn în urmă în afară de multe altele. Aceasta este mănăstirea Adormirii Maicii Domnului și a martirilor Brâncoveni și cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Teotist, care la rândul său s-a luptat pentru ostenelile dvs., pentru jertfele dvs., pentru lupta dvs., care va slujit, mă bucur acum încă și mai mult, pentru că pe aici a trecut și patriarhul ecumenic și a binecuvântat biserica și clădirile de aici.

Este bucurie pentru mine că am venit să vă văd osteneala și rog pe Bunul Dumnezeu să vă dea sănătate și viață, și să vă ajute să vedeți lucrarea aceasta pe deplin săvârșită și să vă bucurați de ea. Nu știu dacă mâine la întoarcerea spre București vom mai vizita vreo altă mănăstire.

Cu binecuvântarea Prea Fericitului începe mâine călătoria de întoarcere, și mă bucur, Prea Fericirea Voastră, că am venit și aici și m-ați adus la Mitropolitul Antonie, pentru că mărturisesc că am dorit să-l văd. Am trăit mult timp foarte aproape și cred că am făcut ceva pentru Biserica și pentru Ortodoxia noastră.

Vă mulțumesc, Prea Fericirea Voastră, foarte mult.

Peste noapte, oaspeții și-au găsit odihna binemeritată în această mănăstire, pe care a doua zi au vizitat-o în tot ansamblul ei.

De la Sâmbăta de Sus, cei doi patriarhi și însoțitorii lor au pornit spre București, străbătând minunata Vale a Prahovei, făcând un scurt popas și la sfânta mănăstire Sinaia, unde au fost primiți de soborul mănăstirii în frunte cu părintele stareț Macarie Bogus.

Prea Cuvioșia sa a rostit un scurt cuvânt de întâmpinare și a prezentat câteva date referitoare la această mănăstire.

A vorbit, apoi, celor prezenți Prea Fericitul Părinte Patriarh-Părinte, care a spus:

Prea Fericite Părinte Teoctist,
Înalt Prea Sfințiile Voastre Daniel și Antonie,
Iubiți frați,

Salut cu dragoste pe frații mănăstirii, pe părintele stareț Macarie și bineînțeles, pe iubiții credincioși ai lui Dumnezeu. Dumnezeu a voit ca această ultimă zi a călătoriei mele să fie într-un fel anume legată și de Patriarhia Alexandriei. Este o mănăstire aici închinată Sfintei Treimi, dar numele ei este Sinaia.

Muntele Sinai este legat de numele mănăstirii Sfintei Ecaterina, iar Sfânta Ecaterina este o sfântă și o martiră din Alexandria. Este o fecioară care aparține Patriarhiei și Bisericii Alexandriei și moaștele ei se află în Muntele Sinai.

Imi amintesc ziua când am fost acolo, pe munte, cu vrednicul de pomenire patriarhul Dimitrie, prima și singura dată până acum când am fost la mănăstirea Sfânta Ecaterina și m-am închinat sfintelor ei moaște.

Această mănăstire, în care ne aflăm, închinată Sfintei Treimi arată că ea binecuvăntează acest loc în numele lui Dumnezeu și al Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Noi, clericii și credincioșii trăim în timp, dacă putem să vorbim despre timp atunci când vorbim despre Dumnezeu, trăim în timpul Duhului Sfânt. Dvs., puținii călugări ai Mănăstirii Sinaia, să aveți în inimi și în minți că Duhul Domnului este cel care vă păstrează, vă învață și vă mântuie.

Cu câțva timp în urmă, împreună cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, am fost la altă mănăstire închinată Sfintei Treimi, în insula Halki. Tradiția spune că această mănăstire a fost zidită de Patriarhul Fotie cel Mare. În mănăstirea aceea din Halki am terminat și eu Facultatea de teologie și, împreună cu părintele patriarh, ne-am închinat acolo și am sărbătorit 150 de ani de la înființarea Facultății de teologie din Halki. Duhul lui Dumnezeu ne-a adunat acolo să ne închinăm și să ne rugăm Lui, să ne dăruiască Duhul Său, fără de care nu putem face nimic.

*Prea Fericite Părinte Patriarh,
Iubiți frați,*

Cu toții trăim prin harul lui Dumnezeu care ne-a fost dat la hirotonie prin Duhul Sfânt. Să-L rugăm pe Bunul Dumnezeu să fim vrednici de acest mare dar al Său. Această ultimă vizită va rămâne în inimile noastre. Măine vom pleca. Vă rugăm, de aceea, să vă rugați, pentru noi, Bunului Dumnezeu să ne ajute și să ne ocrotească acolo unde vom merge.

Poate că Dumnezeu ne va invrednici să trecem iarăși pe aici. Amin».

După ce au petrecut câteva ceasuri în mijlocul obștii monahale de la mănăstirea Sinaia, cei doi Întăistători de Biserică, împreună cu însoțitorii s-au îndreptat spre capitală, unde, în catedrala patriarhală aștepta mulțime mare de credincioși în frunte cu preoți și ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, studenți și elevi ai școlilor teologice din București.

Cei doi Patriarhi s-au închinat la racla Sfântului Dimitrie Basarabov după care, în acordurile imnului patriarhal au luat loc în tronurile arhieresti. După ce s-a săvârșit o slujbă de mulțumire lui Dumnezeu pentru binecuvântările revărsate asupra celor doi Întăistători pe tot parcursul vizitei, a luat cuvântul Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul României, care a spus :

*«Prea Fericirea Voastră,
Înalt Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Părinți,
Drept măritori creștini,*

Iată, Bunul Dumnezeu ne-a purtat pașii cu prilejul vizitei Prea Fericitului Părinte Patriarh Partenie, în Transilvania și la unele din eparhiile noastre.

Am revenit acum și am mulțumit lui Dumnezeu. Această vizită înscrisă în viața Bisericii noastre pagini de strălucire ale credincioșilor noștri, ale slujitorilor sfințelor altare de la mănăstiri și de la parohii.

Ați venit Prea Fericite Părinte Patriarh de acolo de lângă unele din cele mai cunoscute minuni ale lumii antice, din țara piramidelor, a farului din Alexandria. Ați venit în țara și-n Biserica noastră. Noi n-am putut să vă prezentăm așa cum istoria a stabilit, minuni ale lumii. Noi v-am prezentat aici minunile lui Dumnezeu, lucrările lui Dumnezeu întrupat ca logos pe pământul nostru, cu viețuitori, cu credincioși și slujitori, martiri și mărturisitori ai lui Hristos. V-am prezentat cum strămoșii noștri, începând de la predica Sfântului Apostol Andrei, au trăit învățătura Mântuitorului Hristos, iubirea Sa de oameni și darurile Duhului Sfânt.

Peste tot pe unde v-au purtat pașii Prea Fericirii Voastre și ai celor trei distinși ierarhi care vă însoțesc, ați putut să vedeți cum roua Duhului Sfânt a rourat și a făcut să crească și să rodească predica Sfântului Andrei cel întâi chemat. Acum ne aflăm la sfârșitul misiunii foarte importante pe care v-ați asumat-o, de a veni și vizita Biserica și Țara noastră și de a împlini o veche dorință a noastră și a ierarhilor Bisericii noastre așa cum ați și constatat de-a lungul traseului nostru.

Ne-a călăuzit pașii Duhul Sfânt, ne-au călăuzit pașii credincioșii, preoțimea și ierarhii de la eparhii. Pentru noi este o mare bucurie că am ajuns să fim văzuți acasă la noi, la aceste minuni ale lui Dumnezeu: mănăstiri, biserici, sfinte moaște. Din privirile sutelor de mii de credincioși, de preoți și de călugări, ați putut să constatați bucuria lor că au prilejul să prezinte unui *patriarh apostolic* ce gândesc și cum gândesc ei să continue viața bisericească în sfânta libertate dăruită de Dumnezeu prin jertfa multor tineri și vârstnici în decembrie 1989.

Iubiți părinți și iubiți tineri,

Să puneți la inima voastră, curată și bună, dragostea și atașamentul fiecăruia pentru slujirea cu credincioșie a Bisericii noastre strămoșești. În primul rând, necesitatea păstrării unității Bisericilor ca cea

exprimată prin întâlnirea, slujirea și convorbirile dintre ierarhii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și ierarhii Patriarhiei Alexandriei, în frunte cu Prea Fericitul Patriarh Partenie al III-lea. Întâlnirea a prilejuit schimburi de preocupări privind rolul Ortodoxiei în lumea creștină și rezolvarea problemelor care zguduie omenirea, iar comuniunea euharistică este mărturia continuă a Bisericilor noastre, că Trupul lui Hristos cu care ne-am împărtășit ne îndatorează la o strădanie sporită pentru ca și celelalte ramuri ale creștinătății să intre în unitatea Lui. Un început s-a făcut în catedrala Sf. Spiridon Nou și în catedrala patriarhală, unde ne-am întâlnit în aceste zile în rugăciune cu Sanctitatea Sa Șenuda al III-lea, patriarhul Bisericii Copte din Egipt. Din fiecare întâlnire ecumenică, ca și din fiecare reuniune ortodoxă, învățăm că Ortodoxia este bogată în gândire și spiritualitate spre a fi în stare să cuprindă, în noianul ei de iubire, celelalte ramuri creștine cu rădăcini în primul mileniu creștin.

În al doilea rând este vorba de deschiderea Bisericii noastre spre ecumenism, prilej pe care l-am avut în mijlocul nostru pe Prea Fericitul Patriarh Partenie al III-lea al Alexandriei și Șenuda al III-lea. Este vorba de ședința Comitetului executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor care s-a desfășurat la Facultatea de teologie din București. Cum știți, ecumenism nu înseamnă secătuirea Bisericilor ortodoxe de tezaurul lor doctrinar și tradițional, formulat de sfintele sinoade ecumenice și de cele locale. Dimpotrivă, ecumenism înseamnă deschidere, dar și redescoperirea identității fiecărei părți din această mișcare, a moștenirii cu care fiecare Biserică vine la acest ospăț duhovnicesc al teologiei, al gândirii și al agonisirilor și căutarea, prin puterea Duhului Sfânt, a ceea ce este comun Bisericii nedirijate, a ceea ce este întreg, spre unitatea trupului lui Hristos. Acesta nu poate fi împărțit sau despărțit, ci trebuie să fie mereu împlinit, nu numai cu fiecare Biserică sau grupare creștină, ci și cu fiecare nou botezat, după cum ne învață Sf. Apostol Pavel, care spune că «noi, cei mulți, un trup suntem în Hristos și fiecare suntem mădulare unii altora» (Rom. 12, 5). Acest înțeles al ecumenismului îl păstrează, îl respectă și îl dezvoltă Biserica Ortodoxă Română și, deopotrivă, ortodoxia, așa cum a reieșit din dese convorbiri pe care le-am avut în aceste zile cu Prea Fericitul Patriarh Partenie al III-lea al Alexandriei și cu însoțitorii Prea Fericirii Sale.

În al treilea rând, dialogul în vremea noastră nu se poartă numai între conducătorii Bisericilor, sau numai între teologi, ci el trebuie să se lărgască și să cuprindă creștinii, fiii Bisericii, *poporul lui Dumnezeu*,

cum l-am auzit pe Prea Fericitul Patriarh Partenie adresându-se credincioșilor. Aceștia au dreptul să gândească, să-și spună dorințele și să agonisească cunoștințe pentru a putea să discearnă adevărul de minciună, să deosebească adevărul lui Hristos de acele îndemnuri și chemări care exprimă în realitate falsul ecumenism, care duce spre prozelitism. De aceea, pentru tineri, viitori și actuali slujitori ai sfintelor altare, este foarte important de știut că viața bisericească nu stă pe loc. La acest sfârșit de veac, Bisericile Ortodoxe, Bisericile creștine se caută, se adună, se roagă împreună și își descoperă unele altora valorile spirituale. Când la aceste îndemnuri foloșim și limbaul potrivit marilor descoperiri și înțelesuri mântuitoare, acestea devin și mai actuale și roditoare.

Ne-a ajutat Dumnezeu ca vizita Prea Fericitului Patriarh Partenie să cuprindă o arie foarte largă de dialog. Am discutat nu numai cu preoții de enorie și cu călugării din mănăstiri, dar și cu credincioși și mai ales cu tinerii și chiar cu copiii, care au fost prezenți în număr mare la rugăciunile, ce s-au oficiat în bisericile parohiale, în cele mănăstirești și în catedrale episcopale, de-a lungul itinerarului nostru, ei ne-au întâmpinat cu un entuziasm de năprăit, specific curățeniei lor sufletești, specific nădejdlor și nădejdlor Bisericii noastre. Acești tineri, ca și dvs., cei de aici, elevi seminariști și studenți teologi de la București, vor purta în secolul viitor aceste căutări și aceste preocupări ale Bisericii noastre. Prin toate acestea, Îl urmăm pe Mântuitorul Iisus Hristos.

Așa cum știți și Prea Fericitul Patriarh Partenie și Sanctitatea Sa Șenuda au sosit la București de ziua Înălțării Sfintei Cruci. Acesta este un simbol pentru Biserica noastră. Traseul vizitei a fost ca un drum al Crucii, în sensul că am luat cunoștință împreună de suferințele Bisericii noastre sub comunism, de ceea ce au pățit ardelenii de-a lungul istoriei, dar în același timp și de roadele suferinței, și de roadele Crucii văzând cum peste tot apar biserici noi, preoți grijulii și harnici, călugări și călugărițe punând din nou temelii mănăstirilor și schiturilor, deseori cu vlagă și cu agonisita lor proprie și mulțime de credincioși, care ne-au înconjurat, pretutindeni, cu evlavie și cu multă dragoste.

În al patrulea rând, s-a constatat prezența preoților în lucrarea misionară a Bisericii și în cea culturală, prin tipărituri și reviste, prin predarea învățământului religios în școlile de stat. Toate aceste strădăniții pastorale, la care se adugă prezența preoților în spitale, orfelinate și penitenciare talmăcesc răvna ierarhilor Bisericii noastre, înnoți în duh și lucrare arhierescă. Instalarea Prea Sfințitului Ioan, noul episcop

al Covasnei și Harghitei, a însemnat încoronarea itinerariului Prea Fericitului Patriarh Partenie. Răsfoind paginile istoriei, constatăm că numai în secolul al XVII-lea mai găsim o asemenea situație, când patriarhii apostolici vizitau Țările Române; acolo aflăm asemenea fapte, asemenea întâlniri, asemenea mărturisiri ca acelea pe care le-am trăit în zilele acestea, și le-am auzit de la credincioșii și preoții din Transilvania, ca acelea pe care le-am văzut la Sfânta Liturghie de la catedrala din Miercurea Ciuc, unde mulțimea credincioșilor ne-a înconjurat cu bucurie nesfârșită și unde s-au rostit cuvinte dintre cele mai frumoase, iar ierarhii noștri, prin prezența lor, au arătat unitatea de gândire și de lucrare a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. În toate s-a arătat lucrarea Duhului Sfânt. În cronică spiritualității acestor ținuturi transilvănene, s-a înscris pentru prima dată în istorie vizita și binecuvântarea Prea Fericitului Partenie al III-lea al Alexandriei și a toată Africa.

A zburat de multe ori din inima și de pe buzele Prea Fericitului Patriarh Partenie cuvântul despre frumusețile Ortodoxiei și valorile Ortodoxiei, pentru care poate să aducă mărturie în lumea creștină de azi numai cineva care s-a născut și a trăit în acele locuri unde a lucrat și a pălinit Sfântul Atanasie cel Mare și Sfântul Chirii al Alexandriei, marii părinți ai pustiei, Antonie și Pahomie și alți părinți iubitori și ostenitori în cele ale cugetului, ale gândirii omenești. Să fie aceasta pentru noi un memento, în a ne strădui cu mai mult curaj, cu mai multă străduință în slujirea Ortodoxiei noastre. Dacă am slujit-o în deceniile de aspirare comunistă și ateistă, păstrând roadele suferințelor și ale unor înfăptuiri de atunci, acum, în sfânta libertate, trebuie să sporim și mai mult aceste roade atât de frumoase pentru Biserica noastră. Să ne fie îndemn aceste gânduri mari care s-au spus despre noi la aceste întâlniri și de Patriarhul Ecumenic și de Patriarhul Alexandriei și de Primatul Angliei și de alte personalități bisericești, care ne-au vizitat în ultimii ani și, comparându-ne cu celelalte Biserici din fostul lagăr sovietic, ne-au găsit la datoria noastră, pentru că am fost legați de Sfântul Altar, am fost legați de Ortodoxie. Trebuie să fim și mai mult legați de slujirea Bisericii noastre, de iubirea față de Sfântul Sinod, de respectarea rânduielilor noastre bisericești.

Iată, Prea Fericite Părinte Patriarh, doar câteva gânduri din cele încă multe care se pot înmănuncha, la încheierea vizitei Prea Fericirii Voastre în țara și Biserica noastră. Știm că v-am obosit, pentru că un itinerar ca acesta de mii de kilometri nu este ușor de parcurs. Drumul pe care l-ați făcut și învățăturile semănate vor aduce roade în Ortodoxie,

iar Biserica noastră va așeza la inima ei pe prea Fericirea Voastră și venerabila Biserică a Alexandriei. Știm că acolo, în Orientul Mijlociu, vă luptați cu multe piedici și greutateți ca să păstoriți Ortodoxia. Iată de ce noi avem mare admirație pentru ierarhii Patriarhiei Alexandriei, fiindcă păzesc lumina Ortodoxiei în atâtea colțuri ale lumii, fie în Africa, fie în Egipt, fie în alte părți. De aceea, Patriarhia Alexandriei, ca și Patriarhia Constantinopolului și Patriarhia Ierusalimului sunt pentru noi izvoare de lumină, de cultură și de curaj în lucrarea noastră bisericească.

Vă mulțumim pentru dragostea de a vizita Biserica noastră, dând curs invitației noastre și a Sfântului Sinod, aducând prin aceasta multă bucurie și mult curaj preoților, călugărilor și tineretului nostru ortodox. Cuvintele noastre sunt nespuse de slabe ca să arate frumusețea misiunii care ați avut-o la noi. Întâlnirea și slujirea noastră vor da roade îmbogățind în viitor legăturile dintre Bisericile Ortodoxe, și îndeosebi dintre Patriarhia Ortodoxă Română și Patriarhia Apostolică a Alexandriei și a toată Africa.

Bunul Dumnezeu să dăruiască sănătate Prea Fericirii Voastre iar sfinții la care v-ați plecat genunchii și ale căror moaște le-ați sărutat pe acest itinerar vă vor însoți cu rugăciunile lor în călătoria Prea Fericirii Voastre. Oriunde veți fi, vă va însoți dragostea noastră și recunoștința pentru cel ce slujește Ortodoxia ca al doilea dintre patriarhii întâi stătători ai Ortodoxiei. Amin».

A vorbit apoi credincioșilor și celor prezenți, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Partenie al III-lea al Alexandriei*. Prea Fericirea Sa a spus :

*«Iubite frate Teoclist, Patriarhul României,
Iubiți frați arhieri ai Patriarhiei României,
Cinstiți cler al României,
Iubit popor al lui Dumnezeu,*

Prea Fericirea Voastră, când am ajuns aici, acum 14 zile, m-ați primit cu multă dragoste și bunătate și cu cuvinte frățești în această biserică a Sfinților Împărați Constantin și Elena. Este biserica catedrală a dvs. Astăzi, în aceeași biserică, în ajunul plecării mele și în ultima zi a vizitei mele, ați spus din nou cu multă bunătate și dragoste, cuvinte care mi-au mers la inimă. Nu știu dacă, în cazul în care n-ar fi existat Sfinții Constantin și Elena, dacă n-ar fi existat Edictul care a dat libertate creștinismului, și dacă Sfânta Elena n-ar fi găsit Crucea, nu știu dacă astăzi ar mai fi existat creștinism.

Un lucru este evident. Împăratul și Sfântul Bisericii noastre Constantin, cu mama sa Elena, cu lumânarea de la Duhul Sfânt, au adus marea schimbare în lume dăruind creștinilor libertatea să se închine Dum-

nezeului lor. De atunci lumea s-a schimbat. În lume, și în special în creștinătate, trăiește Duhul lui Dumnezeu. Acest Duh care este în Ortodoxia noastră, și care ne iubește atât de mult, ne-a dăruit, de-a lungul veacurilor, Bisericile Ortodoxe din întreaga lume. Suntem astăzi multe Patriarhii, multe Biserici autocefale și constituim o unitate, și în special în această regiune care începe în Orientul Mijlociu, din Alexandria, Ierusalim, Antiohia și Constantinopol, ajunge în Balcani și în întreaga parte răsăriteană a Europei. Aceasta este zona și locul nostru, și aici trăiește Ortodoxia. Aici se luptă de veacuri și se luptă pentru a păstra credința sa. Cu tot ceea ce s-a întâmplat în istorie și, în ciuda apariției islamului, care ne-a provocat atâtea rele, ea a rezistat.

Nu înseamnă că prezența altei religii nu ne-a dat și ceva bun. Ne-a dăruit lupta pentru credința noastră, ne-a dăruit dragostea pentru Ortodoxie și în sângele, lupta și lacrimile noastre, am dat naștere neamurilor noastre ortodoxe. Rămânem totdeauna uniți. Se poate să fie întâmplări nedorite și între noi, dar toate trebuie să le privim cu limpezime. Să ținem cont de tot ceea ce se întâmplă în viața noastră și să învățăm din relațiile pe care le-am avut în viața noastră. Nu trebuie să ne înșelăm pe noi înșine. Trebuie să vedem evenimentele așa cum se desfășoară ele însele.

Dăm slavă lui Dumnezeu că, după ultimul război, Ortodoxia mereu unită a putut de multe ori să creeze noi direcții în toată regiunea. Am învățat din chinurile noastre și încet, încet, dăm naștere la o Ortodoxie unită. Această Ortodoxie este astăzi vie. Avem în mod frecvent întâlniri între noi și n-avem nimic de ascuns. Nădărdim că încet, încet, aceste întâlniri vor fi mai multe, unitatea noastră va fi mai puternică, și lupta noastră pentru poporul lui Dumnezeu va fi mai bună, deoarece Bisericile și Patriarhiile nu sunt alcătuite numai din cler. Ortodoxia este poporul lui Dumnezeu.

Cu aceste gânduri îmi închei vizita mea în România și rog pe Dumnezeu să păzească Biserica României și, când vă rugați, nu uitați să vă aduceți aminte și de Biserica Alexandriei.

Dumnezeu să ne binecuvânteze. Amin».

Astfel s-a încheiat o vizită istorică, și prin ceea ce ea a reprezentat, prin discuțiile ce s-au purtat și prin schimbul de impresii, s-a scris o nouă pagină în istoria bimilenară a Bisericii și Țării noastre.

A doua zi, 27 septembrie 1994, după amiaza, delegația Patriarhiei Alexandriei condusă de Prea Fericitul Părinte Patriarh și Papă Partenie al III-lea a fost condusă la aeroportul Otopeni de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist al României, de ierarhi ai Sfântului Sinod, preoți și funcționari din Administrația Patriarhală.

În salonul oficial al aeroportului, cei doi patriarhi au făcut scurte declarații pentru presă, în care au arătat importanța și rolul pe care această vizită le-a constituit.

Astfel, în declarația sa, *Prea Fericitul Părinte Partenie al Alexandriei*, a spus :

«Am venit aici să vizitez pe vechiul și bunul meu prieten, pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist al României și mai ales să aud glasul inimii acestui popor deosebit, poporul român. Prin bunătatea Prea Fericirii Sale, care m-a însoțit tot timpul, am văzut lucruri minunate aici, lucruri ale credinței și ale iubirii acestui popor ortodox. Am săvârșit Sfânta Liturghie în catedrala Sfântul Spiridon din București și în alte biserici și de fiecare dată am vorbit, amândoi patriarhii, acestui popor și am subliniat lucrarea noastră panortodoxă».

Am vorbit despre eforturile pe care le facem împreună în vederea unității Bisericilor. Am vorbit despre relațiile noastre cu Biserica Romano-Catolică și Protestantă și am înțeles cu toții că singura cale ce duce la unitatea adevărată în toată lumea, și mai ales între toate Bisericile, este calea dialogului, a iubirii, a jertfei. Nu există o altă cale.

Am vizitat câteva episcopii din România, adică, Curtea de Argeș, Râmnic, Alba Iulia, Miercurea Ciuc, și am întâlnit peste tot un popor credincios care se luptă pentru adevărata unitate în credință din această Țară.

Cel mai important lucru pe care l-am săvârșit în aceste zile în țara dvs., a fost Sfânta Liturghie și intronizarea unui nou episcop la Miercurea Ciuc, Prea Sfințitul Ioan, care-am înțeles bine se va lupta în acele locuri tot pentru unitatea acestui popor. Am observat că sub păstoria Prea Fericirii Sale Teoctist se lucrează în această țară în credință și-n iubire, și se oferă poporului ajutor și ocrotire, și mai ales credincioșilor precum și celor care încă nu cred.

Am văzut multe mănăstiri, unde se pregătesc monahi și monahii să lucreze și să se roage tot pentru unitatea poporului, totdeauna sub păstoria și îndrumarea Prea Fericitului Părinte Teoctist.

Rolul Bisericii Ortodoxe Române în toată această regiune, a Balcanilor este absolut necesar. Are putere pentru că aveți în spate 20 de milioane de credincioși și în felul acesta puteți ajuta toate Patriarhiile, pe cele din Balcani și pe cele din Orient.

Prea Fericirea Sa, și ceilalți ierarhi, am văzut că pregătesc cu sârguință mulți tineri pentru a deveni slujitori ai Bisericii lui Dumnezeu.

Subliniez și faptul că am fost primit la Dl. Președinte Iliescu, care m-a primit cu multă dragoste, și această întâlnire este pentru mine o mare cinste.

Cu această ocazie, vă rog să-mi permiteți să mulțumesc Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, care ne-a oferit cât am stat aici toată bunătatea și toată dragostea. Mă întorc în Alexandria plin de curaj, de putere pentru că am trăit în mijlocul acestui popor român și în Biserica Ortodoxă Română, și văzând că toți ierarhii și preoții dau mare ajutor poporului.

Aceasta va fi pentru mine o neuitată vizită, care m-a încărcat și mi-a dăruit dragoste și bunătațe».

La rândul său, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, a spus :

«Precum ați auzit, ne-a bucurat în aceste zile să avem oaspeți din îndepărtata Alexandrie, de acolo de unde minunile lumii au străbătut veacurile, pe Prea Fericitul Patriarh și Papă al Alexandriei, Partenie al III-lea, cu trei dintre ierarhii Sfântului Sinod al acestei Patriarhii. Ne-am bucurat, pentru că, într-un fel, noi am re trăit clipele deosebite, de strălucire din istoria noastră, din secolul al XVII-lea, când patriarhii Orientului veneau la voievozii Țării Românești și, împreună cu alți învățați, din acele părți și de aici de la noi, imprimau cărți și le îndreptau spre lumea ortodoxă, unde nu se puteau tipări aceste cărți.

Înaintașii Prea Fericitului Patriarh Partenie al III-lea au venit în părțile noastre și Prea Fericirea Sa și-a luat această osteneală la rugămintea noastră să viziteze unele mănăstiri, episcopii și mai ales credincioșii Bisericii noastre.

Ca Biserici Ortodoxe surori suntem autocefale și naționale, având fiecare Biserică Sinodul ei și organizarea ei proprie.

S-ar părea, ca urmare a acestora, că Biserica Ortodoxă nu are o unitate cum au alte Biserici din lume. Privită problema în fond, se constată că ne unesc învățătura și sfintele canoane ale celor șapte Sinoade ecumenice, Sfânta Tradiție, Sfânta Liturghie. Ca Biserici locale, Bisericile Ortodoxe respectă cultura neamurilor pe care le slujim noi, fiind legate de acestea.

Alături de Prea Fericirea Sa, m-am bucurat de bucuria credincioșilor și a clerului. Am văzut cum credincioșii Bisericii noastre, în genunchi, cu lacrimi de bucurie, prezentau Prea Fericirii Sale, prunci pentru binecuvântare. Am trăit momente emoționante când cete de copii au cântat atât de frumos în fața noastră și când Prea Fericitul i-a binecuvântat, i-a sărutat și le-a dăruit cruciulițe și cărți.

Iată o vizită de neuitat. Toate au culminat cu Sfânta Liturghie din biserica Sf. Spiridon Nou și cu cea de la Miercurea Ciuc, când am trăit o zi ca în cer. Ierarhii Bisericii noastre cu cei ai Patriarhiei Alexandriei ne-am unit rugăciunile, glasurile, dorințele și, împreună cu întregul popor care s-a aflat acolo, am adus mulțumire lui Dumnezeu pentru întâlnirea noastră și pentru înfăptuirile pe care Biserica noastră, cu smerenia ei dintotdeauna, le face în slujba poporului dreptcredincios român.

Am simțit acolo, la Miercurea Ciuc, cum credincioșii suspinau de bucurie că au un centru episcopal acolo unde numai mormintele, sau numai ruinele unor mănăstiri și biserici mărturiseau de o existență abundentă a vieții românești și a vieții ortodoxe în această parte de țară, gata acum să dispară.

Cu ajutorul lui Dumnezeu, la această nouă episcopie a fost instalat Prea Sfințitul Episcop Ioan Selejan venit din postul de superior al Așezămintelor românești de la Ierusalim. Suntem încredințați că Dumnezeu va binecuvânta cu roade, activitatea sa !

Acum, când Prea Fericitul Partenie părăsește țara noastră îl îmbrățișez și îi mulțumesc din toată inima, în numele dvs., al clerului și al Sfântului Sinod. Am reactualizat o istorie scumpă Ortodoxiei noastre, și mergem mai departe în slujirea unității Ortodoxiei cu deschidere, însă, față de credințele altora, spre carc îndreptăm cuvânt de iubire, pace, de bucurie între frații creștini.

Să mulțumim lui Dumnezeu pentru asemenea clipe de bucurie ca cele pe care le-am trăit în aceste zile !».

La scara avionului cei doi Patriarhi s-au îmbrățișat și și-au luat rămas bun păstrând în minte și în inimă aceste clipe de neuitat.

La ora 17,40 aeronava care purta delegația Bisericii din Alexandria a decolat îndreptându-se spre Atena.

De aici, Prea Fericitul Părinte Partenie al Alexandriei a transmis Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist al României, următoarea telegramă :

«Prea Fericirea Voastră,

Sosiți la Atena, dorim să vă exprimăm mulțumirile noastre pentru dragostea și sentimentele frățesti pe care le-ați arătat mie și celor ce m-au însoțit.

Nu vom uita niciodată ospitalitatea lui Avraam cu care ne-ați primit. Ne rugăm Domnului pentru sănătatea Voastră și pentru împlinirea tuturor dorințelor, pentru binele evlaviosului popor român și pentru sfânta noastră Ortodoxie».

Astfel se încheie o vizită istorică a unui mare patriarh din Orient, vizită care va contribui și mai mult la întărirea unității Ortodoxiei și la propășirea ideii de pace între popoare.

Protos. IRINEU DOGARU

VIZITA ÎN ROMÂNIA A SANCTITĂȚII SALE, PĂRINTELE ȘENUDA AL III-LEA PAPĂ ȘI PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE COPTE

O nouă pagină a fost înscrisă în istoria bimilenară a Bisericii noastre. Este vorba despre vizita pe care Sanctitatea Sa *Șenuda al III-lea, papă și patriarh al Bisericii Ortodoxe Copte din Egipt*, însoțit de *Prea Sfințitul Serapion*, episcop pentru serviciile generale și sociale, a făcut-o în România în perioada 13—18 septembrie 1994, la invitația *Prea Fericitului Părinte Patriarh*. Tot în această perioadă Sanctitatea Sa a participat la lucrările Comitetului Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericiilor, lucrări ce s-au desfășurat la Facultatea de teologie din București, între 14 și 19 septembrie 1994.

Scurt istoric

Denumirea de Biserică Coptă aparține Bisericii monofizite egiptene. Existența ei începe în anul 451, odată cu depunerea din treaptă a patriarhului Dioscur al Alexandriei, care a refuzat să recunoască hotărârile Sinodului al IV-lea ecumenic de la Calcedon. Istoria ei se poate împărți în patru mari perioade, care corespund etapelor istoriei politice a Egiptului :

- perioada bizantină (451—641) ;
- perioada stăpânirii arabe (641—1517) ;
- perioada stăpânirii turcești (1517—1798) ;
- perioada egipteană modernă (1798 — până în prezent).

Biserica Coptă a Egiptului a fost formată în cea mai mare parte din descendenți ai vechilor egipteni, mai ales după cucerirea Egiptului de către arabi.

În anul 641, Biserica Coptă număra 100 de episcopi, cu aproape 6 milioane de credincioși. În timpul dominațiilor, arabe și turcă, musulmanii i-au persecutat violent pe copti, încât mulți dintre ei au trecut la islamism. Această Biserică a suferit mult în special după înființarea califatului fatimid de la Cairo în anul 910. În aceste condiții, patriarhii copti, sprijiniți de patriarhul ortodox grec al Alexandriei, au căutat să innoiască legăturile cu Patriarhia Ecumenică de la Constantinopol, pentru a beneficia de ajutorul Imperiului bizantin. Din cauza grelei și îndelungatei persecuții îndurate, la sfârșitul dominației turcești, mai rămăseseră în Egipt, aproximativ 100.000 de copti.

În perioada modernă, care începe în 1798, în condițiile unei mai mari libertăți de care s-au bucurat creștinii din Egipt, numărul coptilor a crescut foarte mult.

În anul 1896, Biserica Coptă și-a alcătuit un statut de organizare, revizuit și actualizat în anul 1955. Potrivit acestuia, Biserica Coptă din Egipt este organizată ca Patriarhie cu sediul la Cairo, mutat aici de la

Alexandria din timpul patriarhului Christodulos (1047—1078). Titulatura Întăistătorului ei este «Prea Sfântul Părinte..., Patriarhul Alexandriei și al întregului Egipt, al Nubiei, Etiopiei, Pentapolei și al întregii țări evanghelizate de Sfântul Marcu».

Patriarhia Coptă are 23 de eparhii, dintre care 20 în Egipt, 2 în Sudan și una la Ierusalim. Numără aproximativ 5.000.000 de credincioși, și o diasporă semnificativă în America și Australia.

În peste 1.000 de biserici slujesc cam tot atâtia preoți monahi care sunt pregătiți într-un Institut teologic.

Are 14 mănăstiri în care viețuiesc cca 400 de monahi.

În Biserică, copții au folosit până în secolul al XVI-lea limba coptă, vechea limbă a egiptenilor, îmbogățită cu multe cuvinte grecești. Din secolul al XVI-lea, copta a fost înlocuită cu limba arabă.

Dialogul dintre Biserica Ortodoxă și Bisericele Ortodoxe Vechi-Orientale, din care face parte și Biserica Coptă, recomandat la Conferința panortodoxă de la Rhodos (1961), a început în anul 1964, la Aarhus, Danemarca, unde a avut loc prima întâlnire neoficială între teologi ortodocși și vechi-orientali, care au ajuns la concluzia că diferențele sunt mai mult de ordin terminologic decât dogmatic. După reuniunea de la Addis Abeba (1965) a întăistătorilor Bisericeilor Vechi-Orientale pentru stabilirea unui punct de vedere unanim, în anul 1967 are loc la Bristol, Anglia, o nouă întâlnire a teologilor ortodocși și vechi-orientali, care au propus o formulă de mărturisire comună.

În acest context menționăm că în anul 1969 Biserica Ortodoxă Română a constituit un grup de studiu pentru promovarea dialogului cu Bisericele Vechi-Orientale.

În anul 1970, a avut loc, la Geneva, a treia Consultație neoficială care a constatat multe aspecte comune în ceea ce privește Liturgia, învățătura de credință, practica canonică etc.

În anul 1971, la Addis Abeba, la cea de a patra Consultație neoficială, s-au făcut propuneri pentru luarea unor măsuri concrete privind promovarea dialogului dintre cele două grupe de Biserici.

Începând din anul 1979 au avut loc la Chambésy (Elveția) mai multe întruniri oficiale ale Comisiei mixte de dialog teologic dintre Biserica Ortodoxă și Bisericele Ortodoxe Orientale. La ultima întâlnire oficială, care a avut loc între 1-6 noiembrie 1993, s-a constatat identitatea de credință a celor două familii ortodoxe, propunându-se ridicarea anatemei și intrarea în comuniune.

SANCTITATEA SA ȘENUDA al III-lea

Date biografice

Sanctitatea Sa Șenuda al III-lea, papă al Alexandriei și patriarh al Scaunului Sf. Marcu, s-a născut la 3 august 1923 la Abnoud-Assiut, Egipt. După ce obține diploma de licențiat în istorie-arheologie (1947) urmează cursurile Seminarului monahal copt (1947—1949).

În perioada 1955—1962, a fost secretar al papei Kirill. În 1962 este hirotonit episcop, iar la 31 octombrie 1971 este ales Papă și Patriarh al Alexandriei, ca cel de al 117-lea succesor al Sf. Marcu. La festivitățile

prilejuate de întronizarea sa a participat și o delegație a Bisericii Ortodoxe Române, condusă de vrednicul de pomenire patriarhul Justinian Marina.

Sanctitatea Sa Patriarhul Șenuda al III-lea a mai vizitat România în perioada 12—15 octombrie 1972, la invitația patriarhului Justinian.

Sosirea Sanctității Sale Șenuda III, papă și patriarh al Bisericii Copte din Egipt a avut loc marți, 13 septembrie 1994, la aeroportul Otopeni. În întâmpinarea înaltului oaspete a venit însuși Întăistătorul Bisericii Ortodoxe Române, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, însoțit de I.P.S. Mitropolit Daniel, al Moldovei și Bucovinei, Prea Sfințitul Teofan Sinaitul, vicar patriarhal, consilieri din Administrația Patriarhală. De asemenea, era de față ambasadorul Republicii Egipt la București, Dl. Ihab Wahba.

În scurtele declarații făcute presei în salonul oficial al aeroportului, cei doi Întăistători de Biserică au arătat vechile legături și relații frățesti care au existat și există între Bisericile noastre. Făcând referire la acest lucru, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a spus :

«Biserica noastră a avut de mult timp legături cu Biserica Coptă din Egipt și aceste legături au rodit în dialogul teologic către o apropiere în credință și în viața practică. De aceea, privim această vizită ca pe un dar al lui Dumnezeu».

În alocuțiunea sa, Sanctitatea Sa Șenuda menționa : «(...) Socotesc această vizită o mare bucurie pentru mine și nădăduiesc că în urma ei ne vom cunoaște mai mult și vom fi mai aproape».

După aceste momente, delegația s-a îndreptat spre catedrala patriarhală, unde în jurul orei 16,30, în sunetul clopotelor, a avut loc primirea oficială. Au ținut să participe la acest moment solemn părinți consilieri din Administrația Patriarhală și de la Arhiepiscopia Bucureștilor, preoți din Capitală, credincioși de la diferite parohii.

Cei doi patriarhi, împreună cu ceilalți însoțitori, au fost primiți cu Sf. Evanghelie și Sf. Cruce de către P. S. Episcop-vicar Teodosie Snagoveanul, în timp ce corala Sf. Patriarhii cânta imnul patriarhal. După câteva clipe de rugăciune la racla cu moaștele Sf. Dimitrie cel Nou, s-a mers în mijlocul catedralei unde s-a săvârșit un Te-Deum pentru sănătatea și ajutorul celor doi patriarhi, pentru bună înțelegere și pace în lume, pentru popoarele română și egiptean. În cuvântul de bun venit adresat Sanctității Sale Șenuda al III-lea, și însoțitorilor săi și celor prezenți, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a spus :

«Vă primim, Sanctitatea Voastră, acum, la ceasul «Luminii line», în această catedrală istorică a Patriarhiei Române, împreună cu clerul și credincioșii aici de față, în semn de prețuire și de dragoste pe care Biserica Ortodoxă Română, Sfântul ei Sinod, le arată Sanctității Voastre, arhipăstorul înțelept al Bisericii Ortodoxe din Egipt.

Iubiți părinți și frați, această Biserică apostolică, cunoscută sub numele de «coptă», reprezintă pentru Ortodoxie una din tulpinile au-

tentive ale vieții creștine. Acolo, în Egipt, cum cunoaștem, s-a oprit Sf. Apostol și Evanghelist Marcu și a pus temelie primelor comunități creștine, care s-au dezvoltat apoi într-un imens arbore răspândind roadele sale duhovnicești în câmpul Ortodoxiei întregi. Acordăm o mare prețuire acestei Biserici și, îndeosebi, Sanctității Sale Șenuda al III-lea, pentru că s-a arătat foarte deschis în dialog teologic. Noi am ajuns în acest dialog aproape de sfârșit. Lucrarea Duhului Sfânt ne-a ajutat, astfel încât am putut afla în reprezentanții Bisericilor Ortodoxe precaldoniene, al căror purtător de cuvânt în acest dialog a fost Sanctitatea Sa Șenuda al III-lea, Papă și Patriarh al Bisericii Copte din Egipt, personalități cu o înaltă pregătire teologică și adâncă trăire creștină. Biserica noastră, în ultima ședință a Sfântului Sinod, a luat act cu bucurie de încheierea lucrărilor Comisiei de dialog, care a constatat că între Ortodoxie și Bisericile Vechi Orientale au existat deosebiri de vederi în înțelesul teologic al unor cuvinte, ce s-au dovedit a fi neputincioase în a exprima adevărurile de credință și teologia Părinților Bisericii atât la Sinoadele ecumenice, cât și în cărțile de învățură ale Bisericilor. Toate cele care ne deosebeau în trecut au fost clarificate și a rămas substanța credinței ortodoxe, a rămas unitatea de vederi între Bisericile noastre, ajungându-se acum să se consfințească acest act la nivelul Bisericilor locale și apoi definitivat în aplicarea lor de o comisie centrală.

Prezența Sanctității Voastre în mijlocul credincioșilor și preoților Bisericii Ortodoxe Române apare ca un semn de la Dumnezeu și el va înlesni și consfințirea acestui act final al dialogului teologic între Ortodoxie și Bisericile Vechi Orientale. Acest pas pe care îl faceți, al doilea de când Dumnezeu V-a așezat în scaunul istoric al Sf. Evanghelist Marcu, aduce cu sine încoronarea osteneților, multe și grele, pe care teologii Bisericilor noastre le-au depus timp de decenii ca să afirme că mărturisim aceeași sfântă și dreaptă credință.

Iată, Dumnezeu V-a hărăzit, Sanctitatea Voastră, ca de la intronizare să vizitați Biserica și țara noastră pentru a doua oară. Fericitul meu înaintaș, vrednicul de pomenire patriarhul Justinian, care a participat la intronizarea Sanctității Voastre, a scris și a rostit cuvântări elogioase despre evlavie, despre vrednicia, despre rânduielile străvechi, care se păstrează în Biserica Coptă la fel ca și la noi. De pe atunci patriarhul Justinian era optimist față de rezultatele și de roadele între-zărite la începutul lui. Acest neuitat Părinte al nostru, de atunci afirma că, între Ortodoxie și ramurile Bisericilor Orientale, nu sunt deosebiri de esență, ci sunt din cele pe care în chip firesc Dumnezeu le-a lăsat popoarelor și națiunilor, adică civilizația, cultura, naționalitatea lor.

Acestea nu ne deosebesc, dimpotrivă, ele ne apropie în slujirea Mântuitorului Iisus Hristos, în lucrarea Duhului Sfânt, care S-a pogorât peste toate națiunile de pe pământ la Cincizecime, încât toți se uimeau și se minunau că fiecare din cei de față auzeau și înțelegeau pe Apostoli în limba în care s-au născut.

Vă salutăm, deci, ca pe un mare ostenitor al unității creștine, al unității ortodoxe. Vă salutăm pentru vrednicia cu care Sanctitatea Voastră și înaintașii Sanctității Voastre, Biserica Coptă din Egipt a învins vremelnicia, a biruit piedicile și a supraviețuit, păstrând hotărârile autentice ale primelor trei sinoade ecumenice. Știm că n-a fost ușor, știm că foarte multe jertfe a dat Biserica Coptă pentru a-și păstra identitatea Ortodoxiei ei. Aici ne regăsim, Sanctitatea Voastră, privindu-ne înapoi, și unii și alții, în suferință, în răbdare, în jertfă. Și Biserica noastră a trecut prin încercări nespuse de grele de-a lungul secolelor și credincioșii care V-au întâmpinat aici și Vă vor întâmpina încă în zilele următoare, ca și cei care V-au întâmpinat în anul 1972, mărturisesc aceeași statornicie în credința ortodoxă, mărturisesc prin fapte roadele crucii, ale suferinței.

Purtați în mână permanent Sf. Cruce iar acest lucru ne-a impresionat profund întrucât am observat că peste tot în Bisericile Orientale nu lipsește Sfânta Cruce din mână ierarhilor și a preoților. Dumnezeu v-a purtat pașii în țara noastră acum, în Biserica Ortodoxă Română, chiar în ziua înălțării Sfintei Cruci. O purtați de acolo, de pe malurile Nilului, până aici, pe malurile Dunării, în țara românească, pentru care Sf. Cruce a însemnat comuniunea, zi de zi, secol de secol, cu Mântuitorul Iisus Hristos, cu Biserica Sa. Sf. Cruce a însemnat uneori cădere, suferință, răstignire, închisori, a însemnat foarte multe jertfe de viați omenești, dar a însemnat și izbăvire și bucurie. V-au întâmpinat astăzi crucile din Piața Universității, ridicate în amintirea acelor jertfe curate, ca o ofrandă «bineplăcută lui Dumnezeu», adusă în decembrie 1989 pentru libertate, care este dar al Duhului Sfânt. Lor, acestor martiri eroi, li s-a dat harul să și pătimească, să și moară pentru Hristos (Filip. 1, 29), săvârșind prăbușirea comunismului.

Acum ne aflăm în această catedrală a părinților și strămoșilor noștri și V-ați plecat genunchii la moaștele Sfântului Dimitrie cel Nou, pe care credincioșii din București îl venerază de mai bine de două secole. Aceste sfinte moaște străjuiesc catedrala Patriarhiei Române din anul plin de suferință 1776. Sf. Cuvios Dimitrie, care i-a izbăvit pe credincioșii bucureșteni de pericolul bombardamentelor îngrozitoare, venite și din partea rușilor și ale americanilor și ale englezilor, precum și de alte multe rele, îi va izbăvi și de acum înainte, după cum i-a

izbăvit de comunism, de ateismul militant, care i-a apăsât timp de 45 de ani. Zilnic, Sfântul cuvios Dimitrie cel Nou îi primea și le asculta rugăciunile lor rostite în șoaptă, mângâia sufletele și întărea evlavia stăruitoare a credincioșilor, până când Dumnezeu ne-a eliberat. Găsiți acum, față de prima vizită din 1972, o Biserică românească cu darul lui Dumnezeu, cu smerenia clerului, a mănăstirilor și a credincioșilor, făcând pași siguri în misiunea lăsată ei în lume de Mântuitorul Hristos. Veți cunoaște în zilele următoare activitatea preoției noastre și veți afla cât de fericită este această preoție, că poate acum să slujească Sfânta Liturghie în spitale, azile, orfelinate și penitenciare, că poate să răspundă chemărilor sfinte ale Mântuitorului Hristos, Care și El S-a identificat cu cei din închisori, cu cei suferinzi, cu cei bolnavi, cu cei orfani. Veți înțelege cât de mult simțim noi nevoia binecuvântării unei Biserici venerabile, cum este Biserica Coptă din Egipt.

În al doilea rând, Vă salutăm și Vă îmbrățișăm frățește și în calitate de Sanctității Voastre de membru al Comitetului Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, prilej care V-a adus la noi, acum, în ziua Înălțării Sfintei Cruci. Știm cât suflet puneți și acolo, împreună cu ceilalți ortodocși, ca această mișcare ecumenică să însemne nu numai suferința crucii, ci și roadele ei, unitatea, viața și bucuria crucii. Avem nădejde în prezența Sanctității Voastre, a delegatului Bisericii Ortodoxe Române, înalt Prea Sfințitul Daniel al Moldovei și Bucovinei, aici, de față, membru în acest for al creștinătății contemporane unde se simte imperios nevoia de reactualizare a tradiției autentice a Sfinților Apostoli, de introducere a unei atmosfere de păstrare a identității învățurii Sfintei Evanghelii și a Tradiției primelor secole, ca acest for să fie pentru Bisericile creștine cu adevărat un loc de unitate și iubire, din care să se îndestuleze fiecare confesiune ca dintr-o apă vie a învățurii Mântuitorului Iisus Hristos și nu prilej de prozelitism. Prin Sanctitatea Voastră, îi salutăm și, pe membrii Comitetului Executiv al Consiliului Mondial al Bisericilor, care s-au întrunit acum la București. Desigur, îi vom saluta frățește la deschiderea ședinței, dar o facem și în această clipă de rugăciune. Ortodoxia trăiește și se hrănește din doxologie, din lauda lui Dumnezeu, din iubire mai mult decât cu scrisul, cu vorbirea.

Exprimând aceste gânduri și bucuria tuturor celor de față, Vă salutăm din toată inima încă o dată și suntem încredințați că acest nou pas, această nouă întâlnire între Bisericile noastre va da roade binecuvântate pentru mântuirea fiilor noștri duhovnicești din România și din Egipt, pentru mântuirea tuturor fiilor Bisericilor noastre de pretutindeni și pentru izbăvirea omenirii de suferință, de războaie și de vărsări de sânge.

Bine ați venit sănătos în mijlocul nostru, Sanctitatea Voastră, Părinte Patriarh și Papă al Bisericii Copte din Egipt !».

Plăcut impresionat de frumoasa primire ce i-a fost rezervată, Sanctitatea Sa, Șenuda al III-lea, a mulțumit în chip călduros și a elogiat în cuvinte alese legăturile frățești dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Ortodoxă Coptă din Egipt. Vorbind în general despre relațiile cu Ortodoxia, Sanctitatea Sa a spus :

«Din primul an al intronizării mele am început să lucrez pentru unitatea creștină. Sper că va veni timpul când vom merge împreună la același altar și ne vom împărtăși. Când toate Bisericile Ortodoxe se vor uni, ele vor deveni o mare putere spirituală».

Arătând faptul că, deși a venit în România ca participant la lucrările Comitetului Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, dorința sa a fost să viziteze cu prioritate Biserica Ortodoxă Română.

După acest schimb de mesaje frățești cei doi patriarhi s-au îmbrățișat, manifestându-și astfel bucuria întâlnirii și apropierii dintre Bisericile noastre.

În această atmosferă de frățietate creștină oaspeții s-au îndreptat, apoi, către palatul patriarhal unde le-a fost rezervată găzduirea pe timpul șederii în România.

Miercuri, 14 septembrie 1994, Sanctitatea Sa Patriarhul Șenuda al III-lea a participat împreună cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Teotist la deschiderea ședinței Comitetului Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, ce a avut loc la Facultatea de teologie din București. În cursul aceleiași zile, precum și în următoarele două, Sanctitatea Sa, Părintele Șenuda al III-lea, a luat parte la lucrările Comitetului Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, Sanctitatea Sa fiind unul din președinții în exercițiu ai acestui organism.

Vineri, 16 septembrie 1994, a început vizita propriu-zisă a Patriarhului Șenuda în cadrul Bisericii Ortodoxe Române. Programul vizitei a inclus un pelerinaj la mănăstiri și biserici din cadrul Arhiepiscopiei Sibiului. În după amiaza acestei zile, membrii Bisericii Copte din Egipt s-au îndreptat mai întâi către mănăstirile de pe Valea Teleaenului, fiind însoțiți de Prea Sfințitul Episcop Teofan Sinaitul, vicar patriarhal, P. C. Protos. Irineu Dogaru, inspector bisericesc și P. C. Diacon Marin Bruno Eugen de la Cancelaria Sf. Sinod.

Înainte de a părăsi Bucureștiul s-a făcut o oprire la Cimitirul Eroilor unde Sanctitatea Sa împreună cu Prea Sfințitul Teofan Sinaitul și Prea Sfințitul Teodosie Snagoveanul au săvârșit o slujbă de pomenire în memoria tinerilor care s-au jertfit pentru libertatea și demnitatea poporului român.

Primul popas în cadrul acestui pelerinaj l-a constituit mănăstirea Zamfira, nu departe de municipiul Ploiești. Soborul maicilor și surorilor, în frunte cu maica stareță Mihaela Ioniță așteptau cu bucurie sosirea înalților oaspeți, pe care i-au primit cu imnul arhieresc și în sunetul clopotelor.

Într-o atmosferă de sărbătoare au intrat cu toții în biserica mănăstirii unde, cu Sf. Evanghelie și cu Sf. Cruce aștepta P. C. Arhim.

Galaction Stângă, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Bucureștilor, împreună cu alți preoți. Cuvântul de bun venit a fost adresat oaspeților, de către părintele exarh, care în cuvinte alese a prezentat salba de mănăstiri din Arhiepiscopia Bucureștilor arătând importanța lor în păstrarea și întărirea credinței ortodoxe în rândul credincioșilor.

Răspunzând cuvântului de întâmpinare rostit de părintele exarh, Sanctitatea Sa Părintele Patriarh Șenuda a spus :

«Sunt foarte bucuros să pot vizita sfânta dvs. mănăstire. Mănăstirea este o dovadă a unor locuri unde se adună ființe umane care vor să-și consacra viața lor Bunului Dumnezeu. Persoanele care îmbrățișează viața monahală, fie că sunt femei sau bărbați, iubesc pe Dumnezeu mai mult decât orice pe acest pământ. Numai monahii și monahiile sunt în stare să împlinească porunca Mântuitorului : «Să nu iubiți nimic din această lume»... Frățiile voastre aduceți la îndeplinire responsabilitatea Mariei nu a Martei. Toată viața și tot sufletul frățiilor voastre trebuie să fie dăruite lui Dumnezeu.

Sunteți ființele chemate să îndepliniți porunca lui Dumnezeu care a poruncit să iubiți cerul și împărăția sa din toată inima voastră, din tot sufletul vostru și din tot cugetul vostru.

Oamenii din lume îl iubesc și ei pe Dumnezeu, dar ar putea ei, oare, să-și dea sufletul pentru Dumnezeu ? Cred că este foarte greu, dacă nu chiar imposibil. Cei care locuiesc în lume au familii, au responsabilități în viața civilă și nu pot să-și dăruiască viața în întregime lui Dumnezeu. Dar ca monahi și monahii, frățiile voastre puteți să dăruiiți lui Dumnezeu toată inima și viața voastră. Domnul nostru, Iisus Hristos ne-a cerut să ne rugăm permanent : «Rugați-vă neîncetat...». Această poruncă a lui Dumnezeu poate fi îndeplinită în mănăstire, dar în nici un caz în lume. Noi apreciem viața frățiilor voastre ca monahii. Vin aici, în țara dvs. din patria Egiptului, care este părintele monahismului, țara unde a trăit primul monah, Sf. Antonie cel Mare. Dacă cineva din frații sau surorile aici prezente ar avea posibilitatea să viziteze Egiptul, ar putea să viziteze prima mănăstire creștină din lume. Dumnezeu să vă binecuvânteze viața și să fiți întotdeauna în dragostea lui Dumnezeu, dăruindu-vă viața frățiilor voastre, rugăciunii și contemplației (...).

Noi ne rugăm pentru România și pentru Biserica Ortodoxă a României.

Să facă bunul Dumnezeu ca Biserica Ortodoxă să fie înfloritoare în aceste ținuturi, ca viața monahală să fie puternică pentru ca multe persoane, venind să le viziteze, să primească din ele putere de viață. Să vă rugați și pentru mine, ca Dumnezeu să mă întărească să-L pot sluji și să mă închin Lui așa cum trebuie».

Soborul monahilor a cântat, apoi, Axionul Maicii Domnului, și au fost binecuvântate de către Părinte Patriarh Șenuda, care le-a acordat cruciulițe și icoane ca amintire.

Părăsind mănăstirea Zamfira, înainte de a ajunge la mănăstirea Suzana, unde avea să fie și locul de găzduire pe timpul nopții, coloana oficială a făcut un popas în comuna Izvoarele din jud. Prahova, unde a fost vizitată biserica parohială, cunoscută — pentru frumusețea ei — și sub numele de «catedrala Văii Teleajenului». Aici, mulțime mare de credincioși îmbrăcați în haine de sărbătoare îi așteptau pe distinșii oaspeți care au fost primiți cu Sf. Cruce și Sf. Evanghelie de către un sobor de preoți în frunte cu P. C. Pr. Protoiereu Vasile Ilie de la Vălenii de Munte. De asemenea, erau de față părinți și frați de la schitul Crasna, aflat în vecinătatea localității Izvoarele. Erau prezenți reprezentanții autorității locale, în frunte cu primarul comunei. Elevii școlilor au oferit flori, iar cei mai în vârstă, după tradiția românească, i-au primit cu pâine și sare. După ce s-au închinat în Sfântul Altar, Sanctității Sale Părintelui Șenuda III i-a fost adresat un cuvânt de bun venit, de către părintele protoiereu care s-a făcut mesagerul tuturor credincioșilor și preoților din protoieria pe care o conduce.

Marcând acest moment deosebit din viața credincioșilor din aceste locuri, P. C. Sa sublinia: «Este un moment înălțător, un moment de duioșie, și-un moment de reculegere sufletească, o înălțare a tuturor spre cele înalte. «La munți suflete să ne ridicăm...» (...). Ați venit aici să ne binecuvântați și ceea ce vedem astăzi aici este unitatea Bisericii noastre Ortodoxe, «Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească».

Apoi, a fost prezentată organizarea protoieriei Vălenii de Munte și un scurt istoric al bisericii parohiale Izvoarele.

Biserica a fost construită între anii 1931—1940 din răvna credincioșilor satului de către meșteri localnici sub conducerea regretatului preot protoiereu Gheorghe Iliescu. Pictura bisericii a fost executată de talentatul cântăreț bisericesc Gheorghe Cepoiu. În urma cutremurului din 1977 a fost restaurată de către preotul Gheorghe Mateescu împreună cu credincioșii parohiei.

Adresându-se celor prezenți Sanctitatea Sa, Părintele Șenuda al III-lea a spus:

«Sunt foarte bucuros să mă aflu aici, în această minunată, și sfântă biserică! Așa cum mi s-a spus, a fost o biserică construită și restaurată prin credința și dragostea preoților și a dvs., a credincioșilor. Cred că această regiune care se apropie de munți poate fi numită ca un munte sfânt, datorită faptului că are atâtea biserici și atâtea mănăstiri sfinte. Aș vrea să vă mulțumesc fiecăruia pentru dragostea și primirea călduroasă pe care mi-ați acordat-o. Voi păstra aceste momente în inima mea pentru totdeauna. Vin la dvs. din țara Egiptului, care a fost vizitată de Sfânta Familie, de pruncul Iisus, de maica binecuvântată și de bătrânul Iosif. Și, de asemenea, din pământul în care s-a născut marele prooroc Moise, acest pământ al Egiptului care a fost vizitat de către

părintele părinților și proorocul proorocilor, Sfântul Avraam și de nepotul său, Sfântul Iosif. Vin la dvs. din patria monahismului, primul monah fiind Sfântul Antonie cel Mare, care a trăit în această țară.

Biserica noastră a fost definită în istorie ca Biserica Alexandriei și această Biserică a fost creată de Sfântul Evanghelist Marcu la jumătatea sec. I, după Hristos. În această parte a lumii credința creștină este mărturisită de două mii de ani. În istoria Bisericii noastre am trecut prin perioade foarte grele. Dar Dumnezeu ne-a ajutat să ne reîntărim prin așa-numitele școli de duminică. Am început să organizăm educația religioasă pentru copii din frageda lor vârstă. Copiii sunt crescuți în Biserică și aici devin bărbați care aparțin Bisericii lui Hristos.

Am avut serioase probleme cu tineretul. Atunci când sunt probleme cu tineretul, înseamnă că Biserica n-a avut grijă deosebită de acești tineri atunci când au fost în fragedă copilărie. De aceea, vă doresc din toată inima să aveți grijă de educația religioasă a copiilor dvs. Vă doresc, nu numai să aveți grijă de ei ca să fie sănătoși, să fie oameni de cultură și inteligenți, dar doresc, de asemenea, să aveți o grijă deosebită față de inima și sufletul lor.

Responsabilitatea educării pentru Hristos a acestor copii poate să aparțină Bisericii, poate să aparțină școlilor de duminică, poate să aparțină altor modalități de educație religioasă, de asemenea, este responsabilitatea principală a celor doi părinți, mama și tata. Mama este prima învățătoare a copilului pentru viața religioasă și duhovnicească. De asemenea, tatăl: Atât mama, cât și tatăl, îi învață pe copii cum să se poarte și ce trebuie să facă și să creadă, nu numai prin cuvânt, ci mai ales prin comportamentul și viața pe care ei o duc. Educația lor nu aparține în totalitate școlilor de duminică. În Biserica noastră acordăm această grijă pentru copiii noștri în fiecare duminică. Numai în orașul Cairo avem zeci de profesori de religie pentru copii. Avem în Biserica noastră 30.000 de bărbați și 20.000 de femei care predau religia. Dar a te îngriji numai la biserică de educația religioasă a copiilor nu este de ajuns. Această educație se formează mai ales în familie.

Dacă nu cunoașteți noțiuni de religie și credință puteți, totuși, face un efort să vă instruiți din cărți și apoi, să dați copiilor dvs. acest mărgăritar al credinței. Nu este foarte greu pentru cineva să-și învețe copilul să se însemneze cu semnul Sf. Cruci, să sărute o icoană, să meargă la biserică, cum să postească, cum să se închine înainte și după masă, sau cum să primească Sfânta Împărtășanie. În acest fel veți putea să aveți copii plini de religiozitate și nu veți avea probleme cu tineretul pentru că astfel este adânc înrădăcinat în credință.

Aș dori să mulțumesc Bisericii Ortodoxe Române pentru dragostea și căldura pe care au arătat-o pe timpul șederii noastre în România.

După o anumită perioadă de discuții și dialoguri teologice între Bisericile noastre, am descoperit că aparținem aceleiași Sfinte Biserici.

Unitatea Bisericii Ortodoxe din întreaga lume va putea construi o coloană de rezistență și de mărturisire pentru creștinătatea întreagă. Faptului că aveți multe mănăstiri în această țară arată că poporul român este foarte credincios și foarte atașat de Dumnezeu și Biserică.

Ne rugăm pentru Biserica Ortodoxă Română și pentru unitatea creștină, în general, și vă rog pe toți să vă rugați pentru noi toți.

Fie ca binecuvântarea lui Dumnezeu să coboare peste această parohie și peste toate parohiile, mănăstirile și bisericile din această regiune.

Aș dori să mulțumesc în mod special celor care m-au întâmpinat cu trandafiri aici, în biserică, doamnelor care ne-au înconjurat cu atâta căldură. Inimile dvs. bune și sfinte sunt ca niște flori pe care le oferiți Bisericii lui Hristos.

Să facă Bunul Dumnezeu ca totdeauna binecuvântarea Sa să fie în inimile și în cugetele tuturor celor de față. Amin».

După aceste gânduri frumoase împărtășite credincioșilor, Sanctitatea Sa, Părintele Șenuda al III-lea a oferit cruciulițe confecționate după tradiția Bisericii Copte.

După acest popas de înaltă simțire creștinească oaspeții s-au îndreptat spre mănăstirea Suzana. Aici, maicile împreună cu maica stareță Singlitichia Marin i-au primit, după datina ortodoxă, cu clopote și cu imnul arhieresc.

În biserica mănăstirii, după ce s-a făcut închinarea la Sfânta Masă, Prea Sfințitul Episcop Teofan Sinaitul a prezentat în câteva cuvinte celor de față personalitatea Sanctității Sale, Părintele Șenuda și Biserica pe care acesta o conduce. După aceea a vorbit Părintele Patriarh Șenuda al III-lea, care a spus :

«Sunt deosebit de fericit și bucuros să vizitez această mănăstire de maici și să petrec aici această noapte. Am vizitat România și Biserica Ortodoxă Română acum 22 de ani, în 1972. Era pe timpul Patriarhului Justinian, dar în acea perioadă n-am avut posibilitatea să vizitez atâtea mănăstiri și biserici. Este pentru prima dată pentru mine că pot să vizitez acest sfânt loc. După câte vă puteți da, poate, seama, viața sau calea monahală este cea mai bună și cea mai frumoasă din cele câte pot exista pe pământ. Și aceasta pentru că viața monahală este dedicată în totalitate Domnului nostru Iisus Hristos. În viața monahală putem să-L avem pe Hristos în permanență și-n totalitate în inima și-n cu-

getul nostru și ne putem consacra viața noastră întreagă mântuirii și lui Dumnezeu. Și noi am încercat și încercăm să trăim această viață pe care frațiile voastre o trăiți. Și eu personal, și alți episcopi, am dorit să avem această viață pe care o aveți frațiile voastre, dar Biserica ne-a chemat la responsabilități de episcopi sau pe mine de patriarh al Bisericii mele și am pierdut această liniște și această splendoare a vieții monahale. Mi se întâmplă câteodată să zic că viața monahilor este mai bună, mai frumoasă decât cea a monahilor. Atunci când un monah se face cunoscut prin viața sa sfântă, de rugăciune și de asceză, el este hirotonit preot și atunci el este luat din comunitatea sa și este dus în altă parte, primește o responsabilitate de conducător de mănăstire sau devine episcop, mitropolit sau patriarh.

De aceea, monahul este totdeauna în pericol. Dacă are în viața monahală o viață mai sfântă el este în pericol să fie scos din acea comunitate și să plece în altă parte. Dar mulțumesc lui Dumnezeu că nu avem și preoție pentru femei. De aceea frațiile voastre maicile, nu sunteți în pericol ca să fiți scoase din mănăstirea în care aveți o viață bogată duhovnicească, ca să deveniți preoți sau episcopi.

Aș îndrăzni a vă spune să mulțumiți lui Dumnezeu că v-ați născut ca parte femeiască. În această situație, să dați slavă lui Dumnezeu că puteți locui până la sfârșitul zilelor voastre în acest sfânt loc. Lumea întreagă așteaptă de la frațiile voastre puterea rugăciunii pentru toată Biserica, pentru toate eparhiile sale. Așa cum am spus astăzi în altă mănăstire de maici, frațiile voastre aveți viața Mariei și nu a Martei.

Dumnezeu să vă binecuvănteze pe toți și pe toate și să vă mențină în starea rugăciunii neîncetate și să vă ajute Dumnezeu să stați departe de lume și de păcatele ei.

Noi avem nevoie de rugăciunile frațiilor voastre. Dăm slavă lui Dumnezeu că prin dialogul teologic am ajuns să ne apropiem de unitatea creștină și pentru că am ajuns să avem aceeași dogmă și aceeași credință în Biserică.

Vă mulțumesc tuturor pentru că ați acceptat să vă fim oaspeți în această sfântă zi.

Dumnezeu să vă binecuvănteze !».

După aceste emoționante cuvinte, maicile și surorile mănăstirii, precum și credincioșilor prezenți, li s-au oferit cruciulițe și iconițe.

În seara aceleiași zile, la agapa la care au participat, pe lângă delegația oficială, și preoți de la parohiile vecine, s-au purtat multe discuții frumoase privind viața practică a Bisericii Copte, organizarea ei, activitatea parohiilor și a mănăstirilor.

Sămbătă, 17 septembrie, vizita a continuat prin vizitarea mănăstirii Cheia.

Părintele stareț Martinian Ruxandra împreună cu mica obște pe care o păstorește, i-a întâmpinat pe oaspeți cu Sf. Cruce și Sf. Evanghelie. Impresionat de frumusețea locului și de liniștea ce domnea peste sfânta mănăstire, Sanctitatea Sa, Părintele Șenuda a spus :

«Sunt foarte bucuros să vizitez această mănăstire. David profetul a spus într-unul din psalmii săi : «Binecuvântați sunt cei ce locuiesc în locașurile Tale, Doamne» (...). Suntem foarte bucuroși că trăim acum câteva momente într-o comunitate de oameni care-și consacră toată viața lor Bunului Dumnezeu. Aveți binecuvântarea și posibilitatea să vă rugați și să-L lăudați permanent pe Dumnezeu. Faptul că sunteți puținii în această sfântă mănăstire este, totuși, o binecuvântare din partea lui Dumnezeu, pentru că vă puteți ruga mai în liniște.

După cum știți, sfinții părinți ai pustiei locuiau singuri într-o singură chilie. Nădăduiesc că veți fi o sămânță în acest loc binecuvântat, o sămânță a unui arbore mai puternic care va crește în viitor.

Sunt sigur că trăind în acest loc minunat, vor fi și alți oameni care vor voi să vină și să viețuiască aici, oameni care sunt atrași de adâncimea vieții duhovnicești și probabil și de ghidajul duhovnicesc al fraților voastre. Mă rog lui Dumnezeu ca să binecuvânteze această mănăstire, pe preoții, monahii și frații care trăiesc aici».

Coloana oficială s-a îndreptat, apoi, spre Brașov, străbătând până la Săcele o zonă cu adevărat minunată, întărind încă o dată convingerea oaspeților Bisericii noastre, că România este cu adevărat o țară binecuvântată de Dumnezeu.

Ajunși la Brașov membrii delegației Bisericii Copte din Egipt au fost conduși la biserica din cartierul Schei unde preoțimea orașului împreună cu o mare mulțime de credincioși îmbrăcați în frumoase costume populare îi așteptau.

După tradiționala primire cu pâine și sare s-a mers în biserică unde, ca în celelalte locuri vizitate, P.S. Episcop Teofan Sinaitul a făcut prezentarea înalților oaspeți. Un cuvânt de bun sosit a adresat, din partea celor prezenți părintele vicar Ioan Rădulete, transmitând, în același timp și salutul I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, care din pricina binecuvântate nu se afla de față.

Asemănând suferința credincioșilor copti din Egipt și a credincioșilor români din Ardeal, de-a lungul vremii, P.C. a spus :

«Peste un mileniu poporul strămoșesc din Ardeal a trebuit să-și apere credința strămoșească, așa cum și în Egipt Biserica Coptă a trebuit să-și apere, sub stăpâniri străine, credința apostolică. Această biserică în care ne aflăm a fost o cetate care mai multe secole a fost focarul de rezistență al credinței noastre strămoșești apostolice».

Răspunzând căldurii cu care credincioșii și preoții din Brașov l-au primit, Sanctitatea Sa, Părintele Șenuda al III-lea, Patriarh și Papă al Bisericii Ortodoxe Copte din Egipt, a spus :

«Sunt foarte bucuros că pot vizita România pentru a doua oară. Prima mea vizită în România s-a făcut acum 22 de ani, în 1972. În acel timp l-am întâlnit aici pe Prea Fericitul Patriarh Justinian, Patriarhul din acel timp al României. Acum sunt, iată, iar în România, și-L rog pe Dumnezeu să mă ajute să vizitez această țară și a treia și a patra oară, așa cum vrea El.

Aș vrea să vă mulțumesc tuturor pentru dragostea și primirea călduroasă pe care mi-ați făcut-o și mă rog Bunului Dumnezeu să-l păstreze în milostivirea Sa pe I.P.S. Antonie și să-l ajute pentru sănătate.

Biserica mea a fost întemeiată de Sfântul Apostol și Evanghelist Marcu și aceasta s-a făcut pentru ca creștinismul să fie sprijinit și întărit într-o lume păgână, în timpul împăratului Nero.

Sfântul Apostol și Evanghelist Marcu a întemeiat prima școală teologică în Alexandria — foarte puternică din punctul de vedere al propovăduirii învățaturii celei adevărate.

Aveam în acea vreme o bibliotecă foarte bogată în Alexandria unde erau peste 300.000 de manuscrise. Când acea bibliotecă a fost incendiată, a trebuit ca ea să ardă timp de trei luni de zile ca să dispară toate manuscrisele.

Am început să creăm noi școli de teologie pentru a studia învățătura creștină. De asemenea, cum bine știți, în Egipt a luat naștere monahismul. Primul călugăr creștin din lume a fost un egiptean, Sfântul Antonie cel Mare, din Egiptul de Sus.

De asemenea, primul pustnic din lume a trăit în această parte a Egiptului și a fost Sfântul cuvios Pavel. Și el a fost, de asemenea din Egiptul de Sus.

Din aceeași regiune a Egiptului, un alt copt, Sfântul Pahomie cel Mare a creat prima mănăstire organizată, stabilind reguli pentru buna desfășurare a vieții mănăstirești. De acolo monahismul s-a răspândit în toate părțile noastre, dar în special în timpul dominației mamelucilor.

Pentru a reînprospăta viața religioasă a credincioșilor noștri, lucrul cel mai important pe care l-am făcut în Biserica noastră a fost acela de a încerca să educăm copiii noștri din fragedă vârstă pentru credința creștină. La noi în Biserică copiii sunt educați în religia creștină și în Ortodoxie în așa-zisele școli de duminică. Este o constatare pe care am făcut-o, că atunci când Biserica se îngrijește de copii, atunci când ei sunt mici, și le arată învățătura creștină, nu avem să ne îngrijorăm de ei peste câțiva ani. Înșă, trebuie știut că responsabilitatea educării

lor în credința creștină, nu aparține numai Bisericii. Nu numai Biserica, dar și tatăl și mama au această responsabilitate, să-i aducă pe tineri la Biserică, la învățătura lui Hristos. Dvs. părinții, aveți posibilitatea ca în fiecare zi să le picurați în suflet câte o mică istorioară din Biblie, din istoria Bisericii și să-i învățați cum să se închine și cum să postească. Și aceasta este învățătura creștină pe care o dați copiilor dvs. Îmi amintesc chiar acum, și aș vrea să împărtășesc și fraților voastre această istorioară despre o mamă ideală care știa cum să-și crească pruncii în credința lui Dumnezeu.

Vreau să mă refer la mama marelui profet, care a fost Sfântul Moise. Moise a fost un copilăș care, datorită acelor timpuri, a trebuit să fie aruncat într-un coș pe apa Nilului. Acest copil a fost găsit de fata faraonului Egiptului din acea vreme și, prin mila lui Dumnezeu, ea l-a dat spre îngrijire și alăptare chiar propriei sale mame. Când copilul a ajuns la vârsta de patru ani, mama lui l-a redat palatului lui faraon ca să locuiască acolo printre prinții și dregătorii palatului regal.

Dar acolo în palat erau foarte multe zeiități păgâne și copilul Moise a trăit pentru o perioadă destul de îndelungată înconjurat în permanență de aceste divinități păgâne. El a putut, însă, să-și păstreze credința cea adevărată datorită celor numai patru ani pe care i-a trăit alături de mama sa. Această perioadă scurtă, de patru ani alături de mama sa, i-a fost de ajuns lui Moise ca să-și poată păstra credința cea adevărată, și nu numai atât, ci să și devină un campion, un erou și un martir al credinței celei adevărate.

Iată, care poate să fie rezultatul unei învățături pe care un copil poate s-o primească de la mama sa.

V-aș ruga să nu spuneți că nu cunoașteți învățătura creștină și de aceea nu o puteți preda copiilor dvs. Faceți un mic efort și veți vedea că nu este greu să învățați dvs. și apoi să predați această învățătură copiilor. Este o binecuvântare pentru dvs., ca să vă apropiați de învățătura creștină, ca să studiați Biblia, istoria Bisericii și apoi să le prezentați ca învățatură copiilor fraților voastre. Înainte ca tânărul copil să se îndrepte spre patul său pentru a-și petrece noaptea, tata sau mama poate să-i spună o mică învățatură din Scriptură sau din Viețile Sfinților.

De aceea, aș îndemna copilașii, care sunt aici de față, să nu meargă spre patul lor de culcare înainte de a cere părinților lor să le spună ceva din ale credinței sau din Biblie. Bineînțeles că ar fi oarecum rușinos ca mama, auzind acea rugămintă din partea copilășului, să zică: «Iartă-mă, pruncule, dar nu am nimic să-ți spun, pentru că nu cunosc astfel de lucruri!».

Căsătoria nu este numai o ambianță, o realitate în care un bărbat și o femeie stau și locuiesc și se iubesc, ci ea constituie o responsabilitate față de pruncii care se nasc. De aceea, mamele sfinte și tații sfinți pot da naștere, de asemenea, la copii sfinți. În această situație viitorul Bisericii este garantat. Tot astfel, când copilașul se îndreaptă spre biserică ca să asculte predica preotului, sau la școală, unde i se prezintă învățătura creștină, atunci când se întoarce acasă, mama sau tata sunt obligați să-l întrebe: astăzi ce-ai auzit de la preot?

Atunci când i-am întrebat în viața mea pe unii copii să-mi spună ce-au învățat în acea zi la școala de duminică sau au auzit la biserică, am auzit din partea lor foarte des trei răspunsuri: nu știu, nu-mi amintesc, n-am fost atent la lecție. De aceea, trebuie să stăruim alături de ei ca să-și reamintească, să-și reimprespăteze în memorie lecția pe care au primit-o. Mă rog pentru Biserica Ortodoxă Română, pentru Prea Fericitul Patriarh Teoctist, pentru mitropoliții și episcopii săi, pentru preoți, pentru parohiile și mănăstirile acestei Biserici și pentru tot poporul lui Dumnezeu. Ne străduim și ne luptăm pentru unitatea creștină, în general, dar mai întâi pentru unitatea ortodoxă.

Să ne ajute Bunul Dumnezeu să ajungem la această unitate ortodoxă, ca să avem o singură Biserică Ortodoxă în lume.

Vă mulțumesc din suflet pentru faptul că ne-ați primit aici, și mă rog fraților voastre să mă păstrați în rugăciunile pe care le înălțați Bunului Dumnezeu, pe care la rândul meu îl rog să vă binecuvănteze. Amin».

Ca peste tot, și aici, Sanctitatea Sa Părintele Șenuda a oferit icoane și cruciulițe spre bucuria deplină a celor prezenți. A fost vizitată apoi clădirea muzeu a primei școli românești din Scheii Brașovului.

Într-o atmosferă unică de sărbătoare, oaspeții s-au despărțit de gazde îndreptându-se spre Valea Prahovei, unde următorul popas avea să fie mănăstirea Sinaia. Renumită pentru frumusețea ei, Valea Prahovei avea să încante pe deplin ochii oaspeților egipțeni. Ca un salut al creștinătății românești avea să-i întâmpine la Bușteni, Crucea de pe Caraiman.

Impresionați de această priveliște de neuitat, delegația ce însoțea pe Sanctitatea Sa Șenuda al III-lea, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Copte, a sosit la Mănăstirea Sinaia, unde soborul preoților și fraților, în frunte cu P.C. Ierom. Macarie Bogos, starețul mănăstirii, așteptau cu Sf. Cruce și Sf. Evanghelie.

În acordurile imnului patriarhal s-a intrat în biserica mare a mănăstirii, unde P.S. Episcop Teofan a făcut o prezentare a Bisericii Copte din Egipt și a oaspeților care ne vizitează Biserica. Cuvântul de bun venit a fost rostit de părintele stareț care a salutat prezența în mijlocul monahilor de la Sinaia, a Sanctității Sale, Părintele Șenuda al III-lea,

al Bisericii Ortodoxe Copte din Egipt. Răspunzând, Sanctitatea Sa a spus :

«Sunt nespus de bucuros să vizitez Biserica dvs. și această Sfântă mănăstire. Sunt foarte bucuros că în timpul acestei a doua vizite pe care o fac în România, am binecuvântarea de la Dumnezeu să pot vizita și să mă rog în bisericile și mănăstirile din Biserica dvs. Mă bucur, de asemenea, că întâlnesc aici, după cum am întâlnit și în altă parte, frați creștini, care au aceeași credință ca și noi. Credința dvs. este și credința noastră. Ne rugăm ca Ortodoxia și creștinătatea întreagă să fie înfloritoare în toată lumea. Ne rugăm, de asemenea, pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română și pentru toți credincioșii ei.

Mă bucur să vizitez această mănăstire care poartă numele muntelui Sinai. Sinaiul este o parte din pământul binecuvântat al Egiptului. În zona muntelui Sinai prorocul Moise, împreună cu poporul său, a călătorit timp de patruzeci de ani. Așa cum este menționat în capitolul VII din Faptele Apostolilor, Moise fusese instruit în toată înțelepciunea țării Egiptului și prin harul Bunului Dumnezeu, în Egipt, el a salvărit multe minuni. De aceea, noi toți păstrăm în inima noastră o fericită amintire a celor întâmplate în muntele Sinai.

Aici poporul lui Dumnezeu a putut să primească din partea Cerului mâna cea binecuvântată, simbol al întrupării Fiului lui Dumnezeu în lume. În Sinai poporul a fost călăuzit de Dumnezeu însuși, și acolo se află, de asemenea, mănăstirea Sfintei Ecaterina. Acolo se află și muntele lui Moise. Primele porunci pe care le-a primit omenirea din partea lui Dumnezeu au fost date aici. În Sinai, Dumnezeu i-a oferit lui Moise cele două table ale Legii pe care erau scrise cele zece porunci. Tot aici a fost construit cortul în care au fost puse Tablele legii. Acel cort era o dovadă a prezenței lui Dumnezeu în mijlocul poporului Său.

Ne rugăm ca monahii acestei mănăstiri să ducă o viață sfântă și să-și amintească și de noi în rugăciunile lor. Să vă rugați pentru unitatea Ortodoxiei și pentru prosperitatea ei în întreaga lume. Dumnezeu să vă binecuvânteze» !.

După aceasta au fost vizitate celelalte obiective din incinta mănăstirii aflate în plin proces de restaurare în vederea sărbătoririi a 300 de ani de la Sfințirea mănăstirii (la 15 august 1695).

Fascinați de toate locurile vizitate, oaspeții au revenit în București în după amiaza zilei de 17 septembrie 1994.

Ziua de duminică 18 septembrie 1994 s-a construit într-un moment unic în istoria Bisericii noastre. În acea zi binecuvântată de Dumnezeu, s-au întâlnit și s-au unit rugăciunile a trei conducători de Biserică: Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române,

Prea Fericitul Părinte Partenie al III-lea, Patriarhul Alexandriei și Papă al întregii Africi, prezent în România tot cu prilejul lucrărilor Comitetului Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericii și Sanctității Sa Părintele Șenuda al III-lea, Papă și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Copte din Egipt.

Slujba Sfintei Liturghii s-a oficiat în biserica Sf. Spiridon Nou din București, devenită neîncăpătoare pentru mulțimea credincioșilor care au ținut să fie prezenți la acest moment unic.

Tineri și tinere, copii și bătrâni, cu flori în mână, așteptau sosirea înalților ierarhi. În jurul orei 9,30, cei trei ierarhi au sosit însoțiți de membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Prea Fericitul Patriarh Partenie al Alexandriei și Teoctist al României au săvârșit Sfânta Liturghie înconjuțați de un ales sobor de arhierei, preoți și diaconi, iar Sanctitatea Sa Părintele Șenuda al III-lea a asistat din strana arhierească.

Dintre membrii Sfântului Sinod care au luat parte la această istorică slujbă amintim pe : I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei, II.PP.SS. Arhiepiscopi Vasile al Târgoviștei și Lucian al Tomisului, PP.SS. Episcopi Gherasim al Râmnicului, Epifanie al Buzăului, Calinic al Argeșului, Casian al Dunării de Jos, PP.SS. Teofan Sinaitul și Vincentiu Ploieșteanul, vicari patriarhali.

De asemenea, din soborul de arhierei a făcut parte și P. S. Episcop Teodor de Cirene, care l-a însoțit pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Partenie al Alexandriei.

Răspunsurile la Sfânta Liturghie au fost date de corala «Nicolae Lungu» a Patriarhiei Române, dirijată de Pr. Prof. Constantin Drăgușin.

După ce au vorbit cei doi patriarhi ortodocși, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și Prea Fericitul Patriarh și Papă al Alexandriei, s-a adresat credincioșilor prezenți în biserică și *Sanctitatea Sa Părintele Șenuda al III-lea*, al Bisericii Ortodoxe Copte din Egipt, care a spus următoarele :

«În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.

Prea iubiți frați ai mei, Patriarhul ortodox al României și Patriarhul ortodox al Alexandriei.

Mulțumim Bisericii Ortodoxe Române că a invitat Comitetul Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericii să-și țină întrunirea sa din acest an aici, în România. Astfel, am avut ocazia să ne bucurăm împreună de prezența dumneavoastră. Vă transmit salutările călduroase și sincere ale fraților dumneavoastră din Egipt, țara care a fost vizitată de Sfânta Familie în primul secol al istoriei noastre creștine, Egiptul, care a fost patria vieții monahale. În cartea proorocului Isaia cap. XIX, versetul 19 stă scris : «În aceste zile va fi un altar al Domnului în mijlocul Egiptului, iar la granițele lui un stâlp pentru Domnul».

Sunt foarte bucuros că am avut ocazia să vizitez România pentru cea de-a doua oară, iar această vizită are loc cu prilejul sărbătorii Sfintei Cruci. Noi avem prezentă crucea în întreaga noastră viață. **Crucea** în mâini și crucea pe pieptul nostru. Crucea este în Biserici și **Crucea** este în afara Bisericii, în lume, și folosim Sfânta Cruce pentru binecuvânta pe oameni.

B.O.R. — 13

Noi purtăm crucea și pe veșmintele noastre preoțești. Ne începem rugăciunile cu semnul Sfintei Cruci. Crucea nu este doar un simplu semn. Profunda semnificație a ei este cum să putem suferi pentru Domnul nostru Iisus Hristos și pentru împărăția Sa.

Intr-adevăr, creștinătatea fără cruce nu este creștinătate. Răsplata noastră în ceruri va fi pe măsura suferințelor noastre pentru Domnul Hristos. Martiriul a fost primul semn al Sfintei Cruci în primele secole ale istoriei noastre creștine. Închiderea în închisori a fost încă un semn al Crucii pe care părinții noștri l-au suferit.

Există și astăzi suferință și necazuri care pot fi cruce pentru noi. De aceea, noi menționăm în rugăciunile noastre pe sfinții martiri, pentru că ei au suferit mai mult decât orice pentru credința în Iisus Hristos. Dacă nu suferim în viața noastră, ne gândim, oare nu ne-am pierdut calea? Suferința pentru Domnul Iisus Hristos, este un semn că noi urmăm calea Lui. Cei care nu au suferit însă martirajul, au suferit fără îndoială, încercând să-și controleze simțurile și viața lor, în rugăciune, în meditație, în asceză. Suntem conștienți de faptul că Biserica dvs. a suferit mult pentru Domnul nostru Iisus Hristos. Fără îndoială, să știți că și noi am avut suferințe asemănătoare. Nu ne plângem, ci li aducem mulțumire lui Dumnezeu pentru suferință. Suntem bucuroși că ne aflăm în această biserică minunată și sunt foarte fericit că mă aflu aici împreună cu cei doi frați ai mei. Acum ne apropiem din ce în ce mai mult de unitatea creștină. Teologii celor două familii ortodoxe au ajuns în cele din urmă la o înțelegere. Noi cu toții credem în cele două naturi ale Domnului nostru Iisus Hristos unite împreună. Noi credem că Hristos a fost desăvârșit în dumnezeirea Sa și desăvârșit în omenitatea Sa, iar aceste două naturi au fost unite împreună într-un mod tainic. Aceasta nu este credința doar în zilele noastre, ci dintotdeauna, după cum, de exemplu, Sfântul Atanasie cel de al douăzecilea Papă al Alexandriei o mărturisește. El a fost un erou și un mare apărător al credinței împotriva arianismului și a lui Arie. El a afirmat credința sa în deplina umanitate a Domnului Hristos scriind tratatul său despre întrupare.

Așadar, noi credem în cele două firi ale Domnului nostru Iisus Hristos care nu sunt însă separate.

În Liturgia noastră noi spunem că dumnezeirea Sa și omenitatea Sa nu au fost separate nici un moment sau nici o clipită.

Fie ca noi toți să ne rugăm pentru unitatea creștină. Domnul Hristos a dorit ca toți să fie o turmă și un păstor. Ne rugăm pentru prosperitatea Bisericii Ortodoxe Române, pentru marea țară a României, pentru pace în întreaga lume.

De asemenea, dorim ca trăirea spirituală să se ivească în întreaga lume pentru ca toți să fie sfinți și să se sălășluiește în Domnul, Duhul Sfânt fiind cel care lucrează în ei și îi îndrumază. Sfântul Apostol Pavel a scris în epistola sa către Români: «cei ce sunt călăuziți de Duhul Sfânt sunt fii ai lui Dumnezeu».

Dorim ca fiecare dintre dumneavoastră, fiecare om să fie un templu al Duhului Sfânt, iar trupurile voastre să fie călăuzite de către Duhul Sfânt.

În cele din urmă doresc să mulțumesc tuturor membrilor Bisericii Ortodoxe Române. Am fost primiți cu deosebită căldură de dumneavoastră și vă sunt recunoscător pentru primirea călduroasă ce mi-ați făcut-o atât în bisericile cât și în mănăstirile dvs.

Doresc să mulțumesc Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, al Bisericii Ortodoxe Române pentru dragostea, ospitalitatea, dar și pentru darurile pe care mi le-a făcut. Doresc să dăruiesc Prea Fericitului Sale icoana Sfântului Atanasie deoarece, noi ne adunăm cu toții în jurul teologiei Sfântului Atanasie. De asemenea, aș vrea să-i ofer crucea mea pe care o port permanent în mână. Același icoană a Sfântului Atanasie o dăruiesc fratelui meu Patriarhul Partenie.

Tuturor vă doresc viață îndelungată și credință veșnică în Hristos, Domnul nostru».

Luând din nou cuvântul în fața credincioșilor *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a spus :

«Cuvinte de mulțumire sincere, și frățești, iubiți frați creștini, să adresăm acestor soli din Egiptul Pruncului Iisus Hristos și să-i încredințăm, aici, în România și oriunde ne-am găsi, că vom purta crucea cu vrednicie, cu evlavie și cu roade bogate, așa cum au purtat-o strămoșii noștri și ne-au lăsat frumusețile gândurilor, faptelor și sfințeniei lor. Dumnezeu să ne ajute!».

După terminarea Sfintei Liturghii, cei trei Întăistători au străbătut mulțimea credincioșilor împărtășindu-le binecuvântări și străngeri de mână. Într-o atmosferă de mare sărbătoare s-au despărțit apoi, îndreptându-se spre reședința patriarhală, unde, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a oferit o agapă frățască.

Înainte de delegația Bisericii Ortodoxe Copte condusă de Sanctitatea Sa Părintele Shenuda al III-lea să plece spre aeroport s-a semnat în sala «Patriarhul Justinian» din palatul patriarhal *apelul pentru pace, dragoste și bună înțelegere între toți oamenii*, apel semnat de cei trei Patriarhi și pe care îl cităm integral :

«În contextul general al realităților contemporane, tensionate, ca cele din Bosnia-Herțegovina, dominate de violență, de naționalism șovin, de revizionism teritorial, de fundamentalism, intoleranță religioasă și al războaielor fratricide, noi, reprezentanți ai celor două mari familii ortodoxe, răsăritene și orientale, Partenie al III-lea, Papă și Patriarh al Alexandriei și al întregii Africi, Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române și Shenuda al III-lea, Papă și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Copte, întâlnindu-ne la București în cursul lunii septembrie, cu prilejul întrunirii Comitetului Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, dorim să reafirmăm împreună crezul, etosul și vocația tradițională a Ortodoxiei, de respect față de toți oamenii, întrucât toți,

împreună, suntem ființe create și iubite de Același Dumnezeu, purtători, fără deosebire, al aceleiași chip al Creatorului.

Veacuri de-a rândul și până astăzi, după voia lui Dumnezeu, creștinii ortodocși și-au mărturisit credința în Hristos, Domnul păcii și s-au rugat pentru pacea a toată lumea și pentru buna înțelegere între toți oamenii și toate popoarele, încercând să promoveze prietenia și cooperarea frățească în deplin respect reciproc cu credincioșii aparținând altor culte creștine sau altor credințe religioase, în special celei musulmane.

Pe baza acestei experiențe de credință și viață multiseculară, facem un apel de inimă și suflet atât către credincioșii noștri, către cei ai altor culte creștine și către cei musulmani, de a redescoperi și urma calea dragostei, a păcii, a toleranței și a bunei înțelegeri și a respectului reciproc, promovate și urmate de înaintașii noștri comuni.

Reafirmând împreună spiritul păcii și al bunei înțelegeri specific credinței noastre vom putea, de asemenea, să evităm și contracarăm, în egală măsură, încercările unor grupuri radicale sau ale unor puteri politice ale acestei lumi care, dornice de dominare, influență sau supremație, caută să-și atingă scopul, folosindu-se adesea abuziv de elementul și sentimentul religios pentru a dezbină, dezmembra, a semăna și a întreține ura între oameni, țări și națiuni.

Să rugăm pe Dumnezeuul păcii și al dragostei față de toți oamenii să fie cu noi cu toți și să ne ajute să trăim adevărul descoperit nouă de Iristos Domnul când a zis : «Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema» (Matei 5, 9)».

După momentul festiv, al semnării Apelului *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a spus :

«Miile de credincioși, care au participat pe parcursul întâlnirilor și milioanele de credincioși, care au ascultat sau au văzut astăzi cele petrecute în biserica «Sfântul Spiridon» sunt alături de noi cu nădejdea în cea mai sfântă și dumnezeiască lucrare-se apropiere a Bisericilor.

Sunt îndatorat să mulțumesc celor doi patriarhi apostolici ai Răsăritului, din Alexandria, Prea Fericitului Partenie al III-lea și Sanctitatea Sa Șenuda al III-lea, pentru acest popas duhovnicesc pe care l-au făcut în România și să-i asigurăm că noi ne vom ruga neîncetat lui Dumnezeu pentru apropierea și unirea familiei ortodoxe a Bisericilor rămânând deschiși pentru continuarea dialogului cu toată lumea creștină.

Ne este foarte scumpă această apropiată comuniune a noastră, care se va împlini cu eforturile noastre, cu rugăciunile noastre și cu lucrarea Duhului Sfânt.

tători,

creș-

icii și

o între

nia și

ținând

cele

facem

cei ai

urma

spectu-

pecific

carăm,

puteri

supre-

lemen-

na și a

amenii

ouă de

fiii lui

Părinte

Inirilor

zi cele

ădejdea

cilor.

i Răsă-

Sancti-

e care

șințet

Biserici-

lumea

noastră,

e și cu

Sanctității Sale îi doresc în numele tuturor, al ierarhilor și al credincioșilor, un voiaj bun, apostolic și să ducă pretutindeni imaginea Bisericii noastre, a credincioșilor noștri, ca să vestim pretutindeni gândul și dorința noastră de unitate și de mărturisire în una și aceeași sfântă și apostolească Biserică. Îl însoțim cu dragostea și prețuirea noastră !».

Răspunzând, Părintele Patriarh Șenuda a spus :

«Părăsind țara dvs. în drumul nostru spre Europa și America amin-tirea de aici nu ne va părăsi. Toți oamenii doresc într-un mod simplu, să fie uniți și nu-și doresc să aibă complicații din punct de vedere teo-logic. Nu este vorba despre un conflict între Bisericile Răsăritene Orto-doxe și cele Orientale, dar s-ar putea să fie vorba despre un conflict între inimă și minte. Toate inimile oamenilor doresc să fie unite. Fie ca mintea lor să-i ajute și noi nu suntem împotriva minții dar do-rim ca mintea să ne fie duhovnicească, pentru că, la început, creștinis-mul era o religie simplă și nu vrem să facem din creștinism o filozofie.

Dacă s-ar putea să rămână la nivelul acesta al simplității, ca să fie înțeleasă de mintea omenească, ar fi foarte bine. Oamenii întreabă, din moment ce noi credem același lucru că dacă Hristos este Fiul lui Dum-nezeu, Dumnezeu adevărat, atunci care este izvorul cauzei separării dintre noi ?

Le putem spune că există anumite diferențe în ceea ce privește termenii *ousia*, *prosopon*, dar acești termeni, nu sunt înțeleși de oa-menii simplii ; în fapt, însă suntem una în credință. Credem în cele două firi ale Mântuitorului care sunt unite în persoana Sa. Mulțumesc încă o dată !».

În aceeași zi la ora 16,00 delegația condusă de Sanctitatea Sa Pă-rintele Șenuda al III-lea, însoțită de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a pornit spre aeroportul Otopeni de unde avea să părăsească țara noastră îndreptându-se spre localități din Europa și America unde existau comunități ale Bisericii Ortodoxe Copte din Egipt.

La scara avionului oaspetele din Egipt a fost salutat de ierarhi ai Sfântului Sinod al Bisericii noastre, precum și de ambasadorul Egipt-ului la București, Dl. Ihab Wahla.

Cei doi patriarhi s-au îmbrățișat frățeste, bucușori și satisfăcuți de rezultatele vizitei, vizită care se înscrie cu litere de aur în istoria Bisericii Ortodoxe Române și în special și a Bisericii Ortodoxe în general.

A fost o vizită plină de discuții, de schimburi de păreri, fapte care au condus la o mai mare apropiere între cele două Biserici și care pot să constituie un pas înainte spre comuniunea și împărtășirea din același Sfânt Potir.

Protos. IRINEU DOGARU

INIȚIĂTORIA MITROPOLIEI ORTODOXE ROMÂNE PENTRU GERMANIA ȘI EUROPA CENTRALĂ ȘI DE NORD. ALEGEREA ȘI ÎNSCĂUNAREA I.P.S. MITROPOLIT SERAFIM

În ziua de 16 ianuarie 1993 a avut loc, la München în Germania Adunarea eparhială extraordinară, având ca obiectiv organizarea Mitropoliei ortodoxe române din Berlin pentru diaspora ortodoxă română europeană. Documentele acestei nou constituite Adunări eparhiale, au fost înaintate Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române (temei nr. 436/1993), care după ce le-a supus spre examinare Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină, în ședința sa din ziua de vineri 22 ianuarie 1993, a hotărât următoarele :

— «Ia act de lucrările Adunării eparhiale din 16 ianuarie 1993, și acordă binecuvântarea pentru organizarea și funcționarea unei eparhii în Germania cu titulatura «Mitropolia ortodoxă română pentru Germania și Europa centrală», cu sediul la Berlin.

— Ia act de Statutul de organizare și funcționare a «Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală», cu sediul la Berlin, urmând ca prevederile acestuia, privind titulatura eparhiei să fie reformulate și puse de acord cu realitățile jurisdicționale ale eparhiei și cu titulatura aprobată de Sfântul Sinod.

— Până la îndeplinirea procedurilor canonice și administrative pentru validarea alegerii, instalarea titularului scaunului mitropolitan, Sfântul Sinod încredințează I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului, conducerea Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală, cu sediul la Berlin.

— În coformitate cu dorința exprimată de unii preoți din diaspora română europeană, veniți la Patriarhia Română, Arhiepiscopia ortodoxă română pentru Europa centrală și occidentală, cu sediul la Paris, își va continua activitatea, urmând a se organiza administrativ, în rang și titulatură, în acord cu realitățile ei jurisdicționale, în vederea alegerii unui nou titular. Preoții din jurisdicția acestei arhiepiscopii vor continua, de asemenea, să activeze la parohiile încredințate, urmând ca până la alegerea noului titular să pomenească la slujbele religioase pe Întăistătorul Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, așa cum s-a hotărât anterior de către Sfântul Sinod.

— Hotărârile de mai sus au fost aduse la cunoștința Comitetului mitropolitan de coordonare al Mitropoliei ortodoxe pentru Germania și Europa centrală, cu sediul la Berlin, I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului, I.P.S. Mitropolit Augustinos din Bonn, Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol și tuturor preoților din jurisdicția Arhiepiscopiei ortodoxe române pentru Europa centrală și occidentală, cu sediul la Paris».

În baza împuternicirii acordate de Sf. Sinod, de a purta de grijă nou înființatei Mitropolii ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală, cu sediul la Berlin, și la invitația Comitetului mitropolitan de coordonare al acelei Mitropolii, Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Banatului a făcut o vizită în Germania, în perioada 30 aprilie—14 mai 1993.

Înalț Prea Sfinția Sa a prezentat Sfântului Sinod o dare de seamă (temei nr. 3693/1993) care, a fost supusă unor ample discuții în plenul ședinței din ziua de joi, 8 iulie 1993. În urma dezbaterilor care au avut loc, la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod a hotărât următoarele :

«Se ia cunoștință de stadiul la care a ajuns organizarea Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală, cu sediul la Berlin ;

Să se asigure acestei eparhii, cât mai curând posibil, o conducere canonică, prin alegerea unui ierarh, întrucât se constată că actuala conducere provizorie nu poate asigura organizarea și activitatea normală a acestei eparhii».

La lucrările Sfântului Sinod din zilele 5—6 octombrie 1993 au fost prezentate două referate (temei nr. 6354 și 6355/1993) privind stadiul actual al organizării și a proiectului de Statut al Mitropoliei ortodoxe române pentru Europa occidentală.

În urma discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod a hotărât următoarele :

«Se dă delegație Prea Sfințitului Episcop Serafim Joantă-Făgărășanul pentru a participa la ședința Adunării eparhiale a Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală din 16 octombrie 1993, ocupându-se, pe o anumită perioadă, de bunul mers al activității acestei eparhii.

Totodată Prea Sfințitul Episcop Serafim primește încredințarea ca, în această perioadă, să contacteze pe preoții care s-au declarat doriți să aparțină jurisdicției Arhiepiscopiei de la Paris, pentru discuții privind această eparhie» .

În ziua de 16 octombrie 1993, la Adunarea eparhială a Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală, a fost examinată alegerea Prea Sfințitului Episcop-vicar Serafim Făgărășanul, ca arhiepiscop de Berlin și mitropolit al Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală. Procesul — verbal și întreaga documentație a hotărârilor acelei Adunări eparhiale au fost prezentate Sfântului Sinod, care, în ședința sa din 12 ianuarie 1994, constatând că a fost respectată procedura generală privind convocarea Adunării eparhiale, și că Adunarea eparhială a fost constituită statutar (temei nr. 7878/1993 — Referatul Cancelariei Sf. Sinod), a validat această alegere.

În urma discuțiilor care au avut loc în plen, ținând seama de prevederile art. 6 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române în care se arată că «Asistența religioasă și organizarea canonică a diasporei ortodoxe române» se asigură de către Sfântul

Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și că Sfântul Sinod prin hotărârea nr. 436/23 ianuarie 1993 a acordat binecuvântarea pentru organizarea și înființarea unei eparhii în Germania cu titulatura «Mitropolia ortodoxă română pentru Germania și Europa centrală»;

Având în vedere prevederile art. 129 și 131 din același statut care precizează că «Examinarea și cercetarea canonică a alegerii» ierarhilor se face de către Sfântul Sinod, că înscăunarea și instalarea se fac potrivit datinilor Bisericii Ortodoxe Române și că la înscăunare se emite «gramata de instalare»;

În acord cu prevederile art. 4 din Statutul Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală, potrivit cărora mitropolitul canonic al acesteia poartă titulatura de «*Arhiepiscop ortodox român de Berlin și mitropolit pentru Europa centrală*» și că «mitropolitul nou ales va fi confirmat din punct de vedere canonic de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române»;

La propunerea Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină Sfântul Sinod hotărăște :

— *Confirmă primirea documentației înaintată privind lucrările Adunării eparhiale electorale a Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală ;*

— *Confirmă alegerea P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul ca arhiepiscop de Berlin și mitropolit al Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală ;*

— *Aprobă emiterea gramatei patriarhale de instalare în funcție ;*

— *Patriarhia Ecumenică, Bisericile din Germania și celelalte Biserici cu jurisdicție în Germania și Europa centrală vor fi informate, despre această alegere, Va fi informat, de asemenea, și Guvernul federal al Germaniei.*

— *Până la instalare, P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul își va continua activitatea în cadrul Arhiepiscopiei Sibiului.*

Exprimându-și deosebita bucurie pentru alegerea P.S. Episcop Serafim Joantă Făgărășanul ca mitropolit al Germaniei și Europei centrale, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teotist, la deschiderea lucrărilor Adunării Naționale Bisericești spunea următoarele :

«Acest fapt (alegere a acesteia) este de mare importanță pentru noi și pentru frații români din afara hotarelor țării. Aceasta tâlmăcește vrednicia și statornicia lor în credința neamului și că, deși atât de involburati suflătește și solicitați în lumea cea mare, nu pot să-și continue viața duhovnicească fără ierarhul canonic ales de ei și confirmat de Sfântul Sinod, de Biserica-mamă. Este o împlinire sfântă, care ne bucură pe toți, având nădejdea că Prea Sfințitul Serafim, cu pregătirea sa teologică însușită complet stă în Occident, cu preocupările sale pentru problemele bisericești europene de astăzi, atât de vii și în domeniul credinței, va fi alesul inimii lor, cum se spune, și va face cinste acolo

Bisericii strămoșești, făcându-se tuturor pildă întru evlavie și în bine» (I Petru 5, 3).

Noul ales, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Serafim Joantă, a efectuat o vizită în Germania și Franța, în perioada 1—28 februarie 1994 înaintând, după aceea, Patriarhiei Române o dare de seamă cu propuneri privind delimitarea jurisdicțională a Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală (temei nr. 1961/1994).

Urmare discuțiilor purtate și opiniilor exprimate, pornind de la propunerile făcute, Sfântul Sinod, în ședința sa din 22—23 martie 1994 hotărăște :

— «Aprobă ca, în acord cu prevederile Statutului pentru organizarea și funcționarea Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală, și pe temeiul prevederilor art. 6 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, jurisdicția mitropoliei respective să se exercite asupra parohiilor ortodoxe române din : Germania, Austria, Luxemburg, țările scandinave : Suedia, Norvegia, Finlanda, Danemarca. În acest scop se va comunica hotărârea Sfântului Sinod, parohiilor ortodoxe din țările care aparțin canonic de Mitropolia ortodoxă română pentru Germania și Europa centrală».

— Această hotărâre sinodală va fi comunicată tuturor celorlalte parohii din diaspora europeană care nu aparțin canonic de Mitropolia ortodoxă română pentru Germania și Europa centrală ;

— Se vor continua demersurile pentru obținerea unui sediu al mitropoliei în Berlin ;

— Prezenta hotărâre sinodală va fi adusă la cunoștința Bisericilor Ortodoxe cu jurisdicții canonice în diaspora europeană, celorlalte Biserici din țările în care își desfășoară activitatea diaspora română, precum și guvernelor din țările europene respective».

Instalarea I.P.S. Mitropolit Serafim a avut loc la München-Germania în ziua de 5 iunie 1994 (a V-a Duminică după Paști). După ce, în seara precedentă a avut loc slujba vecerniei, în această zi (5 iunie 1994) I.P.S. Mitropolit Dr. Daniel al Moldovei și Bucovinei, I.P.S. Mitropolit Dr. Serafim și P.S. Episcop Dr. Teofan Sinaitul, vicar patriarhal, împreună cu un mare sobor de preoți (circa 60) au oficiat Sfânta Liturghie. După Sf. Liturghie s-a dat citire «Gramatei patriarhale», prin care I.P.S. Mitropolit Serafim Joantă a «fost investit ca Mitropolit al Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania și Europa centrală.

Îată conținutul acestei Gramate patriarhale :

«Se cuvine să facem cunoscut tuturor că Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos a așezat în Sfânta Sa Biserică dregătorii și vrednicii preoțești deosebite și, prin trimiterea din ceruri, în chipul limbilor de foc a Prea Sfântului și de viață făcătorului Duh, peste Sfinții Săi Ucenici și Apostoli, i-a întărit în darul de a propovădii cuvântul Evangheliei Sale, iar prin hirotonie, într-o neîntreruptă succesiune de la Sfinții Apostoli și până la sfârșitul veacurilor pe toți slujitorii Bisericii îi face vrednici de a fi părtași

darurile Sale de multe feluri, în treptele rânduite, ca diaconi, preoți și arhierei (...);

Având în inima Noastră dorința preoților și credincioșilor ortodocși români din Germania și Europa Centrală de a se organiza canonic în comuniune spirituală cu Biserica Ortodoxă Română și de a păstra astfel unitatea dogmatică, de cult și canonică cu Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și cu Ortodoxia universală: Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Autocefale Române, în ședința sa de lucru din 22—23 ianuarie 1993 a conținut împlinirea acestui deziderat, acordând binecuvântarea pentru organizarea Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania și Europa Centrală, cu sediul la Berlin, care, potrivit Statutului ei este autonomă, și ca atare, se conduce și se administrează prin organele sale proprii din punct de vedere pastoral, cultural, economic și financiar, în conformitate cu normele canonice ortodoxe și ținând seama de legile în vigoare ale țărilor respective pe teritoriul cărora își desfășoară activitatea (...);

Luând apoi act de lucrările Adunării Eparhiale a Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania și Europa Centrală care au avut loc la Aachen în ziua de 16 octombrie 1993, în cadrul cărora, potrivit prevederilor art. 4 din Statutul de organizare și funcționare a Mitropoliei, delegații clerici și mireni ai parohiilor au ales în unanimitate pe Prea Sfințitul Episcop Vicar Dr. *Serafim Făgărășanul* ca Arhiepiscop de Berlin și Mitropolit al Mitropoliei Ortodoxe pentru Germania și Europa Centrală (...);

Cunoscând că Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa de lucru din 12 ianuarie 1994, după cercetarea canonică a alegerii, a constatat că aceasta s-a făcut cu respectarea rânduielilor canonice și statutare bisericești și a confirmat alegerea Prea Sfințitului Episcop Vicar Dr. *Serafim Făgărășanul* ca Arhiepiscop de Berlin și Mitropolit al Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania și Europa Centrală (...);

Ca urmare, pe temelul tuturor celor arătate mai sus și al Sfințelor Canoane, precum și pentru întărirea acestei așezări canonice, facem cunoscut tuturor preoților și credincioșilor ortodocși români această *Gramată patriarhală* și dăm Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Dr. *Serafim Joantă*, imputernicirea canonică de arhipăstorire ca Mitropolit și Arhiepiscop al de Dumnezeu păzitei Mitropolii pentru Germania și Europa Centrală, cu toate parohiile din Germania, Austria, Luxemburg, Suedia, Norvegia și

Finlanda, câte țin astăzi și vor ține și în viitor de această eparhie, drept mărturie că Înalt Prea Sfința Sa, dobândind jurisdicție de Arhiepiscop și Mitropolit, are darul și puterea de a așeza după rânduielile Sfintei noastre Biserici drept măritoare de Rărsrit cîteți, cântăreți, ipodiaconi, diaconi, preoți, protopopi la așezămintele bisericești, igumeni, stareți și starețe în așezămintele monahale din Eparhia Înalt Prea Sfinției Sale și de a împlini toate câte i se cuvin ca ierarh spre zidirea sufletească a turmei sale duhovnicești. Îndeosebi, pe lângă ascultările arhieresti care-i revin prin Sfintele Canoane, precum și drepturile și îndatoririle prevăzute de Statutul de organizare a Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania și Europa Centrală, încredințăm pe Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Dr. *Serafim Ioană* că este unicul arhipăstor canonic și legal al preoților și credincioșilor ortodocși români din Germania și Europa centrală, în care temei îl îndemnăm și-i punem la inimă să lucreze pentru a aduna în jurul scaunului mitropolitan toate comunitățile bisericești din Germania și Europa centrală, depunând neobosită stăruință pentru realizarea unității spirituale a tuturor credincioșilor și preoților ortodocși români din acele ținuturi.

Totodată îndeamnă pe Înalt Prea Sfinția Sa, să aibă la inimă unitatea creștină pentru care S-a rugat Mântuitorul înainte de Patima Sa, și să promoveze contactele și relațiile ecumenice pentru apropierea tuturor creștinilor (...);

Cunoscându-i evlavia și credința tare de care a dat dovadă, înalta pregătire teologică, ținuta ireproșabilă și răvna cu care a lucrat ca episcop-vicar la Arhiepiscopia Sibiului din cadrul Mitropoliei Transilvaniei, tuturor celor din cinul preoțesc și călugăresc, precum și tuturor dreptcredincioșilor din de Dumnezeu păzita Mitropolie a Germaniei și Europei Centrale, le recomandăm cu căldură și părintească dragoste pe Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Dr. *Serafim* drept singurul chiriarh canonic al lor confirmat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Autocefale Române, îndemnându-l să-l cinstească, ascultându-l cu toată dragostea și sprijinindu-l pentru conducerea treburilor bisericești după rânduielile canonice și statutare bisericești, dovedindu-se astfel adevărați și buni fii duhovnicești, viețuind în pace și bună înțelegere ca fii adevărați ce cred cu statornicie «în una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică», ascultători și întru toate uniți în

jurul Arhipăstorului, învățătorului și ocârmuitorului lor duhovnicesc, care este urmaș canonic al Sfinților Apostoli ai Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos (...).

Atribuirea semnelor mitropolitane și întronizarea propriu-zisă, au fost săvârșite, la sfârșitul Sfintei Liturghii de către I.P.S. Mitropolit Daniel care, cu acest prilej, a rostit următoarea cuvântare :

«Colegiul electoral al Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală v-a ales mitropolit, iar Sfântul Sinod de la București a confirmat această alegere, pentru că Dumnezeu v-a înzestrat cu deosebite daruri spirituale care vă ajută să fiți un bun păstor pentru românii ortodocși din diaspora europeană. Aceste daruri deosebite sunt : dragostea față de rugăciune, capacitatea de a uni cultura cu pastorală și capacitatea de dialog cu alte Biserici și confesiuni. În Europa noastră de astăzi, confruntată cu secularizarea vieții, când omul modern, grăbit și împrăștiat sufletește, nu mai găsește timp și putere ca să se roage, este mare nevoie de păstori duhovnicești care să aibă o bogată experiență a rugăciunii, pentru a putea convinge pe oameni că rugăciunea, viața liturgică și sacramentală sunt izvor de iubire curată față de Dumnezeu și față de semenii, izvor de pace și bucurie, o forță spirituală care înnoiește pe om și îl ajută să lupte cu greutățile vieții. Atât secularismului de astăzi cât și proliferării sectelor religioase, care fragmentează unitatea Bisericii lui Hristos, nu li se poate opune nimic mai potrivit decât credința dreaptă și rugăciunea fierbinte. Criza spirituală a omului contemporan nu poate fi depășită decât prin căutarea sfințeniei și prin ajutorul care vine omului din rugăciunile sfinților. Păcatul și decăderea morală dezintegrează viața omului și a societății, dar adevărata sfințenie reconciliază și unifică viața omului și a societății.

Episcopul adună pe cei risipiți și izolați prin puterea rugăciunii și a Cuvântului Evangheliei lui Hristos. De aceea, episcopul și păstorul de suflete, în general, trebuie să se roage pentru toată Biserica, clerici și mireni, iar toată episcopia (eparhia) trebuie să se roage pentru el. Unitatea Bisericii simbolizată de către episcop nu este doar o unitate administrativă, ci una divino-umană, este comuniunea inimilor pe care o dăruiește Dumnezeu-Tatăl prin Hristos Domnul în Duhul Sfânt. Iar această comuniune unește în aceeași credință persoane diferite ca vârstă, gen, stare socială, naționalitate și distanțe geografice, căci rugăciunea unește pe cei vii cu cei morți, unește cerul și pământul. De pildă, prin rugăciunea Bisericii, românii ortodocși din Germania și din alte țări rămân totuși aproape de cei dragi ai lor, părinți, frați și surori din România, și tot prin rugăciune românii ortodocși din diasporă se pot apropia de alți frați ortodocși, greci, sârbi, ruși, germani, englezi, francezi, etc. și de alți creștini pe care îi întâlnesc.

Cât privește legătura dintre cultură și pastorală, Înalt Prea Sfinția Voastră, ca doctorand și profesor la Paris, ați avut prilejul de a cunoaște bogată cultură a Occidentului, cu universitățile și bibliotecile sale renumite, cu eforturile teologiei occidentale de a dialoga cu științele contemporane. Astăzi, ca păstor de suflete, ortodox, în Occident veți avea

prilejul de a lucra și mai mult pentru apropiere între teologia academică și practica pastorală, între cultură și sfințenie, fiindcă adevărata teologie este știința mântuirii, adică a vieții și bucuriei veșnice.

Românii ortodocși din diaspora, cu toate bucuriile și necazurile lor, au nevoie de păstori în același timp erudiți și cu inimă caldă de părinte și frate, care să-i asculte, să-i înțeleagă, să-i ajute să-și păstreze credința lor tradițională și, totodată, să se integreze într-un context cultural nou. Dacă experiența aceasta va fi o reușită, și sperăm că va fi, ea va fi folositoare și pentru teologia ortodoxă din România. Desigur, ortodocșii din diaspora au de învățat de la Biserica mamă cum să păstreze credința și evlavia lor, dar foarte adesea și Biserica mamă poate învăța de la ortodocșii din Occident modul cum ei se confruntă și dialoghează cu modernitatea și cu pluralismul cultural și religios.

Referitor la darul de a dialoga cu alte Biserici, Înalț Prea Sfinția Voastră aparțineți unei Biserici active în mișcarea ecumenică contemporană, și care este de multă vreme angajată în dialog bilateral cu Bisericele Protestante și cu Biserica Romano-Catolică. În mod special, însă, Biserica Ortodoxă Română continuă dialogul bilateral cu EKD (Biserica Evanghelică din Germania).

Suntem convinși că noua Mitropolie pentru românii ortodocși din Germania și Europa centrală, condusă de Înalț Prea Sfinția Voastră, va contribui, atât la întărirea comuniunii ortodoxe în Occident, cât și la dialogul cu celelalte Biserici. Acest fapt este cu atât mai necesar astăzi când se constată o creștere a tensiunii între grupuri etnice, confesionale și religioase în multe părți ale lumii.

În numele Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, aducem calde mulțumiri tuturor Bisericilor și instituțiilor care au ajutat Biserica Ortodoxă Română în trecut și o ajută și astăzi ca să poată să-și aducă și ea o contribuție la mărturisirea iubirii lui Hristos față de lume.

În încheiere, rugăm pe Hristos Domnul, Arhiereul veșnic, să vă dăruiască, Înalț Prea Sfințite Părinte și iubite frate în Hristos, ajutorul și binecuvântarea Sa ca să păstoriți noua Mitropolie pe calea mântuirii și a iubirii față de Dumnezeu și față de oameni, întru mulți și fericți ani !».

Au mai luat cuvântul, după aceea, invitați la întronizarea I.P.S. Serafim, printre care și dl. Nicolae Stroescu-Stănișoară care a spus :

«Numai cu câțiva ani în urmă cele ce s-au întâmplat în această dimineață la München ar fi fost considerate de domeniul imposibilului. A fost nevoie de câteva minuni, una din acelea care se impun vederii noastre precum revoluția din decembrie 1989, altele discrete ca acelea care se petrec înăuntrul tainic al unor suflete, pentru ca venirea Înalț Prea Sfinției Voastre la noi ca mitropolit al Germaniei, al Europei centrale și de nord să devină posibilă.

Dar salba aceasta de victorii minunate împotriva inerțiilor istoriei noastre, a românilor de acasă și din pribegie, victorii nezgometoase, care a fost necesară pentru a se putea ajunge la actul religios și național de astăzi își are originea într-un simțământ și o năzuință spirituală

asupra cărora aş vrea să mă opresc pentru o clipă. Nu că nu ar fi cunoscute, dar câteodată sunt date uitării dintr-o serie de motive, de la irităriile noastre cotidiene până la acea superficialitate care ne sărăceşte înţelegerea. Dar chiar te apucă pur şi simplu mirarea să constăţi cum se caută tot felul de explicaţii pentru înfiinţarea Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania, Europa centrală şi de nord — unele dintre ele chiar foarte sofisticate şi acuzând nu ştiu ce machiavelisme — numai explicaţia cea mai simplă este trecută cu vederea. Anume, că identitatea religioasă şi naţională nu pot fi chiar atât de uşor distruse, iar cei împrăştiaţi de un destin istoric vitreg năzuiesc să se regăsească într-un fel sau altul. Or, cine le poate oferi românilor din ţară şi din străinătate un spaţiu mai prielnic şi mai durabil de întâlnire şi de comuniune decât Biserica? Iar dacă există dezbinări între români, unde s-ar putea mai bine căuta împăcarea dacă nu în Biserică? Bineînţeles că nu vrem să ne îmbătăm cu cuvinte. Suntem conştienţi de greutăţile care stau în calea bunei înţelegeri între români, căci sunt în joc nu numai factori temperamentalni ci şi moştenirea comunismului. Fără a mai pune la socoteală noile strategii ale dezbinării. Dar, repet, unde s-ar putea începe refacerea unităţii românilor sub semnul valorilor morale şi spirituale, care numai ele pot garanta unitatea în libertate, dacă nu în Biserică.

Pentru românii din exil problema aceasta se pune cel puţin cu o stringenţă tot atât de mare ca şi pentru cei din ţară. În plus este la ei dorul de ţară. Iar ţara noastră a rămas creştină în ciuda dictaturii comunismului ateu. Dorul de ţară al exilaţilor înseamnă voinţa adâncă de regăsire a orizontului românesc şi a izvoarelor noastre spirituale. Oare poate cineva nega în mod serios că în centrul acestei Românii esenţiale stă Biserica, această cititoră a culturii noastre, mamă a omeniei noastre şi chează a speranţei noastre de înnoire şi renaştere? Pe urmă şi mai presus de toate, noi ştim că centrul universului este Iisus Hristos. Realitatea, în întregul ei, este o sferă. Centrul sferei este Mântuitorul. Către centru duc o infinitate de raze. Însă cu cât ne apropiem fiecare de centru, ne apropiem şi unul de altul din ce în ce mai mult. Înalt Prea Sfinţite Serafim, de la prima apariţie a Înalt Prea Sfinţiei Voastre în mijlocul nostru v-am simţit căldura, inimoşia românească, înălţimea şi elanul spiritual. Suntem conştienţi de jertfa pe care aţi adus-o desprinzându-vă de credincioşii şi studenţii, de misiunea şi patria spirituală a Înalt Prea Sfinţiei Voastre. Vom face tot ce ne stă în putinţă ca să puteţi prelungi, până în Occident, o patrie spirituală, care este şi a noastră, a tuturor, întru slujirea, în condiţiile lumii actuale, a Domnului nostru Iisus Hristos, renaşterea românească şi mântuirea sufletelor noastre».

După ce au mai luat cuvântul şi alţi participanţi la acest eveniment, I.P.S. Mitropolit Serafim s-a adresat celor prezenţi, spunând următoarele :

«Primele cuvinte pe care aş dori să le adresez în aceste momente solemne diasporei ortodoxe româneşti din Europa, care mă primeşte astăzi ca părinte sufletesc, sunt cuvintele Mântuitorului spuse femeilor mironosite în dimineaţa Învierii : «Bucuraţi-vă» şi «Nu vă temeţi !».

Bucurați-vă, că iată Dumnezeu, văzând lacrimile și rugăciunile voastre, vă trimite astăzi păstor prin care vă va izbăvi de păcate dacă veți asculta de glasul lui!

Bucurați-vă, că Hristos vă întâmpină astăzi și se face Mântuitorul vostru prin servitorul Său!

Bucurați-vă, că Duhul Sfânt va rămâne peste voi și vă va descoperi adevărul care liberează (Ioan 8, 32) prin cel pe care Dumnezeu l-a uns ca să vă fie părinte duhovnicesc!

Nu vă temeți unii de alții, ci iubiți-vă între voi!

Nu vă temeți de necazurile și ispitele lumii acesteia, ci îndrăzniți, zice Hristos, Eu am biruit lumea!» (Ioan 16, 33). Iar «biruința care a biruit lumea este credința noastră» (I Ioan 5, 4). Prin credință suntem biruitori!

Nu vă temeți de ziua de mâine, ci puneți-vă toată încrederea în Hristos cel ce ne-a făgăduit că este cu noi în toate zilele până la sfârșitul veacurilor (cf. Matei 28, 20).

Nu vă temeți nici de moarte, căci Hristos-viața noastră este cu noi până și în moartea noastră, pe care o transformăm în Paște, adică în pasaj, trecere în viața cea fără de sfârșit.

Deci, «Bucurați-vă pururea» (I Tesal. 5, 16) pentru toate câte Dumnezeu a făcut și face pentru noi! Și nu vă temeți de nimic căci «dacă Dumnezeu este pentru noi cine, poate fi împotriva noastră?» (Romani 8, 31).

După acest cuvânt biblic de salut, care aș dori să devină realitatea noastră de toate zilele, îngăduiți-mi să exprim în numele Bisericii-mame recunoștința pentru aportul diasporei românești din Europa și din America la eliberarea Țării din robia cea mai crudă pe care am cunoscut-o în istoria noastră: dictatura comunistă. Suntem convinși că fără rezistența constantă a românilor care au luat drumul pribegiei pentru că n-au putut să accepte înlăntuirea și teroarea comunistă, rezistență exprimată sub diferite forme, și îndeosebi prin emisiunile celor două posturi de radio libere — «Vocea Americii» și «Europa liberă» — dictatura din România ar fi făcut ravagii și mai mari, iar Revoluția din decembrie 1989 n-ar fi cuprins atât de repede întreaga țară și ar fi putut să fie și mai sângeroasă.

Evenimentul de astăzi stă sub semnul și puterea Învierii Domnului nu numai pentru că el are loc în această perioadă pascală în care «prăznuim omorârea morții și începătura altei vieți veșnice» (Canonul Sf. Paști, oda 7), ci, mai ales, pentru că cei care l-au pregătit dintru început l-au voit ca manifestare a dorinței de înviere a diasporei ortodoxe românești din întreaga Europă și totodată ca germene care să rodească activ această înviere.

Nu intenționez să mă opresc aici, nici măcar în trecut, asupra motivelor de dezbinare ale diasporei românești, unele îndreptățite în ochii oamenilor, altele numai imaginare, dar care nici unul nu o poate justifica în fața lui Dumnezeu. Desigur, acest adevăr este valabil oriunde există dezbinare: în familiile noastre, în bisericile noastre, în popoarele noastre, în lume... Pentru că dezbinarea este opera prin excelență a diavolului. «Diabolos», în limba greacă, nu înseamnă, oare,

tocmai dezbinătorul, separatorul, învrăjbitorul? Cel care distruge unitatea realizată de iubire! Dezbinarea este, prin urmare, opusul iubirii, adică opusul lui Dumnezeu și de aceea nu poate fi niciodată justificată.

Sfântul Grigore de Nysa și alți Părinți ai Bisericii văd chipul și asemănarea lui Dumnezeu, după care a fost creat la început omul, nu numai în fiecare om, ci mai ales în unitatea luată ca întreg, adică în omul universal, sau Adam-ul total, care ar trebui să fim fiecare din noi dacă am fi uniți prin dragoste cu toți semenii noștri. Numai când oamenii în diversitatea lor sunt uniți, se reflectă în ei taina lui Dumnezeu: Unul și Trei, în același timp. Însă Adam cel dintâi și, pe urma sa, toți oamenii până astăzi au făcut din diversitatea lor motiv de diviziune și de dezbinare. Noi nu suntem uniți pentru că, neavând dragostea lui Dumnezeu în noi, nu ne acceptăm unii pe alții așa cum suntem: diferiți unii de alții. Dimpotrivă, ne temem unii de alții. Iar, în aceasta se revelează esența însăși a păcatului, adică frica de celălalt, care duce la refuzul sau negarea lui: «nu te accept pentru că nu ești ca mine» sau «pentru mine tu nu ești».

Depășirea dezbinării, oriunde ar exista ea, nu se poate realiza decât prin Iisus Hristos, Dumnezeu-omul, care a surpat peretele din mijloc al separării și a desființat vrăjmășia în trupul Său, unindu-i pe toți oamenii întru Sine. Pentru ca să-i zidească într-un singur om nou și să întemeieze pacea și să-i împace cu Dumnezeu pe toți, uniți într-un singur trup, prin cruce. (Ef. 2, 14—16). Aici este sintetizată întreaga operă de mântuire a lumii realizată de Dumnezeu prin Fiul Său, care S-a făcut om, a murit și a înviat tocmai pentru ca să adune laolaltă pe toți fiii lui Dumnezeu cei împrăștiați» (Ioan 11, 52).

Înțelegem dintr-o dată că credința nu este doar un simplu fapt social sau un compartiment al vieții noastre. Ea nu ține doar de viața noastră privată și nu se poate reduce la mărturisirea cu gura a adevărilor divine, nici la forme și practici golite de conținut. Ea vizează direct transformarea (metanoia) noastră totală, recrearea în Iisus Hristos, viu și lucrător în lume prin Duhul Sfânt în Biserica Sa, care cuprinde potențial întreaga creație. Se înțelege de la sine ce implicații sociale are o credință vie și lucrătoare, care urmărește constant recrearea omului în Hristos.

De aceea primul meu îndemn pe care vi-l adresez cu toată dragostea, este tocmai în legătură cu biserica, locul întâlnirii noastre cu Dumnezeu: străduiți-vă să participați cu regularitate la toate slujbele ei pentru ca să nu vă lipsiți de harul și puterea Duhului Sfânt, care ne vin prin ele! Liturghia ortodoxă ca și toate celelalte slujbe sunt de o frumusețe și de o adâncime mistică inegalabilă.

Desigur, ține de datoria preoților să slujească frumos după rânduiala prevăzută și să explice credincioșilor înțelesurile adânci ale Sf. Liturghii și ale celorlalte laude bisericești, pentru ca aceștia să-și poată hrăni atât inima cât și mintea prin armonia dintre «numem» și «lumen», dintre taină (mister) și inteligență. Să fim cu toții conștienți că puterea Bisericii vine din rugăciunea ei. O comunitate care-și împuținează rugăciunea slăbește în iubirea dintre membrii săi și nu va avea nici puterea mărturisirii în afară.

Dar, desigur, viața noastră creștină de transformare permanentă în Hristos Însuși pentru a ajunge la «starea bărbatului desăvârșit, la măsura deplinătății lui Hristos» (Ef. 4, 13) nu se reduce la participarea la slujbele bisericești, căci nu putem fi creștini numai duminica sau numai de sărbători. La sfârșitul Liturghiei preotul ne îndeamnă: «Cu pace să ieșim», (îndemn care s-a păstrat în Liturghia tuturor confesiunilor) pentru a continua acasă, la locul de muncă și pentru tineri, slujba din biserică, făcând din toate Liturghie (Euharistie), cum ne învață Sfântul Apostol Pavel (I Cor. 10, 31; Colos. 3, 17).

Dar această slujire continuă, presupune, pe de o parte, lupta permanentă, și de câte ori teribilă, împotriva păcatului și răului din noi, pentru despătimirea noastră, iar pe de altă parte, cultivarea binelui și a virtuților, adică a deprinderilor bune. Iar armele pe care le avem la dispoziție sunt rugăciunea, postul și asceza, în general, spovedania și împărtășirea cu Trupul și Sângele Domnului. Prin toate acestea participăm și noi la «crucea» prin care Dumnezeu ne-a recreat în Hristos «într-un singur om nou», «uniți într-un singur trup» (Efes. 2, 16).

Intr-adevăr, numai prin cruce ajungem la biruință. Numai silindu-ne să murim mereu omului vechi, supus păcatului, putem să ne îmbrăcăm în omul cel nou care este după asemănarea lui Hristos. Să fim însă încredințați că pe tot parcursul acestui proces nu suntem singuri. În purtarea crucii, adică în suferințele și ispitele de fiecare zi, Hristos este alături de noi și, de asemenea, Maica Domnului și toți sfinții, ca și semenii noștri întru credință. Căci Biserica este tocmai această comuniune a sfinților. De când Hristos a înviat crucea este străbătută de puterea și lumina Învierii. De aceea, există o bucurie a crucii care ne dă mereu curajul luptei și puterea biruinței. Până când păcatul din noi va fi consumat de dragostea lui Hristos care va cuprinde, desăvârșit, ființa noastră lăuntrică, unificând-o și făcând-o asemenea Lui. Iar semnul acestei biruințe, adică semnul sfințeniei, zice Sfântul Isaac Sirul, este tocmai inima compătimitoare, adică inima care cuprinde în iubirea ei pe tot omul și întreaga făptură.

Dumnezeu a rânduit în Biserica Sa «multe feluri de trepte și de slujbe», potrivit nevoilor ei (cf. I Cor. 12, 28). Dacă chemarea noastră este comună și este pentru toți, adică «sfințirea noastră» (cf. I Tes. 4, 3; Evr. 12, 14), sau recrearea în Iisus Hristos prin Duhul Sfânt, și dacă această chemare nu se poate realiza decât în comuniunea organismului viu care este Biserica și nu izolat, apoi fiecare ajunge aici prin înmulțirea propriului său talent și prin slujirea sa specifică. Într-un organism sunt multe mădulare, fiecare cu rostul și cu funcțiunea sa, dar nici unul nu pretinde să fie altceva decât ceea ce este. Dimpotrivă, fiecare împlinindu-și funcția specifică își aduce contribuția la binele general al organismului. Așa este și Biserica, zice Sfântul Apostol Pavel: «Darurile sunt diferite, dar același Duh. Și diferite slu-

jiri sunt, dar același Domn. Și lucrările sunt diferite, dar este același Dumnezeu care lucrează toate în toți»... (I Cor. 12, 4—6).

Toți suntem, ontologic, egali, fie episcopi, fie preoții, fie laici. Toți împreună formăm poporul lui Dumnezeu, toți participăm la sfințenia lui Hristos și ne împărtășim de ea, pe măsura credinței și efortului propriu. Toți suntem preoții Dumnezeului celui viu, prin participarea la unica preoție a lui Hristos, dar fiecare «în rândul cetei sale». Episcopul este cel dintâi, chemat să fie capul Bisericii, acolo unde ea se manifestă în lume, într-un anumit loc.

Episcopul adună poporul lui Dumnezeu din locul respectiv (care este eparhia sa) și-l constituie în Biserica lui Hristos, prezidând Euharistia, pe care o slujește împreună cu toți preoții și credincioșii din acel loc. De aceea Sfântul Ignatie al Antiohiei putea să spună, încă la sfârșitul secolului I, că «episcopul ține locul pe care l-a avut Hristos la Cina cea de taină» și că «acolo unde este episcopul, acolo este Biserica», căci fără episcop Biserica nu poate să existe. Episcopul este deci, în Biserică, chipul lui Hristos-Păstorul cel Bun care și-a pus viața pentru oile sale. Mântuitorul Iisus Hristos a încredințat apostolilor, iar aceștia episcopilor, misiunea de a-L reprezenta în lume, de a-L actualiza lucrarea de mântuire în fiecare generație, până la sfârșitul veacurilor. «Iată, Eu vă trimit pe voi (în lume), ca pe niște miei în mijlocul lupilor... Cine vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă și cine se leapădă de voi de Mine se leapădă...» (Luca 10, 3, 16).

Ceea ce cere deci, episcopului și celor pe care el și-i asociază misiunii, pe care a primit-o de la Hristos, adică preoților, este ca ei să fie, cu adevărat, icoana lui Hristos în lume. A lui Hristos cel blând și smerit, cel sărac și nevinovat, îndelung răbdător și iertător, rugător și ascultător până la moarte. Predica noastră nu va avea nici o putere de angajare în credință și transformare a credincioșilor, dacă nu este însoțită de exemplul unei vieți curate, sincere și smerite, lipsită de interese și veleități omenești. Ea nu va fi decât «aramă sunătoare și chimval răsunător», oricât de documentată și savantă ar fi.

Având toate aceste îndemnuri înscrise pe tablele inimii mele de când am fost hirotonit ca preot și apoi ca episcop, mă voi strădui și în noua misiune pe care Dumnezeu mi-o încredințează să fiu cu adevărat păstorul cel bun care își pune sufletul pentru oile sale.

Grija cea dintâi îmi va fi, ca și până acum, slujirea la Sfântul Altar și rugăciunea, convins fiind că fără legătura constantă cu Dumnezeu prin rugăciune, omul se reduce la limitele naturii și devine opac față de lucrarea Duhului Sfânt în el. Dumnezeu nu poate lucra decât prin omul care I se deschide prin rugăciune și asceză. Tragedia lumii creștine de astăzi vine tocmai din slăbirea ei în rugăciune și asceză. Omul nu este tare decât în măsura în care se roagă și postește. Numai atunci el simte și vede cât de minunat lucrează Dumnezeu în viața lui

același

i. Toți
intenția
ortului
ciparea
sale».
nde ea

r (care
Euha-
in acel
a sfâr-
stos la
serica»,
eci, în
pentru
aceștia
iza lu-
curilor.
ul lupi-
adă de

ză mi-
a ei să
bland
rugător
putere
nu este
sită de
oare și

tele de
ădui și
nu ade-

Sfântul
i Dum-
ne opac
a decât
a lumii
asceză.
Numai
iața lui

și ce fericire aduce unirea cu El. Desigur, ca episcop am datoria de a mă ruga pentru toți pe care Dumnezeu mi i-a încredințat spre păstorie: preoți și credincioși, cum datori suntem să ne rugăm unii pentru alții. Iar rugăciunea îmi va deschide inima și o va sensibiliza față de toate nevoile lor; sufletește, mai întâi, căci acestea sunt cele mai multe astăzi, dar și trupește. Întărit de rugăciune, mă voi strădui deci «să mă fac tuturor toate», pentru ca să aduc în sufletul fiecăruia o rază de lumină și de nădejde, și «în orice chip să mântuiesc măcar pe unii» (I Cor. 9, 22). Să îndrăzniți deci să apelați la mine, în ciuda distanțelor care ne vor separa, și Dumnezeu îmi va da pentru fiecare cuvânt potrivit de mângâiere și ajutor.

Știu că nici unul n-a părăsit țara de binele din ea; știu și câtă osteneală depuneți aici ca să vă realizați. Nu uitați că singură Biserica vă poate vindeca rana produsă de despărțirea de locurile natale și de cei dragi, căci numai în ea vă puteți reintâlni cu toții. Și tot Biserica vă dă curajul și puterea ca să vă purtați crucea de fiecare zi a încercărilor de tot felul care vin asupra noastră, oriunde am trăi. De aceea, împreună cu preoții din Mitropolie, ne vom strădui să întărim viața duhovnicească din parohiile deja existente și să formăm și alte comunități, acolo unde viețuiesc români.

Să nu vă fie rușine de originea voastră, nici de credința pe care o aveți. Dimpotrivă, arătați-vă vrednici de ele printr-o viață plăcută lui Dumnezeu și oamenilor. De când Hristos a venit în lume, nici un neam nu este mai ales decât altul. Aleșii lui Dumnezeu sunt cei ce cred în Hristos, din fiecare neam și fac voia Lui. Să nu uităm totuși că provenim dintr-un popor încreștinat încă de la formarea sa și că credința creștină ne-a modelat ființa după învățăturile evanghelice, făcând din înaintașii noștri oameni blânzi și buni, răbdători și ospitalieri, care au știut întotdeauna să-și apere cu cinste și vitejie «sărăcia și nevoile și neamul» (Eminescu). Și fiindcă trăim în această parte a Europei este bine să amintim celor de aici, rolul pe care l-a avut poporul român, secole de-a rândul, în apărarea Europei de invazia otomană. De aceea, Papa Sixt al IV-lea putea numi, la vremea sa, pe Ștefan cel Mare și Sfânt «atlet al lui Hristos și apărător al creștinătății». De asemenea, Europa întreagă, prin ambasadorii săi la Constantinopol, la 1714, a putut admira credința domnitorului martir Constantin Brâncoveanu, care a preferat moartea, prin tăierea capului, împreună cu cei patru copii ai săi, decât să se lepede de Botezul său.

În încheiere, aș dori să asigur pe toți frații mei întru Hristos, fie ortodocși, fie catolici, fie protestanți, de rugăciunea și dragostea mea, fără deosebire. Slujirea și lucrarea mea pastorală nu se va reduce la diaspora românească, ci ele se vor prelungi, firesc, în slujirea unității întregii diaspore ortodoxe și a unității creștine în general, la care m-am referit în cuvântul meu. O unitate adevărată, care nu poate fi decât

în Hristos, nu se construiește niciodată în detrimentul sau împotriva altei unități. De aceea, rog pe toți episcopii confesiunilor reprezentate aici să mă primească ca pe un împreună-slujitor pentru unitatea Bisericii lui Hristos.

Sunt convins că în ciuda dificultăților prin care trece ecumenismul astăzi, înaintarea pe drumul unității creștine este ireversibilă și nu poate fi împiedicată de nici o putere ostilă. Lumea întreagă își caută unitatea ei, prin lucrarea lui Dumnezeu, care este minunată în ochii noștri (Psalmul 117, 23). Faptul că am fost martorii unei minuni atât de mari, ca aceea a căderii comunismului totalitar și ateu, care permite popoarelor să se apropie unele de altele, trebuie să ne dea curajul și puterea de a ne angaja cu toată ființa în slujirea unității voită de Dumnezeu. Dar să nu uităm că orice unitate începe și sfârșește cu respectul infinit al unuia față de celălalt.

Punându-mi toată încrederea și nădejdea în Dumnezeu pornesc în misiunea pe care El mi-a încredințat-o, încurajat de dragostea cu care am fost înconjurat încă de la venirea mea aici, cu o lună în urmă, din partea tuturor celor cu care am venit în contact. Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu-Tatăl și împărțășirea Sfântului Duh să fie cu voi toți ! Amin».

Prin întronizarea I.P.S. Serafim, ca mitropolit al Germaniei și Europei centrale, cum aprecia P. C. Pr. prof. Constantin Galeriu, prezent la acest eveniment, începe să prindă viață «unirea românilor ortodocși de peste hotare, într-o singură mărturie canonică».

«Din darul Bunului Dumnezeu, românii ortodocși răspândiți pe continentul european au acum așezământul spiritual, canonic constituit la treapta unei înalte instanțe bisericești : Mitropolia ortodoxă română pentru Germania, Europa centrală și de nord. Acest act înfăptuit de fiii Bisericii Ortodoxe Române reprezintă un eveniment istoric deopotrivă bisericesc și național.

Este mai întâi de însemnătate bisericească.

Smulgându-se din teroarea totalitară comunistă, mulți români emigranți au întemeiat parohii ortodoxe în Occident, în număr tot mai mare, pe măsura sporirii diasporei. Din cauze politice cunoscute, o parte din aceste parohii au apelat la un alt acoperământ canonic decât cel al Bisericii-mame. Astăzi, însă, toți acești frați ai noștri se pot regăsi uniți sub cupola sacră a Mitropoliei lor. Iar arhipăstorul I.P.S. Arhiepiscop și Mitropolit dr. Serafim, întronizat prin Gramata Sfântului Sinod semnată de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, îi poate într-adevăr întâmpina rostindu-le «Bucurați-vă !» și «Nu vă temeți !».

Sunt cuvinte ale Sfintei Evanghelii de o gravă actualitate cărora, în desfășurarea expunerii sale pastorale, Înalt Prea Sfințitul le-a dat un tâlc înțelept arătând că în «frica de celălalt se revelează un tragism al păcatului, al răului din lume. Diversitatea nu este motiv de diviziune

și dezbinare, ci de unitate după chipul Preasfintei Treimi în care Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt una sunt».

Nu vă temeți de unitate! Adânc dureroasă este neunirea noastră «pricină de sminteală» înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, înaintea neamurilor în sânul cărora ați aflat bună primire.

O dată mai mult să ne rugăm toți, împreună cu Mântuitorul Hristos, «să fim una» (Ioan 17, 21). Psalmistul proclamă: «cât de departe este cerul de pământ, atât este de mare mila Lui spre cei ce se tem de El» (Ps. 102, 11) și într-adevăr, dacă așa s-a descoperit mila lui Dumnezeu că a unit cerul cu pământul în Fiul Său, «desființând vrăjmășia» (Ef. 2, 15), cum mai putem continua noi neunirea în numele lui Dumnezeu? Dimpotrivă, credem, nădăjduim că întemeierea acestei sfinte Mitropolii cu un ierarh purtător de har și de adevăr este începutul binecuvântat al unirii tuturor românilor dreptcredincioși de peste hotare într-o unică mărturie canonică.

Tot în orizont bisericesc, prezența acestei Mitropolii poartă și un luminos mesaj de afirmare a Ortodoxiei în unitatea ei cu Patriarhia Ecumenică și cu celelalte Biserici Autocefale: Rusă, Sărbă, Bulgară etc. pentru care I.P.S. Serafim a și primit, la instalare, mărturie de salut fratern din partea tuturor. În același timp, activitatea ei va oferi continuu și mai direct un mesaj ecumenic mereu «ținând adevărul în iubire» (Ef. 4, 15), în dialogul cu Bisericile Catolică și Protestantă. Cât de emoționant a fost cuvântul de salut al prelatului dr. Albert Rauch, director al Institutului pentru Bisericile Orientale din Regensburg, care, cu smerenie, consultându-ne pentru a rosti cât mai clar românește, a început cu stihul pascal din ritualul ortodox. «Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într-însa!».

Dar și dimensiunea națională își dezvăluie un rost tot atât de adânc. Un cuvânt al Sfinților Părinți învață: «rodește unde ai fost răsădit». Rodesc românii oriunde au fost răsădiți în lume. Rodesc, însă, din «sufletul etnic», din rădăcina ancestrală a moșilor și strămoșilor lor și, firește, în condițiile prielnice pe care le-au oferit popoarele gazdă, cărora le datorează respect și loialitate.

În același timp, de aici înainte, mai posibil și mai bogat va fi indemnul de a se organiza noi parohii în zone în care locuiesc numeroși români, ca să-și asculte dumnezeiasca Liturghie în graul lor; și să dea chip și expresie vie tradițiilor și datinilor. Heinrich Heine numea Biblia «Patria portativă» a neamului evreu, în vremea pribegiei lui. «Patrie portativă» e credința și limba și totodată «slava și cinstea fiilor unui neam» (Apoc. 21, 26), oriunde s-ar afla ei în lume» (Pr. prof. dr. Constantin Galeriu, *Mitropolia ortodoxă română pentru Germania, Europa centrală și de nord*, în «Vestitorul Ortodoxiei», nr. 118; 15—30 iunie, 1994, p. 1).

REDACȚIA

**ALEGEREA, HIROTONIREA ȘI INSTALAREA
P. S. IOAN SELEJAN
CA EPISCOP AL NOII EPISCOPII
A COVASNEI ȘI HARGHITEI**

1. Înființarea Episcopiei Covasnei și Harghitei

Ținuturile Covasnei și Harghitei, situate, aproximativ, în inima teritoriului României, cu un aport considerabil în procesul etnogenezei poporului român, au cunoscut — de-a lungul istoriei — o evoluție vitregă și prea puțin favorabilă populației românești. Stăpâniri străine și orânduiri potrivnice au făcut ca, în timp, populația românească să devină minoritară, fie prin exod spre alte zone ale țării, fie prin deznationalizare și înglobare în etnia maghiară, deznationalizare în care prozelitismul practic de confesiunile vorbitoare de limba maghiară a avut un rol preponderent.

Recent încheiatele vremi, cu ostilitatea practică față de viața religioasă și, în special, față de credința ortodoxă, au favorizat permanentizarea și chiar acutizarea acestei situații.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, referindu-se la nevoia și oportunitatea înființării Episcopiei Covasna și Harghitei remarcă, nu o dată, că populația românească a fost majoritară în aceste ținuturi, dar vremuri și orânduiri potrivnice au făcut ca numărul românilor să se diminueze treptat, în așa fel că, «aici, în miezul țării noastre», românii au ajuns o minoritate încercată de multe dureri și suferințe zilnice».

Mărturiile despre existența și densitatea populației românești, în această frumoasă regiune, sunt numeroase. Ruinele și urmele de biserică ortodoxe, numele românești de pe fragmentele de cruci de morminte, rămase peste tot în aceste ținuturi, se adaugă la atâtea alte mărturii literare și istorice ale prezenței românești în Covasna și Harghita.

Problema înființării unui centru eparhial pentru românii ortodocși din zona Covasnei și Harghitei se impunea cu stringență. Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a afirmat, în mai multe rânduri, că lucrul acesta trebuia înfăptuit mai dedemult. Același lucru l-a afirmat și Î.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, care recunoștea că înființarea unui centru eparhial ortodox românesc s-ar fi impus, acolo, mai de demult.

Înglobate, administrativ, în întinsa eparhie a Sibului, o parte trecând mai apoi în jurisdicția eparhiei Alba-Iuliei, cele două județe, desul de îndepărtate de centrele eparhiale, nu s-au putut bucura de o grijă mai atentă, mai specială din partea autorităților bisericești ortodoxe. De aceea, după anul 1989, când condițiile au început să devină prielnice, s-a pus din ce în ce mai mult și stăruitor, problema înființării unui centru eparhial, a unei episcopii, care să se ocupe mai susținut, mai competent de nevoile religioase ale românilor ortodocși, problemă care, în fond, nu are numai aspect religios, ci și o componentă națio-

nală destul de pronunțată. În vederea rezolvării acestei probleme atât de importante, între conducerea Arhiepiscopiei Sibiului și Episcopiei Alba-Iulia, precum și în cadrul mai multor ședințe ale Sfântului Sinod, au avut loc discuții care s-au concretizat în hotărârea înființării Episcopiei Covasnei și Harghitei. Astfel, în ședința de lucru din 22—23 martie 1994, pe baza propunerilor celor două adunări eparhiale, Sfântul Sinod a adoptat hotărârea privind organizarea, delimitarea și reședința noii eparhii, urmând ca după îndeplinirea tuturor formalităților, această hotărâre să fie pusă în aplicare.

2. Alegerea primului episcop al Episcopiei Covasnei și Harghitei

Primăvara anului 1994 a fost și perioada alegerilor pentru noile organe administrative din cadrul Patriarhiei Române. În urma acestor alegeri, în ziua de 12 iulie 1994 a avut loc ședința de constituire a Adunării Naționale Bisericești, pentru un mandat de patru ani — 1994—1998.

După încheierea lucrărilor de constituire a Adunării Naționale Bisericești au avut loc, succesiv, lucrările a trei colegii electorale bisericești, în vederea alegerii a trei noi episcopi de scaun: alegerea primului episcop al nou-inființatei Episcopii a Covasnei și Harghitei, alegerea unui nou episcop al Episcopiei Dunării de Jos și alegerea noului episcop al reînființatei Episcopii a Caransebeșului.

Într-o scurtă ședință comună, la deschiderea lucrărilor amintitelor colegii electorale, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a rostit o cuvântare, în care, între altele, a spus:

«După cum vi s-a comunicat, ați fost convocați astăzi, la încheierea lucrărilor de constituire a Adunării Naționale Bisericești, pentru rezolvarea unor probleme urgente ale Bisericii noastre, privind completarea scaunelor vacante de ierarhi la episcopiiile Covasnei și Harghitei, a Caransebeșului și a Dunării de Jos. Astfel, Adunarea Națională Bisericească, constituită astăzi, întregită cu membrii adunărilor eparhiale ale episcopiiilor vacante și cu ceilalți membri de drept, se transformă acum în colegiu electoral bisericesc, care este chemat să purceadă la alegerea de noi ierarhi la cele trei eparhii menționate.

Este o mare cinste pentru noi că ne-a ajutat Bunul Dumnezeu să putem împlini una dintre vechile dorințe ale Bisericii, aceea de a avea o nouă eparhie în «mijlocul» țării, la Covasna și Harghita, și de a reînființa istorica Episcopie a Caransebeșului. Astăzi ne revine îndatorirea să dăm acestor eparhii câte un ierarh și, totodată, să completăm scaunul Episcopiei Dunării de Jos, rămas vacant prin trecerea la cele veșnice a vrednicului de pomenire arhiepiscop Antim Nica».

Potrivit Statutului de organizare și funcționare a Bisericii Ortodoxe Române, îl rog pe I.P.S. Mitropolit Antonie al Transilvaniei, Cri-

șanei și Maramureșului să preia conducerea lucrărilor Colegiului electoral bisericesc pentru a se trece mai întâi la alegerea titularului în scaunul vacant de episcop al nou înființatei Episcopii a Covasnei și Harghitei».

Preluând conducerea lucrărilor Colegiului electoral I.P.S. Mitropolit *Antonie* a rostit următoarea cuvântare :

«Biserica Ortodoxă Română își desăvârșește de la un an la altul, acum când, în sfârșit, o poate face, structura misionară prin care să răspundă cât mai eficient cerințelor spirituale ale credincioșilor ei. Au fost organizate episcopii noi, pe lângă refacerea unor episcopii tradiționale pe care vitregia vremurilor le-a făcut să dispară, pentru o vreme, din istoria creștinismului românesc. Ar fi deajuns să pomenim de Arhiepiscopia Sucevei, de Arhiepiscopia Târgoviștei, de Arhiepiscopia Tomisului, de Episcopia Maramureșului și Sătmarului, de Episcopia Argeșului, dintre cele vechi, istorice, iar dintre cele nou înființate, amintim Episcopia Sloboziei și Călărașilor, ultima pe care a ctitorit-o Sfântul nostru Sinod și Adunarea Națională Bisericească.

Ei bine, acest privilegiu cronologic de tinerețe va fi pierdut astăzi de către Episcopia de pe meleagurile Bărăganului și va trece asupra unei noi Episcopii care a luat ființă, de data aceasta în inima Țării, dincolo de munți, în Transilvania, unde se află leagănul de formare a poporului românesc.

Exigențele pastorației ortodoxe moderne obligă Biserica să-și modereze din mers misiunea și s-o facă în așa fel încât, în condiții noi, într-o societate pe cale de diversificare permanentă, într-o competiție grăbită de sistemele de gândire și de activități care antrenează modificări permanente în viața de toate zilele, într-o societate care solicită, mai ales și mai cu înverșunare, preocupările de dezvoltare materială, Biserica, ținând pasul cu ele, să înainteze odată cu acestea, și să mențină permanent viu și lucrător criteriul spiritual ca factor absolut necesar, ba chiar esențial, unei bune și adevărate dezvoltări a vieții oamenilor.

După o lungă epocă de stagnare, în fapt de dare înapoi în viața societății românești, în numele unor false principii, după o epocă în care s-a încercat în mod absurd «eliminarea» lui Dumnezeu din lume și din sufletul românilor, prin eforturile sterile de instalare în loc a unui umanism sec de orice consistență filosofică și golit de orice conținut religios, iată că adevărul a învins. Se dovedește acum că zisa «epocă de aur» n-a fost altceva decât, ba chiar mai mult, un spațiu gol de sens, o încercare luciferică de substituie a valorilor prin pseudovalori, așa cum a fost și fapta luciferică originară, care a dus, și ea, la o mare cădere din paradis în infern.

În lumea noastră, după eșecul răsunător al unei filosofii distructive, prefăcută în instrument social-politic gata să pervertească tot ceea ce era pur și constructiv în gândirea și în modul de viață al oamenilor, iată că Dumnezeu ne-a dat șansa unei renașterii a valorilor în drepturile lor firești, și a refacerii comunicării cu El.

elec-
lui în
nei și

ropolit

altul,
are să
lor ei.
ii tra-
ntru o
menin
episco-
scopia
amin-
Sfântul

pierdut
a trece
i inima
de for-

-și mo-
ții noi,
mpetii
modifi-
solicită,
aterială,
să men-
necesari
enilor.
în viața
epocă în
în lume
în loc a
re conți-
ia «epocă
de sens,
dori, așa
o mare

distruc-
tot ceea
amenilor,
i dreptu-

Odată cu alegerea de ierarh care vi se propune astăzi, în structura sinodală a Bisericii Ortodoxe Române va apare în mod concret noua Episcopie a Covasnei și Harghitei din cuprinsul Mitropoliei Ardealului, Crișanei și Maramureșului. Este și motivul pentru care, potrivit statutului Bisericii Ortodoxe Române, îmi revine mie ca mitropolit al numitei Mitropolii, dreptul și datoria de a prezida alegerea primului episcop al nou înființatei eparhii transilvănene, a Covasnei și Harghitei.

Mărit Colegiu Electoral,

Formele și formalitățile statutare și cele practice care trebuiau să premergă alegerea la care sunteți chemați astăzi, au fost din vreme îndeplinite și aș vrea să mulțumesc pentru aceasta Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, care a trecut prin procedurile necesare propunerile noastre, ale mele, ale P.S. Andrei al Alba-Iuliei, ambii cedând câte un județ pentru constituirea noii Eparhii. Atât Sfântul Sinod, cât și Adunarea Națională Bisericească au aprobat constituirea legală a noii Eparhii, din parohiile județelor Covasna și Harghita, cu sediul în orașul Miercurea Ciuc. Mulțumim, celor care ne-au asigurat reședința episcopului și spațiul necesar administrației, precum și salarizarea întregii administrații și a clerului eparhial, la nivelul convenit în această zonă, zonă care are absolută nevoie de o astfel de asistență.

În Transilvania există o instituție tradițională, dintre acelea generate de înțelepciunea și spiritul de prevedere și de stare sub lege, deci sub veșnicie și adevăr a țaranului român, instituție care nu e prevăzută în nici o lege civilă, ca atare, dar e mai presus și mai puternică decât orice lege, fiind din acea categorie a dreptului care consfințește cutuma, obiceiul tradițional popular, sfânt și fără drept de schimbare și alterare. Este vorba de un așa-numit *protocol al bunei învoiri*, un contract nescris, cum sunt toate obiceiurile populare, dar cu atât mai puternic, pentru că are la temelie cuvântul dat. Sfântul cuvânt. Aceasta se încheie între familiile care se încuscesc prin căsătoria copiilor lor, și care hotărăsc ce anume pun la dispoziția noii familii care se întemeiază.

Printr-un asemănător *protocol al bunei învoiri*, Eparhia Sibiului și Episcopia Alba-Iuliei, prin organele lor statutare competente, au înzestrat noua familie, Eparhia Covasnei și Harghitei, cu câte un județ, prin consultarea și a reprezentanților clerici și mireni locali, și iată că astăzi suntem convocați în această istorică sală sinodală pentru a alege, prin vot secret, pe Întăistătorul noii familii, al noii Eparhii.

Mărit Colegiu Electoral,

Votul Dvs., secret, — jumătate plus unul — va decide cui vom încredința organizarea și păstoria noii Eparhii. Am obișnuit și cu alte prilejuri să fac celui care urmează a fi ales, un portret-robot. Va depinde de conștiința și de cunoștințele Dvs. pe cine veți recunoaște în acest portret. Numele aceluia îl veți scrie pe buletinul de vot și este de la sine înțeles, și nici n-ar mai trebui să spună că, deși veți scrie pe

buletinul de vot un nume, de fapt veți da o mărturie de conștiință personală despre interesul pe care îl simțiți pentru o zonă de pe teritoriul Patriarhiei Române, care are nevoie de un om destoinic, de un om menit să fie ctitor și păstor de conștiințe ortodoxe și românești, într-o eparhie nou înființată. E nevoie acolo de o prezență vie, activă, aș îndrăzni să spun, de un om plin de vigoare, înzestrat cu experiență în lucrarea cu oamenii și în întemeierea și consolidarea unei instituții căreia îi revin sarcini uriașe. Acestea reclamă inteligență, bună pregătire teologică și nu numai teologică. Lumea de azi cere cultură largă, îndemănare, spirit de sacrificiu și dăruire, știința navigării printre stânci, printre probleme de multe feluri, știința de a-ți face prieteni, cu răbdare și îndemănare, știința de a-ți converti neprieteni în prieteni, convingându-i că e mai bună pacea și respectul reciproc, decât dușmănia și pândă.

Omul pe care votul Dvs. îl va trimite astăzi acolo ca ierarh, conducător spiritual al românilor ortodocși din zonă, va trebui să fie, în convingerile sale ortodoxe, iubitor de neam și, de glie românească și în același timp, să fie deschis semenilor de alte naționalități și cu alte convingeri religioase, pe care să-i res ecte în măsura în care și ei ne respectă neamul și convingerile noastre. Duhul comuniunii locale să prevaleze «în toată vremea și în tot ceasul împiedicând vrajba și dușmănia care sunt și nefirești și necreștine.

Se întemeiază acolo o structură administrativă bisericească menită să răspundă, de aproape, nevoilor spirituale locale ale românilor ortodocși. Faptul că zona a fost îndepărtată de centrele eparhiale, până acum, a dus adesea la situații nefirești. Se știe că la situațiile nefirești au contribuit și măsurile silnice de convertire a românilor la alte confesiuni, distugerea bisericilor, iar acestea au avut ca rezultat stricarea limbii românești și pierderea conștiinței de neam a unora dintre românii violențați în trecut, înainte de Unirea din 1918, dar și sub Dictatul de la Viena. Poate că un centru eparhial românesc, ortodox, s-ar fi impus mai de mult acolo. Faptul că el se înfăptuiește acum, trebuie să fie corect înțeles, ca o dorință a noastră de a ne păstra, pe pământ românesc, identitatea românească și credința moșilor și strămoșilor noștri. Ar fi o eroare care ne-ar îndurera, adică anumite pasiuni necontrolate ale unora, ar interpreta întemeierea acestei Episcopii altfel decât așa.

Episcopia ortodoxă a Covasnei și Harghitei va fi un factor de pace și bună înțelegere între creștinii și locuitorii din zonă. Omul care va promova acolo valorile credinței ortodoxe, ca instrumente de mântuire și de bună conviețuire locală; omul care va reînvia și va reintroduce tradițiile ortodoxe și românești în viața românilor pe care îi va păstori, omul acesta, viitorul, păstor duhovnicesc, există! El se află acum în conștiințele Dvs. de neam, de țară, în iubirea față de Biserica noastră străbună, ortodoxă, și se va intra prin vârful peniței Dvs. care îi va scrie numele pe buletinul de vot.

Să fie binecuvântarea și sub inspirația și ajutorul lui Dumnezeu.

După obișnuitele consultări între electori, care se vor petrece după o pauză de o jumătate de oră, ne vom revedea în această sală unde

vom proceda la depunerea voturilor statutare, secrete, în urna pregătită anume pentru acesta.

Aș dori, să fac chemarea, ca în această jumătate de oră de consultări, conștiințele Dvs. să se fixeze la cea mai înaltă tensiune a răspândirii, asupra omului potrivit pentru misiunea de cel dintâi episcop al Episcopiei ortodoxe a Covasnei și Harghitei din Mitropolia Transilvaniei, Crișanei și Maramureșului».

La reluarea lucrărilor Colegiului, după pauza de consultări, s-a trecut la alegerea, prin vot secret, a primului episcop al Covasnei și Harghitei. După îndeplinirea tuturor prevederilor regulamentare, la despușierea scrutinului s-a constatat că cele mai multe voturi le-a întrunit P. Cuv. Arhimandrit Ioan (Ionel) Selejan, superiorul Așezămintelor românești de la Ierusalim și Iordan. P. Cuv. Sa a întrunit 120 din cele 127 voturi exprimate. În consecință, I.P.S. Mitropolit Antonie al Aradului, făcând cunoscut rezultatul votului, a declarat ales, ca primul episcop al Episcopiei Covasnei și Harghitei, pe P. Cuv. Arhimandrit Ioan Selejan.

Fiind poftit în sala de ședințe și aducându-i-se la cunoștință rezultatul votului, P. Cuv. Ioan Selejan a rostit un cuvânt în care a adus mulțumiri *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist*, I.P.S. Mitropolit Antonie și tuturor membrilor Colegiului electoral bisericesc pentru alegerea făcută și pentru încrederea acordată.

Între altele, P. Cuvioșia Sa a spus :

«Mărit să fie Dumnezeu, că, într-o zi ca aceasta de azi, s-a mai aprins încă o stea pe bolta Bisericii noastre strămoșești, adică a mai luat ființă o nouă episcopie.

De câțiva ani am făcut ascultare în Țara Sfântă. Mi-am purtat pașii în pustia Iudeii, în Sahara și Nitria. Acum, prin cuvântul și votul Dumneavoastră sunt chemat spre a sluji într-o parte a țării noastre, care, într-un fel, este și ea pustie, în sensul că, așa cum s-a arătat, prezența românească a fost mereu diminuată. Mă voi duce să păstoresc acolo de unde izvorăsc Tigrul și Eufratul românilor, adică Mureșul și Oltul, râuri care în trecutele vremuri au purtat în undele lor lacrimile și nu odată și sângele românilor. Așa cum spun poeții noștri, ele au făcut să se audă în tot spațiul românesc suspinele noastre ale transilvănenilor. Dumnezeu «a luat aminte la jalea noastră și ne-a făcut dreptate», încât am rămas statornici pe vatra strămoșească.

M-am născut pe meleagurile transilvănene și pot să spun că îmi sunt cunoscute realitățile de acolo. În împlinirea slujirii mele mă voi baza pe ajutorul lui Dumnezeu, pe sprijinul și dragostea Dumneavoastră. Aduc cu mine din Eleon, muntele Înălțării Domnului la cer, bucuria și pacea, care au fost vestite Apostolilor, ca pe niște diamante pe care le voi oferi celor pe care îi voi întâlni acolo în Covasna și Harghita.

În Israel, unde am activat în ultimii ani, mi-am făcut prieteni dintre mozaici, musulmani, budiști, șintoști și dintre membrii altor religii și confesiuni. Sunt încredințat că îmi voi face prieteni și dintre oamenii în mijlocul cărora voi trăi de acum încolo, indiferent de credința sau naționalitatea lor. De altfel, în spiritul acesta al conciliarității

și ecumenismului am fost format de către profesorii mei de la Facultatea de teologie din Sibiu. În acest spirit am trăit și la Ierusalim.

Știu că slujirea la care sunt chemat nu este ușoară. Într-un fel, prin cele 120 de voturi pe care mi le-ați acordat, ați pus pe umerii mei 120 de cruci. Nădăjduiesc, prin ajutorul lui Dumnezeu și dragostea Dumneavoastră, să le pot purta și să nu fiu ingenunchiat de povara lor.

Mi-ați spus că este deja pregătită și casa în care voi locui. Mă voi strădui să pun și eu temelie pentru orice zidire de care va fi nevoie acolo. Am experiența construcțiilor și renovărilor. Am deprins-o în Oltenia, unde am condus și sprijinit lucrările de restaurare a unor mănăstiri-monumente istorice și am construit locașuri noi de închinăciune.

Sunt incredințat că ne stă tuturor în față marea datorie de a lăsa pentru mileniul trei o țară unită și reîntregită, cu o Biserică drept-măritoare care să poată da mărturie înaintea lui Hristos, când va veni să judece limbile și credințele...».

Potrivit prevederilor statutare, procesul-verbal al ședinței Colegiului electoral bisericesc, privind alegerea episcopului Covasnei și Harghitei a fost prezentat Sfântului Sinod care, în ședința sa din 14 iulie 1994, în urma examinării și cercetării canonice a alegerii, a validat această alegere și a aprobat ridicarea la treapta arhieriei a Prea Cuviosului Arhimandrit Ioan Selejean.

La praznicul Sfântului Prooroc Ilie, zi de hram la Sfânta Mănăstire Toplița — ctitorie a primului Patriarh al României, Miron Cristea — s-a scris cu litere de aur o nouă pagină de istorie a românilor din centrul Transilvaniei. În prezența unui număr impresionant de credincioși ortodocși români din Transilvania, din județele Harghita, Covasna, Mureș, Bistrița-Năsăud, Alba, Bihor, dar și din Moldova, a I.P.S. Antonie Plămădeală, mitropolitul Ardealului, Crișaniei și Maramureșului, I.P.S. Nestor Vornicescu, mitropolitul Olteniei, P.S. Andrei, episcopul Alba-Iuliei, P.S. Calinic, episcopul Argeșului, P.S. Ioan, episcopul Oradiei, P.S. Emilian, episcopul ales al Caransebeșului, P.S. Episcop Vincențiu Ploieșteanul, vicar patriarhal, preoți, studenți și seminariști, a avut loc hirotonia în arhierie a Prea Cuviosului Arhimandrit Ioan Selejean, pentru Episcopia Covasnei și Harghitei. La acest eveniment au participat membri ai Guvernului României, Dl. Consilier prezidențial Victor Opaschi, prefectii județelor Covasna și Harghita, alte personalități.

După săvârșirea Sfintei Liturghii, I.P.S. Antonie, mitropolitul Ardealului adresându-se celor prezenți, a spus, între altele :

«Astăzi am făcut un lucru pe care trebuia să-l facem mai demult... Nu-i va fi ușor Prea Sfințitului Ioan în această Episcopie, unde 30 de parohii nu au preoți. Am intervenit la Guvernul României și sperăm să ne aprobe ca slarizarea preoților și cântăreților să fie integrală de la stat, în această zonă. Vreau să fiu înțeles, Episcopia de Covasna și Harghita nu este o Episcopie organizată împotriva cuiva anume. Episcopia s-a înființat și organizat pentru păstrarea identității poporului român, spre a opri procesul de deznaționalizare. Îi doresc să-și păstreze arhieria curată !».

3. Instalarea P. S. Episcop Ioan al Covasnei și Harghitei

În iconomia desfășurării evenimentelor din viața Bisericii Ortodoxe Române din cursul anului 1996 instalarea P.S. Episcop Ioan Selejan în vrednicia de episcop al Covasnei și Harghitei s-a încadrat în desfășurarea altui eveniment bisericesc important: vizita în țara noastră a patriarhului apostolic al Alexandriei și al întregii Africi, Prea Fericitul Partenie al III-lea.

Astfel, în scopul împlinirii acestui important eveniment din viața Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și Prea Fericitul Părinte Patriarh Partenie al III-lea al Alexandriei și al întregii Africi, după ce am vizitat mai multe obiective și locuri istorice din cuprinsul Episcopiei Alba-Iuliei și din cuprinsul altor episcopii, în drum spre orașul Miercurea-Ciuc, au făcut un popas duhovnicesc la mănăstirea «Sfântul Ilie» — Toplița.

Încă de la intrarea pe teritoriul administrativ al noii eparhii, o mare mulțime de credincioși, îmbrăcați în frumoase costume românești, tineri călări, precum și preoți în veșminte bisericești, având în mijlocul lor pe episcopul ales, P.S. Ioan Selejan, așteptau delegația oficială.

Primiți, după tradiția străbună, cu pâine și cu sare, înalții oaspeți, însoțiți de toți cei ce ieșiseră în întâmpinare, s-au îndreptat apoi spre mănăstirea ctitorită de cel dintâi patriarh al României, Miron Cristea.

Un sobor de slujitori, în frunte cu I.P.S. Mitropolit Nestor al Olteniei, au întâmpinat pe înalții oaspeți cu Sfânta Evanghelie și Sfânta Cruce, după care s-a săvârșit un scurt polihroniu.

La sfârșitul slujbei a luat cuvântul P.S. Episcop Ioan, care a adresat oaspeților un cuvânt de bun sosit, spunând :

*Prea Fericite Părinte Patriarh al Alexandriei,
Prea Fericite Părinte Teoctist, Patriarh al României,*

În această sfântă mănăstire s-au petrecut, în decursul secolelor evenimente de o importanță deosebită din istoria Bisericii Ortodoxe Române.

În anul 1868 a zburat din cuibul acesta, din cuibul casei părintești, primul Patriarh al României. Astăzi, i s-a împlinit un vis și o recunoștință a tot ceea ce a făcut el pentru neam și țară. Astăzi, casa părinților săi este vizită de doi patriarhi. Aș putea spune că este «casa patriarhilor».

Vizita pe care Sanctitatea Sa o face, împreună cu membri ai Sfântului Sinod al Patriarhiei Alexandriei, în țara noastră, este foarte importantă și rămâne înscrisă cu litere de aur în istoria Bisericii Ortodoxe Române.

Vă veți îndrepta de aici, peste câteva momente, spre un loc unde s-au pregătit pietrele, lemnele și mâine Hristos se va jertfi pe acel altar. Măine se va sfinți un nou altar românesc și suntem recunoscători și bucuroși că va fi prezent unul din patriarhii care păstoresc turma oblăduită acum aproape două mii de ani, de Sfântul Marcu. Aceasta va da putere și tărie noii episcopii care acum se înființează, mergând pe linie

apostolică și rămânând în comuniune cu Biserica Apostolică din Alexandria.

Prea Fericirea Voastră,

În urmă cu aproximativ două luni am fost hirotonit aici episcop cu binecuvântarea și purtarea de grijă a Prea Fericii Voastre, care luptați din răputeri spre a da noi dimensiuni Bisericii Ortodoxe Române, dorind să-i îmbogățiți cât mai mult zestrea cu care va intra în mileniul trei.

Dumnezeu să vă dăruiască multă sănătate, păstorie îndelungată, să vă puteți duce la îndeplinire toate planurile care le, aveți în minte și suntem încredințați că Dumnezeu vă va lumina și vă va ajuta să împliniți tot ceea ce este bun pentru Biserica neamului românesc.

A vorbit apoi, adresându-se tuturor celor prezenți, Prea Fericitul Părinte Patriarh și Papă Partenie.

«Nu știu dacă aceasta este ultima mănăstire pe care o vizitez. Poate mai sunt și alte mănăstiri de vizitat în zilele care urmează. Aș vrea, însă, să-i mulțumesc deja, pentru că m-a condus la aceste centre ale monahismului românesc contemporan, cu tradiție de secole, care constituie cetăți ale credinței Bisericii românești și cetăți ale misiunii acestei Biserici.

Vizităm acum mănăstirea «Acoperământul Maicii Domnului» și «Sfântul Prooroc Ilie». Diferența dintre această mănăstire și celelalte este că aceasta se leagă de numele unuia dintre patriarhii României, fericitul întru pomenire, Miron. Aici a fost casa lui și a familiei sale.

Există, deci, aici o mănăstire în care patriarhul Miron este pomenit pentru toate câte a făcut în folosul Bisericii Ortodoxe Române în perioada de început a Patriarhatului, pentru credința, nădejdea și reușitele sale, și pentru multe planuri ale sale. Am auzit de numele lui când mi-am început studiile la seminarul din Cairo. Era considerat ca o mare personalitate bisericească.

Mulțumesc lui Dumnezeu că s-a învrednicit să ajung aici, în mănăstirea lui, sub «Acoperământul» Maicii Domnului. Vă doresc ca binecuvântarea lui, să rămână mereu în această mănăstire, iar Acoperământul Maicii Domnului să păzească și să acopere totdeauna mănăstirea.

Un alt eveniment, care se leagă de personalitatea patriarhului Miron este crearea unei astfel de organizări a Patriarhiei Române, care să cuprindă pe toți fiii acestei Biserici, și grație căreia Biserica Ortodoxă Română a putut, și poate, să preîntâmpine toate problemele cu care se confruntă și să poată să răspundă nevoilor poporului binecredincios pe care-l păstorește.

Una dintre aceste nevoi este hotărârea Prea Fericitului și a Sfântului Sinod care se concretizează începând de mâine. Înființarea unei noi eparhii sub conducerea unui nou episcop cred că constituie pecetea Darului Sfântului Duh și semn al prezenței lui Hristos, și cred că răspunde problemelor de astăzi, care își au începutul pe la 1700 și care în timpul din urmă, revin pentru a crea noi probleme Bisericii Ortodoxe Române.

Cred că cu ajutorul lui Dumnezeu și cu protecția Fiului Său, Iisus Hristos și sub îndrumarea Sfântului Duh, noul episcop care va fi întronizat mâine își va prelua, la dispoziția dumneavoastră și a Sinodului, responsabilitatea conducerii acestei episcopii care lăcrimează și suferă. Nu voi lungi cuvântul meu. Un singur lucru voi mai adăuga. În această regiune, pătrunderea pe care nu ar fi trebuit să o facă Biserica Romano Catolică și care a început după anul 1600, a creat situația din România. Patriarhul Alexandriei Meletie Pigast, în timpul acela și-a asumat răspunderea de a sta împotriva acestei campanii de prozelitism. Vreau să spun că Patriarhiei noastre nu-i este străină situația de atunci și a încercat să ajute pe creștinii ortodocși din regiunile acestea. Și alți patriarhi au venit de la noi. V-ați referit la Paisie. De această regiune s-au interesat și Chiril Lucaris și Mitrofan Critopolos, patriarhi ai Alexandriei.

Aș vrea să mă adresez cu câteva fraze poporului binecredincios.

Iubiți creștini ortodocși ai Bisericii Române,

Trăiți în această regiune și vă luptați să păstrați credința ortodoxă.

Cunoașteți faptul că uniția a încercat să pătrundă și să acapareze teren în dauna Bisericii Dvs. Să vă păstrați credința cu liniște și în pace. Nu folosiți niciodată violența, pentru că Hristos nu dorește violență. El vrea credincioșie față de Biserică, dragoste desăvârșită față de Ortodoxie și ascultare de Patriarhul Dvs., de Sinodul și de ierarhii Dvs.

Acum ținutul Dvs., va avea un nou episcop pe care trebuie, atât cât puteți, să-l ajutați și să vă rugați pentru el.

Toate celelalte rămân în mâinile lui Dumnezeu.

Iubite frate,

Rugăciunea mea smerită va fi împreună cu dumneavoastră. Cred că nu întâmplător Bunul Dumnezeu mi-a îndrumat pașii în această zonă și cred că și Prea Fericitul Părinte Patriarh, de asemenea, a știut ceva de m-a adus aici. Este un moment mare și sfânt în istoria Bisericii României în timpuri grele. Sunteți tânări și veți avea puterea să preîntâmpinați toate greutățile și să vă asumați răspunderea cu ascultare față de Patriarh și față de Sinod. Mai multe vă va spune Prea Fericitul Părinte Patriarh când va veni clipa, când va veni ceasul.

Mâine voi fi la Sfânta Liturghie împreună cu Dvs. Mă voi ruga mai mult pentru Dvs., decât pentru ceilalți. Măine doresc să începă o nouă pagină a istoriei României și doresc ca această istorie să fie plină de dragoste din partea tuturor către toți, pașnică și să vă temeluiți pe credința și Ortodoxia noastră. Amin».

Luând apoi cuvântul Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a spus :

«Inalt Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Părinți,

Iubiți credincioși și credincioase,

Ați ascultat cuvântul plin de frumoasă învățătură al Sanctității Sale, Prea Fericitul Patriarh și Papă al Alexandriei, Partenie al III-lea. Nu ne dăm seama îndeajuns, cât de dumnezeiesc și sfânt este acest

moment, când noi pășim împreună, două Biserici Ortodoxe, îndepărtate una de alta ca spațiu, dar, după cum ați auzit, unite în aceeași rugăciune.

Dumnezeu ne-a ajutat. Dumnezeu a ascultat rugăciunile celui care a fost înaintașul meu, un adevărat luceafăr al cerului Ortodoxiei întregi, Patriarhul Miron Cristea, în a cărui ctitorie și casă părintească ne aflăm astăzi. Mă văd foarte mic și foarte neînsemnat față de făptura uriașă intelectuală, culturală și gospodărească a primului Patriarh al României, care a fost Miron Cristea, fiul satului acestuia, fiul țăranilor vrednici de aici.

Îl vedem venind la București, înconjurat de patriarhii Răsăritului, reprezentanții Patriarhiilor Apostolice, dintre care n-au lipsit, la întrozarea lui din 1925, reprezentanții Patriarhiei Alexandriei. Ne-a fost un mare părinte și de-a lungul istoriei. Cu fiecare deceniu care trece, Patriarhul Miron ne apare mai mare, cu dimensiuni neatrinse de noi cel puțin, de cei care acum ne străduim să facem ceea ce Biserica a fost pe vremea lui. N-aș mai fi luat cuvântul acum, când Prea Fericitul Parthenie al III-lea a vorbit atât de frumos. Dar este o datorie de conștiință, pe care o am personal, aceea că Dumnezeu m-a chemat în ciuda nevredniciei mele să calc pe urmele acestui uriaș ardelean, primul Patriarh al țării noastre. Mai ales, că ne găsim aici, în biserica slavei lui Dumnezeu și pe locul vredniciei părinților săi. Și de aceea, cu adâncă evlavie suntem datori să-l pomenim.

În istorie, unele lucruri se repetă. Iată așa cum în secolul al XVII-lea, la sfințirea mănăstirii Curtea de Argeș, era prezent patriarhul ecumenic Teoclit, se petrec și acum, la noi, aceleași minunate lucruri ca o răsplată și mângâiere a noastră pentru ceea ce am suferit în anii de dictatură comunistă, pentru ceea ce au suferit mai ales moșii și strămoșii noștri din această parte de țară, din Harghita și Covasna.

Din mormintele lor, se aud încă gemetele și rugăciunile lor pentru a avea călăuzitor, a avea păstor și ocrotitor, așa cum au avut toți creștinii ortodocși de pretutindeni. Iată că rugăciunea lor s-a împlinit. Și rugăciunea și dorința patriarhului Miron se împlinește, el care a fost cu sufletul aici, și despre care sunt încredințat că acum se bucură împreună cu noi, de acolo din fața Prea Sfintei Treimi pentru ceea ce facem noi acum. Se bucură pentru că cele două patriarhii apostolice ale Ortodoxiei noastre, care acum zidesc piatră peste piatră la noua și prima episcopie a acestei părți de țară. La instalarea primului episcop din viața acestei eparhii participă urmașul Sfântului Apostol și Evanghelist Marcu. Am datoria de conștiință, pentru că m-am bucurat și am beneficiat, din

depăr-
iceeasi

care
ntregi,
aflăm
uriază
nănici,
nici de

ritului,
intro-
a fost
trece,
noi cel
fost pe
il Par-
știință,
nevred-
iarh al
nnezeu
evlavie

secolul
patriar-
lucruri
in anii
noșii și
ia.

pentru
crești-
init. Și
fost cu
preună
sem noi
todoxiei
piscopie
acestei
cu. Am
iat, din

darul și din înțelepciunea patriarhului Miron. Seminarul în care noi, cei trei ierarhi de aici, Prea Sfințitul Gherasim de la Râmnic, Prea Sfințitul Eftimie de la Roman, cu mine, și cu alți ierarhi, am studiat în seminarul întemeiat de el, ctitorit de el, cercetat de el în fiecare clipă. Noi l-am cunoscut și l-am absorbit înțelepciunea și vorbele pline de șarmul ardelenesc, pe care ni le împărțasea.

Iată, un gând pe care eram dator să-l spun de multă vreme, iar momentul de acum, nu putem și nu trebuie să-l uităm. Să-l păstrăm în suflet și în inimă. Gândul de care vorbeam mai devreme s-a împlinit cu destul de multă greutate, cu multe obstacole. Iată, de față cu noi participă reprezentanții autorităților de stat, ai acestor două județe românești, cum am spus, din mijlocul țării noastre, și unde românii au ajuns în minoritate, și din punct de vedere al rugăciunii, și din punct de vedere al limbii, și din punct de vedere al libertății chiar, atâtea sute de ani. Suntem împreună la această sărbătoare, ca la un ospăț pascal, toată românimea din această zonă. Este un moment solemn și sfânt pentru că avem împreună cu noi pe patriarhul apostolic al Alexandriei. Suntem într-un gând, suntem într-o nădejde, suntem într-o stare de dorință de unitate, de a ști să ne apărăm unitatea de credință, mai ales acum când este atât de mult pândită din toate părțile lumii. Asupra tineretului, asupra copiilor, asupra familiilor se abat capcane pentru a otrăvi sufletele românilor. Unitatea noastră ne este astăzi mai scumpă decât oricând. Biserica slujită de Patriarhul Miron Cristea este Biserica Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească. Nu erau atâtea secte, nu erau atâtea dezbinări atunci.

Cu toții avem obligația să punem în practică ceea ce Dumnezeu ne-a dat, să refacem unitatea noastră de credință. Noi toți, ierarhi, cler, credincioși și chiar guvernanții noștri, trebuie să fim pătrunși de ideea această sfântă a identității noastre de credință și de neam. Dumnezeu nu ne va mai ierta acum, în libertate, dacă nu vom lucra pentru unitatea noastră și nu o vom păstra.

Având în față exemplul moșilor și strămoșilor noștri, care s-au jertfit pentru credință și neam, al Patriarhului Miron, cel răsărit de pe aceste meleaguri, să lucrăm pentru Biserica și neamul nostru românesc, în pace și bună înțelegere cu toți.

Dumnezeu să ne ajute, iar lucrarea pe care o vom săvârși mâine să ne fie tuturor de folos. Amin».

Duminică, 25 septembrie 1994 a avut loc la Miercurea Ciuc, instalarea primului episcop al Episcopiei nou înființate, a Covasnei și Harghitei, Prea Sfințitul Ioan Selejean.

Sfânta Liturghie a fost săvârșită de Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul României și de Prea Fericitul Partenie, Patriarhul Alexandriei, împreună cu un mare sobor de mitropoliți, arhiepiscopi, preoți și diaconi.

Au slujit, printre alții, I.I.P.P.S.S. Mitropoliți Daniel al Moldovei, Antonie al Ardealului și Nestor al Olteniei, alți membri ai Sfântului Sinod, precum și membrii delegației Patriarhiei Alexandriei mitropoliții Irineu de Cartagina și Petru de Accra și episcopul Theodor de Cirene.

După citirea Sf. Evanghelii Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist care s-a referit, în special, la fermitatea cu care creștinii ortodocși trebuie să-și mărturisească și să-și apere credința, luptând pe orice cale, dar evitând violența împotriva celor care încearcă să le schimbe credința.

Gramata de instalare a fost citită de Prea Sfințitul Episcop Andrei al Alba-Iuliei, iar însemnele arhipăstorești: cărja și mantia, au fost oferite Prea Sfințitului Ioan de către I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, care a și rostit un cuvânt ocazional, subliniind importanța înființării noii episcopii, precum și dificultățile păstrării acesteia, adresând, de asemenea, îndemnuri noului episcop.

În continuare, Dl. Victr Opaschi, consilier prezidențial, a citit *Decretul prezidențial* de recunoaștere a noului episcop, precum și un mesaj din partea președintelui României. Au mai fost adresate mesaje din partea Camerei Deputaților de către Dl. Adrian Năstase, președintele acesteia, din partea Senatului, de către Dl. Ioan Solcan, vicepreședinte, și din partea Guvernului României, de către Dl. Gh. Tinca, ministrul Apărării.

În cuvântul său, rostit cu acest prilej, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, a spus:

«Ziua de astăzi, va rămâne adânc întipărită în sufletele noastre, ale tuturor, și ea ne va aminti întotdeauna de acest act de restaurare a credinței și ființei noastre românești, prin Biserică, în această parte de țară. Ați auzit, din citirea *Gramatei mitropolitane* și din cele rostite de I.P.S. Mitropolit Antonie al Transilvaniei, care au fost binecuvântatele motive ale înființării Episcopiei Covasnei și Harghitei. M-aș opri însă acum la semnificația pericopei Sfintei Evanghelii de astăzi, atât de potrivită cu prezența și slujirea noastră în acest frumos oraș. Venind la sfânta biserică și la întronizarea primului episcop al acestei noi eparhii, noi toți am răspuns chemării Mântuitorului Hristos, asemenea Apostolilor din Evanghelia de astăzi (Luca 5, 11) care, în urma pescuirii minunate, la cuvântul lui Iisus, au lăsat totul și au mers după El. Această chemare este îndreptată nu numai către noi, cei ce suntem îmbrăcați cu veșminte sfinte pentru liturghisire, ci către fiecare credincios în parte. Fiecare ființă omenească vine la viață, fiecare nou-născut vine în lume cu această chemare de a-L urma pe Mântuitorul Iisus Hristos. Această chemare nu s-a îndreptat numai către cei trei Apostoli sau către cei doisprezece Apostoli sau către ceilalți apostoli, ci

către întreaga omenire, către noi toți, care constituim «Biserica lui Dumnezeu» (I Corinteni 3, 10).

Vrednică de reținut este această chemare a Mântuitorului Iisus Hristos, căreia i-a dat ascultare, iată, și părintele Ioan Selejean, fratele nostru, acum instalat în noua sa misiune de episcop al Covasnei și Harghitei. Dumnezeu l-a rânduit să fie primul episcop al acestei nou înființate eparhii. Dumnezeu a rânduit, însă, în același timp, ca instalarea sa să fie cinstită și de prezența Prea Fericitului Partenie al III-lea, Papă și Patriarh al Alexandriei și a toată Africa, însoțit de trei ierarhi ai acestei Patriarhii.

Această prezență este o lucrare dumnezeiască și ne arată că Biserica, în întregul ei, este călăuzită de Duhul Sfânt. Nu numai noi, ierarhii și preoții, care slujim la Sfântul Altar sau numai credincioșii, ci toți, împreună, suntem sub ocrotirea și călăuzirea Duhului Sfânt. El ne cheamă neconștient printr-o șoaptă pe care noi uneori o înțelegem, alteori n-o înțelegem; uneori o auzim, alteori n-o auzim, dar ea ni se adresează mereu: urmăm binele, să-l cântăm pe Dumnezeu, să înaintăm în viața de îmbunătățire duhovnicească, în viața de strălucire a iubirii creștine, mai ales pe aceste plaiuri ale victurii românești, la un loc cu alți semeni de alte credințe și de alte etnii.

Chemarea Duhului Sfânt a fost mereu prezentă și în această parte din inima țării noastre, Covasna și Harghita, unde românii au așteptat, cu sete răbdătoare, sute de ani, să aibă ierarhul și preoții într-o unitate bisericească apropiată lor, potrivit Statutului Bisericii noastre, deoarece distanța până la centrele eparhiale din Sibiu și Alba-Iulia, era destul de mare. Această împlinire bisericească ține de însăși misiunea noastră evanghelică folosită acum în darul sfânt al libertății pentru a întreține bisericile, unele în ruină, altele identificate prin dănuirea resturilor de temelii sau a mormintelor, mărturisitoare de nume și datini românești. Închinătorii Legii românești, și-au ridicat neîncetat rugăciunile către Dumnezeu, spre a li se aproba de către Sfântul Sinod să aibă episcopul îndreptățit și îndatorat să slujească și să întrețină sfințele lăcașuri și să pomenească numele și vredniciile înaintașilor martiri din aceste părți.

Iată chemarea la săvârșirea faptelor credinței care trebuie să fie vie acum și mai roditoare în viața creștină decât înainte, când ne aflam sub îngrădirile dictaturii comuniste. Acum ne bucurăm de libertate, iar libertatea, așa cum cunoașteți, este un dar al lui Dumnezeu, un dar al Duhului Sfânt. Dacă noi nu vom ști să folosim libertatea aceasta pentru zidirea și «creșterea trupului» Bisericii (Efeseni 4, 16), pentru renașterea societății și a noastră, pentru salvarea omenirii din bezna urii, pentru zidirea păcii, a frățietății, dacă acestea nu le vom împlini, va însemna că nu suntem demni de libertate, neavând răspuns spre-

îndreptăţirea noastră. Prezenţa în mijlocul nostru a Prea Fericitului Patriarh şi Papă Partenie al III-lea şi a însoţitorilor săi este şi aceasta o cheazăşie că lucrarea împlinită astăzi — Sfânta Liturghie şi întronizarea de episcop — este de la Duhul Sfânt, fiind împărtăşită cu mare bucurie şi de către Patriarhia apostolică a Alexandriei şi de către toate Patriarhiile ortodoxe, aşa cum ştiţi şi din vizita de anul trecut a patriarhului ecumenic, Sanctitatea Sa Bartolomeu I, care, de asemenea, a avut cuvinte de binecuvântare a evlaviei şi a statorniciei în credinţă a poporului român.

Nu este pentru prima dată în istorie când legăturile Țărilor Române cu Patriarhiile ortodoxe din Răsărit au înrăurit în bine unitatea şi cultura noastră. În secolul al XVII-lea, de pildă, patriarhi şi mari învăţaţi din aria bizantină au lăsat şi imprimat istoriei noastre trăsăturile trainice în credinţă şi în legiuri, intrate în modelul de viaţă şi de relaţii ale înaintaşilor noştri cu celelalte popoare.

O pagină care apare de o mare actualitate mai ales astăzi şi mai ales în locul acesta, este faptul petrecut la anul 1629 consemnat în cronica vremii, în legătură cu corespondenţa dintre patriarhul ecumenic Chiril Lukaris, fost mai înainte patriarh al Alexandriei, şi principele calvin Gabriel Bethlen al Transilvaniei (1613—1629). Stăruind în acţiunea lui de introducere a reformei calviniste la românii din Transilvania, principele Gabriel Bethlen s-a adresat printr-o scrisoare patriarhului ecumenic Chiril Lukaris, cerându-i sprijinul pentru reformele sale privitoare la credinţa românilor. În răspunsul său, patriarhul Chiril Lukaris îi răspunde negativ principelui Transilvaniei prin memorabilele cuvinte demne de rostul său bisericesc: «noi nu putem nicidecum să dăm ajutorul nostru unei lucrări de felul acesta — calvinizarea românilor; căci ar trebui mai întâi să se rupă legătura de sânge şi de simţire care zvăcneşte în taină, dar cu multă putere, între românii din Transilvania şi cei din Muntenia şi Moldova», apoi, «Domnii vecini ai ziselor ţări niciodată nu vor îngădui aceasta», iar «întinderea mâinilor noastre în sprijinul acestei părăsiri de credinţă, ar fi din partea noastră un păcat pe care nu l-ar putea spăla toate chinurile pământeşti» *. Iată, adevăruri care se actualizează neîncetat şi cu adâncă învăţătură pentru noi. De aceea, ne bucură prezenţa la această solemnitate a Prea Fericitului Patriarh Partenie al III-lea al Alexandriei, cu o parte din membrii Sfântului Sinod al acestei Patriarhii.

Adaug pentru a ne exprima recunoştinţa faţă de Bunul Dumnezeu, ale Cărui daruri se arată şi lucrează în cele slabe: El vine în ajutorul

* Pr. Prof. Nic. M. Popescu, «Chiril Lukaris şi Ortodoxia românească», în rev. «Biserica Ortodoxă Română», LXIV (1946), nr. 7—9, p. 441—443, text latin; 444—446, trad. rom.

icitului
aceasta
ntroni-
u mare
e toate
a pa-
neni, a
credință

Române
și cul-
invățați
le trai-
e relații

și mai
în cro-
cumenic
începe
în ac-
Transil-
patriar-
eformele
il Chiril
orabilele
ecum să
a româ-
de sim-
ânii din
vecini ai
măinilor
noastră
». Iată,
ă pentru
rea Feri-
lin mem-

umnezeu,
ajutorul

ă», în rev.
; 444-446,

celor puțini și smeriți și îi mângâie și îi întărește cu putere de sus. Într-adevăr, acolo unde nu se vedeau posibilități să se organizeze un centru bisericesc ortodox, iată, Dumnezeu a biruit greutatea și a slăbozit această lumină a soarelui pentru a vedea, mai ales cu ochii credinței și ai sufletului nostru lumina Soarelui Dreptății. Să deschidem, așadar, ochii credinței și să vedem lumina lui Hristos mai clară, mai vie și mai roditoare în călăuzirea vieții din această lume.

Suntem incredințați că arhiepiscopul dumneavoastră are experiență, gândește la fel ca și dumneavoastră, vorbește în același grai și poartă în inima și în sufletul său conștiința unității credinței și neamului nostru. Ca fiu al ținutului bihorean, Prea Sfințitul Părinte Ioan și-a împodobit ființa cu tot ceea ce au mai sfânt acești fii ai Transilvaniei. Nu se putea o lucrare mai frumoasă, o alegere mai bună decât aceasta pe care Sfântul Sinod și Colegiul electoral bisericesc, prin călăuzirea Duhului Sfânt, au pregătit-o iar noi am împlinit-o astăzi.

Adresez noului episcop Ioan urările mele personale pentru asemenea pescuire a sufletelor, încât să se îplinească vorba Sfântului Ierarh Ignatie: «Unde este episcopul acolo să fie Biserica». Dumnezeu să ajute și să binecuvânteze ca toți fiii și fiicele sale duhovnicești să răspundă mereu la chemarea Bisericii, la chemarea Mântuitorului Iisus Hristos.

Îmbrățișându-vă pe toți, vă zic împreună cu Sfântul Apostol Pavel: «Frații mei iubiți, fiți tari, neclintiți, sporind totdeauna în lucrul Domnului, știind că osteneala voastră nu este zadarnică în Domnul» (I Corinteni 15, 58).

În încheierea solemnității, a vorbit P. S. Episcop Ioan Selejean care a mulțumit celor prezenți și s-a referit la misiunea arhiepiscopiei pe care Sfântul Sinod i-a încredințat-o, într-o eparhie nouă, cu multe probleme, dar cu un rol extrem de însemnat pentru Biserica și pentru neamul nostru.

Festivitățile s-au încheiat cu o agapă frățască, oferită de Centrul eparhial.

După alegerea ca episcop al Covasnei și Harghitei, P. S. Ioan Selejean, în cadrul unui scurt interviu, a spus următoarele:

«M-am aflat în urmă cu câteva zile la o răscruce de drumuri, fiind pus în situația de a alege, la chemarea făcută de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, fiind consiliat și de alte persoane, am ascultat, cum se spune, vocea Patriei și m-am întors aici.

Situația din zona ce ține acum de Episcopia Covasnei și Harghitei, cu sediul la Miercurea Ciuc, este după câte mi s-a spus, destul de dificilă, știindu-se că acolo sunt majoritari cei de alte confesiuni și de altă naționalitate, însă mai este acolo un mănunchi de români, care doresc să rămână acolo, lipiți de Munții Carpați, unde se află înmor-

măntăi de milenii strămoșii lor și ai noștri. Noi am fost acolo din început și așa a rănduit Dumnezeu, ca acum, să fie și o Episcopie românească. Eu mizez pe faptul că locuitorii acelor meleaguri sunt tot creștini. În Orient am avut experiența unei conviețuiri cu musulmani, evrei, șintoști, budiști și de alte religii, cu care am reușit să conviețuiesc în bună pace, așa încât am chiar prieteni din foarte multe religii ale lumii și mă gândesc că, cu pacea lui Hristos, vom putea trăi acolo, eu și cei pe care îi voi păstori de acum înainte. Vreau, deci, să duc cu mine în ținuturile Harghitei și Covasnei duhul păcii lui Hristos, pe care l-a lăsat Apostolilor și ucenicilor Săi, la Înălțarea Sa la cer. Desigur, sunt condiții grele, așa putea să spun că zestrea eparhiei, la ora actuală, este aproape la pământ, încât va trebui să pornim, cum se spune, de la zero, sau, cum spune românul când își întemeiază o casă, va trebui început de la lingură. Eu sunt călugăr, știu ce înseamnă sărăcia, fiindcă alături de votul ascultării și al castității l-am luat și pe cel al sărăciei și voi putea, deci, să experimentez acolo acest vot. Sper totuși ca lucrurile să nu fie atât de tensionate încât să fiu nevoit să fac slujbele în biserici păzite de soldați, așa cum am văzut că se întâmplă în bisericile ortodoxe din Egipt, unde se săvârșește Sfânta Liturghie cu soldați înarmați la uși, pentru a-i proteja pe creștini de pericolul fundamentalismului musulman. Vreau să spun prin aceasta că, oricât de mari ar fi greutățile și piedicile pe care le voi întâmpina, nu voi ceda niciodată !».

P.S. Ioan Selejean, care a fost ales în fruntea nou înființatei Episcopii de Covasna și Harghita, s-a născut în 1951 în județul Bihor (satul Pietraru) și a absolvit școala generală și liceul în «spațiul ardelean», în diverse localități în care s-a aflat cu familia. A absolvit Facultatea de instalații și automatizări din București, apoi Facultatea de teologie din Sibiu. În anii 1990—1994 a urmat cursuri de pregătire a doctoratului în Teologie la Ierusalim (studii de teologie biblică, egiptologie și orientalistică). În viața monahală a intrat în anul 1979. Din 1990 a fost starețul mănăstirii Lainici, până în urmă cu câteva luni, când a devenit superiorul Așezămintelor românești de la Ierusalim și Iordan. În țară fiind, a avut contribuții de seamă la restaurarea unor mănăstiri din nordul Olteniei — Tismana, Polovraci și schitul Crasnă. La Ierusalim, a ajutat la restaurarea bisericii românești de aici și a reușit să picteze Biblioteca românească. S-a învrednicit să participe la schimbarea veșmintelor Sfântului Ioan-Iacob Hozevitul, ale cărui moaște se păstrează la Ierusalim și pentru aducerea cărora în țară poartă tratative I.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei. Ioan-Iacob Hozevitul, trecut la cele veșnice în urmă cu 34 de ani, este un sfânt al acestui secol, originar din ținutul Dorohoiului (nordul Moldovei).

Fiind ales episcop de Covasna și Harghita, P. S. Ioan Selejean este hotărât să facă ceva durabil în aceste ținuturi, unde ortodocșii sunt minoritari (sunt județe cu populație majoritară, reformată sau catolică, a cărei limbă P. S. Ioan o vorbește foarte bine). A fost hirotonit episcop la mănăstirea Toplița, în ziua Sfântului Ilie (20 iulie 1994).

REDACȚIA

lo din
scopie
unt tot
ilmani,
i con-
multe
ea trăi
leci, să
Iristos,
la cer-
iei, la
n, cum
siază o
seamnă
luat și
est vot.
i nevoit
t că se

Sfânta
știni de
aceasta
ămpina,

ființatei
al Bihor
ul arde-
olvit' Fa-
tatea" de
egărire a
egipto-
979. Din
ya luni,
salim și
ea unor
l Crașna
aici și a
rticipa la
ai moaște
partă tra-
ul, trecut
tut secol,

jean este
ocșii sunt
i catolică,
ut episcop

ACTIA

ALEGEREA ȘI INSTALAREA PREA SFÎNȚITULUI CASIAN CRĂCIUN CA EPISCOP AL EPARHIEI DUNĂRII DE JOS

Prin trecerea la cele veșnice, la 1 mai 1994, în prima zi a Sfințelor Paști, a vrednicului de pomenire arhiepiscopul Antim Nica, la vârsta de 86 de ani, din care ultimii 21 de ani de slujire neîntreruptă la Galați, scaunul vladicesc al acestei eparhii a rămas vacant. În perioada vacanței, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, în calitate de mitropolit al Munteniei și Dobrogei, din care face parte și Episcopia Dunării de Jos, prin decizia nr. 27/1994, a încredințat locotenența, începând cu 5 mai 1994, Prea Sfințitului Arhierou-vicear Casian Gălățeanul, până la alegerea și instalarea noului episcop.

Spre a nu lăsa eparhia Dunării de Jos fără episcop, eparhiot, mai mult de trei luni de la declararea vacanței, pe temeiul prevederilor art. 130 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, cu decizia nr. 3832/1994, a convocat la București, pentru ziua de 12 iulie 1994, Colegiul electoral bisericesc — alcătuit din membrii Sfântului Sinod, membrii clerici și mireni ai celor 21 de eparhii din cuprinsul Patriarhiei Române în Adunarea Națională Bisericească, membrii clerici și mireni ai Adunării eparhiale a Episcopiei Dunării de Jos, precum și decanii și directorii instituțiilor de învățământ teologic din Biserica Ortodoxă Română, ca membri de drept — în vederea alegerii noului episcop.

Alegerea pentru completarea scaunului vacant al Episcopiei Dunării de Jos a fost așteptată, pe bună dreptate, cu nerăbdare și interes de clerul și credincioșii acestei eparhii, care a reprezentat în existența sa de aproape un secol și jumătate un puternic centru al credinței ortodoxe în această zonă de confluență a unor importante provincii românești (Moldova, Muntenia, Basarabia și Dobrogea), cu o istorie atât de zbuciumată. Începând cu marele episcop cărturar și patriot Melchisedec Ștefănescu, această eparhie a fost păstorită de un șir de ierarhi vrednici, care au contribuit prin împlinirile lor la întărirea Ortodoxiei și înflorirea culturii naționale, iar clerul și credincioșii ei au dovedit de-a lungul anilor statornicie în dreapta credință, dragoste față de Biserică și neam, evlavie pentru sfintele slujbe și respect pentru tradițiile strămoșești. Cu nădejdea că Dumnezeu va rândui, prin purtarea Lui de grijă pentru Biserica neamului, un ierarh potrivit a continua o astfel de slujire, s-au făcut din timp, atât la București, cât și la Galați, toate pregătirile necesare în vederea alegerii și instalării noului episcop titular.

A L E G E R E A

În după-amiaza zilei de 12 iulie 1994, la orele 17,00, membrii Colegiului electoral bisericesc s-au întrunit în sala sinodală de la reședința patriarhală, sub președinția *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist*, pentru a proceda la alegerea noului episcop al Eparhiei Dunării de Jos.

După constituirea secretariatului ședinței, s-a citit apelul nominal, în urma căruia a rezultat că sunt prezenți 133 membri ai Colegiului electoral bisericesc, adică marea majoritate, din totalul de 146 membri cu drept de vot, 13 absentând motivat.

Constatând legalitatea întrunirii Colegiului electoral bisericesc, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, președintele acestui înalt for electiv al Bisericii Ortodoxe Române, în calitate de mitropolit al Munteniei și Dobrogei, din care face parte și Episcopia Dunării de Jos, a deschis lucrările, cu următoarele cuvinte :

Mărit Colegiu electoral,

«Eparhia Dunării de Jos are o istorie veche, care începe cu marele episcop Melchisedec Ștefănescu și continuă cu vrednicii lui succesori, ce au înscris în cronica acestei episcopii pagini dintre cele mai frumoase pentru Biserica Ortodoxă Română.

Dar această eparhie a trăit și anii grei de dictatură comunistă, când ultimul ei titular, episcopul Cosma Petrovici, a fost pensionat forțat, iar după încetarea activității Episcopiei Constanței și arondarea acesteia la Episcopia Dunării de Jos, marele cărturar, profesor și director de seminar Chesarie Păunescu a trebuit să părăsească Constanța și să vină la Galați. Acolo, în condiții deosebit de grele, episcopul Chesarie și-a infiripat anii săi de păstorie rodnică, fiind ajutat, mai întâi, de un arhimandrit capabil și statornic, Ieronim Motoc, fiu al mănăstirii Cheia, și apoi de actualul episcop al Râmnicului, Prea Sfințitul Gherasim. Chemat de Dumnezeu la bătrânețe, fericitul întru pomenire episcopul Chesarie a fost de curând luat de acolo de unde fusese înmormântat la vremea sa și așezat cum se cuvine în catedrala din Galați.

Ceva mai târziu, când la Galați păstorea episcopul Antim Nica, patriarhul Justinian, după mai multe încercări, a ridicat această eparhie la treapta de arhiepiscopie, cu titulatura Arhiepiscopia Tomisului și Dunării de Jos și a înființat un post de episcop-vicar la Constanța, redând prin aceasta importanța cuvenită străvechii cetăți a Tomisului, cu rosturi atât de însemnate la începuturile noastre bisericești. În anii din urmă, când s-a reînființat Arhiepiscopia Tomisului, cu reședința la Constanța, vlădica Antim Nica a preferat să rămână la Galați, deși

avea rangul de arhiepiscop, iar Eparhia Dunării de Jos era acum episcopie. Apoi, în prima zi a Sfințelor Paști din anul acesta, în lumina învierii Mântuitorului Iisus Hristos, arhiepiscopul Antim, după o păstorire îndelungată și rodnică la Dunărea de Jos, a fost chemat la Domnul. L-am cinstit cum se cuvine, împreună cu alți ierarhi ai Sfântului Sinod, la slujba înmormântării din Săptămâna Luminată, oficiată în catedrala din Galați.

Nu putem să nu pomenim pe scurt despre păstorirea sa la Galați, dar și despre viața și activitatea lui de mai înainte, căci, născut fiind în partea de sud a Basarabiei, cu înclinări vădite spre studiu și contemplare, cel de-al unsprezecelea fiu al diaconului Anania Nica s-a arătat deosebit de receptiv pentru teologie, pe care a urmat-o la Chișinău. A funcționat apoi ca profesor la Cernăuți și la București până în 1944, când a fost ales episcop la Ismail. Dar chiar atunci pământul sfânt al Basarabiei a fost cotropit de bolșevici și vlădica Antim n-a putut să se hrănească decât puțin timp din evlavia credincioșilor și a preoților din această parte de țară românească, fiind nevoit să ia drumul către vatra strămoșilor neamului lui, transferându-se la București.

Împreună am ostenit aproape 13 ani aici, la Centrul patriarhal, căutând să împlinim ceea ce marele nostru părinte și patriarh Justinian Marina gândea, proiecta și mai ales realiza în folosul bisericilor și mănăstirilor Munteniei și chiar a celor din țară, pentru că pilda hărniciei sale a fost urmată de toți ierarhii Bisericii noastre. Datorită patriarhului Justinian au fost restaurate și înfrumusețate toate mănăstirile și bisericile monumente istorice. Din inițiativa sa a fost rezidită, de pildă, mănăstirea Dealu, ctitoria marelui voievod Mihai Viteazul, ca și alte mănăstiri, între care și așezământul «Schitul Maicilor», prăbușit apoi sub buldozerele comuniste.

Vlădica Antim, pildă de înțelepciune și hărnicie, fost episcop la Ismail și cu studii ce îl îndreptăteau să ocupe un post cuvenit în Biserica noastră, a rămas peste două decenii episcop-vicear la București. Am avut prilejul să cunosc îndeaproape multe din însușirile intelectuale, dar și din cele practice și gospodărești ale acestui distins ierarh. El a fost acela care a sprijinit cu roade bogate activitatea depusă pe plan extern de patriarhul Justinian, dornic a deschide porțile Ortodoxiei românești atât către Occident, cât și către Orient. Vlădica Antim, ca episcop-vicear patriarhal, cunoscând foarte bine Ortodoxia din Răsărit și din Apus, a fost ani de zile purtătorul autentic de cuvânt al Bisericii noastre în forurile internaționale teologice sau ecumeniste.

Activitatea depusă cu pricepere de vlădica Antim pe lângă patriarhul Justinian își avea rădăcinile în cultura sa vastă, dobândită atât în

Orient, cât și în Occident, și îmbogățită în anii de suferință, dar și de curaj cu care a înfruntat, pe când era conducător al Misiunii ortodoxe în Transnistria, primejdiile războiului de cotopire a acestei vetre a neamului nostru, care și acum sângerează, împreună cu fiii săi. Încă de pe atunci, arhimandritul Antim Nica, alături de mitropolitul Visarion Puiu și de arhimandritul Iuliu Scriban, s-a făcut cunoscut între credincioșii de dincolo de Nistru și mai departe, botezând, sfințind și înălțând biserici, școli și spitale. A depus, astfel, o lucrare creștinească rodnică și frumoasă, încât atunci când mulți au plătit cu ani grei de închisoare și chiar cu viața proprie prezența lor dincolo de Prut, el a fost cinstit cum se cuvine de Patriarhia Moscovei, care, după datele ce le avea în legătură cu Misiunea românească în Transnistria, a trimis Patriarhiei Române o scrisoare de apreciere și de mulțumire pentru activitatea desfășurată acolo de arhimandritul Antim Nica.

Aș vrea să omagiem împreună strădanile acestui fiu al Bisericii strămoșești, care și-a primejduit viața ca să aducă la îndeplinire, cu tinerețea sa de atunci, o importantă misiune a neamului nostru românesc. Prezența sa, ani de-a rândul, în Sfântul Sinod, ca personalitate ce venea din lumea de dinainte de 1944, cu o vastă cultură și o experiență tot așa de bogată, s-a bucurat de prețuirea deosebită a patriarhului Justinian, care i-a arătat iubire și recunoștință, mai ales, atunci când personal a trebuit să intervină ca să fie înălțat la rangul de arhiepiscop, prin ridicarea Episcopiei Galaților la treapta de arhiepiscopie, cu titulatura Arhiepiscopia Tomisului și Dunării de Jos.

În ultimii ani, deși n-a mai putut să părăsească reședința, fiind ținut la pat de suferința fizică, claritatea gândirii sale n-a încetat nici o clipă a fi prezentă în câmpul misiunii. Când Sfântul Sinod căuta formule pentru a reazeza Biserica în noile condiții de libertate și demnitate, dânsul ne-a încurajat tot timpul, cu câte o scrisoare, cu un telefon și personal am avut chezășia că a fost de acord cu ceea ce am împlinit în acele zile tulburătoare și aducătoare, de înnoire. A fost receptiv la tot ceea ce s-a realizat în Biserica noastră, inclusiv cu înființarea de noi eparhii și cu ierarhii tineri care au intrat în Sfântul nostru Sinod Temeinica sa cultură teologică, pregătirea ecumenică și însăși firea sa disponibilă a se mlădia în direcția cerințelor noului, l-a arătat întotdeauna rodnic și necesar pentru Biserica noastră.

L-am regretat mult și la căpătăul său am amintit o parte din cele ce am putut să adun din viața sa și din strădanile pe care noi le-am împreunat alături de patriarhul Justinian. Un sfârșit ca al său, atât de rar întâmplându-se cuiva, ca imediat după învierea Domnului Hristos, chiar în prima zi de Sfintele Paști, să plece cu ochii închiși,

și de
todoxe
etre a
i. Încă
isarion
credin-
năltând
rodnică
hisoare
cinstit
e avea
riarhiei
ea des-

Bisericii
nre,, cu
româ-
onalitate
o expe-
triarhu-
nci când
iepiscop,
u titula-

lind tin-
etat nici
luta for-
i demni-
n telefon
împlinit
ceptiv la
ea de noi
u Sinod
firea sa
tat întot-

parte din
care noi
a al său,
Domnului
ii închiși,

dar cu sufletul deschis, spre lumina cea neînserată, este o încredințare că a fost răsplătit de Dumnezeu și se bucură acolo unde se află de viața pe care a trăit-o și de faptele pe care le-a săvârșit aici pe pământ.

Înainte de a trece mai departe, să păstrăm un moment de reculogere în amintirea lui.

Dumnezeu să-l ierte !

Avem datoria acum de a ne gândi la cel pe care-l vom alege în scaunul lăsat vacant de vlădica Antim, prin trecerea lui la Domnul.

Eparhia aceasta de la Galați, așezată la gurile Dunării și întinzându-se până dincolo de Tecuci, are preoți destoinici și buni credincioși, dar ea se confruntă și cu probleme deosebite, cărora ierarhul de acolo trebuie să le facă față. De altfel, nu este astăzi nici un loc în Biserica sau în lume fără probleme. Ele nu lipsesc nici la Galați. De aceea, viitorul ierarh trebuie să desfășoare o lucrare rodnică, așa cum au și fost obișnuți preoții și credincioșii. În ultimul timp, episcopia s-a îmbogățit cu un seminar, cu activități culturale, misionare, cu tipărituri valoroase în tezaurul gândirii noastre actuale și încă multe altele.

Nu intenționez să conturez acum chipul ierarhului ce trebuie ales la Galați. Cunoașteți că se cere și acolo, ca oriunde, de altfel, în Biserica noastră, gândire înțeleaptă, devotament pentru Ortodoxia românească, neîncetată răvnă și strădanie, prezență continuă în mijlocul preoților și credincioșilor. Sunt încredințat că toți cei care vă aflați aici gândiți la fel și aveți în vedere binele Bisericii noastre, fapt pentru care noi vă rămânem întotdeauna recunoscători.

După această scurtă introducere, rog pe Bunul Dumnezeu să ne lumineze ca să rânduiim un nou episcop la Dunărea de Jos și să ne bucurăm de ceea ce împlinim astăzi.

Să ne ajute Bunul Dumnezeu în această lucrare !

În continuare, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a dat scurte lămuriri în legătură cu alegerea și a rânduit citirea articolelor 129 și 130 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române privind procedura de urmat.

Ședința Colegiului electoral bisericesc s-a suspendat apoi timp de o jumătate de oră, spre a se da posibilitate alegătorilor să se consulte asupra persoanei pe care o vor socoti vrednică a ocupa istoricul scaun vlădicesc de la Galați.

La reluarea lucrărilor, s-a format biroul Colegiului electoral, din doi secretari și doi bărbați de încredere și s-au împărțit buletinele de vot, apoi, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, președintele Colegiului electoral bisericesc, a chemat alegătorii la urne pentru depunerea voturilor, în ordinea apelului nominal.

După încheierea votării, s-a procedat la deschiderea urnelor și la număratoarea buletinelor și s-a constatat că au votat toți cei 133 mem-

bri prezenți ai Colegiului electoral-bisericesc, precizându-se că, potrivit prevederilor statutare, pentru a fi ales, candidatul trebuie să intrunească majoritatea absolută a voturilor exprimate, adică cel puțin 67 voturi.

Trecându-se la desfacerea buletinelor și citirea voturilor s-a constatat că majoritatea voturilor necesare pentru ocuparea scaunului de episcop al Dunării de Jos — 122 la număr — au fost întrunite de Prea Sfințitul Arhiepiscop-vicar Casian Gălățeanul.

În urma acestui rezultat, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, președintele Colegiului electoral-bisericesc, a proclamat ales ca episcop al Dunării de Jos pe *Prea Sfințitul Arhiepiscop Casian Gălățeanul*, care a întrunit cele mai multe voturi, cu 55 de voturi peste majoritatea absolută a voturilor exprimate, necesare pentru alegere, apoi l-a felicitat călduros pe noul ales, spunând următoarele :

Onorat Colegiu electoral-bisericesc,

«S-a văzut, cum era și firesc, lucrarea anilor din urmă a Prea Sfințitului Casian Gălățeanul, ca vicar al regretatului arhiepiscop Antim, lucrare cunoscută de mulți dintre noi și în special de gălățeni. Credincioșii și preoții gălățeni au dat astăzi tonul, am putea spune, și este foarte frumos că au apreciat strădanile Prea Sfințitului Casian, aceasta fiind și o încredințare că îl vor ajuta în viitoarea sa misiune. De aceea, în numele dumneavoastră al tuturor, să-mi îngăduiți să-l felicit pe Prea Sfințitul Casian. Fac acest lucru cu mare prețuire pentru Prea Sfinția Sa și pentru clerul și credincioșii Eparhiei Dunării de Jos, un cler harnic, osârdnic în îndeplinirea lucrărilor dumnezeiești și credincioși devotați Bisericii noastre.

Prea Sfințite Casian,

Prin osteneala ce ai depus la Galați, Dumnezeu ți-a dat harul să deschizi inimile credincioșilor, să le cunoști nevoile și cerințele lor duhovnicești. N-a fost ușor pentru Prea Sfinția Ta să te afli ca vicar și primul sfetnic al unei personalități de talia regretatului arhiepiscop Antim Nica și mai ales să pătrunzi în miezul problemelor cu care se confruntă Episcopia Dunării de Jos și această parte de țară. Dar strădania și priceperea Prea Sfinției Tale, zestrea pe care ai moștenit-o de la părinți și experiența din anii de studii, te-au așezat, iată, în dragostea, în atenția și în nădejdea credincioșilor și clerului din această de Dumnezeu păzită episcopie. Nu mai este nevoie să vorbesc despre prezența frăției tale la ședințele Sfântului Sinod, când arhiepiscopul Antim n-a putut să mai participe, și noi împreună am constatat activitatea rodnică din Eparhia Dunării de Jos, de care n-a fost desprinsă personalitatea Prea Sfinției Tale.

poțrivit
intru-
puțin

a con-
ului de
nite de

teoctist,
episcop
u, care
tea ab-
felicitat

a Prea
Antim,
Credin-
și este
aceasta
aceea,
icit pe
u Prea
Ios, un
credin-

arul să
lor du-
ricar și
episcop
care se
r stră-
ștenit-o
in dra-
această
despre
iscopul
activi-
sprinsă

Mă bucur de acest rezultat al votului exprimat de Colegiul electo-
ral, mai ales că, după cum scria cineva în buletinul de vot, prin aceasta
s-a realizat continuitatea lucrării, iar continuitatea în Biserică înseamnă
foarte mult pentru noi, căci păstorul se înrădăcește în sufletele cre-
dincioșilor și deseale mutări dintr-o parte în alta, fie ale preoților și cu
atât mai mult ale arhierilor, păgubesc Biserica. De aceea, asigurarea
continuității a fost un gând foarte bun și avem toată încredințarea că
Prea Sfinția Ta vei duce până la capăt lucrările inițiate împreună cu
regretatul arhiepiscop Antim.

Am văzut la fața locului lucrările vaste de la catedrala din Galați.
Am constatat personal de câtă atenție te bucuri frăția ta din partea
colaboratorilor de la Centrul eparhial, a profesorilor de la Seminarul
teologic din eparhie, ca și din partea reprezentanților autorităților lo-
cale. Am luat cunoștință că de mersul lucrărilor de la catedrala epar-
hială se interesează personalități de seamă ale județului și m-am bucu-
rat, căci o lucrare de asemenea proporții nu poate să fie îndeplinită
numai de către episcopie. Este o cheazășie și o bucurie pentru noi toți
că această importantă lucrare va fi terminată.

De aceea, îți dorim ca Dumnezeu să te ajute mai departe. Și nu-ți
va lipsi rugăciunea în bunătața Părintelui ceresc, ca ajutorul Său să
sporească ceea ce ai dobândit foarte important până acum și anume
dragostea celor cu care vei colabora și vei continua misiunea arhipăsto-
rească.

Împreună cu toți, rugăm pe Dumnezeu să dăruiască putere Prea
Sfinției Tale, să-ți incununezi păstoria cu roade dintre cele mai fru-
moase pentru credincioșii și clerul Episcopiei Dunării de Jos și pentru
sfânta noastră Biserică strămoșească.

Așa să ne ajute Dumnezeu !».

Cu vădită emoție, Prea Sfințitul Casian a adresat *Prea Fericitului
Părinte Patriarh Teoctist*, membrilor Sfântului Sinod și membrilor Co-
legiului electoral bisericesc următoarele cuvinte :

*Prea Fericite Părinte Patriarh,
Prea Sfințit Sinod,
Mărit Colegiu Electoral Bisericesc,*

«În fapt de seară, când peste greutatea zilei coboară liniștea, fie-
care creștin meditează la ce-a împlătit și la ce n-a împlinit.

Fiindcă în acest cadru de adunare spre interiorul sufletesc al ființei
a rânduit Dumnezeu să se întrunească Măritul Colegiu bisericesc, spre
a alege un nou episcop la Dunărea de Jos, îngăduiți să exprim din lă-
untru smereniei mele sentimentele cele mai curate de mulțumire Pă-
rintelui Ceresc, Care pe toate le plinește și le conduce spre desăvârșire.

Cel pe care l-ați ales episcop al Dunării de Jos vede în acest dumnezeiesc act lucrarea Sfântului Duh, exprimată prin arhieriei țării, împreună cu înduhovnicitul Colegiu electoral, autentică coloană spirituală a României creștine.

De asemenea, văd în acest moment plin de semnificații adânci în viața mea și a Eparhiei Dunării de Jos expresia cea mai autentică a libertății. Nespun de mult mă bucură și nominalizarea altor candidați pentru slujirea în treapta de episcop la Dunărea de Jos, dovadă în plus a prestigiului de care se bucură preoțimea și credincioșii acestei eparhii.

Actul alegerii de astăzi s-a petrecut sub semnul rodniceii pământului românesc, adăpat din belșug după secetă, spre mângâierea celor ce trudesc pentru pâinea noastră «cea de toate zilele», din care oferim Domnului, la altarul slujirii, prescura care se prefăce în Trupul lui Hristos. Tot ca o ploaie de mână cerească interpretez și votul exprimat de Măritul Colegiu electoral pentru «plugăria» în ogorul sufletesc al binecredincioșilor eparhiei Dunării de Jos, spre care mă îndreptați păstor, cu voia lui Dumnezeu.

Așa cum Prea Fericirea Voastră arătați în cuvântul de deschidere, sunt chemat să continui munca și strădaniile vrednicilor înaintași, împreună cu clerul și credincioșii care n-au uitat nicidecum de chemarea lor slujitoare în Biserică. De aceea, nu voi prezenta făgăduințe și nu voi face promisiuni în calea unei lucrări firești, de continuitate în duh de comuniune cu cea a Bisericii noastre dreptmăritoare, de totdeauna aproape de chemările sufletești ale poporului pe care-l slujește.

*Prea Fericirea Voastră,
Mărit Colegiu Electoral,*

Alegerea unui nou păstor la Dunărea de Jos ne amintește astăzi de începuturile eparhiei, cu 130 de ani în urmă. În timpul domniei lui Alexandru I. Cuza, după unirea Moldovei cu Țara Românească, se temelua eparhia care «înăua» în unitate pe credincioșii români din sudul Basarabiei, sudul Moldovei și dintr-un județ din Muntenia.

În rândul ctitorilor eparhiei stă la loc de frunte marele ierarh, luminatul cărturar și virtuosul patriot Melchisedec Ștefănescu, a cărui lucrare inspiră și astăzi pe toți cei ce iubesc Biserica și neamul și slujesc cu credință poporul, în duhul unității și păcii, ca daruri eterne și sfinte. Păstorirea sa la Dunărea de Jos, începând în 1864 la Ismail și din 1878, după pierderea sudului Basarabiei, la Galați, a însemnat jertfă, dar și izbândă. Ierarhul Melchisedec a slujit cu mare credință întreaga Biserică a neamului românesc, militând cu pricepere și deosebită tenacitate în Sfântul Sinod pentru dobândirea autocefaliei. De numele marelui Melchisedec va rămâne în veci legată la Dunărea de Jos, ctitorirea eparhiei, a Seminarului teologic, dar și izbândirea de către întreaga noastră Biserică a autocefaliei.

L-a urmat la cârma eparhiei episcopul Iosif Gheorghian, care și-a îndreptat slujirea spre creștinii din Dobrogea de curând revenită acasă, prin dobândirea independenței de stat a României, în urma tributului de jertfe pe câmpul de bătălie. Episcopul Iosif, devenit ulterior mitro-

acest
tării,
a spi-

nci în
tică a
didati
n plus
parhii.
ămân-
celor
oferim
ul lui
primat
tesc al
ți păs-

chidere,
și, im-
rea lor
nu voi
duh de
deamna

ăzi de
iei lui
se te-
ni din
a.

arh, lu-
ărui lu-
slujesc
și sfinte.
în 1878,
dar și
ga Bise-
ncitate
marelui
ea epar-
noastră

care și-a
tă acasă,
ributului
or mitro-

polit primat, a găsit în Dobrogea doar biserițe sărace din vălături. Atât permiteau ocupații autohtonilor de pe pământul străbun.

Cu zidiri de noi biserici și organizarea comunităților parohiale în Dobrogea s-a ocupat apoi episcopul Partenie Clinceni, ajuns mitropolit la Iași, după păstorirea la Galați. În viața de atunci a eparhiei, episcopul Partenie se înscrie ca cel mai mare ctitor de biserici. Într-un timp relativ scurt, el a ridicat din temelie peste 100 de biserici din piatră, dintre care unele adevărate catedrale, care au redat Dobrogei chipul românesc și credința ortodoxă dintru început, ca la Argeș, Buzău sau București. Tot Partenie a zidit impunătoarea reședință eparhială din Galați.

Lucrarea înaintărilor a fost desăvârșită de luminatul episcop Pimen Georgescu, devenit și el mitropolit al Moldovei, ctitor al catedralei episcopale și misionar în duhul răspunderii față de cler și credincioși pe făgașul moralei și al vieții ortodoxe.

În vremurile grele ale primului război mondial, episcopul Nifon Niculescu a sfințit în 1917, chiar în toul luptelor de la Mărășești, catedrala episcopală. El s-a impus prin ținuta sa liturgică și darul muzicii psaltice, cât și prin prestația sa în Senatul țării.

Urmașul său, episcopul Cosma Petrovici, a fost un autentic chivernisitor al eparhiei, de numele căruia se leagă terminarea reședinței episcopale, Seminarul teologic «Sf. Andrei», Orfelinatul eparhial și mănăstirile din Dobrogea.

Ctitorii eparhiei, consolidării lucrării misionare și zidirii de biserici s-a adăugat o nouă dimensiune a slujirii tocmai în perioada cea mai grea, a instaurării regimului comunist și a propovăduirii ateismului agresiv. Acum i-a fost dat să păstorească la Galați, cu mult har și cu sfințenie, evlaviosului episcop Chesarie Păunescu. A fost vremea rezistenței prin rugăciune la limitările de tot felul. Deși a pierdut multe din bunurile materiale și din sediile administrative ale eparhiei, la Constanța și Galați, ca nicăieri în alte locuri din țară, vlădica Chesarie a asigurat prin înțelepciune continuarea slujirii. De curând i-am înhumat, cu cinste și respect, pe episcopii Cosma și Chesarie în catedrala eparhială, la locul de veșnică odihnă, lângă arhiepiscopul Antim Nica, recent plecat dintre noi.

Arhiepiscopul Antim a păstorit și el 21 de ani la Dunărea de Jos, legându-și numele de multe înfăptuiri prin care eparhia și-a redobândit demnitatea, în ciuda greutăților impuse de regimul comunist. Personalitate complexă, arhiepiscopul Antim ne-a lăsat o valoroasă moștenire de ierarh demn și echilibrat, bun misionar și luptător pentru afirmarea Bisericii în lumea contemporană, cu tot tezaurul ei dumnezeiesc și bogăția tradiției. El a unit în slujire vrerile de unitate ale creștinilor de pe ambele maluri ale Prutului, căci era din Basarabia, fost și episcop al Ismailului în 1944, ca și înaintașul Melchisedec.

Prea Fericirea Voastră,

Am evocat cu evlavie pe înaintașii mei întru slujirea de episcop la Dunărea de Jos cu sentimentul că participă și ei, de acolo, la emoționan-

tul moment de față. Eparhia pe care au păstorit-o, asemenea unei flori, se imbușetează în mănunchiul de flori care sunt toate eparhiile din țară. Ea crește, adăpându-se din «apele» duhovnicești și din «izvoarele» Ortodoxiei, ca și pământul din Dunărea bătrână și lin curgătoare. Ea nu-i atât de bogată material și nici n-are multe monumente istorice, căci a trebuit mai curând să se construiască, decât să se restaureze, întrucât așa a fost viața românilor aflați în vecinătatea imperiilor.

Configurația de astăzi a Episcopiei Dunării de Jos, care păstorește creștinii din județele Galați și Brăila, ne îndreptățește să afirmăm că ea nu-i cu nimic mai prejos față de celelalte eparhii istorice ale țării. Deși o parte a ei, județul Brăila, a suportat 300 de ani ocupația turcească, creștinătatea de pe aceste meleaguri n-a fost nicicând cucerită de alte curente și credințe, păstrând neștirbită ortodoxia strămoșească.

Așa se explică absența moscheilor în Brăila și avântul cultural de excepție al acestei părți de țară care a zămislit pe Panait Istrati, Nae Ionescu, P. P. Ponișescu, Perpessiciu, Ana Aslan, Anton Dumitriu și mulți alții. Toți au afirmat cultura din convingerile și trăirea credinței ortodoxe în Biserica neamului. Făuritorii unității naționale au așezat la loc de neuitare și vrednicia luptătorilor din județul Galați, care a zămislit pe cel ce-a lansat la Mărășești deviza celebră «Pe aici nu se trece», generalul Ieremia Grigorescu, de la Târgul Bujor.

Bogăția eparhiei o constituie și astăzi, ca și la început, bunii ei credincioși și zeloși păstori de suflete, spre care imi îndrept acum gândul și cărora le împărtășesc, cu bucurie și dragoste, binecuvântarea arhierască pentru o tot mai luminoasă slujire lui Dumnezeu cel veșnic și neamului nostru binecredincios, în aceste vremuri de profunde înnoiri și așezare pe vatra moralei și a credinței sănatoase, după suferințele îndurate în timpul dictaturii.

Drept încheiere, adresez fieștile mulțumiri Prea Fericirii Voastre, Prea Fericite Părinte sufletesc, pentru încrederea ce-mi acordați în importanta slujire și Măritului Colegiu electoral ce și-a pus nădejdea în modesta mea persoană pentru slujirea de păstor al Dunării de Jos.

Primiți, deodată cu mărturia acestor rostiri și făgăduința modestei mele slujiri de acum înainte, cu ajutorul lui Dumnezeu, pentru unitatea Sfântului Sinod în duh apostolic și sobornicesc, ca și cheazășie pentru păstrarea unității în «Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească Biserică» a neamului românesc.

Așa să-mi ajute Dumnezeu !».

În încheiere, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a mulțumit tuturor membrilor Colegiului electoral bisericesc pentru participare la alegerea titularului în scaunul de episcop al Dunării de Jos și pentru voturile exprimate.

S-a rostit rugăciunea «Cuvine-se cu adevărat».

*

Intrunit în ședință de lucru, în ziua de 14 iulie 1994, Sfântul Sinod, pe temeiul dispozițiilor art. 10, lit. «e», 130 și art. 131 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, a pro-

cedat la examinarea și cercetarea canonică a alegerii noului episcop al Dunării de Jos de către Colegiul electoral bisericesc și constatând că alegerea s-a făcut cu respectarea normelor canonice și statutare legale, a validat alegerea Prea Sfințitului Arhiepiscop-vicar Casian Gălățeanul în scaunul de episcop al Dunării de Jos.

La mijlocirea Sfantului Sinod și a recomandării Secretariatului de Stat pentru Culte, Prea Sfințitul Casian Crăciun a fost recunoscut în funcția de episcop titular al Dunării de Jos prin Decretul prezidențial nr. 148 din 19 iulie 1994, publicat în Monitorul oficial nr. 191/26 iulie 1994.

Festivitatea instalării în funcție a Prea Sfințitului Episcop Casian Crăciun s-a stabilit a se desfășura, după toate rânduielile bisericești tradiționale, în ziua de duminică, 24 iulie 1994, în catedrala episcopală «Sf. Ierarh Nicolae», din municipiul Galați.

Alegerea Prea Sfințitului Casian Crăciun ca episcop titular al Dunării de Jos și fixarea datei instalării în scaun au fost aduse la cunoștința clerului și credincioșilor de posturile de radio și televiziune și au fost consemnate ca atare în presa laică și bisericească, împreună cu scurte date biografice ale Prea Sfinției Sale.

INSTALAREA

Ceremonia instalării Prea Sfințitului Casian Crăciun, cel de-al zecelea episcop al «Dunării de Jos», a deschis calea pregătirilor trebuitoare primirii înalților oaspeți și invitați ce aveau să cerceteze cu acest prilej municipiul Galați. Toți slujitorii Episcopiei Dunării de Jos, de la membrii Permanenței Consiliului eparhial și până la elevii Seminarului teologic și-au asumat cu însuflețire îndatoriri concrete în cadrul programului întocmit în acest scop. Un comitet de organizare pe plan local al festivităților a coordonat strădanile ostenitorilor menite să asigure reușita pregătirilor.

Vestea instalării Prea Sfințitului Episcop Casian, așteptată cu nerăbdare de poporul dreptcredincios, s-a răspândit cu iuteală în întreaga eparhie, pentru că, cu mult timp înainte, în toate bisericile, după sfintele slujbe, preoții i-au anunțat pe credincioși despre importantul eveniment, invitându-i să fie prezenți în număr cât mai mare la festivități.

Ultimele pregătiri în vederea instalării au fost puse la punct de către organizatori cu o seară înainte. Toți ostenitorii s-au străduit cu însuflețire să-și îndeplinească îndatoririle asumate de bunăvoie. Pestă tot au fost așezate flori, simbolizând bucuria fiilor duhovnicești care-și așteaptă păstorul.

În ajunul festivităților, organizatorii în frunte cu Prea Sfințitul Episcop Casian au întâmpinat în catedrala din Galați, în prezența clerului și credincioșilor, pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Teotist, care a plecat sâmbătă din București, însoțit de IPS Arhiepiscop Vasile al Târgoviștei și PP.SS. Episcopi Gherasim al Râmnicului și Calinic al Argeșului, pentru instalarea după rânduială a noului episcop al Dunării de Jos.

S-a oficiat un polihroniu pentru Prea Fericirea Sa și ierarhii însoțitori, după care Prea Sfințitul Episcop Casian a rostit următoarele cuvinte de bun venit :

«Mai înainte ca Prea Fericirea Voastră să împliniți rânduiala Bisericii de a mă întări pe mine, cel slab, într-o lucrare atât de măreță și de covârșitoare, îngăduiți să vă întâmpin, în numele clerului și credincioșilor, ca pe urmașul Apostolului neamului nostru, Sfântul Andrei, care este și patron al acestui oraș.

Vă întâmpinăm cu protopopii, cu preoțimea și credincioșii ca pe părințele și păstorul nostru iubit, pentru că știm cu ce râvnă și jertfă stăruiți în lucrarea de păstrare a unității prin credința autentică a Bisericii noastre strămoșești.

La Brăila ați trecut prin orașul bisericilor mărețe, cu buni creștini, care au drept ocrotitor pe Sf. Ierarh Nicolae. La Galați, orașul patronat de Sf. Andrei, ați ajuns în catedrala episcopală cu hramul Sf. Nicolae. Aici, vă întâmpină credincioșii și preoții în duhul vlădicilor trecuți la Domnul și care-și dorm somnul sub spezele din catedrală, indeosebi episcopul Chesarie, care v-a fost dascăl și a participat la hirotonia în arhieru a Prea Fericirii Voastre.

Reținem bucuria împreună cu preoții și credincioșii care-și amintesc de pelerinajele și vizitele ce le-ați făcut pe aceste binecuvântate locuri, pe urmele apostolului, ale martirilor, ale cuvioșilor și apărătorilor drepte credințe din Dobrogea vecină și de la Dunărea de Jos.

Iată de ce îmi este ușurată misiunea de a vă întâmpina, căci, de fapt, Prea Fericirea Voastră sunteți prezent de mult în viața noastră, a înaintașilor noștri, cu care ați lucrat și pe care i-ați prețuit.

De aceea, în aceste înălțătoare momente, facem buchet din sentimentele clerului și credincioșilor noștri, de dragoste, de ascultare și de respect, și îl depunem la inima Prea Fericirii Voastre, spre a îndrepta mereu către noi îndemnuri și sfaturi iubitoare și părintești.

Nădăduim cu mila și ajutorul lui Dumnezeu ca dreptmăritoarea credință ortodoxă și viața creștinească, în hotarele învățaturii Sfinților Părinți și ale tradiției sănatoase, să nu fie doar făgăduință festivă, ci trăire autentică.

N-am vrea să lipsească din dragostea Prea Fericirii Voastre frații noștri de dincolo de Prut, care aparțineau odinioară acestei eparhii. Prin jertfa lor, prin suferința distanței pe care le-o impun vremurile de azi, ei nădăduiesc în puterea rugăciunii noastre comune, care-i unește în cuget și simțiri cu neamul nostru binecredincios.

Să închinăm momentul de față și memoriei vrednicilor noștri înaintași în scaunul episcopal al Dunării de Jos, începând cu marele Melchisedec și până la vlădica Antim Nica, de curând plecat dintre noi. Veșnică să le fie odihna și duhul slujirii lor să ne călăuzească pe mai departe.

În numele celor care v-au întâmpinat, îngăduiți, Prea Fericite Părinte Patriarh, să vă asigurăm de toată dragostea fiască și să vă urăm din suflet : Bine ați venit sănătos !».

inso-
le cu-

la Bi-
ăreață
și cre-
ndrei,

ca pe
jertfă
a Bi-

reștini,
atronat
icolae.
cuți la
deosebi
onia în

nintesc
locuri,
ătorilor

ci, de
astră, a

sentim-
e și de
ndrepta

ritoarea
Sfinților
ivă, ci

re frații
eparhii.
remurile
care-i

ștri ina-
ele Mel-
tre noi.
pe mei

icite Pă-
vă urăm

Răspunzând dragostei cu care a fost primit de ierarhul, clerul și credincioșii eparhiei, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist le-a adresat un cald cuvânt de întâlnire și a apreciat lucrarea vrednică ce se desfășoară la Dunărea de Jos în duhul sfintei noastre Biserici Ortodoxe Române. Prea Fericirea Sa și ierarhii prezenți s-au apropiat apoi de mormintele din catedrală, unde odihnesc trupurile episcopilor Cosma Petrovici († 1948), Chesarie Păunescu († 1975) și arhiepiscopului Antim Nica († 1994), oficiindu-se un trisaghion pentru odihna sufletelor lor.

...Sâmbătă seara, în catedrală, s-a oficiat slujba Privegherii, la care au participat: Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, Prea Sfințitul Episcop Casian, ierarhi ai Sfântului Sinod și unii invitați la solemnitatea de înstălarie, sosiți la Galați cu o zi mai devreme, preoți și credincioși. La sfârșitul slujbei, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a spus următoarele:

Iubiții mei,

La glasul și hotărârea Sfântului Sinod ne-am adunat din nou în această catedrală, pentru a săvârși un act dumnezeiesc, dar și un act pământesc, căci Biserica noastră este așezământ divino-uman, așa cum și Mântuitorul Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu și, în același timp, Fiul omului. De aceea și noi, cei care ne aflăm în această clipă în fața Sfântului Altar, constituim, la un loc, ceea ce mărturisim în simbolul de credință, Biserica cea «una, sfântă, sobornicească și apostolească». Biserica este numită de Mântuitorul Iisus Hristos «Biserica Mea», iar Sfântul Apostol Pavel tălmăcește că Biserica este întemeiată pe sfânt Sângele Dumnezeului nostru, Sângele lui Hristos. Biserica este, așadar, a Mântuitorului Hristos. Noi suntem trupul Bisericii văzute, fiecare în parte, credincioși, credincioase, cei care slujim de la acest altar, cei care cântă, toți credincioșii laolaltă constituim trupul Mântuitorului Hristos pe pământ. Și acest lucru este evident mai ales atunci când ne adunăm la Sfântul Altar și ne împărtășim cu Sfintele și Dumnezeieștile Taine, căci Sfânta Euharistie și Sfintele Taine constituie viața noastră în Hristos, viața trupului Bisericii. De aceea, Biserica totdeauna este dinamică, este vie, tânără, niciodată nu îmbătrânește. Prin darul Duhului Sfânt ea are forța de înnoire permanentă, prin Sfintele Taine.

Cu fiecare prunc nou-născut și botezat în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, cu fiecare prinos curat adus Mântuitorului Hristos, cu fiecare martir, cu fiecare creștin care se închină în biserică, ea se înnoiește, se îmbogățește. Biserica este a noastră, prin felul în care credem, o mărturisim și viețuim în ea. Biserica aceasta a numit-o Mântuitorul Iisus Hristos «Biserica Mea». Tot El ne asigură că nici forțele iadului nu vor putea birui această Biserică vie, a slujitorilor Sfântului Altar, a credincioșilor, a martirilor și a sfinților din neam și până în

neam. Biserica ne revarsă daruri sfîntitoare, prin slujitorii ei, aleși de forurile îndreptățite, întemeiate pe rînduielele Sfinților Părinți.

Această Biserică ne-a adunat în seara aceasta și ne va aduna și mâine în fața Sfîntului Altar. Ea revarsă darurile ei asupra fiecărui credincios, asupra fiecărei familii cu părinți și copilași. Orice neam dreptmăritor constituie o Biserică, tot a lui Hristos, căci în ea se celebrează neîncetat sfînta și dreapta credință, virtutea și dragostea de oameni. Da, aici noi suntem familia lui Hristos, trupul lui Hristos, familia cea mare a neamului românesc. Acasă, familia, cea sfîntită prin Taina Cununii, a Botezului și prin celelalte Taine, devine și ea o Biserică. Așa o și numesc Sfinții Părinți. Sfîntul Ioan Gură de Aur vorbește nespuse de frumos despre rolul acestei Biserici mici, care este familia. De acolo, din familie, odrăslesc toate virtuțile. Din familie și societate, din această comuniune binecuvîntată de Dumnezeu răsar bărbați vrednici de națiunea noastră, răsar martiri pentru credință, răsar mărturisitori pentru adevăr. În istoria Bisericii noastre, uneori, chiar pruncii și tinerii au devenit martiri și sfinți, arătându-se nevârstnici cu anii, dar desăvârșiți prin duhul lor de fii ai familiei creștine, ai Bisericii dreptmăritoare. Momentele pe care le-a trăit Biserica noastră Ortodoxă în ultimul timp arată că lucrarea Duhului Sfînt este vie și ea înmulțește familia aceasta a neamului nostru. Ca «mamă a neamului nostru românesc» — cuvînt inspirat al marelui poet național Mihai Eminescu — Biserica Ortodoxă este dintotdeauna prezentă nu numai în alcătuirile de artă, arhitectură, imne și tot felul de frumuseți, ci și în familia creștină, în adâncurile sufletului fiecărui credincios.

Biserica ne este mamă tuturor pentru că ea ne naște la viața cea adevărată, la viața în Hristos, tot ea ne învață prin semnul Sfintei Cruci mărturisirea Sfintei Treimi, a credinței celei adevărate. Biserica este mamă pentru că ea naște slujitori Sfințelor Altare, ea naște, de asemenea, arhierii pentru conducerea lucrării ei mîntuitoare. Prin Biserică se păstrează credința, pe vatra plină de virtuți din spațiul acesta, în care ne aflăm acum. Suntem deopotrivă într-un spațiu familial, care este un spațiu sfînt, și într-un timp sfînt.

Gîndindu-ne la cealaltă dimensiune, a veșniciei, constatăm că nici anii, nici spațiul nu vor mai avea vreun fel de importanță pentru noi. Măsura în care aceste două categorii, timpul și spațiul, ne pot ajuta să ajungem la viața cea fără de moarte, după pilda Mîntuitorului Iisus Hristos și a sfinților pe care îi avem în icoane, este zugrăvită pe pereții bisericilor noastre. Sfinții trăiesc împreună cu noi, ei se roagă împreună cu noi și cu sfinții îngeri, ei ne adună și ne călăuzesc, cu luminile lor, în lucrările noastre de cea mai mare însemnătate: la Sfîntul Sinod, în

leși de

duna și

fiecăru

neam

se cele-

stea de

s, fami-

tă prin

o Bise-

vorbește

familia.

societate,

invrednici

uristori

i tinerii

ar desă-

ptmări-

ultimul

la familia

măneșc

Biserica

de artă,

ștină, în

o...

viața cea

l Sfintei

Biserici

naște, de

re. Prin

și spațiul

țiu fami-

Adunarea Națională Bisericească, în Colegiul Electoral Bisericesc. Prin lucrările Duhului Sfânt Biserica întinerește slujirile ei de multe feluri, își revărsă darurile ei nenumărate.

Lucrarea de mâine, începută la această vecernie, să ne învețe că suntem fiii neamului nostru românesc, că nu suntem orfani și nu suntem lăsați pe pământ singuri, să ne luptăm cu greutatea pe care le străbătem cu toții și care par câteodată de netrecut.

Credința în Dumnezeu, rugăciunea puternică a Bisericii face ca în noi să răsără conștiința că nu suntem singuri, că nu suntem niște oameni izolați pe pământ, ci suntem în dragostea Bisericii, în dragostea celorlalți semenii ai noștri, a fraților noștri români de pretutindeni. Această conștiință ne încălzește și atunci când, din diverse pricini, nu putem să ne rugăm noi înșine, atunci cineva din Biserică, de multe ori aflat în alt spațiu geografic sau pe alt meridian, se roagă pentru noi. Rugăciunile Bisericii, ale sfintelor mănăstiri și ale bunilor credincioși, care schimbă locuștele lor în adevărate biserici, bineplăcute Mântuitorului Iisus Hristos prin credință, prin virtute, prin post, se înalță ca tămâia în slava cerului.

Aceasta este o zi mare și sfântă pentru această eparhie, care descoperă conștiința Bisericii noastre strămoșești, a Bisericii românilor de acasă și a celor care sunt răspândiți departe, peste mări și țări. Este o bucurie a tuturor, ca aceea din clipa când la mănăstirea Toplița soborul sfânt s-a rugat și Duhul Sfânt S-a coborât peste părintele arhimandrit Ioan, care astfel a fost învrednicit să slujească acum ca episcop al Harghitei și Covasnei. Toți românii trebuie să fi tresărit, în toate colțurile lumii, pentru că sunt astăzi în toate părțile lumii frații noștri români. Astfel, nu suntem singuri ci suntem în Biserica lui Hristos, sub ocrotirea Mamei noastre, a Sfintei Biserici. Pentru a împlini aceste importante hotărâri ale Sfântului Sinod și ale Colegiului electoral bisericesc am venit aici și vă mulțumim pentru întâmpinarea pe care ne-ați făcut-o nouă, tuturor, ierarhilor și celor care ne-au însoțit. Ați primit un om întru totul asemenea dumneavoastră, ați primit un frate, pentru că aceste veșminte și această stare nu ne separă și nu trebuie să ne separe de neam, de frați și de surori, de cei cu care am împărtășit lacrimile, durerile și, poate, bucuriile. Ați primit și pe reprezentantul și slujitorul Bisericii, pe cel asupra căruia apasă mari griji pastorale, pe cel care trebuie să răspundă la marile întrebări ale credincioșilor, ale clerului și lumii care ne înconjoară și, de asemenea, pe cel care are datoria să nu uite din rugăciunile lui nici un fiu și nici o fiică a Bisericii noastre strămoșești. Ați primit pe reprezentantul Mântuitorului Iisus Hristos pe pământ în calitate de frate, de împreună-rugător cu toți credincioșii

noștri buni și cu inima curată, cu toți slujitorii sfințelor altare. Vă mulțumesc din inimă frățescă pentru această primire și pentru această grijă. Poate n-am fost vrednic să fiu primit așa cum au făcut Prea Sfințitul Casian și preoții din Episcopia Dunării de Jos. Dar, harul lui Dumnezeu, care pe cele slabe le întărește, ne așază în Biserică și în locul în care trebuie să-L slujim pe Hristos și Biserica Sa.

Vă îmbrățișez cu toată dragostea pe fiecare dintre dumneavoastră. În seara aceasta, premergătoare zilei în care trebuie să facem un pas nou în istoria, în cronică vieții bisericești de la Galați, să îndreptați un gând curat către Bunul Dumnezeu și către Maica Domnului, ca lucrarea de mâine și ca așezarea P.S. Casian, noul episcop ales al Dunării de Jos, în această ascultare a Sfântului Sinod și a Bisericii, să fie aducătoare de roade îmbelsugate pentru Biserică, pentru credincioșii și slujitorii altarului din această de Dumnezeu păzită eparhie. Ajutorul lui Dumnezeu să fie cu noi !».

Instalarea Prea Sfințitului Casian Crăciun în scaunul de episcop al Dunării de Jos s-a desfășurat, potrivit tradițiilor îndătinăte, în ziua de duminică, 24 iulie 1994, în catedrala «Sf. Nicolae» din Galați, în cadrul slujbei Sfintei Liturghii, săvârșită de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teotist, împreună cu membrii Sfântului Sinod prezenți la ceremonie.

Încă de dimineață, mulțimea credincioșilor, câteva mii, au umplut până la refuz catedrala și s-au revărsat afară, în curtea sfântului lăcaș, iar de aici, mai departe, în piațeta din apropiere, unde au ascultat cu evlavie slujba, de la început și până la sfârșit, la difuzoarele anume instalate în acest scop, în ciuda căldurii toride de vară, care a depășit 35 de grade, după mercurul termometrului, apărându-se de arșia soarelui cum au putut fiecare, cu batiste, ziare și umbrele.

La festivitatea de instalare, care s-a desfășurat cu o deosebită solemnitate, alături de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teotist, au participat, dintre membrii Sfântului Sinod : I.L.P.P.S.S. Mitropoliți Daniel al Moldovei și Bucovinei, Antonie al Ardealului și Petru Păduraru, Locțiitor de mitropolit al Basarabiei, I.L.P.P.S.S. Arhiepiscopi Lucian al Tomisului și Vasile al Târgoviștei, P.P.S.S. Episcopi Gherasim al Râmnicului, Calinic al Argeșului, Nifon al Sloboziei și Călărașilor și P.S. Ioachim, arhieruevicar al Episcopiei Romanului și Hușilor, Emilian Arădeanul, vicarul Episcopiei Aradului. Au fost prezenți membri ai Guvernului României, parlamentari, reprezentanți ai Secretariatului de Stat pentru Culte, prefectii județelor Galați și Brăila și primarii unor orașe și municipii din cele două județe și alți reprezentanți ai autorităților locale, conducători de instituții culturale și unități administrative.

Pe lângă ierarhii Sfântului Sinod și reprezentanții autorităților civile, centrale și locale, au mai luat parte la ceremonie și numeroși oaspeți și invitați din București și din alte părți ale țării, fie cu rosturi oficiale, fie din dragoste și prețuire pentru vrednicul vlădică : consilieri de la Administrația Patriarhală, cadre didactice de la școlile teologice,

ă mul-
ă grija.
fințitul
mizeu,
in care

roastră.
as nou
n gând
area de
de Jos,
cătoare
lujtorii
i Dum-

iscop al
zia' de
cadrul
Patriarh
remonie.
umplut
ui lăcaș,
ultat cu
anume
depășit
a soare-

ă solem-
articipat,
Moldovei
țitor de
isului și
l, Calinic
arhieru-
vicarul
României,
ulte, pre-
icipii din
nducători

torităților
numeroși
cu rosturi
consilieri
teologice,

delegați ai unor centre eparhiale din cuprinsul Mitropoliei Munteniei și Dobrogei și desigur, membri ai Adunării eparhiale a Episcopiei Dunării de Jos, protopopi, preoți, stareți de mănăstiri, călugări și călugărițe, elevi seminariști și reprezentanți ai unor asociații creștine de tineret.

Au fost de față și membri ai familiei Prea Sfințitului Episcop Casian.

La ora 9,00, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și înalții ierarhi, înconjurați de un impresionant sobor de preoți și diaconi, au început oficierea Sfintei Liturghii, răspunsurile fiind date de corul catedralei, dirijat de domnul profesor Aurel Mantaroșie, care a contribuit la caracterul înălțător al acestui moment sărbătoresc.

După Sfânta Liturghie, potrivit rânduielii, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și soborul ierarhilor, împreună cu preoții și diaconii slujitori, au ieșit pe solee, iar P.C. Pr. Constantin Părvu, consilier patriarhal, a citit, din încredințarea Prea Fericii Sale, următoarea Gramată patriarhală și sinodală de instalare :

† TEOCTIST

Din mila lui Dumnezeu Patriarh al României
și Mitropolit al Munteniei și Dobrogei

«Prea iubitului cler și tuturor dreptcredincioșilor creștini din de Dumnezeu păzita Episcopie a Dunării de Jos și tuturor ascultătorilor și cititorilor acestei mitropolitane și patriarhicești Gramate, har și pace de la Dumnezeu, Părintele nostru cel din ceruri, Iar de la Noi, binecuvântare arhi-păstorească.

Se cuvine să facem cunoscut tuturor, că Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos a așezat în Sfânta Sa Biserică dregătorii și vrednicii deosebite și, prin trimțerea din ceruri, în chipul limbilor de foc a Prea Sfântului și de viață făcătorului Duh, peste Sfinții săi Ucenici și Apostoli, l-a întărit pe aceștia întru propovăduirea cuvântului Evangheliei Sale, iar prin punerea mâinilor, într-o neîntreruptă succesiune de la Sfinții Apostoli și până astăzi, pe toți slujitorii Bisericii îi face vrednici de a fi părtași darurilor sale de multe feluri, în treptele rânduite ca diaconi, preoți și arhieri.

Ca smerit slujitor al lui Hristos în vrednicia de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române și Mitropolit al Munteniei și Dobrogei, cunoscând că scaunul de episcop al Episcopiei Dunării de Jos, cu jurisdicția canonică asupra județelor Galați și Brăila, a rămas vacant prin trecerea la cele veșnice a titularului acestuia, I.P.S. Arhiepiscop Antim, și

călăuzit fiind de îndatorirea de a nu lăsa această episcopie lipsită de canonicul ei arhiepiscop, pe temelul articolelor 30, litera «g» și 130 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, am convocat cu adresa nr. 3832 din 17 iunie 1994, Colegiul electoral bisericesc, pentru alegerea episcopului titular al Episcopiei Dunării de Jos, în ziua de marți 12 iulie 1994, ora 17, în sala sinodală a reședinței patriarhale din București.

Acest Colegiu, după săvârșirea cuvenitei slujbe religioase în catedrala Sfintei Patriarhii a ales prin vot secret în scaunul vacant de ierarh eparhial, pe Prea Sfințitul Arhiepiscop-vicar Casian Gălățeanul, care s-a arătat vrednic de această chemare prin alegerea și îmbrățișarea cinului monahal la vatra de trăire duhovnicească a mănăstirilor Ciolanu — jud. Buzău, prin mărturisirea și trăirea credinței noastre strămoșești, prin pregătirea teologică dobândită în Seminarul teologic din Buzău și Institutul teologic universitar din București, prin studii de doctorat și cercetare liturgică în țară și peste hotare la Facultatea de teologie catolică a Universității din Strasbourg — Franța, unde a dobândit titlul de «doctor în teologie», pe care l-a echivalat apoi la Institutul teologic universitar din București, prin vocația sa pentru slujirea sfântului altar în țară și în mijlocul românilor ortodocși din afară, prin statornicia cu care a slujit Biserica în funcțiile care i s-au rânduit ca profesor la Seminarul teologic din Buzău, ca duhovnic al Institutului teologic Universitar din Sibiu, ca inspector patriarhal de învățământ în cadrul Cancelariei Sfântului Sinod, timp în care a fost și preot slujitor la mănăstirea Antim din Capitală, iar din anul 1990 prin slujirea în treapta arhieriei, pe tărâm misionar, pastoral, cultural, social, caritativ și administrativ, ca arhiepiscop-vicar la Episcopia Dunării de Jos, prin competența și devotamentul cu care a reprezentat Patriarhia Română ca trimis la diferite întruniri, simpozioane și conferințe ecumenice, dând, întru toate, dovadă de aleasă pregătire teologică și de bun chivernisitor al treburilor administrative încredințate, arătând întotdeauna ascultare față de Sfântul Sinod și de rândurile canonice ale Sfintei noastre Biserici.

Sfântul Sinod, potrivit dispozițiilor art. 10, alin. «e», art. 130 și art. 131 din Statutul pentru organizarea și func-

ționarea Bisericii Ortodoxe Române, procedând, în ziua de 14 iulie 1994 la examinarea și cercetarea canonică a alegerii noului episcop, făcută de Colegiul electoral bisericesc în ziua de 12 iulie 1994, a constatat că alegerea P. S. Episcop Casian (Costică) Crăciun pentru scaunul vacant de episcop al Episcopiei Dunării de Jos, s-a săvârșit cu păzirea normelor canonice și legale.

În urma mijlocirii Sfântului Sinod și a Secretariatului de Stat pentru Culte, P. S. Episcop Casian Crăciun a fost recunoscut în funcția de episcop al Episcopiei Dunării de Jos prin Decretul nr. 149 din 19 iulie 1994.

Astăzi, 24 iulie 1994, în catedrala episcopală din municipiul Galați, cu hramul «Sfântul Ierarh Nicolae», după rândulelele bisericești, Noi, Teoclitist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, și Mitropolitul Munteniei și Dobrogei, înmănăm Prea Sfințitului Episcop Casian cărja arhipăstoriească și îl așezăm în scaunul de episcop al Episcopiei Dunării de Jos.

Pe temeiul celor arătate mai sus, al sfințelor canoane și al prevederilor cuprinse în art. 131 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, Noi, Teoclitist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române și Mitropolitul Munteniei și Dobrogei, facem cunoscut tuturor această Gramată mitropolitană și dăm alesul episcop, Prea Sfinției Sale Casian Crăciun, imputernicirea canonică de arhipăstorie ca episcop al de Dumnezeu păzitei Episcopii a Dunării de Jos, cu toate orașele și satele care țin astăzi și vor ține și în viitor de această eparhie, drept mărturie că Prea Sfinția Sa, dobândind jurisdicția de episcop, are darul și puterea de a așeza după rândulelele Sfinței noastre Biserici dreptmăritoare de Răsărit și după Legile Țării: cetești, cântărești, ipodiaconi, preoți și protopopi la toate bisericile din Episcopia Prea Sfinției Sale, starești și starețe, egumeni și egumene la mănăstiri și schituri, și de a îndeplini toate câte se cuvin ca Ierarh spre zidirea duhovnicească a turmei sale duhovnicești.

Din partea Prea Sfinției Sale așteptăm cinstire și ascultare către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, precum și lucrare neobosită pastorală și misionară, jertfelnicie în slujirea caritativă și socială, grijă pentru promovarea învățământului religios, înțelepciune și dragoste față de drept-

credincioșii creștini și părintească îndrumare a tineretului ortodox, făcându-se călăuză întru păstrarea neștirbită a dreptei credințe și a rândulelilor Bisericii noastre strabune.

Așadar, tuturor celor din cinul preoțesc și călugăresc, precum și tuturor deptcredincioșilor din de Dumnezeu păzita Episcopie a Dunării de Jos, le recomandăm cu căldură și dragoste pe Prea Sfinția Sa Episcopul Casian Crăciun, drept chiriarh iubit al lor, povățuindu-i să-l cinstească, plecându-i-se cu toată voia și arătându-i în toate împrejurările supunere și ascultare întru împlinirea îndatoririlor lor de buni fii ai Bisericii și ai Țării noastre.

Cunoscând însuflețirea cu care slujitorii și credincioșii din ținutul Brăilei și Galaților au întâmpinat întotdeauna cuvântul ierarhilor, îi indemnăm pe toți cu părintească dragoste ca, sub cărmuirea noului arhipăstor, să păstreze unitatea dreptei noastre credințe, viețuind în pace și bună înțelegere ca fii adevărați ce cred cu statornicie «întru una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică».

Și astfel, cu un cuget și o inimă, să preamărim pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită.

Dată în reședința noastră patriarhală din București, la 22 iulie, anul mântuirii una mie nouă sute nouăzeci și patru».

† TEOCTIST

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
ȘI MITROPOLITUL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI

În continuare, s-a dat citire Decretului Președintelui României de recunoaștere a Prea Sfințitului Casian Crăciun în funcția de episcop al Dunării de Jos.

După citirea Gramatei de instalare și a Decretului de recunoaștere, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a înmănat Prea Sfințitului Casian cărja episcopală și însemnele arhieresti (engolpionul și o cruce din metal prețios), pronunțând tradiționalul «Vrednic este!», repetat de trei ori de mulțimea credincioșilor, însuflețiți de solemnitatea momentului.

Prea Sfințitul Episcop Casian a fost apoi condus în scaunul arhieresc. A urmat cea dintâi binecuvântare dată credincioșilor în calitate de chiriarh al locului și primul imn arhieresc cântat de corul catedralei pentru noul investit episcop al Dunării de Jos.

Apoi, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a adresat Prea Sfințitului Episcop Casian, clerului și credincioșilor Episcopiei Dunării de Jos și întregii asistențe, următoarea cuvântare :

*«Înalt Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Părinți,
Iubiți credincioși,*

Mântuitorul Iisus Hristos în Sfânta Evanghelie de astăzi ne spune : «*Eu sunt păstorul cel bun. Păstorul cel bun își pune sufletul pentru oile sale*» (Ioan 10,11). În acest cuvânt vedem chipul și chemarea sfântă a noului episcop, Prea Sfinția Sa Casian, așezat acum în acest jilț istoric și binecuvântat al Episcopiei Dunării de Jos.

Încercând a cuprinde misiunea unui episcop în vremea noastră, ca de altfel aceeași în curgerea celor aproape 2.000 de ani, cu ajutorul Duhului Sfânt, vom desprinde din cuvântul Mântuitorului Hristos subtilitatea și bogăția îndatoririlor, frumusețea și trezvia celui invrednicit a fi păstor de suflete. Și în alte împrejurări din viața Sa pământească, Iisus Se dă pe Sine pildă de urmat întru toate. Cei rânduiți de Biserică sunt meniți, așa cum ați auzit din documentele citite aici, a găsi în Mântuitorul Iisus Hristos pildă de călăuzire, pildă de păstor.

Ne aflăm aici, în această catedrală a Episcopiei Dunării de Jos, ierarhi din Țara Românească, țară de cuget și de inimă a fiecărui român, împreună cu ierarhul credincioșilor ortodocși români din Basarabia — Î.P.S. Petru, împreună cu Transilvania aducătoare de datini, de statornicie în credință, împreună cu Moldova lui Ștefan cel Mare, cu neclintita sa luptă împotriva necredincioșilor, cu strădania sa de a zidi biserici, chiar și atunci când biruiau vrăjmașii.

Această sfințită adunare a noastră, a arhierilor, a dumneavoastră, a credincioșilor, care și dincolo de această catedrală ascultă cu evlavie, cu înfiorare și cu multă nădejde cele ce se petrec la acest lăcaș, trăiește sub umbrirea Duhului Sfânt acest moment rânduit de Dumnezeu, hărăzit de El, pentru credincioși, pentru clerul și pentru toți cei ce au la inima lor curată comoara de credință a tradiției noastre strămoșești, a învățaturii Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Biserica noastră nu se reazemă nici pe înțelepciunea omenească și nu se sprijină nici pe puterea omenească, foarte trecătoare, sau pe stăpânirile atât de schimbătoare. Nu se reazemă nici pe știință sau pe tehnică, ci ea se reazemă pe jertfa Mântuitorului nostru Iisus Hristos, pe revelația cea dumnezeiască. Biserica se reazemă pe Moaștele Sfinților Martiri, pe scrierile Sfinților Părinți, pe faptele, pe rânduielile Sfinților Apostoli. Suntem, de aceea, o verigă strălucitoare din colierul învățaturii Mântuitorului Hristos, a creștinătății din această parte a lumii, o Biserică atât de căutată, în zilele noastre, și de Răsărit și de Apus. Aceste binecuvântate punți ale izvoarelor Dunării venite din inima Europei — din munții Pădurea Neagră, unde își are obârșia — sunt izvor de viață care

aniei de
episcop

naștere,
fințitului
o cruce
petat de
tea mo-

nul arhi-
calitate
catedralei

rea Sfin-
nării de

adapă de la începuturile existenței omenеști această fâșie de pământ, această parte de lume cunoscută din vechime și menționată de Strabo. Dunărea simbolizează, parcă, o astfel de căutare spre adâncul cel necuprins al înțelepciunii dumnezeiești.

Nu-i întâmplător că suntem iubiți sau dușmăniți de unii sau de alții, din Europa de răsărit sau de apus, din nord sau din sud. Și strămoșii noștri de pe aceste plaiuri bătrâne — stăpânite de către Mircea cel Bătrân și de atâția alți voievozi de la această poartă a Moldovei, de la Galați, poartă pe unde au intrat și pe unde s-au strecurat și cărturari mari, și știință și lumină, dar și vrăjmași și cîtopitori — au cunoscut fie prietenia, fie vrăjmășia străinilor. De aceea, nu-i întâmplător că poeți din Roma veche, precum Ovidiu, poposeau la noi, ca exilați. Și tot aici, Sfântul Apostol Andrei venea din sud să propovăduiască cuvântul Mântuitorului, acum două mii de ani. Urmele lor încântă și azi și revarsă curaj și statornicie.

Nu-i întâmplător că și azi acest colțișor de pământ este căutat, mai ales pentru comorile sufletești ale celor care au împodobit acest pământ, aceia care și-au înscris viața lor în cartea de aur a Bisericii Române, martirii dobrogeni, începând cu Sfântul Apostol Andrei, și nenumărații sfinți ai acestor locuri. Altarele lor, care ne cheamă și astăzi, ne transmit mesajul dăinuirii noastre, al începutului nostru, mesajul scrierilor patristice din mănăstirile dobrogene, fondate de acei călugări sciți, menționați de istorici ca fiind foarte înțelepți, mari ecumeniști și cunoscători ai evenimentelor vremii lor. Asceții dobrogeni duceau de aici, din Dobrogea, evlavia, credința cea adevărată cu experiența creștină consemnată în scrierile Sfinților Părinți din deșertul Egiptului și al Palestinei, până la Roma și Marsilia. Așa este cunoscut Sfântul Ioan Casian, strămoșul nostru în credință, în viața creștină, hirotonit de Sfântul Ioan Gură de Aur al cărui ucenic era în viața filocalică. A crescut și s-a dezvoltat cărturărește în această zonă dintre Dunăre și mare, nu departe de unde ne aflăm noi. Și depănând firul acesta, al istoriei înaintașilor noștri — întregit cu această clipă istorică de viață bisericească, ce se înmănunchiază cu istoria dinaintea voastră și care se deschide acum spre căi noi, mai departe, prin cuvântul, răvna apostolică a clerului, a bunilor credincioși, prin tinerețea episcopului pe care și l-au ales cu atâta dragoste, cu atâta entuziasm, desprindem din toate acestea viața dinamică a Bisericii Ortodoxe Române și roadele ei binefăcătoare.

În istoria noastră atât de zbuciumată, nu am trăit de multe ori asemenea clipe, când înțelegem mai profund ca oricând că, între oameni dăinuie numai legătura sufletească, numai legătura care e întemeiată pe credință, pe iubirea care se revarsă din iubirea Prea Sfintei Treimi, din

mânt,
trabo.
necu-

altii,
moșii
a cel
de la
urari
oscut
poeti
aici,
ântul
varsă

, mai
mânt,
nâne,
ărății
rans-
erilor
men-
oscă-
, din
con-
lesti-
stră-
Gură
oltat
unde
ri —
inun-
i noi,
cre-
zoste,
Bișe-

ase-
meni
tă pe
i, din

iubirea dumnezeiască. Fără această iubire noi n-am fi nimic, nici în Biserica, nici în viața de toate zilele. «*Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea* — ne spune Mântuitorul Hristos — *incât pe Fiul Său, pe Iisus Hristos, L-a dat*» jertfă ca să mântuiască lumea (Ioan 3, 16). Continuând firul acestei idei, Sfântul Evanghelist Ioan dă o definiție lui Dumnezeu pe care nimeni n-a putut s-o dea vreodată, atunci când scrie că: «*Dumnezeu este iubire*» (I Ioan 4, 16).

Dacă privești totul prin lumina aceasta a iubirii, dacă privești cu iubire și pe cel apropiat și pe dușman și tot ce ne înconjoară, altfel va apare semenul și lumea, altfel apare omul de lângă noi, din care iradiază iubirea dumnezeiască. Omul are putere adevărată doar când este stăpânit de această iubire dumnezeiască. Dumnezeu este iubire și acest adevăr a inspirat întreaga lucrare a P.S. Episcop Casian, făcând să fie ales în acest scaun vlădicesc.

Este o mare răspundere, o mare lucrare bisericească și nu putem să nu ne gândim la Mântuitorul Hristos, pe care-L avem ca model de păstor. «*Eu sunt păstorul cel bun*», spune Mântuitorul. Păstorul, ca să fie bun, trebuie să fie o inimă cu cei pe care-i călăuzește, trebuie să-și dea sufletul pentru turmă, pentru apărarea ei. A-și da sufletul, a-și da viața, este cea mai cutremurătoare făgăduință pe care noi, arhieriei, o facem în fața Sfântului Altar, înainte de a primi Taina hirotoniei.

Sfinții Părinți, care ne-au lăsat această învățătură, ne spun că păstoria credincioșilor este o îndatorire zilnică, o preocupare permanentă, un sacrificiu neîncetat. Noi avem în Biserică un singur Păstor și aceasta pentru că, mai întâi, avem o singură Biserică. Mărturisim această învățătură: «*Un Dumnezeu închinat în trei fețe: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh*». Pentru aceasta, îndatorirea noastră de căpetenie, a arhieriei, a preoților și a călugărilor este de a păstra această unitate în diversitate, prin credința cea una a Bisericii noastre și prin darurile de multe feluri date de Dumnezeu fiecăruia.

Misiunea noastră este de a păstra unitatea de credință, cu jertfa vieții noastre, având ajutor în Mântuitorul Iisus Hristos, în învățătura Sfinților Apostoli, în rânduielile Părinților, ale Sinoadelor ecumenice, căci misiunea păstorului este ca pe toți să-i dobândească, cu sacrificiu, ca și Sfântul Apostol Pavel. El ne-a învățat că păstorul nenăimit se face «*tuturor toate*», ca să dobândească pe toți pentru împărăția lui Dumnezeu.

Este totdeauna actuală datoria noastră de a păstra unitatea de credință, mai ales că acum răsăr și se scurg și către noi — din Europa și de pretutindeni — învățături străine de cea a Mântuitorului Iisus Hristos. Ele sunt aduse de lupi îmbrăcați în piei de oaie — după cuvântul Scrip-

turii, învățând tot felul de născociri, de neadevăruri, etalând fel de fel de «daruri», de harisme». Este foarte îngrijorătoare această împânzire a râului, a dezbinării în credință. Dezbinarea este întotdeauna opera satanei. Un om sau o comunitate care iese din sobornicitatea Bisericii se identifică cu satana. Pentru că Păstorul, Unicul Păstor al nostru ne cere să fim cu El, să fim în turma Lui, să fim în Biserica Lui. Biserica nu este și nu poate fi a vreunui slujitor, a vreunui pretins filosof, pretins cunosător, pretins făcător de minuni și vindecător. Nu poate fi acolo Hristos. Nu poate fi acolo Biserica. Biserica este acolo unde a întemeiat-o Mântuitorul Hristos cu apostolii, cu martirii, cu sfinții.

Neamul nostru a adus în fața Dreptului Judecător ofranda jertfei martirilor și eroilor, nu doar a celor pe care îi cunoaștem noi și pe care Biserica a putut să-i treacă în calendar, în rândul sfinților, ci și a multora necunoscuți. Puține popoare din Europa și din alte părți vor putea să intre în această ctitorie. Vor putea ele să aducă în fața Sfintei Treimi, a lui Dumnezeu, jertfe așa cum a adus neamul nostru? Sunt sfinți pe care nu-i cunoaștem. Sunt martiri cei care au rămas în Siberia, cei care au murit în închisori pentru credința strămoșească, cei care au căzut în atâtea bătălii. Europa e plină de eroi români necunoscuți, încă, până astăzi. Cimitirele, cu candelile lor, stau ca niște candelabre veșnic aprinse pe cerul Europei, eroii români niciodată n-au separat vitejia de credința în Dumnezeu. Sfântul Apostol Pavel așază de multe ori pe oștași în ordinea credinței. Un creștin trebuie să aibă același curaj, hotărâre, putere și credință că va birui vrăjmașii.

Prea Sfinția Voastră, Sfântul Sinod cunoaște râvna, posibilitățile intelectuale și năzuințele P.S. Voastre de a sluji Biserica și neamul nostru. Cunoaște, de asemenea, și dorințele credincioșilor și clerului de a vă avea Păstorul lor duhovnicesc. Pe lângă acestea, se cunosc și unele tendințe de marginalizare a sfințelor canoane și de nesocotire a disciplinei bisericești, fie la mănăstiri, fie la parohii. Veți avea foarte mult de lucru pentru a ajuta ca viața bisericească să se desfășoare pe făgașul Ortodoxiei românești.

Am venit aici nu numai să vă transmitem sfintele îndatoriri ce vă vor călăuzi în arhipăstoria P.S. Voastre, insumate în gramata mitropolitană, ci să vă și încurajăm și să vă asigurăm că vă vom fi neconținut alături; să vă încredințăm că Păstorul cel Mare care a străbătut cerurile, Mântuitorul Iisus Hristos, vă va însoți întotdeauna, va fi alături și împreună cu P.S. Voastră și cu credincioșii păstoriți, cum i-a însoțit pe Luca și pe Cleopa spre Emausul descoperirilor celor mai presus de fire.

’Ați avut darul de la Dumnezeu să pătrundeți în sufletele lor, să agonisiți dragostea acestor preoți și credincioși din stânga Dunării, ținutul Galați și cel al Brăilei. Sunt bine cunoscuți fiii acestor locuri prin credința și stăruința lor, prin jertfa pe care sunt în stare să o facă pentru Biserică. Să-i adunați pe toți în iubirea P.S. Voastre, spre a-i face slava Bisericii din această eparhie. Fiți pentru toți păstorul cel bun, păstorul ales de Hristos în Biserica lui Hristos. Fiți apropiat de ei, căci cu prietenia, cu încrederea, cu căldura sufletească îi veți dobândi pe toți.

Acest toiaș păstorește pe care vi l-am încredințat acum, să-l folosiți ca reazem pentru binecuvântare, să vă fie aducător de pace, de liniște; să străpungă și stânca inimilor indoielnice sau împietrite de unde să țâșnească apa iubirii și iertării. Cu acest toiaș să aduceți pe cei zăbavnici sau abătuti de la calea cea dreaptă la calea îndreptării, la calea către desăvârșire liturgică, misionară și gospodărească. Cu dragoste, cu înțelepciune, să-i aduceți pe toți Mântuitorului Iisus Hristos, pentru că în afară de Biserică nu poate fi unitate și nici mântuire.

Rog pe Bunul Dumnezeu să reverse harul Său peste această adunare, peste P.S. Voastră, să vă dăruiască o păstorie binecuvântată în Sfânta noastră Biserică».

În continuare, s-au citit scrisorile de felicitare din partea Președintelui României și Primului Ministru al Guvernului și alte mesaje de felicitare.

Primul om care l-a felicitat pe noul episcop al Dunării de Jos a fost o femeie între două vârste, îmbrăcată simplu, al cărui chip ars de soarele verii arată pe truditorul obișnuit cu munca câmpului. Prea Sfințitul Casian a sărutat-o și a spus Prea Fericirii Sale: «Este mama mea, Părinte Patriarh!».

Cu vădită emoție, din scaunul arhieresc, *Prea Sfințitul Episcop Casian Crăciun* al Dunării de Jos s-a adresat celor prezenți, spunând:

*Prea Fericite Părinte Patriarh,
Înalt Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Părinți,
Domnilor reprezentanți ai Guvernului României,
Onorate autorități locale,
Prea iubiți părinți și împreună slujitori,
Iubiți credincioși,*

«Primesc cu multă smerenie, cu frică de Dumnezeu, cu credință și dragoste slujirea de episcop al Dunării de Jos, la care mă cheamă Întăistătorul Bisericii noastre Ortodoxe Române și Mitropolitul locului, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, înconjurat de Înalt Prea Sfințiții Părinți, membri ai Sfântului Sinod.

Trăiesc autentic momentul, dincolo de slăbiciunea ființei mele omețești și chem ajutorul lui Dumnezeu, care «pe cele cu lipsă le împlinește» și mă sprijin pe toiașul apostolesc încredințat nu numai mie, ci

și tuturor celor ce slujesc și ascultă cuvântul Mântuitorului Iisus Hristos. Mai precis, Sfântul Apostol Pavel așază pe umerii și mai ales în dragostea smerită și jertfelnică a episcopului, responsabilitatea și garanția păstrării dreptei credințe, a unității ei, prin succesiunea apostolică. De aceea, «Duhul Sfânt v-a rânduit pe voi episcopi ca să păstoriți turma lui Hristos», zice Apostolul.

Prea Fericirea Voastră,

În slujirea smerită de păstor al Eparhiei Dunării de Jos, mai întâi, îl rog pe Mântuitorul să mă ajute să înțeleg mesajul cuvântului Lui, din care să aleg, îndeosebi astăzi, pe cel predat apostolilor, în timp ce ei încercaseră o noapte întreagă să pescuiască și triști, părăsiți și fără vânat au fost cercetați de Domnul, care a potolit valurile și mai ales teama din inimile lor. Atunci, le-a dăruit deodată cu cuvântul: «aruncați mreaja mai la adânc» și puterea de a stărui, cu timp și fără timp, în lucrarea apostolică. Le-a cerut, cu alte cuvinte, să nu fie superficiali în apostolat, ci să stăruiască, să lase mreaja mai la adânc, în sufletele celor ce-L caută pe Dumnezeu. Ei L-au ascultat pe Domnul și au lăsat mreaja la adânc și au prins atâtea pește încât nu reușeau să-l scoată la suprafață.

În această pescuire minunată vedem puterea harului divin atunci când ascultăm de poruncile lui Dumnezeu. El ne-a arătat puterea cuvântului Său și nevoia de a ne împrumuta brațul său în lucrarea noastră, precum odinioară apostolilor, pentru prinderea peștilor. Iată de ce primim cuvântul lui Hristos, atât pentru cunoaștere, dar mai ales pentru împlinirea sa în viața noastră și a semenilor noștri, căci «nu cei ce-Mi Tatălui Meu» (Matei 7, 21).

Zic și eu cu multă smerenie: «Iată, Dumnezeule, vin să împlinesc voia Ta» (Evrei 10, 9). Tu, Doamne, știi mai bine decât noi oamenii că la tinerețea mea nu doresc mărire, ci mai curând înțeleg prin smerenie, crucea și sarcina grea a răspunderii care apasă pe umerii mei. De aceea, Doamne, ajută-mi mie, arhiereul Tău, să nu uit niciodată mila Ta și cuvântul Tău, rostit prin Sf. Apostol Pavel: «Ține apins darul». Nimeni să nu disprețuiască tinerețile tale, ci te fă pildă «credincioșilor cu cuvântul, cu învățătura și cu purtarea» (I Tim. 4, 12).

Aflându-ne în catedrala episcopală, mă îndeamnă și chemarea ocrotitorului ei, Sf. Ierarh Nicolae: «Îndreptător credinței și chip blândetilor, ajutător al înfrânării te-a arătat pe tine adevărul lucrărilor. Pentru aceasta ai câștigat, cu smerenia, cele înalte, cu sărăcia, cele bogate, părinte Ierarh Nicolae».

Darul Sf. Nicolae se întâlnește acum în sufletul meu și cu cuvântul Sf. Apostol Andrei: ocrotitorul neamului și al orașului Galați. Cel întâi chemat la slujire de Mântuitorul a fost trimis de Duhul Sfânt și de Soborul Apostolilor la străbunii noștri și de atunci ne cheamă, până azi, la Galați, cu puterea crucii sale, a Sf. Andrei, ca o atenționare pentru a nu ne depărta de Dumnezeu.

s Hris-
ales în
și ga-
apos-
ăstoriți

Prezența ierarhilor Sfântului Sinod în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh la instalarea episcopului Dunării de Jos este o binecuvântare, dar și o încurajare pentru continuarea lucrării mele de acum înainte, având mereu în față pilda înaintașilor, care n-au neglijat în grija lor de păstorie a credincioșilor răspunderea pentru păstrarea unității neamului prin Biserică.

l întâi,
ui Lui,
imp ce
și fără
ai ales
«arun-
ă timp,
erficiili
ufletele
au lăsat
roată la

Nu voi uita nicidecum că orașul Galați este simbolul păstrării libertății, prin credința ortodoxă, de-a lungul veacurilor, chiar și atunci când, la «doi pași», peste Dunăre, lângă mănăstirea fortificată «Precista», se instaurase stăpânirea vremelnică otomană. Dar sufletele bunilor noștri creștini, fie din Dobrogea, fie de la Brăila, transformată și ea în raia, n-au schimbat credința, rezistând oricărui tentații lumești și amenințărilor de tot felul.

După ce s-a retras administrația vremelnică otomană, crucea și-a luat locul ei firesc și rămâne pe mai departe semnul statorniciei în credință și ajutorul nostru de la Dumnezeu.

Prea Fericite Părinte Patriarh,

atunci
rea cu-
a noas-
i de ce
pentru
i ce-Mi
fac voia

Cuvintele care s-au rostit astăzi în catedrală amintesc fără să vrem de cele spuse acum 130 de ani, la Ismail. Acolo și atunci, în numele lui Alexandru Ioan Cuza, primul domnitor al Principatelor Unite, se anunța înființarea unei eparhii ortodoxe, cu denumirea Episcopia Dunării de Jos și «jurisdicție asupra județelor Ismail, Bolgrad, Covurlui și Brăila și reședința la Ismail». Și se mai adăuga: «Două județe basarabene, un județ moldovean și un județ muntean, pentru ca unirea inimilor și simțămintelor românești ale populațiunilor din aceste județe să cimenteze și să încâtușeze unirea lor religioasă, culturală și națională».

mplinesc
nenii că
nerenie,
e aceea,
a Ta și
Nimeni
cu cu-

În această catedrală istorică, unde am primit astăzi toiagul vlădicesc, nu pot să nu amintesc și de episcopul Nifon Niculescu, care a sfințit această măreață biserică în vara anului 1917, la împlinirea a 1900 de ani de la venirea coloniștilor romani în Dacia și a 40 de ani de la revenirea pe veci a Dobrogei la trupul etern al României. Atunci, în 1917, când pe câmpul de bătălie generalul Ieremia Grigorescu, proclamase: «Pe aici nu se trece!», s-a deschis, prin voia lui Dumnezeu și jertfa eroică a soldaților români, cărarea spre deplina independentă și unitate națională.

ea ocro-
p blân-
crărilor.
cele bo-

La slujirea idealului credinței străbune și al unității neamului, toți episcopii Dunării de Jos și-au adus obolul lor, împreună cu slujitorii altarelor și dreptmăritorii creștini.

De aceea, astăzi, ca și atunci, ne stă înaintea aceeași chemare și cerem Domnului să ne ajute să împlinim nu după făgăduință, ci prin faptă și pildă slujirea la care am fost chemat.

avântul
el întâi
el și de
ă, până
nționare

În Eparhia Dunării de Jos, credincioșii și în special tineretul, împreună cu preoții, sunt străjeri la paza poruncilor lui Dumnezeu de slujire și de neîncetată înnoire a vieții prin harul Sfințelor Taine și prin ajutorarea filantropică, socială a celor în suferință și în nevoi.

Hristos Domnul și-a reluat slujirea, prin misionarii preoți și mireni, în școală, în spitale, în penitenciare, în azile și în casele celor părăsiți.

La toate acestea, episcopul trebuie să fie întâiul în lucrare și ultimul la răsplată.

Atunci când slăbiciunea firească sau oboseala îl vor copleși, se va sprijini cu încredere pe toiaagul încredințat, care trebuie să stea drept în mâna sa. Se vor sprijini pe dânsul și slujitorii chemați la aceeași simfonică lucrare, consilierii eparhiali, protoierii, toți preoții de la parohii și nu în ultimul rând, creștinii de la Dunărea de Jos. Toți așteaptă de la cel pe care l-ați așezat astăzi în scaunul arhieresc al Eparhiei Dunării de Jos jertfelnicie și răspundere în duhul dreptății și al adevărului.

Încăunarea episcopului Dunării de Jos aș dori să fie semnul și puterea smerită a binecuvântării lui Dumnezeu, care să ne facă pe toți mai buni, mai autentici în fața înfricoșătoarei chemări, cu mult mai mare ca a ingerilor Lui din ceruri.

Voi căuta, pe cât Dumnezeu va voi să mă ajute, să se împlinească mai întâi în lucrarea mea chipul păstorului care, după modelul unic al Păstorului cel Bun, își pune sufletul pentru oile sale și caută oaia rătăcită și-o readuce în staul.

Încredințându-mă smerit rugăciunilor părinților mei duhovnicești din Sfântul Sinod, în frunte cu Prea Fericirea Voastră, vă rog să-mi îngăduiți a mă adresa iubitorilor de Dumnezeu preoți și tuturor credincioșilor acestei eparhii, care așteaptă mesajul noului lor păstor. Mesajul este: fidelitatea totală față de învățătura Sfintei noastre Biserici Ortodoxe, în care se cuprinde și credincioșia față de istoria și viața poporului român.

Chemându-vă la împreună-slujire, aș dori să închei cu o parte din mesajele pe care ați binevoit a mi le adresa la acest înălțător moment din viața noastră creștină, în care am găsit și răspunsul dragostei păstoriților față de păstorul lor.

Mi-ați cerut să urmez, «în slujirea Sfântului Altar, modelul Arhierelui veșnic Iisus Hristos»; să «îndeplinesc cu duhovnicească înțelepciune misiunea cu care a crezut de cuvință să mă investească Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române»; să vă împlinesc rugămintea «de slujire a episcopiei foarte mulți ani», ca «aura înfăptuirilor istorice să se reverse strălucitor peste al eparhiei viitor»; să păstrez «unitatea credinței în legătura păcii».

Așa voi face, cu ajutorul lui Dumnezeu și toate se vor împlini dacă veți veni cu aceeași credință și jertfelnicie să slujim împreună, spre slava lui Dumnezeu și mântuirea tuturor.

La ieșirea din catedrală, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teodist a binecuvântat mulțimea credincioșilor, care au așteptat afară, mai bine de trei ceasuri, clipa în care îl vor saluta pe Întăistătorul Bisericii Ortodoxe Române și pe noul lor păstor duhovnicesc și i-a încredințat de bucuria pe care Sfântul Sinod o împărtășește pentru așezarea Prea Sfințitului Casian în vrednicia de episcop la Dunărea de Jos.

La rândul său, Prea Sfințitul Episcop Casian, asupra căruia s-a abătut o ploaie de flori, a mulțumit credincioșilor pentru dragostea lor de a fi prezenți în număr așa de mare la ceremonia instalării Prea

Sfinției Sale în scaunul episcopal, spunând: «Pe lângă bucuria care mă stăpânește atunci când vă văd, înțeleg cât de mare este responsabilitatea la care astăzi am fost chemat. De aceea, mulțumindu-vă cu recunoștință, zic și eu cu Sf. Ierarh Martir Antim Ivireanul, canonizat recent de Sfântul Sinod: «Sufletele voastre atârnă de grumazul meu». Ajutați-mă, așadar, cu rugăciunile dumneavoastră și sprijiniți-mă sincer în lucrarea la care Hristos Domnul mă cheamă, spre slava lui Dumnezeu și întărirea unității Bisericii și a neamului nostru».

După aceste cuvinte adresate mulțimii, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, Prea Sfințitul Episcop Casian și ierarhii Sfântului Sinod au coborât printre oameni, dornici să-i vadă mai de aproape, să le vorbească, să-i atingă, cu care au discutat îndelung, apoi s-au îndreptat spre reședința episcopală.

Festivitățile instalării s-au prelungit la agapa oferită de Centrul eparhial la restaurantul «Modern» din Galați în onoarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, a Prea Sfințitului Casian, noul episcop al Dunării de Jos, a ierarhilor Sfântului Sinod și a celorlalți oaspeți și invitați.

Masa comună a fost însoțită de cuvântări și toasturi, care au exprimat bucuria, speranțele și încrederea tuturor în lucrarea noului ierarh.

Șirul cuvântărilor a fost deschis de IPS Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei, care și-a exprimat bucuria că la Dunărea de Jos credința este trăită puternic, iar tineretul sprijină activitatea Bisericii, aceasta fiind o speranță și o binecuvântare de la Dumnezeu pentru țara noastră. Referindu-se apoi la noul episcop al Dunării de Jos, despre care spune că «l-am cunoscut în anii de ucenicie comună la mănăstirea Antim din București», IPS Mitropolit Daniel a subliniat că acolo, în anii 1988—1990, chiar în perioada de agonie a puterii comuniste, «am învățat de la popor, din smerenia credincioșilor, că adevărata pocăință este izvor de speranță și de bucurie». La mănăstirea Antim, a mai spus Înalt Prea Sfinția Sa, «am învățat cât de puternică este credința poporului în vreme de încercare» și cât de mult iubesc credincioșii pe preoții lor, iar astăzi, «când l-am văzut pe Prea Sfințitul Casian cât de mult este iubit de credincioși, mi-am dat seama că experiența de la Antim s-a amplificat și s-a adâncit». Ca să nu greșim, trebuie să fim mereu alături de popor, a adăugat IPS Mitropolit Daniel, dar poporul urmează pe acei păstori în care simte dragoste de popor, iar «aici am simțit dragostea credincioșilor față de Prea Sfințitul Casian și dragostea Prea Sfinției Sale față de credincioși».

În continuare, IPS Mitropolit Antonie al Ardealului, s-a referit la înțelepciunea și tactul cu care Prea Sfințitul Casian a știut să lucreze, ca arhiereu-vicar, alături de răposatul arhiepiscop Antim Nica, «care nu era om comod, fiind cam de modă veche și pe deasupra bolnav», pe care l-a respectat, l-a ascultat și cu care a colaborat bine până în ziua trecerii lui la cele veșnice. Prea Sfințitul Casian a condus de fapt episcopia, a spus Înalt Prea Sfinția Sa, «dar a lăsat să se înțeleagă că

conduce arhiepiscopul Antim, care s-a arătat mulțumit și a murit liniștit, încât alegerea în scaunul rămas vacant după trecerea lui la cele veșnice nu putea fi alta decât a vicarului său. Totodată, ÎPS Mitropolit Antonie I-a felicitat călduros pe noul episcop, dorindu-i activitate rodnică la Dunărea de Jos, iar entuziasmul cu care colaboratorii și credincioșii l-au întâmpinat la catedrală să se păstreze și să sporească și a mai adăugat: «am garanția că acest lucru se va întâmpla, căci Prea Sfințitul Casian va juca un rol dintre cele mai importante, pe urmele unor mari înaintași de la această episcopie».

Următorul vorbitor, domnul Nicolae Beurean, prefectul județului Galați, l-a felicitat pe Prea Sfințitul Casian pentru cinstea de care s-a învrednicit de a fi ales episcop la Dunărea de Jos și a adresat Prea Sfinției Sale urări de sănătate și puteri sporite de muncă, cu roade bogate în ogorul duhovnicesc al eparhiei.

A luat apoi cuvântul PC Pr. profesor Dumitru Popescu, decanul Facultății de teologie din București, unde a fost student Prea Sfințitul Casian, pentru a pune în evidență calitățile sale de bun slujitor și chivernisitor, talentul oratoric și caracterul său sociabil, considerându-l un autentic și valoros produs al Bisericii, care în vremuri de restriște a reușit să-și formeze și promoveze cadrele de care avea nevoie pentru misiunea ei.

În calitate de membru al Consiliului eparhial al Episcopiei Dunării de Jos, domnul general maior Eugen Bădălan, a adresat Prea Sfințitului Casian urări de sănătate și spor în lucrarea de rezidire pe temelia credinței la Dunărea de Jos, «unde nu puține sunt încercările de a transforma Bărăganul creștin în altceva decât a fost el dintotdeauna». Este o lucrare grea, care cere efort, a mai spus vorbitorul, dar «o lucrare pe care ne-am asumat-o împreună, nu din porniri proprii, ci din îndemnul lui Dumnezeu, din misiunea pe care El ne-a dat-o aici, la Dunărea de Jos».

Au mai rostit cuvântări domnii Teodor Meleșcanu, ministrul de externe, Gabriel Iosif Chiuzbaian, ministrul de justiție, Mișu Negrițoiu, consilier prezidențial, profesor Gh. Vlăduțescu, ministru secretar de stat la Secretariatul pentru Culte, profesor Mihai Jâscanu, rectorul Universității din Galați și preotul Ioan Postolache, protolereu de Galați, delegat din partea Adunării eparhiale, care au adresat Prea Sfințitului Episcop Casian, cu prilejul instalării, felicitări și urări de sănătate și bună sporire în toate.

Într-o atmosferă de satisfacție generală, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, încheind șirul cuvântărilor, a spus următoarele:

«Ne aflăm la sfârșitul unei zile deosebit de frumoase și deosebit de importante din viața Bisericii noastre. Ne-am rugat după creștinasca noastră învățătură și datină și, în această privință, trebuie să vă spun că m-a impresionat cuvântul domnului ministru al Justiției, care s-a rugat împreună cu noi. M-a impresionat nu numai pomenirea numelui întemnițatului Ilie Ilașcu, ci toată Sfânta Liturghie, așa cum

rit li-
a cele
opolit
e rod-
i cre-
scă și
i Prea
rmele

lețului
re s-a
t Prea
roade

ecanul
fințitul
și chi-
u-l un
rște a
pentru

Dunării
fințitu-
temelia
trans-
». Este
lucrare
din în-
aici, la

trul de
Negri-
secretar
rectorul
Galați,
nțitului
ătate și

nte Pa-

deosebit
crești-
ie să vă
iei, care
rea nu-
șa cum

ne-a mărturisit Domnia Sa. Dar toată Biserica s-a rugat. Este firesc, deoarece această rugăciune aparține întregii Biserici. Împreună cu noi s-au rugat și alți frați români de dincolo de Prut, pe care, deși nu i-am văzut truște prezenți, am simțit tăria rugăciunii lor prin prezența cu noi a Prea Sfințitului Episcop Petru. O mărturisire ca aceasta înseamnă pentru un slujitor al Bisericii foarte mult și prezența distinșilor membri ai Guvernului, care au și luat cuvântul, ne îndeamnă să nuanțăm locul și aportul Bisericii în societatea noastră, care nu pot fi altfel decât potrivit cuvântului Întemeietorului ei, care a zis: «*Eu sunt lumina lumii*». De această lumină are trebuință omenirea de pretutindeni.

Chiar dacă n-au trecut mulți ani de la începerea lucrării noastre de predare a Religiei în școală, ci doar după 1989, după dobândirea cu jertfe a sfintei libertăți, totuși avem motive să ne bucurăm de roade care vor dăinui în viața acestor copii. Prezența domnilor miniștri, a reprezentanților autorităților de stat, astăzi, ca și în alte împrejurări, împlinirile lor spirituale alături de slujitorii Bisericii, în acești aproape patru ani de strădanie continuă, ne bucură pentru că am făcut câțiva pași în slujirea Bisericii noastre strămoșești, pași pe care unii nu-i văd, iar alții fie că îi tăgăduiesc, fie îi răstălmăcesc.

Astăzi, aici, la Galați, Biserica noastră și-a împlinit o slujire, și a făcut un pas mare, pentru că așa gândim și înțelegem să spunem fraților noștri de pe alte meridiane, care caută să iscodească și să răstălmăcească prezența reprezentanților autorităților de stat lângă noi sau împreună cu noi. Dacă sunt membri ai Bisericii, e normal ca ei să fie alături de noi toți, de întreaga Biserică, alături de credincioșii din rândul cărora fac parte.

Așa cum s-a spus aici, toți fiii Bisericii au dreptul să se roage împreună cu noi, căci nu avem dreptul să închidem nimănui ușile Bisericii. Dimpotrivă, suntem îndatorați să călăuzim pe toți cu dragoste pe calea cunoașterii învățăturii Bisericii, a apropierei și slujirii ei pe măsura posibilităților prezente. Este, deci, de înțeles că noi, ca slujitori și responsabili față de cerințele Sfântului nostru Așezământ, suntem datori să apropiem de Biserică pe toți oamenii, indiferent de culoarea politică sau de starea socială. Toți sunt bineveniți la sfânta Biserică. Toți sunt bineveniți să ajute Biserica în rezolvarea unor mari și apăsătoare probleme, pe care le-ați auzit astăzi, și pe care părintele decan al Facultății de teologie din București, părintele profesor Dumitru Popescu, le-a sistematizat atât de clar. Așadar, o împrejurare deosebită, precum cea de astăzi, a făcut ca ostași ai țării și cei care conduc des-

tinele țării pentru o perioadă de timp, dar o perioadă foarte importantă pentru viitorul unui popor, pentru istoria neamului nostru, să ni se alăture cu rugăciunile și laudele aduse lui Dumnezeu.

De aceea, ne aflăm împreună sub bolta Bisericii noastre strămoșești, în lumina Sfintei Evanghelii și la ocrotirea Sfintei Cruci, tălmăcind prin aceasta că nu numai viața noastră bisericească, ci și viața noastră socială și diplomatică, europeană, să se desfășoare sub adumbrirea și binecuvântarea Sfintei Cruci, care înseamnă jertfă, suferință, dar și biruință și viață. Astăzi, am reînnoțat un fir din istoria noastră bisericească aici, la Galați, la Dunărea de Jos, cu prilejul întronizării celui de-al zecelea episcop al acestei Episcopii. Nu întâmplător, pentru că toate se fac cu știrea lui Dumnezeu, aici ne-am rugat mai întâi și am săvârșit cele rânduite de Sfintele canoane. Împreună cu ceilalți membri ai Sfântului Sinod, le-am împlinit cu credința profundă că viața aceasta își capătă adevărata ei semnificație numai atunci când este împodobită și pregătită pentru ca ea să continue dincolo de cele văzute și dincolo de starea de aici, în veșnicie. Biserica este divină, dar este și umană, compusă din noi, care suntem vase de lut dar, rînd pe rînd, slujim veșnicia dumnezeiască și slujim mântuirea lumii.

Cunoaștem cu toții multe din virtuțile noului episcop de aici, Prea Sfințitul Casian, căci el și-a dovedit maturitatea sa în conducere, atunci când a trebuit să-și asume răspunderea locotenenței de episcop, pe care a împlinit-o în toată plinătatea, până la alegerea ca episcop. Am constatat și cu acest prilej maturitatea și responsabilitatea sa, ca și co-responsabilitatea colaboratorilor săi. M-a mîngăiat mult, și folosesc acest cuvînt — mîngăiere — pentru că la noi, în Biserică, el are o rezonanță și niște sensuri frumoase și dă multă nădejde în mântuirea omului.

Apreciem sincer cuvîntările rostite la această agapă, dar trebuie să fim conștienți cu toții că, pentru a duce la îndeplinire aceste frumuseți de idealuri și de strădanii pe care ni le propunem, trebuie să avem și resursele corespunzătoare. Știți cu toții însemnătatea factorului economic pentru ca Biserica să contribuie la renașterea spirituală a societății noastre.

Suntem acum în pragul deschiderii anului școlar și mă îngrijorează mult — o mărturisesc acum, deși n-ar trebui să umbresc cele ce s-au spus atât de frumos. Facem eforturi ca pruncii poporului nostru să aibă cu toții «Abecedarul micului creștin» și manualul de Religie pentru primii patru ani. În anii trecuți am izbutit să imprimăm manualele pentru trei ani, cu niște eforturi pe care numai noi, ierarhii Bisericii, le știm.

Trebuie să vă spun că, după câte cunosc, avem gata manualul pentru clasa a IV-a și trebuie să-l trimitem pentru a fi tipărit în milioane de exemplare. Ați vorbit frumos despre rolul religiei și al Bisericii. Fără acest mărgăritar al Evangheliei, Abecedarul și manualul de religie, oferit în mâna pruncului român în școală, greu ne putem aștepta la o renaștere moral-spirituală reală. Renașterea de aici trebuie să înceapă, de la școala primară. Cu eforturi mari s-a reușit să se prevadă în Constituția țării și în Legea învățământului ora de religie dar, pentru noi, introducerea cuvântului «facultativ» înseamnă o stânjenire a dorinței copiilor de a învăța adevărurile fundamentale ale credinței strămoșești și, totodată, înseamnă un motiv de descumpănire pentru părinții lor. Acest «facultativ» deschide calea către o altă opțiune.

Am avut o mare bucurie când domnul ministru al Învățământului și Științei mi-a promis sprijin pentru imprimarea acestor manuale. Acum, de curând, mi s-a comunicat că ajutorul nu mai este posibil. Orice copil primește în mâna lui matematica, limba română, celelalte manuale, dar oare manualul de religie nu este cel puțin la fel de important? Noi am făcut un efort foarte susținut până acum, nu știu cum vom putea continua singuri, adică doar Biserica, să imprimăm aceste patru manuale: Abecedarul micuțului creștin și manualele de religie pentru clasele II, III, IV. Trebuie să accentuez că este primul Abecedar din istoria învățământului religios din toate Bisericile, este prima acțiune a noastră, a unei Biserici din fostul lagăr comunist, destinată organizării religiei în școală. Este foarte important acest lucru, pentru că la simpozioanele pe care le-am avut împreună cu alte Biserici, am constatat deosebiră, distanța mare dintre Bisericile Ortodoxe surori care nu au organizat încă predarea religiei în școală. Ar fi mare păcat să nu fim ajutați în imprimarea acestor manuale, atât de prețioase.

Toate aceste gânduri și griji ale noastre izvorăsc din convingerea că virtuțile specifice sufletului românesc nu le vom putea menține și întări decât prin credința noastră ortodoxă. Trebuie să se mai cunoască încă o realitate foarte importantă. Din 1990 până în prezent, noi am făcut o serie întreagă de demersuri, intervenții, pentru recunoașterea unor drepturi ce țin de poziția și demnitatea Bisericii în societate și care ne-au fost retrase de regimul comunist.

Deși asupra Bisericii noastre Ortodoxe se abat cu predilecție criticele multora, strădanile noastre au dat anumite roade, din care s-au împărtășit și alte culte, deși nu au participat alături de noi în redobândirea amintitelor drepturi. Mai mult, unele culte sunt beneficiare chiar

ale unui număr mai mare de drepturi decât noi. Cred că, în acest context, ar trebui să evoc și situația clerului nostru. Preoția adevărată înseamnă, după cum vedeți, o muncă și o responsabilitate enormă. Știu că sunteți sensibili și bucuroși de prezența clerului în armată, penitențiere, spitale, în toate instituțiile sociale, cum se întâmplă, de exemplu, și în Episcopia Dunării de Jos.

Desigur, Biserica noastră este cea care se bucură cel mai mult, ea, pe care noi, aceste vase de lut, preoții, slujitorii Sfântului Altar, suntem investiți să o slujim. Până acum, preoții noștri primeau un barem la minim, pe economie, drept contribuție din partea statului, ceea ce însemna ceva. Dar preotul cu trei, patru, cinci copii, cu nenumărate îndatoriri, cu enoriași care nu mai sunt la nivelul celor ce pot să contribuie, nu poate să-și întrețină familia. Și trebuie să spun aici că, de câteva săptămâni încoace, constatăm că salariile, și așa mici, s-au întreprupt și nu se mai recunosc, se restituie dosarele pentru salariile de stat care au fost aprobate. De aceea, adresăm celor ce pot îndrepta această situație, un apel călduros și foarte stăruitor. Misiunea preotului nu se poate face fără un efort considerabil de-a lungul și de-a latul parohiei respective, prin sate foarte răsfirate și foarte îndepărtate, predând religia sau îndeplinind la spitale diferite misiuni. Socotesc ca foarte îngrijorătoare cazurile acestea când se refuză recunoașterea pentru acel puțin care s-a aprobat până acum.

Trebuie să fim foarte realiști. Voi mai face încă un apel, căci sunt convins că apelurile noastre, ale Bisericii Ortodoxe, întotdeauna, și pe plan local și pe plan central, s-au bucurat de atenția factorilor de răspundere, a Președinției și a Guvernului. Așadar, am înființat Episcopia Covasna—Harghita. Este o realizare deosebit de importantă aceasta, care ne constrânge să lucrăm în continuare, ca nu cumva să rămână numai un proiect. Trebuie să o desăvârșim acum, cu orice preț. Acolo viața noastră românească pulsează, într-o minoritate foarte chinuită, înfricoșată și sângerândă, în mijlocul țării. Dacă nici de data aceasta nu se va putea instala acolo un sediu episcopal, va fi foarte greu pentru noi. Trebuie să reflectăm, de asemenea, și la dimensiunea externă a lucrării Bisericii, la prezența noastră printre românii de pretutindeni, care așteaptă cuvântul și binecuvântarea noastră. În Basarabia, noi am ajutat cât am putut de mult Biserica, fiindcă nu întâmplător s-a luat acolo hotărârea ca să fie repuse în drepturi, acum doi ani, limba noastră, cea română, imnul de stat și, de asemenea, tricolorul. Acestea au fost pregătite în taină, așa cum a fost pregătită unirea Transilvaniei cu Țara-Mamă. Secole și decenii de-a rândul, Prutul a fost mereu calea de

est con-
devărată
nă. Știu
peniten-
xemplu,

nult, ea,
suntem
arem la
a ce în-
rate în-
i contri-
i că, de
u între-
de stat
ceastă
i nu se
parohiei
dând re-
te îngri-
el puțin

ăci sunt
ia, și pe
de răs-
piscopia
sta, care
ă numai
o viața
înfrico-
u se va
itru noi.
lucrării
ni, care
m ajutat
at acolo
noastră,
au fost
cu Tara-
calea de

comuniune cu frații. Ceașloavele, Bibliile, Liturghiile, alte cărți, au trecut mereu Prutul în Basarabia sau la Cernăuți și au ajuns chiar până în Serbia. Nu mai vorbim de Europa sau America unde parohiile românești au primit potire, icoane, picturi în frescă, catapetesme lucrate artistic. Biserica română din Australia ocupă locul întâi pe lista monumentelor din Australia. Or, această operă românească de cultură, care e Biserica românilor de acolo, este zidită și împodobită cu frescă, și cu mozaic de pictorii și artiștii noștri din țară trimiși de Patriarhie. Bisericile din afară au făcut ceea ce noi n-am putut să facem în condițiile date. N-am vorbit, n-am publicat, n-am făcut din aceasta un punct de triumf al Bisericii Ortodoxe Române, dar arta și cultura le-am promovat. Părintele Vartolomeu, aici prezent, se întoarce din Roma, unde a pictat o biserică romano-catolică. Pictori români au fost solicitați de alte Biserici să picteze în frescă, în stil ortodox românesc, biserici. Părintele Arhim. Sofian, bine cunoscut tuturor, împreună cu ucenicii săi, a pictat la Ierusalim, în Siria, în America, așa încât vrednicia Bisericii noastre este evidentă și nu are nevoie de cuvinte care s-o recomande.

Astăzi, aici, ca la o datină foarte frumoasă, românească și creștinească, am fost împreună. Sunt sigur că v-a bucurat felul cum am atins aceste probleme care sunt totuși vitale pentru noi. Atunci când se cunună sau se botează, atunci când au un moment deosebit din viață, se înfiripează și se desăvârșește la români acea comuniune nespusă, indiferent de păreri și de treapta socială căreia îi aparțin, ori de uniforma pe care o poartă. Toți suntem un singur trup al neamului românesc și toți trebuie să simțim românește.

Atunci când abordăm asemenea probleme, care sunt cunoscute în-deobște și care, în oarecare măsură, au și fost soluționate, o facem pentru că acestea trebuie în continuare păstrate în atenție, ca noi să putem să ne împlinim misiunea foarte importantă. Suntem conștienți de aceasta și responsabili, pentru că sunt o mulțime de credincioși care ne înconjoară, oriunde ne-am duce: în Transilvania, în Dobrogea și chiar peste hotare. Aceasta ne preocupă, pentru că trebuie să corespundem unor exigențe tot mai înalte, trebuie să le dăm carte de învățătură pentru studii. Deși s-au tipărit foarte multe, încă mai trebuie. De aceea, astăzi, cu toată prețuirea mea, adresez cele mai alese cuvinte tuturor, în primul rând pentru tot ceea ce ați făcut și aici, pe plan local, dar și la București pentru Biserica noastră. Fapte concrete vorbesc peste tot despre lucrarea Bisericii. În al doilea rând, vă rog pe toți ca, peste tot, și aici, la Galați și la Brăila și pretutindeni, să împlinim ceea ce atât

de frumos remarcăm cu toții, lucrarea Bisericii în tot ceasul. Vom avea vizitele a doi Patriarhi, în septembrie, și de asemenea o altă vizită, a unui episcop romano-catolic din Italia. Vrem să organizăm simpoziioane. Reacțiile Bisericii noastre sunt așteptate pe plan inter-creștin, inter-ortodox. De aceea, pentru toate acestea, incluzând și cerințele românilor de peste hotare de a le da preoți, inventar bisericesc și ajutoare, și de a fi prezenți în mijlocul lor, avem nevoie întotdeauna de sprijin prompt și ajutor concret din partea celor care chivernisesc rosturile economiei noastre naționale. Am vrea să simțim că toți acești oameni sunt alături de noi, sunt alături de țară, de neam.

Vă doresc tuturor sănătate, roade în muncă, împliniri spirituale și Dumnezeu să ne binecuvânteze și să ne mai învrednicească de asemenea momente».

Mulțumind Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și ierarhilor Sfântului Sinod, precum și tuturor oaspeților și invitaților pentru participare la festivitățile de instalare și pentru dragostea cu care a fost înconjurat, Prea Sfințitul Episcop Casian a făgăduit că va ține seamă de îndemnurile pline de înțelepciune care i s-au adresat, străduindu-se din răspuțeri ca eparhia, la cârma căreia a fost chemat, să sporească ca așezământ duhovnicesc pentru toți credincioșii de la Dunărea de Jos, împlinind prin aceasta nădejdea lor de fapte bune și vrednicie de laudă.

Toți cei care au luat parte, în ziua de 24 iulie, 1994, la ceremonia de instalare a Prea Sfințitului Episcop Casian, vor păstra multă vreme în suflet amintirea acestui eveniment, care se înscrie ca un moment de seamă în cronică Episcopiei Dunării de Jos, dar și în istoria Bisericii Ortodoxe Române.

PREA SFINȚITUL CASIAN CRĂCIUN, EPISCOPIUL DUNĂRII DE JOS

Date biografice

Noul titular al scaunului vlădicesc al Dunării de Jos, Prea Sfințitul Episcop Casian, s-a născut la 18 martie 1955, în comuna Lopătari, județul Buzău, în familia evlavioșilor săi părinți Vasile și Rada Crăciun. Crescut de familie în frica lui Dumnezeu, a primit educație creștină mai ales de la bunici, pe care îi socotește primii săi dascăli în «buchile» credinței. Datorită lor, cum singur mărturisește, înainte de a învăța să scrie și să citească, a învățat a rosti în biserică «Tatăl nostru» și «Crezul».

După absolvirea școlii elementare în comuna natală, dând urmare unui îndemn lăuntric de a pași mai departe pe treptele învățaturii și de a sluji pe Dumnezeu, a urmat între anii 1970—1975 Seminarul teologic «Chesarie Episcopul» din Buzău, apoi s-a înscris la Institutul teo-

logic universitar din București. La capătul celor patru ani de studii, în 1980, a obținut titlul de licențiat în teologie, cu lucrarea având ca subiect: «Biserica — lăcaș de închinare în tâlcuirea principalilor scriitori bisericești și patristici», susținută sub îndrumarea regretatului preot profesor Ene Braniste.

În 1980 a fost încadrat profesor la Seminarul teologic din Buzău, iar la 20 decembrie, același an, s-a închinoviat la mănăstirea Ciolanu, fiind tuns în monahism și hirotonit ierodiacon de părintele său duhovnicesc Prea Sfințitul Episcop Antonie al Buzăului, astăzi mitropolitul Ardealului.

Dorind să-și perfecționeze studiile teologice, după obținerea licenței, s-a înscris la doctorat. Între anii 1981—1984, beneficiind de o bursă de studii în Franța, a urmat cursuri de specializare la Universitatea din Strasbourg, unde a obținut și titlul de doctor în teologie, cu o teză despre spiritualitatea icoanei și picturii mănăstirilor moldovene, intitulată: «Icoana și frescele exterioare ale mănăstirilor moldovene — încercare de prezentare a raporturilor dintre ele».

În timpul studiilor în Franța a înființat parohia «Sf. Ioan Botezătorul» din Strasbourg pentru românii din localitate și împrejurimi, a inițiat pelerinaje și slujbe de pomenire la cimitirele eroilor români din Alsacia și Lorena căzuți în primul război mondial alături de combatanții francezi și a participat la conferințe și simpozioane de spiritualitate creștină în mai multe țări ale Europei occidentale. De asemenea, a slujit ca diacon onorific la capela ortodoxă română din Baden-Baden (Germania).

Reîntors de la studii, în 1984, și-a reluat postul de profesor la Seminarul din Buzău. În 1985 a fost încadrat spiritual la Institutul teologic universitar din Sibiu, iar la 10 noiembrie, același an, hirotonit ieromonah, în catedrala din Sibiu, de către I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului și apoi hirotonit protosinghel și arhimandrit la mănăstirea Sâmbăta — Sibiu. În 1988, cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, a fost transferat în postul de asistent universitar la Institutul teologic universitar din București și numit inspector patriarhal pentru învățământul teologic. I s-a încredințat pentru scurt timp și conducerea mănăstirii Antim din București, unde a slujit între anii 1988—1990.

Priceperea, hărnicia și pregătirea sa duhovnicească, l-au îndemnat pe arhiepiscopul Antim Nica să-l cheme arhieru-vicar la Galați. Ridicat de Sfântul Sinod în treapta arhieriei la 12 februarie 1990, a fost hirotonit arhieru cu titlul de «Gălățeanul» la 18 februarie 1990, în catedrala episcopală din Galați.

Prea Sfințitul Casian Gălățeanul a îndeplinit cu conștiință arhierască, în cei patru ani cât a funcționat ca arhieru-vicar la Dunărea de Jos, importante atribuțiuni. Totodată, a făcut parte din delegații oficiale și a reprezentat cu demnitate Biserica și pe Întăistătorul ei în felurite împrejurări.

GHEORGHE VASILESCU

ALEGEREA ȘI INSTALAREA P. S. EMILIAN BIRDAȘ CA EPISCOP AL CARANSEBEȘULUI

1. Reinființarea Episcopiei Caransebeșului

Viața religioasă a creștinilor din zona de sud-vest a teritoriului țării noastre a fost puternic marcată, ca și în alte zone ale țării, de desfășurarea evenimentelor politice.

Mărturiile privind propovăduirea creștinismului în această zonă vorbesc despre această realitate încă din vremea apostolică. În ce privește organizarea administrativă, mărturiile istorice vorbesc despre existența unor episcopi încă de la începuturile veacului al XVI-lea, însă reședința acestora a oscilat între Caransebeș și Vârșet, determinată și de schimbarea vremelnicilor stăpâniri care și-au impus autoritatea și asupra acestor locuri.

Episcopia românească a Caransebeșului s-a înființat efectiv în anul 1865, după restabilirea Mitropoliei Ardealului, în vremea marelui mitropolit Andrei Șaguna. Primul episcop al Episcopiei Caransebeșului a fost Ioan Popasu, personalitate de mare prestigiu, care a dat dovadă de un deosebit spirit organizator.

Trebuie menționat că dintre episcopii Caransebeșului a provenit cel dintâi patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Patriarhul Miron Cristea a fost episcop al Caransebeșului între anii 1909—1919, după care a fost ales mitropolit primat al Bisericii Ortodoxe Române, în anul 1925, o dată cu ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la demnitatea de Patriarhie, mitropolitul primat Miron Cristea a devenit primul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Episcopia Caransebeșului a funcționat până în anul 1948, când a apărut noua Lege a Cultelor, care consemna desființarea mai multor episcopii din structura organizatorică a Bisericii Ortodoxe Române.

Schimbările care au avut loc în țara noastră după decembrie 1989, au creat climatul propice pentru ca și Biserica Ortodoxă Română să-și readapteze organizarea administrativă, potrivit cu nevoile ei pastorale și misionare.

În acest context s-a pus și problema reactivării Episcopiei Caransebeșului. Astfel, Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului, în ședința din 12 decembrie 1993, a hotărât reactivarea Episcopiei Caransebeșului, ca sufragana a Mitropoliei Banatului.

Propunerea Adunării eparhiale a fost înaintată Sfântului Sinod, care și-a însușit această propunere și a înaintat-o Adunării Naționale Bisericești, spre rezolvare, potrivit normelor legale în vigoare, prevăzute în Statutul Bisericii Ortodoxe Române și în Regulamentul organelor centrale.

Adunarea Națională Bisericească în ședința din 11 ianuarie 1994 a aprobat reactivarea Episcopiei Caransebeșului, cu reședința în orașul Caransebeș, ca sufragană a Mitropoliei Banatului, având în componența sa parohiile și mănăstirile din județul Caraș-Severin.

Potrivit aceluiași prevederi legale Sfântul Sinod a validat hotărârea Adunării Naționale Bisericești și a îndatorat conducerea Arhiepiscopiei Timișoarei să se ocupe de organizarea administrativă a noii eparhii și de constituirea organelor eparhiale statutare.

2. Alegerea P. S. Episcop Emilian Birđaș

În ziua de 13 iulie 1994, în urma convocării *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist*, s-a întrunit ședința Colegiului electoral bisericesc, în componența căruia intrau și membrii Adunării eparhiale a Episcopiei Caransebeșului, în vederea alegerii primului ierarh al reactivatei eparhii a Caransebeșului.

La deschiderea lucrărilor Colegiului electoral bisericesc, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, a rostit o cuvântare în care s-a referit și la celelalte două alegeri de chiriarhi, pentru Episcopia Covașnei și Harghitei și pentru Episcopia Dunării de Jos și a dat glas bucuriei pentru reînființarea istoricei eparhii a Caransebeșului.

Lucrările Colegiului electoral bisericesc pentru alegerea chiriarhului Episcopiei Caransebeșului au fost conduse, potrivit regulamentului, de către I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului.

După îndeplinirea prevederilor regulamentare și după exprimarea votului, la desptierea scrutinului s-a constatat că cele mai multe voturi le-a întrunit *Prea Sfințitul Emilian Birđaș*, episcop vicar al Episcopiei Aradului.

Drept urmare, *I.P.S. Mitropolit Nicolae* a declarat ca prim episcop al reactivatei Episcopii a Caransebeșului, pe *Prea Sfințitul Emilian Birđaș* și i-a adresat felicitările de rigoare, în numele său personal, al membrilor Sfântului Sinod și al membrilor Colegiului electoral bisericesc, pentru această alegere.

A luat apoi cuvântul P. S. Episcop Emilian, care a mulțumit călduros *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist*, *Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae al Banatului*, membrilor Sfântului Sinod, membrilor Adunării eparhiale a Episcopiei Caransebeșului, tuturor membrilor Colegiului electoral bisericesc pentru rezultatul votului, pentru încrederea acordată și a dat asigurări că nu-și va precupeți eforturile și își va folosi întreaga putere de lucru pentru îndeplinirea îndatoririlor ce-i revin de acum înainte în noua misiune la care a fost chemat de conducerea superioară a Bisericii și prin votul acordat.

P. S. a spus, între altele :

„În 1975, într-un moment ca cel de azi, am fost chemat de vrednicul Patriarh al României, Justinian, pentru a cărui odihnă mă rog. *Prea Fericirea Sa*, de piosă amintire, m-a chemat atunci ca să reînnođ, ca

și astăzi, firul istoric al Episcopiei de Alba Iulia, după mai bine de 200 de ani. Socotesc că cea mai importantă alegere făcută în cursul acestor zile este cea pentru Episcopia de Harghita, pe care am pășorit-o câțiva ani, cu câteva rezultate care se pot vedea și care vor fi pomenite, nădăjduiesc, și la Judecata din urmă. Gândul meu se îndreaptă acum și către preoții și credincioșii din Episcopia de Alba Iulia, cu care am lucrat peste 17 ani, vreme în care, vreau să cred — și poate vor aprecia și alții — s-au făcut câteva lucruri pentru preamărirea lui Dumnezeu și pentru unitatea românească».

În ședința de lucru din 13—14 iulie 1994, Sfântul Sinod a făcut cercetarea canonică a alegerii P. S. Episcop Emilian și a validat alegerea sa în demnitatea de episcop al Episcopiei Caransebeșului, dispunând să se facă demersurile necesare în vederea emiterii decretului de recunoaștere din partea autorității superioare de stat.

3. Instalarea Prea Sfințitului Episcop Emilian Bîrdaș ca episcop al Caransebeșului

În ziua de duminică 14 august 1994 au avut loc, la Caransebeș, festivitățile ocazionate de instalarea Prea Sfințitului Emilian în demnitatea de episcop al Caransebeșului.

Sfânta Liturghie a fost oficiată de un numeros sobor de ierarhi, preoți și diaconi în frunte cu I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului. Au fost de față Dl. Secretar de Stat pentru Culte, Prof. Gheorghe Vlăduțescu, reprezentanți ai autorităților de stat centrale și locale, reprezentanții Cultelor din această parte a țării și un mare număr de credincioși.

La sfârșitul Sfintei Liturghii s-a dat citire Gramatei mitropolitane de instalare a P. S. Emilian ca episcop al Caransebeșului. Apoi a fost citit Decretul prezidențial de recunoaștere a P. S. Episcop Emilian al Caransebeșului, după care I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului a înmănat P. S. Episcop Emilian cârja și însemnele chiriarhale și l-a condus pe noul episcop eparhial în strana arhierescă.

A fost citită apoi telegrama trimisă de *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, cu prilejul instalării P. S. Episcop Emilian al Caransebeșului, în care se spune :

*«Înalt Prea Sfinția Voastră,
Prea Sfințiile Voastre,
Cinstiți părinți și iubiți dreptmăritori creștini,*

Astăzi, la marele praznic al Maicii Domnului, care, stând în locașurile cerești, lângă tronul Preasfintei Treimi, se roagă pururea pentru noi și ne ocrotește cu cinstitul Său acoperământ, Sfânta Episcopie a Caransebeșului s-a îmbrăcat în haină de sărbătoare, ca să-l primească cu cinste pe noul ei arhipăstor, Prea Sfințitul Emilian Bîrdaș, ales pentru această înaltă misiune de Măritul Colegiu electoral bisericesc.

În aceste momente sărbătorești, Vă adresez părinteasca Noastră dragoste și binecuvântare, îndemnându-vă, împreună cu Sfântul Apostol Pavel, să aprindeți și mai mult harul lui Dumnezeu care este în voi (II Tim. 1, 6), să vă desăvârșiți în sfânta noastră credință ortodoxă, să trăiți în pace, să fiți uniți în cuget și Dumnezeuul păcii să vă întărească în orice lucru bun (Evrei 13, 21).

Reînființându-se Sfânta Episcopie a Caransebeșului, s-a reluat vechea tradiție bisericească a acestor binecuvântate locuri, cunoscută fiind lupta cea bună a credinței (I Tim. 6, 12) și mărturia creștin ortodoxă pe care episcopii, clericii și credincioșii acestei Sfinte Eparhii au dat-o înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor.

Instalarea Prea Sfințitului Emilian Birdaș vrednic arhieru al Sfintei noastre Biserici, ca întâistătător al acestei binecuvântate Episcopii, este un moment de mare însemnătate în viața Bisericii Ortodoxe Române și, de aceea, Vă îndemn, să Vă rugați alături de Noi ca Prea-bunul Dumnezeu să dăruiască Prea Sfinției Sale duhul puterii, al dragostei și al înțelepciunii (II Tim. 1, 7) întărindu-se în harul care este în Mântuitorul nostru Iisus Hristos (II Tim. 2, 1), iar Maica Domnului să-l ocrotească pururea, cu cinstitul Său omofor.

În această atmosferă de sfântă bucurie, îmbrățișez cu frățească dragoste pe Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Banatului, pe Prea Sfinții membri ai Sfântului Sinod, pe cinstiții slujitori și pe toți binecredincioșii creștini din Sfânta Episcopie a Caransebeșului, rugând pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Dumnezeuul păcii, «să stați pururea desăvârșiți și plini de tot ce este voința lui Dumnezeu» (Col. 4, 12). Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi cu toți.

A luat apoi cuvântul Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Banatului, care a spus :

«Prea Cucernici Părinți, Prea Cuvioși Părinți,

Prea Cuvioase Maici și Iubiți credincioși și credincioase,

Au trecut aproape 50 de ani de la desființarea Episcopiei Caransebeșului. Momentul acesta, dureros pentru toți preoții, călugării și credincioșii din aceste părți ale gliei noastre românești, în mod special pentru ierarhul de atunci, blândul episcop Veniamin Nistor, a fost greu de suportat, cu atât mai mult cu cât el coincidea cu consolidarea dictaturii necredincioșilor, a ateilor, cu începutul unei perioade lungi de persecuții în timpul cărora foarte mulți dintre frații noștri au fost uciși,

au fost asasinați, au fost trimiși în închisori unde au murit sau și-au irosit anii vieții și de unde, cei care au mai ieșit, au ieșit cu sănătatea zdruncinată. Afară de aceasta a început atunci o perioadă foarte dificilă pentru Biserici, de indiferent ce confesiune ar fi fost ele, pentru toți credincioșii. Atunci, Bisericii Ortodoxe Române i s-au pus foarte multe restricții, atunci, Biserica Catolică a fost considerată o «Biserică de spioni», Biserica Greco-Catolică a fost scoasă în afara legii, mulți dintre ierarhii ei și foarte mulți preoți aruncați în închisori. Tot în acea vreme a început o persecuție fâțișă sau mai puțin fâțișă împotriva credincioșilor și a credinței. Cu ajutorul lui Dumnezeu și cu jertfa fiilor neamului nostru românesc, în decembrie 1989, s-a pus capăt acestei perioade negre din istoria neamului nostru. În aceste condiții, a fost posibil ca Biserici, inclusiv Biserica Ortodoxă Română să se manifeste în condiții normale.

Chiar dacă starea actuală a țării noastre, a întregii națiuni române este așa, precum știm prea bine, chiar dacă nu am ajuns la acea bunăstare pe care o dorim cu toții, Biserica noastră își poate desfășura activitatea în alte condiții decât ca până acum 5 ani.

Cum se poate constata, astăzi, sunt, iată, de față la această festivitate dl. ministru secretar de stat pentru Culte și alte autorități civile și militare. Sunt aici reprezentanții celorlalte culte și confesiuni religioase. Sunt alături de noi preoți, monahi și monahii, credincioși și credincioase, rugându-se în tihnă și libertate.

Evenimentul de azi este deosebit, marcând reparația unei vechi episcopii pe harta spirituală a Bisericii Ortodoxe Române.

Țin să mulțumesc tuturor celor care au binevoit să fie împreună cu noi la acest moment de înălțare sufletească și bucurie duhovnicească. În mod special, aș dori să mulțumesc Prea Sfințitului Ioan Ploscaru de la Lugoj, celorlalți confracți, aparținând diferitelor confesiuni, care, prin prezența lor, într-un moment când avem atâta nevoie de pace și bunăvoință, de liniște și bună înțelegere, au venit să dea dovadă că doresc să fie alături de noi.

Pentru noi, credincioșii ortodocși, prezența dărilor aici are o semnificație aparte. Doresc să le mulțumesc din tot sufletul, îmi pare bine că au putut să vină la această sărbătoare bisericească de suflet. Prezența părintelui vicar de la Vicariatul ortodox român de la Vârșeț, ne aduce aminte de scaunul episcopal de Caransebeș, care a fost mutat de-a lungul anilor la Vârșeț și apoi a revenit la Caransebeș.

Toți cei ce suntem aici dorim să ne exprimăm bucuria pentru instalarea în scaunul episcopal al Caransebeșului a Prea Sfințitului Emilian.

Prea Sfinția Voastră, în încheiere, aș vrea să vă adresez câteva cuvinte ca unul care cunosc bine aceste locuri, ca unul care, chiar dacă puțin mai de departe, am asistat la desființarea Episcopiei Caransebeșului, ca unul care am luat parte la durerea pe care a încercat-o ultimul episcop ce a plecat de aici în condiții anormale. Mă refer la Prea Sfințitul Veniamin Nistor.

În această calitate, vreau să exprim bucuria noastră, a tuturor, că în fruntea restauratei Episcopii a Caransebeșului ați venit Prea Sfinția Voastră, care aveți o bogată experiență bisericească, fiind unul dintre cei care au contribuit la reactivarea unei alte istorice episcopii, la Alba Iulia. Bunul Dumnezeu să Vă ajute să desfășurați și aici o activitate cât mai îndelungată și rodnică».

La sfârșit, a luat cuvântul noul episcop al Caransebeșului, Prea Sfințitul Emilian Birdaș, care a spus :

*«Înalt Prea Sfințite Părinte Mitropolit
Nicolae al Banatului,
Prea Sfințiile Voastre, Domnule Ministru al cultelor,
Distinse autorități de stat, Domnilor Prefecți,
Domnilor Președinți, Domnilor Primari,
Iubiți cler și Dreptmăritori creștini,*

Ziua de astăzi în care ne-am întâlnit pentru solemnitatea instalării mele ca episcop al istoricei Episcopii a Caransebeșului, după o întrerupere de zeci de ani, își găsește expresia în profunda prețuire a Înalt Prea Sfinței Voastre față de așezămintele de temelie ale neamului românesc, ale credinței străbune.

De aceea primul nostru gând se îndreaptă către Dumnezeu și, cu fiești mulțumiri, spre Înalt Prea Sfinția Voastră, pentru strădaniile și eforturile depuse la refacerea binecuvântatei de Dumnezeu Episcopii a Caransebeșului.

Suntem încredințați că aceasta se datorează și faptului că sunteți fiu al acestor meleaguri bănățene și vrednic slujitor al neamului și bisericii noastre.

Se știe că la noi creștinismul este de origine apostolică, prin povăduirea Sf. Apostol Andrei, împletită cu misiunea creștinilor din administrația romană, aduși în Dacia. Este neîndoielnic faptul că, în acest teritoriu supus romanizării, au existat dintru începuturi, creștini, viață de cult și preoți, ca și viață monahală pe care o dovedim cu Sfântul Aștion Martirul, Sf. Ioan Casian din Scitia Minor, Sf. Sava Gutul și alții.

Valul popoarelor migratoare, pe de o parte, cât și faptul că bisericile de la începuturile vieții creștine, nu erau făcute din materiale rezistente, cu trâncie milenară, a dus la dispariția unor mărturii care ne lipsesc în parte astăzi pentru certitudinea afirmării unor centre de spiritualitate creștină, în teritoriu, încât putem dovedi doar existența, mai târziu, a unor biserici și ierarhi misionari, sub a căror păstorie s-a desfășurat viața religioasă a românilor de aici, constatându-se o organizare bisericească, care a gravitat în jurul a două centre de sporită realitate ortodoxă, Caransebeș și Vârșeț.

Este indeobște cunoscut că mănăstirile au constituit vetre de spiritualitate creștină din cele mai vechi timpuri, cum ne amintim de mănăstirea Sf. Ioan Botezătorul de la Cenad — Morisena din sec. X și altele, cum de altfel a fost și catedrala noastră din localitate, Sf. Gheorghe, într-o vreme.

Pe meleagurile noastre, ale Caransebeșului, a viețuit în preajma sec. al XIII-lea preotul Ștefan Zăcan. Pe lângă cele amintite cred că este binevenit să pomenim cu acest prilej și numele primilor ierarhi cunoscuți ai Caransebeșului și Vârșețului, începând cu anul 1552, când Banatul vestic a căzut sub stăpânirea turcească: Partenie, Teodor, Simeon, Antonie, și Teodosie care la 1666 ajunge mitropolit al Belogradiiei și Oboienei.

După aceștia Episcopia Vârșețului și Caransebeșului numără alți ierarhi: Spiridon, retras în 1688, apoi întâlnim pe Gherasim la 1704, Moise 1722—1723, Nicolae 1725—1726, Maxim 1726—1738 și Eftimie 1738—1740.

Episcopul Isaia Antonovici este titular al Aradului, dar conduce și Episcopia Caransebeșului până la 1748. Îi urmează Ioan și apoi Vichente Popovici, care va muta scaunul episcopal de la Caransebeș la Vârșeț, unde a zidit și sfințit la 21 oct. 1785 catedrala Vârșețului. După moartea sa, la 1785, în scaunul episcopal de Vârșeț a fost ales Iosif. Mai amintim după aceștia pe episcopii: Petru de Vidac (1806—1818), Maxim (1829—1833), Iosif (1834—1842), Ștefan Popovici (1843—1848).

În timpul păstoririi episcopului Emilian Gherghelat (1852—1885) s-a reînființat Episcopia românească a Caransebeșului în 1865, devenind sufragana Mitropoliei Ardealului cu sediul la Sibiu, în timpul Mitropolitului Andrei Șaguna.

Primul episcop al reînființatei Episcopii a Caransebeșului a fost Ioan Popasu (1865—1889), personalitate de mare prestigiu, sub a cărui purtare de grijă a apărut în 1886 primul număr din «Foaia Diecezană», organ bisericesc, școlar, economic și literar al Episcopiei Caransebeșului, care a funcționat fără întrerupere până la anul 1948, i-a urmat ca episcop Nicolae Popea (1889—1908), om de mare cultură pentru care a fost ales membru titular al Academiei Române. Acești vrednici

bise-
teriale
i care
tre de
stenta,
rie s-a
organi-
i reali-

a spiri-
tim de
c. X și
neorghe,

preajma
ca este
i cunos-
2, când
Teodor,
Belogru-

nără alți
la 1704,
Eftimie

onduce și
Vichente
la Vârșet,
ipă moar-
Iosif. Mai
8), Maxim
3).

852—1885)
, devenind
1 Mitropo-

ului a fost
ub a căru
Diecezană»,
Caransebe-
i-a urmat
ură pentru
și vrednici

ierarhi au luptat pentru menținerea unității românești prin credință, întreținând relații strânse cu românii din Muntenia și Moldova.

După aceștia este ales Filaret Musta, 1908 și apoi Iosif Traian Bădescu, în 1909, dar nici unul, nici altul nu sunt recunoscuți de autoritățile austro-maghiare.

Lor le urmează ca episcop tânărul toplinean, de pe valea Mureșului, Miron Cristea (1909—1919), care devine apoi Mitropolit Primat, iar după aceea întâiul Patriarh al României.

După plecarea episcopului Miron Cristea, este ales în scaunul episcopal, Iosif Traian Bădescu, care păstorește cu roade bogate între anii 1920—1933, apoi este numit episcop de Caransebeș Vasile Lăzărescu (1933—1940), care după reînființarea Episcopiei Timișoarei trece ca episcop, titular, iar din 1947, mitropolit.

După aceasta, scaunul episcopal de Caransebeș este ocupat de vrednicul preot consilier Veniamin Nistor, care păstorește între 1941—1949, când Episcopia Caransebeșului își încetează activitatea fiind desființată de regimul comunist, iar ultimul ei titular este mutat la Alba Iulia ca stareț al Catedralei, unde în anul 1963 încetează din viață și este înmormântat la «Schitul Sf. Ioan Botezătorul» din Alba-Iulia, lângă episcopul Justinian Teculescu fost episcop al armatei și Policarp Morușca fost episcop al Americii.

Înalt Prea Sfințite Părinte Mitropolit Nicolae,

Așa cum am spus puțin înainte, ca și în alte împrejurări, sunteți cititorul reactivat Episcopiei a Caransebeșului, prin aceasta dovedindu-Vă adâncă prețuire față de așezămintele de temelie ale neamului nostru, dublată de spiritul vizionar al Înalț Prea Sfinției Voastre, cunoscându-se că numai prin Biserică, prin ceea ce înseamnă ea pentru poporul român, putem să ne unim în «cuget și simțiri». Să facem din poporul nostru, atât de încercat astăzi, ceea ce a fost el altădată, un adânc trăitor al adevărului de credință și unitate, un factor de progres și afirmare în lume a valorilor noastre spirituale. Din nefericire puțin cunoscute, de o lume marcată de secularizare și desacralizare, care destul de departe de bogăția spirituală ce ne-a menținut trează dăinuirea, timp de două milenii de istorie, și pe care ideologia ateistă impusă silnic, n-a reușit să o destrame.

Făcându-Vă cunoscute aceste gânduri nu pot uita bunăvoința și hotărârea cu care m-ați recomandat Prea Fericitului Părinte Patriarh, Sfântului Sinod, Colegiului electoral, pentru slujirea de episcop al acestei de Dumnezeu păzite Eparhii.

Vreau să cred că ați făcut aceasta cunoscând slujirea mea în Biserică de la 14 ani, cu începuturile de la Rohia. Ați urmărit îndeaproape ostenețele mele, timp de 18 ani ca episcop de Alba Iulia, unde Patriarhul Justinian Marina și Mitropolitul Iustin Moisesescu al Moldovei, întreg

Colegiul electoral din acea vreme, au binecuvântat atunci să reinnoade, după 275 de ani, firul istoricului așezământ bisericesc care a fost Mitropolia Bălgradului, «cel mai trainic și mai de nădejde așezământ al românilor de peste munți», cum îl numea marele nostru istoric Nicolae Iorga.

De asemenea cred că vă sunt cunoscute strădaniile mele de a lucra, din temelie, 72 de biserici, de a repara sute alte sfinte locașuri de cult, de a picta 150 dintre ele, de a construi 80 de case parohiale pentru preoți în județele Alba, Mureș și Harghita, toate acestea prin vrednicia clerului și a bunilor credincioși, de care îmi aduc aminte în smeritele mele rugăciuni și pe care dacă rămâneam la Alba Iulia, după revoluție, aveam motive întemeiate ca pentru cele realizate să-i declar pe acești preoți — dintre care cam trei sute i-am hirotonit personal — eroi misionari ai Episcopiei de Alba-Iulia pentru munca lor uimitoare depusă în acele vremuri grele, 1976—1990.

Pe lângă acestea, cum se știe, am căutat să reiau firul tradiției culturale a Mitropoliei Bălgradene de odinioară, punând în actualitate trecutul istoric și bisericesc prin editarea a zeci de mii de ilustrate și pliante, cu conținut tematic, precum și prin tipărirea unor cărți de prestigiu: *Carte de rugăciuni*, în mai multe ediții, *Alba-Iulia — oraș bimilenar* 1978, *Indreptar ortodox*, în mai multe ediții, precum și tipărirea în ediție critică a unor cărți de interes istoric ca: *Bucoavna*, sau primul *Abecedar* românesc 1699, lucrarea *Biserici de lemn din Eparhia Alba Iulia* (prin contribuția substanțială, meritorie a doamnei cercetătoare Ioana Panait) iar ca o încununare a tuturor acestor realizări, s-a reeditat în ediție critică cu studii introductive alcătuite de oameni de vastă cultură și cu rezumate în limbi străine, opera marelui Mitropolit Simion Ștefan — cărturar și patriot, *Noul Testament* de la Bălgrad-1648, cartea de căpetenie, de importanță exemplară, piatră de hotar în literatura românească, monument de limbă literară, cultură și spiritualitate cum a numit-o critica modernă.

Pentru aceste rezultate pe tărâm cultural am fost cinstit cu premiul «Bogdan Petriceicu-Hasdeu» iar după aceasta ales ca Membru de Onoare al Academiei Române, în anul 1992, pentru care mulțumesc și de această dată înaltului for de cultură al țării — Academia Română.

Cu pârğa acestor osteneți și altele neamintite aici, mă prezint în fața Înalt Prea Sfinției Voastre și a fiilor istoricei Episcopii a Caransebeșului spre îndătinată înscăunare, asigurându-Vă de tot devotamentul și supunerea ca episcop sufragane, care sunteți un luminos exemplu de muncă și dăruire spre binele Bisericii și al neamului nostru, prin viziunea lucidă a realităților din zilele noastre, dar și printr-un trecut de muncă și jertfelnicie.

Nu putem uita că atunci în anii dictaturii, în timp ce mulți scoteau de sub teascurile tiparnițelor, diferite cărți mai puțin folositoare pentru

inoade,
st Mitro-
mânt al
Nicolae

a lucra,
de cult,
e pentru
vrednicia
smeritele
revoluție,
pe acești
roi misio-
lepusă în

l tradiției
actualitate
ustrate, și
cărți, de
a — oraș
n și tipă-
răvna, sau
n Eparhia
si cercetă-
lizări, s-a
oameni de
Mitropolit
Igrad-1648,
ar în liti-
ritualitate

it cu pre-
Membru de
altumesc și
la Română.
zint în fața
ansebeșului
ul și supu-
l de muncă
unea lucidă
muncă și

ulți scoteau
oare pentru

suflet, Înalț Prea Sfinția Voastră, ca și alți ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, punctați în mâinile credincioșilor cărți de învățătură în dreapta credință, precum «Urmarea lui Hristos» de Toma de Kempis, temeiurile credinței creștine, ample studii de patristică și exemple de actualitate a marilor probleme ce frământă cercetarea teologică. În același timp ați publicat studiile și prelegerile ilustrului și regretatului nostru profesor Ioan G. Coman. Toate faptele acestea nu au trecut neobservate de oamenii de credință și cultură, care vă păstrează și vă acordă prețuirea cuvenită.

Distinse autorități de stat, centrale și județene,

Prezența domniilor voastre la instalarea mea ca episcop al Caransebeșului ne onorează, ne încurajează, întărindu-ne suflătește, fapt pentru care vă mulțumim și vă salutăm cu toată căldura suflătească, și în același timp, îngăduiți-ne să o considerăm drept o garanție a sprijinului ce ni-l veți acorda la reorganizarea și prosperarea acestui așezământ străbun.

Lată de ce noi vedem, în domniile voastre, pe cei care împreună cu noi, vom da viață acestui așezământ spiritual care are ca scop împlinirea legii strămoșești — pecetea etnicității noastre, încununată cu cinstirea dumnezeieștii Liturghii, în care ne împărtășim cu Sfântul Trup și Sânge al Mântuitorului Hristos, ce reprezintă hrana sufletului care rămâne nemuritor.

Prea Cucernici Părinți și iubiți credincioși
ai istoricei Eparhii a Caransebeșului,

Aș dori, înainte de toate, să vă încredințez de dragostea mea părintească și să adresez o caldă chemare tuturor preoților din noua Eparhie, ca să fiți alături de noi, nu din obligația supunerii clericale, ci din dragoste creștinească, frățească și din toată inima, din tot sufletul și convingerea preotească. Pentru aceasta, însă, este nevoie de o adâncă înțelegere, de o trăire personală, preotească și a adevărilor sacre și eterne, pe care ni le-a încredințat Mântuitorul.

Aceasta o putem dobândi, așa cum spune Sf. Maxim Mărturisitorul, dacă «ne vom ridica de la trup la duh».

Este îndeobște cunoscut că sacerdotiul creștin nu se poate concepe fără trăirea îndemnului adresat de Apostolul neamurilor, Pavel, ucenicului său Timotei: «Fiule, să ții aprins Harul lui Dumnezeu care este în tine prin punerea mâinilor mele, căci Dumnezeu nu ne-a dat Duhul tomerii, ci al puterii, al dragostei și al înțelepciunii» (II Tim. 1, 6—7).

În același timp să nu uităm că suntem puși să fim mai întâi temple vii ale lui Dumnezeu (Efes. 2, 22), să călăuzim pe credincioșii încredințați nouă, spre Împărăția neînserată, veșnică a lui Dumnezeu, și făcând aceasta putem spune cu Sf. Apostol, că slujirea noastră «ne-am făcut-o «plin» (II Timotei 4, 5).

Înalt Prea Sfinția Voastră,

Distinsă asistență, localnică și cei veniți mai de departe, bucu-reșteni, alba-iulieni, arădeni, maramureșeni, mureșeni, clujeni și nu în ultimul timp rohieni,

La încheierea acestui cuvânt îngăduiți-mi ca din cadrul acestei solemnități să adresaș cele mai sincere și alese urări de bine Prea Fericitului nostru Patriarh Teoctist al României, tuturor ierarhilor Sfântului Sinod și celor care au contribuit la refacerea Episcopiei Caransebeșului, în mod deosebit Înalt Prea Sfinției Voastre, căruia această sfântă și de Dumnezeu păzită Eparhie vă este și vă rămâne sufragana și fiică duhovnicească, iar noi vă încredințăm de întreaga noastră supunere fiască și muncă neprecupețită pentru preamărirea lui Dumnezeu și iubirea semenilor noștri.

Solemnă festivitate din catedrala episcopală din Caransebeș s-a încheiat într-o atmosferă de bogată înălțare duhovnicească, întreaga asistență intonând imnul «Pe stăpânul nostru... Doamne, îl păzește!».

A urmat, apoi, o agapă frățească, oferită de centrul eparhial la care au participat I.P.S. Mitropolit Nicolae, ceilalți membri ai Sfântului Sinod, reprezentanții autorității superioare de stat și ai autorităților locale, profesori de teologie, numeroși invitați. În cadrul recepției s-au rostit frumoase cuvinte de felicitare cărora le-a răspuns Prea Sfințitul Episcop Emilian.

La reluarea activității și existenței Episcopiei Caransebeșului, ne exprimăm speranța că de acum înainte împrejurările istorice nu vor mai impieta asupra existenței acestei eparhii și că ea va avea parte de chiriarii destoinici a căror activitate va avea consecințe dintre cele mai benefice pentru promovarea vieții religioase a creștinilor ortodocși români din această parte a țării noastre.

Noul ierarh al Episcopiei Caransebeșului, Prea Sfințitul Emilian Birdaș, s-a născut în anul 1920, în satul Rohia, îmbrățișând viața monahală la vârsta de 14 ani în mănăstirea «Sfânta Ana», Rohia. După absolvirea Seminarului monahal de la Cernica, a îndeplinit mai multe slujiri în cadrul Bisericii Ortodoxe Române fiind mai întâi preot deservint al catedralei patriarhale din București, vicar al Episcopiei Romanului și Hușilor, iar din anul 1963 superior al catedralei «Reîntregirii Neamului» din Alba Iulia. În 1973, în vremea mitropolitului Nicolae Mladin, a devenit episcop-vicar al Mitropoliei Ardealului, pentru ca în anul 1975, odată cu restaurarea Episcopiei de Alba Iulia, să fie desemnat ca cel dintâi episcop al acesteia, după 275 de ani de la desființarea ei și la a cărei reînființare a avut o contribuție deosebită. P.S. Sa activează în acest post până în anul 1990, când trece ca episcop-vicar la Episcopia Aradului, primind și titlul de «Arădeanul».

Pentru activitatea sa cărturărească desfășurată în străvechea Episcopie a Bălgradului (Alba-Iulia) — între altele, a făcut o reeditare critică a «Bucovinei», primul Abecedar românesc, și a «Noului Testament» de la Bălgrad, al mitropolitului Simion Ștefan —, a fost ales membru de onoare al Academiei Române, în anul 1992.

REDACȚIA

, bucu-
și nu în

l aceste
ne Prea
or Sfân-
Caranse-
această
ragană și
supunere
și iubi-

sebeș s-a
întreaga
păzește !».
parțial la
Sfântului
torităților
pției s-au
Sfîntului

șului, ne
u vor mai
te de chi-
cele' mai
cși români

s, s-a născut
ani în mă-
a Cernica, a
î întâi preot
i Romanului
amului din
episcop-vicar
a Episcopiei
i 275 de ani
osebită. P.S.
ar la Episco-

Episcopie a
«Bucovinei»,
mitropolitului
în anul 1992.

DACȚIA

DIN ACTIVITATEA FRĂȚIEI ORTODOXE ROMÂNE

Despre reînființarea Frăției Ortodoxe Române (F.O.R.) în anul 1990 și primele ei acțiuni am avut prilejul să relatăm în rev. BOR, CIX (1991), nr. 4—6, p. 30—33. Tot atunci am publicat și Statutul de organizare al acestei asociații creștine (*ibidem*, p. 170—173).

De atunci și până astăzi activitatea F.O.R. a continuat și s-a amplificat. În afară de unitatea centrală din București au luat ființă filiale în orașe și sate.

În cele ce urmează ne referim mai întâi asupra activității F.O.R. din București. Sediul ei a fost fixat, prin bunăvoința Patriarhiei Române, a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, în Bul. George Coșbuc, bloc P 5 B, Sc. 1, Et. 5, ap. 15 (tel. 311.23.33). Acest sediu a și fost utilat cu mobilierul strict necesar, cu telefon și aparat xerox.

Un aspect principal al activității noastre a fost continuarea manifestărilor religioase în mari săli ale capitalei. Astfel, în anul 1991, pe ziua de 30 noiembrie, a avut loc la Atheneul Român o manifestare dedicată Sfântului apostol Andrei, patronul F.O.R., și sărbătorilor de Crăciun. Au conferențiat pr. prof. dr. Mircea Păcurariu despre *Sfântul Apostol Andrei, apostol al Românilor* și pr. arhim. Teofil Păraianu, de la Mănăstirea Sămbăta de Sus despre *Taina sfintei spovedanii, mijloc de îndreptare al omului*. Programul a mai cuprins muzică ortodoxă, cu precădere colinde, interpretată de corul «Madrigal», dirijat de maestrul Marin Constantin și de către corul de copii «Symbol», condus de prof. Jean Lupu. Un grup de copii de la școli primare din București a recitat poezii religioase. Programul s-a bucurat de un frumos succes, iar sala a fost arhiplină.

În anul 1992 manifestările publice ale F.O.R. au continuat mai intens. La 30 mai a avut loc la Sala mare a Palatului o serbare dedicată «Sfintei ortodoxii și Sinodului I ecumenic de la Niceea» Au conferențiat pr. prof. dr. Constantin Galeriu despre *Ortodoxie și cultură*, iar prof. dr. Constantin Bălăceanu-Stolnici despre: *Revelația divină prin energiile necreate*. Monahul Gherasim Părașanu de la Mănăstirea Sitaru a făcut o expunere despre *F.O.R. în trecut și scopurile pe care și le propune astăzi*. Programul artistic a cuprins muzică religioasă ortodoxă interpretată de asociația corală Te Deum laudamus, condusă de Valentin Gruescu, dirijorul corului Filarmonicii, și de corul de copii al Filialei F.O.R. din Oltenița. Au fost, de asemenea, recitate poezii religioase de către copiii din Oltenița.

În același an, 1992, la 29 noiembrie, a avut loc o a doua manifestare în aceeași Sală a Paltului, dedicată de această dată sfântului apostol Andrei și sărbătorilor de Crăciun. Conferențieri au fost prof. dr. Constantin Bălăceanu-Stolnici, care a vorbit despre *Implicarea Bisericii în viața socială și științifică a țării* și pr. arhim. Bartolomeu Anania, care a prezentat tema *Misiunea socială a Bisericii*. Despre sfântul apostol Andrei a rostit un scurt cuvânt pr. prof. Nicolae Bordașiu. La programul artistic au colaborat: Corul de copii «Symbol», dirijat de prof. Jean Lupu, Formația de muzică bizantină «Psalmodia» de la Academia de Muzică din București, dirijată de arhid. prof. dr. Sebastian Bucur, și Corala Patriarhiei Române, condusă de pr. prof. Constantin Drăgușin.

În același an, la 8 aprilie, F.O.R. a organizat împreună cu ASCOR o adunare publică în Amfiteatrul I al Facultății de Medicină, la care s-a abordat tema: *Iubirea de frate, Suferința Basarabiei*. Au luat cuvântul pr. prof. dr. Constantin Galeriu, pr. Vasile Țepordei, conf. dr. Miron Bogdan și prof. dr. Constantin Bălăceanu-Stolnici. Cu acest prilej publicul format mai cu seamă din studenți au putut cunoaște aspecte din istoria Basarabiei libere, apoi din perioada de înrobire de către puterea rusească, despre persecuțiile religioase la care populația românească aparținând Mitropoliei Basarabiei este supusă.

În anul 1993 au avut loc două manifestări spirituale. Una, la 31 oct. în sala Teatrului de Operă (Clădirea Teatrului Național), cu care prilej s-a dezbătut tema: *Credință și știință*. La dezbateri au participat: prof. dr. Constantin Bălăceanu-Stolnici, pr. prof. dr. Dumitru Popescu, pr. prof. dr. Constantin Galeriu, conf. dr. Miron Bogdan, dr. Eugen Toma, dr. Andrei Dorobanțu. La această adunare nu s-a prezentat un program artistic, ci s-a dialogat cu publicul asupra unor aspecte ale temei. Cealaltă, a avut loc în ziua de 12 decembrie în Sala Palatului și a fost dedicată sfântului apostol Andrei și sărbătorilor de Crăciun. Despre sfântul apostol Andrei a vorbit pr. prof. Nicolae Bordașiu, iar acad. Virgil Cândea a făcut o interesantă expunere teologico-liturgică asupra *Condacului Nașterii Domnului*. Partea artistică a fost asigurată de corul maicilor de la mănăstirea Pasărea și de corul elevilor de la Seminarul teologic din București, ambele dirijate de pr. prof. Victor Frangulea.

Ultima manifestare religioasă a F.O.R. la Sala Palatului a avut loc în ziua de 11 decembrie 1994, dedicată atât sfântului Andrei, cât și sărbătorilor de Crăciun. În partea de program dedicată cuvântărilor, prof. univ. dr. Emilian Popescu a vorbit despre *Sfântul Andrei ca apostol al românilor*, iar pr. prof. dr. Constantin Galeriu despre *Ortodoxie și suflet românesc*. Programul artistic a fost bogat și s-a bucurat de colaborarea

manifestare
apostol
prof. dr.
Bisericii
Anania,
apostol
progra-
de prof.
Academia
Bucur,
Drăgușin.

, la care
Au luat
conf. dr.
Cu acest
cunoaște
robire de
populația

la 31 oct.
care pri-
participat :
Popescu,
dr. Eugen
zentat un
specte ale
alutului și
Crăciun.
rdașiu, iar
o-liturgică
t asigurată
vilor de la
rof. Victor

a avut loc
cât și sâr-
irilor, prof.
apostol al
rie și suflet
colaborarea

unor formații corale de renume și artiști reputați : Corul Madrigal dirijat de Marin Constantin, actorul Victor Rebenciuc, Răzvan Ionescu, de la Teatrul Național, cântărețele Saveta Bogdan și Cristina Manoliu, harpista Stana Bunea. A recitat poezii și eleva Andrea Georgescu din clasa II-a primară. Un efect deosebit de plăcut l-a avut programul de colinde prezentat de corul de copii «Plai românesc» al Școlii 28, dirijat de prof. Iuliana Pavel. Toți copiii din cor (de fapt fete), ca și dirijorul au fost îmbrăcați în frumoase costume naționale, reprezentând diferite regiuni ale țării. Corul «Plai românesc» se întorsese de curând dintr-un turneu în Anglia, unde înregistrase succese.

Se poate afirma că manifestările religioase organizate de F.O.R. au avut ecou bun în public, aceasta dovedindu-se și printr-o participare numeroasă. Sălile au fost aproape totdeauna pline și arhipline, iar ultimile două serbări de la Sala Palatului din 1993 și 1994 au reprezentat recorduri în această privință. Și programul artistic a crescut în calitate. De asemenea, adunările noastre au fost onorate de prezența Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, a altor membri ai Sfântului Sinod (de ex. I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei, prea sfinții episcopi vicari patriarhali și al Arhiepiscopiei Bucureștiului), de consilieri patriarhali etc. Folosul sufletesc lăsat în sufletele credincioșilor și ale tuturor participanților ne încredințează că asemenea manifestări trebuie continuate și, dacă va fi posibil, chiar într-un ritm mai intens.

Un alt aspect al activității F.O.R. din București l-a reprezentat înființarea de filiale în orașe și sate din provincie. Până acum au luat ființă următoarele filiale : Iași, Dorohoi, Ploiești, Călărași, Oltenița, Turnu Măgurele, Urziceni, Slobozia. Câmpulung-Moldovenesc ; în sate : Balotești, Moara Vlăsiei, Sitaru, toate în Sectorul Agricol Ilfov, Gârbovi, jud. Ialomița, Frumușani, jud. Călărași, Cornu-Câmpina, jud. Prahova, Câmpu Mare, jud. Olt. Înființarea acestor filiale a fost posibilă datorită interesului și implicării unor ierarhi ai Bisericii, a preoților și credincioșilor. În această privință menționăm sprijinul foarte prețios dat de I.P.S. Daniel al Moldovei și Bucovinei, pentru înființarea și bunul mers al filialei de la Iași. În calitate de președinte de onoare al acestei filiale s-a interesat de activitatea ei și a fost prezent la toate manifestările sale publice. De menționat, că Filiala de la Iași s-a făcut cunoscută pe plan local, a publicat o revistă lunară și a ridicat chiar o biserică, aflată azi într-o fază avansată de zidire. Filiala din Dorohoi este, de asemenea, activă și are realizări remarcabile. În anul 1994 au fost botezați 24 de băieți și 26 de fete dintr-un cămin de copii, au fost date ajutoare bătrânilor din azile și au avut loc manifestări religioase cu prilejul praznicului sfântului apostol Andrei și al sărbătorilor de Crăciun.

Printre filialele cele mai active se numără și cea de la Ploiești, condusă de pr. protopop Lazăr, ea având realizări atât pe linie filantropică, cât și în domeniul moral-spiritual. Același lucruri bune se pot spune despre filialele din Oltenița, Călărași, Frumușani, Câmpu Mare și Câmpulung Moldovenesc. Realizările acestor filiale se datoresc sânguinței în misiune a preoților și a unui grup de credincioși, care formează imboldul și pentru alții. De relevat, în această privință zelul și realizările deosebite ale pr. Dumitru Popovici de la Frumușani, ale pr. Ion Ciucă de la Câmpu Mare, ale pr. Ilie Macar de la Câmpulung Moldovenesc, ale pr. Aurel Nechita de la Iași și ale d-lui prof. univ. Rădăuceanu, secretar general al Filialei de la Iași.

Activitatea F.O.R. s-a desfășurat și în alte părți unde nu există încă filiale. Ea a cuprins cu precădere sate din zona relativ apropiată de București. În această privință cel mai activ s-a dovedit pr. Dumitru Popovici (84 ani), de la Frumușani, veteran al operei misionare pentru care a făcut și închisoare sub regimul comunist. Cu echipa proprie sau sprijinit de la centru de membri ai Frăției și cu mașinile ei a făcut misiune în 72 de sate. Programul s-a desfășurat mai ales în duminici și sărbători, cu participare la serviciul divin, predică, iar după amiază o cateheză, cântări religioase și un film (pe bază de diapozitive, cu explicații imprimate). În anii 1992—1994 pr. Popovici a distribuit materiale religioase (icoane, cărți, candelă, etc.), procurate de la F.O.R. în valoare de 1.114.691 lei. Același sânguință și rezultate bune au dovedit și pr. arhim. Damian Bogdan și monahul Gherasim Părașanu, de la mănăstirea Sitarul (ambii veterani ai misiunii creștine) care, uitând de vârstă (80 de ani) au cutreierat zone întinse înființând filiale și având apoi grijă de ele. Echipa ale F.O.R. cuprinzând studenți de la Facultatea de teologie din București, împreună cu d-l prof. Emilian Popescu s-au deplasat în sărbători în sate din jud. Călărași, unde au participat la serviciul divin, au predicat și au vorbit credincioșilor despre F.O.R.

Rezultatele bune obținute până acum încurajează F.O.R. să continue activitatea după modelul de până acum. Este însă nevoie de mai mulți oameni, care să se implice în activitatea F.O.R. și, de asemenea, de o mai bună stare materială. În același timp, F.O.R. regretă rezerva și lipsa de implicare în această activitate manifestată de unii preoți și chiar de ierarhi. Cu prilejul ultimei manifestări spirituale de la Sala Palatului din 11 decembrie 1994 unii preoți din București nu au permis echipelor F.O.R. nici măcar să pună afișe la biserică pentru a anunța publicul de serbarea noastră (citez doar cazul preotului paroh de la Biserica Sfântul Sipuridon Nou).

Prof. EMILIAN POPESCU

Ploiești,
e filan-
se pot
Mare și
sc sâr-
are for-
zelul și
jani, ale
mpulung
of. univ.

u există
apropiată
Dumitru
e pentru
oprie sau
i a făcut
duminici
ă amiază
zitive, cu
uit mate-
F.O.R. în
au dovedit
nu, de la
uitând de
l filiale și
enți de la
f. Emilian
i, unde au
edincioșilor

t. să conti-
oie de mai
e asemenea.
etă rezerva
ii preoți și
de la Sala
u au permis
ru a anunța
paroh de la

POPESCU

CRONICĂ

Joi, 7 iulie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, a primit pe Excelența Sa, Dl. H. Hristoforou, ambasadorul Republicii Cipru în România.

Vineri, 8 iulie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit un grup de profesori universitari și studenți de la Universitatea din Tesalonic, condus de dl. prof. univ. dr. Athanasios Anghelopoulos;

În aceeași zi, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit un grup de absolvenți ai Facultății de teologie ortodoxă din cadrul Universității București, originari din Republica Moldova, fii ai Mitropoliei Basarabiei.

Marti, 12 iulie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a prezidat lucrările de constituire a Adunării Naționale Bisericești pentru anii 1994—1998;

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a prezidat, în aceeași zi, lucrările Colegiului electoral bisericesc pentru alegerea titularului nou înființatei eparhii a Covasnei și Harghitei și ale Colegiului electoral bisericesc pentru alegerea noului episcop al Episcopiei Dunării de Jos.

Miercuri, 13 iulie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a prezidat lucrările Colegiului electoral bisericesc în vederea alegerii titularului Episcopiei, reînființate, a Caransbeșului.

Duminică, 24 iulie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a săvârșit Sfânta Liturghie în catedrala episcopală Sfântul Nicolae din Galați, cu ocazia instalării Prea Sfințitului Casian Crăciun, noul episcop al Episcopiei Dunării de Jos. Au participat la Sf. Liturghie IL.PP.SS. Mitropoliți Daniel al Moldovei și Bucovinei și Antonie al Ardealului, P.S. Episcop Petru, locțiitor de Mitropolit al Basarabiei, IL.PP.SS. Arhiepiscopi Lucian al Tomisului și Vasile al Târgoviștei, PP.SS. Episcopi Gherasim al Râmnicului, Calinic al Argeșului și Teleormanului, Nifon al Sloboziei și Călărașilor, Ioachim Vasluiuanul, arhiereu-vicar al Romanului și Hușilor.

Luni, 8 august 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe P.C. Pr. Marc Antoine de Beauregard de la parohia ortodoxă «Saint Germain et Saint Cloud» din Franța, împreună cu un grup de enoriași;

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit, în aceeași zi, pe Dl. Gheorghiu Gheorghe Pancratiu, ambasadorul României la Vatican.

Miercuri, 10 august 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Dl. Iaromir Kvapil, noul ambasador al Republicii Ceha, la București, în vizită de prezentare;

În aceeași zi, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe P.C. Pr. Dimitrag Verega, parohul comunității aromânilor din Corcea (Albania), pe Dl. Costa Cocia, episcop și Dl. Piro Simacu, vicepreședinte.

Oaspeții au fost însoțiți de Dl. Mihai Bălea, președintele Societății culturale macedo-române din țara noastră.

Joi, 11 august 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit un grup de oameni de cultură din Japonia, însoțiți de dl. Mircea Ifrim, consilier la Ministerul Culturii;

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, a primit, în aceeași zi, pe Dl. General Joseph Charlier, aghiotantul Regelui Baudouin al Belgiei și șef al Statului Major, împreună cu soția. Oaspeții au fost însoțiți de Dl. General Cioflină Dumitru, șeful Marelui Stat Major al Armatei Române.

Mărti, 23 august 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit un grup de istorici militari, aflați în țara noastră cu ocazia Colocviului de istorie militară, organizat la București.

Luni, 5 septembrie 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe Dl. Gheorghe Pancratin-Iuliu Gheorghiu, ambasadorul României la Vatican.

Miercuri, 7 septembrie 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit un grup de pelerini anglicani și ortodocși din Marea Britanie, însoțiți de P.C. Pr. Silviu Pufulete, parohul parohiei ortodoxe române «Sf. Gheorghe» din Londra.

Joi, 8 septembrie 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe D-na Mary McMaster, președinta Centrului creștin de caritate «Mary McMaster» și pe D-na Anne Arthur, consultantă în probleme de protecție socială a aceleiași organizații.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit, în aceeași zi, pe P.C.Pr. Ilie Ciocan și pe P.C.Pr. Petre Pușcaș din cadrul Vicariatului ortodox român de la Gyula, Ungaria.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit, tot în această zi, pe Monseniorul Fortino, subsecretar al Comitetului pontifical pentru promovarea unității creștine.

Mărti, 13 septembrie 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a întâmpinat pe Sanctitatea Sa Shenouda al III-lea, papă și patriarh al Bisericii Ortodoxe Copte din Egipt, sosit în țara noastră pentru a participa la lucrările Comitetului executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor și pentru a face o vizită în țara noastră la invitația Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Miercuri, 14 septembrie 1994 — *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a asistat la slujba ecumenică săvârșită în paraclisul Facultății de

teologie a Universității București, cu ocazia deschiderii lucrărilor Comitetului executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, după care a rostit cuvântul de deschidere a lucrărilor Comitetului executiv al C.F.B.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a întâmpinat pe *Prea Fericirea Sa Partenie al III-lea, papă și patriarh al Alexandriei și al întregii Africi*, sosit în țara noastră la invitația Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Duminică, 18 septembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a săvârșit, împreună cu Sanctitatea Sa Partenie al III-lea, papă și patriarh al Alexandriei și al întregii Africi, Sfânta Liturghie în catedrala Sfântului Spiridon. Din soborul arhieresc au mai făcut parte I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei, I.P.S. Arhiepiscop Vasile al Târgoviștei, P. S. Episcop Teodor de Cyrene, PP.SS. Casian al Dunării de Jos, Nifon al Sloboziei și Călărașilor, P.S. Teofan Sinaitul, vicar patriarhal.

Au fost de față la această Sfântă Liturghie solemnă: Sanctitatea Sa Shenuda al III-lea, papă și patriarh al Bisericii Ortodoxe Copte din Egipt, P. S. Serapion și membrii Comitetului executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor.

Luni, 19 septembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe Dl. Levon Ter Petrosian, președintele Republicii Armene, aflat în țara noastră într-o vizită oficială.

Miercuri, 21 septembrie 1994 — Luni 26 septembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a însoțit, în vizita din țara noastră, pe *Prea Fericitul Partenie al III-lea al Alexandriei și al întregii Africi*, vizită în cadrul căreia a avut loc, la Miercurea Ciuc, duminică, 28 septembrie 1994, instalarea P.S. Ioan Sălăjan, ca episcop al noului eparhii a Covasnei și Harghitei.

Marti, 27 septembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a condus, la aeroportul Otopeni, pe *Prea Fericirea Sa Partenie al III-lea al Alexandriei și întregii Africi*, și delegația însoțitoare.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe I.P.S. Arhiepiscop Antonie de Padova însoțit de Monseniorul Ruggero Toldo, aflați în vizită în țara noastră.

Joi, 29 septembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a participat la ceremonia aniversării tricenarului Universității București, desfășurată în «Aula magna» a Universității din București.

Sâmbătă, 1 octombrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a participat la o slujbă ecumenică împreună cu Excelența Sa Mons. Antonio Mattiazzo, arhiepiscop de Padova, Italia, cu ocazia vizitei Excelenței Sale în România. Au mai participat Excelența Sa Mons. John Bukovsky, nuntiu apostolic la București și Mons. Victor Blazutti, vicarul general al Arhiepiscopiei Romano-Catolice din București.

Marti, 25 octombrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a prezidat lucrările Comisiei pentru dialog teologic a Bisericii Ortodoxe Române cu Bisericele Ortodoxe Orientale, la care au fost prezenți cei doi copreședinți ai Comisiei mixte de dialog dintre Biserica Ortodoxă și Bisericele Ortodoxe Orientale: I.P.S. Mitropolit Damaskinos al Elveției și I.P.S. Mitropolit Bishoy de Damiett.

Miercuri, 26 octombrie 1994, în cursul după-amiezii, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe Dl. Dimitris Kustas, consilier de presă al Ambasadei Republicii Elene la București, însoțit de D-na Gheorghia Reviti de la Cabinetul primului-mistru Andreas Papandreu.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit, în aceeași zi, o delegație a Comisiei pentru apărare națională și politică externă a Parlamentului Republicii Elene, condusă de Dl. Eleftherios Veryvakis, președintele acesteia, în legătură cu ședința interparlamentară de la Atena.

Tot în această zi, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit un grup de oameni de afaceri din Japonia.

Vineri, 28 octombrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe Dl. Boutros Boutros Ghali, secretarul general al Organizației Națiunilor Unite, aflat în vizită în țara noastră, prilej cu care Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a rugat pe înaltul oaspete să uzeze de bunele oficii pentru recunoașterea, de către autoritățile din Republica Moldova, a Mitropoliei Basarabiei.

Gibraltar și de capelanul anglican Christopher Newlands.

Joi, 17 noiembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe dl. Christos E. Pourgourides, membru în Parlamentul cipriot și reprezentantul acestuia în Consiliul Europei.

Măști, 22 noiembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a participat la colocviul «Armata și Biserica în societatea românească. Tradiții și actualitate», organizat de Direcția de cultură a armatei din cadrul Ministerului Apărării Naționale, subliniind importanța Bisericii și Armatei, alături de școală și familie în refacerea vieții morale sănătoase a neamului nostru, prin întărirea credinței în Dumnezeu.

Joi, 24 noiembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe Monseniorul John Bucovsky, nunțiu apostolic la București. Au fost de față P.S. Episcop Teofan Sinaitul, vicar patriarhal și P.C. Pr. Cons. Mihai Tița.

Duminică, 27 noiembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a săvârșit Sfânta Liturghie la biserica «Sfântul Elefterie» din București, rostind un cuvânt ocazional în amintirea preotului Octavian Popescu, fost vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor și vrednic slujitor al Bisericii.

Joi, 1 decembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a participat la slujba oficiată la «Mormântul Eroului Necunoscut», cu ocazia Zilei naționale a României.

- Luni, 3 octombrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a participat la festivitatea prilejuită de deschiderea anului universitar 1994/1995, la Universitatea de științe agronomice București, în amfiteatrul «Ion-Ionescu de la Brad», unde a rostit un amplu cuvânt către tinerii studenți agronomi.*
- Luni, 4 octombrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe Dl. Angelos Stylianos Papatthemelis, ministrul Ordinii Publice al Republicii Elene.*
- Mărti, 5 octombrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe Excelența Sa Dl. Fran Zef Cukaj, ambasadorul Republicii Albania la București.*
- Joi, 13 octombrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a efectuat o vizită pastorală în Episcopia Aradului, apoi, împreună cu PP.SS. Episcopi Timotei al Aradului și Ioan al Oradiei au vizitat sediul Uniunii Românilor din Ungaria și comunitățile românești din această țară, săvârșind târnosirea bisericilor parohiale din Gyula și Micherechi.*
- Vineri, 21 octombrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe P.C. Pr. Joshua John, vicarul Bisericii Ortodoxe Siriene Malankara, care a prezentat Prea Fericii Sale un mesaj din partea I.P.S. Mitropolit Theophilos Philipos din Bombay.*
- Mărti, 25 octombrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a prezidat lucrările Comisiei pentru dialog teologic a Bisericii Ortodoxe Române cu Bisericile Ortodoxe Orientale, la care au fost prezenți cei doi copreședinți ai Comisiei mixte de dialog dintre Biserica Ortodoxă și Bisericile Ortodoxe Orientale: I.P.S. Mitropolit Damaskinos al Elveției și I.P.S. Mitropolit Bishoy de Damiett.*
- Miercuri, 26 octombrie 1994, în cursul „după-amiezii”, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe Dl. Dimitris Kustas, consilier de presă al Ambasadei Republicii Elene la București, însoțit de Dna Gheorghia Reviti de la Cabinetul primului-mistru Andreas*

Miercuri, 2 noiembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe dl. Franz Zef Cukaj, ambasadorul Albaniei la București.

Marți, 8 noiembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, a săvârșit slujba de sfințire a bisericii «Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil» din cartierul Grivița, precum și Sfânta Liturghie, rostind un bogat cuvânt de învățătură.

Miercuri, 9 noiembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a avut o întrevedere cu dl. Seyed Mahmoud Sadri, noul ambasador al Iranului la București, însoțit de dl. Jafar Ahmadzadegan, atașatul cultural al acestei țări la București.

Vineri, 11 noiembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe Dl. Charles W. Colson, președintele fondator al organizației «Prison Fellowship International», cea mai mare organizație din lume cu activitate în închisori, însoțit de dl. Ronald W. Nikkel, președinte, dl. Ivan K. Sotirov, director pentru estul Europei și dl. general Chiș Ioan, șeful Direcției generale a penitenciarelor, însoțit de dl. col. Dan Sterian. Au fost de față numeroși ziașiști.

Duminică, 13 noiembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe dl. Andrew Bache, ambasadorul Marii Britanii în România, împreună cu soția, însoțiți de Episcopul John Hind de Gibraltar și de capelanul anglican Christopher Newlands.

Joi, 17 noiembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit pe dl. Christos E. Pourgourides, membru în Parlamentul cipriot și reprezentantul acestuia în Consiliul Europei.

Marți, 22 noiembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a participat la colocviul «Armata și Biserica în societatea românească. Tradiții și actualitate», organizat de Direcția de cultură a armatei din cadrul Ministerului Apărării Naționale, subliniind importanța Bisericii și Armatei, alături de școală și familie în refacerea vieții

- Miercuri, 7 decembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe dl. Akis Tsouhatsopoulos, secretar general al Pasok, din Grecia.
- Luni, 12 decembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe dl. Gheorghe Pancratiu Iuliu Gheorghiu, ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al României la Vatican, însoțit de domnul profesor Octavian Ghibu.
- Marți, 13 decembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit un grup de parlamentari unguri din Comisia pentru drepturile omului, cărora le-a răspuns la numeroase întrebări privind Biserica Ortodoxă Română, relațiile ei cu celelalte Biserici, cu Biserica Catolică de rit-bizantin, adaptarea Bisericii noastre la noile schimbări din țară.
- Sâmbătă, 17 decembrie 1994 — Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a primit pe d-na Silvy Hoffmann, șefa Serviciului de ajutoare pentru România a Bisericii Catolice din Viena, însoțită de studentul Holzinger Ernst și P.C. Pr. Consilier Sabin Verzan.
- Duminică, 25 decembrie 1994 — În sfânta zi a Nașterii Domnului, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a săvârșit Sfânta Liturghie la catedrala patriarhală din București, slujbă transmisă în direct pe posturile naționale de Televiziune și Radio. Prea Fericirea Sa a adresat cald cuvânt părintesc către credincioși și a audiat, împreună cu aceștia, corala bărbătească a armatei, condusă de Conf. Ion Golcea, care a susținut un concert de colinde.

Diac. CONSTANTIN NICOLAE
Secretarul Cabinetului patriarhal

• DOCUMENTARE •

TIMPUL, CA O NECESITATE A ÎNȚELEGERII MISIUNII CREȘTINE

50 DE ANI DE LA ÎNDREPTAREA CALENDARULUI
ÎN RASARIT

(1924, 1-14 Octombrie, 1994)

PRELIMINARII

Și a fost Ziua întâi... și a fost Ziua a șaptea... rostește Scriptura (Facere I, 5; II, 2) arătând că timpul și mișcarea sunt coordonate creaturale folosite de Dumnezeu pentru organizarea universului. Și dacă «la început a făcut Dumnezeu cerul și pământul...» (Facere I, 1; II, 1), se știe, astăzi, că perfectarea cosmosului continuă, în timp, acțiunea măsurându-se cu «milioane ani-lumină...».

Psalmistul, în cugetarea sa adâncă despre univers încadrat în timp, rostea: «Cerurile spun slava lui Dumnezeu și facerea mâinilor Lui o vestește tăria...» (Psalmul XVIII), fiindcă: «minunate sunt lucrurile Tale, Doamne, toate cu înțelepciune le-ai făcut!» (CIII, 25). Interesant că dumnezeiescul David intuia funcția astrului central și fix al galaxiei noastre, *Soarele*, precum și a satelitului natural al Pământului, *Luna*, despre care consemnează: Doamne, ai făcut Luna și stelele ca să stăpânească noaptea și să împartă timpul, iar Soarele, și-a cunoscut apusul său... (Ps. CIII, 20).

Însăși minunea Întrupării Domnului s-a făcut la *plinirea vremii*, când a trimis Dumnezeu pe Fiul Său (Galateni IV, 4), prin care s-au făcut și veacurile (Evrei I, 1—3).

Timpul calendaristic este citat în Sf. Evanghelie, așa cum era calculat acum două mii de ani: vremea lui Cezar (Iulius) August, cărmuirea în Siria a lui Quirinius (Luca II, 1—2) pentru nașterea Mântuitorului; timpul împăratului Tiberiu (14—41), în al 15-lea an de domnie al său, Iisus a ieșit la propovăduire și s-a botezat de către Ioan (Luca III, 1). Tot în această vreme, arhieriei ai poporului evreu erau Anna și Caiafa, iar proconsulul roman numit de Tiberiu era Pontius Pilatus (14—37). De asemenea, Sf. Ioan consemnează în Evanghelie nașterea peste timp, din

veșnicie, a Fiului lui Dumnezeu și întruparea în timp a Sa pentru mântuirea omului (Ioan I, 10—18). Și ceilalți apostoli vorbesc de folosirea timpului. Pogorârea Sf. Duh, în timp și la sărbătoare calendaristică mozaică, la *Cincizecime*, a însemnat nașterea Bisericii creștine, organizarea comunității lui Hristos, constituirea, calendaristic, a Împărăției lui Dumnezeu pe pământ.

Atât Evanghelia, consemnată de către Sf. Apostoli — martiri și mărturisitori, cât și celelalte scrieri sunt jurnale sau calendare ale misiunii în primul veac creștin al Bisericii din epoca primară. Însă cel care precizează evenimentele este medicul Luca. Pe lângă apostol, și cunosător al științei vremii, el alcătuiește întâia istorie bisericească: *Faptele Apostolilor* și redă coordonatele timpului, îndeosebi *călătoriile misionare* ale Sfântului Apostol Pavel.

Strămoșii noștri fiind creștinați treptat și prin convingere au rămas neclintii în Biserica cea Una, Sobornicească, Sfântă și Apostolică. Ei au respectat tot ceea ce s-a hotărât în Sinoadele ecumenice, fără să se lase atrași de învățături străine duhului evanghelic. Mai mult, și-au menținut și și-au dezvoltat limba în rădăcinile latinității și în spiritul bizantin. Apoi au căutat să organizeze misiuni la popoarele slave și germanice.

După căderea Constantinopolului (1453), Biserica Ortodoxă din toate provinciile românești a preluat sarcina păstrării dreptei credințe și a culturii autentice bizantine. Așadar, nu-i nici o exagerare, când Nicolae Iorga a calificat spiritualitatea românească: *Bizanț după Bizanț*¹.

INTRODUCERE

În multe alte lucrări de caracterizare etnografică a poporului nostru, Nicolae Olahul², Dimitrie Cantemir³, sau, mai târziu, Simion Mehedinți⁴ enumărau, printre alte însușiri specifice creștinismului românesc, și *lipsa ereziilor și a ereticilor*. Datorită firii sale blânde și evlaviei moștenite de la strămoșii geto-daci⁵, vechimii creștinismului pe meleagurile lui de formare⁶ și a condițiilor istorice specifice, poporul român și Biserica n-au cunoscut dispute sau certuri dogmatice care tulburaseră odinioară, Bizanțul și Roma. De aceea, între români, cel puțin

1. Lucrarea a apărut în limba franceză și apoi în diferite traduceri și ediții românești.

2. Diac. P.I. David. *Un ecumenist al secolului al XVI-lea, umanistul Nicolae Olahul*, în «Glasul Bisericii» (G.B.), XXVIII (1969), nr. 7—8, p. 909—930...

3. Idem, *Dimitrie Cantemir și urmașii săi în Rusia*, în «Biserica Ortodoxă Română» (BOR), XCIII (1974), nr. 7—8, p. 928—955.

4. Savantul geograf a fost absolvent al Seminarului «Episcopul Cherasie» din Huțu. Pe lângă preocupările sale științifice (*Triologia științei*, 1939), mai ales în ultimii ani de viață, când s-a retras în liniște la mănăstirea Soveja, s-a aplecat spre religia strămoșilor săi: *Către noua generație*, ediția a III-a, 1928. Date complete în *Opere alese*, sub redacția Prof. dr. V. Mihăilescu, Editura științifică, București, 1967, p. 11—28, 276—290 ș.a. Recdilată și completată după 1989.

5. Diac. P.I. David, *Aspecte ale vieții spirituale a tracodacilor* în «Mitropolia Ottenie» (MO), XXXII (1980), nr. 7—9, p. 574—595.

6. Idem, *Despre originea getodacilor și începutul creștinării lor*, în «M.O.», XXX(1978), nr. 1—3, p. 154—161.

a măn-
dolosirea
aristică
organ-
părâții

rtiri și
ale mi-
nsă cel
stol, și
cească:
lătorile

1 rămas
lică. Ei
fără să
t, și-au
spiritul
slave și

oă din
credințe
e, când
ț după

lui no-
ion Me-
i româ-
evlaviei
neleagu-
l român
el puțin

și ediții
I Nicolae
Ortodoxă

asie" din
ă ales în
a apiecat
date com-
ică, Bucu-

Mitropolia
n «M.O.»

până la o vreme, n-au putut pătrunde ereziile și inovațiile, n-a putut face adepți prozelitismul protestant (sec. XVI), nici urmașii acestora și nici sectele religioase de azi⁷. Românii din Transilvania, Moldo-
vlahia și Țara Românească au aceeași origine: latină, și aceeași cre-
dință: ortodoxă, scria umanistul Nicolae Olahul⁸. Când zici român,
zici creștin ortodox, arăta cărturarul-domn Dimitrie Cantemir⁹.

Tendințe centrifuge. Situația s-a schimbat, însă, înainte și după
primul război mondial, când contactele mai dese cu Apusul au favorizat
pătrunderea sectelor din America în Europa și răspândirea lor în im-
periul austro-ungar. Alte cauze, interne, au provocat ruperea din comu-
nitățile Bisericii Ortodoxe Române a unor credincioși¹⁰ și constituirea,
printre altele, și a grupării separatiste: *Stilismul* sau anticalendaristii,
tradiționalii sau observatorii Pidalionului¹¹. Această grupare a rămas
până acum într-o situație neclară din punct de vedere canonic, pro-
ducând neplăceri credincioșilor Bisericii naționale.

«Stilismul» cu specificul său de îndărătnicie și refuzul rezultatelor
științifice¹² se întâlnește și în alte Biserici (cele slave și chiar cea
greacă)¹³. Nici stilismul, nici altă grupare anarhică nu poate fi numită,
considerată sau tratată ca o *sectă*¹⁴. Aceste grupări se manifestă numai
ca mișcări rupte din unitatea Bisericii sau izolate, nerespectând disci-
plina ei¹⁵. Unele practici, mai ales din ultima vreme, le apropie,
totuși, de cultele neoprotestante și de secte.

Este drept că stilismul se deosebește de Oastea Domnului¹⁶, de
Frații și Ligă, de Asociații și Intruniri¹⁷, prin «ierarhia» pe care și-a

7. Idem, *Sectele religioase, pericol al vieții, al moralei...*, în «G.B.», nr. 5/1986,
p. 57—89.

8. Ibidem, *Un ecumenist...*, p. 925—930 note.

9. Textul complet sună astfel: «...În zilele noastre tot norodul (subl. n.) ține
de Biserica creștină a Răsăritului. Nu se îndoieste nimeni de slava credinței,
nimeni nu se arată fără luare aminte față de vreuna din porunci și nu face nimic
din cele oprite de Biserică. O erezie sau un eretic nu s-au arătat vreodată... și cu
atât mai puțin s-ar fi putut răspândi...» (*Descrierea Moldovei*, Ed. Minerva, Bucu-
rești, 1973, p. 254—255).

10. Idem, P.I. David, *Călușa creștină pentru cunoașterea și apărarea dreptei
credințe în lupta prozelitismului sectant*, Editura Episcopiei Aradului, Arad, 1987;
«Grupări separatiste în B.O.R.», p. 165—186.

11. Ibidem, p. 170—175.

12. Idem, *Anticalendaristii sau stilistii lui rădăci ai Bisericii strămoșești*, în
«Îndrumătorul pastoral, misionar și patriotic», Buzău, 1988.

13. Ne referim la unele mănăstiri din Sf. Munte Athos și la Patriarhia greacă
a Ierusalimului.

14. A se vedea diferența între erezie-sectă, schismă-grupare separatistă, în
«Călușă...», p. 35—36.

15. Ibidem.

16. Și aceasta a intrat sub ascultarea Bisericii după 1989, printr-un nou statut
publicat în B.O.R. nr. 7—10/1990, p. 212—214; La fel și Liga Tineretului Ortodox
din România, p. 215—219, ASCOR, p. 220—221, Societatea Națională a Femeilor
Ortodoxe din România, p. 221—222). Sfântul Sinod a rânduit câte un ierarh care
să păstreze legătura cu aceasta. Cel dintâi responsabil cu «Oastea Domnului» a
fost P.S. Serafim Făgărășeanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului iar, în pre-
zent, P.S. Calinic, episcopul Argeșului.

17. Și aceste «grupări» sunt sub ascultarea Bisericii și au regulamente interne
și statute de funcționare (*Societatea Biblică*), în «B.O.R.», CX (1992), nr. 4—6, p.
40—43; *Frația Ortodoxă*, în Idem, nr. 4—6/1991, p. 30—33, Statutul, p. 170—173.

constituit-o necanonic și prin atitudinea sa mai agresivă față de Biserică. Toate aceste grupări oferă, însă, după 1989, mult mai multe posibilități de colaborare și de ascultare față de Biserică decât cei trecuți deja la cultele neoprotestante și la secte.

În cele ce urmează, vom reaminti pe scurt despre originea stilismului, despre practici, răspândirea în țara noastră, situația după 1989, oprindu-ne asupra unor mijloace și metode concrete misionar-pastorale prin care «stilistii» ar putea fi reintegrați în unitatea și disciplina Bisericii strămoșești. Încercăm acest lucru după o perioadă de timp în care au avut loc o mulțime de «explozii» științifice, al doilea război mondial cu nenorocirile sale asupra poporului român, pătrunderea omului în cosmos (1963), coborârea omului pe Lună (1969) și multe alte fapte legate de calcule matematice și confirmarea sau corectarea calendarului astronomic. De asemenea, revenirea credincioșilor români din Basarabia la Biserica-mamă și reactivarea Mitropoliei Basarabiei sub jurisdicția Patriarhiei Române, cu păstrarea «stilului vechi», este un eveniment deosebit ¹⁸.

CAPITOLUL I

DE LA IGNORANȚA LA SEPARARE ȘI GRUPARE, DE LA ÎNDREPTAREA CALENDARULUI LA SCHISMA STILISTĂ

IGNORANȚA ȘI ÎNDĂRĂTNICIA, CAUZE ALE STILISMULUI

1. Origine și agenți de răspândire

Mișcarea stilistă a luat naștere în Moldova în anul 1924, când Biserica Ortodoxă Română a adoptat (de la 1/14 octombrie 1924) calendarul îndreptat conform datelor astronomice, precum și recomandării conferinței interortodoxe de la Constantinopol din mai 1923 (calendarul neoianian sau constantinopolitan sau *stilul nou*). Atunci, unii călugări fără cultură teologică și cultură generală n-au priceput și nici n-au vrut să se supună hotărârilor autorității bisericești, refuzând să accepte calendarul îndreptat și păstrând mai departe, în viața lor religioasă, *stilul vechi*, sau calendarul iulian neîndreptat, rămas în urmă până în 1924 cu 13 zile ¹⁹.

Partizanii vechiului stil, *stilistii* sau *anticalendaristii*, cum sunt numiți uneori ²⁰ — numeroși mai ales în Moldova —, s-au organizat sub conducerea unora dintre preoții și călugării care nu au înțeles calcu-

18. I.P.S. Nestor, Mitropolitul Olteniei, *Adevărul despre Mitropolia Basarabiei*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1993, și «B.O.R.», nr. 1—3/1992.

19. Dr. Constantin Chiriacescu, *Calendarul nostru nu e schimbat, ci îndreptat* (extras), București 1924.

20. Și asupra termenului de *stil* (stilos), frații anticalendaristi nu s-au dumirit. Nu există «stil nou» și «stil vechi», ci calendarul îndreptat și «calendarul» neîndreptat (Arhim. Scriban, *Chestiunea calendarului în Biserica Ortodoxă*, în «B.O.R.», nr. 8/1923, p. 560—561.

larea și corectarea calendarului, dar marea majoritate a credincioșilor a acceptat calendarul îndreptat. Stiliștii, însă, s-au organizat în jurul unor călugări fanatici și ignorați, certați cu disciplina vieții monahale, care, ieșind din mănăstiri sau dezbrăcând haina smereniei și călcându-și astfel votul ascultării, făcând la intrarea în monahism, au început să umble prin sate, îndemnând pe credincioși la păstrarea calendarului vechi și la nesupunerea față de autoritatea bisericească, întrucât aceasta «a schimbat dogmele, tradiția și canoanele»²¹.

Cu timpul, acestora li s-au alăturat și unli nemulțumiți sau ambițioși, doritori de câștig ușor sau de a face rău Bisericii²². Pe vremea partidelor politice «istorice», stiliștii erau încurajați uneori atât de cunoscuta propagandă «tradițională» dorind a-și recruta astfel clientela politică în alegeri, cât și de cea a călugărilor veniți de prin mănăstirile Muntelui Athos sau din alte părți. Uneori, stiliștii erau încurajați teoretic chiar de către oameni preținși luminați și serioși, care susțineau că îndreptarea calendarului ar fi pricinuit o perturbare în viața religioasă²³ și suflotească a satelor noastre²⁴.

21. Prin îndreptarea calendarului nu s-a modificat nimic din rânduiala *Laudelor bisericești*, ci acestea au fost puse în concordanță nu numai cu «ceasurile» respective, ci și cu timpul «împărțit» în ceasuri pentru toți creștinii. S-au întors și s-au potrivit ceasurile după «bătăile» orologiului matematic-cosmic, timpul primind valoarea lucrului cât este ziua (Ioan IX, 4). S-au corectat «minutele» rămănerii în urmă și odată cu aceasta, a fost reconsiderat timpul în contextul vremii noastre, pentru toate meridianele și, de la caz la caz, pentru toate continentele unde există creștinii, indiferent de confesiune. Pentru întâia oară, Sinodul I ecumenic, Niceea 325, a corectat «*zomeria*» greco-alexandrină.

22. Mai ales politicieni «pravoslavnici» care nu suportau «influența» Apusului. 23. Românii au trecut oficial la calendarul îndreptat civil-astronomic în 1919. Se mai încercau acest lucru și înainte, dar poporul nu înțelegea «calcularea», atunci Biserica a amânât pentru «plinirea vremii» (Gal. IV, 4), fiindcă «omul este sub vremea...» (M. Eminescu).

De fapt, în vechime și până la îndreptarea calendarului erau observate, ca și astăzi, *Zodiacele* și *timpul liturgic* mai ales reperele: Crăciunul, Stretoria Paștele, Sf. Gheorghe, Sf. Constantin, Sf. Maria Mare, Sf. Maria Mică, Înălțarea Sf. Cruci și Sfinții Arhangheli. Acestea erau orientări liturgice, astronomice și timpul de lucru al valahului de pretutindeni.

Domnul Unirii, Mihai Viteazul, a încercat «reformarea» calendarului exact în epoca lui Grigore al XIII-lea (1582), dar după martirajul său (august 1601), nimeni n-a mai îndrăznit unele ca acestea.

Domniile fanariote (1711-16-1821) au întărit și mai mult pecetile calendarului bizantin (5508, Nașterea lui Hristos), influențat de calendarul iudaic al innoirii (Hanuca) și calculele biblice Gh. Bogdan (Bogdaproste), *Elemente din cultura mozaică în cultul creștin*, în «Studii teologice» (ST), XXII (1970), nr. 9-10, *Anul liturgic și împărțirea lui*, p. 726-727.

Dimitrie Cantemir a propus «reformarea» calendarului prezentat cu litere în Rusia, dar «tăscolul» mai mult s-a întărit. Cărturarul român a reușit, totuși, să reducă «svoiele» alfabetului slavon.

În sfârșit, Domnitorul Unirii Principatelor, Al. I. Cuza, a cutezat impunerea «reformei» calendarului (1863), dar atât poporul, cât și ierarhii ortodocși nu aveau potrivit momentul, considerând «papistăscă» îndreptarea calendarului, iar pasul peste 13 zile — călcarea tradițiilor și dogmelor. A se vedea, *Episcopi ai Buzăului în cultura română*, de Antonie, în *Spiritualitate și istorie la Intorsura Carpaților*, Buzău, 1983, vol. II, p. 54-128, 121.

24. Arhim. Scriban, *Chestiunea calendarului...* în «B.O.R.», nr. 8/1923, p. 560-564; M. Șesan, *Problema îndreptării și unificării calendarului la români*, în «Mitropolia Moldovei și Sucevei» (MMS), XLVI (1970), nr. 3-6, p. 230-240. G.

Cu toate demersurile întreprinse, stilistii nu au izbutit să obțină recunoașterea de «cult» din partea Statului și, ca atare, nici un statut aparte de Biserica Ortodoxă. În schimb, au izbutit să-și creeze o așa-zisă ierarhie, bineînțeles necanonică și schismatică. Neavând preoți, stilistii au câștigat pe fostul arhiereu *Galaction Gordun* (caterisit în 1955) pe care l-au declarat «mitropolitul» lor, oferindu-i diferite avantaje. Acesta a «hirotonit» (la un fost schit «stilist» de la Moara Săracă), ca «episcop» pe un oarecare *Meftodie Marinache*; amândoi au «hirotonit» (la fostul schit stilist de la Copăceni — Ilfov), ca al treilea episcop stilist, pe fostul stareț al schitului Râmeț din Ardeal, protosinghel *Evloghie Ota*, care fusese caterisit de Sf. Sinod și exclus din monahism²⁵. Toți trei au «hirotonit» apoi (tot la Copăceni), ca arhiereu, pe *Glicherie Tănase* († 1985), un fost călugăr de la mănăstirea Neamțu, caterisit de Mitropolia Moldovei, încă din 1931²⁶.

Alt arhiereu este un oarecare *Silvestru Onofrei*, considerat «mitropolit». Arhiereul stilist *Cozma Lostun* a fost alungat de la Slătioara ca schismatic și în locul său a fost ales Vasile Mogărzan. În vremea noastră mitropolit-primat se consideră Vlăsie, iar tendința stilistilor este aceea ca să aibă măcar atâți «arhieri», câți are Biserica Ortodoxă Română! ? !

După caterisirea lui Galaction Gordun de către Sf. Sinod — urmată, la puțin timp, de moartea sa —, stilistii, rămași fără păstori legiuiți, au fost alimentați mai departe, în zelul lor fanatic, de către falși păstori: călugări excluși din monahism, și preoți caterisiți (s-a remarcat și ierodiaconul David Bidașcu ș.a.), sau fără hirotonie valabilă (ca preotul Vasile Jora din comuna Prigoreni — Iași, hirotonit de Galaction Gordun),

Nemes, *Calendarul creștinesc*, în «B.O.R.», nr. 12/1923, p. 929—930 și mai ales, Miron, *Carte pastorală*, în Idem, nr. 9/1924, p. 513—515. Printre cele mai înveninate broșuri pentru menținerea «calendarului vechi» se înscrie și cea de un creștin, *Apătare, și răspuns categoric împotriva clivitiilor aduse pe nedrept monachilor și creștinilor ortodocși cu calendarul vechi*, f. loc. Anul 1935, 20 pagini, reeditată.

25. Evloghie, un om simplu și bigot, a reușit să formeze o comunicare stilistă în cartierul Militari din București. După moartea sa (1980 ?) casa unde se întruneau stilistii a fost distrusă și adepții împrăștiați. După 1969, s-a ridicat o catedrală stilistă «Sf. Maria», str. Televiziunii, nr. 11 acolo unde locuise episcopul-stilist. În jurul bisericii s-au construit chilii și sfăreșia, s-a organizat o obște sub conducerea arhimandritului Flavian.

26. Glicherie, un om limitat și fără carte a strâns lângă sine, la Slătioara-Suceava, mulți frați și călugări înălțurați din mănăstirile moldave, mai ales după draconicul Decret 410/1959. Este interesant faptul că autoritățile comuniste ale Sucevei aplicau «decretul» numai pentru călugării ortodocși, cei stilisti își continuau activitatea și la Râșca și la Slătioara etc., prosperau... Da!, dar aici se găseau rezervele de carne, brânzeturile și măslinile trimise de «frații» ierusalimiteni și atoniti, păscoveți și kievieni... și toate mult-folositoare pentru gospodăria de partid-Suceava.

Atât de «persecutați» erau stilistii încât toți ierarhii lor, în perioada 1960—1980, își petreceau verile la Athos sau Ierusalim, la Sinai sau la Moscova pentru «pocăință...» Mai mult, se cunoaște adevărul că «pelerini» de la Slătioara și cei de la Selonic, aveau la dispoziție, săptămânal autocare silențioase...

Nimeni nu-i întreba nimic!

chiar simpli laici improvizați, cu de la sine putere, în preoți (ca Vasile Ignat, agitator stilist din Brusturi, protoieria Tg. Neamț, care «slujește» din când în când ca preot) sau diverși indivizi, foști pușcăriași²⁷, și necunoscutorii ai rânduielilor bisericești românești; aceștia umblă de colo până colo, «oficiază» adesea travestiți în haine civile (deși se pretind călugări), practică un misticism bolnăvicios cu idei încălțite, superstiții, practici magice, neascultarea de Biserică²⁸. Ierarhia ortodoxă este considerată de stilisti decăzută de la dreapta credință, indemnând pe credincioși să nu respecte pe slujitorii ei, pe care îi numesc «eretici și schismatici»²⁹ etc.

Rămăși în afara Bisericii și fără călăuzirea clerului ei legiuit și canonic, stilistii au alunecat repede și spre erezie, adoptând atitudini, credințe și practici religioase greșite și ieșind astfel din făgașul Ortodoxiei. Ei pun la baza credinței lor mai ales *Pidalionul*³⁰, pe care îl prețuiesc chiar mai mult decât Sf. Scriptură, răstălmăcindu-l sau interpretându-l greșit și abuziv. Fac din calendar centrul doctrinei și al vieții lor religioase, socotind că mântuirea sau osânda veșnică depinde nu numai de corectitudinea învățurii de credință și de împlinirea poruncilor morale ale Bisericii, ci și de respectarea «sfântului calendar» — care este cel vechi, nu cel nou — și din care fac o dogmă.

În ultima vreme, ca și sectanții, stilistii rebotează și cunună din nou pe cei care aderă la comunitatea lor, fac Sfânta Liturghie fără antimis, sfințiri de biserici fără arhiereu, fac înmormântări fără preot, săvârșesc chiar și liturghie fără preoți etc.

Pentru răspândirea ideilor lor au folosit nu numai instigația și «predica» orală a celor mai fanatici dintre ei, ci și scrisul, prin tipărirea, înainte de 1948, a unor broșuri stiliste cu titluri curioase. Au introdus sistemul străngerii de fonduri, prin dajdia (zeciuiala) impusă credincioșilor după practica sectantă. Unii au început să socotească

27. Insuși, staretul Flavian ca mulți alții, a avut condamnări. Pentru ce? rămâne de văzut! După, 1989, foștii deținuți stilisti au acuzat de «colaborationism» clerul și ierarhia ortodoxă. Nu evită stilistii să spună direct prin predici și cateheze prin vizite și slujbe în sobor că, cei care au schimbat calendarul s-au lepădat de ortodoxie, au devenit «comuniști», iar pe stilisti numai «ortodocșii» i-au părat și i-au urmărit până i-au condamnat la temniță. De aceea ei sunt martirii din epoca totalitară!

28. Călăuză..., p. 174 s.u.

29. În ultimul timp, având în vedere că unii preoți ortodocși și chiar călugări au intrat în afaceri și politică, stilistii au posibilitatea să-și mărească obștea citând asemenea cazuri negative ale clerului ortodox. Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și-a spus cuvântul, dar nu s-a auzit de către toți...!

30. *Pidalionul* este o colecție grecească a canoanelor Bisericii, alcătuită de călugărul Nicodim Aghioritul — considerat sfânt —, tradusă în limba română și tipărită la Mănăstirea Neamț, în 1844. Colecția este depășită și de timp (B.O.R. are autonomie, autocelalie și Patriarhie) și de interpretare. De ce nu se face apel la traducerea lui N. Milas?

«Recent» s-a imprimat *Carte foarte folositoare de suflet. Slatuire către duhovnici*, de Sf. Nicodim Aghioritul, trad. din grecește de Prof. Alexandru Elian, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1986, 183 p.

sfințirea bisericilor lor ca «taine» sau ridică la rangul de «taine» rituri religioase străvechi ca, de exemplu, ritul spălării picioarelor, pe care îl practică nu numai în Joia Mare, ci și la alte ceremonii³¹.

2. CATEVA CONCEPȚII STILISTE. ORIGINEA ȘI EXPLICAREA LOR. CE SUSTIN STILIȘTII?

a) Ca toți ereticii și schismaticii, anacronici și ignoranți, stiliiști se socotesc și se mândresc a fi «Biserica cea adevărată» și singura păstrătoare a dreptei credințe, câștigând adepți creduli și scăpați dintre firile bolnăvicioase psihic sau dintre cei certați cu preotul sau cu autoritatea bisericească.

Toate ideile pe care le susțin și acuzațiile pe care le aduc se bazează pe o falsificare a istoriei, a științei și a adevărilor legate de problema calendarului³². Nepricepând defectul originar și structural al calendarului iulian (cele circa 11' și 14,02" de întârziere în fiecare an) și neînțelegând justetea și necesitatea îndreptării calendarului (pe care Biserica apusene l'au înfăptuit-o încă din 1582), stiliiști susțin că singurul calendar «bun» de care trebuie să ne ținem este cel «vechi», deoarece el ar fi fost făcut de Sfinții Părinți de la Niceea (Sinodul I ecumenic)³³ și că de aceștia trebuie să ascultăm, iar nu de părerile astronomilor și ale filosofilor timpului...

Or, se știe că nu Biserica «face» calendarul, ci acesta este alcătuit de către specialiști (matematicieni, astronomi, cu aparate de calcul precise)³⁴, calendarul roman fiind întocmit și generalizat cu o jumătate de veac înainte de Nașterea Domnului, anul 46 î. Hr., de către împăratul roman Iuliu Cezar, cu ajutorul astronomului alexandrin Sosigene. S-a impus și generalizat. De asemenea, și la traco-daci a existat o reformă

31. Spălătul picioarelor este o practică întâlnită mai ales la sectele advente și pentecostale dar și în ritualurile mozaice și islamice. Ceremonialul, pentru a impresiona pe mulți, este cu grijă pregătit și prezentat ca «întoarcere» la Hristos a celor de stil nou.

În comuna Cornu-Caprei, Hârlău, se organizează o adevărată manifestare folclorică pentru întreaga Moldovă. După 1989 practica este folosită ca prilej de propagandă chiar de către unii lideri politici.

32. Îndreptarea calendarului s-a făcut tocmai pentru încadrarea corectă a timpului, nu împotriva timpului. Toate sărbătorile au rămas la aceeași dată. Astfel, Sf. M. Mucenic Gheorghe se serbează la 23 Aprilie-precis (nu la 23 + 13 zile adăugate în 1700 de ani, adică la 5 mai ??).

33. Este adevărat, sărbătorile legate de Sfintele Paști sunt schimbătoare și serbate în același timp, de către toți creștinii ortodocși (— cu calendarul îndreptat și neîndreptat —) și după stilul vechi, pentru păstrarea unității canonico-liturgice a Bisericii Răsăritului, însă toți sunt convinși că *Învierea Domnului* este o sărbătoare cosmică peste timp și peste spațiu, numai Paștile se pot «fixa» la dată convenabilă în funcție de necesitățile Bisericii creștine. Nu afectează dogma.

34. Miron, *Cartea pastorală*, în «B.O.R.», nr. 9/1924, p. 513—515; Vartolomeu, *Carte pastorală*, în «B.O.R.», nr. 1/1925; p. 105—108; Nicodim, *Pastorală despre îndreptarea calendarului*, în «B.O.R.», nr. 10/1945, p. 409—411; P. Vintilescu, *Câteva considerații pentru îndreptarea calendarului*, în «Ortodoxia» (Ort.), nr. 1/1949; At. Negoită, *Calendarul Bisericii creștine*, în «Mitropolia Banatului» (MB), nr. 1—3/1964 și 1—3 și 4—6/1949. Și mai ales Arhim. Ilie Cleopa, *Cuvânt de lămurire în legătură cu rădăcirile stiliiștilor*, în «B.O.R.», LXXIII (1955), nr. 3—4, p. 251—294.

rituri
care

a «zodiacului», în epoca regelui dac Burebista și a marelui preot Deceneu, tot în acea perioadă, deoarece întotdeauna slujitorii adevărați au făcut apel la cercetările astronomilor pentru alcătuirea sau îndreptarea calendarelor³⁵. Știința, astronomia, datorită minții, ne este dată

stilistii
ingura
dintre
auto-

se ba-
te de
ural la
are an)
de care
că sin-
vechi»,
nodul 1
părerile

alcătuît
ul pre-
umătate
npăratul
ne. S-a
reformă

advente
pentru a
la Hristos
manifestare
prilej de

corectă a
tă. Astfel,
+ 13 zile

bătoare si
l îndreptat
co-liturgice
ste o săr-
a la dată
ogma.
/artolomeu,
ală despre
scu, Câteva
nr. 1/1949;
(MB), nr.
de lămurire
p. 251—294.

35. Cea mai completă cercetare asupra «calendarului» universal, dar mai ales asupra «măsurii» timpului la strămoșii noștri, s-a făcut de către specialiști în materie. A se vedea: Șerban Bobancu, Emil Poenaru, *Calendarul de la Sarmizegetusa — Regia*, Editura Academiei, București 1980 (și precizările din recenzia noastră, în B.O.R., CI (1986), nr. 5—6, p. 414—446).

Stilistii, ca mulți alții neînțelegând evoluția calendarului și precizarea timpului, socotesc îndreptarea, ca toți ereticii, ca ceva împotriva Bibliei și Legilor Domnului. Anticalendaristii spun că ei nu s-au «papistăsit» (influență slavă) și tin «pe românește» (influență atonită). Se știe că atât calendarul, numirea anotimpurilor zodiacul lunile au origine omenească — omul are nevoie de împărțirea și programarea timpului — nicidecum divină — Dumnezeu este atemporal și s-a folosit de timp pentru creație (Facere I, 1—30). Mai degrabă mitologia, superstiția etc., sunt departe de unele realități ale timpului. Să cugete stilistii că de fapt luna Decembrie (ultima a anului, adică a 12-a) este a 10-a de 1800 de ani?!

Iată cum arată astăzi evoluția calendarului și lunilor anului («zodiile») la noi, cunoscute fiind faptul că fiecare civilizație și fiecare popor și-a avut și își are calendarul propriu. Astfel:

Nr. crt.	Luna	Zodia *	Data probabilă **	Zeul sau împăratul «naș»	Numirea străbună	Observații
0	1	2	3	4	5	6
1.	Ianua- rie	Săgetă- torul (Sagitta- rius)	22 Decem- brie 21 Ianua- rie	Ianus	Gerar	Solstițiu creșterea zilei
2.	Februa- rie	Capricorn (Capricor- nus)	23 Ianua- rie 21 Februa- rie	Februa	Făurar	...
3.	Mar- tie ***	Vărsător (Aquarius)	22 Februa- rie 21 Martie	Mars — ocro- titorul cîm- pului Marte — zeul războiului	Mărțișor	Echinocliu de primă- vară
4.	Apri- lie ****	Pescii (Pescos)	22 Martie 21 Aprilie	Apis — zeu la Egipteni April	Priel (miel întăinăscut)	Păcăleală
5.	Mai	Berbecul (Aries)	22 Aprilie 21 Mai	Parfumul	Florar	Curățitor
6.	Iunie	Taurul (Taurus)	22 Mai 21 Iunie	Junnona (Jupiter)	Cireșar	Paparude
7.	Iulie	Gemeni (Gemini)	22 Iunie 21 Iulie	Julius Cezar (100—44 î.Hr.) fixată de Antonius (86—161 d.Hr.)	Cuptor	Paparude (Solstițiu de vară ?)
8.	August	Racul (Cancer)	22 Iulie 21 August	Augustus (68 î.Hr., 14 d.Hr.)	Gustar	Îfrană pt. iarnă

tot de Dumnezeu, ca s-o folosim pentru cunoașterea universului, pentru cucerirea naturii și pentru progresul omenirii³⁶.

9.	Sep-tembrie	Leul (Leo)	22 August 21 Sep-tembrie	Numa Pom-piliu (714—671 î.Hr.), Întâiul reform. al calendarului	Răpciune	Echinoc-liul de toamnă
10.	Octom-brie	Fecioara (Virgo) și Balanța (Libra)	23 Sep-tembrie 21 Octom-brie	Luna a VIII-a ?	Brumărel	Curles-stors vin
11.	Noiem-brie	Balanța (Libra)	22 Octom-brie 21 Noiem-brie	Luna a IX-a ?	Brumar	Zilele Ar-hanghe-lilor
12.	Decem-brie	Scorpion (Scorpius)	23 Noiem-brie 21 Decem-brie	Luna a X-a ?	Andrea (Sf. Ap. Andrei † 87 ?)	Colindul cu capra

* Este alcătuită târziu. Chiar zilele săptămânii păstrează denumirea «zeilor», până astăzi: *Luni* (Luna), *Marti* (Marte), *Miercuri* (Mercur), *Joi* (Junnona), *Vineri* (Venus) și *Sâmbătă* (Sabat), *Duminică* (Ziua Invierii, Ziua Luminii, Ziua Soarelui). În cadrul liturgic, zilele sunt socotite «etape ale creației...».

** De la babilonieni (sumerieni) s-au moștenit numirile planetelor în «Zodiac». Romanii, superstitioși și pentru a câștiga pe supuși, și-au însușit horoscopul «zodiacal». Făcându-se reforma calendaristică de către Iulius Cezar (+ 44 î.Hr.) — *Calendarul iulian* — și de către papa Grigorie al XIII-lea (1582) — Reforma gregoriană, Zodiacul persan a rămas și el în urmă cu două săptămâni și mai mult (chiar 40 zile) față de calendarul-civil astronomic. De aceea, în Tabela de mai sus va apare, pentru unii, neconcordanță, iar pentru alții nedumerire!

Este de reținut și faptul că, mai ales după «descoperirea» Americii (1492), s-a ținut cont de «fața Lumii noi» (cu 10—12 ore diferență față de Europa), și de complicatul *Calendar astral aztec* sau al civilizațiilor incașe și maya, ceea ce a complicat calendele!

Nu trebuie neglijate nici «rezultatele» de milenii ale zodiacelor și experiența acestora: indian și chinez (fie cele indicate cu animale, fie cele cu vegetale sau cu insecte sau alte viețuitoare).

Astronomia modernă, trecând peste atâtea «practici astrologice», a reținut din Zodiacul vechi «modernizat» prin horoscop minimum zece planete, sfidând numărul magic și fatidic *șapte*, anume: în afară de Marte; Mercur, Venus, Terra (Pământ), Jupiter, Saturn, Uranus, Neptun, Pluto și Selene (Luna). Pentru amănunte și date elementare, a se vedea: Măriuca Marcu, Ion Moga, *Dicționar elementar de științe. Matematică, fizică, astronomie*, Editura științifică și enciclopedică, București, 1978, p. 226—227 ș.a. + hărți și planșe de calcul al mișcării planetelor.

*** Prima lună în calendarul roman, «Eroare» de număratore rămasă în calendar până acum — septembrie, octombrie, noiembrie, decembrie.

**** Dacă la romani, prima lună a anului era *Martie* (Marte), lună consacrată astăzi în calendar de către toate popoarele «neolatine», alte neamuri își păstrau «erele lor» (mozaicii, semințiile germanice, grecii olimpiadele și «calendele»).

Este cunoscut că în *evul mediu*, în *apus anul «Incepea» la 1 aprilie*. Abia regele francez, Carol al IX-lea (1550—1574), după reforma lui Luhter din 1517, a hotărât ca anul nou să înceapă la 1 ianuarie, după revelion (31 Decembrie). Nici anul special, *bisect*, n-a rămas în afara calculului. Acestuia i se adaugă echilibrul: o zi, din patru în patru ani!

36. Pr. Prof. D. Popescu, *Teologie și cultură*, Editura Institutului biblic și de mistine al B.O.R., București, 1993, p. 95—112.

b) Stilistii pretind că, prin îndreptarea calendarului, s-ar fi schimbat «dogmele» credinței adevărate și toate așezămintele canonice ale Sfinților Părinți³⁷, că «stilul nou» sau calendarul îndreptat ar fi cel catolic și că, prin adoptarea lui, ne-am fi dat cu catolicii, ne-am «papistășit»³⁸. Precum se vede, câte afirmații, tot atâtea neadevăruri. Calendarul îndreptat adoptat de ortodocși nu este tot una cu calendarul, zis gregorian, folosit în Apus, ci este rezultatul unui alt sistem de îndreptare a «erorii» inițiale a calendarului iulian, sistem conceput de astronomi și teologi ortodocși (printre care și români) și menit să preîntâmpine defectul structural al calendarului, pe o durată de timp mai mare de aproape 10 ori (43.000 ani) decât cea asigurată prin sistemul gregorian (circa 4.000 de ani)³⁹.

De fapt un român, Dionisie cel Mic (Exiguul)⁴⁰, sec. VI, a făcut calculul «Erei creștine» propunând ca anul Unu să fie anul nașterii Mântuitorului Hristos⁴¹. În acest sens, inițiatorul cronologiei creștine

37. Este adevărat, postul Sfinților Apostoli are, uneori, câteva zile — împotriva canoanelor, care prevăd cel puțin 8 zile de post — sau chiar suprimat prin prăznuirea Paștilor după «stilul» nou, însă rânduiala Postului a fost fixată tot în timp de către Biserică (Prof. V. Bănciă, *Reforma calendarului*, în «Idea europeană», nr. 159, 160, 161 și 163/1924—1925 etc.). Interesant că înșiși catolicii nu au fixat «postul» pentru Sf. Apostoli, deși apusul se consideră patronat de ei.

A se vedea evoluția problemei la P. Cuv. Arhim. Ilie Cleopa, *Despre calendar...* în op. cit., p. 255—268; Vartolomeu, *Carte pastorală*, în «B.O.R.», nr. 1/1925, p. 105—108.

38. Ruptura față de Biserica Ortodoxă Română s-a mărit, stilistii făcând — pe lângă prozelitism în rândul credincioșilor ortodocși care au înțeles calendarul îndreptat — o propagandă de denigrare a statului și Bisericii noastre ușurând unele imixțiuni străine în obște românească. Așa se explică faptul că, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a luat măsurile necesare în vederea opririi propagandei stiliste, întărind parohiile unde se află credincioși oscilanți: *Rezoluția cu privire la problema «calendarului bisericesc»*, în «B.O.R.», LXVI (1948), nr. 11—12, p. 652—653; *Dezbaterea Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române* (revenirea unor «stilisti»), în «B.O.R.», LXIX (1951), nr. 10—12, p. 459; *Luctările Sf. Sinod...* (în legătură cu «proclamarea» de către stilisti a arhierului-pensionar Gălection-Gordun în calitate de conducător al lor, 5 aprilie 1955; condamnarea și caterisirea acestuia de către Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române), în «B.O.R.», LXXIII (1955), nr. 5, p. 485—489, 471—473. *Măsuri concrete...*, p. 474; *Reprimirea în sânul monahismului ortodox a monahilor de la schitu-stilist «Stirigoiul»* (Eparchia Romanului și Hușilor), în «B.O.R.», LXXIII (1955), nr. 10, p. 973.

Alte statistici și măsuri în legătură cu grupările anticalendaristice, în rev. citată nr. 1—2/1958, p. 233; nr. 11—12/1964; nr. 5—6/1967, p. 648—649; nr. 3—5/1968, p. 517; nr. 11—12/1968, p. 1448 etc.

39. Arhim. Ilie Cleopa, op. cit., p. 256—260 George Stănilă, *Sisteme calendaristice* Editura științifică și enciclopedică, București, 1980; Ath. Negoiță, *Calendarul Bisericii creștine*, în «M.B.», XIV (1964), nr. 1—3, p. 9—26; XV (1965), nr. 1—3, p. 52—90; XV (1965) nr. 4—6, p. 290—337.

40. Dionisie, «Smeritul» asupra căruia și-a orientat cercetările Pr. Prof. Gh. Drăgulin, *Dionisie... traduceri*, în «M.O.», XXXIX(1987), nr. 1 în *Intruniri științifice*, în «B.O.R.», CX (1992), nr. 4—6 p. 48—52.

41. Data așa cum se știe, este discutabilă, dar nu afectează cu nimic evenimentul venirii în lumea a lui Mesia cel mult așteptat.

a completat «Era mozaică» și a temporizat «Era bizantină»⁴². Calendarul lui Dionisie nu a schimbat nimic din datele științifice cunoscute atunci, însă calculul «Erei creștine» a fost binevenit și s-a aplicat, mai întâi, în Italia, în Anglia și Franța și apoi în continentele anglofone și francofone⁴³.

Calendarul îndreptat de către papa Grigorie al XIII-lea (1582) s-a bucurat de atenție în Țările Române, așa cum s-a văzut.

Cât privește «schimbarea» dogmelor sau așezămintelor de cult și viața religioasă, orice om de bună credință știe și recunoaște că nimic nu s-a schimbat la noi în această privință, decât doar că sărbătorile cu dată fixă (neschimbătoare) se serbează cu 13 zile mai înainte decât erau după vechiul calendar, rămânând însă în aceleași luni și la aceleași date din lună ca mai înainte⁴⁴. Apoi, calendarul îndreptat corespunde

42. Părinții de la Sinodul I ecumenic n-au «fixat» calendarul ci au propus unele repere astronomice ale Învierii Domnului pentru a preciza data prăznuirii Paștilor, anume: Paștile să se serbeze în prima zi a săptămânii (*Duminică*), după *Lună plină*, după *echinocliul de primăvară* și dacă acest lucru se va întâmpla o dată cu Pasha iudaică, să se amâne cu o săptămână... Datorită stabilirii datei o avea episcopul Alexandriei. Această hotărâre se respectă și astăzi și n-a mai fost discutată de către alt sinod.

Precizăm totuși:

1) Evreii prozeliti au renunțat la 14 Nisan încă din veacul al IV-lea.
2) Fixarea «Pascaliei» este volatilă și azi în platforma continentală euro-afro-asiatică. După «descoperirea» Lumii Noi (1492) s-a schimbat optica, fapt luat în considerare de «reforma» calendarului din 1582. Când era serbarea de dată fixă? Fusul orar prezenta diferențe de ecuator, de meridiene etc. cu 2—4 ore în fosta lume greco-romană și cu 10—12 ore pe cealaltă față a globului...

3) S-au «serbat» Paștile împreună cu catolicii și protestanții de către o parte din Bisericele Ortodoxe (1923—1927) după calendarul îndreptat, dar pentru păstrarea, repetăm, a unității canonico-liturgice s-a revenit cu serbarea Paștilor la «stilul» vechi nealterându-se dogma Învierii și neabătându-se de la «calculul» pascal (Moscova, 1948). (Noutăți în *Îndrumătorul...*, Buzău, 1988, *passim*). Multe precizări canonice și reluări de probleme la Pr. Prof. Nicolae Dură, *Data serbării Paștilor în lumina tradiției canonice a Bisericii Ortodoxe*, în «M.M.S.», LXIII (1987), nr. 4, p. 36—68.

43. Dionisie cel Mic (Dobrogeanul) este întâul care a încercat stabilizarea calendaristică a erei creștine — de la Nașterea lui Hristos — adaptată mai întâi în Apus, iar în vremea noastră de Liga Națiunilor și O.N.U. (Pe larg, Pr. prof. Ioan G. Coman, *Scritori bisericești din epoca străromână*, Editura Institutului Biblic și de Misiune, București, 1979; Dionisie cel Mic, erudit daco-roman, p. 268—280; Al. I. Tăutu, *Dionisie Românul...*, Ed. a II-a, Rome, 1967, cit. ante, nr. 1, p. 268, 273—274.

44. Stilistii nu pricep nici faptul că rânduiala Laudelor bisericești — Calendarul liturgic sau Anul bisericesc (care începe la 1 septembrie) nu schimbă nici credința, nici dogma și nu deranjează cu nimic nici anul-civil — 1 ianuarie și nici anul nou-astronomic etc. Nu mai corespund nici «hotărârile» Sinodului I ecumenic. Cum mai întorc stilistii *Pidalionul* să descopere «ixuri» când creștinii de la Polul Nord și Polul Sud au ierni «vesnice», fără echinocliu...; cei din emisfera sudică au *solstiți* de iarnă, iar în emisfera nordică apare, oare, *echinocliul de primăvară*...? Creștinii «din cer» — transportul aviat — sunt stilisti sau papistași, rățâșii sau ortodocși? Dar cei în stare de imponderabilitate (cosmonauți etc.) după ce «pascalie» se conduc pentru a respecta calendarul și a prăznui Învierea Domnului? Iată doar câteva teme de meditație și în același timp de cugetare calendaristică a misionarului de astăzi (Pr. Al. Negoită, *De ce Paștile catolicilor este adesea cu o săptămână înaintea celui ortodox, iar uneori cu o lună*, în «G.B.», XLI (1989), nr. 11—12, p. 830—836.

andarul
atunci,
întâi,
franco-

32) s-a

cult și
a nimic
urile cu
ât erau
aceleași
esponde

i propus

prăznuirii

a), după

âmpia o

datei o

mai fost

IV-lea.

ală euro-

ut în

ată fixă?

în fosta

către o

ar pentru

astilor la

«calcule»

n). Multe

a serbării

III (1987).

tabilizarea

mai întâi

prof. Ioan

Biblie și

268—280;

1, p. 268,

— Calen-

himbă nici

arie și nici

ecumenic.

le la Polul

sudică au

rimăvară...?

rătăcirii sau

ă ce «pas-

Domnului?

industrială a

desea cu o

XLI (1989).

datelor științifice și este valabil pentru toți creștinii de pe toate continentele. Stiliiști acuză, eronat, că ortodocșii și-au «schimbat» calendarul deși, în fond, nu este vorba de o schimbare a calendarului vechi prin înlocuirea cu altul nou, ci doar punerea de acord cu mișcările exacte ale astrilor, cercetați de instrumentele astronomice de mare precizie și nu de pretenții «papistase». Cu calendarul îndreptat s-a procedat așa cum face omul înțelept de astăzi: *potrivirea propriului ceas rămas în urmă* sau cu schimbarea fusului orar de vară sau de iarnă⁴⁵; cu noile mijloace de trai, de transport etc.

c) Mai cred unii stiliiști și susțin, că Biserica Română ar fi *singura din Ortodoxie, care și-ar fi «schimbat» calendarul*, și astfel a rămas izolată⁴⁶, rupând unitatea de credință cu celelalte Biserici Ortodoxe, întrerupând legătura canonică cu acestea⁴⁷. Apoi, dacă îndreptarea calendarului este bună și justificată⁴⁸ — mai pretind stiliiști — atunci de ce ea nu a fost primită de toate Bisericile Ortodoxe?⁴⁹

Este știut că, începând din anul 1924 până acum, majoritatea Bisericilor Ortodoxe naționale (autocefale) au adoptat, rând pe rând, îndreptarea calendarului, exemplul cel dintâi dându-l însăși Patriarhia Constantinopolului (1923), iar în ultimul timp Biserica Ortodoxă Bulgară (decembrie 1968). Singurele Biserici autocefale care păstrează până acum calendarul iulian neîndreptat sunt: Patriarhia Ierusalimului, Biserica Rusă (Patriarhia Moscovei) și cea Sărbă (Patriarhia Belgradului). *Ele recunosc, în principiu, justetea și necesitatea îndreptării calendarului, dar n-au aplicat-o până acum de teama schismelor și rascolului* (a tulburărilor între credincioși) și așteaptă momentul psihologic cel mai favorabil pentru a o face. Cât privește «ruperea» legăturilor noastre canonice cu aceste Biserici, aceasta constituie o acuză neîntemeiată, contrazisă de realitate, căci de atâtea ori, până acum, în vizitele reciproce pe care ierarhii noștri și le fac, sau la întâlnirile și întrunirile lor interortodoxe sau interconfesionale din cadrul consfătuirilor sau întâlnirilor ecumeniste, ei coliturghisesc ca adevărați frați de credință,

45. Fusul orar (G.M.T.) a fost acceptat din necesități interne sau externe fără abateri de la credință, dogmă sau cult. Biserica urmează rânduiala timpului. Ea se străduiește (este lupătoare) pentru mântuirea credincioșilor din timpul nostru, «tocmiți să lucreze în via» nu după «ceasurile» de acum două mii de ani ci după orologul vremii noastre.

46. Dimpotrivă. Între cele două războaie mondiale ca și după aceea, ortodoxia românească a inițiat și a organizat circuitul ecumenic creștin.

47. În această perioadă au avut loc diferite întruniri pentru întărirea unității dogmatice, canonice și cultice dintre Biserici, reluarea unor legături tradiționale între state etc.

48. Rezoluția..., p. 652—653; Pr. Prof. Petre Vintilescu, *Câteva considerații în legătură cu îndreptarea calendarului*, în «Ort.» I (1949), nr. 1, p. 113—129; *Problema unificării calendarului liturgic al Bisericilor autocefale ortodoxe*, în «Ort.», VII (1955), nr. 2, p. 181—216; Recenta discuție despre «calendar» în ședința celei de-a 3-a Conferințe panortodoxe preconclăvare pentru pregătirea Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe, în «B.O.R.», CIV (1986), nr. 9—10, p. 38—52 + Anexe (de mare importanță, trad. p. 53—61) și Hotărâri (p. 62—73).

49. Atunci, ca și astăzi, factori externi, calcule greșite, interese locale au întârziat recunoașterea adevărurilor și îndreptarea calendarului.

respectând calendarul Bisericii în cuprinsul căreia se află de fiecare dată, conform înțelegerii mai dinainte stabilite (la Moscova, în 1948, la Iași 1985 etc.) între toate Bisericile Ortodoxe (liturghisirea patriarhului Diodor al Ierusalimului la Suceava, în iunie 1982 ș.a. și în București la 16 noiembrie 1986) etc. Nu se așteaptă trecerea sau înlocuirea celor 13 zile!⁵⁰

d) O altă susținere a stilștilor este că *Părinții de la Niceea ar fi alcătuit nu numai calendarul, ci și o Pașcalie perpetuă*, în care se cuprind datele Paștilor din toți anii până la sfârșitul veacurilor și pe aceea trebuie să o respectăm (eroare bazată pe o subînsemnare introdusă tendentios de un răuvoitor-tălcuitor în textul *Pidalionului* — filele 7—8 din traducerea românească — la canonul 7 apostolic). Adevărul este, însă, că tabela pascală a stilului vechi de care vorbesc stilștii e de origine mult mai nouă, fiind alcătuită între secolele VIII—XIV, iar datele pascalice din ea sunt întârziate cu 13 zile față de datele exacte ale echinocțiului de primăvară și cu 5 zile față de cele ale lumilor pascalice (prima lună plină de după echinocțiu) — cele două date astronomice pe baza cărora se stabilește data schimbătoare a Paștilor din fiecare an⁵¹.

Este adevărat că toate Bisericile Ortodoxe sărbătoresc, deocamdată, Paștele după calendarul neindreptat, ca să păstreze, așa cum s-a mai precizat, unitatea Ortodoxiei în această privință, dar se recunoaște că datele Pașcaliei calendarului indreptat nu sunt exacte și se așteaptă ca și cele trei Biserici Ortodoxe surori să treacă și ele la indreptarea calendarului pentru ca, de atunci înainte, să se serbeze de către toți Paștele după datele calendarului indreptat (în intervalul 22 martie — 25 aprilie), adică odată cu catolicii și protestanții, pentru ca «toți să fie una» (Ioan XVII, 21) măcar în ceea ce privește prăznuirea celei mai mari sărbători a tuturor creștinilor *Învierea Domnului* și nu «Pascha» iudaică.

Se știe însă că toți creștinii prăznuiesc anual *Învierea Domnului*, *Paștele* este doar evenimentul pascal ebraic în care s-a petrecut minunea. Ciclul minunii este și săptămânal și Ziua Domnului (Duminica). Or, se știe că mozaicii au schimbat data serbării Paștilor pentru a nu se mai aminti de judecata și învierea lui Hristos (14—16 Nisan, an 33—35).

La Sinodul de la Niceea (325), repetăm, *Sfinții Părinți au recunoscut rezultatele cercetării științifice* de atunci, lăsând în seama «episcopului de Alexandria» calcularea și propunerea «datei» Paștilor, după repere astronomice: a) în prima *Duminică*; b) după *Echinocțiul* de

50. *Vizita Prea Fericitului Patriarh Diodor al Ierusalimului în R.O.R. C* (1982), p. 759—782 (slujba de la Suceava, p. 776—777) și *Vizita Sanctității Sale Pimen, Patriarhul Moscovei și al Intregii Rusii...*, în «Idem», nr. 9—10/1983, p. 628—642. Săvârșirea și a altor slujbe în timp calendaristic, nu după «stiluri»!

51. Arhim. Ilie Cleopa, *op. cit.*, p. 256; Prof. D. Oghitki, *Normele canonice ale pașcaliei ortodoxe și problema datării Paștilor în condițiile vremii noastre* (prezentare în «ST», XXIII (1971), nr. 5—6, p. 426—427); Prof. T. N. Popescu, *Problema stabilizării datei Paștilor*, în «Ort.», XVI (1964), nr. 3, p. 334—444; Pr. Prof. Liviu Stan, *Pentru serbarea Sfințelor Paști la aceeași dată de întreaga creștinătate*, în «ST», XXII (1970), nr. 5—6, p. 368—383.

primăvară (21—25 martie); c) după *Lună plină... Hotărârea este valabilă și astăzi*⁵². Dar să sugetăm, creștinii, care trăiesc în anotimpul iernii, când în Europa este primăvară, așa cum am spus, ce fac? Dar cei care au nopți «veșnice» și n-au auzit de echinocțiu și lună plină, de Ecua-tor etc., cum mai sunt socotiți de pidalionisti? Dar cei care serbează Învierea pe altă față a pământului (după 5—6 ore, sau 10 ore diferență) cum îi încadrează «tradiționaliștii» stilisti? Atâtea întrebări la care Biserica a răspuns și la care propagatorii stilisti nu s-au gândit!!!

Învierea Domnului este minunea minunilor pentru cosmos, peste timp și peste calendar, este o dogmă.

e) Cât privește invinuirea stilistilor că după datele noului calendar, Paștele creștinilor ar coincide uneori cu cel al evreilor sau ar cădea chiar înaintea acestuia, ea este contrazisă de însăși regula serbării Paștilor⁵³, formulată sau consfințită de Părinții de la Niceea. Aplicarea exactă implică totdeauna serbarea Paștelui creștin după cel al iudeilor, deoarece ea este o Duminică după prima lună plină, următoare echinocțiului de primăvară, lună care coincide cu 14 Nisan din calendarul evreilor, când ei își serbează Paștele tradițional — Mielul pascal (începutul săptămânii azimilor). Dar și evreii din diaspora, cum s-a văzut, nu mai respectă «ciclul nisan», pentru a evita coincidența pascală cu creștinii. Ar fi imposibil să fie la aceeași dată când fiecare continent își are specificul său calendaristic în funcție de anotimpuri.

f) «Schimbarea» calendarului, spun stilistii, suprimă Postul Sânt-petrului, de parcă postul ar fi peste timp nu în timp. Postul a fost fixat tot calendaristic, mult mai târziu, tot de către Biserică și tot ea îi de-limitează vremea fără a afecta dogma sau canoanele Sf. Părinți...

CAPITOLUL II

RĂZVRĂTIRE ȘI PERSEVERARE ÎN RĂU...

A. CAUZE VECHE, SITUAȚII NOI

1. Răspândirea și starea actuală a stilismului în țara noastră

Regiunea cu cei mai mulți adepți stilisti a fost de la început, și este și astăzi, cea din nord-vestul și sudul Moldovei, și anume protopopiatele

52. Această «revenire», o trâmbiează stilisti încă de la îndreptarea rămănelii în urmă (*Currente în Biserica Ortodoxă Română*, în «BOR», nr. 11/1931, p. 708—716; *Strigăt contra celor cu «Biserica nouă» și abuzul de toleranță*, în «BOR», nr. 5—6/1933, p. 225—227. La a treia Conferință ortodoxă presinodală (Geneva, 1966), s-au fixat pentru viitor numai Patru teme de lucru: autonomia, autocefalia, dipticele și diaspora, problema «datei» Paștilor fiind amânată... A treia Conferință Panortodoxă, în «BOR», CIV (1986), nr. 9—10, p. 38—52.

53. Prof. Todok Săbev, *Problema calendarului* notă, în «ST», nr. 3—4/1969, p. 292; Arupala Gheevarghis, *Sărbătoarea Sfințelor Paști în cultul creștin*, în «Ort.», XXIV (1972), nr. 2, p. 228—244; Arhim. Scriban, *Paștile sărbătoare fixă*, în «BOR», nr. 7/1928, p. 625—626; A.C. Cosma, *Rădăcina stilistă*, în «Revista teologică» nr. 10/1938, p. 441—443; Pr. Prof. Ene Braniște, *Problema unificării calendarului bisericesc în Ortodoxie și a datei comune pentru serbarea Paștilor de către toți creștinii*, în «Ort.», XXXIII (1981), nr. p. ... Idem, *Noi pași către unitatea creștină și serbarea Sfințelor Paști*. Ultimele consfățuiri ortodoxe de la Chambésy (1977 și 1979), în «Idem», nr. 4/1982, p. 611—614.

Fălticeni, Tg.-Neamț, Pașcani, Piatra Neamț și Hârlău, aparținând de Mitropolia Moldovei și Bucovinei, ca și în părțile Dunării de Jos, în Delta și alte eparhii unde influența călugărilor din mănăstiri a fost mai puternică. De asemenea s-au răspândit în toată țara și activează sub influența lipovenilor sau strecurați în grupările «Oastei Domnului» și diferitelor Frății, Ligi și Asociații creștine.

Centrul rezistenței și al propagandei lor îl constituie în Moldova așa-numita *mănăstire stilistă de la Slătioara* (lângă Fălticeni), cu un personal adecvat, viețuitori superiori și aleși. În evidența așa-zisei obști se află și cei răspândiți în diferite părți ale țării, pentru unele «servicii» religioase, pentru prozelitism, schimbându-se periodic cu cei din schit.

Aici își are sediul și oficiază în sobor sinodul stilist, mitropolitul Silvestru Onofrei, a decedat (1992 ?) iar în locul său a fost ales Mitropolitul Vlasie, care, la rândul său a numit o mulțime de ierarhi stilisti tineri.

Credincioșii stilisti vin la Slătioara pentru serviciile pe care le oficiază acești preoți. Aci se săvârșesc mai ales botezuri, cununii și rugăciuni pentru pomenirea morților. Credincioșii aduc și alimente sau diferite daruri și sunt găzduiți în dependințele mănăstirii — destul de numeroase și spațioase — sau, cu largul concurs al securității și comuniștilor înainte de '89, în *campingul* amenajat la intrarea în incintă. După slujbă, se servește masa comună; toți cei prezenți sunt indemnnați să treacă la stilism sau să persiste în păstrarea calendarului «romănesc», adică neindreptat. Slujitorii de acolo spun celor ce vor să-i creadă că, la viitorul sinod general ortodox, toate Bisericele Ortodoxe vor reveni la vechiul calendar. Ei umblă sfidător îmbrăcați în uniforme clericale, oficiază slujbe ziua și noaptea și unii au, uneori, o atitudine agresivă și ofensatoare față de slujitorii canonici ai Bisericii Ortodoxe Române, mai ales după reforma lui Gorbaciov în Rusia și Revoluția din Decembrie '89 în România.

În afară de mănăstirea principală de la Slătioara, stilistii au multe schituri de maici și surori la: Cornu-Luncii (de lângă Rădășeni) și Brădițel (din comuna Grumăzești-Neamț). Slujbele se fac cu și fără preot. Cele mai puternice centre de propagandă stilistă au devenit mănăstirea Sf. Maria din București-Militari, schitul Râpa Roșia etc. Mai există și alte mici «așezări» stiliste de călugări și călugărițe, ca cea de la Dealul Mare, lângă Vânători-Neamț și de la Brusturi (jud. Neamț) iar în prezent au reușit să organizeze unul pe lângă Piatra Neamț (la Săbăoani), unde activează zeci de viețuitoare. Un călugăr ardelean — Ghenadie Marcu — fost monah la schitul Râmeț, și-a organizat un schit propriu (Tețui) pe raza comunei Sebeșel (lângă Sebeș). De asemenea, se semnalează prozeliti în Maramureș, Crișana și Banat și se intensifică prozelitismul în Delta Dunării, în toată Dobrogea și mai ales în provinciile vecine cu ucrainenii și sârbii. După Decembrie '89 s-au ridicat multe biserici stiliste, cu ajutorul străinilor, patronilor, colectelor publice, practicându-se chiar și cerșetoria.

Un centru important de acțiuni anticalendaristice este, de asemenea, Rădășeni (lângă Fălticeni), unde stilistii aveau mai înainte și o mă-

ând de
Jos, în
a fost
ctivează
mului»

Moldova
cu un
ei obști
servicii»
n schit.
opolitul
les Mi-
arhi sti-

e le ofi-
și rugă-
sau di-
estul de
și comu-
incintă.
edemnați
nănesc»,
eadă că,
r reveni
clericale,
agresivă
Române,
Decem-

au multe
ășeni) și
și fără
devenit
etc. Mai
a cea de
. Neamț)
leamț (la
ardelean
unizat un
De ase-
rat și se
mai ales
'89 s-au
colecte-

semenea,
și o mă-

năstire organizată de ei, iar acum au biserică cu mulți preoți care ofi-
ciază mai mult noaptea.

De asemenea, la Drăgușeni este sediul unui așa-zis protopopiat con-
dus înainte de Gh. Pătrăcescu. Au mai multe topitorii de ceară și ate-
liere de lumânări, printre care unul la Boldești de Jos (jud. Neamț)
și altul la Zănești și multe altele.

Mulți credincioși stilști se adunau la sărbători, pe stil vechi, în
bisericile ortodoxe din parohiile de origine, apoi și-au ridicat biserici
proprii: peste zece în protoieria Fălticeni (ca de exemplu, cele de la
Râșca și Brădețel) și mai multe case de rugăciune construite cu fonduri
strânse din danii și colecte publice (ca cea din Balș, pe lângă Hârlău,
ridicată în vremea lui Glicherie Tănase (în 1934); în ele oficiază cântă-
reți sau preoți improvizați, iar din când în când călugări veniți de prin
mănăstiri atonite sau de prin satele unde s-au statornicit după ieșirea
din mănăstirile ortodoxe. S-au oficiat nenumărate slujbe în sobor sau
arhierestii (ca de exemplu: la 21 septembrie 1979, slujbă arhierescă
în schitul stilist din Vânători-Neamț, cu «arhieriei» Silvestru Onofrei.
Cozma Lostun și cu protopopul Gh. Pătrăcescu și cu sobor impresi-
nant), cu îngăduința autorităților vremii. În unele locuri se adunau și
prin case particulare, ca și sectanții. Fac prozelitism mai ales cu pri-
lejul cununilor și înmormântărilor.

Au fost și unele cazuri sporadice de revenire la Biserică (de exem-
plu, cântărețul din Moîșa—Suceava și mai ales frații Melinte, în
special Grigore, fost diacon-stilist al episcopului stilist Oța, azi preot
ortodox).

De asemenea, acțiunea prozelitistă stilistă se face vădită în Eparhia
Romanului și Hușilor, Eparhia Buzăului, Episcopia Dunării de Jos și,
mai ales, în Arhiepiscopia Tomisului, unde stilștii se confundă cu
staroverii (lipovenii). Stilștii din aceste părți sunt, în general, divizați
în două direcții: unii numiți *calendarști*, care frecventează încă biseri-
cile ortodoxe pentru asistență religioasă, deși teoretic nu admit îndrep-
tarea calendarului, iar alții sunt *dizidenți*, adică s-au dezbinat practic
de Biserică, rupând legătura cu ea, unii cerând asistență religioasă
clericilor de la mănăstirea lipovenească «Slava rusă», iar alții, mai grav,
au trecut la neoprotestanți sau secte.

Din regiunile de la poalele moldovene ale munților, stilismul s-a
extins și în părțile Brașovului, unde și-au fixat un centru de acțiune
pentru Ardeal, Banat și chiar Oltenia.

2. Mijloace și metode pastoral-misionare pentru readucerea stilștilor la unitatea Bisericii⁵⁴, Indemnuri din partea autorității superioare bisericești⁵⁵

Față de credincioșii stilști, preoțimea ortodoxă trebuie să aibă o
atitudine de bunăvoință și înțelegere cu adevărat creștinească⁵⁶. Deși,

54. *Călduza...*, p. 174—176.

55. *Ibidem*, p. 176—177. Vezi și «BOR», IV (1986) nr. 9—10.

56. *Calendarul bisericesc și stilismul, în Indrumări misionare*, Editura Institu-
tului biblic și de misiune, București, 1986, p. 698—704, 711—713.

precum am văzut, mulți dintre ei au împrumutat, între timp, o mentalitate și practici sectare, totuși au păstrat, în mare parte neschimbate, credința și cultul ortodox. Greșelile lor pleacă, de fapt, de la o înțelegere eronată a problemei calendarului, din care ei au făcut baza propagandei vieții lor religioase⁵⁷. Rătăcirea lor, cauzată în parte de ignoranța unor călugări din mănăstirile ortodoxe și de lipsa de veghe a preoților din parohiile de care au aparținut⁵⁸, a fost alimentată de foști clerici și călugări bigoți, fanatici și răuvoitori⁵⁹, precum și de cei care atacă unitatea de credință, gând și simțire românească a neamului nostru.

1) Pentru a-i câștiga sufletește trebuie să-i tratăm, deci, *ca pe niște fii ai Bisericii noastre, rătăciți temporar, ca pe niște victime nevinovate ale neștiinței lor*, speculate prin propaganda nefastă a unor pseudo-clerici și călugări, interesați și amăgitori, certați cu ordinea bisericească. Trebuie folosit mai mult contactul de la om la om. În relațiile cu ei trebuie să arătăm toată răbdarea, bunăvoința și tot tactul pastoral de care suntem capabili, și să ne ferim cu toată grija de a-i ofensa, de a-i jigni sau umili în vreun fel prin purtarea noastră față de ei; să avem în vedere întotdeauna scopul suprem al Bisericii, care este *recăștigarea oilor pierdute, pacea universală și mântuirea tuturor*, iar nu ura și dezbinarea între oameni, pe care o produce răceala, indiferența, ura sau vrăjmășia; să se evite angajarea în discuții a persoanelor străine de activitatea parohială și cu alte responsabilități. Adeptul stilist, așa cum e, este credincios al Bisericii.

2) Întrucât stilisții fac caz uneori și de slăbiciunile, păcatele, defectele, compromiterea unor preoți necorespunzători, pe care nu-i mai recunosc ca păstori, *se impune o comportare cât mai exemplară a preoților în societate* pentru a nu oferi stilisților motive și prilejuri de atacuri și cuvinte nechibzuite împotriva slujitorilor bisericești;

3) *Preoții din regiunile afectate de stilism să dea mai multă atenție slujirii și predicării*, oficiind cu credință, cu grijă și cu evlavie, pentru a-și păstra credincioșii și a-i feri de influențele clericilor și predicatorilor stilisți;

57. Prozeltismul și situația grupării stiliste (în special *Dările de seamă eparhiale și Holătarile Sf. Sinod*), Temel 12. 114/1984; 11274/1986 și mai ales Temel nr. 12220/1987.

58. † Antonie, «Nu nesocotii harul care este în voi!», în *Îndrumător bisericesc misionar și patriotic*, anul 136, Sibiu, 1988, p. 8—24.

59. Prin dactilo sau xerox, stilisții folosesc traduceri atonite și fac propagandă cu broșuri pline de erori calendaristice sau de otrăvă schismatică. În același timp folosesc cărțile așa-zisului schimonah român sfetăgoret Arsenie Cotea de la Athos: *Boldurile Sfintei noastre Biserici Ortodoxe de Răsărit* (1925); *Biclu Împletit* (1926); *Glasul adevărului credinței ortodoxe de răsărit. Trămbița sihastriilor din Sf. Munte al Altonului* (1931) etc. Autorii, scrierile, ascultătorii ca și admiratorii acestora sunt bine încadrați capit. «Falsul misticism: încercare de tipologie», în lucrarea *Tradiție și libertate în spiritualitatea ortodoxă*, de Antonie Plămădeală, Sibiu, 1983, p. 350—387.

4) *Preoții din parohiile apropiate de stiliști sau de simpatizanți acestora au datoria să cunoască ei înșiși bine problema calendarului, pentru a putea lămurii, la nevoie, pe credincioși asupra justeții și necesității îndreptării calendarului și pentru a putea lămurii, în cunoștință de cauză și cu competență, susținerile sau obiecțiile stiliștilor. Să se stăruie mai mult asupra lipsei de importanță a calendarului pentru mântuire: calendarul nu este nici dogmă, nici canon, ci o necesară împărțire a timpului⁶⁰. Altele sunt cerințele esențiale pentru mântuire !*

5) *Preoții pot avea discuții, organizate din timp sau întâmplătoare, cu credincioșii stiliști și chiar dialog public cu agitatorii stiliști, pentru lămurirea problemei calendarului și pentru combaterea rătăcirilor stilistice; aceste confruntări să fie însă calme, obiective și senine, să nu irite susceptibilitatea partenerilor și să nu degenereze în certuri sau izbucniri violente;*

6) *În anumite cazuri, preoții pot recomanda sau pot pune la îndemâna celor inițiați cărți și broșuri de înțelegere și popularizare a problemei calendarului sau literatura necesară (bisericească sau științifică) pentru informare sau lămurire, convingere și acceptare a calendarului îndreptat;*

7) *La bisericile din parohiile cu adepți stiliști, preoții pot să abordeze mai des, în predicile și catehezele lor, subiecte în legătură cu problema calendarului, pentru apărarea unității Bisericii și pentru spulberarea zvonurilor și a insinuarilor lansate de propagandiștii stiliști împotriva Bisericii, a ierarhiei și a clerului sau a credincioșilor ortodocși. În același scop, se poate folosi orice prilej, când se adună mulți credincioși (hramuri și sfântiri de biserici, vizite arhieresti, vizite ocazionale în casele credincioșilor, sărbătorile mari din cursul anului bisericesc: Crăciunul, Boboteaza, Învierea ș.a.), făcându-se slujbe solemne și ținându-se predici, convorbiri, discuții;*

8) *Credincioșii stiliști, care mențin legătura cu preoții și frecventează biserica, pot să fie angajați la o participare mai activă la slujbe, fiind invitați la cor sau cântarea omofonă, dându-li-se să citească Apostolul, Tâlcuirea Evangheliei sau Cazania ș.a.m.d., iar cei care apelează la preoți pentru diverse servicii să nu fie refuzați, ci să li se satisfacă cererea cu toată bunăvoința, folosindu-se, pe cât posibil, asemenea ocazii pentru discuții lămuritoare cu credincioșii respectivi, sau chiar se vor ține scurte precizări de învățătură;*

9) *Să se evite izolarea sufletească a credincioșilor stiliști, căutându-se și creându-se momente de strângere a legăturilor sufletești dintre ei și preoți, folosindu-se orice fel de relații personale, familiale sau sociale dintre preoți și păstoriți, pe de o parte, iar pe de alta, dintre cre-*

60. Pr. Corneliu Sârbu, *Natura și valoarea timpului*, în «Revista teologică», nr. 2—4/1942, 7—8 și 11—12/1943; Pr. Ath. Negoiță, *Consultația de la Geneva asupra datei Paștilor*, în «BOR», LXXXVIII (1970), nr. 3—4, p. 300—311.

dincioșii stilști și cei nestilști : botezuri, cununii, ajutorare reciprocă la caz de nevoie etc. Cităm ca exemplu pe preotul Bărliba din comuna Brusturi, protoieria Tg.-Neamț, care a readus pe mulți dintre stilști, cununându-i sau botezându-le copii, ca naș, frații Melinte și rudele lor etc. Mulți dintre adepții stilști pot fi cointeresați la lucrări obștești pentru îngrijirea, repararea, înzestrarea și înfrumusețarea bisericilor, capelelor, mănăstirilor și a cimitirelor. Cei reveniți și verificați pot fi coopțați în consiliile și comitetele parohiale, dându-li-se sarcini de răspundere ;

10) Întrucât, în mare parte, spiritul de fanatism și de izolare seculară a stilștilor este întreținut de anumiți indivizi, care fac și propagandă stilistă printre credincioșii Bisericii, *preoții ortodocși* din parohiile care au credincioși de stil vechi *sunt datori să fie vigilenți și să-și apere credincioșii de propaganda stilistă*, să folosească cercul misionar parohial, demascând în fața credincioșilor ignoranța acestor agitatori, atitudinea lor în general dubioasă ;

11) *Influenței dăunătoare*, exercitată de călugării și călugărițele stiliste asupra credincioșilor, *să se răspundă printr-o activitate mai intensă și dirijată a călugărilor noștri din mănăstirile moldovene pentru lămurirea credincioșilor cu care au discuții și pentru combaterea rătăcirii stiliste*. Remarcabilă, în acest sens, este contribuția P. Cuv. Părinte Arhim. Ilie Cleopa, de la mănăstirea Sihăstria, Gherasim Cocoșel (azi arhiereu-vicar la Rădăuți) de la mănăstirea Putna, cursurile organizate și activitatea intensă inițiate de chiriarhii locurilor în legătură cu problema calendarului și mai ales de ridicarea de biserici, cum este cazul activității Părintelui Bostan, care, sub îndrumarea I.P.S. Mitropolit Teoctist al Moldovei și Sucevei, a construit o biserică de parohie (1985), în poarta mănăstirii Slătioara.

În concluzie. În privința calendarului, ca unitate de măsură și utilizare a timpului, nu există stil «nou» sau stil «vechi», ci se constată o înțelegere justă a calendarului de-a lungul vremii (îndepărtările sau reformele) și, în sens, rău, o îndărătnicie din cauza lipsei de înțelegere și de supunere față de autoritatea bisericească și rezultatele calculului matematic, astrofizice (separare, neascultare, ignoranță, obscurantism).

1. Fără să prezinte o dificultate doctrinară, calendarul a devenit o problemă actuală pentru faptul nedorit că unele Biserici Ortodoxe suori, cu tradiție și autoritate (Patriarhia Ierusalimului și Patriarhia Moscovei) n-au putut găsi prilejul îndreptării calendarului din cauze de ordin local. Pentru aceasta, tema *Îndreptarea calendarului* este înscrisă în agenda de lucru a Marelui Sinod ortodox, în pregătire...

2. O dată cu *îndreptarea calendarului* și acceptarea acestei îndreptări în funcție de poziția continentală sau de meridianele globului pe care se află unele Biserici Ortodoxe (și care au primit autocefalie și

ciprocă
comuna
ști, cu-
iele lor
obștești
lor, ca-
pot fi
de răs-

are sec-
pagandă
ile care
și apere
nar pa-
ori, ati-

itele sti-
intensă
lămuri-
cirii sti-
Arhim.
arhieru-
și activi-
lema ca-
activității
octist al
in poarta

și și utili-
onstată o
ările sau
înțelegere
calculului
urantism).
devenit o
odoxe su-
Patriarhia
cauze de
te înscrisă

ei îndrep-
lobului pe
ocefalie și

autonomie de la Patriarhiile rămase cu «stilul» vechi), atunci «se va rezolva și serbarea Paștilor împreună cu toți creștinii».

3. *Înfăptuite cele două speranțe* (Calendarul îndreptat și serbarea Paștilor la aceeași dată), ușor se va reface unitatea canonică și cultică a Ortodoxiei și se va rezolva, nădăjdum, și problema stilistă. Pentru soluționarea în timp calendaristic a acestor dificultăți este necesar un efort sporit din partea ierarhiei luminate ortodoxe, din partea preoților misionari și mai ales pregătirea prealabilă a credincioșilor stilisti pentru a înțelege evenimentele și actul îndreptării calendarului. În acest fel se vor evita unele separări sau grupări, se vor înlătura cauzele tendințelor centrifuge, se vor acoperi eventuale fețe ale «rascolului».

4. Așa cum se știe, *primul pas făcut* spre ajutorul fraților de peste Prut, a avut loc; întinderea mâinii sigure spre bucurie către cei cu «stil vechi» s-a înfăptuit prin revenirea la Biserica mamă și Casa comună» (Patriarhia Română) a Mitropoliei Basarabiei. Ierarhii, clerul și credincioșii dintre Prut și Nistru au rămas în starea creată și impusă, după 1944, adică la calendarul neîndreptat. Și pe măsura timpului, ei înșiși vor chibzui asupra corectării mai ales că din 1924 și până în 1944 au ținut sărbătorile pe «nou». Datorită însă impunerii jurisdicției Patriarhiei Moscovei și a ierarhilor străini de neam și de obiceiuri strămoșești asupra Basarabiei și Bucovinei, s-a reintrodus și *stilul vechi*.

Nimeni nu se opune adevărului și toți înțeleg calendarul, dar este greu să se ia o hotărâre.

Timpul le va rezolva pe toate.

Diac. prof. PETRU DAVID

ERA CREȘTINĂ. METODA CALCULĂRII ȘI POSTERITATEA EI ȘTIINȚIFICĂ

1. Întrebări și ipoteze asupra începutului cronologiei creștine

Istoria creștinismului constată cu nedumerire că Evangheliile nu arată date cronologice precise, în felul nostru modern, pentru viața și activitatea Mântuitorului Iisus Hristos. Situația aceasta se datorează existenței a cel puțin trei categorii de cauze.

În «logica» tainică a Întrupării din Antichitate, începutul Bisericii creștine nu se socotea data nașterii Domnului, ci ieșirea Lui la propovăduire, botezul cu arătarea tuturor persoanelor Prea Sfintei Treimi. Se știe de asemenea că în veacurile primare în planul înalt al evlaviei creștinilor se situa învierea Domnului. Sărbătoarea Crăciunului este mai nouă și anume de pe la sfârșitul veacului al III-lea, cum ne informează mai târziu istoricul bizantin Nichifor Calist.

Pe de altă parte, sărbătorirea morții și a învierii Domnului prevala asupra amintirii zilei Sale de naștere.

Începutul erei creștine a fost legată multă vreme de persecuția lui Dioclețian din 303—313.

Separarea celor două sărbători creștine — Crăciunul și Boboteaza — s-a făcut la Antiohia în jurul anului 375¹. În felul acesta prăznuirea Nașterii Domnului s-a fixat la 25 decembrie, dată care a prevalat astfel, asupra altora.

Modelul calculării erei creștine a permis învățaților să formuleze variate și contradictorii speculații. Astfel un istoric contemporan neagă de la început că astronomul străromân a putut porni de la utilizarea datelor evanghelice asupra timpului nașterii Mântuitorului. În această privință el afirmă cu vădită preconcepție: «Pe baza unor considerații arbitrar, pur speculative, potrivit calculelor lui Dionisie, nașterea lui Hristos ar fi avut loc în anul 754 de la «intemeierea Romei». Acest an a și fost adoptat ca fiind primul an al erei creștine. Menționăm în primul rând faptul că însăși data «intemeierii Romei» era pur convențională, întrucât nimeni nu o cunoștea exact»².

La fel de arbitrar procedează și alți istorici din vremea noastră. Ei pornesc de la numărul 532, considerat oarecum enigmatic, format adică din alte două numere mai mici. Primul ar fi 284, începutul domniei lui Dioclețian, iar celălalt ar indica răstimpul scurs de atunci până la Dionisie Smeritul³.

Alții, cronologiști indeosebi, au în vedere mai întâi anul alcătuirii operei dionisiene, format din începutul domniei amintitului împărat și din anii următori înregistrați. «Nașterea lui Hristos a avut loc cu 525 de ani în urmă, scrie unul dintre ei, adică în 284 al erei lui Dioclețian (284—241 = 525), sau anul 753 de la întemeierea Romei»⁴.

Notăm în continuare încercările explicative ale exegeților, care pornesc de la datele evanghelice ale Sfântului Luca: «Dacă Sfântul Ioan Botezătorul a început să predice în anul 15 al lui Tiberiu și dacă se presupune, până într-un an de zile, intervalul între ieșirea la propovăduire a Înaintemergătorului și aceea a lui Iisus, Acesta din urmă avea 30 de ani în al 16-lea al lui Tiberiu; dăm înapoi 30 de ani și vom fi în anul 754 al Romei; nașterea este deci de situat la 25 decembrie 754, care devine anul 1 al erei celei noi. Dionisie nu a fost oprit în calculele sale de nici una din dificultățile pe care le-am întâlnit noi, simplu pentru că el nu admitea posibilitatea contradicției între Evanghelii; și, pentru că nu avea mijloacele de a fixa exact, în afară de

1. Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Liturgica generală*, București, 1985, p. 197.

2. K. L. Voropaeva, *A trăit oare Hristos?* București, 1960, p. 50. Comp. Sterie Diamandi, *Fiul lui Dumnezeu, Fiul Omului*, vol. I, București, 1942, p. 439: «Călugărul scit Denys cel Mic (Dionysius Exiguus), întemeindu-se pe datele furnizate de Luca, a dedus data nașterii lui Iisus».

3. Prof. Dr. Doc. Dumitru Tudor, *Enciclopedia civilizației romane*, București, 1982, p. 237.

4. S. I. Selesnikov, *Istoria calendarului și cronologia*, Moscova, 1972, p. 188. În schimb alt istoric pornește de la data răstignirii, socotind că ea a avut loc la vârsta de 30 de ani, iar Învierea la 25 martie. «Căutând în tabelele sale anul cel mai apropiat de timpul în care 25 martie coincide cu duminica pascală, a aflat că aceasta s-a produce peste 38 de ani, adică în anul 279 al erei lui Dioclețian, ceea ce corespunde cu anul 563 E.n. Scăzând 532 — pascalia perpetuă —, Dionisie a stabilit că Hristos a înviat la 25 martie anul 31 E.n. și, deci, că S-a născut în anul 1 E.n.» (George Stănilă, *Sisteme calendaristice*, București, 1980, p. 123).

aza —
nuirea
astfel,

nuleze
neagă
lizarea
această
iderații
rea lui
Acest
năm în
onven-

noastră.
format
l dom-
ci până

lcătuirii
părat și
i 525 de
ioclețian

or, care
Sfântul
și dacă
la pro-
in urmă
e ani și
i decem-
ost oprit
ălnit noi,
re Evan-
afară de

15, p. 197.
omp. Sterie
: «Călugă-
rnizate de

București,

72, p. 188.
răvut loc la
le anul cel
ilă, a aflat
Dioclețian.
—, Dionisie
S-a născut
30, p. 123).

ele, data morții lui Irod și aceea a recensământului, el a crezut aceste două evenimente anterioare lui 754»⁵.

Un calcul, cu raportări la alte evenimente evanghelice, conchide de asemenea: «Dacă socotim că Ioan Botezătorul își începe activitatea în al 15-lea an al domniei împăratului Tiberiu și că Iisus vine câteva luni mai târziu să Se boteze de către Ioan în apele Iordanului, având pe atunci vârsta de 30 de ani, și că de Paștele acelui an Iisus plecase la Ierusalim să curețe templul de zarați și negustori și că templul se găsea în al 46-lea an de rezidire... și cum anii de domnie ai lui Tiberiu trebuie să se calculeze din anul 765 a. U.C. (12 p. Hr.) — de când August îl luase coregent «socius imperii» — ... și cum Irod Idumeul începuse rezidirea templului în al 18-lea an al domniei sale, adică în anul 734 a.U.C. (20 p. Hr.), iar dacă atunci Iisus avea cam 30 de ani, nu putea să Se nască decât — cel mai devreme — pe la finele anului 754 a.U.C. (5 a. Hr.) sau cel mai târziu la începutul anului 750 a.U.C. (4 a. Hr.)»⁶.

Față de preocupările învățaților amintiți, desigur că nu putem decât să aprobăm strădanile lor. Orice inițiativă de stabilire a datelor nașterii Mântuitorului trebuie, să pornească, în primul rând, de la notațiile istorice cuprinse în Sfintele Evanghelii.

Anumite elemente ale Sfintei Tradiții le și utilizase, cu prioritate, până atunci. Amintim că în grija sa de a pune în comparație datele biblice cu marile evenimente ale umanității vechi, Sextus Iulius Africanul medita asupra lor. Cum acesta socotea botezul Mântuitorului în anul 783 sau chiar la sfârșitul lui 782, se putea afla anul în care El S-a născut. Prin scăderea numărului 30 se obținea aproximativ începutul anului 753 a.U.C.⁷.

Totuși preocupările acestea, numai în forma amintită, se dovedesc unilaterale și deci incomplete. *Ele nu țin seama și de criteriile Pascaliiei.* Mai ales, în urma hotărârilor Sinodului I ecumenic, acestea au dobândit o experiență și o formă exactă, științifică. În puține alte cazuri, ca în computul pascal alexandrin, și-au dat concursul învățații astronomi cu marii teologi ai epocii.

O dată cucerit Egiptul, de către romani, s-a pornit pe calea omologării datelor calendaristice ale celor două lumi. Cu trecerea timpului au apărut chiar felurite tabele de corespondențe, latino-egiptene. Oficial, în veacul al VI-lea, era în uz «era lui Dioclețian» (284—305). Din cultura egipteană se știe că îndeosebi preoții lui Isis se serveau de această eră⁸. Numele ei, de rezonanță păgână, nu jenase nici pe patriarhii Teofil și Chiril ai Alexandriei, preocupați îndeosebi de corecta zi a prăznurii Domnului.

De la o vreme s-a realizat ceva și în privința părăsirii numelui acestui împărat păgân în cronologia cea nouă. I s-a zis era *martirilor*, după consensul teologic general că sângele vărsat pentru Hristos întâ-

5. Gh. Guignebert, *Jésus*, Paris, 1933, p. 110.

6. Emanuel Copăceanu, *Iisus din Nazaret*, București, 1990, p. 29.

7. I. Mihăilescu, *Anul nașterii Domnului nostru Iisus Hristos*, în «Biserica Ortodoxă Română», XXV/III (1914), nr. 9, p. 916.

8. H. Leclercq, *Etc.*, în *Dictionnaire d'archéologie chrétienne et de liturgie* (F. Cabrol), vol. V/1, Paris, 1922, col. 362.

rește temelia Bisericii Sale. Dar fuga creștină de stafia persecuțiilor de odinioară purta cu sine și un nonsens. Începutul numitei perioade era data de 29 august 284 după Hristos, iar martirii pe care persecuția i-a produs au apărut cam cu două decenii în urmă.

Au existat și alte pregătiri ale apropierii de pascalia alexandrină de care a beneficiat intuiția dionisiană, cum vom vedea.

Mai întâi, de la călugărul egiptean, Anian, se încetățenise pe majoritatea meridianelor creștine noțiunea ciclului mare pascal. Acesta era o unitate de 532 de ani, după care elementele Pascaliei se reiau în aceeași ordine de la început. În practică se recurgea însă la Pascalia mică. Ea cuprindea numai 95 de ani, repartizați pe cinci cicluri de câte 19 ani.

În primele decenii ale veacului al VI-lea, planificarea sărbătoririi Paștelui o calculase Sfântul Chiril al Alexandriei, pentru anii 153—247 ai erei lui Dioclețian (436/7 — 531 după Hristos). După scurgerea perioadei respective se pune problema întocmirii ei, cu completarea anilor bisecți, și pentru anii 532—626. Cu întinsele sale cunoștințe de astronomie, matematică, exegeză și istorie, ieromonahul Dionisie Smeritul a putut duce la bun sfârșit această misiune. El a propus însă o răsturnare genială a obișnuințelor de până atunci.

În locul începutului domniei lui Dioclețian amintit ca tiran, a pus evenimentul unic al întrupării lui Hristos. Pentru a determina data acesteia, savantul străromân a înlocuit anul 248 al lui Dioclețian cu anul 532. «Anul 532 de la nașterea lui Hristos este anul 1285 «ab Urbe condita». Fiindcă $19 \times 28 = 532$ de ani, este evident că $1285 - (532 - 1) = 753$ a.U.C. Anul 753 de la fondarea Romei îi coincide primului an al ciclului de 19 ani; în acest an, după părerea lui Dionisie, a urmat Bunăvestirea (zămislirea lui Hristos). Probabil că pentru Dionisie întrebarea despre anul nașterii lui Hristos, care coincide lui 753 a.U.C. cu anul întâi al ciclului de 19 ani, se și rezolvă. La baza numărătoareii lui nu erau date științifice despre anul nașterii lui Hristos. El a presupus că Pascalia alexandrină este precisă. Ea s-a condus după mișcarea Lumii și în anul 532 trebuia să se încheie ciclul de 19 ani. Totuși după socoteala lui, el se termină nu în anul 532, ci în anul 531, de aceea este evident că Dionisie a început numărătoarea nu de la nașterea lui Hristos, ci de la Bunăvestire. Era lui Dionisie Smeritul — de la nașterea lui Hristos (a noastră) — în felul acesta nu are însemnătatea științifică obiectivă. Ea se deosebește ca precizie numai aproximativ. În numărătoarea lui, Dionisie se bazează pe datele Pascaliei și nu ale istoriei»⁹.

Am reprodus acest citat dezvoltat dintr-un reputat specialist ortodox, pentru a putea accentua câteva considerații pe care cronologia dionisiană le-a avut cu precădere în vedere.

9. Prof. V. V. Bolotov, *Lecții de istoria Bisericii vechi*, vol. I, Sankt-Petersburg, 1907, p. 87. Pentru însemnătatea simbolismului și a concordanței celor trei evenimente: facerea lumii, zămislirea și moartea Domnului, vezi Pr. Nicolae Niculescu-Leordeni, *Contribuții la clarificarea originii sărbătorii Crăciunului*, în «Studii teologice», XXXIX (1987), nr. 4, p. 38.

Intemeiată integral pe tradiția pascaligrafică alexandrină, aceasta a preluat de aici ciclul pascal perpetuu de 532 de ani ca rezultat al înmulțirii ciclului lunar cu cel solar. *Ajutat de cele două cruguri și de indiction, cuviosul Dionisie a coborât pe tabela pascală până a aflat anul în care toate cele trei elemente amintite aveau numărul 1.*

Să se observe că operele sale de justificare a cronologiei creștine pe care o inițiau, fac uz de astfel de elemente de Pascalie: se propune un alt an de început din ciclul sfântului Chiril moștenit, se ia în calcul anul 532, nu 284 al domniei lui Dioclețian, coincidența anului sistemului său cu data nașterii lui Iisus Hristos și cu anul 1 al ciclului de 19 ani și cu 753 a.U.C.; începe numărătoarea nu de la nașterea Domnului, ci de la Bunavestire etc.

Altă preocupare a învățatului străromân a mai fost aceea de a face să meargă data nașterii lui Hristos, omologată de el, atât cu anul 753 de la întemeierea Romei cât și cu anul 1 al ciclului decemnovenal, așa cum am mai amintit. Un istoric modern redă toate aceste intenții cronologice atunci când precizează, de asemenea, că Dionisie a conceput în așa fel, ciclul său, încât «primul lui an are drept caracteristici ciclul solar 10, cel lunar 2 și indictionul roman 4, proclamând astfel, identitatea lui cu anul 4714 al perioadei iuliene, care, iarăși, coincide cu al patrulea an al celei de a 194-a Olimpiade, și cu 753 de la întemeierea Romei»¹⁰.

Ca și cum nu ar încăpea în istorie, data evenimentului unic al Întrupării nu a fost fixată precis nici prin cronologia dionisiană. Cu timpul, învățații au conchis, în general, că Domnul nostru Iisus Hristos s-a născut cu aproximativ 4—6 ani mai înainte. «Beda observă, primul, că perioada dionisiană era cu doi ani în eroare asupra adevăratei epoci a nașterii lui Iisus Hristos, sau că anul exact al nașterii Mântuitorului era cu doi ani anteriori erei creștine»¹¹.

S-a pus de asemenea problema prelungirii ei în trecut. Era creștină câștigă în precizie, dacă reglementările sale în raport cu întemeierea Romei *sunt precedate de anul zero*, corespunzător lui 753 a.U.C. Măsura aparține lui Jacques Cassini, «un astronom francez mort în anul 1756. «El (Dionisie) a uitat anul 0, care ar fi trebuit să fie inserat între 1 i.E.n. și A.D.1», după precizarea lui Werner Keller, din care vom mai cita aici.

Adoptarea ei s-a impus pentru a se observa că *datele anterioare erei dionisiene trebuie să fie socotite mai mici cu o unitate*. De asemenea inserarea istoriei creștinismului în cadrul universal al devenirii umane dobândește o evidență desăvârșită. În felul acesta preocupările unui Sextus Iulius Africanus († după 240), ale episcopului Eusebiu al Cezareii, ca și ale Fericitului Augustin, din Apus, recapătă o continuare necesară și evidentă.

Oricum, intuiția și calculele marelui străromân — în ciuda deficiențelor semnalate — au dobândit o recunoaștere universală. Ele s-au

10. W. Smith and H. Wace, *A Dictionary of Christian Biography*, vol. I London, 1877, p. 853.

11. Ferdinand Hoefel, *Histoire de l'astronomie*, Paris, 1873, p. 251.

impus opiniei publice științifice din toate continentele, punându-le la dispoziție un instrument de lucru indispensabil în mersul lor spre civilizație, unitate și progres. Din veacul al VI-lea până astăzi, savanți de diferite formații și etnii îi verifică bazele pe care se întemeiază, confirmându-i și întregindu-i concluziile obținute cândva cu mijloace atât de simple.

2. Discuții ale învățaților asupra anului și a zilei de naștere a Domnului

Din argumentația celor care au reluat studiul indicațiilor dionisiene noi vom cita trei argumente ale istoricilor, trei ale exegeților și în urmă trei ale astronomilor.

În *Evanghelia după Matei 2, 1* se precizează că nașterea lui Iisus a avut loc «în zilele regelui Irod». Este vorba de marele idumeu, urmat la domnie de cei trei fii ai săi: Arhelau, Irod Antipa și Filip. Irod a prigonit pe Mântuitorul, care nu a putut să-i cadă victimă o dată cu mîile de prunci uciși din ordinul lui. Magii din răsărit chiar l-au rușinat, ocolindu-l la plecarea lor acasă.

Pentru a feri pe Pruncul de curând născut, părinții s-au refugiat în Egipt.

După concluziile istoricilor de astăzi, Irod cel Mare a murit în anul 750 a.U.C. și anume după 37 de ani de la primirea decretului senatului roman de imputernicire a sa. Moartea tiranului a fost prezisă de o eclipsă de Lună. Dintre cele trei fenomene de acest gen cunoscute în epocă, astronomii o datează pe aceasta la 12 martie 4 a. Hr.

Pentru precizările cronologice care ne interesează aici, transcriem știrea lui Iosif Flaviu că Irod a murit în anul amintit. Dacă se pune la socoteală că el și-a trăit ultimele luni la băi, apoi la Ierihon, și că magii l-au vizitat la Ierusalim, trebuie să acceptăm cam 5—6 ani între nașterea Domnului și sfârșitul pămîntesc al regelui ¹².

Altă dată cronologică viu disputată de către cercetători este aceea a recensămîntului împlinit pe când Quirinus era guvernator al Siriei. Mirarea învățaților că acest eveniment nu este pomenit de către autorii profani nu trebuie să surprindă. Scrierile pe care ei le-au alcătuit au ajuns până la noi doar sub formă de fragmente sau pur și simplu s-au pierdut. În schimb celebra inscripție a lui August de la Ancira, vorbește de trei recensăminte realizate din ordinul lui.

¹² Daniel-Rops, *Jésus en Son temps*, Paris, 1955, p. 125. «Finea anului precedent 749 a. U. C. sau 5 î.d.H. este, așadar, ultimul termen, când a putut să se nască Mântuitorul. Deci dacă adăugăm la anul 749 a.U.C. sau 5 î.d.H. 30 de ani, adică vârsta Domnului Iisus Hristos în momentul botezului Său, noi ajungem cam la finea anului 779 a.U.C. sau 26 î.d.H. sau cel mult la începutul anului următor 780 a.U.C. sau 27 î.d.H. Acest an trebuie să fie, așadar, anul când Domnul a primit botezul din partea lui Ioan Botezătorul și și-a început activitatea Sa mesianică» (Dr. Vasile Gheorghiu, *Anul și ziua morții Domnului nostru Iisus Hristos*, Cernăuți, 1925, p. 15). Comp. Aurora Inoan, *Anul nașterii lui Hristos* — după Ch. Lancelin, în vol. *Cartea științelor oculte*, București, 1992, p. 186: «După istorie, Irod a murit în anul 749 și se știe rolul pe care el l-a avut la nașterea lui Hristos. Era noastră ar începe deci la anul 749 al Romei».

Acela, care pentru Luca 2, 2 a devenit primul, este un recensământ local, poruncit doar pentru subordonații lui Quirinus, trimis în acest scop de la Roma. «Observăm că Tertulian numește pe Saturninus, pe când Sfântul Luca numește pe Quirinus»¹³.

«Ca și Irod, Quirinus este o personalitate istorică și se știe cu certitudine că el a fost numit guvernator al Siriei în anul 6 al erei noastre. Între moartea lui Irod și numirea lui Quirinus este un interval de 10 ani»¹⁴. Concluziile acestea neconcordante privind datele vieții celor doi demnitari nu trebuie privite decât într-un sens larg. Expresia evanghelică «în jur de treizeci de ani» ai Mântuitorului îndreptățește această generalizare prudentă.

După Luca 3, 1, activitatea Sfântului Ioan Botezătorul a început «pe când Pontiu Pilat era procurator al Iudeii». În această privință, un cercetător ortodox contemporan conchide: «Pontiu Pilat a fost, așadar, destituit încă înainte de Paștile anului 36 d. Hr. Și cum procuratura sa a durat 10 ani, rezultă că el a fost în funcțiune de la începutul anului 26 d. Hr. și până la începutul anului 36 d. Hr. Anul 779 a.U.C. sau 26 d. Hr., în care Ioan Botezătorul își începe activitatea sa, este, așadar, totodată anul prim al procuratorului Pontiu Pilat. El își va fi luat această funcțiune în primire după obiceiul de pe atunci, încă în primăvara acelui an»¹⁵.

La contribuția istoricilor la care ne-am referit mai sus, exegeții din zilele noastre au adus clarificări importante. Astfel, este cazul cu «ieșirea» în public a Sfântului Ioan Botezătorul. De la această dată Iisus a început să predice aproximativ la un an după activitatea acestuia, din «anul al cincisprezecelea al lui Tiberiu împăratul» (Luca 3, 1). În raport cu istoria romană, precizarea de mai sus se potrivește cu anul 754 a.U.C.

Mai trebuie să observăm că ea nu se calculează de la moartea lui August, din 19 august 767 a.U.C. sau 14 după Hristos, ci din ziua asocierii lui Tiberiu la conducerea Imperiului roman, din anul 765 a.U.C. sau 12 după Hristos. Preferând această cronologie după anii de domnie ai împăratului, Sfântul Luca se dovedește un «oriental». Datarea oficială preluată se făcea indeobște după consiliile aleși anual în funcție¹⁶.

Cei 15 ani ai domniei lui Tiberiu «cad între 19 august 28 și 18 august 29» și aceasta presupune că Mântuitorul trebuie să fi avut atunci 33 de ani¹⁷.

O altă dată cronologică o constituie aceea mijlocită de Sfântul Ioan. Față de acțiunea de izgonire a vânzătorilor din templul din Ierusalim, fariseii îl chestionează asupra autorității cu care El face aceasta. Domnul le răspunde cu proorocia morții și a învierii Sale după trei zile. Este

13. Pr. Constantin Dincescu, *Mic dicționar al Noului Testament*, București, 1929, p. 79.

14. K. L. Voropaeva, *op. cit.*, p. 23. În timpul recensământului lui Quirinus, Iisus avea cam 30 de ani (Prof. I. G. Savin, în «Studii teologice», (1960), nr. 7, p. 607).

15. Dr. Vasile Gheorghiu, *op. cit.*, p. 23.

16. *Ibidem*, p. 19.

17. Ch. Guignobert, *op. cit.*, p. 193.

contrazis, în sensul imposibilității afirmației, deoarece «în patruzeci și șase de ani s-a zidit templul acesta...» (Ioan 2, 20).

Vechiul templu al lui Zorubabel a început să fie construit din nou de către Irod Idumeul în al 18-lea an al domniei sale. Acest răstimp corespunde anului 734/735 a.U.C. sau 20/19 înainte de Hristos. Faptul este confirmat și de istoricul Dio Cassius. «Adăugând la data aceasta suma de 46 de ani, ajungem la anul 734 + 46 = 780 a.U.C. sau anul 27 după Hristos. Acesta trebuie să fie deci anul când Domnul Iisus Hristos a avut, cu sinodul din Ierusalim, discuția de mai sus, cu prilejul curățirii templului»¹⁸.

Din Evanghelia după Luca 1, 5 se știe de originea preotească a Sfântului Ioan Botezătorul. Se cunoaște de asemenea care era ceata preotească de rând la templu în momentul cuceririi Ierusalimului de către Titus. Cum Înaintemergătorul era mai vârstnic decât Iisus, se conchide că Domnul S-a născut pe la 749, adică înaintea datei erei creștine cu 4—5 ani¹⁹.

Data învierii din morți a Mântuitorului a constituit de asemenea un element de cronologie a vieții Sale. În intenția descoperirii zilei și a anului nașterii, învățații au avut în vedere uneori durata activității răscumpărătoare de 30 de ani, altele pe aceea de 33 de ani. În ambele cazuri se cere însă multă acrivie față de notațiile scripturistice. Nerespectate întocmai, ele pot duce la concluzii eronate, ca în citatul următor: «Știm, după evangheliști, că în anul Răstignirii, Paștele evreilor a căzut într-o zi ce corespundea cu joia noastră. Însă fixarea acestei zile era subordonată, în urma prescripției legale, anumitor condiții care pentru ca Paștele să cadă într-o joi, nu se putea întâlni decât în anul 784, ceea ce, admitând că Iisus a murit în vârstă de 33 de ani, fixează nașterea Sa în 751»²⁰.

Referitor la răstignirea lui Iisus nu ni s-a păstrat nici un fel de document oficial, în afară de inscripția de pe cruce. Când se condamnau iudeii la moarte prin chinuire nu se întocmea de către procurator vreun act în pretoriu. Dar chiar dacă acesta ar fi existat, el trebuia să se bazeze pe o singură cronologie a anilor, pentru a putea circula și pentru a fi înțeleasă de generațiile următoare, îndeosebi de cele romane. Apostolii însă se bazau pe certitudinile credinței, nu pe fundamentele constituite prin cunoaștere. «În primele timpuri se părea că este de ajuns să se știe că El a murit în vremea activității unor arhierei și a lui Pontiu Pilat»²¹.

Acesta din urmă a fost procurator în Iudeea timp de zece ani. Sfârșitul activității lui aici s-a încheiat în preajma morții împăratului Tiberiu, survenită la 16 martie 720 a.U.C. sau 37 după Hristos.

Pe de altă parte, Domnul a înviat într-o zi de duminică. La acest punct demonstrația noastră trebuie să uzeze de o atenție maximă, de-

18. Dr. Vasile Gheorghiu, *op. cit.*, p. 18.

19. Dr. Otto Zöckler, *Handbuch der theologischen Wissenschaften*, Ier Band, Hörblingen, 1895, p. 545.

20. Aurora Ioan, *op. cit.*, p. 186.

21. Prof. V. V. Bolotov, *op. cit.*, p. 89.

oarece răsăritenii socotesc data de 14 nisan ca zi de răstignire în timp ce apusenii o rânduiesc în data de 15 nisan. Cei dintâi păstrează cu fidelitate prescripțiile vechitestamentare privitoare la răstimpul sacrificării Mielului pascal. Reamintim că ieromonahul Dionisie Smeritul a făcut îndelungate cercetări pentru aflarea începutului primei luni pascale de după echinocliul de primăvară, nisan.

În continuare, precizările astronomico-calendaristice vor determina — în limitele domniei lui Pontiu Pilat — anul în care duminica a căzut în ziua de 16 nisan. Aceasta este anul 30 al erei noastre, adică 783 a.U.C. El nu putea considera ca pascală prima lună din nisan, deoarece era prea timpurie. Nu tot așa au stat lucrurile și cu cea de a doua, adică din 22 martie. «Anul 29—30 al iudeilor este deci, iarăși, un an ordinar regulat. Paștele anului 30 d.H. cad cu 14 zile mai în urmă, așadar, în ziua de 7 aprilie a calendarului iulian. Aceasta este o zi de vineri. Ea este cea dintâi și, după cum ne vom convinge din expunerile ce mai urmează, și unica zi, care poate și trebuie să fi fost *ziua cea mare* a morții Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos»²².

La milenara discuție asupra fundamentării *erei creștine* a luat parte și învățații astronomi. Aceste preocupări sunt îndreptățite, de data aceasta, pe notațiile lui Iosif Flaviu, istoric care a trăit în preajma împăratului Vespasian și a consemnat numeroase și precise știri și moravuri ale poporului evreu. În cazul de față poate fi folosită știrea lui că înainte de moartea regelui Irod a avut loc o eclipsă de Lună. Dintre cele trei fenomene similare, eclipsa văzută sigur la Ierusalim a fost aceea din 12—13 martie 750 a.U.C. Amănuntul astronomic are însemnătate, pentru că, fiind vorba de uciderea pruncilor, Iisus va fi avut poate vârsta de doi ani. «Aceasta înseamnă că enumerarea pe care o întrebuițăm noi nu este cea adevărată, ci merge cu câțiva ani (5—6) înainte»²³.

Cât privește steaua magilor, s-a crezut la început necesar să se păstreze textul evanghelic. În cazul unei singure stele, cum se precizează acolo, aceasta nu putea fi decât ori o cometă ori o nouă stea. Lumina puternică și neașteptată din cer care o învăluia, îndreptăța interpretarea de mai sus.

Cometele au fost socotite întotdeauna că prevestesc evenimente deosebite. După asasinarea lui Iuliu Cezar și înainte ca Nero să se sinucidă s-au văzut astfel de fenomene îngrozitoare.

Nu au lipsit ipoteze care vedeau în steaua de la nașterea Mântuitorului apariția cometei Halley, presupunându-se un astfel de fenomen pentru anul + 12²⁴. «Aceasta ar fi dat prea mult înapoi începutul erei noastre și Kepler crezu că această stea strălucitoare putea fi mai curând o conjuncție de planete»²⁵. Astronomul amintit a fost influențat de opera scriitorului rabinic Abarbanel, convins că Mesia va veni la

22. Dr. Vasile Gheorghiu, *op. cit.*, p. 135.

23. Prof. V. V. Bolotov, *op. cit.*, p. 89.

24. Ch. Guignebert, *op. cit.*, p. 104, nota 3.

25. Aurora Inoan, *op. cit.*, p. 187.

alăturarea lui Saturn cu Jupiter în constelația Peștilor. De altfel și Tacitus socotea această zeitate un protector al lui Israel²⁶.

Fiind complicată cu unele considerații mistice, ipoteza lui Kepler a fost curând dată uitării. Din această stare a ieșit numai în anul 1925. Atunci au fost descifrate foițele cuneiforme ale Școlii de astrologie de la Sippar din Babilonia. Nefârșițele serii de date și observații astronomice din acest document au confirmat conjuncția explicată cândva de Kepler în constelația Peștilor și datată de el în anul 7 înainte de Hristos. «Pe 4 decembrie pentru a treia și ultima oară a avut loc o întâlnire mai apropiată a planetelor Jupiter și Saturn... La sfârșitul lui ianuarie din anul 6 înainte de Hristos, planeta Jupiter a ieșit din Pești în zodia Berbecului»²⁷.

Mai reținem din concluziile savantului citat că expresia biblică «la răsărit» este redată cu «anatoli» (ἀνατολή), la singular, dar altădată se întâlnește forma de plural grec — «anatole» (ἀνατολαι). Cea dintâi sugerează fenomenul înălțării stelei la o anumită oră, așa-numita «mişcare heliacală».

După credința astrologilor chaldei, constelația Peștilor constituia semnul vestului, țările mediteraneene, dar în tradiția evreiască ea reprezenta semnul lui Israel, semnul lui Mesia. Iosif Flaviu chiar notează că după un an de la amintita conjuncție se răspândise zvonul că Dumnezeu a hotărât încetarea stăpânirii romane asupra evreilor. Ei urmau în sfârșit să dobândească un rege din neamul lor. Din nefericire Irod se trăgea din seminția idumellor.

Mai reținem aici că astfel de apropieri ale planetelor amintite în constelația Berbecului sunt extrem de rare și anume o dată la o mie de ani. Ele ar prevesti întâmplări neobișnuite, față de cele din constelația Peștilor, care ar fi urmate de unele nenorociri mai mărunte²⁸.

De remarcat faptul că și învățații meteorologi au contribuit la elucidarea unor aspecte determinate în verificarea erei dionisiene. Relațiile *Evangeliei după Luca* ale evenimentului nașterii Domnului evocă un anotimp al primăverii, de vreme ce păstorii din Betleem dormeau pe câmp în timpul nopții. Pe urmă drumurile de transumanță erau deschise, cum dovedește însăși călătoria magilor dintr-un Orient enigmatic la Ierusalim²⁹.

Mulți învățați moderni fac greșeala de a lua ca bază a calculelor lor cronologice data de 25 decembrie. Dar nu trebuie uitat celălalt stil, ziua Bunevestiri, de la care poate începe socotirea anilor de la nașterea lui Iisus Hristos. «Dar obiceiul creștin cuprindea în evul mediu diferite forme [sau indicțiuni] care variau după punctul de la care pornea numărarea anilor. Se începea fie de la 1 martie, fie de la 25 martie, sau de la zămislire, de la 1 septembrie, de la 25 decembrie, sau de la naștere

26. Werner Keller, *Steaua Bethleemului*, în vol. *The Bible as History confirms the Archeology*. Translated from the German by William Neil, London, 1957, p. 330.

27. *Ibidem*, p. 331.

28. I. Mihăilescu, *Steaua magilor*, în «Biserica Ortodoxă Română», XXXVIII (1915), nr. 10, p. 1041.

29. Werner Keller, *op. cit.*, p. 332.

și de la 1 ianuarie, adică de la circumciziune [și stilul anului pascal, adică de la un pleniuliniu din martie până la celălalt]³⁰.

Începutul anului la 1 septembrie, din Orient, are o origine târzie. Adoptarea indictionului de proveniență egipteană a provocat mutarea începutului anului, civil și bisericesc, de la 23 la 1 septembrie.

Totuși, după tradiția iudaică și după cea creștină, îndeosebi în înțelegerea misticiilor, Lumea ar fi fost creată la 25 martie. Tot atunci a avut loc zămislirea lui Iisus. În această zi, El ar fi și murit.

La stabilirea zilei liturgice a Crăciunului au prezidat aceleași reguli de comput pascal. Acestea erau întărite și de credința că viața Mântuitorului a avut un număr rotund de ani, fără fracții, și că El a murit la data aniversară a Întrupării. Așadar, scăzându-se nouă luni, de la 7 aprilie, se obține data de 6 ianuarie, iar de la 25 martie, data de 25 decembrie.

Dacă, încă de la început, Răsăritul creștin sărbătorea Crăciunul în ziua arătării Domnului, 6 ianuarie, Apusul îl prăznuia la 25 decembrie. «Ea nu s-a fixat, la Roma, și probabil în primul sfert al veacului al IV-lea, decât după lungi ezitări. Ipolit, la începutul secolului al III-lea, o ținea deja: dar, aproape în același timp, Clement Alexandrinul se pronunța pentru 19 aprilie; se propuneau, de asemenea, 18 aprilie, 29 mai și 28 martie»³¹.

O contribuție oarecare la prevalarea datei de 25 decembrie în Apus va fi adus predominarea acolo a mithraismului. Amintirea zeității lui principale era legată de ziua solstițiului de iarnă după calendarul roman. Pentru creștini însă, opțiunea se fundamenta pe făgăduința Proorocului Maleahi 3, 20: «Iar pentru voi, cei care cinștiți numele meu, răsări-va Soarele dreptății, aducând tămăduire pe aripile lui».

Fixarea răsăriteană a prăznuirii nașterii Domnului la 25 decembrie se datorează îndeosebi Sfântului Ioan Gură de Aur. Au urmat apoi aportul Marilor Capadocieni și al unor iconografi, manifestat în catavasile și în troparele întocmite.

3. Durata activității de propovăduire a Mântuitorului

Cercetătorii au observat că era creștină, așa cum a calculat-o Cuviosul Dionisie, utilizează cronologia scurtă a vieții lui Iisus, socotită uneori în număr de 31 de ani. Versiunea lungă, adică de 33 de ani, se întâlnește la Eusebiu al Cezareii.

Deosebirile celor două variante amintite s-ar baza pe dezacordul dintre sinoptici și Evanghelistul Ioan referitor la durata activității mesianice a Domnului. În primul caz, ea ar dura un singur an și s-ar fi încheiat o dată cu Paștele morții Mântuitorului.

Opinia aceasta au acceptat-o în primele veacuri ereticii alogi, gnosticii, Sfântul Ipolit Romanul și alții. Dar exegeții de astăzi au adâncit cercetările și s-au străduit să arate că, chiar după sinoptici activitatea

30. George Cosbuc, *Comentariu la «Divina comedie» I. Tavolta tonda*. Text stabilit, traducere și studiu introductiv de Alexandru Dutu și Titus Părvulescu, un cuvânt-înainte de Alexandru Balaci, București, 1963, p. 31.

31. Ch. Guignebert, *op. cit.*, p. 111. Pentru explicarea ultimelor date, vezi Pr. N. Nicolescu-Leordeni, *op. cit.*, p. 41 și 45.

mesianică a numărat mai mulți ani. Astfel, în urma întemnițării Sfântului Ioan Botezătorul, Iisus vizitează Nazaretul, se coboară la Capernaum, completează numărul apostolilor și săvârșește mai multe minuni. Toate aceste acțiuni cer un timp mai îndelungat de realizare³².

Pe de altă parte, izgonirea negustorilor din templu (Ioan 2, 13—22) are loc în anul 780 a.U.C. sau 27 după Hristos. Ea nu s-a produs decât în primul an de activitate a Domnului³³.

Elocventă este și ironia fariseilor: «nu ai nici cincizeci de ani și l-ai văzut pe Avraam?» (Ioan 8, 56—57). Cu drept cuvânt, exegeții remarcă înfățișarea matură a Mântuitorului. «După textul lui Ioan, Iisus ar fi trebuit să aibă atunci 45 de ani, ceea ce-L face să Se fi născut către anul 739»³⁴.

Sarcina cercetătorului modern este însă foarte mult ușurată de precizările patristice ale problemei. Încă din veacul al II-lea, Sfântul Irineu a argumentat varianta mare a activității Domnului prin prezentarea celor patru sărbători de Paște la care a participat Iisus, descrise în *Evangelia după Ioan*.

Amintim că acest Sfânt Părinte răsăritean este ucenicul lui Policarp al Smirnei, în linia Apostolului Ioan. Sfântul Irineu afirmă «că Hristos a luminat cu venirea Sa pe pământ toate vârstele vieților omenești»³⁵. Întrebându-se dacă unui bărbat de treizeci de ani i se potrivește substantivul de *πρεσβύτερος*, «aceiași ierarh îi atribuie Domnului o activitate pământească de 40 de ani, așa cum reiese din *Evangelia după Ioan*.

Servindu-se de date astrologice, Prof. Colin Humphrey de la Universitatea Cambridge a reluat de curând studiul problemei. El a pornit de la discuția asupra stelei magilor pe care a socotit-o o cometă, așa cum a rămas consemnat în documentele antice chineze. De aceea a conchis că data nașterii Domnului s-ar situa între 13 și 27 aprilie din anul 5 înainte de era creștină. După aceeași ipoteză, ziua răstignirii este în 3 aprilie 33, Domnul atingând atunci vârsta de 38 de ani și nu de 33, cum s-a crezut până acum³⁶.

Alte ipoteze, presupunând versiunea lungă a cronologiei hristice, sunt de părere că Mântuitorul a atins pe pământ vârsta de 45 de ani³⁷.

Pe de altă parte, un cercetător recent crede că Domnul nostru Iisus Hristos a murit cam la 50 de ani de viață³⁸.

Mai consemnăm că în decursul istoriei, Dante a exprimat și ipoteza că «Iisus ar fi trăit 81 de ani»³⁹.

32. Vezi Dr. Vasile Gheorghiu, op. cit., p. 32 ș.u.; Emanuel Copăcianu, op. cit., p. 31. Comp. Clement Alexandrinul, *Scripta*, vol. II, București, 1982, p. 95: «...că Domnul trebuia să predice numai un an».

33. Dr. Vasile Gheorghiu, op. cit., p. 31a.

34. Aurora Inoan, op. cit., p. 186.

35. Prof. V. V. Bolotov, op. cit., p. 91.

36. Cf. E. M. Press, *O nouă ipoteză asupra datei nașterii lui Hristos*, în «Expres magazin», V (1994), nr. (191) 14, 13 apr., p. 10.

37. Aurora Inoan, op. cit., p. 187.

38. Ioșif Constantin Drăgan, *Mileniul imperial al Daciei*, București, 1986, p. 84. Același istoric mai consemnează că «în Cașmir, Iisus ar fi trăit până la adânci bătrâneți, murind cu adevărat de moarte naturală...» (p. 85).

39. George Coșbuc, op. cit., p. 73.

4. Concluzii

1. Primii creștini nu se interesau de problemele de cronologie legate de viața Mântuitorului. Ei se mulțumeau să știe că Domnul a murit în timpul unor arhieriei și a procuratorului Ponțiu Pilat, fără să aibă o dată clară a răstignirii.

2. Indiciile puțin controlabile ale Evangheliei au creat cu timpul nedumeriri cronologice. «Când au voit totuși să știe, ei au fost obligați să-și creeze singuri certitudinile lor și, cum era inevitabil, ele au dus la divergențe câteodată mai considerabile decât ne lasă să o credem lectura Evangheliilor noastre canonice. Pare, de exemplu, că presbiterii din Asia, luând literal textul *Evangheliei* lor ioaneice (8, 57), duceau înapoi moartea lui Hristos până în timpul lui Claudiu (41—54); alții o împingeau până în anul 58, care cade sub Nero, și acceptau anul 9 pentru nașterea Domnului; alții, în schimb, puneau răstignirea în 21. Cei dintâi uitau că Pilat pierduse guvernarea sa în anul 36, iar cei de al doilea, că el nu o primise decât în 26»⁴⁰.

3. Majoritatea savanților moderni (în special catolici) greșesc atunci când socotesc că inițiatorul cronologiei creștine a pornit exclusiv de la textele Evangheliilor (și de la data de 25 decembrie), căci tradiția canonică alexandrină o cercetase și-i dăduse demult o anumită armonizare.

4. Ieromonahul Dionisie Smeritul s-a orientat sigur după Pascalia alexandrină, dată fiind înclinarea lui către tradiția teologică egipteană, și în special după contribuțiile lui Iuliu Africanul, ale lui Anatolie al Laodiceii, ale Sfântului Chiril ș.a.

5. Neglijarea acestor criterii canonice și ecumenice afectează nu numai discuțiile asupra datei serbării Paștelui (cu precizarea zilelor în care au avut loc Cina cea de taină și răstignirea) ci și pe acelea privind durata activității mesianice.

6. Față de aceste idealuri și cerințe, realizarea canonică și cu totul originală a Ieromonahului Dionisie Smeritul dobândește o importanță unică și universală. Propunând criteriul Întrupării la baza cronologiei creștine, Mântuitorul lumii a pătruns pe deplin în istoria ei, sfîșind-o și deschizându-i calea spre o înțelegere și o propășire neîntâlnită.

7. Exegeții, istoricii, astronomii și alți învățați, care și-au propus să verifice, fiecare din domeniul specialității sale, bazele științifice ale erei creștine, au fost numeroși în istorie. Acestea nu au făcut decât să-i reliefeze genialitatea realizării, dincolo de aproximativ zece ani care o îndepărtează de exactitatea dovedită ulterior.

8. Chiar dacă anul, ziua nașterii și durata activității mesianice nu au putut fi precizate, totuși știința, credința și perseverența marelui învățat străromân se impun peste veacuri ca un merit nepieritor și un rezultat pozitiv firesc al celor șase veacuri de dreaptă-credință apostolică ale creștinismului românesc.

Pr. Conf. Dr. GHEORGHE I DRĂGULIN

40. Ch. Guignebert, *op. cit.*, p. 110.

VICINA IN LUMINA CERCETĂRILOR ISTORICE MAI NOI

Între problemele încă neelucidate ale istoriografiei românești, Vicina a atras atenția într-un mod cu totul deosebit. Denumire geografică pentru port, cetate și metropolie, această «Troie românească»¹, a fost cercetată de numeroși istorici, arheologi, geografi etc., care i-au dedicat o seamă de studii și articole². În cele ce urmează vom încerca

1. Ion Dumitriu-Snagov, *Borgiana V și Borgiana VIII. Doud hârți italiene din Renaștere și localizarea Vicinei pe Dunăre*, în «Revista de Istorie», tom. 32, nr. 10/1979, p. 1941.

2. Iată câteva dintre acestea: Barnea Ion, Ștefănescu Ștefan, *Din Istoria Dobrogei*, vol. III, București, 1971, passim; Bănescu, N., *Vechi legături ale țărilor noastre cu genovezii*, în «Închinare lui Nicolae Iorga», Cluj, 1930, p. 32—37; Idem, *Les duchés byzantins de Paristion (Paradounavon) et de Bulgarie*, Bucarest, 1946; Brătianu, Georges I., *Vicina. Contribution à l'histoire de la domination byzantine et du commerce génois on Doubroua*, în «Bulletin historique de l'Académie Roumaine», X (1923), p. 113—190; Idem, *Recherches sur Vicina et Cetatea Albă*, Bucarest, 1935; Idem, *Recherches Nouvelles contributions à l'histoire de la Dobrougea au Moyen Age*, în «Revue historique du Sud-Est européen», XXI (1944), p. 77—80; Idem, *Vicina II. Nouvelles recherches sur l'histoire de la toponymie médiévale du littoral roumain de la Mer Noire. A propos des «Miscellanies» de M. J. Bromberg*, în «Revue historique du Sud-Est européen», XIX (1942), nr. 1, p. 133—175; Idem, *Les Roumains aux bouches du Danube à l'époque des premiers Paléologues*, în «Revue Historique du Sud-Est européen», XXII (1945), p. 199—203; Idem, *Encore une ville fantôme: Une mention de Vicina au XVI-e siècle*, în «Revue des Etudes Roumaines» IX—X, Paris, 1965, p. 34—38; Idem *La Mer Noire. Des origines à la conquête ottomane*, în «Acta Historica», IX (1969), München; Ciohanu, R., *Genovezii și rolul lor în Dobrogea în secolul al XIV-lea*, în «Pontica», 2, (1969), p. 401—413; Idem, *Aspecte ale civilizației portuare în Dobrogea la sfârșitul secolului al XIII-lea și în secolul al XIV-lea*, în «Pontica», 3 (1970), p. 297—389; Cihodaru, C., *Litoralul de Apus al Mării Negre și cursul inferior al Dunării în cartografia medievală (secolele XII—XIV)*, în «Studii», XXI (1968), nr. 2, p. 217; Decel, A., *O nouă încercare de a localiza Vicina*, în «Studii. Revistă de Istorie», XXVI (1973), nr. 4, p. 846—849; Diaconu, P., *Despre localizarea Vicinei*, în «Pontica», 3 (1970), p. 275—295; Idem, *Păcălul lui Soare — Vicina*, în «Byzantina», Thessalonique, t. 806 (1976), p. 409—447; Idem, *Iarăși despre localizarea Vicinei*, în «Revista de Istorie», tom. 34, nr. 12/1981, p. 2311—2316; Idem, *Istoria Dobrogei în unele lucrări străine recente (VI)*, în «Revista de Istorie», tom. 36, nr. 7/1973, p. 723—728; Duļcevič, J., *Medioevo bizantino-slavo*, Roma, vol. I, p. 446; Dumitriu-Snagov, Ion, *Țările române în secolul al XIV-lea — Codex Latinus Parusinus*, București, 1979; Idem, *Borgiana V și Borgiana VIII*, în «Revista de Istorie», tom. 32, nr. 10/1979, p. 1941—1947; Edrisi, *Geographie (Traduite de l'arabe en français par P. Amédée Jaubert)*, Paris, 1842; Eskenasy, Victor, *Izvoarele cartografice medievale despre teritoriul românesc. Observații pe marginea unei lucrări recente*, în «Revista de Istorie», tom. 33, nr. 4/1980, p. 759—766; Giurescu, Constantin C., *Pentru descoperirea Vicinei*, în «Revista istorică română», XI—XII (1941—1942), p. 530; Idem, *Întemeierea mitropoliei Ungrovlahiei*, în «Biserica Ortodoxă Română», LXX (1959), nr. 7—10, p. 673—679; Grămadă, N., *Vicina. Izvoare cartografice. Originea numelui. Identificarea orașului*, în «Codrul Cosminului», I (1924), p. 437—549; Idem, *La Scizia Minor nelle carte nautiche del medio-evo. Contributions alla topografia storica della Dobrogea*, în «Ephemeris Dacoromana», IV (1930); Iliescu, Octavian, *Cu privire la o hartă parțială a sud-estului Europei datând din preajma bătăliei de la Nicopol*, în «Studii și materiale de istorie medie», IX (1978), p. 193—197; Iorga, N., *Istoria bisericii românești și a vieții religioase a românilor*, București, 1929; Kuzev, Al., *Zur Lokalisierung der Stadt Vicina*, în «Etudes balkaniques», XIII (1973), nr. 3, p. 123; Laurent, V., *Un évêché fantôme ou la Biziza taurique*, în «Echos d'Orient», XXXVIII (1939), nr. 193—194, p. 91—194; Idem, *Le métropolit de Vicina Macaire et la prise de la ville par les Tartares*, în «Revue Historique du Sud-Est Européen», Bucarest, 1946, p. 225—232;

să reliefa efortul cercetătorilor pentru localizarea acestei însemnate cetăți medievale de pe teritoriul țării noastre ^{2a}.

Prima atestare scrisă a localității Vicina o avem din «Alexiada», opera Annei Comnena, fiica împăratului bizantin Alexios I Comnenul (1081—1118). Aceasta ne spune că în jurul anilor 1085—1086, Vicina, împreună cu alte localități din thema Paristrion ³ se aflau sub stăpânirea a doi conducători locali numiți Seuthes și Satzsa (Sacea). Textual, Anna Comnena spune: «Un oarecare neam scitic, prădat zilnic de sauromați (populație nomadă turcmenă din stepele de răsărit ale Ucrainei), părăsindu-și locuințele, a coborât către Dunăre. Cum era însă nevoie să intre în înțelegere cu cei care locuiau la Dunăre, toți fiind de aceeași părere, au dus tratative cu conducătorii acestora și anume cu Tatu, numit și Chalis, cu Sesthlay și Satzsa... unul din ei stăpânind Distra, iar ceilalți Vicina și celelalte» ⁴. Aceștia conduceau, după N. Iorga ⁵, primele formațiuni politice românești independente la Dunărea de Jos, organizate după modelul ducatelor bizantine de frontieră, idee preluată și de N. Bănescu ⁶. Chiar dacă ocârmuitorii acestor

Le Quien, Michael, *Oriens Christianus in quator episcopatus digestus*. Bitzine Alanie ut videtur civitas fuit, t. I, Paris, 1740, p. 1349—1350; Lierian, M., *Si dăd totuși e... Vicina?* în «România literară», V (1972), nr. 33, p. 27; Idem, *În legătură cu ipoteza Vicina—Somova*. Câteva observații pe marginea unor fotograme ale zonei Somova I, în «Biserica Ortodoxă Română», XCI (1973), nr. 3—5, p. 469—474; Konrad, Miller, *Karta Rogerlana-Wellkarte des Idrls vom Jahr 1154 n. Chr.*, Stuttgart, 1926; Idem, *Arabische Well-und Landkarten*, Stuttgart, 1927—1931; Năsturel, Petre, St., *Așezarea orașului Vicina și lărmul de apus al Mării Negre în lumina unui portulan grec*, în «Studii și cercetări de istorie veche», VIII (1955) nr. 1—6, p. 295—303; Idem, *Les fastes épiscopaux de la métropole de Vicina*, în «Byzantinisch-neugriechische Jahrbücher», XXI (1971), Athen, 1972, p. 34—39; Popescu-Spineni, M., *România în istoria cartografică până la 1600*, vol. I, București, 1938, p. 429—440; Rădulescu, Adrian, Bitoleanu, Ion, *Istoria românilor dintre Dunăre și Mare — Dobrogea*, București, 1979, p. 165—179; Richard, Jean, *La papauté et les missions d'Orient au Moyen Age (XIII—XVe siècles)*, Paris, 1977; Todorova, Elisabeta, *More about Vicin and the West Black Coast*, în «Etudes balkaniques», Sofia, nr. 2/1978, p. 124—138.

2^a. Pentru situația bisericească vezi: Pr. Prof. Ion Rămureanu, *Mitropolia Vicinei și rolul ei în păstrarea ortodoxiei în ținuturile românești*, în «De la Dunăre la Mare, Mărturiile istorice și monumente de artă creștină», Galați, 1977, p. 149—169.

3. Despre thema Paristrion (Paradunavon), vezi: Ion Barnea și Ștefan Ștefănescu, *Din istoria Dobrogei*, vol. III, *Bizantinii, români și bulgari la Dunărea de Jos*, București, 1971, p. 71—76.

4. Anne Comnène, *Régne de l'empereur Alexis I Comnène*, (1081—1118), VI, 14. 1. Texte établi et traduit par Bernard Leib, t. II, Paris, 1943, p. 72—81; *Fontes Historiae Daco-Romanae* (Izvoarele istoriei României), t. III. Scriitori bizantini, publicat de Alex. Elian și Nic. Șerban Tanasoca, București, 1975, p. 89.

5. N. Iorga, *Cele dintâi cristalizări de stat ale românilor*, în «Revista istorică», V (1919), p. 103—113; Idem, *Les premières cristallisations d'Etat des Roumains*, în «Bulletin de la Section Historique de l'Académie Roumaine», I (1920), p. 33—46; Idem, *Istoria românilor*, tom. III, Cluj, București, 1937, p. 61—73.

6. N. Bănescu, *Les duchés byzantins de Paristrion (Paradunavon) et de Bulgarie*, București, 1946; Idem, *Bizantul și romanitatea de la Dunărea de Jos*, Academia Română. Discursuri de recepție, LXXII, București, 1938; Idem, *Fantaisies et réalités historiques. Réponse aux «Toponymical and historical Miscellanies»*, de M. J. Bromberg, în «Byzantion», XIII (1938), p. 73—90; Idem, *Ein ethnographisches Problem am Unterlauf der Donau aus dem XI. Jahrhundert*, în «Byzantion», VI (1931), p. 297—307.

formațiuni erau străine — cum remarcă unii istorici — populația locală supusă era urmașa vechii populații traco-getice romanizate și a coloniștilor romani care au continuat să trăiască pe aceste meleaguri, în ciuda condițiilor istorice deosebit de grele din timpul migrației popoarelor⁷. Faptul acesta ne este confirmat de însăși expresia Annei Comnena care arată că «ei, având oarecare liniște, au făcut arături și au semănat mei și grâu»⁸, deci este vorba de o populație sedentară și în nici un caz migratoare. Aceștia erau așadar, urmașii vechii populații geto-daco-romane de la Dunărea de Jos, din ducatul Paristrion sau Paradunavon (Dobrogea). Din punct de vedere bisericesc, acest ducat s-a aflat din 971 până la jumătatea secolului al XIII-lea sub jurisdicția Patriarhiei ecumenice din Constantinopol și avea o mitropolie la Dorostolon (Deistra-Siliștra). Aceasta era continuatoarea vechii episcopii de Durostorum, cunoscută în epoca romano-bizantină.

Istoria acestor ținuturi s-a împletit cu aceea a Imperiului bizantin, întrucât stăpânirea bizantină a continuat să existe aici până târziu. Astfel, în jurul Vicinei — deci în nordul Dobrogei — împăratul Isac al II-lea Anghelos (1185—1195) domnea chiar și după răscola fraților Petru și Asan. Bucurându-se de autonomie, forțele locale din aceste ținuturi au rămas totuși credincioase Bizanțului creându-se, în nordul Dobrogei, un «mic Bizanț provincial»⁹. Prin cucerirea Constantinopolului de către cavalerii cruciadei a IV-a (13 aprilie 1204), cu ajutorul papei Inocențiu III (1198—1216) s-a creat Imperiul latin de Constantinopol care a durat din 1204 până la 1261. În această situație, grecii refugiați din Constantinopol au creat pe coasta Asiei Mici Imperiul grec de la Niceea (1204—1261). Apoi, datorită persecuțiilor latinilor, după 1204, o parte din notabilitățile, negustorii și familiile grecești s-au refugiat în orașele de la gurile Dunării și în cele de pe Dunărea maritimă, sporind astfel numărul localnicilor¹⁰. Nu au fost însă scutiți nici aici de suferințe căci marea invazie tătară din 1241 a pârjolit și thema Paristrion (Dobrogea). Dar la scurt timp provincia s-a refăcut, mai ales în nordul ei, datorită traficului comercial din porturile dunărene. Totodată, după eliberarea în 1261 a Constantinopolului de sub stăpânirea latinilor, de către împăratul Mihail al VIII-lea Paleologul, ținuturile dunărene și-au intensificat legăturile cu bizantinii. Între 1262—1264, thema Paristrion intră din nou sub stăpânirea bizantină. Credincioșii din aceste părți au reușit să obțină, pentru nevoile lor religioase, crearea unei arhiepiscopii, apoi mitropolii, cu sediul la Vicina sau Dicina, cu nume grecesc Ditzina¹¹ depinzând la început de Patriarhia

7. Ion Barnea și Ștefan Ștefănescu, *op. cit.*, p. 74 și 146; Pr. Prof. Ion Râmureanu, *art. cit.*, p. 1646—1656.

8. Anna Comnena, *Alexiada*, VI, 14, 1, ed. cit., p. 82.

9. Barbu Cămplina, *Le problème de l'apparition des états féodaux roumains*, în «Nouvelles études d'histoire», București, 1955, p. 181—207; Idem, *L'influence byzantine sur le Bas-Danube à la lumière des recherches récentes effectuées en Roumanie*, în «Revue Roumaine d'histoire», I (1962), nr. 1, p. 18; Pr. Prof. Ion Râmureanu, *art. cit.*, p. 150.

10. Pr. Prof. Ion Râmureanu, *loc. cit.*

11. V. Laurent, *Compte rendu: Gh. I. Brătianu, Recherches sur Vicina et Cetatea Albă*, București, 1935, în «Echos d'Orient», XXXIX (1936), nr. 181, p. 115—117.

locală
colo-
ri, în
poare-
mnena
mănat
ici un
i-daco-
navon
în 971
și ecu-
leistra-
torum,

izantin,
târziu.
ul Isaac
fraților
aceste
nordul
nopolu-
il papei
tinopol
efugiati
c de la
1204,
refugiat
nă, spo-
aici de
ma Pa-
nai ales
ne. Tot-
ăpânirea
inuturile
12—1264,
dincioșii
eligioase,
cina sau
patriarhia

f. Ion Ră-

roumains,
L'influence
effectuées
Prof. Ion

Vicina et
s. 115—117.

ecumenică de la Niceea și apoi, după 1261, de Patriarhia ecumenică din Constantinopol¹². Întrucât nu există o dată precisă a înființării acestui scaun episcopal, după numeroase dispute s-a acceptat atestarea sa la 1249—1250¹³, perioadă propusă de G. Brătianu¹⁴ și completată cu precizările lui Petre St. Năsturel¹⁵ și Jean Richard¹⁶.

Înflorirea la care a ajuns Vicina este consemnată de izvoarele contemporane. Ea are mulți locuitori și un teritoriu fertil; scoate venituri mari din comerțul său — preciza pe la 1150 călătorul arab Edrisi. Acest comerț sporește și mai mult grație genovezilor, care întemeiază aici un important centru de afaceri. Registrul unui singur notar genovez din Pera, Gabriel Predono, — mai erau încă 20 de asemenea notari în acest cartier din Constantinopol — arată, în răstimpul 1 iulie — 16 august 1281, un număr de 27 de contracte de comandită pentru Vicina, în valoare de 4100 de hiperperi bizantini de aur și 10 carate și jumătate.

Comerțul Vicinei cu Pera depășea pe acela al Caffei, puternica cetate genoveză din Crimeea, cu Pera. Spre 1300, mitropolia din Vicina era una dintre cele mai bogate: venitul ei anual — provocând invidie — atingea 800 de monede aur. Titularul ei are și legături politice cu împăratul bizantin; în 1300, el mijlocește primirea în împărăție a unui grup de 16.000 de alani^{16*}. Dar în prima jumătate a secolului al XIV-lea, însemnătatea și puterea Vicinei încep să scadă. Tătarii, câtă vreme trăise Nogai, ginerele împăratului Mihail al VIII-lea Paleologul, și chiar câțiva vreme după aceea, au cruțat orașul de la Dunăre. După aceea însă, îl atacă, îl ocupă și fac să scadă înfloritorul său comerț. În harta lui Dulcert (1339), și în aceea a lui Soleri, Vicina este înfățișată ca o posesiune tătărăscă, având deasupra zidurilor ei steagul respectiv, cu «targa» și semiluna. Mitropolitul de aici începe să nu mai stea bucuros în cuprinsul orașului. Noul titular, Macarie, în momentul investiției sale (1337—1338), se angajează față de patriarh, prin scrisoare, că nu-și va părăsi reședința din Vicina, nici nu va cere altă eparhie. El va participa, ca titular al eparhiei sale la sedințele sinodului patriarhicesc, în răstimpul dintre 1341—1348, și anume în mai 1341, în aprilie 1343 și în septembrie 1348. Lui Macarie îi urmează Iachint, care va fi chemat de voievodul Nicolae-Alexandru Basarab să păstorească Țara Românească¹⁷.

12. Pr. Prof. Ion Rămureanu, *art. cit.*, p. 151.

13. C. Pick, *Neues zu den Notitiae episcopatum und zur kirchlichen Geographie von Byzanz*, în «Zeitschrift der Savigny Abteilung», XIX, Weimar, 1930, p. 671—679.

14. V. Laurent, *art. cit.*, p. 110—117.

15. Petre St. Năsturel, *Les fastes épiscopaux de la métropole de Vicina*, în «Byzantinisch-neugriechische Jahrbücher», XXI (1971), Athen, 1972, p. 34—35.

16. Jean Richard, *La papauté et les missions d'Orient au Moyen Age (XIII—XV-e siècles)*, Paris, 1977, p. 90, 230, 236—237.

16*. C. C. Giurescu, *Probleme controversate în istoriografia română*, București, 1977, p. 146.

17. C. J. Tuulio (Tallgren), *De nouveau sur Idrisi, Section VII-3 și VII-5*, în «Studia Orientalia», Helsinki, VI (1936), nr. 3; Konrad Müller, XI, *Karta Rogeriana, Weltkarte des Idrisi vom Jahre 1154 n. Chr.*, Stuttgart, 1926; Edrisi, *Géographie*, trad. de l'arabe en français par Amédée Jaubert, Paris, 1836 (I), 1842 (II), p. 366; N. Grămădă, *Vicina...*, în «Codrul Cosminului», I (1924), p. 437—549.

Deși atât de vestită, Vicina nu a putut fi localizată încă cu precizie, disputele în jurul acestei chestiuni continuând și astăzi. Întrucât Anna Comnena nu a precizat locul unde s-ar afla această localitate, cercetătorii au recurs la izvoare și informații ulterioare. Astfel, cea mai veche atestare a Vicinei se află în portulanul geografului arab Edrisi, din anul 1154 care, descriind drumul comercial de-a lungul Dunării, începând de pe teritoriul Serbiei către vărsare, ajungând la Deristra (Dristra-Silistra), continuă descrierea astfel: «De la Deristra (Silistra), prin stepă, până la orașul Berisklafisa (neidentificat), așezat pe malul unui râu, și aproape de o mlaștină, sunt patru zile de mers până la Disina (Vicina)». «Oraș cu resurse abundente și cu împrejurimi roditoare». În altă parte, Edrisi spune: «De la Disina (Vicina), localitate așezată nu departe de gura Dunării până la mare, 40 mile»¹⁸. Prin urmare Vicina ar trebui căutată undeva la Dunăre.

Cu totul diferit însă, localizează Vicina istoricul Michael Le Quien, care afirmă că aceasta s-ar afla undeva în Alania, pe râul Cuban, între Crimeea și Caucaz¹⁹. La fel, geograful german Wiltch²⁰, precum și cunoscutul istoric H. Gelzer²¹ socoteau că numele de Vicina este o deformare a numelui Bizonda din hărțile medievale, aflată pe același mal al Cubanului și purtând mult timp numele de Sotiriopolis. Poziția acestora a fost temeinic combătută de către V. Laurent²². G. A. Rallys și M. Potli identifică eronat mitropolia Vicinei cu mitropolia Vidinului²³, părere pe care a preluat-o și E. Hurmuzaki²⁴. Istoricul Al. Xenopol localiza Vicina tocmai în Albania²⁵. Toți acești istorici, care localizau Vicina în Cuban sau în Albania uitau însă că atât Anna Comnena, cât și geografii arabi și portulanele italiene și grecești, pomenesc de Vicina ca fiind undeva port la Dunăre, în thema sau în ducatul Paristrion.

Spre deosebire de aceștia, filologul austriac W. Tomaschek așeza Vicina pe locul Măcinului de astăzi²⁶, localizare acceptată și de

18. C. C. Giurescu, *Probleme controversate...*, p. 146—152.

19. Michael Le Quien, *Oriens Christianus in quatuor episcopatus digestus* t. I, Paris, 1740, p. 1349—1350.

20. Wiltch, *Handbuch der kirchlichen Geographie und Statistik*, Bd. II, Berlin, 1846, p. 352, la Gh. I. Brătianu, *Recherches sur Vicina et Cetatea Albă*, Bucurest, 1935, p. 11.

21. H. Gelzer, *Ungedruckte und ungenügend veröffentlichte Texte der Notitiae episcopatum*, în «Abhandlung der Königl. Bayerischen Akademie der Wissenschaften zu München», Philos.-phil. Classe, XXI (1901), 2, p. 595; Idem, *Ungedruckte und wenig bekannte Bistümerverzeichnisse der orientalischen Kirche*, în «Byzantinische Zeitschrift», Bd. I (1892), p. 255.

22. V. Laurent, *Un évêché fantôme de la Bithynie taurique*, în «Echos d'Orient», XXXVIII (1939), nr. 193—194, p. 91—103.

23. G. A. Rallys și M. Potli, *Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων* t. V., Athen, 1855, p. 494; vezi și H. Gelzer, *Ungedruckte und ungenügend veröffentlichte Texte...*, p. 600.

24. E. Hurmuzaki, *Fragmente zur Geschichte der Rumänien*, I, Bukarest, 1878, p. 206.

25. Al. Xenopol, *Istoria Românilor din Dacia traiană*, ed. a III-a, t. III, București, I, a., p. 195.

26. W. Tomaschek, *Zur Kunde der Hämus-Halbinsel*, II, în «Sitzungsberichte der Wiener Akademie, Phil. Hist. Classe», Wien, Bd. CXIII (1887), p. 301—303.

K. Jireček²⁷, N. Dobrescu²⁸, J. Bromberg²⁹ și de bulgarii P. Mutafchiev³⁰ și Boris Nedkov³¹. Geograful român N. Brătescu așeza Vicinia la Niculițel³², idee acceptată, cu unele rezerve și de Răzvan Theodorescu³³. În urma cercetării unor portulane italiene, N. Iorga considera că Vicina trebuia căutată undeva pe Dunăre, între Isaccea și Tulcea³⁴, părere acceptată și de istoricul Aurel Decei³⁵. Un alt istoric, Gh. Brătianu, localiza Vicina pe brațul Sfântul Gheorghe, la Mahmudia³⁶. Așezată ceva mai jos de Măcin, Isaccea a atras și ea atenția specialiștilor. Asupra ei s-au oprit N. Grămadă³⁷, Pr. Gh. Moiescu, Pr. St. Lupșa, Prof. Al. Filipascu³⁸, N. Bănescu³⁹, Constantin C. Giurescu⁴⁰, C. Cihodaru⁴¹ ș.a. În urma analizei unui portulan grec, istoricul P. St. Năsturel

27. K. Jireček, *Jastrov*, «Jahresberichte», III (1897), p. 63; N. Iorga, *Studii istorice asupra Chiliei și Cetății Albe*, București, 1900, p. 48.

28. N. Dobrescu, *Intemeierea mitropolilor și a celor dintâi mănăstiri din țară*, București, 1906, p. 45 și în «B.O.R.», XXIX (1905—1906), nr. 4, p. 424 și nr. 5, p. 542—544.

29. J. Bromberg, *Toponymical and historical Miscellanies on medieval Dobrogea, Bessarabia and Moldo-Walachia*, în «Byzantinica», XII, (1937), 2, p. 471 și XIII (1938), 1, p. 20. Vezi și N. Bănescu, *Fantaisies et réalités historiques...*, p. 73—90.

30. Mutafchiev, *Bulgaras et Roumains dans l'histoire des pays danubiennes*, Sofia, 1932, p. 181—183.

31. Boris Nedkov, *Bulgaria i sesednité i zemi prez XII-vok*, Sofia, 1960, p. 135; P. Diaconu, *Păciul lui Soare-Vicina*, în «Byzantinica», t. 800, Thessalonique, 1976, p. 428, n. 67; Pr. Prof. Ion Rămureanu, *art. cit.*, p. 152.

32. Aceasta, întrucât localitatea purta în secolul al XII-lea numele de Mănăstirea, Cf. C. Brătescu, *Dobrogea în secolul al XII-lea*, în «Analele Dobrogei» I (1920), p. 30. Ideea este respinsă de Pr. Prof. Ion Rămureanu, întrucât distanța Niculitelului de Dunăre este de peste 15 km. Cf. Pr. Prof. Ion Rămureanu, *art. cit.*, loc. cit.

33. Răzvan Theodorescu, *Un mileniu de artă la Dundrea de Jos*, București, 1976, p. 219, 222, n. 20; C. Moiescu, *Un monument feudal dobrogean necunoscut (sec. XII—XIII)*, în «Muzeul de Istorie al R. S. România. Sesiune științifică de comunicări, 13—14 decembrie, 1974. Rezumatele comunicărilor», București, 1974, p. 39—40.

34. N. Iorga, *Chilia și Cetatea Albă*, București, 1899, p. 47—48, n. 5; Idem, *Istoria Bisericii românești și a vieții religioase a românilor*, ed. a 2-a, București, 1929, p. 29—30.

35. A. Decei, *O nouă încercare de a localiza orașul Vicina*, în «Studii. Revistă de istorie», 26 (1973), nr. 4, p. 846—849.

36. Gh. I. Brătianu, *Recherches sur Vicina et Cetatea Albă*, Bucarest, 1935, p. 69 și 89—92; Idem, *Vicina II. Nouvelles recherches sur l'histoire et la toponymie médiévale du littoral roumain de la Mer Noire. A propos des «Miscellanies» de M. J. Bromberg*, Bucarest, 1940, tirage à part și în «Revue historique du Sud-Est européen», XIX (1942), nr. 1, p. 133—135 și 153—154; Idem, *Encore une ville fantôme: Une mention de la Vicina au XVIe siècle*, în «Revue des Études Roumaines» IX—X, Paris, 1965, p. 34—35.

37. N. Grămadă, *Vicina...*, p. 456.

38. Pr. Prof. Gh. I. Moiescu, Pr. Prof. Ștefan Lupșa și Prof. Alex. Filipascu, *Istoria Bisericii Române*, t. I, București, 1957, p. 139—144.

39. N. Bănescu, *Fantaisies et réalités historiques...*, p. 73—90.

40. Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, *Istoria Românilor*, București, 1974, p. 134, 136, 139, 226, 228—229, 234—235, 243; C. C. Giurescu, *Intemeierea mitropoliei Ungrovlahiei*, în «B.O.R.», LXXVII (1959), nr. 7—10, p. 678—685. Idem, *Probleme controversate...*, p. 143—152.

41. C. Cihodaru, *Litoralul de Apus al Mării Negre și cursul interior al Dunării în cartografia medievală (secolele XII—XIV)*, în «Studii. Revistă de istorie», 21 (1968), nr. 2, p. 229.

considera că prin gura Chiliei (Lycostoma) se ajungea la Vicina, constatare ce înlătură opinia lui Gh. Brătianu că Vicina ar fi fost așezată pe brațul Sfântei Gheorghe, la Mahmudia, denumită Betesina, într-o hartă a Congresului din Viena (1814). Două hărți din secolul al XIV-lea, una din 1318 iar cealaltă a genovezului Vesconte, din 1327, inscriu denumirile de «flumen de Vicina vel de Danubio» sau «flumen de Vicina, vel Danubium, vel Danolia», înainte de desfacerea Dunării în Deltă⁴². De aceea, P. St. Năsturel așeza Vicina la Isaccea (Noviodunum), pe vechiul vad pe unde se trecea din Dobrogea în Bugeac, în stânga Dunării, pe unde au trecut nenumărate popoare în drumul lor către Bizanț, vechiul Noviodunum aflându-se doar la 2 Km în aval de Isaccea. El consideră că este posibil ca Vicina să se fi aflat în acest loc sau pe o insulă situată în vecinătatea Isaceei, la vest de oraș, fapt pentru care ea a fost numită Vicina-Vicina, fie prin deformare de la Ditzina, fie pentru că era «vecina» Isaceei. Vârful răsăritean al acestei insule este folosit drept port al Isaceei, în zilele noastre. Este posibil ca genovezii să-și fi avut aici un emporium (comptoar)⁴³. Această localizare a fost însă respinsă de către Petre Diaconu, întrucât pe insula amintită nu s-a găsit nici o urmă arhiologică din secolele XI—XV⁴⁴. O altă localizare, propusă de Mircea Lerian, și anume Somova⁴⁵ a fost respinsă datorită distanței relativ mare de Dunăre. Comuna Somova, așezată în apropierea gării cu același nume, care leagă fluviul de lacul Parches, este la 4 km distanță de Dunăre, iar între gâră și fluviu se întinde balta. Documentele, portulanele și hărțile existente așază Vicina ca port la Dunăre, chiar pe fluviu⁴⁶.

Un efort deosebit pentru localizarea Vicinei revine eminentului arheolog Petre Diaconu. Acesta a localizat Vicina pe Dunăre, în insula Păcuilui lui Soare, la 18 km în aval de Silistra, unde bizantinii întemeiaseră o puternică cetate între anii 972—976 care, cu unele întreruperi, s-a menținut până la jumătatea secolului al XV-lea. D-sa își întemeiază ipoteza pe faptul că Vicina se afla pe o insulă, înconjurată de Dunăre, iar Păcuilui lui Soare corespunde cu locul unde bizantinii construiseră în 972 cetatea amintită. Descoperirea a numeroase monede bizantine — hyperperi — atât în jurul cetății, cât și pe o arie mai largă în stânga Dunării, denotă o intensă circulație monetară. Apoi, la 2 km în aval de Păcuilui lui Soare se află o mică vale numită Licina sau Valea Licinei care, după părerea lui Petre Diaconu, ar fi o deformare a numelui

42. Petre St. Năsturel, *Așezarea orașului Vicina și țărmul de Apus al Mării Negre în lumina unui portulan grec*, în «Studii și cercetări de istorie veche», VIII (1957), nr. 1—6, p. 297—298; Gh. I. Brătianu, *Recherches sur Vicina et Cetatea Albă*, p. 62—63; N. Grămadă, *art. cit.*, p. 437—439.

43. Petre St. Năsturel, *art. cit.*, p. 296—305; Armand Dellate, *Les portulans grecs*, Liège — Paris, 1947; Idem, *Les portulans grecs, III, Complements*, Bruxelles, 1958.

44. Petre Diaconu, *Păcuilui lui Soare-Vicina*, în *rev. cit.*, p. 429—440.

45. Mircea Lerian, *Și dacă totuși e... Vicina?* în «România Literară», V (1972), nr. 33 din 10 august, p. 27; Idem, în *legătură cu ipoteza Vicina-Somova. Câteva considerații pe marginea unor probleme ale zonei Somova*, în «B.O.R.», XCI (1973), nr. 3—5, p. 472—474.

46. C. C. Giurescu, *Probleme controversate în istoriografia română*, p. 146—74.

t, con-
așezată
într-o
IV-lea,
inscriu
de Vi-
lării în
unum),
stânga
r către
Isaccea.
sau pe
ru care
ina, fie
ile este
novezii
a fost
nu s-a
alizare,
datorită
opiere a
a 4 km
cumen-
Dunăre,

mentului
a insula
inteme-
eruperi,
emeiază
Dunăre,
truiseră
ilzantine
n stânga
aval de
a Licinei
numelui

al Mării
che», VIII
itea Albă,

portulans
Bruxelles.

V (1972),
a. Căteva

CI (1973),

p. 146-7.

Vicina⁴⁷. În ciuda argumentelor invocate, «sursele literare sunt mute», iar din cetatea de la Păciul lui Soare nu se mai păstrează decât a șasea parte, restul fiind înghițit de apele Dunării, încât nu s-au putut afla nici fundația bisericii mitropolitane, nici vreo altă inscripție care să ateste existența ei în acest loc.

Ipozeza localizării Vicinei la Păciul lui Soare este negată de C. C. Giurescu în lucrarea «Probleme controversate în istoriografia română», care localizează Vicina la Isaccea. Aceasta consideră că localizarea ei la Păciul lui Soare nu se potrivește nici cu indicațiile portulanilor, nici cu mărturia lui Edrisi care arată că de la Silistra la Vicina sunt opt zile de mers pe Dunăre⁴⁸. La fel ca și P. St. Năsturel, C. C. Giurescu se bazează în primul rând pe portulanele navigatorilor italieni. O serie de astfel de portulane, cum este acela al lui Marino Sanudo, alcătuit pe la 1320, sau acelea ale lui Pietro Vesconte (1318), așază Vicina pe Dunăre, la vest de Deltă, și anume cam în dreptul Isacței sau spre răsărit de această localitate⁴⁹. În general, ea este pusă pe malul de sud al Dunării — ca în harta lui Dulcert⁵⁰, în aceea a lui Soleri (sec. XIV) și în aceea a lui Mecia de Viladestes (1413) — însă uneori numele ei este scris pe malul de nord, ca în portulanul lui Sanudo și Vesconte⁵¹. Din cauza așezării Vicinei în această regiune, Dunărea dintre Galați și Deltă poartă într-o serie de portulane și de hărți, numele de «flumen Vicine» sau «flumen de Vicina»⁵². Același nume îl poartă și brațul Chilia al Deltei într-un portulan grec care reproduce, probabil, pe unul venețian⁵³. Aceasta înseamnă — conchide Giurescu — că pe acest braț, făcându-se escală la Chilia, se mergea spre Vicina. Se înlătură astfel identificarea acestei ultime localități cu Mahmudia, întrucât într-un astfel de caz, drumul corăbiilor ar fi fost prin brațul Sfântul Gheorghe, nu prin acela al Chiliei⁵⁴. Pentru localizarea Vicinei la Isaccea ar vorbi și existența străvechiului vad pe unde se poate ușor trece de pe un mal pe altul al Dunării și pe unde au trecut de mii de ani oștile, negustorii și călătorii. Atât la vest, până în dreptul Galaților și Brăilei, cât și la est de ea, până la Tulcea, se întindeau bălți care nu îngăduiau stabilirea pe malul Dunării, a unei așezări chiar modeste, sat sau cătun, necum a

47. P. Diaconu, *Păciul lui Soare-Vicina*, rev. cit., p. 427—447; Idem, *Despre localizarea Vicinei*, în «Pontica», III (1970), p. 275—295; Idem, *Cetatea bizantină din insula Păciul lui Soare*, în «Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice», XL (1971), nr. 1, p. 15—17; Petre Diaconu și Dumitru Vâlceanu, *Păciul lui Soare I. Cetatea bizantină*, București, 1972. Vezi și Radu Popa, *Păciul lui Soare. O așezare dundreacă cu trăsături urbane în veacurile XIII—XIV*, în «Studii. Revistă de Istorie», XVII (1964), nr. 1, p. 107—109.

48. C. C. Giurescu, *Probleme controversate...*, p. 147.

49. Academia R. S. România, *Atlasul Dimăncescu*, I, 6 mijloc, Gh. I. Brătianu, *Recherches sur Vicina...*, pl. III—IV; C. C. Giurescu, *Probleme controversate...*, p. 148.

50. Vezi Gh. I. Brătianu, *Recherches sur Vicina...*, pl. V—VIII.

51. *Ibidem*, pl. III—IV.

52. *Ibidem*, pl. VI—VII; Grămadă, op. cit., p. 9; *Studii istorice asupra Chiliei*, în Cetățile Albe, p. 47.

53. Petre St. Năsturel, *Așezarea orașului Vicina...*, p. 296—297; Armand Delatte, *Les portulans grecs II*, *Complement*, Bruxelles, 1958.

54. C. C. Giurescu, *Probleme controversate...*, p. 148.

unui oraș ca Vicina⁵⁵. Obiecțiunea ce se poate aduce acestei localizări este faptul că acest oraș apare, în secolul al XIV-lea, sub două nume deosebite: Isaccea, în izvoarele arabe, și Vicina, în cele grecești, în hărți și portulane. Aceasta este socotită de către C. C. Giurescu fără importanță, întrucât nu este singurul caz, ci multe alte localități au câte două sau chiar trei nume⁵⁶.

La aceeași ipoteză a localizării Vicinei la Isaccea s-a oprit și Pr. Prof. Ioan Rămureanu care, pe lângă reluarea argumentelor care converg în acest sens, mai adaugă faptul că dacă s-ar accepta localizarea Vicinei în cetatea bizantină de la Păciul lui Soare, cu greu s-ar putea explica existența a două mitropolii atât de apropiate, una la Durostorum (Silistra) și alta la 18 km distanță, la Păciul lui Soare. Aceasta întrucât Patriarhia ecumenică, de care aparținea mitropolia de Durostorum n-ar fi incuviințat existența simultană a două mitropolii atât de apropiate⁵⁷.

O părere cu totul deosebită este aceea a cercetătorului Ion Dumitriu-Snagov. Pornind de la faptul că pe harta unei părți din nord-estul Europei, care începe de la nord la sud, din Banat și Carpații Meridionali, redactată în preajma luptei de la Nicopole (25 septembrie), inclusă în Codex Latinus Parisinus 7239, f. 113v—114r, și publicată mai întâi de V. A. Urechia, se marchează pe o insulă din mijlocul Dunării, înainte de desfacerea ei în Deltă, un castel cu o incintă circulară și un turn la centru, având pe zidul de vest al castelului un drapel cu o cruce. Ion Dumitriu-Snagov localizează aici Vicina. Localitatea, nenumită, era indicată prin termenul de «baradigo» (baraj, prag)⁵⁸.

Ținând seama că pe harta amintită se află marcate între Silistra și Licostoma alte două cetăți, dintre care una poartă numele de Malvexin, Octavian Iliescu localizează Vicina în acest loc, socotind că aceasta provine de la Malvexin, după a doua parte a numelui: Vexin, Vexina, Vicina⁵⁹.

Revenind asupra problemei, Ion Dumitriu-Snagov a publicat apoi două hărți italiene, cunoscute sub numele de Borgiana V și Borgiana VIII, ambele păstrate în Biblioteca Vaticană, în baza cărora pune ipoteza localizării Vicinei într-un alt loc decât Păciul lui Soare⁶⁰. Oprindu-se mai întâi asupra Borgiane V, executată în atelierul lui Fra Mauro, pe la 1450, și completată de un anonim din Veneția, Ion Dumitriu-Snagov atrage atenția că — dincolo de câteva insule dunărene, de mărime mijlocie, dantelate de unele canale ale Dunării în amonte de deltă — în această hartă se observă încă o insulă mai mare decât

55. *Ibidem*, p. 149.

56. *Ibidem*, p. 152.

57. Pr. Prof. Ioan Rămureanu, *art. cit.*, p. 154—155.

58. Ion Dumitriu-Snagov, *Codex Latinus Parisinus 7239*, în «Revista Arhivelor», LII (1975), t. XXXVII, p. 201—210; Idem, *Dobrogea în arhivele lumii*, în «Tomis», 9 (1974), nr. 3 (113), p. 6—7.

59. Octavian Iliescu, *Cu privire la o hartă a Sud-Estului Europei datând din preajma bătăliei de la Nicopole (1396)*, în «Studii și materiale de istorie medie», IX (1977).

60. Ion Dumitriu-Snagov, *Borgiana V și Borgiana VIII, două hărți italiene din Renastere și localizarea Vicinei*, în «Revista de Istorie», 32 (1979), 10, p. 1941—1947.

lilzări
nume
ji, în
ră im-
câte

și Pr.
e con-
lizarea
putea
storum
întru-
storum
apro-

Dumi-
d-estul
leridio-
e), in-
tă mai
unării,
i și un
l cu o
numită,

Silistra
e Mal-
aceasta
Vexina,

publicat
și Bor-
a pune
Soare⁶⁰.
lui Fra
on Du-
inărene,
amonte
e decât

rhivelor»,
«Tomis».

stând din
e medie»,

ilene din
341—1947.

celelalte. În cuprinsul ei este înscris toponimicul Pecui. În două locuri de pe insulă cartograful a desenat o biserică și, respectiv un castel (cetate)⁶¹. De asemenea, mai la vale de Pecui și imediat înainte de despărțirea fluviului în brațele deltei sale, este desenată silueta unei cetăți numită Torre. Aici localizează Ion Dumitriu-Snagov Vicina, în urma comparării Borgiane V cu Borgiana VIII.

În Borgiana VIII se vede clar conturul unei cetăți, cu numele Vicina, situată pe malul drept al fluviului. Considerând că Vicina din Borgiana VIII este plasată în același spațiu geografic în care este plasată și Torre din Borgiana V, autorul concluzionează că există posibilitatea interpretării ca fiind una și aceeași localitate⁶². Totodată, propune identificarea toponimicului Pecui cu localitatea Păciul lui Soare, studiată de Petre Diaconu⁶³.

Reluând problema, Petre Diaconu respinge ipoteza propusă de Ion Dumitriu-Snagov, considerând că simpla comparare a celor două hărți îndreptățește la aceasta. Și anume, în timp ce marginea vestică a conturului orașului Vicina se sprijină pe insula Sirmia (Sirmium), marginea estică a aceleiași oraș se oprește la o oarecare distanță de Delta. Această distanță — socotește Petre Diaconu — corespunde tocmai teritoriului Dobrogei, teritoriu în care nu se află Vicina⁶⁴. Referindu-se apoi la toponimicul Pecui din Borgiana V, Petre Diaconu găsește noi temeuri pentru localizarea Vicinei pe insula Păciul lui Soare. Și anume, admitând că toponimicul Pecui este o realitate istorico-geografică, se ridică întrebarea: prin toponimicul Pecui este indicat numele insulei și al localității de pe teritoriul ei, sau numai numele insulei? Acceptând valabilitatea primei posibilități, trebuie să admitem că «cetatea» Pecui era în același timp un puternic centru ecleziastic, sediul unei episcopii sau al unei mitropolii. De altfel, Pecui este scris în dreptul unei biserici, ceea ce înseamnă că acolo exista o episcopie sau o mitropolie. Cum însă numele de Pecui este complet necunoscut documentelor ecleziastice, este exclus ca prin numele de Pecui din Borgiana V să se indice o localitate. Rămâne atunci să se admită că Pecui din Borgiana V desemnează numele unei insule în care se află o cetate și o localitate biserică cu numele necunoscut. În acest caz «se dovedește nu netemeinicia tezei că Vicina se află la Păciul lui Soare ci, mai degrabă, că insula pe care se afla Vicina se numea Pecui (Păciul) încă din veacurile de mijloc»⁶⁵. În sprijinul localizării Vicinei la Păciul lui Soare, Petre Diaconu aduce un argument nou, și anume: portulanul din secolul XIII, publicat de B. Motjo în 1947, în care sunt indicate distanțele dintre porturile aflate pe țărmurile mărilor. În portulan se face o largă prezentare a gurilor Dunării. La un moment dat suntem informați că vasele italiote pot ajunge la Vicina prin cele patru guri ale Dunării : Sf. Gheorghe, Aspera,

61. Petre Diaconu, *Iarși despre localizarea Vicinei*, în «Revista de Istorie», 34 (1981), 12, p. 2311.

62. Ion Dumitriu-Snagov, *Borgiana V și Borgiana VIII...*, p. 1946.

63. *Ibidem*.

64. Petre Diaconu, *Iarși despre localizarea Vicinei...*, p. 2313.

65. *Ibidem*, p. 2315.

Sulina și Licostoma, precizându-se însă că mai accesibile sunt primele două. Tot acolo se arată că de la gura Aspera și până la Vicina sunt 200 mile — desigur genoveze, deoarece partea din portulan privitoare la bazinul Mării Negre a fost alcătuită de un genovez. 200 de mile genoveze înseamnă circa 347 km. Or, așezarea de pe insula Păciul lui Soare se află azi la o distanță de 365 km față de gura brațului Sulina. Considerând că diferența de 9 km între distanța din portulanul lui Motzo și distanța actuală reprezintă porțiunea de deltă sedimentată în mare de apele Dunării, în ultimii 600—700 de ani, avem distanța scrisă în portulan⁶⁶.

Tot la Păciul lui Soare este localizată Vicina și de Bojidar Dimitrov⁶⁷, iar Sergiu Isopescu consideră că localizarea aceasta, «astăzi are poate cele mai multe șanse să se dovedească îndreptățită»⁶⁸.

Localizarea Vicinei la Păciul lui Soare a fost nu de mult timp contestată de către autorii unui tom editat la Sofia și care se ocupă cu «orașele și cetățile de la Dunăre și Marea Neagră»⁶⁹. Astfel, deși indirect, Al. Kuzev, socotind că cetatea de la Păciul lui Soare se numea Mundraga și că era o cetate bulgărească, neagă localizarea Vicinei în acest loc⁷⁰. Împotriva acestei opinii a luat poziție Petre Diaconu care aduce o serie de argumente prin care dovedește netemeinicia afirmațiilor lui Al. Kuzev⁷¹. Același arheolog român la poziție și față de o serie de afirmații eronate ale Elisavetei Teodorova⁷², colaboratoare la tomul deja amintit. Vorbind despre Vicina, cercetătoarea sofioțâ socotea că localizarea acestui vestit centru urban de la Păciul lui Soare nu poate fi acceptată, în pofida precizării din portulanul Hamilton (anul 1296) cum că de la gurile Dunării, mai exact de la Aspera și până la Vicina sunt, pe firul apei, în sus, 200 de mile, ceea ce echivalează cu distanța actuală de circa 350 km de la gurile fluviului până la Păciul lui Soare. Ea aduce trei obiecții, și anume: 1. Nu se știe cât măsura mila pisană folosită în portulanul Hamilton; 2. Nu se știe precis unde se afla brațul Aspera al Dunării; 3. Nu se știe cum au fost făcute măsurătorile pe firul apelor curgătoare⁷³. Acestor obiecții le-a răspuns P. Diaconu, și anume: 1. Mila pisană folosită în portulanul Hamilton — pentru bazinul Mării Negre — era mila genoveză care măsura ceva peste 1700 m; 2. Brațul Aspera se afla între brațele

66. Ibidem, p. 2316; B. Motzo, *Il compaso di navigare*, în «Annali della Facoltà di Lettere e di Filosofia della Università di Cagliari», 8 (1947), p. 130.

67. În «Arheologia», XXI (1979), I, p. 26—28, apud P. Diaconu, *Iarși despre localizarea Vicinei...*, p. 2316, n. 41.

68. Sergiu Isopescu, *Despre unele controverse ale istoriei medievale românești*, în «Revista de Istorie» 32 (1979), nr. 10, p. 1974, n. 126.

69. *Bulgarski srednovekovni gradove i kreposti*, tom. I, *Gradove i kreposti* sub Dunev i Cernomore (Orașe și cetăți la Dunăre și Marea Neagră), Sofia, 1981. Sub redacția lui Al. Kuzev și Vasil Ghiuzelev. Cf. Petre Diaconu, *Istoria Dobrogei în unele lucrări străine recente* (VI), în «Revista de Istorie», 36 (1983), nr. 7, p. 723.

70. Al. Kuzev, *Bulgarski srednovekovni gradovs*, p. 197—198, la Petre Diaconu *Istoria Dobrogei...* (VI), p. 724.

71. Vezi întreaga discuție la Petre Diaconu, *Istoria Dobrogei...* (VI), p. 723—725.

72. E. Teodorova, *Bulgarski srednovekovni gradove*, p. 217—243, apud Petre Diaconu, *Istoria Dobrogei...* (VI), p. 727.

73. Ibidem.

Sf. Gheorghe și Sulina, așa cum se precizează în portulanul Hamilton și în cele mai vechi hărți medievale, ale lui Pietro Visconti și Marino Sanudo; 3. Măsurătorile pe cursul apelor curgătoare s-au făcut plecându-se de la media rezultată din timpul de navigație în susul și în josul apei, verificată apoi cu mersul pe uscat de-a lungul malurilor⁷⁴. Deși numele de Vicina (Vecina) este de evidentă origine românească, E. Teodorova contestă originea românească a acestuia, pentru simplul motiv că numele respectiv apare în izvoarele bizantine sub forma Ditzina sau Bitzina⁷⁵. Se știe însă că schimbarea literei inițiale cu o altă literă — Ditzina în loc de Vicina — este un fenomen des întâlnit în practica înregistrării numelor de localități și ape, mai ales în evul mediu. Chiar și în zilele noastre unii pronunță Mesembria, iar alții Nesembăr, fără ca aceasta să însemne că suntem în fața a două localități. În ceea ce privește forma Bitzina, se vede ușor că aceasta nu este decât transliterarea exactă a numelui Vicina.

Cât privește localizarea Vicinei, cercetătoarea sofistă renunță la părerile susținute de ea înainte, că această cetate s-ar fi aflat la Cernavodă, Capidava sau Hârșova⁷⁶, mulțumindu-se să afirme că «Vicina se află la Dunărea de Jos»⁷⁷. Ea recunoaște însă existența la Vicina a unei mitropolii bizantine. Or, o mitropolie bizantină nu putea exista într-un teritoriu aparținând celui de al doilea țarat bulgar și deci, admitând că Vicina se găsea în Dobrogea, trebuie să se admită că această regiune se afla, în veacurile XIII—XIV (cât timp a funcționat mitropolia Vicinei) sub jurisdicția Imperiului bizantin⁷⁸. Înlăturând toate obiecțiile lui Al. Kuzev și ale Elisavetei Teodorova, Petre Diaconu demonstrează din nou că Vicina trebuie localizată la Păciul lui Soare, ipoteză care câștigă tot mai mulți aderenți. Adevărarea incontestabilă sau infirmarea acesteia rămâne însă pe seama cercetărilor ulterioare.

Pr. IOAN-VASILE LEB

74. *Ibidem*.

75. *Ibidem*, p. 728.

76. E. Teodorova, *More about Vicina and the West Black Sea Coast*, în «Etudes bulgariques», XIV (1978), 2, p. 124—138.

77. *Ibidem*, *Bulgarski srednovekovni gradove*, p. 226, apud Petre Diaconu, *loc. cit.*

78. Petre Diaconu, *loc. cit.*

• PARTEA OFICIALĂ •

LUCRĂRILE ADUNĂRII NAȚIONALE BISERICEȘTI

(Sumarul Ședinței de Constituire din 12 iulie 1994)

În conformitate cu prevederile art. 21, 22 și 30, lit. «a» din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române și art. 59—71 din Regulamentul organelor centrale și pe temeiul convocării nr. 3834/1994, membri clerici și mireni delegați ai celor douăzeci și una de eparhii din cuprinsul Patriarhiei Române în Adunarea Națională Bisericească pentru perioada anilor 1994—1998 s-au întrunit în ședință de constituire în ziua de 12 iulie 1994, în sala de ședințe a reședinței patriarhale.

La orele 8,30 s-a oficiat slujba Te-Deum-ului în catedrala patriarhală, de către un sobor de preoți și diaconi în frunte cu P.S. Arhiereu Ioachim Vasluiuanul, vicarul Episcopiei Romanului și Hușilor, la care au asistat Prea Fericitul Părinte Patriarh *Teoctist*, II PP SS și PP SS membri ai Sfântului Sinod, membrii delegați în Adunarea Națională Bisericească, consilieri patriarhali și credincioși aflați în catedrala patriarhală.

La ora 9 începe ședința de constituire a Adunării Naționale Bisericești sub președinția Prea Fericitului Părinte Patriarh *Teoctist*.

Potrivit prevederilor statutare, Prea Fericitul Părinte Patriarh *Teoctist* propune, în vederea constituirii Secretariatului provizoriu, pe P.C. Protopop Alexandru Hotăran — Episcopia Aradului, pe Dl. Av. Ioan Morariu — Arhiepiscopia Sibiului și pe Dl. Av. Mihai Sălcuțan — Episcopia Buzăului.

Plenul Adunării Naționale Bisericești aprobă, în unanimitate, componența secretariatului provizoriu al ședinței de constituire.

În continuare, la invitația Prea Fericitului Părinte Președinte, P.C. Preot Alexandru Hotăran, secretarul cleric al Adunării, face apelul nominal, fiecare membru depunând mandatul la secretariat.

Constatănd prezența majorității membrilor, Prea Fericitul Părinte Patriarh *Teoctist*, declară deschisă ședința de constituire a Adunării Naționale Bisericești, după care rostește cuvântul de deschidere.

În cuvântarea Sa, Prea Fericitul Părinte Patriarh *Teoctist* arată că prezența membrilor delegați ai Adunărilor eparhiale din cuprinsul Patriarhiei Române în această istorică sală, din reședința patriarhală,

«este rezultatul voinței clerului și credincioșilor ortodocși români, din cuprinsul Patriarhiei Române, exprimat cu prilejul constituirii noilor organe bisericești deliberative și executive în toate unitățile bisericești pentru perioada 1994—1998, în conformitate cu prevederile statutare și regulamentele bisericești».

Subliniind că, «prezența la un loc, în acest for bisericesc, a ierarhilor, a membrilor clerici și mireni este expresia sobornicității și unității Bisericii Ortodoxe Române, cei aleși având un important rol în împlinirea lucrării Sfintei noastre Biserici într-o lume în continuă schimbare, cu probleme cărora trebuie să li se dea răspunsurile potrivite, conform cu învățătura de credință și cu tradițiile ortodoxe străbune». Prea Fericitul Părinte Patriarh *Teoctist* urează tuturor bun venit și spor în lucrarea la care au fost chemați.

În acest context, Prea Fericirea Sa a continuat spunând că «Biserica este chemată să îplinească rosturi mari în istoria universală, dar parcă omenirea n-a trecut niciodată prin valuri atât de amenințătoare ca cele de astăzi, care nu ocolesc nici neamul nostru românesc, nici viața societății noastre. De aceea, Biserica noastră se străduiește să le facă față și să avertizeze că Sfântul Sinod este însuflețit de cele mai sfinte gânduri, de cele mai alese disponibilități pentru a sluji societatea, pentru a împlini voința Mântuitorului Iisus Hristos, pentru a fi întotdeauna, cu cuvântul și cu fapta, acolo unde nevoile se ivesc în viața credincioșilor noștri, așa cum a și arătat, de altfel, după dobândirea sfintei libertăți din decembrie 1989».

În continuare, Prea Fericitul Părinte Patriarh *Teoctist* arată «bucuria pentru împlinirea Bisericii Ortodoxe Române din ultimii ani, pe linia consolidării organizării bisericești prin reînființarea sau înființarea de noi eparhii, a reorganizării învățământului teologic, a promovării vieții religioase a clerului și credincioșilor, dar și amărâciunea că încă multe dorințe ale Bisericii nu au fost realizate, cum ar fi salarizarea integrală a personalului bisericesc de la bugetul de stat, redobândirea bunurilor și proprietăților bisericești, alocarea de fonduri sporite de la bugetul de stat pentru restaurarea, repararea și întreținerea monumentelor bisericești și multe altele».

Urând încă o dată, spor bun în lucrarea pentru care membri Adunării Naționale Bisericești sunt chemați în acest for, Prea Fericitul Părinte Patriarh dispune continuarea lucrărilor de constituire a Adunării Naționale Bisericești.

Din încredințarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Președinte, P. C. Pr. Alexandru Hotăran dă citire prevederilor art. 63—67 din Regulamentul organelor centrale din Patriarhia Română privind procedura de urmat în vederea examinării și validării mandatelor membrilor delegați ai adunărilor eparhiale în Adunarea Națională Bisericească, după cum urmează :

- A. Secția I (a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei) examinează mandatele secției a II-a, a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei ;
- B. Secția a II-a (a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei) examinează mandatele secției a III-a, a Mitropoliei Ardealului ;

- C. Secția a III-a (a Mitropoliei Ardealului) examinează mandatele secției a IV-a, a Mitropoliei Olteniei ;
- D. Secția a IV-a (a Mitropoliei Olteniei) examinează mandatele secției a V-a, a Mitropoliei Banatului ;
- E. Secția a V-a (a Mitropoliei Banatului examinează mandatele secției I, a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, dispune ca mandatele să fie încredințate președinților fiecărei secții, care în pauză vor proceda la alegerea biroului secției compus din : președinte, vicepreședinte și raportor.

După primirea de către președinți a mandatelor pe secții, *Prea Fericitul Părinte Președinte* suspendă ședința în vederea examinării acestora în sesiunile respective și pentru întocmirea cuvenitelor referate.

La reluarea lucrărilor *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* invită pe raportorii secțiilor să prezinte referatele asupra examinării mandatelor în vederea validării lor de către plenul Adunării Naționale Bisericești, după cum urmează :

- A. *P. C. Protopop Corneliu Irod, raportorul secției I (a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei)*, având ca președinte pe *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, iar ca vicepreședinte pe *P. C. Protopop Dumitru Andone*, prezintă referatul prin care se propune validarea mandatelor membrilor Secției a II-a, a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei ;
- B. *P. C. Protopop Raul Roșniță, raportorul Secției a II-a (a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei)*, având ca președinte *Î.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei*, iar ca vicepreședinte pe *P. C. Pr. Mandache Ciobotaru*, prezintă referatul prin care se propune validarea mandatelor membrilor din Secția a III-a, a Mitropoliei Ardealului ;
- C. *P. C. Pr. Augustin Vasile, raportorul Secției a III-a (a Mitropoliei Ardealului)*, având ca președinte pe *Î.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului*, iar ca vicepreședinte pe *P. C. Protopop Ilarie Benchea*, prezintă referatul prin care se propune validarea mandatelor membrilor din secția a IV-a, a Mitropoliei Olteniei ;
- D. *P. C. Pr. Dumitru Păunescu, raportorul Secției a IV-a (a Mitropoliei Olteniei)*, având ca președinte pe *Î.P.S. Mitropolit Nestor al Olteniei*, iar ca vicepreședinte pe *P. C. Protopop Ioan Florescu*, prezintă referatul prin care se propune validarea mandatelor membrilor din secția a V-a a Mitropoliei Banatului ;
- E. *P. C. Protopop Alexandru Hotăran, raportorul Secției a V-a (a Mitropoliei Banatului)*, având ca președinte pe *Î.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului*, iar ca vicepreședinte pe *P. C. Pr. Ioan Lăpuște*, prezintă referatul prin care se propune validarea mandatelor membrilor secției I a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei ;

După citirea referatelor celor cinci secții, și la propunerea Prea Fericitului Patriarh Președinte, plenul Adunării Naționale Bisericești hotărăște :

Validează mandatele celor șaiszeci și trei (63) de membri delegați ai adunărilor eparhiale din cuprinsul Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, a Mitropoliei Ardealului, a Mitropoliei Olteniei și a Mitropoliei Banatului în Adunarea Națională Bisericească.

Urmare validării mandatelor membrilor Adunării Naționale Bisericești, Prea Fericitul Părinte Președinte declară Adunarea Națională Bisericească constituită legal și definitiv, pentru o nouă perioadă de patru ani (1994—1998).

În continuare, Prea Fericitul Patriarh Președinte dispune să se dea citire prevederilor art. 20 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe privind atribuțiile Adunării Naționale Bisericești, după care, în conformitate cu prevederile art. 10 din Regulamentul organelor centrale, se procedează la constituirea definitivă a Secretariatului Adunării Naționale pe perioada 1994—1998, compus dintr-un cleric și doi mireni după cum urmează :

P. C. Protopop Alexandru Hotărân — Episcopia

Aradului

— secretar general

Dl. Av. Ioan Morariu — Arhiepiscopia Sibiului — secretar

Dl. Av. Mihai Sălcuțan — Episcopia Buzăului — secretar

În urma supunerii la vot, plenul Adunării Naționale Bisericești hotărăște :

Aprobă Secretariatul Adunării Naționale Bisericești pentru perioada 1994—1998, în următoarea componență : P. C. Protopop Alexandru Hotărân — secretar general, dl. av. Ioan Morariu și Dl. av. Mihai Sălcuțan, secretari.

Potrivit prevederilor art. 10 din Regulamentul interior al Adunării Naționale Bisericești și art. 68 din Regulamentul organelor centrale se procedează apoi la alegerea comisiilor permanente de lucru ale Adunării Naționale Bisericești, pentru o nouă perioadă de patru ani (1994—1998).

În urma votului exprimat, plenul Adunării Naționale Bisericești, aprobă, în unanimitate, componența comisiilor permanente ale acestui for central bisericesc deliberativ pentru perioada 1994—1998, după cum urmează :

I. COMISIA DE VALIDARE ȘI PETIȚIUNI

1. Pr. Raul Roșniță, protopop, Episcopia Romanului și Hușilor — președinte
2. Pr. Ilarie Benchea, protopop, Episcopia Alba Iuliei — raportor

3. Pr. *Dumitru Andone*, protopop, Arhiepiscopia Tomisului — membru
4. Pr. *Emanoil Braniste*, Episcopia Argeşului — membru
5. Dl. Dr. *Nicolae Suciu*, Arhiepiscopia Sibiului — membru
6. Dl. Jurist *Vasile Găru*, Arhiepiscopia Craiovei — membru
7. Dl. Prof. Univ. Dr. *Gheorghe Bârlea*, Arhiepiscopia Târgoviştei — membru
8. Dl. Dr. *Pantelimon David*, Episcopia Râmnicului — membru
9. Dl. Prof. *Mihail Cojocaru*, Episcopia Dunării de Jos — membru
10. Dl. Dr. *Sorin Costina*, Episcopia Aradului — membru
11. Dl. Jurist *Horia Vasilescu*, Episcopia Caransebeşului — membru

II. COMISIA ORGANIZATOARE

1. Arhid. Prof. Univ. Dr. *Ioan Floca*, Arhiepiscopia Sibiului — preşedinte
2. Pr. *Augustin Vasile*, consilier administrativ, Episcopia Maramureşului şi Sătmăruului — raportor
3. Pr. *Ioan Pop*, protopop, Episcopia Oradiei — membru
4. Pr. *Constantin Găne*, protopop, Episcopia Covasnei şi Harghitei — membru
5. Dl. Conf. Univ. Dr. *Dan Gălea*, Arhiepiscopia Iaşilor — membru
6. Dl. Prof. Univ. Dr. *Andrei Marga*, Arhiepiscopia Clujului — membru
7. Dl. Avocat *Tiberiu Hălăucescu*, Episcopia Romanului şi Huşilor — membru
8. Dl. Prof. *Gheorghe Ionescu*, Episcopia Buzăului — membru
9. Dl. Judecător *Gheorghe Ciulei*, Episcopia Caransebeşului — membru
10. Dl. Notar *Vasile Dragoş*, Episcopia Maramureşului şi Sătmăruului — membru
11. Dl. Judecător *Victor Ignat*, Episcopia Sloboziei şi Călăraşilor — membru

III. COMISIA BISERICEASCĂ

1. Pr. Prof. Univ. Dr. *Constantin Galeriu*, Arhiepiscopia Bucureştilor — preşedinte
2. Pr. *Ionel Ene*, protopop, Episcopia Buzăului — raportor

3. Pr. *Ioan Antistescu*, protopop, Arhiepiscopia Iașilor — membru
4. Pr. *Corneliu Irod*, protopop, Episcopia Sloboziei și Călărașilor — membru
5. Dl. Prof. Univ. Dr. Acad. *Virgil Căndea*, Arhiepiscopia Bucureștilor — membru
6. Dl. Prof. Univ. Dr. *Teodor Maghiar*, Episcopia Oradiei — membru
7. Dl. Avocat *Ioan Rus*, Episcopia Alba Iuliei — membru
8. Dl. Prof. Univ. Dr. *Paul Blidaru*, Arhiepiscopia Bucureștilor — membru
9. Dl. Avocat *Ioan Morariu*, Arhiepiscopia Sibului — membru
10. Dl. Prof. Univ. Dr. *Adrian Rădulescu*, Arhiepiscopia Tomisului — membru
11. Dl. Prof. *Nicolae Bărzache*, Episcopia Sloboziei și Călărașilor — membru

IV. COMISIA CULTURALĂ

1. Pr. *Ioan Florescu*, protopop, Episcopia Râmnicului — președinte
2. Pr. Lect. Univ. Dr. *Marin Stamate*, Episcopia Dunării de Jos — raportor
3. Pr. *Ioan Lăpuște*, Episcopia Caransebeșului — membru
4. Dl. Prof. Univ. Dr. Acad. *Teodor Pompiliu*, Arhiepiscopia Clujului — membru
5. Dl. Inginer *Ioan Doru Voșloban*, Episcopia Covasnei și Harghitei — membru
6. Dl. Lect. Univ. Dr. *Viorel Prelici*, Arhiepiscopia Timișoarei — membru
7. Dl. Prof. Univ. Dr. *Mihai Iacobescu*, Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților — membru
8. Dl. Prof. Univ. Dr. *Serafim Duicu*, Episcopia Alba Iuliei — membru
9. Dl. Prof. *Radu Stancu*, Episcopia Argeșului — membru
10. Dl. Prof. *Sergiu Cociu*, Episcopia Aradului — membru

V. COMISIA ECONOMICO-FINANCIARĂ

1. Pr. *Mandache Ciobotar*, consilier administrativ, Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților — președinte
2. Pr. *Alexandru Hotăranu*, protopop, Episcopia Aradului — raportor
3. Pr. *Eugen Popescu*, Arhiepiscopia Târgoviștei — membru
4. Dl. Prof. Univ. Dr. *Dumitru Răduceanu*, Arhiepiscopia Iașilor — membru

5. Dl. Prof. Tudor Nedelcea, Arhiepiscopia Craiovei	— membru
6. Dl. Ing. Dr. Gheorghe Ciuhandu, Arhiepiscopia Timișoarei	— membru
7. Dl. Economist Nicolae Rădulescu, Episcopia Râmnicului	— membru
8. Dl. Inginer Ioan Puiu Păuna, Episcopia Argeșului	— membru
9. Dl. Prof. Ionel Căndea, Episcopia Dunării de Jos	— membru
10. Dl. Jurist Ioan Solomon, Episcopia Covasnei și Harghitei	— membru

VI. COMISIA BUGETARĂ

1. Pr. Dumitru Păunescu, consilier administrativ, Arhiepiscopia Craiovei	— președinte
2. Pr. Ioan Dâmbu, protopop, Arhiepiscopia Clujului	— raportor
3. Pr. Ioan Pociump, Arhiepiscopia Timișoarei	— membru
4. Dl. Inginer Nicolae Pascu, Episcopia Romanului și Hușilor	— membru
5. Dl. Avocat Mihai Sălcuțan, Episcopia Buzăului	— membru
6. Dl. Inginer Mihai Grozavu, Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților	— membru
7. Dl. Judecător George Chilea, Arhiepiscopia Tomisului	— membru
8. Dl. Arhitect Victor Torcica, Arhiepiscopia Târgoviștei	— membru
9. Dl. Economist Valeriu Chisiu, Episcopia Oradiei	— membru
10. Dl. Inginer Cornel Morariu, Episcopia Maramureșului și Sătmăruului	— membru

Continuându-se lucrările, în conformitate cu prevederile art. 20 lit. «f» din Statut și art. 59 lit. «f» din Regulamentul organelor centrale, se procedează la alegerea membrilor Consiliului național bisericesc, în care scop, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, dă citire propunerilor privind componența acestui organ central bisericesc.

În urma prezentărilor făcute de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist fiecărui membru propus pentru Consiliul național bisericesc și a votului exprimat, plenul Adunării Naționale Bisericești hotărăște :

Alege pe membrii Consiliului național bisericesc, pentru perioada 1994—1998, după cum urmează :

A. MEMBRII CLERICI

1. P. C. Pr. Prof. Univ. dr. *Constantin Galeriu*, Arhiepiscopia Bucureștilor.
2. P. C. Arhid. Prof. Univ. Dr. *Ioan Floca*, Arhiepiscopia Sibiului.
3. P. C. Pr. *Dumitru Păunescu*, consilier eparhial, Arhiepiscopia Craiovei.

B. MEMBRII MIRENI

4. Dl. Prof. Univ. Dr. *Paul Blidaru*, Arhiepiscopia Bucureștilor.
5. Dl. Prof. Univ. Dr. *Adrian Rădulescu*, Arhiepiscopia Tomisului.
6. Dl. Prof. Univ. Dr. *Gheorghe Bârlea*, Arhiepiscopia Târgoviștei.
7. Dl. Av. *Mihai Sălcuțan*, Episcopia Buzăului.
8. Dl. Prof. *Mihail Cojocaru*, Episcopia Dunării de Jos.
9. Dl. Judecător *Victor Ignat*, Episcopia Sloboziei și Călărașilor.

Apoi, pe temeiul prevederilor art. 205, din Regulamentul de procedură, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist face propuneri pentru alegerea membrilor Consistoriului central.

Examinându-se propunerile, supunându-le la vot, plenul Adunării Naționale Bisericești hotărăște :

Aprobă componența Consistoriului central bisericesc pentru perioada 1994—1998, după cum urmează :

A. MEMBRII TITULARI

1. Pr. *Ioan Gagi* — Parohia «Sf. Treime» — București
2. Pr. *Mihail Colotelo* — Parohia «Sf. Împărați» — Ploiești
3. Pr. *Ioan F. Stănculescu* — Parohia «Sf. Pantelimon» — București
4. Pr. *Vasile Axinia* — Parohia «Boteanu» — București
5. Pr. *Marin Sava* — Parohia «Sf. Ioan-Piață» — București

B. MEMBRII SUPLEANȚI

1. Pr. *Octavian Iatan* — Parohia «Sf. Vasile Polonă» — București
2. Pr. Dr. *Dumitru Gaina* — Parohia «Sf. Gheorghe» — București
3. Pr. Prof. *Florin Boitan* — Parohia «Delea Veche» — București
4. Pr. *Costache Stănuleț* — Parohia «Parcul Domenii» — București
5. Pr. *Ioan Popescu* — Parohia «Icoana» — București

Constatăndu-se îndeplinirea tuturor prevederilor statutare și reglementare bisericești în legătură cu validarea mandatelor noilor membri ai Adunării Naționale Bisericești, alegerea Secretariatului Adunării, alegerea comisiilor permanente de lucru, a membrilor Consiliului național bisericesc și a membrilor Consistoriului central bisericesc, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist propune componența comisiei pentru verificarea și semnarea proceselor-verbale ale ședințelor acestui for

bisericesc pe perioada 1994—1998, pe care Adunarea Națională Bisericească o aprobă, după cum urmează :

1. Pr. Prof. Univ. Dr. *Constantin Galeriu*, Arhiepiscopia Bucureștilor.
2. Pr. *Corneliu Irod*, protopop Oltenița, Episcopia Sloboziei și Călărașilor.
3. Dl. Academician *Virgil Cândea*, Arhiepiscopia Bucureștilor.
4. Dl. Prof. Univ. Dr. *Paul Blidaru*, Arhiepiscopia Bucureștilor.

Mulțumind, apoi tuturor ierarhilor, membrilor clerici și membrilor mireni pentru sollicitudinea cu care au răspuns, participând la lucrările ședinței de constituire a Adunării Naționale Bisericești, organ central deliberativ care-și va desfășura activitatea pe perioada 1994—1998, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* arată că «întâlnirea noastră, rugăciunea noastră și gândurile pe care le-am împletit în aceste zile trebuie să ne dea curaj tuturor, și nouă ierarhilor Bisericii, și dumneavoastră, credincioșilor. Ea trebuie să ne ajute să ne întregim cunoștințele și prețuirea reciprocă, și pe noi, ca slujitori ai sfințelor altare, și pe dumneavoastră, în calitate de credincioși, de sprijinitori ai Bisericii noastre strămoșești. De aceea se impune tot mai mult în vremea de azi, din partea tuturor slujitorilor și credincioșilor Bisericii noastre, ca în smerenie și cu dragoste să apărăm unitatea de credință pentru care s-a rugat Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Această oerintă a zilelor noastre trebuie să fie prezentă neîncetat în sufletele noastre, în lucrările noastre, în râvna și strădaniile pe care le depunem fiecare, la altar, la catedră, în ogrorul muncii, în societate sau în familie».

Adresându-se, în încheiere, membrilor Adunării Naționale Bisericești, *Prea Fericirea Sa* subliniază că «astăzi, când se ivesc continuu noi probleme în viața omenirii și în viața Bisericii, trebuie să le facem față la toate și de aceea, avem nevoie de minți luminate și devotate credinței noastre strămoșești. Atât la Patriarhie, cât și la centrele eparhiale, cu toții ne preocupăm intens de asistența religioasă a credincioșilor, de viața clerului, de învățământul religios și de cel teologic, de problemele social-caritative și filantropice. Împreună, avem menirea să apărăm drepturile Bisericii și unitatea de credință, care, peste toate, ne este o datorie scumpă. Să păzim drepturile de credință ale Ortodoxiei și pe cele ale Bisericii noastre în aceste momente. Apelul meu se îndreaptă către dumneavoastră, credincioșii noștri, care cu multă dragoste, cu râvnă și cu înțelepciune ați fost prezenți la lucrările acestei Adunări bisericești».

Se rostește rugăciunea : «*Cuvine-se cu adevărat !*».

Drept pentru care se încheie prezentul proces-verbal.

Președintele Adunării Naționale Bisericești

† TEOCTIST

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

LUCRĂRILE SFÂNTULUI SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

(Sumarul şedinţei de lucru din 13—14 iulie 1994)

În zilele de 13 şi 14 iulie 1994, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române s-a întrunit în şedinţa ordinară de lucru, şedinţă convocată, potrivit prevederilor statutare de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist.

Menţionăm că, în acelaşi timp, în ziua de 12 iulie 1994, au avut loc, la reşedinţa patriarhală din Bucureşti, lucrările şedinţei de constituire a Adunării Naţionale Bisericeşti, în urma alegerilor din primăvara anului 1994, pentru perioada 1994—1998, precum şi şedinţele a trei colegii electorale bisericeşti, pentru alegerea titularilor a trei episcopii ale Bisericii Ortodoxe Române : Episcopia Covasnei şi Harghitei, nou înfiinţată, Episcopia Caransebeşului, reactivată în acest an, după mai multe decenii de la desfiinţarea ei şi Episcopia Dunării de Jos, al cărei titular I.P.S. Antim Nica, a decedat la începutul lunii mai 1994.

Lucrările propriu-zise ale Sfântului Sinod au început în ziua de 13 iulie 1994, la reşedinţa patriarhală.

După îndeplinirea obişnuitelor formalităţi statutare în legătură cu prezenţa membrilor Sfântului Sinod, cu componenţa comisiilor sinodale şi cu ordinea de zi, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a dispus repartizarea pe comisii a dosarelor cu lucrările înscrise în ordinea de zi aprobată, după care şedinţa a fost suspendată pentru a se da posibilitate membrilor comisiei să studieze aceste lucrări şi să-şi formuleze, în referate, atitudinea faţă de problemele respective.

Joi, 14 iulie 1994, la reluarea şedinţei Sfântului Sinod, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a dispus prezentarea rapoartelor *Comisiei canonică-juridică şi pentru disciplină*, invitând pe raportorul acesteia, P. S. Episcop Calinic al Argeşului să prezinte referatele.

1. *Temei nr. 3833/1994* — Procesul verbal al Colegiului electoral bisericesc din 12 iulie 1994, pentru alegerea titularului în scaunul vacant de episcop al Episcopiei Covasnei şi Harghitei şi cercetarea şi examinarea canonică a alegerii.

Comisia canonică-juridică şi pentru disciplină informează Sfântul Sinod că alegerea titularului în scaunul de episcop al Episcopiei Covasnei şi Harghitei s-a săvârşit potrivit prevederilor statutare bisericeşti.

De asemenea informează că, procedând la cercetarea şi examinarea canonică a noului ales, a constatat că P. Cuv. Arhim Ioan Selejan întrupeşte condiţiile canonice prevăzute de art. 129 din Statut pentru a fi ridicat la treapta arhieriei ;

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist supune la vot rezultatul examinării şi cercetării canonice a alegerii, iar membrii Sfântului Sinod

își exprimă în unanimitate acordul cu alegerea P. Cuv. Arhim. Ioan Selejan ca episcop al Covasnei și Harghitei.

Ca urmare, pe temeiul prevederilor art. 130 și 131 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, și la propunerea Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăște :

La act că alegerea P. Cuv. Arhim. Ioan Selejan, în scaunul vacant de episcop al Episcopiei Covasnei și Harghitei, s-a făcut cu respectarea dispozițiilor art. 130 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române.

Validează și aprobă alegerea făcută de Colegiul electoral bisericesc, în ziua de 12 iulie 1994, a P. Cuv. Arhim. Ioan (Ionel) Selejan ca episcop al Episcopiei Covasnei și Harghitei, urmând a se face demersurile cuvenite către autoritățile de stat competente.

Aprobă ridicarea la treapta arhieriei a P. Cuv. Arhim. Ioan (Ionel) Selejan, potrivit rânduielilor canonice și statute ale Bisericii noastre.

2. Temei nr. 3832/1994 — Procesul verbal al Colegiului electoral bisericesc din 12 iulie 1994, privind alegerea de episcop al Episcopiei Dunării de Jos și examinarea și cercetarea canonică a alegerii.

Procedând la examinarea și cercetarea canonică a alegerii, Comisia canonică-juridică și pentru disciplină informează Sfântul Sinod, că aceasta s-a săvârșit potrivit prevederilor statute bisericești.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist supune la vot rezultatul cercetării și examinării canonice făcute de comisie, iar membrii Sfântului Sinod își exprimă, în unanimitate, acordul cu alegerea P.S. Arhieru-vicar Casian Gălățeanul, ca episcop al Episcopiei Dunării de Jos.

Ca urmare a rezultatului votării și pe temeiul prevederilor art. 130 și 131 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, precum și la propunerea Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină Sfântul Sinod hotărăște :

La act că alegerea Prea Sfințitului Arhieru-vicar Casian Gălățeanul în scaunul vacant de episcop al Episcopiei Dunării de Jos s-a făcut cu respectarea dispozițiilor art. 130 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române.

Validează și aprobă alegerea făcută de Colegiul electoral bisericesc în ziua de 12 iulie 1994 în persoana Prea Sfințitului Arhieru-vicar Casian (Costică) Crăciun Gălățeanul, ca episcop al Episcopiei Dunării de Jos, urmând a se face demersurile cuvenite către autoritățile de stat competente.

3. Temei nr. 3831/1994 — Proces-verbal al Colegiului electoral bisericesc pentru alegerea titularului în scaunul vacant de episcop al Episcopiei Caransebeșului și cercetarea și examinarea canonică a alegerii.

m. Ioan

Statutul
la pro-
il Sinodmul va-
făcut cu
anizareatoral bi-
nel) Se-
ind a se
nte.m. Ioan
ale Bi-electoral
piscopieii, Comi-
linod, căezultatul
Sfântu-
rhiereu-
s.art. 130
Ortodoxe
i pentrusian Gă-
ii de Jos
il pentrutoral bi-
ului Ar-
iscop al
cuenitetoral bi-
al Epis-
alegerii.

Procedând la examinarea și cercetarea canonică a alegerii, Comisia canonică-juridică și pentru disciplină informează Sfântul Sinod că aceasta s-a săvârșit potrivit prevederilor statutare bisericești.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist supune la vot rezultatul examinării și cercetării canonice făcute de comisie, iar membrii Sfântului Sinod în unanimitate își exprimă acordul cu alegerea P.S. Arhiereu-vicar Emilian Arădeanul, în postul de episcop al Episcopiei Caransebeșului.

Ca urmare a rezultatului votării și pe temeiul prevederilor art. 130 și 131 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, precum și la propunerea Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăște :

la act că alegerea Prea Sfințitului Arhiereu-vicar Emilian Arădeanul în scaunul vacant de episcop al Episcopiei Caransebeșului s-a făcut cu respectarea dispozițiilor art. 130 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române.

Validează și aprobă alegerea făcută de Colegiul electoral bisericesc în ziua de 13 iulie 1994 în persoana Prea Sfințitului Arhiereu-vicar Emilian (Ioan) Bîrdaș, ca episcop al Episcopiei Caransebeșului, urmând a se face demersurile cuvenite către autoritățile de stat competente.

4. *Temei nr. 4844/1994 — Adresa Arhiepiscopiei Bucureștilor nr. 4638/1994, pentru aprobarea atribuțiilor P.S. Episcop-vicar Teodosie Snagoveanul.*

Examinând decizia respectivă se constată că aceasta cuprinde în primul rând atribuțiile de principiu ale PP. SS. Episcopi vicari și Arhierei vicari, prevăzute în Statutul Bisericii Ortodoxe Române.

Totodată decizia cuprinde și atribuții specifice activității pe care P.S. Episcop-vicar Teodosie Snagoveanul urmează să o desfășoare în cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor, precum și atribuții în domeniul caritativ-filantropic, al asistenței religioase în spitale, azile, orfelinate, și penitenciare, precum și atribuții de îndrumare și control al activității de predare a religiei în învățământul public din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor ;

Ca urmare, pe temeiul prevederilor art. 104 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, și la propunerea Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăște :

Aprobă Decizia Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist cuprinzând atribuțiile P.S. Episcop-vicar Teodosie Snagoveanul în cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor.

5. *Temei nr. 3864/1994 — Adresa P.S. Episcop Justinian al Maramureșului și Sătmăruului, nr. 538/1994, pentru aprobarea atribuțiilor P.S. Arhiereu-vicar Iustin Sigheteanul.*

Examinând decizia respectivă se constată că aceasta cuprinde, în primul rând atribuțiile de principiu ale PP. SS. Episcopi-vicari și Arhiepiscopi-vicari aprobate de Sf. Sinod prin hotărârea nr. 1681/18 martie 1969;

Totodată Decizia cuprinde și atribuții corespunzătoare activității pe care P.S. Arhiepiscop-vicar Iustin Sigheteanul urmează să o desfășoare în cuprinsul Episcopiei Maramureșului și Sătmărulei;

Ca urmare, pe temeiul prevederilor art. 104 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române și la propunerea Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină Sfântul Sinod hotărăște :

Aprobă Decizia nr. 486/28 mai 1994 dată de P.S. Episcop Iustinian al Maramureșului și Sătmărulei, cuprinzând atribuțiile P.S. Arhiepiscop-vicar Iustin Sigheteanul în cuprinsul Episcopiei Maramureșului și Sătmărulei.

6. *Temei nr. 4175/1994 — Adresa Episcopiei Sloboziei și Călărașilor nr. 387/1994 prin care solicită aprobarea stemei acestei eparhii.*

Ca urmare a înființării Episcopiei Sloboziei și Călărașilor prin hotărârea Adunării Naționale Bisericești din 5 octombrie 1993, P.S. Episcop Nifon cu adresa nr. 387/1994, s-a adresat Sfântului Sinod, înaintând spre aprobare stema eparhială, în proiect.

În urma examinării proiectului de stemă prezentat, Comisia a făcut unele sugestii de îmbunătățire. Considerând că, ținându-se seama de aceste sugestii, stema este corespunzătoare, pe temeiul prevederilor art. 198 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române și la propunerea Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăște :

Aprobă proiectul de stemă propus de Episcopia Sloboziei și Călărașilor, urmând ca la realizarea lui grafică, să se țină seama de îndreptările propuse de Comisia canonică-juridică și pentru disciplină.

În continuare au fost prezentate referatele privind solicitările unor eparhii privind înființarea sau reînființarea unor așezăminte monahale :

Temei nr. 4809/1994, prin care Episcopia Argeșului propune reînființarea mănăstirii Aninoasa, județul Argeș, cu destinația pentru călugări ;

Temei nr. 4082/1994, prin care Episcopia Oradei propune înființarea mănăstirii Buna Vestire, lângă Șimleul Silvaniei, județul Sălaj, cu destinația pentru călugărițe ;

Temei nr. 4238/1994, prin care Arhiepiscopia Clujului propune înființarea următoarelor așezăminte monahale : mănăstirea Sfânta Treime, din Soporul de Câmpie, județul Cluj, pentru călugări ; mănăstirea Nașterea Maicii Domnului, din localitatea Cincea, județul Cluj, pentru călugărițe și mănăstirea Izvorul Tămăduirii din localitatea Salva, județul Bistrița Năsăud, pentru călugărițe ;

Temei nr. 3966/1994, cu propunerea Arhiepiscopiei Timișoarei de înființare a unei mănăstiri de călugărițe, în raza localității Slatina-Nera, județul Caraș-Severin, la propunerea Asociației filantropice medical-cres-tine, Christiana ;

Temei nr. 4810/1994, cu propunerea Arhiepiscopiei Tomisului privind transformarea schitului *Peștera Sfântului Andrei*, județul Constanța, în mănăstire de călugări.

Fiecare referat a fost discutat în parte și pe temeiul prevederilor art. 8, din Regulamentul pentru organizarea vieții monahale, ținând seama de argumentările fiecărui caz în parte, Sfântul Sinod și-a însușit propunerile Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină, toate așezămintele menționate au primit aprobările solicitate, urmând ca ele să fie puse în aprobare.

Raportorul comisiei a prezentat, de asemenea, referatele privind propunerile unor eparhii pentru promovarea în treapta de arhimandrit a unor slujitori, cu activitate îndelungată și meritorie :

Temei nr. 4936/1994 — Adresa Episcopiei Râmnicului privind acordarea rangului de arhimandrit P. Cuv. protosinghel Miroslav Cornel, starețul mănăstirii Călușul, județul Olt ;

Temei nr. 2036/1994 — Adresa Episcopiei Alba-Iuliei, cu propunerea de acordare a rangului de arhimandrit P. Cuv. protosinghel Emilian Telcean, slujitor la catedrala episcopală din Alba-Iulia ;

Temei nr. 4957/1994 — Propunerea Episcopiei Maramureșului și Sătmărulei privind acordarea rangului de arhimandrit P. Cuv. protosinghel Emanoil Rus, starețul mănăstirii Bixad.

În toate aceste cazuri, ținând seama de recomandările episcopilor eparhioți respectivi, de prevederile regulamentare și de propunerile Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină, Sfântul Sinod și-a însușit propunerile și a aprobat promovarea în treapta de arhimandrit a persoanelor menționate.

În continuarea lucrărilor Sfântului Sinod, la invitația *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist*, se trece la prezentarea referatelor *Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri* (raportor P.S. Andrei al Alba-Iuliei).

Temei nr. 4726/1994 — Referatul Sectorului A.P. II «Economic» privind rezultatele colectei Fondului central misionar din duminica «Ortodoxiei» pe anul 1994.

Din referatul prezentat rezultă că la colecta făcută pentru Fondul central misionar, credincioșii Bisericii noastre au răspuns cu bunăvoință, dar un număr de 35 protoierii din cuprinsul Patriarhiei Române nu au virat Administrației Patriarhale sumele realizate.

Tot din referatul prezentat reiese că datorită unor motive obiective, sumele prevăzute în bugetul Fondului central misionar la unele articole bugetare, nu mai corespund realităților actuale, depășindu-se fondurile aprobate, fiind necesară o redistribuire a fondurilor respective.

Comisia analizând execuția bugetului Fondului central misionar consideră că este absolut necesar ca prevederile pentru acordarea de subvenții pentru plata salariilor personalului clerical din parohiile cu posibilități materiale reduse, să fie reanalizate și redistribuite. În acest

scop să se solicite eparhiilor să trimită de urgență situații nominale cu preoții din acele eparhii, care sunt îndreptățite a primi subvenții la salarizare.

În urma discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri, Sfântul Sinod Plenar hotărăște :

La act de situația colectei Fondului central misionar la data de 30 iunie 1994.

Centrele eparhiale sunt rugate ca până la data de 15 august 1994 să îndatoreze protoierile care nu au virat sumele colectate pentru Fondul central misionar pe anul 1994, să transmită aceste sume Administrației Patriarhale.

În conformitate cu hotărârea Sfântului Sinod nr. 9914/1991 și numai acolo unde există cazuri, Centrele eparhiale sunt îndatorate ca până la data de 31 august 1994 să trimită Administrației Patriarhale situații nominale cu preoții îndreptățiți să primească subvenții pentru completarea salariilor personalului clerical din parohiile cu posibilități materiale reduse și cuantumul acestora, în vederea reexaminării și redistribuirii acestor subvenții.

Până la primirea și examinarea acestor situații, Administrația Patriarhală va trimite eparhiilor în cauză, subvențiile cuvenite pentru semestrul I 1994 în cuantumul sumelor transmise în anul 1993.

După primirea tuturor sumelor colectate în duminica «Ortodoxiei» a anului 1994, Administrația Patriarhală va întocmi un nou proiect de buget al Fondului central misionar pe anul 1994 cu datele la zi.

Temei nr. 4125/1994 — Probleme privind activitatea Comisiei de pictură bisericească.

Din referatul prezentat de Sectorul II «economic» al Administrației Patriarhale, rezultă că activitatea Comisiei de pictură bisericească, se desfășoară potrivit prevederilor Deciziei patriarhale nr. 633/1958 și ale Instrucțiunilor în legătură cu aceasta, dar care nu mai corespund în întregime realităților actuale, motiv pentru care Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române prin hotărârea nr. 640/1991 a stabilit ca o comisie sinodală, special instituită, să întocmească un proiect de regulament pentru reglementarea tuturor problemelor la zi, legate de pictura bisericească, care să fie supus examinării, definitivării și aprobării organelor centrale bisericești.

Proiectul respectiv de regulament s-a întocmit de comisia sinodală cu participarea unor reprezentanți ai pictorilor bisericești, desemnați de către Uniunea artiștilor plastici bisericești, ținându-se seama de hotărârea Sfântului Sinod din 10 mai 1991, de propunerile Centrelor eparhiale și ale Conferinței naționale a preoților. S-a avut ca scop elabo-

inale cu
venții la

Comisiei
nod Ple-

data de

5 august
colectate
ă aceste

4/1991 și
indato-
nistrației
primească
rical din
restora, în

ministrația
nitate pen-
nului 1993.
ca «Orto-
tocmi un
1 1994 cu

misiei de

ministrației
cească, se
958 și ale
espund în
d al Bise-
ca o comi-
egulament
tura bise-
ării orga-

a sinodală
semnați de
i de hotă-
relor epar-
cop elabo-

rarea unor dispoziții regulamentare menite să ducă la o îmbunătățire tehnică și artistică a lucrărilor de pictură bisericească, la stabilirea unor relații corecte și precise între parohiile beneficiare de lucrări de pictură și pictorii executanți, la pregătirea, calificarea și promovarea pictorilor și la stabilirea unor măsuri disciplinare în caz de nevoie.

Discuțiile purtate în plenul Sfântului Sinod au scos în evidență necesitatea dizolvării actualei comisii de pictură bisericească, constituirea unei noi comisii și adoptarea de măsuri urgente pe care Biserica să le ia în virtutea dreptului ei canonic și legal de a supraveghea și controla lucrările de pictură de la bisericile din cuprinsul Patriarhiei Române.

În urma discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri, Sfântul Sinod hotărăște :

Se va revizui și definitivă proiectul Regulamentului pentru organizarea și funcționarea Comisiei de pictură bisericească prin grija sectorului II economic al Administrației Patriarhale.

Se dizolvă actuala Comisie de pictură bisericească și se va constitui o nouă comisie formată din pictori bisericești și clerici cu cunoștințe de pictură, în număr egal, la propunerea Cancelariei Sfântului Sinod și a sectorului II «Economic», care va fi aprobată de Prea Fericitul Părinte Patriarh prin Decizie patriarhală.

Până la definitivarea și aprobarea de către autoritatea bisericească a noului Regulament și fixarea componenței Comisiei de pictură bisericească, sectorul II «Economic» al Administrației Patriarhale va lucra și soluționa unele lucrări urgente privind pictura bisericească, pe bază de propuneri aprobate de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist.

În sumele de mai sus, intră și pregătirea peretelui și culorile.

Lucrările de restaurare a picturii de la biserici, vor fi executate la suma de 10.000—15.000 lei/m.p., sumă în care sunt incluse toate operațiunile de restaurare, urmând ca și pentru aceasta să se obțină aprobarea eparhiilor și Patriarhiei Române, cu aplicarea indexărilor la zi.

Temei nr. 1122/1994 — Adresa Secretariatului de stat pentru culte nr. 70/1994 prin care se solicită punctul de vedere al Patriarhiei Române în legătură cu reprezentarea unor chipuri de sfinți români pe însemnele monetaire.

În urma discuțiilor purtate și avându-se în vedere opiniile Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri, Sfântul Sinod hotărăște :

Apreciază că nu este potrivit reprezentarea sfinților pe emisii monetare, aceasta nefiind conformă cu conștiința Ortodoxiei.

În emisiunile de timbre se pot reprezenta chipuri de sfinți.

Temei nr. 3634/1994 — Adresa Institutului român pentru drepturile omului privind sărbătorirea în fiecare an, la 15 mai, a «Zilei naționale a familiei».

Adresa menționată exprimă recunoștința și mulțumirile institutului respectiv pentru modul în care Biserica Ortodoxă Română a marcat Ziua internațională a familiei și Ziua națională a familiei. Prin pastorală Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist din ziua de 15 mai, despre valorile morale tradiționale ale familiei, cu îndemnuri ca aceste valori să fie apărute și păstrate.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri, Sfântul Sinod hotărăște :

Biserica Ortodoxă Română va serba Ziua națională a familiei în fiecare an în duminica cea mai apropiată de 15 mai, în spiritul tradiției noastre creștine ortodoxe.

Temei nr. 3617/1994 — Adresa Muzeului țărânului român, nr. 581/1994, prin care solicită acordul Patriarhiei Române pentru fotografierea bisericilor de lemn, în vederea repertoriului acestora.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri, Sfântul Sinod hotărăște :

Este de acord cu fotografierea bisericilor de lemn, monumente istorice, de către Muzeul țărânului român și de către Direcția generală — Protecția și valorificarea patrimoniului cultural național din Ministerul culturii, a bisericilor pictate de Gh. Tattarescu (motivul de împlinirea a o sută de ani de la moartea lui), dar numai în vederea repertoriului lor și nu cu scopuri comerciale.

Pentru aceasta instituțiile amintite se vor adresa centrelor eparhiale respective, cărora le vor pregăti și lăsa un exemplar din lucrare.

Temei nr. 4557/1994 — Adresa Facultății de teologie din București, nr. 791/1994 și referatul Cancelariei Sfântului Sinod, privind unele aniversări bisericesti din anul 1995 legate de evenimente din istoria Bisericii Ortodoxe Române sau din viața unor personalități ale Bisericii noastre.

În adresa Facultății de teologie din București și în referatul Cancelariei Sfântului Sinod, se arată că în anul 1995 vor avea loc unele aniversări bisericesti legate fie de evenimente din istoria Bisericii Ortodoxe Române, fie din viața unor personalități ale Bisericii.

Dintotdeauna manifestările legate de aceste aniversări au subliniat, în prim plan, împlinirile din Biserica noastră, și, legat de acestea, personalitățile care au contribuit la realizarea lor.

Comisia pentru doctrină, viață religioasă și mănăstiri studiind propunerile care s-au făcut de către Facultatea de teologie din București și de către Cancelaria Sfântului Sinod, în legătură cu aniversarea unor evenimente bisericesti în cursul anului 1995 ; ținând seama și de datele

dreptu-
a «Zilei

stitutului
a marcat
pastorală
l, despre
valori să

tru doc-
aște :

a fami-
ti, în spi-

, nr. 581/
ografierea

doctrină,

onumente
ctia gene-
țional din
(motivată
i în vede-

centrelor
mplar din

București,
ind unele
din istoria
i ale Bise-

atul Cance-
unele ani-
ericii Orto-

u subliniat,
de acestea,

udiind pro-
n București
rsarea unor
și de datele

calendaristice care marchează aceste aniversări, propune plenului Sfântului Sinod să aprobe ca duminică, 5 februarie 1995, să se sărbătorească următoarele evenimente istorice :

1. Împlinirea a 70 de ani de la ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de patriarhie ;
2. 110 ani de la recunoașterea autocefaliei ;
3. Legate de aniversarea celor două evenimente istorice, să se sărbătorească, la aceeași dată, împlinirea a 80 de ani de viață, 60 de ani de viață monahală și 45 de ani de slujire arhierescă a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist. O comisie specială condusă de I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei, din care să facă parte și cei doi episcopi-vicari patriarhali Teofan Sinaitul și Vincențiu Ploieșteanul, P.C. Decan Dumitru Popescu și P.C. Pr. Constantin Pârvu, vicar administrativ, să studieze detaliile propunerilor care s-au făcut privind modalitatea desfășurării acestor momente aniversare.

Urmarea propunerilor Comisiei și discuțiilor care s-au purtat, Sfântul Sinod hotărăște :

Își exprimă acordul cu propunerile Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și mândstiri privind aniversările bisericești ale anului 1995.

În continuare Prea Fericitul Părinte Președinte invită pe P. S. Casian Crăciun, episcop ales al Episcopiei Dunării de Jos să prezinte referatele Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, în legătură cu problemele repartizate spre studiu :

Temei nr. 2573/1994 — Adresa Ministerului învățământului nr. 9354/1994 în legătură cu solicitarea Patriarhiei Române pentru înființarea posturilor de inspectori școlari pentru religie.

Comisia învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc constatând amploarea pe care a luat-o învățământul teoretic și învățământul religios în școală, apreciază că este necesar să se procedeze la înființarea și organizarea unui sector special care să se ocupe și să răspundă de învățământul teologic universitar și postuniversitar ; învățământul teologic-liceal, postliceal și școlile de cântăreți bisericești ; învățământul religios în școlile de stat.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

Cancelaria Sfântului Sinod va întocmi o nouă intervenție documentară către Ministerul învățământului pentru aprobarea înființării posturilor necesare de inspectori de religie, începând cu anul școlar 1994—1995.

În acest scop centrele eparhiale vor transmite Cancelariei Sfântului Sinod datele necesare fundamentării intervenției (numărul cadrelor didactice bisericești care predau religia, numărul de norme didactice, calculate pentru fiecare județ).

Se va studia înființarea și organizarea unui sector aparte pentru învățământul teologic: universitar, postuniversitar, liceal, postliceal și pentru învățământul religios în școlile de stat.

Temei nr. 4709/1994 — Adresa Ministerului învățământului nr. 34228/1994 în legătură cu organizarea concursului de admitere în învățământul superior și în ciclul de studii aprofundate, în anul 1994.

Cu adresa nr. 34228/1994, Ministerul învățământului a transmis Patriarhiei Române:

1. Metodologie — cadru pentru organizarea și desfășurarea concursului de admitere în învățământul superior și în ciclul de studii aprofundate în anul 1994, aprobat prin Ordinul ministrului Învățământului nr. 6573/1994;

2. Precizări privind ciclul de studii aprofundate în învățământul superior din anul universitar 1994—1995, aprobate prin Ordinul ministrului Învățământului nr. 6572/1994.

În urma examinării întregii documentații transmisă de Ministerul învățământului de către Comisia învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc,

La propunerea acestora și ținându-se seama și de propunerile Facultăților de teologie din București și Sibiu, Sfântul Sinod hotărăște:

la act de metodologia-cadru pentru organizarea și desfășurarea concursului de admitere în învățământul superior și în ciclul de studii aprofundate în anul 1994, aprobate prin Ordinul Ministerului învățământului, nr. 6573/1994, precum și de precizările privind ciclul de studii aprofundate în învățământul superior din anul universitar 1994-1995, aprobate prin Ordinul Ministerului învățământului, nr. 6572/1994, și își exprimă acordul pentru aplicarea lor în facultățile de teologie organizatoare din București, Sibiu și Cluj.

Aprobă ca ciclul de studii aprofundate să se organizeze la:

- 1. Facultatea de teologie din București, pentru direcțiile de aprofundare: biblică, istorică, sistematică și practică.*
- 2. Facultatea de teologie din Sibiu pentru direcțiile de aprofundare: biblică, istorică, sistematică și practică.*
- 3. Facultatea de teologie din Cluj-Napoca, pentru direcția de aprofundare istorică.*

Aprobă planul de învățământ care s-a prezentat pentru organizarea ciclului aprofundat de teologie.

ancelariei
i (numă-
mărul de
r aparte
r, liceal,
stat.
tului nr.
re în în-
nul 1994.
transmis
i concu-
dii apro-
vătămân-
tământul
ul minis-
Ministerul
irea per-
erile Fa-
otărăște :
desfășu-
i în ciclul
ul Minis-
recizările
erior din
nisterului
ntru apli-
București,
eze la :
ecțiile de
tică.
de apro-
irecția de
stru orga-

Examenul de admitere în ciclul de aprofundare va consta în :
La direcția de aprofundare biblică :
Lucrare scrisă la Noul Testament
Examinare orală la Vechiul Testament ;
La direcția de aprofundare istorică :
Lucrare scrisă la Istoria bisericească universală
Examinare orală la Istoria Bisericii Române ;
La direcția de aprofundare sistematică :
Lucrare scrisă la Dogmatică
Examinare orală la Morală ;
La direcția de aprofundare practică :
Lucrare scrisă la Drept bisericesc și canonic
Examinare orală la Liturgică ;
Tematica pentru probele de admitere se va stabili în acord
de către cele trei centre teologice universitare organizatoare și se
va da publicității.

Temei nr. 4579/1994 — Referat informativ privind situația în
viitor a Școlilor postliceale de cântăreți bisericești și învățători, și
posibilitatea organizării și funcționării Școlilor de cântăreți bisericești,
cu durata de 3 ani, în cadrul învățământului preuniversitar de stat.
În urma discuțiilor care s-au purtat și la propunerea Comisiei
învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc care a analizat
problema sub toate aspectele, Sfântul Sinod hotărăște :

La act de comunicarea Ministerului învățământului privind
Funcționarea numai în lichidare a școlilor postliceale de cântăreți
bisericești și învățători (în următorii doi ani școlari) ;
La act și aprobă ca în locul școlilor postliceale de cântăreți
bisericești să se înființeze și organizeze începând cu anul
1994—1995, școli de cântăreți bisericești, cu durata de trei ani
cursuri de zi, în cadrul învățământului preuniversitar de stat, cu
asigurarea finanțării lor de la bugetul de stat, lăsându-se la lati-
tudinea Bisericii stabilirea locurilor de funcționare și cifra de șco-
larizare.

Aprobă metodologia, graficul și tematica examenului de admi-
tere din septembrie 1994, precum și planul de învățământ și pro-
grama analitică la disciplinele de studiu.
Își exprimă acordul ca aceste școli să se organizeze și să func-
ționeze pe lângă seminariile teologice — cu aceeași conducere și
administrație, sau independent, cu conducere și administrație pro-
pria, precum și cu condițiile de înscriere, de admitere, de studiu
și de absolvire la aceste școli care s-au propus.

Dispune urgentarea demersurilor necesare la Secretariatul de stat pentru culte și Ministerul învățământului și transmiterea documentației cuvenite pentru autorizarea și aprobarea funcționării acestor școli de cântăreți bisericești în rețeaua și cifra de școlarizare a Ministerului învățământului, precum și pentru obținerea acordului privind metodologia, graficul și tematica examenului de admitere, planul de învățământ și programa analitică.

Temei nr. 4249/1994 — Adresa Facultății de teologie din București nr. 758/1994 cu propunerea de reactivare a sistemului de acordare a calificativului la conduită.

Referatul asupra problemei relevă faptul că după integrarea facultăților de teologie în universitățile de stat, unele dintre facultăți n-au mai aplicat prevederile Regulamentului învățământului teologic potrivit cărora activitatea duhovnicească a studenților și conduita lor, participarea la programul liturgic erau notate cu calificative la conduită: *excepțional, foarte bine, bine și suficient*, care se luau în considerare și la acordarea burselor.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște:

Aprobă să se reactiveze, calificativul pentru conduită liturgică și moral-duhovnicească, aplicându-se, obligatoriu și unitar, calificative corespunzătoare: suficient, bine, foarte bine și excepțional. Acest calificativ va fi luat în considerare atunci când se acordă burse și semiburse, diferite ajutoare în condițiile hotărârii Sfântului Sinod nr. 11841/1988, precum și la recomandarea pentru hirotonie, celor care termină teologia pastorală. Calificativul la conduita liturgică și moral-duhovnicească se consemnează în foaia matricolă.

În continuare, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teotist invită pe raportorul Comisiei afacerilor externe bisericești, P. S. Episcop Nifon al Sloboziei și Călărașilor să prezinte rapoartele comisiei asupra problemelor primite spre studiu și referire.

Temei nr. 4545/1994 — Darea de seamă a Înalț Prea Sfințitului Mitropolit Dr. Daniel al Moldovei și Bucovinei, privind instalarea Înalț Prea Sfințitului Dr. Serafim ca mitropolit al Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală.

Referatul reamintește că la data de 16 ianuarie 1993 a luat ființă Mitropolia ortodoxă română pentru Germania și Europa centrală, iar în ședința sa din 22—23 ianuarie 1993, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a acordat binecuvântarea organizării acestei eparhii, sub jurisdicția Patriarhiei Române.

Ca urmare, Adunarea eparhială a acestei Mitropolii, întrunindu-se la data de 16 octombrie 1993, a ales ca mitropolit pe Prea Sfințitul

ariatul de
transmiterea
a funcțio-
nării cifre de
întru obți-
ca exa-
nalitică.

București
acordare a

area facul-
tății n-au
gic potrivit
or, partici-
conducută :
considerare

învățămân-
hotărăște :

uită litur-
și unitar,
e și excep-
uci când se
le hotărâri
area pentru
ivul la con-
iză în foaia

t invită pe
piscop Nifon
asupra pro-

a Sfințitului
talarea Înalt
ei ortodoxe

a luat ființă
centrală, iar
isericii Orto-
eparhii, sub

întrunindu-se
Prea Sfințitul

Dr. Serafim Făgărășeanul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului. Sfântul Sinod în sesiunea din 12 ianuarie 1994 a validat această alegere.

Festivitățile de înscăunare a titularului noii eparhii românești s-au desfășurat în ziua de duminică 5 iunie 1994, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Dr. Daniel al Moldovei și Bucovinei, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Dr. Serafim și Prea Sfințitul Episcop Dr. Teofan Sinaitul, vicar patriarhal, împreună cu un mare sobor de preoți (cca. 60) au oficiat Sf. Liturghie.

După Sf. Liturghie s-a dat citire «Gramatei patriarhale», prin care Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Dr. Serafim a fost investit ca mitropolit al «Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală». Atribuirea însemnelor mitropolitane și întronizarea propriu-zisă au fost săvârșite de Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Dr. Daniel.

Au luat parte ierarhi și reprezentanți ai altor Biserici Ortodoxe, ai Bisericii Romano-Catolice, ai Bisericilor Luterană și Calvină din Germania, Franța, Austria, Elveția, Italia, Belgia etc., precum și importante oficialități germane.

După o serie de vorbitori, ultimul cuvânt a aparținut Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Dr. Serafim, care a adus mulțumiri, în numele preoților și credincioșilor români stabiliți în Germania, autorităților germane pentru ajutorul și ocrotirea de care românii se bucură din partea Statului.

În urma discuțiilor care au avut loc, și la propunerea Comisiei afa- cerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

La act de darea de seamă a Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei, privind instalarea I.P.S. Dr. Serafim ca mitropolit al Germaniei și Europei centrale.

Să se clarifice statutul, prin organele administrative eparhiale, titulatura Mitropoliei din Germania în privința adaosului «și de nord», adică Mitropolia ortodoxă română pentru Germania, Europa centrală și de nord.

Având în vedere că I.P.S. Mitropolit Dr. Serafim a fost instalat, să i se acorde locotenința pentru Arhiepiscopia Ortodoxă Română de la Paris.

Pentru a se ajunge la o situație echitabilă privind subvențiile din țară, se va reanaliza problema salarizării clerului aparținând eparhiilor din Europa centrală și occidentală, avându-se în vedere că unii preoți primesc salariul din țară iar alții nu se bucură de acest lucru.

* Temei nr. 4546/1994 — Darea de seamă a Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nestor al Olteniei, privind participarea Înalt Prea Sfinției Sale la Simpozionul organizat de «Asociația vlahilor» din Bulgaria și «Societatea bulgarilor» din România.

În zilele de 26—27 februarie 1994 «Asociația vlahilor» din Bulgaria și «Societatea bulgarilor» din România au organizat, la Vidin, Bulgaria,

un simpozion consacrat unor aspecte ale războiului ruso-turc din 1877—1878, desfășurat în zona Vidinului, pentru eliberarea Bulgariei.

Din partea Bisericii Ortodoxe Române a participat înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nestor al Olteniei, cu care prilej înalt Prea Sfinția Sa a prezentat comunicarea «Despre contribuția Olteniei eclesiastice la războiul din 1877—1878».

În cadrul discuțiilor care au avut loc, vorbitorii au subliniat necesitatea găsirii unor posibilități și modalități de ajutorare a comunităților românești din țările vecine, cunoscute fiind dificultățile de multe feluri pe care această acțiune le întâmpină.

În urma dezbaterilor ce au avut loc, la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

În act, cu mulțumiri, de darea de seamă a I.P.S. Mitropolit Nestor.

Să se acorde, în continuare, sprijin organizațiilor vlahilor din Bulgaria, precum și tuturor celorlalți români aflați în situații similare.

Temei nr. 4548/1994 — Referat privind vizita de curtoazie în România a Prea Sfințitului Episcop Nathanael al Episcopiei Ortodoxe Române din America și Canada, precum și relațiile canonice actuale între cele două eparhii ortodoxe române din America și Canada.

În perioada 6—28 mai 1994, Prea Sfințitul Episcop Nathanael, însoțit de o delegație constituită din protopopi, preoți și personal administrativ din cadrul Episcopiei, au vizitat mănăstiri și instituții bisericești din cadrul eparhiilor : Oradiei, Râmnicului, Bucureștilor, Sloboziei, Tomisului, Iașilor, Sucevei și Rădăuților, Alba Iuliei, Craiovei, Timișoarei, Aradului și Maramureșului.

În zilele de 7—9 mai 1994, Prea Sfințitul Episcop Nathanael, a fost oaspetele Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și al Patriarhiei Române, făcând, totodată, vizite la unele spitale și orfelinate de pe raza Bucureștiului.

În luările de cuvânt care au urmat s-a subliniat faptul că peste tot unde au fost primiți, P. S. Episcop Nathanael și membrii delegației s-au considerat în pelerinaj, bucurându-se de ospitalitatea ierarhilor, preoților și credincioșilor ortodocși români.

În urma dezbaterilor ce au avut loc, la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

În act de vizita P. S. Episcop Nathanael în România care, împreună cu membrii delegației, au fost primiți în spirit de comuniune frățească.

În act că, în cadrul convorbirilor purtate cu acest prilej, s-a reînnoit dorința ca preoții celor două eparhii românești din SUA și Canada să slujească împreună până când vor avea loc discuții cu participarea reprezentanților clerului și credincioșilor din ambele eparhii.

ture din
Bulgariiei.
alt Prea
a Sfinția
lesiastice

iat nece-
munității-
de multe

isiei afa-

Metropolit

urilor din
situații

toazie in
Ortodoxe
e actuale
da.
nael, in-
al admi-
ții biseri-
r, Slobo-
Craiovei,

hanael, a
Patriarhiei
te de pe

că peste
delegației
ierarhilor,

isiei afa-

inia care,
it de co-

prilej,' s-a
din SUA
c discuții
din am-

Temei nr. 4549/1994 — Referat privind vizita în România a episcopului Rolf Koppe, conducătorul serviciului Relații externe bisericești din cadrul Bisericii Evanghelice din R. F. Germania.

În perioada 7—9 iunie 1994 Biserica Ortodoxă Română a avut ca oaspeți pe Excelența Sa Episcopul Rolf Koppe, conducătorul oficiului pentru Relații externe bisericești al Bisericii Evanghelice din R. F. Germania și pe consilierul superior bisericesc, pastorul Klaus Schwarz.

Episcopul Rolf Koppe care este succesorul episcopului Heinz Ioachim Held, cu care Biserica noastră a fost în relații foarte apropiate, a fost primit în audiență de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, în ziua de miercuri 8 iunie 1994.

În urma discuțiilor purtate, la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

la act de această vizită, continuându-se bunele relații cu Biserica Evanghelică din R. F. Germania.

Temei nr. 4547/1994 — Darca de seamă a P. S. Episcop Timotei al Aradului privind activitatea din cadrul Vicariatului de la Gyula — Ungaria.

Cu adresa nr. 1820/1994, P. S. Episcop Timotei face o trecere în revistă a activității Eparhiei Aradului, privind viața bisericească din cuprinsul Vicariatului ortodox român din Ungaria în primul semestru al anului curent.

În plenul Sfântului Sinod, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, făcând aprecieri asupra activității din cadrul Vicariatului de la Gyula, aduce la cunoștința Sfântului Sinod despre invitația adresată Prea Fericirii Sale de către P. C. Pr. Vicar Pavel Ardelean, pentru a participa la sfințirea bisericii parohiale de la Micherechi.

Având în vedere că Patriarhia Română a donat acestei biserici strănile și catapeteasma, suportând integral și plata pentru pictură, efectuată de Domnul Cristian Samoilă, membrii Sfântului Sinod consideră că ar fi foarte bine ca Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist să dea curs invitației.

În urma dezbaterilor avute și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

la act de activitatea desfășurată de P. S. Episcop Timotei al Aradului în cadrul Vicariatului ortodox român din Ungaria, în perioada 1 ianuarie — 30 iunie 1994.

Să se depună, în continuare, eforturi pentru buna desfășurare a vieții bisericești a credincioșilor ortodocși români din Ungaria.

Se ia act de invitația făcută de conducerea Vicariatului ortodox român din Gyula, confirmându-se vizita Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist la sfințirea bisericii din Micherechi în prima decadă a lunii octombrie 1994.

Temei nr. 3182/1994 — Vizita în România a Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Ioan al Kareliei și întregii Finlande, 20—25 mai 1994.

La invitația Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, în perioada 20—25 mai a.c., a avut loc vizita în România a Înalt Prea Sfinției Sale Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Ioan al Kareliei și întregii Finlande. Pe parcursul vizitei, I.P.S. Sa a fost însoțit de P. C. Pr. Arto Leskinen și de P. C. Diac. Jyrky Ojapelto, acestora alăturându-li-se și P. C. Pr. Matti Sidoroff, care își desfășoară activitatea în cadrul Asociației ecumenice a Bisericilor din România — A.I.D.Rom.

Vizita s-a înscris în șirul întâlnirilor pe care Întăistătorii celor două Biserici Ortodoxe surori le-au avut de-a lungul ultimelor decenii.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

Se ia act de vizita în România a I.P.S. Arhiepiscop Ioan al Kareliei și întregii Finlande.

Se va publica reportajul acestei vizite în revistele centrale bisericești.

Se exprimă mulțumiri Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, precum și I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, P. S. Episcop Gherașim al Râmnicului și P. S. Episcop Calinic al Argeșului pentru sprijinul deosebit în organizarea și buna desfășurare a vizitei.

Temei nr. 3438/1994 — Referat informativ asupra situației actuale a Bisericii Ortodoxe din Cehia și Slovacia.

În sectorul pentru Relații externe bisericești al Patriarhiei Române s-au primit o serie de documente, din care rezultă următoarele aspecte referitoare la situația actuală a Bisericii Ortodoxe din fosta Cehoslovacie :

În urma divizării Statului cehoslovac în cele două componente și anume Republica Cehă și Republica Slovacă, în sesiunea Sfântului său Sinod din 3 noiembrie 1992, Biserica Ortodoxă din fosta Cehoslovacie, a luat hotărârea de a crea :

1) un consiliu mitropolitan cu două eparhii, de Praga și Olomona, al cărui președinte rămâne P. F. Dorotei, arhiepiscop de Praga și reprezentând Biserica Ortodoxă a Cehiei ;

2) un consiliu mitropolitan cu două eparhii, de Prešov și Michalovce, al cărui președinte este I.P.S. Mitropolit Nicolae de Prešov, reprezentând Biserica Ortodoxă a Slovaciei.

Aceste două mitropolii nou create își păstrează, totuși, unitatea canonică, având un singur sinod sub președinția P. F. Dorotei, arhiepiscop de Praga și mitropolit al tuturor teritoriilor cehice și slovace.

Datele prezentate mai sus rezultă dintr-un document datat 15.12.1992 și adresat de către P. F. Dorotei Conferinței Bisericilor Euro-

pene. Acest document a fost difuzat participanților la reuniunea Comitetului Central al sus-numitei organizații, la întrunirea sa de la Iserlohn (Germania), din 10—17 martie 1993.

La rândul său, într-o scrisoare circulară către Bisericile Ortodoxe surori, I.P.S. Nicolae, Arhiepiscopul de Prešov și Slovacia, informează despre situația creată, solicitând totodată ca problemele reciproce și corespondența dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Ortodoxă a Slovaciei să fie rezolvate direct, prin intermediul sediului din Prešov al Bisericii Slovaciei.

În urma discuțiilor și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

Se ia act de situația actuală a Bisericii Ortodoxe din Cehia și Slovacia, corespondența ulterioară urmând a se face conform solicitărilor transmise de către cei doi Întăistătători.

Temei nr. 3188/1994 — Referat informativ asupra situației actuale a Bisericii Ortodoxe din Macedonia.

Conform documentației deja existente, ca și din corespondența primită recent la sectorul pentru Relații externe bisericești al Patriarhiei Române de la Biserica Ortodoxă din Macedonia, se pot reliefa unele aspecte legate de situația actuală a acesteia.

Biserica Ortodoxă din Macedonia se consideră continuatoarea vechiului scaun al Arhiepiscopiei de Ohrida, desființată în anul 1767. Până la acea dată, începând cu anul 1018, arhiepiscopia a avut o autonomie limitată. În perioada dintre 1018 și 1767, scaunul arhiepiscopal de Ohrida a avut de îndurat din cauza presiunilor exercitate asupra populației macedonene de popoarele care și-au exercitat influența în această zonă (greci-bizantini, bulgari, turci, sârbi etc.).

Lupta pentru reînființarea scaunului de Ohrida, după 1767, a continuat neîntrerupt. În prima jumătate a secolului nostru, statul macedonean a fost împărțit între Grecia, Serbia și Bulgaria.

Un moment important în efortul de afirmare a identității sale etnice și bisericești distincte a Bisericii din Macedonia l-a constituit convocarea, la 4 martie 1945, la Skoplje, a Adunării bisericești și naționale, în vederea proclamării, printre altele, și a reînființării istoricei Arhiepiscopii de Ohrida, sub forma Bisericii Ortodoxe Autocefale Macedonene. Printr-o telegramă trimisă Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, la 26 aprilie 1945, se solicită sprijinul Bisericii noastre în înfăptuirea acestei hotărâri, ca fiind bazată pe dreptul său istoric și canonic.

În analiza făcută de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în sesiunea sa din 30 iulie 1945, s-a considerat că orice act de autoafirmare a autocefaliei Bisericii Macedoniei va trebui să fie împlinit numai cu consimțământul Patriarhiei Sârbe. Ca urmare, Sfântul Sinod

al Bisericii noastre a hotărât să se aștepte instaurarea unei păci durabile în Balcani, înainte de a se lua o decizie în această chestiune (cf. Arhiva Sfântului Sinod, Dosar nr. 580/1945, fila 71).

După îndelungate tratative, abia în 1956 a avut loc al doilea sinod clerico-laic, care a proclamat reînființarea Arhiepiscopiei de Ohrida, sub numele de Biserica Ortodoxă a Macedoniei, aflată în unitate canonică cu Biserica Ortodoxă a Serbiei.

Sub presiunea evenimentelor, în anul 1967, sinodul clerico-laic de la Ohrida a hotărât completa independență administrativă a Bisericii Ortodoxe Macedonene, hotărâre contestată de Biserica Ortodoxă Sărbă, în ședința extraordinară a Sfântului Sinod din 14—15 septembrie 1967. Ruptura dintre cele două Biserici a continuat până în anul 1992.

La 3 martie 1992, a avut loc la Belgrad o întâlnire între delegații ai Bisericii Ortodoxe Sârbe și ai Bisericii Ortodoxe Macedonene, semnându-se, în final, o declarație comună, ce viza restabilirea unității euharistice prin coliturghisire.

Cu prilejul întâlnirii întâistătătorilor Bisericii Ortodoxe, de la Constantinopol, 14—16 martie 1992, patriarhul ecumenic Bartolomeu I a primit o delegație a Bisericii Ortodoxe a Macedoniei, în prezența Prea Fericitului Patriarh Pavel al Serbiei și a P.S. Episcop Irineu de Bačka. S-a ajuns la concluzia că problema trebuie să fie soluționată printr-un dialog între Biserica Ortodoxă Sărbă și Biserica Ortodoxă a Macedoniei.

În același spirit s-a desfășurat și întâlnirea de la Kaliste (15—16 aprilie 1992), dintre reprezentanții celor două Biserici Ortodoxe.

După izbucnirea războiului din Bosnia — Herțegovina, când Republica Macedonia a devenit stat independent și suveran, relațiile dintre cele două Biserici s-au întrerupt, observându-se, pe de o parte, existența unei tensiuni între Biserica Ortodoxă Sărbă și Biserica Ortodoxă a Macedoniei, iar, pe de altă parte, între Biserica Ortodoxă a Greciei și Biserica Ortodoxă a Macedoniei.

Ca organizare teritorială, începând cu 1967, Biserica Ortodoxă a Macedoniei s-a constituit în 7 eparhii, în Republica Macedonia, 2 în S.U.A. și 1 în Europa occidentală. A deschis, de asemenea, un Seminar teologic și o Facultate de teologie. Această Biserică, răspunde, conform documentației primite de la Skoplje, nevoilor spirituale a peste un milion de macedoneni din Republica Macedonia, ca și ale aproximativ șase sute mii de credincioși din afara Republicii Macedonia, a altor câteva mii de credincioși sârbi, vlahi și de alte naționalități.

Luând cuvântul, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a arătat că, și în trecut, Biserica Ortodoxă din Macedonia a intervenit pe lângă Biserica Ortodoxă Română pentru a fi ajutată în demersul său în obținerea autocefaliei.

Prea Fericirea Sa a sugerat că ar fi bine ca la întrunirile viitoare ale Comisiei pregătitoare a Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Or-

todoxe să ne expunem punctul nostru de vedere în chestiuni de acest gen.

În sensul celor prezente, P.S. Episcop Calinic al Argeşului a adăugat faptul că Biserica Ortodoxă din Macedonia este foarte bine organizată, având mănăstiri şi biserici chiar din sec. IX—XI, bine conservate, episcopia de Bitolia având, ea singură, aproximativ 80 mănăstiri. Pentru ajutorarea acestei Biserici Ortodoxe, actualmente se află la studii, cu purtarea de grijă a Eparhiei Argeşului, trei studenţi macedoneni, care vor putea deveni în viitor preoţi la comunităţile ortodoxe româneşti din Macedonia. De altfel, a spus P.S. Sa, în timpul vizitelor pe care le-a făcut în Macedonia a observat că Biserica Ortodoxă de acolo îşi pune mari nădejdi în sprijinul moral al Bisericii Ortodoxe Române, în vederea realizării dezideratului autocefaliei.

În urma discuţiilor purtate şi la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericeşti, Sfântul Sinod hotărăşte :

Se ia act de situaţia existentă în Biserica Ortodoxă a Macedoniei şi, în măsura în care va fi posibil, se va propune includerea pe ordinea de zi a unei viitoare şedinţe a Comisiei pregătitoare a Sfântului şi Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe, între principiile de recunoaştere a autocefaliei unei Biserici Ortodoxe, punctul de vedere al Bisericii Ortodoxe Române potrivit căruia un stat independent şi suveran — în cadrul căruia majoritatea sau o parte a populaţiei este constituită din credincioşi creştini ortodocşi — este îndreptăţită să aibă, în sânul ei, o Biserică Ortodoxă Autocefală.

Temei nr. 3069/1994 — Informare privind aplanarea diferendului dintre Patriarhia Ecumenică şi Patriarhia Ierusalimului.

În urma discuţiilor şi la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericeşti, Sfântul Sinod hotărăşte :

Se ia act, cu bucurie, de aplanarea diferendului dintre Patriarhia Ecumenică şi Patriarhia Ierusalimului.

Se va exprima, prin intermediul a două scrisori adresate Întâistătătorilor celor două Patriarhii, satisfacţia Bisericii Ortodoxe Române pentru restabilirea deplinei comuniuni dintre ele.

Temei nr. 3447/1994 — Vizita în România a Sanctităţii Sale Şenuda al III-lea, Papă şi Patriarh al Bisericii Ortodoxe Copte (6—12 septembrie 1994).

Menţionând faptul că, în perioada 13—19 septembrie 1994, se va desfăşura la Bucureşti întrunirea anuală a Comitetului executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor şi cu acest prilej, Sanctitatea Sa Şenuda al III-lea, ca unul dintre membrii respectivului Comitet executiv, se va afla în România, şi subliniind şi faptul că Sanctitatea Sa şi-a manifestat

dorința de a vizita Biserica Ortodoxă Română, în urma analizei făcute, Sinodul Permanent, la întrunirea sa din ziua de 10 mai 1994, a hotărât ca Sanctiata Sa Papa Șenuda al III-lea să fie invitat pentru perioada 6—12 septembrie 1994, urmând a fi vizitate mănăstiri și așezăminte bisericesti din cuprinsul Arhiepiscopiei Iașilor și Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților.

În urma discuțiilor și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericesti, Sfântul Sinod hotărăște :

Se ia act de vizita Sanctității Sale Șenuda al III-lea, Papă și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Copte din Egipt, ca și de proiectul de program după care urmează a se desfășura această vizită.

Temei nr. 2539/1994 — Întrunirea Comitetului executiv al C.E.B., București (13—19 septembrie 1994).

Dată fiind importanța respectivei întruniri, între membrii Comitetului executiv numărându-se personalități bisericesti de seamă precum Prea Fericea Sa Patriarhul Partenie al III-lea al Alexandriei și Sanctitatea Sa Papă și Patriarh Șenuda al III-lea, a fost aprobată găzduirea, la București, în perioada 13—19 septembrie 1994, a întrunirii Comitetului executiv al C.E.B.

În urma discuțiilor și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericesti, Sfântul Sinod hotărăște :

Se ia act de organizarea, în România, a lucrărilor Comitetului executiv al C.E.B., în perioada 13—19 septembrie 1994.

Temei nr. 2446/1994 — Vizita în România a Prea Fericitului Partenie al III-lea, Patriarhul Alexandriei și al întregii Africi (21—26 septembrie 1994).

Relațiile frățesti pe care Biserica Ortodoxă Română le întreține cu celelalte Biserici Ortodoxe surori ocupă un loc important în activitatea sa pe plan extern.

Vizita Prea Fericitului Partenie al III-lea, Patriarhul Alexandriei și al întregii Africi, se înscrie în contextul bunelor legături dintre Bisericile Ortodoxe surori.

Întrucât, în perioada 13—19 septembrie 1994, se va desfășura la București întrunirea anuală a Comitetului executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor și, cu acest prilej, Prea Fericitul Partenie al III-lea, ca membru de drept în respectivul Comitet executiv, se va afla în România, precum și faptul că Prea Fericea Sa și-a manifestat dorința de a vizita Biserica Ortodoxă Română, în urma analizei făcute, Sfântul Sinod Permanent, în ședința sa din 10 mai 1994, a hotărât ca Prea Fericitul Partenie al III-lea, Patriarhul Alexandriei și al întregii Africi să fie invitat pentru perioada 21—26 septembrie 1994, urmând a fi vizitate mănăstiri și așezăminte bisericesti de pe cuprinsul Patriarhiei Române.

Luând cuvântul, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist* a considerat ca fiind oportună întâlnirea membrilor Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în aceeași ședință solemnă din ziua de 17 septembrie 1994, ora 18,00, atât cu patriarhul Șenuda al III-lea, cât și cu patriarhul Partenie al III-lea și cu membrii Comitetului Executiv al C.E.B. Propunerea a fost acceptată de plenul Sfântului Sinod.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

Se ia act de vizita pe care Prea Fericitul Partenie al III-lea al Alexandriei urmează să o facă în România, în perioada 21—26 septembrie 1994.

Temei nr. 4411/1994 — Prima adunare generală a Asociației ecumenice a Bisericilor din România — AIDRom (Mănăstirea Brâncoveanu, Sămbăta de Sus, 20 mai 1994).

La 20 mai 1994, a avut loc la mănăstirea Brâncoveanu de la Sămbăta de Sus, prima adunare generală a Asociației ecumenice a Bisericilor din România — AIDRom. Anterior, între 17—19 mai, tot la mănăstirea Brâncoveanu, s-a desfășurat cea de a V-a Masă rotundă română, organizată de AIDRom și Unitatea IV a Consiliului Ecumenic al Bisericilor.

Din comunicatul final al Adunării generale se pot desprinde următoarele :

— noul Consiliu de administrație al Asociației arc, în componența sa, printre alții, pe P.S. Episcop Nifon, ca președinte, un vicepreședinte (episcopul luteran Klein) (ambii aleși pe o perioadă de doi ani), precum și un secretar executiv, în persoana P.C. Pr. Matti Sidoroff (pentru un an) ;

— a fost primită, ca nouă membră a Asociației, Biserica Sinodala Presbiteriană (C.A.).

— reprezentanții Bisericilor și-au reafirmat profundul angajament privind continuarea cooperării pe baza platformei ecumenice existente.

În calitate sa de președinte al AIDRom, P.S. Episcop Nifon al Sloboziei și Călărașilor a sugerat ierarhilor eparhioți să solicite, pe baza unor proiecte bine documentate, sprijin financiar de la respectiva organizație.

În urma discuțiilor și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

Se ia act de participarea delegaților Bisericii Ortodoxe Române la prima adunare generală a Asociației ecumenice a Bisericilor din România — AIDRom, de la mănăstirea Brâncoveanu, Sămbăta de Sus, 20 mai 1994.

Comunicatul final al întrunirii respective să fie publicat, împreună cu o prezentare a lucrărilor, în revistele noastre centrale bisericești.

Temei nr. 3686/1994 — Întrunirea Comitetului Central al Conferinței Bisericilor Europene.

În perioada 23 mai — 1 iunie 1994, s-a desfășurat la Institutul ecumenic de la Bossey, Elveția, ședința Comitetului Central al Conferinței Bisericilor Europene, la care au participat, în calitate de membri, P.S. Episcop Teofan Sinaitul, vicar patriarhal și monahia Maria Bălan de la mănăstirea Agapia.

În urma discuțiilor și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

Se ia act de lucrările întrunirii Comitetului Central al Conferinței Bisericilor Europene (Bossey, Elveția, 23 mai — 1 iunie 1994).

În legătură cu problema reprezentării Bisericilor Ortodoxe la Uniunea Europeană, Sfântul Sinod consideră că aceasta trebuie realizată printr-un organism ortodox și nu prin Conferința Bisericilor Europene.

Temei nr. 4867/1994 — Întrunirea Comitetului de redactare a documentului anglicano-ortodox (Oxford, 31 mai — 2 iunie 1994).

În luna septembrie 1990 s-au desfășurat la Toronto, Canada, lucrările comisiei mixte de dialog ortodoxo-anglican. Comisia a ales un comitet care, pe baza referatelor prezentate și a discuțiilor purtate pe marginea acestora, să redacteze un document final. Acest document trebuie supus spre aprobare plenului comisiei mixte de dialog, după care va fi trimis fiecărei Biserici membre în respectiva comisie de dialog, în vederea redactării unui punct de vedere propriu.

Întrunirea de la Oxford a avut tocmai această misiune de a redacta documentul ortodoxo-anglican, ale cărui idei principale sunt prezentate și în referat.

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată la această întrunire de către P.S. Episcop Nifon al Sloboziei și Călărașilor, membru în comitetul de redactori.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

Se ia act de conținutul documentului elaborat de către Comitetul de redactare al Comisiei mixte de dialog teologic ortodoxo-anglican.

Se va trimite respectivul document Comisiei Bisericii Ortodoxe Române pentru dialog teologic cu Biserica Anglicană, în vederea

analizei și a formularii unui punct de vedere oficial, în perspectiva discutării sale la viitoarea întrunire a comisiei mixte de dialog ortodoxo-anglican.

Temei nr. 4865/1994 — Participări ale altor reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe Române la diferite întruniri ecumenice internaționale.

În intervalul de timp de la ultima sesiune a Sfântului Sinod, mai mulți reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe Române, preoți cadre didactice, teologi etc. au participat la diferite întruniri ecumenice internaționale.

În urma discuțiilor purtate pe marginea referatului și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

Se ia act de participările reprezentanților Bisericii Ortodoxe Române la diferite întruniri ecumenice internaționale.

Temei nr. 4876/1994 — Scrisoarea P.C. Pr. Prof. Ion Bria privitor la încetarea activității sale în cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericii de la Geneva.

Pe adresa Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist a sosit o scrisoare a P.C. Pr. Prof. Ion Bria, prin care P.C. Sa îl informa pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist despre încetarea activității sale, ca funcționar în cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericii, la 30 iunie 1994, după mai mult de 21 de ani de activitate.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

Se ia act de încheierea activității în cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericii de la Geneva a P.C. Pr. Prof. Ion Bria.

Se vor trimite P.C. Pr. Prof. Ion Bria aprecieri pentru activitatea depusă în cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericii, precum și încredințarea Sfântului Sinod, că P.C. Pr. Prof. Ion Bria va reveni în țară pentru a contribui, prin experiența sa specifică, la activitatea misionară a Bisericii noastre.

După epuizarea problemelor aflate pe ordinea de zi a ședinței Sfântului Sinod, au mai fost aduse la cunoștința Sfântului Sinod, următoarele probleme :

Temei nr. 4569/1994 — Adresa nr. 931/1994 a Ministerului tineretului și sportului prin care se solicită aprobare pentru a se organiza, în mănăstiri, unele programe moral-religioase de vacanță cu elevi și studenți, de genul taberelor pentru tineret.

Membrii Sfântului Sinod salută inițiativa Ministerului tineretului privind contribuția pe care dorește să o aducă la educația moral-religioasă a generațiilor de copii și tineret. Sfântul Sinod ține ca ministerul respectiv să fie informat că multe din mănăstiri sunt nou înființate, cele mai multe sunt în curs de restaurare, neavând condiții pentru organizarea unor tabere de tineret.

Totodată membrii Sfântului Sinod consideră că intervenția este tardivă pentru vara anului 1994.

Ca urmare, după discuțiile purtate, Sfântul Sinod hotărăște :

Se va răspunde Ministerului tineretului și sportului cu recomandarea de a se adresa ierarhilor din zonele cu mănăstiri, pentru anul 1995, intervenția prezentă fiind tardivă.

Temei nr. 5074/1994 — Adresa Universității din Năsăud, din 15 iunie 1994, prin care solicită acceptarea Facultății de creștinism și știință, din Năsăud, sub oblăduirea Arhiepiscopiei Clujului.

Dat fiind faptul că I.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului, prezent în ședință, informează Sfântul Sinod că încă de la 14 aprilie 1994, întemeiat pe hotărârile anterioare ale Sfântului Sinod și pe hotărârea Universității «Babeș-Bolyai» în care se încadrează și Facultatea de teologie ortodoxă din Cluj, a răspuns Facultății de creștinism și știință din Năsăud că aceasta nu poate fi luată sub oblăduirea Arhiepiscopiei Clujului ; de asemenea nu-i poate oferi un prodecan din rândurile profesorilor de teologie, aceștia fiind, la rândul lor, cadre ale Universității Babeș-Bolyai din Cluj — Napoca.

În urma discuțiilor purtate, Sfântul Sinod hotărăște :

Își însușește răspunsul dat de I.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului și își menține hotărârile anterioare referitoare la instituțiile particulare de învățământ teologic ortodox, care privesc, deopotrivă, și Facultatea de creștinism și știință din Năsăud.

Temei nr. 4951/1994 — Informare în legătură cu demersurile Cancelariei Sfântului Sinod pentru înființarea unor posturi de preoți pentru spitale.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist informează pe membrii Sfântului Sinod că în urma intervențiilor Patriarhiei Române, Ministerul sănătății a comunicat posibilitatea acordării a 30 de posturi de preoți cu 1/1 normă, salarizați din fondurile de stat, în vederea activității de asistență religioasă în spitale, existând de asemenea posibilitatea acordării și a altor 20 de posturi după circa un trimestru.

Salarizarea preoților se va face din bugetul de stat, la nivelul didactic.

În urma discuțiilor purtate și a aprecierilor care s-au făcut, Sfântul Sinod hotărăște :

Pentru primele 30 de posturi, fiecare eparhie va recomanda și va transmite dosarul câte unui preot, în vederea încadrării de către Ministerul Sănătății (Arhiepiscopii București, Iași și Craiova, având câte trei județe, vor putea recomanda câte doi preoți pentru prima etapă).

Eparhiile vor face din timp pregătirile și pentru ocuparea celorlalte 20 de posturi, procedând în mod similar.

Informarea P. S. Episcop Petru, locțiitor de mitropolit al Mitropoliei Basarabiei, privind situația Mitropoliei.

Prea Sfinția Sa informează pe membrii Sfântului Sinod că situația clerului este destul de dificilă, fiind supuși diferitelor presiuni din partea autorităților ruse.

Preoții aflați în jurisdicția P. S. Sale sunt hotărâți să lupte cu toată dăruirea pentru afirmarea și recunoașterea oficială a mitropoliei. Mulți dintre ei sunt amenințați, iar unul a căzut victimă, necunoscându-se nici până acum modul în care și-a găsit moartea. Asupra lui Ilie Ilascu și a grupului său, de asemenea, plutește incertitudinea cu privire la viața lor. P. S. Petru solicită, în continuare, sprijin și încurajare din partea Bisericii Ortodoxe Române.

Ascultând expunerea P. S. Arhiepiscop Petru și solidarizându-se cu suferințele clerului și credincioșilor din Mitropolia Basarabiei, Sfântul Sinod hotărăște :

Comunicatul de presă al Patriarhiei Române în legătură cu lucrările Sfântului Sinod va include următorul text privind situația clerului și credincioșilor ortodocși români din Republica Moldova : «Sfântul Sinod își exprimă îngrijorarea cu privire la situația deosebit de grea în care se află ierarhul, preoții și credincioșii Mitropoliei Basarabiei, care sunt încă prizonieri pentru că mențin legătura spirituală firească cu Biserica-Mamă a României.

De asemenea, Sfântul Sinod cere să se înalțe necontenit rugăciuni pentru fratele nostru Ilie Ilascu și cei întemnițați împreună cu el».

Epuizându-se examinarea problemelor înscrise pe ordinea de zi, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist aduce mulțumiri membrilor Sfântului Sinod pentru participarea la lucrările organelor centrale bisericești și ale Colegiului electoral bisericesc, care s-au desfășurat în zilele de 12—13 iulie, precum și pentru contribuțiile competente în sprijinul soluționării tuturor problemelor care au fost aduse în dezbaterile Sfântului Sinod.

Prea Fericirea Sa declară prorogată sesiunea Sfântului Sinod.

Procesul verbal este semnat de :

Președintele Sfântului Sinod

† TEOCTIST

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMANE

Secretariatul Sfântului Sinod

† EPISCOP TEOFAN SINAITUL

Vicar patriarhal

LUCRĂRILE SFÂNTULUI SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

(Sumarul şedinţei de lucru din 8—9 decembrie 1994)

Potrivit convocării *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, făcută în conformitate cu prevederile art. 12 din Statut, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române s-a întrunit în şedinţa de lucru, la reşedinţa patriarhală din Bucureşti în zilele de 8 şi 9 decembrie 1994.

Joi, 8 decembrie 1994, la ora 9,30 s-a săvârşit slujba Tedeum-ului în paraclisul reşedinţei patriarhale de către P. S. Arhiereu-vicar Ioachim Vasluianu, împreună cu un sobor de preoţi şi diaconi, în prezenţa *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist* şi a celorlalţi membri ai Sfântului Sinod.

În aceeaşi zi, la ora 10, sub preşedinţia *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist* au început lucrările Sfântului Sinod.

După citirea apelului nominal, constatându-se prezenţa statutară a membrilor Sfântului Sinod, *Prea Fericitul Părinte Preşedinte* declară lucrările deschise.

În legătură cu componenţa comisiilor sinodale, *Prea Fericitul Părinte Patriarh* semnalează absenţa motivată a preşedintelui Comisiei pentru doctrină, viaţă religioasă şi pentru mănăstiri, I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, şi propune ca preşedinţia comisiei să fie încredinţată la această şedinţă P. S. Episcop Petru, loţiitor de mitropolit al Mitropoliei Basarabiei.

Sfântul Sinod îşi însuşeşte această propunere şi îşi exprimă acordul cu componenţa comisiilor sinodale.

La propunerea *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist*, Sfântul Sinod aprobă ordinea de zi a Sfântului Sinod cu modificările acceptate de plen, după care dosarele lucrărilor sunt repartizate pe comisii, pentru studiere şi întocmirea referatelor. *Prea Fericitul Părinte Patriarh* suspendă apoi şedinţa, anunţând redeschiderea acesteia după amiază.

Şedinţa sinodală îşi reia, aşadar, lucrările în aceeaşi zi sub preşedinţia *Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist*, care invită pe *Prea Sfinţitul Episcop Andrei al Alba Iuliei*, raportorul *Comisiei pentru doctrină, viaţă religioasă şi pentru mănăstiri* să prezinte referatele comisiei asupra problemelor repartizate :

Temei nr. 7882/1994 — Proiectul Pastoraliei Sfântului Sinod, privind colecta pentru Fondul central misionar din duminica «Ortodoxiei», pentru anul 1995.

În urma examinării acestui proiect şi a îmbunătăţirilor aduse, la propunerea Comisiei pentru doctrină, viaţă religioasă şi pentru mănăstiri Sfântul Sinod hotărăşte :

Aprobă textul Pastoraliei Sfântului Sinod privind colecta pentru Fondul central misionar din duminica «Ortodoxiei» a anului

1995, în forma îmbunătățită în Comisie, urmând ca definitivarea textului să fie încredințată P. S. Episcop Andrei al Alba Iuliei.

Sectorul II «Economic» al Administrației Patriarhale se va îngriji de tipărirea și trimiterea acestei pastorale tuturor eparhiilor din cuprinsul Patriarhiei Române, împreună cu instrucțiunile stabilite de Sfântul Sinod în această privință, ca și în anii precedenți.

Temei nr. 8359/1994 — Referatul Sectorului II al Administrației Patriarhale privind situația Fondului central misionar pe anul 1994.

În urma discuțiilor purtate în plen s-a constatat că proiectul de buget al Fondului central misionar pe anul 1994 corespunde cerințelor actuale interne și externe, potrivit cu destinația acestui fond.

La propunerea Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri, Sfântul Sinod hotărăște :

La act de situația colectei Fondului central misionar din duminica «Ortodoxiei» a anului 1994.

Aprobă proiectul de buget al Fondului central misionar pe anul 1994.

Economii realizate în anul 1994, la cheltuieli vor fi raportate la bugetul anului 1995 pentru ca astfel să se dispună de fonduri necesare efectuării de cheltuieli în anul 1995, până la realizarea colectei Fondului central misionar din duminica «Ortodoxiei» a anului respectiv.

Centrele eparhiale care au în subordine parohii cu posibilități materiale reduse, să fie îndatorate ca, în funcție de realitățile la zi privind situația acestor parohii și a contribuțiilor primite de la stat la salarizarea preoților, să facă propuneri concrete cu parohiile îndreptățite a primi, în anul 1995, subvenții pentru completarea salariilor personalului clerical deservent cu specificarea cuantumului subvențiilor solicitate.

Temei nr. 8425/1994 — Adresa Arhiepiscopiei Timișoarei nr. 2570/1994, cu propunerea de transformare a Fondului solidarității creștine într-un fond cu scopuri sociale și filantropice.

În urma discuțiilor purtate și a propunerilor făcute în plenul Sfântului Sinod, ținând seama și de recomandarea Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri, Sfântul Sinod hotărăște :

Aprobă transformarea Fondului solidarității creștine, într-un fond cu scopuri sociale, filantropice și caritative, care va purta denumirea de fondul «Filantropia» pentru ajutorarea creștină și care va funcționa la nivel central și eparhial.

La nivel central, fondul «Filantropia» va fi constituit din contribuția de 0,50 % aplicată la veniturile bugetelor fiecărei eparhii,

precum și din sumele depuse de unii donatori și sponsori, care vor dori să sprijine activitatea caritativă a Bisericii pe plan central și va fi administrat de Consiliul național bisericesc.

Pe plan eparhial acest fond va fi constituit din contribuția de 0,50 % aplicată pe veniturile bugetelor unităților bisericești în subordine precum și din donațiile diferiților sponsori și va fi administrat de organele eparhiale conduse de chiriarhii respectivi.

Scopul pe care-l va avea acest fond de ajutorare creștină, va fi: susținerea unor activități din spitale, orfelinate și cămine de bătrâni, precum și a altor acțiuni sociale și filantropice bisericești.

Temei nr. 8250/1994 — Referatul P. C. Pr. Constantin Pârvu, vicar administrativ, privind data serbării Sfințelor Paști în anul 1996.

Referatul relevă faptul că în anul 1996 este an bisect în care Sfintele Paști se vor sărbători duminică 14 aprilie, precizându-se și principalele date calendaristice legate de ciclul pascal.

În cadrul discuțiilor s-a semnalat că, datorită tipăririi calendarului pe anul 1995, de către unele eparhii, la tipografiile de stat sau particulare au fost prejudiciate interesele financiare ale Bisericii precum și necesitatea ca pe viitor, pe cât posibil, prețul calendarului să fie unitar pe întreaga Patriarhie.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri, Sfântul Sinod hotărăște:

la act că în anul bisect 1996, Sfintele Paști se vor sărbători duminică 14 aprilie.

Intocmirea calendarului bisericesc unitar pentru întreaga Patriarhie se încredințează P. C. Pr. Constantin Pârvu, vicar administrativ.

Centrele eparhiale vor lua măsuri adecvate pentru imprimarea calendarului bisericesc pe anul 1996, pe cât posibil, numai în tipografiile eparhiale, pentru a se proteja interesele Bisericii și dreptul de copy-right.

La vremea difuzării calendarului se va studia posibilitatea stabilirii unui preț unitar al acestuia pe întreaga Patriarhie.

Temei nr. 8348/1994 — Informarea P. S. Episcop Calinic al Argeșului privind rezultatele convorbirilor avute la Arhiepiscopia Clujului de către Comisia sinodală specială și membrii Sfatului frățesc al asociației «Oastea Domnului», cu reprezentanții grupării dizidente a Oastei Domnului din Cluj-Napoca.

Cu privire la aceste întâlniri se semnalează că cele două grupări dizidente de la Simeria și Cluj-Napoca se manifestă în mod sectar și continuă să compromită, prin lucrarea lor, atât asociația «Oastea Domnului» cât și Biserica Ortodoxă Română.

În urma amplelor discuții, cu participarea majorității membrilor Sfântului Sinod, și la propunerea Comisiei pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri, Sfântul Sinod hotărăște :

La act de întâlnirea de la 16 noiembrie 1994, a Comisiei speciale sinodale și Sfatului frățesc al «Oastei Domnului» cu grupul dizident al «Oastei Domnului» de la Cluj-Napoca, precum și discuțiile purtate cu acest prilej și își exprimă regretul că nu s-a putut ajunge la un comunicat comun.

Adresează Sfatului frățesc pe țară indemnul să procedeze la convocarea congresului «Oastei Domnului», așa cum s-a stabilit anterior, urmând ca prin dialog să se ia hotărârile cuvenite pentru aducerea grupărilor dizidente pe făgașul tradițional al «Oastei Domnului» și menținerea lor în vatra credinței ortodoxe străbune.

Preoții în ale căror parohii activează asociația «Oastea Domnului» sunt îndrumați să acorde în continuare sprijinul necesar pentru integrarea activității acestei asociații în lucrarea misionar-pastorală și social-caritativă a parohiilor respective pentru cooperarea membrilor Asociației în organele parohiale.

Temei nr. 7386/1994 — Referat informativ al Cancelariei Sfântului Sinod privind discuțiile dintre reprezentanții Patriarhiei Române și ai Uniunii Elene din România în legătură cu situația unor locașuri de cult, foste biserici grecești.

În temeiul prevederilor art. 10, lit. «d» din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, art. 49 litera «b» din Regulamentul organelor centrale din Patriarhia Română și la propunerea Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăște :

Confirmă Protocolul încheiat între reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române și reprezentanții Uniunii Elene din România, încheiat și semnat la data de 18 octombrie 1994.

Se va comunica Uniunii Elene din România acordul Sfântului Sinod cu Protocolul respectiv, care va fi trimis eparhiilor implicate și semnate, pentru aplicare, iar celorlalte eparhii, pentru informare.

Temei nr. 8354/1994 — Referat informativ privind aplicarea pedepsei caterisirii unor ierarhi și preoți din cadrul Patriarhiei Ecumenice a Constantinopolului, al Patriarhiei Ierusalimului și al Bisericii Greciei.

Luând în considerare solicitările oficiale venite de la Bisericile Ortodoxe respective, ca Biserica noastră să nu intre în comuniune cu clericii pedepsiți, precum și prevederile art. 10 litera «a» și «u» din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române și art. 47 par. «a» din Regulamentul organelor centrale bisericești.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei canonică juridică și pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăște :

La act de scrisorile Patriarhiei Ecumenice a Constantinopolului, Patriarhiei Ierusalimului și Bisericii Greciei, referitoare la aplicarea de pedepse canonice unor clerici și ierarhi pentru abateri de la disciplina canonică. Își exprimă speranța că cei în cauză se vor pocăi și îndrepta pentru a primi iertare de la Bisericile cărora le aparțin ;

În scopul respectării unității canonice și al consensului dintre Bisericile Ortodoxe, numele celor pedepșiți se vor comunica tuturor eparhiilor Patriarhiei Române pentru informare și pentru a se evita eventualele încălcări canonice.

Temei nr. 8050/1994 — Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu proiectul Legii Cultelor.

Din referatul prezentat, Comisia constată fazele succesive care au dus la elaborarea proiectului Legii Cultelor și faptul că acest proiect este rezultatul celor două consfătuiri ale Cultelor religioase oficial recunoscute, care au avut loc la Secretariatul de Stat pentru Culte la 3 iulie 1993 și 28 oct. 1994.

De asemenea se relevă faptul că, proiectul Legii Cultelor supus analizei Sfântului Sinod constituie ultima variantă din 28 octombrie 1994, în care, pe lângă alte amendamente propuse de Sfântul Sinod în ședința din 14 aprilie 1993 este inclusă și propunerea ca Biserica Ortodoxă Română să fie denumită «Biserica Națională» și că, pentru examinarea lui și exprimarea unui punct de vedere oficial al Patriarhiei Române s-a solicitat centrelor eparhiale să formuleze sugestii și observații.

Comisia canonică-juridică și pentru disciplină, studiind propunerile centrelor eparhiale și comparându-le cu textul proiectului Legii Cultelor, în ultima variantă de la 28 octombrie 1994, a reținut următoarele propuneri, care să fie transmise Secretariatului de Stat pentru Culte și organelor legislative ale țării ca punct de vedere al Bisericii Ortodoxe Române, și de care să țină seamă delegația Bisericii noastre care va participa la discuțiile de la Senat și Camera Deputaților în problema Legii Cultelor :

1. Biserica Ortodoxă Română să fie denumită «Biserica majoritară și națională» ;
2. În acord cu noua Lege a învățământului, să se specifice că Biserica Ortodoxă Română nu este de acord cu școlile confesionale ;
3. Biserica Ortodoxă Română este de acord să se mențină emiterea Decretului prezidențial pentru ierarhii și șefii cultelor, precum și pentru recunoașterea cultelor și funcționarea lor ;
4. Să se introducă în proiectul de Lege un nou articol care să prevadă că statutele Cultelor religioase au valoare de Lege, cu prerogativele care rezultă din aceasta, astfel că, nerespectarea lor, să poată intra sub

incidența legilor de stat și pedepsită ca infracțiuni, abateri sau delictе, după caz ;

5. Să se introducă un articol în care să se prevadă că folosirea ilegală a uniformei sau a veșmintelor de cult de către persoane neîndreptățite se consideră infracțiune și se pedepsește ca atare.

Luând act de noile propuneri de amendamente la Legea Cultelor și având în vedere, de asemenea, propunerile formulate de Comisia canonică-juridică și pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăște :

La act de propunerile centrelor eparhiale privind unele amendamente la Legea Cultelor și consideră necesară studierea lor.

Reține propunerile Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină, rezultate din amendamentele înaintate de Centrele eparhiale.

O comisie formată din P.C. Diacon. Prof. Ioan Floca, P.C. Pr. Prof. Dumitru Radu, P.C. Pr. Constantin Părvu, vicar administrativ și Dl. Consilier Ioan Neagu va studia propunerile centrelor eparhiale și ale Comisiei canonică-juridică și pentru disciplină și le va redacta în vederea prezentării lor la Senat, Camera Deputaților și Secretariatul de Stat pentru Culte.

Sunt prezentate, în continuare, referatele comisiei asupra unor propuneri de înființare, reînființare, sau de schimbare a destinației unor locașuri monahale, după cum urmează :

a) Reînființarea mănăstirii «Sfânta Treime», din orașul Sadu, județul Gorj, Arhiepiscopia Craiovei, cu destinația pentru călugări (temei 7538/1994) ;

b) Înființarea mănăstirii «Sfântul Ioan» — Cămarășescu, lângă Tg.-Cărbunest, județul Gorj, Arhiepiscopia Craiovei, cu destinația pentru călugărițe (temei 6061/1994) ;

c) Înființarea mănăstirii «Acoperământul Maicii Domnului», localitatea Florești, județul Cluj, Arhiepiscopia Clujului și reactivarea mănăstirii «Buna Vestire», lângă orașul Sângeorz-Băi, județul Bistrița-Năsăud, Arhiepiscopia Clujului, ambele cu destinația pentru călugărițe (temei 8463/1994) ;

d) Transformarea schitului Stirigii, comuna Zemeș, județul Bacău, Episcopia Romanului și Hușilor, în mănăstire, cu destinația pentru călugări (temei 8383/1994) ;

e) Înființarea mănăstirii «Sfântului Prooroc Ilie Tesviteanul» în localitatea Arceș, județul Argeș, Episcopia Argeșului, cu destinația pentru călugări, (temei 6388/1994) ;

f) Înființarea mănăstirii «Sfântului Ioan» — Antonești, comuna Corbeni, județul Argeș, Episcopia Argeșului, cu destinația pentru călugări (temei 8373/1994).

Fiecare dintre aceste propuneri a fost discutată în plenul Sfântului Sinod și, ținând seama de prevederile regulamentare și de recomandările Comisiei, Sfântul Sinod a aprobat propunerile prezentate.

Au fost prezentate apoi unele propuneri pentru promovarea în treapta de arhimandrit a unor slujitori ieromonahi cu merite deosebite.

Astfel, Arhiepiscopia Iaşilor (temei nr. 8393/1994) a propus acordarea rangului de arhimandrit P. Cuv. protos. Ioachim Giosanu, doctorend la Institutul teologic «St. Sîrghe» din Paris şi P. Cuv. protos. Clement Haralamb, duhovnic la Facultatea de teologie din Iaşi şi stareţ al mănăstirii «Sfinţii Trei Ierarhi» din Iaşi, iar Episcopia Argeşului, (temei 8374/1994), a recomandat pentru acordarea treptei de arhimandrit, pe P. Cuv. protosinghel Mihail Marcel Filimon, profesor la Seminarul teologic liceal din Curtea de Argeş pe P. Cuv. protos. Vichentic Punguţă, stareţul mănăstirii Negru-Vodă din Câmpulung-Muscel.

După ce au fost ascultate referatele Comisiei, şi în baza prevederilor regulamentare, Sfântul Sinod a aprobat acordarea treptei de arhimandrit celor patru protosingheli amintiţi.

Vineri, 9 decembrie 1994, la ora 9,00 Sfântul Sinod şi-a continuat lucrările, sub preşedinţia Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, cu prezentarea de către P.S. Episcop Casian al Dunării de Jos, a referatelor Comisiei învăţământului pentru pregătirea personalului bisericesc asupra lucrărilor repartizate :

Temei nr. 7984/1994 — Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu organizarea, în anul 1995, a seriei a 80-a a Cursurilor pastorale şi de metodologie didactică.

În urma discuţiilor purtate şi la propunerea Comisiei învăţământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăşte :

Aprobă organizarea în anul 1995 a seriei a 80-a a Cursurilor pastorale şi de metodologie didactică în 7 centre de învăţământ teologic, cu un efectiv de 700 de preoţi şi diaconi.

Aprobă şi pentru seria a 80-a, aplicarea aceleiaşi modalităţi de repartizare a cadrelor didactice de la Facultăţile de teologie din Bucureşti, Iaşi, Sibiu, Cluj-Napoca, la care vor fi angrenate şi cadrele didactice de la Facultăţile de teologie din Arad, Oradea şi Craiova, Timişoara, Piteşti şi Constanţa, care vor fi programate pentru prezentarea de prelegeri, seminarii şi examene finale.

Aprobă utilizarea aceluiaşi teme din programa analitică din anul 1995, grupate pe cele trei mari probleme, aşa cum a fost aprobată prin hotărârea Sfântului Sinod nr. 8700/13 ianuarie 1994.

Aprobă menţinerea în vigoare a metodologiei de examinare şi corectare a lucrărilor, de calculare a mediei, de constituire a comisiilor de examinare aşa cum s-a aprobat prin hotărârea Sfântului Sinod nr. 7284/4 septembrie 1991.

Aprobă ca perioada de desjăsurare a seriei a 80-a a cursurilor pastorale şi de metodologie didactică să fie 3—19 iulie 1995, cu predare de cursuri şi sâmbăta în cazul în care, admiterea în învă-

țământul universitar va avea loc în luna iulie 1994, cursurile vor fi reprogramate pentru luna septembrie 1995.

Aprobă ca Centrele eparhiale să ia măsuri necesare pentru ca preoții programați să se prezinte la cursuri, urmând ca cei care nu vor da curs programării să suporte rigorile prevederilor regulamentare (art. 43 din Regulamentul pentru numiri și transferări).

Facultățile de teologie sunt îndrumate să manifeste o mai mare exigență în notarea examenelor de la cursuri, dar și a participării efective a preoților la orarul zilnic stabilit, inclusiv sâmbăta și duminica.

Aprobă de asemenea, desemnarea pe fiecare centru de cursuri a unui ierarh responsabil pentru fiecare serie, dintre ierarhii eparhiilor programate la fiecare centru de cursuri.

Serviciul de învățământ al Cancelariei Sfântului Sinod va analiza împreună cu cadrele de resort din ministerul învățământului posibilitatea evaluării cursurilor pastorale și de metodologie didactică pentru obținerea gradelor didactice pentru preoții care predau religia în școlile de stat, sau predau la seminariile teologice liceale.

Temei nr. 8092/1994 — Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu stabilirea subiectelor pentru conferințele preoțești semestriale din anul 1995.

În conformitate cu prevederile art. 48 lit. «k» din Regulamentul organelor centrale din Patriarhia Română, art. 138 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, în corelare cu hotărârea Sfântului Sinod nr. 7050/1994 și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

Aprobă ca în conferințele clerului ce se vor desfășura în cursul anului 1995 să se trateze următoarele teme :

1. Pentru luna iunie 1995 : «Autocefalie, Patriarhie și slujire sfântă, Aniversarea a 110 ani de autocefalie, 70 de ani de Patriarhat în Biserica Ortodoxă Română și 45 de ani de arhierie ai Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist».

2. Pentru luna noiembrie 1995 : «Patrimoniul sacru (religios) — național, mărturie a credinței și culturii poporului român».

Temei nr. 4952/1994 — Referatul informativ al Cancelariei Sfântului Sinod privind amendamentele propuse de Patriarhia Română la proiectul Legii învățământului, aflat în dezbaterile Senatului României.

Luând act de scrisoarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist nr. 4952/9 nov. 1994, adresată președintelui Senatului României și Co-

misiei pentru învățământ și știință a acestui for legislativ, prin care s-au transmis amendamentele Patriarhiei Române la proiectul Legii învățământului, privind art. 4 al. 1, litera «c» art. 4, al. 2; art. 9, al. 1 și 2; art. 12 al. 2; art. 39 litera «y» și art. 140, lit. «j», cu specială privire asupra art. 9 al. 1, privind statutul *Religiei*, ca disciplină de studiu, în privința căreia se menține punctul de vedere anterior al Sfântului Sinod.

În urma discuțiilor, care au avut loc și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

Se ia act de amendamentele formulate de Patriarhia Română, urmând a fi susținute la Senat în vederea aprobării de către acest for legislativ.

Amendamentele să fie aduse la cunoștința ierarhilor pentru promovarea și susținerea lor.

O comisie, formată din P.C. Pr. Prof. Dumitru Popescu, decanul Facultății de teologie din București, P.C. Pr. Constantin Părvu, vicar administrativ, iar din partea Sfântului Sinod I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei sau P.S. Episcop Casian al Dunării de Jos, va susține la Senat propunerile formulate de Comisia specială pentru învățământ și însușite de Sfântul Sinod.

Temei nr. 7881/1994 — Referatul Cancelariei Sfântului Sinod privind stabilirea rețelei instituțiilor de învățământ teologic ortodox și a cifrelor de școlarizare pentru anul I de studiu, în anul de învățământ 1995—1996, Facultăți de teologie, Seminarii teologice liceale, Școli de cântăreți bisericești și Școli postliceale teologice-sanitare.

În urma discuțiilor, care au avut loc, a precizărilor care s-au făcut de către Comisia specială pentru învățământul teologic și la propunerea Comisiei sinodale a învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

Aprobă rețeaua învățământului superior teologic care, în anul de învățământ 1995—1996, se va organiza în 14 centre universitare pentru următoarele specializări : Teologie pastorală, Teologie litere (Limba și literatura română, limbi și literaturi străine, limbi clasice greacă și latină), Teologie asistență socială, Teologie patrimoniu cultural și Teologie arheologie creștină, precum și cifrele de școlarizare aferente.

Aprobă rețeaua instituțiilor de învățământ preuniversitar teologic pentru anul de învățământ 1995—1996 cuprinzând : Seminarii teologice liceale, Școli postliceale teologico-sanitare, Școli de cântăreți bisericești, precum și cifrele de școlarizare aferente :

1. Școli de cântăreți bisericești la Arad, Baia Mare, Craiova și Făgăraș.
2. Școli postliceale teologico-sanitare la Brăila și Bacău.
3. Specializarea Teologie pastorală în cadrul Facultății de teologie din Târgoviște.
4. Specializarea Teologie asistență socială în cadrul Facultăților de teologie din Craiova și Timișoara.
5. Specializarea de Teologie-patrimoniu cultural în cadrul Facultăților de teologie din București și Cluj-Napoca.
6. Grupa Teologie — limbi clasice în cadrul specializării Teologie-litere de la Facultatea de teologie din București.
7. Înființarea unei clase de artă creștină eclesială în cadrul Liceului de artă din Bacău.

Aprobă modificarea planului de învățământ și a probelor examenului de admitere la specializarea Teologie-patrimoniu cultural în forma propusă de Facultatea de teologie din Iași.

Aprobă ca Serviciul de studii și învățământ al Cancelariei Sfântului Sinod să întocmească demersurile necesare la Ministerul învățământului și la Secretariatul de stat pentru culte, pentru înființarea, organizarea și înscrierea în rețeaua instituțiilor de învățământ a unităților menționate mai sus.

Temei nr. 8340/1994 — Referatul Cancelariei Sfântului Sinod privind structura și modalitățile susținerii examenului de licență la specializările Teologie-litere, Teologie-asistență socială și, în perspectivă, Teologie-patrimoniu cultural și Teologie-arheologie creștină pentru absolvenții acestor specializări din cadrul Facultăților de teologie ortodoxă.

Comisia învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc studiind referatul, constată că propunerile formulate de Cancelaria Sfântului Sinod sunt în acord cu prevederile Ordinului Ministerului învățământului teologic, pe temeiul prevederilor 6216/1993, cuprinzând metodologia cadru, referitoare la organizarea examenului de licență (absolvire) la învățământul superior.

Având în vedere recomandările Comisiei speciale pentru învățământ teologic, pe temeiul prevederilor art. 10, lit. «n» din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române și art. 107 din Regulamentul învățământului teologic și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

Aprobă ca la specializările Teologie-litere, Teologie-asistență socială și, în perspectivă, la Teologie-patrimoniu cultural și Teologie-arheologie creștină, structura examenului de licență să fie alternativă, în funcție de catedra la care se susține proiectul (lucrarea) de diplomă, în conformitate cu propunerile făcute.

Aprobă ca, prin Consiliile profesoriale ale Facultăților de teologie, să se stabilească, până la 31 decembrie 1994, celelalte discipline care vor fi integrate în structura examenului de licență, cele de specialitate teologică fiind deja stabilite prin Hotărârea Sfântului Sinod nr. 3786/1994.

Temei nr. 6771/1994 — Adresa Facultății de teologie din București nr. 953/1994 cu propunerea de înființare, începând cu anul de învățământ 1995—1996, a specializării Teologie — limbi clasice.

Comisia constatând că propunerea formulată are în vedere acoperirea deficitului de cadre didactice de specialitate atât din învățământul preuniversitar teologic, cât și din învățământul liceal de stat, precum și formarea de specialiști pentru limbile greacă și latină, foarte necesari în sectorul de editură și cercetare științifică din Patriarhia Română.

La recomandarea Comisiei speciale pentru învățământul teologic, care a examinat această problemă în ședința de lucru din 7 decembrie 1994, și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod a hotărât :

Aprobă înființarea și organizarea grupei Teologie-limbi clasice (greacă și latină) în cadrul specializării Teologie-litere, la Facultatea de teologie ortodoxă din București, cu un număr de 30 de locuri, începând cu anul universitar 1995—1996, unde vor putea fi școlarizați candidați din toată țara.

Se va interveni la Ministerul învățământului pentru înscrierea în rețea a unei grupe de Teologie — limbi clasice (greacă și latină) în cadrul specializării de Teologie-litere din cadrul Facultății de Teologie ortodoxă a Universității din București.

Se va avea în vedere înscrierea în planul de învățământ a acestei grupe de Teologie — limbi clasice (greacă și latină) a disciplinelor de studiu Limba greacă biblică și patristică și Limba latină patristică, cursurile și seminariile urmând să fie asigurate de cadre didactice de specialitate filologică și teologică cu pregătire adecvată.

Facultatea de teologie din București este îndatorată să prezinte de urgență acordul Universității București și al Facultății de Filologie clasică în această problemă, propunând în acord cu acestea, probele examenului de admitere (etapa I și a II-a) și manualele după care se vor pregăti candidații.

Temei nr. 8263/1994 — Referatul Cancelariei Sfântului Sinod privind discuțiile cu reprezentanții Ministerului muncii și protecției sociale și Secretariatului de stat pentru culte, în problema încadrării în activitate a absolvenților specializării Teologie-asistență socială din anul 1995.

Din referatul prezentat se constată că, în urma discuțiilor și prezentațiilor aduse în întâlnirea cu reprezentanții Ministerului muncii și protecției sociale și Secretariatului de stat pentru culte s-au conturat următoarele sugestii :

1. Patriarhia Română să sesizeze Guvernul, care, la rândul său, să emită o circulară către prefecturi pentru ca prefectii cu consiliile locale să activeze birourile de asistență socială din cadrul consiliilor locale (primăriilor) pentru a pregăti posturi și încadra absolvenții Facultăților de teologie — asistență socială în aceste posturi, deoarece numai consiliile locale au posibilitatea remunerării lor.

2. Să se intervină la Ministerul învățământului pentru ca în Legea învățământului, aflată în dezbateri la Senat, să se prevadă un nou amendament care să completeze art. 139 lit. «y» și prin care să se prevadă fundamentul legal pe baza căruia Patriarhia Română își pregătește specialiști în domeniul asistenței sociale, amendament care să aibă următorul conținut :

«Pentru activitățile de cult, pentru conservarea patrimoniului bisericesc cultural-național, pentru asistarea celor în nevoi și alte domenii de activitate specifice (cultelor) acestea, în colaborare cu Secretariatul de stat pentru culte și Ministerul învățământului, își organizează instituții de învățământ preuniversitar».

În urma discuțiilor purtate și ținând seama de propunerile Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

Se va interveni la Ministerul muncii și protecției sociale pentru a completa nomenclatorul de funcții, cu funcții de profil în asistență socială, repartizate consiliilor locale (primăriilor), în care să poată fi încadrați absolvenții Facultăților de asistență socială (pură) și ai Facultăților de teologie-asistență socială.

Se va interveni și la Ministerul învățământului pentru ca în cadrul instituțiilor de învățământ (facultăți teologice, licee, seminarii, școli de cântăreți, ca și al instituțiilor de învățământ preuniversitar și universitar) să se creeze posturi pentru absolvenții facultăților în cauză.

Centrele eparhiale să se preocupe ca, în consultare cu organele locale ale administrației de stat, să găsească soluții pentru încadrarea absolvenților specializării Teologie-asistență socială din cadrul Facultăților de teologie în posturile existente la Consiliile locale sau pentru crearea de posturi corespunzătoare în instituțiile specializate.

Să se organizeze o întrunire comună cu reprezentanții Ministerului muncii, Ministerului învățământului, Secretariatului de stat pentru culte, ai administrației locale de stat și ai Patriarhiei Române pentru discutarea problemei.

Temei nr. 8397/1994 — Adresa Facultății de teologie din Iași nr. 5633/1994, cu propunerea de validare a alegerii P. C. Pr. Conf. Dr. Semen Petre în postul de decan al acelei facultăți.

Constatându-se că alegerea s-a făcut cu respectarea prevederilor Ordinului Ministerului învățământului nr. 30078/28 aprilie 1992, privind alegerile pentru ocuparea posturilor de conducere a instituțiilor de învățământ superior.

Pe temeiul prevederilor art. 121 din Regulamentul învățământului teologic și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

Validează alegerea P. C. Pr. Conf. Univ. Dr. Semen Petre în postul de decan al Facultății de teologie ortodoxă a Universității «Al. Ioan Cuza» din Iași.

Temei nr. 8430/1994 — Adresa Universității «Aurel Vlaicu» din Arad nr. 2365/1994, cu propunerea de validare a alegerii P. C. Pr. Lector Univ. Dr. Ioan Tulcan în postul de decan al Facultății de teologie ortodoxă din Arad.

Constatându-se că alegerea s-a săvârșit cu respectarea prevederilor Ordinului Ministerului învățământului nr. 30078/28 aprilie 1992, privind alegerile pentru ocuparea posturilor de conducere ale instituțiilor de învățământ superior și că aceasta a fost confirmată de Senatul Universității din Arad.

Având în vedere prevederile art. 121 din Regulamentul învățământului teologic, și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

Validează alegerea P. C. Pr. Lector Univ. Dr. Ioan Tulcan în postul de decan al Facultății de teologie ortodoxă a Universității «Aurel Vlaicu» din Arad.

Temei nr. 7842/1994 — Referatul Serviciului de studii și învățământ al Cancelariei Sfântului Sinod privind definitivarea în învățământ și acordarea gradelor didactice (gr. II și I), personalului care predă religia în școlile de stat și personalului din învățământul preuniversitar teologic.

În urma discuțiilor purtate pe marginea referatului prezentat și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc Sfântul Sinod hotărăște :

*Serviciul de învățământ al Cancelariei Sfântului Sinod va continua demersurile către Ministerul învățământului pentru analiza-rea tabelelor înaintate cu personalul didactic propus pentru def-
nitivare și grade didactice.*

*Facultățile de teologie din București și Sibiu, abilitate pentru organizarea cursurilor de perfecționare, în vederea acordării defi-
nitivității și a gradelor didactice, vor fi atenționate ca până la*

15 ianuarie 1995 să înainteze Cancelariei Sfântului Sinod tematica cursurilor de perfecționare și o listă a subiectelor pentru lucrările de grad didactic, așa cum au fost îndatorate prin adresa nr. 574770/18 februarie 1994.

P.C. Pr. Inspector general bisericesc, Armand Munteanu, va elabora precizările necesare privind modalitatea obținerii defniti-vării și gradelor didactice de învățământ, pentru a fi publicate în «Vestitorul Ortodoxiei», ca material documentar pentru candidați.

Temei nr. 7154/1994 — Referatul Serviciului de învățământ al Cancelariei Sfântului Sinod privind proiectele diplomelor de absolvire a instituțiilor de învățământ preuniversitar teologic.

Comisia învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, analizând referatul Cancelariei Sfântului Sinod privind diplomele ce se vor elibera la absolvirea Seminarilor teologice liceale și a Școlilor de cântăreți bisericești, își însușește formularele de diplomă, care s-au propus în acord cu Ministerul învățământului și, ca urmare a discuțiilor care au avut loc, Sfântul Sinod hotărăște :

la act de formularele de diplomă de atestare teologică și al diplomei de absolvire a Școlii de cântăreți bisericești stabilite prin consens cu specialiștii din Ministerul învățământului.

Să se execute o formă unitară de prezentare grafică a acestor diplome, prin grija Serviciului de învățământ al Cancelariei Sfântului Sinod.

Tirajul de executare va fi în funcție de cerința fiecărei eparhii care are sub patronajul său aceste școli teologice.

Temei nr. 8371/1994 — Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu adresa Episcopiei Argeșului nr. 2504/1994 cu propunerea de aprobare a ocrotitorilor spirituali ai instituțiilor de învățământ teologic din cuprinsul acelei eparhii.

La propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

Aprobă titlaturile instituțiilor de învățământ teologic propuse de Episcopia Argeșului, după cum urmează :

1. Facultatea de teologie ortodoxă «Sf. Mc. Filoftea» din cadrul Universității Pitești;
2. Seminarul teologic liceal «Sf. Nifon Patriarhul» din Turnu Măgurele;
3. Seminarul teologic liceal «Justin Patriarhul» din Pitești;
4. Seminarul teologic liceal «Neagoe Vodă Basarab» din Curtea de Argeș;

5. Școala de cântăreți bisericești «Chiril Popescu» din Domnești;

6. Școala de cântăreți bisericești «Gala Galaction» din Turnu Măgurele;

Aprobă ca acolo unde instituția de învățământ are o altă titlatură decât a unui sfânt, Centrul eparhial, în consultare cu Consiliul profesoral, să stabilească Sfântul ocrotitor al școlii.

Temei nr. 96/1994 — Organizarea Congresului facultăților de teologie ortodoxă.

I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei informează Sfântul Sinod că în cadrul Comisiei speciale pentru învățământul teologic, care și-a desfășurat lucrările în ziua de 7 noiembrie 1994, decanii facultăților de teologie din Patriarhia Română au ridicat problema organizării Congresului facultăților de teologie ortodoxă, la București în luna septembrie 1994.

În discuțiile purtate s-a subliniat importanța ținerii acestui congres în România în cursul anului 1995, an în care Biserica Ortodoxă Română va aniversa 110 ani de Autocefalie și 70 de ani de Patriarhat.

În urma discuțiilor purtate Sfântul Sinod hotărăște :

Aprobă organizarea Congresului facultăților de teologie ortodoxă de către Facultatea de teologie din București, urmând ca fiecare eparhie să contribuie la susținerea cheltuielilor necesare de desfășurare a acestuia.

Facultatea de teologie din București va prezenta un proiect de cheltuieli și un proiect de program al desfășurării Congresului.

În continuare, P.S. Episcop Casian al Dunării de Jos, raportorul Comisiei învățământului prezintă referatele asupra următoarelor probleme, care au figurat în ordinea de zi la Comisia pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri, dar care, prin hotărâre sinodală au fost date în studiere la Comisia învățământului :

Temei nr. 7539/1994, 7673/1994 — Referatul informativ al Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu inițiativele legislative aflate la Senat și Camera Deputaților, privind locașurile de cult revendicate de Biserica catolică orientală de rit bizantin.

Referatul prezintă mai întâi o sinteză a evoluției relațiilor dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica catolică de rit bizantin, după anul 1989 și, în paralel, prezintă poziția Bisericii Ortodoxe Române, deschisă dialogului, precum și punctul de vedere adoptat de aceasta în cadrul dialogului dintre Ortodoxie și Biserica Romano-Catolică prin care se condamnă uniatismul ca metodă de unire a Bisericilor (întrunirile de la Freissing, Aricia, Balamand) și se recomandă dialogul ca metodă și cale de soluționare a problemei locașurilor de cult.

Dom-

Turnu

titula-

Con-

e teo-

Sfân-

ologic,

facul-

tăni-

i luna

ongres

omână

orto-

nd ca

cesare

proiect

esului.

ortorul

r pro-

, viață

u fost

Cance-

late la

ate de

dintre

ă anul

eschisă

cadrul

are se

de la

și cale

Din examinarea referatului se constată că în prezent Biserica catolică orientală de rit bizantin are trei acțiuni la forurile legislative și juridice ale țării în revendicarea locașurilor de cult, și anume :

1. Inițiativa legislativă în Senat a preotului greco-catolic, senator, Matei Boilă intitulată : « Legea pentru reglementarea situației juridice a locașurilor de cult ale Bisericii române unite cu Roma (greco-catolică) ;

2. Inițiativa legislativă a deputaților Ioan Avram Mureșan și Teodor Dunca intitulată : « Legea privind restituirea bunurilor de natură patrimonială ale Bisericii române unite cu Roma (greco-catolică, aflată în discuția Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale, a Camerei Deputaților ;

3. O a treia acțiune se află pe rol la Curtea Constituțională, unde s-a cerut abrogarea art. 3 din Decretul nr. 126/1990, ca fiind neconstituțională.

În urma discuțiilor purtate în legătură cu cele prezentate în referatul Cancelariei Sfântului Sinod și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

la act de stadiul actual privind inițiativele legislative și acțiunile juridice ale Bisericii catolice orientale de rit bizantin întreprinse la Senat, Camera Deputaților și Curtea Constituțională precum și urmările acestor demersuri ;

Membrii Sfântului Sinod sunt rugați a lua act că urmează ca, la solicitarea Biroului Senatului României, să-și exprime punctul de vedere privind oportunitatea inițiativei juridice propuse de senatorul Matei Boilă.

În acest scop, fiecare ierarh este rugat să trimită și Cancelariei Sfântului Sinod, spre informare, răspunsul personal pe care intenționează să-l trimită Senatului în problema oportunității promovării inițiativei legislative a senatorului Matei Boilă ;

Membrii Sfântului Sinod sunt rugați să rămână deschiși dialogului în cazurile în care comisiile de dialog locale, vor fi solicitate pentru tratativele dintre părți privind locașurile de cult.

Temei nr. 7582/1994 — Referatul Sectorului pentru Relații externe bisericești cu concluziile dialogului teologic dintre Biserica Ortodoxă și Bisericile ortodoxe orientale sub aspect dogmatic, canonic, și cultic și al vieții religioase.

Din cuprinsul referatului se constată că până în anul 1985, când a avut loc prima întâlnire oficială a Comisiei mixte de dialog teologic între Biserica Ortodoxă și Bisericile Ortodoxe Orientale s-au desfășurat patru conferințe teologice neoficiale (Aarchus 1964, Bristol — 1967, Geneva — 1970 și Addis-Abeba — 1971), la care au participat teologi de marcă din cadrul celor două familii de Biserici.

Au urmat, după aceea, întrunirile Comisiei mixte de dialog, astfel : Prima întrunire la Chambésy — Geneva 10—15 decembrie 1985 ; a

doua întrunire la mănăstirea Anba Bishop, în Egipt, la 20—24 iunie 1986; a treia întrunire la Chambésy, Geneva, între 23—28 octombrie 1990 și a patra întrunire tot la Chambésy, Geneva, între 1—6 noiembrie 1993.

În urma discuțiilor purtate pe marginea referatului prezentat și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, Sfântul Sinod hotărăște :

Se va îndepărta din edițiile viitoare ale cărților de cult, publicate de Patriarhia Română, rânduiala slujbei de trecere la Biserica Ortodoxă a membrilor Bisericilor Ortodoxe Orientale.

Se vor studia de către profesorii catedrelor de Istoria Bisericii universale și Patrologie ale Facultăților de teologie, rezultatele dialogului teologic dintre Biserica Ortodoxă și Bisericile Ortodoxe Orientale, în vederea revizuirii în manuale a capitolelor ce privesc această familie de Biserici Ortodoxe.

Comisiile Bisericii Ortodoxe Române pentru relațiile cu Bisericile eterodoxe, precum și pentru relațiile cu religiile necreștine, vor studia eventualele reformulări în rânduiala slujbei de trecere la Ortodoxie a membrilor Bisericilor eterodoxe sau aparținând religiilor necreștine.

Concluziile dialogului teologic dintre Biserica Ortodoxă și Bisericile Ortodoxe Orientale sub aspect dogmatic, canonic, cultic și al vieții religioase vor fi prezentate la conferințele preoțești pe anul 1995, pe baza unui document întocmit de Sectorul relațiilor externe bisericești.

Temei nr. 6703/1994 — Adresa Arhiepiscopiei Iașilor nr. 4425/1994, privind hotărârea Sinodului mitropolitan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei în legătură cu secta «Turma Sfântului Ilie».

În cuprinsul referatului Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, se arată că Sinodul mitropolitan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, întrunit în ședință extraordinară la Iași, la cererea Episcopiei Romanului și Hușilor, în data de 5 septembrie 1994, a studiat, pe baza mai multor declarații, manifestările unui fenomen religios eretic de tip inochentist și puritan denumit «Turma Sfântului Ilie», apărut în sudul Moldovei și că, acest fenomen a contaminat pe unii preoți, monahi, studenți și credincioși, majoritatea din Eparhia Romanului și Hușilor, dar se extinde și în alte părți, principalele localități unde se manifestă fiind : Vaslui, Bârlad, Galați, Tulcea, Brăila, Buzău, București, Sibiu și Iași.

În urma ampleror discuții, care s-au purtat, a punctelor de vedere exprimate și a concluziilor desprinse, Sfântul Sinod hotărăște :

Luând act de hotărârea Sinodului mitropolitan al Mitropoliei, Moldovei și Bucovinei care, întrunit la Iași în ședința sa din

5 septembrie 1994, a condamnat învățăturile eretice și practicile greșite ale unui nou fenomen sectar numit «Turma Sfântului Ilie». Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române aprobă hotărârea Sinodului de la Iași;

În același timp, îngrijorat de înmulțirea sectelor a învățăturilor și practicilor religioase greșite, Sfântul Sinod face apel către toți slujitorii și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române să-și sporească grija și eforturile în păstrarea și apărarea dreptei credințe, a vieții liturgice și a vieții morale ortodoxe.

Temei nr. 7554/1994 — Referat informativ al Cămarii Sfântului Sinod în legătură cu adresa Ministerului tineretului și sportului nr. 1798/1994, către Secretariatul de stat pentru culte, privind colaborarea pentru o programă de educație cu caracter moral-religios a tineretului.

Având în vedere prioritatea acestei acțiuni, cu implicații benefice pentru tineretul român, Secretariatul de stat pentru culte a cerut sprijinul Cămarii Sfântului Sinod care, în înțelegere cu unele instituții de învățământ teologic ortodox au întocmit un proiect de acțiuni centrat pe sfintele sărbători ale Nașterii Domnului, Anului Nou (1995) și Bobotezei, urmând a se face și alte propuneri care vor fi trimise la Secretariatul de stat pentru culte și la Ministerul tineretului și sportului.

În urma examinării referatului în cauză și la propunerea Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc Sfântul Sinod hotărăște:

La act de adresa Ministerului tineretului și sportului către Secretariatul de stat pentru culte — cu obiectivele și tipurile de activități, preconizate a fi incluse în cadrul unui program de educație moral-religioasă pentru tineret;

Se acceptă în prima fază demersurile făcute pentru realizarea activităților legate de sfintele sărbători ale Nașterii Domnului, Anul Nou (1995) și Bobotezei, propuse de către unele instituții de învățământ teologic ale Bisericii Ortodoxe Române;

Protocolul ce se va încheia între Secretariatul de stat pentru culte și Ministerul tineretului și sportului va fi adus la cunoștința Patriarhiei Române.

În continuarea lucrărilor, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist invită pe P.S. Episcop Nifon, al Sloboziei și Călărașilor, să prezinte referatele Comisiei afacerilor externe bisericești asupra problemelor încredințate spre studiere și referire.

Temei nr. 7830/1994 — Vizita în Ungaria a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, la invitația Vicariatului ortodox român din Gyula.

În cadrul discuțiilor din plenul Sfântului Sinod, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a punctat, principalele momente ale vizitei în B.O.R. — 25

Ungaria și a subliniat necesitatea creării unui centru ortodox românesc la Gyula, urmând ca în viitorul apropiat să se concretizeze și ideea înființării unei episcopii pentru ortodocșii români din Ungaria și, eventual, pentru cei din Serbia.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

la act de vizita Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist în Ungaria și adresează mulțumiri pentru grija permanentă arătată față de comunitățile ortodoxe române din această țară ;

la act cu bucurie despre posibilitatea creării unei episcopii pentru românii ortodocși din Ungaria și, eventual, și pentru cei din Serbia ;

Se va adresa un cuvânt de mulțumire conducerii Vicariatului din Gyula pentru buna primire și organizare a acestei vizite.

Temei nr. 3063/1994 — Participarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist la festivitățile de aniversare a 150 de ani de la înființarea Facultății de teologie din Halki, 29 august — 1 septembrie 1994.

În perioada 29 august — 1 septembrie 1994, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, însoțit de I.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului și Pr. Lect. Constantin Coman de la Facultatea de teologie din București, au participat la festivitățile de aniversare a 150 de ani de la înființarea Facultății din Halki, festivități care s-au derulat în insula Halki și la sediul Patriarhiei din Constantinopol.

Dincolo de semnificația particulară a momentului, întâlnirea reprezentanților Bisericilor Ortodoxe a oferit ocazia abordării problemelor majore cu care se confruntă lumea creștină, în general, și Bisericile Ortodoxe, în special, iar pe de altă parte, întâlnirea s-a constituit într-o mărturie a unității și a comuniunii ortodocșilor de pretutindeni, precum și a caracterului sobornicesc de conlucrare frățească a Bisericilor Ortodoxe locale.

Un alt capitol important al vizitei l-au constituit contactele realizate de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist cu personalitățile bisericești prezente la festivități : cu P.F. Anastasie al Albaniei, cu I.P.S. Arhiepiscop Stylianos al Australiei, președintele ortodox în Comisia mixtă de dialog cu Biserica Romano-Catolică, cu I.P.S. Mitropolit Ieremia al Franței, I.P.S. Mitropolit Augustin al Germaniei, I.P.S. Mitropolit Chrysostom de Peristerion, reprezentantul Bisericii Greciei și cu cei doi secretari generali ai organizațiilor creștine internaționale.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

In act de participarea : Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist la festivitățile de aniversare a 150 de ani de la înființarea Facultății de teologie din Halki, 29 august — 1 septembrie 1994.

Temei nr. 5921/1994 — Invitarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Diodor I al Ierusalimului, de a face o vizită frățească acelei Patriarhii.

În scrisoarea Prea Fericitului Diodor, Patriarhul Ierusalimului, se apreciază oportunitatea vizitei, atât pe fondul bunelor relații frățesti, care există de foarte multă vreme între cele două Biserici Ortodoxe cât și, datorită climatului mult mai stabil existent în Țara Sfântă, după progresul realizat în direcția instaurării păcii, în urma acordurilor de pace recent încheiate.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

la act de invitația adresată Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Diodor I al Ierusalimului de a vizita Patriarhia Ierusalimului, urmând a se conveni asupra datei și aspectelor organizatorice privitoare la această vizită.

Temei nr. 3446/1994 — Vizita în România a Prea Fericitului Părinte Partenie III-lea, Papă și Patriarh al Alexandriei și al întregii Africi (21—27 septembrie 1994).

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

la act de vizita în România a Prea Fericitului Partenie al III-lea, Papă și Patriarh al Alexandriei și al întregii Africi. Se apreciază vizita ca marcând un moment deosebit de important în relațiile dintre cele două Patriarhii ortodoxe. Totodată, avându-se în vedere că în aceeași perioadă s-a aflat în țara noastră și Patriarhul Șenuda al III-lea al Bisericii Ortodoxe Copte, vizita Prea Fericitului Patriarh Partenie poate fi apreciată și ca o concretizare și o exprimare a consensului dogmatic realizat în cadrul dialogului teologic dintre Biserica Ortodoxă și Bisericele Ortodoxe Orientale, în drumul lor către realizarea comuniunii depline, actualizat de întâlnirea la București a celor trei Întâistătători de Biserici Ortodoxe ;

la act de Apelul pentru pace, dragoste și bună înțelegere între toți oamenii, semnat de cei trei Întâistătători ortodocși ;

Exprimă mulțumiri Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și celorlalți ierarhi care au contribuit la buna organizare a vizitei.

Temei nr. 3447/1994 — Vizita în România a Sanctității Sale Șenuda al III-lea, Papă și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Copte (13—18 septembrie 1994).

Vizita pe care Sanctitatea Sa Șenuda al III-lea, însoțit de P.S. Serafion, episcop pentru Serviciile generale și sociale în cadrul Bisericii Copte, a făcut-o Patriarhie Române la invitația Prea Fericitului Părinte

Patriarh Teoctist, în perioada 13—18 septembrie 1994, se înscrie pe linia bunelor relații existente între cele două Biserici Ortodoxe.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

La act de vizita în România, în perioada 13—18 septembrie 1994, a Sanctității Sale Senuda al III-lea, Papă și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Copte ; Se apreciază vizita ca reprezentând un moment semnificativ atât în ceea ce privește relațiile tradiționale dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Ortodoxă Coptă, cât și în contextul rezultatelor dialogului teologic dintre cele două familii de Biserici Ortodoxe, în drumul lor spre realizarea comuniunii depline ;

Exprimă mulțumiri Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și celorlalți ierarhi pentru contribuția adusă la buna desfășurare a vizitei înalților oaspeți ai Bisericii Ortodoxe Copte.

Temei nr. 161/1994 — Trecerea la cele veșnice a Sanctității Sale Vasken I, patriarh suprem și catolicos al tuturor armenilor.

În zilele de 26—29 august 1994, au avut loc la Erevan, Armenia, ceremoniile religioase consacrate trecerii la cele veșnice a Sanctității Sale Vasken I, patriarh suprem și catolicos al tuturor armenilor, la care Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a fost reprezentat de către P.S. Episcop Teofan Sinaitul, vicar patriarhal, și care a prezentat mesajul de condoleanțe din partea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, ca un omagiu adus unui mare prieten al Bisericii Ortodoxe Române și al poporului român.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

La act, cu durere, de trecerea la cele veșnice a Sanctității Sale Vasken I, patriarh suprem și catolicos al tuturor armenilor.

Temei nr. 3692/1994 — Vizita în România a I.P.S. Arhiepiscop Antonio Mattiazzo de Padova (27 septembrie — 1 octombrie 1994).

La invitația Prea Fericitului Patriarh Teoctist, în perioada 27 septembrie — 1 octombrie 1994, Excelența Sa, Mons. Antonio Mattiazzo, arhiepiscop de Padova și însoțitorii săi au făcut o vizită Bisericii Ortodoxe Române.

Pe perioada celor cinci zile petrecute pe pământul românesc, Excelența Sa a avut ocazia să cunoască bogăția spirituală a Bisericii și poporului nostru, să se întâlnească cu diferiți ierarhi, profesori de teologie, preoți, credincioși, călugări și călugărițe, vizitând mănăstiri, facultăți și seminarii teologice, instituții de cultură și artă bisericească, lăcașuri de cult și instituții pentru asistență socială din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor, Episcopia Buzăului și a Episcopiei Dunării de Jos.

Pe parcursul vizitei, Excelența Sa a avut mai multe întâlniri cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, iar sâmbătă, 1 octombrie s-a

săvârșit o slujbă ecumenică la paraclisul reședinței patriarhale în cadrul căreia Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și Arhiepiscopul Antonie de Padova au rostit câte un cuvânt în care au fost reliefate, încă o dată, bunele legături bisericești existente între Biserica noastră și Episcopia de Padova, cadru care oferă premisele unei colaborări mai intense.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

la act de vizita efectuată în România de către Excelența Sa Antonio Mattiazzo, arhiepiscop de Padova în perioada 27 septembrie — 1 octombrie 1994.

Temei nr. 8351/1994 — Referat privind organizarea și desfășurarea, în perioada 18—25 ianuarie 1995 a «Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creștină».

Încă din 1969, la inițiativa Secretariatului pentru «Credință și constituție al Consiliului Ecumenic al Bisericilor a fost făcută propunerea ca și Biserica Ortodoxă să ia parte la Săptămâna de rugăciune pentru unitatea creștină, care să se desfășoare în perioada 18—25 ianuarie a fiecărui an. În acest sens, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa din 13 decembrie 1969 a hotărât ca și Biserica noastră să adere la această inițiativă ecumenică, decizie actualizată în ședința din 24—25 septembrie 1992.

Ca urmare, în anii 1993 și 1994, Biserica Ortodoxă Română a participat la Săptămâna de rugăciune, împreună cu alte Biserici din România.

În anul 1995, se preconizează organizarea Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creștină, având ca temă «Comuniunea în Dumnezeu viață împreună», temă care a fost stabilită pe baza textului Sf. Evangheliei de la Ioan, cap. 15, 1—17.

Sărbătorirea Săptămânii de rugăciune, pentru unitatea creștină, la care participă mai multe Biserici din România, implicate în mișcarea ecumenică, se dorește a fi un prilej de manifestare a dorinței majorității creștinilor din România, pe de o parte, de a se ruga pentru «bunăstarea sfințelor lui Dumnezeu Biserici și pentru unirea tuturor», iar pe de altă parte, de a conlucra pentru întâmpinarea dezideratului de realizare a unității văzute a Bisericii lui Hristos.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

Biserica Ortodoxă Română își reafirmă dispoziția de a participa, în perioada 18—25 ianuarie 1995, la Săptămâna de rugăciune pentru unitatea creștină, îndrumând clerul să-și aducă contribuția la organizarea de rugăciuni comune ecumenice, acolo unde este cazul.

Temei nr. 2539/1994 — Întrunirea Comitetului executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor (București, 13 — 19 septembrie 1994).

La invitația pe care Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a adresat-o, în numele Bisericii Ortodoxe Române, secretarului general al Consiliului B.O.R., — 26

liului Ecumenic al Bisericilor, Rev. Dr. Konrad Raiser, în perioada 13—19 septembrie 1994, s-au desfășurat, la Facultatea de teologie ortodoxă din București, lucrările sesiunii anuale a Comitetului executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, la care au participat numeroase personalități printre care Prea Fericitul Părinte Partenie al III-lea, papă și patriarh al Alexandriei și al întregii Africi, Sanctitatea Sa Șenuda al III-lea, papă și patriarh al Bisericii Ortodoxe Copte, I.P.S. Arhiepiscop Aram Keshishian al Bisericii Armene din Cilicia, Liban, Rev. Konrad Raiser, secretarul general al C.E.B. și alții.

La deschiderea lucrărilor întrunirii, care au fost precedate de o slujbă ecumenică, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a rostit un cuvânt de bun venit adresat participanților.

Pe ordinea de zi a lucrărilor ședinței Comitetului executiv au figurat mai multe probleme ce privesc activitatea curentă a Consiliului Ecumenic al Bisericilor, precum :

Situația fondului special pentru combaterea rasismului ;

Alocarea de locuri fiecărei Biserici membre, pentru cea de a VIII-a Adunare generală a Consiliului Ecumenic al Bisericilor, care va avea loc în 1998 la Harare, în Zimbabwe, alocare făcută pe anumite criterii, cum ar fi numărul de credincioși ;

— Încurajarea Bisericilor de a participa activ la discuțiile inițiate de Convenția ONU cu privire la schimbarea climatului, ratificat până acum de 88 de țări, date fiind implicațiile morale care decurg din dezechilibrul ecologic general de disproporția dintre regiunile bogate și cele sărace ale lumii ;

— Aniversarea ecumenică a anului 2000, în care, pe de o parte, se impune evaluarea ultimului mileniu creștin, marcat de diviziuni, conflicte inter-creștine ori colonialism creștin, iar pe de altă parte, să se reliefeze speranța adusă Bisericilor creștine de noua schimbare calitativă generată, în relațiile dintre Biserici, de efortul ecumenic comun din ultimul secol de apropiere între credincioși aparținând diferitelor Biserici și confesiuni creștine ;

— Tematica abordată de Conferința asupra populației și dezvoltării de la Cairo, din luna septembrie a acestui an, privind dinamica populației mondiale, Comitetul executiv al C.E.B. însărcinând un grup de experți să analizeze implicațiile etice și sociale ale acestei dinamici a dezvoltării populației lumii, să prezinte, la viitoarea ședință a Comitetului Central al C.E.B., puncte de vedere, Bisericile urmând a reacționa asupra acestora, în vederea stabilirii unui program de lungă durată ;

— Discuțiile Comitetului executiv s-au referit și la impactul pe care îl are pentru Biserici continuarea conflictelor din Bosnia — Herțegovina, Rwanda și Burundi, exprimându-se, în același timp, satisfacția pentru eforturile ce s-au făcut în Irlanda de Nord, Africa de Sud, și în Orientul Mijlociu în direcția restabilirii păcii și a realizării dreptății sociale, recomandând continuarea sprijinului moral acordat de comunitatea ecumenică pentru Bisericile și popoarele din Cuba și Haiti ;

eroada
e orto-
utiv al
neroase
a, papă
ruda al
episcop
Konrad

, slujbă
vânt de

figurat
Ecume-

sa de a
or, care
de anu-

inițiate
it până
urg din
gate și

arte, se
onflicte
eliefeze
rierată,
il secol
fesiuni

voltării
pulației
perți să
voltării
Central
a aces-

pe care
govina,
pentru
rientul
e, reco-
ecume-

— Alte probleme curente, printre care și o primă evaluare a răspunsului pe care unele Biserici l-au dat referitor la Studiul privind perspectivele de viitor ale mișcării ecumenice, în general, și ale Consiliului Ecumenic al Bisericilor, în special.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

la act de lucrările Comitetului executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, care au avut loc la București în perioada 13—19 septembrie 1994.

Temei nr. 3061/1994 — Participarea I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei la întrunirea Grupului pregătitor al celei de a II-a Reuniuni ecumenice europene a Bisericilor (Geneva, 29 septembrie — 2 octombrie 1994).

În cadrul relațiilor pe care Biserica Ortodoxă Română le are cu Conferința Bisericilor Europene, este semnificativă participarea I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei, în perioada 29 septembrie — 2 octombrie 1994, la Geneva, la întrunirea grupului pregătitor pentru a II-a Reuniune ecumenică europeană a Bisericilor.

Compus din 13 teologi, reprezentanți ai Conferinței Bisericilor Europene și ai Consiliului Conferințelor Episcopilor Catolici Europeni (CCEE), între care I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei, Grupul pregătitor al celei de a II-a Reuniuni Ecumenice a Bisericilor din Europa are ca obiectiv principal elaborarea unor propuneri concrete și detaliate privind organizarea viitoarei Reuniuni ecumenice europene a Bisericilor, care va avea loc în luna mai 1997, având ca temă : «Împăcarea — dar al lui Dumnezeu și izvor de viață nouă».

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

la act de participarea I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei la întrunirea Grupului pregătitor al celei de-a II-a Reuniuni ecumenice europene a Bisericilor, care a avut loc la Geneva, în perioada 29 septembrie — 2 octombrie 1994.

Temei nr. 2923/1994 — Participarea I.P.S. Mitropolit Serafim al Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală și a P.S. Episcop Casian al Dunării de Jos la cea de a VIII-a întrunire internațională «Oameni și religii», Assisi, 11—13 septembrie 1994.

Delegația prezentă la întrunirea «Oameni și religii» a fost primită în audiență de Papa Ioan Paul II, cu care prilej s-a exprimat speranța că dialogul și iubirea creștină sunt singurele metode de depășire a unor situații existente în relațiile dintre ortodocși și greco-catolici în România.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

La act de participarea I.P.S. Mitropolit Serafim al Mitropoliei ortodoxe române pentru Germania și Europa centrală și a P.S. Episcop Casian al Dunării de Jos la cea de a VIII-a întrunire internațională «Oameni și religii», Assisi 11—13 septembrie 1994.

Temei nr. 3695/1994 — Participarea P.S. Episcop Teofan Sinaitul, vicar patriarhal, la Adunarea generală a Asociației «Credință și lumină», Varșovia, 19—29 iulie 1994.

Creată în sânul Bisericii Romano-Catolice, asociația amintită s-a deschis cu timpul spre o colaborare ecumenică, așa încât actualmente există filiale, cu participarea protestantă și ortodoxă, în peste 70 de țări, în scopul acordării de sprijin moral și material persoanelor cu nevoi speciale, persoane cu handicap.

Reprezentantul Bisericii noastre, P.S. Episcop Teofan Sinaitul, vicar patriarhal a fost invitat cu scopul de a face o prezentare despre «Viața și spiritualitatea Bisericii Ortodoxe».

Tot cu această ocazie, P.S. Episcop Teofan Sinaitul, vicar patriarhal, a avut o întrevedere cu Prea Fericitul Vasile, Mitropolitul Varșoviei și al întregii Polonii, înmânându-i un mesaj din partea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor extern bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

la act de participarea P.S. Episcop Teofan Sinaitul, vicar patriarhal, la Adunarea generală a asociației «Credință și lumină» Varșovia, 19—29 iulie 1994.

Temei nr. 7314/1994 — Participarea P.S. Episcop Timotei al Aradului la cea de-a VI-a Adunare generală a conferinței mondiale pentru religie și pace, Riva del Garda, 4—9 noiembrie 1994.

În perioada 3—10 noiembrie 1994, la Riva del Garda, Italia, a avut loc cea de a VI-a Adunare generală a Conferinței mondiale a religiilor pentru pace, la care au participat cca. 1000 de delegați din aproximativ 60 de țări, reprezentanți ai Bisericilor creștine și ai marilor religii ale lumii. Tema adunării a fost : «Salvând lumea — religiilor pentru pace».

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

la act de participarea P.S. Episcop Timotei al Aradului la cea de a VI-a Adunare generală a Conferinței mondiale pentru religie și pace, Riva del Garda, 4—9 noiembrie 1994.

Temei nr. 3691/1994 — Participări ale altor delegați ai Bisericii Ortodoxe Române la diferite întruniri ecumenice internaționale.

Referatul asupra participării delegaților Bisericii Ortodoxe Române la diferite întruniri internaționale, congrese, conferințe, simpozioane și grupuri de lucru reliefează implicarea Bisericii noastre în viața ecumenică internațională.

poliei
Epis-
terna-

aitul,
nină»,

a des-
există
scopul
per-

vicar
aşa şi

arhal,
şi al
Pă-

erilor

patri-
Var-

radu-
reli-

avut
giilor
nativ
ii ale
ace».
r ex-

z cea
eligie

Orto-

ne la
gru-
enică

În acest sens, sunt de consemnat mai multe participări :

a) Întrunirea Grupului de redactare a documentului «Mărturisind o singură credinţă», grup din cadrul comisiei «Credinţă şi constituţie a C.E.B., la care a participat P.C. Pr. Michael Tița, consilier patriarhal, Veneția 18—24 iulie 1994 și București 29 septembrie — 5 octombrie 1994 ;

b) Cel de al II-lea Seminar de pregătire în lucrarea cu refugiații, desfășurat în Elveția (21 august — 15 septembrie 1994), din inițiativa Consiliului Ecumenic al Bisericilor la care, din partea Bisericii noastre a participat P.C. Pr. Comănescu Marin ;

c) Cel de al VIII-lea «Seminar internațional pentru grija și sfățuirea pastorală», cu tema «Grija și sfățuirea pastorală ca răspuns la schimbările de valori în societate și cultură», organizat din inițiativa Academiei evanghelice din Mulheim, Ruhr, Germania și a «Diaconiei ecumenice din Republica Cehă», Praga, 18—23 septembrie 1994, la care, din partea Bisericii noastre a participat, prezentând două rapoarte, P.C. Diac. Prof. Dr. Teodor Savu de la Facultatea de teologie din Oradea ;

d) Lucrările celui de al XIII-lea Congres internațional de teologie patristică organizat de catedra de Patrologie a Facultății de teologie a Universității de Stat din Atena în perioada 27—29 septembrie 1994 cu tema : «Grigorie de Nyssa, teolog, filosof, rector, teoretician al vieții de trezvie, sfânt, — 1600 de ani de la mutarea la Domnul» ;

Din partea Bisericii noastre au fost prezenți la lucrări și au susținut referate P.C. arhid. lect. Dorin Oancea, prof. Ion Pătrulescu, P.C. pr. dr. Ion Chivu și Dl. asist. Ciprian Streza.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sind hotărăște :

la act de participările reprezentanților Bisericii Ortodoxe Române la respectivele întruniri.

Temă nr. 7613/1994 — Scrisoarea Sanctității Sale Bartolomeu I, patriarhul ecumenic al Constantinopolului adresată Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, privitor la unele aspecte ale participării pan-ortodoxe la dialogurile teologice internaționale.

În scrisoare este reliefată importanța deosebită a dialogurilor teologice pe care Biserica Ortodoxă le are cu alte Biserici creștine, fie la nivel panortodox multilateral, fie la nivel bilateral.

În scrisoare SS Patriarhul Bartolomeu I al Constantinopolului exprimă nemulțumirea cauzată de modul în care unele dintre Bisericile Ortodoxe Autocefale abordează problema acestor dialoguri teologice oficiale bilaterale.

În finalul scrisorii, Biserica Ortodoxă Română este rugată să facă o evaluare adecvată a implicării Bisericii Ortodoxe, în general, dar și a Bisericii Ortodoxe Române, în special, în dialoguri teologice internaționale.

În urma discuțiilor și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

la act de scrisoarea Sanctității Sale Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I, trimisă Patriarhiei Române.

Să se trimită o scrisoare SS Bartolomeu I, patriarhul ecumenic al Constantinopolului, arătându-se faptul că Biserica Ortodoxă Română, conform obligațiilor pe care le-a asumat, a participat întotdeauna la întrunirile comisiilor de dialog teologic internațional și își reconfirmă disponibilitatea de a continua această participare.

Temei nr 7960/1994 — Scrisoarea Prea Fericitului Părinte Diodor I, patriarhul Ierusalimului, referitoare la hotărârea Sfântului Sinod al Patriarhiei Ierusalimului, privind solicitarea Patriarhiei Române de primire a moaștelor Sfântului Ioan cel Nou de la Neamț. Prea Fericitul Patriarh Diodor I al Ierusalimului, face cunoscută hotărârea Sfântului Sinod al Patriarhiei Ierusalimului potrivit căreia Sfântul Ioan «trebuie să se odihnească în pace în același loc în care și-a petrecut de bună voie binecuvântata viața pământească», adică în Țara Sfântă.

În urma discuțiilor și la propunerea Comisiei afacerilor externe bisericești, Sfântul Sinod hotărăște :

la act de scrisoarea P.F.Patriarh Diodor I al Ierusalimului, privind solicitarea Bisericii noastre, dar își exprimă nădejdea că, în cele din urmă, moaștele Sfântului Ioan cel Nou de la Neamț vor fi aduse în România.

Epuizându-se examinarea problemelor înscrise pe ordinea de zi, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist mulțumește membrilor Sfântului Sinod pentru participarea la sedință și pentru contribuția adusă la soluționarea problemelor dezbătute, adresându-le rugămintea de a urmări îndeaproape aducerea la îndeplinire a hotărârilor luate.

În încheiere, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist declară închisă sesiunea sinodală pe anul 1994, în conformitate cu prevederile art. 13 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române.

Sedința se încheie cu rostirea rugăciunii.

Procesul verbal este semnat de :

Președintele Sfântului Sinod,

† TEOCTIST

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Secretarul Sfântului Sinod,

† EPISCOP TEOFAN SINAITUL

VICAR PATRIARHAL

• R E C E N Z I I •

Diac. P. I. David, *CĂLAUZA CRESTINĂ* pentru cunoașterea și apărarea dreptei credințe în fața prozelitismului sectant, Arad, 1987 (1990), pag. 488.

Cu excepția câtorva meritorii *Sectologii* din diferiți ani, această specialitate teologică a fost slujită ideologic la noi, între cele două războaie mondiale, de *Cursul de îndrumări misionare* al Dr. Vasile Gh. Ispir (București, 1930, 552 p.). Debutând cu personalitatea misionarului și cu organizarea activității sale, lucrarea amintită expunea aspecte din istoria misiunilor creștine și a câtorva dintre marii reprezentanți ai ei în lumea contemporană. Apreciind după cuprinsul acesta, nu este greu să intuim atât bogăția *Cursului* citat cât și scăderile lui inerente. După opinia noastră, acestea erau constituite îndeosebi din realități ale Bisericii Anglicane, privite de obicei în lumina condițiilor politico-economice, când nu erau capitole de istorie apuseană de mult împlinite și depășite acolo.

Pe de altă parte, *Sectologia* Pr. Prof. Petru Doheleanu (Arad, 1948), în ciuda numeroaselor ei merite, prezenta neajunsurile unui curs doar cu o anumită finalitate didactică. De aceea el analiza îndeosebi punctele de doctrină ortodoxă contestate de către sectanți.

Era o situație — trebuie s-o recunoaștem direct — unilaterală, fragmentară și lacunară.

De aceea se simțea în disciplina *mistologiei* românești nevoia unei autohtonizări, a aducerii la zi a preocupărilor ei. Nu mai vorbim de necesitatea îmbogățirii conținutului specialității cu toate aspectele fenomenelor sectare studiate: istoric, biblic, teologic. După cum vom mai avea prilejul să mai afirmăm, o astfel de grea și îndelungată sarcină științifică și teologică și-a asumat-o, la noi, P. C. Diac. Dr. Petru I. David, profesor la Facultatea de teologie din București. Lucrarea masivă pe care o avem sub priviri are începuturile modeste ale unui curs universitar. Ulterior ea a fost treptat completată și îmbunătățită până și-a dobândit masivitatea de astăzi. În strădaniile sale, autorul a trebuit să lupte nu numai cu perpetuarea rutinară a unor șabloane parțiale moștenite, ci și cu omisiunile programei analitice din acea epocă.

Ceea ce Cucernicia Sa a realizat de-a lungul mai multor ani academici prezintă structura precisă și completă a unui sistem personal, dar nu subiectiv. Doar manifes-

tările oculiste incluse aici se pare că s-ar încadra mai potrivit într-un capitol de apologetică.

Dintre cele trei părți ale *Călduzei creștine*, cea dintâi prezintă un caracter istoric predominant. Ea este precedată de o *Introducere*, sugestivă, dezvoltată. În cele câteva pagini în care putea fi comprimată se impunea menținerea unui echilibru între preocupările ecumeniste ale ierarhilor Bisericii Ortodoxe Române și prozelitismul unor neoprotestanți de la noi. Se știe, totodată, că marii noștri ereziologi au fost mitropolitul Nicolae Bălan, Grigorie Comșa al Aradului, Vartolomeu al Râmnicului, Noul Severin ș.a.

Capitolul I al primei părți studiază cauzele apariției sectelor: religioase, sociale, morale, culturale, psihomaldive. Înainte de precizarea unor noțiuni, necesare reușitei unui dialog cu contestatarii credinței dreptmăritoare, se transcriu câteva repere istorice ale rătăcirilor doctrinare.

Capitolul următor trece în revistă constituirea unor grupări religioase mai recente.

Capitolul III al acestei părți studiază sectele «mesianice și profetice». Ele sunt de origine diversă: indiană, persano-arabă, eclecticism occidental, terorism american etc.

Referitor la *ultimele două capitole* ale părții I, considerăm că uneori se neglijează legătura cu trecutul istoric al sectei, iar despre apariția recentelor poziții anticreștine se spune prea puțin. Primul caz poate fi exemplificat cu grupările intelectuale moderne. Între ele *teozofia* este analizată doar în contextul justificărilor ei moderne, fără să se amintească măcar că a existat și o teozofie antică. Pe o astfel de presupusă înțelepciune a revelației ascunse în textele platonice, în miturile grecești, în misterele orientale, păgânismul antichității târzii și-a întemeiat o zadarnică ofensivă și vitalitate anticreștine. Pe de altă parte, față de caracterul universalist și prozelitist al unor grupări de curând apărute, — ca bahail, de pildă, — ceea ce a reținut acest curs este desigur puțin. În spațiul românesc de astăzi circulă un material propagandistic mult mai bogat și ilustrat.

Partea a doua a cărții debutează prin analiza cultelor religioase mai noi din țara noastră. Interesante, ca fiind puțin cunoscute comparativ cu aceste considerații, sunt acelea privitoare la grupările separatiste din peisajul ortodox român. Nu se vede din ele ce statut acordă *foștilor greco-catolici*, atât de turbulenți în anii noștri postrevoluționari.

Și în cazul *tudorismului* poate că era necesară o dezvoltare istorică mai extinsă, pentru a se vedea bine cât de departe au putut ajunge la noi tentaculele acestei rătăcirii autohtone. Scriitorii și oamenii de cultură: D. Nanu, I. Gr. Opreșan, Al. Țăscarov-Moldovanu, Gala Galaction au fost amestecați, cu voie sau fără voie, în disputele epocii. Atitudinea lor și poziția din ultimii ani ai vieții a fost și ea diferită: total negativă la cel dintâi și tradiționalist la ceilalți.

Literatura memorialistică publicată în vremea noastră — cea referitoare la Gala Galaction, la Nichifor Crainic, la Teodor P. Păcescu — înlesnește o mai bună situație istorică a disputelor și o configurare a caracterelor de atunci. Acest gen de referințe nu sunt frecventate de către Părintele Profesor P. I. David.

Observația poate fi extinsă și în problema *Oastei Domnului*. Dincolo de mult discutatul ei «protestantism», fenomenul a avut și urmare majoră în spiritualitatea Ortodoxiei românești. Este vorba de apariția traducerii *Filocaliei* ca o măsură eficace de chemare la marea milenară a tradiției și trăirii ecumenice. Și aici meritul revine mitropolitului de fericită aducere-aminte, Dr. Nicolae Bălan, și mentorului teolog al acelor ani, Pr. Prof. Dumitru Stăniloae.

La subcapitolul *mișcării noastre anticalendaristice* de asemenea trebuie introdusă contribuția ieromonahului Dionisie Smeritul (Exiguul), mort în Italia pe la 555. Amintirea acestei personalități străromâne este însoțită de faima unui mare învățat în mai multe discipline teologice, între care se numără și pascaliografia. Notorietața lui europeană se dovedește nedespărțită de recunoașterea ecumenică a ortodoxiei sale.

Cazul *Maglaviđului* nici nu mai trebuie amintit astăzi, decât cel mult faza întâi a evoluției sale. Altminteri explicația deficienței psihice a vizionarului, admirat de unii și hulit de alții, își dovedește insuficiența. Epoca a atribuit o temelie mistică reală. De altfel tot așa l-au înțeles și marile autorități teologice românești dintre cele două războaie mondiale. Amintim doar pe mitropolitul Irineu Mihălcescu, urmat de Nichol Crainic și de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae.

Bineînțeles că nu aprobăm procedeul autorului, care vorbește uneori de mijloace de preîntâmpinare a apariției sectelor înainte de cunoașterea pe care acestea le formulează.

Partea a treia a lucrării cuprinde răspunsul ortodox la interpretarea eronată a Cuvântului lui Dumnezeu.

În partea următoare se formulează aceeași poziție la întrebările sectante referitoare la problema eshatologică și a pomenirii în rugăciune a celor decedați.

Sistemul antisectar propus se încheie cu câteva anexe care arată cum trebuie să fie traducerea biblică din mâna exegetului dreptmăritor și cum să se citească sistematic *Sfânta Scriptură*.

Epilogul cărții prezintă o anumită insistență. El își are totuși o justificare precisă, dincolo de ranchiunile pe care le perpetuează. Toate acestea arată, poate mai mult cititorului din viitor, cât de greu s-a putut scoate o carte de doctrină și în mod independent, sub comunism. În fapt, astfel de realizări intelectuale echivalau atunci cu trecerea autorului pe sub nenumărate furci caudine de dragul adevărului.

Fără de structura volumului pe care l-am analizat, putem să constatăm mai întâi că ni se propune o *nouă împărțire a sectelor existente*. Ea este mai judicioasă și mai logică, în comparație cu cele anterioare, pentru că și evoluția istorică și afirmațiile lor doctrinare au fost mai bine adâncite. Dintre factorii care au favorizat cândva fenomenul sectar — schițat în primele capitole — credem că nu trebuie omise susținerile eronate și agresive ale cunoscutei «formule a papei Hormisdas» din veacul al VI-lea. Mai departe nu înțelegem în ce sens arhieriei din vremea procesului Mântuitorului sunt sectari, iar marii raționaliști ai secolelor moderne — nu.

Din aceeași cunoaștere profundă a fenomenului contestatar față de Ortodoxie, îndeosebi din discuțiile de pe teren, au rezultat *demarcații și întregiri ale configurației doctrinare* a unor denominațiuni. Este cazul cu creștinii după Evanghelie, uniți în cele din urmă cu tuderistii. Dreptcredinciosul la apoi act cu mare surprindere că, asupra adventistului, comunitatea exercită un control foarte sever. Îndeosebi în ceea ce privește alimentele pe care le consumă.

Autorul a identificat, apoi, elementele mentalității unor secte de astăzi. S-a conchis, astfel, că ele au preluat practici orientale din vremea noastră, iar pe de altă parte, că reînviază hiliasmul și alte concepții pe care ecumenicitatea creștină a veacurilor primare le-a condamnat ca erezii. Datele istorice și revendicările capitolului Secte «mistico-proletice» și grupări «mesianice», *pericol al lumii de azi* (p. 98) erau aproape necunoscute la noi până la revoluție. Tot așa se prezintă situația în ceea ce privește betanistii, satanistii, mișcarea harismatică ș.a.

În studierea metodelor de stăvilire a avalanșei lor și a altor inițiative sectare de pătrundere în România ortodoxă, Profesorul P. I. David face observații proprii și propune *mijloace eficiente de activitate vegheatoare*. Pentru a se ajunge aici, P.C. Sa a întreprins cercetări pe teren și a analizat direct mărturișirile de credință și pe cei care le profesază.

Pentru corecta diagnosticare a doctrinei deviate respective, autorul a prezisat și a deosebit goșuni ambigue în polemica deceniilor precedente. Exemplificăm preocuparea semnalată prin următorii termeni: «odihnă» și «sărbătoare», «paradis» și «rai», «eshaton» și «apocalips».

A reieșit totodată din aceste analize prealabile și unele pericole ale fenomenului sectar, de obicei necvidențiate în confuzia spirituală a României postrevoluționare. Le enumerăm, ca simplă preocupare de ilustrare a afirmațiilor:

- sectele incurajează căsătoria de probă, ceea ce contravine elogiului biblic și patristic al fecioriei;
- ele sunt împotriva culturii române vechi și medievale;
- altele cultivă dezordinea și revolta împotriva canoanelor aprobate de ecumenicitatea creștină;
- multe dintre ele reiau, în ambalajul naturismului vedant, vechile erezii condamnate.

O altă inițiativă lăudabilă a lucrării de obicei ocolită cu comoditate este *studiul cauzelor apariției sectelor*. Suntem întru totul de acord cu autorul că una dintre acestea, cu caracter universal, o constituie libertatea umană. Aceasta și alte cauze exterioare trebuie redate și diversificate. Aici se pare că teologul nostru se expune unei critici. Nu putem rămâne doar la vechea piatră de scandal a protestantismului clasic, cum citim în lucrare.

Concepția autorului în problema semnalată, că «sectarii pleacă de la superstiție și erezie, de la inimă rea și gânduri pătimase» (p. 5), iar — mai înainte — că «sectele apar acolo unde frica și teroarea stăpânesc pe om, se înmulțesc înainte de catastrofe...» (p. 1), ni se pare unilaterală. Întru totul, ea ar fi fost acceptată la noi acum câteva decenii, de către adepții teoriilor lui Charles Haincheltin. Defi-

citul poziției apare acolo unde creștinii neortodocși — de curând organizați în organizații — sunt în masă declarați de mai multe ori «bolnavi mintal», «înșelați», «escroci»... Credem că limbajul nostru ar putea îmbrăca mai degrabă următoarele forme: «neoprotestanți», «neortodocși recenți», «divagații sectare», «indoielnici», «revoltați», «nemulțumiți», «nedumeriți», «înșelați ai vicisitudinilor» etc.

Oricum va trebui să se ajungă treptat la uniformitate și în domeniul limbajului pe care îl întrebunțează misiologia noastră.

În problema cauzelor care duc la delimitarea de Ortodoxie, trebuie să ne întoarcem uneori la concepția patristică și bizantină a «sulerinței pentru păcatele noastre». În consecință propunem să se mediteze și asupra următoarelor cauze, în concepția noastră, ale constituirii de noi secte:

1. Creșterea înțelegerii și a practicării învățăturii ortodoxe. Față de problema cunoașterii apofatice, a îndumnezeirii omului sau a Sfintei Tradiții, un credincios împătimit și ignorant preferă activismul evident și eticismul exterior. De altfel, Apusul a pășit de multe veacuri pe calca aceasta, lăsând puțin spațiu contemplației și isihiei. Ceea ce întâlnim în vremea noastră la unele formații neoprotestante sunt tocmai concluziile acelei premise și opțiuni occidentale medievale. În aceste condiții devine explicabilă psihologia unui enoriaș care pătrunde într-o sectă pentru a ajunge acolo predicator și chiar conducător.

2. Lipsa cădurii și iubirii reale din unele parohii ortodoxe poate determina ajungerea la secte. Asistarea duminicală la Sfânta Liturghie este o faptă înălțătoare. Ea se cere însă prelungită în largul societății cu fapte de slujire a aproapelui. Cum nu absolut toți ortodocșii înțeleg astfel exigențele «creștinismului cosmic» și comunitar (expresia nu este a lui Mircea Eliade sau a lui Hans Urs Balthasar, ci se întâlnește la Sfântul Maxim Mărturisitorul), puțini dintre ei ajung să răsfășoare și paginile *Bibliei* sau să viziteze pe bolnavii unui spital.

Spre depășirea unui formalism individualist și simbolism sacru unilateral, sectanții se refugiază în comunități mici la periferia societății; ele sunt formate însă din oameni de toate zilele și de aceeași simplă factură sociologică-intelectuală. Ei năzuiesc astfel ca, pe cale bisericească, să se aplece de condițiile inumane și neașteptate cu care se confruntă societatea noastră, uneori atât de dramatic. În condițiile industrializării și ale economiei de piață.

Numai în ultimii ani rentabilitatea zecuielii și finanțarea externă masivă le-a asigurat un cert imperativ asupra societății bisericești tradiționale, sugerat prin adunări în săli polivalente și teatre de prima categorie.

3. Formarea de grupuri de interese materiale și de putere în multe parohii ortodoxe, contrar oricărui spirit evanghelic, are urmări nefecitate. Se știe că încă din veacul trecut a fost condamnat «fletismul». Totuși mai poți auzi printre preoți expresii ale acestei mentalități: «și eu mi-s ardolean!» sau «măi, oltene!». Este situația întâlnită prin câteva comunități prin care parohul este preocupat o viață întreagă să anihileze personalitatea și contribuția conslujitorului său la conducerea respectivei unități.

Toate aceste unilateralități de comportare moral-socială se resimt negativ în trăirea credincioșilor simpli, chiar dacă ei nu înțeleg să contribuie cu ceva la

remedierea lor. Ei știu că Evanghelia sfântă are o menire universală și că rostul lor — iarăși o unilateralitate — este doar să asculte.

Observăm cu satisfacție, în continuare, că lucrarea de față identifică câteva contradicții între premisele doctrinare sectante și ătitudinile lor adoptate pe teren. Exemplificăm «în ciuda abținerii de la serviciul militar, practică o psihoză războinică și seamănă zănzanie ca nimeni alții» (p. 52). Tot așa se mai constată că unii dintre ei nu cred în învierea trupurilor, dar organizează slujbe de înmormântare lungi și în scop propagandistic. Alte asociații includ între practicile lor și spiritismul.

La acțiunile acestora de atragere a ătădoășilor autorul răspunde amănunțit cu posibilitățile de combatere a prozelitismului lor din ultima vreme. Ceea ce devine și mai meritoriu este faptul că astfel de metode se prescriu la fiecare capitol, nu în mod general și formal.

În continuare vom selecta câteva texte care se cer reformulate în scopul deplinei lor clarificări:

— cronologia vieții Mântuitorului are o formă lungă și alta scurtă. Clement Alexandrinul, în *Stromate*, o utilizează pe cea din urmă. Situația aceasta trebuie pusă în evidență pentru a da de gândit amatorilor de calcule adventiste:

— învățătura ortodoxă despre providență poate fi explicată și mai clar;

— împărțirea tainelor pe care a adoptat-o autorul (p. 262) este discutabilă, din punct de vedere ortodox;

— «nu este o greșeală dacă, după Botez, se amână mirungerea celor botezați la maturitate...» (p. 276). Textul creează dificultăți teologului ortodox, răpindu-i tocmai temeiul argumentării practicii pedobaptismului din creștinismul primar.

— Taina «Tămăduirii» (Maslul) și practicarea acesteia nu trebuie înțeleasă în sens exclusivist. În realitate, taina Sfântului Maslu se dovedește foarte utilă și eficace. Ne gândim anume la faptul că bolnavul (în multe cazuri, muribunde) nu se află singur în fața morții, ci este susținut suflătește și de rude și vecini;

— referitor la închinarea catolică de la stânga la dreapta «vrând să arate că Duhul «purcede» și de la Fiul» (p. 317), există și o explicație duhovnicească. O reproducem după cuviosul Petru Damaschin (*Filocalia*, vol. V, București, 1976, p. 189): «Iar trecând de la dreapta la stânga izgoneste pe vrăjmași și arată că prin puterea Sa nebiruită a biruit Domnul pe diavol, care stă la stânga, lipsit de tărie și întunecat».

— Sfântul Evanghelist Ioan, în *Apocalipsă*, a avut o descoperire personală și e greu să substituim... (p. 387). Dintre câteva generalizări prea sumare amintim:

«religiile Indiei totdeauna au colaborat între ele» (p. XV) ocolește adevărul confruntării repetate dintre musulmani și hinduși în număr de sute de milioane, de o parte și de alta.

— Irodianii și esenienii sunt același partid religios biblic, după cum au încercat să dovedească lucrările unui orientalist român (v. Constantin Daniel, *Un esenian menționat în «Faptele Apostolilor»*, în «Studii teologice», nr. 9—10, 1969, p. 669).

i rostul

câteva

a teren.

ză răz-

că unli

mântare

spiritis-

nănușit

ceea ce

fiecare

scopul

Clement

trebuie

ai clar;

cutabilă.

or bote-

c, răpin-

i primar.

înțelegă

rte utilă

tribunde)

i vecini;

arate că

ească. O

ști, 1976,

arată că

lipsit de

sonală și

amintim:

adevărul

milioane,

cum au

aniel, Un

-10, 1969,

— automutilările sexului bărbătesc nu se făceau «pentru a fi primiți în ceata Afroditei sau a lui Zeus, sau a lui Jupiter...» (p. 64), ci în aceea a Cibelei;

— parastasele se oficiază pentru cei morți, nu însă și acatistele (p. 412).

— «Ufila traduce *Biblia* în limba germană, cu caractere runice (unele se văd astăzi în complexul monastic «Basarabi»), după texte folosite de ierarhii tomitani și cei din davele dacoromane» (p. 423). Fragmentul produce nedumeriri în mintea cititorului. Nu se știe sigur că avem în față ruine și nici ce fel de traducere biblică realizaseră strămoșii noștri.

— *Biblia* «Cornilescu» a avut ca precursorare traducerea Dr. N. Nitzulescu, profesor la Facultatea de teologie din București. Acesta și-a permis să întreprindă tradiția preluării *Bibliei* lui Șerban Cantacuzino, introducând în uz o versiune foarte personală (v. Pr. Gh. Drăgulin, în «Biserica Ortodoxă Română», 1985 nr. 7—8, p. 579 ș.a.). Societatea Biblică Britanică a perpetuat-o, apoi, până în zilele noastre.

— Insistența asupra «glugului de la Torino» nu se încadrează de obicei în structura evlaviei ortodoxe.

Sub raportul întemeierii documentare, corcetarea se dovedește centrată pe lucrări importante. Nu se citează însă câteva instrumente de lucru consacrate, — în domeniu (J. Claris, *Dictionnaire des hérésies, des erreurs...*, Paris, 1854 la J. P. Migne, *Encyclopédie théologique*, nr. 11—12), nici recenta *World Christian Encyclopedia*). Nu se amintește vreun autor care a dezbătut raportul dintre cele două Testamente la creștini. Nu se află de asemenea nimic despre stadiul actual al cunoașterii apocrifelor biblice și despre interpretarea mai extinsă a *Apocalipsei* (Le P. E. B. Allo, 1921; H. Lilje, 1959).

Ar trebui recomandate cititorilor și sumare date pe care le propune psihiatria zilelor noastre.

Privitor la spaimele colective, sinteza lui Henri Focillon, tradusă și în românește, precum și pe aceea a lui A. Decoufle, *L'An 2000*, Paris, 1987.

Pentru a reconstitui dimensiunile reale și nuanțate ale fenomenelor sulețite și doctrinare pe care sectele le pun la îndoială, lectorului de astăzi ar trebui să i se recomande și autori români, care se găsesc relativ ușor în bibliotecile publice. Sub acest raport ne gândim la nume recunoscute în *Sectologie*: Pr. Const. Chirică, Arhim. Galaction Cordun, diac. Toma Drăgulescu, pr. Petre Ionașcu, arhiepiscop Grigore Leu-Botoșăneanul, prof. Teodor M. Popescu, Teodor P. Părescu, episcop. Tit Simedrea, Vartolomeu al Râmnicului Noul Severin, pr. D. Voniga.

Stilul cărții se dovedește adecvat conținutului ei. Lucrarea de față este susținută și de o anumită ironie, mănușită cu măiestrie. Exemplificăm printr-un fragment, ales dintre multe altele, relevant: «*Bogorodita* acestui sistem a fost sora Hellen Blavavsky, sau *Elena Blavatskaia* (1831—1896). Născută înainte de începutul secolului nostru, educată în familii bogate, lipsită de dureri și necazuri «spiritiste», cultivată în Apus, unde își cheltuia toată agonisita miilor de robi de pe moșii tatălui său, Elena s-a căsătorit. La puțin timp, aventuriera și-a părăsit soțul, plecat în Asia Mică, și a intrat în legătură cu *Pamlos Melaman* recunoscut magician (...)». Se reîntoarce în Rusia (1863), (...) Merge în Italia, «cătunând»

duhurile cezarilor, fiind alături de Garibaldi (1866), dorind să-l câştige la spiritism, intră într-un ordin carbonarist, dar este grav rănită și adusă la Paris» (p. 89). Altădată această ironie se epuizează cu pregnanța imagisticii cotidiene: «Botezul — bălci sau botezul la maturitate — este tot o paradă a modei fărîșice de a se îmbrăca «frații și surorile în cămăși albe de parcă asta ar atrage forța iertării prin jertfa de pe cruce, nu pocăința, nu interiorul!».

În acest caz, întrebuintarea frecventă a ghilimelelor nu poate fi socotită un abuz, cum este cazul cu un anumit limbaj artificial: «mișcarea baptismală», «adventă», «eclecție», «iehovî», «medium-uri», «Urul Caldeii», «hăul prăpastiei».

Independent de scăpările culegătorului sau ale corectorului, lucrarea Prof. P. I. David se configurează ca o carte cu structură logică, desfășurată echilibrat și complet. Multe elemente discutate în ea sunt lucruri noi în literatura noastră teologică. De altfel specialitatea *Misiologiei* românești a înregistrat astfel, dezvoltarea ei superioară.

Pentru aceste calități, *Căldură creștină* pe care am analizat-o va intra sigur în cuprinsul oricărei biblioteci parohiale. Licențiații facultăților noastre teologice o vor consulta mulți ani de acum înainte în munca lor misionară ca pe un instrument sigur și bine realizat.

Epuizarea destul de rapidă a primei ediții a cărții ca și a celei de a doua (apărută în editura Episcopiei Argeșului, Curtea de Argeș, 1994) o recomandăm cu căldură, tuturor ostenitorilor din largul ogor pastoral al Bisericii strămoșești.

Pr. lect. GHEORGHE I. DRĂGULIN

Pr. IOAN DURA, *Monahismul românesc în anii 1948—1989. Mărturii ale românilor și considerații privitoare la acestea*. Cu prefață de Pr. Mina Dobzeu. Ed. Harisma, București, 1994, 127 p.

Lucrarea prezentată cuprinde un capitol din istoria contemporană a Bisericii Ortodoxe Române, capitolul vieții monahismului românesc în anii stăpânirii comunismului adev, dintre 1948—1989. Până în prezent este prima monografie documentată istoric a acestui compartiment al vieții Bisericii românești din perioada acestor ani zbuciumați.

Autorul este o competență în materie de istorie a Bisericii Ortodoxe Române, care ne dă la început și o «Notă biografică», ce merită reținută pentru prodigioasa sa activitate, ce-l impune printre cei mai eminenți cărturari ai generației sale. Este născut la 9 august 1945 la Goranu-Vâlcea, ca fiu de cântăreț bisericesc și frate geamăn cu Pr. prof. dr. Nicolae Dură, absolvenți ai Seminarului teologic din Craiova (1960—1965), cărora am avut cinstea de a le fi fost profesor și director. După terminarea Institutului Teologic Universitar din București (1965—1969) a urmat cursurile de doctorat Secția Istorică, specialitatea Istoriei Bisericii Ortodoxe Române (1969—1972), apoi la Atena, specialitatea Istoria Bisericii (1972—1977) și la Facultatea de Teologie Catolică Louvain (Belgia), specialitatea Istoria Bisericii (1977—1981). Și-a luat doctoratul în Teologie la Universitatea din Atena (1977) și doctoratul în

Științe Teologice și Religioase la Universitatea Catolică din Louvain (1963). A publicat o lucrare în limba greacă și una în limba franceză și are un număr de peste o sută de studii și articole publicate în România, Belgia, Germania, Cipru, Franța, Anglia, Austria, și SUA. Este editor al revistei pe care a înființat-o «Mărturie Ortodoxă» (Haga-Olanda) din 1962. Este membru al mai multor societăți de Studii cu profil istoric-teologic din Apus și SUA.

A participat cu comunicări și conferințe la numeroase reuniuni și simpozioane în Europa și SUA. Este parohul comunității ortodoxe române din Olanda (Haga) și profesor de religie ortodoxă la școlile de stat din Belgia. Soția, originară din Atena, profesoară de limba engleză, îl secundează în activitatea pastorală și ca redactoare la revistă. Au un cămin înzestrat cu șase copii. Între meritele Pr. Dr. Ioan Dură este și acela, că, în 1987, a protestat public împotriva demolării bisericilor din România de către dictatura comunist-ceaușistă, adresând o scrisoare deschisă Secretariatului General al Consiliului Ecumenic al Bisericilor de la Geneva, scrisoare, care a fost publicată atunci în presa occidentală și a avut ecou benefic.

Lucrarea prezentată este structurată în trei capitole, cuprinzând și subcapitole:

I. Mărturiile ale românilor (din țară și de peste hotare), din anii 1948 și 1989 (decembrie), privind situația statistică a monahismului ortodox român. Precizări și considerații la acestea;

II. Precizări și considerații privind mărturiile românilor despre situația statistică a monahismului ortodox român din perioada regimului de dictatură ateist-comunistă din România (1948—1989) (decembrie);

III. Aspecte ale monahismului ortodox român menționate în mărturiile românilor (din țară și de peste hotare) din anii 1948—1989.

Cum arată autorul în primul capitol, situația statistică a monahismului ortodox român din perioada regimului de dictatură ateist-comunistă din România anilor 1948—1989 (decembrie) este foarte puțin cunoscută de chiar românii înșiși. Autorul caută să expună pentru prima dată mărturiile românilor de pretutindeni, date din anii 1948—1989 privitoare la situația statistică a monahismului ortodox român.

Datele sunt adunate din: A. Buletinul oficial al Patriarhiei Române; Revista BOR; B. Buletinul «Departamentului Relațiilor externe bisericești al Patriarhiei Ortodoxe Române». — Buletinul ROC, Romanian Orthodox Church News și «Nouvelles de l'Eglise Orthodoxe Roumaine»; C. Din lucrările editate de Biserica Ortodoxă Română, cu binecuvântarea patriarhului; D. Dintr-o publicație editată de «Consiliul Consultativ al Cultelor» în 1967; E. Din articole și lucrări ale teologilor români, apărute în România și în afara frontierelor ei; F. Din lucrări ale intelectualilor români stabiliți în Europa Occidentală; G. Din interviuri declarații și cuvântări ale patriarhilor Justinian, Iustin și Teoctist, ai Bisericii Ortodoxe Române (p. 17—45).

Capitolul II cuprinde subcapitole: A. Cu privire la mărturiile inserate în Buletinul oficial al Patriarhiei Române; B. Cu privire la mărturiile inserate în Buletinul «Departamentul Relațiilor externe bisericești al Patriarhiei Ortodoxe Române»; C. Cu privire la mărturiile inserate în lucrări editate de Biserica Ortodoxă Română, cu binecuvântarea patriarhului acesteia; D. Cu privire la mărturiile existente în

publicația editată de «Consilierul Consultativ al Cultelor» în anul 1987; E. Cu privire la mărturiile existente în articolele și lucrările teologilor români; apărute în România și în afara granițelor acesteia; F. Cu privire la mărturiile intelectualilor stabiliți în Occident; G. Cu privire la mărturiile existente în interviuri, declarații și cuvântări ale patriarhilor Justinian, Iustin, și Teoctist; H. Câteva precizări generale pe marginea cifrelor inserate de români în mărturiile acestora (p. 46—63).

Autorul arată că despre cifrele indicate de români în mărturiile lor referitoare la situația statistică a monahismului ortodox român din anii regimului de dictatură comunistă din România se pot preciza: a). Cifrele prezentate în mărturii sunt redate uneori cu aproximație; b). Cifrele inserate în mărturiile românilor se referă doar la unele aspecte ale monahismului ortodox român; De aici și neputința de a cunoaște cu exactitate numărul mănăstirilor, schiturilor, metocurilor, călugăriilor și călugărițelor din Biserica Ortodoxă Română în perioada regimului ateist comunist. Potrivit unui articol publicat în «Vestitorul Ortodoxiei Românești» din 15—31 ianuarie 1992, intitulat «Biserica Ortodoxă Română în date», la acea dată, «numărul mănăstirilor s-a ridicat la 157 (49 înființate anul trecut). În acestea viețuiesc 1027 de călugări și 2747 de călugărițe. Rezultă că la 31 decembrie 1990 existau în Biserica Ortodoxă Română un număr de 108 mănăstiri și, ținând seama că și în 1990 fuseseră înființate câteva mănăstiri, rezultă că numărul acestora se ridica numai aproximativ la 100 în decembrie 1989. Înființarea de mănăstiri și schituri a fost cu puțință după Revoluția din Decembrie 1989, fiindcă acel faimos decret din 1959 fusese abrogat.

Important în date și în informații personale este cap. III: *Aspecte ale monahismului ortodox român nemenționate în mărturiile românilor (din țară și de peste hotare) din anii 1948—1989* (p. 64—101).

Din toate mărturiile românilor despre monahismul ortodox românesc din anii 1948—1989, arată autorul, se constată totală absență a multor aspecte esențiale ale acestuia din această perioadă, cum ar fi rezistența națională anti-comunistă a monahilor din mănăstiri și nici numele acestora. Cum afirma Radu Ciuceanu, președintele fostei «Comisi Parliamentare pentru Cercetarea Abuzurilor și pentru Petiții», în februarie 1992, într-un interviu acordat lui Boris Buzilă de la «România Liberă», la începutul perioadei de guvernare comunistă, un număr însemnat de mănăstiri din nordul Olteniei deveniseră puncte de rezistență națională anticomunistă: Tismana, Polovragi, Lainici, Govora, Frăsinei, ori, din păcate, de la Revoluția din Decembrie 1989 și până în prezent, s-a amintit extrem de rar. În presa și în mass-media din România despre aceasta. Participant la rezistența națională anticomunistă se menționează ieromonahul Pimen Bărbieru, starețul Schitului Negru Vodă din satul Cetățeni de lângă Câmpulung-Muscel, care a fost condamnat la 25 de ani de muncă silnică fiindcă luase jurământul de jertfă al celor 14 luptători ai colonelului Arsenescu într-o dimineață de vară a anului 1948 și pentru a-i fi ascuns uneori. Starețul Pimen Bărbulescu l-a însoțit și în muni pe colonelul Gheorghe Arsenescu. Pentru participarea sa activă la rezistența națională anticomunistă ieromonahul Pimen Bărbieru a făcut 16 ani de temniță grea la Aiud și Baia Sprie, până la eliberarea deținuților politici din închisori. Un alt supraviețuitor al gulagului

comunist a fost și arhiereul Felix Dubneac, care menționa în cartea sa publicată în 1993: *Evocări și mărturisiri din urmarea lui Hristos*, la Detroit (143 p.), despre ajutorul dat de monahii mănăstirilor Tismana, Stănișoara, Chela (Prahova) și Argeș ofițerilor din rezistența națională anticomunistă, precum și despre uciderea a doi călugări de la mănăstirea Cheia (Prahova) pentru sprijinul acordat luptătorilor din rezistență.

În al doilea rând, afirmă autorul, nu se poate afla în mărturiile românilor nici o mențiune despre numărul monahilor și monahiilor, care au fost alungați din mănăstiri de autoritățile comuniste, îndeosebi în anii 1959—1960. Se aduce ca exemplu alungarea călugărilor de la mănăstirea Gorovei, la 10 Km de Dorohoi, de către ofițerii de securitate care i-au încărcat pe călugări în camioane și i-au trimis acasă. Se aduc ca exemplu și restricțiile Decretului de stat 410 privind completarea decretului nr. 177 din 4 august 1948, pentru regimul general al cultelor religioase.

Importantă ar fi, spune autorul, și cunoașterea numelor stareților și starețelor care s-au opus ordinului autorităților comuniste de alungare a viețuitorilor și viețuitoarelor din așezămintele pe care le conduceau. Se dau numele a doi dintre stareții de atunci, astăzi ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române: P.S. Episcop Justinian al Maramureșului și Stămarului, fost stareț al mănăstirii Sfânta Ana de la Rohia, și I.P.S. Arhiepiscop Pimen al Sucevei și Rădăuților, fost stareț la Putna, care spunea: «Am rămas ca stareț la Putna, cu doi părinți, iar mănăstirea a rămas cu regim de semiautorizație de funcționare ca mănăstire».

Nu găsim menționate din acest timp mărturii despre mănăstirile și schiturile care și-au întrerupt activitatea ca urmare a alungării viețuitorilor lor, cum a fost mănăstirea Logrești, din jud. Gorj, de călugări, reînființată în 1991.

Nu găsim nici o mențiune, spune autorul, despre ansamblurile mănăstirești, mănăstiri și schituri, care au fost demolate din ordinul autorităților comuniste. Numai pe teritoriul Bucureștilor au fost demolate, în afara numărului mare de biserici, și patru mănăstiri: Văcărești, Cotroceni, Pantelimon și Schitul Maicilor, ultima dintre ele translată. Dintre monumentele istorice au fost demolată atunci și mănăstirea Mrăcunea-Sibestine, din Ogradena în Cazanele Dunării, atestată din 1453.

Lipsește mențiuni despre mănăstirile închise și ajunse chiar grajduri de vite. Din presa ultimilor ani s-a putut afla că cele două biserici ale mănăstirii Vărzărești, din preajma satului Palanca din ținuturile Vrancei au fost transformate «în grajduri de vite și obor de oi» (în «Vestitorul Ortodoxiei Românești», mai 1991, p. 7). Mănăstirea Piteșteanu din com. Balaciu, fostul raion Urziceni a fost închisă în 1959 și în ea a fost instalată ferma avicolă a G.A.C. (C.A.P.) Balaciu. Schitul de la Peștera Ialomitei devenise tabără pentru muncitorii forestieri. În aceeași situație au fost și mănăstirile Pângerata, din jud. Neamț, Vladimirești, jud. Galați, unde, după alungarea celor 300 de măcute, a devenit cazarmă a securității și apoi transformată în cămin de copii handicapați. Mănăstirea Agaiton din jud. Botoșani, după alungarea celor 300 de maici ale sale, a fost transformată în 1961 în cămin de bătrâni. O altă mănăstire profanată de comuniști a fost «Sfânta Ana» — Orșova, ctitoria lui Pamfil Șeicaru redeschisă în 1992, datorită și intervențiilor în presă ale scriitorului preot Alexandru Stănculescu-Bârda.

N-au lipsit nici cazurile incendierii unor așezăminte monahale, cum a fost schitul «Sfânta Treime» din marginea satului Suca de Sus din Maramures.

Nu avem mărturii despre numele și numărul monahilor și monahiilor, care au fost întemnițați, în special în timpul masivelor arestări dintre 1948—1950 și din 1958—1960. Se cunoaște numele monahului Dimitrie de la mănăstirea Ciolanu, jud. Buzău, care «a murit în lagărul de exterminare de la Salcia din cauza bățăilor la care a fost supus». Se cunosc și numele altor monahi morți în închisorile comuniste, cum a fost starețul mănăstirii Tismana, arhimandritul Gherasim Iscu, decedat «de tuberculoză» în vârstă de 41 de ani în închisoarea de la Târgu Ocna, la 26 decembrie 1951. Victimă unei astfel de morți au căzut și arhim. Haralambie Văsi-lachi în temnița de la Gherla și ieroschimonahul Daniil Sandu Tudor la Aiud. Se pune întrebarea: «Se poate întreba cineva: oare câte morminte de monahi și monahii, morți în gulagurile din România anilor 1948—1989, vor fi fost fără cruce?» În 1993, se scria că din anul 1948 și până în anul 1965 «un milion de români erau la pușcărie și la canal, de unde vreo 200.000 nu s-au mai întors». Se menționează numele a mai multor monahi care au căzut victime lagărelor și închisorilor (p. 79—80). Nu avem încă informații, spune autorul, nu numai despre numărul monahilor pierduți în gulagurile comuniste, dar nici despre al celor care au fost eliberați din acestea în baza decretului din 16 iunie 1963.

Monahismul ortodox, subliniază autorul a fost fără îndoială, ținta preferată de distrugere de către autoritățile comuniste din România, de când au luat puterea și până la sfârșitul anului 1989.

Măsurilor de represiune li s-au adăugat și depozedarea unor mănăstiri de comorile lor artistice, mai ales în timpul anilor 1958—1960. A urmat depozedarea abuzivă a mănăstirilor și schiturilor de averile și de proprietățile lor și, în special de terenurile agricole. Situația monahului din Basarabia și Bucovina este și mai tragică. În cei cincizeci de ani de ocupație sovietică mănăstirile ortodoxe române din Basarabia și Bucovina au fost pustiite, iar călugării și călugărițele alungați și supuși la tot felul de vexațiuni și unii dintre ei și uciși. Mănăstirea Tipova a fost aruncată în aer de către armata sovietică. În 1985, în toată Moldova sovietică funcționa doar o singură mănăstire. Tributul suferințelor l-a dat și ierarhia Bisericii Ortodoxe Române, în 1947 șase mitropoliți și episcopi fuseseră obligați să-și dea demisia sau se văzuseră scoși la pensie din oficiu. Ultima măsură a fost aplicată celor doi episcopi de Roman și Constanța. În 1992 se arată că «cincisprezece mitropoliți și episcopi au fost scoși din scaune și trimiși la mănăstiri». Dintre aceștia, este cunoscut cazul episcopului Nicolae Popovici de la Oradea, înlăturat din scaun în 1950 la vârsta de 47 de ani și trimis forțat la mănăstirea Cheia, unde a rămas, supravegheat de securitate, până la moarte, în 1960. Alții au ajuns să fie otrăviți, cum este cazul mitropolitului Sebastian Rusan (1950—1956) și al episcopului Aradului, Andrei Magieru (1936—1960) și adăugăm, se crede, și mitropolitul Irineu Mihăilescu. Însuși patriarhul Justinian «a gustat din potirul amar al surghiunului», fiind trimis la schitul Dragoslavele, unde i s-a fixat domiciliu forțat timp de șase luni. Se știe că «a fost și otrăvit». Patriarhul Justinian în acest timp de reștie și persecuții și-a adunat multe merite, căutând să ajute și să apere pe monahi și mo-

nații, fiind «un apărător zelos al multor monahi persecutați de comuniști». A tutele plecarea unor monahi cărturari peste hotare, ca Felix Dubneac, Andrei Scrima și alții, iar pe alții, alungați din mănăstiri, i-a ajutat în mod tacit să fie reintegrați.

Cu știrea patriarhului Justinian, mănăstirile pe care le-a restaurat și salvat de la ruină, deveniseră și loc de refugiu și de muncă pentru foștii deținuți politici. Un lucru mai puțin știut și cunoscut din viața patriarhului Justinian îmi îngădui să-l fac și eu cunoscut, fiind personal informat când îl eram colaborator în Administrația Patriarhală (1973—1975). Mi-a confiat un secret de taină, spunându-mi «să-l știi și tu, fiindcă nu-l pot spune oricui, și ai să înțelegi de ce. Când îmi iau și eu salariul lunar îl împart în trei. O parte o dau copiilor, o parte o opresc și eu și o parte o trimit în mod tainic familiilor lipsite de posibilități de trai, fiindcă au deținuți politici, fie soți, fie părinți. Am călugărul meu de casă. Sub patrafir îl leg să nu spună nimănui, și-l trimit cu o listă cu numere, nu cu nume, la adresele ce i le indic, cu obligația să nu-l vadă și să le introducă la intrare pe sub ușă câte un plic, în care le pun bani. Sunt familii, care de ani de zile trăiesc numai din ce le trimit eu, fără să știe cine le trimite banii». M-am recules și i-am spus: «E un lucru extrem de periculos, cum mi-l puteți încredința»? Mi-a zămbit și m-a liniștit: «Știi cu cui să-l spun». I-am păstrat secretul până când îl aștern acum pe hârtie, cu un adânc omagiu adus unui mare om de suflet care a fost pentru mulți, patriarhul Justinian, alături de atâtea omagii care i se aduc din ce în ce mai multe în scris și, odată, poate, vor fi adunate ca să-i complinească biografia lui când i se va scrie, ca a unui mare ierarh pe care l-a avut Biserica Ortodoxă Română.

Autorul vorbește între altele și de supravegherea și controlul permanent exercitat asupra așezămintelor monahale asemenea și celorlalte instituții ale Bisericii, de către așanumiți «inspectori de culte și de securitate, dar, adaug, și de cozile de topor folosite dinlăuntrul, căci au reușit să-și găsească și dintre ei informatori și colaboratori perversind atâtea conștiințe, lăsate ademenite de avantaje ce li se ofereau, promovate mai ales în posturi administrative, fie în ierarhie, fie în cler. Și, ne întrebăm, cum ne va fi nouă iertat păcatul acesta?

În concluzie, autorul reține constatarea că «istoria Bisericii Ortodoxe Române din anii totalitarismului ateu-comunist nu poate fi înțeleasă fără cunoașterea pătimirii monahismului acesteia din această perioadă» (p. 103).

Să sperăm, își încheie optimist autorul documentata sa monografie, că «mănăstirile vor redeveni vetrele de spiritualitate de odinioară, aducându-și astfel contribuția la renașterea morală a românilor» (p. 105).

Pr. ION IONESCU

Pr. Prof. Dr. Petru Rezuș, ARON PUMNUL,
Iași, 1994, 143 p.

Eruditul teolog, Pr. Prof. Rezuș, care ne-a dat monografiile lui Mihai Eminescu și Ion Creangă, ne dă și monografia marelui patriot al generației de la 1848, Aron Pumnul, tipărită cu binecuvântarea I.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, în Editura Mitropoliei din Iași.

Justificarea prezentării monografiei critic-documentară a vieții și a operei marelui patriot Aron Pumnul este motivată de la început de faptul că «numele lui este definitiv legat de al lui Mihai Eminescu și cei mai mulți biografi îl reduc numai la atât. A fost profesorul geniului nostru național, îndrumătorul său în anii școlari, puțin petrecuți în Cernăuți, dar rodnici, «fiul său adoptiv», cel care l-a numit îngrijitor al «Bibliotecii gimnaziștilor». Aceste amănunte cunoscute de toți biografuli lui Mihai Eminescu, din păcate se reduc numai la ele. Ori, viața scurtă a lui Aron Pumnul, de numai 48 de ani, și bogata sa activitate patriotică și culturală pusă în slujba neamului românesc de pretutindeni, merită să fie cunoscută în mai din aproape.

Aron Pumnul, spune biograful său, a trăit și a murit pentru înălțarea poporului. Dragostea sa, dăruită lui Mihai Eminescu, este dăruită, prin el, întregului popor român. El rămâne ca un stâlp luminos până-n zilele noastre, fiind unul dintre marii bărbați ai anului pentru totdeauna neuitat, 1848 (p. 6).

Authorul își structurează monografia sa în zece capitole: 1. Originea și studiile; 2. La Blaj; 3. Tribunalul; 4. Exilul; 5. La Cernăuți; 6. Profesor de limba și literatura română; 7. Ciunismul; 8. Lepturariul; 9. Copilul de suflet; 10. Lăcrimioarele învățăcelilor gimnaziști.

Urmează o *Incheiere* (p. 112—114), o *Cronologie*, (p. 115—121) și lucrarea este dotată la sfârșit cu o bogată și impresionantă *bibliografie* alfabetică de 20 de pagini (p. 122—141), ceea ce dovedește o cercetare exhaustivă.

Aron Pumnul s-a născut din părinți țărani iobagi, la 27 noiembrie 1818 în comuna Cuciulata, județul Brașov. Crescut în lipsuri, a avut de la început o sănătate subredă. La 14 ani, în 1832, a fost înscris la școala primară din Odorhei. Prenumele său variază la început în Aron, Arun, pentru a se fixa la Arune, iar numele din Pumnul va deveni Pumnul, și va semna *Arune Pumnul*, dar biografuli îl vor denumi *Aron Pumnul*. În 1836 trece la Blaj și se înscrie la gimnaziu, dovedind alese aptitudini intelectuale. Urmează aici cursul I de filozofie ținut de Simion Bărnuțiu. În 1840 terminase clasele gimnaziale (1836—1840), iar în 1841 absolvise și Cursul I de filozofie de la Blaj. În continuare se înscrie la Cursurile de filozofie de la Liceul priarist din Cluj, pe care-l termină după doi ani (1841—1843). În 1843 primește o bursă la Colegiul «Sfânta Barbara» din Viena, pentru a urma filozofia și teologia. Aici cursurile erau predată în limbile germană și latină, în care Aron Pumnul va excela.

La Viena, Aron Pumnul militează activ și întemeiază societatea «Românimea cea tânără», căreia îi alcătuiește programul și proiectul de statut. Societatea cuprindea pe toți studenții români ai Colegiului «Sfânta Barbara» și avea să premergea viitoarea societate «România Jună». La Viena, Aron Pumnul studiază patru ani (1843—1846), când va implini vârsta de 28 de ani, petrecuți în studii la Odorhei, Blaj, Cluj și Viena.

În toamna anului 1846 Aron Pumnul se întoarce în țară și se oprește la Blaj, unde va fi angajat profesor, însușind elevii în spiritul patriotic. Episcopul Ioan Lemeni este împotriva patriotismului manifestat în școală. Îl înlătură pe profesorul Simeon Bărnuțiu și trimite denunțuri guvernului, în special guvernatorului Josef

Tekei, cu privire la tulburările de la Blaj, pentru care îl face răspunzător pe profesorul tânăr Aron Pumnul, «şeful tinerilor revoluţionari».

La Blaj, Aron Pumnul este apreciat de Timotei Cipariu, care-l cooperează în acţiunea sa publicistică, colaborând la revista *Organul lumii* şi apoi la *Învăţătorul poporului*.

În 15 martie 1848 izbucneşte la Pesta revoluţia, care va cuprinde în flăcări toată Transilvania. Ioan Lemeni era împotriva revendicărilor româneşti, din cauza căruia Simeon Bărnuţiu se retrage de la catedră în 1845. Pe baricade, ridicând steagul revoluţiei, se ridică Avram Iancu, «conducătorul hotărât al moşilor şi al canceliştilor din Târgu-Mureş». Aron Pumnul se întâlneşte cu Avram Iancu şi cu Alexandru Papiu Ilarian şi planuiesc marile adunări de la Blaj. Chemarea înflăcărată a românilor la Adunarea naţională de la Blaj este alcătuită de Aron Pumnul. Lajos Kossuth, conducătorul revoluţiei maghiare, milita pentru o Transilvanie anexată Ungariei, fără drepturi pentru români. Ioan Lemeni, în aceste împrejurări, îl denunţă pe Aron Pumnul guvernatorului Josef Tekel, ca fiind «şef al tinerilor revoluţionari». Înteles cu Avram Iancu, Aron Pumnul şi cu alţi tineri intelectuali, a convocat la Blaj o adunare a românilor din Transilvania, pentru revendicarea drepturilor naţionale şi sociale. La 18/30 aprilie 1848, 4000 de ţărani, sub conducerea lui Avram Iancu, Simeon Bărnuţiu, Ioan Buteanu, s-au adunat la Blaj. Conducătorul iubit al acestor tineri intelectuali a fost Aron Pumnul. Simeon Bărnuţiu, în cuvântarea sa, ovationat de adunare, a cerut desfiinţarea iobăgiei şi împărţirea pământului proilor. Aron Pumnul câştigând existenţă, pregăteşte a doua Adunare Naţională din 3/15 mai 1848, la Blaj. El a fost sufletul întreprinzător al tinerilor trimişi pretutindeni pentru a informa şi a aduna poporul. Aron Pumnul a avut sarcina ca tribun al studenţilor şi al intelectualilor tineri români, care «şi-a îndeplinit-o în chip exemplar». Ioan Lemeni se afla în fruntea loialiştilor cu autorităţile maghiare, în timp ce Andrei Şaguna se oferă să meargă la Viena cu doleanţele românilor. Ioan Lemeni se îndreaptă către dieta din Cluj, care hotărâse unirea Transilvaniei cu Ungaria.

În Adunarea din 3/15 mai 1848, Aron Pumnul este ales «cancelist», membru în Comitetul permanent românesc sau Comitetul Naţional Român, cu sediul la Sibiu. Urmărit de autorităţile maghiare, pe capul său se puseseră preţ, ca odinioară pe capetele lui Horea, Cloşca şi Crişan. Aron Pumnul părăseşte Blajul şi trece pe la «Vama cucului» în Ţara Românească.

În Ţara Românească revoluţia izbucnise în ziua de 9/21 iunie 1848 la Islaz, judeţul Romanat. Aron Pumnul şi-a oferit serviciile sale Guvernului provizoriu, alcătuit din Ioan Heliade Rădulescu, Ştefan Golescu, Christian Tell, Nicolae Pleşoiu şi Gheorghe Magheru, avându-l în frunte pe renumitul popa Şapcă. Împreună cu ceilalţi tribuni transilvăneni care trecuseră în Ţara Românească, au fost înrolaţi în corpul comisarilor de propagandă, care activau în judeţe în scopul atragerii maselor la lupta revoluţionară. Aron Pumnul a fost numit în Râmnicu Sărat, în calitate de comisar cu propaganda revoluţionară. La scurt timp însă, se îmbolnăveşte de holeră, după care avea să fie apoi arestat şi trimis cu escortă la Iaşi. Din închiisoare îl scapă santinela ce-l păzea, un bun român, şi ajunge la Cernăuţi, unde ia legătura cu studentul Iacolie Porumbul (Porumbescu), care-i va descrie în *Amin-tirile* sale viaţa lui Aron Pumnul la Cernăuţi.

Iracie Porumbescu îl va primi «cu entuziasm» în «chilia» sa de la seminar. El era în penultimul an de studenție, «având un oarecare prestigiu între ceilalți alumni seminariali». Îl recomandă printr-o scrisoare lui Alecu Hurmuzachi să-l primească. Bucurându-se de ospitalitatea familiei Hurmuzachi, Aron Pumnul va locui aici câțiva timp și după numirea lui ca profesor de limba și literatura română la liceul din Cernăuți. A devenit în curând redactor al ziarului «Bucovina». Secretariatul îl deținea studentul teolog din anul III, prietenul său, Iracie Porumbescu, iar redactor responsabil era Alecu Hurmuzachi. Secretariatul era în «chilia» lui Iracie Porumbescu de la Seminarul diocesan, la ușa căreia a bălăd Aron Pumnul.

Colaborarea lui Aron Pumnul la ziarul *Bucovina*, care se răspândește și în Moldova, având colaborarea și a lui Vasile Alecsandri, G. Sion și Mihail Kogălniceanu, este foarte rodnică.

După 1848, autoritățile imperiale aprobă înființarea unei catedre de limba și literatura română, în urma memoriului înaintat de bucovineni, avându-l în frunte pe Eudoxiu Hurmuzachi.

La 22 aprilie 1860, Curtea din Viena hotără din nou unirea Bucovinei cu Galizia. În urma protestelor românilor, cercurile imperiale au fost determinate ca, la 28 februarie 1861, să proclame autonomia Bucovinei. Frații Hurmuzachi, Aron Pumnul și I.G. Sbiera hotărăsc să întemeieze *Reuniunea română de lectură din Cernăuți*. În curând, Reuniunea își extinde activitatea și devine *Societate culturală și literară*. Săfetul Societății era Aron Pumnul, caracterizat de N. Iorga «marele dascăl de simțire și credință românească al bucovinenilor». Tot acum, la Ober Gymnasium de opt clase, românii cer o catedră de limba și literatura română, care li se acordă la 18 noiembrie 1848. În urma intervențiilor Hurmuzacheștilor, Aron Pumnul ocupă catedra, având studiile cerute necesare. Între anii 1852—1863 sunt înregistrați în matricolele liceului și elevi din Moldova și Basarabia, între care și «frățânii Eminovici».

Ca profesor, Aron Pumnul «a fărâncat inimile auzitorilor săi și le-a lipit de sine cu legături nedisolubile». A funcționat ca profesor suplinitor din februarie 1849 până în anul 1852, când a fost definitivat. Cunoșcându-i situația materială grea, Simion Bărnuțiu îl cheamă la Iași, unde i se acordă o catedră la Universitate, cu un salariu de 380 de galbeni pe an, dar Aron Pumnul nu-și părăsește catedra sa de liceu, motivând într-o scrisoare adresată lui Paul Bănăuțiu că «n-am primit și nu primesc, deși aici am o leafă foarte mică, fiindcă trebuința cere să rămân încă cu tinerimea română bucovineană, ca să o deștept din amorțeala și letargia în care se află cufundată» (p. 45). Aron Pumnul devenise «un profesor iubit, chiar adorat de discipolii săi. Limba română și literatura erau predate cu o deosebită competență, atrăgându-i nu numai pe elevii români».

Profesorul Aron Pumnul, ca toți ceilalți etimologiști, fonetiști și filologi ardeleni, își începuse opera sa de modelare a limbii, după principiile sale proprii, dar nu se vor putea impune. A intervenit Titu Maiorescu și a limpezit lucrările la timp, precizând că limba românească nu este la discreția profesorilor, «ci ea-și are dezvoltarea organică, legată de graiul poporului». Adept al fonetismului, Aron Pumnul este un fidel urmaș al celorlalți ardeleni: Timotei Cipariu, George Barițiu, A. Treboniu Laurian și alții, a avut și el dorința de a se pronunța în proble-

mele de limbă încercând să dea o nouă înfățișare limbii române și să-i fixeze principii străine și aberante, împotriva dezvoltării sale, să elimine cuvinte străine și să creeze altele noi, folosind mai ales sufixul *-ciune*, curentul lui lingvistic fiindu-i numit de adversarii săi, de aici, *ciunism*. Dar Aron Pumnul are și meritul de a fi creat un sistem nou ortografic care, îndepărtându-se de sistemul etimologic practicat până atunci de ardeleni, a pus bazele sistemului fonetic, care a rămas definitiv în scrisul românesc până astăzi (p. 60).

Catedra de limbă și literatură română avea profesor, dar nu avea manuale școlare. Munca aceasta istovitoare îi revine lui Aron Pumnul, de a alcătui lecții pentru cele opt clase în caiete folosite și de suplitorii săi, când va cădea bolnav. Sunt numitele *Lepturare*, alcătuite diferențiat, pe clase, urcând progresiv de la cele inferioare la cele superioare. *Leptutatu* și-a îndeplinit misiunea sa culturală și patriotică numai în cadrele strict «scolastice» ale liceului, precum și în cele ale societăților «lepturiști» cernăuțeni (p. 78).

În anul 1858, în septembrie, vine la Cernăuți, adus de tatăl său, copilul în vârstă de opt ani Mihai Eminovici, la Național Hauptschule, fiind găzduit de Aron Pumnul, care avea în gazdă și alți copii. Din 1852 urmează cursurile la Cernăuți frații lui Mihai Eminescu: Șerban, Nicolae, Gheorghe și Ilie din 1855, fiind toți găzduiți de Aron Pumnul. Unicul copil al lui Aron și al Catinăi Pumnul, Ioan, moare în 1856, descumpănind grav sănătatea subredă a tatălui său. În Conscriptia (Condica) parohiei ortodoxe de care ținea profesorul Aron Pumnul se înregistrează la rubrica sa: «Copil de suflet Mihail 1858». Parohia ortodoxă de care ținea Aron Pumnul și soția sa Catinca este a «bisericii filiale» Sfântul Nicolae, al cărui paroh era Leon Popescu, membru al *Reuniunii române de lectură din Cernăuți*, întemeiată în 1862, prieten al familiei Pumnul. Astfel, Mihai Eminescu devine copil de casă al familiei Pumnul, cimentându-se o legătură familială, care va dura pentru totdeauna.

Aron Pumnul se stinge din viață la 12/24 ianuarie 1866, în vârstă de 48 de ani, având la capătul său pe soția sa Catinca și pe Mihai, copilul de suflet, care-l plâng. Ceremonia funebă s-a desfășurat la Catedrala orașului, unde a fost depus corpul nelusufletit al lui Aron Pumnul, afluența publicului fiind mare. Cuvântarea de despărțire a fost rostită de Alexandru Hurmuzachi, care a căutat să exprime durerea tuturor: «Fraților! Fraților intristați! Și steaua zilei, care prin lumina sa au însemnat sufletele oamenilor și prin căldura razelor sale au dat roade pământului, și acea stea, după ce și-au împlinit cursul, se pleacă și trece de orizont...». *Foaia Societății pentru literatură și cultura română din Bucovina* a apărut într-un «număr special îndeoliat», dedicat marelui dispărut. Aron Pumnul a fost înmormântat în cimitirul vechi din interiorul orașului Cernăuți, lângă biserica Sfântul Nicolae, de preotul Leon Popescu. În anul 1886 osemintele au fost mutate în cimitirul nou. I-a fost ridicat un monument de bronz în 1887, deasupra criptei. Pe două table de marmură neagră sunt săpate inscripțiile: «Marelui bărbat al națiunii, Aron Pumnul. Profesor c.r. de limba și literatură română la Gimnasiul superior din Cernăuți (născut) 27 noiembrie 1818, † (mort) 12/24 ianuarie 1866. Recunoștință eternă. Societatea pentru cultura și literatură română în Bucovina în numele conaționalelor 1886».

La moartea lui Aron Pumnul a apărut în placheta «Lăcrămioarele învățăcelilor gimnasiști din Cernăuți la mormântul prea iubitului lor profesorii Arune Pumnul răpăusat într-a 12/24 ianuarie 1866», Cernăuți, poezia de debut a lui M. Eminoviciu privatist: «La moartea lui Aron Pumnul», în cinci strofe, care începe: «Imbracă-te în doliu, Irumoasă Bucovină...».

Mihai Eminescu a colaborat de fapt cu două *Lăcrămioare* la alcătuirea broșurii omagiale, prima fiind nesemnată, dar tot lui aparținând, cum s-a stabilit în ultimul timp.

Dintre învățăcelii profesorului Aron Pumnul, spune biograful său atent și scrupulos, s-a înălțat deasupra tuturor steaua strălucitoare a lui Mihai Eminescu. Strălucirea ei s-a răsfrânt și asupra dascălului și părintelui său spiritual. Aron Pumnul se bucură, postum, de lumina pe care o revărsase în inimile învățăcelilor săi. Ca un adevărat discipol al maestrului, Mihai Eminescu a dus mai departe ideile pozitive ale fonetismului lui Aron Pumnul, care «rămâne mare, un adevărat «luminist», într-o epocă în care stăpâna absolutismul habsburgic și gravele amenințări șovine ale fanaticilor» (p. 113)

Pr. I. IONESCU

vălăcelor
Pumnul
Emino-
incepe:

rea bro-
labilit în

alent și
minescu.
Aron
vălăcelor
departe
adevărat
le ame-

CU

Lucrările Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Sumarul ședinței de lucru din 13—14 iulie 1991	343
Lucrările Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Sumarul ședinței de lucru din 8—9 decembrie 1994	360

RECENZII

Diac. P. I. David, <i>Căldură creștină pentru cunoașterea și apărarea dreptei credințe în fața prozelitismului sectant</i> , Arad 1987 (1990), 483 p. (Pr. lect. Gh. I. Drăgulin)	395
Pr. Ioan Dură, <i>Monahismul românesc în anii 1948—1989. Mărturii ale românilor și contribuții privitoare la acestea, cu o prefață de Pr. Mina Dobzeu, Ed. «Harisma», București, 1994, 127 p. (Pr. Ion Ionescu)</i>	402
Pr. Prof. dr. Petru Rezuș, <i>Aron Pumnul</i> , Iași, 1994, 143 p. (Pr. Ion Ionescu)	407